C 111

heeft wtgesant myt volcom
en macht toe predikē eñ die
cranckē eñ sieckē in synē nāe
toe genesen ¶ Dat xlviij
¶ Woe dat Jhūs synē apostelē
was leerende paciēcie ¶ xlix
¶ Woe dat wi dē doit nyet ōt
sien en sullē ō xp̄s wylle toe
sterven ¶ Dat l capittel
¶ Van letsele tot volmaectheit
eñ Jhm̄ toe volgē ¶ Dat li cā
¶ Van die v̄troistynge der di
scipulen ¶ Dat lij cā
¶ Van sc̄e Jan ~~pa~~ baptistē eñ
woe hē die gebn̄dide Jhūs
prisende was ¶ Dat liij cā
¶ Woe ihūs dē boesen berespē
de eñ ordelende was ¶ Liiij
¶ Woe Jhūs wtsendē syn lxxij
discipulē eñ woe sy wed̄ keerē
¶ Van dē gewondē ¶ Lv cā
man die vā dē mordenerēs
gewant was ¶ Lvj capitt
¶ Van maria magdalena wie
sy was eñ oer bekieringe eñ
pn̄ie eñ woe sy die voitē ihū
wiesch myt oerē tranē eñ sal
uedē ī symons huis ¶ Lvij cā
¶ Van die ledicheit eñ īwendi
ge beschouwynge vā maria
magdalena eñ vā die sorch
noldicheit vā martha ¶ Lviij
¶ Van dat vroukē vā samari
en eñ dat lant vā samarien
eñ oer secte ¶ Dat lix cā
¶ Van des cōmex soen die dat
febres had ¶ Dat lx cā
¶ Van dē vier parabolē eñ ge
gelickenisse die Jhūs seide totte
volck eñ drie tottē discipulen
¶ Woe dat Jhūs wed̄ ¶ Lxj cā
toe nazareth ind̄ synagogen
was leerende ¶ Dat lxij cā
¶ Van die onthoefdynge sante
ians baptisten ¶ Dat lxiij cā
¶ Van die vyf m̄ mynschē die ihs
~~spide~~ spisde myt vyf gersten
broedē eñ twe vissche ¶ Lxiiij
¶ Van dat Jhūs die werltlicke
eñ tytelicke eer v̄smaet heeft
die hem die schaerē aen doē
woldē doe hi sy v̄sadet had lxv
¶ Woe dat Jhūs op die see was
wanderende eñ woe hi sc̄e pet̄
ontheilt dat hi nyet en v̄dranck
¶ Woe dat aūmitz ¶ Dat lxvj
ihūs woerdē somyge achter
waert gyngē van dē sermō
¶ Woe dat Jhūs myt ¶ Lxvij
synē discipulē doer dat coern
was gaende eñ dat syn disci
pulē atē vā dē caern ¶ Lxviij
¶ Woe Jhūs gesont mactē eynē
man myt eynre lāmer haut
die v̄droecht was ¶ Lxix cā
¶ Woe dat Jhus eyn besetē mȳ
schē v̄loistē die stōme eñ ~~blynt~~
blynt was ¶ Dat lxx capit
¶ Woe dat die pharizen van
ihū teickene eysschende warē
¶ Van dat vroukē dat wtter
schaerē d̄ iodē tot Jhm̄ was
spreckende lof eñ eer ¶ Lxxij
¶ Van dē broeder die vā Jhū

LANDES- UND STADT-BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

begerende was dat hi hem eñ
synē brod' wolde scheidē vā eers
vaders eerffenisse Eñ vā den
rickē man die syn schuer wyd'
eñ grot' mackē wolde ō voel
torens daer in toe doen lxxiij
¶ Van dat water vādē tempel
toe ihrl'm dat genoemt was
ꝓbatica piscina Eñ vā dē lam
mē gichtigē mȳ sche den
¶ Jhūs daer gesont macten
¶ Van dē onvruchbaerē ¶ lxxiiij
boem Eñ van dat wyf die crom
was ¶ Dat lxxv capittel
¶ Woe Jhūs die phazerē eñ dē
geleerdē berespende was eñ
myt hē luidē etende ¶ lxxvj
¶ Woe Jhūs eynē water suchti
gē mā gesont mactē ¶ lxxvij
¶ Eyn parabole van dē goenen
die ten auent mael geroepē
waeren ¶ Dat lxxviij cā
¶ Van der iodē hochtyt vā pinx
tē eñ wat Jhūs indagē was
doende ¶ Dat lxxix cā
¶ Van dat vroukē dat ī auer
spel genondē was ¶ lxxx ca
¶ Van sōmyge waerde wolde
die iodē Jhm̄ stēingē ¶ lxxxj
¶ Van den gebaerē blynde dē
ihūs siende mactē ¶ lxxxij
¶ Woe die iodē op oerē hoch
tyt ~~ihr~~ eñ wyeinge vā den
tempel Jhm̄ steyngē wolden
¶ Woe dat die scribē eñ phari
zeen ihūs discipulē berispen
de waere om dat sy aten
myt ongewaschen handen
¶ Vā dat vroukē ¶ lxxxv

van chanaeen ¶ lxxxvj
¶ Van dē stōmē eñ douē die
besetē was myttē viant
¶ Woe die guede Jhūs ¶ lxxxvij
v̄saedē vier dusent mȳschē
myt vij broeden ¶ lxxxviij
¶ Van dē blynde vā bethsayda
¶ Woe scē peter ¶ lxxxix cā
bekēndē dat Jhūs die soen
¶ Woe die ¶ Dat xc ¶ gatz
guede Jhūs ons v̄maent
dat wi hem volgē solden
¶ Van ihūs trans ¶ xcj ca
figuracie in dē berch thabor
¶ Woe Jhūs gesont ¶ xcij cā
mactē dē maenigē man vā
den duuel besettē ¶ xciij cā
¶ Woe scē peter eynē visich
vynck wt beuel syns meisters
eñ woe indē monde des visich
eenē pēnynck vant Daer me
de dat yt wech gelt vur hem
beidē betaelt wart ¶ xciiij
¶ Woe dat Jhūs leerdē dat mē
den cleynē ōnoeselē nyet ver
smadē en sal ¶ Dat xcv cā
¶ Van dē iij parabolē die Jhūs
sprack tottē iodē van dē ver
laerē schaep v̄laerē pēnynck
eñ van dē v̄laerē soen ¶ xcvj
¶ Woe wy onsē euē kersten
mȳschē berispē sullē als hy
mysdoet ¶ Dat xcvij cā
¶ Van dē cōnick die vā synē
dyenerē rekeinge wolde
¶ Oft eyn mā ¶ xciiij hebn̄
mach laetē syn wyf eñ ne
men eȳ ander Eñ vanden
kynderkens die gade geof

fert werdē ¶ Dat xcix cā
¶ Van volmactheit wt eñ
by armoedē comē de ¶ Dat C
¶ Van dē xij radē d' ewāgelie
¶ Woe dattet ōmoege ¶ Cj cā
lickē is dē rickē int rick der
hemelē toe comē Eñ vā den
loen d' goeure die al oer-
guet achter laetē ¶ Cij cā
¶ Van dē ludē in dē wyn gar-
de arbeidende warē ¶ Ciij
¶ Van dē boesen onrechtuerdi-
gen meyer oft rentmeister
¶ Van den rickē mā ¶ Ciiij
die in d' hellē begrauē leit
eñ vā dē armē lazar⁹ ¶ Cv
¶ Woe Jhūs lazarū maria
magdalenē broder v̄wectē
vander doit ¶ Dat Cvj cā
¶ Woe die iodē v̄gaederinge
gemact eñ raet gehalden
wart om hem toe doeden
¶ Van dē x melaetsche ¶ Cvij
mynschē die van Jhū gesont
gemact waerē ¶ Dat Cviij
¶ Van Jhūs lydsamheit doe hē
die samaritanē weigerden
toe herbergē ¶ Dat Cix cā
¶ Van dē twē zebedeus sonē
die begerdē deelachtich toe
wesen Jhūs rick ¶ Dat Cx cā
¶ Woe Jhūs eynē blyndē syen-
de mactē vur die stat vā iheri
¶ Woe Jhūs tot ¶ Cxj ¶ co
zacheus huis was etende Cxij
¶ Woe Jhūs twe blyndē siende
macten als hi wt iherio gynck
¶ Van die wtstortynge ¶ Cxiij
der saluē maria magdalena

op hoeft Jhū eñ wat judas gedacht
heft ihm synē hē⁹ eñ meister toe ver-
radē eñ toe v̄copē ¶ Dat Cxiiij cā
¶ Woe Jhūs bewegende die stat vā ihrlm
eñ woe hi op dē palm dach daer reit
eñ die reden waer om ¶ Dat Cxv cā
¶ Van die werdige ontfenckenisse
ihū van die van ihrlm ¶ Dat Cxvj
¶ Van dat ihūs wttē tempel iaechdē
die copers eñ v̄copers die anderde
¶ Van twe mynutē ¶ Cxvij ¶ reise
der weduwē eñ vā dat gebet der
pharizeen eñ der publicanē ¶ Cxviij
¶ Van dē vygē boem dē Jhūs v̄male-
didē eñ van dē heidē die ihm sien
wolden dat geschiedē des anderen
dachs nae palmen ¶ Dat Cxix cā
¶ Eyn parabel vā twe sonē die van
oerē vader in dē wyngaerde ge-
sant worden ¶ Dat Cxx cā
¶ Vandē verhuerdē wyngaerde eñ
vā dē ōrechtuerdige eñ boesē wy-
¶ Vā die bruloft ¶ Cxxj ¶ gaerd's
des conyncks ¶ Dat Cxxij cā
¶ Van die vrage der pharizeen of
mē dē keiser tribuit solde geuen
eñ die vrage der saduceen vā dat
wyf die vij mans had gehadt ¶ Cxxiij
¶ Van dē ij pryncepael gebaedē der
wet gaedes ¶ Dat Cxxiiij cā
¶ Van die scribē eñ phararizeen te
hoerē nae oere leerē eñ nyet toe
doen nae oerē werckē ¶ Cxxv cā
¶ Wen comē sal die ewige we ¶ Cxxvj
¶ Van die teickenē der toe comsten
ons hē⁹ tē ionxstē dage eñ van
dat eynde der werlt ¶ Cxxvij cā
¶ Van die toe comst eñ persecutie
van antekerst ¶ Dat Cxxviij cā

¶ Van vanedie tegē die geſtelucke
temptacie ēñ tribulacie der leſt
tyt eñ ſake die ons behoerē toe
wacke m dē tydē ēñ dat wy al
tyt toe syen ſullē dat wy niet
bedragen en werdē ¶ Cxxix
¶ Van dē leeſten teickē daer by
mē ſal kenē dat epinde der wlt
ſal nakende ¶ Dat Cxxx ca
¶ Van die toecomſt xp̄i alb hi te
oirdel comē ſal ¶ Dat Cxxxj ca
¶ Van die troiſtynge ꝑ wtūcuē
alb nakende is die vloeſynge
by dē teicken vā dē vyfte boem
¶ Van dē dagē des hē Cxxxij
bidē exempel van noe eñ lotij
eñ van twe van dē wilckē die
een ōtfangē eñ die and vworpē
ſal werden ¶ Dat Cxxxiij ca
¶ Van die wake des vaders
des huis geſyndes Cxxxiiij
¶ Van die knechtē die oerē herē
vwachtē ¶ Dat Cxxxv ca
¶ Die parabel van dē x medē
¶ Van dē heer die synē ¶ Cxxxvj
knechtē gelt gaff daer sy mede
wynē ſolten ¶ Dat Cxxxvij
¶ Van die vſcheidynge ꝑ gueder
eñ ꝑ quader myſchē tē jonſtē
¶ Van die bereidy ¶ Cxxxviij dagē
ge totten hochtyt vā paeſchen
¶ Wat Ihūs des gueds ¶ Cxxxix
dach dede eñ woe udas synē
meiſter vercocht heft ¶ Cxl ca
¶ Wat Ihūs des donredages
dede eñ van die bereydynge
des aūet maels ¶ Cxl ca
¶ Woe die gebñdide Ihūs synre
diſcipulē voetē gewaſchē eñ ge
voedt heeft ¶ Dat Cxlj ca
¶ Van die inſettynge des nyeē
teſtamēts eñ wattet teſtamēt
is eñ wtterſtē wille ¶ Cxlij
¶ Woe mēnich sienb dat Ihūs
iudab toe kenē gaf dat hi syn
vracticyp wael woeſte ¶ Cxliij
¶ Woe Ihūs syn paſſie eñ vyf
ſemſe synē diſcipulē vurſeide
¶ Van dat ſermoen dat ¶ Cxlv
onſe hē dede nae dē auētmaal
¶ Vander paſſie ōſe hē it gemen
¶ Van dat ierſte cōpletoy Cxlvj
¶ Die maemere woe Ihūs gele
nerlt wart eñ gevangē wart
eñ woe eñ waer hi gelat wt
eñ wat vā hem geſchieden
tot metten tyt Cxlx
¶ Woe Ihūs tot pilatus gebr
bracht wart dat geſchieden
toe prymē tyt ¶ Cl ca
¶ Wat van ihū geſchieit alb
hy van herodes weder tot
pilatus, gebracht toe terac tyt
¶ Woe Ihūs ter doet ¶ Cli ca
gelet eñ gecruyſt wart eñ
wat doe voet geſchiedē toe
sexten tyt ¶ Dat Clij ca
¶ Woe die sone oerē ſchym let
eñ woe ihūs toe nonē tyt sp
en geeſt aent cruce gaf Cliij
¶ Woe die gebñdide Ihūs vā
dat cruce gedaen wart toe
veſper tyt ¶ Dat Cliiij ca
¶ Woe Ihūs toe cōpletē tyt be
grauē wart eñ wat daer ge
¶ Woe Ihūs ¶ Clv ¶ ſchieden
ter hellē neder clam eñ syn
vrynde daer wt vloist Clvj.

¶ Wat onse lief vrou eñ die a
postelē dedē eñ die heiligē ioñ
ferē optē saterdach Clvij
¶ Vā der vrisemsse onß herē
ihū xpi eñ woe die marīē tē
graue gaende waren eñ wat
hem geschieden ¶ Dat Clviij
¶ Woe maria magdalena
mettē anderē marīē totten
apostelen gyngē Dat Clx
¶ Woe dat die gebñdide Jhūs
hem was vñwonende maria
magdalena alß ey hof man
¶ Woe dat Jhūs den Clx en
vrīē marīē toe samē apēbaer
¶ Woe die ridders Clxj ¶ den
eñ wechters des heiligē grafs
dē rodē baetschoppē dat Jhūs
vñresen was Dat Clxij eñ
¶ Woe ihūs hē apenbaerden
petro eñ iacob den mynde
ren eñ ioseph elck by sonder
¶ Woe hem Jhūs vñscheen synē
twe discipulē in emaus gaen
¶ Woe hem Clxiij ¶ de
Jhūs vñwoendē synē discipulē
daer thomas nyet in en was
¶ Woe hem Jhūs Clxv
vñwendē scē thomas eñ synē
anderē discipulē toe gaeder
¶ Woe die gebñdide Clxvj
ihūs hem vñwontē synē disci
pulē alß sy weder waren inne
¶ Woe hem Jhūs vñ Clxvij
wonende dē xj discipulē eñ
daer bauē nody wael vijfē
ander synre vrynde die al
m hem geloefden Clxviij
¶ Die mamere eñ woe onse hē
toe hemel voer Dat Clxix eñ
¶ Woe dat die heilige geist gete
mē is op den discipulē op ten hei
ligē pynxt dach Dat Clxx eñ
¶ Wat die apostelē dedē eñ die
ander discipulē eñ vryndē xpi
nae dat sy dē heiligē geest
ontfangē hadde Dat Clxxj
¶ Van onser lieū vrouwe sterf
dach eñ opvaert tē hemel
¶ Van dat leste oerdel eñ wat dar
nae volget eñ vandē beteken
¶ Van der pynē der Dat Clxxiij
hellē eñ vandē hemelschen gle
¶ Die conclusie eñ slot des boec
kes des leuēs onß hē Jhū eñ
daer nae ey schoen rymc optē
suetē name ihū toe wetē Jhūs
dulcis memoria ī duitschen
Dat Clxxv capittel

¶ Hier eyndet die tafel vā dē
capittelē des gheheilē boeckes
des leuēs onß hē Jhū xpi eñ
hier nae volcht een ander ta
fel om toe vynde die ewangelie
lien daer alle dat jaer

Hier beghint die tafel om ī
dese boeck toe vynde alle die
ewāgelie die mē haelt mē
heiligher myssē Doert gheheel
naer ind ierste die ewangelie
vā dē tydē eñ vandē sonedā
gē eñ daer nae vā dē heili
gē eñ die psalmē soeckē mit
ghetael vā dē capittelē eñ be
ghynen op die letterē daer
sy op geteickē staen

¶ Des ierstē sonēdages mder Aduēten die evangēlie
¶ Als Jhūs naectē der stat vā uytlim soe sande hi twe vā smē discipulē segyende tot hē gnet mt casteel ¶ Duecket dyt mt trv cap O eñ mt txvj A
¶ Des anderē sonēdach evangē Het sullē gesaen teikenē mder manē eñ m d sonē eñ m dē sternē mt c xxx cap' O eñ mt c xxxij cap A ¶ Des derdē sonē
¶ Doe Johānes midē bandē ¶ dages hoerdē die wercke xpi sande hi twe van synē discipulē tot hem mt xij cap Z
¶ Des vierdē sonēdages
¶ Die ioden sendē priesterē eñ leuytē tot Johanē om hē toe vragē wie hi waer mt c xvij capittel C ¶ Des vridages ¶ die quatēperē Die engel gabriel is gesent tot maria mt vijfte cap D
¶ Des saterdages
¶ Maria stonde op eñ gynck mt gebercht mt vj cap O
¶ Des saterdages
¶ Jnt xv iaer des keisers tiberij mt xvij cap' E
¶ Op dē heiligē kersauent
¶ Doe maria Jhūs moder ioseph getruwet was eer sy vgnedē dē soe was sy gheuondē toe hebm oerē lucham vā dē hi gheilt mt v viij cap G
¶ Optē heiligē kersdach in der ierster mysse
¶ Wt gynck eyn geboet van den keiser Augusto dat men beschrinē solde alle ganse wlt mt ix capittel H
¶ Ter andere mysse
¶ Die herkens spracke tot mal cnderē Laet ons gaen toe bethleem eñ sien dat woort dat die hē gemaect heft Jnt ix cap I
¶ Ter hoochy mysse
¶ In den beghyne was dat woort eñ dat woort was by gode eñ got was dat woort Jnt eerste capittel A
¶ Op sēt steuēs dach
¶ Jhūs seide tottē scarē ende prynce der priesterē it seyde tot v wijfkē eñ wisē Jnt xxvj capittel I K
¶ Op sēt Johānes evāgelistē
¶ Jhūs seide tot petro volcht my nae petrus kierdē hem om eñ sacht die ander discipulē volghē Jnt c xxxvij O
¶ Op alre kynder dach
¶ Die engel gabriz apenbaerden ioseph in den slaep Jnt xij cap' O Jnt xvij P
¶ Des sonēdages nae kerstdach
¶ Die moder ihū eñ ioseph waerē hem vwonderē vā dat gnen dat mē vā hem seide Jnt xij ca Q
¶ Op ten Jaers dach
¶ Doe vnolt warē die viij dage dat mē besnydē solde dat kynt Jnt x cap R
¶ Op ten derthien dach anet
¶ Doe herodes gestorue was soe vtoendē hē die engel des herē ioseph in dē slape Jnt

Int xv cap Q
¶ Op ten dertien dach
¶ Doe Jhus gheboren was
in bethleem Jude in dē tijt
des cōnincks herodes de quā
mē die wisen uute oesten
Int xj cap L ¶ Des sonē
dachs bynē d' octauē derthēd'
¶ Doe Jhus alt was xij iaer
ēn syn ouders op gheclōmē
toe ihrlm soe bleef dat kynt
ihus toe ihrlm Int xvi R
¶ Des gheedes dachs
¶ Johānes sach ihm tot hem
comēde ēn seide Siet dat lam
gods Int xvi ca V ¶ Ind'
octauē van dertien dach
¶ Jhus quam wt galileen i
die iordane tot Johānē op
dat hi vā hē ghedoopt solde
wōdē Int xix cap' U
¶ Opte ierstē sonēdach naed'
octauē vā dertyendach
¶ Als ihus neder ghynck vāt
berch soe syn hem nae ghe-
noecht voel selsanē dij eyn
lazarus mysche tot hē cōmē
de ēn aen beden hem Int
xxxvij capittel A
¶ Des derden sonēdages
¶ Jhus neder clōmēde m ēy sep
soe synt hē ghenoecht syn disci-
pulē ēn i die zee is ēy grouw
storm vā wynde ghecomen
Int xlij cap' R
¶ Des vierdē sonēdages
¶ Dat rick d' hemelē is gheleken
eynē mysche die guet sactī
synē acker gheseent hadde
Int lxi capittel R
¶ Des vyftē sonēdachs als hi valt
Ick blie dy vader hē ān hemel
ēn eerde wanttu dyt v' halen
hebst Int C ēn iij cap T
¶ Des sonē dachs m lx.
¶ Jhus wtgegnen die daer sacht
om te saeyn sy saet Int clxj K
¶ Des sonē dachs m l.
¶ Jhus nam tot hem mt heymelic
syn xij iongerē ēn seide tot hem
ludē siet wy clymē op toe ihrlm
waert Int t ix cap S
¶ Op assel gheedes dach
¶ Wāner gi vaste soe en wilt
myet werdē gheleck dē ypocritē
Int xxxiij ca C ēn mt xxxv Z
¶ Des domre dages daer nae
¶ Doe die sueke Jhus m ghynck te
capharnaū soe ghynck tot hem
die vidder centurio ēn badt hē
Int xxxviij capittel H
¶ Des vridages
¶ Gy hebt gehoert dat geseit is
dē ~~alde~~ aldē du sals lief hebn
dynē naestē ēn haetē dynen
vriant Int xxxij cap N
¶ Des saterdachs
¶ Doe yt auent was doe wat
dat sap mydde m die zee Int
lxvj capittel K
¶ Des ierstē sonēdages in vasten
Jhus waert gheleit mdē wilden-
vā ihē gheist op dat ipse becoit solde
wōden Int xxi cap Z
¶ Des maendachs
¶ Wat tyt die sone des mysche
comē sal m sy maiestaet ēn sy
engelen myt hem Int t xxxviij
L

¶ Des dynrdachs

Als Jhus in tyrnck toe uzelin doe
wart die tgheel stat beroert sege
gende wie is dit hi vander tued
wtverpynge d' toplude wttē tem
pel Int c xvij cap H

¶ Des tsuedes dachs

Die scribē ēn pharazeen waerē
nalende tot Jhū ēn seidē myest
tomvullē een teickē van di sien
Int lxxi cap lxxi

¶ Des vridages

Het was een vierdach d' loden
ēn Jhūs clam op toe uzelin wart
toe uzelin is een staende water
Int lxxiiij capittel I

¶ Des saterdages

Jhūs nam tot hem petū iacobū
ēn Johānē ēn leiden sy op eynē
hoegen berch hi ēn heuet hem v
went vur hem luden Int xciij O

¶ Optē andere sonē dach id vastē

Jhūs tyrnck wt ēn toe[illegible] int lāt
van tyrus ēn sydou Int lxxxvij

¶ Des [illegible]nē dages H

Jhūs seide tottē selsacrē Iek tsac
ēn tsy sult my suekē ēn m uwē
sunden suldi steruē lxxxj U

¶ Des tsuedes dynr dages

Optē stoel van moises hebn tse
settē die scribē ēn pharazeen
al dat sy v segtsē dat doit us Int
c xxv capittel U

¶ Des tsuedes daechs

Jhūs op clymēde toe uzelin ēn
nam by hem syn xij discipulē
mit heymelick ēn seide
Int c xj capittel

¶ Des doure dages

¶ Het was een rick mān die
myt purpurē ēn myt byssen
tsedeit was Int c v ēi L

¶ Des vridachs

¶ Het was eyn vader des lyns
tsesyns die tseplant had eynē
wynsuert Int c xxj P

¶ Des saterdages

¶ Het was eyn myscke die
had twe soene vā dē die een
sprack ēn die tomrste tot synē
vader Vader tseuet my mē
deel Int xciij cap X

¶ Optē derdē sonēdach id vastē

¶ Jhūs was wtverpende den
duuel die blynt was ēn stom
Int lxx ca ēn lxxj H lxxij G

¶ Des maen dachs

¶ Woe voel hebn wi tsehoert
dat du tsewracht hebste m
tsyharmaū werck ouc hier i
dyn lant Int lxij ca R

¶ Des dynrdages

¶ Ist dat dyn broder m di tse
sundiget berispten tusschē
dy ēn hem alleyn Int xciij H

¶ Des tsuedes dachs

¶ Tot Jhūs syn tsetsaen scribē
ēn pharizeen van uzelem
uzelin segtsede waer om auer
treden dy discipulē die setti
tse der alderē Int lxxv ca
G

¶ Des doure dachs

¶ Jhūs op staende witter sy ma
getsē tsyrnck m symons hus
Int xxxix capittel H

¶ Des vridachs

¶ Jhūs quam in een stat van
samarien tsenaemt Dychem

Des donderdags nae
een eersten Sondag in
den vasten de capittel

Int lix capittel K

Des saterdachs

Jhus v̄toech optē berch vā oli
netē eñ quam des morgent
weder in den tempel eñ si brach
tē vur hem een vrou in auer
spel beuondē Int lxxx ca S

Optē vierdē sonēdach ī d' vastē
Jhus gynck aū die zee van
galileen daer spystē vyf m
myschē Int lxiiij ca P

Des maendachs

Nakende was die feest van
paeschē eñ vand' ierster wt
werpynge d' copers eñ v̄co
pers wttē tempel Int xxiij ca

Des dynx dachs

Alst nit myddel vand' hoch
tyt was doe gynck Jhus īdē
tempel eñ leerde Int lxxix R

Des guedes dachs

Jhus vur by gaende in den
wege sach eynē mā die blynt
was gebaerē Int lxxxij A

Des donre dages

Jhus gynck in die stat die
genant is naym Int xl ca K

Des vridages

Het was een sieck man in
bethaniē genaent lazarus
Int c vj ca M N O

Des saterdachs

Ick byn dat licht d' werlt die
my nae volget die en wan
delt nyet in duysternissen
Int lxxxj capittel T Op
ten vystē sonēdach ī d' vastē

Jhus sprack totter scharē der
joden wie van v sal my beris
pen van sundē Int c lxxxi D

Die pryncē eñ pharizeen hebñ ge
seynt dienaren om Jhm toe van
gē Int lxxix ca omtrent dē myddel getcuken een A

Des dynx dages

Jhus wandelde in galileen wāt
hi en wolde nyet wandelen in
iuden ō dat die jodē hem be
gerdē toe doedē Int lxxix ca R

Des guedes dachs

Het is kermysse gewest īhrlm
eñ het was wynter Int lxxxiiij
A Des donre dachs

Het badt ihm een pharizeus
dat hi myt hem eettē solde
Int lxii capittel A

Des vridachs

Die bischoppē eñ pharizeen v̄
gaederdē oerē raet tegē ihm
Int c vij capittel P

Des saterdachs

Ten sy dat gi ettet dat vleichs
van dē soen des myschē soe en
suldi geyn leuē hebñ ī v Int
lxvij capittel U

Optē palmd sonēdach

Doe Jhus nakende was der
stat van ihrlm soe sendē hi twe
van synē discipulē seggende
Gaet nit castel dat tegē v is
Int c xv ca O eñ nit c xvj S

Des maendachs

Des dage vur paeschē quam
Jhus in bethaniē daer lazarus
was gestoruē den hi vand' doet
v̄weet had Int c xiiij ca G

Item des sonēdachs dynxdachs
guedes dachs Eñ des vridachs
hebdi in d' kerckē die vier passiē
van dē vier ewangelistē die

wilcke mē al in eyn v̄ gaedert
eñ claerlicke vynden sal wael
geexponeert Int c eñ xlviij cap
begynēde eñ int c lv cap voleyn
den de Eñ die sonēdachs passie
beschryuet Matheus ¶ Opten
dynxdach marcus ¶ Optē gue
des Lucas Eñ optē guedē vry
dach Johānes ¶ Des
donredachs vā dat auēt mael
¶ Vur die hochtyt vā passchē ꝛc
Int c xlij ca P
¶ Optē paesch auent
In dat begyn des sabothys alst
begaen toe lichtē Int c lviij A
eñ B Optē h paesch dach ewā
Maria magdalena eñ maria
iacobi eñ salome die cochtē sal
ue om Jhm toe saluē Int c lviij
¶ Des maendachs
¶ Twe van synē discipulē synt
gegaen in een casteel genant
emaus in dē seluē dach Int
c lxiiij capittel G
¶ Des dynxdachs
¶ Jhūs stonde int myddel synre
discipulē eñ seide Vrede sy myt
v Int c lxv capittel H
¶ Des guedes dachs
¶ Jhūs apenbaerdē hē wed ō aen
die zee genant tyberiadis
Int c lxvij capittel M
¶ Des donre dachs
¶ Maria stonde butē dē graue eñ
weendē Int c lx cap O
¶ Des vridachs
¶ Die xi discipulē gyngē ī galileē
optē berch dē hem Jhūs beschei
den had Int c lxviij ca P

¶ Des saterdachs
¶ Op eynē dach des sabothys quā
maria magdalena tottē graue
doe yt noch doncker was Int
c lix capittel Q ¶ Optē
iersten sonē dach nae paesschē
¶ Doe yt auēt was geworden
optē dach een vandē sabbaten
die dorē geslatē synde Int c
eñ lxv I eñ K eñ c lxvi L
¶ Des anderē sonēdachs
¶ Ick byn eyn guet harde ꝛc
Int lxxxiij capittel O
¶ Des derden sonēdachs ~~ꝛc vaste~~
¶ Een wenich tyts my eñ gi en
sult my nyet sien Int c xlvj G
¶ Des vierdē sonēdachs ~~ꝛc vaste~~
¶ Ick gae tot dē die my gesant
heft eñ nyemāt van v en vra
get my waer gaestu Int c
xlvj capittel H
¶ Des vyftē sonēdachs
¶ Vurwaer seg ic v ist dat gi
mynē vader wat biddet in
mynē naem hi salt v geuē
Int c xlvj capittel K
¶ In die cruces dage
¶ Wie van v allē sal hebn̄ eynē
vrynt eñ gaen tot hē in der
mydder nacht seggende ꝛc
Int xxxvj cap Q ¶ Optē
auēt vā ōs hē opuaert tē hem
¶ Jhūs ~~syn~~ opgeslagē hebben
de syn ogē in dē hemel seide
vader die vre coemt maect
claer dynē soen Int c xlvj L
¶ Op ons hē hemel naertz dach
Als saetē eñ atē die xj disci
pulen doe apenbaerden hē

¶ Jhūs oñ beresyte oerē ōgeloue
Int lxix capittel Q
¶ Des sonē dachs bynē d' octauē
Wāner dat comt die troister
die heilige geist dē ic v senden
sal Int c xlvj ca S
¶ Optē heiligē pynx auēt
¶ Hebdi my lief soe holt myn
gebaedē Int c xlvj ca X
¶ Optē heiligē pynxt dach
Doe wie my lief heeft die sal
haldē mȳ sermoen Int c xlvj Y
¶ Des maendachs nae pynxte
¶ Got die vader heeft alsoe wolt
gemynt Int xxiiij ca G
¶ Des dynxdachs
¶ Ick byn die doere vādē schaep
kens Int lxxxiij ca O
¶ Des guedes dachs
¶ Nyemant en mach tot my
comē yt en sy dat mȳ vader
hem trecket Int lxvij U
¶ Optē sonē dach d' heil' drivoldich
¶ Het was eȳ mȳsche vādē
pharizeen genaent Nicho
demus een prynce der jodē
Int xxiiij capittel A
¶ Optē h. sacraments dach
¶ Myn vleisch is een waerige
spise En mȳ bloit is een ge
waerige dranck lxvij X
¶ Des ierstē sonē dachs der hei
liger drievoldicheit
¶ Het was eȳ rick mā die ge
cleit was myt purpeyē eñ
byssen Int c v ca L
¶ Des anderē sonē dachs
¶ Het was een mā die mactē
een groet auēt maet

¶ Int lxxviij capittel Q
¶ Des derdē sonē dachs
¶ Het waerē nakende tot Jhūs
apenbaer sunders op dat sy
hem hoerē woldē Int xcvj U
¶ Des vierdē sonē dachs
Weest barhartich gelic v he
melsche vader barmhertich is
Int xxxvj capittel A
¶ Des vijftē sonē dachs
Doe die scharē drongē ō Jhūs
toe hoerē Int xxvij ca R
¶ Des vj sonē dachs
¶ Ten sy dat u rechtūdich bauē
gaet die rechtūdich d' pharizeen
Int xxxi capittel O
¶ Des vij sonē dachs
¶ Doe eȳ groite schaer vā volck
was by Jhūs eñ sy nyet en had
dē dat sy etē mochtē lxxxviij
¶ Des viij sonē dachs K
¶ Wacht v van dē valschē pphetē
die tot v comē in cleideren der
schapē Int xxxvj ca D
¶ Des ix sonē dachs
¶ Het was een rick mā die had
eynē meyer Int c iiij ca X
¶ Des x sonē dachs
¶ Doe Jhūs naekende was d' stat
van ihrlm doe weendē hy aū
oer Int c xv cap O
¶ Des xj sonē dachs
¶ Jhūs sprack tot sōmyge die in
hem seluē betroudē als recht
uerdich synde Int c xviij K
¶ Des xij sonē dachs
¶ Jhūs wtgaende wtten lande
van tyrꝰ quā doer sydon tot
dat meer vā galileen En vā

den doeffē besetē mȳsche ¶ Int
lxxxvij capittel I

¶ Des xiij sonē dachs

¶ Salich synt die ogē die sien dat
gi syt En vādē mȳsche die ond'
die moerdenarē gecomē was
Int lvj capittel S

¶ Des xiiij sonē dach

¶ Inder tyt als Jhūs gynck toe
ihrlm waert doe gynck hi doir
dat lant vā galileen eñ samari
en daer bracht mē hem ✗ mela
etsche mȳschē Int c viij ca Q

¶ Des xv sonē dachs

¶ Nyemant en mach twē hē' dienē
Int xxxv capittel P

¶ Des xvj sonē dach

¶ Jhūs gynck in eȳ stat genant
naym eñ als hi nakede d' por
tē soe waert daer eȳ enich soen
doit wt gedragē Int xl ca R

¶ Des xvij sonē dachs

¶ Doe Jhūs gynck op eynē sater
dach int huis vā eynē pryncē
der pharizeen om broit toe
etē soe was daer een water
suchtich mȳsche ꝛc Int lxxvij
capittel O tot P

¶ Des xviij sonē dachs

¶ Die pharizeen quamē by Jhm
eñ eyn vā hē ludē eñ doctor die
vraechtē hē eñ seide Wilck is
dat meiste gebot in die weet
Int c xxiiij cap' T

¶ Des xix sonē dachs

¶ Jhūs is geclōmē in eȳ scip eñ
is aū genaerē eñ gecomē in
syn stat daer hebñ sy hem ge
bracht eynē lāmē gychtigen
menschē Int xliiij ca M

¶ Des xx sonē dachs

¶ Dat rick der hemelē is gelick
eynē man eynē cōnick die sȳ
en soen werschop heft gemackt
Int c xxij cap' Q

¶ Des xxj sonē dach

¶ Het was eȳ cleyn cōnick
wees sone lach toe capharnaū
Int lx capittel I

¶ Des xxij sonē dachs

¶ Dat rick der hemelē is gelick
eynē cōnick die rekenē wolde
myt synē knechtē xcviij B

¶ Des xxiij sonē dachs

¶ Die pharizeen synt tot ihm
gegaen om dat sy hē begrip
pē woldē in synē waerden
eñ dedē hem vragē vanden
tyns des keissers Int xxiij R

¶ Des xxiiij sonē dachs

¶ Jhūs spreckende tottē volck
soe quā eȳ prynce eñ aenbe
den hem begerende dat hi
syn dochter v̄weckē wolde
die gestoruē was xlvj P

¶ Des xxv sonē dachs

¶ Doe Jhūs op sloech syn ogē ꝛc
Van die spisinge d' vyf m̄
schen vā vyf broedē eñ twe
vissche Int lxiiij ca P

¶ In die kerck wynige

¶ Jhūs ingaende eñ wandelde
doer iherico van zachens
Int c xij ca ✗ tot P

¶ Hier nae volgē die ewange
lien vā den heiligē

Aen merckt dat onderscheit
van v̄scheidē bisdōmē in den
ewangeliē die mē vā den ge
meynē heiligē haldēde is
in die een kerck anders
dan in die ander. Doe sullē
hier nae geset werdē op oer
stede die ewangeliē vā den
groitē feestē. Eñ pryncepa
len heiligē die mē aū al hal
dende is alleyns Jnd daer
nae sullē alder hande ewā
geliē van anderē heiligen
geset werdē Jnt cōmuyn
Toe wetē vā dē apostelen
martelarē cōfessorē eñ mech
den Eñ vā der cōmemora
tiē onser lieū vrouwē eñ vā
den doedē
¶ Op scē Andries auēt ewa
Jndē dage stonde iohānes
eñ twe vā synē discipulen
Jnt xxi ca P
¶ Op scē Andries dach
¶ Jhūs wādeldē aen dat meer
van galileen eñ sach daer
twe gebroeders petrū eñ
synē broed Andreā visscende
¶ Jnt xxvij cap G
¶ Op scē thomas dach
¶ Thomas een van dē xij en
was daer nyet mede doe
Jhūs quam Jnt lxvj L
¶ Op ōser vrouwē licht mys d
¶ Nae dat veruult warē die
dage der rēnynge vā mariē
nae die wet vā moyses
Jnt xij capittel M
¶ Op scē peters v̄heffinge eñ
optē dach vā synre passiē
¶ Jhūs quam in dat lant vā Ce
sarea philippi eñ vrachdē synē
discipulē Ween seggē die myn
schē toe syn die sone des mynschē
¶ Jnt xc cap M tot N
¶ In die boetschappynge ons lieuē
hē Als die maget Maria den
soen gatz outfynck
¶ Die engel gabriel is gesant vā
gade in galileen in een stat ge
nant nazareth Jnt v ca O
¶ Nae paesschē vā dē heiligē
¶ Ick byn eyn warachtich wyranc
Jnt c xlvj capittel A
¶ Vā scē philips eñ iacob die my
¶ Laet v hertē nyet v̄storē noch
vreesen gelouet gi gade in
soe geloest oic my c xlvi U
¶ Op scē ians baptistē geboertē
¶ Het was indē auēt
dagē des cōmix herodes eyn
priester geheitē zacharias
¶ Jnt vierde cap G
¶ Op scē ians baptissē geboertē dach
Veruolt is die tyt vā elizabeth
dat sy baerē solde eñ sy baerdē
eynē soen Jnt vj ca S
¶ Op ōser visitatiē dach
¶ Maria stonde op eñ gynck int
geberchte Jnt vj ca O
¶ Op scā mariē magdalenē dach
¶ Een pharizeus noedē Jhūm dat
hi myt hem etē solde Lvij A
¶ Op scē iacobs die meere dach
¶ Die moder der zebedei kynd
quā tot Jhūm biddende Jnt
c en x capittel U
¶ Op onser vrouwē hemeluartz
¶ dach

¶ Jhūs gynck in eȳ castel eñ al dair
was eyn wyf genant martha
die dyendē hem Jnt lviij ca G
Eñ van oere hemel uart siet ca
c eñ lxxij T ¶ Op scē Johānē
bapstistē dach onthoefdynge
¶ Die cōinck herodes vynck iohā
nē eñ bant hē in dē kercker
Jnt xxv ca O eñ lxiij ¶ Op
onser vrouwē geboertē dach
¶ Dat boeck der afcomstē Jhū x
Jnt vij capittel R
¶ Op scē matheeus dach
¶ Jhūs sach eenē mȳschē sytten
de int tolhuis genant mathe⁹
Jnt xlv cap N O
¶ Op scē michiels dach
¶ Die discipulē vrachdē onder
mal anderē wie dat die me
meeste int rick der hemelen
Jnt xciiij ca S eñ xcv T
¶ Op alre heiligē dach
¶ Jhūs siende die scharē volcx
clam op eenē berch xxx R
tot L Op alre zielen dach
¶ Als die soen des mȳschē comt
in synre maiesteit ꝛc c xxxviij
ca L eñ hier af sueckt c lxxiij T
¶ Item hier na T
volcht dat cōmuyn van dē hei
ligē Eerst vādē apstolē ewan
gelij ¶ Dat is mȳ gebot dat
gij malcanderē mȳnet Jnt
c lx xlvj capittel T
¶ Dyt ander ewangelij
¶ Dat gebiede ic v dat gi malc
anderē mȳnet c xlvj O eñ O
¶ Diet ic sende v gelic schapen
int myddel d' woluē xlix S

¶ Diet meister wi hebȳ alle dyn
gē achter gelaetē eñ wi syn
di nae geuolget c eñ ij G
¶ Jhūs die beteickende ander
lxxij die hi sendē twe eñ twe
vur syn ansicht lv O tot O
¶ Toe samē geroepē synde die
xij aplen gaf hem ihūs die
macht Jnt xlvij ca R
¶ Ick geue v een gebot Jnt
c xlvj capittel T ¶ Van
eynē merteler ewangeliē
¶ Doe wie dat my comē wil
die v̄lochē hē seluē eñ neme
syn cruce Jnt xci ca O
¶ Die synē vad' eñ mod' oft
mynt bauē my die en is mȳs
nyet werdich lj ca ō trynt
die myddel
¶ Ten sy dat dat corē vallet
in die eerde steruet yt bly
uet alleyn Jnt c xix L
¶ Van voel martelaren ewā
gelien
¶ Wat tydē gi hoerēde sydt
oerloge eñ twedracht en
wylt v nyet v̄uerē c xxxij P
¶ Wacht v vādē ghist oft
deessem der pharizeen eñ
zaduceē lxxxix ca na L
¶ Jhūs neder clȳmēde van
eynē berch stont in eynē
velt Jnt xxx ca R
¶ Jhūs als hi sach die scha
ren des volcks doe clam
hi op ten berch eñ als hy
sat ꝛc Jnt xxx ca R
¶ Als Jhūs spreckende was
tottē volck soe quā een tot

hem eñ seide Dyn moder eñ
dyn broders staen butē Int
lxxij ca nae G ¶ Vā
den cōffessorē ewangelie
Waket eñ bedet want gy
en weet wāner tyt is vj Int
c xxxiiij capittel G
Waket wāt gi nyet en wet
wat tyt v h'e comē sal Int
c xxxiiij capittel G
¶ V lendē sullē syn op gescort
Int c xxxv K
¶ Eyn mynsche die buttē lantz
reissen wolde die riep syn
knechtē tot hē c xxxvij K
¶ Eyn edel mā reisdē in eyn
vern lant ō in toe nemē eñ
rick Int c xxxvij cap K
¶ Nyemāt ontstickt eñ licht
eñ v̄berget onder eñ mud
de Int xxxi cap M
¶ Dat rick der hemelē ¶ Vā
is gelick x mechdē | dē mechtē
c xxxvj ca I
¶ Dat rick der hemelē is ge
lick eynē schaet die v̄borgē
is in dē acker Int lxi M
¶ Van der cōmemoratiē onser
lieu vrouwē ewangelien
¶ Eyn wyf hefdē op oer stym̄e
wtter scharē seggēde lxxii G
¶ By dat cruce stonde sy̅ mod
eñ die discipel Jhu c lij K
In die myssē vādē doedē
¶ Martha sprack tot ihm̄ meis
ter heddi hier gewest myn
broder en wer nyet gestorue
Int c vi cap N
¶ Alle dat my my̅ vader ge
geuē heeft dat sal tot my cō
mē Int lxvij cap T
¶ Ick byn dat leuendige broit
dat vā den hemel neder ge
clomen is Int lxvij ca na P

¶ Hier eyndet die taeffel om
toe vyndē die ewangeliē vā
dē myssen Door al dat jaer
Ind hier nae volget die tytel
eñ ꝓlogus vā desē boeck

¶ Dyt is die tytel eñ prologus
van desen boeck geheitē dat
boeck vā Jhus leuen

Hier begynt toe
laue gatz al
mechtich Ende
ter eerē dor
reynre Jonffer
en maria der moder Jhu x'
Eñ toe leeringe heil eñ salich
alre kersten mynschē Doe be
gynt hier een sonderlynge
waerachtich precioes eñ eñ
seer profitelic boeck ond' allē
boeckē dienende dē mynschē
om salich toe werdē Eñ ten
ewigē leuē toe comē Ind is
gedruckt eñ getranslateert
wttē boeck des deuoetē eñ
geleerdē mans Ludolphi vā
der cathuser oerdē wilcke
vandē doctorē in theologiē
auctentyc gehalden wort
In wylcken boeck volcom

melicke cñ volmactelicke cñ claerlicke beschreuē is Alle dat ghoen dat een yeghelicke kerstē mynsche om salich toe werdē van noedē is toe wetē Juden ierstēn woe dat ghot almechtich ewich is sonder begynne cñ sonder eynde Cñ woe dat hi hemel cñ eerde mynt al datter in is ghescheppē cñ gemaect heeft ghehadt Ende ons nae synē eyghē beelde cñ woe hi synē eenighē soen nedē ghesent heeft In dese ellendighe werlt om mynschelicke foem aen toe nemē Cñ gebaeren toe werdē wt die reyne ionfer cñ maget maria Cñ woe hi van oer opghenoedet wart in ghroter armoedē cñ verdriet Cñ alle syn predicatiē mynracule cñ heilighe werckē die hi op der werlt ghedaen heeft elck by sonder Die mede woe cñ in wat manieren dat hi van dē iodē ghepassyt cñ ghecruyst wab cñ ter dot ghebracht Cñ woe hi vandē dot by synre eyghē cracht ghlorioselick op verstaen is Cñ hem toe menighē tyden cñ plaetsē synē discipulē ghe apenbaert heft Cñ daer nae ten hemel opē baerlick vur hem allē op ghenarē is Ende woe hi dē discipulē dē heilighē gheest ghesant heeft hē luden leerende Cñ woe die discipulen daer nae ghepredict hebbē dat heilighe kerstē ghelooue an al die werlt Cñ woe dat die ghloriose moder ghutz ghestorue is cñ ghlorioselickē toe hemel ghevaren Cñ woe cñ in wat manierē die selue Jhūs onse vlooisser weder cōmē sal oerdelende an leuen dighen cñ an doden Cñ ghenedē dat ewighe leuē cñ dē quadē die ewighe pyn Welcke alte mael nae dē sentē der vier ewangelistē ghesent sal werdē Daer bauē mit schonē exposicie cñ bedudēnissē vē claert alsoe wael nae der letterē cñ texte Als nae den moralē cñ ghestrichen syne Cñ myt schoenē meditacien cñ deuotē ghebeden dienēde op die materie vā elcken capittele Cñ is altoe mael ghesat by eynē manere Als van eē dyalogue dats eyn twe sprake tusschē den mynsche die daer vraget Cñ wiou scriptura die daer op elcke vraghe antwoerde ghenet

Woe salich dat is die oeffenighe cñ dat auerdyncken des leuens Jhūs x̄

Alle kerstē mynsche sullē recht neerstich syn dat ghelyx toe aendyncke Cñ nae toe volghē dyt heilighe leuen ons lieuē hē Jhū x̄ ons salichē beholderē om syn ghenade cñ mynne toe vertreghē Aen

onderholdē Doe was m eyn
elick lant oft cōmunick bi dē
selue keiser gesat eynē notabel
man die hem altyt auer schi-
uē solde die nyetydinge ende
vremde dynge die m dē lande
dagelicx geschiedē Waer by
hi die kēnisse crigē mochte vā
alle dat m der werlt geschey
mochte Op dat die keiser myt
ten romeynē hem altyt daer
op vursien mochtē wat sy
doen mochtē of soldē Vñ woe
sy die hem rebel werē ter-
stonde de weder m subiectie eñ
onder gehoersaemheit brynge
soldē Doe geschiedent dat m
den tyden dat Ihūs xpūs ons
ulre behalder was predikē-
de eñ wanderende m ihzlm
eñ daer om trent Dat bykē
groenē die al daer van den
keiser gesettet was om hem
auer toe schryuē die nyetydy-
ge oft vremde tydynge die
al daer gesiedē Dat hi den
keiser auer sareef vur eyn
sonderlynge tydinge Ale-
datter bynē ihzlm was eyn
spyet der waerheit geheitē
Ihūs Die voel wonderlick
teikē eñ myraculē apenba
baerlickē doende was mid
den volck nnicke Ihūs wael
toe macte lanck van groot
herdē schoen eñ eersam vā
aengesichte ansicht Den
mynē eñ ontsien mochten
alle die groen die hē aensa

gen Syn haer was gelick eyñ
ripe haessen note bi nae totte
oerē mer vort totte scholderē
soe was die vtgaedermigte deb
haerb wat bruvre Vñ mvd
den op syn hoeft eyn scheidel
nae gewontē der nazareen
dat is der heiligē deb alte tes-
tamētz Syn vur-hoist slechyt
eñ rustich syn aensicht sond
rompē oft vleckē myt maty-
ger rotheit geziert Syn nuse
eñ mont toe mael siende sond
begrip Synē jongelynge gro
tē baert hebbende den haer
gelick van verwē nyet lanck
ayer mids kynē gedeelt Hy sy-
pel op sien hebbende eñ ryp
myt gheheiē daerē ogē Int be-
rispē was hi vñerlickē m ver-
manynge sachyt eñ mynlickē
blidē myt rypheit v seeden
Onderwilen schreynde mer
uūmermer lachende Die sta
tuer syns lichaems recht eñ wt
gherecte armē eñ hendē die
genuchlickē waerē toe sien
In spreckē waer eñ redelickē
luttel eñ sedelickē Vñ daer-
om is hi myt recht van dauid
geheitē m dē psalme Schoen
vā formē bauē alle kynder
mynschē Daer om sal hem
eyn yegelick gruet kersten
mynsche vlytichlygen duech-
lē dat sijetr vrūtlicke aen
sicht Ihū m syn memorie te
prentē Vñ toe auer dynckē
syn heiligē leuē eñ leermige

eñ syn bitter passie eñ glorio
se v̄risenisse gelicker wijs als
vur genoch v̄claert is
D

¶ Die mynsche sprect eerst bid
den eñ begynt aldus

O Here got vader ewich
eñ almechtich die door
die myne dyns heiligē geests
dat volck vā maniger hande
landē in een drachtich v̄stāt
des gelouē Van dynē soen
onsen herē ihū xᵉ v̄saement
heues wilt my doch dyn got
licke gratie v̄leuē Dat ick
doer dyne reyne onbesmette
ionffer scriptura claerlick
sal moegē v̄staen Waer ō
gi den seluē uwē eingē ge
bn̄didē soen Jhm̄ xp̄m onsē
herē onser alre troist eñ toe
verlaet mȳschelicke form
hebt doē ontfaen wt syn lief
moder die gebn̄dide maget
Maria Eñ van syn wonder
licke geboert eñ sȳ heilige
leuē eñ wonderlicke wert
ken Die hi gedaen heeft hier
op der eerdē tot onser leerē
eñ salicheit Eñ vā syn bitt̄
passie eñ lydē dat hi geleden
heeft om onsen wile Eñ vā
synre glorioser v̄risenisse eñ
mēnigerhande apenbarin
ge die daer nae geschiet syn
synē discipulē Eñ synre alre
glorioser opnaert ten hemel
die hi apenbaerlickē dede myt
syn eygē cracht Op dat ic al
soe syn heilige leuē myt vol
comē gelouē naeuolgē moit
Eñ syn bitter passie eñ ver
risenisse in mȳ memorie
altijt hebn̄ moit Dat ic myt
hem tot v int ewige leuen
op verrisen eñ comē moit
Amē Scriptura

O mynsche daer du af
spreckes hier toe en is
nyet guet toe geraecken
Ten sy dattu eerstē altoe
voerē wetes eñ kēnes dat
fondamēt vā alle dese dȳ
gen Die mȳsche ¶ wilck
is dijt fondamēt Ick bid v
scriptura wiltet my doch
v̄clarē Scriptura ¶ Ick
wilt geern doen Dich het
is got die dat oefferste guet
is Die die wolt hemel eñ eer
de eñ alle creatuerē van
nyet geschaepē heeft Hij
is dat fondament vā als
Eñ al dat is yt is noit dat
tu hem eerstē kēnes Eñ al
daer nae dat hi gewracht
eñ gemact heeft Die
mynsche ¶ Ick bid v dan
scriptura wilt my doch ~~m~~
mynē here mynē schepper
doen kenē wilt my doch
seggē wie waer eñ wat
hi is Scriptura ¶ Het is
my ōmoegelickē toe seggē
Eñ dy ōmoegelicker toe be
grijppē Want nae syn got
licke wesē soe is hi ōbeken
lickē eñ onbegrijppelicken

Die mÿſchje

¶ Segget en leert my doch
ſoe veel van yem Als gh dat
billicx doen ſolt moegē ſnd
ick ſal comē begripē Scriptum

¶ Dat ſal ic gheyn doen eyer-
gh moet naerſtelickē audien
tie gheuē en̄ toe yoerē totten
waerdē die ic ſeghē ſal die
mynſchje ¶ En trouwē dat
wil ick doen nae alle mynē
vermoegen

¶ Wat got is en̄ waer yt is
En̄ van die eewighe geboerte
des ſoens gheds

Scriptura

Got die is een bloit eyn
uoldicx weſen m yem
ſelue nyet van eynigē dyn
gē gemaect oft toe ſamē ge
ſet Oelick die mÿſchē en̄ an
der creaturē Die van vle
ſchje beenē en̄ bloit toe ſamē
oft van die vier elementen
gemaect ſynt Hi is ſonder
begyne ongeſchapē ongē
baerē wt nyemāt anders
eyer yt is van yem ſeluen
en̄ m yem ſelue ſonder eyn
de In wen dat alle dyngē
dyne begonē is en̄ ſÿ eynde
is nemēde Hy is ondeilbaer
onſterflick en̄ eewich Geyn
dynck om uaet yem of om
ſchyent yem Hy is onlide
lichen Dwerwynlickē Ōwan
delbaer Hy is die fonteyne
van iuſticien en̄ van alle
guet Hy deilt ſynē creaturē
ſyn ghuetheit elick nae dat ſyn
ſyn weſen onū myndert noch
tans blyuende Hy is ſond mate
metende nochtans myt ſynen
wille dat is dat licht Hy is
is dat licht des ō̄ſtandes yt doer
gaet alle dynck ſonder ſmettē
of beſmet toe werdē van dat
goen daer yt doer gaet Alle
dynck ſoe wael dat yur leden
is als dat tegenwoerdich en̄
toe cōmende is dat is yē con
dich Hy ō̄niach al dat yt wyl
mer yt en doet nyet al dat yt
wyl of mach Want ſyn wille
en̄ ſyn macht nyet contrarie
en moegē weſen Hy ō̄uult
alle plaetſen nochtans en woent
yt nyet ombeuangē noch m
gheyne plaetſe oft myt eynich
dynck om begripē Die
mynſchje ¶ Waer is hy dan

Scriptura ¶ Hy is m yē
ſelue of m ſyns ſelues ſtede en̄
nochtans is yt auer allē dinck
hy is bauē al dynck yt is butē
alle dynck Hy is yem ſeluen
begripende en̄ hebbende Hy
doer gaet die natuer van alle
dyne ongemengt myt eenich
dyne Hy gheuet alle dynck na
ſynre natuerē ſyn werck en̄
tracht En̄ alſoe yt ondeilbaer
is ſoe is al gheheel dat gheheel
weeſē auer al Hy is alleyn
een mwendich beſchouwer
ſyns ſelues En̄ daer om ſoe
yſt dat gheyn creatuer en mach
yem voltomelickē om gruppē

want hi onbegrijpelick is noch
tans soe eyndet hi alle dynck
Aldus soe is hi naeturlicken
nae synre oneyndelicheit vol
komenlicke onbekent ¶ Die
mijsche ¶ Is hi alleen gewest
of nie is mit hem gewest vā
ewicheit Scriptura ¶ Dit
bedupt ons claerlicke die hei
lige ewangelyst Johannes die
gelick als ey aern hoeghe gelo
ge is toe beschouwe die diepht
der ewiger gotheit aldus segt
gende

In begyn was dat woert Int
begyn dat is m got die dat ier
ste begyn is Doe was dat woert
dat is die soen ghetz of hi segghe
wolde die soen was mit vader
toe wetē mede ewich myt hem
In dat woert was hy gode dat
is hy gode de vader Want al
tyt is die soen mde vader eñ die
vader mde soen In got was dat
woert dat was mt begyn hy
gode Dat is hy got den vader
~~mder ewicheit~~ mt begyn der
ewicheit eñ vur alle tyde ewi
lickē myet afgescheidē vāden
vader Alle dynghē syn aūmyts
dat selue woert gemaect eñ son
der dat en is myet gemaect toe
wettē vandē vader geyn dyng
sienlic noch vōstandelick Wāt
got heeft alle dynghē gemaekt
mder ewiger wisheit In daer
sonder en heeft hi myet gemaect
In welckē woerdē hi ons wtleet
die ewighe telinge oft vortbrij
ghinge als got die vader synre
natuerē gelic eñ vā synē we
sen oūscheidē gekelt oft voert
bracht heeft synē eynighē soen
gelick die gedachtē der mijsche
wt hem formeerē die woerde
Toe wetē myet die woerde die
butē ludē aer die woerde des
synis die welcke van dē ge
dachtē myet vōscheidē en waer
Dit woert is got een mt we
sen vōscheyden mder pſoenē
van synē vader Die welcke
twe als myt een blasen van
hem doē vloeyn eñ sprwytē
den heilighē geist eyn liefde
eñ myne des vaders eñ des
soens hem vōeynigende hij
onūscheydē van hem synde
Aldus is got myt hem selue
van ewicheit gewest eñ noch
is eñ ewelickē bliuē sal die
vader myttē soen In vader
eñ soen myttē heilighē geist
groens dynghes belyoeuende
aer m oer eyghē geselschap die
ewighe vroude gebruickende

Inwendige eñ wendige
Uit desen woordestu O mijn
sche geleert dat dat begijne
van alle onser meyninghe
got syn sal Want mt begyn
was dat woert eñ got was
dat woert ¶ Item wilstu we
tē van alle dyne werckē
mwendich eñ wtwendich
of sy gotlick syn eñ of sy got
wercket in dy In of sy auer
myt got gedaen werdē soe sal siet

eſt dat eynde dynre mermicheyt
got is Iſt dattet ſoe is ſoe ſy
alle dyn werckē gotlick wat
dat begyne eñ dat eynde is
eyn toe weten got O ie myñ ſake
Ick danicke v Oſcriptura vā
dat gy oen dat gi my al-
nu hier vñaert eñ ontdect
eñ geleert hebt oyer wilt my
voert ſeggē woe eñ waner
heeft deſe grote hoghe almech
tige got die werlt myt ghaden
al dat daer in is geſcapen
eñ gemaect gehadt Scriptura
Dat ſal ic vñclarē hoert aen
neerſtelick ¶ Gebet
Heer got vader almech
tich die vur alle tijt
ontſpreckelick voertbracht
hebbes dynē ſoen mede ee
wich mede gelick eñ mede
ſubſtancyael myttē wicken
heñ myttē heiligē geeſt du
geſcapen dynghē hebbes alle
ſienlicke eñ onſichlicke dynghe
eñ my arme ellendige ſun
der Ick aenbede di eñ glori,
haere weeſt my arme ſond
genadich heñ en vñmaect myet
my dat werck dynre hand
de oyer mack my ſalich eñ
helpe my om dynē heiligen
name Den werckē dynre
hande wilt toe hulpē comē
der vleſchelicker broosheit
Die my geſchapē hebſte wilt
my heer makē eñ reformer
en die myt ſunde beſmet
eñ geſtrumpeert byn Op
dattu nae dyne groete ontferm
herticheyt ſalich makes myn
arme ziel Amē

¶ Hier nae volcht woe dat got de
werlt myt alle dat daer in is
geſchapē eñ gemaect heeft heñ
eerſt van dat goen dat got
opte ierſtē dach gewracht heft
Scriptura
Int begyne vander
tijt dat is Alle die wilt
eñ die tijt syn begñ
ne gheſamē had gelick ghy
hier vñſtaen ſult Doe heeft got
almechtich hemel eerde eñ
geſchapē eñ van nyet voert
gebracht heñ aldus geſchae
pē ſynde ſoe waerē ſy idel
ledich ſonder caerheit Toe we
ten die eerde ſonder boemē
eſt crupē heñ die hemel ſonder
ſternē Doe dat m dyt ſceppē
op eerdē eertrick of op die
eerde eñ alle die elementē ſoe
wast noch duyſter heñ die
geeſt ghatz dat is die wille ghatz
die was hem dragende op
die watterē ¶ O ie myñſelve
wracht Woe ſal ic dyt vñſtaē
Scriptura
¶ Harde wael Als got almech
tich den hemel eñ eerde ge
ſchapē had dat is die materie
der hemelſcher eñ eertſcher
dynghē Waer af alle dynghē
nae der tijt voert gemaect
ſynt Doe waerē ſy toe ſamen
ſonder ordinācie onder een

samelick in dē water eñ myttē
water bedect wael v̄staende
nyet gelick oft mē Als nu eyn
nich dynck in die zee werpen-
de wer Want dat water en
was doe der tyt nyet vast in
eyn v̄gaedert Mer yt was ge-
lick wy nu seggen soldē moegē
dattet water in d̄ lucht is dry-
uende in manierē van alle
dynck aldus in dē water leggē
de Doe was die wille gatz hem
hier aūdragende om toe ordi-
nerē elick op dat syne eñ in
dat syne Gelick gi dagelicx
eynē werck mā doen siet als
hi wt eenich materie enich
dynck macken wil Want als
dan besiet hi in hem seluē īwē
delick woe hyt aenleggen eñ
mackē wil Des gelickē heeft
die almechtige got die ewige
wisheit gedaen gehadt Eñ dyt
aldus by got aengemerct soe
heeft hi gesprackē toe weten
in hem seluē Het werde dat
licht recht of een nae onse mā
nierē seggē solde Ick wil dat
wese licht Eñ ter stont of myt
den inwendigē waerde soe is
dat licht gemact gewest Ende
al dat in een maniere vā een
claer wolck Wt wilcke licht
daer nae gemact is dat licht
der sonē myt dattet licht doe
noch nyet claerlickē schynende
en was Mer yt was gelick mē
in die daegraet vur der sonen
op gauck dat licht der sonen
wael v̄neint Eñ got siende
toe wetē inwendelickē in hē
seluē dat dyt licht guet eñ
orberlickē was Doe heeft hi
geseit dat licht sy van der du
duysternisse v̄scheidē of ond̄
scheidē Eñ hi heeft dat licht
genoemt dē dach Ind die duys-
ternisse die nacht nyet toe myn
soe en ist nochtans nyet toe
v̄staen dat die dach eñ nacht
schuldich syn vur twe getyd
den gereckent toe w̄dē ofte
twe getydē toe mackē Mer
die dach eñ auent toe wetē
die nacht eñ syn nyet schul-
dich dan voer een getyde dat
is vur eynē dach gereckent
toe werdē Doe die sōne bynē
eynē dach eñ nacht oerē om
meganck mact Eñ als die
sōne by ons is oft onsē ōme-
ganck oft cirkel van eertrick
beschynēde is soe gebruyckē
wy volcomelickē der sonen
claerheit Eñ als die sone be-
nedē ons loepet soe belettet
ons dat eertrick eñ die zee
Dat wy oer claerheit nyet
sien oft gebruckē eñ moegē
Dan soe voel als die sterren
sternē eñ plānetē die bauē
ons oerē loep hebñ Eñ sy aū-
mytz dat schynē vander sonē
licht vander sonē ontfaen
ons in dat geual voert ver-
lichtende syn Die mynsche
Sien bettē dat eertrick eñ
zee den sternē nyet dat licht

vander sonē toe ontfaen
Scriptura ¶ Ick trouwe mēē
Die mysticke ¶ Woe comt dat
Scriptura ¶ Ick wilt di segg
gen Ick sietstu wyet als die
sone loopt eñ bi der eerden
oerē granck heft Doe belet di
wael eyn cleÿ dynck of een
cleÿ hoechde dat vuur dy stact
dat die sone wyet op dy en
schynt Ick laet als dan die
selue hoechde blywē staē eñ
vȳtreet di aen die een of aē
die ander syde van der hoch
de Of treedt eÿ stuck achtē
waert ter stont soe sal die
sone op dy schynē Ick aldus
soe vȳstact vanē planeten
eñ steernē want sy soe vern
van dy eñ bauē eertrick
staende syn dat dit mydde
van eertrick eñ die zee dē
steernē wyet beletē en mach
of die sone beschynē aen die
een syde of aen die ander
ontfangende alsoe oer lucht
vander sonē Die mÿsticke
¶ Die engelē eñ duuelē wan
ner soe synt sy geschaepen
geweest Scriptura
¶ Der doctorē opinien die sÿ
hier vȳscheidē Kemgē of sō
mygē die segghen dat sy ge
schaepē synt geweest vnr
die tyt dat is eer die dach
van der nacht gedeelt was
Ick die loop der hemelē die
tyt geschiedē eñ onderschei
den hebÿ gehadt ¶ Die an
derē segghē dat sy geschapē
worde alß die hemelē gemaect
syn geweest Ick alß doe ter stont
die hemelē gemaect syn daer
van dat hier nae meer geseit
sal werdē Dat got noch eenē
hemel was mackende genoempt
celū empereum eñ dat hi die
engelē ter selū tyt geschapen
heeft gehadt Desen hemel daar
mede vȳcrē Ick als dese engē
len aldus geschapē waerē vol
maect van allē vȳstaende Alē
doe die sommige oer vȳstaent
tot dochdē eñ tot ontmoedichet
Ick sōmygē oer vȳstant tot ho
uerdie kierende waerē die
goen die wilcke dat die dochte
vuur hē nemēde warē die sÿ
m dochdē gebleuē gebruechen
die offerste dochde myer die hē
goen die hē tot hoūdē ende
quaethedē gegeuē hebÿ die
selue synt ter stont geuallē
oft wt desen hemel gewerpē
geweest Ick eyn ygelick van
desen ū geuallē nae swaer
heit symre sundē Want somi
ge van desen synt m dē af
gront der hellē geuallē Ick
sōmygē syn m der hucht ge
bleuē soe oer vȳdienste al dat
eyschende was waer vā voul
toe seggē weer Dat wilcke
hier toe lanck weer toe vȳtrec
kē myer die dat vȳstant alle
hier van toe vollē wyder wil
hebÿ die vȳsucke scē Augustÿ
eñ scē Thomas eñ oer schrÿf
tē hē sal hier af vol daen wōr

eñ claerlick onderscheyt daer
af vyndē ¶ Die myrselue
¶ Segget my doch vā dē wer
dat got optē anderē dach
werckende was ¶ Scriptura
Is die almechtige got
uldus den dach vandē
nacht vñscheidē had Doe heeft
hi m hē selue geseit Dat fir
mament sy gemact eñ al dat
nit inyddel van dē water is
soe datter deile die wateren
vandē waterē fñ ter stout
mytte m wendigē of geesteht
kē waerde soe is dat firma
ment gemact geweest fñ got
heft m dē woerde dat water
gescheidē dat beneden dat fir
mament was van dat wat
dat bauē dat firmament
was fñ got heeft dat firma
ment dē hemel genoemt eñ
om dat wael toe vñstaen eñ
toe begripē soe seldi wetē dat
der elementē vier syn Toe we
ten eerde water lucht eñ vuur
Dat nederste der elementē dat
is die eerde Dat ander dat
water Dat derde die lucht
Dat vierde dat vuur Dat wat
om uangt die eerde Die lucht
dat water fñ dat vuur die
lucht fñ bauē dese elementē
soe is dat firmament welcke
m hē begripē heeft die werlt
ostē hemelē dat is den tirkel
van dē vij planetē die synt
Saturnus Jupiter Mars Sone
Veenus Mercurius eñ die
Saturnus is die hoechste Die
mane is die nederste Die sone
is die myddelste ¶ Dese seuē
planetē lopē elc eyn sonder
lyngē lope elc nae syne na
tuerē fñ nyet toe myn dat
firmamēt daer wy af spree
ken dat m hem dese vij pla
netē begrepē heeft Dat is
dat firmamēt daer wy m
syn staen die vaste sterren
die geyne bisonder oft vñschey
dē loep of gaendi eñ hebij
yer sy lopē om mytte fir
mēt mamēt eyns byuen
dē dach eñ nacht fñ woe
wael dat dese planetē elck
van hē eynē bisonder eñ
vñscheidē gaendi heeft sy lop
pē die mede noch eyns die
nacht eñ dach mytte firma
ment Dat welck firmamēt
got m desen anderē dach
uur genoemt noemt gemact
heeft eñ daer nae myden vier
dē dach myt sternē vñciert
heeft fñ die vuur genoemde
planetē daer onder geseet
heeft gelick mē noch hier nae
bet vñtrē sal ¶ Die mñsche
¶ Nae woe vñstaen ick dat got
dat water gescheidē heuet
Is dan bauē dat firmamēt
die wat ¶ Scriptura ¶ Ick
heb dy bauē geseit van den
senē planetē woe dat elc
synē tyrkel oft hemel heeft
mackende toe samē seuen
hemelē fñ woe dat bauē

dese vij hemelē dat firma
mēt is wilcke dat d' sternē
hemel genaent is Eñ is die
viij hemel Eñ bauē dyt fir
mamēt of viij hemel is die
cristallyn hemel Eñ dese he
mel is water genoemt om
syn doerluchticheit wille
want hi doerschynēde is
gelick water nochtans geyn
water elemētael dat is
geyn elemēt wesende gelick
dat water dat wy dagelix
gevoelē Mer yt is eyn on
tastelick water vand' na
tuerē d' hemelē sinde
Die mynsche ¶ Nu bid
ic v dat gi my verclaert
wat onse here optē derdē
dach was werckende
Scriptura
Recht gelick dat wat'
noch in manieren
bauē geseit ind' lucht drynē
de was Doe heeft die almech
tige got elic vandē elemen
tē v'scheidē willē Aldus soe
heuet hi optē derdē dach
geseit aldus Alle wateren
die onder den hemel sy wo'
den v'gaedert in eyn plaetz
Op dat die droechte gesiē
mach werdē Eñ yt is al
soe geschiet Eñ got die he'
heeft dat goen dat droech
was genoemt die eerde
Eñ die v'gaderinge vādē
water heeft hi genoemt
die zee Eñ got die he' sien
de dat dyt guet was soe heeft
hi vort geseit Die eerde bryn
ge voer eñ wassce gras eñ cruyt
cruyt saet makende Ind appel
bomē syn vruchtē nae synen
wesen eñ syn saet in hē seluē
mackende Toe wettē gelick
appelē peerē eñ ander vrucht
die oers selues ~~saet~~ saet voert
brengende syn Eñ als got die
waerde aldus in hem seluē
gesprackē heeft soe ist ter stont
geschiet Die mynsche
¶ In wat state heeft got desen
tyt vruchtē eñ bomē eñ crudē
geschapē Scriptura ¶ Hier
~~op~~ van syn voel opiniē mer
die meest holdē dat gelick dat
adam volmact geschaepen
was Dat in der gelick got oic
alle boem crudē eñ dierē in
volmacten staet geschapen
heeft Die mynsche ¶ Nu
segt my voert vā dat werck
dat got optē vierdē dach ge
wracht heeft Scriptura
Inden vierdē dach heeft
got gemact twe grote
lichten Die meeste om toe die
dienē den dach Ind die and'
om toe v'staen die nacht Eñ
hi heeft sy geseettet int firma
ment des hemels om toe lich
tē die eerde Eñ oic om des
willē dat sy dat licht d' duis
terinsse v'scheidē sullē Die
mynsche ¶ En was dyt licht
nyet int begyne eñ opten
ieerstē dach gemact woe comt

dan dat gi segt dat die lichten
gemact synt optē vierdē dach
die wilcke v̄scheidē de syn den
dach vand' nacht bericht my
ōmers dat Scriptura ¶ Dyt
suldy aldus v̄staen Got al-
mechtich als hi gemact had
hemel eñ eerde Dat is die
materie van allē dyngē eñ
oic die sternē eñ planeten
soe heeft hi optē ierstē dach
gemact dat licht gelic vur
gesegt is Toe wetē nyet dat
licht der sonē of der manē
of der sternē Mer een claerh
schynēde auer dat goen dat
ter toe gemact was Eñ alsoe
die sōmigē seggē willē soe is
dat licht gewest in een gedaē
te van eynre claere wolcken
Die schynende was myt oerē
lichte den ~~dach~~ nacht vandē
dach gelick als nu oic die
sone doit Mer was nyet al-
soe ōmegaende gelic als nu
die sōne myttē firmamēt ō
megaet Mit eynē sonderlyn
gē rechtē gant hebbende ge-
lick die doctorē seggē ¶ Opten
anderē dach heeft got gemact
dat firmament myttē ande-
rē cirkel der planetē waer
mede hi die waterē die een vā
den anderē v̄scheidē Eñ in den
cirkel den wy dē hemel noē
mē heeft hi geseettet sōmyge
planetē eñ deelen meer dich
ter eñ dicker van substantiē
dan die ander deylē d' cirkelē

die bequam syn dat licht
toe ontfangen Mer doe ter
tyt noch sonder licht gewest
synde Eñ in desen dage
hebben sy dat licht ontfan
gē eñ synt ontsteckē gelic
een kole die bedoemt is
eñ in d' lucht ontfunckt
woert Alsoe die sōne die
meiste lichter is makende
den dach eñ die maue nae
der sōnē meist licht geuēde
myt gaeders die ander ster
nen hebbē ~~de~~ Als nu optē
vierdē dach oer licht ierst
vander sōnē ōtfangē hebñ
Sōmygē willē seggē dat
die sōne op desen dach was
gemact van dat licht dat
got geschapē ~~was~~ hadde
optē ierstē dach ¶ Die and'
willē dat wilcke mytten
scristē der heiliger kerckē
meist concordeert als vur
seit is Dat die sōne in oer
stede als nu ten eerstē ge-
mact is naeder manierē
vur seit Jnd dat licht dat
iersten gemact is is v̄stroeit
eñ v̄gaen Aldus syn die
lichters op desen dach vol
comelickē gemact Eñ hebñ
oerē loep begoenē myttē
firmamēt eñ oer wercke
toe doen gelic dat sy got
geordeneert heeft Die
mynsche ¶ Tot wes behoe
ue of waer om mactē got
dese lichtegeuers want toe

noch geyn creatuerē ge
mact en warē Scriptura
¶ Die wise got had in hem sel
uē den mynschē eñ alle cre
atuerē geschappē gelic een
meister vā een wercke
eerstē eñ toe voerē in synre
herten dat werck gemact
heeft Eer dat hi die materie
is voerēde daer hi dat werc
ke van wil makē Eñ alsoe
dan got den mynschē īwen
delickē gemact hadde soe
wolde hi dat licht die plane
tē eñ sternē vur macken
Die dē mynschē dienē soldē
als die mynsche gemact sol
de wesen Eñ al dat om voil
sackē ¶ Ende ierstē want
sy deylen solden den tyt in
wilcke die mynsche arbeidē
of rustē sal want soe die
dach aūmytz dat licht be
quame is om toe arbeiden
Doe is die nacht bequem om
soe wael die syne als dat
licham toe rustē ¶ Ten anderē
om dat mē ōmers wt teic
ken van dē merckē solde
mogē die toecomēde tyt
want wy moegē mercken
Als die sōne vern van ons
begynt toe loepē Dat ons
die wynter eñ die tyt is
nackende dat wi gene vr
vrucht wynē sullē moegen
op dat wy ons inder tyt
van ons noitdruft besorgē
sullē mogē Eñ soe onderschei
den ons oic die tyt van dē len
ten somer herfst eñ wynter
¶ Ten derdē soe beteickenē si ōs
duc wile dat tocomēde weeder
vā regenē wynt of guet we
der Eñ soe wāner dat mē by
nacht reissen of varē mach ¶ Tē
vierdē lichtē sy ons op der eer
dē om toe werckē daer bi Dair
om heeft ons got die sōne als
meist licht geuende gemact
Eñ die mane sal lichtē die nacht
eñ hier mede is volbracht dat
werck des vierdē dachs Die
mynsche ¶ my v̄langet seer
toe wetē wat got was makē
de op ten vystē dach

Scriptura

Comēde totten werck des
vystē dachs Doe is toe
weten dat got sach dattet alle
guet was dat hi gemact had
Eñ dē hemel myttē sternē dē
bomē myttē crudē geciert had
soe heeft hi dat water eñ die
lucht willē v̄cierē Dat water
myttē visschē ind die lucht myttē
vogelē Eñ myt synē woerden
sciep hi alle visschē indē waterē
van allē manierē elick in sy
gedaentē of nae synen geslach
ten Eñ vandē waterē heeft hi
gemact alle die vogelē inder
lucht vliegende myt alle dat
crupet op ter eerdē of lancx
der eerdē stubbet myt cleynē
beenē Eñ som tyts hem haldē
in den water somtyts op dat
lant Gelick dat sy beuerē otterē

eñ zechonde eñ der ghelicken
ẜñ als dese creaturē ghescha-
pē syn soe heeft sy ghebūdyt
segghende Gaet eñ wasset eñ wert
vmēmdyuoldyghet eñ vūult die
eerde eñ die zee ẜñ totten vo
ghelen dat sy die lucht vūullen
soldē ¶ Die mynsche ¶ Nochy
moet ic vraghē vandē vi dady
eñ wat ghot daer m macten

Scriptura

Nae dat ghot vnsche eñ vo
ghelen ghescha pē had Doe
heeft hi ghemerct dattet alle
ghuet eñ wael ghemact eñ ghe
daen was Mer dat nochy oer
baer was eñ van noedē tot
des mynschē behoef ander dier
en toe wesen Aldus heeft ghot
Optē vi dady ghemact alle vier
voettighe beestē eñ dierē man
eñ wijf van elck sorte oft ghe
slechte van beestē eñ van dierē
ẜñ dese dierē aldus ghescha pē
synde Doe heeft hi ghesent m hē
selue Iact ons nv mackē den
mynschē ✠ nae onse ghelickenis
se eñ beelde ẜñ hi heeft Adam
ghemact vā dat hym eñ vetti
heit der eerdē m hem eñ rede
licke stellende ẜñ als adam
aldus ghemact was soe heeft
hi hem ghestelt m dat paradijs
ẜñ heeft daer alle dierē eñ le
uendighe creaturē vur hem
doen comē ẜñ adam die heeft
sy ghenomet eñ elckē vandē
synē naem ghegheuē ghelick mē
sy als nochy m hebreeusche is
noemēde ẜñ ghot die heet
Adam macht ghegheuē toe me
sen bauē al ander creaturē
eñ die toe ghebruckē Adam
geyn ghesellschop van synē ghe
lickē hebbende eñ m slape
ghevalle synde Doe heeft ghot
uet synre sydē of vyfbē been
eyn wijf eñ ghesellyne ghe
mact ghelijkē eua Dat bedut
alder lude moder als eua
uut adam ghestelt was Doe
sede Adam dat been is vā
mynē beenē eñ dat vleē
van mynē vleis Daer om
sal eyn mynschē vader eñ
moder laetē eñ blijuē by
synē wijf soe dat man ende
wijf sullē wesen twe zielē
eñ een lyf Nochtans of hi seggē
wolde alle ander creaturē
als sy myt malcanderē toe
doen hebbē ghehadt Doe schei
dē sy van een ander man eñ
wijf synt schuldich oer leuē toe
samē toe leidē Als ghot man
eñ wijf toe samē hadde ghe
mact om te memdyuoldighē
soe heeft hi sy ghebūdyt en
seggende Vaest eñ werdet
mēmdyuoldich eñ vūult
die eerde ẜñ ghebruyct tot
uwer spysen alle die vruch
tē van boem saet eñ crudē
ēñ alle vogelē eñ dieren
Donder alleyn van den boē
der wetenschap ghuets ende
quades ¶ Die mynschē
¶ Hoe sal ic dat vstaen dat

die mynsche ōmers nae gae
de gebeelt is Scriptura
¶ Dat is soe toe v̄staen dat die
mynsche oic geistelickē nae
got gebeelt is in memorie
wille eñ v̄staende Hi heeft
oic mede ōmers voel gelic
kenisse nae got in voel dyngen
Indē ierstē want gelick die
ziel v̄uult allet licham van
den mynschē soe v̄uult got
alle die werlt ¶ Ten anderē
Doe got nyet en wort besmet
van eenich dreck van eynige
vuylicheit vander werlt soe
en wort die ziel oic nyet be
smet van eynige vuylheit
des lichams ¶ Ten derden
want got gelick alle dyne
siende is eñ hem nyemant
en siet Alsoe siet die ziel doir
dat licham eñ oer en siet
nyemant ¶ Ten vierdē Doe
got nyet en slapet soe en
slaepet die ziel oic nyet Eñ
aldus moegestu dyt v̄staē
van dē geestelickē beelde
eñ gelickenisse Want got
in hē seluē eyn puer sympel
geist is Nae der hant die
wt die reyne oitmoedige
maget maria mynschelicke
forme eñ licham ontfangē
hebbende Die mynsche
¶ Gij hebt vur geseit dat Adā
in dat paradys geseet was
wilt my nv seggē die gedaē
te vandē edelen eertschen
paradyse Eñ oic mede om
mers wāner dattet gemaect
was Scriptura
Siet mynsche die gedaen
te eñ sceppens soe nae
ick dat ōmers geramē can
Eñ hoert die v̄claeringe daer
van Inden dage als got al
mech hemel eñ eerde was ma
kende Doe mackten hy oec
int oestē eynde vā eertrick een
wt genamē plaetse vol vā alle
dat goene dat den mynschen
lust eñ oic genochte in brengē
solde moegē genaent dat eert
sche paradys In dyt paradys
warē op den vurschreuē derdē
dach van geplant of geschapē
twe bi sonderlynge boemē wt
genamē Eñ sonderlynge vir
tutē hebbende Want die een
was van sulcker natueren
Als dat die vruchtē vanden
van sulcker crachtē waren
dat sy den mynschē die daer
af eten onderhaldende sy sond'
alt toe werdē noch cranck noch
weeck toe v̄staen van lyffe
Doe dat dese boem daer om
genoemt is die boem des leuēs
Eñ die ander boem die was
van gade geplantet int myd
del van den paradise Eñ dese
boem is genoemt den boem
des wetenschap guet eñ quaet
soe dat dese boem van alsulck'
natuerē is dat soe wie dat
vandie vruchte etet Dat hi
wetenschop eñ onder scheit
criget van guet eñ quaet

soe dat dese boem van alsulck
natuerē is Dat soe nae vēnū
vuchtē eet dat hi weetenscap
ēn onderscheit creget vā guet
ēn quaet Vt dyt paradys soe
loopt een schoen riuier die dat
paradys vūochtet ēn vūerschet
welck riuier voert in vier gro
te riuierē gedeilet Waer vā
die ierste gede noemt is phi
son in hebreeusche soe is phisō
toe segghē nae onser talen aū
uloedicheit want dese riuier
is aūuloedich vā vissche Die
ander riuier is genomt gyon
die mē oec nylus noemt Die
derde dat is tigris Die vier
de riuier noemt mē euphrates
noe ēn in wat lantschoppen
dese riuier synt loepē de dat
laet ick bynē Want die lant
schoppē ēn oer gelegentheit
ons onbecant synt Die
mynsche Noch soe solde
ic geern weten Of scriptura
wat got die hē gedaen heeft
nae desen daghē vur genoemt

Scriptura

Onse heue hē als hi hemel
ēn eerde geschapē ēn ge
maect had myt alle dat daer
in was Ēn dat bynē vj daghē
gelick vurseit is Doe heuet hy
gesien dat alle syn wercken
guet syn geweest Ēn hy heuet
optē seuende dach gerust Dat
is toe vūstaen dat hy heeft op
gehaldē van yt mer cēnich ny
nye creatuerē toe macken

Die mynsche Ēn heeft
got dan synder der tyt myet
gewracht Scriptura
Got almechtich die weret da
gelic die werlt riefferende
aer hi en heeft synder der
tyt mder natuerē geyn nye
manere vā eyntē myen cre
atuerē gemaect Got die here
als meester der natuerē die
laet wael voert brengē wt
twe bysonder of twe vūsyende
creatuerē hem toe samē voe
gende een derde gedaente
van creatuerē gelick van
dat van eenē ezel ēn vā ēy
re merrie soe comt ēy muyle
of der gelick ēn anders myet

Die mynsche
Als got adam ēn eua als he
mact had ēn in dē paradys
gesaet wat is daer nae vā
hem geschiet Scriptura
Als alle dat werck aldus
volmact was die mynsche
reyne ōnosel ēn sympel we
sende Gelick als wy die ionge
kynder ōnosel ēn sympel sy
myet ōūstaendel als kynder
yer onschuldich vā eyntē
boesheit of sundē Hem schue
of oers lusts myet schamēde
ōyen quaet of emich arch
wetende Doe heft hē got ge
namē ēn gesecttet in dyt pa
radys om daer in syn ōnosel
heit mwendelickē ēn wtwen
delickē dienende Ēn die genoch
tē ēn waellustē van deser
plactssen al die vruchten die

daer in synde toe gebruckē
wtgenamē die vruchtē Eñ
den boem van onderscheit
guetz eñ quaetz Eñ ten an
derē om dat hi ōmers dese
plaetse bewarē solde seggē
de Van allē holte des para
dys dat is van alle dē vruch
ten vā allē holt suldi etē wt
genamē vā dē boem des
wetenheits guets eñ quatz
Eñ soe geryngē of tot wat
tyden dat gi daer vā ettet
suldi den doit steruē Die
mynsche ¶ Vur wien eñ
tegē wen solde adam dat
paradys bewaerē Eñ wat
is van Adam eñ eua hier
nae geschiet Scriptura
Voer hem seluē in soe
daniger manierē dat
sy aūmyts geen sunde daer
wt geworpē en solde werdē
Eñ soe ist alsoe lange als die
mynsche aldus in dē staet vā
ōnoselheit blieuet Doe en
heeft die viant by hem seluē
geyn macht by eynigē in
geuē den ōnoselē mynschē
tot eynich quaet toe bren
gē Gelick gi van dē ōnose
len kynderkens siet Mer
hi brenget den ōnoeselen
wael tot quaet by myddel
van eyn ander of eynich an
der dynck Aldus heeft die
duuel gemerct soe hi wttē
hemel aūmytz syn houdie

geworpē was dat die mynsche
van gade wtūcarē was Eñ
dat hi die guetheit gatz solde
gebruckē Hy heuet dat benyt
eñ gedacht des mynschē wael
uaert toe belettē Eñ alsoe al
die dierē onder een warē wā
derende soe is die duuel in dē
serpent getredē Eñ heuet tot
eua geseit Aldus waer om he
uet v got beualē dat gi nyet
etten en sult van allē boemē
van den paradis Eua antwor
dē Got die heft ons v̄baden
dat wy nyet en sullē eten vā
den boem die in den myddel
van dē paradys staet Eñ dat
wy oic den nyet rakē en sol
dē op dat wi daer vā aten
Dyt serpent hoerdē dattet
wyf in twynel was stellende
of sy steruē solde in dē sy dan
van aet myts dat sy was
seggende Want wy licht ster
uen soldē soe sprack dat ser
pent Gy en sult nyet steruē
al ist dat gi daer van ettet
Mer got wet wael ist dat gi
daer van ettet dat v ogen
des v̄standes op sullē gedaē
werdē Eñ als dan soe suldy
wesen gelick die gade v̄stāt
hebbende van guet eñ quat
Gy sult alsoe daen guet eñ
quaet wetē Eñ als eua dit
hordē de was soe heuet sy
den boem eñ syn vrucht aē
gesien gehadt Die oer seer

wael behaedē eñ sy heft oic ge
dacht Dal ic by den vruchten
wys werdē soe heeft sy daer
van gepluct eñ gettē Eñ heeft
Adam oic daer toe bracht dat
hy mede daer van ate Eñ ter
stont syn oer ogē gedaen toe op
wettē oer inwendige ogē vā
v̄stande Eñ sy syn myt oerē
īwendigē ogē die een op dē
anderē synde eñ merckende
woe dat sy nact waerē Eñ
sy hebñ hem onderlynge ge
scamt Doe dat sy name die
blader van eynē vigenboem
want soe danige blader breet
syn Eñ sy hebñ oer schemelh
toe weten oer natuerlicke le
den daer mede bedect Jnd dyt
gescheidē om trynt die tiende
vre van den dage alsoe somy
gen willē ~~t~~ seggē

Woe eñ in wat manierē dat
got tot adam eñ eua gecomē
is ter stont als sy dat geboet
gebrackē haddē eñ wat daer
van geschieden

En tot der seluer vrē als
sy dat gebot bracken
openbaerdē hem got comēde
Doe als eyn wynt als die hei
lige geest totten apostelē quā
Eñ als adam eñ eua hē aldus
hoerdē soe boergē sy hem ond
die grone boemkens eñ crudē
Got sprack Adam waer bistu
nyet of got nyet en wystē waer
hy was Mer om alle toe cōmē
de rechters exempel toe geuē

dat sy dē mysdadigē eersten
dagē sullē eñ dan v̄ordelen
Adam die heeft geantwort
aldus Here ic hoerdē dyn
stymme eñ was v̄uert om dat
ic nact byn eñ aldus heb ic
my v̄borgē eñ Got seide wie
heuet dy gewesen dyn naect
heide anders dan dattu ge
geten hebbes vandē boem
den ic dy v̄baedē hadde Of
hy seggē wolde om dattu
myn geboet aūtredē hebts
soe is die ōnoselheit van di
gescheidē Eñ naectheit is ~~dy~~
al nu mytti schande geworde
Dat eerf guet dat di by my
om nyet eñ wt gratiē gege
uē was Dat heefstu myt dy
re aūtredynge v̄laerē het
is van dy gescheidē Het be
hielt dy in ōnoselheit eñ in
sympelheit du en hads in dy
geyn quaet Du hebste als
nu gesmaket wat quaet is
~~quaet is~~ Eñ by den soe bistu
voelende dattu gedaen heb
ste quaet aldus scaemstu dy
Adam dyt hoerende heeft ge
sprackē Heer dat wyf dat
du my tot een gesellyne ge
mact hebste die heuet my ~~be~~
d van desen boem dat is vā
deser vruchtē gegeuē eñ ic
heb daer van geten Of hy
seggē wolde yt is v̄scholt eñ
waer om hebdi my dat wyf
gegeuē haddy sy ~~my~~ nyet
gegeuē ic en soldes nyet gedaē

hebn̄ Got heuet toe eua gesent
Waer om hebstu dat gedaē
sy antworden dat serpent
heeft my bedragē alsoe heb
ic van dē boem geten Oic
recht of sy got beschuldigē
wolde om dat hi dat serpent
gemact had Got was weten
de dat die duuel door dat ser
pent gewracht hadde daer
om eñ vragedē hys hē nyet
Want die duuel syn senten
cie ontfangē had Mer hy
sprack tottē serpent om datta
dyt gedaen hebt soe salstu
v̄maledyt wesen onder alle
ander beestē eñ dierē die
leuē opter eerden Eñ in eȳ
teickē vā dē suldy crupē/ic
sal viantscap settē tusschen
dy eñ den wyue Eñ nyet
alleyn tusschē eua eñ dy
Mer oic tuschē oerē saet eñ
dyn saet Jnd al dat mȳsche
licke geslechte sal dy haten
eñ myt voitē tredē eñ du
salste weder om indē hielen
biten Sc̄e Augustinus v̄claert
dese waerde geestelickē Wāt
gelick die guede engelē hē
v̄blydē nit guet doen der
mynschē Eñ soe daer oer
vroude eñ glorie v̄mert wort
In der gelickē benydet die
duuel dat guet doen Eñ al
si ist dat sonder aflaetē hem
pynē den mȳschē tot sundē
toe brengē Nochtans wort
oer pyne daer by v̄meret

op dȳ borstē eñ alle dyn
leuē eerde eten

soe dat dese maledictie gades
optē duuel toe v̄staen is Ende
dat des duuels hoeft eñ hou̅
die die byder maget mariē
eñ voel ootmoediger ~~me~~ mech
dē neder getreden is Tot eua
sprack got Ick sal dynē druck
eñ arbeit eñ dyn outfangē
van kynde v̄menichuoldigē
Gy sult in groetē wee dyn
kynder baerē gy sult wesen
onder die gehorsamheit dyns
mans Tot adam sprack got
aldus Want gy die stȳme
dyns wyues gehoert hebste
soe sal die eerde v̄maledyt syn
in dynē arbeit dat is in soe
danger mānierē Dat sy geȳ
bequam vruchtē by oer seluē
geuen en sal Mer in dē dat
gy oer guede vruchtē sult wil
lē hebn̄ Die suldi myt dynō
arbeit moitē v̄crigē want an
ders soe sal sy dy doernē eñ
distelen voertbrengē Eñ in
den sweit dyns aensichts sal
du dyn broit etē eñ totter tyt
toe dat gi weder gekiert sult
werdē ter eerdē daer gi vā
gecomē sydt Want du assche
biste eñ in aesschē suldi weder
kierē Got mactē adam eñ
eua pelsrock om hē toe bedec
kē eñ dede sy hē aen trecken
seggende Siet nu Adam hi is
gewordē als eȳ vā ons wetē
de guet eñ quaet Eñ op dat
hy nyet en ete vā dē boem
des leuēs ō lange ī dē leuē toe

toe blieuē soe ist beter dat hy
wtten paradise dise gesat sy
want by dē holt des leuens
wa soldē sy hem mogē behol-
dē sonder steruē Al ist dat sy
nochtans dat geboet gebra-
ken hebn̄ sonder wilck hol-
tes gebruckinge sy nyet on-
steruelick en soldē hebn̄ ge-
weest vur die aūtredynge
des seluē geboits Want in
der natuerē is die mynsche
steruelick gewest oic in den
staet der ōnoeselheit Mer nae
die aūtredynge des gebaetz
soe was hi gedwongē totter
eñ moist steruē Aūmyts dat
hi deruē moest dat holt des
leuens gelicker wys als dat
gesprackē heeft

¶ Woe dat Adam eñ eua wttē ~~eer~~
eertsche paradys geseet wor-
dē Eñ woe engel cherubyn ge-
seetet is vur die porte myt
eynē vurich swert om toe be-
waerē den wech des leuen-
digen holtes

Ende myttē soe heuet
got Adam eñ eua wttē
paradise geseetet Op dat sy
die eerde bearbeydē soldē dair
sy van comē warē Als adam
eñ eua wttē paradise gewor-
pē syn soe heeft got ~~dē~~ geseet
den engel cherubyn myt eynē
vurich swert om toe bewarē
den wech des leuendigē holts

Die mynsche ¶ Av moit ic
~~waer ē~~ vragen waer om tēp-
teerdē die duuel eerstē eua
eñ nyet adam Scriptura
¶ Om drie sakē Die eerste om
des willē dat eyn wyf cranc-
ker is int weder staen dan
die mā is Ten anderē dat
eyn wyf meer geneiget is
tot houdyē regimente ende
wetenschop oer nyet toe be-
hoerende dan die mā Ten
derdē want yt beste īstru-
mēt is om den man toe v̄-
wynē Die mynsche ¶ Eñ
of dat wyf dese sunde nyet
gedaen en hadde solde sy oer
kynder sonder pyn eñ laste
gedragē eñ gewonē hebn̄
Scriptura ¶ En trou-
we Ja sy die vrouwē soldē
sonder vuylicheit die kynder
ontfangē sonder laste of v̄-
driet gedragē Eñ sonder
eynige pyne gebaert hebn̄
Eñ assoe adam eñ eua aū-
mytz dat aūtredē van gatz
gebot inder drefheit eñ la-
ste comē sy̅ Doe hebn̄ sy oerē
laste voert geeruet op oer
nae comelynge Doe als dat
aūmyts dese sunde der on-
gehorsamheit alle oer na-
comelynge v̄stockē syn ge-
weest Dyt oūste guet gees-
telickē eñ dat tytlick guet
sond' arbeit toe gebruckē
Eñ soe adam aūmytz dat
aūtredē vā gatz gebot
den ewigē doit eñ den tyt-
lickē doit aen dat lyf ver-
dient heeft Des gelickes

T aen der syelē

soe moetē alle syn nae come
lynge desen doit steruē en sma
kē Die mynsche ¶ Ick hor
re hier wat wonders Gi seg
get doch O scriptura dattet
kynt die boesheit syns vaders
nyet en sal dragē Dat is dat
kynt en sal oft ten is nyet
schuldich om die mysdaet sy̅s
vaders gepynicht toe wesē
En solde alle afcoemste van
adam gepynt werdē om die
mysdaet van adam Dyt so
schynet tegens v warde toe
wesen Want wy soltē al ge
pynigt werdē om synre mys
daet v̄mach dyt die rechtu̅
dicheit Gy seget doch dat
eynē yegelick syn wercken
sullen volgē dat wilck genoch
toe v̄staen is Dat die goene
die wael gedaen hebn̄ die
salt wael hebn̄ En die quaet
gedaen heft sal gepynicht
wr̄dē Jnd wt desen is toe con
cluderē Dat die nyet mysdaē
en heeft dat hi nyet ~~schuldich~~
schuldich en sal wesē gepynich
toe syn En yst dan dat alle Dat
vā afcomē vā adam dē doit
moit steruē eñ die gebruyt
kenisse der guetheit gatz moe
ten deruē of v̄loerē hebn̄
Doe werdē aūmytz desē die
kynder eñ nae cōmelīge vā
adam om die mysdaet vā
oerē vader gepynicht
Scriptura ¶ Dat ewige
guet toe gebruckē eñ ewy

lickē toe leuē dat en had adam
nyet van natuerē of nider na
tuerē Mer yt was hem van
gade wt gratiē gegont eñ
gegeuē Als eyn vader mys
doit tegens den prynce soe dat
hi myts den syn lyf eñ guet
v̄boert heuet Doe yst ōmers
wael waer dat die soen ō des
vaders mysdaet aen synē lyf
nyet schuldich en is gepynicht
toe werdē Ten waer dat hi dat
quaet seluer myt synē vader
hed helpen doen Of dat hyt nyet
belet en had in dē dat hyt hed
mogē beleettē Mer die soen die
voert in dat geual wael ge
pynicht int guede den vader
toe behoerende Want mytten
die vader syn guet v̄liest die
sone v̄liest syns vaders erffe
nisse Een leen man die sy leen
v̄boert en moit die soen dat
leen nyet deruē eñ syns vad̄
mysdaet mytten ontgelden
Ziet wy syn alle gader van
adam gecomē ons mynsche
licke natuer ōmers van hem
begynsel hebbende Eyn myn
sche die heuet van synre my̅
schelicker natuerē ziel eñ lyf
Want als sy v̄scheidē syn die
ziel van den lichā soe en is die
ziel geyn mynsche noch dat
lichām en is geyn mynsche
Mer yt is eyn ruckende vul
licke Mer toe samē macken
sy eenē mynschē Doe wort die
natuere van den mynschen

myt malcanderē wael beſmet
m ſoe danigter mamerē dat
die geyn die van den mynſche
wnē Die werdē wael vanden
vaders oft moders gebrecke
beſmet gelic dat wij dat wael
dagelicx merckē moegē toe
geſchyen m dē lichaem Vā dē me
laetſchē of van dē waterſuchtigē
gen gychtigē of vandē ſeelen
mynſchē Dy ſiet oic dat die v
ſtande van dē ſoenē oft kynd
myt oerb vaders gebrecken
duck wile beſmet ſyn Gelick
alß gy ſegget moeget Alß eyn
wyf ouerwyſch eñ onſuū van
lenē geweſt is die dochterwort
duck wile ſulcke Js die vader eñ
die moder een heit haeſtich mā
oft wyf of eyn dronckaert
licht oft logenachtich Dat
kynt is oic due wile mytten
gebrecke beſmet ayen ſert m
deſe ongenaligē dunckē vā
partien die m voel plaetſen
dominerē Dattet kynt myt
des vaders gebrecke mwēde
lickē beſmet is Jnd daer om
wort dat kynt dur wile ge
pynigt om des vaders ge
brecke eñ dat mēr is ey kynt
van eynē huyſmā eigen ge
barē is moet ſyns vaders ey
gendom ontfelden Doe dattet
die premilegiē der edelre myet
gebrucke en mach Jnd yt mot
nae ſynre moder eygendom
eigen blivē Die mynſche
Dy ſegget my voel gueder
gelickenſſe dat ic deß toe vre
den byn Scriptura Het
is dy ōyerb genoch eñ oſtu
dieper vſtrut hier van hebij
wilſt ſoe ſiet wat ſē Thomas
eñ anderē doctorē vā deſe erf
ſundē ſprecke Nyet toe my
van ouſē eerſtē vader adam
ſoe iſt toe vſtaen Doe onſe
erſte vader adam outſtan
gen had ſonder eñ gē vdynſ
tē mer wt gratiē der gron
deloeſſerguetheit gratij toe ge
bruckē mwendelickē dat
oūſte guet Dat got ſelven
is eñ dat hi ſynē van deſer
groter gratiē ondanckbaer
was myt dat aūtredē ſyns
gebaetz Doe is hi by die gratz
redytūdicheit gepuniceert
dat is vſtreckē ytter gebrut
kemſſen des oūſtē guetz
Die mynſche Deſe redē
is vſtae ayer ſech my doch
woe cōmet dat die mynſche
weder erfgenaem geworde
gē is Scriptura Dat
ſal ic doen Die barmhertig
heit gratz heeft hem vbarmt
ſoe dat hi den mynſche and
werf wil onderſuckē Of hi
hē ondaen ſolde willē weſē
eñ ſoe die myſche vander
kēnis gudes vdwaelt ende
meeſt m af gradien genallē
was Jt geſchiedē dat abra
ham eyn wyb groot heer
was bekēnēde datter myet
mer dan een got en was

waer van dat alle dynck ge
regeert woert En dese abra
ham had eynē eynigē soen
soe beuael hem got synen
soen ysaac toe offerē gelick
die bibele in haldende ver
claerende is wilck ic om der
cortheit wil aūslaen En al
soe abraham hier in gehor
sam is geweest soe belaefdē
hem got syn geslechte toe v̄
meerē gelick die sterren des
hemels eñ die sandē des
mers Van ysaac quā iacob
geheitē ysrahel En vā iacob
quam ioseph eñ die ander
xj soene En als ioseph daer
nae alle egyptē regerende
was soe quam iacob nad̄
hant myt synē xj soenen
by ioseph myt oerē wyuē
eñ kynderē mytter wonyn
ge Gelick dyt die bibel int
lange v̄claert En nae dat
iacob eñ ioseph gestoruen
warē soe bleuē alle iacobs
kynder in egyptē lant En oer
geslecht wart soe groit dat conyc
pharo socht wege om dyt
geslecht toe v̄druckē eñ toe
haettē Want hi sy cccc iaer
in syn eygendom geuāgē
heeft gehadt als mē in der
bibel beschreuē vyndt Int
eynde heuet got dyt geslecht
van abraham comēde ont
ferint En heeft desen geslecht
van ysrahel wt oerē v̄driet
by moysen synē knecht aū

dat rode meer wt egyptē doē
leidē En heuet hem ludē seker
gebaedē gedaen eñ eynē regel
van leuē geseet En want got
beuant voel van desen geslecht
van ysrahel in eñ ond̄ syn ge
baedē in gehoersamheit bli
uende Doe heuet hy doer voel
heiliger mynschē die wy ꝓphetē
synt noemde dē mynschē doen
belauē Dat hi sy v̄loesen solde
vandē ewigē doit eñ weder
bryngē tot die gebruckenisse
des ewigē eñ oūstē guetz Mer
alsoe adam onse ierste vader
dyt oūste guet v̄boert hadde
myt houdiē dat is myt onge
horsamheit En wolde wt hou
diē meer wettē dan hem beua
len was volgende synre vleis
schelicker lust eñ genochtē Doe
ist reden dat oūste guet wed̄
toe copē myt onderdanicheit
En want got die onderdanich
aen abraham myt synē eynin
gē soen besocht had Doe heuet
got die ongehoersamheit vā
Adam by syns selues eingen
soen En wt craft synre vuier
riger liefden wt die alre reyn
ster eñ oitmoedichste maget
vleisch eñ mynschelicke forme
willē latē ontfaengē Op dat
syn soen myt synre pynē die
waellust eñ myt synre ongehoersamheit van adam eñ
myt synre doit ons van den
ewigē doit v̄loessē solde moe
gen ¶ Gebet

Heer got vader almechtich
die vur alle tijde ontwijfelic
licke voertbracht hebste dynen
soen mede ewich mede gelick en
mede substancijael mytte heilige
geist Du heues geschapē alle sic
lucke en onsienlicke dynge Ende
west my ellendige arme sunder
genadich en vsmact my myet
dat werck dynre hande aher
mact salich en helpt my o dyne
heilige naem Den wercke dyn
re hande wilt reyke dy rechter
hant Wylt toe helpē comē der
vleyschelicker broesheit die my
geschapē heuest wilt my vma
ken en reformerende die myt
sunde besmet byn Op dattu
nae dynre barmhertich salich
makes my arme ziel Amen

Dan die ontfenckenisse en ghe
boerte en leue der heiliger iouf
frē anna der moder ys ihu wat
van oer geschiede totter tijt toe
dat sy ioseph troude

Dat aenderde capittel
Scriptura

Ouermē wesende die tijt
dat got syne barmhertt
ticheit tōnē wolde aū dat my
schelicke geslecht Doe is m der
tijt m Judeen en m der stat vā
nazareth gewest eyn seer eer
baer man rick van tytlicker
hauen gecomē van dē cōinck
daud genoemt ioachym En hy hadde
toe wyue eyn edel iouffer ge
heitē Anna dese twe leefden
m echtschop nae der ioetscher
wet sy deyldē die vruchtē vā
oerē guede m drie deilē En
sy gaue dē armē een deil dat
ander deel offerden sy m den
tempel Dan dat derde deel
daer van leefdē sy Als sy xx
iaer m eytschop gelenet had sond
eynge vrucht toe crigē soe
baedē sy got dagelicx dat hi
hem eyn vrucht vlenē wolde
En dan woldē sy hē die offerē
m dē tempel Het geschiedē
op eyn tijt dat ioachym myt
synē vryndē gude offerē sol
de mdē tempel Doe was die
priester ysachar aen dē alter
ioachims offer hande vsmaē
de en heit hem onvruchtbaer
toe wesen Hier van wat
ioachym seer bedroeft en be
schaemt en is totter stat ge
gaen tot synē bouhudē en her
ders van synē beestē Op een
tijt als hi op der eerdē lach
m synē gebede mytten aen
sicht nedē wart soe vscheen
hē die heilige engel en seide
Joachym stant op en ganck
toe huis dyn wijf Anna sy
sal vā dy een dochter ontfan
gē en die sulcx heitē Maria
sy sal gude gheiligfet werkē
alsoe gy dat gelauet hebt
En sy sal m vere moder helpā
geheiligfet werdē of vmult
mytte heiligē geist Daer om
ganck en dyn cōuersatie die
sal wesen mdē tempel gatz
En dyt seluc heeft die engel

Anna oic toe kēnē gegeuē
eñ mytten soe is ioachym
weder om toe huis gereist
eñ is van nazareth myt
Anna toe ihrlm gegaen eñ got
van deser gratiē synre dāt
kende Eñ als sy toe huis ge
cōmē warē soe heeft Anna
vā Joachym eyn vrucht ōt
fangē Eñ een dochter ge
baerē synde soe heeft sy dat
gebñdide kynt Maria ge
noemt

Woe dat Maria in dē tem
pel geoffert wart

Nv suldi wettē dat in
den tempel gatz toe
ihrlm waerē geordineert
eñ gestycht lxx edel Jonffer
kens alleÿ vā cōnicks ge
slecht of der alder priesterē
of groter pryncē dochterkēs
Die wilckē dat mē daer
costelickē myt grotē heerlic
ken staet onder haldende
was tot dat sy xiiij alt eñ iaer
bequaem warē toe hyllic
kē desen Jonfferkens was
mē leerēde sydē eñ coste
licke ornamētē toe werkē
ten tempel dienēde Eñ als
Maria drie drie iaer alt
was soe wart sy vā vad
eñ moder in den tempel
gebracht Eñ daer gade
geoffert Jnd als die feeste
vander offerhande gedaē
was Doe syn Joachym eñ
Anna weder toe huis ge
reist Eñ maria is daer myt
tē anderē mechdekens geble
uē tot dat sy xiij iaer alt
was eñ al ist soe dat sy iont
van iarē was Sy is noch
tans ryp vā sedē gewest dat
sy soe voel mer geleert ende
toe genamē heeft gehadt
dattet onbegrypelickē was
aengesien oerē iarē Eñ ter
stont als sy in dē tempel gade
geoffert was soe nam sy vur
oer eñ in oer seluē dat sy
got vur oerē vader holdē
wolde Eñ sy dede oer leerē
die wet gatz bedynckende in
oer seluē wat sy dat beste doē
solde moegē Daer mede si got
behaegelick solde moegē wrdē
eñ syn gratie vrcrigē sy was
begerende gratie Om sy wet
toe onder holdē eñ lief toe hebñ
eñ toe hatē dat hy haeten
Sy begerdē in oer toe vrcrigē
soe dainge dochdē al dat sy
in synē gotlickē ansicht mede
behaegelickē solde mogē wrdē
Sy was gaende dagelix vā
dochdē tot dochtē Altyt was
sy in contēplatiē of in gebede
of werckēde Jn oer en was
nye geyn ledicheit sy was sō
der aflaetē biddende vur dat
mynschelicke geslecht Sy was
duc wille begerlickē lesende
die heilige schriftuer spreckē
de van der toe comste des soens
gatz Eñ soe wat ~~sy~~ hi in den
~~vyndende was~~ heiligē geist

vyndende wab ſpreckende
dat die ſoen ghetz om deb my-
ſchē wille vleyſche eñ myſche-
lucke forme ſolde ontfangen
Doe daraghe waerde wab ſy myt
ghroter lueſden cuſſende die ſel
ue waerde leſende eñ weder
om leſende eñ cuſſende Dy
wab in allē wakē eñ nerſtic-
heyt die ierſte In wyſheyt die
gheleerſte In ootmoedicheyt die
ootmoedichſte Jñ daruñb deb
ghheilē pſalmē die vruchtbaer-
ſte eñ geſpraeckſte In die cari-
tate die ghracheſte In cuyſch
alre reyuſte Eñ in allē doch-
dē die alre volmacht ſy wab
volſtaendich in allē ghuedē wēkē
Niemant en ſach oer taermich
in oerē mont wab altyt ghetz
lof In ſoulckermamer dat een
yghelic mocht mercken dat ghot
myt oer eñ in oere tonghe wab
ſy wab ſorchfoldich tegen oer
ghelly gheſellyne Op dat ſy die
ghreen ſynb vtoerē eñ ſolde Eñ
dat ſy oer ſelue in ſprecken of
in lachen of op ſien myet ont-
ghaen en ſolde Donder aflaetē
wab ſy ghot biddende Eñ op
dat ſy in ghaeb lof myet ledich
blyuē en ſoldē Alb men ſy toe
ſprach eñ ghruetten ſoe wab
altyt oer antwoert ghot heb
lof of ghot ſy ghelauet Daer vā
yſt datmē ſpreet ghot ſy ghelauet
Maria ub oic die ierſte maget
gheweeſt die ghade oer reynich
lacfdē Dy heeft oer dochtelicke eñ
ootmoedelicke eñ ſorchuol
delicke in dē kyntſchē daghē
gheholdē Eñ ſy ib allē myſchē
een ſpighel der dochdē ghewest
Ambroſius tughet dat mē in
maria alb in eyn ſpighel wab
ſchonwende die ghedaente vā
reynicheit eñ die forme vā
allē dochdē Dy wab vā luchtā
eñ ghedachtē eñ vā herten
reyn Ootmoedich ſwaer eñ
waerachtich van warden
van hertē vroet eñ wyb
conſtich in oerē ſprekē int
leeſen neerſtich ſchemel in
oere talē beradelick vā ghe-
dachtē Eyenē myſchē oft-
richeit mer ghot alley ſue
kende nyemāt en myſdede
ſy eynē yghelickē wab ſy
ghuet willich Dy en bemy de
nyet oerb ghelickē ſy volich-
dē die redē eñ bemyndē die
dochden Die maner oerb
wtwendighē mynſchē die
waerē een forme eñ eyn
bewyſb oerb in wendicheyt
wat wil ick meer ſeghen
oer dochdē en kan nyemāt
wtſprekē Die mynſche
Het ib waer toe geloeuen
ſy ib ſoe damich ghewest Dat
die ongeloeuighe ſprekē vā
oerē dochdē Achtynet die
die zaraſinē vur een ghhet
holden die ſcryft mt boeck
alkoranus Dat in der tyt
voel volmacter mānē ghe
weeſt Oſer nye en wab vol

Die alder eñ inwerder waerē
eerden ſy

matter wijf op eerden dan
maria Aldus ist vast toe ge
loeuē dat die yeer der yerē
woldedie mȳ schelicke natur
eñ forme ontfangē uit des
mynschē vleysche Dat hi dat
alre reynste eñ alre edelste
eñ alre suuerste vtaeren
yeest dat ye gewest was
of ōmermer cōmē sal
¶ Meditatie Scriptura
¶ Hier om O mynsche ist recht
te dattu deser suetter maget
leuē aen merckende laues
eñ nae volges hē segge
myt Anselmo aldus Vn aē
beden dy cōmcki van ysrahel
licht des volks prynce der
cōmȳgen vā eertrick Al moe
gende cracht gratz wy aen
bedē dy duerbaer prys on
ser vloessmyge vredelicke of
ferhande die by allen die ō
schattelick suetticheit dyns
voeckes getrafē hebste got
den vader om die ontmoe
dige toe aensien hē den volc
ken du dē mynschē kynderē
des traerns vsweenlickē ge
matt hebste ¶ Gebet
O maria maget der
mechtē die geuondē
byste myet toe hebn eenige
vurgāende of naevolgen
de die dy gelick synde die
alre eerste onder dē vrouwē
Die die geloestē der mede
lidicheit toe bewaerē gelauet
hebste daerstu nochtans vā
greynē mynschē dat geleert en
hyaddes myt wardē of by nae
volgende exempelb ayt pese
dochde eñ ander dochtē vaert
byste hebstu grade behaeget eñ
eyn exempel vā leuē hebstu
allē mynschē achter gelaeten
Ick bid dyn ōgemetē gruetheit
dattu die mȳ hoechste troest
byste wylt schenckē mȳ leuen
hē wilt my doch doen nae vol
gē nae mynē vermoegen dyn
dochdē Jnd ont mede dyn exem
pelen hē vleent my dat dyn
gracie my ōmerb altyt mot
by wesen Amē
¶ Dan dat hedlickē van maria
eñ seseph ¶ Dat derde capit
Ot deser tyt eñ die wt
ūtuarē maget aldus i
den tempel m allē dochtē voet
gaende was Joe wart sy da
gheer vā den engelē getroest
gesterct eñ geuisentiert ende
vā hem beschermt hē bynē
dat myddel vā desē tydē soe
is Joachym oer vader gestor
uē eñ sy is syn eerfgenaem
gebleuē Nv m halt die voet
sche ewe dat alle bestoruen
mechdē schuldich waerē toe
hyllickē aen een vā oerē ge
slecht Op dattet gruet aenden
geslecht solde moetē blyeuē
als dese maget myt anderen
mechdē m dē tempel grade dien
ende was wilcke tot oerē xiiij
iarē geromē waerē eñ toe hyl
lickē tydich waerē Doe heest die

bisscop vā dē tempel al dat vā
synē officiē was Eyn gebot doē
gaen dat alle die mechdē van
den tempel xiiij iaer alt siende
toe huis tot oerē alders treckē
soldē eñ hyllick doē Eñ woe
wael dat voel vā desen jonffer
kens dyt geboet gehorsaem
wesende eñ toe huis waert
treckende waerē Doe is dese
heilige maget alleÿ dese iarē
hebbende in dē tempel blyeuē
de eñ seide dat sy dat geboet
nyet volbrengē en mocht Eñ
dat om ij redē wille Dat eerst
was want oer alders haddē
sy gade indē tempel gatz ge
offert Ten anderē want sy ga
de reynicheit gelauet hadde
wt desen wordē was die bis
schop v̄slagē aūdynckende dat
in holt der scripturē die seggē
Dat wy ōmers volbrengen
eñ vol doen sullē die geloeffe
nisse die wy gade lauende sÿt
Oic aū dacht hy dat dyt selue
eyn groit nyeheit onder den
ludē wesē solde Want des ge
licks nye gesien noch gehoert
en was vur der tyt Ien gesiē
dat alle die mechdē in dē tem
pel gestelt tot oerē xiiij iaren
toe mānē plagē Eñ hier om
heuet die bisscop doen v̄gaderē
die geleerdē eñ wisen van den
ioden hem ludē toe kēnen ge
uende eñ raet hier vā beger
ende Dyt vā dē wysen ge
hoert soe hebñ sy toe samen

geslaetē dat mē got hier op
myt gebede eñ offerhande
v̄suecken solde hē ōmers
biddende Dat hi hem synen
wil hier in apenbaerē wol
de Eñ als alle die lude om got
toe bidden indē tempel ge
comē eñ in oerē gebede lig
gende warē Doe is die bisscop
nae oere manierē ten ~~tempel~~
altaer gegaen gade sacrifi
cien doende eñ synē raet hier
op begerēde Eñ al dyt doen
de soe is daer eyn stÿme ge
hoert seggende dat sy hier
op sien soldē die ꝓphecie vā
ysaias eñ daer nae doen
Eñ alsoe dese ꝓphecie seggē
de was Dat wt yesse een
roede spruytende ~~was dat~~
wesend solde soe ist geslatē
datmē die maget maria
eynē man geuē solde Ende
alsoe als die maget maria
wttē huis eñ gesleicht vā
yesse eñ dauids synē soen
gecomē was Doe heeft die
bisscop een gebot gedaen
dat alle die van huise eñ
geslecht van dauid gecom
mē eñ die noch ongehillict
warē dat sy tot eynē geteic
kendē dage indē tempel cō
mē soldē elick eÿ roede van
eenē haselē hoē myt hē brengē
eñ optē altaer leggen soldē
Eñ als dese roedē optē al
ter geleit warē soe heuet
die priester gade sacrifcie

hij

gedaen eñ gebedē dat ōmers
wt syne gotlicke gracie een
teickē doen wolde Ende dat
hem ōmers sonderlinge best
behaegelicki wesē solde de
se maget maria toe wyue
hebn̄ Waer op dat got hē
heft doen vōstaen dat hi syn
roede weder solde in sp̄ te
genwoordicheit doen halē
Jn̄ web roede dat hi bynnen
dē solde toe bloyen eñ daer
eyn dinc op solde comen
sittē dat hi dē aaria tot
eynē mā gheuē solde Jn̄ als
eyn vtgelick van desē ongē
hyslichter mānē syn roede
ken weder van die hant
des bisschops halende wat
ongeblont Doe was onder
desen mānē een eersaem
man genoemt ioseph die
hem selsaemēde was syn
rodeken weder toe halen
hem seluē achter haldende
Jn̄ als hy vanē bisscop ge
vocpē is geweest dat hi cō
mē solde eñ syn roede we
der haleu Doe is hi ontmoe
delickē totte bisscop gegaē
eñ wt synē handē syn roc
dekē weder genamē ayer
alsoe haest als hi syn hant
aen dat vur seide rodeken
slaende was soe is dat blo
ende gewordē Jn̄ daer ba
uen op soe is eyn dinc ge
wmē syttende wytter dan
een snee Dat wilcke die bi
sscop eñ alle die lude syende
soe hebn̄ sy got gelauet eñ ge
danct Jn̄ ioseph lof eñ eer ge
gesprackē dat hi alleyn vā gha
de vōaren was om soe dan
ge bynt toe hebn̄ tot eynen
wyue Jn̄ mytten soe is mā
gesent tot oerē hinse in naza
reth eñ oer synt mede gedaē
vyf Jonfferkens van oeren
alder die geheittē waren
veuchear sophora susāna
abigea agabea Jn̄ sy hadde
oit myt oer gespnde eñ be
waersters als getuch vā oere
reymchent geuende sonder
wen sy nye en was of en gyne
Dat wilck waer wesende ge
uet getugemisse die heilige
hieronimꝰ Jn̄ dyt aldus ge
saet wesende soe heuet ioseph
maria getrouwet myt alder
eerē stadichheit eñ manier
vander ioetscher wet Jnc
mynsche Ick hoer wondē
eñ meer dan wonder ayen
seit my soe vool vā marien
arinoede Jn̄ ut vōstae hier
dat ioachym oer vader eyn
rick man is geweest eñ dat
hi vool gespns holdende was
Alleyn van dat derde deel vā
synē gude leuende Jn̄ daer
van maria alleyn erfgenaē
af gebleuē is dat maria dus
hoegelickē eñ rickelikē mtē
tempel myttē cōuentykē kyn
derē gheretkē was Jn̄ myt
dus groter feeste gheillicket

was myt groter eerē eñ staet
toe huis gesent was Dyt en
is geyn teickē van armoede
Scriptura ¶ Ick mach
dy seggen wat in my is Die
lude moegē seggē dat sy wil-
len die vander eerdē syn die
spreckē van eertschē dyngē
Mer die goen die vā hogen
staet eñ grotē hemelsche
v̄staende syn die hebñ ander
begryp Tis waer dat die ge
bñdide maget nyet en was
begerende enich tytlick guet
Mer tys wael toe geloeuē
soe als sy van cōniclickē ge
slecht was dat sy oic vā ric
ken alders was Gy vyndet
doch als maria elizabet oer
nycht v̄socht had dat sy wed̄
om opt oer treckende was
Die ewangelist en soit nyet
dat sy van elizabeth varende
was eñ weder om toch daer
sy wōnēde was Hi seit dat
sy weder opten oerē was
varende

¶ Van die neder comste eñ ge
slecht vā maria Die mȳsche

Die ewangelist scē mat
heus die beschriuet
ons ludē al genoch vā die
neder comst van Joseph eñ
alsoe gi bauē geseit hebt dat
maria gecomē is van cōn
niclickē geslecht soe bid ick
v wilt my doch v̄claerē oer
neder comste eñ geslecht
Scriptura ¶ Ick wilt
doen Du hebste in dē ewan
gelio genoch gehoert woe
dat ysse neder gecomē is
van abraham Eñ woe dat
hi eenē soen hadde geheitē
twede dauid die ~~derde~~ conȳck
van israhel Dese dauid
hadde onder anderē kynde
rē twe soen toe wetē Nat
han eñ salmon Van salmō
soe die ewangelist genoch
v̄claert was ioseph vurseit
gecomē Eñ dese Nathan
had eynē soen geheitten
Lun dese leui wan melchi
eñ pāthera Dese wā bar
panthera van welckē bar
panthera ioachym der ge
bñdider maget mariē vad̄
vort gecomē eñ wt gespra
ten is Dese ioachym nam
toe wiue Anna gebaeren
van eyn stat geheitē sop
hor liggende om trent twe
mylen vā nazareth Dese
Anna had eyn suster gehei
tē hismeria Dese hismeria
wan elizabeth eñ eliud eli
zabeth had toe mānē eyn
vā dē ouerstē priesterē vā
dē tempel genant sacha
rias daer af sy hadde scē
Johānes baptista Siet nu
dyt en is geyn aerm ge
slecht Dese vurseide Eliud
wan hentne die wilcke
wan scē sernaes Nae dat
Joachym af lyuich gewor
dē was soe nam Anna by

den gotlicker in genē Cleop
han tot eynē man daer bi
dat sy eyn dochter trech ge
naent Maria cleophe En
dese maria cleophe nam eyn
nē mā genant Alphe⁹ dair
by dat sy vier kynder trech
Jacob die mynder eñ ioseph
die gerechtige wilck oic
barrabas genant was scē
symon eñ iude En hier na
soe staerf cleophas deser
kynder alde vader Jnd An
na nam oerē derdē man
genant salome daer bi dat
sy oer derde dochter trech
Die men oic maria salome
noemēde was En dese had
toe mā zebede⁹ daer bi sy
trech scē Jacob die meerre
eñ scē Johānes ewāgelistē
Die mynsche ¶ Waer
om soe heeft got gewolt dat
synē ēnige gebaerē soen
van eynre gehillicter vrou
wē gebarē solde werden
Scriptura ¶ Der redē
der synt voel Die ierste is
nae den vstaen vst scē Jhero
nim⁹ dat by der afcomst
eñ geslecht van maria be
kent solde wesē Eerst wāt
mē op dē tydē des mans
geslechts eñ nyet des wyfs
gereckent Dat wyf moeste
wesen nae dat mans ge
slechte want eyn ygelick
hillicktē aen syn geslecht
Wilcke in onsē kerstē wet

contrarie geholdē wort Ten an
derē om dat quaet vmoeden
achter geset toe werdē op dat
maria onder dat decsel van
hillick onbeschemt blynē solde
¶ Ten derdē als dat kynt buitē
hillick gereckent waer gebarē
toe syn Dat die moder nae die
wet nyet gedoit en solde wer
dē En dattet naemaels vur
een bastaert nyet gehalden
solde werdē ¶ Ten iiij op dat
die geboert xp̄i dē duuel ver
halen solde blieuē mēnȳde
dat xp̄us ī eicht scop van
mā gebarē wer gewest Die
mynsche ¶ Alle hillic is schul
dich toe geschien op hape van
kynderē toe crigē En alsoe
maria reynicheit had gelauet
wast dan oic volcomē hillic
tusschē maria eñ ioseph
Scriptura ¶ Als maria sach
dattet bi den bisschop eñ by dē
priesterē myt alle die wisheit
van dē volck auer dragē was
dat mē sy hillickē Soe sy oer solde
genselickē in dē wille gatz In gaf
soe dainger manierē in dent
got belieuet had dat hillickē
toe volbrengē eñ oic vrucht
toe crigē Sy was bereyt gatz
wylle daer in ōmers toe vol
brengē biddende nochtans
altyt gade dat hi oer in reinicht
onder halden wolde En aldus
consenteerden sy geheel int
hillickē om dat ōmers toe vol
brengē nae den willen gatz

Ñ want vā noedē is in allen
dyngē toe wesen substancie eñ
materie Ñ daer is oic geyn
materie oft substancie oft tē
heeft eenige form oft maetsel
aldus soe is int hillickē substā
cie eñ form Want consent dat
is substancie vandē hillick eñ
die waerde synt die form toe
wetē int seggē Ick geue v mÿ
trouwe oft in der gelicker war
de Ñ soe maria volcomē con
sent geuende was tot dyt hil
lickē Jnd nae dē wardē hillick
mackende spreckende was
Doe ist oic mede ōmer wael
claer als dat onder ioseph eñ
der gebñdider maget maria
volcomē hillick is gewest Ñ
daer om als die gloriose ma
get vurseydē dē ioseph ge
trouwet had soe heft sy noch
tans volcomē betrouwē in
gade geholdē Dat hi oer wael
in reynicheit beholdē eñ be
schermē solde Ñ ioseph in des
gelicks in hem seluē op gesat
hebbende dat hi eyn reÿ leuē
leiden woldē soe heuet elick
van hem by in geuē des hei
ligen geistes vandē anderen
v̄staen synē opsat Ñ hebbē
elic dē anderē hier van synē
wille eñ begert geapent eñ
toe keuē geuē Ñ hebñ vort
wt gelickē consent ōmers
beide toe gader gade oer reÿ
nicheit op gedragē eñ belaeft
Meditatie oft aendachte

Hier op aen merct O mÿ
sche woe voel grote vrouwē
eñ mechdē gewest syn vur
dese salige maget Ñ oic
woe voel nae oer nochtans
heuet sy alleÿ v̄dient toe
wrdē die moder gatz Het
is vur waer eyn grote eñ
onspreckelicke gracie dat
eyn wt soe voel dusent ver
carē is gewest Ñ daer ō
is sy v̄carē gewest bauē
alle anderē want alle dē
anderē is sy in heilicheidē
bauē gegaē van dē sprect
Ancelmꝰ aldus Got die ond
suckende is die hertē heft
oer alleÿ v̄carē eñ geheili
get wt allē mechdē die die
werlt in hadde Op dat hi
in oer wonē solde licham
lickē die wilcke vol doch
dē synde hi voedende eñ
om helsende was geestelic
Gebet
Weest gegruet roede vā
ysse vruchtbarige maria
alre salichste ionffer Van
wilcker die enige eñ sond
lynge bloem eñ vrucht
vort gecomē is wt wilck
gecomē is dat saet der ~~ge~~
geestelicker dochdē Een die
alre suetste bloem roke
wt geuende eñ eyn sma
kelicke vrucht suetichеit
in sendende een bloeme
wilckes guetheit druck is
v̄drieuēde Een vrucht die

volcomē blytschop is geuē
de Gebn̄dyt is die maget
vander wortelē vā yesse
eñ gebn̄dyt is die bloem
die vander wortelē is op ge
staen Gebn̄dyt is die boem
eñ gebn̄dyt soe is die vruch
te des boems Daer om O
maria myt dynre sueter
bloemē wilt my v̄blydē myt
dynre vrucht wilt my om
mers v̄loessen vā ellenden
suuer maget maria ge
bn̄dyt in der ewicheit son
der respijt Amē

¶ Van scē Johānes baptista
ōtfenkenisse ¶ Dat vierde cā

Om dese materie eers
ten wael toe v̄staē
soe ist vā noedē toe weten
die staet van der priester
schop van dē tempel tot
Jhrlm Eñ was dese indē
dienst gades ware by da
uid geordineert ~~xx~~ xiiij
priesters Eñ bauē dese
was daer een genoemt
~~prinse~~ prynce der pries
terē Dese priesterē dien
den gade by wekē vandē
sater dach tottē sater dach
¶ Eñ in dese weke ~~leef~~ leef
den sy in reynicheit nyet
tot oerē huise gaende mer
blieuende by dē tempel
in der toe geordineerde
woenyngē Van desen
priesterē was zachari
as een die achste inder
ordinancie hebbende toe wyf
elizabeth nycht der maget
maria Dese zacharias eñ eli
zabeth leefdē heilichlick die
gebaden gatz haldende

Eñ op eyn als ~~it~~ B
zacharias syn offer doē
solde brengende wieroeck
opten alter nae die manier
van sacrificie Doe v̄scheyn
eñ apenbaerdē hē die engel
staende aen die rechter syde
des altaers Eñ als zacha
rias den engel sach wart
hy v̄scrict Die mynsche
Ick moit ōmer vragē waer
by dat mē kent eyn guet
engel of eyn quaet
Scriptura ¶ Eyn quaet
engel die duet eyn mynsche
in die v̄uerins blyuē Die
natuer v̄schricket oer tegē
oerē viant woe langer woe
meer Eñ een guet engel v̄
troist dē mynschē Jnd want
zacharias eñ elizabeth geyn
kynder en haddē Eñ elizabeth
van altheit ōurouchtbaer
was soe en was zacharias
got nyet biddende om eyn
kynt oft vroucht mer hy
was got altyt biddende
vur der lude mysdaet eñ
dat got messyam wolde
senden om hem ludē toe v̄
loessen Eñ aldus biddende
sach die engel dat hē zacha
rias v̄scrictē Jnd hi sprack
en weest nyet v̄uert Niet

dyn gebet dat is vur gade
v̄hoert Hy wil messias om
wen du biddes neder in der
eerdē sendē Eñ tot eynē teit
kē van desen soe sal elizabeth
eynē soen van dy ontfangē
eñ gi sult hem heitē Johan
nes Dat wilcke is toe seggē
die gratie gatz eñ voel lude
sullen in synre geboerten
v̄blyden Hy sal groit wesē
by gade hi en sal in synen
leuē noch wyn noch genen
gemactē dranc dryncke Hi
sal v̄uolt werdē myttē heilige
geest noch synde in synre mo
der licham Eñ hi sal voel kȳ
derē van ysrahel bekieren
tottē herē eñ hi sal vur hem
gaen in helias geist Want
gelick als helias strengelick
leefdē eñ die sundē berispen
dē soe sal dyt kynt oic ōmers
mede doen Want hi sal hem
v̄uorderē toe bekierē die hertē
der gueder mȳschē Eñ hi sal
die ongelouige leidē tot die
wisheit eñ gerechticheit Als
zacharias dese reden hoerden
soe en was hi dē engel nyet
genselick van deser gueder b
baetschap gelouende Eñ hi spra
ke tottē engel Woe mach ick
dyt ōmers gelouē want ick
byn alt eñ mȳ wyf is vurgaē
in altheiden sy en is ōmers
nyet vruchtbaer Die engel
antwaerdē hem aldus Ick bȳ
van gade totti gesent om di
dese guede nye meer toe brē
gen eñ du twyuels noch aē
my Diet ic segge di die waer
heit Eñ in teiken van den
soe en suldi nyet sprecken
eer dat comt die dach des
kyndes gebortē Eñ der io
den maēnier dat was als
die priester tottē altoer gaē
de was om dat altaer wyer
voeck toe genē gelick als
onse priesters nu doen op
hoch tydē onder dat mag
nificat Doe stonde die lude
butē in dat portael vā den
tempel v̄wachtende al dair
die weder coemste des pries
ters Eñ als zacharias myt
dat spreckē van dē engel
lange merrende was Doe
v̄wonderdē den volck dat
lange merrē vā zacharias
Eñ als zacharias wttē tem
pel quam soe en mocht hi
nyet spreckē Jnd hi dede
kēnisse dat hi eyn visioen
gesien had eñ hi bleef stom
Eñ als hi syn officie gedaen
eñ syn weke gedient had
soe gynck hi toe huis Eñ
nae dē dagē soe ontfynck
elizabeth syn wyf eñ sy
v̄berch dat vyf maenden
want sy was oer schaemē
de soe alt siende eñ myt
kynde wesende

Moralizati eñ leeringe

O mynsche wttē vurseidē
wort getrecket geeste

licke leeringe by zacharias
eñ Elizabeth man eñ wyf
werden v̄staen Dat vleisch
aen gebondē oft toe geuoecht
den geest want gelick die
man regeert syn wyf Alsoe
sal die geest regeerē eñ cas
tiē dat vleis Op dat yt nyet
toe weeldich en werde noch
oic nyet en valle in ōreynicht
Dyt vleis baert geestelickē
eynē soen den geest soe wan
neer die geest auerints den
dienst des lichanis doende is
leuendege werckē Als in ael
moessen toe geuē eñ naectē
toe cleiden hongerigē toe spi
sen in sieckē toe visiterē in
doedē toe begrauē Eñ in mer
anderē dochtelickē werckē
toe doen Dyß kynts name
sal geheitē werdē Johānes
toe wetē die gratie gades
want nyemant en sal hē
seluē toe schriuē enich guet
werck Mer alleȳ der gra
tien gades Dan sal hem
syn vroude eñ blytscop wāt
hy sal hem v̄blydē van den
gueden werckē dat wilck
dat hert v̄blyt eñ v̄claert
Eñ voel mynschē sullē hem
v̄blydē in syn geboerte toe
wetten alle guede mynschē
kersten die mit guede mede
blyde eñ vrolickē syn myt
oerē euen naesten

Eñ schoen gebet

Alre salichste Johānes
baptista vur loeper des herē
Jhn x' eñ alre heilichste maecht
die den sunderē penetencie myt
ten waerdē gepredict hebste
Eñ die nyet toe mȳ mytten
exempelē bewesen toe wetē
in spisen eñ cleedynge een strē
gen leuē leydende eñ vander
werlt waellust dy onttrickē
de Ick biddy v̄crich my myt dȳ
en heilige gebede dat my got
die hē geue behoerlick abstinē
cie der spysen eñ des drankes
Der gedachten der sprackē
eñ des werckes eñ dat hi my
bewaer van allē ōreynicht
der zielē eñ des lichanis Eñ
hi dat my v̄leen alsoe lange als
ic byn in dyt tegenwaerdy
ge leuen af gescheyden toe
werdē van den sundē Eñ hē
toe dienē eñ toe doen alsoe
werdige vruchtē der penetē
ciē soe dat ic genade vā mynē
sundē v̄crigē mach eñ ten e
wigē leuē toe comē Aȳ

Van die baetscop des engels
woe Jnd die gebn̄dide maget ma
ria den soen gades ontfangē
heeft Dat vyft cap

Recht on lange hier nae
opten xxv dach vādē
meerte op eynē vrydach die
mane alt wesende xv dage
in die derde indictie Doe is
die engel gabriel van gade
gesent gewest totter gebn̄di
der maget Maria eñ is tot
oer gecomē myt groter clair

heit eñ heeft sy gestruet segghe de Weest gestruet vol genade die here is mytti hñ du buyste gebñdyt onder allen vrouwē Dat is bauē allen vrouwē recht of hi segē wolde onder allē vrouwē buyste du alleyn gebñdyt eñ gheiligt als werdich wesende dē soen gratz toe ontfanghē hñ woe wael dat maria dagelix myt tē heiligē engelē spiechende was Doe wart sy nochtans wt desen waerdē vschuct dyt dynckende m oer seluē Wē comt my dusdanighe hoeghe ghruete dat wilcke die heilighe engel gemeret heft soe heeft hi sy ghetroist eñ tot oer geseit hu weest myet vnert maria du hebst by ghade gratie gheuondē want maria was alle tyt biddende dat sy solde ghade moghē bauē waer toe behaghē eñ hē ewelickē moghē dienē waer toe van ghade was oer gebet verhoert hñ daer bauē oer die gratie vlent dat sy ontfanghē solde eñ barē synē eynighē ghebarē soen hñ die engel seide woert Niet maria du salt ontfanghē in dyne lichaem eñ du salts oc barē synē soen hñ gheit synē naem heitē ihñ de se Ihūs sal ghroot wesen sal ghenoemt wesen eñ sal heitē eyn kynt des alre ouerstē hñ got die here sal hem gheuē dē stoel dauid synes vaders hñ hi sal regnerē in iacobs huys ewelickē eñ synes rijcx en sal gheyn eynde wesen Alle dyt samelicke van der ghebñdider Jouferē maria gheloert synde Doe heeft sy op dese waerde ghantwaert segghende toe den engel woe sal dyt gheschiē recht of sy seghē wolde woe sal dyt moeghē wesen dat ic eyn kynt bauē gebaren solde Want ic gheynē man en kene solde ic eyn kynt crigen soe moeste dat syn by mans toe doen Dat wilcke tegen myn gheloefnisse wesen solde want ic gade myn reynicheit gelauet eñ gheoffert heb Hier op antwoerde die engel weder seggende tot maria Die heilighe gheest die sal van bauē comē in dy eñ die cracht eñ mogentheit sal dy deb alren oūsten sal dy om schijnen eñ beuanghē toe weetē O maria hi en sult ghen kynt van enighē mā ontfanghē nae by loep der naturen ghelick ander wijfē doen mer du saelt ontfanghe dit kynt by in seyndē van ghade synē heiligē geest die cracht ghades sal di om bevangen eñ in dy werckē de wesen hñ dat daer om dyt heiligē kynt ghebñdide dat van dy gebaerē sal wer

Wesen

werden dat sal geneemt wō
dē die eynige gebarē soen
godes des almechtige gods
hī en laet hi nyet vnwonderē
die werckē gotz die synt
seer wonderlick sy syn groet
ēn onbegripelicke Diet eliza
beth dyn nychte die heeft
in oere ouderdt althoet een
kynt ontfanghē ēn yt vb
die vj maent dat sy oer kyt
gedraghē heeft Die doch on
vruchbaer vb gheheitē dus
en laet di dese dynghē nyet
wonderlicke toe vōstaē syn
hī by got onsē hē soe en vb
geyn woort toe weiē geyn
dynck ōmoetgelick toe gesaē
vb dyt die gebūdide ionffer
maria vanē engel gabriel
gheboert heuet gheyadt Doe
heeft sy al daer op geant
woort ootmoedelickē Diet hier
die deern ēn dynst maget
des herē my geschie nae dyne
woerdē Diet ic byn bereyt
al toe doen dat den herē be
lieft ēn ter stont myt dien
woordē soe ontfynck sy dē soē
in oerē lichame hī mytz dese
soe schiedē die engel vā oer
reuencie bewysende synen
got synē herē Die wilcke doe
tegenwoerdich was in getre
den in den schoot der ionffrē
marie Die mynschē Gy
segt got dat dese salighe baet
schop geschiedē in die derde
mictie wat vb dat toe segt
gen Scriptura Die ro
meynē alb sy herē van alle ter
wylt waren soe plaghē sy in allē
landē schattynghe toe hebbē Dese
schattynghe wart in gesat by
drie werf vyf iaer Doe weetē
In den ierstē iaer vyf graef
mē den romeynē gholt In den
anderē vyf iaerē grafinē siluer
hī in die derde vyf iaerē graf
mē yserē hī alb dese leste vyf
iaeren inn waerē gecomē soe
graf mē weder gholt alsoe ēn
voert aen alb toe voerē hī by
desen iaerē soe plaghē die ro
meynē toe rekenē Ind dese mā
iere van rekenē halt niē noch
luden in allē notarius bneuē
Die mynschē Voert segt my
was dese engel daer hy aff
spreckt gheestelickē tot maria
gecomē of syenlic ēn spraeck
hi tot oer geestelic of wtwen
dichlickē myt shymē Scriptura
Hy quam totter gebūdider
maget sienlickē hī in een claer
lic blynkende lichaem die fo
form van eynē mynschē hebbē
de myt wtwendighē waerdē
oer toe sprekende Die mynschē
Woe sal ic dat vōstaen ween
quaem den engel dat lichaem
want die engelē wt oers selues
natuer bloete geestē syn sonder
lichamē Scriptura Dyn
vraghe vb altoe groot die almech
tige got die van nyet al die
werlt ēn alle lichamē daer in
synde van nyet geschapē heuet

die den beelde snyders v̄stant vā
eyn holt oft steen oft ander me
tael kouste vā wetenscop gege
uē heeft formē eñ gedaente te
mackē van mynschē eñ and̄
dierē dē seluē formē of beeldē
verwe toe geuē nae alle ma
niere Meenstu dat dese groete
mogende wise hē synē engelen
die naest by hem synde geen
wysheit eñ macht gegeuē en
heeft om een licham in der lucht
eñ van der lucht toe mackē al
waer doer dat sy den mȳschē
v̄toenē En sietstu nyet dagelix
dat by v̄eenige eñ dunckende
der lucht een licham vā eynen
bage in den hemel v̄schinēde
is van voel verwē gemact En
sietstu nyet die wolckē dat wilc
ke nyet en is dan v̄graefde
of v̄saemde v̄decte lucht duck
wyl hem seluē in voel mānerē
van figuerē toenēde of schynē
de syn Die mynsche ¶ Ja ick
in trouwen Scriptura
¶ Aldus soe syn die engelē guet oft
quaet als sy hem dē mȳschen
apenbaerē oft wt beuel of ver
henckenisse gatz hē sullē oft wil
len v̄schinē mackē eñ nemen
wtter lucht eyn licham daer
myt sy hē v̄schynē willē Die
mynsche ¶ Waer om was de
se gebn̄dide maget v̄scrict oft
v̄saget by deser baetschoppen
Scriptura ¶ Tis wael
gevraget dese heilige maget
die was tot deser vren eñ stont

inwendelickē cōtemplerē
de oer seluē by nae verge
tende wesende in oere ca
mer alleyn eñ myt beslatē
der dorē wesende Soe was
sy een styme horende meynē
de alleyn toe wesen myttē
den op siende eñ v̄nemēde
grote claerheit siende aldaer
die forme van eynē mȳsche
staende inder manierē vā
een die tot eender groeter
vrouwē grote baetscap brē
gende was En alsoe dyt ou
uersiens gesciede eñ sy haes
telick wt oere inwendige
contemplacie ontspryngē
de was soe was sy in oer
in oer seluē v̄stoert eñ ver
schrict Ten anderē yt be
hoert den guedē mechden
toe dat sy oer schamē sullē
inwēdelickē als sy myttē
manē spreckende synt En
dese gebn̄dide maget die
een spigel der mechdē is die
nyet gewontelickē en was
alleyn myt manē toe sprec
ken siende die ꝑsoen eñ die
figuere van eynē iongelync
bi oer in oer camer staen
Tys ~~wel~~ wael redelickē ge
west dat sy al daer van v̄
scryct is gewest Ten derdē
soe is die gloriose maget
v̄scrict gewest aūmyts die
nye manere vā groeten
Want yt was eñ nye mā
mere van spreckē toe seg

gen Weest gegruet vol vā
genadē die hē is mytti Du
biste gebn̄dyt onder allen
vrouwē Want sulcke groit
en was nye gehoert Ten
vierdē om dat die engel oer
soe seer prysdē want als mē
dē wysen dochtsāmegē mȳ
schē eñ oitmoedigē mȳschen
pryst soe synt sy gade meer
ontsiende eñ hem seluē cleȳ
mackende Eñ hē seluē van
soe danigē lof v̄storende Jnd
al daer om als dese oitmo
dige maget oer aldus hoer
dē pryssen eñ lauē Doe en
heeft sy oer seluē geyn ver
dienst of lof toe geschreuen
soe is sy myt desen reden
v̄schrickt ge~~worde~~ weest
in oerē v̄urnemē daer sy in
contemplerende was Eñ dit
by den engel gemerct syende
Doe heft hi oer myt troiste
lickē woerde toe gesprackē
seggende En weest nyet v̄
uert maria du hebste by dē
herē gracie gevondē Die
mȳsche Woe sal ic dyt v̄
staen eerst soe heeft die engel
geseit Weest gegruet mā
vol graciē Eñ nu seit die
engel du hebste gracie ge vō
den heuet maria tweder
hande gracie gehadt
Scriptura Got die v̄leent
eñ geeft dē mȳschē sȳ gracie
by maetē dat is elic eȳ we
nich nae synē v̄dientē ende

nae groitheit der liefdē die hi
tot got hefft Mer alsoe maria
geheel eñ al vol dochdē was
soe is sy des gelicx vol genadē
gatz Eñ die gracie die wilcke
maria geuondē had dat was
die gracie gatz Die wilcke hi
Adam onsen eerstē vader eñ
synē naecomelynge gegeuen
had Toe wetē dat wy onster
felickē wesen soldē eñ dat oū
ste guet ewilickē gebruckē sol
dē Dese gracie was myt dat
aūtredē vā adam ons vaders
eñ myt den quadē raet van
eua onse moder geheel eñ al
v̄larē Desen quadē raet die
was sprutende wt houdien
om des willē dat eua meer
wetē wolde dan oer betemdē
toe weten Want sy wolde vā
der vruchtē ~~e~~ nemē eñ etten
daer by dat sy meerre onder
scheitz eñ wetenschop hebben
solde van dat guet eñ quaet
dan sy had Want sy en was
nyet toe vredē die guetheit
gatz toe gebruckē in sympelh
eñ in ōnoeselheit Aldus soe
moest dyt oūste guet by een
altre oitmoedichste maget
geuondē werdē Die gebn̄di
de maget maria die heeft
myt oerē dochdē eñ myt gro
ter oitmoedicheit dese grote
gracie v̄laerē gesocht gehadt
eñ heeft dach eñ nacht sonder
aflaet vur dat mynschelicke
geslecht gebeden dat dese gra

ne nyet vur oer voitē of in oer
tytlicke huse gebracht of geleit
is gewest Mer dese gracie dat
is op dat oūste guet dat heest
sy geuondē in oer seluē toe we
sen toe wetē got seluē geheel eñ
al Eñ daer om seidē die engel
vort Diet maria du salte baerē
eñ ter werlt brengēde wesen
eynē soen eñ du salte hem noe
mēde wesen Jhūm Recht of hi
seggē wolde Du en salt dit kynt
genē naem geuē nae dynē alderē
oft vryndē mer Jhūm Want dese
naem die is in der ewicheit by
gade synē soen vursien eñ in ge
set geweest Dese soen is dat o
uerste guet dat vlaerē is ge
west hem seluē ewilickē gebruc
kē die ~~nae~~ hem nae volgen Eñ
die den willē syns vaders doē
sullē Eñ dyt kynt sal groit we
sen want yt sal got eñ mynsche
wesen Jnd yt sal genaent wesē
dat kynt des alrē oūstē Die
mynschē syn groet onder aen
der creatuerē Eñ onder dē my
schē soe syn prinicē eñ conningē
soe dat die eyne groter is dan
die ander Bauē die mynschē
synt oic die engelē die eyn
bauē die anderē Eñ got die hē
is noch bauē al Hi is die alre
oūste aldus sal dyt kynt wesē
gatz die soen des alrē oūstē heers
Eñ dese alre oūste heer die sal
desen synē soens geuē dē stoel
dauids syns vaders Eñ hy
sal regnerē ewilickē in iacobs
hus eñ syns rycx en sal gey
eende syn Die mynsche
Nvoe sal ic dyt vstaen hier
vur hebdi my geseit Dat dyt
kynt syn sal een soen van
den alrē oūstē herē eñ nu
segdi my dat hi sal besyttē
dat rick dauids syns vaders
recht of dauid syn vader
solde wesen Eñ aldus solde
dyt kynt twe vaders mo
tē hebñ Scriptura
Ick wilt dy ~~g~~ seggen naed
af comst vleeschelickē toe
spreckē soe was dauid die
vader daer dyt kynt af
gebaerē solde wesen want
gelick vurseit is Die gebñdi
de maria die was vā oers
vaders wegē gecomē van
dauid Eñ daer om had die
Wt het gesprackē seggende
wt yesse dat wilck dauids
vader was soe sal een roede
wtgaen ꝛc Eñ dese dauids
soen van yesse die had ge
regeert dat volck vā iudeē
eñ vā ysrahel eñ alsoe dā dyt
gebñdide kynt geynē vader
nae den vleesche toe spreckē
en solde hebñ Eñ spruytē oft
geformt solde wōdē vā dat vles
sche vā dauid gecomē wesen
de Doe was die engel daer ō
seggende dat dyt kynt Jhūs
solde besittē dē stoel dauids
syns vaders doende recht
eñ iusticie aū dat daer leeft
Eñ al daer vā dat dauid īdē

salter eñ salmē gesprackē had
wt wilckē worden wael claer
lickē toe merckē is dat dyt
Jhūs wesen solde got eñ myn
sche want hy solde eȳ soen des
alrē oūstē dat got seluē is eñ
mȳsche toe wetē vā dē bloede
dauid Eñ daer om was die
engel vort seggende Dit kynt
sal Jhūs sal regnerē in iacobs
huis eñ syn rick sal wesen son
der eynde Het sal als got eñ
mynsche ewilickē toe weten
tytlickē doer syn gratie eñ
nae maels in gloriē eñ blyt
schoppē Die mynsche
Waer om soe seide die engel
meer van iacobs huys dan
vā eynē ander patriarch
Scriptura Jacob
was volstandich eñ dochsam
eñ iacob is vader gewest vā
alle dat geheel huys vā israhel
Eñ alle der goenre die ī doch
dē vortgaende synt die moe
gē wael genoemt wesē ia
cobs kynder Als die gebūdide
maria dese warde aldus vā
dē engel gehoert had Eñ myt
dyt spreckē tot oer seluē ge
comē was eñ sy seer bedync
kende was oer reynicheit toe
vliesen Doe was sy dē engel
weder seggende eñ vragen
de aldus Woe sal dyt moe
gē gescheyn want ic geynen
man bekent en heb noch oic
nae mynre meȳnige beken
nē en wyl Ick bekene wael
nae der ꝓphetē dat die soen
gatz gebaerē sal werdē vā eynre
maget Mer woe sal dyt moe
gē geschyen Hier op antwoert
die engel seggende Ten sal nyet
geschien Maria nae gemeynē
loepe der natuerē Mer yt sal
geschien by sonderlynger in
werckynge gatz Dynē heiligē
geist sal in dy comē Jnd die
macht eñ cracht des alrē ouer
stē eñ mogenste heer die sal dy
ombenaen hi sal in dy werckē
of hi seggē wolde Dyn heilige geyst
die sal wt dynē bloede eȳ kynt
mackē hy sal in dy comē Ende
sal wt dynē vleesche een kynt
mackē gelicke die warmte vā
der sonē op die roesē lyliē eñ
ander blomē schȳnēde is Ende
al daer vā vruchtē voertbren
gen doit Eñ daer om maria
dyt kynt Jhūs dat wt dy gebaer
en sal werdē dat sal geheitē wer
dē die soen gatz Het sal salich
wesen heilich wesē als nyet in
sundē gemact mer als gewracht
synde by die liefde des heiligē
geists Daer van du ontfangē
salt byder cracht eñ wisheit gatz
Die mynsche Sonder twi
fel yt is wael redē dat wi alle
gaeder deser gebūdider moder
danckē eñ lauē dat sy ons desen
duerbarē schaet gewondē ende
vort gebracht heeft Scriptura
Dy is wt oers selues vdienstē
gelick wy bauē geseit hebñ al
leyn werdich geweest vol van

gratiē toe wesen sy heuet ons
allē die v̄laerē gratie weder
geuondē die wilcke ons allē toe
behoerdē Sy en is niet schuldich
onse deel van gratiē by oer toe
haldē Want soe wie dat vynt
dat goen dat eynē anderē toe be
hoert die is schuldich aū toe geuē
den dat toe behoert Si is alleyn
bewaerster van deser groter
gratiē sy heuet macht dese gra
tie toe dispenserē eñ toe deelen

Meditatie eñ leerynge op dat
Aue maria

Laet ons daer om myt gro
ter oitmoedicheit eñ rey
re hertē eñ consciētiē tot deser
oitmoediger maget gaen seggē
de myttē engel gabriel Weest
gegruet O maria vol genaden
wy sueckē de herē hi is mytty ge
bñdyt sy di bauē allē vrouwen
eñ gebñdyt sy dyn licham die dē
gedragē heeft eñ ons siende in
deser werlt gebracht heeft Wilt
ons arme sundige mynschē syn
gratie in dy volcomelickē wesen
de mede deilē op dat wi by den
dy Eñ dynē lieuē kynde in der
ewicheit moegē danckē dienē
lauen Amen

Op dese vurseide engelsche
groete is toe wetē Dat
nyemant hoechlicker suetelick
eñ bequemlicker die maget
Maria gruetē en mach dan myt
deser gruetē die got die vader
seluer gedicht Eñ bi dē engel
oer gesant heuet Jnd in elick
wort deser gruetē werdē be
slaetē homchuloyende misteri
en Want got die vader al
mechtich heeft geconfirmert
dat sy vry solden syn van
allē wee dat wilcke v̄staen
wort bi dat waert Aue Eñ
die soen gaedes heeft myt
synre wisheit alsoe v̄lichtet
dat sy is die claer sterne dair
hemel eñ eerde af v̄licht wo
dē Dat wilcke beteickent dē
naeme Maria dat is eyne
steerne der zee Die heilige
geest heeft oer doer gaen myt
suetticheit eñ sy gemact soe
vol gratiē Dat alle die goen
die gratie of genade suecken
Aūmyts oer gratie vynden
dat wilcke v̄staen wort in dē
waerde Gratia plena Daer
op seit scē Augustinus O
maria du hebste gratie bi ga
de geuondē die du aū alle die
werlt hebste v̄dient toe stor
tē Eñ vort in dē waerdē Dñs
tecū Wort v̄maent dat werck
der onwtspreckelicker v̄ein
ge die in oer volbracht heeft
die heilige drieuoldicheit
Als sy die substantie des vle
vleisches van maria mytt
gotheit v̄eincht heeft in eyn
ꝑsoen Soe dat got mynsche
wort eñ die mynsche got wort
O wat suetticheit eñ vroudē
die suete Jonffer maria ind
vrē had dat en conde nye my
sch toe vollē bedynckē of begrip

yen voert by desen woerden
Benedicta tu in mulieribꝰ
alle creaturē vwondere
oer eñ bekenē eñ tugē mā
toe syn gebūdyt eñ vō heuen
bane alle creaturē alsoe wael
hemelsche als eertsche creatu
ren Eñ by dē woerdē Bene
dictus fructꝰ ventris tui
Doe wort gebenedyt eñ ver
heuē die alre werdichste v
vruchte des medelidē lichās
Die alle creaturē leuēdich
gemact gheeliget eñ m e
cruchcheit gebūdyt heeft
Meditatie eñ meditatie
op dat woert Du salt ont
fangē in den lichaem
Eer die suete maget mā
den soen gotz ontfynck īoerē
lichaem soe had sy hem ont
fangē in oerē hertē by den
geloue eñ deuocie Eñ in der
manierē werdē wy geleert
gode toe ontfangē geestelic
in der hertē by vasten gelo
ue by deuocie eñ heiligen
werckē Want by dē dat die
soen gotz ontfangē eñ ge
formeert is geweest int me
delicke lichaem by minerckÿ
ge des heilige geist soe wort
beteikent dat got geestelic
ontfangē wort in puerē her
ten by des heiligē geists in
werckynge want vt is wort
Dat eyn herte dat gode ont
fangē sal puer sy dat is toe
weten dattet mÿet alleÿ sÿ
nÿ eñ afgetreckt syn sal vñ
sundē eer die van dē gedaenē
eñ genochtē der geselscapender
dynge van deser mysterie der
engelscher gruete Eñ gotlick
ontfenckemisse schuuet die hei
lige Anselmꝰ tot synre suster
al dus Eerst in gruende myt ma
ria die salige maget dyn slaep
camer soe vbeidet die toecomst
des engels op datstu hem sietste
in comende eñ hem hoert die
maget gruetende eñ dattu al
soe benangē myt vwonderen
die alre suetste maria dÿ vrou
we gruetes myttē engel rocpē
de eñ seggende Aveest gegruet
maria is dat duc wile bÿalende
Wat is dese vollyet der gracien
daer af alle die werlt gracie
ontfandē heeft Alsdat wort is
vleesche gewordē Contempleert
eñ vwondert mtē heer die die
eerde eñ hemel vuolt Dat hi
in dat bÿnēste van eynre maget
beslatē wort Die welcke die va
der gheeliget die soen vrucht
baer gemact Eñ die heilige geist
beschouwet heuet O suete maget
myt woe groter suettichcheit wer
destu vuolt myt wat vuur der
mynē werdestu ontstreckē Alstu
in der hertē eñ in dē lichaem ge
voldens die teghenwoordich vā
sulcker mogentheit als die soen
gotz van dynē vleysche aen nam
eñ vā dynē heiligē ledē wat
makende syns selues lede in die
welcke in wonēde is alle volheit

der gotheit voert mer op die
verdieheit des dages Ihū hoch
tijs van hemēl salstu mercken
Omynsche woe hoegte eñ groot
desen dach is Ind vbbeleren m
dynre hertē eñ blide syn m den
herē Want dat is dat alre hoe
hoechste werck eñ mistere dat
nye m hemel of m eertē geschie
dē dat got mysch wart Alsoe
en was nye sulcke feeste als
huden want nye en was des
gelicx gheboert vā beghine Hude
is die hochcit gratz des vaders
die synē eynighē soen bruloft
gemact heeft m trouwē die
mynschelick natuere Die die
soen gratz myt hem seluē out
bū selsendelickē vereynicht heft
Hudē is die hochcit der bru
loften des soen gratz mtē helsā
synre gebūdder moder Ner
naemaels sal hi syn witten
lichaem Hudē is die hochcit des
heilighē geestes om dat wonder
licke wercke dat hē toe geschre
uen wort Ihū want hi als hy
tydē begonē heeft toe wonē syn
sonderlynghe gheedertierē heit
den mynschelickē geslecht Hu
dē is die hochtyt onser sueter
vrouwē der glorioser moder
gratz die bekent is Ihū aen ge
namē van gnade dē vader tot
eynre dochter Van got dē soen
tot eynre moder Ind vā got
dē heilighē geests tot eynre br
bruyt Huden is dat hochtyt
des hemelschē heers wāt sym
reparacie begonē wort Hudē
vool meer is die hochtyt der
mynschelicker natuerē wāt
oer salicheit eñ vloesynghe be
ghynende is eñ alder werlt
vswoēnghe Hudē is dat fou
dament van allē hochtytē
eñ alles ons ghuets begyn
Oeck is toe wetē dat op desē
dach ons lyef hē Ihūs sterf
aen den cruce eñ dat was
xxxiij jaer daer nae dat hi
ontfanghē was Ihū dyt was
wael gefigureert toe voerē
m abel die op desen dach v
slaghē wart van syns selues
broder cayn Itē oic mede
soe wart als hudē toe dage
ysaac geoffert vā abrahā
synē lieuē vader Ihū oic vool
meer ander heilighe myste
rien mede geschiet syn als
op desen dach vā Iuden

O Ihū des lieuendighe gnades soen
die wttē wille dyns vaders
mede werckende des heil
ghē geists van dē selyoet des
seluē dyns vaders als een
vloet vander siedē der wael
lustē wtghuende doer die out
moedighe valen dy neyghende
Ihū die outmoedicheit dynre
dienst maget aensiende ne
der gedaelt buste m oeren
medelickē lichaem In den
vulckē du onsprecklicken
ontfanghē synde mynschelic
ke natuer hebste aengenamē

Ontfermhertige gruete Jhū
dyn gracie mout neder dalē
aū my dyn alre onwerdich
ste deerne Doer die v̄diente
dynre lieuer moder eñ ma
get maria nūmitz der wulc
ker it di begerē mout Eñ m
liefdē van bynē ontfangen
nd doer die selue gracie m
my werckē saligē vruchten
voert brynge mout der gru
der werthen Amē

¶ Van der visitacie maria
onser lieuer vrouwē Eñ vā
die geboertē sce Johannes
baptistē ¶ Dat vj capittel

Die mynsche
Segt my dotly wat
greuiel nae dese bact
scop eñ ontfengemsse
Scriptura ¶ Nae dat
die heiligē engel geschieden
was van maria als hy sy
bactschop volbracht had
maria aūdynckende die waer
de des engels dat hi seide Dat
oer nycht elizabet eȳ kynt
had ontfangē eñ droech in
oerē alden dagē Do
¶ Doe is sy op gestaē eñ myt
haist mt geberchte vā Judē
gegaen om toe visiterē oer
nycht Eñ quam toe iherusa
lem gaende tot Dat zatija
rie die daer wonēde wal
ñ mylen of daer om trent
butē iherusalē Als die leerē
segghen Die mȳsche
¶ Waer om is maria die tēō

dcyn Jonffer soe haestelickē ge
gaen tot Elizabet heeft oer ge
twyuelt van de woordē des engels
Scriptura ¶ Dyncē vastē
gheloue heeft maria gehadt
van alle dat goen dat oer die
engel geseit had want sy ni
oerē lichaem beslaetē hadde die
gotlicke ongebrekelicke waer
heit oyer bysonder is sy tot
elizabet gegaen om drie sakē
¶ Den ierstē dat sy got danckē
eñ lanē wolde Eñ oer v̄bliddē mede
van die genade gratz eñ won
derlicke werckē die hi gedaē
had myt oere nyhtē ¶ Den an
derē dat sy oer dyenē wolde
ni oerre noutdruftichcheit ¶ Den
derdē om sonderlyngē wert
kē daer toe doen dat is om
dat die moder des vurloepers
die heilich mackē solde Eñ om
dat Jhūs onse hē beslatē syn
de mt lichaem synre moder te
gaen synē toecomēde dienre
Als nv toe vur geseit daer toe
heilich macke woelde eñ berei
dē den dienst aen toe gaen
Eñ dat ambocht des vurloe
pers eñ vurkondigers eñ ō
sē van der eerf sundē toe reȳ
migē mder rechtuerdicheit te
bestredigē dē gloenē Die dat
reyn onschuldige lam myt
synē vyngher beryse solde eñ
m dē water dopē solde Jn eyn
teickē des waerachtigē doep
selo dat vulcke xpūs doen
solde m eȳ afwassyngē d̄ sun

¶ den

Die mynsche ¶ Woe is dat
toe gegaen dat die moder E
lizabeth eñ oer soen geheily
get syn doer die toe comste
maria myt oerē soen
Scriptura ¶ Dyt schryuet
die heilige ewangelyst lucas
in deser manierē Als maria
myt haist gegaen was want
sy nyet en wolde onder we
gē voel gehyndert wesen door
dat gebercht want sy nyet
en wolde mit geselscop der
vremder lude wesē Eñ is in
dat huis zacharie des pries
ters gecomē Jnd sy heuet
seer mynlickē gegruet oer
nycht Elizabet myt groter
oitmodicheit Die vrouwe
is gegaen totter maget Die
here tottē knecht eñ yt ge
scheidē doe elizabet mariē
gruettē hoerdē dat hē dat kynt
v̄blydē in oerē buck Eñ eliza
bet die is v̄uolt van dē heiligē
geist Jnd riep myt luder stym
mē eñ seide Gebñdyt bistu on
der allē vrouwē eñ ween comt
my dat die moder myns hē
tot my comt Want synt dat
ic die stym̄e dynre grueten
in mynē oerē hoerdē Doe
heeft hē dat kynt v̄uronwet
eñ v̄blyt in mynē buyck Jnd
salich bistu die yt geloefde
want al dat dy van dē herē
geseit is sal volbracht werdē
Merck aen die wonderlicke
dyngē die daer geschiet synt
Elizabet is van tegenwaerdic
heit mariē v̄uolt geworden
myttē heiligē geist Dy heuet
heymelicke v̄borgē dyngen
bekent sy heft geprophiteert
Dat kynt heft bekent xp̄m
synē got eer hi dat licht had
gesien nyet myn als hi myt
tē vynger bewysdē Twee vā
den ij heiligē buyckē hebñ
v̄scheidē den knecht eñ dē
herē den vur loeper eñ dē
werdigē Messiam nyet toe
myn is die gracie des herē
bydē knecht gewest hē res
nigende vā die vleckē der sū
den hem sterckende eñ pre
sentierēde vur alle sunden
gracie der heilicheit hē ge
uende gelick die engel ga
briel vur seit had Die moderē
hebñ myt malcanderē ge
sprackē nyet toe myn is die
cracht der wordē tot die v̄
borgē vrucht gegaen
Die mynsche ¶ Du segste my
vurwaer seer groete won
derlicke eñ onbegripelic
ke dyngē Mer woe heeft die
oitmoedige maget maria
conyngyne des hemels eñ der
eerdē op desē grotē pryse
die wilcke Elizabeth oer gaf
geantwort Scriptura
¶ Myt groiter oitmoedicheit
sonder enich v̄heffen ende
guet duncken van oer sel
uē Doe heuet die hoege ge
laefde Jonffer maria al oer

groitheit got den herē toe
gegeuē eñ der salicheit des
mynschelickē geslechts Die
wilck wt die vursichticheit
gatz doer oer solde veruolt
werdē Eñ heft gesprackeu
den suetē laue sanck seggē
de aldus Myn ziel maet groit
den hē Eñ mȳ geist heeft hē
v̄urouwet in gade mȳ salic
heit Jnd soe vort dē laue sanc
wt ꝛc Wat groter heyme
licheit der gotlicker dyngen
in desen wardē beslaetē syn
en can geyn mȳsche toe vol
lē v̄staen Want die goen die
die ewige wisheit in oeren
licham had beslatē heuet die
waerde wt gesprackē Eñ
als dyt al geschiet was soe
bleef maria in dē dienst oere
nycht Elizabeth al daer by
nae iij maenden lack Ende
daer nae gynck sy weder
om toe nazaret in oer huis
totter tyt toe dat sy baren
solde oerē eȳnigē soen sa
lich maker der gausser wlt

Moralisacie eñ leeringe

In alle dat goen dat vur
schreuē is O mynsche soe
suldy merckē iiij dyngen
die wilcke vander maget
saliger maria geseit wer
dē Die du oic doen salt eñ
oer naeuolgē Dat ierst is
dat sy op gestaen is alsoe
saltstu oic opstaen vā dyn
tracheit eñ dy ont eeruen
vant eertschē begeertē in
die wilck du merrende slapest
Ten anderē soe is die maget
maria gegaen int geberchte
alsoe salstu oic doen eñ haege
op clȳmē mytter hertē trecken
de tot eynē hogeren leuē Ende
begerende die hemelsche dyngē
Ten derdē soe heeft sy gehaest
alsoe salstu oec haestē eñ snel
syn tot guedē werckē eñ al dat
du v̄moeges nerstelickē doen
Want als eyn werck dat guet
is en sal mē nūmermer v̄trec
kē op dattet vur dat volbren
gen nyet belet en werde by
enich ongeual Mer eenich werc
dat quaet is salmē altyt ver
treckē Op auentuer oft bi enich
geual namaels belet mocht
werdē Ten vierdē soe gruetē
sy Elizabet wilckē name eliza
beht alsoe voel geseit is als
gatz v̄sadinge Alsoe saltstu oic
doē Elizabeth gruetē v̄driet
mackende in allē geschapen dȳ
gen Jnd v̄drieuē die v̄sadinge
dynre begertē alleyn in gade
Die alleȳ int guede v̄uollende
is onse begerte

Meditacie ende aendacht

Hier om O mynsche aen
merct woe die coningyne des
hemels eñ der eerdē nyet en
gaet toe peerde Mer toe voit
myt somyge mechdē die sy by
oer had Doer soe langē eñ har
den wech want yt syn van
nazareth tot iherusalē xxxiiij
mylen Eñ vā daer totter stat
van zacharias iiij mylē daer

af die tuve macke eyn myle ant
deser salugher maget Doe gynge
schamelicheit ontmoedicheit ar
moede eñ alder doechdē eerbaer
heit eñ dat meereb myt oer eñ
m oer soe wuß die hē der doechdē
Ontfyselse woe salich weer hi ge
weest die m der tyt maria ont
moetēt had eñ die stēme oere
gruetē ontfangē had Voert
soe nēmeret m der visitacien
vñ maria tot elizabeth woe hē
beide die salige moderē vblustē
got lauedē m danchbaerheit
van oere beider ontfenckems
se O wat saligher huys is dat
gheweest duer m toe samē rus
ten alsulcke moderē beworcht
myt sulckē kynderē als Jhūs
eñ Johānes Om dyt toe nuer
dynckē soe serenēt srē Ancel
mus tot symre suster aldus
Nv clymet myt dymre alre
suetster vrouwē mt geberch
te aensiet dat om helsen der ma
get eñ der ouvruchtbaerē vrou
wen eñ dē dienst der gruceten
Jut wilcke iohānes een knecht
eyn bade eyn stynic beslaeten
m dē aldē lichaem bekenēde dē
herē dē richter Jhū dat ewige
wort beslaetē mdē medelicken
lichaem eñ ghheteerde myt on
spreckelicker vroudē salich syn
die buckē ni melckē eñ wt wilc
kē opgruende is die salicheit al
der werlt eñ vurseit wort die
ewige salicheit vdreuē synde
die duysternisse der droefheit O
ziel loept nv daer toe mytter
hertē Jhū menighet di m soe
groete yhlytscopē valt neder
ten voetē van hem beidē Jhū
m den lichaem der eynre soe
om helset dynē brudegom eñ
den vrynt dyns brudegoms
eert m den lichaem der andere
Vander vruchtē des kyndes
kens Johānes soe spreet tot
hem eyn leere aldē Segt my
kyndeken segt die alre meiste
van aldē ghheteē wen comt di
dese vroude ghy en syt noch
myet gebaerē Jhū ghy prophe
teert myet spreckende mer dy
beroerende eñ gi bekent
die toecomst ons hē dē wilc
kē ghy myet gruetē en moetes
soe duecste du nochtant dattu
vñoetes dy vhoegēde Jhū woe
vrolickē soldes du hem toe ge
moetē loepē werstu gebaerē
gheweest eñ du hem gesien hebs
Wilckes toe comst bekēnende
du dy pynst hē toe gemoetē
toe gneu dy verhoedende
One mynsche Gy hebt
my geseit vander ontfencke
misse des heiligē smt ians
baptistē eñ vander visitacie
onser lieuer vrouwē Ick bid
v wilt my segghē woe dyt hei
lige kynt smt ian baptista
gebarē wart eñ wāneer
Vander geboerten eñ leuē
sce Johans Scriptura
Als die tyt
van Elizabeth vnult

was dat wilcke geschieden
in die derde indictie Op eynē
vridach dē xxiiij dach ī iunio
Doe baerdē sy eenē soen Eñ
alst oer vrynde eñ magen
v̄hoerdē dat Elizabeth ontle
diget was eñ eynē soen ge
beert had soe warē sy v̄blyt
eñ dancten got Eñ als sy
quamē optē viij dach om
dat kynt toe doen besnydē
soe woldent syt noemē zacha
rias nae dē vader dat Eliza
beth nyet gehengē en wolde
Eñ seide dat ment Johānes
noemē solde Jnd die vriende
seidē waer om sal dyt geschiē
want daer nyemant vā oerē
geslecht en was die mē Johā
nes noemende was Doe wync
tē sy dē vader eñ dede hē eñ
teickē dat hy hem seggē oft
bewisen solde woe hi dat
kynt genoemt wolde hebñ
Eñ hi was myt eynē teickē
eyn schreift tafel eischende
Jnd screyff Johānes is syn
naem Als sy dyt sagē soe v̄
wonderden sy hem alle eñ
myttē soe wart zacharias
mont ontlaeckē eñ syn ton
ge ontbondē Eñ hi sprack
rechte vort eñ gebñdidē got
Eñ dyt oer mage synde soe
syn sy in vresen gevallē Eñ
hier van soe quam eñ gemeñ
sprack auer al dat gebercht
van Judeen Jnd die dyt hoer
dē dachtē in oerē hertē eñ

Eñ seidē wat meyndi sal van
dyt kynt werdē Want die
hant eñ gracie is myt hem
Eñ alsoe zacharias v̄volt was
myttē heiligē geests soe ꝓphe
tierdē hi eñ sprack Gebenedyt
sy die hē got van ysrahel wāt
hi syn volck gevandet eñ ver
loest heuet Jnd soe vort wt ꝛc
Eñ dyt kynt wies eñ nam toe
in dochdē Eñ als hi vij alt was
soe gynck hi in die woestyne eñ
cledē hem myt eynē cleide ge
wenē van camels haer ende
gordē hem myt eynē gordel
gesnedē wtter huyt Eñ sy ettē
was een cruyt genaent locuste
eñ wilde honich eñ lefden eñ
strenge heilich leuē tot synen
xxx jaeren toe ¶ Gebet

Here Jhu xp̄e des leuendigē
gades soen die biste dat
waerachtige licht dat wilcke
v̄licht alle mynschē comende
in dese werlt Jck ellendige my
sche die myt dicke duysterheidē
v̄donckert werde Aenbede di
biddende dyn ontfermhertich
dattu my ziel wils v̄lichtē dat
herte leerē die gedachtē voegē
die synne besettē Die waerde eñ
werckē schickē soe dat my die
meister der boesheit eñ myure
der duysterheit nyet en roue
noch in synē teickē en vynde
Mer dat hi mytter claerheit
des gewaerdigē lichts geslagē
van my scheide Op dat ic totti
v̄meerd des lichts gaende doer

des almechtigē gaets

den clarē eñ rechtē wech tomē
mout toe dynre ewigher glēn Hy
¶ Van die afcoemste eñ geslechte
ihu x' ons salichmeckers
¶ Dat vij capittel
Als voren geseit is vā die
geboerte eñ oersproncke
des vur loepers Johānes soe is
toe wetē cernē weder sprecht
van Jhū xpo van synre geboer
tē eñ leuē wt wat geslechte hi
gebaerē is nae synre mēschheit
Want van die ander voert
tōmynste seit ysaias Wne sal
ō kunditē moegē syn geslecht
Of hi segghē wolde Niemant
Mathe⁹ die heilighe ewangte
list die beschreuet dat boeck
der geslechtē Jhū x' van abra
ham toe beginnē eñ toe Joseph
dē wilcke maria die moder ihū
gelauet was cyndende ō daer
wt toe betrecken mede dat ge
slechte van maria want sy wt
eynē geslechte waerē Die nae
der wet moysi mynt mal tande
rē in heilliche vēnicht worden
ñ want yt gewoenlicker is
meer toe beschrijvnē dat geslecht
van den mānē dan van den
vrouwē want die vrouwen
oer namē van dē mānē nemē
Lucas die ewangelist begynt
van xpo opwarts toe gaen t
hent tot adam toe want hi be
wisen wolde dat die geslechtē
xpi tot allē geslechtē der mēn
schē hoerdōmet alleyn totten
tijdē Want alle mynschē i xpo
salichheit ontfaenge ñ alsoe
wael die vur abraham ge
weest syn al en yeb ij sy met
beloeffenisse ontfaenge apen
baerlickē Van die toe tomē
de salicheit die xpus in synre
toe comst werckē solde Dy yeb
hē nochtan alle myt eynen
hertē ō waecht die salicheit
die abraham gelaeft is van
Adam aen totte moerdene
toe die m den cruce starf
hangende aen die rechter
syden by Jhū H
¶ Matthe⁹ int boeck der ge
slechtē dat hi exponeert vā
xpo ihū dat begynt hi aldus
Dyt is dat boeck der geboer
ten of geslechtē Jhū x' eyn
soen dauds ēy soen abrahā
Die mēschē ¶ Waer om
noemt hi dauid vur abrahā
want doch abraham die alst
aeltste was Scriptura
¶ Mathe⁹ heeft aen gesien ēy
ander ordenātie butē die
gwone die van der naturen
comt Dauid was ēy cōnick
abraham myet Dauid was
eyn sunder abraham was
rechtūdich Daer doer is toe
bewisen dat xpus wt grusser
barmhertichheit gecomē is
myet wt rechtuerdicheit om
die sunders salich toe mackē
Matheus deilt die geslechtē
by xiiij in drie partie dat
wilcke toe samen gedaen
synt xlij in eyn gelickenisse

Deylīghe xpi

van dat dat ghelick die kynd̄ van ysrl̄ doer xtij bluysstedē of logerē mit laut van be loste wt egyptē ghecomē syn soe mach elick kerstē myn sche comē ghestelicke tot xpō Doer xtij ghesleghtē mer dat sy m drie partiē ghedelt syn drierley maenier of drierley staet der mynschē die m xpō is beslaetē ghevest Patriarchē cōnighe eñ hertoghē hertoghē want Jhūs eyn patriarch is eyn begyn synre ghestelicke kynder die hi baert m die heilighe kerck doer die sa gra cie der sacramentē Jn welke patriarckē oic beslaeten is die macht der priesterscop want sy offerhande ghedaen hebn̄ got dē herē Alsoe is Jhūs oic die waerachtighe priester ghevest hem selven offerende eyn waerighe offer leuendighe offerhande ghade synē lieuē vader Jhūs is eyn cōmck der cōnighē want hem ghegheuē is die vol macht toe regheren die ghuedē en toe straeffē die boesen hy is eyn waerachtich hertoghe dat is eyn waer leytz man om toe comē doer den weech die hi selver is die eenighe v ynste Jt werdē oic hier by vōstaen drierley staetē der mynschē die tot Jhēm cōme de syn Dat syn die beghinne die vurghaen die vol eyndē

¶ Die ierstē werdē vōstaē by die ghoen die m egyptē daer vur eñ nae cort ghebaerē syn noch myet pyrfecht wt die duysternisse vōscheidē synde ¶ Die anderē werdē beteickē by dē staet des volcks als sy onder eyneōm uick waren m vol macht ende beschittinghe des landes synde

¶ Die derde werdē vōstaen m die ghoen die nae die weder comst wt babilonien ghebaerē syn dat syn sy die al die confusie van de ser werlt vōsmaet eñ vōwoue hebn̄ Doel proprietetē mach mē ghestelicke nemē wt die na mē der ghonre die m dese telin ghē oft ghesleghte ghenoemt syn dat wilck al toe vnolghē toe lant vallē solde ayer laet v genoch syn dat abraham heit eyn vad van voel kynderē Dat sy die beghinners den noch oer syne seer vōstrout syn m voel dynghē ghedachtē beswarnighe vexatien mit beghinsel oere bekernighe Daund heit sterck vā handē dat synt die ghoen die voert ghaen m dochdē eñ sterckelighē vechtē tegen alle beswarnighe Da

¶ Dalathiel die heit my begerē is ghot dat syn die volcomē syn myet anders ep deser eerden en begheren dan alleyn ghot Jn den voer ghanck der ghesleghtē xpi dat syn sunders eñ sunderpe arm eñ rych om troust toe ghe nē allē mynschē Jn eyn ghetuych enisse daer van dat ghot ghesyn

vtnemer der persoene en is ayer
al der groemre die tot hem comẽ
wil hi ontfangẽ Dyt is dan dat
veruolcht van die tehuge oft
geslechte xi Als mathe⁹ beschrijft
Abraham wan Isaac Isaac
wan Jacob eñ soe vort xñ mit
sluytẽ Jacob wan Joseph die ma
rie man was waer van ge
boerẽ is Jhũs die genoemt is
xpus ñ ayer dyt is toe wetẽ
dat mathe⁹ eyn deel auersleet
om toe behalden die geschiet
van dẽ getael xñ om toe be
wisen soe sompigẽ myuscheen
onbekent schijnẽ toe wesen mur
die ogen gratz nyet van slech
ter kemssen wegẽ ayer vã die
ontfanckelicke kẽmsse die wel
ke vt dat boeck der geslechte
xpi achter gelatẽ syn xñ vt
dat boeck des leuens vtgedae

¶ Meditatie eñ leermyte

Merckt hier O myntsche die
alders eñ vur vaders des-
gherẽ Want hi en heeft nyet
vonweert van armẽ eñ oic
van sundigẽ myntsche syn af
toemste toe hebñ eñ gelaerẽ
toe werdẽ Daer om en vlaeff
dy nyet m dynẽ alderẽ of m
dynẽ geslecht want daer in noch
oic dat meer is m die dochden
eñ guede werckẽ en sal nyemãt
ghozierẽ Op dat dat loen daer
af nyet en werde gemyndert
of verlaerẽ Wat spreet iohã
nes crisostom⁹ O mũsche die he
kent voel better dan du die v
drentẽ drure dochdẽ Daer
om en laet ons nyet vlaeffẽ
m houdẽ ayer laet ons selue
seghẽ toe syn ẽnoerbaerlickẽ
op dat wi alsoe orberlick vũ
moegẽ want ist dattu di selue
so seghes loss werdich soe sal
stu vworpẽ werdẽ Ja al hyd
des du toe vozẽ laues werdich
gewest ayer ist dattu du selue
onwerdich belijdet toe syn
soe salstu toe hantz werdich
geuondẽ werdẽ Ja al hadies
du toe vozẽ boes gewest daer
om is ons van noedẽ vgete
misse der verledender dochden
Want ist dat wi die dochdẽ
in onser memorie gestade
lickẽ drantẽ als toe tope soe
vwapenẽ eñ vwerckẽ wy
den viant eñ den histigẽ noe
dẽ wy tot dieffen dieffẽ ayer
ist dat nyemant anders dyt
en weet dan alleñ den gesyn
lichmechcheit vborgẽ dynge
en moegẽ vborgẽ syn Doe
salt m eyn seer costlicke ste
de bewaert syn Daer om
laet ons yuedẽ of bewaerẽ
vã ons selue ist gelouet
toe seghẽ want dat mart
ons vlaet vandẽ myntschen
xñ myslaegelicke gade Jnd
woe wy meere werckẽ doen
alsoe laet ons van ons selue
myn seghẽ Want dat gnet
der ontmoedicheit gaet
bauẽ die vdienẽ vã allen
dochdẽ Daer die dochde der

oitmoedicheit ontbrect soe en
moegē die ander dochdē nyet
lauelickē syn Alsoe dan wyls
du dyn guet groit macken
soe en wilt nyet wanē dattet
groet is anders en macht
nyet groet syn Alsoe sprack
Centurio Hē ic en byn nyet
werdich dattu onder mȳ dack
comst daer om is hi werdich
gewordē Alsoe sprack oic Jo
hānes baptista Ick en bȳ nyet
werdich toe ontbyndē die
riemē van synē scoenē Daer
om is hi gewordē die vryent
des brudegom Eñ die hant
die hi seide onwerdich tottē
schonē toe ontbyndē die heeft
xpūs bauē syn hoeft getagē
in synē doepel Alsoe sprack
oic scē peter Hē gaet van
my want ic byn eyn sundich
mynsche Eñ daer om is hi
gemact dat fondamēt der
heiliger kerckē Want geyn
dynck en is gade alsoe be
quaem als dat yemāt hem
seluē alder mynste eñ oitmoe
dichste kent Wilcke dochde
nergens van meer en spruyt
oft geuoet en wort Dan dat
hert nūmermer en scheide
van hē selue toe onder suec
ken ¶ Woe dat ioseph
heymelickē laetē wolde syn
bruyt die Jonffer Maria
¶ Dat viij capittel G

Die heilige ewangelist
Matheus eñ die leeres
seggē Daer nae dat maria wt
den tempel tot oers selues huse
gecomē was Jnd noch nyet vā
ioseph tot synē huyse geleit en
was Eñ den soen gatz in oerē
licham ontfangē hadde soe was
sy getagē tot Elizabeth oere nych
tē daer bi dat sy wael omtrynt
drie maendē gewest was Als
nu vur geseit is Eñ in dē tydē
soe is ioseph wt iudeen in gali
leen eñ in die stat vā nazareth
weder gecomē Eñ al daer om
syn bruloft toe halden Jnd om
Maria synē huyse toe ~~he~~ leidē
Doe heft ioseph maria beuon
den swaer eñ kynt een ontfan
gē Eñ dyt merckende soe was
hi in hem seluē bedroeft nyet
wetende die sake Hy en wol
de sy nyet als eyn auerspeel
sters wroegē of bescheme Eñ
hi en wolde sy oic nyet tot synē
huyse leidē want hi die heyme
lickeit eñ werckē gatz nyet
en woeste Hy sach oic wael
dat oer ansicht voel claere
was dan vur der tyt gewest
was Hy was weder om dync
kende in den oer sakē gotlickē
waerē dat hi dan nyet wer
dich en was alsoe danige bruyt
toe wyue toe hebȳ Jheronimus
seit dat ioseph mariē better be
troudē van oere reynicheit
dan hi quaet v̄moedē op oer
had Hy geloefdē bet dat eyn
maget eñ kynt solde crygen
moegē dan dat Maria oncuysch

gedaen hed Niet toe myn die ewā
gelist is seggende Als ioseph
in desen twifel beuangē was
soe was hi in hem seluē dync
kende Dat hi van daen rumē
wolde eñ wtten lande treckē
Eñ als hi in desen op sat in sla
slaep genallē was Doe is die en
gel gabriel hē in synē slaepe
v̄schynende gewest Joseph da
nids soen en ontsiet di nyet
toe nemē Maria dyn getrou
de want dat in oer ontfangē
is dat is van den heiligē geist
Dy sal baerē eynē soen jnd du
salt dat kynt noem Jhm wāt
hi sal v̄loesen syn volck van
alle oerē sundē Eñ alle dat ge
scheide om dat v̄uult solde wer
den dat goen dat by dē ꝓphe
ter geseit was gewest in de
ser manierē Dich eyn maget
sal ontfaen eñ barē eynen
soen eñ syn naem sal sy̅ema
nuel dat is toe seggē got is
myt ons Eñ dese reuelacie
ioseph geseit wesende soe is
hi van synē slaepe op gestaē
Eñ dede myt maria dat hem
die engel gebot jnd hi en be
gaef sy nyet Mer leide sy myt
hem als syn bruyt tot synē
huse myt oer in reynicheit
leuende Eñ oer besorgende
eñ bewaerende gelick eñ mā
behoert syn huysvrou toe doē
Eñ hi en mocht sy in oer an
sicht nyet claerlickē beschou
wen dat is toe v̄staen ter tyt
toe dat sy oerē eingē soen
gebaert hadde want dat got
licke licht was wt oere an
sicht alsoe claer blynckende
dat geyn sterflicke creatuer
dat bekenē of claerlicken
beschouwē mochte ¶ Me
ditacie eñ moralizacie
Hier op salstu merckē
Omynsche die oitmoedich
des kyndekens Jhu die ix
maendē in synre moder
licham bleyff beslaetē gue
dertierentlic eñ v̄duldelic
die tyt v̄beidende Eñ heb
medelydē myt hem dat
hi tot sulcker diepheit van
oitmoedicheit gecomē is
Daer om soe pynt di nae
dynē v̄moegē tottē seluē
herē myt puerheit dyns
hertē toe kierē myt besla
tē gedachtē afgetrect vā
allen v̄genckelickē dyngē
Want lichamlicke besloet
tinge oic in cloesterē sonder
inwendich slot batet luttel
of nyet Daer af seit Au
gustinꝰ Wat baet eenicht
des lichams yst datter nyet
en is eenicheit des hertē
O hē Jhu xe ¶ Gebet
die daer biste eyn ōbuecht
licke muer alder goenre
die in dy haepē Weest my
toe loep in tribulatiē eñ ~~ōt~~
~~ferm~~ aensiet my tribula
tie eñ ontfermt v mynre
Eñ doer alle dyn ontfermē

comt my toe hulpē Here
siet myn cranchcheit eñ myt
vaderlicker ontfermē comt
eñ beschermt my op dat ic
bewaert van dynre vursie
nicheit nymmermer onstelt
en werdē van dyne v̄troes
tynge eñ ontfermhertichcheit
Here gedynct dynre creatu
ren eñ v̄dryft die vianden
die my lagen leggende synt
Op dat ic behuet van dynre
ontfermhertichcheit bekenen
moit die suetticheit dynre
gueden Eñ vur myn sunden
weerdige penitencie volbryn
gen Amē Die mynsche
Op wat dach eñ tyt dyt ge
bn̄dide kynt vā syn moder ge
baerē was
Woe Jhūs in bethleem geba
ren wart Dat j ix capittel
Scriptura
Soe ick beuynde soe
was dyt gebn̄dide
kynt Jhūs gebarē
als octauianus keyser van
romē was eñ in Judeen soe
was conynck herodes rege
rende gebaerē wt ydumeen
dyt conynck ryck van den
romeynē v̄cregen hebbende
Eñ dyt kynt gebn̄dyt was
gebaerē Als dese octauian⁹
om trent tween twintich ⁿ
iaer geregeert had Eñ dese
octauianus was die anderde
keiser van romē want vur
hem was Julius cesar mer
octauiaen was die ierste heer
eñ keyser die al die werlt tot
synre onderdaincheit gebracht
had In synē tyden soe was
eynē gemeynē vrede auer
alle die werlt duerēde xij iaer
lanck bynē desen tydē vā vre
de soe wolde die vrede mecker
tusschē got eñ dē mynschē ge
baren werdē hier op der eer
den Als die werlt gestaē had
vyf m vier c eñ ix eñ negenste
iaer Jud in desen dagē soe
had die keyser Augustus wil
len wettē wat landē eñ luyde
onder syn onderdaincheit stā
de waeren
Eñ alsoe hi auer alle die
werlt syn officiers eñ regier
ders geseet had Doe heuet hi
een gebot gedaen eñ wt lae
ten gaen Dat eyn yegelick
treckē solde ter steden van
daer hy van gebaerē was
Eñ synē naem al daer doen
teickenē eñ in eynē teickē vā
onder daincheit dat hi eynē
hoeft pēninck betalē solde Dit
gebot geschiedē inden tyden
als Cyrinus van den romey
nē wegē auer rechter eñ re
gierder van dat lant van
syrien was inder derde in
dictie Gy sult wetten dat sy
rien een geheele prouincie
is gelick men seggē solde
duytsche lant oft walsch lant
Eñ in deser prouincien soe is
dyt lant van Judeen gelegē

Eñ alsoe dese cyrinus dat hoist
eñ die ouerste van deser pro
uincie was eñ alle herē die in
dese prouincie gesent toe syn
der onder danicheit waren
eñ alle dat in den naem van
den keyser eñ romeynē is Doe
is by hem in desen tyden dyt
dyt vurseide gebot gecondi
get gewest Doe is Joseph myt
die gebñdide maget in naza
reth wouende want sy van
den huyse dauid warē die ~~w~~
wilcke syn orspronck hadde
eñ gebaerē was in bethleem
Doe heeft ioseph maria myt
hem genamē eñ sy syn nae
bethleem getagē Eñ al daer
gecomē synde soe was die
plaetse of die stede eñ herber
ge al daer soe vol ~~volx~~ volcx
dat ioseph eñ maria geyn her
berge daer hebñ en mochtē
Eñ alsoe in der seluer steden
een groit gemeyn was huys
in wilcke huyse die reysende
lude in die heitte vanden
dage hem vur die sōne in
plagē toe rustē Eñ al daer
die lude van butē aen die eñ
syde oer beestē plagē toe voe
derē Eñ toe peysterē Doe
is ioseph myt maria in dyt
gemeyn huys gegaen somy
ge seggē dat in dyt huys eynē
kelre was oft eyn vuallen
croch dat hi myt maria eerst
mael al daer in trad eñ hem
daer neder sloechen Eñ dat in
desen kelre eyn groete claerh
quam eñ dat maria alleñ myt
ioseph synde baerdē oerē eyn
gē soen Jhm xpm onsen herē
Eñ dat kynt gebaerē wesende
was om trynt die myddel vā
der nacht sonder corruptie eñ
we Doe hebñ ter stont die hei
lige engelē dat kynt om benā
gen myt groter claerheit Eñ
ioseph eñ maria hebbent eerst
aen gebet Jnd daer nae ī doex
kens gewondē eñ geleyt in
die crybbe al daer staende tus
schen eynē osse eñ eynē ezel
als doen aender crybbē gebou
den wesende Eñ dat kynt alle
daer gelecht soe heeft die osse
ter stont synē herē bekant Mē
vynt oic beschreuē doe maria
dat kynt in der crybbē leyde
Eñ nyet en had cussen of anders
daer sy dat kyndekē op leggē
mocht Doe nam sy eynē steen
onder syn hoeft myt groeten
wee oers hertē daer tusschen
leggende wat ~~hoys~~ hoys dat
wilcke sy vandē beestē mocht
leenē Dyt geschiedē al op eynē
sōnē dach optē xx dach van die
maent decembri die mane
xxiij dage alt wesende Hier
af spreect Augustinus aldus
Als maria oer kyndekē ge
baert had soe aenbeden syt
ter stont als got O salige stal
O salige crybbe daer xpus
in gebaerē eñ die got eñ heer

van allē m ghelost was daer
warē duysent Ay engelē hem
vlooghende Cristus weende
daer m der cribbē eñ noch
tant vblydē hem dat hemel
sche heer ¶ Ooc myn sche
¶ Ick hoer soe veel by v O
scriptura segghē van der
groeter armoedē ioseph
eñ maria Eñ dat dyt lyt
m armē doeckerkens ge
wondē was Jnd dat sy lude
van groter armoedē m
dyt gemeyn huys hem ned
slaende waerē myt meer
deenhedē al waer af my
alte seer vwondert Eñ gh
hebbet oic vur gheset O
scriptura als dat m den
tempel gades een grout
getael van edelen mede
kens waerē ¶ Dan dē dat
Maria een was Jnd dat
maria oic al daer eñ tot
die ghesellscop eñ oerdinan
tie myt groter eerwerdicheyt
outfanghē eñ onderhaldē
wart Gy hebbet oic gheset
dat Joachym oer vader
syn guet m drie deylende
was Eñ dat hi van dē derdē
deel alleen leuende wast
myt alle synē ghesynde Al
dus schеynet wael dat Io
achym ghеyn arm man en
was Oer ryck eñ stade
lick Eñ maria was syn
enighe dochter eñ erfghena
mē sy hadde ten daghe vā
den heilighē van ioseph onder
die bewaernisse van den tem
pel ghestaen Die heilighe enā
gheliest die sent doch dat maria
nae dat sy by elizabeth oere
mechtē om tryput drie maen
den ghewest was Dat sy woder
op eñ tot oerē eyghē huyse
treckende was wilcke ghenoch
vclaert is ghewest Dat die
gebūdide maget maria selue
ghenoch had Ten is oic myet
toe vmoedē dat elizabeth die
wilcke eyn van dē priesterē
dat wilck alle ghroite heren
waerē tot eynē man hadde
Eñ die oic by den heilighe ghest
vstaendenisse eñ kēnisse ont
fanghē had als die gebūdide
maget den soen ghatz draghē
de was den vlosser van alle
die werlt Daer by alsoe datter
maria van noedē ghewest
wer Elizabet had die gebūdi
de maget besorget ghehadt
van alle dat oer tot oeren
kynde van noedē ghewest wer
Waer van soe comet O scrip
tura dat gh dese edel ricke
Jonffer aldus arm macken
de syt ¶ Scriptura ¶ Wer
stact my wael O myn sche
Jck byn spreckende van die
willighe armoede daer Jhūs
eñ Maria m leuē wolden
Die heer en heeft myet willē
ghebaerē wesen m eyn grout
pallays noch m synre moder
huys Hi heuet willē ghebarē

weſen in een gemeyn lyuys om
dat gemeyn myn ſchelicke geſlecht
toe vloeſſen Hy heuet ons wille
toene dat wi geyn grotheyt ſuer
ken en ſulle een in geyn ſchoenh
van eertſchē dynge een tymerin
ge vrouwe en ſulle Aer dat
wy ons al hier in der eerden
ootmoedelicke halden ſulle op
dat wij naemals dat ewige
ryck beſytte moegte Dyt gebē
dide kynt is gewonē geweſt
in doecke Jck een ſeggge nyet in
voylen doecke mer in doecken
nae die gemeyn manier nyet
in gulte zyden oft purperen
laken gelycke hem al dat wael
toe behoerde Ons willen wyſe
dat wi ons gematich ſulle hal
de Jnd dat wij onſe kynderē nyet
in houerdie bare een halde ſulle
Die myſche Hy ſeggget seker
wael Jck sie altoe voel dat die
goene die oer kynderē myt gro
ter pompe een houdē doen ter
kercke een ter doepe brynghen
Een in oerē kynder bedde myt
groter houdyen lyggende syn
oft alderē die oer kynderen
turnoeſelick cleedē een sieren als
boeldē die mē opte altaer ſettet
oft die sy bauē oerē ſtaet halte
een vlieuē wille dat sy ludē Een
die kynderē int eynde in elen
heyden dat wille vnedert werte
Scriptura Jb w alſoe wat wil
it dy ſeggē mer ſeggē Alle des
gebūdide sone gudes leuen is
ons tot eynē exempel vā ootmo
dicheyt geweſt Jyn ootmoedich
en is nyet vā gebreeke geweſt
ayer willich Een dat eenige
myn deuoete kynderē ſchu
uēde syn van die armoede
xpi Dat geſchiet om dat si
den mynſchē tot ootmoedich
eē nae volgē xpi ſulle tree
kē al daer bi die gebūdide
maget en heuet oer nyet
willen toenē als van gro
te comuelike geſlechte comē
de Of den comuelī der cōm
gē ontfanghē hebbende ayer
als die alre ootmoedichſte
eerſaemſte Jonffer een maget
die ye ter werlt gebaren
was of ōmermer gebarē
ſal werdē Waer om sy oc
in den tempel in die tyt
oer reinicheit geoffert heft
Een die offerhande der ar
men een nyet der rycker vr
mouwē offerhande Als
ons dat ewangeliū be
tuget Daer bi ſaltu wetē
der dat die iodē ſacrifice ende
offerhande die was twe
syns als sy eenige offerhan
de doen wolde om got toe
danckē een toe lauē Toe
wetē die ouerſte offerhan
de die was een lam Een die
goen die deſe meeſte offer
hande myet en haddē die
offerdē twe duuē of twe
tortel duuē Een soe wat
maria als sy wt oeren
kynder bedde ten tempel

gaende was soe was sy of
ferende twe tortel duuen
Hier om soe wil mē merc
ken dat sy eyn arme vrou
was myt oerē kynde mer
willich ons tot eynē leere
eñ exempel Eñ laet dy dyt
genoch wesen want het
is die willige ootmoit eñ cley
nicheit nye die bedwongē
armoede eñ cleynicheit die
gade behagelickē is Heb di
eñ regeerdi soe dattu nae
maels in die spiegel der
drieuoldicheit sals moegē
sien Dat huys eñ staet vā
maria eñ ioseph eñ die ge
legentheit van bethleem
eñ dyt gemeyn huys Tis
genoch dat die ewangelist
seggende is Dat dyt gebñ
dide kynt vander reynre
maget in oer alders ~~huys~~
stadt van bethleem van dē
dat sy comē was gebaerē
is Die moder maget wesē
de eñ maget blyuende ge
lick die sōne doer dat glas
schynēde eñ gaende is dat
glas geheel eñ ongebrac
kē blyuende Doe heeft de
se gebñdide maget oer ge
kyt bñdide gebaert gehadt
en laet di O mynsche nyet
vwonderen Dtē peter eñ
mēnich heilige syn bi die
gratiē gatz myt beslaten
dorē wtter gevanckenisse
gebracht gewest Die bōmē

Eñ laet dy

syn myt beslatē der schellen
oer appelē eñ vruchtē vort
bryngen Die moegentheit
gatz en is in deser eñ gelick
dyngen nyet mȳ machtich
noch toe doen ōmoegelickē
Eñ als dyt aldus gescheit is
gewest Doe waerē in dyt
lantscop om trent eyn half
myle van bethleem seker her
den inder nacht wakende indē
velde eñ oer schapē eñ beestē
wachtende eñ behuedēnde Eñ
die engel gatz is myt groter
claerheit by hem luden gecō
mē staen soe dat sy vander
claerheit van dē engel ombe
schenē warē aūmytz hē seer Eñ wordē
vrueert vallende in groeter
vresen Eñ die heilige engel
sprack tot hem ludē En wilt
nyet verueert wesen want
ic baetschop v groete vroude
eñ segge v guede nye meerē
eñ dyngē van groter blytscop
pen v eñ alle ludē Want hu
dē is gebaerē die salichmeker
toe wetē xp̄us die here Eñ dit
is gescheit in dauids stat beth
leem Eñ dat dyt waer is ind
dat gy dyt kynt sult moegē
kēnende wesen gy sult vyndē
in doeckē gewondē liggende
in eyn cribbe Eñ als die engel
dyt gesprackē had ter stont
eñ mytten wordē van hem
luden gehoert eyn groete he
melsche ~~stȳme~~ schaer gade la
uende eñ seggende Glorie sy

gode inden hoechste Ende vrede sy
in der eerde den mynschen die vā
gode willē syn Die mynsche
¶ Waer om vschreen hem dese hey
lige engel meer den herden dā
anderē heren ende luyden
Scriptura ¶ Dese herde
kens die syn ōnoesel en doechsche
reyn van hertē gheveest die wil
ke al vorē schuldich syn opten
bercht deß herē toe clymmē Dat
vs syn godlicke gracie toe bestem
wē ende toe gebruckē ¶Ende hyen
anderē dat got ons heeft wil
len toenē dat hy tottē groenen
tomt ende syn blytscop duet kon
dighē die in doechdē wakende sy
¶ Ten derdē by desen herden soe
wolde hy beteickē die prelatē
van synre heiligher kercken
dat sy ludē als die herdē den
schaffē ghetz wakende sullen
wesen Op dat die helsche wolf
die zielē myet en vslynde Ende
dat sy wackende vwachten
sullē die gnede baetscop gnet
in die bruloft ouwes herē ge
bruet syn vroude ende blytscop
hy sydt in dē stoel synre moe
genthcit Gaet in ghy sult hoer
en dat ic v seghē sal Comt
ghy gebūdide mynes vaderē
besyt dat ryck dat v van
begynne bereyt is gheveest te
¶ Ten vierdē om dat die grote
herē ende moegende lude sien
ende merckē sullē dat got den
rickē ende mechtighē van deser
werlt myet achtende is den
sy dat sy lude hem inwendē
lickē in oerē herten ende in vt
wendelickē mytten werckē
vōtmoedighēde syn hem sel
uē cleyn ende ootmoedich als
eyn cleyn kyndekē maken
Ten vyftē dat die arme ende
cleyn van staet ende van eert
selighē gnede syn hem seluen
in oere armoedē ende cleynh
vtroisten moeghē merckē
de dat got dē armē myet
en vsmaet mer bauē den
prynce vā deser werlt werlt
lic leuende vtuerē heeft
Daer om hebbē die engelē
gesongen Vrede sy dē my
selighē die ghetrouwlich syn toe
wettē die den gnedē wille
toe werck stellende syn nae
oerē vmoeghē Het was
wael geseit want die vre
de mecker gebuerē was
die welcke die vrede tusschen
den strenghē rechtuerdighē
got ende den mynschē mactē
Ende als dese schaerē d' engelē
die glorie gnde den vader
seghende waren Doe syn sy
al synghende in den hemel
getoghē oerē mede geselle
baetscoppē woe dat oer lyc
oer got ghter eerdē gebarē
Ende mynschelicke form vt
een reyne maget ontfanghē
hadde Als sy dat myt gro
ter vroudē gheloert hadde
soe synt sy myt blytscoppē
neder gedaelt Ende hebbē oerē

herē oerē meister in myn
schelicker form synde myt
syn gebn̄dide moder aengebedet

Als dese guede herdekes
dese baetscop ontfangē hadde
En die heilige engelē vā
hem gescheidē warē soe
sprackē sy ludē toe samen
seggende Laet ons gaen tot
bethleem eñ besien myt on
sen ogē dat wort dat ge
maet is eñ die hē ons nu ge
apenbaert heeft Laet ons
dyt groete wonder besien
laet ons besien of dat wort
dat ons als nu toe gesprac
ken is oic alsoe waerach
tich is Laet ons besyen dat
groite werck gatz Dyt kynt
dese salich mecker die moit
ōmer van gade comē eñ ge
comē wesen Of hi moit got
seluē wesē want got is allen
die salich meker eñ beholder
onderhaldende al dat leeft
En myt desen woerden syn
sy haestelickē derwaerts
gegaen eñ hebn̄ dat kynt
gevondē in der krybben
leggende En die gebn̄dide
moder myt oerē man ioseph
by den kynde wesende Ende
dat gebn̄dide kynt bekēnē
de in den geest dat yt selue
kynt was daer die engel af
gesprackē hadde En al die
dyt hoerdē eñ v̄namē die v̄
wonderden hem van dat
goen dat diē herdē geseit eñ ge
schiet was Die gebn̄dide mod
eñ maget ontfynck die woerde
van desen herdekens aūleg
gende die in oer seluē eñ in
oer v̄staent aūdynckende die
wonderlicke werckē gatz Toe
wetē die baetscop des engels
Die v̄hogenisse van Johānes
baptista in den lichaem synre
moder Die geboerte oers
kyndekens Den sanck der
engelē die v̄tonynge eñ dat
geloeue der herdekens auer
leggende al dese dyngē in oerē
hertē mittē schriftē der ꝓphetē
En alsoe bewaerden sy al de
se dyngē in oer hert eñ me
morie Op dat sy die naemals
solde doen schryuē moegen
eñ tot oer als toe oere lieuer
meestersche hadden sy oer toe
vlocht Als dese herdekens ga
gelauet den kynde gebn̄dyt
eñ der moder glorioser ver
telt haddē al dat goen dat sy
van den engelē gehoert eñ
gesyen hadden Doe synt sy
weder gekiert eñ gegaen
tot die behoedenisse van oerē
scapē eñ beestē lauēde eñde
danckende gade vrolickē
eñ blyde wesende Als oeren
herē eñ schepper gesien heb
bende Meditatie eñ contem
pleringe

O mynsche wilt nu ȳnichlic
myt desen herdekens ī beth
leem tot maria gaen eñ syn

valt neder aenbedende dat kyn-
deken eñ syn moder eñ weer
delickē gruetet den aldē man
eñ vader Joseph Laet ons des
kyndekens voiten cussende we-
sen Laet ons die gebñdide mo-
der bidden myt groter oitmo-
dicheit dat sy ons oer kynde-
ken in doeckē gewondē ī on-
sen armē wil geuē Laet ons
dyt kyndekē lauē eñ aenbe-
den inder cribben eñ oic in
den armē synre moder Aen
merct duc wile syn suete aen-
sicht daer die engelen hē ver-
blyden in toe syn Eñ myt reu-
entiē soe cusse syn voetkens
eñ myt betrouwē want ō des
sunders wille is hi gebaeren
Daer toe v̄wect ons Ancelmus
seggende aldus Auer dat ~~kyn-~~
~~de~~kyndeken in der crybben
geleit soe roept myt blyder
stymē myt Isaias dē ꝓphet
Eyn cleyn kyndekē is ons ge-
baerē eyn soen is gegeuē eñ
om helset die gotlicke suete
crybbe Doe laet ons dan aū-
dynckē eñ eerē die groitheit
eñ hoecheit van desen dage
Laet ons myt groter vrou-
den auerpynssen woe dat hu-
den xpus die heer der heren
gebaerē is Woe dat huedē
die sōne van Justicien op ge-
gaen is Woe dat die brude-
gom der heiliger kerckē hu-
den wt synre camerē eñ he-
melschen throne tot ons ge-

comē is Woe dat die claer-
heit onser alre salicheit eñ
ewiger v̄loessynge ons hu-
den beschenē heeft Woe
dat hueden ons geapenbart
is die gotheit eñ mȳscheit
inder persoon ons v̄loes-
sers Woe dat hueden twe
die alre meiste myraculen
geuallē eñ gescheit syn ge-
west die wilcke toe voeren
nye gelick gehoert en is
Toe weetē dat got gebaerē
is Eñ dat eyn maget eyn
kynt gebaert heeft Jnd dat
oic hudē al v̄uolt is gewest
dat goen dat by den ꝓphe-
ten gesprackē is gewest
nyet alleyn by den heiligen
ioetschē ꝓphetē Mer oic by
den heidenē van die gebort
Jhū xp̄i geꝓfiteert eñ ge-
seit is geweest Die mȳsche
¶ Hebben die heiden oic vā
die geboert eñ ontfencke-
nisse xp̄i geprofiteert ge-
hadt Scriptura ¶ En ~~trou~~
trouwē Ja sy daer sȳ vur-
tyts onder die heidē gewest
seker wise mechdē genoemt
sibillē of prophetyssē int ge-
tael x die wilcke v̄dient heb-
ben gehadt myt oerē doch-
telickē werckē vā gade-
kenisse ontfangē dat die
soen gatz gebaerē solde w̄-
dē van eynre maget Eñ
die wilcke om der mȳschē
wille gepassyt eñ gedoit

solde wrden gelick Als lactancius
eyn groit leere der heiliger
kerckē bewiset Sibilla persica
die heeft geseit gehadt siet
die beeste dat is die duuel die
sal vtredē wrdē En die here vā
alder werlt sal gebaerē wr
dē Jnd die buyck der maget
sal wesen heil eñ salicheit al
le der lude Sibilla libica
seit die dach sal comē En die
heer sal vlichtē die dicheit
der duysternisse Jnd hy sal
regeren in ontfermhertich
En die buyck synre moder
sal wesē dat gewicht vā eynē
ygelick Of sy seggē wolde
in oer soe sal als in eyn schal
liggende wesē dat gewicht
dat alle onse sundē op wegē
sal Sibilla cumea seit Hi
sal oprissen int eerste ~~ansicht~~
ansyn der maget sy sal syn
wesē eersaem reyn eñ schoē
van ansicht brede vā haer
sy sal sytte op eynē gestroidē
stoel sy sal dat kynt voeden
myt oers selues ~~mach~~ melck
tot eyn spyse geuende wesē
Sibilla erictera is seggende
van dat ouste der hemelen
soe heeft got aen gesien syn
oitmoedicheit En yt sal in
den ioncstē dage dat is in die
eerste toecomende dage vā
eynre maget eynē soen ge
baerē wrdē Sibilla samia
seit in die leiste altheit of

tyt soe sal die gotlicke geboert
voitmoediget wrdē Die gotheit
sal hem seluē myt die mynscheit
veinigē Dat lam sal in hoy ge
leit werdē eñ got eñ mynsche
sal by dē meydelickē dienste
op geuoit wrdē Sibilla cu
mana seit in dese leste tyt
soe sal vandē hemel eyn nye
geslecht neder gesent wrdē
Sibilla hellesponcica is seg
gende xpus die sal gebaerē
wrdē werdē van eynre rey
re maget Sibilla frigia
seit die hoge sal comē van
den hemel Die raet sal ~~in~~
~~sal~~ in dē hemel beuestichet
werdē Jnd in den dal der ach
ter gelaetē sal die maget
gebaetscopt werdē Sibilla
europa seit Hi sal comē eñ
gaen auer die geberchten
eñ hoeuellē En hi sal regie
ren in armoedē syn heerscop
pie die sal stylle swigende
wesen Sibilla tiburtina die
alre claerste seggende is
xpus die sal gebaerē wrdē
in bethleem En hi sal gebaet
scopt werdē in nazareth
Och woe salich is die moder
myt wilckē borstē hem toe
suegē gegeuē sal werden
Die mynsche Dyt synt
waerde van groetē vstande
Scriptura Dat is waer
Mer du moetste nochtans
wt desē wordē eñ pphecien

genoch v̄stuen woe die toecomste
en̄ geboert ons h̄ei by deser ma
get vursien en̄ verstuen was
Noch eyn getuychnis vande̅ hei
den wil ic dy seggē In den tyde̅
dat in ~~er~~ constantinopele̅ als
keyserÿne en̄ keiser regerende
waere̅ Die keiserÿne genoemt
Serena myt constyn oere̅ soen
soe was bynē constantinopel
eyn graf gevonde̅ vā eynen
alde̅ heide̅ man Fn̄ als dat ~~g~~
graf op gedaen wart soe wa
re̅ nit graff plate̅ van golde
daer in geschreuē of gesnede̅
was dese waerde Cristus sal
gebaere̅ werde̅ van der maget
marien Fn̄ ic geloue in hem
by tyde̅ van constantyn ende
serena O sonne dan saltstu my
weder sien Recht of hi seggen
wolde Als dan soe sal mÿ graf
weder op gedaen werde̅ en̄ soe
sal my dat licht der sōne̅ wed̄
beschynē Die mynsche
¶ Sonder twifel dyt synt samelic
ke groete dynge̅ onse geloue
mede toe stercke̅ Scriptura
¶ Daer om synget die heilige
kerck dat hemel en̄ eerde nyet
begrippē en can Want die den
dach gemact heeft die is hue
de̅ in den dage mÿsche gebare̅
Fn̄ eyne̅ yegelicke̅ siende gewor
O suete ¶ Gebet ¶ den
Jhūs die vander oitmoe
diger dienst maget oitmoe
delicke̅ gebaere̅ biste Fn̄ in
doecke̅ der oitmoedicheit heb
bes wille̅ syn gewonde̅ en̄ ne
der geleit in die cribbe Ver
lene my O alre guedertieren
ste heer doer dyn onwtsprecke
licke geboerte Dat in my ge
baere̅ moit werde̅ heilicheit
des nyen leuens Fn̄ dat ick
onder dat abyt en̄ cleyderen
mynre ~~regele̅~~ religie̅ alsoe v̄
oitmoedicht werde Dat ic on
der die strengycheit vā der di
sciplyne̅ der regule̅ als in eÿ
cribbe geleit come̅ moet tott̄
hocheit der oitmoedicheit Fn̄
du h̄e die onser mÿscheit en̄
sterfelicheit gewerdiget heb
ste my dyt deelachtich toe
werde̅ Gyf my dat ic dynre
gotheit en̄ ewicheit deelach
tich sy Ame̅ ¶ Woe dat
cristus Jhūs opten achsten
dach besneden wart dat x
capittel Die mynsche
O lieue Jonfferwe segt
my doch vort wat
van den lieue̅ kynde
gescheyden Scriptura ¶ Ick
salt dy al hier nu v̄clare̅ in
dyt capittel wtte̅ alde̅ testa
ment Woe dat der iode̅ be
snidenisse eerst bi abraham
in geseit is gewest Aldus soe
ist geschiet soe die gebūdide
Jhūs van abraham gecome̅
was en̄ van syne̅ geslechte
soe is hi naed̄ wet inde̅ tem
pel gebracht gewest om nae

der loetsicher wet besneden
toe werdē Hū gheck den kerf
tē mȳselfē op die fonteyne
des doepsels oerē naem ghe
greuē werdē soe wordē mē
tydē m besnydē dē kynderen
oer namē gegreuē H
¶ Alsus soe is tot den dage de
sen gebūdidē kynde synen
naem gegreuē gheweest eñ is
genoemt Jhūs gheck soe dat
die heilige engel al dat voer
bealē had Desē naem gact
hauē alle namē Want m
desen naem werdē alle knie
ēn been gebuget hād alsoe
wael inden hemel m der hellē
als m der eerdē Want alle
dat is dat mout wesē eñ is
desen naem eñ desē here Jhs
onder danck als hi wil De
sen sueten naem Jhūs alsoe
sēt Bernaert seit is hoonck
m dē mont melodie m den
oren eñ iubelewnge m der
hertē Doe wie desen naem
aenroipt die sal salich wesē
Want daer af spreet onse
lie seluē soe wat hi bidt
den vader m mynē naem
dt sal v geschien Jhūs m
hebreeuscher talē is m la
tyne toe segdē saluator eñ
m duytsche salichmecker In
desen naem soe hebbē die
apostelē eñ heiligē den blī
den siende den doue horende
den tropelē wandelende dē
stommē sprecklende gemact
eñ die doedē leuende gemact
Doe wie desen naem m synē
leistē aen roipt hi voert ge
troust Die mȳsche ¶ waer
mede synt die mechdelicns
behaldē geweest mt alde tes
tament doe die besnydnge
alleyn die mans ꝑsoene aē
ginck O scriptura als ick
van v verstae Scriptura
¶ Het was den vrouwē ge
noch dat sy geloesfdē aen got
die hemel eñ eerde myt al
dat daer m was geschaepē
heeft Hū daer mede eñ myt
oer alders geloeue eñ o[illegible]er
hande vur oer geschiet soe
blieuē sy behaldē Die mȳsche
¶ Waer om soe wolde dese
gydes soen besnedē wesen
en was hi myt bauē desē
wet eñ ongehaldē vā allē
weltē Scriptura ¶ Daer
synt voel saecken geweest waer
om die heer hem heeft willen
doen besnidē Erst om dat hi
hem wolde woenē toe wesen
van abrahams geslechte dē
welckē dat hi seluer beualen
hadde dat mē syn lude besny
den solde Hi en heeft nyemāt
willē beuelē dat doen
dat hi seluē myet heeft willē
doen ¶ Ten anderē want hy
wolde m allē gelucke synen
ludē wesen ¶ Ten derdē hi wol
de bewisen dat die wet die

got syn vader die in hem was
eñ hi in den vader eerst in ge
set hadde dat die guet eñ doch
delickē was ¶ Ten vierdē op dat
hi ons eyn exempel wesen
wolde eñ toenē dat wi die wet
eñ ewe eñ gebaedē gatz hal
dē soldē ¶ Ten vijftē dat hi die
wet v̄uollē solde ¶ Ten vj hij
wolde comē onder die wet
eñ den laste vander wette
dragē op dat hi ons eñ den
goenē die der wet last nyet
wael dragē en moegē dat
hi sy vanden last v̄lichtē eñ
v̄loesen wolde ¶ Ten vij dat
hi syn heilige gebn̄dide bloet
auer ons stortē wolde soe
wael int begynsel synre mȳ
scheit als int eynde soe wal
wael in synē kyntlickē alder
als in syn volmact altheit
¶ Ten viij dat hi toenē wolde
een volmacte mȳsche toe sȳ
vleesch eñ bloit hebbende
¶ Ten ix dat hi ons toenē wolde
af toe snydē alle vleeschelicke
begertē by sonder vander ō
cuysheit ¶ Ten x dat hi die wet
van moises eyn eynde ma
ken eñ afsnydē wolde ons
toenende dat wi ons in dē
geest eñ inwendelickē van
allē quadē werckē ~~we~~ besni
den sullē Eñ want die gebn̄
dide gatz soen die alde wet
vur ons allē v̄uolt heeft soe
en is nyemant tot der wet
meer gehaldē of v̄bondē Eñ
alsoe dese alde wet ī dese strē
gicheit eñ pynē van lichaam ī
geset was soe heuet ons dese
gades soen macht hebbende
auer die leuēde eñ die doedē
vur dese pyne eñ besnidenisse
gegenē eyn nye wet van gra
cien Gefundeert in reynicht
begynēde myt dat heilige
doepsel myttē wilckē afge
wasschē wort die smettē vāder
eerf sundē Eñ bereyt ons om
doer die passie des soue gades
in dē sael eñ throne des ewi
gē leuens toe moegē comē

¶ Moralizacie eñ leeringe

O mynsche du saelts wetē
dat bi der besnydenisse des
vleische beteickent wort die
besnydenisse des hertē Daer
I ~~bij~~ om saltstu dye geistelicke
besnidenisse in dy hebn̄ butē
eñ oit bynē Eñ in allen dyn
gen geistelickē besnedē sȳ De
se geestelicke besnidenisse al
soe scē Bernardus seit is
tweere hande toe wetē wtwē
dich eñ inwendich Die wtwē
dige sal syn nit abyt dat nyet
en sy toe curioes oft synlick
in den werckē Datet nyet en
sy begryppelickē in den wardē
eñ nyet v̄smadelickē Die in
wendige besnydenisse des
gelycx sal syn in drie dyngē
Toe wetten in der gedachtē
dat sy heilich sy in d̄ begertē

/// by die siele gesuuert wyrt vā
den sundē eñ dayr

dat sy puer sy inder menigte
dat sy recht Daer om suldi
O mynsche besneden syn in
der hertē van onsuueren
gedachtē eñ schadelickē ge
dachten van quaet v̄moedē
eñ ordelē eñ van quaeden
opsat Eñ in dyure tongē vā
vuylē eñ van afdragende
logenachtigē oft ydelē waer
den Want van allē ydelē
waerdē oic onwetens ge
sprackē Jnd van cleynē ge
dachtē sal redē gegeuē wer
den in den dage des ordels
Besnedē moit mē oic syn
in allē sy̅nē eñ ledē des lich
hanis Abstineerēde vā allē
v̄baedē waellustē eñ onge
orlofdē dyngē Eñ nyet alley̅
van sundē ons weder hal
dende mer oic van allen
orsakē der sundē Doe dat
du beuresen soltste yt toe
dynckē oftoe doen vur got
den herē Dattu dy schāmē
soldes toe seggē of toe doē
vur den my̅schē ¶ Gebet
O guedertierē Jhu die vā
der maget gebaerē onder
die wet hebste willē besne
dē Ontfermhertige ihu wilt
besnydē die gedachtē waer
de eñ werckē dynre deernē
op dat ic nyet doē en moit
contrarie dynē wille dync
kende spreckende oft wert
kende Eñ in mynē sy̅nen
moit die ~~gedachte~~ gedachtē
gades syn eñ dat lof gades
in mynē sprecke̅ In syn ge
baedē moetē gesciet w̄den i
alle my̅nē werckē Diet here
woe dy syn my̅ herte myn
tonge myn sy̅ne eñ my̅ lede
sy arbeidē Mer by hem seluē
en v̄moegē sy nyet O here
doet dat goen dat sy nyet
en v̄moegē eñ volmact nit
guede die begeerte myns
arme sunders die plegē dē
rechtuerdigē oer begerto
toe geuē Die mynsche
¶ Als dyt gebn̄dide kynt besne
dē was wat geschiedē hier nae
¶ Woe dat die heilige
drie cōny̅gē quamē van vern
tot ihrlm om toe v̄suecken
eñ offerhande toe doen den
kynde Jhu eñ van oer histo
rie nit corte ¶ Dat xi capitt
Scriptura L
Een alte wonderlickē
wercke geuielder doe
want als die gebn̄
dide Jhus gebaerē was in
bethleem iude Doe quamē
daer wt orientē magi die
cōny̅gē waerē tot ihrlm seg
gende Waer is die cōnick der
ioden die gebaerē is recht
of sy seggē woldē Die als
nu nyewelicx gebarē is wi
hebn̄ syn sterne gesien in oriē
te eñ comē om hē toe eeren
eñ onderdanich toe sy̅ Die
my̅sche

Beidet haldet doch hier eñ
weinich Die euangelist ghat
thes? is in deser materie soe
wort hi seit dat magi quamē
wt orientē tot ihrlim Hi seit
dat herodes dyt vñemende
eñ al die stat dat ō die lude
der stat die waerē myt deser
woemste bedroest Dese toe-
tomst vā deseu magi wat
seer lastich wie warē sy dā
Ick bid y wiltet my doch seg-
gen eñ vtelle Scriptura
Der leerē opinē syn voel
myet toe myn soe wilt wetē
dat magi in griecx syn phi-
losophē Fñ in latyn wise ge-
leerde mānē Die myssche
Was herodes eñ die stat vā
ihrlim vñeert eñ vstoert dat
wise geleerde mānē hē auer
quamē Scriptura
Dese magi warē myet alley
wyss eñ geleert hier sy wa-
rē ont seer grote mechtige
herē Fñ alre warē myt
groter machtē gecomē eñ
alsoe sy soechtē den myē ge-
baerē cōnck der iodē Doe
was herodes beroert vam
vñermisse syns riex toe ver
lesen Fñ die edelē eñ ge
mentē waerē bedacht om
bi die vñpemge in eyn gro
te orloge toe comē Eerste te
grēb die nomeinē die wlck
herodes cōnck van iudeen
gemaect hadde Fñ tē andrē
want sy onderlynge bi den
gedelt gescheidē oft partie
ie solden hebbē moegē werē
Die myssche Wie
warē dan dese groete herē
eñ ween quamē sy eñ wat
was die sake oft woe quāt
al daer toe dat dese groete
herē myt soe groeter ge-
selscop vur ihrlim quamen
Scriptura Ick wilt
u segge Diet vur tyts sy
onder die heidē ij ppheten
gewest Die een Iob eñ die
ander balaam seruende
vā die geboerte eñ toe
comste des soens gades
vloesser van alle die werlt
Dese balaam had gepro-
pheteert aldus Daer sal ey
steern op gaen wt iacob
eñ yt sal eyn myssche opstā
wt israhel die heer syn sal
bauē alle myssolyen Fñ nae
der hant soe syn die ioetsche
boecke auer geset gewest
witter hebreeuscher talen
in caldeenscher talē soe dat
die prynce eñ geleerde vā
den lande bevondē vander
toecomst eñ geboerte des
groetē cōncks Die hi alle
voechde myttet propheciē
van balaam Dus waren soe
dese prynce seer vlangende
naeder toe comst van desē
groetē heer eñ om syn tyt
eñ geboerte toe wetē Doe

warē sy m haep by der toe tō
menber sternē toe bnemen
sy woesten wnel wt loetsehen
boecken Hī nyt dat herodes
tōnck der joedē tōnck was
dat die geboerte van desen
grotē tōnck toecomēde seer
was nakende Want die lo
loetsche scriftē die heilden m
Dat soe wāneer dat comen
solde die heilige der heiligē
die heer der herē Dat alē
dan die salnige der lodē dat
lō oer ryck toe nyet solde gnē
Hī want herodes eyn ge
baerē heiden was ēn dat
ryck der joden mder heidē
handen getomē was Hoe
warē sy dese steerne ēn gro
te tōnck die heer der herē
synn solde dngelaer v
wachtende Hī mt oest lant
dat lō oest waert van ilytlny
astoe rekenē soe was ey seer
hoege berch genaent vanb
Hī dat was den hoechsten
berch van alle dē lande Hī
op den berch soe waeren
vandē prynce des landes
geordinert seker grote mes
terb van astrologie kēnisse
van sternē helbende Op dat
sy luden die nye toe tōmende
sterne kēnē soldē moegen
om alb sy getomē ware die
wetenscop daer af mochr
hebn Alb nv die tyt quam
dat die heer der herē ge
barē was Op die selue nacht
ēn vre soe gynck die sterne
op snd vlichten alle dat fir
mament des hemelb ēn stont
hauē op desen berch vanē
ēn bleef al den dach daer stylle
staen Hy was soe claer dat
optē myddach alb die sōne
op oer hoechste was gheyn
onder scheit en was van el
claerheit der sōnē ēn deser
sternē Hy had m oer een form
eynb rontē kynts ēn hauē
dat kynt een schoen cruce
Hī nt deser sternē hoerdē
inē eyn shme sprekende Tis
luden gebaerē eyn tōnck
der loden gnet ēn aenbe
det hem One mynsche
Was dese sterne alb ander
sternē Scriptura Hier
van syn voel opinie nyet
toe nnyn die beste lō dat sy
ander sternē ongelick was
m voel puntē eerste m die
gelegenthcit van loepe māt
sy nyet en stonde nt furma
ment myttē anderē steruē
mer sy hynck m der lucht
Een anderē soe was sy claer
re dan enich steern staen
de aen dē hemel want
die claerheit der sone en
benaem oer claerheit nyet
gelicke sy die ander sternē
doet Een derdē soe had sy
oerē loep nyet myttē firmamēt
gelic and sternē doe wāt die

sternē
vastellopē in xxiiij vrē eyns
om myttet firmament Toe
weten van den oestē tottē
westē eñ dat selue doent
die planetē oic Al ist soe dat
dese planetē daer en bauē
elic eynē bisonderē loep heb
ben Mer dese stern die vur
gynck elic van desen cōin
gen leydende recht wt den
naestē wech wt oerē lande
tot ihrlm toe Die historie vā
den heiligē drien cōingen
die seit dat sy scheyn of sy
geuloge had wt oer seker
vadiē werpende oft lange
fackelē gewest waerē Ten
vierdē want alle ander
sternē die synt gemact eñ
gesaet gewest int firma
ment van den hemel int
begynsel van der werlt Mer
dese is op dese tyt van gade
eerst gemact Eñ oer officie
eñ werck gewracht hebbē
de soe is sy vander moegēt
heit des oūstē schepperes
weder in oer eerste natuer
gegaen Toe wetē tot die
materiē daer vā dat sy gemact had Wie dese cōingē
oft magi waerē eñ vā wat
lande Die mynsche Noch
en byn ic nyet vredē mer
ic solde alte geern wetten
wen dese magi oft cōingē
quamē eñ van wat landē
dat sy warē Scriptura

T got

Die heilige pphet dauid die
seit int generael dat die con
ingen vā tharsen eñ insulē
arabiē eñ saba die sullen
gauē bryngē eñ geuē Toe
wetē den vloisser als hy ge
baerē sal wessen Die histor
rie van desen heiligē manē
die seit dat eyn van desen
was genant Melchior Eñ
hi was eyn cōinck van nubiē
eñ arabiē Nyet van dat
arabiē dat aen dat lant vā
belostē leit Mer van eyn
ander dat int eerste oft ne
derste indien leit Eñ int an
derde indien soe leit dat
cōinckrick van dagodolyen
eñ van dyt cōinckrick eñ
mer prouinciē eñ landen
Eñ onder ander landen
eñ ryckē van saba soe
regeerde cōinck Baltha
sar Eñ int derde indien
soe leit dat rick vā tharsē
eñ daer regneert die con
inck Jasper Dese herē en
waerē nyet alleyn mechti
tich eñ rick Mer sy warē
oic groete wise philoso
phē eñ meesters in allen
natuerlickē constē Vur
tyts soe plagē die priesters
oer kynderē in oere iouchit
in doechdē eñ wisheit toe
doen auer brengē Gelick
mē vā desē heiligē pryncē
vynt eñ vā philonus van

Octauiaē van auinciē vā
iuli⁹ cesar karolus magu⁹
eñ mer ander pryncē Al
dus soe noemt die ewange
lyst mathe⁹ dese pryncen
nae oerē hoechstē staet
Het is eyn prynce meere
eerē wys eñ geleert to
syn dan ryck eñ macht te
hebñ Dese wise geleerde
herē wilcke wt dē ioetschē
boeckē eñ die heilige ꝓphetē
by sonder geꝓpheteert was
Dattet ryck der ioden sol
de blynē by dat ~~ioetsche~~ ge
slecht van iuda ter tyt toe
dat comē solde die gesent
solde werde toe wetē ō dat
mynschelicke geslecht toe v̄
loessē Eñ sy merckende waer
en dattet ryck der ioden in
die handē eyns heides geco
mē was gelick alst vur ge
seit is soe eñ dedē sy luden
nyet alleyn op die toeco
mende steerne wachtē Mer
elick van hem was berei
dende om geeert toe wesē
als dese cōinck gebaeren
solde syn om dat sy hem
aenbedē eñ begaenē soldē
Eñ als hem dese stern aldus
wonderlickē was apenba
rēde Doe gaf got die here
die gracie nyet alleñ dat
sy luydē eñ elick by sonder
die stern waerē siende
Mer sy werden oic by den
meisters van astrologien

die wilcke op den hoegē berch
van vans v̄beidende warē
die stern die by der cracht
gades elick by sonder op eynē
dach v̄baetschappē wat sy
vander sternē gesien eñ ge
hoert haddē Eñ ter stont
soe is elick van desen cōm
gen myt alle oere macht
v̄taelgie eñ rycheidē gecom
mē nae dat ioetsche lant
Eñ als sy ludē hem op desē
wech om reysen bereyt
hadē Doe diendē dese steern
elickē van hem ludē driuē
de inder lucht vur elicken
here schynēde des nachts
nyet als ander sternē Mer
claere dan die sōne soe dat
sy soe wael des nachtes als
by dage reysende waeren
Sonder iemant van hem
ludē oer beestē eñ dieren
moede toe werdē Of hon
ger toe krigē Doe dattet
elickē van hem ludē mer
eynē dach wesē docht Alle
die wege die schenē hem
slecht toe wesen Doe dat
hem ludē nyet en dochte
dat sy enige berge of dalē
oft waterē of riuerē in oerē
wegē en vondē Die steden
eñ dorpen daer sy luden
myt soe groeten getael vā
volck wagenē eñ gereitscop
vā oerlogē eñ prouandien
Eñ myt soe groter claerheit

doer reysende waerē sonder yt
toe rustē of toe woenē Doe was
dat volck van wonder seer v̄
uert eñ by nae van hem selue
Ihū in dusdanigher maemerē
reysende soe quamē sy in xiij
dagē eluc twee synē lande tot
hyerusalē Als dese vurschreuē
prentē eñ comingē elck synen
weeg omtrent twee myllē vā
hyerusalē gecomē waerē soe
quam daer in die lucht eyn
wolcke Als eyn dicke neuel die
alle dat lant v̄donckerdē eñ
mytte v̄loerē sy die steern nit
conden twee my sy reysde altyt
voert tot dat sy aen die stat
van hyerlm quamē ayeldioz
cōnck van nubien eñ arabiē
die quamē onder dē berch
vā caluarē staende vast aen
die stadt Ihū alsoe daer een
weeg scheydende was soe got
dat wolde Doe en woest hi myet
wilcke weeg hy reysen solde
totte dagē toe soe had hem
gedocht altyt eyn rechte weeg
gereyst toe hebn Doe sloeg hi
hem neder myt synē wolck
hem berēdende gelick eynē
prynce die myt synē heer mr
eyn stat gaet ligghē Op dese
plaetse soe waert nae der hāt
vandē lude wt mulnē eyn
capelle gemaect Als dese cōnck
ayeldioz hem daer neder ge
slagē had soe quam die cōnck
Balthasar eynē anderē weeg
onder den selue berch eñ slocg
hem neder m eyn dorpkē ge
noemt ghalileen dat is dat dor
pken aldaer die discipulē ons
herē nae syn passie hem plagē
toe v̄same Ihū daer die engel
af spraek totte mariē seggē
de hi sal v vurgaen m gha
leen daer suldi hem sien soe
hi v toe vorē geseit heft Daer
is eyn lantschop genoemt
ghalileen leggende auer die
iordane Ihū als dese twee
cōningē elck myt synē heer
hem neder geslagē hadde
een corte tyt hier nae mt
op gaen vander sonnē soe
sloeg die neuel eyn weenig
op waerts soe en sagē sy die
steern myet wyer sy sagen
vur hem staen eyn cōmne
licke stat eñ elck haestē hē
nae der stat toe trecke myet
wetende die een vā dē ande
ren Ihū by die stat comen
de soe quam aen die ēy sy
de vandē berch vā caluarie
cōsiendo die connck iasper
myt synē heer Ihū al wast
dat sy malcanderē myet en
kendē noch die eyn vā den
anderē myet en wistē Ihū
elck den anderē sach myt
groter machtē gesterckt
om myt crachtē alle die
werlt doer toe reisen eñ
toe beuechtē alle die goen
die hem m oere reysē had
den wyllē lettē of passagie
weygerē Doe en waerē sy

die eyn van den anderē myet
vsaget yer vt cracht̄e van
die liefde gatz soe vblyt̄e hē
elck van den anderē Ende
alß sy by een quamē soe om
beuryngē sy elck den anderē
Ihū al waest dat sy ludē in
oerē landē eluckē by sonder
sprack hadde soe spracken
sy myt malanderē Doe dat
elck van hem dochte dat hi
syn sprack van den ey den
anderē was hoereude Ihū
alß elck den anderē syn
sake eñ waer om hi al dar
gecomē waer gheseghe ge
set had soe waerē sy noch
meer vblyt Ihū mytt̄e soe
gynck die neuel en weck
alß die van ihrlm eñ hero
des dyt vnamē soe grotē
macht van volck onūsienß
vur oer stat leggende soe
waeren sy seer vūert en
wist̄e myet wen hem soe
haestelickē soe groute vrau
dē auer dē haelß gecomen
waerē Ihū nae der prynt̄e
manere alß oer ambassa
ten vt ihrlm tot dese cōm
gen gesemt warē Jnd ver
namē dat sy der stat vij
andē myet en warē Om
der stat of dē ludē emeck
quaet toe doen yer om
oerē nyen gebaerē cōme
toe aenbedē dat ib toe eerē
eñ toe begunē soe syn si
myt groter eerē in die stat ge
laetē Herodes hem veynsende
van oere comstē vblyt toe we
sen heeft alle syn prynt̄e herē
eñ geleerdē by hem geroepen
eñ heeft myt desen cōmungen
sprack gehaldē Die cōmungen
hebij hem int lange vtelt woe
dat sy lude seker warē dat dē
rodē eyn cōuynck gebaerē was
die hē der herē eñ vlouisser der
myuschē wesen solde Ihū dat sy
syn stern gesien had daer om
dat geprofituert was begerē
de hem yonaghe eñ eere toe
doen begerende waer hi waer
op dat sy tot hem soldē moegē
staen alß herodes dyt hoerden
soe was hi in hem selue gestoet
bedynckende by dē syn rick
toe vlyesen gluck vur sein ie
Ihū alß soe herodes wael ver
staen hadde dat die rodē eynē
vloeser waerē vbeidendē
mer vander geboertē Ihū noch
myet en woest Doe was hi vñ
synē geleerdē vragende wan
dat oer vloeser gebaerē sol
de werdē Die geleerdē ant
woerdē hem dat hi gebarē
solde werdē in bethleem iuda
dat ib in dat bethleem dat
gelegē was onder dat ge
slecht van iuda myet bethlee
dat bethleem dat in cruhkē
gelegen ib segghende dat oer
ihetie seggende was aldus
Du bethleem iuda du en biste
die mynste myet van dat ge

slechte van iuda onder alle die
prynce̅ hecht of hi segge̅ wolde
Dat huys van bethleem daer
dauid die wyet wt gebaeren
is geweest En soe yesse syn vad̄
die hie was van bethleem wāt
wt dy sal wtgaen eyn hertoch
en eyn hie die my̅ volck van
yſrahel regiere̅ sal Dan dese̅
geleerde̅ spreect die heilige leerre
ſe̅ Augustyn segghende aldus
dat sy ander myſche̅ geweest
hebi die fonteyne̅ des leuens
en sy syn selue dolt gebleuen
van dorste Als herodes dyt vā
den geleerde̅ gehoert hadde
soe vtraeck hi hem selue een
wenich van den lude̅ by hem
neme̅de dese heilige drie con
mingē En hem lude̅ vragen
de nit heymelick die gelegent
heit int lange van deser steem
en woe langhe dattet gelede̅
was dat sy sy gesien hadden
licht meynende oft emich vā
syne̅ kynderē hadde moegen
wesen En als hi vstonde dat
die steern eerst gesien was
m soe corter tyt soe wiste hi
wael dattet synes soens steern
wet en was En geluck die qua
de mynsche̅ doen als sy yema̅t
auerualle̅ wylle̅ soe thonen
sy hem guet gelaet en vrynt
scop Aldus soe dede oic mede
herodes dese̅ heiligen dryen
comingē En doe hi sy gehoert
hadde seyde hi myn geleerde
mesterb die segghen my dat
dese verloeser gebaere̅ sal
werde̅ in eyn cley̅ stede wet
vern en om trynt twe myl
kens van deser stat genoēt
bethleem Heyst der waerts
en treckt al daer en wilt
doch vragē naerstelicke̅ nae
dyt kynt En als gyt geuon
de̅ sult hebi soe lactet my we
te̅ op dat ic come̅ mach en
aenbedent mede En als de
se heilige drie cōmingē van
herodes dese antwoerde ōt
fangē hadde̅ soe syn sy vā
hem geschiede̅ En syn myt
gere̅ lude̅ getogē nae beth
leem Ind als sy butte̅ d' porte̅
synt gecome̅ geweest oeren
weeh nae bethleem nemen
de soe heuet oer die vursie̅
de steern weder geapenbaert
En als sy die stern weder
sage̅ soe synt sy seer vblyt
geweest en sy als vur hem lu
den gegaen geluck sy toe vo
ren gedaen had ter tyt en̄
wyle̅ toe dat sy quame̅ vur
dat huys daert gebondē
kynt in was Die hystorie
vm dese̅ heilige̅ drie̅ comingē
die seit Als dese comyngen
aldus van elkelin togen nae
bethleem toe syn al daer
die herderkens geweest Die
wilcke wt apenbaeryngē
en beuel vande̅ engel dat
gebondē kynt versocht had
den En als sy dese sterne
sage̅ soe hepe̅ sy slechs aen

tot̄ deſen coninge ihū ſenden den comingē wat dat ſy van den engelen geſien ēn gehoert hadde ihū waer dat ſy dat gebūdde kynt vyndē ſolden ihū alſ ſy dyt vandē herdekē gehoert hadde ſoe waren ſy seer vblyt want ſy tot oere beter tē geconē waren ēn nyet toe vgeeſſ gearbeit en hadden ihū alſoe reyſden ſy voert tot m die ſtat van bethleē ēn vonde al daer dat gebū dde kynt myt ſynre lieuer moder noch weſende m dat huys al daer dattet gebaren was Daerdie vorgeſeyde steern bouē bleef ſtaende ihū deſe heilige drie comin gen hebn hem seluē m oer ēn ſtat geciert conincklike abyten nen doende ihū ſyn myt groter deuocien ende ootmoedicheit vur dat ge būdde kynt op oerē kny en genallē ēn hebbent nen gebet alſ got den volckē ſy bekendē vlucht van den heiligē geeſt ihū ſy hebbē oer ſchaettē op gedaen dat ſy die coſſerē daer hi m ge ſlaetē ēn gebracht wart ihū hebn deſen gebūdden kynde geoffert drie ſchoen duerbaer ghiſtē Alſ toe we ten golt myrre ēn wier rock Die mynſche Gaf die eyn golt ēn die ander wierock ēn die derde myrre Scriptura Die euangelē liſt die ſelt myt gemeyn dat ſy golt wierock ēn myrre warē offerende Meer die hiſtorie van dē heiligē drie cōmingē ſelt dat balthazar wierock Jaſpar myrrē ēn melchior golt waren offerende myer emige an derē die anders halden dat elc van hē lijdē was geuende alle deſe drie ghauē Et is wael toe ge loeuē dat elck van hem ludē eyn duerbaer vat oft top gehadt heeft gemaect van golde daer m dat hi wierock ēn myrre gelelt heeft Die mynſche myer waer om ſoe offerdē of ghauē ſy deſe ghauē ēn by ſonder wierock ēn myrre Scriptura Hier off ſoe ſyn voel opinē Eemige ſeggē dat die mamere van deſen cōmingē lande was Dat nyemant tot gode of tot cōmingē en plach toe comē ſonder ēn ge ghaue toe gheuē ihū dat mē m den lande ſoe dam ge ghauē plaech toe offerē Die ander ſeggē dat ſy dat golt offerdē om die gebūdde moder myt oerē kynde by toe leuē Doe ſy ſyn beuondē arm toe weſē

Eñ die wierock om by den
roecke van den stanck van
den stalle mede toe v̄driuē
Eñ myrre om des kynts
ledē mede toe saluē tot sterc
kenisse van den ¶ Die derde
opinie is dat die wierock
behoert tottē dienste eñ sa
crificie gatz Eñ alsoe dese
heilige mānē van bynē vā
den heiligē geist v̄licht wa
ren Doe bekendē sy dat dyt
gebn̄didē kynt got was
eñ mynsche Jnd wt den toe
toenē eñ bewisende syn got
licheit soe offerdē sy dē kyn
de wierock Het was vur
tyts eyn maniere datmen
grote herē als sy doit wa
ren toe begrauē plagen
in myrrē eñ in teykē van
des gebn̄didē kyntz myn
schelicke sterflicheit soe of
ferden sy dese myrre Eñ
dat golt offerden sy ī eyn
teickē dattet kynt eyn war
achtich cōninck was Jnd de
se opinie halt die heilige
kerck Van den vur seiden
golt is guedertierlic toe
geloeuē Doe die meisters
seggē dat die moder gatz
mynersse der armoeden
warachtiger v̄staende dē
wille oers lieuē kynts in
cortē dagē daer nae alle
dat selue golt om got gaf
den armē Want doe sy
corts daer nae gynck in den
tempel soe en had sy die
macht nyet toe copē eñ lam
om toe offerē Mer sy offer
den twe duyfkens
Die mynsche Nu solde ic geer
wetē waer om dat got wol
de dat dese conigē eersten
toe ihrlm̄ soldē comē eñ nyet
toe betheleem Scriptura
¶ Dat was om des wille dat
die geboerte des v̄loessers
eynē eygelickē eñ bysonder
den iodē eñ meesters van
oere weet kenlickē solden
wesen Op dat sy ludē nae
maels daer van geyn on
scholt hebn̄ soldē om toe
seggē heddē wy syn geboert
gewetē wy soldē hem ter
stont vur den soen gatz eñ
onsen v̄loeser ontfangen
hebn̄ ¶ Wat nae der cōnigē
offer hande geschiedē
¶ Scriptura
Die ewangelist die seit
seer cort dat nae dat
dese conynge oer offerhāde
gedaen hadde Doe hebbē
sy in oere slape antwaer
de ontfangē ~~hadde~~ soe dat
sy wt den by anderē wegē
dan sy gecomē waerē wed
gekiert synt tot oerē lande
Mer die historie van desen
heiligē cōnigē die seit Dat
nae dat sy ludē oer offer
handē gedaen haddē Doe

begonē sy eñ alle oer ludē
eñ beesten nae dē loepe der
natuerē toe hongerē Eñ
nae dē etē toe slapē soe dat
sy alle dē gansse dach daer
bleuē hem rustēde eñ ver
makende Eñ dē goenē die
by hem quamē den seiden
sy die sake oere comste eñ
wat hem geschiet was
Eñ wat sy gesien eñ gehort
haddē Jnd woe sy van soe
vernē wegē ōuersyens
by een eñ om eyn sake ī
soe corter tyt daer gecomē
warē Eñ myt desen soe
heeft hem die vurschreuē
steern nyet mer getoent
gehadt Mer des anderē da
ges nae dat sy in oerē sla
pe van dē engel antwoert
ontfangē haddē Doe synt
sy toe samē weder nae oer
en lande getagē reisende
myt oerē heer eñ groete
geselscop gelick pryncē myt
oerē wapeninge of heerē
hem toe v̄trecke plagē ne
mende oerē wech Doer die
lantscoppē eñ plaetschē daer
in voer tydē Olyfernus
eñ ander pryncē wt parsē
eñ meden in Judeen warē
gecomē Eñ in alle dē landē
eñ stedē daer sy doer trecke
de warē v̄teldē sy dē pryn
cē eñ ludē wat hem luden
gescheit was Eñ wat sy ge
syen eñ gehoert haddē
Die mynsche Woe had
hem herodes als dyt won
der van desē kynde was
hoerende Want yt is wael
toe v̄moedē dat hi wael
gewetē heeft hadt Woe
dat dese steern den conin
gē was leidende toe beth
leem Eñ dat sy al daer auer
dat huys daer dat gebn̄
dide kynt in was staende
bleef Jnd dat dese coningē
al daer dat kynt aenbedē
Eñ offerdē hem ludē v̄bly
dende dat sy dat kynt ge
vondē eñ oer reyse volbracht
haddē Scriptura
Die historie van deser ma
terien die seit Dat herodes
eñ eȳ grote menichte van
dē aldē eñ den meestē van
den ioden volchdē dese cō
ningē eñ oerē heer eyn
groete stuck weges Het
is wael toe v̄moedē ist soe
gewest dat herodes dese
coningē aūmytz oer grote
wapeninge nyet en heeft
dorrē benechtē Doch dese
heilige drie cōingē sȳ voert
getagē Eñ synt myt seker
schepē auer eȳ water by
der stat van tharssē geset
geweest Waer om hero
des seer taernich is gewest
eñ dede daer om nae der
hant Alle die schepē van

tharsen v̄barnē Doe synt tē
eynde van twe iaerē dese
heilige cōnigē myt groter
blytscoppē weder optē berch
van vaus gecomē Daer
sy in die eer des nyen geba
ren kyntz een costelicke
cappel dedē tymerē Hier
nae als die gebn̄dide gades
soen gepassit eñ v̄resē was
vander doit Doe sendē hy
synē apostelen toe prekē
in allē landē Doe dat sante
thomas apostel in yndien
gesent wart Eñ als hi quā
int neder yndien in den
lande van desē heiligē con
nigē eñ sy van synre pre
dicatiē v̄hoerdē soe syn sy
lude myt grotē state van
pryncē by hem gecomen
Eñ als sy van scē thomas
toe vollē van die geboerte
leuē eñ passie v̄ryssenisse
eñ opclymynge ten hemel
ons herē ihu xc onderwesē
warē Doe hebn̄ sy myt alle
oerē ludē eñ ondersatē dat
heilige doepsel ontfangen
eñ dat kerstē geloue Eñ scē
thomas die heeft die cappel
optē berch vaus getymert
synde by dese heilige conin
gē gewiet in die eer van
dat nye gebaerē kynt Eñ
syn lief moder Jnd heeft oic
dese heilige drie cōnigē ge
wiet tot eertsche biscoppen

Eñ sy hebn̄ myt scē thomas
den ludē dat heilige gelo
ue gepreect eñ geleert eñ
hebn̄ oic in al oerē landē
priesters eñ biscoppē geseet
Eñ der afgadē tempel ge
wiet in die eer des nyen
gebaerē kyntz eñ synre
gebn̄dider moder Alle wilc
ke tempelē eñ kerckē gatz
sy hebn̄ van oerē guede
rickelickē begaeft eñ daer
geseet priesterē biscoppen
soe dat behoert Dy hebn̄
oic onder den berch van
vaus getymert eñ edel
stat genoemt seuwa daer
sy int laeste van oerē leuē
hem in vredē steldē gade
al daer diende Eñ nyet toe
myn oer landē eñ ondersa
tē in vredē regerende

Van paep Jan gemact eñ
geordineert by desen heili
gē conniginē

Als dese heilige manē
v̄alt eñ int leist vā
oerē leuē gecomē waren
Doe hebn̄ sy bi hē luden ver
gaedert alle pryncē eñ hē
van oerē lande Eñ hebbē
hem doen v̄sien eynē gees
telickē heer die sy patriarch
eñ ~~oppe~~ ouerste vader in
geestelicke gemact hebn̄
Den in die eer vā scē tho
mas die naem vā thomas
in geset hebn̄ ordinerende

dat men oere oüste patriarch thomas noemē solde Cñ om die oüderhaldenisse van synē staet soe hebn sy hem gheseuen alle die tiendē van oere lande Cñ alsoe gheyn van desen heiligē conincklicken keyserē en hadde soe hebn sy eerste eyn deel prynce van oerē geslechte begheeft van oerē ghedē Cñ woldē dat sy voert aen van vans solden ghenoemt werdē Cñ tot eyn oüste van den eñ van alle oerē anderē landē soe hebn sy eynē werthickē here ghemaect Die welcke voert aen dē patriarch thomat een onderstant soldē wesen tegens alle ongheloeuigen Cñ desen hebn sy den nām ghegheuē van paep Ian eñ al dat m die eer van sinte Jan p baptistē eñ euangelistē Ons soe heitē van ynde hyedē noch deb dagheb oer oüsten mit gheestelicke thomas patriarch eñ mit werthicke paep Jan Cñ omtrent troe iaerē hier nae omtrent Cñ kerst dach Doe heeft hē aū die stat van seuwa eñ vremde nye steern ghapenbaert daer by dat sy den luidē toe kenē gheuē dat sy van ghode gheroepē waren Cñ van deser werlt vñscheidē soldē Cñ opten heiligē kerstdach soe celebreerdē sy alle drie den dienst ghetz myt alre eerē Cñ op die octroye van kerstdach soe celebreerdē die conincklicken melchior die misse myt grotēr deuocie Cñ ten eynde vand misse soe ghaf hy vur alle dat volck ghode synen gheest Cñ op den dach soe was hy alt hondert eñ xvi iaer Cñ dyt by den anderē tween cōmghē ghesien soe hebben sy mytte prynce vandē lande dat heilighe hetham eerwerdelickē nae cōnck lucker māmere ghebalsemt eñ ghelet m eē schoen coestelick graf Dat sy luidē hadde laetē mackē om alle drie daer m ghelet toe werden Cñ vyf dagē hier nae dat was optē xiij dach Doe dede cōnck balthasar die misse Cñ als die misse ghedaen was soe ghaf hy vur alle dat volck ghode synen gheest hondert eñ xij iaer alt wesende Cñ desen beghroef Jasper die cōnck myt alle den prynce eerwerdelickē Cñ als dyt aldus ghescheet was soe bleef die schoe steern noch altyt bauē die stat seuwa staende Cñ op tē xvj dach hier nae soe volchdē hem beidē conincklicken Jasper als hy misse hadde ghedaen als hy oelt wat

hondert naer eñ yr ẏñ alß
mẽ deſen derdẽ comnck bi
den twẽ anderẽ legghẽ ſolde
Doe ſtrecte hem die twee eerſ
te cluecke eyn weynich van
oerẽ geſelle plaetſe mackẽ
de ẏñ cõnck iaſper nuart
tuſſchẽ hem beidẽ nit graf
geleit Jnd alß ſy m oeren
leuẽ nnaeanderẽ ſeer be
nnyndẽde waere Doe en ſy
ſy nae oere dont nyet ver
ſchendẽ geweſt Gelick ſoe
dat ſy m oerẽ leuẽ nnyltẽ
werckẽ van doechdẽ eñ pe
netencie beleefdẽ dat ge
loue dat ſy geprect hadde
Doe hebñ ſy nae oere dont
al dat geconfirmert nnyt
teikenẽ eñ nnyracule Dwat
ſoe wie ſy nnyt deuocien
eñ begerten m laſte of ſiet
tẽ aen roepende was die
ũ van ynde vñtroſt eñ
geholpẽ geweſt Hier nae
voel nareẽ ſoe ũ die deuo
te onder den luden vñſlaepẽ
en ſy ſyn eerſt by quamen
opnimẽ eñ onderlyngie vñ
ſchendẽ genoechdẽ eñ nae ge
yeel m afgnadẽ genallen
Doe dat die heilige drie cõ
ngẽ nyet geert en ſy ge
weeſt gheck toe voren ẏñ
alß hem was toe behoerẽ
de Doe dat die prynce vã
den lande daer ſy heren heb
ben m geweſt waerẽ heb
ben elick oerẽ cõmck toe
huß gehaelt eñ nnyt groe
cerẽ begraue eñ behalden
Hier nae alß die keyſer cõ
ſtantyn eñ ſyn eerwerdige
moder helena gedoept wa
rẽ eñ dat heilige kerſte ge
loeue ontfangẽ hadde ẏñ
alß helena nit heilige lant
voel kerckẽ eñ capellẽ m
die eer gratz op die heilige
plaetſen geſtelcht hadde ſoe
ũ ſy voert gebuge m par
ſen eñ medẽ ẏñ heeft die
afgnadẽ al daer vñpelt eñ
dat heilige kerſtẽ geloue
weder op gerycht ẏñ heeft
die lichaem van deſe drie cõ
ngẽ van daen gebracht
tot m conſtantinopelẽ m
ſce ſophien kerck al daer
got m die eer van hem
voel teikenẽ eñ nnyracu
len gedaen heeft Hier nae
ſyn deſe heilige drie cõm
gẽ by Euſtergiñ biſſcop vã
ayelanẽ gebracht nder ſtat
van ayelanẽ ẏñ hier nae
nit Jaer onß hẽ ayc ẏ ẏ c eñ
lxiiij m keyſer frederyck
tydẽ ſoe ũ die by keyſer
frederyc die ſtat vã me
lanẽ nnyt cracht gewon
en geweſt ẏñ alſoe totter
tyt biſſcop reynaert van
colen m des keyſers hulpe
was ſoe heeft deſe ſelue
biſſcop reynaert deſe heil

ge lichamē vō᷑regē Hī heeft
sy wt melanē toe colē ge
bracht aldaer dat sy hun
den deb dages m groter
cerwerdicheit gehaldē en
myt groter deuotiē vō᷑socht
werdē Die mynsche
¶ Woe en sloech herodes
dyt gebō᷑dē ter stont myet
dout Scriptura ¶ Die ha
lige leeres en deuoete her
tē nemē vur hem dat got
der mynschē hertē m syn
re macht heeft Hī hi hero
deb herte van der meynn
ge gekiert heeft a)er eem
ge die dyt werck tytlicke
vō᷑staen en bysonder die gul
den legendē die segge Dat
herodes doe tot der tyt
was van synē soenē vur
dē keiser m soe dangē schy
beclacht dat hi op der tyt
vō᷑daecht was om s m symre
psoenen toe comē vur dē
keyser Hī hem selue tegēs
syn twe soen toe vō᷑antwar
den Hī alsoe hi op syn rey
se bereit was soe en mocht
hi myet toeuē noch en dorst
dat werck myet bestaen
Die mȳsche waer om dat
en was hi myet hē en cō
meck en mocht hi myet doe
m synē lande wat hi wol
de Scriptura ¶ En trou
wē neen hi Hi sact onder
die oū᷑ste iustitie vandē
romeynē gelick die herto
gen en greuē m vrancryck
doen Die romeynē en wil
lē nyemāt latē vō᷑rechtē
noch vō᷑druckē banē iustitie
Doe woe hem aū᷑ synē hē
of prynce myt recht becla
gende was die roemeynē
deden daer van iustitie
Gelick dat parlement vā
parys dout aū᷑ die prynce
van vrancryck woe grout
dat sy oic syn Die mȳsche
¶ Waer om soe warē hero
deb soen hem vur den kei
ser beclagende Scriptura
¶ Josephus die seit dattet
was om syn groete tyran
scop die hi aū᷑ syn kynderē
en moderē getoent had
waer af hier nae ey we
mely geseit sal werdē Die
mynsche ¶ Het schynt noch
tans dat die kynderkens
ter stont nae die geboerte
van dyt gebō᷑dide kynt
Jhūs gedoet warē Want
die heilige kercke die halt
doch oer hochtyt ter stont
nae dē heilige kersdach
Scriptura ¶ Dat ge
schuyt daer om dat si die
eerste synt geweest die ō
dat gebō᷑dide Jhūs wylle
gemartilizeert syn geweest
Gy moetet voelē wt die
warde der heiliger ewā
gelistē dat dese cley kynder

kens lanc nae die geboerte
des gebūdidē kynts gedoet
syn gewest Want nae dē
dagē van desen kyndekēs
hochtyt soe is die gebūdide
Jhūs besnedē gewest Hy
is geoffert gewest in den
tempel eñ al dyt gedaen
wesende Doe ioseph myt dat
gebūdide kynt eñ mytter
glorioser moder weder toe
nazareth getagē al daer
eyn wille blyeuēde of gē
tyt Aldus ist wael toe vmme-
den dattet daer nae geschiet
is tot die weder comst vā
herodes van hers romen
geluck hier nae wat breder
geseit sal werdē Hū als-
doe die engel ioseph i synē
slaep toe kenē gaff dat
hi myttē gebūdidē kynde
eñ mytter moder vliē sol-
de in egiptē want herodes
al doe opgeset had die kō-
derē toe dodē Die vā twē
jarē warē eñ daer bene-
dē Doe hy omtrent twen
jarē in syn roemsche rei-
se gewest was Hū gi sult
wettē dat dese dach i myet
alley en is die feeste der
openbaeryngē des kynts
Jhū gedaen dē drie cōingē
Die die eerste vruchtē d'
der heidenē syn die m' p'
geloeft hebē oyer het is
oic die feeste van dē doep-

sel ons herē Jhū x' in der
iordanē dat zwlcke geschie-
dē als op desen dach ni
synē xxx jaer Hū daer
synget die heilige kerck
dat is blydelicke Hyden
is dē hemelsche brudegō
toe geuoeget die heilige
kerck Dat is die vergade-
ringe alle der geloeuiger
mynschē Want in der
iordanen soe heeft xpūs
afgewassen al oer smē
¶ Item op den selue dach
eyn jaer daer nae soe
dede xpūs onse heue hē
syn eerste myrakel in der
bruloft makende van wat'
wyn Hū daer om syngen
men huden Desen heilige
dach oeffenē wy vēiert
myt drie myraculē
¶ Epyphania eñ Apparicio
O mynsche dynck woe sy
groet dat was dat gelo-
ue van desen wysen con-
ingē die aenbedē dat sy
myet en sagē Want sy
sagē eyn cleyn kyndeke
Jnd sy aenbedent vnr got
almechtich Daer af ver-
wondert dio suete leere
Bernardꝰ sprecken de tot
hem aldus Ween soe cō-
met v dat o vremde mā-
nē dat xpūs van v aen
gebedet wort Want in
ysrahel en hebē wy al

sulcke ghelooue myet ghenoñ
yer vuyrwaer die sy hyer ghe
leit heft die heeft sy oic ghelert
mit die sy by der sterne van
butte vermaent heeft die
heeft sy van bynē in der
herte ghekeert ¶ Voert meer
by den drie offerhande vā
desen cōmste werde wy ge
leert oic ghode toe offeren
dat ghoen dat ons van hem
ghegheuē is ¶ Ten eerste toe
wete onse ziel die by den
golde beteickent is ¶ Want
ghelick dat gheyn dynck edel
re duerbaere of schoonre
en is dan ghelt Alsoe en w
wort oic ghyn dynck edel
re of duerbaer vuyr ghode
ghereckent dan die ziel
¶ Dat ander is onse lichaem
dat welcke byder myrren
beteykent wort want die
myrre is bitter Item dat lichā
salme bitter macke myt hy
den eñ penetencie ¶ Dat der
de is heilighe eñ eerbare
conūsacie beyde in der ziele
eñ in den lichaem Item dat wort
beteykent in den wierock
dat welcke myet eñ ruket
het en sy dattet mit vuyr
baernt Alsoe en heeft ghecst
onse cōūsacie ghene ghueden
ruck vuyr ghode yt en sy
dat sy barne mit vuyr der
tribulacie ¶ Wy sulle oic yrō
offere dat ghelt der heyden
om des wille dat hi vuyr os
syn passie ghelede heeft Item
dat wieroeck des vnghe lafs
eñ danckheide Item die myrre
des medelydens by aūdyncke
synre heiligher doot ¶ Item
van de dat die heilighe drie
cōmste doer eyne anderen
weck weder ghecome synt
in oer lant Daer af seit
sē Gregorius aldus Die wise
mane ghene ons yt groets
we vstaen dat sy doer ghier
ghiecke eyne anderē weck
weder ghekiert syn ¶ Want
ons lant is dat aertsche
paradys totte welcke wy
Ihū kenede vbaede woerde
weder toe come doer den
weck daer wi doer ghecome
syn ¶ Want vā onse lande
syn wi gheschеide ons ver
hestende ongehorsam synde
synlicke dynghe volgende
Die vbaerde vruchte smake
de mer yt is noit dat wi
weder keere tot onsen lan
de wenende gehoersam syn
de syenlicke dynghe vsmae
vende de eñ den aptyt des
vleyschs breydelende ¶ Hy
merckt eñ auer dynckt
woe die suete moder ghatz
ghelick eyn ander arm bron
we bleef we bethleem vbey
dende den tyt van xl daghe
nyt woe ghroter maerslicht
eñ reuencie sy den ghebindē

kyndekē Jhū dient eñ ỹe
hanteert den sy bekent
to sỹ oer ỹe eñ got uyt ge-
bugdē knyē nam sy ỹe wit
wiegē eñ leidē weder dan-
m Jhū myt groter suetticheyt
eñ betrouwē omhelsdē sy
dat suete kyndeky Daer
af spreet tot oer suetelick
sē Augustyn aldus Duy-
get mod̄ ꝓprium onsē eñ dy
en yerē suyget dat dat hō
broit vādē yemel cōmēde
Duyget hē die m dy ontfā-
gende wesende dy toe ge-
bracht yeuet die grane der
vruchtbaerhē Jhū gebarē
synde dy wet af genamē
en yeest die metydelicheyt
uyt deuotiē sal billick eñ
ytelic mynsche mdē greste
hē poegē toe straen by der
tribbē myter moder gratz
vnr dat suete kyndekē Ja
alle mysche sonderlynge
religiose soldē vander eer-
werdiger yeliger kerst
dach tot hayt mysse tē mysse
eyns des dages byder-
tribbē Maria visiterē dat
kyndekē myt synre mod̄
aenbedē eñ aendickende
oer armoede ontmoedicheyt
eñ mynlicheyt ¶ Gebet
O gruede Jhū die van
der maget gebaerē
hulste die selnē bider sternē
ỹtoent yelste den driē cō-
mygē Die du doer eyne an-
derē weeck yelste doē wed̄
kierē m oer lant O ontfer-
yertige Jhū dat heyt dyn
re gratiē myt verlichtē
die duysterheyt myner cōn-
scientiē Jhū by dynre blyder
ỹtoenmygē geue my volcō-
mē kēnisse dyns Op dat ick
van bynē di sien mout Jnd
van bynē dy vynē mout
Jhū dat ic dynre moetgent
heyt offerē mout myttre des
myendigē rouwē Ynerr
rock des ymgē gebets Jnd
golt der godtdienstiger my
nē Jhū dat ic dy vandē lan-
de der eruiger salicheyt ge-
scheiden byn doer den weeck
der sundē eñ duisterheyt
weder om kierē mout bi dy
leidende Doer den weeck der
gratiē eñ waerheyt Amē
¶ Hoe dat gebōnde kynt Jhū in den tempel geoffert
was ¶ Dat xij capittel
Die mynsche
Nae dat die yeliger
drie cōmygē wed̄ nae
huys getugē warē wat ge-
scheiden van dyt gebōndē
kynde Scriptura ¶ Ick
wilt dy segge Duch die ioets
sche wet was sulcke dat soe
wāner eñ wyf eñ kynt ge
baerdē Jhū was dat kynt
eyn knechtkē soe sal men
sy haldē onreyn toe wesen

vij dage En dat sy daer om
v̄scheidē solde syn vā allen
geselscop van mynschē eyn
tyt van vij dagē lanc En
ten eynde van vij dagē soe
solde die moder wael gesel
scop van ludē moegē hebn̄
Mer sy solde oer noch moetē
haldē xxx dage wtten tempel
gatz En bynē desē tydē soe
en mocht sy nyet wttē huse
gaen Doe dat dese dage v̄
uolt warē soe solde dat wyf
opten dertichstē dach daer
nae gaen in dē tempel En
in dē dattet eerste kynt w
waer soe solde mē dat kynt
al daer presentierē eñ offerē
gade in eȳ teickē vā laue
eñ dankbaerheit oer offer
hande al daer bryngende
En dese offer hande waerē
twe syns want die ryckē
offerdē eyn onbesmet kā
lāmekē En die des nyet en
haddē oft en v̄mochtē die
offertē ij jonge duuē of ij
tortel duuē En als dyt kynt
geoffert was was eñ die
alderē gade gedanct had
dē Doe loestē die alderē dat
kynt myt vyf cielen siluers
En woe wael dese gloriose
maget maria eñ moder
by dat barē vandē gebndi
den soen gatz nyet gebra
kē noch onreynigē en was
Mer was in dyt barē rey

eñ maget gebleuē Doe heeft
sy nochtans die gewoentē
van den anderē vrouwen
willē nae volgē om alle my
schē toe leerē ouinoedicheit
En op dat in oer nyemant
geschandaliseert en solde w̄
den eñ dat nyemant op oer
sprecke oft murmureren
en solde En ons allē eyn
exempel geuende dat wy
ōmers geyn sake wesē en
soldē myt waerdē oft myt
werckē of eenigerhande
hanterynge dat ymant hē
aen ons sal besundigē moe
gē En wy ons in allē gelick
mackē eñ v̄enigē sullē myt
tē guedē dochtelickē gewoē
tē Eñ optē anderē dach
van februario op eynen
donre dach naeder vierder
indictiē eñ die mane xj
dage alt wesende M
Doe ist gescheit als die dage
van deser insettynge van
reynige al v̄uolt warē in
die gebn̄dide moder Doe is
sy ter stout myttē heiligen
ioseph wt dyt huys gegaē
al daer sy vā oer alre sa
lichste vrucht gebleuē was
En is ten tempel in ihrlm
gegaen al daer sy oeren
gebn̄didē soen nae die mā
niere gepresentiert eñ gade
geoffert heeft En vur oer
seluē eñ vur oer gebn̄dide

kynt soe heeft sy geoffert
twe iongē duuekens Eñ
in dē tydē soe was in den
tempet eyn priester alt
van iaerē eñ rechtuͤdich
van weyckē genoemt symeō
Die wilcke dagelicx got bid
dende was vur die vͤloesy
ge des mynschelickē geslech
tes Eñ dese Symeon hadde
ingeuē des heiligē geests
op syn bydde eñ begeren
antwoerde gehadt Dat
hi den vͤloiser van alle der
werlt sien eñ handelē solde
vur synē doit eñ sterf dach
Eñ op desē dach soe is sy
meon wt dat ingeuē des
heiligē geests in dē tempel
gegaen licht om den dage
syn officie eñ dienst in den
tempel toe doen Gelick als
huden des // die capellanen
in grotē kerckē by dage
of by weckē die kynderē
kerstenē Doe dat op den
dach die heilige geest hem
ingegende heeft seggende
Stant nu op dyn beloefte
sal dy vͤuolt eñ gegeuē wͤrdē
Du salt dynē herē eñ ver
loeser nu sien Eñ als sy
meon in den in den tempel
eñ aen dat alter gestaen
is om dat kynt eñ die of
ferhande toe ontfangen
Eñ dit kynt Jhͤm gesien
hebbende ter stont soe heeft

dages

heeft hi in den geest vͤstaen
dat dat selue kynt sy hͤe eñ
vͤloisser was Den hi lange
vͤbeit had eñ hem alsoe toe
gemoet gaende haestelickē
is hi op synē knyē geuallen
syn armē tottē kynde wt
reckende eñ dat tusschē syn
re moder armē aenbeden
de Alsoe heeft die moder gat
oer lief kyndekē dat seluē
gegeuē symeon in synē han
dē Eñ symeon heeft dat gebn̄
dide kynt myt groter beger
tē deuociē mynē eñ blytscopē
des hertē myttē doeckē dant
in gewondē was in synen
armē genamē gade bene
diende eñ seggende Nu laet
hͤe nae dynē wordē dynen
knecht vredē want myn
ogē die hebn̄ als nu gesien
dyn heil Dy hebn̄ gesien dē
heilgeuer dē salich mecker
dē vͤloeser alle der werlt
Den du hebste bereyt vur
dat aenschn̄ vur alle dat
volck Den du bereit hebste
om gesiē toe wesē vñ alle
volckē eñ vur alle volck
apenbaerlickē toe steruen
Ick heb dat licht gesien dat
du hͤe bereyt hebste tot eenē
apenbaerynge alle der mynschē
nyet alleyn der iodē mer
allē mynschē eñ heidenen
Het is bereit alle toe ver
lichtē die hem vͤsueckende

syn die nu in duisternisse eñ
ōuſtantheit in afgadiē eñ
ſundē ſyttende ſȳ Dyt licht
ſal dynē volck een glorie we
ſen yt ſal dynē volcke die e
wige blytſcoppe eñ vroude
weſē eñ in bryngē Eñ myt
deſen ſoe heeft ſymeō dyt
kynt die moder eñ ioſeph
gebñdyt dat is ſalich eñ ge
bñdyt geſeit myt laue eñ
danckbaerheit Eñ moit ſeggē
aldus Salich biſtu maria dat
du alleyn werdich biſte deſe
vrucht vort toe bryngē Eñ
du ioſeph du biſte ſalich ge
noemt toe weſen vader vā
onſer alre v̄loeſer Gebñdyt
ſy dyt kynt dat ons allē ver
loſſen ſal ¶ Eñ dyt vā
der gebñdider moder eñ vā
ioſeph gehoert Doe heeft hem
deſe dyngē eñ warde wael
ſeer v̄wondert Eñ myt deſē
ſoe heeft ſymeon voert geſeit
Diet dyt kynt is geſet in een
valle eñ in eyn oprisſynge
voelre mynſchē in yſrahel
Dat is hi ſal weſen in eyn
v̄derffenisse der houdige eñ
moegende mynſche die in hē
eñ ſynre leeryngē nyet ge
louē en ſullē willen Hi ſal
oic opriſſen die in ſundē ge
vallē liggen By xp̄us oit
moedicheit is die houdie
gevallē Gierichheit die is
oic by ſynre williger armo

dē gevallē Onciuſheit des
gelicx myt ſynre puerheit
eñ reyncheit Nydicheit myt
ſyn guedertierēheit Gulſicht
myt ſynre ſoberheit Taern
is v̄wonē myt ſyn groete
patienci eñ lidſamheit Ende
traecheit leit neder myt ſyn
groete nerſticheit eñ arbeit
die hi vur ons gedaen heeft
Aldus heeft die gebñdide
ihūs toe val gebracht dat
rick der ſundē Eñ heeft ver
henē dat rick der dochden
Eñ al dyt van dē gebñdidē
ih guedertierē Ihū geſeit tot
tē die daer bi warē Doe heeft
hi op die gebñdide moder ge
ſien eñ heeft geſeit Doer dȳ
ziel ſal gaen dat ſwert des
rouwē Recht of hy ſeggen
wolde ꝓpheterende die paſ
ſie ons herē Ihū xp̄i Du ſalt
ſte in dē dage der paſſiē vā
deſen kynde ſoe bedruct
weſen eñ dy ſal van rou
wē ſoe wee weſen gelick
of dyn herte doer ſtecken
wer myt eynē ſwerde Dȳ
droefheit ſal alſoe groet
weſen eñ dȳ hert alſoe doer
ſteckē dattu toe der doit
toe bedroeſt eñ ſeide voert ſalts weſē
Eñ ~~ſeide voert~~ daer ſullē
oic by deſē kynde deſe ge
dachtē van voel hertē ge
apenbaert werdē Toe we
tē by den gelouē eñ nye

wette van desen kynde soe sal
mgheset wōdē dat heilighe sacra
ment der biechtē Inden wilkē
sacramēte die mȳsech oer
mysdaedē eñ vȳborgenheit
oere hertē sullē openē Ende
als dese dynghē aldus ghesche
den Doe was ten seluē tydē
mden tempel dienende een
eersame alde vrouwe eyn
ephetisse geheitē Anna die
wilcke mȳt oerē man vij
Jaer gheleeft had Ind sy was
wedewe ghebleuē lxxxiiij Jaer
Die altyt m dē tempel ghaf
m vaste eñ heilighē gebede
ghade dienēde dach eñ nacht
Ihū sy wart vlucht van bynē
van dē heilighē geest eñ wart
bekenēde mwendelickē dat
die vlosser der werlt mdē
tempel ghoffert wart Ihū
sy quam daer by om dyt
kynt aen toe sien eñ beken
det beliidende mȳt laue eñ
danebaerheit Ihū spracke daer
af alle dē ghoenē die vwach
tende warē die vloesynghe
van ysrahel hem selue sech
ghende Dat dat selue kynt
die vloesser des roetschē ge
slechtes was eñ toecomen
de salich mecker d' mȳschē
Daer nae heeft symeon
dat kyndekē symre moder
weder ghegheuē dat wilcke
sy blydelickē weder ont
fynck Daer nae ghaen sy
ten altaer makende eȳ proces
sie die ynedē vtoent wort aii
alle kerstē vyck Ihū als sy ge
comē syn totte altaer soe heeft
die moder ghaf mȳt reuerē
oer knyē gebuget Ihū oerē
altrē heefte soen heeffe sy gha
den vader optē altaer ghe
offert eñ gepresenst hem
danckende dat sy maget bly
uende hem ontfanghe eñ ghe
baert had Die hem seluen
naemaels offerē solde vur
die salicheit der mȳschē Ihū als
die gebēdide moder eñ ioseph
vol daen haddē van dat gode
dat sy schuldich warē toe doē
nae die wet mȳt betalynghe
van vyf oickelen siluerens
of anders Doe heeft symeō
der gebēdider moder oer
kynt weder gegheuē Ihū sy
is mȳttē kynde eñ mȳt io
seph oerē man gereyst tot
nazareth m oer woen stat
Die mȳsche Ich hoer hier
soe voel wonderch̄en weet
mȳt wat tē seghē sal Ende hecht
my vur ghesent van die vo
lucke offerhande van den
heilighē drie cōnighē der gebē
dider moder eñ oerē kynde
gedaen haddē Ihū alst wael
toe vmoedē is soe syn en al
sulcke groete herē tot soe
verne lande eñ vreemde lan
den mȳt soe groete macht
mȳt gecomē noch sy en

hebȳ oerē ſchaet myet apen
gedaen om eȳ cleyn gherſte toe
geuē ¶ Doe comet nv toe dat
die gheb̄ide maria m dus
wortē datē m aldus worde tyt
soe arm gewordē is ¶ dat
ſy myet en heeft gehadt toe
vȳgelden of toe betalē eyn
lam mer heuet van armoc
vē eñ gebrecke moetē offerē
twe papioenē dat is twe ionge
duyfkens of twe wortel duyf
kens Scriptura ¶ Myet is
ſcarpelickē gevraget eñ hier
op en is geyn beter antwoert
dan dat wael toe halden is
dā of wael toe gheloeuē is dat
die heue moder die oūſte vol
macht heet willē volgen
kñ ſy heeft m al die cariuet
die ſy gedragē eñ gebaert
hadde die heueſt ſy willē ver
mullē eñ nae volgē kñ daer
om ſoe iſt wael toe vȳstaen
alle dat maria eñ Joſeph hād
den of cruȳgē conde dat ſy dat
den armē gegeuē hebȳ Dy
en hebȳ den gherigē myſchē
myet gheckt die wilcke oerē
hape eñ troiſt op eertſchen
dyngē ſettende ſyn myer ſy
hebȳ oerē haep eñ troiſt ge
ſaet op got eñ m got Got
heeft ſy onder haldē eñ be
ſorget van alle dat hem nout
geweſt is kñ aldus ſoe ſyn
die gheb̄ide maria eñ ioſeph
wulchlickē arm geweſt kñ
hem mden alre outmoedichſte
ſtaet willē thoneñ kñ al dat ō
twe redenē willē eerſt om oō
eȳ exempel toe geuē vā out
moedicheit Want outmoedic
heit is eȳ wortel alre doechſte
Doe wie hē vōutmodicht die
ſal vhenē worde One myſdaē
¶ Daer mede ſeer groote ſpraeck
geweſt ſyn van die geboerte
des gheb̄idē kyntz om vele
reden wil eerſtē om des wil
dat dyt gheb̄ide kynt vā
dē herten eñ nae van den
heiligē drie comigē kñ als
eȳ cōmck der rodē geſondt eñ
begueſt is geweſt want dat
ewangeli ſeit dat van der ge
boertē van sēc Jan baptyſt
doer al dat gebertighe van
Judeen ſeer grote ſpraeke
was Doe dat alle die luden
onderlynge ſeggende waren
eñ vraegden maleanderen
Wat meȳdi ſal van dit kynt
weſē wat ſal van hem cōmē
ſonder twiuel die hant gades
ſal myt hem weſen kñ ge
ſchiedē dit alleȳ om dat io
hānes van eymre alder vrou
wē gebaerē was kñ ō dat
vader zacharias op der tyt
ſtom ſynde ſchreuēde wat
woe mē dat kynt noemen
ſolde kñ als hi dē naem ge
ſchreuē hadde dat hi weder
ſpreckende was wart Dyt
wonder vā deſer gheb̄idē

maget eñ moder eñ dat lief
kynt is voel meerder gewest
Eñ yt is geschiet gewest bynē
ihrlm eñ in bethleem vast
by ihrlm soe en mach nye
maut meynē oft ten is sa
melick tot herodes kemsse
gecomē gewest Scriptura
Het is altoe mael waer dat
tu segste Mer du salte wetē
dat dyt kynt dat die wisch
gatz is eñ iw van synre
moder geregeert is gewest
Het en was nyet toe myn
nae synre golicheit alle die
werlt regerende. got die re
geertet alle Mer bysonder
die hertē der pryncē Aldus
soe heeft dit kynt dat got
eñ mysche was in soe dain
ger manierē dat herte eñ
meinige van herodes eñ synē
raet in twifel gehaldē dat sy
nyet gesluytē en condē wat
sy in deser sakē doen soldē
of woldē Eñ herodes eñ syn
raet aldus in desē beraet
wesende soe heuet hi bedacht
gewest hē in persone om toe
v̄thoenē vur Octauiaē den
keiser want hi vur tyts
syn cōmgyne eñ wyf genoēt
matianne gedoit had Eñ
alsoe van oer ij sonē gehal
dē hadde toe wetē Aristo
bolus eñ Alexander eñ hy
altyt bedynckē was dat de
se ij sonē wrack aū oere mod

doen soldē eñ hem v̄drynen
soldē wt syn rick Doe socht
dese herodes oic wege eñ
sake om die ij sonē toe dodē
Eñ daer om soe haddē dese
ij sone den keiser aū oerē
vader geclaget Aldus wast
dat hi haestelickē toe romē
moeste treckē gelick vur
geseit licht v̄dynckende
in hē Ist dat ic dyt nye ge
barē kynt laet doedē die
ioden synt tot desen kynde
genycht ic solde mȳ rick ver
liesen al eer ic weder om
comē sal Eñ yst dattet my
wael gaet eñ ic bauē blieue
tegens beide mȳ sone Jnd
ick mȳ rick van dē keiser
mach behaldē Als ic weder
toe huis gecomē byn soe sal
ic my daer noch op v̄sienē
Aldus soe en heeft herodes
ihūs nyet gedaē eñ is tottē
keisser getagē Al daer den
vrede tusschē hē eñ synē sonē
gemact is gewest eñ sy syn
toe samē nae huis getagē

Moralizacie

Op dat goen dat vur seit
is van dē heiligē vader sy
meon den gelauet was dat
kyndekē Jhm toe haldē in
synē armē eñ toe om helsen
Doe is toe aūdyncke woe
salich die hande warē die
genactē den sone gades
Woe salich was dese symeō

die nyet alleÿ en v̄dienden
dat kynt toe syn mer oic
toe dragē lichamlic Dalich
was hi die van gade alsulck
v̄troistynge ontfynck die
wilcke die patriarchē ende
ꝓphetē begert hadden Ende
nochtans nyet en ontfyn
gē Mer nyet myn en synt
sy salich die dan nyet gesiē
en hebn̄ mer nochtant dat
gelouē Daer om die yt myt
symeon geestelickē halden
wilt dat kyndekē ihm̄ om
helsē eñ alsoe in vredē bliuē
Die sal neerstelickē arbeiden
om toe hebn̄ dē heiligē geest
tot eynē leitsmā eñ alsoe sal
hi cōmē in dē tempel die toe
comst gades v̄wachtende
Eñ nae der heiliger mynsch
exempel syn leuē schickende
Ind alsoe sal hi dat kyndekē
Ihm̄ in synē armē ontfan
gē eñ myttē armē des ge
loefs aen haep eñ d̄ liefden
sal hi dat van hem v̄dienē
toe ōhelsen Eñ soe sal hi myt
symeon in vredē gelaeten
w̄dē om dē ewigē doit nyet
toe syn Want blidelicken
sal hi v̄wachtē den lydsam
lickē doit die alsoe arbeit
xp̄m̄ toe vorē toe sien myttē
ogē syns hertē Voert is
toe merckē deuoetelickē die
vur seide ꝓcessie woe die
eerwerdige alde mānē ioseph

eñ symeon voert gaen bly
delickē Daer nae volget die
moder gades dragende den
cōnick der gloriē Ihm̄ myt
ontspreckelicker vroudē des
hertē Eñ anna myt oer gaē
de ter sydē myt groter reu̅
enciē myt groter begerten
eñ blytscop gade lauende
Alsoe soe dragen wi lude
in der processiē die barnēde
kersse by der wy v̄staen dat
kyndeken Ihu̅ Eñ soe dragē
wisy biden altaer eñ offerē
sy gedynckende dat ontsprec
ke licht dat wilcke maria
eñ symeon hudē gedragē
hebbē in oerē handē Want
yt syn drie dyngē ~~die~~ be
teickent werdē die in xp̄o
syn Want dat was beteic
kent dat licham xp̄i dat
wilcke gebaerē is vander
maget maria sonder be
uleckyn gelick die byen
die een die ander macken
Eñ dat was wynē sonder
myt malcander toe mengē
Eñ dat lement schulende
in dē wasse beteickent die
blynckende ziel xp̄i v̄borgē
in den licham Eñ dat licht
beteickent die gotheit By
desen drie dyngē mach mē
oic v̄staen die heilige drie
uoldicheit

Gebet

O begeerlicke guede ihu̅
die in den tempel di seluen

yn die wasse
kersse dair by
drie dyngē

toe omhelsen barmhertelic
hebste gegeuē den rechtuer-
digē symeon die dy begerdē
toe syn O suete Jhū wilt doch
comē al daer eñ wilt dy seluē
guedertierēlickē bewisē den
goenē die dy myt alre hertē
v̄beit Eñ lief hē wat ōreynich
du in my vyndes wil sy doch
reyn mackē eñ v̄drieuē door
dyn reyn gracie Eñ volmact
doch bewoenēde weerdelickē
myn herte dynē tempel daer
moit ic di omhelsen eñ haldē
myttē armē der begertē Geeft
my hē altyt toe begerē dy fō-
teyne des lichtes die biste by
den van Eñ myt eerē moit
ic wt desen leuē scheidē vur
dat ic dy sye myttē ogen des
hertē Du biste die mynē eñ
begertē leuē eñ loen den goēne
die dy begerē Amē

¶ Woe dat ioseph wt beuel des
engels myt maria eñ dat
kynt Jhūs vloedē in egiptē
eñ wat sy daer deden

¶ Dat xiij capittel

Als dan maria eñ io-
seph tot nazareth ge
reyst warē Eñ die vrese des
kyndekens wassende was

¶ Doe heeft die O
heilige engel ioseph in synē // alt
slaep toe gespracke eñ seide
dat hi opstaen solde eñ nemē
dyt gebūdide kynt Jhūs myt
synre moder eñ treckē daer
myt

wt herodes heerscopiē i egyp-
tē Eñ dat hi al daer blyuē sol-
de mytter moder eñ mytten
kynde ter tyt eñ wyle dat hi
hē anders solde laetē weten
want die tyt was naekēde
dat herodes hē ~~red~~ reydē sol-
de om dyt kynt toe doē doedē
Eñ als ioseph ontwackende
gewordē is soe heuet hi der
gebūdider moder des engels
apenbaringe toe kēnē gege-
uē Eñ ioseph heeft dyt gebū-
dide kynt Jhūs mytter mod'
ter stont in der nacht genamē
Eñ sy syn geulouwē doer lā-
ge onbekende eñ harde wege
in egiptē eñ bleyf al daer tot
ter doit toe van herodes Dyt
is gescheit op dat v̄uolt sol-
de werdē die ꝓphecie die spreet
wt egiptē heb ic geroepē my-
nē soen Die mysche

¶ Woe lange geschiedē dit nae
xp̄us geboerte Scriptura

¶ Die ewangelyst Matheus
en scryf nyet vā der tyt
Mer eenige ander willē seg-
gē dattet onlange geschiede
nae dat hi indē tempel ge-
offert was Toe wetē opten
vierdē dach februarij op eyn-
nē sater dach die mane xiij
dage/wesende in die vierde
indictie Die mysche ¶ My
dunct der waerheit gelicker
wesen dattet geschiedē in die
weder comst vā herodes

van romē toe wetē eyn jaer
nae die geboerte ons hē eñ
dat by voel redē Eerst want
die ewangelist die seit die tyt
is nakende dat mē dyt kynt
sal suckē om toe doedē Aldus soe
en was die tyt noch nyet ge
comē ¶ Ten anderē soe ist wael
toe v̄moedē dat herodes soe
grote wretheit nyet en dorste
toenē aū den kynde als hi
toe romē noch treckē moeste
Want synre sone clage solde
toe schonre gewest zyn eñ sy
laste swaere om toe v̄ant
waerdē ¶ Ten ~~den~~ derdē soe
ist toe v̄moedē dat hi toe ro
mē heymelickē consent gecre
gē heuest gehadt toe doē hal
dē den goenē daer sorge af
solde moegē vallē Als cōnick
der ioden butē oerē wil toe
mogē wōdē ¶ Ten vierdē wāt
herodes hadde des seluē da
ges nae dat die cōnigē v̄tae
gē warē hē moegē haestē dyt
kynt toe v̄nyelē Scriptura
¶ Het syn stercke redē du seg
ges yt is genoch dattet soe
geschiet is dese tyt en geuet
noch en neemt Die mysche
¶ Waer om soe wolde got synē soē
mytter gebūdider moder meer
in egyptē seyndē dan in ara
bien of in ander landē daer
omtrent butē die heerscapie
van herodes liggende
Scriptura

Om der ꝓphetien wille bauē
geseit wanttet alsoe geꝓphe
teert was toe geschien Ende
oic om des willē want had
ioseph myttē kynde geuloyē
onder eyn cleyn heerschopie
vast aen herodes landē lig
gende soe danige cleyn heer
scopie en solde dat kynt nyet
onderhaldē Noch om eyn
ander sake als Crysostomus
seit Got die heer die synen
taern altyt nyet en behalt
inder ewicheit heeft weder
om gedacht aen dat volck
van egyptē in der tyt als
hi doer synē knecht Moises
syn wtuercarē volck vā isra
hel wttē lande van egyptē
voerdē eñ v̄loistē Eñ dē volck
van egyptē myt grotē pla
gē gecastyt heeft Daer om
heft hi doer syn groete barm
herticheit int selue lant van
egyptē geseynt synē sone tot
eynē teickē der vursieniger
eñ eyn pant der ewiger vryt
scop Op dat hi alle die plagē
van egyptē myt eyn waer
achtich teickē eñ medecyn
wolde gesont mackē O won
derlicke v̄wandelinge der
hant des alrē hochstē gades
dat wolck dat wilcke gewest
is een v̄uolger der wtuerca
rē eerst gebaerē volcs is nu
gewordē eyn bewaere des
enigē gebaerē gatz soen Noch

Woe voel plagē eñ v̄dreytzs hy
vurtyts gedayn heft gehadt

meer wort dyt kyndekyn in
egyptē geseynt Op dat hi dat
lant dat wilcke alre meist ot
steckē was myttē vuir der
afgadiē dat hi dat wt lessen
wolde myttē vuir des geloe
uē Daer doer eyn exempel eñ
haepe geuende alle geslechtē
der mynschē tot dat licht des
geloeuē toe comē eñ ons tot
eynre leer eñ troistynge ge
lick dat liene kynt Jhus in
liden eñ vuolgynge op geuoit
gay eñ voert ~~getagē~~ is myt grot
lydsamheit Dat wy ons nyet
toe seer vstorē en sullē mer
dochtelickē lidē Die vuolgyn
ge der mynschē eñ des duuels
na ind dat lidē des vleischs ver
wachtende die toe comēnde
vblydynge Noch meer is Jhus
onse hē geulowē in egipten
hem Dat hi wolde bewisen toe
wesen die waerachtige Moi
ses die dat volck vā ysrahel
vloist heeft van dē handen
des cōnics pharo Eñ geleit
doer dat roede meer Doe
wolde ihus onse salichmecker
dat mynschelicke geslecht ver
loessen van die macht des du
uels eñ wasschē dat myt synē
duerbaerē bloit Die mynsche
Ick vstaen wael die sacke
waer om dat Jhus in egyp
ten vlyē wolde nu segt my
in wat manierē synt sy ge
reyst Joseph eñ Maria myttē

lieuē kynde Eñ wat is hem
onder wegē beiegent eñ inde
ingaen in egyptē wat is doe
daer doe geschiet Scriptura
Als die engel gatz ioseph had
de beualē dat hi dat kynt
mytter moder nemē solde
eñ daer mede reisē in egyptē
om toe ontgaen De hande
der goenre die dat leuē des
kyndes sochtē want syn tyt
toe steruē noch nyet gecomē
en was Doe is ioseph die ge
baedē des engels geseersā
geweest ter stont op gestaen
bereidende hem in den wech
eñ op die reise mede nemende
eenē ezel om toe dragen die
teder moder myttē cleynen
kynde Eñ oic om ~~toe~~ mede
toe nemē dat goene dat toe
ettē eñ toe dryncke noit was
doer die dorre woestyne toe
dragē want al was hi daer
tegenwaerdich die dat waer
achtige broit is eñ die dat
volck van ysrahel xl iaer
lanck myt dat hemelsche ~~broit~~
broit spisdē eñ myt water wt
ten steen sprutē lauende was
seluer ind woestynē Nu als hi inder
gedaentē eyns cleynē cranc
kē kyndes gewest is soe en
heeft hi geyn sonderlige my
rakelē gedaen want syn
tyt noch nyet gecomē won
derlike wercken toe doen
Mer in armoedē eñ arbeit

x en was

wolde dyt kynt Jhus heiten
en gebiedē bauē allē creatu-
rē in pelgrimagiē wandelen
en ellende Aldus reisende soe
heuet gedragen die cleenlicke
moder dat gebn̄dide teeder
kyndekē en die heilige ioseph
is een geselle des arbeits en
een bewaere en ey troister
d' gebn̄dider moder en dat lief
kynt gewest Dy synt getagē
doer eyn groete wildernisse
daer geyn herberge gewest
en is eynē langē swaerē wech
Nu merct van die groete ellē-
dicheit deser groter pelgri-
magiē en des dages toe wā-
delen in groter onlidelicker
heittē der sonē Des nachtes
onder dē bloetē hemel of in
spelunckē en cullē toe rusten
Gelick die wilde beestē des
waels bysonder myt groetē
gebrecke en cōmer van etten
of van dryncke wen sal nu
swaer dunckē toe wesē den
arbeit der penetenciē daer
die sundē mede af gedaen
werdē en crigē die ewige
blytscop Wāneer hi aensiet
den arbeit die die suete
Jhus in synre cleynre kyn-
delicheit om onsē wille ond'
gaen heeft In deser wande-
lynge soe hebn̄ die wilde bees-
ten der seer voel gewest sy
inder wildernisse Eer en re-
uentie bef bewesen oer hem

en oerē got Op dat vuult wer-
de al dat goen dat geseit had
die ꝓpheet dauidt Lauet got
gi drackē der eerdē slangē
en beestē cleynē en groet la-
uet en dient den hē En Isaias
seit wāner gebarē is dat kynt
dat wilcke eyn soen des allre
alrē oustē is Doe sullē die wol-
uē schapē lewē en calueren
in vrede myt malcanderen
wandelē bekēnende den waer-
achtigē vrede Vort mer soe
scrynē somige en sonderlyn-
ge Ancelmus woe dat ioseph
en maria myt dat lief kynt
Jhus onder die moedeners
quamē indē waelde En als
die mordenarē hem mysdoē
woldē soe synt sy doer eyns
iongelincs barmhertichеit
verloist Dese iongelync was
als mē seit eyn soen des pryncē
der mordenaers die wilcke
myt barmhertichеit bewe-
get wart als hi gesien heift
dat mynlicke aensicht des
leuendigē kyndes Dat in
synre moder schoit rusten-
de was Jnd bekende heyme-
licke gratie verborgē toe wesē
in dat kynt en sprack en sei-
de O du alre salichste kynt
en wilt nyet vergettē der tyt
Mer comet dat ic dy om ge-
nade bidde wilt mynre dā
gedynckē It schynt toe seg-
gē dat dyt die selue gewest

selue

is die nae der tyt als eyn mor-
dener ter doit v̄wesē is Ende
aen der rechter hant of syde
in dē cruce bi onsen h̄e Jh̄m
gehangē heeft Ende al daer bar-
hertichеit eñ v̄geuinge synre
sundē eñ besittynge des pa-
radys v̄cregē heeft Als mā
eñ ioseph aldus myttē kynde
Jh̄u in arbeit in cōmer wan-
deldē soe nakedē sy den lande
vā egiptē Ende als sy in tredē
in den lande van egiptē soe
vielē al die afgaedē in dē ~~lan~~
tempelē des lantz vā egiptē
neder ter eerdē gelic die ꝓphet
Jsaias vur geꝓfiteert had
eñ met voel figuerē vur be-
teickent is gewest ¶ Ten ierstē
doer moysen die die croen
des cōnicks van egiptē ge-
teickent myt dat teickē syns
gatz ter eerdē geworpē heeft
eñ gebrackē v̄smadende die
tytlicke eer deser werlt eñ
bauē al eer geuende ~~die~~ gade
den h̄e ¶ Ten anderē wort dit
beteickent doer die arcke dē
des testamētz die vā philistēe
op eyn tyt doer die v̄heucke-
nisse gatz genamē was in dē
stride Ende gebracht wart in
dē tempel dagon oers aff
gatz eñ aen syn syde geset
Van wilcker arckē daer
by wy xp̄m v̄staen dagon
den afgot der philisteen ~~m~~
nyet lydē of v̄dragē moegē de

die macht gatz van syn altaer
neder geuallē is eñ vur der
arckē liggende ¶ Ten derden
is dyt vur bewesen doer dat
groete beelde gelyck eñ afgot
dat wilcke die cōnick nabu-
godonosor in synē drom ge-
sien hadde dat wilcke groet
eñ wonderlicke van ꝑsoenē
was Ende sterck van gedaen-
tē macht hebbende aū alle
nacien der werlt Ende dyt al-
du⁹ in synre maiesteit wesē-
de soe is gecomē een steen die
sonder hande van dē berch
af gesnedē is waer by xp̄us
v̄staen wort doer wilckē steē
dat vur genoemde beelde ge-
brackē eñ verdoruē is

¶ Moralizatie eñ meditatie

In desen capittel eñ materiē
des vlyeens Jh̄u in egipten
is voel toe merckē eñ toe leerē
Eerst woe die h̄e in syn ꝑsoen
nae die vurspoet oic tegen
spoet ontfangē ~~had~~ heeft wāt
in synre geboertē wart hy
v̄heuē vādē herdē als got Ende
eñ wenich daer nae wart hi
besnedē als eñ sundich mȳ-
sche Daer nae quamē die hei-
lige drie cōmingē eñ eerdē h̄e
hoechlickē eñ nochtantz beelf
die h̄e by den beestē in dē stael
wenēde Wort soe wart hi
gepresentteert in dē tempel
Ende symeon eñ Anna ontfyn-
gē h̄e werdelickē Ende daer na

soe wort van dē engel gebaet
scopt dat hi solde vlien in egip
tē Hier af spreet scē Jan criso
stomus aldus Die ontferm
hertige got menget onder
droeuige dyngē oic sonnige
blyde dyngē dat wilcke hi se
kerlic in allē heiligē mynschē
duet die hi nyet en gehenget
toe hebn̄ gestadige tribulatie
oft vrolicheit Mer dat leuē
der rechtuerdiger onderhalt
hi myt wonderlicker vurschei
denheit soe myt tegenheiden
soe myt vurspoet Daer om
du mynsche alstu v̄troestynge
hebste soe v̄wachtet tribula
tie En alstu tribulatie hebste
soe v̄wachtet vertroistynge
Jnd daer om en sullē wi ons
in consolatien nyet v̄heffen
noch in tribulatie nyet latē
breckē Want got geeft ons
v̄troistynge om ons hape
toe sterckē dat wi nyet en
ontbreckē En hi geuet ons
tribulatie om die oitmoe
dicheit in ons toe bewaren
Op dat wi kēnēde ons ellen
den altyt in synre vresē bly
uē stande ¶ Ten anderē soe
is toe merckē op die consola
tiē eñ waeldadē gatz dat die
goen die sy van gade ōtfaet
hem nyet v̄heffen en sal ba
uē den goenē die sy nyet ont
fangē en heft En die sy nyet
ontfangē en heeft die en sal

oic nyet cleymoedich syn noch
oic den anderē benydē Wāt
die engel sprack tot ioseph in
dē slaep eñ nyet tot maria
woe wael dat hi mynre was
dan maria ¶ Ten derdē is toe
merckē woe dat got synen
wtūcaerē laet gequelt werdē
myt tribulatiē eñ v̄uolgynge
En vurwaer eȳ groete tribu
latie was dat maria eñ io
seph doe sy sagē dat kynt ihm
gesocht toe werdē om toe doe
dē Want wat mochtē sy
swaerres hoerrē In dē was
oic oer lydē meerder dat sy
gaen moestē in vremde lan
dē die sy nyet en kendē eñ
doer harde eñ woeste wegē
bosschē eñ wildernisse daer
sy sonder dack blyuē moestē
want sy seldē hussen vondē
Alsoe moeste die ionge suuer
licke maget // eñ moder eñ // maria
die alde vader ioseph pelgri
magiē gaen in vremde lan
dē mytte jongē teederē kyn
dekē Jhū. Jnd sy warē arm
eñ nyet voel hebbende Daer
om O mynsche alstu gestoert
werdes soe hebbet lydsamht
eñ en meynt nyet dat di vā
gade die preuilegien gegeuē
sal werdē die hem seluē noch
oic synre moder nyet gege
en heeft ¶ Ten vierdē is toe
merckē die guedertierenht
ons hē sietstu wael O mynsche

woe ghervnge hi lydt en ver
raeght woert van den lande
symre ghboerte En woe gue
der tierluck hi wyket de woer
des goens de hi m eyne oghe
blick mocht doede O woe gr
grout is die lydsamheit des
herē mer myet myniver en is
syn ootmoedicheit Want
vā de aensichtē des vuolghers
vloeydet hi den die engele
dienē Got is hi meer alse
eyn mynsche vliet van den
ouselighē herodes hi die een
woeluicht is alder mynschē
Dyt is een diepe outmoedich
en wonderlicke lydsamheit
Hy en wolde synē vuolger
myet vtonē mer vluende wol
de hi syn laghē schouwē Int
wilckē hi ons exempel ghegh
nē heeft dat wi ons oic al
soe pynē toe doen toe weten
myet wederstaende den goenē
die ons vuolghē oft contrarie
syn noch van hem wrake
toe begherē Meer lydsamlick
vbeiden en oerē tuern wicke
En dat noch meer is vur hē
biddē alsoe onse hē ons leert
int evangelij

Doe dat ioseph myt dat
suete kynde en myt maria
symre lieu moder in egyptē
tomen

Dit aldus ghescheit ge
weest als vur ghepro
fiteert en ghefigureert den
m ganck ons hē Jhu xpe in
egyptē alle die afgode van
egyptē neder ghevallē syn so
hebi die egyptenarē nae die
apheue des heilighē ihyeten
ihereme dat vur ghenoem
de kynt gotlicke eer bewe
sen myet in symre ysoenen
want sy hem myet seckerhe
khē en kendē mer myt figue
rē en beeldē en myt oerē
wille En in oerē tempel hebi
sy ghesat een beelde eyns kōs
rustende in dē schoot eynre
ionfferē Hier doer heeft xps
onse hē dyt lant vā egyptē
willē heilighē en heuet daer
vt willē vdrynē die ydelh
der afgodien en in setten
dat waerachtighe geloef w
waer vt nae der tyt die
wildernisse vā egyptē vuult
syn ghewest van ghoestelickē
mānē Die wilcke in der eer
dē ghecleeft hebi ghelick engele
In wilcker wildernisse meer
ghoestelicke vroudē ghewest
is dan in den eertschē para
dys Die mynsche Dyt
aldus ghescheit wesende
seght my voert waer bleue
sy en waer woendē sy mt
lant van egyptē en woe en
in wat manere hebi sy
oer noetdruft ghecregē en
geleuet die tyt als sy in e
egyptē ghewest sy Scriptu

Ioseph en maria myt dyt

kynt Jhus als sy in egiptē
gecomen syn soe syn sy ge
tagē in tebayden lant in die
stat heliopolis daer sy in ge
wont hadde vij iaer lanck als
pelgrymme eñ wtlandige sond
twyfel voel aūlast lidende vā
den ludē des lantz gelick dat
plach toe geschien Eñ hier hebñ
sy geleeft in armoedē eñ ge
breck nyet dat sy aelmyssen
gebedē hebñ dat wilckē xpus
seluē v̄baden heuet dē goenē
die myt oerē arbeit die cost
v̄dienē mogē Mer sy hebñ
myt sweet oers ansicht myt
arbeit oer noetdruft v̄wor
nē ioseph heuet getymeert
maria heuet gesponē eñ ge
neit eñ dat kyndekē Jhus
is in armoedē aldus opge
noeit voert gaende als eñ
mynsch hebbende syn got
heit v̄borgē Die mynsche
Ick danck v O scriptura vā
dese redē Nu bid ic v got va
der inder ewicheit doer dese
pelgrimagie dyns lieuē soēs
dat hi ons wyl behaldē in
dese pelgrimagie die wilc
ke wy wandelē in desē dael
der tranē Eñ ons bescher
mē vur die helsche viandē
onser zielē eñ neder wer
pende die afgadē Dat is
die dominatie der sunden
in onsen hertē op dat wy
doer dese pelgrymagie
moetē myt xpo onsē here
weder geroepē werdē int
lant van egiptē Amē

Woe die onnosel kynder
kens gedoet worden Dat
xiiij capittel

Als herodes alle synē
wylle toe romē v̄
worue had Jnd by
nae twe iaer in die reise
van romē gewest had Eñ
weder myt synē twe soenē
toe huys gecomē was Doe
heeft hi vur hem genamē
dat hi vur sien wolde dat
hi noch oic syn kynder ~~wt~~
~~syn rick~~ of syn eerfgenaē
wt syn rick nyet v̄steckē
en soldē werdē Eñ om daer
op wael toe v̄sien soe wol
de hi doedē alle die goen
daer hy vur bedacht was
Eñ als die cōmigē tot hem
geseit haddē datter eñ con
nick der Joden solde wesē
gebarē eñ hi hem geseit had
als sy hem geuondē haddē
dat syt hem mede solden
laeten wetē Op dat hi hem
oic solde moegē aenbeden
Jnd sy niet weder ~~en~~ by hē
gecomē en waerē Doe dacht
hi dat hy by synē ludē be
dragē was P Als hy
dan onseker was vanden
kynde des fame v̄meert
was myt dat goen dat sy
meon eñ Anna daer af in

den tempel gepzofiteert
hadde soe vant hi in synē
raet Eñ nam vur heim dat
hi d alle die knechtkens wal
de doen doedē die in bethleē
of daer omtrent gebaren
waerē om dat hi ymerē
den myet myssē en solde dar
vur dat hi bedacht was
Aldus soe heeft hi die tyt ge
rekkent van dat die cōmge
hem geseet hadde dat sy die
steerne der geboertē vandē
kynde gesien hadde tot synē
weder coemste toe eñ rade
vanden goenē die yt lant
myt hem reyserende warē
soe heeft hi wt geseynt syn
lude Eñ heeft alle die kynder
van bethleem en daer om
trent die bynē oerē tweē
jaerē ionck eñ die al daer
gebarē warē doen doeden
Eñ hier mede soe is die pphe
cie vulbt geweest van dē
dē pphet ihereminas segsyen
de Die stēme van voel woenēs
die is gehoert in rama Rach
hel die weende om oer kyn
der eñ en wolde myet get
troest wesen want sy myet
en syn Die mynsche Wat
is dat toe segsyen Scriptura
Het is toe segsyē dat die sty
me des serpents die is indē
hemel gehoort Die lucht is
vol voepens eñ selzyene
gewest Daer is groot ge
selzyc van dē kynderē ge
west Daer is groot gebeer
eñ geroep van dē moderē
eñ anderē vrynde eñ mae
gē der kynderē geweest die
oer soenē beweent hebn rat
hel al ist dat sy oer soenen
beweent eñ beselzeitende
was soe en wolde sy daer
om myet getroost wesen wat
sy opter eerdē myet en syn
Die mysche Syn dese on
nosel kynderkens alle mar
telarē gestoruē Scriptura
Ick wilt dy segsyen als dat
die martelaerselyop is iij
hande Want die somgē
lydē myttē wille eñ ore myt
ten werckē gheicker wys
als sēe stenē sēe laurens
eñ der gelickē gedaē hebn
Somgē myttē wille sonder
werokē Als sēe ian ewan
gelist sēe iheronimus Somge
die lidē om gratz royllē ge
licke als dese snoesel kyn
derkens gedaen hebn Dese
crone der martelarē wert
mēnich siens vereygē Erst
soe wāner een lydet ofte
vslagē wert om der recht
vdicheit wille als Abel
adams soen Een anderē
als ey lydet en sterft vur
die wet gratz gelicker wys
als die machabey dodende
warē Eñ als wi die goen
doen die op dē ongelouige

kyndekē Jhū dient ēn hem
hanteert den sy bekent toe
syn oer hē ēn got dyt ge-
buyden hem knyen nam
sy hem wtter woestē ende
leiden weder daer m Jhū
myt groter suchtichert ēn
betrouwē omhelsden sy
dat suete kyndekyn Daer
af spreect tot oer suchtelick
sē Augustyn aldus Duytget
moder xpūs onsen here ēn
dyne herē suytget dat dat
bloet van den hemel cōme
de Duytget
om dyn wille ēn dat heilige
kerstē gelone toe beschermē
vechtende syn ¶ Ten derden
als eyn sterft ēn strydet
vur om die waerachtich
toe sechtē als yeremas
ēn ysaias ¶ Ten vierden
als eyn luydet dat hi yemāt
doechtelickē bernspet van sy
myssadē als sē Jan baptsten
herodes dede ¶ Ten vyftē als
yemant lydt of gedoit wort
vur den gemeynē volck als
xpūs ¶ Ten vj alb ēy luydet
aūmyts dat heilige gelocue
prekende of dat heilige ge-
lone myltē mōde beliidende
ib als sē steuē dede ¶ Ten
vij alb yemant vur die vay
hent der heiligher kerckē lyt
als sē thomas vā cantel
berch ēn sē lambrecht ende
meer ander gedaen hebn

Here Jhū x ¶ Gebet
die noch eyn dey kyn
dekyn lyste vnolstyndige ēn
vlastyndige hebste wille hyde
Jhū dat die lonste kynder
kens om dy alsoe gedoit
worde geest my ellendige my
sche dyt al ēn oic die doit isst
nout lydsaemlickē ēn vōulde
lickē toe luyden Jhū alle vur
spoit der werlt toe vsmae-
ven jnd gheyn tegentheit der
werlt toe ontsien ēn O sy
heilige ēn ōnosel bloemen
die eerste vruchtē der mar-
telarē die aūmts ōnoeselth
ēn victorie der martelēren
hebt aen gehangē dē kyn-
dekē Jhū gratz soen wilt ge-
werdige van der volheit
uwer gratiē ēn ōnoesheit
van dē selue alder gueder
tierenste gradeb soen toe v
crigē myure tranchert ēn
ellendicheit genade myure
sundē ēn gratie Jhū One mōsch
¶ Ick danck v seer mer wilt
my voit segē van herodes
woe hi syn leuē eyndey
¶ Dan herodes doit ēn woe
syn rick gedeilt wart Jhū
van Jhūs weder toemste
wt egiptē ¶ Dat xv capittel

Erst Scrip
soe salstu wetē al
wast dat herodes doel gro
ter dynge m synē leuen
bedreuē had Jhū dat hi seer

groete victorie van stryden
en ander groot gheluck in syne
leue hadde gehadt Dochtant
hadde hi eyn groet ongelijc
en malediscie m syne husse
meynende alle tijt vraden
toe wesen Doe dat hi nae
syne vursede weder comste
van rome Aristobolus en
alexander syn twe soen dede
voerte behaldende noch vier
soene twe wete Anthipater
archelaus antipa en philips
Tgot en als hem van syne groe-
te mysdaede casten wolde Theddē
Fn oic die raet en dact ge-
weest ware van den groten
moert van de vursch̄euen
onoesele kynderkens Doe
heeft got herodes eyn grote
onatuerlicke en onlidelicke
suete toe gesceynt soe dat die
luysen en wormē syn vleis
etende ware Hy stanck als
een pesie hetgende en vsmoe-
ende synē adem nauwe ge-
trigē mogē En aldus voert
sieck ligende soe heeft hy
synē oūste soen antipas m
die grevanckemsse doen wer-
pen hem op segsende dat
hy hem by synē barbier wol-
de doden Int eynde als hi
gesien heeft dat syns leues
geyn raet en was soe heeft
hi syn testamēt gemaect had
Archelao syn ryck latende
Jnd als hi op dat eynde sijs
leuens was Doe dede hi alle
die meyste van judeen bi hē
comē Jnd als sy bi hē ware
soe dede hi sy alle gader-
vanigē Het geschiedē als
herodes sach dat syns leues
myet langer wesē en solde
en m soe groter pynē was
Dat hi hem eyne apel dede
bryngē en ey mes geuen
segsende den apel wol'ick
sallē en dē ette Fn als hy
dat mes had m syn hant soe
solde hi hē selue daer gedot
hebn hadden sijs hem myet
benamē van eynē van sy-
nē neue Die wilcke alsoe
seer roepende en vnaerlic
kē trytende was soe dat
mē m dē hus meynde dat
herodes doit en vscheiden
waer geweest Fn als dyt
antipater m d' grevancke-
msse legsende vnamē had
soe heeft hi hē vblyt meyne
de als die alste soen dat rick
syns vaders toe vtrigen
Fn heeft aendē bewaerder
symre grevanckemsse vsocht
dat hi hem rot wolde lactē
hem voel groter dyngen
lanēde en myt dyt sprechē
de Doe is die meer rot he-
rodes tamer gecomē dat
hi weder ontspōngē was
en noch leefdē Fn, die be-
waerre van antipater
heeft herodes toe kenē ge-

geuē dat goen dat hem an
tipater gebedē had Eñ he
rodes heuet hem daer om
inder geuenckenisse doen
doeden Eñ heeft voert sa
lome syn suster eñ Alexio
oer man beualen gehadt
alsoe geryngē als hi auer
ledē solde wesen dat sy alle
die geuangē solde doen doe
den Eñ al dat om des wil
le dat hi wael woest dat
alle die ludē v̄blyt solden
wesen Jnd hi woest oic wael
dat nyemant wt liefdē om
hem soldē wenē Aldus soe
wolde hi die dese edelē geuā
gē doen doedē dat mē aū
mytz den als hi gestornē
waer van laste om hem
wēnē solde Eñ onlancs nae
desen beuel soe is hi afly
nich gewordē eñ gestornē
als hi in iudeen xxxviij
iaer geregeert hadde Do
myge seggē dese geuangē
vanden goenē warē die
yt mede geradē hadden
dat die ōnosel kynderkēs
gedoit wordē Eñ dat salo
me herodes suster oers
broders beuel in dat stuck
vol bracht heeft gehadt Eñ
dat sy die geuangē dede
doedē eñ sternē ter stont
als oer broder herodes
aū ledē was Eñ eynige
die seggē dat sy se ontsloit

eñ v̄loistē vander geuāncke
nisse Eñ als herodes aldus
iamerlickē gestornē was
soe syn dese herodes drie
soen toe romē bydē keiser
Octauiaen getagē om oers
vaders rick toe hebñ ende
deilē Octauiaen doer sien
de die groete macht van
herodes ricke Eñ op die
lodē eyns deels oer macht
gecleēt eñ gescheidē solde
werdē Doe heeft hi Arche
lao den alstē soen gegeuē
~~haeff~~ haelf indeen Dama
riē eñ ydumeē Antipas dē
anderē soen dē gaf hi dat
lant van galileen myt mer
landē al daer by aū meer dat
leggende Eñ dese herodes
antipas is gewest die wil
ke scē Jan baptystē dede
doedē Eñ in wes tyden dat
die gebñdide Jhūs gepas
syt is gewest Eñ philips
die derde soen den is gege
uē gewest dat lant vā cra
cencien eñ amorrē Jnd al
yst dat archelaus dat pry
cipael van syns vaders ryck
gehadt heeft Doe en heeft
hi die ~~oe~~ crone nyet ont
fangē van dē rick Mer
soe Josephus schrift soe was
hem van dē keiser gelauet
eñ toe geseit die crone toe
geuē in den hy hem wael
regeerdē Eñ dat hi dede

als sy vader gedaen hadt
Eñ den romeynē onderda
nich blyuende waer
Woe dat ioseph myttē sue
tē kynde Jhū eñ myt synre
lieuer moder wt egypten
gecomē syn
Eñ als dese Archelaus
van romē toe huis
gecomē was eñ in iudeen
regerende was
Doe quam die engel gatz
weder tot ioseph in synē
slaep jnd seide tot hem ~~in~~
~~synē~~ stant op eñ neint dat
kynt Jhm eñ syn moder
eñ ganc int lant vā ysrael
want sy synt doit die dat
kynt sochtē toe doedē Ende
ioseph stonde op eñ naem
dat kynt eñ syn moder eñ
quam daer mede int lant
van ysrael al doer die wil
dernissē daer sy door gegaē
waerē toe egiptē waert
Eñ mē leest dat hi dat eyn
de der wildernisse Johānes
baptista doe begonste pene
tencie toe doen byder Jorda
nē die nochtans geyn sun
de en had want hij begonst
penetencie toe doen tot synē
vij jaerē Eñ Joseph hoerdē
dat archelaus regerden
int lant van judeen nae
herodes synē vader soe en
dorst hi daer nyet gaen eñ
ontfynck eyn antwaert
in synē slaep toe gaen in
galileen Eñ hi quam ende
woendē in die stadt naza
reth daer hi vandē engel
ontfangē was eñ om dat
dyt vuolt solde werdē dat
by den ꝓpheet gespracken
was Want hi sal nazareus
dat is heilich geheitē werdē
eñ wt desen soe wast dat die
gebūdide Jhūs genaent ~~w~~
was Jhūs nazarenꝰ Die
discipulē eñ geloeui syn int
begynsel des heiligē geloefs
nazarei genoemt gewest
wilckē toe naem is daer
nae vwandelt gewest Ende
al dat in tydē als scē petor
in anthiochien sadt al daer
yst in eyn consiliū dat is in
eyn gemeynē raet der kers
tē prelatē geslatē geweest
Dat mē die gelouige myn
schē nae cristū kerstē noemē
solde Eñ als dyt gebūdide
kynt toe nazareth gebracht
was Doe yst int wassen sys
lichams seer toe genamē
eñ hi was vol wysheit eñ
die gratiē ~~was~~ gatz was
in hem Die mysche Het
was wael reden want hi
was die wisheit seluē eñ
gener van allē gratiē mer
wilt my nu doch seggen
Oscriptura als ioseph eñ
maria toe huis gecomen
warē wat was oer hant

teringe eñ wat dede dyt
gebñdide kynt Jhus Scrip-
tura ¶ Die heilige ewãge-
listẽ schreuẽ nyet vãdẽ state
eñ hanterẽ van Joseph eñ
Maria anders dan alleyn
dat Joseph eyn tymerman
was eñ hem daer myt ge-
neerdẽ Eñ dat Jhus hem
eñ syn moder onderdanich
was eñ anders en seggen
sy nyet van Jhus leuẽ oft
wat hi dede tot dat hi xij
jaer alt was Eñ van synre
lieu moder maria is waer
dat sy span eñ naydẽ eñ an-
ders arbeidẽ nae oerẽ ver-
moegẽ om oer noitdrufte
toe wynẽ Eñ nyet toe my
en was sy neerstich eñ sorch-
uoldich omtrent oeren
lieuẽ soen Jae alsoe Anselmus
seit Het en is geyn sciẽtie
noch wtspracke die toe kẽ-
nẽ mach geuẽ myt wat ge-
staediger suetticheit mã
oer lief kyndekẽ op voedẽ
Eñ myt wat naerstichеit
sy dat besorchdẽ Jnd gelick
die suete moder gatz seluẽ
eyn deuoete ꝑsoen geapen
baert heeft duc wile Als
sy oerẽ soen lieuẽ op oerẽ
schoet hielde soe neichden
sy oer hoeft tot oerẽ soen
eñ stortẽ soe voel tranẽ der
mynẽ dat sy syn heilige hoift
eñ ansicht myt tranẽ nettẽ-

de was eñ seide O salicheit
eñ vroude myure zielẽ mien
seit oic eñ yt is die waerht
gelick dat toe nazareth noch
eyn fonteyn is daer onse sue-
te vrouwe som willẽ toe gyt
Eñ dat kyndekẽ Jhus duc
wille wt puttẽ eñ synre mod
gaf want hi was oer ond-
danich Eñ alsoe haddẽ myt
hem maria eñ ioseph den
heer der herẽ eñ geuer vã
allẽ rickheidẽ Dy haddẽ die
engelẽ tot dienarẽ eñ in oerẽ
dagelicschẽ troiste soe wat
Maria eñ ioseph lidẽ woel-
dẽ dat was alle ~~wilcke~~ willich
lickẽ eñ nyet van noeden
gewest Eñ yt is oic wael
toe geloeuẽ dat sy hem slecht
eñ oitmoedelickẽ gehalden
hebñ om des wil dat hero-
des antipasal daer sy nu
onder satẽ nyet quaets
op dyt kynt Jhus vmoedẽ
eñ soldẽ Gy siet doch dage-
lix onder voel gueder lidẽ
als yemant van hem ver-
dreuẽ is gewest wt synre
stat woe slecht oft sympel
dat sy hem haldende syn
als sy weder toe huis getõ-
mẽ syn Aldus soe macht
by auentuerẽ myt ioseph
oic gewest syn dat hi hem
slechtelickẽ eñ cleyn gehal-
dẽ heeft Hier nae als wy
by dyt lieue kynt comẽ sullẽ

soe sullē wi hier van eñ van
meer ander dyngē die waer-
heit bekēnē eñ weest al dair
mede toe vredē ¶ Gebet
O alre guedertierēste
ihū die van der maget
gebarē Eñ ten lande vā egip-
tē di hebste gekiert Jnd dair
wt van got dē vader gero-
bynpē weder comē int lant vā
ysrael O hē wilt my dynē
knecht die v̄worpē is wt dy-
en ansicht eñ ogē in egiptē
deser werlt in die duyster-
nisse deser pelgrimagiē ge-
bānē: weder roepē wt egyp-
tē eñ wt duysternisse d̄ werlt-
licker cōuersaciē Weder roept
my nae dē licham nae der
hertē eñ nae den wil Doet
my die sundē laetē eñ tottē
dochdē gaen Eñ int ~~der lant~~
der beloestē gewerdiget my
nu in toe leidē int gelone
hape eñ mynne eñ naemals
in der gedaentē glorificer-
inge eñ waerheit Amē
¶ Woe Jhūs doe hi xij Jaer
alt was in dē tempel mytte
Joedē dysputerēde was Dat
xvj capittel Die mynsche
Segget my nu voert
wat geschiedē van
Jhū als hi wat alder was
van Jarē Scriptura
¶ Redelickē al wattu begeres
eñ daer om suldi al voren
weetē op dattu dyt capittel

wael moeges v̄staen Dat
die iodē haddē seker feest
dagē die wilcke wy onder ōs
heilige dage noemēde synt
Van wilckē somyge gemeyn
warē alle dē volcke als den
saboth eñ dat myt ons den
saterdach geheitē is eñ was
alle wekē Eñ bauē alle dese
soe haddē sy noch sōmyge ge-
seittē wilcke gescheidē in allē
aenfanc vander nyer manē
Den seluē saterdach was eyn
ygelic schuldich toe vierē vā
allē werckē om des willen
dat die hē als hi geschapē
had alle werlt Dat hi doe
al rustende was van allen
werckē want hi doe syn
werck vol mact had Eñ die
feestē van der nyer manē
soe vierē sy gade danckende
eñ lauende dat hi die tyt
gemact had Eñ tot desē dage
soe was elick gehaldē man
eñ wyf alt eñ Jonck Eñ ba-
uē dese dage soe haddē sy
vijf feestē iaerlicx ¶ Die eer-
ste is paeschē eñ die synt sy
haldende optē xiiij dach
vandē meert eñ geschiet
in die memorie dat sy ver-
loist warē wt pharonos
handē wt egiptē ¶ Die
ander feeste was myt hē
ludē pynxtē eñ geschiedē
optē l dach nae paeschen
om des willē dat opten

dach dē iodē by gaede oer
wet gegeuē was optē berch
van sinay ¶ Die derde feest
dach die geschiedē optē eer-
stē dach van septembri eñ
was genoemt der trompettē
eñ der geluydē feest Eñ soe
plagē sy toe blasen myt scaep
hoernē in gedechtenisse dat
ysaac optē dach geuriet eñ
gequyt was van die offer
hande syns vaders aūmitz
den ram in stede van ysa-
ac toe offerē ¶ Den vierdē
dach die was dē dach van
gueder wetenheit of gena-
dē aūmitz dat op dē dach
moyses die genadē eñ gue-
dertierēheit gatz v̄worue
had van synē taern Om
dat sy gedaenst haddē om
dat guldē caelf Eñ desen
dach plaegē sy toe vieren
optē x dach septembris ¶ Dē
vyffē hoech dach oft feest
was genoemt schenophe-
gie dat is der talen eñ dyt
wort geholdē optē xiiij
dach van september eñ in
deser feestē soe saetē sy lude
onder tabernaculē gemact
onder den huissē In eȳ teic-
kē dat oer vur vaderē xl
jaer inder woestynē warē
Eñ onder desē vyf hoechty-
dē soe warē dese pryncepa-
le als paeschē eñ pyncxten
eñ schenephegie Eñ elickē
van desen waerē duerende
vij dage Eñ in desen tyden
soe quamē alle die manen
eñ knechtkens ten tempel
gade al daer bekēnende
nyet toe myn die verre ge-
settē warē die mochtē hē
ontschuldigē van pyncxtē
eñ schenophegie Mer van
paeschē nyet Ten waer dat
yemant belet weer van
crancheit Eñ in desē dagē
ten tempel toe comē eñ wa-
rē die wyuē nyet schuldich
nochtans soe plagē voel
vrouwē wt deuociē toe cō-
mē als dan Eñ woe wael
dat die gebn̄dide moder
eñ joseph archelaū dē pryc
vā iherusalem ontsiende
warē nochtans soe plagē
sy op die hoechtyt vā paes-
schē myt dat gebn̄dide kȳt
Jhr̄u ten tempel tot iheru-
salem toe reisen Op dat
sy onder soe groete schaer
van ludē toe myn bekent
solde syn ¶
¶ Eñ als Jhūs xij jaer alt
was soe syn ioseph eñ die
gebn̄dide moder Maria myt
oerē lieuē kynde toe ihrl'm
ter feestē gegaen Aldus soe
heilt ootmoedelickē die wet
die hē der wet om toe eerē
synē hemelschē vader Aldus
exempel geuende dē kynde-
rē dat sy van ioncx suckē

sullē gade toe dienē in den
tempel Hier af seit beda
aldus Laet ons naevolgen
den wech synre mȳschelick gewest
cōversatiē ist dat wi die glorie
synre gotheit begerē toe siē
Eñ als die dage der feestē
geeyndt warē doe gyngē
ioseph eñ maria nae huis
eñ Jhus bleef daer syn al
ders nyet af en woesten
Die mȳsche Woe soe quā
dat Scriptura Met was
eyn gewoent dat die lidē
wt oerē stedē eñ dorpē pla
gē toe samē wt toe treckē
eñ samelickē op eyn plaet
se tē eende van dē feest da
ge toe v̄gaderē toe weten
die mans alleyn bisonder
eñ die vrouwē bisonder
Eñ alsoe toe huis waert
toe gaen Jnd die kynder
mochtē mochtē gaen myt
vader of myt moder Ende
als ioseph eñ maria aldus
reisende warē soe meyndē
ioseph dat Jhus myt synre
moder onder die ander vrou
wē myt synē vriendē oft
kenisse gegaen was Ende
maria meynde dat ihus
myt ioseph onder die scha
ren van dē manē gaende
was Eñ als si aldus eynē
dach naert gegaen waerē
eñ Jhm nyet en v̄namen
soe waerē sy toe rechte seer

bedroeft clagende eñ wenē
de want maria en was
nye in oerē leuē in sulcker
bamcheit als jw want sy
hadden Jhm v̄laerē Daer
nae des anderē dages inder
morgē stont sochtē sy Jhm
onder den vryndē eñ magē
Eñ in beidē scharē van den
volck eñ sy en vondens nyet
wt wilckē dat hert der sue
ter moder gatz in droefheit
seer gewont was Doe dat
sy beuoeldē die waerheit d̄
ꝓphetiē van symeon tot oer
seggēde Dat swert sal doer
gaen dyn ziel Eñ als sy ihm
dan nyet en vondē soe keer
dē sy hem weder om tot ihe
rusalem eñ sochtē hē al dair
eñ nae driē dagē soe vondē
sy hē in dē tempel sittende
int myddel der leerers eñ
meisters van der wet hoer
ende eñ vragende Eñ alle
die hem hoerdē v̄wonderdē
hē van synre wisheit eñ vā
synre antwordē eñ sagen
hem toe wonder aen Ende
als die gebn̄dide moder oer lief
kynt vant sittende soe sprac
sy tot hē eñ seide Lief kynt
wat heuestu ons gedaen
Dyn vader eñ ic hebn̄ dy
myt droeuiger hertē gesocht
Jhus syn lieue moder sien
de eñ oer clagelick waerde
gehoert hebn̄ de Doe heeft

hi oer geantwoert eñ geseit
nyet als oer straeffende mer
als oer leerende Wat hebdi
my ~~heb~~ gesocht Jud en weet
gy nyet dat my behoerden
onledich toe syn in die dyn
gē myns vaders Of hi seg
gen wolde gi en sult v nyet
v̄wonderē al heb ic v gelatē
om mynē hemelschē vader
den ic mer v̄bondē byn dan
v Gy weet doch wael waer
om dat my mȳ hemelsche
vader in dese werlt gesant
heeft en moit ic syn beuel
nyet volbryngē Ick bȳ ge
comē om die v̄harde hertē
toe v̄morwē Die v̄kierde
hertē toe rechtē Die v̄dwael
de toe leidē in dē wech d̄ waer
heit Eñ woe wael dat die
gebūdide moder vol gratiē
was eñ die heilige geest in
oer rustende was sy en v̄
stonde noch nyet dat werck
gatz Dy en had oerē soen
van ~~der gotheit licht nyet~~
soe danigē materiē der got
heit licht nyet voel hooren
seggē of sprecke Eñ als
Jhūs dyt geseit had soe gīck
hi myt hem eñ was hē on
derdanich Eñ hi wies eñ
toe nam nae synre mȳsche
licheit in jarē eñ nae der
zielē in wisheidē eñ in gra
tiē vur got eñ vur dē mȳ
schē dat wilcke toe v̄staen

is myt dat hi ~~allenschen~~ wart
allenschelē wiser ~~wart~~ want
hi van begyne in synre
moder licham noch synde
volcomē in wisheidē was
Mer yt is toe verstaen
dat hi meer eñ meer den
mȳschē toendē eñ apenbaer
de syn gotlicke wisheit ī
synē leuē nae die bequaē
heit des tydes Die mȳsche
Eñ wat seide ioseph tot
Jhm als hi hē geuondē had
Scriptura Joseph was
eyn stantastich wys eñ op
recht man want hi geloef
den vast dat Jhūs die soen
gatz was alsoe en dorste
hi hem nyet vragē Mer
soe die vrouwē iāmerhert
tich warē soe was ioseph
myt die droefheit vā mā
seer toe lidē eñ bedroefdē
hem myt Maria hi wist
eñ geloefdē genselickē dat
got Jhūs vader was eñ
dat hi hem wael bewarē
solde Die mynsche Het
is nochtans seer vreinde
gewest dat herodes anti
pa of archelaus hem nyet
gehaest en hebn̄ gehadt
om Jhm toe doedē Want
yt wael toe v̄moedē is
dat sy wael gewetē hebn̄
dat dyt kynt Jhūs ioseph
eñ maria soen die goen
was den die drie cōnigē
als cōnick der iodē v̄socht

yaddē eñ oic dat ioseph vā
dauid gecomē was Scrypt
In dyt argumēt soe synt
voel dynge añ toe mercke
Eerst dat herodes aschalo
nita vader van desen hero
des antipa eñ archelaue
eyn soor groet mechtich tō
mck geweest is dat ricke
alleȳ besittende dat wilcke
in drie nv gedeilt is geweest
Doe dat hi myt synre clocht
eñ machtē voel dynge bedre
nē heeft die nyc geen vā de
sen kynderē en hebȳ moe
gen doen Het is waer toe
vmoedē dat die groete ri
ke eñ mechtige stedē vā in
deen prīmlegiē eñ statutē
hebȳ gehadt gelick dat die
stedē van desen lande syn
Doe datmē in oerē steden
eñ dorpē nyemāt en solde
moegē doedē sonder mani
ere van rechte Jhūs die is
oic nae die mȳschelichert
toe sprecke alsoe gemaect eñ
van vrijndē geweest als dat
mē in nazareth myet en heeft
moegē lichtelic añ loepen
gemeret oic dat ihūs was
sende was in gloriē eñ blijt
scop vandē volcke Dat volc
ke heeft eyn opsien op hem
gehadt hapende bi hem v
loist toe werdē Dus soe en
soldē sy licht aūmytz tē myet
vhengiet hebȳ dat hē yet
quaets bynē oerē stedē ge
schieen solde Die mȳsche
Het synt alle gnede redē die
gi my al hier segghende sydt
genamē nv dat Jhūs byn
nē nazareth myet quaets
en mocht geschien Hi gyt
doch alle iaer myt synen
alderē ten tempel in ihe-
en solde archelaus of hero
des in dē wegen myet hebȳ
doen doedē Scriptura
Het is waer toe vmoeden
soe als nv in dē mercte die
ludē vry eñ verlaet sy dat
in dē tijdē een yegelick ge
myet was tot die feeste
van paeschē ten tempel te
gaen Die lude waren oic
wt eliker stede soe sterck
toe samē rensende hē of wt
oerē geselscop myet lichte
lick yemant mysdoen mocht
herodes eñ archelaus al
warē sy prynce eñ hē vā
dē lande Dy moeste hem oic
wt sticke halte want sy v
vremde heerē waerē ende
geyn gebaerē cōmē van
dauids geslechte ayer yst is
banē al waer toe vmoedē
vur die stercke redē dat
herodes dat kynt myet
eñ mysdede Want nae
die pijnen eñ schickemisse
gratz syn tyt toe sterue myet
gestormē en was gelick dar
nae vur die tyt synes sterfs

steruēs due wil ghesciet dē
als die iodē hem steynē wil
dē ēn anderē ¶ Die mȳsche
¶ Doen quaem herodes
oer vader die coenheit die
kynderē toe doen doeden
Scriptura ¶ Het is waer
toe vmoedē soe herodes die
ierste cōmck vā iudeen was
mghesēt bȳ dē romeynē dat
ten tydē als hi vur dē kei
ser tegens syn soene ghedacht
was ghelick dat ic vur ghe
sēt hebbe den keiser toe vo
ren toe kēnē ghegeuē heeft
¶ Wat hem van dē driē cō
mȳē ghesacht ēn ghesciet
was ēn soe dat ioetsche
volck myt groter last onder
die onder dāmcheit van dē
romeynē ēn vremde herē
toe haldē warē dat dat
waer ghesien waer wt desē
een groete beruerte mdē
lande toe comē ēn om des
wille ēn daer m toe vur
sien herodes emck consent
vtregē ghedadt heuet daer
m toe doen als hem dat
guet solde dunckē ēn soe
is die waer toe vmoeden
dat herodes als hi toe huis
gecomē is dat hi tot hem
geroepē heeft die meiste
van den landē die schribē
ēn die phariseē ēn die goē
die onder hem dat lant
regeerdē ēn bȳ oerē raet
ghelaetē heeft dat kynt toe
doedē ¶ Op dgtter geyn ney
tydynge off sprack wt spen
tē en solde ēn om dat sy onse
ker van dē kynde warē ēn
dattet bȳ synē rade ghelae
tē is ghewest dat mach mē
wael merckē bȳ twe redē
Eerst want mē m geyn his
torie en vynt dat die iodē
van sodanigen groetē mort
den keiser aū herodes ge
clacht hebbȳ als sy gedaen
hadde soldē hebbȳ m den rst
myt oerē raet myet en waer
ghesciet ghewest ¶ Want aū
voel myner sake is aū he
rodes ghelaget gewest ¶ Tē
anderē mach mē mercken
wt des ewangelistē waer
de segghende dat ioseph myt
der moder ēn dat kynt
weder m ysrael trecke sol
de ¶ Want sy dot warē die
des kyns leuē gesocht had
den ¶ Die ewangelyst seit
seit myet hi is dot ayer hi
seit sy syn doet ¶ Aldus moe
tē daer voel gewest syn die
myt rade ēn dade des ge
būdidē kyntz dot suckē
de warē ¶ Moralizacie
Hier is toe mercke i desē
capittel woe dat Jhūs
als eyn mȳsche myt synē
alders guet toe vtlȳ ayer
als got soe bluft hi m den
tempel sonder oerē woetē

¶ Itē als gatz soen soe blyft
hi in syns vaders eñ in synē
tempel Mer als des mynschē
soen soe gaet hi myt synen
alders daer syt beuelē Dyt
is recht want eyn kynt woēt
geern int huis synre alders
Daer om die geern is in der
kerckē yt is eyn teickē dat
hi een kynt gatz is want
hy is int huis syns vaders
Mer die geern is in die ta
ueerne of ander stedē van
ydelheit et is eyn teickē Dat
hi is een kynt des duuels
want hi is int huys syns
vaders Hoert soe werde ōs
vier merckelicke dyngē ge
leert in desen ewangelio
Ferst in dē dat maria ende
Joseph droeuich warē doe
sy Jhm̄ v̄laerē haddē Werdē
wy geleert dat wy drouich
sullē syn als wy Jhm̄ dat
is die ewige salicheit v̄liesē
dat wilck gescheit aūmitz
dē sundē als wy sundigen
Eñ dan sullē wi hem sueckē
in driē dage der penetencie
toe wetē in rouwē biechten
eñ genoch doen myt arbey
dē vur die sundē Eñ alsoe
sullē wy hem vyndē Dat
ander is dat soe wie got
aenhangē will Die en sal
nyet conūserē onder synē
magē mer liever vā hem
geschiedē toe syn Want dat

kyndekē Jhūs leit sy alre
liefste moder doe hi syns
hemelschē vaders werckē
tracteren wolde Eñ daer
nae onder syn mage eñ be
kende eñ gesocht synde en
wōt ~~voet~~ hi nyet geuondē Daer
af sprect Bernardus tot
Jhm̄ aldus O guede ihū
yst dattu nyet geuondē en
biste onder dyns selfs ma
gen Woe sal ic dy onder
mynē magē vyndē Woe
sal ic di vyndē in blytscoppē
den cume dyn moder in
droefheidē geuondē heuet
Oic en wort Jhūs nyet ge
uondē in mēnichuoldicheit
der wertelicker dyngē Mer
int bynēstē des hertē dat
wilcke den tempel gatz is
¶ Dat derde dat wilcke ons
geleert wort is dat soe wie
geestelickē leuet den en sal
nyet v̄wonderē al ist dat
hi somwilē dozre van hertē
+ dūck is Eñ dat hem dat hi van
gade gelatē is want dat
selue der moder gatz oic ge
schiet is Meer myt gestae
diger oeffenyngē heiliger
aendachtē myt gebedē eñ
guede werckē volherden
de sal hi Jhm̄ neerstelickē
sueckē eñ alsoe sal h hem
vyndē Want eer solde he
mel eñ eerde v̄gaen dan
dat yemāt alsoe sueckende

nyet en solde vyndē Alsoe
biddende nyet en solde ont
fangē Alsoe cloeppende hem nyet
en solde in gelaetē werdē
Dat is dat niemant en sal
syn van eygen willē of syn
ne Want nae dat Jhūs die
clage van synre lieū mod
hoerdē soe v̄wandelde hy
syn vurnemē van toe by
blyuē in den tempel volgē
de den wille synre lieuer
moder En gynck myt oer
eñ myt ioseph toe huyswart
eñ was hem onder danich
Hier om sullē wi oic gehor
saem syn nyet alleyn gade
den vader mer oic dē my
schē want die soen gatz he
uet gehorsaem gewest nyet allee
got dē vader mer oic synē
alderē tot onser leeryngē
En toe beschemē die houerdie
der goeure die oer oūsten
nyet onderdanich syn en
wyllē Daer om sprect die
heilige leeraer Bernard⁹
aldus O mysche leert daer
om gehoersaem syn O eerde
leert onderdanich syn ho
uerdich gestubbe schaēme dy
dy Got v̄oitmoediget hem
eñ du v̄heffesti Got onder
worpet hem dē mynschen
Jnd. du begeers heerschoppe
Du v̄henes di seluē bauē
dynē schepper Want woe
duc wille ic die mynsche by

beger bauē toe syn Doe duc
wile v̄heef ic my bauē mynē
got toe gaen eñ dan en sma
ke ic die dyngē gatz nyet
ere Jhū x° des ¶ Gebet
leuendigē gatz soen die drie
dage van dynē droeuigē
alderē gesocht in dē tempel +
nae geuondē biste gewest dreien dagē
Geue my arme mysche dat
ic dy begerē moit begerēde
sueckē sueckende vyndēn
vyndende mynē mynende
my sundē lossen gelost syn
de nyet weder halē En du
he die den biddende wordes
gegeuē Den sueckende wer
des geuondē Den cloeppende
wort op gedaen En wilt
my dat nyet weygerē dat
wilck du gelaeues allē my
schē En die ten wille dynē
alders toe nazareth weder
kierende eñ hem gehorsam
toe syn getoent hebbes die
forme van gehorsamheidē
Geuet my harde mysche
mynē eygen wille toe brec
kē Op dat ic dy onder danich
sy eñ alle myschelicke crea
turē aūmytz Amē Die mys
¶ Du segges my voel ~~dyngē~~
eñ groete dyngē die wael
gelickē dē redē Ne r wilt
my vort seggē dat Jhūs
dede nae desen
¶ Wat dat Jhūs dede nae synē
xij jaerē Dat xvij capittel

Op dȳ Scriptura
vragen soe wil ick
antwoerdē Jck my nae
dat die gebēdide Jhūs xij
iaer alt was eñ mytte doctō
rē eñ geleerdē m den tempel
gedisputeert hadde Eñ myt
ioseph eñ symre lieuer mod
weder toe huys gecomē was
Doe en vyntmē of mē leest
myet dat hi eenige teicken
gedaen heeft mt apenbaer
der tyt eñ willē toe dat hi
mt begymsel ib geweest vā
synē xxx jarē wael vōstaen
de daer van die evangelist
schrijuē syn One mynsche
Wat dede hi mt myddel vā
desen tydē was hi dan le
dich syn tyt m ledicheit añ
brengende Scriptura
Nyet doende soe dede hi voel
want vt ib voel gedaen
geweest dat hi soe langhe tyt
onder den mynschē geweest
ib dat hi eñ vōcorēde was
m allē dyngē alb ey volcomē
mēschē thoenēde m soe dan
gher manierē dattet eynē ye
gelickē wael volcomē blijckē
mocht dat hi een volcomen
eñ volmact mēsche was
Had Jhūs sonder aflaet voil
teickenē gedaen mē solde sy
werckē vur fantasiē ofte
kyntscheit gehaldē hebn hi
wolde hē daer om alb ey mē
schē eynē yegelickē tonē eñ
die tyt vbeidē dat een myn
schē tot die iaerē vā vollē ge
comē ib Eñ aldus doende soe
heeft hi voel gedaen Die ge
bēdide Jhūs begaen erstē
toe doen eñ nae toe leeren
Hi heeft ons eerstē sy dochg
licke leuē myt synē woerdē
bewisen eñ getoent Eer dat
hi ons myttē mondē geleert
eñ gescut heeft woe wy leuē
sullen In deser tyt heeft hi
vole yem eynlick butē geselscop
der lūde gehaldē Hi heeft
dn gelijx alb ey mēschē m
gebedē geweest gnade dē vad
vur dat mēschelicke geslecht
biddende Hy heeft die mē
schē eñ ontome moedichste on
der die ludē geweest ī soe
dangher manierē Dat so
my gē yem bespottē eñ be
daptē: licht seggende Hy
haddē gemeent dat dese
droemer onb vriē eñ vand
roemeynē onderdanicheit
vloessen solde Wer daer en
sal myet af comē hy blyft
eyn onoerberlick mynsche
Eñ daer om geschiedent
dat nae der hant alb Jhūs
begunē den volcke toe predi
kē eñ groete myraculē toe
doen Eñ dat hi van grotē
hoegē hemelschē spraec Doe
seidē die ioden nv ib dese
man: en ist myet ioseph ves
tymerma soen woen comt

dē

vole

† dyge

hem dyt dat hi aldus groite
dyngē darf seggē recht oft
eyn groit rabbi oft meister
waer Die mynsche Ick hoer
hier wonder eñ waer om
heeft hem Jhus alsoe cleyn
aldus lange willē halden
Scriptura nyet om synen
wille Mer dat hi ons oitmo
dicheit heuet willē leerē eñ
den wech der oitmoedicht
heeft willē vur gaen Want
sonder oitmoedicht en mach
nyemant in dochdē toe ne
mē noch enige dochde ~~be~~ toe
recht besyttē Ja alsoe sinte
Bernardus seit Die oit
moedicheit is dē anderē doch
den alsoe mittelickē dat dan
sonder geyn dochde en schyn
nē dochdē toe syn Want
sal yemant caritate liefde
ofte ander dochdē ontfan
gē Die oitmoedicheit moe
tet v̄dienē Want die oit
moedicheit heuet gatz gra
cie Die leeringe
Om die vurseide doecht
der oitmodicheit toe crigē
is toe wettē datter voel
dyngē syn dienende tot
oeffeinge der oitmoedicht
Daer af scē bernaert seg
gende is Tot oeffeinge der
oitmoedicheit moegē vyf
dyngē helpē Dat eerste
is myne der snoetheit wāt
ten is geyn better medicīē

der zielē dan dat die myn
sche hem selue v̄smaet Eñ
als yemant anders ont
v̄smaet die is eyn hulper
tot onser salicheit want
hi duet dat goen dat wy
doen soldē Dat ander is
gestaedicheit in onder da
nicheit om altyt toe wille
te syn op dat die mynsche
alsoe leere breckē synē eygē
wille Dat derde is dat eyn
mynsche altyt sueke eñ aen
mercke die goen die beter
syn dan hy Eñ daer hi gra
cie in vyndē mach die hem
gebreet Dat vierde is ge
stadicheidē eñ gemerckē
der eygender conscientie eñ tien
gebreclicheit op dat hem
eyn mynsche tot allē beruertē
der houerdie v̄nedere in
oitmoedicheit Dat vyfte
is daer mē aen mercken
sal den heymelickē aensien
der got almechtich die dē
gront des hertē kenlickē
is Eñ dat syn waerachti
ge teikenē van eynē oit
moedigē mynschē Want
eyn oitmoedich mynsche
v̄blyt hem als hi v̄smaet
wort Hi is droeue als hi
geert wort Hi suchtet in
vur spoit hi v̄hoecht hem
ī tegenheit Hi vreist in
richeiden hi is droeuich
eñ weent in weldē eñ ī auer

ulroedichede ihū ghelouert i
armoede hof vsmaet hi eñ
alre eerē reeken hi hē on
werdich Hi en weet ghen
ypocrijtsrap noch ghenepst
heit mer hi myt die waer
heit tytlicke dynghē vsmaet
hi eñ ewighe dynghē begheert
hij Hi en weit die dynghē
d' werlt myet op dat hi soe
die ewighe dynghē vtrichten
mach ihū nūmermeer en
us vmeteht m syn tracht
eñ vdientē of ghracie ē schu
uet hi myet tot hem selue
noch synes selues tracht
mer ontmoedelickē bekent
hi die ghanē der ghotlicker
ghedertuerēheit Wie is al
sulcke eñ wi sullē hē lanē
Daer om O mynsch op dat
du mt ghuede altyt volher
dich buste soe staet altyt
m vresen eñ kent alle ghuet
uā ghade toe hebij ihū bidt
hem om volstandicheit
ihū ist dattu myet en wilt
daer neder vallē soe en or
delt nyemāt noch en v
onverdicht nymāt mer
nst dattu eynighe siet ghebre
kelic heb myt hem medeh
dē mytter hertē ihū bid mu
hem deuoetelickē want my
mant myet ghuetz en vmach
sonder die ghracie ghatz die hi
ghenet nae beliefte synes hei
ligē willē ihū ghemeenlick
ghescheidet als yemāt vmete
lickē eynē anderē oedelt dat
hi nae maels valt mt selue
ghebreck of m een meere daer
om dient ghot m vresen ihū
volghet die corte leeryngē
Anselmi segghende aldus O
mynsche aensiet alle dyne
lyneuste eñ alle dattu duest
ihū siet tot wat eynde datti
tomē sal Jnd ic ghelooue en bo
bistu myet rotsynich dattu
doen soltste dat ghoen daer
du blitscop of ontfaughē sold
ihū die dynghē laetē soldes dan
du tormentē eñ droefheit
mede vordyuste

Meditatie of aendachtyn ghe

Nv laet ons kierē totten
werckē eñ leuē ons hē Jhū
ons spieghels woonēde dese lā
ghe tyt myt synē alders toe
nazareth O mynsche bewijst
dy hier tegenwaerdich eñ
aen meret dat ghebūdide ghe
selschap eyn arm eñ ontmoe
dich leuē leydende Die salighe
alde ioseph arbeidē myt tym
merē wynēde dat hi comste
maria deb ghelijc myt spy
nē eñ neyen eñ anderē diest
deb huys doende ihū Jhūt
halp hem onderdanichlickē
merck oit aen O mysche woe
sy drie etē aen tafel dagelic
myt arme spise seer soberlic
kē ihū woe sy toe samē spre
kē waerde vol ycelich dyaheit

ẽn wijsheydẽ Ihũ dan keerdẽ
sy elck tot oerẽ ghebedẽ Aldus
mynsche heuel hem dy seluẽ
deuotelickẽ ¶ Gebet
O gheduerterẽ Jhũ fonme
der waerachtyger lydsaem
heyt eñ eỹ exempel der ont
moedicheyt Verdruyst van
my alle houdie eñ ont alle
begerte der ydelre ghlorie Ihũ
alle maniere vã sulcker pes
tilencie eñ quaetlyent O here
m dynẽ knecht en mout myet
syn noch ont myet schynẽ m
emich teckẽ van sulckẽ qua
dẽ of vdoẽmemssẽ Noch m
mynẽ sedẽ noch m mynen
waerde werckẽ eñ ghedach
tẽ fondeert my m waerach
tyger eñ dieper ontmoedich
op dat m my ghyn stede gre
apent en sy dẽ layen d vi
andẽ Ihũ vleen m dat ic cley my
sy m mynẽ oghẽ dat ic ghratie
mach vyndẽ m dẽ oghẽ dynre
mogentlyent Amẽ
¶ Voe dat sẽ Johan beghan
toe predikẽ Dat xviij capittel
Recht als Archelaue
lye sonder crone dus
hy den keiser Octauiaen
m Judeen ghesect was soe be
ghaen hi seer ondochtelickẽ
toe leuẽ Ihũ daer om soe want
hy bi den kerser Octauiaen
van synre heerscappie vlackẽ
Ihũ myts desen soe was Ju
deen onder die heerscappie
eñ pfite vã dẽ romeynẽ ghe
sect Ihũ als Octauiaẽ alt
was lxxvij jaer eñ daer na
dat rick van romẽ myt Ant
thonys synẽ neue toe samẽ
ghereghert haddẽ xiiij iaer
Ihũ daer nae dat rick vã
romẽ alleỹ xliij iaer ghere
ghert had soe is hi afly ndich
ghewordẽ Ihũ tyberius die
is nae hem keiser ghewordẽ
Ihũ als die werlt ghestaen
hadde vyf m ij c eñ xxix
iaer soe syn die ghebñdide
Jhũs eñ Johãnes m oeren
xxx iaer ghaende ghewest
[redacted] ¶ Ihũ alsoe int
selue jaer tyberius keysser
van romẽ synde eñ nt xv
iaer syns ricks synde Doe
was pilatus Judeen regierẽ
de Ihũ herodes antipa gha
lileẽ Jnd philips syn broder
eyn prynce vã abilinẽ Ihũ
annas eñ cayphas bisscoppe
m den tempel synde Doe is
dat woort ghutz op Johãnẽ
nder woestynẽ ghecomẽ toe
wettẽ m wendelickẽ van ghe
de toe ghesprackẽ ghewordẽ
Ihũ hi beghaen doer alle dat
lant omtrynt der Jordane
toe preken penetentie eñ
doopsel m vorghyffenisse van
sundẽ myts den vnotlende
dat hi den pphet ysaias toe
voerẽ ghesect was Die stymme
des roepens nder woestynẽ

4 mituriẽ eñ tracontyẽ Ituraias
eyn prince vã abylynen

vereyt den wech des herē
mackt synē wech Alle dalē
die sullē v̄uult werdē eñ al
le berch sullē v̄nedert werdē
Eñ alle houelē sullē geslecht
werdē eñ alle vleisch dat is
die mynschē die sullē besien
eñ v̄staen die behoudenisse
gatz Die mynsche Doepte
scē Jan eynē yegelickē diet
begerende was Scriptura
En trouwē neen hi hij en ~~doep~~
doeptē nyet meer dan allen
die mānē van der Joedē v̄stāt
Eñ berouwe vur oerē sun
dē hebbende hē seggen~~gende~~
van eyn toecomēde ~~doepsel~~
doepsel dat wilcke geschien
solde ~~Aldus soe en was~~ in
v̄gyffenisse eñ v̄latenis vā
sundē Aldus soe en was dat
doepsel van scē Jan myet
mer eñ bereytsel om bequā
toe werdē penetencie eñ be
rouwe toe v̄crigē eñ toe ond
haldē in soe danigē gueden
wille eñ berouwe tot die coē
ste van dat doepsel xp̄i Dat
sonder v̄treckē toe comēde
was die welcke gratie eñ
v̄laetenisse van sundē geuē
wolde Aldus was iohānes
roepende eñ seggende O
gij mynschē doit penetencie
eñ dat rick der hemelē is v
nakende Dat wilck woert
als vā dē rick gatz vā begyn
ne der werlt tot doen toe

noit gekondiget was Alsoe
heeft dat Johānes nu gebait
scopt dat wilcke noch got sel
nē noch engel noch patriarch
en noch ꝓphetē gekondicht
en haddē Eñ hi was doepēde
in den naem des goens die
nae hem comē solde Een guet
prediker diē dē ludē penetēcie
is predickē die is vur al schul
dich toe doen dat goen dat
hi den anderē leerē wille
Daer om al wast soe dat scē
Jan sonder doitlicke sunde
was Doe heeft hi hem noch
tans tot penetenciē eñ strē
gicheit des leuens willē le
uē eñ is in der woestynē
gegaen Dyn cleit is van ca
mels haer gemact gewest
Eñ hi heeft daer soe scherpe
lickē eñ stren gelickē geleest
gelick dat dij vur geseit heb
Eñ als scē Jan aldus dat woert
eñ toe coemste vā dē soen gatz
spreckende was Doe sy die
van ihrlm eñ voel vanden
Joden myt groetē scaren
tot hem gecomē om doepsel
eñ penetēcie toe ontfangē
Eñ als hi syende was dat
onder desen volcke voel pha
rizeē eñ zaduceē mede was
ren soe heeft hi hem ludē toe
gesprackē seggende O gi ge
slechtē vā slangē gi venyn d
mynschē Wie heeft v gewiset
toe vlien vādē toe comendē

taern of hi seggen wolde wie
heeft v geleert dusdanige ma
niere toe wetē sonder berou
we oft penetentie toe vlien
waendi dat toe comēde oer
del myt dat doepsel sond' pe
netentiē toe ontgaen Neen
gi nyet Mer wildy gatz taer
eñ syn toecomēde oerdel ōt
gaen doit penetentie bekeert
v vā sundē Want al ist ~~wat~~
dat v sundē dē volck bedect
syn sy en synt gade nyet v'
halen want hi alle hertē kē
nēde is Eñ v'laet v nyet dat
gi van abrahams gecomē
sydt dat en sal v nyet baetē
Mer doet waerachtige vrucht
d' penetentiē wyldy behaldē
wesen Ick segge v dat got vā
desen steynē toe wetē vā de
sen heiden abrahams kynde
rē makē eñ v'weckē mach
Want soe wie dat abrahās
werckē doit toe wetē guede
werckē Ind hem in dochte ~~lic~~
~~kē~~ naevolgende is die is war
achtich abrahams kynt toe
wesē Eñ daer ō O gi ypocri
tē gy pharizeē eñ zaduceen
haest v want die byl is op
die wortel van dē boem ge
seet Soe wat boem geyn gue
de vrucht en brenget dē sal
mē afhouwē eñ int vuyr
werpē Eñ daer om soe haest
v O gi sunderē die byl dat
is die loepende tyt uwes

leuens is op die wortel van
uwer crancker natueren
gesettet Ist dat gi geyn pe
netētie eñ guede werckē en
doit Gy sult in die ewige
pyne eñ in dat helsche vuur
geworpē werdē Eñ als die
lude dyt hoerdē soe waren
sy tot scē Johan seggende
wat sullē wy doen dat wi
dese groete vruchte doē eñ
dese vreeselicke pyne eñ or
deel ontgaen sullē Johānes
die antwoerdē hem eñ seide
Soe wie datter twe roeckē
of cleederē heeft die geue
den eynē den anderē die
geynē en heeft Eñ die spise
heeft die doe oic alsoe Die
v'uullet die caritate dat
goen dat gi bauē v redeli
ke noetdroeft hebbet dat
geuet eñ deelt den armē
ōnoselē mȳschē Die mȳsche
Woe sal ic dyt v'staen Alle
dat goeyn dat ic meer enc
kel heb sal ic dat moitē dē
armē geuē Scriptu Soe
wie dat aūtallige cleeder
oft yet anders aūuloedich
heeft bauē dat hē oft synē
kynderē oft naestē merc
kelickē van noedē is die
sal dat om got geuē dē ar
mē die es nyet en hebȳ Ō
mers dē goenē die inder
vterster noit syn of in sulc
kē staet dat sy toe der vter

ster noit geryngte comē soldē
Het en sy dat mē hem hel
pet Dan soe is eñ yegelick
v̄bondē dat toe geuē dat
hi ontberē mach Of anders
neemt hi synē naestē dat sy̅
is Jnd oic mede syn leuen
want in sulcker noit is al
dat guet gemeyn Meer ist
dat die arme mynsche nyet
en is by of inder wtterster
noit soe en valt dat geuē
onder geyn gebot Mer on
der den raet gatz Jnd dair
om sullē die rickē billiex toe
hulpē comē den armē wāt
als scē Jan crisostom⁹ seit
Om die salicheit der ricker
ludē heeft got die arme
my̅schē gemact Op dat
si sich aū hem ontfermen
eñ sy oic van gade ōtfer
herticheit v̄crigē Eñ nyet
en heuet got die ricke ōme
der armer my̅schē willē
gemact want die arme
mocht hi wael vursien
sonder die ricke als hi wol
de Hoert meer soe qua
mē die publicanē tot scē
Jan eñ woldē oic gedoept
wesen eñ vrachdē hē wat
sullē wy doen op dat wi
dat ewige leuē sullē moe
gē v̄dienē Eñ soe ist toe
wetē dat publicanē synt
wysselaers of tollenaers
Eñ die van des herē wegē
pēningē ontfangē eñ der ge
lickē doen Alle wilicke vra
gē van scē Jan gehoert syn
de soe gaf hi hem ludē dese
antworde seggende Gy en
sult anders nyet doen dan
dat gi nyet meer van den
ludē en neemt dan dat ind̄
wet eñ tot uwer officiē geset
is Het is den gierigē genoch
dat hi hem v̄late toe nemen
dat hi wael v̄crigē solde moe
gē Daer nae vraechdē hem
die ridderē eñ die lude van
wapenē eñ seidē wat sullē
wy doen beste op dat sy be
holdē solde blyeuē Hi seidē
hem ludē dat sy myt oeren
solt toe vredē soldē wesē Eñ
dat sy oic nyemāt geyn on
gelick doen en soldē noch sy̅
guet nemē noch rouē en sol
dē Eñ als die gebn̄dide Jo
hānes xxx jaer alt was op
eynē guedes dach dē xv dach
in April in die vierde indictie
die mane xv dage alt wesē
de

Doe hebn̄ die ioden scriben
eñ pharizeen dat syn die ge
leerdē eñ geerdē eñ oūstē
van der wet gesien dat gro
te v̄uolch dat Johānes had
de Eñ dat strenge leuē dat
hi leidende was soe hebben
sy seker notabile mānē pris
terē eñ leuitē aen hem ge
seynt eñ hebbē hē doē vragē

seggende Wye bistu systu
den wi v̄wachtē toe wetē
messias of sullē wy eynē
anderē v̄wachtē En hi sei
de Ick en bens nyet Sy ~~ant~~ vrae
~~wor~~dē voert seggende bys chdē
tu helyas En hi seide Neen
Bistu dan eyn ꝓphet Ind hi seyde
noch neen Sy antworden
voert eñ seidē Wie bistu
dan wat sullē wi dē goenē
seggē die ons totti gesant
hebben wat segstu vā dy
seluē Hi antwordē hem seg
gende Ick byn die goen dair
ysaias af gesprackē heeft
seggende Ick byn eyn stym̄e
des roepens inder woesty
nē seggende bereit den r
wech des herē Dat is tegē
syn toe coemst in die werlt
by achter laetē dat quaet
eñ toe doen dat guet En
wael toe recht is Johānes
eyn stym̄e geseit want ge
lick eyn stym̄e wat voert
brenget alsoe heeft Johānes
xp̄ūm gecondiget Als de
se badē of cōmissariē soe
dainge antwoerde ontfā
gē haddē soe seidē sy Ist dat
tu xp̄s oft messias noch he
lias nyet en biste noch geyn
ꝓphet wat doepstu dan
Hier op seide hē Johānes
Ick doep indē water Mer
hy heeft gestaen mydden
onder v den gy nyet ē wet

noch nyet en kent En hi is
die nae my comē sal eñ vur
my gemact is Toe weeten
dat wort eñ die soen gatz
die in d' ewicheit gewest
is En desen en byn ic nyet
werdich toe byndē eñ toe on
doen die riemē vā synē scoen
Hy gaet eñ staet dagelix
onder v ludē eñ gi en kent
hem nyet Hy ist die v doepē
sal in den heiligē geist hy
~~sal~~ heeft syn waeyer in syn
hant eñ hi sal vaegē synē
vloer eñ gaderē syn terwe
in synre schuerē En dat kaf
sal hi v̄barnē in dat vuyr ewyge
En dyt geschiedē aū die ior
dane aen die ander syde
van ihrlm Die mynsche
Wat sal ic v̄staen bi desen
waeyere eñ dy vagē
Scriptura Het is eyn ma
niere in dē lande dat die lu
de oer corē op dē velde ind'
sonē dorsschende syn En alst
auēt wort eñ stille weder
is soe staet daer eyn myt eynē
grotē waeyere slande die
lucht eñ mackende dē wynt
En soe werpt eyn ander myt
eynre schuppē dat gedorsschē
coren om hoege tegens dē
wynt En soe wayet dat kaf
dat licht is myttē wynde
En dat ~~swaer is~~ corē dat
swaer is dat valt aū eynē
hoep Dus soe sal die gebn̄

dide gatz soen daer van Jo
hānes spreckende was ten
ioncste dage dē quadē van
den guedē v̄scheidē En die
die guede die hi beteickent
mytter tarwē die sal hi bren
gē in synre schuerē dat is
int rick syns vaders Ende
die quade die beteickēt syn
myt dē kaue als licht van
dochdē synde Die sal hi ver
doemē eñ myt syn rechtū
dicheit oerdel werpē in dat
ewige vuyr ¶ Gebet
O Johānes alre salichste
vurganger xp̄i bade des
rechtē vryent des brudegōs
stym̄e des gotlickē wartz
Die v̄dient hebbes toe baet
scoppē dē troist onser v̄loe
synge V̄criget my ellendi
ge mysche bidē seluē onsen
hē Jhm̄ xp̄m myt dynē al
rē heilichstē gebede dat my
herte van sundē gereynicht
En myt dochdē v̄ciert synde
Jnd ic nae dyn heilige v̄ma
ningē bereidē moit dē wech
des herē eñ recht make sy
wege Op dat ic indē vterstē
ordeel als hi dē vloer synre
kerckē reynigē sal En terwe
vandē kaue scheidē sal ver
dienē mach onder terwe
coerne eñ syn wūcarē ge
uondē toe werdē eñ in die
schuere der hemelscher wo
ninge myt hem geseettet toe
werdē Amē
¶ Woe dat Jhūs onse hē van
scē Johan gedoept wart
¶ Dat xix capittel
Dese dyngē aldus ge
schiet wesende En die
gebūdide Jhūs xxix
had iaer geleuet eñ gaende in
syn xxx jaer
¶ Doe quam Jhūs wt galileē
aen die iordane tot Johānes
om van hem gedoept toe
werdē En als Johānes hem
sach comē soe wees hi hem
myttē vynger seggende
Diet hier coemt dat lam gatz
eñ die daer dragende is die
sundē der werlt recht of hi
seggē wolde Diet hē hier cō
mē als eyn ōnosel lam sacht
eñ oitmodich Die schepper
is van allē dat hier is eñ
die alle die lastē: dat is alle
die wēlt sundē alleyn dragē
de is En daer vur hi sternē
sal eñ die onder desē lastē
doit bliuē sal om myt syn
re doit alle die werlt vāder
ewiger doit toe v̄loesē En
als Jhūs by Johānē cōmen
de was Jnd van hē begerende
gedoept toe wesen soe seide
Johānes O hē yt behoert
my totti toe comē eñ vandi
gedoept toe wesē eñ du co
mes tot my Of hi seggen
wolde O here du biste my
got my schepper eñ ic byn

dyn creatuer dyn knecht
du biste reyne die alle mynschē
reynichste Ick byn eyn arm
sunder eñ du biste sonder sū
de want du biste got Ende
wilstu dan heer als eȳ sun
der gedoept wesē die die sū
dē biste comē toe v̄geuē dair
om hē behoer ic van dy ge
doept toe wesen eñ du nyet
van my Eñ Jhūs antwoer
dē tot iohānē eñ seide Laet
nu wesen aldus soe betemet
ons toe volbrengē alle recht
uerdicheit Dat is toe we
tē in oitmoedicheidē recht
of hi seggē wolde Ick wil
my nu onder dy geuē tot
eynē ewich exempel dat
nyemant woe groet hi sy
hi en laet hem oft en wey
gere hem toe doepē yt sy oic laetē
van mynder man dan hi
selū is Die rechtūdicheit ey
schet dat mē nyemāt beue
lē en sal eenich werck vā
penetentiē toe doen hi en
sal ierstē eñ al vur mede
doen Eñ want ic wil dat
eyn yegelick die beholdē
wil wesen hē laet doepen
~~Jnd doen dat goen dat ick~~
dair om yst dat ic seluer soe
my wil laetē doepē eñ doē
dat goen dat ic vandē mȳ
schē gedaen wil hebȳ Eñ
als Johānes dyt hoerende
was soe wart hi v̄licht vā

bynē Eñ hi doeptē dē gebū
didē Jhūs ontcleit eñ naect
wesende Eñ dat dede hy
myt groeter eerwerdicht
eñ reuentiē want hi en
dorste nyet genackē dat
gebūdide hoeft ons herē
Mer hi reep al beuēde O
salich mecker heilicht my
Eñ Jhūs aldus gedoept we
sende Jnd als hi biddende
was synē hemelschē vader
Doe wart die hemel ont
lakē eñ eȳ ōtspreckelicke
claerheit heuet xp̄us om
schenē eñ Johānes sach dē
heiligē geest neder comē
in eyn gelickenisse vā eynre
duuē syttende op Jhūs
Eñ myt dē soe quam daer
eȳ stȳme wttē hemel ende
sprack seggende Dyt is
mȳ gemȳde soen in dē wilc
kē ic mȳ wael behaegen
heb hoert hem It is wael
recht dat wi hem hoeren
want hi is die ewige wisht
hi is die ewige waerheit
Eñ als iohānes dyt gesiē
eñ gehoert hadde soe gaf
hi getuchnisse vā Jhū eñ
seide den volcke Ick heb dē
hemel apen gesiē eñ sach
den geist gatz neder dalē
als eyn duue eñ blyue op
hem eñ ic en kendens ~~nyet~~
toe vorē nyet Mer die my
geseynt heeft toe doepē in

den water die sende my Op
wen du sietste den heilighē
geest neder gaen eñ op hē
bleuēde Dat is hi die doepē
sal mden heilighē geest Jnd
ic hebben gesien eñ gene
getuchnisse van hem dat hi
is die soen godes One mysch
¶ Woe vōstae it dyt en was
mids die soen gotz myet ōt
fangē van dē heilighē geest
en was die heilighe geest
myet m hem Wat geest is
dyt gewest die aldus op hē
is getomē sittē m een gedāc
te vā eÿ duue Scriptura
¶ Die heilighe geest was m
Jhū vol: myet by gratiēn
als m anderē mynschen
ayer die wisheit gotz die
heeft dyt willē latē geschē
om voel reden willē ¶ Eerst
want got heuet willē thoc
nē dat m Jhū die vollect
was van allē gratiē eñ dat
wi alle gratie aen hem suc
ken sullē ¶ Ten anderē dat
biden heilighē doepsel die hei
lighe geest geseynt wort m
den goenē die gedoept
wort ¶ Ten derdē dat die
gebūdde Jhūs die goē was
die doepē solde m dē geest
eñ van wen die mysche dē
heilighē geest ontfangē solde
¶ Ten vierdē dat got die va
der bervisen wolde tot wien
hi spreckende was segghende
¶ Dyt is my gemÿde soen
One mysche ¶ Was dese
claerheit langhe duerende
of wast als eyn blixem die
ter stont vōgact Scriptura
¶ Die hemel dat is die lucht
die wi dē hemel noemende
synt die dede hem apē ge
lick gi siet vā dē blixem
schenē ayer die claerheit
die m soe damyster mame
rē wttē hemel comēde was
eñ Jhū om benādē was
die bleef soe langhe als die
~~als die~~ stÿme spreckende
was Als hi sprack Dat is
¶ Meditacie oft aendechticht
O mynsche hier saltu
mercken woe die suete soē
godes hem selue outdeet
als eÿ ander gemeÿ myn
sche Eñ woe die schepper
vā allē creaturē wt mynē
onser zalicheit gedoept
wart m den water mē
taldē tydē mt welcke onse
zalicheit gewracht heeft
by genakē syns heilighen
lichams Alle waterē suu
ende eñ heilighede eñ onse
sundē ¶ wasschende Dsue
te Jhū ōnoesel lam gotz i
wien geen vlecke oft aen
dacht der sundē en is
Du wordes gedoept dat
water i di selue heilich ma
kende op dattu myttē ons
heilichen soldes

Moralisatie oft leeringe

Voert is toe wotē dat die heilige geest op xp̄m gedaelt is in der gedaentē van eyre duuē om toe tonē dat Jhūs was sachtmoedich eñ sympel sonder galle of enige bitterheit Eñ om dat wij v̄staen soldē hē in sachtmoedicheidē gecomē toe syn Eñ dat hi wonēde is in oitmoedigē eñ sachtmoedigē hertē Itē oic om des willē heeft hem die heilige geist in der gedaentē van eynre duuē geapenbaert om toe toenē dat hi bewonende is die hertē der gynre die die liefde gatz hebben Want die duue is een oeffenersse der liefdē Alsoe crisostim⁹ seit Eñ daer ō heeft die heilige geest dese gedaēte der duuē gecorē want bi genē teikē en wort soe wael bekent waer die heilige geist is als byder gratiē der liefdē

O alre gue- Gebet dertierenste Jhū die vandē hande sc̄e Johānes gedoept hebbes willē wordē want ic geloeue dat ydel gemaect hebben sundigēde dat welck ic in dē eerstē doepsel geloeft heb soe loep ic toe de twedē doepsel penetencie doende Ick schuldige sunder belie di got hē ~~hē~~ dat ic swaerlic gesundiget heb in gedachtē sprecke werckē eñ v̄sumelicheit Ontellickē syn myn sundē Jnd nyet alleyn en heb ic my selnē gebracht in den strickē der sundē Mer voel ander mȳschē die bi mynē raet exempel v̄sūmenisse of enige oersake gesundiget heb Om wilcke sundē eñ mȳ sundē heer ic oetmoedelickē bid dattu die algader ons ōtfermhertelickē v̄geues eñ afduest Amē

Van Jhūs vastē eñ temptatiē vandē duuel Dat xx capittel

Ter stont als Jhūs gedoept was dat wilcke geschiedē in xxx iaer vā sȳre geboertē in die derde indictie Optē vj dach in ianuario die mane vijf dage alt wesende Doe wolde ihūs vur ons allē tegē dē viant des mȳschē begynē toe stridē Eñ alsoe hi vur ons allē onse tracheit wolde v̄wynē eñ ons leerē dat die goen die vrylickē tegens desen viant wil strydē hem noit en oerberlick is dat hi belie die werlt eñ die werltelicke mynschē daer om als xp̄us gedoept was

Doe was syn mȳschelicheit by dē geest Dat is by den gotlickē ingeuē daer hi mede v̄enicht was geleit in dat

desert oft wildernisse dat
is dat onbewoende ende
lant welcke dat hij gende
is tusschē ihelim en ihesu
om des wille dat hi daer
getempteert solde worde
van de duvel op dat hij
de duvel en syn bedrogē
en temptatie vur ons
allē vervynē solde Nu dat
hi by den ons allē macht
verwē en sterc solde alle
onser temptatiē en bedro
gē moegē vervynē Wat
gelucke dat die gebēdide
Jhūs mit synre doot ons
vander ewiger doot verlost
heeft hi ons nit selēlichē mit
synre temptatiē des duvels
temptatie vervonē Item om
dat hi ons troist en mut
sterc wolde Dat wij met
verslagē en sullē werdē mit
ewiger temptatiē als wi
aen merckē Jhīm onsē hē
getempteert toe syn Item
die gebēdide Jhūs heeft
in dese wildernisse in deser
enicheit vur ons allē willē
pentēcie doen om dat hi
ons exempel heeft willē
geuē dat wi int seclijx
alleē en in enicheit Nu met
vur die oghē der ludē vur
onse sundē penetencie doē
sullē Nu als Jhūs gevast
had xl dage en xl nacht dan
nae soe hongerde hem met
van noctē wegē want hi
was mechtich syn lichām
sonder spise toe onderhal
dē Meer hi woldē syn lichā
sterc onder die mysschelicke
gebrechē op dat hi hē toenē
solde volcomē mysschē toe
wesē Nu die op dat hi den
duvel syn godlicheit verber
gē wolde Und die duvel die
betweer der mysschē svende
en vernēde dat Jhūs hon
gerich was twifelde nocht
tans aen hē of hi gudes soē
nes wesen mocht Doe wol
de hi onder suckē oft Jhūs
got en mysschē was Und
dynck tot hem in mysschelic
ker formē Als ey heilich mā
hem vertoenēde en besochte
Jhīm in driē maneré Eerst
geluck hi Adam gedaē had
Want die mysschē tot drien
sundē seer gestelt is toe te
tē Ste eerstē in gulsicheit oft
in lust van smack Sten ande
rē in ydelre glorē Sten derde
in giericheit of begerlicheit
des tytelickē gheuts Adam
wart bedrogē mytē smac
ke der vruchtē mit ydelre
glorē Want hi adam toe
seyptende was ist dat gi vā
desen vruchtē etet gi sult
wesen als eyn van dē godē
toe wetē van dē meistē Nu

I soe heeft

ten anderē myt houdiē segghē
de gh sult wijs eñ wetende we
sen In deser manierē soe heft
die duuel dat wilcke lucifer
die prynce der duuelē wast
Also sēc Augustijn sent Jhim
ierstē beweret mytte smacke
seggende Ist dattu gudes soe
boste die die mijsche vō beidē
de syn ick weet dattu vō hon
gert biste mact vā desē steen
steyn broit sprecket mer eij
wort ick weet dat dy macht
in dat gheual soe groot is dat
dese steyn ter stont broit in
vwandelen sullē Die mijsch
Jwaer om wolde die duuel
Jhim meer betorē mt makē
van brode dan van anderē
dyngē Scriptura Die
duuel bewert dē mijschen
altijt mt goene daer hi mest
toe ghenycht is Eñ want ijs
nae synre mijscheluchert seer
hongerich was Doe wolde
die duuel by dē Jhim onder
suckē of hi alley mijsche was
eñ myet got want hi wistē
wael in den Jhim myet en
waere dat hi lichamlicke
nootdruft nemē solde Eñ en
konde hi geyn broit makē
dat hi dan by den wetē solde
dat hi die soen gudes myet en
ware Die enige wijsheit dijt
hoer ende die heeft hem ge
antwoort in soe dangher
manierē dat myet gheseit
en heeft dat die soen gudes
was of myet Eñ heeft gheseit
Die mijsche en leuet myet alley
bij dē broede ayer hi leuet oic
bij alle dē woordē die ghaende
syn wttē monde gutz Recht
of hi seggē wolde Die mijsche
en leuet myet alley bi dē brode
mer by die wijsheit eñ cracht
gudes dat wilo dat waert
gudes is Een mijsche is ge
mact van ziel eñ lichaem eñ
alz die ziel vā dē lichā vōsche
dē is soe en is dat lichaem
geyn mijsche mer vt is eij
stynckien aes Eñ daer om
gheluck dattet lichaem onder
haldē wort mytte broede soe
wort die ziel gespijset myt
woert ghutz toe horē eñ toe
outfanghē Jwaer by claerlic
hē toe mercke is dat die mij
sche myet en behoeft spijse vā
brode ayer hi behoeft oic gheis
telicke spijse Eñ bi desen soe
leert ons die here Jhūs alz
wi van onsen vleeschlickē lus
tē getempteert werdē Dat
wi onse vleis myt vasten
vōwynē Eñ of dy duncket
dat dy dat vastē tegens dy
temptacie myet en helpet Het
sal dy sonder twijfel nochtās
helpē om die temptacie toe
vōwynē Eñ alz die duuel
sach dat hi Jhim myt dijt vur
leggē dragende tot ghulsicht
myet vōwynē en mocht Doe

heeft hi hem voerder myt
ydelre ghoerē willē beteren
waer toe die myſchē ſeer ghe
neyght is Ihi hi naem dē ge
bōndē ihm en voerdē hem
in die heilighe ſtat ihrlm en
ſettē banē optē pynakel vā
den tempel en wolde Ihū
daer beteren Ihi hi ſeide tot hē
Iſt dattu biſte die ſoen ghatz
ſoe laet dy nv hier neder val
len Iwant daer ſteet geſchre
uē van dy Got heeft synen
engelē ghebaedē dat ſy in alle
wegē dy bewarē ſoldē Die
myſchē Ick hoer wonder
leit hem Ihūs aldus voerē
van dē viant Ihi waer om
en ſeide hi nyet Byſtu ghods
ſoen ſoe clymt opwaert dat
die lude dyn cracht en ghloe
ſyen moegē en in di geloeuē
Scriptura Nyet en is ghey
wonder alſoe ſcē Gregorius
ſeit dat hē Ihūs van den du
uel leit leydē en voerē waent
hi heuet hē vā dēs duuels
ledē laetē trucē toe wetē vā
pilatus en van dē iodē Op
dat ander dattu vrageſt
ſaltu wetē dat die duuel
altyt arbeit om dē myſchē
int nederſte toe werpē aen
ghades werck dat is die my
ſchē die neder ghevallē is op
toe heeffē en hem in die ewi
ghe ghelucke ghloe toe ſtelle Ihū
op dat wi vī heuē ſolde moe

ghē werdē Doe heeft hi ons ſe
ker beuele eñ ghebaedē ghedae
ſoe werdē wi van hē vī heuen
Ihū daer om antwoerdē Ihūs
den duuel eñ ſeidē hē Daer
is oic geſchreuē Du en ſalts
dynē heer dynē got nyet be
toren Ihi als die duuel hem
benoeldē by deſen woerden
eñ antwoert dat hi vīwonē
was Doe heuet hi Ihū ten
derdē mael myt die gierecht
willē beterē eñ heuet hē we
der genamē eñ geuoert op
dē hochſtē beerch den wyſtē
Ihū heuet Ihūs daer getoent
oſte vī telt alle die landē eñ
cōnckrickē vander werlt
eñ die vroude eñ blytſcop
van dē seggende Jck ſal di
hē van alder werlt mackē
Du ſaltē alle die vronde vā
der werlt hebē iſt dattu nv
op dyn knyē valſt eñ my als
dynē oūſtē aenbedden
willes Die myſchē Deſe
duuel die ghelickt recht dē
myneb die dē medekens
voel lauē ymer dat ghoen
dat ſy nyet en hebē op dat
ſy den onwyſen bedriegē
mogē Deſe duuel beloefdē
die hele werlt eñ hi en heeft
daer myet of gaen Ihi bela
net blitſcop eñ ſutet ſchuer
in pynē eñ droefheit Ihy
wil van hē aenghebedt ſyn
in der eerdē dē die engelen

aenbedē m dē hemel
Scriptura ¶ Ēn alb die
gebēdide heer hem aldus
latē tempterē hadde soe
heeft hi ons toe vorē dē
duuels temptatiē willen
vrijnē ēn ter neder werpē
Ēn hi heeft den duuel stren
ghelickē toe gesprackē als ēn
here der herē macht ēn mo
ghentheit aā alle die duuelē
hebbende ēn heeft hem ge
sent Gauck sathanas toe we
tē in dat ewighe vuyr en wet
stu myet of en wilstu myet
wetē datter geschreuen is
Du en salt alleyn dynē hē
dynē got aenbedē ēn hē al
leyn sculdt of hi segghē wil
de Du hebste my toe vorē
geleit dat ic dy aenbeden
solde kent dy selue ic byn dy
hē ēn dyn got du moutste my
onderdanich wesen Ēn als
die duuel dese ghotlicke stēme
gehoert heeft Doe heeft hi hē
onderdanich moetē wesen
ēn is van hē ghetruen ghelick
ēy die vwonē ēn beschemt
was Ēn die heilighe engelē
die synt voert ghecomē ēn
hebē dē ghebēdidē herē oerē
schepper ēn meister gedient
ēn hebē hem spise ēn dranc
gebracht om syn mynsche
lickē noutdruest toe hulpen
toe comē ¶ Meditatie
O mynsche merct hier
ēn aen siet ouse heuē heren
Jhū van voel dochden er
empel genende want hi ghet
m der woestynē hem af schei
dende van allē troest solaes
ēn ghemack Hi vast hi waect
hi bedet hi leghet ēn slaept op
die bloete eerde ēn ontmoe
delickē ēn vredelickē soe wā
delt hi onder die beestē ēn
wilde dierē Daer om soe
visiteert due wille mytten
hertē dynē herē m der woes
tynē ēn myt hem soe heb me
delidē ēn eyn exempel van
hem Doe leert dy ort pyn
lickē dynghē oeffenē ēn troest
ēn ghemack derue doer die
myne van hem Ēn want
mt eerste toe vstaen is die
ghulsicheit ēn waellustichet
ist dat mē die ander sundē
weder straen wil Gelicker
wis alb die heilighe leere De
da seit Het en sy dat die
ghulsicheit eerst ghebrept woert
toe vgheefs arbeidē mē tegēs
die ander sundē Daer om
m deser temptatie saltu dy
manlickē hebē dyns selfs
natuere ēn dē viant wed
straende ēn neerslueger altyt
om dyn ghenoet toe werdē
van dyn lichaem Ēn voert
soe saltstu neerslichdē wa
lē tegens alle temtatien
ēn becormgte Want nie
mant sonder becormgte en

leest dat ons betuget die hei
lige leerer Bernard ſeggē
de aldus O mynſche dat wil
ic v̄manē dat nymāt mē
licham en leeft ſonder beco
mſē Ja die vander eymre
v̄loist wort ter ſtont ſal hi
v̄wachtē eē ander xp̄n m ſulc
ker manerē ſal hi bidden
ō daer af v̄loist toe werdē
dat hi nochtans bekene eē
ander volc toecomēde dat
duc wille gheschiedet dat got
eē temptacie toe langer ī
den mynschē laet blieue op
dat eyn ander tamptacie
daer mede belet ſolde wer
den of vander eymre temp
tacie v̄loſt hi toe eer dat op
eyn ander daer nae volghe
eñ dē mȳſchē oeffene Merct
voert aen woe Jhūs v̄wāē
hebnde den mant die engē
ley tot hem quamē eñ hem
diendē aen ſiet nv mwende
herē tuckē den ſuetē ettende alleȳ
die engelē om trynt hem
ſtaende Daer af machmē
deuoetelickē dynckē aldus
Toe wetē dat ij van den
engelē bi den wille ghetz m
torter ſtont ghymghē tot ſymre
lieñ moder maria oer ghru
tende xp̄n van den ſtael oerb
lieuē ſoens v̄tellende xp̄n
woe ſy een wemelch van der
ſpiſen die die ſuete mod ghetz
vm· oer eñ Joſeph bereet
had tot Jhūm droeghē daer
nae ſittende Jhūs neder ter
eerden ſoberlickē etende
xp̄n die engelē ſtondē ō trynt
hem diende oerē herē eñ
oerē ghot Jy aen mercten
oerē herē alſoe behoeuende
ſpiſe als eyn ander mēſch
myt ghroetē medelidē O
mȳſchē waert dattu myt
begerlicker hertē hem al
ſoe aenſagtes du ſoldet
nv mede lidē tranē wtſtor
tē op dattu hem lief hadds
Ten eynde als Jhūs voit
ſel ghenamē hadde eñ ghe
dē vader danckende eñ
lauende ſoe begonſte hi
vandē berch toe dallen
Merck hem nv wael aē
woe hi allepn ghaet bloetz
voetē die hē van als xp̄n
hebt medelidē eñ volghet
hem nae Gebet
Ogheede Jhū die vanē
gheiſt gheleit worth m der
woeſtynē vaſtende xl dagh
eñ xl nacht xp̄n daer nae
honger hebbende dynē
tempteere v̄wonē hebſte
Geue my ontfermhertich
heid m die doechde der ab
ſtynentiē eñ reynicheit
toe vaſtē van dē ſundē
honger eñ dorſt toe hebn
nae die redelicheit
xp̄n dat ic myn temptereb
die werlt dat vleeſch die

duuel ghot hé by dynre dy
re gratie eñ by dynre hul
pen mach vñ vryne hñ want
betoemghe is onse leue eñ
ellende op der eerdē soe gh
dynckt hé onser ellendē eñ
arbeitz hñ gheue ons m die
betoemghe myet toe vallē
yer doer dyn betoemghe
altyt toe vñryne eñ tē ey
de van allē betoemghē ont
fermēhertelickē vloist toe
werdē Amē ¶ Die eerste
roepynghe eñ vkiesinghe dat
xpus syn discipulē beghae
toe vkiesen ¶ Dat xxj capit

Op eyne anderē dach
soe wandeldē Jhūs
aent dat water vā
der Jordane Jnd iohānes
baptista Jhū siende eñ vā
hem ghetuychmisse ghenende
hñ weeb hé myt synē vyn
gerē eñ hi riep seghende
¶ Siet dat lam ghatz
siet die daer af duet
die sundē der werlt Recht
of hi seghen wolde siet dyt
is die ghoen den die patri
archen beghert hebn hñ dē
die pphetē eñ die weet hier
vur maels ghebaetscopt heb
bē Siet die vnoesel is onder
die sunderē eñ rechtrūdich
onder die vrechtrūdighe mē
wilckē ghyn sunde en is
hñ daer om is hi mechtich
af toe doen die sundē d werlt
hñ daer stondē by Johānes
twe vā synē discipulen daer
die een af was sē Andries
eñ hoerdē oerē meister ghe
tuychenisse ghenē van Jhū
die eȳ wile tyts om trypent
Johānes bleef myn ulicken
touūserende hñ als dese twe
discipulē dyt hoerdē soe sy
sy Jhū ghenolghet hñ myttē
kierdē uhūs hé om eñ sach
sy aen hñ spraek tot hé lutē
wat suecki Jnd sy antwoer
dē Hé meister waer
woendi dat vraeghdē sy daer
om op dat sy duc wile tot ōsē
lieuē hé Jhū soldē moeghē
comē eñ hé toe spreckē Jhūs
die antwoerdē hé comt en
volghet my nae eñ besiettet
hñ sy volghdē hé eñ saghe waer
hi bleif hñ sy bleeffē al daer
den dach by hem Jnd dyt ghe
mel om die x stonde vandē
daghe Oerstaet dyt waer
mē beghinen al daer die vrē
toe rekenē mt op ghaen vā
der sōnē hñ Jhū aldus
volghende Andreas die die
alre ierste kerstē eñ die eer
ste discipel ons herē ghewest
is want hi Jhū eerstē nae
volghden eñ hi vant peter
synē broder eñ seide hym
hebn Messyam ghenonden
Jnd andreas die leidē peter
synē broder tot Jhū hñ als
uhūs peter aen sach soe ont

synck hi hem blijdelickē eñ
seide hem Du biste symon
ian eñ du salts genoemt
wesen Cephas dat is peter
Des anderē dages soe wol
de Jhus wtgaen nae galile
en daer hi wt gecomē was
om gedoept toe werdē Eñ
hi vant philippū eñ philippus
was gebaerē wt bet
sayda vā dan dat scē An
dries mede gebarē was
Eñ Jhus seide tot philippū
volcht my dat is mȳ leere
eñ mȳ exempel Eñ ter stont
soe volchdē philippꝰ ge hoer
samelick nae Jhm Eñ soe
gynck daer nae philippꝰ om
toe vyndē synē broder na
thanael den hi vant onder
eynē vigenboem Eñ hy
sprack tot hem seggende
Den moyses eñ die ꝓphetē
beschreuē hebȳ toe comen
den hebȳ wi genondē Het
is iosephs soen van naza
reth Als nathanael dit hoer
dē soe was hi seggende
Mach yt guetz vā nazareth
comē Licht of hi seggē wol
wolde sal messias wt naza
reth comē Die ꝓphetiē haldē
dat hi wt bethleem gebarē
solde werdē Al waer op soe
was philippꝰ antwoerden
eñ seide en geloeffes du my
nyet soe coemt eñ besietet
of hi seggē wolde Gy sultet
wt synē woerdē eñ werckē
wael bekenē eñ mercken
Eñ soe leidē hi nathanael
tot Jhm Eñ als ihus natha
nael sach soe wael vā bynē
als van buytē want hi ken
der is van allē hertē Doe
seide Jhus tot dē goenē die
by hem stondē Siet al hier
comē eynē waerachtigen
ysraelschē mā in den wilc
kē dat geyn bedroch en is
Eñ als nathanael horende
was dat Jhus dese getuych
nisse van hem gegeuē had
Doe ~~antwordē hi ihus~~ vra
gedē hi ihm Waer vā dat
hi hem kenēde was Jhus
die antwordē hem op syn
vrage eñ seide Eer dat phi
lippꝰ di tot my geroepē heft
eñ dattu myt hē onder dē
vigen boem waerste doe
sach ic di Toe wettē dyn
herte eñ dyn meynige Eñ
als nathanael horende
was dat ihus wiste wen
hi quam hem myt licham
lickē ogē nyet gesien heb
bende Doe seide hi meister
du biste gades soen cōnick
van ysrahel Doe seide
Jhus weder tot hē ō syn
herte op waert toe treckē
tot kēnissen synre goth
ic Om dat ic di geseit heb dat
ic dy sach onder dē vigē
boem soe geloeues du Du

ſaltz noch meer dꝛuncken ſien
dan deſe ſyn Want it ſeg
ge v vut waer gh ſult noch
den hemel ſien op lucken
en die engelē op en neder
clymē tē dienſt vandē gnad
ſoen toe wettē m ſynre ver
riſemſſe en opnaert tē he
mel Ēn dyt geſchiedt weſen
de ſoe is xp̄us Jhūs myt phi
lips m die ſtadt van naza
reth tot ſynre heuer moder
getomē al daer hi van oer
myt ō̄ſpreckelicke vronde
ontfangē is geweſt Ēn voert
aen ſoe bleef Jhūs dat naer
m gheliken en geyn ewan
gelyſt en ſchzynet wat Jhūs
meer dede bynē dē jaer tott
tyt toe dat hi vā water wyn
macte mꝰ bzuloſte ℣ Mede
tnae en leermge

In deſen ontmoedigen
roepē en nae uolgē der diſci
pulen ons hē Doe iſt denoc
telicke aen toe mercke woe
die gnedertierē hē begerde
ſynre diſcipulē en altre my
ſelfe ſalicheit hem ſelue tot
hem keerē de vt ſynre gne
dertierēheit die altyt hem
keert tottē gnoenē die hem
toe hem waerts bekieren
Ēn woe Jhūs mytte ogen
ſynre ontfermhertigheit en
gnedertierēheit aenſiende
ſyn diſcipulē hem nae uol
gende tot hem ſeide om be
tronwende en̄ coenlyck toe hē
waerts hem toe gnue waet
ſueckt gy Oft hi ſeggē wolde
Ick byn berept toe uwer begerte
nē want hi woeſt wael myt
wat begertē dat ſy hem ſoch
te mit wilcke ons toe v̄ſtaen
gegeuē wort dat xp̄us alle
dē goenē die hem myt puerē
hertē betynē nae toe volgē
betrouwē heeft en hape ſynre
ontfermhertigheit en dat be hy
reit is om hem toe helpē en toe
ontfermē Daer om ſeit ſcē Johā
criſoſtomus dat wy hier by ge
leert worden als wi betynē
wael toe willen dan geeſt ō̄
got wel oerſakē der zaligheit
ayer op dat geyne dat Jhūs
hem keerdē tottē diſcipulen
die hē naeuolgende ſeit Ihe
ophilus aldus Het en ſy dat
tu by gnedē werckē xp̄i
naeuolgeſ ſoe en ſalſtu myet
gerakē tottē aenſchouwē
ſyns aenſichts noch moegē
comē tot ſynē huyſe ℣ Gebet

O gnede Jhū vloeſer der
v̄larender behalder en hape
der ballynge ſolaeſ der ar
mer vā geeſt Dterdheit d̄
arbeider v̄makynge d̄ ver
moeider crone der v̄vynnē
Eemch loen en̄ warachtige
blutſcop der oūſter bozgerē
edel kynt deſ oūſtē gratz
en̄ hoegſte vzuchte deſ mede
lickē helpaers fonteyne ultre

gratiē Van wilcx volheit
wy allē ontfangē hebn̄ O
seer begerende Jhu̅ genoert
moit ic werdē in di eñ van
al treckende eñ hapende
eñ mynēde totti moit ic ge
leit werdē eñ dy naeuolgē
Wanttu alleȳ genoch biste
du alleȳ salich maken Du
alleȳ guet eñ suet biste den
goenē die dy sueckē eñ dynē
naem bemynē Amē

¶ Woe dat Jhu̅s water wyn
was makend ¶ Dat xxij capit

Opten vj dach in Januario die mane alt we
sende xv dage in die vierde
indictie Die gebn̄dide Jhu̅s
xxxi iaer alt wesende Fn̄
een iaer nae dat hi vā scē
Jan gedoept was Z

¶ Doe was daer eȳ bruloft
int lant van galileen in eȳ
dorp genaemt chana staen
de buttē nazareth omtrynt
vier mylkeus om trent eȳ
duytsche myle makende Al
daer Jhu̅s myt syne gebn̄di
de moder eñ discipulē ter
bruloftē gebedē was Fn̄ alst
op dat eynde was van der
werscoppē Doe seide die oit
moedige moder tot oeren
lieuē soen wt medelydē eñ
guedertierenheit Doen sy
en hebn̄ genē wyn oerē soen
nyet gebiedende oft bidden
de dat hi hem wyn besorgē

solde Mer sy gaf hem alleȳ
dat gebreck toe kenē nyet
twyuelende oft hi en solde
die gebreckē wael v̄uullen
Ten is nyet van noedē dat
die een vrynt tottē anderē
seggē geest my of doet dyt
of dat want als hi syns
vryndes wille v̄hoert toe
hant volbrenct hi dē Fn̄ als
die gebn̄dide Jhu̅s synre
lieu̅ mod' begert verhoert
eñ v̄staen had Doe heeft
hi geseit tot oer Wyf wat
gaet yt dy aen oft my dat
wilcke woert Jhu̅s nyet en
sprack wt eyniger onwer
dicheit mer alsoe Augustyn
eñ Bernard⁹ seggende syn
soe dede hi dat om ons toe
leerē dat wy in dē dyngen
die got aen gaen nyet en
sullē achtē vader eñ moder
Ofte onse natuerlicke vryn
de op dat sy eynich guet op
sat des leuens in ons nyet
en belettē Fn̄ want Jhu̅s
bekende nae synre gotheit
dat noch geyn tyt en was
myrakelē toe doen Doe sei
de hi voert tot synre mod'
Myn tyt en is noch nyet
gecomē Oft hi seggē wolde
die goen die hier toe mael
tyt syn en geuoelē noch geȳ
gebreck Het waer noch toe
vroe dat ick myrakelē dede
Mer als sy noit hebn̄ ~~soe sulle~~

soe sullē sy toe mer achtē die
gauē die sy ontfangē sullē
Doe was die gebūdide mod'
beuoelende in dē geest dat
oer soen myrakelē doē solde
Eñ sy gynck tottē dienaren
vander bruloste eñ seidē hē
Doe wat v mȳ soen heit dat
doet Nv ist waer dat die iodē
maniere was sulcke dat sy
in bruloftē plagē toe setten
cruyckē myt water om hē
ludē daer wt moegē waschē
want sy dut wil oer hande
toe waschē eñ toe suuerē Eñ plagē
soe stondē in dese bruloste oic
vj cruyckē myt water Eñ
die somige die waerē haldē
de drie matē waters eñ die
sōmige twe elcke mate was
haldende tien sexterien eñ
elck ~~sexterie~~ sexterie wegē
de ij pont Aldus hielt elicke
mate xx pont waters soe dat
die cruyckē vā twē maetē
die warē myttē water xl
pont waters Eñ die van wegēde
drie matē warē die woegē
lx pont Die gebūdide ihūs
die wilcke synre lieū moder
begertē v̄uullē eñ sȳ moe
gentheit toenē wolde Eñ
oic wolde begynē myra
kelen toe doen Op dat syn
discipulē alle toe vorē in hē
gelouē soldē Doe heuet hi
den dienres vanden huse
beualē gehadt dat sy die
cruykē myttē water vollē
solde Eñ die dienres deden
alsoe eñ voldē die cruyken
tot bauē myttē water Eñ
al dyt gedaen wesende soe
seide die almoegende Here
Ihūs Schencket nv eñ dra
get draget dē goenē die
bauē eñ oūstē plaetse van
desen tafelē sittende is Als
die pryncepale van deser
bruloft dat wilck sy alsoe de
den Eñ die aldus bauē aen
die oūste tafel sadt als hi
den wyn gesmact hadde
Doe dochte hi hem bauē an
derē wyn guede wesen nyet
begripende wen soedanigē
wyn gecomē of gewasschen
was Eñ hi sprack wt v̄wō
derē tottē brudegom seggē
de woe dat mē gemeenlickē
in bruloftē eñ werschapen
int eerste vort brengende
is dē bestē wyn want als die
ludē nyet v̄saet en syn soe
smackt men beste Mer als
sy v̄uult eñ v̄sadt syn soe brēct
mē geern eynē mynre eñ
cleynre wyn Eñ gi bruyde
gom gy brenct ons dē bestē
nae als wy v̄uult eñ v̄saet
syn Als die oūste dyt geseit
hadde: soe hebȳ hem die dien
res geseit Woe dat by ihūs
eñ syn cracht dat water
in wyn v̄wandelt waer hē
v̄tellende die maniere Eñ

woe dat geschiet was en
sy p:esen samelicke dē wō
Fñ dancten oic vandat gro
te myra myrakel eñ syne
discipulē myt desen gheloef
den sy m hem ¶ Die mÿsche
¶ Dyt is eyn seer groet werc
ke ghewest Fñ die ghebñdide
Jhūs heeft hē wael bewesē
got eñ mÿsche toe wesen
want als eÿ mÿsche soe is
hi toe bruloftē ghewest Ende
als got sonder warde oft
werckē soe heuet hi myt
synre ghedachtē eñ wille dat
water m den bestē wyn v̄
wandelt ghehadt Scriptura
¶ Die ghebñdide Jhūs en dede
nye myrakel m wat werck
yt geschiedē hi macten
beter eñ vaster dan dat
van naturē ghewest was
Hi mactē die melaetschē
ghesonder eñ reynre dan
die natuer werckē mochte
Fñ die oepelē vaster op oerē
beynē die blyndē scharper
vā ghesicht hād dēs ghelick vā
ander siettē eñ qualē ¶ Die
mÿsche ¶ Ick heb sō myghen
hoerē segghē dat dese bruloft
gheschiedē tusschē sce Johan
euangelistē eñ maria mag
dalena Fñ dyt en can ic myet
begrippē want yt schynt
dat dyt ghеyn groetē bruloft
ghewest en is daer ghebreck
was vā wyn Fñ wt dat
vas
X off
tyden dat vur ghesent is soe
schÿnet dat scē Jan zebedeus
soen eÿ visscher was Want
hi myt synē broder m eÿ schip toe samen
visschen waren Fñ maria
magdalena die was eÿ groe
te edel eñ ricke Jonffer Ten
is myet toe gheloenē of toe ver
moedē dat maria magda
lena eyn visscher ghenamē
solde hebbē Ten waer datter
eyn visscher vā ghenochten
hadde ghewest Gelicker wys
dat edel mānē bi willē om
myt cortyngē vischē eñ voge
lē vangē Dat wilcke dat
m dyt stuck geyn gheleck en
heeft Want yt schynt dat
dese groetē bruloft myet vā
eÿnigē groetē luden ghewest
ware mē soldet wael vur
sien hebbē datter wyns ge
breck myet en wer ghewest
Scriptura ¶ Al ist sake
dat eÿnige seggē vā maria
magdalena eÿnigē seggē
anderē van eynre anderē
ghenoemt anachita ayer
vandē naem des brudegoms
of der bruyt en vynt mē
myet sekerē nit erwanghe
ayer mē seit dat die bruloft
was van scē Johan erwāge
listē synē neue Fñ dattet
Jhūs als die bruloft ghedā
was hem dede volghē ende
alsoe m syn reynicheit blyue

gratz ſ̄n wort gheſterckt tegen alle ydel eñ vñgenckelick dynck om die cleyn toe achte eñ toe v ſmade ſ̄n wort gheleert wat yi doen of late ſal ¶ Dat vertruyct die myſche by deſer oeffenynge die mynne der ſueter eñ ghloriloſer moder gratz maria eñ alre hemelſcher boorgheren want die ſuete moder gratz die moder ub d' ghracie eñ der ontfermherticheit en mach myet vſmade noch oer oghē afkiere van dē myſche Al ſyn ſy ſunder Alſo ſy md' myſche hertē due wale ſiet wonē oerē lieuē ſoen Jhū in dē dat ſy hē dagelix oeffenē in Jhūb lieuē eñ ymerē deuocie dynkt bewiſen ſ̄n alſoe iſt toe vſtaen vā dē engelē eñ ander heluighē mit ewighe lieuē die wilck ghern aenſien die mynſchē mytter wilckē ghot die heer ghewerdighet ſyn woonynghe toe macke ¶ Daer om O myſche dit lieuē Jhū ub een begynne vā hoeghter cōtemplatie eñ vā engelſchē lieuē ſ̄n een begyn des ewighē lieuēs oft dy O myſche cleyn dunct dagelix alduc myt p xp̄o te ſy md' die engelē beghere toe ſchouwē Wylſtu ī ewicheit myt xp̄o regnerē ſoe begynt mi myt hem toe regnerē ſ̄n en wilt hem myet lactē dē wilckē toe dienē ub regnerē ſ̄n oſtu in deſen begherē vruchtbaer toe trighē dynre zielē Doe bewaer wyſt di mytter hertē tegen waerdich alle die waerden eñ werckē die vā onſē herē Jhū geſprackē eñ gewracht ſyn geweſt in der manierē Alſ oſtu dat myt dynē oerē hoerdens eñ myt oghē segheē naerſtelick ſedelick eñ blyde lacken ſ̄n ſonderlinghe ſoe tō tempeert eñ aen meret ſy ſuete ghebūdide mynlicke anſchyn uſt dattu dat cans bedyncken ſ̄n dat ſaltu doen alre meiſt alſtu in eynighē der pittelē deſeſ boecks myet en vyndeſ eynighe ſonderlinghe meditatie ſ̄n op dat een ye ghelick toe bet eñ toe vuerich lickē eñ myt meere deuocie mach contemplerē eñ aen dynckende weſen den ſuetē mynlickē aenſchyn ſ̄n den perſone onſ lieuē herē Jhū xp̄n onſē ſaligh meker Amē

Een leeſt in den boec der gheſte vanden vonneynē ghheitē libri annales Dat ub die bokē van dē iaerlickē hiſtorien Doe die keiſer van romen ghheitē tyberius was regherende dat roemſche rick ſ̄n had doe ter tyt macht ende ghebot aū alle die werlt wāt alle herē eñ cōnyngēn der werlt den keiſer voer ghenoemt mytter romeynē moſte obedierē eñ oerē ghebiet

hoerende die suete stymme
Jhu roepende aldus mit hei-
lige ewangelio Comt tot my
alle die arbeidē eñ belast sy
myt swarē laste d' sunden
Eñ ic sal v v'saedē eñ gi sult
vyndē ruste uwer zielē Doe
wie dan dyt suete leuē ihu
mynlickē omhelst eñ auer
dynck die mach sekerlickē
gatz die guetheit betrouwē dat
got die h'e hem v'carē heeft
Want gelicker wys als die
heilige leeraer Bernardus
spreect Doe wen got behaget
die en mach got nyet mys-
haegē Eñ got die h'e spreckt
seluē mit boeck der wisheit
Ick myne die goen die my
mynē Nochtant soe sal die
mysche hē naerstelickē hue-
den in wat staet dat hi is
Dat hi nūmermer betrou-
wē en heb in syns seluers
v'dienstē Mer betrouwe in
die v'dientē ons herē Jhu
Eñ hi sal altyt gaen tot hē
gelick een arme broit bidder
om syn almyssen toenende
syn armoede eñ gebreckē
Dyt vurseide eñ naeuolgē-
de leuē ons h'e' Jhu en sal
nyemāt haestelickē auer-
lesen Mer sedelick eñ aē-
dechtelickē salmē dagelicx
yt daer in nemē Eñ mytter
herttē deuoelickē oeffenen
Eñ daer in rustē eñ suete-
lickē slaepē dat is ~~en~~ toe

wetē ōgenoelick toe werdē vā-
dē geruchte d' wtwendiger eñ
wertlicker letselē of hynderinsse
Eñ hier toe toe wat plaetsen
men is schuldich toe loepē eñ
toe vlochte toe hebē Als tot eynē
seker remedye tegē alle sundi-
ge beroerynge der mysche lick'
broosheit die gades dienaren
gestadichlic aen vechtē Daer
om om toe hebē geestelicke ge-
dachtē oeffenige eñ v'troistin-
ge Doe salmē alre meiste toe
vloecht hebē tottē alrē hoichstē
eñ meistē werckē ons lieuē h'e'
Jhu xpi toe wetē als tot syn
in carnacie oft mysche werdy-
ge gebaert besuydenisse apē
baerynge vur die drie cōingē
presentieringe indē tempel Eñ
doepsel transfiguracie passie
doit v'rissenisse opuart ten ~~he~~
hemel eñ nederseyndynge
des heiligē geists ¶ Dyt suete
eñ ontfenckelicke leuē ons
lieuē h'e' Jhu x' is alsoe heilich
eñ werdich en kan geen ton-
ge genoch wt gelauen Want
yt is den myschē orberlick ba-
uē alle ander geestelicke oef-
fenige Daer hi mede geleert
wort tegē die ydel sinckynge
der werlt Tegen tribulacie
eñ tegenheit tegē die temp-
tacie der vianden eñ d' sundē
Eñ wt gestadiger aendacht
des suetē leuens Jhu soe comt
die ziel des mynschē tot liefdē
betrouwēnisse eñ got dinstich'

want hi ſcē Johan ſyne ne
ne ſymre moder benelē eñ
m bewaermſſe ghenē wolde
ghelick hi dede naemals als
hi hyntk aen dē cruce

¶ Moralizatie oft leermghe

Hier ſoe werdē wy ghe-
ſtelickē geleert toe wetē m
den dat maria die moder
ghatz myet en myſtrouden
myt dē waerdē Jhū die noch
tans hert ſchenē toe laden
alſoe werdē wy geleert
eñ oit vñaent myet toe
myſtrouwē noch toe myſ
haepē myt den dat ons dūt
ket dat ghot die hē ons ſtrā
ghe of vremde is als wi hē
biddē eñ myet vhoert en
werdē hier myt maria
die moder ghatz ſullē wy
vwachtē myt betrouwen
ſyn ontfermhertichet wāt
hi weet altre beſte Doe wā
neer dattet tyt is eñ dat al
re ſalichſte is dat wy ver
hoert werdē ¶ Gebet

Here Jhū xp̄e die opte
der dē dach toe wetē m der
tyt der gratiē mdē vleyſche
lyſte comē ter bruloften
der vghaedermghe dyns eñ
der heliger kerckē ꝓñ heb
bes vwandelt water ī wīn
Alſtu die dynghe hebſte ghe-
twent ghecſtelickē die m der
alder ſchuſſē vleyſchelicke
ſchenē eñ vol ſoe ſyn die
cruycke want vnult ſyn
die ghſeaen Ick bid v lief hē
wylt vanderē myn ziel die
valt is m vierichet dynre
mynē die onſmakelick is m
ſmaeck dynre ſuetichet
vloiende eñ ongeſtantich
is m dynē geſtadicheit der
dochden eñ dynre gratiē
vwandelen dat water al
mynre vinnicheit m wyn
des vruchtbarighe ronwen
Daer mede du my ellendi
ghe wilies ghewerdighē altyt
toe laue eñ toe vnullē ꝓñ
ten eynde hy dynre ontfer
hertichet bet vanderē m
wyn der vrolicheit Amē

¶ Doe eñ m wat maniere
dat Jhūs ten eerſte eerſten
mael die coperē eñ vcoperē
witē tempel was werpen
de Dat xxiij capittel

En als deſe bruloft
ghehaldē was Doe
is die ghebēdide Jhūs myt
ſymre lieuer moder eñ ſynē
broderē die wilcke dat die
ewangelist ſyn neuē meȳ
nēde is Want ſuſter eñ
broderē kynder die plach
mē nae die ioetſcher ma
merē broederē toe noemē
ꝓñ deſen ſoe nam die ghe-
bēdide here ſyn diſcipulē
die hi als doe ghetrarē had
toe ghaen m die ſtadt vā
caphyarnaum ꝓñ daer ſyn

sy eyn weynich tyt̄ gebleuē
soe dat die hoechtyt van paes
schen nakende was eñ myt
dien soe ū die gebūdide Jhūs
myt synē vur schreuē gesel
scop in die hochtyt van paeschē
toe uzlin gegaen Eñ in den
tempel gecomē synde soe heeft
hi al daer mit woterste vandē
tempel gedruckt wt segghē soltē
in den pande vandē cloesterē
oft om ganck schoen poerta
len Eñ daer wisselaers vyndē
syttē aen oer wissel benck en
eñ coperē eñ v̄coperē vā beest
ten ossen schapē eñ duuē om
al die cotter offerhande toe
v̄copē Eñ die groete hē Jhūs
heuet eȳ hant vol van zelē
of bandē genamē eñ heuet
eyn geesel gemaect Eñ daer
mede heuet hi alle die coperē
eñ v̄coperē myt oerē beestē
vttē tempel gedreuē eñ die
wissel benck heuet hi om ge
kiert eñ oer penninghē heuet
hi om gestort Ner die gene
die daer duuē toe copē had
dē den heuet hi bisonder ge
sent Item nwe duuē eñ v an
der dynghē eñ gnet van duen
eñ en wult van myns vaders
huys gheen cophuys maken
eñ syn discipulē gedachtē die
wlgetie Die van Jhū gescre
uē was segghende tot got dē
vader Die mȳne oft vuerighe
begerte dyns huys heeft my
getē dat ū ontstreckē Eñ als
die iodē dat siende warē soe
sprackē sy tot Jhīm eñ seiden
Wat schyn oft teikē moechs
du ons toenē dattu macht
hebste al dyt toe doen Off sy
seggē woldē Wie heeft di die
macht gegeuē ons aldut
schandelieckē wt desen plaet
schē toe dvynē daer wi byē
oñstē van dē tempel geordent
ofte toe gelaetē syn Eñ wāt
die iodē onwerdich waren
myt oerē quadē hertē eenich
apenbaer teickē van Jhū
toe sien Doe eñ heeft hi hem
syn gotlicke macht myet ge
toent openlick meer bedee
telio syne toecomēde v̄risem
sse vur sett seggende aldut
Outbynt oft breket desen
tempel dat ū toe v̄stnen
alb hi naemals dē tempel
mynre mynscheicheit geba
kē sult hebn soe sal it die m
drie dagen weder op makē
dat ū Ick die got byn ende
mynsche ick sal wt mȳ got
licke mogentheit bynē drie
dagē dese mynē tempel ge
brakē lichaem weder geheel
vol maect eñ vol glorie doē
v̄usen Dese iodē eñ v̄stondē
myet dese antwaert gheer
waerē alleȳ v̄staende van
dē tempel van steynē eñ vā
holt gemaect Eñ sy seiden
weder tot Jhīm xlvj jaer ū

auer desen tempel gewracht
mit mackē Eñ du wilstē alle
den in driē dagē weder ma
ken recht of sy seggē woldē
Het is ōmoegelickē dat
goen dattu segges Eñ nyet
toe myn nyemāt vanden
iodē en dorste hant aen hē
slaen of tegens hem doen
Want eyn blynckende eñ
wonderlicke claerheit scheē
wt synē aensicht eñ wt synē
ogē bi die gotlicke cracht
Daer by dat v̄ueert warē
die priesters eñ die leuiten
eñ ander mynschē Doe dat
sy hem nyet en dorstē of en
konstē weder staen Eñ dit
aldus geschiende soe geloef
der voel in hem aūmyts
syne groete teickenē Eñ als
die gebñdide Jhūs hier nae
gecruyst eñ v̄resen was
soe hebñ syn discipulē bekēt
gehadt als dat hi gesprac
kē hadde van den tempel
syns lichams Eñ nyet vā
dē steenē oft hoeltē tempel
Eñ al wast dat daer voel
ludē als doe in Jhm̄ of synē
gebñdidē naem geloeuich
wordē dat is toe v̄staen
dat sy begondē toe gelouē
Jhūs die oer hertē wael
bekendē eñ oer ~~sta~~ onstaē
tasticheit vur sach die en
heuet op oerē gelouē nyet
voel geachtet Die mynsche
¶ Woe quam dat die wisse
laers eñ coop lude in den
tempel warē eñ oer cōmē
scop eñ woekere al daer hāt
tierendē Scriptura
¶ Men plach in der ioetscher
wet die sundē myt offer
hande toe lossen Eñ op dat
daer voel offerhandē ten
tempel comē soldē Jud dat
nyemant onschult hebñ
en solde van gebreck vā
offerhande Doe haddē die
oūstē van dē tempel tot
oerē ꝓfyte geordineert dat
mē daer beestē bereydē sol
de vyndē eñ oic pēningē
Want die wisseleers die
warē daer pēninge lenē
de eñ alle dat onder zeker
lostenisse om toe offerē oft
offerhande mede toe copē
Die mynsche ¶ Eñ waer
om en dreef Jhūs die ver
copers vandē duuē nyet
wttē tempel gelickē dat hi
die ander v̄coepers dede
Scriptura ¶ Het is toe v̄
moedē dat die regierders
van den tempel hem van
soe cleynē offerhandē nyet
en onderwondē Eñ dat soe
danige cleyn comē schoppe
by hē luden nyet geordinert
en was Eñ want soe da
nige cleyn sympel lude ge

west syn oerb selues vogel
kens vͦtopende nae doende
dat gheen dat sy doen sagē
van die hoger oft meerder
warē dan sy myet meynēde
daer ni eenich quaet toe doē
Daer om soe heeft sy die ge
bēdide Jhūs sachtelickē wtē
tempel doen gaen begeer
lickē tot hem ludē segghende
Eu wilt doch van myns va
ders huys geyn coep huys
macken Ons allē eē exem
pel gheuende dat men den
apenbarē sunderē die wilc
ke wt quaedē ghronde eñ al
wetēde quaet doende synt
apenbarlickē eñ strengē
lickē corrigierē sal Op dat
sy ander ludē eyn exempel
eñ eyn vͦuerinsse wesen moe
ghe Mer die ghoen die wtō
noselheyt sundigē eñ myss
doen die sal mē sachtelickē
berispē eñ onder wisen
Die myntsche Wy segghet
dat die lodē dese teykenē
siende gheloefdē m den naē
Jhū woe sal ie dyt vͦstaen
Scriptura Die ghuede
fame van Jhūs warden
eñ werckē was groet ondē
den volck beghynē toe wer
dē Aldus gheloefdē sy alle
dat ghoene dat van hem
gheseit was Nochtans en
gheloefdē sy myet dat Jhūs
die ghodes soen was ayer
gheloefdē dat hi een ghroot
heylich man was Een leer
der waerheyt eñ dat hi als
sulck van ghode ghesent was
Eñ daer om en gheloefdē
Jhūs hem ludē myet Toe
wetē myt hem toe bliuen
eñ toe vͦlzuerē syn godtlicke
heymelicheyt toe ontdeckē
gelick dat hi syn discipulen
doende was Moralizatie eñ leermyte
Alsoe die ghebēdide Jhūs
nv ghecomē was m den tem
pel eñ heeft daer wt ge
worpē die coopers eñ ver
coopers ꝛcꝛ Alsoe comt hi
dagelix ghestelickē eñ dien
lickē m der kerckē aen
merckende Al daer eyns
ydeler werckē eñ ghedach
tē Doe solde hem een yegh
lick mȳsche neerstelicken
wachtē van hate vā nyde
vā hoͦūdē vā quadē be
ghertē van lachen vā clap
pen Op dat got ōuersien
lick comēde hem myet en
ghesel hem wtwerpende
wt synre ghratie Gebet
O Ghe vā al die ghoen ge
breck hebbende hebste ge
wilt dynē tempel m ons
gemaect toe werdē Werpt
wt mynre hertē eñ myne
lichaem alle toernlick dyn
gen eñ dy myshaeghelickē
snuēnde my vā allē be

smettynge eñ beuleckynge
der zielē eñ des vleyschelickē
lichams Eñ wilt van my
mackē eyn tempel dy ontfēc
kelickē eñ bequaem in den
wilckē du v̄blydes toe wonē
Welickes weeldē syn myttē
kynderē der mȳschē toe sȳ O
ewige wisheit die wttē monde
des ouerstē biste gecomē Ick
biddi leert my van dē quadē
af toe keerē eñ dat guet toe
doen Die eertsche dyngen
toe v̄smadē eñ die hemelsche
dyngē toe bemȳnē Op dat
ic den alden mynschē myt
synē werckē wt doen eñ dē
nyen aen doen Als nye ge
barē v̄dienē mach in toe
gaen eñ toe sien dyn rick Ay

Hoe dat nychodemus
eyn prynce der iodē tot Jhm
quam by nacht begeeren
van hē geleert toe wesen
Dat xxiiij capittel

Als dyt aldus geschiet
was eñ soe ten seluē
tiden in der stat vā ihrlm
was eyn vandē pharizeen
eñ van dē meestē geleerdē
van dē pryncē der ioden
genoemt nychodemus A
Die voel gehoert eñ gesien
had vandē gebñdidē ihū
Eñ daer om begerdē hi vā
voel dyngē geleert eñ ge
formeert toe werdē Eñ soe
hi oic wt vreesen vādē an
derē ioden int apenbaer
myt Jhū nyet sprekē en dor
ste op dat hi van hem luden
nyet v̄steken en solde werdē
Soe die pryncē der iodē eñ
die pharizeen doen ter tyt
dat regyment van den lan
de vandē romeynē haldende
warē yst geschiet dat optē
vj dach van april in die vier
de indictie die mane alt we
sende vj dagē eñ Jhūs xxxi
iaer Dese nychodemus hey
melicke eñ by nachte totten
gebñdidē here gecomē is eñ
heeft tot hem geseit Aldus
Heer meester wy wetē eñ
sien wael dattu van gade
gecomē biste Want wy be
kēnē wael dat nyemant
alsoe danige teikēnē ~~wael~~
~~dat~~ en solde moegē doen ge
lick du doende biste thē ware
dat got die hē myt hē ware
of wrochte Eñ die gebñdide
suete ihūs die alle hertē eñ
gedachten der mynsche kē
nende was eñ wael was
wetende dat Nycodemus
wt gueder hertē eñ meyn
gē tot hem gecomē was
om van hem den wech des
~~wech des~~ ewigē leuēs toe
leerē Eñ soe oer eerste ma
terie gewest is van dat dop
sel soe Ibhānes vur eñ Jhūs
nae die lude doepende was
in v̄gyffenisse van oeren

suiden soe heeft die gebn̄dide
Jhūs desen nycodemus eerst
willē leerē den in ganck des
ewigē leuens seggende Vur
waer vurwaer soe segge
ic dy Soe wie dat nyet ander
werf gebarē en wort die en
mach in dat rick gatz nyet
tomē Als nychodemus dese
worde was hoerēde soe wart
hi hem seer v̄wonderende
eñ seide weder tottē gebn̄di
dē herē Woe sal ic dyt ver
staen Woe sal een mynsche
als hi alt is ander werf ge
baerē moegē werdē solde
eyn mynsche in synre mod̄
buyck weder moegē gaen
eñ alsoe weder gebaerē wer
dē Die suete Jhūs siende dat
nychodemꝰ wt synē woerdē
van bynē v̄stoert was Heeft
hem weder toe kēnē gege
nē dat hi nyet en sprack vā
der vleischelicker geboertē
mer vander geestelicker
geboertē Eñ daer om seide
hi vurwaer vurwaer soe
segge ic dy ten sy dat eyn
mynsche weder gebaeren
wort wt dē heiligē geest
eñ dē water hi en sal in dat
rick gatz nyet gaen Dat
goen dat wt den vleische
gebaerē is dat is vleische
Eñ dat goen dat geestelick
indē geest of wt geest geba
rē wort dat moit eñ geest

wesen Eñ daer om en laet
dy nyet v̄wonderē dattet
van noedē is dat hy gebarē
wert ander werf als wttē
geist die geest die wort geis
telick Du hoerste wael wt
die stȳme der mȳschen die
meyninge vandē geest dat
is dat waert dat die geist
in wēdelickē bedynckende
is dat hoertstu eñ v̄staetstu
wael Het wercket geestelic
kē in di eñ in dynē geest
want dȳ geest ontfanct by
den woerdē toe v̄staen ende
toe begryppē van eyns anders
geest Eñ nochtans eñ weet
stu nyet ween dat wort comt
Du en sietste nyet den geest
die dat wort duet sprecke
Jnd daen dat waert comt
Eñ du en wetste oic nyet
waer eñ tot wen dat wort
gaet die stȳme v̄gaet die
inder lucht Eñ aldus soe
ist toe v̄staen van dē goenē
die in dē geest gebarē wer
dē Of hi seggē wolde sy v̄
crygē bi den doer dat heilige
geloue eñ dat sy genselickē
in my gelouē dat ic die soē
gades byn een nye v̄stant
sy werdē by die mȳne vā
mynē heiligē geest vā bȳ
nē van nyees gebaeren
Dy werdē al ander mȳschē
dan sy toe vorē syn gewest
sy v̄crigē al toe samē eñ and

vstant dan sy toe vorē pla
gē toe hebn̄ myn vurrige
mynne die treickt sy tot meere
dochtelickē werckē dan sy
toe doen plegē Nycodemus
die noch dat vstant eñ die
mynne des heiligē geests nyet
ontfangē en had die en con
de of en mochte dese waerde
nyet vstaen Eñ seide daer
o tottē gebn̄didē herē Woe
moegē dese dyngē geschien
ick en kans nyet begrippen
Jhūs dat hoerende antworde
hem Du Nycodemus du byst
te eyn vā dē meisten meisters van
der ioetscher weet en wetstu
dyt nyet Of hi seggē wolde
Ick spreke dy by grouē exem
pel Ick geue dy een gelikenis leñ
by dat woert dat geestelickē
by den mynschē begrepē wort
eñ wort geestelickē myts eyn
stymme die by dē geiste toe ge
lickē is geprent in dē geisten
der gynre die dat wort geis
telicken in oer vstant hoerē
de syn nyet siende dat wort
Mer al dat geestelickē alleyn
ontfangē Eñ die gebn̄dide
Jhūs die sprack tot nycode
mus vur waer vur waer
seggē ic dy dat goen dat wy
wettē dat is dat goen dat ic
wt mynre gotheit als die soen
gades wetende byn daer
van soe spreckē wy Dat is
daer vā soe spreket myn goth

myt my die de soen gades byn
eñ dat goen dat wi toe samē
siende syn daer vā geuē wi
getuychnisse Eñ nochtant
soe ontfauct gi onse getuych
nisse nyet want gi en geloeft
nyet dat wi v seggē Toe we
tē ick myt mynē vader ick
seggē v nu eertsche ~~dyngē~~
eñ werltelicke dyngē toe
wetē oft werltelicke gelicke
nisse als van gelickenisse
van eynre stymē eñ gi en ge
loeft my nyet Eñ of ic v he
melsche eñ hoege gotlicke
dyngē seggen de waer woe
soldi my dan geloeuē mogē
nochtans Nycodemus soe
wyl ic dy een dynck seggen
sich nyemāt en can ten hemel
geclymē Dat is wt syns sel
nes crachte eñ virtute dan
die soen des mynschē toe
wetē Die soen ~~des myns~~ gades
die dē mynschē tot eyn ver
loeser gesant eñ gegeuē is
Hi sal alleyn wt syn gotlicke
cracht op werts tē hemel
treckē Eñ hi sal nae hem
treckē alle die goen die in hē
myttē geloeue eñ mytter
mynē syns heiligē geestes
myt hem veynicht syn Eñ
die gebn̄dedie Jhūs woldē
vort syn passie eñ doit hē
vclarē Eñ seide vort tot
nycodemus Jnd gelieck moy
ses als hi die kynderē vā

yſrahel doer dat deſert vñ
egypte leydende was dat
wilcke vol serpentē was op
rechtende eyn serpent aen
eynen hoegē ſtake op die
van dē serpentē gebetē wa
rē dat op gherichte serpent
aenſiende eñ got biddende
vñ oerē serpentē betē gheſont
ſoldē werdē Des gheual ſoe
iſt vñ noedē dat die ſoen des
mȳſchē op gherecht werde
Op dat alle die m hem gelo
uē vander duuelē venyn nyet
en vȳgen nyer dat ſy aūmtg
oerē gheloue hebȳ dat ewi
ghe leuen

Got die vader heeft die werlt
m ſoe m ſoe dangher niamē
rē ghemynt Dat hi oer ſynē
eȳnghē ghebarē ſoen ghegheuē
heeft ghehadt op dat die ghē
die m hem gheloue ~~ſullē~~ nyet
vȳgen en ſullē nyer dat
ſy dat ewighe leuē hebȳ ſullē
Got die vader die en heuet
~~en heeft~~ ſynē ſoen nyet m
die werlt ghesent om dat hi
ſy vȳoerdelen eñ vȳdoemen
ſal nyer dat hi die ghenſen
ghehele werlt by hē eñ by
ſyn heilighe leerē ſyn passie
eñ dot behalē dē ſullē blijnē
vñ die nyet eñ gheloue ~~ſt~~ nath
m hem ghelouen en wille
dat hi ter ſtont vȳdelt eñ
vȳdoement ſy Want ſonder
hem en mach nyemant
beholdē blijnē ſich des mȳ
ſchē oerdel toe wetē dat
ghoen dat die mȳſche ſal doe
vȳoerdelē dat is dattet licht
in der werlt ghecomē is dat
wilcke die ſoen ghatz die al
le werlt vȳlichtende is vñ
die werlt dat ſyn die myn
ſchē die werlticke eñ nae
den vleeſche leuēde ſy vñde
helle eñ duyſternisſe dat is
die duyſter werckē meer
dan dat licht ghemynt hebȳ
Hecht of hi ſeghē wolde de
ſake waer om die mynſchē
vȳoerdelt eñ vȳdoemt wor
dē Dat is dat ſy in den ſoen
ghatz nyet en ghelouē ende dat
ſy got bauē al nyet en ghe
louē eñ mynē vñ daer om
wilt ghy ſy kēnē it ſal ſy v
leerē eñ doen kēnē wie dat
ſy ſyn Niet alle die ghyen de
quaet eñ ondochtichē wē
kende ſyn Die vlē vā dat
licht dat is van myn eñ
mynē leerē eñ ſy en comē
nit licht nyet Dat is tot be
kēnē van oerē ſundē oft
tot my mytē gheloue vñ
dat ghelchiet op dat ſy van
oerē myſdadē nyet berispt
en ſullē werdē Aldus ſoe
vlē ſy van my mer die ghē
die die waerheit wirckē
die comē nit lichte Dat it
by my eñ mē mach ſy lichte
lickē tot oerē werckē beke

nē wen dat sy syn oer wert
kē ghenē ghetuychemsse vā hē
want ghuede werckē die sy
m gode ghewracht dat is sy
syn ghefundeert op ghot

¶ Heermitte
Aldus heeft die suete ghe
boden ghades soen ghleert
Inwodenmus eñ alle myn
schē die ghesselicke ghboerte
toe weetē Dat doepsel eñ tē
m ghane tottē ewighē eñ voert leue
kēmsse ghenēde van symre
gotheit eñ [illegible] van symre pas
sien vrisemsse eñ opnaert tē
hemel Daer nae heuet Jhūs
toe kēnē ghenē die ghoede
myne deb hemelschē vaderb
tot onb want hi onb alsoe
seer ghemynt heuet dat hy
synē ēmighē soen m dese werlt
ghesant heeft om onb toe be
haldē Daer af soe sent die
heilighe apostel paulus dat got
synē eynighē soen myet ghe
spaert en heeft oyer vur
onb allē heuet hi en ghele
uert deb sy hebbē loff m
ewicheit ¶ Noe die
ghebūdide Jhūs beghnen toe
doepē mt apenbaer

¶ Dat xxv capittel

Voort soe is toe weetē
dat nae dat dyt
ghescheet was Al
¶ Doe is die ghebūdide Jhūs
myt synē discipulē buten
Iherlin mt lant vā iudeen
ghetaeghē eñ hi bleef een wile
tyts aldaer myt hem ludē
doepende Die mynsthe
Doepte die ghebūdide Jhūs
by hem seluē oft self myt hant
Striptura ¶ Die ghebūdi
de here Jhūs die doepte eerst
eñ al vur syn discipulē eñ al
die ghedoept eñ ghleert wesen
de soe doeptē sy voert m dē
naem van hem Dat ghyne
dat die dienarē doen m tegē
waerdicheit van tē meester
dat is ghenaemē van den messē
ghedaen toe wesen Eñ tot de
sen tydē soe doeptē scē Johan
baptista m ennō by der stat
ghenoemt salim want daer
soe warē voel waterē eñ al
soe die ghoen die ghedoept wa
rē van scē Johan ghesant tot
Jhūs om van hem ander
werf ghedoept toe wesē eñ
Eñ die ghedoept warē van
ihū myet tot scē Jan ghesant
en wordē Doe warē die dis
sapulē van scē Johā daer
om beroert eñ murmureer
dē hem latē dunckēde dat
oerē meester voel toe cort
van Jhū ghedaen waert aen
ghemerct dat hi alder eerst
beghōnē had toe doepē eñ dat
Jhūs selue oic van hem ghe
doept was om dat welck hē
dochte dat oer meesterb doep
sel schuldich solde wesen vur
toe ghane Eñ soe syn sōmyge

van synē discipulē wt gued
meynige tot hem gecomē
seggende Heer meister Dese
man die des anderē dages
auer die iordane bi v was
eñ van den wilcke gi getuch
genisse geuende waert eñ
doende hē groet eere Eñ woe
wael dat hi van v gedopt
is gewest Hi doept nu seluē
eñ alle die lude loepē nu tot
hem Of sy seggē woldē Hy
neint tot hē nuwē dienst woe
coemt dyt wat wilt dit wesē
Dcē Johānes baptista wolde
dese questie oft quade opinie
van synē discipulē daer ned
leggē Eñ heeft groet hoge
dyngē van Jhu gesprackē
seggende Geyn mysche en
heeft van hem seluē yt Recht
of hi seggē wolde En v̄nemt
gi nyet wat teickenē myra
culē dat Jhus doende is gen
mynsche en mach soe dam
ge myraculē doen wt hem
seluē En merct gi nyet wt
synē wordē dat hi got eñ my
sche is gy sydt doch my getu
gen dat ic geseit heb dat ick
xpūs nyet en byn Mer ick
voer heb v geseit dat ic hem ge
seynt was als eñ vur baede
Doe seidē hi vort die goen
die die bruyt heeft dat is die
brudegom Ick en byn die heb
bruyt nyet noch ic byn die
brudegom oic nyet Mer ic

byn des brudegoms vryent
Des brudegoms vrynt hoert
den brudegom geern sprecke
eñ hi v̄blyt hem in synē war
dē Hi is den ic vur gegaen
heb hi is moit wassen eñ ver
merē alle dage Syn wercke
sullē doen blyckē dat hi die
soen gades is Mer ick sal af
gaen in mynre famē eñ da
gelicx in myn dopē v̄mynde
rē Het is wael redē want
~~yt is wael~~ als die mynschē
van hem gedoept sullē wesē
soe en sullē sy my doepsel
nyet behoeffen Ick byn eñ
puer mynsche mer hi coint
van bauē Eñ om soe ist wael
reden dat hi bauē my gae
wāt soe wie van bauē dat
is van gade comēde is die
is bauē al Eñ soe wie vand
eerdē is die spreckt van der
eerdē Mer die van bauen
coint die is bauē al eñ hy
spreckt van gade Eñ dat
goen dat hi gesien eñ ge
hoert heeft Des soe geuet
hi getuchenisse eñ syn ge
tuchenisse en wort nyet vol
comelickē ontfaengē Die
goen die syn getuchenisse
ontfaengē hebñ den heeft
hy beteickent eñ v̄claert
die waerheit Eñ dyt ic
waer want got is waer
achtich Hi is die waerheit
seluē Hy is die waerach

trijcke ghades ſoen Ihū dat mo
mochdi daer bi wetē want
me van ghade comt die
ſpreckt ghades woert Jhi
en ſuct ſyns ſelues ghorie
met eer die eer· eñ ghorie
ghades recht of hi ſeghen
wolde Ihū murmureert op
hem nyet Hi is die ewighe
waerheit hy ſeit hem die ſoe
ghades toe weſen nyet tot
ydelre ghorie eer op dat
hi hem ghelouē ſult dat hi
van ghade ghecomē is Hy
doept m den heilighē geeſt
hi heuet macht ſynē heilighē
geeſt toe gheuē eñ ic nyet
Ick doepe alleyn mdē wat
roepende penetentie eer
hy is die goen die die ſun
den vergheuē mach Hy heeft
van ghade ſynē vader macht
van al eñ nyet bi maeten
Ihū daer om ſoe wie dat i
hem alle m den ſoen ghades
gheloeft die heeft dat ewighe
leuē tot ſynē loen Meer
die m hem nyet en ghelouet
die en ſal dat ewighe leuen
nyet hebē eñ den taern gha
des ſal op hem comē Indē
tydē als dyt vurſeide geſchiet
was die ghebūdide Jhūs m
die alde van exxi iarē ſynde
Als ſē Johan eyn iaer
eñ drie maendē gheprediet
hadde Ihū dē cōmēki herodes
berijpet eñ voel mȳſchē be

keert hadde
Doe ſande deſe herodes ghehentē
antipas die des groetē hero
des ſoen was ſyn dienret
om Johānes toe vanghē eñ
tot hem toe brenghē m ghaileen
den hi ghebondē m den kerck
ghelet heeft om dat wijf hero
dias wille Die ghetrout wijf
was van philips herodes
broder die wilcke herodes
ſynē broder ghenamē eñ teghē
die wet ſelue ghetrouwet had
achter laetende ſyns ſelues
wijf Die dochter was des
cōnincks arethen van arabie
die aūmytz deſē weder tot
perē vader ghekiert was
Doe had Johānes alle eyn
ghetughe der waerheit meer
weſen ghade dan de myſchē
apenbaerlickē herodes ge
ſtraeft van ſynre ſundē die
apenbaer was seghende
Ten is dy nyet ghoorleft toe
hebē dyns broders wijf
heuer hadde Johanes hem
ſelue m perikel toe ſettē dan
onbehoerlickē hē toe veynſē
eñ die waerheit toe vᵛſwighē
Dit ſoe waren die pharizeē
eyn ſake dat hi ghenanghen wert
want ſy benydē hem aūmitz
ſynre predicatie Ihū alſoe
riedē ſy herodes hem toe van
ghē eñ toe doedē Ind dat wijf
herodias leydē Johāneſ lijſh
ghe laeghē om hem toe doedē

Want sy bedacht dat herodes aũmts die predicatie vã sce Jan hem bekiere solde vã synẽ sundẽ eñ oer alsoe weder seyndẽ tot oerẽ mã Eñ herodes die ontsach sce Johã myt werltlicker oft myschelicker vresen wetende dat hi een rechtuydich heylich mã was Eñ hi bewaerdẽ hem dat hi van herodias myet gedoot en solde iwerdẽ bedynt kende hem aũmts den vurcmich schade of perikel ond dat volck Op dattet tegen hem myet op en stonde want dat gemeyn volck sce Johã seer lief had hem haldende vur eynẽ seer heilige ꝓphet Eñ herodes horende sce van dede veel dynges eñ hoerde hem gheern ayer dat wat al geueynsdelickẽ om des volcks wille als vur gheset is Hier af schrijft Ioseph̃us int boeck van der wetschertalthcit aldus seggende Herodes heeft doen doedẽ eynẽ altẽ guedẽ man de den volcken leerende was totter doechdẽ altre neẽrstichcit toe gheuẽ mstice toe oeffenẽ deuotie toe gude toe hebñ Eñ mt doepsel die mynschẽ gude toe vẽmte Jnd die gebacdẽ gudes van hem geleert werdẽ eñ tot hem groeten toe loep was soe bedachte herodes dat by synre leermeyster dat volck om synre myssdaet wille van hem solde mochte keerẽ Want hi bedacht dat dat volck bereit was te doen alle dat goen dat Johãnes hem solde hebbẽ willen beuelen Moralisate oft leermeyster

In den woerdẽ die welcke sce Jan van ihũ eñ van hem selue getuychnisse gheuende sprack aldus Hy moet wassen eñ ic moet vminrẽ soe vur gheseit is worde wy gheestelic geleert Dattet myt ons oc soe syn moet willẽ wi gude behaeghẽ eñ salich werden Want xp̃us moet m ontwasschẽ toe wettẽ dat wy toe nemẽ m synre kẽmsse eñ hebdẽ Want soe meer als wy hem moghẽ vniemẽ kẽnẽde eñ mynede soe vel meer waschet xp̃us m ons Eñ soe moetẽ wy m xp̃o toe nemẽde vmydert werden m ons seluen Voert m den dat Johãnes syn discipulen beruspte die auer ihm clachdẽ om Johãnes oerẽ meyster toe vlyessen Doe wort geleert dat nyemãt toe laltẽ en sal achter clepers of smeckers ayeermẽ sal sy bereyspẽ oft tẽ mynstẽ myshaghẽ daer m toenẽ mytẽ aensicht oft ma

mere ihū aen merckende ſĩe
Jan baptiſtẽ ſullẽ wi meer
tot vreſen toe vtorne dan
die mynſchẽ mo dẽ wille ghe
des m allen dyngẽ omb pyne
toe doen Criſoſtomus ſeit alſ
wy yt hdẽ dat laſtich oft on
moetelickẽ is ſoe mot men
auer dynckẽ myet dẽ arbeit
oft die pyne meer die croen
die wy daer vur vwachtẽ
ihū iſt dat emich quaet ghenoch
lick ſchynt toe ſyn ſoe dynct
dat ghot dat myet en wille
ihū wt den ſalt toe hauto o
genochlickẽ ſchynẽ want iſt
dat die vreeſe der mynſchẽ
aftreckende is van onbehoer
lickẽ dyngẽ voel meer die
mõne ihũ

Gebet

O He Jheſu xr gnede meiſt
leert my die waerheit deſ
leuens der rechtuͤdicheit eñ
der leermge des hertẽ des
mondes eñ des werkes oft
myet achter toe latẽ aũmtz
vreeſe oft mynſchelicke oft
werlike gonſte op dat die v
dwaeſheit der vleyſchelicker
vreeſen of liefden m my myet
en vmoge die volcomenheit
der gheeſtelicker liefdẽ toe be
letten ihū want aũmpto die
ſundẽ der eerſter alders oſe
torentlicke cracht ghecregen
heeft cranckheit die redelicke
cracht duyſterheit ihū die be
gerlicke cracht quade bereeth

Doe gheue my dẽ heiligẽ gheeſt
tot eynẽ vwoerder tegen die
tegenheidẽ tot eynẽ vlichter
tegẽ die dwalyngẽ tot eynẽ
heit maker tegẽ die begertẽ
Op dat ic m allẽ dyngẽ dyn
wael behagẽ doen mot eñ
van dynẽ toorn my wachtẽ

Van den begyne Amẽ
der apenbaerder prekyngẽ
ihũ Dat xxvj capittel

Nae dat die gebũdide
ihũs vhoerdẽ dat ſĩe
ian van herodes tot
vuolich vanẽ phariseen ghe
vangẽ ihũ alſoe hi tor ſelner wurd
tyt hy ſynẽ diſcipulẽ doepde was
eñ ſyn doepſel dagelix vmeer
derende was wael wetende
dat die phariseen hem ſeer
yatich warẽ ihũ dat ſy oec ſeer
begerende warẽ om xp̃m
mit quade toe veruolgen

Doe is die gebũdide
ihũs weder ~~indeen m ghal~~
wt iudeen m ghalileen ghegã
omb exempel gheuende van
lydſaemheidẽ eñ ſachtmoe
dicheidẽ om die quade mẽ
ſelfẽ toe wickẽ ihũ m ghalileẽ
ſynde ſoe heeft hi voel tuckẽ
eñ myracule ghedaen ihũ die
fame van hem is ghegaen
auer al dat lant ihũ hy is
by dẽ vã ghalileen eerlickẽ
ontfangẽ gheweſt om deſ
willẽ dat ſy tortz daer toe
vorẽ van hem gheſien hadde

bynē den tempel van ihrlm
Toe weetē dat hi coepers
eñ v̄coepers wtten tempel
was werpende Eñ ihūs sy
stat van nazareh van dane
hi was ~~lae~~ laetende soe is
hy getagē in die stat van
~~caphana~~ capharnaū lyg
gende nyet verre van naza
reth op die zee op dat eynde
van dē geslechtē van nepta
lym eñ zabulon Eñ al daer
soe begaen die gebn̄dide
Jhūs nit apenbaer toe prec
ken eñ toe seggē Die tyt des
mynschē v̄loessynge is gecomē
eñ daer om die wile dat gi
die tyt hebt soe doet penetē
cie eñ geloeft in waerheit
Recht ist want sonder pene
tencie eñ gelove en ist nyet
mogelick gade toe behaegen
Daer om aen griept peneten
cie als die medecyne om die
siecte toe genesen Als die wa
peninge om in dē stryde toe
gaen Als dē sloetel om den
hemel op toe doen Eñ daer
om volchter nae dat ricke
der hemelē sal naken Wāt
alsoe yt v̄uerret aūmyts
der sundē Alsoe salt naken
aūmytz der pentencie

Leeringe

Aldus heeft Jhūs begon
nē toe preckē nae dat Johā
nes baptista gevangē was
eñ nyet eer alsoe Crisosto
mus seit op dat myts den dat
wolck nyet gedeilt en solde
werdē eñ Johānes en dede
geyn teicken vā myraculē
op dat hi wt den dat volck
xp̄o aū geuē solde dat wilcke
tot xp̄m vliendē wt v̄won
deren synre myraculē Hier
af sprect scē Augustyn aldus
Johānes is gelaeft gewest
gelick die stymme vur dat wort
Gelick die dageraet vur die
sōne gelick die bade vur dē
richter Gelick die knecht vur
den heer gelick des brude
goms vrynt vur dē brude
gom

Die mynsche

Waer om begaen Jhūs
eerstē nit apenbaer in dese
stadt capharnaū toe predikē
Scripura Ick wilt dy seg
gē nit lant van galileen
eñ sonderlynge in dese stadt
soe woendē voel heiden Eñ
alsoe die gebn̄dide Jhūs
was gecomē om dat geheele my
schelicke geslechte toe v̄loesē
Doe wolde hi al hier syne
predicacie begynē op dat
syne heilige leerē syn teickē
eñ myraculē soe wael den
heidenē als dē iodē kont sol
de werdē

Gebet

Here Jhū xp̄e die onser i
eellenden medelydē hebben
de eñ als ey waerachtich
medicyn die medecynē der
zielē ons willende geuen

dyn predickē begōnē hebbes
vander penetentiē eñ ons
sunderē die beualē hebst toe
doen als wi die tyt hebñ Ge
ue my ellendige sunder tyt
eñ gratie penetencie toe doē
die soe lange dē mysdadigē
ontfermhertelickē gespaert
hebbes daer af dy lof sy Op
dat aūmits der penetentiē
my nakē moit eñ op gedaē
werdē dat rick der hemelē
dat wilcke v̄urenit eñ gesla
tē wort aūmytz der sunden
V̄leent my h̄e dat ic auer
mytz warachtigen rouwē
alsulck syn moit int artikel
der doet als du my gegeuen
hebste toe syne doer dat wa
ter der ander geboertē dat
is des doepsels Amē

Woe Jhūs anderwerf ende
derde werf syn discipulen
tot hem roepende was

Dat xxvij capittel

OPtē xxiiij dach ī april
in des gebñdidē Jhūs
xxxi iarē nae dat ihūs wt
iudeen in galileen weder
gecomē was Eñ die fame
eñ sprak van synre heilig
leerē eñ groete myraculē
onder dē ludē dagelicx ver
meerderende was Doe
was die toeloepe eñ ver
gaderinge van dē volcke
groit om naest by hē toe
wesen Eñ al dat daer om
hem toe horē eñ toe sien
Soe geschiedēt A
dat hi eyns dages staende
was by der zee van genaza
reth dat wilcke dat meer is
van galileen of tiberiē Eñ
soe hi aūmytz den gedrenge
van dē volck al daer nyet
wael spreckē noch predickē
en mocht Doe was hi daer
twe visschers scheepkens sien
de wt wilckē schepkēs die vis
schers toe lande gegaen wa
ren om oer netten toe droe
gen Eñ die gebñdide h̄e gynck
in eyn schepkē toe behoerende
scē peter Jnd hi badt hem dat
hij dat ~~[illegible]~~ schepē eyn we
nych van den lande stellen
solde Eñ gedaen synde soe
gynck hi int scheken syttē op
dat hi sonder gedrenge des
volcks toe beter leerē eñ dat
waert gades solde mogen seggen
Eñ als die lieue h̄e Jhūs den
volck op dē kante van den
water staende eñ syttende
gepredict eñ syn sermoen
geeyndt hadde Doe heeft hy
hem ludē syn moegentheit
willē toenē eñ doen schynen
dattet al in synre macht was
soe wael dat int water als
op der eerdē is Eñ heeft tot
peter geseit stuert dy̅ scep
kē int diepte eñ werpt wt
uwe nettē Eñ peter heuet hē
geantwoert seggende Gebied

wy hebn alle die nacht gevis
schet eñ wy en hebn nochtans
myet gevangē myer op dyn
woerde dat is alst m dy eñ
dyne trachte betrouwende
soe sal it dat net wt werpē
Doen hi werp myttē syn nett
int watter eñ heeft soe veel
vysschē gevangē dattet eÿ
wonder was om toe sien Doen
soe groete mēnichtē dat oer
nette van dē laest eñ veelheit
van dē visschē toe stuckē
breckende was Doen peter eñ
andreas syn broder dit sien
de soe hebn sy gewynct oerē
gheselle die ni dat ander schep
kē warē toe wettē Jacob eñ
Johānes Doen sy quamē eñ
voldē beide oer schеepkens
myttē vysschē soe dat sy bi
nae vōdronckē warē aū myt
den last Doen peter dit groete
teckē siende soe is hi oetmoe
dichē vur Jhū op syn knyē
gevallē alst vur synē herē
eñ heeft myt groeter ymicht
tot Jhū gheset O hē wilt wt
my schеepkē eñ van my gaē
want ick bē eÿ sundich mē
schе myet weerdich dat gi v
by my voegē solt gi die got
eñ myn schе sydt ons allē by
desen waer exempel gevende
Dat wy tottē weerdē heilichē
sacrament myt groter vresē
eñ weerdicheidē gaen sullē

Die myschе Waer om

en gynck peter schue myet
van Jhū m dē hi syn by wesē
aldus ontsiende was myer
hi seide thū dat hi van hem
gaen solde Scriptura

Peter die wiste eñ bekendē
waer dat hi got myet out
loepen en mochte Doen daerō
al ist dat wy wt devocien
eñ oitmoedicheidē vresen
dat heilige werde sacrament
toe ontfangē wy en sullen
ons nochtans daer vā myet
keerē Wy sullent myt vre
sen van mynē ontfangē ōb
betrouwende wer pen m die
ontfermher tichеit gaedes Doen
daer om als die gebūde hē
Jhū gemerct heeft dat pet
eñ syn gheselle myt deskē tec
kē seer vēslagē waerē Doe
heeft hi tot peter gheseit om
hem toe troostē Doen weest met
vūeert du salte noch myschē
vangēde wesen toe weten
by heiliger leermighe die tec
kē tottē weeck der salicheit
Doen myt desen hebbē sy oer
schеepen toe lande gebracht
eñ hebbē sy mytter reetschap
achter gelaetē myet nochtā
gheheel om myet meer toe
vysschē mer om weder die
aentoe vaerdē Doen sy syn
Jhū eyn tyt gheuolget hnd
eyn tyt hier nae als omt
Marē beschrinet toe wel
optē viij dach vā Junio Ō

9

Doe is die gebūdide Jhūs wā
delende gewest by dat meer
van galileē dat is by dē oever
van dē water Eñ heeft peter
eñ andrieas synē broder we
der gesien vysschende int wa
ter Alsoe gynck die suete hē
om tryent dē water om die
visschē selue toe visschē Eñ
hi heeft tot hē geseit Coemt
eñ volget my dat is volget
mynē werckē eñ leerē ic sal
v makē visschers der mȳschē
Want by den nettē der heili
ger predicatiē soe hebbē sy
die mȳsche getagē wtter diep
heit der zee dat is der onge
louicheit tottē ouer der salic
heit Sonder twyfel dyt is
eyn wonderlicke visscherie
want als die vissche int wa
ter gevangē werdē soe ster
uē sy ter stont Mer als die
mȳschē by dē waerdē gades
gevangē werdē ~~sy leuen~~
~~dich~~ soe werdē sy leuedich
Doe volchter nae dat die disci
pulē hebñ ter stont oer ~~scepē~~
schepē eñ nettē achter gelaetē
eñ sy synt hē gevolgt gewest
Sy en hebñ ihm nyet alleyn
gevolget myttē voetē Mer sy
hebñ hem mytter hertē eñ wer
cken nae gevolcht Eñ als ihūs
noch eñ wenich beet vort ge
gaē was Doe heeft hi iacob
eñ Johānē myt zebedeo oerē
vader in eynē scheepkē gesiē
oer nettē stoppende Eñ Jhūs
die heeft sy oic tot hem roepē
Eñ ~~iacob~~ iacob eñ ian hebñ
oer nettē eñ oer oerē vader
achter gelaettē eñ sy synt
Jhūs gevolget Die mȳsche
Ick hoer hier eyn seer won
derlicke v̄wandelynge van
visscherien eñ van dat ge
visschē Want alūmen vis
schē gevangē heeft soe ster
uē sy ter stont Eñ soe ic v̄stae
als die mynschē myttē wor
dē gatz gevysschet werden
soe leuē sy ewilickē Scrip
By desen soe wort ont
geleert dat wy alle werlt
licke dyngē achter laten
sullē Eñ myt alle geneygēt
heit van vryndē eñ vā ma
gē als wi got volgen willē
Dese heilige apostelē hebñ
oer scheepkē achter gelaetē
oer nettē eñ oerē vader
Aldus by die nettē soe syn
beteickent alle vleyschelicke
werckē By dat scripkē alle
richeit der werlt Jud by dē
vader alle onse vryndē eñ
maege eñ aft comste oft mach
scappē van bloede Want
in den wy alle dese puntē
nyet achter en laetē soe is
toe besorgē Dat wi weder
tot die werltlicke dyngen
Jud van xp̄o getreckt sullē
werdē Die mȳsche Het
schynt dat sy guet toe latē

hadden dat goen dat myet
voel werdich en was Scrip
¶ Du vstaeste dat quaetlicke
want sy hetē al dat sy opter
werlt haddē Haddē sy meer
gehadt sy hedden meer gelac
ten Daer af seit stē ghecfo
rē hi achter laet voel die myet
en behaltdet Hi laet voel
die alle begertē om niet toe
hebē achter laet Hi laet noch
mer die myt dat selue dat
hi heeft ¶ alle begertē achter
laet God en beteert ghē
offerhande beter dan een
guet reyn herte eñ gheē
wille Die mysche ¶ Waer
om heeft die wise ghebē die
hē dese cleyn lupdē vā stute
eñ grof van leuē syn apos
telen willē mackē Scriptu'
¶ Op dat syn gotlicke werck
m den heiligē gheloene bekent
solde werdē Hadde Ihūs
groete herē eñ groete gheer
de manē tot syn discipulen
genamē aen solde moegē
se ghē Dat onse ghelone m
ghe seet neer ghewest myt tyt
licker macht eñ werltlicker
wysheit ē alb wy soe ist toe
merckē dat onse heilige ge
loue alleyn op die ewige
wysheit eñ moegentheit ghe
des gefondeert is God heeft
ons hier ghetoent dat men
myet kiesen en sal tottē byf
dōmē of anderē perlactē
der heiliger kerckē die groe
moetende luydē neer die
gloene die ootmoedige ende
dochtsaem vā leuē sy dat
wilcke m voel plaetsen leyt
qualic onder haldē wort
Want wy sien wat laste
dagelix tomēde eñ gheschie
de is syn m voel byfdōmen
om des willē Dat die prela
tē myet ghenaerē en werdē
sy alb solde Neer mē siet aen
meer die werltlicke aff comst
dan die dochtelicke werckē
Aldus saltu vstaen witen
eñā ghē van sōmyghe disa
pulē alb van petro andreas
iacob eñ iohānes Dat sy
drie werf van onsen herē
geroepē syn Eerst by Johā
baptiste soe haest alb onse
hē ghedoept is ghewest Een
anderē alb Lucas beschrijft
doe onse hē mdē schep sy
monib petri gesettē hadde
eñ ghepredict eñ toe dē mael
syn sy hem ghenolyet Doch
wille hebbende weder tot
oerē ambochte toe ghaē
derde soe synt sy geroepē
aen dat selue meer vā hē
liken daer onse hē Ihūs
aen den ouer des meers
ghynck tot wilcker tyt die
discipullē vur ghenoemt alb
sy geroepē worde Doe hebē
sy achter ghelatē alle dat sy
hadde myet weder keerende

tot tytlicke eertschē dyngē
ayer altyt syn sy m willigher
armoedē nae genoecht onsē
hereē Jhū als vur geroert
is syn waerde eñ godlicke
leermge hoerende Eñ die
heymelicheit der godheit leer
ende eñ syn myracule sien
de van welcken sy noch nae
maels vur hereē eñ vorsteñ
heidē eñ roden getuichenisse
genē soldē toe leerē eñ toe
benestigē dat kerstē gelone

¶ Moralisatie oft leerynge

Snder vurseider zee oft
meer vā galileen soe wort
geschelt vōstaen die werlt
die als eyn zee oer op hesse
de is aūmytz houerdie Eñ
schynnēde is myt ontusschē
heidē Jnd vōslondē is myt gher
uchteidē eñ gulsicheidē ¶ Itē
die twe schēepē die xpūs
sath die betrickenē twe we
ghen die leidende syn totten
ewigē leuē Die eyn is den
wech der zuoselheit die and
is die wech der penetencie
Dy s' desen twe schēepkens
soe schēept mē doer dese
werlt eñ mē comt tottē ewi
gē leuē eñ tottē hemel Wort
alsoe scē Johan crusostomus
spreckt soe wort by dat
scēep betrickent die heilige
keerck m haldende dat alde
eñ nye testamēt bydē roer
roeyer wort betrickent dat
heilige cruce bydē regeerder
oft patroen Cristus by dat
nette got die vader by den
wynde die dat schēep duet
vort gaen Die heilige gest
by dat zeel die gracie gudes
Dy die schip ludē die aposte
len ¶ Gebet

Here Jhū xpē duet my
myt begerlicheidē lopen
om toe hoerē dat wort gudes
die nettē der predykynge eñ
der begertē eñ debs guetē
werckz toe wasschē vā alle
gherichеit smeekynge eñ
ydelre glorie Dyt schipkē
der religiē weder om toe
brengē van dē eertschen
dyngē daer m rustende sutē
Eñ myt guedē exempelen
anderē toe leerē Jnd dat
schipkē toe leidē mt diepte
der cōtemplacie Eñ m den
waerde dynre mspiracien
die nettē wt toe spreiē eñ i
dē water der tribulacien
toe besluttē eyn groete mē
menichte vā mwēdige cōsola
tien Hoept eñ treckt my el
lendige mȳsche tot dynen
heiligē discipelschop Op dat
ick alle dyngē achter laet
eñ dy nae volgende ver
dienē moet toe comē tottē
gheselschop symre discipulen

¶ Man sonderlīge ¶ Aen
vlyt eñ neerstichеit die ōse
lieue hē Jhūs gheuadt heeft

te predicke den mȳsche eñ toe
vȳkundige dē weech der sal-
heit ¶ Dat xxvij capittel

Also ons die mȳsche
ihe Jhūs synē discapu
len ten derde male alde ge
voepē gehadt heeft waer he
net hi meest gewandelt Ten
eerste predickē eñ mȳracule
doende in die tegenwaerdich
symre discipulē waer wt sy
voltomē geloue crigē mocht
ten om in toecomēde tyden
daer getuychnisse af toe
gheuen Scriptura ¶ Jhūs
xp̄us die salichmecker d̄ werlt
int begyn symre apenbaere
predicatien

Doe heeft hi om gegaen
dat gehele lant vā galileen
leerende mdē synā gogen
eñ in allē andere apenbaer
en plaetsen predickē dat
ewangelīū des ewigen
ryex wege eñ maniere wy
sende ten ewigē leuē toe cō
mē segghende Doit penetē
tie dat rick der hemelē is
v nakende Wā alse die mylde
Jhūs die warachtige mede
cyn meister begōnē heeft
Doe heeft hy eerstē myt syn
re heiliger leerē die zielen
gesont gemaect Die wlicker
voel costelicker is dan dat
lichaem soe en heeft hi det
lichaems myet vȳgetē ayer al
le mynschē myt wat crane
heidē sy belade waren die
gesontheit van hem beger-
den myt vastē gelouе die
heeft hi gesont gemaect op
dat hi doer die curacie eñ
gesontheit des lichams be
teickenē wolde dat inwendi
ge werck der geestelicker
medicynē dat wlicke hi doer
syne gracie wracht in die
zielē Wā doer syn groete gun
dertierēheit soe is hi tot die
crancke gegaen want sy
myet tot hem comē eñ moch
tē int lant vā galileen Doe
heeft hi al daer eerstē begō
nē toe predickē op dat ver
nuilt solde werdē dat die
heilige ꝓphete ysaias lange
tyt wt die mygeuynge des
heiligē geests gespitert
hadde seggende aldus In
die eerste tyt is v̄ licht dat
lant vā ~~zabulo~~ zabulon eñ
dat lant neptalim eñ mt leest
is v̄swaert den weech des
meers aū die iordane mt
lant vā galileen toe dat volc
dat in duysternisse gewan
delt heeft Dat heeft gesien
eyn groot licht eñ den gene
die syttende waren int lant
der duysternisse eñ des dots
Den is op gegaen eyn licht
hy heeft gegenē den mȳsche
gesontheit der ~~zaligheit~~ zielē
eñ des lichams op hem eñ op
syn scholderē neemēde die ge

brecke ~~der~~ der myſchē als
Pſalms ſeit Wur waer hi heeft
onſe tranchēdē ghenamē ēn
onſe ſiecte ghedraghē Mē als
Jhūs preckende ēn die ſiectē
ēn tranckē ghesont macken
de aldus leerende mt lant
van ghalileen Doe ghynck die
meer ēn dat gheruchte van
ſynē werckē aū dat ghehele
lant van ſyrien Want dat
hielt ēn match myet vōdet ēn
vōhalen woerdē Mē hier tot
streef Abagarus die eyn
tōmck m ſyrien was toe
wetē m een deel van ghroet
ſynē aen dat water Eufra
tes eynē brief tot Jhīm ghesont
heit aen hem begherende
Want hi ſyn tieckē ēn my
raculē voel ēn ghroet ghehoert
had Mē hem offerēde half ſy
nck Jnd hi ontfynck weder
antwoert ēn eynē brief
van Jhū mhaldende onder
meer ander woerde Dat
nae ſymē ~~dat~~ ſoe ſolde hy aba
garus sendē eynē van ſynē
discipulē die wilcke hem leer
en ſolde den weech der waerh
Mē vander ſiecten daer hi me
de beladē was hem ghenesen
Jnd alſ dat gherocht wt brack
van dē wonderlickē ~~van den~~
~~wonderlickē~~ werckē der ghe
ſontheit die hi dede Doe brachte
hem die ludē myt vaſtē betrou
wē m hem hebbende Alle die
trancke luyde die m den lande
waerē die wilcke myt mēnigher
ley tranchēdē ghrote pyne toe
mentē weelheidē begrypē wa
rē Jam blynt doef ghichtich
myttē duuel beſettē Mē hi heeft
ſy alle ghesont ghemaect ghyen
siecte en is hem ongheneselickē
ghewest myer ſyn conſt ēn cracht
is hauē ghetredē alle die conſt
van medecynē Want myt
synē woerdē heeft hi ter ſtont
alle tranchēdē vōdrenē Mē als
dat volck ghesien heeft dese
myracule ēn ghehoert sy leer
yngē soe syn sy hē nae ghevol
ghet van ijtlin wt Judeen ēn
ghalileen auer die iordane Jn
desen volcke syn ghewest mē
nigerley sakē waer om dat
sy Jhīm nae ghevolghet hebben
Eyn deel voltyhdē hem nae om
van oere tranchēdē ghesont
toe wōdē Die sōmygē op dat
sy leech ghaende van symre
spysen ghespyset mochtē wōdē
Die anderē om toe sien die
myraculē ēn toe hoerē die
ghotlicke leerē die wt synen
monde ghyngē Dit die sōmy
gen van haet ēn myt om wat
van hem toe sien oft toe horē
dat sy begrypen ēn straffen
mochten Mē aldus ghaende ēn
predacken ēn myraculē doen
de heeft hem alle daghe meer
ēn meer volcs nae ghevolghet
dat wilck hi op eyn~~e~~nen eenē

// myt

berch ghecleyde om daer in toe
setten syn wet eñ sym euangte
lie ghelick moyses in dē berghe
synay ontfynck die ghebaden
ghods ¶ Moralisacie
Ghelick die siecke eñ crancke
mynschē tot onsē hē Jhū
ghyngē myt betrouwē oere
siectē eñ ghebreckē hē kenlick
makēde Alsoe worde wy oec
gheleert daer by dat wy myt
vastē gheloue eñ betrouwen
tot onsē heuē herē ghaen sullē
in ons seluē bekēnende eñ
ootmoedelickē belydende ōse
sundē eñ ghebreckē Op dat
wy van hem daer af ghene
sen worde Hier toe vermaent
ons sīr Johan crisostomus
segghende aldus Iact ons oec
Jhū nae volghen want wy
hebbē mēnigher hande quelly
ghe der zielē Daer om laet ōs
tot ghade ghaen eñ vlatemsse
onser sundē bidde ayer ist
datstu O myn ziele myet en ghe
noechst dyn sundē soe moetstu
toe meer suchtē Wanttu vā
dynē sundē ghenē rouwe en
ghepoechste want dat gheschiet
aūmtz den dat die ziel die sun
dicht ontgheuoelickē is Daer
om soe aen meret sorchuol
delickē dyn eyghē sunden op
dattu leerst daer af ghenade
toe ontfanghē Eñ du alsoe der
ghoetlicker ghauē daerbaer
werdes Want myet droeue
toe syn van den dattu ghesun
dighet hebste Dat duet ghot
meer vermoerdē eñ vtoernē
dan dat selue datstu ghesun
dicht hebste toe vorē ¶ Gebet
Here Jhū xpe die als ey
neerstich medecyne alle ō
ghaende ghesocht hebste die siec
kē eñ ghenesen hebste die siech
hiedē der lichamē eñ der zielē
Ick bidde dy ghenest vā bynē
eñ van buttē my arbeydende
in alre hande siechedē Ende
trect my nae dy op dat ic di
nae nolghe auerghaende vā
dē sunden totte dochtē die
ghebaedē haldende myt ander
mynschē vredelickē wonende
dyn sundē ootmoedelicken
bichtende Jnd die ghotlicke
oerdelē ontsiende Leit my
wt den putte der ellenden
eñ van dē slycke der oreyn
medicheit eñ schuckt my ghenyg
in dē weech der salicheit Op
dat sy vort ghaen moeten
in dynē ghebadē Jnd totten
salighē lande haeslē eñ sond
letsel my daer brenghē Amē
¶ Hoe Jhūs syne apostelē kie
sende was Dat xxix capittel
Nae desen
op eyn tyt soe wat
die ghebūdide Jhūs alley ghe
de op eynē berch achter lac
tende die schare vandē volck
die roelcke dat hem volghen
de was Op dat hy alle daer

in eenicheit eñ sonder letsel
van nemāt synē vader syn
gotlicheit vnr dat mynsche
licke geslechte solde bidden
moegē Ons exempel geuen
de dat soe wāneer wi gade
biddē willē dat wi alle werlt
licke dyngē eñ gedachtē vā
ons keren sullē Eñ v̄heffen
ons herte inwendelickē op
wartz tot gade Eñ die lieue
here die was daer alle die n
nacht in syn gebet Jnd alst
dach gewordē was soe was
hi syn discipulē tot hem roe
pende Jnd hi was wt hem lu
dē xij apostelen kiesende toe
wettē Symon die genoemt
is peter eñ andrieas sy bro
der iacob eñ ian gebroderē
soen vā ~~alphe⁹ sy~~ zebedeus
philips eñ bartholomus ma
theus eñ thomas iacob sone
van alphe⁹ symon genoemt
zelotes eñ iudas thadeus
syn broder eñ iudas scarioth
die verrader Die mynsche
Waer om was die ewige
wysheit desen verrader iudas
kiesende om toe wesen eyn
van syn oūstē stat halders
Scriptura Het is gesciet
om voel redē Eerst om des
willen dat dauit gepfiteert
eñ geseit hadde dat die ver
losser der werlt gebaeren
solde werdē Eñ van synen
discipul v̄radē Jnd om dat
Jhūs den prelatē synre heili
ger kerckē exempel wolde
geuē dē quadē mynschē eñ
sunderē toe lidē Ten ande
rē soe scē ambrosius seit op
dat die waerheit xp̄i in soe
daingē schyn solde blycken
dat syn leuē eñ werckē van
synē quadē dienre nyet be
respet en solde werdē want
gemeyntlicke quadē ondoch
telicke dienarē die beclappē
oerē meyster dat wilck iudas
nyet en heeft moegē oft
cōnē doen Meer hi heeft be
kent dat ōnosel eñ rechtuer
dich bloit v̄cocht eñ v̄raden
toe hebn̄ Ten derdē als theop
hilus seit Op dattet schynē
mach dat got nyemant en
v̄smaet om syn toecomende
sundē eñ boisheit willē Mer
om synre tegenwaerdiger
dochdē heeft got hem ī werdē

Leernige

In den dat Jhūs opten
berch by nachte alley gynt
bedē Doe werdē wy geleert
oec toe doen des gelicx als
wy bedē wyllē Crisostomus
seit Daer om du mynsche
staet op in der nacht in der
tyt is die ziel puerder die
duysternisse eñ dat geswy
ge oft stilheit moegē dy tot
bewegynge brengē Dan
soe en quelt geyn ydel glorie
noch en benauwet geyn v̄

weckynge: myet soe seer en
vȳdryfft dat vuer den roest
dȩs yserȝ Alȝ dat nacht gebet
vȳdrijfft die ȳrepmdicheit der
sundē Daer om soe bedet
deȝ nachtȝ Jnd toent dat
die nacht myet alleȳ en dient
tottē lichaem myer ost totter
zielē

¶ Gebet

Hȳ Here Jhū xe die om dyn
onschattelicke ontfermher
tichheit ni die werlt comen
luste Op dattu die sunder-ē
soldeȝ weder roepē vander
dwalynge tot penetencien
Ēn voel van desen hebbens
gheverdighet toe kiesē toe
sȳ dyne dyne secretarijē ēn
sonderlynge discipulē Ont
fermhertighe ghot weder roe
pe my arme dolende myn
selue. om helst dē weder kierē
de. sterckē den droenighē. leert
den onwetende Ēn ten eyn
de my toe laetende. myt dynē
discipulē. al byn ick deȝ on
werdē. nult my ontheffen
gheheelickē van begerten der
eertscher dynghē Ēn myn
hert ouersett ghe heelick tottē
hemelsche dynghē Op dat ic
mot hoerē ēn vȳstaen dyn
woerde ēn die alle mytten
werckē volbrenghē Jnē

¶ Van Jhūs sermone aendē
berch ēn van die viij salich
¶ Dat xxx capittel

Ēn nae die ghebēdide hȩ
dat

Jhūs syn discipulē ghevarē had
soe heuet hi dē discipulē ēn dē
volck eyn seer ghuet sermoē
ghedaen ghehadt Ēn m hem
hebbende die volmachtheit
van dat ghheelle kersten
leuē Ēn hier vā soe schrijuē
die evangelistē dyt selue
sermoen m twe manieren
geschiet toe wesen Het schijt
wt matheus deȝ evangē
listē wordē dat Jhūs bauē
op dat hoechste van dē berch
syttende waȝ ghelick eenen
doctor oft meister sȳ disci
pulē leerende Ēn ȳt schynt
wt Lucas wordē dat Jhūs
den volcke m die een syde
van dē berch dat selue ser
moen ghedaen solde hebben
Doch woe dattet geschiet
ıs ȳt is toe vmoedē dat die
apostelē ēn discipulē omtrēt
Jhū ghesettē hebn Ēn dat die
schare van dē volck ghestaē
hebn Gelick dat wi hyndē
dyn duck wil sien dat die
meiste syttende syn mt hoer
en Ēn die ander ghemeente
blijft staende

¶ Ēn mt begynsel van dit ser
moē soe heeft die wise Jhūs
al vozen ghe leert viij saet
heidē Dat is viij doctyden
die den mynschē salich ma
kē Jnd wat loen dat ēn my
sche daer m vȳdienende is
Eerstē soe seit die suete hȩ

dagȝ

† vā ser
monē

Salich syn die goen die arme van geist syn toe weten die hem tot gruet willige armoe de geuende eñ alle ryckeit der werlt om got vsmaede ye syn Die mystyke Syn sy daer om salich Script Sy sijn salich om des loens wille dat sy daer vur ontfu ghe sullē want sy vercrygē vur dat tytlicke is dat ricke der hemelē Eñ hier by soe vstaet mē die willige armode eñ vsmademsse vā tytlicke dyngē Die eerste volmacht is der ghyrre die Hym volghe willē Jnd yt is dat fondament van allē geestelicke tymerynge Gy sult weten dat eyn mystyke woert eygen des dynghes dat hi myt begeerte eñ neerstycheit myt eñ lief heeft Eñ daer om die goen die werltlicke dyngē lief heeft die woert der werlt eñ der tytlicker dyngē eyghē knecht Eñ aldus soe ist vā noedē dat die mynstyke de se werltlicke dyngē vsmaet eñ geyn liefde daer op en seetet mer dat hi syn liefde settet op got op dat oūste gruet op dat hi des eygen eñ mede veelachtich macht werdē Sy syn toe halden arm van geest toe wesen die outmoedich syn eñ got mynne hanē al Eñ alsoe dat loen van arbeit of werck behoert gelick toe wesen myttē werck Soe is van gode den mogen den herē vur armoede toe geuē dat loen des ryck van den hemel dat is dat ewyghe leuē Op dat sy al daer dat ewyghe gruet ervechtē gebrut kē die dat tytlic gruet vsmaet hebn mder eerdē Die ander de salicheit is Salich syn sy die sachtmoedich oft gheduldich syn want sy die eerde besytten sullē dat is sy sullē oerb selues lichaem dat van eerdē gemaect is regeren nae synē wille Eñ sy sullen daer toe hebn dat paradys des vredē aldus volcht die sachtmoedicheit nae die armoede want die arm is hē geschynt veel onrechts Alsoe ist noit dat hi sachtmoedich sy eñ vdrachtelickē Sachtmoedighe mynschē syn ont moedich eñ symspel m allē onrecht vduldich die ghyn bitterheit des hertē en gheuelē noch sy eñ dynckē gheyn quaet myt quaet toe loenē mer sy vwynē die ondochde myt dochden yst dan alsoe Beda seit dat dat rick der hemelē den armē gelaeft voert Eñ die eerde den sachtmoedighē wat sal anders gelatē werdē den houerdigen eñ den twisthē dan die

helle ¶ Die derde salicheit
is Salich syn sy die wenen
want sy sullē getroist werdē
Eñ toe recht volcht dese salich
die twe ander vyr gaende
Want nae die v̄smaetheit
der werltlicker dyngē aū
mytz armoedē eñ nae die
ruste des hertē myt sachmo
dicheit soe is die mȳsche aen
merckende synē staet Eñ en
vynt daer in nyet dā ma
terie van droefheit eñ van
wenē Eñ die alsoe wenē om
geestelickē hynder oft perikel
der zielē die sullē getroist
wr̄dē hier eñ naemaels toe
wetē hier in deser tyt bi gees
telicke v̄troistynge des heili
gē geestes Eñ hier naemals
als sy totter gloriē comē sul
lē daer alle blytscop ewich
duerende is It is toe wetē
datter vyf sakē des wenens
syn eñ al om onsen wille Eñ
oic om dat wi onsē euē kers
tē mȳschē sien vallē eñ dwa
len in sundē Eñ dat wi ī dyt
dal vā wenē butē die woen
inge ons hemelschē vaders
wonēde sȳ Eñ dat wi ī vre
sē der hellē pynē hier sitten
Eñ dat wy dat ewige guet
eñ ewige vroude aldus
lange outberende sȳ vort
soe volget die vierde salic
heit ¶ Salich syn sy die hō
gerē eñ dorstē nae die ge

rechtenaerdicheit dat is die
myt alre ~~rechtūdicheit~~ begerē
ten die rechtūdicheit begerē
in hē selvē eñ in eynē anderē
hē selvē nūmermer rechtuer
dich genoch achtende Meer
altyt om die dochden arbei
dende want sy sullē v̄saet wr̄
den Crisostomus seit Hy hon
gert nae die gerechticheit
die nae gades rechūdicheit
begert toe wandelen Eñ myt
deser rechtūdicheit is toe we
tē dat wi elckē dat syn geuē
Toe wetē Eer onsē scepper
liefde eñ mȳne onsē v̄loesser
ontsich got als syn richter Onsē
oūsten onderdanicheit ruste
eñ vrede onsen gelickē Ende
waeldaet die benedē ons sȳ
Ons selues hert reynicheit
onsē mont eñ sprecke bewar
nisse onsen vleische disciplyn
vā penetentie Eñ dyt doen
de salmē v̄salmē v̄saet wer
dē ~~Eñ alsoe~~ myt die ewige
glorie myt dat oūste guet
dat die rechūdicheit seluer
is want butē hem soe en
mach nyemāt v̄saet werdē
Eñ alsoe tot iustitie oft recht
ūdicheit behoert barmher
ticheit eñ ontfermhertichet
Eñ soe volcht hier nae vyfte
salicht ¶ Salich syn sy die ōt
fermhertich sȳ want sy sullē
ontfermhertichet v̄wervē
Die rechtūdicheit mynen

die sullē ontfermhertich wesē
gerechticheit eñ barmher
ticheit die syn schuldich die
eyn myttē anderē getempert
eñ gemenget toe wesē Ende
wael ist noit dat wy ontfer
tich sy̅ want wi altyt die ōt
fermhertichеit gades behoeuē
Crisostomus seit aldus Got
die he̅ seit die ontfermherti
ge salich toe syn daer by toē
nende is dat nyemāt vā ons
ontfermhertichеit v̄trigē
en mach It en sy dat hi selue
ontfermhertich sy Eñ die
my̅sche is schuldich eerst eñ
al voer hem seluē eñ synre
zielē toe ontfermē eñ die got
behaegelickē toe makē Daer
nae synē euē mynschē synre
trancheit toe gemoetē toe cō
mēde Eñ myt medelidē die
passie eñ liden ons herē auer
toe dynckē Eñ al dyt doende
soe sal die my̅sche v̄werueu
v̄gyffenisse eñ aflaet van synē
sundē synre pynē v̄myndert
Eñ hi sal ontfermhertichеit
v̄trigē in toe comēden tydē
daer hy van allē ellendē vā
schuldē eñ pynē v̄loest sal
werdē Eñ oic in deser tyt
toe wetē syn sundē sullē hē
v̄geuē werdē gratie sal hem
v̄lent werdē Van voel ellē
den sal hi v̄loist werdē Jnd
tytlicke guet sal hem gege
uē werden in sulcker man

merē als synre zalicheit sal
dienē ¶ Die vj salicheit dat
is Zalich soe syn die rey̅ vā
syn want sy sullē got sien
Het is sonder twyuel eyn
groete salicheit got hier op
der eerdē inwendelickē toe
bekenē Jnd hier nae maels
inder ewicheit syn aensicht
aen toe schouwē eñ toe sien
syttē in synre gotlicker moe
gentheit Dat herte dat is rey̅
wt dē wilckē geyn quaede
gedachtē en spruytē noch be
rispt en wort van quader
consciencie Want is dat rey̅
suuer vā quadē gedachtē
soe sal die my̅sche al suuer
eñ reyn sy̅ van allē quaden
werckē Want ist dat die lūdē oer
wortelē nyet eñ vestich inder
hertē soe en moegē sy nyet
groyen noch wasschē Jst dan
dattet herte reyn is soe salt
got sien die al puer eñ reyn
is Eñ nae dat die mynsche
hem seluē trect van sunden
eñ hem geeft tot guedē wert
kē daer nae soe bekent hi in
wendelickē got ¶ Die vij sa
licheit is Zalich syn sy die vred
samich syn want sy sullen
kynder gades genoemt wer
dē Nae reynicheit van hertē
volget inwendigē vrede Die
goen ij syn vreedsamich die
ierst in hem seluē vred makē
de syn Hi maet in hem seluē

vrede die alle die beroeryngte
synre syne stelt onder die re
delicheit Die wt hem seluen
alle quade gedachtē dryuēde
is En die hem bewaert van
ondochtelickē wordē eñ wert
ken Jnd of hem enich dynck
contrarie synē wille geschiedē
dat hi nochtans wael toe
vredē sy En daer hi mach ond
synē euē mysschē vrede makē
de sterckende eñ onderhaeldē
de is Die in hem seluē aldus
vredelickē syn eñ die onder
den anderē vrede mackē die
werckē dat werck des vre
dē eñ der kynder gatz Ende
sy werdē myt desen guede
v̄enicht eñ werdē kynder
gatz ¶ Die viij salicheit is
Salich syn sy die persecucie oft
v̄uolgyngte lydē om der recht
v̄dicheit wille Want dat rick
der hemelē hoert hem toe die
vur seide vij salicheidē sprec
ken van wael toe doen En
dese achste salicheit sprecket
van wael toe lyden Want ge
lick der dochdē toe behoert
wael toe doen alsoe behoert
oer oic toe wael toe lidē Soe
seit onse hē Salich syn sy nyet
alleyn die wael doen meer oic
die persecucie lydē lidsaemlic
eñ nyet vur oer quaetheit
Mer om die rechtv̄dicheit
dat is om die dochde Jnd al
is hi salich die dese vurseide

vij dyngē heeft nochtant is
hi voel saliger die dese doch
dē in tegenheidē kan bewar
en Daer af sprect Bernard
Gelick die sternē by nacht
lichtē eñ nyet by dage alsoe
blyuet die dochde in tegenh
die nyet en schynt in vur
spoit En daer om die dese
dochde vurseide in hem heeft
sonder twyuel hi is salich
Jnd hi is voel saliger die dese
dochde in weder spoet mām
lickē onder halt Eyn ydel mā
van dochde die en can nyet
gelydē want soe geryngte
als hy yet hoert oft voelt
dat hē contrarie is en nyet
en genoecht soe vort hi grā
eñ taernich Want hi en
mach nyet lydē dat hē con
trarie is Mer die ontferm
hertige eñ medelidende die
cleyn eñ oitmodich eñ vred
dich van hertē syn En dese
dochde in hem hebbē al yst
dat sy lydē oft myt onrecht
aner vallē werdē sy v̄dra
gent om gatz willē En hier
by soe mach mē kenē dat
gestant der mysschē vā byn
nē Want lidsaemheit is
gefondeert op dochdē eñ die
docht comt wt gade Aldus
soe is die lidsamheit in got
eñ myt got gelick dat kyt
myttē vader En die gebūdi
de Jhūs seide vort sonderlyn

tot synē apostelē Dalick sydi
als die ludē v vmaledīe om
mynē wille eñ tegens v alle
quaet seggēde hegende om
mymē wille En bedroeft v
daer m nyet myer vblyt v
van hynē eñ vhoeget v vā
huttē om toe ghruē ghuet ex
empel Want hier vur sal
v loen aūulōedick syn mē
hemel Als of hi seggē wolde
vur dyt cleyn lyden suldy
eyn ewigē vroude ontfaē
Want dese loen sal soe groot hy
datmē nyet en can ghetellē
soe costelicke dat hi nyet en
can werdē ghesthat soe lanc
dat hy nyet en macht werdē
geeyndt

Eñ die ghebñdide suete Ihūs
seide voert tot synē discipulē
hem ludē troestende eñ sterc
kende seggende In dusdam
ghe manere syn die pphetē
vuoldyt viaeckt eñ ghesla gē
geweest Toe wetē ony die
waerheit eñ rechtūdicheit
Diet m wat staet sy nv sy
sy synt m abrahams schoet
eñ gelue sy hudē soe suldi dat
ewigē loen ontfaen Ende als die
ghebñdide lyē syn discipulen
eñ dat volck aldus m dock
dē gesterckt hadde Doe heeft
hi dē quadē aūmitz vreese
van toecomēde pyne voul
lē myt die waerheit vūerē
Eñ hi seide wee v ghy rycke
die nwē troist eñ vroude
al hier m tytlicke richeit
ghesat hebt Of hi seggē wol
de Want ghelick die armē
pā geist dat rick ghadet
besyttē sullē Doe suldy vnr
nwe tytlicke vroude ende
rickheit die ewigē pyne
eñ armoede lyden Wee
v die nv vsact syt myt tyt
lickē dyngē sonder dochte
lickē werckē want v sal
nocht hongerē om vloist
toe werdē eñ ten sal v nyet
geboerē moyē Wee v die
nv lachet ydelickē eñ om v
genckelicke genocht Jnd
als ghi nwē euē mynschē
in laste siet Want ghi sult
nocht bedruct wesen ende
struyen Als ghi derue sult
alle ghuet eñ besittē alle
quaet m dē helschē vuyr
daer wemynge ib vā oyē
eñ cruselynge van tandē
wee v alb v die flatterers
pryscn eñ ghy v dan vblyt
den m v selue Eñ dat ib
dan dat ghoen dat voick
die pphete bewent seggē
de Die sander wort ghepre
sen in den begertē symre
zielē eñ die boese mynschē
werdē ghebñdyt aer nyet
toe myn ont wee dē ghoenē
die aldus pryscn eñ lanē
want mer schadet die tou
ge des flatters dan dat

dat nyet en eñ begrippē soe mēnichuoldich

swert des v̄uolgers Alsoe die
wise man seit En̄ daer om
seit tullius aldus Ick en wil
geyn priser syn: op dat ick
geyn smecker en schyne Die
mynsche ¶ Wonderlic soe
luydet dat in mynē oerē
dat mē blyde sy in tegen
spoit en̄ tribulatiē en̄ seer
qualickē kēne ic my daer
toe bereit Des gelicks soe
ludet wonderlyck dat van
gade alsoe gedoemt wort
alle blytscop en̄ genochlicht
inden dyngē der werlt
¶ Leeringe Scriptura
O mynsche op dattu tottē
lidē dy bereiden moeges Soe
aen merct dat wort vā scē
Jheronimus die seit dat alle
werck licht pleget toe wer-
dē als dat loen aūdacht wort
En̄ alsoe scē Augustynus
seit Dese loen genoellē die
goen die in geistelickē guedē
dyngē hem v̄blydē Meer
die goen die in ydelē dyngē
hem v̄blydē of die glorie
en̄ eer der werlt sueckē Die
en v̄staen noch sy en ~~v̄staē~~
achtē dyt loen nyet Mer die
goen die glorie begerē in
hemel die en ontsien geynē
laster inder eerdē Seneca
die wise heidensche meister
seit O mynsche nūmermer
en bistu salich geheittē ten sy
dat di die mynschē bespottē
wilstu salich syn soe duncket
dat eerste dattu v̄smades
dat v̄smaden der mynschē
Soe wie di smade doen wil
lattet dy v̄smadē en̄ onrecht
doen nit wilckē du geyn
lydē hebn̄ en salste yst dat
die dochde myt di is En̄ scē
Jan crisostomus seit aldus
Segt my du mynsche waer
om worstu v̄slagē die vur
dat v̄uerlick ordel staē saltz
en̄ reden geuē salt vā allē
dyngē die du hier werckest
Hoert mer op dat wort
van den heiligē apostel pau
lus is wael toe lettē die seit
dat alle die got dieustelickē
in got leuē willē die lyden
persecutie oft tegenheiden
Daer om du mynsche is dat
du lydē hebbes nemet dat
vur eyn guet teickē dat di got
v̄carē heeft Want dyt is
eyn vaste sentencie vandē
apostel soe vur geseit is wt
den wilckē toe nemē is dat
die goen die geyn tegenheit
en lyden dat die afgesnedē
is van gade Sonderlynge
en̄ alre meiste toe v̄staen
van den goenē die in sundē
leuē Want alsoe die heilige
leeraer scē Jheronimus seit
Het is alte seer grotē taern
als got die hē nyet v̄toernt

en schynt op die goen die sun
digen Daer om en laet ons
nyet murmurerē noch in
tribulaciē onse lidsamheit v̄
liesen Op dat wij van got dē
herē nyet v̄ worpē noch
v̄stoetē en werden Want
nyemant en is lydens weert
dan die dat mytter herten
begerē Eñ laet ons seggen
tot onsē herē myttē heiligen
pphet damdt Here ick bȳ bereit
tot iuwen geesselē 29 ¶ Gebet
Here Jhu xe die optē berch
myt dynē discipulē biste op
geclomē Op dattu soldes leer
en die hocheidē der dochten
al daer du die salicheidē eñ
hoege dochdē geleert hebste
Eñ die loenē yegelickē mȳschē
betamēde gelaeft hebste Ge
ue my broesche mynsche dat
ic hoer dyn stȳme neerstelic
syn moit by oeffenynge der
dochdē v̄dient toe hebȳ Op
dat ic dy ontfermēde dat
loen oic v̄crige Here doit dat
ic den loen aen merckende
dat werck des loens nyet en
weyger Mer die haepe der
ewiger salicheit moit ī my
v̄suetē die pyne der tegen
waerdiger medicinē eñ die
moit ontsteckē tot snelheit
des werckes Maet my ar
me mȳsche nu salich in salich
heiden des weges hier bi gra
ciē eñ nae maels salich ī salic
heidē des hemelschē lants in
gloriē Amē ¶ Woe hem die
prelatē eñ herē schuldich sȳ
toe hebȳ Eñ dat xpus nyet
gecomē en was om die wet
toe ontbyndē mer om toe
v̄uollē ¶ Dat xxxj capittel

Cortz daer nae als die
liene here syn apostelē
geuoet eñ gesterct
had om tribulacie eñ perse
cucie toe lyden M

¶ Doe gelickē hi sy by vier dyn
gen op dat sy toe beter ge
moit solde syn Siecht of hy
seggē wolde gi moit manlic
lydē als mē v v̄uolgē sal wāt
gy sult wesen vurgengers
van allē werckē Eñ spigelē
van guedē exempelē onder
den mynschē Eñ hi seide vort
Gy sydt dat salt der eerdē
dat is gi sult die heilige sa
cramente den mȳschē ī my
geloenē geuē sonder wilck
die inwendige mynsche nyet
meer onder halden en mach
werdē Dan dat vleisch sond
saelt want als dat saelt dē
vleische ontbrecket soe ver
derft dat goen dat gesaeltē
is Soldet gy nyet volstan
dich int lyden wesen die al
tyt by my gewest sydt Die
wilcke mȳ wonderlicke
werckē dagelicx siende sydt
wat soldē dan die ander
vreinde schaepkens doen

sympel

Eñ hi seide vort Gy ~~seide vor~~
sydt dat licht der werlt mē
en mach geyn stat staende
op eynē berch bedeckē in
soe danige maniere dat mē
sy nyet en solde moegē sien
Eñ nyemant die wys is eñ
v̄standich is ontsteect eyn
lanteerne oft keerse eñ seet
sy onder eȳ vat om datmē
daer by s nyet syn en mach
Die mynsche ¶ Woe v̄stae
ick dyt Scriptura ¶ Die
gebn̄dide Jhūs wolde syne
apostelē eñ alle prelatē nae
hem luydē inder heiliger
kerckē toe comēde hert eñ
moit geuē Eñ oic leerē woe
dat sy hem schuldich syn toe
hebn̄ Hi heuet ierstē geseit
Gy sydt dat saelt der eerdē
want by dē saelt soe werdē
beteicken wise volstantige
werckē Want gelick dat salt
dat vleische oft vysche onder
haelt van ōreynicheit Doe
onder halt die wisheit ī vol
stantige+dochdē Dat wilcke
alle prelatē schuldich sȳ toe
hebn̄ Eñ aldus als sy guede
werckē doende syn soe sȳ sy
dat licht der werlt dē mȳschē
vur gaende in dochdē Gelic
eyn keersse by nachte die
vur gaet oerē volger v̄licht
Doe werdē die ondersatē ver
licht myttē clarē vurganck

+ doechtelicke wrckē dat volck in

van oerē prelatē Eñ oic als
eȳ prelate wael leuet woe
heymelick woe bedect hi dat
doit syn onder saetē wordet
becant Ten is geyn noit dat
hi hem seluē pryse oft segge
doet als ick doe Die dochde
eñ dochtelicke werckē die toe
nē hem seluē gelick eyn stadt
staende op eynē hoegē berch
mē en mach sy nyet bedeckē
Eñ daer om eyn prelaet die
wilcke die wisheit gades
heeft eñ die heilige schrift
dagelicx leest eñ v̄staet die
sal sy synē ondersaetē synē
schaepkens leerē eñ predic
ken Want anders soe wert
gelick die eyn kerse ontstekē
hadde Jnd v̄berchden sy ond
eyn vat wāt dat licht van
der kerssē en solde nyemant
gebruckē Eñ als eȳ prelaet
dat wort gatz predickt
soe stelt hi syn wisheit ende
gratie gatz om dat graue
v̄stant van synē ondersaten
toe v̄lichtē Gelicker wys als
mē eȳ keerse settet op eynē
candeleer om toe v̄lichtē al
die goeyn die int huys syn
Eñ daer om seide die gebn̄
dide hē Jhūs Siet wael toe
dat v lichtē in soe danige ma
niere sy lichtende vur den
volcke dat sy v guede werckē
syn eñ v̄staen moegē nyet
in ypocrytscop Mer reyn eñ
sonder veynsen Op dat sy wē

uwē vader mden hemel glo
rifieren danckē eñ lauē mo
gen Jhū al dat doer uwē gue
de werckē eñ leerē Jhū alle
die gelouēde uyt̄ syn disci
pulen aldus gesterct eñ ge
leert hadde Jnd bysonder dat
sy die waerheit mt apenbaer
predickē solde Doe heeft hy
sy noch voerder willē sterckē
eñ allen twijfel wt oerē her
ten willē nemē m dat geyn
dat sy solden moetē gedynt
kē of hy den roetsche wet eñ
die ꝓphetē cien vandē heilige
vaderē eñ ꝓphetē toe myet had
dē woyllē doen Jhū heeft vur
gesept aldus

Jhū wijlt myet meynē dat ic
hier opter eerdē gecomē bē
dat ic die wet toe wetē doer
my van moyseb eñ dē ꝓphetē
v gegeuē uyt toe myet solde
willen doen Jck en byn myet
gecomē om die wet toe ont
doen oft toe myet toe doen
mer ic byn gecomē om toe
vol doen Toe wetē toe onder
haldē m al dat m die x geba
dē geschreuē staet want die
wet die is van noedē toe
bluenē en sal ennickē bleuē
Jck seg v vur waer alsoe lan
ge als die werlt eñ die loey
des hemels m desen natuer
lickē tegenwaerdichē lope
sal bleue staen soe en sal eē
rotte of eē aper dat is eē i
ot een puntkē van eē stipke
ken mden schrefftē des wets
myet vergaen of achter blijnē
van deser wet ter tijt toe
dat uyt al vervult sal wesen toe
wetē dat m die wet eñ bydē
ꝓphetē gesprackē is Jhū daer
om soe wie dattet mynste vā
dē gebaedē m die wet is bre
kende myt wardē oft myt
werckē Hy sal die mynste
m dat rick der hemelē ge
reckent werdē Toe wetten
hi sal onder den engelē eñ
dē heiligē vaders santē eñ
santijnē vur myet dat ic
myet gereckent wesen mer
soe wie dat nae dē gebaedē
der wet is leuende Jhū alsoe
toe leuē den anderē myt
werckē eñ myt waerden
is leerende Dese sal groet
m dat rick der hemelē ge
noemt eñ gehalden wesen

Jck segge v vur waer ten sy dat uwe recht
vērdicheit aūuloepe eñ bauē
ghaet bauē der scriben eñ
pharizeen dat is den meesters
eñ geleerdē van der wet
Want sy seggē wael eñ en
beleuens myet gy en sult
m dat ryck der hemelē myet
m gaen Jhū oic want die
want die opinie van den
roetschē meesters was als
datter myemant en sundige
mytter hertē ten was dattet

werck volbracht was seggen
de dattet sunde was doit toe
slaen Mer dattet geyn sunde
en was yemants doit toe
begerē als dat werck nyet
en geschiedē of volbracht
en worde En op dat die ~~apo~~
apostelen eñ discipulē toe
vollē soldē moegē v̄staen
die meynige vā Jhu toe we
tē dat hi nyet gecomē en was
die wet toe ontdoen mer om
toe v̄uullē Doe wolde hy sy
in dat ~~wat~~ v̄lichtē eñ seiden
Gy hebt gehoert in die alde
wet dat is in die x gebaedē
gatz dat daer v̄baedē is
eñ geseit wort Du en sals
nyemāt doit slaen Jnd soe
wie dat yemant doet slaet
dat hi daer om schuldich is
v̄oerdelt toe wesen toe wetē
om oct toe steruē Ick en seg
ge hier nyet tegens of en
stelle soe danich gebot nyet
af Mer ic segge noch voel
meer want ic v̄uulle eñ v̄
clare eñ v̄biede die sake daer
wt dat doit slege spruyten
de syn En seggē Doe wie
dat hē op synē broder dat
is op synē euē nastē v̄tornt
toe wetē myt inwendigē
hate consenterende daer
in om den toe brengē toe
wercke oft toe pas quame

dat hi nu v̄wōnē oft sculdich
is v̄ordelt toe wesen totter
ewiger doit En is dat hi
myt onwerdigē of taerni
gē moede tot synē broder
seit Racha hi sal daer ō
schuldich syn dē raet Dat
is datinē aū hem toe rade
gaen sal woe swaerlickē mē
hem pyngē En soe wie
dat synē broder seit geck
of sot dat is in v̄smade
nisse syns p̄soens Hi sal
daer om werdich syn des
ewigē vuyrs Die mynsche
wat is toe seggē Racha
Scriptura ¶ It is nae die hee
breeusche tale eyn waert vā
onwerdicheit Gelick of eȳ
nu wolde seggē kattyf of
der gelickē Du salts merckē
dat die gebūdide toenet hier
drie dyngē of manere vā
taern Die eȳ die wt quad
hertē spruytende is ¶ Die
anderde die wt haest comt
daer consent in geuende
Jnd dese is oic doitlick ¶ En
die derde alst dat wort wt
houdiē synē oerspronck
neint hē seluē wiser ende
groeter toe mackē dan
synē euē mȳschē En synē
euē mynschen toe oerdelē
dwaes eñ geck toe wesen
In den wilckē die wisheit

gatz gestort is Die mynsche
is toern dā altij doetlicke
sunde Scriptura Du
salts v̄staen eerstē wat toer
is toern nae sōmyger philo
sophē v̄staende is v̄wellynge
oft v̄hettinge van bloede
Eenige heilige leerers die
seggē dattet eyn appetyt eñ
begerlicheit van wrack Eñ
rechtūdige wrack toe begerē
van gade gedaen toe werdē
nae getugē der redelicheit
en is geyn sunde Mer soe
wāneer dat eȳ begerende
is myt volen consente wrack
toe hebñ sonder redelicke sa
ke daer toe hebbende oft mer
dan die v̄dienstē syn oft butē
behoerlicke maniere van
iusticie oft gerechticheit Of
nyet tot eyn dochtelickē eyn
de soe ist doitlicke sunde Eñ
wt desen soe seit die gebūdi
de Jhūs vort yst seit hi dattu
ten altaer gaen wolt om
gade dyn offerhande toe doē
Eñ dattet dy als dan in den
sȳne comet dattu myt dynē
broder toe wetē dynē euen
mȳschē yt wtstande hebbes
legget dȳ gyfte eñ offerhande
neder vur dē altaer Eñ gāck
eñ v̄lyct eñ v̄soent di myt
dynē broder Eñ dat gedaen
synde soe offer dan dyn offer
hande Redelick ist want got
en ontfaet geyn offer hande

der geenre die buytē die cari
tate eñ in haet stande syn
Eñ daer om ist noit als wi
gade offerhande willē doen
dat wi dat onrecht al toe
vnerē weder kierē Eñ dē
goenē myt wardē eñ wert
kē beterynge doen den wy
myt woerdē oft werckē gebroeckt
brackē oft mysdaen hebbē
Eñ daer om soe P
raet die suete Jhūs seggende
als du in dē wege des leuēs
biste myt dynē aduersant
dyn weder partie toe wetē
Daer du yt tegē hebbes soe
saltu di geryngē myt hem
v̄enigē Op dat hi dy dē richt
nyet aū en leuer dat is dat
hi geyn sake en sy dattu aū
geleuert werdes in dē oerdel
Eñ die richter dy synē diena
re nyet in handē en geuen
dat is dē quadē dunel die
wilcke dy in die gevanckenisse
eñ kercker der hellē treckt
Ick segge dy vur waer ist dat
tet alsoe geschuet du en saltz
wt de gevenckenisse nyet cō
mē ter tyt toe dattu totter
wterster penetenciē vol daē
salt hebñ dat is nūmermer
Meditacie eñ Leeringe
Wt desen is toe merckē woe
die suete hē breckende is die
wortelē eñ die fonteynē doer
wilcke die brodelicke myne
pleget gedoet toe werdē eñ

ons naerstelic v̄manēde is
om ons toe samē toe bynden
myttē banden der mynen
op dat wi op malcanderen
nyet taernich en worde Mer
voel mer wort v̄baedē aldē
oft v̄alderdē toern oft haet
dan verschē taern Daer af
spreckt Augustinus aldus Ist
dattet nyet ge~~oelst~~ oerlst en
is taernich toe werdē op on
sen mede broder Oft tot hem
toe seggē Racha of geck voel
my ist geoerlest yt toe haldē
mit herte daer by dat die on
werdicheit in haet v̄keer
En daer om wt dē soe sluyt
hi dat die goen die indē al
taer syns hertē offerē wil
eenige gyfte des hertē des
mondes of des wercks Het
sy gebet of lof offerhande
oft aelmissē oft leeringe Oft
enige ander geestelicke oft
lichamlicke gaue Die sal hē
eerstē v̄soenē myt synē enē
naestē die by hem gequetst
is of v̄taert myt waerdē
of myt werckē oft schade
geestelickē oft lichamelickē
Hier op yst toe wetē ist toe
~~wetē~~ datmē die tegenwaer
dicheit des geynē licht hebn̄
mach den mē v̄tornt heeft
Doe salmē lichamlickē tot
hem gaen en̄ mynlickē om
genade biddē en̄ genoch doē
Het en waer dattet soe ge

legen waer Dat meer ~~quack~~
quaets daer wt mocht comē
soe salmē dat doē by raede
en̄ myddel vā guedē geeste
lickē oft kerstelick mynschen
En̄ yst soe dat syn tegenwaer
dicheit nyet licht toe hebbē
en is Doe salmē tot hē gaen
mytter hertē toe wetē myt
mynlicke en̄ oitmoedigher
begertē En̄ myt op sat hem
toe voldoen in bequamē ty
dē en̄ steden En̄ yst dat ye
mant myt achter spracken
synē enē naestē benamē heft
synē fame oft guedē name
Doe moit hi v̄soenē weder
kerēde synē fame in des ge
lics oft hi genamē hadde sy
tytlick guet Wort ~~die~~ wāt
die iodē hadde eyn opinie op
dat goen dat aūspel in die
wet v̄badē is seggende dat
nyemāt in dat stuck en sun
dicht Ten sy dat hi dat werck
volbrachte of ten mynstē dat
hi myt ōsuuerē tastē of kus
sē sy beste daer toe doēde oft
bewisende waer Daer om
die gebn̄dide Jhūs en v̄boede
nyet alleyn alsulcke bewisy
ge van ōcuysheit Mer hi seide
Gy hebt gehoert dat in die
alde wet geset is Du en salt
geyn aūspel doē en̄ ic segge
soe wie dat eyn wyff aē siet
en̄ die begerende is Dat is
toe haldē als myt oer aūspl

gedaen toe hebn̄ Die mynsche
Dat is sotechlicken Scripturē
It is toe vſtaen alſ ey man
ey wyf m soe dangē schyn
siet soe dat hi m ganser mey
nige eñ myt consente waer
wolde Dat hi myt oer myſ
doen mochte of dat hi hem
daer toe geuet m soe dangēr
manerē dat hi weete aūdyt
kendē Woe dat hi daer toe
tomē sal In dat getrael soe
sundiget hi altyt dotlickē
Die alde wet die vōdoemt dat
werck Die nye wet die vōdomt
die wortel des werckes Ore
gonis seit daer om sullē wy
ons hier op versien want
mē en sal myet aensien dat
goen dat myet groetest en is
toe begerē Kñ om hier m toe
versien soe heeft die ewige
wysheit gegeuē synē discipu
lē eñ ons allē raet tegeuē
dese cranckeit eñ seyt Ist dat
dyn rechter oge dy scādalize
ert dat is datter Kñ sake sy vā
dynre sundē werpt dat oge
wt It is dy beter dattu vōlesen
eyn van dynē ledē Dan dat
dyn gheele lichaem gheworpē
worde m die pyne des ewigē
vuyrs Kñ yst dat dyn rechter
hant dy scādalizeert snytsy
af eñ werpe sy van dy yt is
dy beter eyn lyt toe vōlesen
dan dat gheel lichami gha
m dat ewige vuur Die myſ

Woe sal it dyt vōstaen sal
eyn myssche syn lit van synē
lyff moetē smydē om sundē
toe schouwē Scriptura
Yet is toe vōstaen dat mwē
dige lyt eȳ syn rechter oge
dat is syn meiste eñ beste
ogē Kñ dat beste oge dat is
dyt oge des mwendlickē
vōstaens of beterē ynd dese
ogē der begerlicheit die sal
mē wttē gedachtē werpē
Kñ m des gelucks soe salmē
doen van dat werck der sū
den Dat wilcke by der hāt
betreckē is wy sullē vā ons
werpē die sake van quadē
gesichte toe wetē dat ge
selscop van vrouwē eñ van
anderē hynderlickē dynge
eñ die sake der sundē Daer
die sundē van comē soldē
moegē Kñ m deser mamerē
soe voert die hant des wers
van ons gesuedē Q
Kñ die gebūdide Jhūs aldus
geleert hadde geyn wyf toe
begerē Doe heeft hi oc ge
leert dat myemant synē
wyf van hem en sal settē
Want m die alde wet soe
wast toe gelatē dat man
eyde wyf van maltande
rē scheidē mocht Kñ eleck vā
hem eynē ander nemē moch
te Kñ dat om een meer der
quaet toe schouwē toe we
tē op dat eyn mā syn wyff

oft dat wyf dē mā myet doedē
of myt vōtuffemisse solde doen
steruē Hī dyt en waes mdē
r ghebadē myet beghrepen Hī
alb dyt aldus toe gheschien
plach soe plach die cleefer
syn sake vnr dē richter toe
ghenē Alwaer om dat hi scheidē
wolde Jnd dese schriftē waere
ghenoemt libellus repudy
Dat is eyn ghescriftе van
scheidynghe Daer om seide
die suete here dat is ghescit
Doe wie syn wyf laetē wil
die sal oer aū ghenē dat ghe
schiedē van scheydynghe Hī
soe wie syn wyf latende is anders dan alleē om auer
spels willē Hy doetsy aū
spel doē Jnd eyn ander die
sy weder toe wyue neemt
die duet aū spel One mysch
Mach eē syn wyf latē om
auerspels willē Scriptura
Wt hem selue myet meer
by den richter soe machme
sy daer om scheydē van oere
samechtche ghesellscop eē by
wesen totter tyt toe dat sy
by der ghratiē ghades ghalta
derē weder vōsoenē willen
aeer dat sacramētz des
heelichs dat blyft altoet
Hī hier van staet ghenoch
ghesent mden ghestelichkē rech
tē die dese materie van dē
echtē saken waer om dat
mē sy scheide mach of myet
claerlickē wt ghelet eē ver
claert hebē Hī die ghebōdē
Jhūs seide vort Gy hebt in
die alde wet dn en salte myet
toe mael myet swerē eē ick
segghe Gy en sult toe mael
myet swerē noch by dē hemel
wantet dē troen ghatz is
Noch by der eerdē wantet
syn voetscamel is Noch by
der stat van ihrlm wantet
die stat des ghroetē cōmcks
is toe wetē ghades almech
tich Noch dn en sultz by dyn
hoeft myet swerē want du
en moechs een wyt of eyn
swaert myet mackē daer
om synt v waerde Het is
soe yt en is myet wāt alle
dat hier banē is oft gheschiet
dat is quaet One mynsche
En sal mē dan myet swerē
myt allē Scriptura Het
is toe vōstaen dat mē myet
onwillichckē lichtelickē eē
sonder dochtelickē eē behoer
licke sakē myet swerē en sal
Meer gherechtelickē eē alst
van noedē sy dan soe yst ghe
oerloft toe swerē by ghade
want swerē en is anders
myet dan ghot toe ghetuyghe
nemē Hī nyemant en weet
noch en kent die gherechte
waerheit noch des mysche
hertē eē ghedachtē dan alleē
ghot Hī daer om en sal mē
myet swerē by eenighe creatu
En

dan creatuerē die die eere
gades toe schryuende of ge
uende syn Nyet toe myn
als mē swert by dat heili
ge cruys oft ewangelie of
ander heiligē Doe ist v̄stae
by got geswarē toe wesen
om des willē dat oer wesē
op got gefundert is En dair
om wort dat swerē v̄badē
op dat mē by duc wile toe
swerē nyet en v̄swere want
soe mt voel spreckē duc wile
sunde in gelegē is Doe is
mt voel swerē grote vrese
in gelegē van v̄swerē Ende
daer om ō die sunde vā v̄
swerē toe schouwē dat seker
ste is nyet toe swerē Hier
af spreckt scē Jan crisostom⁹
aldus Wat is yemant vā
ons noit toe swerē daer ōs
nyet myt allē georloeft en
is toe liegē soe dat onse wor
den alsoe waerachtich eñ
alsoe getrouwe syn sullen
dat sy vur edt gehaldē sul
len werdē van dē mynschē
Here Jhū xᵉ ¶ Gebet
die den alders in vur tydē
gelauet hebste tytlicke dyn
gē Mer ons die ewige gue
den op dat onse rechtūdic
heit aūuloyē solde Geuet
my claer toe lichtē vur dy
eñ mynē euē naestē myt

waerdē eñ werckē En dyn
wet nyet toe breckē meer
aūuloedelickē toe volbren
gē Bewaert my van grā
schop eñ v̄taeringē myns
euē naestē Op dat die gyst
des hertē des monts eñ des gueden
wercks die wilcke ic dy offer
ontfenckelick sy in dynen
anschyne Verleent my al
re guedertierenste got toe
bewaerē van quadē begeer
tē eñ aen schouwynge alle
eet eñ swerē toe latē Op
dat ic aflaet van dy toe
mysdoen Jnd oic mynē naestē
En dat ic dy in allē dyn
gē moit behagē Amē ¶ Vā
patiencie eñ myldecheit toe
hebn̄ tot synē naesten
¶ Dat xxxij capittel
In dyt vur gaende ser
moen soe was die
gebn̄dide Jhūs synē discipu
len leerende nyemant toe
mysdoen noch gade oneer
toe bewisen Doe heuet hy
vort willē toenē woe eyn
yegelick kerstē mynsche
schuldich is lydsamich eñ
nyet wraeck gier toe wesē
eñ heeft geseit R
¶ Gy hebt gehoert dat daer
geseit is toe wetē in die wet
van moyses oge om oge
eñ tant om tant Jck segge

v gy en sult geen quaet myt
quaet weder staen Meer
oft yemant dy in dyn rechte
wange slaende wer bydet
hem die ander wange dat
is sydt bereit om meer slagē
toe ontfangē Lieu dan dat
du onlydsaem werdē soldes
of yemant ontstichtē Ende
den genē die dyn cleit nemt
en wilt nyet v̄biedē dat myt
vechtē eñ kynē Ten exempel
ons herē die hē syn clederē
liet af nemē in synē doit Eñ
soe wie myt dy wilt dyngē
of pleytē in den gerichte
dat is myt twiste eñ moeyn
om dynē rock Dat is dynē
vnder cleit: soe laet hem noch
daer toe dynē mantel eñ
auer cleit Dat is toe v̄staē
dattu dat lieu doen saltz dan
dattu schandelic eñ myt pe
rikel van dynre zielē of eys
anders ziel pleytē soldes Eñ
soe is toe v̄staen van allen
tytlickē guede Eñ soe wie di
bedwyngende is myt gewalt
om ꝯ voitstappē toe gaē: soe
gaet myt hem noch ander
twe ꝯ voitstappē Dat is soe di
bedwynget hem toe dynē in
eenich dynck dat wilck noch
tans sonder sunde is Dat sal
tu doen bereyt syn toe doen
al waert noch meer Eñ soe
wie wat van dy eyscht geuet
hem Jnd wilt yemant wat
van dy geleent hebbē en wei
gert hem nyet dat is Jst rede
lickē dat hi dy bidt eñ ist in
dyn macht soe doe dat Mer
en ist in dyn macht nyet oft
en is hi in sulckē noedē nyet
Doe en laetes nochtans nyet
6 ydel van dy gaen Mer geue
hem dynē guedē wille eñ
guede antworde eñ bidt
vur hem Eñ want die iodē
qualickē v̄stondē dat geboet
van mynē synē euē naestē
seggendē dattet geoerloest
was toe hate synē viant soe
seide onse hē Gy hebt gehort
dat gi sult nwē euē mynschē
eñ naestē mynē eñ nwen
viant hatē Jck seg eñ leer
v hebt nwē viandē lief En
doit den goenē guet die v
hattē Benedyt dat is begert
eñ wonschet hem guet die
v v̄maledie Eñ biddet vur
den geynē die v mysdoen eñ
v̄uolgē op dat gy mocht sy
kynderē nwes vaders die
indē hemel is die wilck dat
die sonne doit schynē op die
guet eñ quaede Eñ regent
dat is hy doet regent op die
gerechtigen eñ ongerechtigē
Jst dat gy mynet eñ lief
hebt die v lief hebbende syn
wat loens suldi daer van
hebn̄ Die publicanē eñ sun
derē en doen sy dat selue
nyet Eñ oft gy nwē broder
en

groetet alleens wat suldi
meer doen dan dat selue dat
die ethnici doen toe weten
die sunderē eñ heydenen
Weest gy daer om volmact
gelick v hemelsche vader
volmact is toe wetē die sy
gauē oic geeft den quadē
mynschē den hi syn gueth
nyet en ontrect om oere
quaetheit willē Daer op
seit Beda dat geyn meere
loen syn en mach dan dat
die mynschē inder eerden
werdē kynder gatz die in
den hemel is Die mynsche
¶ Helpe wat heb ic nu toe vra
gen eñ eerstē en moit eyn
mynschē hem nyet werē te
gens dē goenē die hem slaet
oft gewalt aen doit Scrip
¶ Den quaedē nyet weder
toe staen is somtyts gebot
eñ somtyts ist raet oft toe
geradē Eñ somtyt dē quadē
nyet weder toe staen dat
selue wer sunde eñ quaet
gedaen toe wetē soe wāner
dat lydsaemheit sake solde
wesen Dat die quatde meer
in oere quaetheit geuoet
solde werdē in dat geualle
soe mach mē dē quadē wail
weder staen Woe wael dat
mē geyn quaet weder staē
en sal wt loste vā wrake Eñ
daer om soe wāner dat een

begeert quaet by wege vā
iusticie gecorrigeert toe we
sen op dat eyn ander correc
tie van dat quaet siende hē
mach wachtē van dat quaet
toe doen Doe en is wracke
geyn sunde Jnd aldus soe ist
toe v̄staen datet v̄baeden
is wrake wt luste toe beger
en eñ het is geradē gode die
wrake in handē toe geuen
Die mynsche ¶ En mach
eyn mynsche dan hem nyet
beschermē of hi indē gerech
te eñ vur den gerechte myt
onrechte besprokē worde
Scriptura ¶ En trouwen
iae hi myt guede dochdeli
ke manierē mer het ware
hem saliger dat hi eyn cley
dynck gaue dan hi myt ye
mant daer om solde pleytē
eñ dat hi licht wt den hē sel
uē myt haetie of toerne om
gaen solde of dat hi aūntz
den eyngē guedē werckē
laetē solde Die mynsche ¶ Is
ey dan schuldich toe geuē
eynē yegelickē die yt vā
hem begerende is Scriptu
¶ Ist dat die bede redelickē sy
eñ dattet dē bidder van soe
daingen noedē sy dat hyt
grotelickē behoeft Eñ butē
dy nyet wael crigē en mach
Jnd dattu al dat buten dyn
v̄dernisse oft grote schade
wael geuē moges soe saltu

dyn myne mytte wercken
bewysen En is die bede on
redelic of die persoen des
bidders onbequaē soe geest
hem guede waerde eñ be
risbt hem dochdelic seggē
Nyent vyne of spare oft
lydet di of der gelicke En
dyt is eyn geestelic genen
want die bedelaer daer
mede gesticht mach werdē
En of dy gebedē wort eñ du
nyet en hebbes toe geuen
gyest dynē guedē wil ende
guede waerde alsoe vur
geseit is En aldus soe yst
toe v̄staen dat wi die persoē
van onsen viandē eñ euen
mynsche seluē lief hebben
als ~~hebn~~ creaturē gades
die dat beelde gatz geschapē
syn naeder zielē eñ mytten
bloede xp̄i v̄loist syn mytte
wilckē wy dat ewige leuē
haepē toe besyttē En alsoe
sullē wy oer guet begerē
toe wettē gracie hier ende glē
naemaels En tytlick guet
alsoe vern als hem dienē
mach tot oere salicheit eñ
nyet vorder En alsoe sc̄e
Augustyn seit alsoe sullen
wi die mynschē mynē dat
oer dwalynge nochtā nyet
gemynt en wort ¶ Leeringe
In desen capittel werdē
ons seer salige leerynge
gegeuē van onsen herē woe

wy tot vol~~ce~~ mactheiden
comē eñ kynder gatz wer
den sullē toe weten Alsoe
die proper natuere gades
is ontfermhertichеit dat
wy oic ontfermhertich
syn sullē Den goenē die ons
mysdoen In drie manierē
guet doende toe wettē mytt
hertē hē mynēde mytte mō
de vur hem bidden eñ myt
ten werckē hem guet doen
de Want als crisostymus
seit Gelick die kynder oerē
vader in eenich teickē des
lichams gelickē Alsoe gelic
kē oic gades ~~kynder~~ gades geest
telicke kynder in heilichei
dē En geyn dynck en gelickt
ons alsoe seer gade als dat
wi v̄geuē dē goenē die ons
onrecht doen Jnd dat wi
vur hem biddē Int wilcke
sekerlick alre meiste die
myne bekent wort want
alle is die rede meerder
toe mynē die vriende dan
die viande Nochtans is
die myne der viandē ver
dientlicker wantsy is paer
geestelickē eñ om gatz wil
En myt meerder v̄wynē
syns selues dan die myne
der vrynde die duc wille
natuerlickē is eñ nyet
geestelickē om eenich tyt
licke profyt oft genochte
meer dan om gades wille

Ende aldus naevolgende die
suete leere ons herē sullen
wi werdē kynder ons he
melschē vaders toe wetē
bi naevolgē synre guetheit
by synre vrkiesynge in gra
tiē Ende nae maels by gebruc
kē synre vaderlicken eruē
want alsoe Bernard' seit
God en wort nyet gemynt
sonder loen al ist nochtans
dat hi sonder aen mercken
des loens toe mynē is Eyn
waerachtich myner en suckt
geyn loen mer hi vdient
loen soe laet ons dan arbei
den om volmactheit in' gra
tiē gades die gelegē is inder
mynē gades ende onsē euen
naestē in toe mynē onse vi
andē Ende vur hem toe biddē
alsoe xpus gedaen heuet

Here Jhu xe Gebet
alre sachtmoedichste meister
alre oitmoedicheit ende lydsam
heit Geest my dynē sympelē
ende alrē mynstē dynre knech
tē dat ic my voitmoedige
ende dat ic my benedē ander
mynschē begerē moit vsmaet
ende vtredē toe werdē Ende dat
ic onrecht inden lichame oft
guede lydsamelickē vdvagē
de den moid bereyt hebn moit
tot meer toe liden Ende dat ic
in lichamlickē ende geestelickē
dyngen nae mynē vmoegē
toe hulpē comē moit allen
mynschē dat begerende O
here vlent my oic dat ick
nyet alleyn vrynde mer oic
die viandē mytter herten
monde of werckē my per
sequerende mynē moit Ende
hem wael doen ende benedi
en ende vur hem biddē op
dat ic vdienē moit in dynre
gloriē getelt toe werdē ond'
dyn kynderē ende wtuercarē Amen

Woe dat wy in onsē
guedē werckē nyet en sullē
sueckē des myschē lof oft vā
den mynschē gelauet toe
wesen Ende woe mē biddē sal

Dat xxxiij capittel

Want wi ons nyet v
heeffen en mogē in
eingen guedē werckē noch
sueckē ydel glorie der myschē
Doe heeft die gebndide wise
meester Jhus tot synē discipu
len geseit Dat sy hem wach
tē geyn guede werckē toe
doen om der mynschē lof toe
vcrigē seggende

Diet wael toe myt groter
neersticheit dat gi uwe recht
vdicheit dat is v guede werc
ken nyet en duet vur die
lude om van hem luydē ge
sien toe wesen Dat is om
eere ende gonst van hem daer
van toe ontfangē Ende nyet
om die glorie gades vf om

toe stichtē uwē euē mȳschen
want dan als soe en suldy
van uwē vader die in dē he
mel is geyn loen ontfaen toe
wettē van soe danigē guedē
werckē En daer om als du
aelmyssē doē wils en wil vur
di geyn trompettē in dē synago
gen eñ byder stratē eñ gebuer
tē doen blasen gelick die ypo
critē doen Op dat sy vandē
luydē gehoert moegē wesē
Ick seg v vur waer sy hebñ
toe wetē in dat doende oer
loen ontfangē toe wettē dē
lof der mynschē den sy sochtē
Mer naemaels sullē sy ont
fangē die ewige pyne vur
oere quade meyninge Du
dan aelmyssen doende laet
dyn luchter sy of hant toe
wetē dyn inwendige houer
dige begerē van ydelre glo
riē nyet wetē dat dyn rech
ter hant doet En laet dynē
quadē wille nyet wettē wat
dyn ~~rech~~ guedē wile doen
wil Op dat dyn aelmyssen
v̄haelē blyuē op dat dȳ vad
in dē hemel die int v̄haelē
siet dy dat weder geuē toe
wettē hondert uolt in deser
tyt oft hier naemals Want
got alleyn eien siet die meȳ
nige des hertē die dē mȳschē
v̄borgē syn Vort leert ons
onse h̄e oic ydel glorie schou
wē in den gebede seggende

En als gi sult biddē toe wetē
gade soe en sult gy nyet we
sen gelick die ypocrytē die
wilcke dat mynē in den syna
gogē eñ op die hoeckē van
der stratē staende toe beddē
Op dat sy vandē volck ge
sien moegē werdē Ick segge
v vur waer sy hebñ in dat
doende oer loen ontfangen
toe wettē v̄ganckelick loff
Mer hier nae sullē sy ontfaē
die ewige pyne Du alstu
bedden willes ganck in dyne
slaepcamer eñ myt beslaten
re dorē soe bydt dynē vader
int heymelickē En dȳ vader
die int heymelickē eñ int v̄
borgē is siende dat is die al
le v̄borgē dyngē siet eñ wet
die salt dy weder geuē toe
wettē die salt dy loenē Ende
als gy bidt soe en wilt nyet
voel spreckē nyet voel warde
mackē gelick die Ethnicen
doen dat is eyn maniere vā
heydens ludē want sy meynē
myt voel spreckens gade oer
begertē toe kenē toe geuen
of kenlickē toe mackē recht
of got anders nyet en wiste
dan by oerē wt spreckē Daer
om en wilt hē nyet gelickē
toe wettē in dyt doende want
uwe vader in dē hemel die
weet wat v noet is eer dat
gy bidt Nyet en is toe v̄staē
dat got v̄biedet voel gebets

toe doen Want hi seluē heeft
voel eñ lange gebet by dage
eñ bi nacht Mer hi v̄biet voel
waerde toe spreckē in der meÿ
nige alsoe die heidē dede Die
mynsche ¶ Eer dat gi vorder
spreckt O scriptura soe seg
get my doch En salmē dan
geyn guede werckē vur dē
luydē doē dat schynt contra
rie toe wesen van dat goen
dat gy toe voerē geseit hebt
Toe wetē dat eyn in sodanigē
schyne syn licht sal doen lichtē
vur dē volck Op dat sy die
guede werckē sien sullēn
Scriptura ¶ It en is nyet quat
enich guet mit apenbaer toe
doen om die eer gades den
mynschē guet exempel toe
geuē Mer yt is quaet enige
guede werckē toe doen om
daer van werltlicke eer eñ
lof toe hebñ Dat werck en
geuet geyn loen meer die
meÿnige inwendelickē die
doet van dē werck loen oft
pyn ontfaen Die mÿsche
¶ Daer staet doch geschreuē
van dē tempel gatz Mÿ huys
dat is eñ sal wesen eÿ bedde
huys En salmē indē tempel
oft kercke nyet beddē waer
om soe gaet mē dā ter kerc
kē Of waer sullē sy biddē die
geyn slaepcamer en hebben
Scriptura ¶ Byder slaep
camer wort beteickent een

rustelicke plaetse wttē ludē
eñ werlt oft volck synde soe
sal eyn yegelic als hi bedden
wil inwendelickē in hem seluē
gaen van hem seettē alle wt
wendige dyngē Eñ bidden
inwendelickē synē herē eñ
got Eñ die aldus bidt die heeft
een inwendich op sien op got
eñ nyet op eynich mÿsche Eñ
hi is myt desen in die slaep
camer synre hertē Want
als eyn mÿsche wt hem eñ vā
hem stelt alle wtwendige dyn
gē eñ sakē Ind hem seluē be
grypet eñ v̄gadert inwende
lickē hem seluē soe meer ī syn
gebet opwaerts tot gade
clÿmē in dat inwendelicke
schouwē gades Eñ daer om
die gebedē die geschien inder
kerckē byden dienarē d̄ kerc
kē toe wettē ind̄ missen eñ ge
tyden die sullē geschien mit apē
baer eñ myt luyder stÿmē myt
tē waerdē daer toe geordinert
mer als yemāt vur hem oft
vur syne vryndē bidden wil
Doe en syn voel waerde duc wil
nyet oerbaerlickē want sy
becōmerē inwendelickē ende
belettē de deuocie die inwen
delickē werckende is Daer
nae soe leert onse suete here
toe schouwē ypocrytscop indē
vasten seggende Ti
¶ Als gy vast soe en wilt nyet droeue
werdē dat is myt geueyschei
¶ den

op assel wonsdag

als ypocrite want sy ontsiep
pē oer ansicht als droef om
der lude sundē Op dat sy al
soe schynē toe vastē eñ pene
tencie toe doen Ick segge uwe
vur waer want sy hebn oer
loen ontfaen toe wettē der
mynschē lof dē sy sochtē Eñ
hier nae sullē sy onfaen vur
oer ghevyensdicheit die ewige
pyne Nyet en is toe vñstaen
dat onse hē m desen vñiet
die droefheit der penetentie
vur die sundē Neer ghevyens
de droefheit om toe crygen
lof der mēschē Die dochden
en iwerdē nyet vñbaedē oyer
eyn ghevyensde hert wout
vñbaedē Dan seit Jhūs voert
alstu vastes soe saltu dī hoest
dat is dyn hert of dyn redē
die dat oūste deel der zielen
is Saltu salnē myt ghestenck
blutsoppē eñ deuotē Ind was
schē dyn aensicht Dat is dat
inwendige aensicht d' consa
encie die snuerende vā sundē
myt byechtē op dat sy vur got
reyn sy Dan volchter nae op
dattu nyet schynes toe vastē
dē mynschē dat is om lof eñ
ghlorie der mynschē toe suechē
oyer dynē hemelschē vader
die m dat vñhalle des herten
is wees ghlorie du alleyn suer
ken sulste Eñ dyn vader toe
weettē die syn kynt nyet en
vñgrettet die mt vñhalē siet dat
is die oprechte meynige des
hertē die salt du loenē Van
der vruchtē eñ oerberlicheit
des vastens seit sē Augustī
aldus Dat vastē purgeert
dat herte vt heeffet op den
syn It onder werpt dat vleis
vt mackt eȳ rouwich hert
Wet vñsmoert spreit die qua
de begerlicheit It lesscht die
onsuyscheyen It ontsteckt
dat lucht der reynicheit
¶ Meditatie eñ leermige
Dat dat ghoen dat vur seidt
is soe is toe wetē of toe merckē
dat die dochdē om hē selue
Eñ om ghades wille toe be
gerē syn Ind nyet om die
mynschē Want got die eȳ
aen syender der consciencē
is hyn oit eyn loenre Eñ is
toe mercke dat Jhūs totten
ghebede ghruocht heeft aelmys
sen eñ vastē Want dat ghe
bet is als eȳ voyel die doer
den hemel tot ghade vluecht
Eñ henet ij vlogelē toe wette
aelmyssen eñ vastē of abstī
nētie eñ lichamlicke werckē
d' penetentie ¶ Gebet
Here Jhū xpe die m omb dī
werck ghetoent hebt Exempel
der ootmoedicheit eñ ydel
ghlorie geleert hebst toe vleē
Ick bidde bewaert my byn
nē eñ buttē tegen alle pla
ghen der houdē Dat ghī stede
m my apē en sy dē vianden

myne ziele Hñ gheeft my dat
ic gheyn myschelicke lof ende
gonst der werlt en suecke
m aelmyssē ghebede vastē Hñ
m allē ghedē werckē meer dat
dat puerlick doen mot om
die ghene ghadeb eñ stichtinghe
deb eue naestē Hñ dat my
daer af nümermer eñ vmete
ydelickē toe vblydē Op dat ic
dat loen hier ontfaende myet
en vdiene den waerachtighen
loē nae toe vlesen Hñ myet
toe my gheschict toe werden
totter ewigher pynē Amē

Van dat pr nr eñ die expo
sitie daer vā Dat xxxiiij ca'

Die mynsche
oe sullē wi dan biddē
eñ woe sullē wi onb
ghebet formerē op dattet vā
gode vhoert wort Scriptura
Dat heeft onb die suete soen
ghadeb gheleert segghende dat
wy aldus biddē sullē
Vader onse die biste i den
hemel gheheiligt werde dy
toe comende sy onb dy ryck
dynē wille die mot geschiē
soe wael m der als m den he
mel Verleent onb huyden
onse dachelicx broet Hñ ver
gheeft onb onse schuldē ghe
dat wi onsē schulderē doen
vghevende syn Hñ en leide
onb myet m becarmighē mer
vloist onb vā allē quaden
Amē Die mynsche

Dyt ghebet is seer tot Scrip
Het is oic seer oerbaerlicke
eñ van die ewighe wysheyt
gheleert Het is onb seer trois
telicken dat hi bekent onse
vader toe wesen Hñ onb leert
hem vader toe noemē Hy
en is myet alleyn vader vā
den hemelē prynce ryckē ende
ghedē mynschē Mer hi toent
hem vader van allē myschē
toe wesen Doe wael vā dē
armē eñ sunderē als vā dē
ryckē eñ rechtvādighe Hi is
onse vader vt symre ghratie
oft by ghratiē Hñ hi rustet
m die hertē der heiligher eñ
ghueder mynschē Als m synē
troen oft hemel eñ nocht
tans soe is hi m symre moe
ghenthent aū al tegen waer
dich Hy leert onb dat wy
alle vorē die eer ghadē
suckē sullē Hñ dat wy myt
den mt beghynsel van onsē
ghebet hem eerē sullē seg
ghende O vader die biste
m den hemel dat is m dat
hemelsche ryck der ewi
gher salicheit Dynē naem
sy ghebūdyt dynē naem
die nul eñ mot m die ewic
heit m die hertē eñ waer
dē der myschē tot dynen
lauc eñ eer ghenoemt eñ
ghebūdyt werdē Hy mot
ewelickē m onse herte rustē
eñ blieuē Hñ vlene ōb hē vad

dyn gratie Dat wy hier op eer
dē soe moetē leuē: dy alsoe moe
tē dienē eñ lauē dat wy dy̅
rick Dat is seluē die biste dat
oñste guet ewilickē sullē ge
bruckē Eñ daer ō lief hē vad
gelick nidē hemel dy̅ heilige
engelē eñ heiligē dynē wil al
tyt doende sy̅ di mynlickē aen
hangē Eñ dy altyt dienē eñ di
gebruckē dat wi oic alsoe al
tyt onder dynē heiligē gebadē
blyeuē eñ leuē moitē op dat
dyn wille by ōs volbracht
machs werdē Die mysche
¶ Om dē wille gades nae toe
volgē wat sal eyn doen eñ
woe sal hi hem hebñ Script
¶ Dat leert ons cyprianus seg
gende Den wille gades is
dē xp̄s gedaen eñ geleert hest
Toe wettē dat eyn mysche
sal oitmoedich wesen syns
ōme gans: stantfastich mit
geloue matich in synē waer
dē rechtūdich eñ ōtfermher
tich in synē werckē In synē
sedē corrigerende gey̅ quaet
of ōrecht yemant doende v̄
drachlick in dat goen dat
hē mysdaen wort Vrede myt
synē euē mysche ond̄ haldēde
Got eñ synē eingē soen kiesen
de In synre mynē ōñscheide
lickē blyuē Dy̅ cruce passie eñ
bitter doit altyt vur ogē heb
bende eñ myt ynniger hertē
die bewenende Vur xp̄s nae
eñ synē heiligē geloue oft vā
noedē wer toe willē sterue
eñ synē laster toe v̄antwordē
eñ toe weder staen Eñ al dyt
doende mede eerf genaem
myt xp̄s toe willē wesē xp̄s
gebaedē nae toe volgē eñ sys
vaders wille toe doē Eñ om
in gatz wille eñ dienste moe
gē leuē Jnd dat lichā moegē
onder haldē Doe leert ōs die
ewige wisheit vort toe biddē
om onse dagelix broit Dat
is om dat goen dat ons vā
noedē is dat is wilcke ond̄
den naem van broet begre
+ is pen eñ v̄staē Eñ want wi
in dyt crancke leuē dage
lix in sundē vallende syn
soe sullē wy onsē vader bid
dē Dat hi ons v̄geue onse
mysdadē eñ sculdē Want
wy vur onse sundē schul
dich syn eñ gehaldē syn ge
pynicht toe werdē In soe
danigē schyn eñ maniere
als wy om synē willē v̄geuē
den goenē die tegē ons
mysdadich syn dus sullē
wy dan seggē in onse ge
bet O hē vader ic v̄geue
om dynē wille geenslick
alle die goen die my mys
daen hebñ Eñ daer om
lieue hē ~~ontferme di~~ ont
ferme dy mynre Jnd ver
geuet my weder om dat
ick mysdaen heb mytter

hertē mytte monde eñ myt
ten werckē Hier wort
gegeuē eyn regule ~~Ist hier~~
Ist dat wi willē dat onse
sundē ons v̄geuē werdē
soe sullē wy onsē euē naes
ten v̄geuē dat goen dat
hi in ons mysdaen heeft
Die mynsche ¶ Is eyn dan
schuldich quyt toe laeten
die schadē eñ iniurien die
hem gedaen syn sonder
daer van beterynge toe
begerē Scriptura ¶ Die
mysdaet is eȳ schuldich
toe v̄geuē sonder achter
dynckē toe behaldē Om
daer eenige wracke oft
quaet vur toe willē doen
Mer en mach vur synē schade
eñ achter deel myt gueder
manierē eñ wegē van ius
ticiē wael beteringe eyschē
de syn Niemant en sal ō die
mysdaet in synre hertē haet
of nyt behaldē Eyn die v̄gyffe
nisse van synē sundē v̄wer
uē wil die moit in caritatē
eñ liefde gades eñ syns euē
mȳschē wesē sonder haet eñ
nyt Mer al ist soe dat wy
v̄geuē moetē dat goen dat
ons mysdaen is: nochtans
soe en moegē wi nyet slap
syn toe straeffē eñ toe corri
gierē dat goen dat tegen
got mysdaen wort Toe wettē
elick nae synē staet Mer als

scē Iheronimus seit Int ōrecht
gades syn wi sacht of gueder
tierē Mer ~~at~~ in onsen ōrecht
hanterē wi haet Doe dan
die goen die in haet eñ nyt
staet die wort meer beswart
van desē gebede dan gehol
pē Recht of hi seide Here
en v̄geuet mȳ sundē nyet
want ic en wil mynē euen
naestē oer sundē nyet v̄ge
uē Eñ daer ō soe moetē wi
die mysdaedē v̄geuē willē
wy genade v̄crigē Eñ als
wy in desē guedē wille aldus
in die liefde gatz staende sȳ
Doe leert ons die gebñdide
ihūs dat wy gade onsē vad̄
biddē sullē Dat wy doer sȳ
gratie daer in volstaendich
sullē blieuē eñ dat wi sullē
seggē En wilt ons nyet in
becaeringē leidē Die mȳsche
Woe sal ic dyt v̄staē Scriptu
Du salte wetē dat die becor
ingē is tweder hande Die eȳ
by dē wilckē dat eȳ onder
socht wort eñ myt desen loe tēp
teert got duc wil die guede
mȳschē Mit dat got by den
einige kenisse erycht wat eȳ
lidē mach Want hi alle dȳc
is wettende al eer oft vur
dattet geschiet Mer op dat
die guede mȳschē by dē hem
seluē proeuē eñ kenē moegē
Die ander becaringe oft
temptatie die leit in bedrie

gen

† dat wordt

Eñ by desen soe en tempteert
got nyemant want hi is
die ewige waerheit dat oū
ste guet~~heit~~ daer geyn quaet
in en leit Mer got lydet wael
dat eyn mȳsche in deser ma
nierē getempteert wort Toe
wetē dat vleische vā wael
lust Die werlt myt ydelheit
die viant myt quaetheit eñ
bitterheit den mȳschē temp
teert eñ daer om is toe ver
staē En wilt ons nyet leidē
in becarnigē Dat onse vad'
nyet v̄hengē dat wi becaert
eñ getempteert werdē banē
matē eñ in soe danige mam
ere Dat wi dat nyet en soldē
mogē weder staen eñ v̄wō
nē werdē Eñ ō wael toe v̄
staen soe ist eyn groet onder
scheit ō totter tempatiē ge
leit toe werdē of in der temp
tatiē Totter temptatiē soe v
wort geleit die goene die tot
enich dynck beroert wort
Eñ in der temptatiē soe wort
geleit die wilcke daer in v̄wonē
wort Eñ hier ō want wi vā
ons selvē nyet dan cranch
en hebȳ Doe leert ons die
gebn̄dide here dat wy gade
biddē sullē dat hi ons bes~~cre~~
scerme Eñ nyet en laet myt
† tēptatie einigē quade v̄wȳnē Mer dat hy
ons bescherme vā allē qua
dē toe wettē soe wael van dat
v̄leden dat wilcke wy myt
onsē sundē schudich syn toe

lidē als vā dat tegenwaerdich
is toe wettē alle perikel der
zielē eñ des lichams dat ons
dreyget Eñ vā dat goen dat
toecomē de is aūmytz die ver
dienste vā onsen sundē Eñ nit
eynde van dyt gebet soe volcht
dat slot toe wettē Amē ¶ Dat
soe voel in dyt stuck toe seggē
is Als dattet wt die gratie gatz
gescheyn moit dat goene dat
toe vorē gebedē is Eñ soe is dyt
woert Amē Dē zegel eñ dat
slot des gebets dat wilcke
eȳ woert van groter weer
dicheit is Eñ waert vā Johā
ewangelistē in dē hemel ge
hoert Eñ geleert dyt soe was
die gebn̄dide Jhūs voert seg
gende aldus Ist dat gy den
ludē v̄geuet oer sundē oft
mysdadē die tegens v mys
daen hebȳ V hemelsche vad'
die sal v uwe sundē v̄geuen
eñ v̄laetē ¶ Meditatie eñ
Leeringe
¶ Dē Augustinus seit hier dat
nyet v̄sumelick toe aūlyden
en is Dat got onder alle die
ander sententiē van gebedē
alre meist gepresen heeft die
goen die aen gaet die v̄laete
nisse der sundē In den wilcke
hi heeft gewylt dat wi ont
fermhertich syn sullē Dat
wilck eynē guedē raet is om
toe ontgaen die ellende Want
in geenre sententiē en biddē
wy als in deser manierē soe

dat wy een vur waerde myt
tyde makē want wy ſeggē
vgeeſt ons gelick wy vgenē
In welcker vur waerde iſt dat
wy hegē ſoe en is geyn vrucht
alle ons gebedes Daer o ract
die ſelue Auguſtyn⁹ aldus ſeg
gende gyn broders alſoe voel
als gy moegt oeffent om v
we berwiſen ſachtmoedicheit
Jae oit tegen v viandē brey
delt dē toren die v prekelt
tot wrakē Iſt dattu dy ſelue
wilt wreckē van dynē viam
dē ſoe keere dy om tot dynē
taern Want hi is dy viant
die dyn ziele dodet Voert m
deſen is toe merckē dat onſe
viandē dē welckē wy vgenē
onſe myſdaet ſyn moetē ſakē
van groter ſalicheit myt dē
dat got daer by ons vgeneſt
onſe myſdaet Hier toe vwert
ons oit die heilige Criſoſtom⁹
ſeggende aldus Wat arbey
de iſt toe vgenē onſē broeder
Geynē arbeit en is mt ver
genē cyer m die viantſcop
toe haldē is ſeer groter arbeit
Van gramſchop vloſt toe w
den greeſt der hertē groetę
ruſte Cū dat is lucht dē goenē
die dat wilt Alleen iſt genoch
dat toe willē eū alle die ſun
dē ſynt ter ſtont wt gedaen
Vader onſe ¶ Gebet
hogſe m ſchepp myne ſuet i my
nē Hick m eruē die buſte m dē
hemel ſpiegel der ewicheit
Crone der vrolicheit ſchat d⁹
ſalicheit Gheiligt ſy dynē
name op dat hi ons ſy homich
m den monde Cyn harpe m
dē oren vnmicheit m der her
tē Toe comēde ſy dyn rick
genodichlicke ſonder mēnyſe
Ruſtich ſonder turberē ſeker
ſonder vreſen Dynē wille ge
ſchiede m der eerdē alſ m dē
hemel Op dat wi moetē ha
tē alle dattu haters myner
dattu myner⁹ Cū volbrengē
alle dat goen dattu behaget
Geuet ons hynydē onſe dagh
lics broet ſder penetencien
Jnd dat brot der noitdruſtē
Cū vgeuet ons onſe ſchulde
die wi gedaen hebn tegen
dy of tegē onſē naeſtē oft
tegens onſen naeſtē ſelue
Alſoe wy vgenē onſe ſchul
deners die ons vtornt hebn
mytte wardē oft m den yſonē
oft m dē gruedē Cū en leit
ons myet m becorīgē der
werlt deſ vleyſchs eū del
viantz cyer vloſt ons vā
allē quadē vur ledē tegen
waerdich eū toe cōmende
Anē ¶ Dat wi hier opter
eerdē geyn ſchat vgnederē
eū ſullē meer m dē hemel

¶ Dat xxxv capittel

Aū als die gebn dide
Jhūs ſynē diſcipulē
geleert hadde Woe ey my

¶ ſchie

te wetē dat broet der lerīg eū dat broet

hem hebn̄ sal in wael toe doē
En̄ dat wy geyn tytlicke eer
hier sueckē sullē: Doe heuet hy
synē discipulē en̄ ons allen
geleert dat wy geyn tytlick
v̄genckelicke rycheidē suec
ken en sullē wāt sy hier v̄
genclick syn Mer dat wi die
v̄gaederē sullē in den hemel
daer sy onv̄genckelic syn
en̄ ewilickē blieuē sullē seg
gende

Dit is ock op assel wons dag

En wilt geynē schat makē
inder eerdē dat is v̄gaderē
hier opter eerdē Want al
daer v̄derstet die roeste en̄
die wormē die etent of doer
bytent En̄ die dieuē die gra
uent op en̄ stelent Meer
v̄gaedert dat goen dat soe
geryngte noch van den roest
oft mottē oft wormē nyet
v̄doruē en wort Want dyt
tytlicke guet dat wort duc
wil by ander eȳ voel mani
erē v̄lorē En̄ daer om soe
wilt v schat makē in dē he
mel daer dattet noch by dē
roest van altheit noch vā
den wormē v̄derffen noch
vandē dieuē gestolen wort
Die mȳsche Sonder twifel
my donct dattet eȳ groete
dwaesheit is dat een sȳ richt
v̄gadert daer hi sy latē moit
En̄ nūmermeer besygē of
gebruckē en sal En̄ dat eē
dencket ō in dē hemel toe
willē wesē daer hi nyet vur
geseynt en heeft Scriptura
Waer dat des mȳschē schat
is dat is dat selue dynck dat
wilck hi mȳnet en̄ begert:
daer is syn hert Dat is syn
gedachten en̄ syn begerte
want alsoe scē Augustynus
seit Meer is die ziel daer sy
mynt dan daer sy leuet En̄
daer ō en ist nyet wael moe
gelickē dat eȳ synē die schat
hier opter eerdē mact Dat
is die synd hert syn genocht
op eertsche dyngē seettēde
is Dat hi in den hemel en̄ tot
hemelschē dyngē syn herte
bekeerē sal En̄ nyet en wort
alleyn by desen schat v̄staē
gelt en̄ guet Alsoe scē Jhero
nimus seit mer yt is toe ver
staen van allē wallustē En̄
alre hande sundē daer om
des mynschē hert toe keert
en̄ rustes mackt wt wilckē
dat comt eynē af keer van
got Daer af seit Augustinus
Die mȳsche sal al die werlt
v̄smaedē die schat makende
is in den hemel En̄ dyt by
dē gebn̄didē hē geseit sos
heeft hi noch voerder willē
leerē Wo dat wi ons int
wercke van dochdē sullē
hebn̄ En̄ dat onse waer om
alleȳ got en̄ nyet die werlt
wesen en sal Jnd dat eyn
mȳsche alleyn got dienen
en sal En̄ alle syn genochtē
en̄ werckē tot hē keerē en̄
was daer seggende Die lam
pe en̄ lanteerne van lichaem
dynē

dat is dyn oge Toe wetten
dyne meyinge dat is dat
licht van dynē inwendich
licham Ist dat dyn oge eyn
voldich is alle dyn licham
sal claer eñ luchtich wesē toe
wetē ist dattet inwendige
oge claer is dat dyn meyin
ge vā dynē guedē werckē
recht wt is om guet toe doē
eñ gade daer mede toe be
haegē Alle dyne guede werc
kē die sullē claer eñ v̄dient
lickē wesen wāt van dat
guede wercke en v̄dient
nyemant dat loen gades
Dat is alst doer die myne
gades eñ wt gueder mey
inge nyet gedaen en wort
Die iodē die dedē eyn guet
werck Jhm̄ toe crucē wāt
sy by den v̄loist wordē Mer
sy T en deden nyet wael
want sy en dedens wt gey
re gueder meyingē En de
daer om ist dat dyn oge schalt
eñ quaet is alle dyn lichā sal
duyster eñ vol duysterheidē
wesen Soe wāneer enich
guet werck nyet wt gueder
meyingē gedaē en wort dat
werck dat blyuet v̄duystert
eñ van gade nyet gemerct
Toe wettē om daer ewich
loen van toe genē En daer
om is dat licht dat in di is
duysternisse toe wetē is dy
meyinge in enich guet werc

quaet woe groet sullē dan
die duysternissē wesen Recht
of hi seggē wolde Is dy mey
inge quaet eñ is dat werck
oic quaet Dynck dan woe
quaet moit dan dat werck
wesen Jnd wat quader loen
sal die werck mā daer van
ontfangē En daer om als
ey wt gueder reynre hertē
eñ meyinge enich guet werc
begynēde ofte doende is Dat
werck dat wort van gade
eñ vur got v̄claert Jnd yt
mact dē werck mā claer
eñ luchtich vur got oic wat
eynde dattet werck heeft
En aldus ist dat nyemant
en mach seggē Ja myt gued
hertē dat hi tytlicke guet
eerst v̄crygē wil om got
daer van toe dyenē want
ten is nyet wael doenlicke
En om dyt toe doē Y
blickē soe heef die gebūdide
Jhūs twe exempelē eñ ge
lickenisse geseit gehadt seg
gende Niemant en can twe
herē dienē Toe wetē die con
trarie sy want hi sal dē eynē
haetē eñ den anderē lief heb
ben Ofte hi sal den eynē dra
gē eñ onder halden Jnd dē
anderē v̄smadē En aldus
ist gy en moget gade nyet
dienē eñ die ryckheidē van
deser werlt Toe wettē die
werlt eñ werltlicke dyngē

en mach mē nyet dienē Dat
is nyemāt en mach om alle
dat toe v̄crygē syn herte eñ
neerstichеit geuē ten seluē
tydēt Die dochde eñ ondochde
eertsche eñ hemelsche dyngē
dat vleische eñ die geest Got
eñ die duuel synt die een dē
anderē contrarie Eñ nye
mant en mach sy daer om
tot eynē mael eñ in eȳ sake
nyet v̄eenigē noch mȳnen
Sich eñ v̄stae die goen die
ryckheit myt neerstichеit
v̄criget eñ vur hē seluē om
rick toe wesen Eñ al dat
gierichlicke behaldet die v̄
waert sy als eyn dyenre
des rycheits Meer die goen
die rycheit in synē handen
heeft eñ geuet sy tot guedē
werckē tot v̄loessynge vā
den geuangē Tot troistyn
ge eñ onder haldē vanden
armē Tot v̄meerderinge
van gades dienste eñ der
gelicken Desen is rycheit
onder dauich eñ is in dat
geual ten instrumēt om
got toe dienē Meer anders
soe is tytlicke ryckheit gade
contrarie Want got die wil
barmhertichеit toenē ende
caritate v̄uult hebñ om daer
vur dat guet dat ewich is
toe v̄werue Die duuel doit
rycheit begeerē v̄crygen
eñ haldē tot houdiē eñ gie

richeit om myt den toe cō
mē totter ewiger v̄doeme
nisse Hort op dat die predi
carē des worts gades nyet
in gierichеit vallē sullē soe
troistet sy Jhūs aldus seggē
de Al daer om seg ic v en
weest nyet sorchuoldich wat
gy ettē of cleedē sult En is
v ziel nyet better dan die
spyse Jnd v licham nyet be
ter dan die cleder Recht off
hi seggē wolde die v gemact
heeft eñ dat lyf gegeuen
heeft Dat meer is dan spise
oft cleeder toe geuē Hi sal
v oic van nwer noitdroestē
wael besorgē Eñ seide daer
om vort Siet doch die vogel
kens vander lucht of inder
lucht vliegende sy en saeyē
noch en maeyn nochtans
soe werdē sy vandē vader
in den hemel geuoet eñ ond
haelden En syt gi nyet meer
re dan dese vogelkens Recht
of hi seggē wolde Woel meer
sal hy den mȳschē voedē sō
der oer groete sorge die vā
meere werdē syn Hort sei
de hi Nyemant van v luydē
en mach ~~die~~ tot synre leng
dē die lengde van eynē cubi
tus mackē Dat is gi en mo
get v seluē nyet meerder of
groter mackē dan gy sydt
Waer vur soe sorchdi om
v cleder laet hē sorchgē die v

gemact heeft Besiet die lelyē
oft blomē vandē velde woe
dat sy wassen eñ opgaen Sy
en werckē noch en spynen
nyet dat is om hē seluē toe
cleidē Nochtans gaen sy
vort eñ blyeuē oer tyt Ick
segge v dat salmon die noch
tans eñ glorioes cōnick was
hy en was nye alsoe gecleit
als sy syn Toe wettē als die
bloemkens geuerwet eñ v̄
tiert syn Ist dat got dat hoy
vandē velde dat huedē is
eñ morgē indē auē gesteckē
wort Dat is besorget eñ vā
gade vur sien wort om den
auē mede geheit toe werdē
Woe voel toe mer sal v got
doen O gy die vā crancken
gelouē sydt die v hape eñ
troist alleyn op got nyet en
settet Of hi seggē wolde Ist
dat got alsulcke vursynich
heuet op die blomē die soe
geryngē v̄gaē Woe voel
mer dan vur v mysche die
nae dat beelde gades gescap
pē sydt Ind toe dē ewigē gue
de geroepē sydt Eñ daer ō
en wilt nyet sorchuoldich we
sē seggende Wat sullē wy
etē oft dryncke oft cleeden
Dyt doen die heydenē toe
wetē thē behoert v nyet toe
doen gy die kynder gades
sydt v vader die weet dat gi
des vā noedē hebt Doect dair
om vur al eñ alre eerst ~~en~~

mytter hertē eñ begeertē dat
ryck gades dat is dat hemel
sche guet Eñ op dat nit sueckē
geyn dolingē en sy soe sueckt
daer nae die rechtūdicheit
gades naeuolgende sy geba
dē eñ die werckē der rechtū
dicheit Eñ soe sullē v toe ge
uoeget werdē alle dese vur
schreuē noetdrafftē Nyet toe
myn som willē wort dē my
schē van gade onttreckt mer
dat is tot oere oeffenige eñ
ewiger salicheit Eñ soe seit
die soen gatz voert Een wilt
nyet sorchuoldich wesē toe we
tē buytē matē van morgē dat
is wat gy morgē sult besigē
Den dach van morgē die sal
vur hem seluē sorgē Dat is
wy en sullē nyet voel toe vorē
sorgen om tytlicke dyngē als
die tyt comt lattet dan sorgē
laet ons dagelyx dat rycke gatz
sueckende wesen den tyt die
wandelbaer is die sal hem sel
uē vindē God die vader die
salt al v̄leenē toe wettē dat
ons van noede wesen sal Eñ
alsoe Ancelmus raet Laet ōs
dynckē dagelicx dat wy ster
uē sullē eñ alsoe en sullē wy
in den vur den morgē nyet
sorgen Die mysche ¶ En sal
nyemant dan geyn vursien
icheit doē om die onderhal
denisse van synē stae eñ huys
Scriptura ¶ Jae hy en trou
wen of hi wylt mer nyet in

soe dangher manneré dat hy
toe voel daer om sorghe eñ dat
ruck ghedeé vñgetten de sy Jhũ
ghebñdt en heeft nyet ghesent
En arbeit noch en sorcht nyet
noch en suecht v spise dranc
oft cleet nyet mer hy sent En
sndt nyet sorchnoldich toe we
ten by quader sorchnoldicheit
die dat herte vñstoert eñ van
den ewighẽ ghede af treet of
die vã ghade mystrouwende
is Meditatie eñ leermghe
In desẽ capittel soe wort
ons vã Jhũs die ewighe wisst
salighe leerẽ ghegheuẽ Eerstẽ
van ghenuẽ soat toe mackẽ
m der eerdẽ mer m den he
mel Daer op sent die heilighe
leerer Eulgentius alduꝰ
Op dat wi dan mdẽ hemel
schat mackẽ soe laet ons die
hemelsche dynghẽ mynẽ Wil
stu mỹsche waltẽ war du
schat makes soe mercke wat
du mỹnes Wilstu kenẽ wat
du mỹnes soe aen merck wat
du dynckes Alsoe saltu dan
dynẽ schat bekẽnẽ dynre,
mỹnẽ eñ dỹ mỹne saltu vñstaẽ
by dẽ bewisẽ dynre ghedacht
tẽ En daer om sent die heil
ighe leerer scẽ Gregorius dat
dat herte deꝫ mynsche m al
soe voel deelẽ ghedelt wort
Alsoe voel alꝫ die dynghẽ syn
die ghemynt werdẽ Itẽ scẽ Jhe
ronimus Het is dwaesheit
daer den schat leghghẽ daer
du mynsche wt soltste moe
tẽ schendẽ dat is in dese werlt
En die dan daer nyet vur
en sendet daer du ewighe
leuẽ saltz Voert soe werdẽ
wi salichlic gheleert dat wi
nyet m strouwẽ en sullen
van allẽ dat ghoen dat ons
noetdroestich is want m be
hoerlickẽ tyde soe sal ons
got die hẽ daer af vur sien
nyet ystet salic dat wy doen
dat ghoen dat hi ons bena
lẽ heeft Mer nyst dat wy
mystrouwẽ van dat ghem
dat tytlick eñ vñgenchicke
is woe sullẽ wy dan hapẽ
dat ghem dat ewighe is van
synẽ schepper want hacpet
die mỹsche die in creaturẽ
synẽ hape stellet In desen
heilighe ewãghelie settet ons
lieue hẽ Jhũs drie dynghẽ die
got die hẽ den mỹschẽ gheue
nẽ heeft toe wetẽ ziel eñ lich
am eñ tytlick ghuet Die ziel
mot onderworpẽ werdẽ
oerẽ oũstẽ toe wetten got
alnieghtich onderdanich
eñ ghehorsam syn En dat
lichaem ons synẽ oũstẽ toe
wettẽ der zielẽ ghehorsam
synde En dat tytlicke ghuet
ont synẽ oũstẽ Dat is eerste
ghade die yt vlent heuet
om dat toe deilẽ dẽ armẽ
Itẽ der zielẽ op dat sy dat

myt beſcheidenheit myñe
ſũ den heiſam om ſyn noit
broeſt daer aſtoe nemen

Here Jhũ x° ¶ Gebet
doet my toe ſchat leggẽ myet
eertſche ghuet hier in der
eerdẽ meer dat loen der v̊
dienſtẽ mdẽ hemel ſũ wãt
nyemãt en mach twẽ heren
dienẽ by contrarichheit der
dienſtẽ Doe v̊loſt my vand̊
heerſcoppie eñ eygenthheit
der werlt des vleeſchs eñ
des vlaeſch op dat ic mach
aen ſchouwẽ myet die eert
ſche meer die hemelſche con
templatie Here wilt der ghe
breeckheit mynre natuerẽ
te werpẽ eyn v̊meerder
myte der ghratie: nu mden
tyde tegen waerdich ſũde
der ghonẽ in tyde toe comẽ
de op dat ic niet aẽ mert
kẽ die leuen des ackers
dat ſyn die deuoete kynd̊
der heiligher kerckẽ bedeut
mytter claerheit d̊ doechdẽ
meer dan dat hoy dat ſy
die rycke deſer werlt die ghe
werpẽ ſullẽ werdẽ in den
fornayſe der hellẽ Duerckẽ
niet ic ſonderlinghe dat
rick ghatz eñ syn rechtuer
dicheit op dat ic myt bg
leupnighẽ van tytlickẽ dyn
ghen doer den weeld̊ doch
den niet comẽ ten ryck̊
hemelẽ Amẽ

¶ Dat nu ontfermhertich we
ſen ſullẽ eñ nyemant v̊oer
delen Dat xxxvj capittel

En als die ghebẽdide
Jhũs syn diſcipulẽ
geleert hadde die vijf ſalich
eñ patiẽtie toe hebñ eñ van
penetentie toe doẽ ſũ woe
eñ wat ſy hiddẽ ſoldẽ hid hier
op der eerdẽ gheẙ ſchattẽ ver
ghaderẽ en ſullẽ doe heeft hi
ſy mt ſelue ſermoen van ont
fermhertichheit willẽ leerẽ
ſeyghende

¶ Weeſt ontfermhertich ghe
lick eñ als y vader ontferm
hertich is Dat is want got
ons vader ons ontfermher
tich is vot ſynre ghuetheit
alſoe ſullẽ wi oic ontferm
hertich ſyn om ons euẽ my
ſche ſaligheit doer die gotlicke
myne Daer op ſeit ſẽ Jhe
ronimus aldus Jck en ghe
dyncke myet ghelesen toe hebñ
dat die myſche in quader
doit geſtorue is die ghern
ghedaen heeft die wercken
der ghuedertierẽheit want
hi heeft voel hiddelers ſũ
nt is õmoeghelickẽ dat voel
myſchẽ ghebet myet v̊hoert
en worde Hoert ſeit onſe
lie ſũ en wilt myet oerdelen
eñ gi en ſult myet v̊oerdelt
werdẽ Die myſche ¶ Woe
ſal ic dyt v̊ſtaen iſt quaet
võmſſẽ eñ oerdel toe ghenẽ

Scriptura ¶ Verdel toe
geuē geschiet in twe mame
ren Die eyn maniere geschiet
in den gerechte geestelick oft
werltlick eñ in dat geual
nae den dyncktalen vā par
tien eñ nae recht toe oerdelē
dat is v̄dienstelick ¶ Die and̄
maniere dat is soe wāneer
dat wi wt eenigē lichten
teikenē vā buttē iemant or
delē quaet oft ondochtelickē
toe wesen Eñ dyt alsoe toe
oerdelē v̄biet die heer d̄ herē
ind dat om des willē dat eȳ
mȳsche die is huydē quaet
of in gebrecke Eñ morgen
soe is hi aūmytz biechtē of
beron vur got guet gerec
kent Want soe wie by wegē
van iustitiē qualikē ordelt
of wt hem seluē eñ in hem
seluē wt eniger lichter sakē
oft cleyn v̄moedē synē euen
mȳschē v̄oerdelt in yt dat
doetlicke sunde is Soe sundicht
hi doitlickē eñ is vur sulcke
sundē schuldich totter ewiger
doit geoerdelt toe wesen wāt
dat is tegē die liefde ons
euē naestē Eñ hier om soe
seit die ewige wisheit En oer
delt nyet toe wettē by dese
quade maniere ind gi en
sult nyet geoerdelt werdē
Dat is toe v̄staen aūmytz
eñ om oerdelens wylle Eñ
daer om soe ist dat beste wā
neer wy van yemants

werck oft dadē twynelende
syn oft guet oft quaet is
dat wy al in dat beste oer
delen eñ kierē Want dut
soe wort eȳ guet werck wt
quaeder meȳnigē: eñ eȳ
quaet werck wt gueder
meȳnigē gewroecht Qua
de mȳschē plegē toe oerdelē
dat goen dat sy sien eñ horē
Meer guede mynschē keerē
dat int beste Die ander ma
niere van dat werck oft
bewisē vā ontfermhertich
geest ons die lieue h̄e toe
kenē seggende Vergeest
eñ v sal v̄geuē werdē Dat
is v̄geest dē goenē die tegēs
v mysdadich syn Eñ v sun
dē sullē v weder om v̄geuē
werdē vā gade tegens wē
int sundigē gy mysdaē hebt
¶ Dat derde is geuet eñ v
sal gegeuē werdē Geuet
vā uwē tytlickē guedē dē
armē die gebreck hebȳ Eñ
v sal weder om ~~gegeuen~~
vur dat tytlicke is dat ewi
ge guet die ewige glorie
gegeuē werdē Toe weten
guede eñ volle eñ toe ge
dructe maet die auer loepē
sal in uwē schoet myt soe
daniger mate als gi metet
dat is in den v̄dienē soe sal
mē v meten int loenē Dat
is v̄geest wt gueder hertē
geest uwē almyssē nae uwē
staet aūuloedelickē Got die

sal v uwe sundē puerlicken
v̄geuē als of sy nyet gedaē
en warē Eñ hi en sal v nyet
scromēde mer aūuloedelikē
geuē Ja in soe daniger ma
merē dat die mate aūlopē
sal Want dat loen sal syn
bauē alle v̄diente eñ bauē
alle begertē Eñ dese leerin
ge heeft Jhūs synē discipulē
geleert Op dat sy wettē sol
dē ander luydē dat selue
voert toe leerē Want soe
wie dat dē volcke wil predic
ken eñ leerē eñ selue doelt
eñ nyet guet en is Den ge
schiet Als die gebñdide ihūs
seit toe wettē Mach die eyn
blynde den anderē leydē eñ
oft alsoe gescheidē dat die eȳ
blynde den anderē waer ley
dende indē slot oft graue
Dat is en ist nyet toe sorgē
dat sy beide dwalē eñ vallē
sullē Het is en groette dwas
heit als eyn blynde hē wyl
spygelē Eñ als die nyet en
weet meister wil wesē eñ dē
ludē wil lerē Als eyn manck laē
mā eȳ loeper ~~oft kondiger~~
~~eyn~~ wyl wesē Eñ als eȳ v̄sūy
mende mā eyn regierder wil
wesen Als eyn stōme eȳ roeper
oft kundiger wil wesen Eñ
die guede leerer Jhūs seide
vort dese gelickenisse vragē
de aldus Is eyn discipel oft
scholier of leer kynt bauen
synē meister Recht of hi seg
gen wolde Neen hy mer die

discipul is wys eñ vol mact
ist dat hi is als syn meister
Wat ist dattu eȳ strohalm
in dyns broders oge siende
biste Eñ du en sietste in dyns
selues oge geynē balck Woe
moegestu tot dynē broder
seggē beidet laet my dē halm
wt dynē oge treckē Als du dē
balck in dyns selfs oge nyet
en biste syende Recht af hy
seggē wolde waer om wyldi
dus bereit wesen eynē ande
ren om eyn cleyn gebrecke
toe oerdelē v meister en duet
dat nyet gy en sydt nyet meer
der dan hi en is Want gi sȳ
discipulē syt hi lydt myt der
mȳschē crancheit: Jnd doit
oic alsoe soe moeget gy in dat
stuck gelick uwē meester we
sen Bedynckt v selue eñ siet
inwendelickē v sundē selues
eñ gebreckē Jnd corrigeert die
eerstē ~~eñ al vorē uwe gebrec~~
~~kē~~ Eñ aen siet dan myt die
reyne ogē der ontfermher
ticheit die gebreckē van uwē
mede broder Eñ daer om soe
seit hi vort then is geyn guet
boem die quade vrucht bren
get Van doernē soe en plant
mē geyn vigē Noch vā heg
gē oft distelen en pluct men
geyn druuē Eyn guet mȳ
sche die brenget alle tyt wt
ten guedē schat synre hertē
wat guets vort Jnd eȳ quaet

† Eñ tē is oec geȳ quade boē die guede
vruchtē bryngt

mÿsche die brenget wttē quadē
schat synre hertē wat quats
vort Wt die aūuloedicheit des
der hertē sprect die moent we
der om soe wildi seggēde wesē
tot my Here hē eñ en doit nyet
dat ic v segge Alle die goen die
tot my comē eñ hoerē myn
sermone ic sal v seggē wen
sy gelick syn Dy syn gelick dē
mā die eyn huys is tÿmerende
eñ die diep dyluet eñ syn fon
dament is stellende op eynē
vastē steÿ Eñ als daer nae eÿ
grote vloet is comēde soe en heft
die vloet dat huys nyet moegē
lettē om des willē dattet ge
fondeert is op eynē vastē steÿ
Die goen die yt hoert eñ daer
nae nyet en werckt de gelic
den goenē die syn huys is tÿ
merende op die eerde sonder
fondamēt daer die riuiere
in ~~gewellet heeft~~ Eñ is soe ge
uallē eñ toe mael neder ge
stort Meditacie eñ leeringe
Die gebñdide wise meister
Jhesus geuet ons in desē ca
pittel voel saliger leerē Eerst
dat wy guedertierē eñ ont
fermhertich sÿ sullē eñ dat wi
nyemāt oerdelē en sullē Hier
toe v̄maent ōs oic die suete leer
re Bernardꝰ aldus seggende
Wachtet di mÿsche toe sÿ eÿ
curioes ondersuecker oft v̄me
telick rechter vā ander mÿschē
conūsatie Ja oic al vindestu
yt quaelickē gedaē nochtan
en oerdel nyet dynē euē naeste

geloepē sÿ

Mer meer soe ōschuldicht hē
en cōstu dat werck nyet ōtschul
digē soe ōtschuldicht die meyn
inge Dynckt dat toe sÿ eÿ on
wetenheit of eÿ haestich Eñ
ist dat die sekerheit des dynges
geÿ onscholt toe en laet soe
segget nyet toe myne tot dy
seluē dattet eyn seer druysti
ge becoringe was Eñ wat
solde die selue becoringe van
my gedaen hebñ hadde sy
macht in my genamē Item
vort op dat goen dat die sue
te hē ons leert Dat wy ons
selues gebreckē aen merckē
sullē eñ beterē eer wy ons tot
ten gebreckē ons euē naesten
toe berispē geuē sullē Doe seit
scē Augustinꝰ aldus Guedertier
lick eñ behoefdelick is toe wa
kē als die uoet bedwynct iemāt
toe berispē Dat wi eerstē dynckē
sullē oft dat alsulck sunde oft
gebreck is dat wy dat nye
aen ons gehadt en hebñ ~~soe~~
~~sullē wy~~ Eñ yst dat wyt ge
hadt hebñ soe sullē wy dync
kē dat wy mÿschē sÿ Jnd dat
wyt heddē moegē hebñ Eñ
yst dat wyt gehadt hebñ eñ
nu nyet en hebñ Doe is toe ge
dynckē die gemeÿne crancheit
soe dat vur de begrypynge
of berispynge nyet vur gaen
de en sy eenigē haet mer ōtfer
hertichеit Item soe vort leert
ons Jhūs in desē ewangelie
toe biddē toe soeckē eñ toe cloppē

Slaet aū dyt blat
totter A

wech dat is die wech d' pene
tentiē van vastē wakē eñ
dat vleische syn genochte tot
outreckē Eñ die wyde porte
eñ breide wech dat is die
vleischelicke eñ werltlicke
genochtē toe ~~schouwen~~ sueckē
Eñ desen quadē wech toe ft
schouwē soe leert die guede
Jhūs dat wi quaede gesel
scop schouwē sullē seggende
Wacht of huedet D
v van dē valschē ꝓphetē die
tot v comē in scaepkens cle
derē Dat is in ō nosel eñ sym
pel gelaet Jnd van bynē soe
syn sy gripende wolue wacht
v van v̄leiders nyet toe mȳ
Gy sult sy by oerē wercken
wael kenēde wesen Want
eȳ guet boem maet guede
vrucht Jnd eȳ quaede boem
quaede vrucht Dat is eyn
guet mȳsche die eynē guedē
wil heeft die macket guede
werckē Eñ eyn mȳsche die
eynē quadē wil heeft die mac
ket quade werckē Want
eyn guet mȳsche wttē schat
syns hertē dat is wtsynre
meȳnige eñ guede wille is
vort ~~by~~ bryngende guet toe
wettē guede warde eñ gue
de werckē Eñ eȳ quaet mȳ
sche is vortbrengende quaet
dat is quaede warde ende
quade werckē Vort seide
Jhūs Eȳ guet boem en can
geyn quaede vrucht mac
kē Alle boem die geȳ gue
de vrucht en makē die sal mē
af houwē Dat is wttē ge
selscop doen vā allē gueden
mynschē eñ werpē hem int
ewige vuur Vort om toe
toenē dat nyet genoch en
is om salich toe werdē soe
seide Jhūs Nyet alle die goē
die seggen here here die sul
len gaen int ryck der hemelē
Mer die geyn die dē wille
mynß vaders doē die in dē
hemel is die sullē int ryck
der hemelē gaen Voel soe
sullē my in dē dage dat is
in dē dage des ordels seggē
Here hē En hebȳ wy ī dynē
name nyet geꝓphetiert ge
hadt dat is in die cracht
dyns naemē En hebȳ wy
oic in dynē name die duuelē
wt die ludē nyet geworpē
Eñ en hebȳ wi oic in dynē
name nyet voel groete crach
telicke eñ wonderlicke werc
kē gedaen Eñ dan sal ick
hem seggē dat ic sy nyet
~~en kēne~~ gekent en hebbe
Toe wetē vur mȳ waer
achtige discipulē eñ kynde
rē Jnd sal vort seggē Gaet
van my die boesheit werc
kende sydt gaet in dat ewi
ge vuur der hellē Wt wilc
kē toe merckē is dat teic
kenē eñ myrrakelē toe doē
nyet salich en maet Mer
dat volbrengē der gebaedē
gades Eñ yt is geschiet als
Jhūs dese waerde gesprackē
dat is dese leeringe gedaē
had Doe heeft die schare vā
den volcke van synre wis
heit eñ leeringe v̄wondert

ghewest want sy nye mȳsche
alsoe en hadde hoerē sprecke
want hi leerdē die doth den
eñ hi en ghelaefdē hē nyet alley
tytlicke ghiet Hier dat ewighe
ghiet Doe volghet daer nae
eñ hi was hem lude leerende
als die macht hebbende was
eñ nyet als die scribē eñ pha
rizeen Hy was sprecke de leer
ende ghebiedende eñ die wet
vȳclaerende als die doen die
macht van ghode synē vader
dat is wt synre ghotheit vā
al hebbende was Nyet dat
hi die wet wt nemātz beuele
ofte leermȳghe of vȳclaerende
was: ghelick die pharizeen eñ
scriben dat syn die ghecleertē
eñ oūste vander wet die
wlckē Dat wt dē sentste der
ꝓphetē die wet toe vȳclarē plegē

Mozalisatie

O p dat ghoene dat Jhūs
spreet vāden valschē ꝓphetē
is toe wetē dattet syn drie
valsche ꝓphetē toe wetē Dat
vleesche die werlt eñ die duuel
die den mynschē bedriegen
Die eerste ꝓphet dat is vleesche
hoke begerte die ghelauet dē
mȳsche ghenochte Eñ sy betaelt
hem myt die ewighe pyn Die
ander viant is werltelicke
begerte Die ghelauet dē mȳ
schē ghenochlicheit Jnd sy betaelt
hem myt alre armoedē eñ
kattmuchtheit Die derde is die
duuel die dē mynschē ghelauet
hocheit vā staet eñ houdne
Eñ hi betaelt myt die ewighe
vȳworpentheit Eñ dese valsche
ꝓphetē eñ oic alle ypocritē eñ
dobbele gheuynsde mȳschen
werdē bekent m oerē veuch
tē dat is m oerē werckē Eñ
al moeghē quade mȳschē oer
quaetheit een wyle tytz be
deckē nochtsans en ist nyet
wael mogelick sy en moetē
som willē werckē nae oere ghe
neychtheit sonderlynghe ī tēp
tatiē tegenheidē voort oer
quatheit ontdeckt alsoe Augustinus seit Item daer m
werdē sy bekent dat sy die
sympelē vȳdruckē die bauē
hem syn Daer af spreckē sy
qualyck sy wederstaen die
correctie Dy beroemē hem sy
en en doen nyet dat sy segh
ghē mt tegentheidē murmur
erē sy eñ werdē onlydsaem

Here Jhu xe alre ghue Gebet
dertierenste Die oūs ghelcert
hebste allē mȳschē ontferm
hertichcit toe doen eñ nye
mant toe verdelē Geest my
toe volbrenghē dat ghoen dattu
leertste op dat ic dy behagh
mach doer dy seluē Eñ voort
doet my doer dē nauwē weth
der rechtuerdicheit Jnd die
enghe poert der penetentiē m
ghaen totter salē der salicheit
eñ dat leuē der ghlorie Doet
my schouwē dat bedroch der

Slaet eȳ blat om totter. ij

a

Daer op sent sc̃e Augustinus
aldus Die tsc̃ Jhs̃ xpus̃ en
solde ons alsoe seer nyet ver
manē tot biddē et en waredat
tyt gheuē wolde Mer om dat
ghebet vͦhoert toe werdē soe sy
van noedē drie dynghē Erst
dat mē bidt om dat ghoen dat
salich is Ten anderē dat dat
ghebet vol standich sy sonder
yt toe vͦkiessen oft toe te latē
dat dē ghebede tōtraine sy wāt
yt en laet nyet af van bedē
die nyet ~~af van bedē die nyet~~
af en laet vā wael toe doē
Ten derdē dattet sy oetmoe
dich Augustinus Ist dat dat ghe
bet oitmoedich eñ puer is
nyet en sal nyet ydel weder
keerē Eñ die Ps̃alm̃ seit dat
got aen siende is dat ghebet
der oitnoedigher mynschē
Mer yt is toe wettē dat yt
ghoen daer ~~salich~~ hen
salichlickē om ghebedē wort
altyt nyet ghegeuē en wort
ter stont mer wort vͦtac
ghē om m bequaem tyt ge
ghegeuē toe werdē op dat
et alsoe toe werdelker ōt
fanghē eñ ghehaldē wort
want datter stont ghege
uē wort Dat wort snoede
ghereckent Eñ som tyt en
wort mē nyet vͦhoert
m dat selue daer mē om
bidt mer m yt anders
dat salugher eñ beter is

Daer af spreet sc̃e Augustinus
aldus En wilt dat nyet vur
ghroet yaldē dat ghy vā ghade
nae mwē wille vͦhoert wert
Want som wilē soe geeft got
taermich synde dat gheyne dan
du om biddes dat welcke hy
wt ghuedertierēheit weigert
som willē leert got alsoe biddē
dat hy hem beuelt als den
medicus die die siecte keent
Helydet v siecte die here ghuet
dy medecyn hi en vͦhoert dy
nyet tot dynē wille mer tot
dymre zalichert Nyet en geschiet
nyet dat ghoen dattu wilste
mer dat dy salich is Eñ want
dat ghebet van soe ghroter tracht
is soe sullē wy toe recht biddē
neerstelickē Daer om o mīn
sche wilstu lydsaemlick vͦdza
ghē tegenheit soe biddet Wil
stu quade ghedachtē vͦtreden
soe byddet Wylstu die hilligh
yeidē des vlantz kēnē eñ syn
bedrieelyckeidē vheen soe
biddet Wylstu di selue ī ghesle
ckē leuē oeffenē eñ die beter
te des vleischs nyet doē soe
byddet Wylstu die sundē nt
stropē eñ dat die dorichdē m dy
ghеplant werdē soe biddet
Wilstu op chr̄ mē toe dynē ben
de ghom m contemplatiē eñ tsc̃
omhelsen soe biddet Mathe9
die ewangelist die seryft dat
ghoen dat Lucas m dyt ser
moen ōghestrenē gelatē yeest

En des gelics soe scrijuet lucas
dat matheus geswegē heeft toe
wettē dat iuw geseit is eñ mat
thus scrijft dat Jhūs oic was seg
gende B

¶ En wilt dat heilich is dē hondē
nyet geuē: noch roesen vur
die vercken stroeyen Dat is
en wilt die heilige scrijftē eñ
oer heymelicheit ofte sacra
mentē der heiliger kercken
Den quadē wederspēnige
mynschē eñ bespotters van
dē heiligē gelouc nyet toe kē
nē geuē Op dat sy die heilige
scrijftē eñ sacramētē nyet en
vonwerdē eñ bespoettē oft
wat quaetz daer wt nemē
Mer gy die van guedē willē
sydt eyschet eñ biddet toe we
tē van gade eñ yt sal v gege
uē werdē Sueket gratie eñ
gy sult sy vyndē cloppet roept
aen uwē vader eñ gi sult ge
hoert werdē Alle die goen
die biddē of begeerende syn
behoerlickē myt deuociē sy
sullē ontfangē dat dochdelic
kē is En yst dat sy sueckē sy sullē
vyndē Jnd die cloppē myt oerē
guedē werckē eñ gebede sy
sullē in gelaetē werdē in die
ewige glorie En op dat wy
sullē moegē beuoelē dat dyt
alsoe geschiē sal soe seit die ge
būdide Jhūs voel guede ge
lickenisse eñ eerstē aldus A

¶ Wat mā is onder v ludē
of syn soen van hē broet eyschē
de waer solde hi hē vur broet
steyn geuē En oft sy soen vis
sche waer eysschende solde
hi hem in die stede van vissche
eyn serpent geuē Recht of hi
seggē wolde seker neen Jst dā
gy die quaet sydt dat gi ge
nende syt uwē kynderē dat
goen dat ~~gegouē is~~ guet ge
geuē is Woe voel toe meer
soe sal dan doen got v vader
toe wettē die dat ouste guet
is En die anders nyet dā guet
geuē en mach of en wyl Jnd
daer om alle dat goen dat
gy wylt dat v die lude sullē
doen toe wettē redelickē ende
nae der caritatē of liefde dat
soe doet hē Want hier in is
begrepē die wet eñ die prophetē
want al dat die wet eñ die
prophetē sy scriuende dat wort
hier in begrepē Soe seide
Jhūs vort Gaet doer die en
ge enge poerte want die wide
poerte eñ die bredē wech die
is die den mynschē leit tot dat
ewige vlies Voel ludē die gaē
meer den wech: dan doer die
enge poerte Die enge wech
die is den mynschē leydende
tot dat ewige leuē eñ wey
nich lude syn den vyndende
Die mynsche ¶ Welck is die
enge poerte eñ wot beduyt
mē al daer mede Scriptura

¶ Die enge poert eñ strenge

Nu slaet y blaer weder om eñ
leest daer gy die b vynt

bedruefenheyde Ihū greest my
nae toe volghē des greesteheiken
schapes m sympelheit eñ onmo
selheit Doet my die wortel des
herte vestyghen mde hemel
wet m der eerde Op dat ic ge
vonde vdiene mot getrouwe
geuonde toe werde wet alle
m die bladere der warde ryer
m vruchte der gueder wer
ke Doet my doen de wille des
hemelsche vaders Ind dat ick
dyn warde horende mytten
wercke mot volbrenghe Op
dat ick m dy gesterckt by gey
becoringhe van dy geschiede
en mot werde Amen

¶ Woe dat Ihūs nae dy sermoe
ene Lazarusschē mā gesont
macte ¶ Dat xxxviij capittel

Want eyne guedemeester
toe behoert syn leer
inghe mytte wercke toe vol
brynghe Doe heeft die gebōdi
de Ihūs syn warde mytte wer
ke volbracht eñ gesteret Wat
nae dat hi de volcke ey wet
wet gepredict eñ geleert had
Doe Ihū voel vā hem selue ge
sent had: soe wolde hi mytte
wercken eñ wyrrakele bewi
sen den goen toe wesen die
hy was Toe wete god eñ my
schē want alb myesche soe ib hy
vande berghe gegaen daer hi
op gepredict hadde Ihū alb got
soe heeft hi grote wyrakelen
gedaen welcke dat nyemant
anders doen en mochte Mat
hey die sent aldus Alb Ihūs vā
den berch gedaelt ib soe ib hem
ey grote schare van volck nae
genolcht

¶ Ihū sich een lazars myesche ned
vallende ter eerde dat ib myt
groter oetmoedicheit eñ be
trouwe des herte heeft hem
aen gebeden seggende Here
m den gy woylt gy mocht my
gesont make Hecht oft hi segg
gen wolde O here dyne wille
ib dyn werck eñ dyn wercke
syn dyne wille onder danich
Ihū Ihūs heeft syn hant wtge
stecke eñ heuet hē geraect seg
gende Ick wil reyn macte toe
wette dy: Ind haestelick soe ib die
lazars gereynicht Ihū Ihūs
seide tot hem Sich dattu dyt
nyemant en segges meer
ghanck eñ vtoene dy de prie
ster eñ offer dyn ghane gelick
moyses al dat gebaede heeft
toe doen Die myesch ¶ Waer
om soe vboede Ihūs dattet
dese gereynichde mā nyet
seggē en solde dat hy vā Ihū
gesont gemaect was Script

¶ Om des wille dat Ihūs oūs
exempel gene wolde alb wi
emich guet werck gedae hebi
dat wi ons daer m nyet ver
heffen of ydel glorie hebi en
sille noch ons bevoeme Die
myesche ¶ Waer om soe seynde
Ihūs tot priesterē Scriptura

Het behoerdē den priesterē
toe kenē eñ toe onderscheydē
dese siecke eñ lazarusē mȳsch
Toe wettē woe dandy oer la
zarie was Eñ alß aūmytē
die lazarie wt dē volcke gheset
waren Doe en solde mē sy myet
weder onder den luydē oft
in dē tempel oft nder synago
gen toe gelatē hebñ thē joaer
dat die priester eerst vōclaert
haddē dat sy gesont warē Eñ
sompyge willē seggē dattet
Jhūs daer om vōboede toe
seggē dat hi den sieckē gesont
gemact hadde Op dat die
priesterscop hem toe beetter
vōclarē solde gesont toe wesē
Want anderō eñ om dat
sy Jhūm hatē soe soldē sy licht
geseit hebñ dat hy myet ge
sont en waer gewerest

¶ Moralizatie

Dy desen lazaersche mysche
woert geestelickē vōstaen
die sundige mynsche eñ dat
hy veel redē Erstē want die
lazarie is eȳ smettende siecte
Ind sorchlic ist toe wonē myt
lazersche mȳschē Alsoe syn die
sundige mȳschē oit smettelic
want sy besmettē ander mȳ
schē eñ daer om ist sorchlick
myt hem cōuersērē ¶ Ten an
anderē want die lazarie is
eȳ sorchelicke siecte besmettē
de alle dat geheel lichaem oyer
die sunde is noch sorchlicker
Want sy beulecket eñ corrū
peert beide ziel eñ lichā eñ daer
om soe ist seer toe schouwē ¶ Ten
derdē want die lazarie is eȳ
stynckende eñ serobende siecte
Alsoe syn die sundige mȳschē
oit stynckende eñ ōreyn vut
got eñ dē engelē ¶ Ten vierdē
want die lazaersche werdē
gescheidē van anderē myn
schē eñ werdē buttē gestelt
Alsoe syn die sundige myusche
gesat buttē der gracie gots
Ind gemeēscop der heiliger
kerckē Eñ werdē geschiedē
van dē gheedē toe wettē hier
naeder vōdientē eñ m toe cō
mēden tydē nae den gesel
scop naeder stedē eñ naedē
loen Alsulcke lazaersche mȳ
schē sal myt betrouwē loepē
tot ousē hē Jhūm den waer
achtiger medecynre Eñ myt
rouwe der sundē myet myss
haepende sal hi begerē ge
suuert toe werdē Myt desē
getrouwē lazaersche soe sal
hi vot schaemtē eñ oitmoe
dichedē neder vallē ter eer
den syn wondē thoenēde Eñ
myt tranē eñ suchtē Hem
selue sundich bekēnende myt
ontdectē wondē remedie
suckende Eñ die ontferm
hertigheit gradeb myt rouw
gher hertē aen roepende eñ
om genade biddende Om
gnade sal hi hem vōtmoedi
gen eñ biddē dat hi by symre

gratiē hem genake eñ gesōt
make Eñ myt desē lazerschē
sal hi roepē eñ seggen O heer
ist dat gi wilt gy moeget my
gesont mackē Eñ dat doende
soe sal hi seker syn vander
ontfermhertichеit gades sond'
myshapē Want guedertierē
is got die hē die nyemant en
v̄dryft oft v̄stoet die tot hem
comē Meer allen mȳschē doet
hy op den schoit synre ont
fermhertichеit Eñ vort als
die sunder van gade alsoe
gesuuert is soe sal hi hē ver
toenē in oitmoedigē bly belidē
vur dē priester Eñ alsoe sal
hi werdē v̄soent mytter hei
liger kerckē Eñ dan sal hi gade
offerē eyn sacrificie des loefs
toe wettē gade al om lauē
de eñ got dancbaer synde
Eñ guedertierēheit synen
euē naestē bewisende eñ tot
gode eñ den euē naestē die
caritate eñ liefde bewarēde

Here Jhū xº Gebet
die vandē berch des vader
lickē stoels eñ mendelickē
lichams neder gedaelt biste
Op dattu soldes genessē die
lazarie des mȳschelickē ge
slechtes Siet ick lazaries
beulect myt alre hande vlec
kē der sundē aenbede dy hē
Ist dattu willes du moeges
my suuer makē wt reyct
die hant der gratiē eñ der
guedertierēheit geraect
dat bȳnēstē eñ buytenste
des lazaers mȳsche dy aen
roepende ontfermt my rou
wich Eñ beueelt der siectē
der sundē Myn got eñ mȳ
ontfermhertichеit die nyet
en wils die doit der sunderē
Mer dat hi bekeert werde
eñ leue volbrenct dijn my
sundich mynsche dat ic ind'
sielē nyet en sterue mer dat
ic bekeert werde eñ myt di
leue in ewicheit Amē

Woe Jhūs in capharnaū
centurioens knecht gesont
macte die gichtich was

Dat xxxviij capittel

Den dach als dese la
zariesche mynsche
gesont was gemact
soe genaectē Jhūs die stat
vā capharnaū dat wilcke
die hoeft stede vandē lande
van galileē was In dese
stat soe was eȳ heydens
capytein hondert gewapē
der lude onder hē hebbende
Al daer vandē romeynē ge
seettet genoemt Centurio
Lucas seit dat dese A
centurio alsoe hi eȳ heidē
was soe ontsach hi hem ni
syn ꝑsoen tot Jhm toe gaen
Eñ hy seyndē die beste van
der stat tot Jhm hem biddē
de Dat hy tot synē huyse sol
de willē comē Eñ synē knecht

solde ~~comē~~ willē behaldē of
gesont mackē Fn̄ als die bes
te vandē iodē tot Jhm̄ gecom
mē warē eñ hem gebedē had
dē dat hi ten huyse vā desen
Centurio wolde comē als des
wael werdich synde want
hy dat ioetsche volck was
mynēde Fn̄ dat hy in teickē
van den eyn synagoge ī der
stat al daer getymert had
Fn̄ Jhus ter bedē vā dē die
tot Jhm̄ gesant warē soe
gynck hy myt hem ludē Fn̄
als hi dat huys van centu
rio was nakende Doe was
centurio tegens ihm̄ sendē
de jnd begerende dat hy in
syn nyet comē en solde wāt
hy des nyet werdich en was
Mer mathe⁹ die seit aldus
Als ihus vandē berch geco
mē was: soe syn hem groe
te scharē van volck geuolcht
gewest ꝛc Fn̄ als hy in cap
haruaū gecomē was Doe
quaem tot hem Centurio
dat is myttē geloeue jnd
doer syn badē seggende eñ
biddende Here myn kynt
dat leit in mynē huyse sieck
eñ yt wort seer gequelt Fn̄
hier af seit Origenes aldus
Jt gynck tot ihm̄ eȳ vremt
man van naciē Mer myt
gade alre naest nider hertē
eñ in den geloue Een prynce
van rydderē mer eȳ geselle

der engelē Jhus die bekēnē
de was die guede meynige
van centurio die heeft hem
geantwort eñ geseit Jck
sal comē eñ hem curerē dat
is gesont mackē Dyt centurio
gehoert soe heeft hi tot Jhm̄
geseit Here ic en byn nyet wer
dich dattu onder my dake dat
is in my woenstede in gaen
sals Mer segt alleȳ eȳ wort
eñ myn kynt sal gesont wer
dē Recht of hi seggē wolde
Du hebbes moegentheit vā
al dattu gebiedes dat wort
gedaen yt moit geschiē Alle
dynck dat is dy onderdanich
du biste here eñ meister vā al
soe dy belieft soe salt geschiē
ic weet by my selue wael
Jck byn eȳ mā geseet onder
eyn hoege macht Toe wetē
onder die romeynē dat wilck
gy nyet en syt Want nye
mant en is bauē v jnd ick
heb rydderē onder my Fn̄
ic segge desen of dē gaet eñ
hi gaet jnd ic seg eynē ande
ren comet eñ hi comet Fn̄
ic segge mynē knecht doit
dyt eñ hi doit soe In des ge
lycx soe sal dyn gebot gedaē
werdē in den yt di gelieft
toe gebiedē myt eynē warde
sonder dy toe vermoedē om ī
my huys toe comē Want
du got biste al ōme tegēwar
dich den die engelē eñ alle

creaturē geſchoerſam ſy moe
tē Jesus waer m dese ~~waerde~~
woert groot bekent dat gelo
ue ēn ootmodicheit vā cēturio
Jhū daer om alsoe sēt Augustijn
seit segghende hē selue onwer
dich: soe ib hi waerdich gewor
dē soe dat xpūs nyet in syn
huyse ayer in synre hertē ge
comē ib Jhūs al dyt horende
yeuet hem getoent alb vwon
dert vā dat betrouwē ēn dat
gelooef van desen heydensche
man Jhū yeuet hem om ge
keert segghende tottē goenē
die hem volgende waarē Jhus
waer segt it v Ick en heb be
soe voel geloefs nyet gevon
dē in yſrahel Toe wettē alb
doe in yſrahel tegenwordich
in leuēde lyue synde dat wilt
ke toe vōstaen ib nyet vā den
goenē die daer tegenwaerdi
dich waarē toe wetē die apos
telē ayer ander mit gemeyn
Ick segghe v daer sullē voel
van oestē ēn westē comē ēn
sy sullē ter tafelē gheset wer
dē nyt abraham ysaac ēn
iacob Dat ib nyet alleȳ die
iodē mer oic meer anderē
butē desen landē toe wettē
die heyden die sullē nyt abra
ham ysaac ēn iacob dat rijck
gaedes besittē Jhū die kynder
des rijcs dat ib van dyt rijck
der iodē ēn die vōcarē waarē
tot dat rijck der hemelē die
sullē geworpē werdē in die
wtterste duysternisse daer
wēnē ēn crijsche van tandē
ib Dan dese duysternisse sō
ib toe wetē dattet tweder han
de duysternisse syn toe wetē
duysternisse der sundē ēn d'
hellē woant alsoe gregorius
seit die mwēdige duysternisse
syn blyntheit des hertē Ende
die wtterste syn die ewigen
nachtē der vōdoemenisse Jhū
Jhūs was myttē segghende
tot centurio ganck ēn gelick
du hebbes gheglocht soe sal it
dy geschien Jhū dat kynt ib
in der vren gesont worden
Die mȳsche Hoy woe comt
dat lucas die noemt desen
eyn knecht ēn matheus
die ist noemēde centurionis
kynt Scriptura Groete
herē ēn oic ander ricke ludē
die hebbē diemres ēn jongen
in oerē huyse die sy soe lief
hebbē alb oer kynder Jhū syn
oic dat wille soe dangelion
ghē oer kynder noemēde Jhū
daer om in desen centurio
die alsoe grote sorchvoldicht
hadde om synē knecht Doe
werdē wy geleert dat wy
onse dienst badē ēn onder
saetē ontfermē sullē ēn sorgte
vur hem draghen
Meditatie ēn moralizatie
Omȳsche merct hier die oot
moedicheit ons hē want tot
Centurioens knecht was hy

bereit toe gaen oit myet ge
beden ſynde ¶ Mer tottē ſoē
van dē regulus en wolde
hi myet gaen alß ſchouwen
de pompe ende houerdicheit
oit daer om gebedē ſynde
Want die hoegſte got aenſiet
die oitmoedige ende houer
die vſmaet hi Jndē welckē
alſoe Gregorius ſeit onſe
houerdie verſpt woert die
mdē mēſchē wtnemede ſy
die perſonē myet eerende
oer natuer Daer by dat ſy
nae dat beelde gades geſta
pē ſyn mer die hocheit ende
rycheit Want wat mach
vur gade ſnoder of vſmad
ſyn dan die eere toe haldē
aen die mynſchē Jnd myet
toe ontſien die ogē wē des
dige getuyge Woert ¶ mē
ſchē iſt dattu biſte gheſtich
mdē zielē Jnd di mdē zielen
qualickē genoechſte alſoe de
centurioens knecht gheſ
tich was mden heliā Doe
bidde ende ſeyndet die heilige
op dat ſy vur den here bid
den vur dy Ende myt centurio
ſoe roept deuotelickē tottē
herē ſegghende Ic mē kynt
leit gheſtich mdē huyſe ende
woert qualyck gheppmeht
Ende om die broeſcheit dē na
tuerē die ſtynckentheit
dē ſundē ende mēnich noldich
der ellendē en byn ick myet
werdich dattu comē ſoldeſt
onder myn dack ſoe nauwe
ſoe onreyn ende vuallen
de ¶ Heer ſegt alleē een woet
ende ſy ſal gheneſē tot uwē ge
badē Ende wailt dyt waert
vā centurio vā ſulcker craſte
was dattet hē werdich mac
tē Dat xp̄us ſyn herte be
woende Ende om dat lichaem
xp̄i toe ontfangē mdē hei
lige ſacramēt myemāt nō
dich en is Daer om alß m
ter tafelē ghaet ghaen ende wi
onſe broetſcheit aen merc
kē ſoe ſullē wi hier by ge
leert ſynde ſeggende ¶ Ic
is en byn myet werdich
dattu comē ſoldeſt onder
mē dack Jnd dat is dē wer
dige lichaem ontfangen
ſal m mynē mont eyer
ſeggeſt alleē eē woert ende mē
ziel ſal gheſont werden

Here Ihū xe ick ¶ Gebet
en byn myet werdich dattu
comeſt onder dat dack mēs
vleiſches Want dat kynt
der ſynlicheit leit gheſtich
myt die ſiecheit der ſundē
nit huyſ myns lichaems
Ende woert qualickē gheppn
meht myt beroerte d̄ begher
tē Heer coemt by wt mſe
tmige d̄ graciē ende ſegt myt
een woert der waerheit
dat mē kynt gheſont werde
ende op ſtae vā ſundē Dnt
ferm hertoge ic geuet my

onder die macht dynre gra
tiē geseet toe syn eñ vā dynre
gratiē onder my hebbende
natuerlicke cracht Dat ic
macht hebñ moit toe v̄dry
nē schadelicke gedachtē eñ
beroerē Eñ int guede toe
geduerē Jnd den licham toe
beuelē dattet onderdanich
sy den geest Amē

Woe dat Jhūs eynē besettē
mynschē v̄lostē eñ vā scē pe
ters wyfs moder

Dat xxxix capittel

Men beuynt dat scē pe
ter gebarē was in d̄
stat genomt bethsayda Mer
syn huysvrouwe die was wt stat
die stadt van capharnaū
Eñ die gebñdide Jhūs aldus
in die stat vā capharnaū
gecomē synde Eñ des cen
turioens iongē gesont ge
mact hebbende G

Doe is hi inder synagogē
gegaen Die ioden die had
dē in elcke stat eyn ~~synagogen~~
synagogē gelick wy
kerstē kerckē hebñ Al daer
hi op den sabaoth dē volcke
was leerende Eñ sy v̄won
derdē hem alle van synre
leeringe Want hi en hadde
die wet eñ die ꝓphetē nyet
geleert nochtans leerden
hy sy claerlickē dē volcke
Eñ hy sterckte sy myt gotlic
ken werckē Jnd syn warde
oft sermonē die warē van
machtē Want sy wrachtē
inder mynschē hertē hi vol
bracht sy eñ hi sterctē sy oic
myttē werckē eñ teikenē
Eñ in der synagogē soe was
eyn mā hebbende bynē eynē
onreynē duuel Jnd hi riep
myt luder stymē Laet aff
wat is dy eñ ons nazareen
sche mā Recht of hi seggē
wolde Wat hebben wi myt
dy gemeens wat leit dy aē
ons wat onderwynstu dy
van ons bistu gecomē om
ons toe pynē toe v̄iagē eñ
toe v̄deruē vur tyt dat is
om af toe nemē ons macht
Daer by dat wy hynderlic
syn den mynschē Ick wette
dattu eyn mā gatz biste heilich
Eñ ist nyet genoch laet my
doch myt vredē in desē my
schē blyuē Eñ Jhūs die hest
den duuel beryspt seggende
wert stom toe wetē swiget
eñ ganck wt ganck wt dē
mynschē Eñ soe worp die du
uel den mynschē daer ned
eñ quelden seer Jnd soe schei
dē hi wttē mynschē Eñ doe
gynck die v̄loiste mā doer
den volcke vā dane Ende
myt dē soe is in dē volcke
grote vrese gecomē sprecke
de onder een Wat is dyt
wort wat is dyt toe seg
gē wāt hi in machtē eñ

crachte gebiet den onreynē
geist eñ dat hi wt gaet dat
is wt synē ge~~baegē~~ badē
eñ nyet ~~nyet~~ wt crachtē
van yemant anders Eñ
van desen soe is die fame
v̄kundiget in die stedē eñ
lantscoppē K
¶ Eñ tot desen tydē soe was
symons dat is scē peters
wyfs moder gehaldē myt
groter kortsē Eñ sy badden
vur oer toe wettē die discipu
len eñ vryndē Jnd als Jhūs
tot pe~~tres~~ ters huys gecomē
+ wetē is toe daer syns wyfs mod
was wonēde eñ oer heeft ge
sien vande kortse sieck liggē
Soe heuet hi oer die hant
gegeuē in manierē als mē
duet als yemant eynige siec
kē op wil treckē Eñ Jhūs
die heeft dē korse gebaden
dat hi van oer scheidē solde
Eñ ter stont soe heuet oer die
korse gelatē Jnd sy is op ge
staen eñ heuet Jhūs eñ syn
discipulē gedient in allē schy
of sy nyet sick gewest eñ had
ōmer sterckor wesende dā
sy vur die siecte gewest was
Die mynsch ¶ Dyt is wat
wonders want gemeynlic
als die korse eynē myschen
is latende soe blyft die myn
sche ~~is~~ nochtans lange tyt
swack eñ weck van naturē
Scriptura ¶ Dat is wael war
als die natuer oer beloep heft
Mer dese meester der natuerē
die is bauē dat werck der na
tuerē Hy heuet dē mynschē
van der eerdē gemact dat
meer is dan eyn cranck my
sche gesont toe mackē Soe
heuet sy die crachte die sy vā
xp̄o ontfynck in dancbaer
heidē geschyckt in synē diēst
Eñ alst auent gewordē was
soe hebbē sy Jhūs gepresen
tiert eñ gebracht voel sieckē
myschē Jnd voel besettē myttē
duuel Eñ alleyn myt synē
waerdē soe warp hi die gees
tē dat is die duuelē wt eñ
al die quaet hebbende warē
Toe wetē die sieckē waren
die heuet hy gecureert ende
gesont gemact Eñ al dat v̄
vult solde werdē dat goen
dat by ysaias dē ꝓphet geseit
eñ geꝓpheteert was seggen
de Hy heeft aengenamē ōse
crancheidē eñ onse siecten
heuet hi gedragē Eñ die vi
andē gyngē wt voel myschē
roepende eñ seggende tot
Jhūs Du biste die soen gatz Eñ
ihūs berispte sy eñ liet sy
nyet sprecke want sy wyst
tent by v̄moedē dat hi xp̄s
was mer nochtans nyet by
sekerē wettē Daer op seit die
glose dat got hem daer ō ver
boet toe sprecke op dat nye
mant hoerende dē duuel die
waerheit seggē naemaels
hem volgē en solde als hi sy
in dwalinge leidē Want hy

is alb eÿ oneerbaer meyster
die myȝet waere dyngen
onder die valsche Op dat die
hy onder dat dersel der war
heit bedecke die valscheit
Dort seit Lucas dat des mor
gens hē Jhūs van dane m
dat desert vertaȝē heeft om
ȝemeliclicē toe bedē Fū die
schaarē der lude die hebn hē
beȝeerlickē ȝesocht ȝehadt
mittē ȝeloue Fū sy syn tot
hem ȝecomē mit haȝe eñ
hebn hem ȝehalden mit
mynē Op dat hi van hem
ludē nyet ȝaen en solde dē
wilckē hy ȝeseit heeft Ick
moet ander stedē oic predi
ken eñ kundiȝē dat ryck
ȝodes Dat is woe mē comt
ten rycke ȝodes toe wettē
doer dē weȝ der peneten
tiē alsoe it daer om ȝesent
bin Fū hi is mit dē ȝewest
predickende m die synagos
ȝē van ȝalileen

¶ Moralizatie

In den dat dese mursende
siecke vrouwe vā Jhū ȝene
sen zynde hem lichamelick
ontsynck eñ dienēde dē oerē
huyse Doe werdē wij
ȝeleert ȝeestelickē Jhū toe
ontfangē m onser hertē
Daer af spreect Cirillus ald
Vact ons Jhū ontfangen
want als hi ons visiteert
eñ wy hē draȝē m der her
tē Dan sal hy wtblaesse die
heite der quader waelhustē
Fū hi sal ons ȝesont mac
ken op dat wy hem dienē
dat is op dat wy syn beheste
eñ wael behaȝē volbryn
ȝē Fū ȝeestelick woert hier by
te vō staen ȝe ȝenē dat ȝeynē
dienst ȝade bequaē en is
wur die ȝenesynȝe vā den
sundē aer alsoe balde als
die mȳsche ȝenesē is vanē
koetse der sundē Dan sal hi
hē ter stont becōmerē eñ ȝe
heelick ȝenē tottē ȝotlickē
dienst nae dat woert van
sēc Paulus seȝȝende aldus
alsoe ȝy v ledē ȝeȝeuē hebt
toe dienē der onreynicheit
eñ der boesheit alsoe ȝeuet
nu v lede toe dienē der veȝt
uerdicheit m heilich makȳ
ȝe

¶ Gebet

Here Jhū xp̄e vō dryfst
eñ wtwerpt dē onreynē
ȝeest van my op hy my m
ȝeynre mamerē eñ mach
beulockē of m smettē haldē
Op dat it moet syn eñ schȳ
nē der werlt dont Als it vā
dē quader besitter vōloist sȳ
sal die ons quelt mit ōreȳ
nē beȝertē Ick bidde oic
hē dy in dyn medicyn dēr zielē dat
tu ȝenaerdichē willes my
te ȝenesen vandē coetse der
sundē Op dat it daer af op
staende dy moet dienē eñ
bequamē dienst bewysen
Dit hē soe ȝenest my eñ
alle mynschē ȝehaldē by v

schendenē siecheidē der zielē
Op dat van den sundē gesont
gemact dy dienē moitē eñ
dynē volbrengē amē

Van der weduwē soen dē
ihūs v̄wectē van der doit
Dat xl capittel

Inden aldē tydē soe
wast eyn maniere
dat men die doedē toe be-
grauē plach buttē dē stedē
Eñ dat om des willē dat die
stedē van dē stanck der io-
dē nyet ōreynicht of v̄uult
en solde werdē Eñ nae dat
goene dat vurscreuē is oft
in den tyden

Doe quaem die gebūdide
Ihūs myt synē discipulen
by een stat in galileē genōt
naym staende omtrent
twe mylē van dē berch tha-
bor eyn groete schare van
volcke nae hem volgē Eñ
als hi byder poertē vander
stat was nakende soe wart
wtter stat eȳ doit ionck mā
gebracht eynre weduwen
eenigē soen om toe grauē
Eñ hem eyn grote schare
volcx volgende Ind als die
gebūdide Ihūs dyt gesien
heeft soe heuet hy auer der
moder van desen dodē mā
ontfermhertichеit gehadt
seggende tot oer Eñ wylt
nyet wenē oft hy seggē wol-
de Du salte schier v̄troist
werdē daer om laet af hem
toe bewenē als doit synde
die du toe hantz saltz leuen
de sien v̄rysen Doe is Ihūs
aen getredē die eȳ troester
der bedroefder is eñ der
geynre tranē aensiende is
die ander mynschē sunden
eñ ellende bewenē Eñ heeft
die bare of kyst daer die
doede in lach aen getast
eñ die dē doedē dragende
warē die syn blyeuē staē
Eñ die mogende h̄e die heist
tottē dodē gesprackē gehad
seggende Ick segge dy ion-
gelync staet op Ind hy is
op gerysen eñ gesettē ī die
kyste oft scrynē en hi be-
gaen weder toe sprecken
Eñ aldus weder leuende
soe heeftē die gebūdide h̄e
Ihūs synre moder gege-
uē op dat sy in hem ver-
troist solde werdē die om
hem bedroeft was Eñ al
die dyt sagē die worden
myt anxtē ombeuangē
eñ sy warē got lauēde
eñ seggende Gelauet sy
got want onder ons is
soe is eȳ seer groet ꝓphe-
te op gestaen Toe wetten
die ꝓphet die nider wet ende
van dē ꝓphetē belauet is Eñ
want got die h̄e geuisiteert
heeft syn volcke toe wettē
sendende hem dē behalder

om hem toe v̄loessen gelick eȳ
medecynre viseteert syn siec
kē om die toe genesen Ende
hier van soe is auer alle
iudeen eȳ groet spracke ge
wordē Jnd des gelycx oic in
alle die landē daer om trent

Moralisacie

Sy dese doedē wort gees
telickē v̄staen eȳ mȳsche die
wilcke doit is myt doitlickē
sundē Syn moder is die hei
lige keercke die ~~ge~~ wilcke
geestelicke beweneende is
die doit oere kynder Eñ droe
uiger is dan eenige moder
om oers kyntz doit Die vier
dragers syn toe wettē: mȳ
ne der sundē: vrese der pene
tentiē: haepe der beteringe
naemaels: Eñ v̄metenheit
vander ontfermherticheit
gades Oft die vier dragers
moegē oic syn vier ander
dyngē die wilcke die ziel doē
volherdē in sundē toe wettē
Haep van lange toe leuē
die nochtans dē mȳschē duc
wile bedriget aen mercken
de van ander mȳschē sundē
daer by dat die mȳsche nyet
en achtet hem seluē toe beterē
Dwasē haep naemaels pe
netentie toe doen vur die sū
dē Jnd dan genade toe v̄cri
gē eñ ongepȳnicht d̄ sundē
Daer by dat die mȳsche tott
sundē voel bereider wort
Itē die kyste oft bare des
doedē is die consciencie des
sunders in die wilcke hi leit
als eȳ doede in der kistē Eñ
alsoe danige mȳsche doit in
sunden wort geestelickē v̄wect
bydē gebede der heiliger kerc
ken Jnd van gueden mȳschē
oerē kynderē Eñ soe comet
ons behalder got almechtich
tot sulckē doedē eñ naket
hem als hi hem geuet enige
vur comēde gracie ofte gue
de begeerte tot synre salicht
Eñ hi aen tastet die kiste als
hi die consciencie eñ oic dat
haerde herte des sundigē
mynschē v̄morwet tot pene
tentiē Eñ brenget dē sunder
tot kēnisse syns selues Jnd
dan soe v̄rijst die doede vā
der sundē Eñ daer om wilt
got die sundē v̄staen toe w̄
dē byder doit om toe toenē
woe seer dat die sundē toe
schouwē is eñ woe droeue
dat mē daer af syn sal toe
wettē als vander doit Alsoe
droeue solde eyn hegelick sȳ die
synē vrynt in doetlickē sun
dē siet leuende als oft hi hē
doit sage Jae meer droeue
ger hoert hi toe syn want
geyn sorchelicker dynck en
is dan indē dreck der sundē
eñ in die doit der ziel toe leg
gen Eñ die nyet achte toe
beterē myt penetentiē eñ
daer vā toe v̄rysen want
O mynsche al waert soe dat

du sprecke mpt tongē der
engelē Jhū dattu by dynre leer
mge alsoe voel mȳschē bekeer
dens als mēnch mȳschē syn
gewest van begyne der wlt
Jhū du dy selue mpt pene tenac
mpet en suuerdens soe bystu
gewordē Als ey clȳrkende belle
die mt luyden oer selue vȳslytē
de is Jnd yt en sal dy tot ewi
gē leue mpet vȳdientlickē syn
¶ Jtē al mactens du a) clousterē
ēn a) hospitalē mpt dynre
hant daer m voedende alle
die armē vand werlt Doe
en bystu m den straet der be
haldemsse mpet alsoe lange
alstu buste m dout sundē Item
al wordē vur dy gedaen du
sent a) mysse ēn al badē alle
die engelē ēn heylgē miden
hemel vur dy mpt bloedyge
tranē tottē rotterstē ordel toe
Doe en soldē sy got mpet tonē
gebuygē om dy toe ontfermē
waert dattu van hynē schei
dens m dout sundē Daer ō
bewenēt dyn sundē m deser
tyt Vaut dyt bewenē van
den trytlickē doet des vnr
sendē longhymet dat betey
kent ons dat wi onse sundē
bewenē sullē om die volcke
dat wi euvlickē steruē soldē
moetē Die gueder tierenheit
ēn barmhertichеit gades
hyddende dat hi ons vt syn
re gracē ēn vt grondeloc
sser barmhertichеit ōtfermē
wil ons onse sundē vōgeuē ēn
van der dout der sundē vwer
kē wil Jaet ons om onse ēn
vur ons euē mȳschē sunden
weenē want crisostom⁹ die
seit Geen dynck en bewoewet
noch en trecket got meer tot
ontfermhertichеit ēn syn gra
tie toe vōrigē Dan ymige tra
nē vt berouwe ēn vt myn
nē gestort synde yt sy dat mē
syns selues sundē of anderē
mȳschē sunde ¶ Gebet
Here Jhū x⁹ wilt comē m
naym toe woetē die ziel wasch
de van beraermigē wilt na
ken der poertē bedwyngen
de dat sy doer die sȳne mpet en
comē tottē wercke Comet aē
mpt gracē aentast mpt toe
rechtē buttē moetē straen die
oersakē der sundē Jeyt der
zielē ligghende m sundē dat sy
op sittē by gheuē wille dat sy
beghynē toe spreckē by bely
dynge Dat sy op staen bi ghue
dē werckē greuet sy weder
oere moder toe wettē der
gracē op dat sy staen mot
by gestadichеidē Jhū alsoe
mot dyne waerheit vpsen
tierē dyn volcke toe weten
die crachtē der zielē begeerte
ēn gedachtē aūmptz kēmsse
Dyn dochde mot dat doen
aūmptz een wercke ēn dyn
gheetlȳ aūmtz belyeedynge ame

Vandē scribe bedrieger eñ
van twe andere die Jhm̄ nae
volgē woldē Dat xli capitt

Gades Die mysche
ontfermhertichеit
gaet bauē alle syn werckē
Ick bekene dat die beste offer
hande die mē hē mach offerē
dat is eÿ berouwech herte
Meer wylt ons doch vort
seggē wat gescheidē hier na
Scriptura Ick wilt dy seg
gē Dich in desen tydē soe volchdē
dē gebñdidē Jhūi voel lude
Eñ die gebñdide
Jhūs syende om trent hē eÿ
schare vā volck die hem vol
gende was: soe beuael hi sÿ
discipulē dat sy aū dat veer
oft die zee van galileē myt hē
varē soldē Eñ eÿ vander sca
rē toe wettē eyn scribe dat
is eyn meester oft van den
geleerdē van der wet die
wilcke Jhm̄ volgende was
nyet wt dochdē of van de
uotiē Meer om einge sub
tylheit van hem toe leeren
daer by dat hi v̄heuē solde
werdē Die heuet tot Jhm̄
geseit nyet als ihm̄ vur sÿ
nē hē bekēnēde Mer meester
ick wil dy volgē soe waer
dat gy trecket oft reyset
Jhūs syn quade houerdige
eñ girichge meÿnige wal
kēnēde heeft hem geseit
Die vossē toe wetē die loos
eñ bedriechlick syn die hebbē
oer halen Eñ die vogelē vand
lucht toe wettē die houdige
eñ die ydel glorie suckende
syn die hebñ oer nestē Mer
die soen des mÿschē dat is eyn
re maget soen en heeft nyet
daer hi syn hoeft op rusten
mach Rech of hi seggē wolde
Ick en heb geynē staet van
princē om dy toe onthalden
Du en sueckes nyet eenige
dochdē tot uwer zielē salicht
toe leerē Mer du biste gelic
den vossē bedriechlick ind ge
lick den vogelē bauē dy vlie
gende sueckende hoege werlt
licke dyngē Ick en begeer
dyn volgen nyet Hier op seit
scē ian crisostomus aldus Aen
merct woe die hē mytte werc
ke bewyst die armoede die
hi den mÿschē leerende Wāt
hi en hadde tafel noch huys
noch anders des gelicken
Eñ myt desen soe is eÿ vā
ihūs discipulē vader gestor
uē gewest eñ die selue disci
pul dat v̄naemē heeft soe is
hi tot Jhm̄ gecomē seggende
Hē eer dat ic myt dy auer
die zee vare soe laet my
mynē vader begrauē die
nu aflinich gewordē is Die
gebñdide Jhūs die wolde doē
schienē dat wy vader eñ
moder eñ alle vleischelicke
begertē eñ liefde achter latē

sullē eñ hem volgē die heeft
desen discipel geantwoert
seggen Volch du my laet
die doeden oer doedē begra
uē dat is laet die goen die
doit syn in sundē begrauen
die doit syn naeder natuerē
Oft hi seggē wolde du biste
gecomē tottē leuē wilstu we
der keerē totter doit Ick bȳ
dȳ vader eñ dyn schepper
daer om volge my nae eñ
laet die doedē ꝛc Geestelick
soe grauē die dodē die eyn
den anderē als die sunders
malcanderē in sundē voedē
eñ bedeckē hem seluē Gelic
die flatterders die ander mȳ
schē prysen in oerē gebrec
kē Die mynsche ¶ En ist
nyet eyn van dē wercken
der ontfermherticheit die
doedē toe begrauē woe cō
met dat die gebñdide here
Jhus alle dyt synē discipulē
belet heeft Scriptura ¶ Hi
heuet ons willē toenē dat
wy dat mynste guet om dat
meiste guet laten sullē It
is meere guet die lude ende
die werlt toe vlien eñ Jhm
toe volgē dan yt is die doedē
toe begrauē Alle xpūs leuē
en is anders nyet dan ons
allē eyn exempel toe geuē
Die gebñdide he die wolde
toenē dat wy der werlt eer
vliē sullē want nae dat hi
dese vurseide grote teykenē
gedaen hadde soe wart hi
seer groetelickē van dē volc
ke geert dat wilck dat hi
vlien wolde Eñ soe quam
eyn ander tot ihm eñ seide
aldus He ic sal dy naevol
gen mer latet my eersten
kondigē dē goene die toe
huys syn Dat begeerdē hi
om van synē huysgesynde
toe ordinerē eñ om orlef vā
hem toe nemē Alsoe doen hu
dē des dages voel mȳschē die
oerē guedē opsat vā ~~reg~~
religiē of van anderē guedē
leuē vtreckē eñ seggē aldus
Ick sal eerstē ordinerē vā
mynē vryndē eñ van mynē
guede Jnd dan sal ic toe clois
ter gaen ofte myn leuē be
terē Daer tegē raet oic die
wise man ecclesiasticus al
dus En syt nyet traecht dy
toe beterē eñ bekeerē totten
herē Jnd en vtrecket nyet
van dage toe dage Want
haestelickē comt synē toern
Doe antworde Jhus desen
6 mȳsche aldus Nyemant en
halde syn hant totter ploech
toe weten der penetencien
daer by dattet herte om ge
keert wort om myt dochdē
besayt toe werdē eñ xpm
alsoe willēkē nae volgende
Eñ achter waert siende dat
is myttē werckē of mytten

werckē of opsat weder keer
ende tottē eerstē staet die en
is nyet werdich dat ryck gatz
¶ Moralisatie eñ leeringe
¶ In desen vort vā xpo ont radē
onoerberlic vertreeck wāt
duc wille als yemāt synē al
ders of vriendē synē guedē
opsat toe kēnē geeft vā synē
leuē toe v̄anderē soe ~~wed~~
werdet van hē belet Alsulcke
is die religiose persoen die
die werlt achter gelaetē heeft
Mer mytter hertē gaet hy
weder totter werlt in hē sel
uē aū dynckende syn vurle
denisse eñ nv op dese nv op
die Eñ syn mynne oft genochte
daer toe keerende Jnd alsoe
siet hy achter waert hem ō
werdich makende des rycx
gades Daer af spriett die
heilige leerer Bernard⁹ al
dus Dat is seer toe ontsien
dat yemant mytter herten
alleȳ of myttē lichā nyet en
werde apostata dat is eȳ wt
loeper Eñ dat is broeders dat
goen dat ic vrese dat eynige
syn moegē den wylcke die
lawicheit makende is apos
~~tata~~ tasie des hertē Als hem
die schemte weygert die apos
tasie des lichams toe wettē
dat sy onder dat decsel ofte
habyt van religiē dragende
syn een werltlick herte Eñ
alle den werltlickē troist dē
sy vyndē moegē dat sy dē ont
fangen blydelickē Eñ daer ō
en sal hy in geynrelen mamere
achter waert sien die die werlt
v̄tegen heeft Want alsoe stē
Gregorius seit geyn dynck en
is werder den engelen gades
noch gade ontfancliker noch
den mȳsche vruchbaerder dan
inder aen genamē der religiē
te bliuē eñ die rechtē der gehor
samheit toe v̄uollē ¶ Gebet
Here Jhū xc guede meister
aensiender der hertē eñ beken
re der secretē wt sluyt eñ af
duet van my alle bedroch eñ
geueynstheit Eñ mack my dȳ
nē waerachtigē eñ getrouwē
discipel eñ sonder geveynsheit
nae toe volgē di waerachtige
meister Geeft my oec dat ick
ōnatuerlicke begeertē van
eenigē mynsche nyet en v̄trec
ke dy nae toe volgen Eñ dat
ick dat mynste goet dē meestē
nyet bauē en sette Verleent
my here mȳ got dat ic mȳ
hant halde aen die ploege d̄
penetenciē eñ opsettende dy
nae toe volgē by staet des
betterē leuens nyet achter
waert sien en moit Mit werc
ken ofte opsaet weder keerē
de tottē eerstē staet Op dat
ic nyet onbequam en werde
dat rick gades toe v̄crigē Am̄
¶ Woe dat Jhūs dē wynt eñ dat
wat̄ geboet die hē ond̄danich
waren

¶ Dat xlij capittel

Hier nae als die gebn̄di
de Jhūs dē scriben eñ
synen discipulē geantwoert
hadde K

¶ Doe is hij toe scepe gegaen eñ
syn discipulē die syn hem ge
volget Crisostom⁹ seit Hij is
geclōmē in eyn cleyn̄ scheepkē
die goen die al die werlt myt
synre gotlicker cracht regiert
Hij is slaepende die syn volck
in ewiger wakē is bewaren
de Eñ in dē water synde soe
is dat watter seer beroert
gewordē in soe danigē schyn
als dattet scheen dattet scyp
van der vlote vandē water
bedect wart Dat wilcke die
suete h̄e alsoe liet geschien om
dat die myrakele nae volgen
de toe meerre schynē solde Eñ
als Jhūs v̄ ~~moeyt~~ moeyt synde
was int schyp slaepende toe
wettē nae synre mȳschelicheit
eñ dat om des willē Eerst wāt
hi wolde doē schienē dat hi eȳ
natuerlick mynsche was ¶ Ten
anderē op dat syn discipulē
sien solde dat wint eñ water
hem onderdanich warē ¶ Ten
derdē dat mē in dyt stuck be
kēnē mach dat hi got eñ mȳ
sche was mȳsche int slaepen
eñ got int gebiedē ¶ Ten vier
dē op dat hi synē discipulen
oersake geuē wolde om in
laeste toe biddē eñ tot hem toe
roepē Want hadde Jhūs ge
waect sy en warē tot hem nyet
gecomē noch en haddens nyet
gebeddē Eñ syn discipulē syn
tot hem gegaen Jnd sy hebbē
hem gewect wttē slaep eñ heb
bē tot hem geseit Here be
halt ons wy v̄gaen eñ Jhūs
seide tot hem Waer om soe
sidi anxtich of v̄ueert gi vā
cranckē betrouwē Eñ hi stont
op eñ gebot dē wynde eñ die
zee Jnd ter stont soe is dat wa
ter eñ die zee sachte gewordē
Eñ die lude die doe in dē schip
warē die hebn̄ hem seer ver
wondert gehadt seggende
Woe danich is dese man dat
is woe groet woe moegende
Of sy seggē woldē hi en is geȳ
puer mynsche alleȳ mer war
achtich got ~~die~~ dē die wynt eñ
zee onderdanich syn Toe we
tē wie is dese moegende heer
die aldus grote gotlicke macht
heeft ¶ Moralisatie

¶ Geestelicke alsoe Crisostomus
seit Jt wort v̄staen by dyt scip
die heilige kerck Toe wetten
die gemeyne v̄samynge der
gelouiger mynschē die wilcke
royende eñ varende dē apos
telen Jhūs xp̄us stuer man
synde wayende den wynt des
heiligē geests myttē waerdē
der heiliger predicatiē auer
alle die werlt loepende is eñ
in oer vurende is dē groten

schat des duerbarē lichams
eñ bloitz xp̄i Jhū daer hi sy me
de v̄lost heeft eñ alle die werlt
mede gecocht Die zee beteic
kent die werlt die doer mein
gerley temptatiē eñ sunden
beroert wort Die wynt dat
syn die onsuū geistē die myt
die tempeestē van becaringe
eñ tribulatiē arbeidē om toe
onder toe brengē dat scip der
heiliger ~~he~~ keerckē Fñ dan
soe schynet got die hē toe slapē
als hi die heilige kerck laet
v̄druckē eñ v̄uolgē tot proe
uinge des geloefs Woe wael
nochtan dat dyt schyp nyet
v̄dryncke en mach want
yt heeft den soen gades tot
eynē regeerder eñ bewaer
der Mae eynē anderē syn
soe wort by dyt schypkē v̄
staen die ziel des mynschen
in die wilcke xp̄us comt als
hy sy myt synre gratiē bewo
nende is Fñ hem volgen sy
discipulē toe wettē die drie
gotlicke dochdē die iiij cardi
naels dochdē Fñ die vij gauē
des heiligē geests Meer dit
schypkē wort beweget of
beroert myt voel wyndē vā
temptatiē wtwendich eñ in
wendich die den guet willic
gen comē Fñ som willē is dē
last der temptatiē soe groet
dattet schypkē bedect wort
mytter vloit eñ ī perikel schyt

toe syn van v̄dryncke Mer
xp̄us die slaept in ons als hi
alsulcke temptatie gehenget
soe dattet schynt dat hi ons
gelaetē heeft Mer yt en is
alsoe nyet want hi is myt
ons in tribulatiē Fñ daer
om sullē wy roepē tot hem
seggende Here mack ons
salich of wy v̄gaen Fñ dan
wort die tempeest der zielē
gesaedt eñ wort groete stil
heit van butē als die wyndē
eñ vloedē der temptatiē by der
gratiē gades neder geleyt
werdē Ofte van bynē als got
guede lydtsaemheit geeft Fñ
alsoe groet wort duck wile
die stylheit of gesaetheit dat
die mynsche hem v̄wondert
seggende woe danich is dese
alre ontfermhertichste alre
moegenste eñ alre wiste here
Want die zee eñ die wynde
der temptatiē eñ der passiē
syn hem gehorsam tot synē
wille Fñ wt desen dan wer
den wy geleert als ons got
laet in tribulatiē dat hi dan
van ons gebedē wil syn om
ons toe v̄loesen op dat salich
is eñ op dat wy dan got lauē
eñ danckē Daer af spreect
Augustinꝰ aldꝰ Daer om w̄
dē die rechtūdige bedruct op
dat sy bedruct synde roepē
sullē roepende v̄hoert sullē
werdē Fñ v̄hoert synde gade

ghezuiueren sullen Oeer desen
roep en sal myet alley ghesichen
mytter stymen of mytter hert
en mer uit mytten woerken toe
wetten myt vasten en almyssen
Here Jhu xe ¶ Gebet
beuelt den wynt en beroerten
en m ghewynge en bestormge
tomt en ghaet op die vloeden
der herten Op dat al m myn
mont werden claer en geruste
tich ¶ Myn hert mont rusten
m dy mynen got ¶ Myn herte
als eyn groete zee vloyende
mont slapen van allen dynghen
onder den hemel wakende
m dy Op dat ic dy mont om
helsen myn got en bi beschou
wen dat licht myner ogen Ihu
m blytscoppen mont ic synghen
en segghende ic slaep en myn
hert wackt en m vreden nit
dat selue sal ic slapen en ruste
¶ Woe dat Jhus twe
besetten myschen ghesont macht
die myt legionen besetten
waren ¶ Dat xliij capittel
Ende als Jhus myt
synen discipulen aen
die zee ghecaren en
op dat lant ghecaen was
Doe quaem hy m dat lant
van gherasen
Gerasa is eyn stat vā ara
bien auer die Jordane by
den berch van galaad en
soe syn wtten ghrauen vā den
berghen gelopen twee seer wre
de besetten mynschen Jhu toe ghe
moetē Dy waren soe wreet dat
mycmant by den wege ghaen
en mocht en sy riepen Wat
18 dy en ons Jhus ghades soen
waer om coemstu hier vur
die tyt ons toe quellen en toe
pynighen Die mynsche ¶ Woe
verstaet dyt en wat is toe
segghen vur den tyt Scriptura
¶ Die duuelen wisten en weten
wael dat toecomen de strenghe
oerdel Ihu dat alle die quade
geesten die wo m der lucht en
m der werlt die lude quellen
de syn en vleesende Dat sy
ten ionxsten daghe mytten ver
doemden zielen ewelicken m der
hellen ghevoerden sullen werden
Aldus waren dese duuels roe
pende dat hi vur syn tyt toe
wetten vur den doemsdoems
daghe ghecomen en hem quellen
de was Ihu also seer Jherom⁹
sent It is den duuelen eyn ghroete
torment aff toe laeten vā toe
quellen of quetsen die myschen
mytten haet die sy toe os hebben
Ihu also voel swaerlicker la
ten sy die mynsche als sy se lan
ger besetten hebben Die myschen
¶ Bekenden en wisten sy dan
Jhus ghades soen toe wesen
Scriptura Dy en wistet
nyet warachtelicken mer
vmoedent wt die teekenen
die sy aen hem sagen
Ihu Jhus vraechte hem van

oer naemē myet dat hy yt
myet en wiste mer om dat
wt oerē belidē syn gotlick'
tracht toe meerder blitkē
solde Xp̄ sy antwaerden
eȳ leghoen ū myn naem
dat ū vij^a vij^c eñ lxvij du
nelē Xp̄ alsoe op der tyt daer
myet vern van daer dyt
geschiedē eyn groete kudde
van verkiē was Xp̄ die du
nels vdachtē van hym md
hellē gesent toe werdē: soe sy
hebn Jhym gebedē segghende
Ist dat gy ons hier wt de
sen myn̄schē werpē wylt doch
wilt ons dan in die verken
seyndē Xp̄ Jhūs seide tot hē
gaet daer in Jnd die duuelē
ghingē wt dē myn̄schē in die
verken Xp̄ als sy in die
verkē warē soe syn die verc
kē toe wettē wael ij^a myt
groter haestichcit van eynē
hoegē oener mt water of
die zee van genezareth
gesprongē eñ in dē water
vdronckē eñ gestorue Xp̄
die herdē van dē vercken
dyt synde synt gevloden
vlouwē eñ in der stat ge
tomē Doe hebben sy dit al
gebaetscopt eñ gesent ge
haet Xp̄ in des gelicx soe
ist out geseyt geweest van
den ghoenē die beseetē wa
rē Xp̄ al die stat dat is
dat volck vander stat is
Jhym toe gemoctē gegaen
Jnd als sy hē gesien hebben
hebn sy hē gebedē dat hy
van daer eñ wt oerē lande
gaen wolde Doe myn̄schē
Waer om soe wolde of ver
hengde Jhūs dat dese viande
oft duuelē in dē vercken gaen
soldē Scriptura Met syn
voel redēnē eñ bysonder dat
wy alle wetē moegē dat die
duuelē wt oers selues cracht
ōmers aū ōreyn beestē gey
macht en hebn Een anderē
dat by xē synē naem in den
lande eñ ont syn werckē ver
tondiget solde werdē op dat
die myn̄schē kemsse symre got
licker cracht crijgē solden
Een derdē tot eynre figurē
Want die omreyne eñ ōsuū
myn̄schē by dē vercke toe ge
lickē syn Doe die sundige my
schē gelick eynē vercke in dē
dreck eñ vuylheit der sundē
ū luygende Doe ist dat got
vhengt soe damge myn̄schē
by dē duuelē gequelt eñ be
seetē toe werdē Doe myn̄schē
Waer om soe woldē sy dat
Jhūs van daer eñ wt oerē
lande gaen solde Scriptura
Dy zedē dat al wt groter
reūencie eñ eerwerdicheit
gelick Centurio daer toe vor
en gedaen had hem luden
was doeuckende dat sy dat
myet werdich en warē dat

Jhus by hem wesen solde Ost
die sommynige vā hem myt
quade suudē die sy haddē eñ
mede besmet warē ontsagē
die tegenwaerdicheit xpi be
dynckende mytte in oerē gue
de schade toe lydē alsoe die verc
kē warē Eñ soe gynck Jhus
weder toe schep om hē nyet
lastich toe syn wt groter oit
moedicheit Eñ oic want sy
onwerdich warē synre got
licker leerynge Eñ soe badt
Jhus eyn van dē goeuē die v
loest warē wt deuotiē dat hi
myt hē syn mocht want wt
dancbaerheit begerdē hi hem
toe volgē Mer Jhus en ont
fynck hem daer toe nyet toe
wetē tot synē discipel† gewor
den had nyet dat Jhus hem
v̄dreef geheilic van hē nae
toe volgē Mer hi dede hem
condigē den mynschē dē lof
eñ die wercke gatz seggende
Gaet tot dynē huyse tot dynē
ludē eñ condicht hem woe
voel die hē dy gedaen heeft
eñ dyns ontfermt heeft toe
wetē dy genesende inder
zielē eñ in dē licham Eñ soe
gynck die mynsche van dane
eñ hi predicte int lant van
decapolis die werckē gades
Eñ die lude v̄wonderdē hē
alle eñ wordē by hem gesticht
in dē gelouc Eñ dyt is oic toe
v̄stan van dē anderē die v̄

† v̄drōtkē

† myt der vurgaēder passiē eñ op
dat dē duuel nyet toe geschreuē en
solde werdē dat gōē dat hy dede of
hy jhus discipel

loist was want beide woldē
sy Jhm volgē eñ beyde warē
sy lauēde eñ predikēnde die wer
ke gatz ¶ Moralizatie
Sy desen verckē werdē oic
v̄staen die achter clapers die
gelic dē verckē geuoet werdē
van ōreynicheidē eñ vaylhei
dē vā anderē mynschē v̄tellen
de nit quade dat goen dat sy
syn eñ horē Eñ knagende al
soe dat leuē vā oerē euē naes
tē dat wilcke recht is die of
fciē der duuelē Daer om sal
eyn yegelic mynsche ontsien
die toe aen horē op dat hy
myt hem nyet en consentiere
eñ en werde gelick sy want
alsoe die ~~tonge~~ duuel sittet
op die tonge des achter clap
pers Alsoe sittet hi op die orē
des aenhorders Jnd en weere
geyn aenhorders It en soldē
geyn achterclappers wesen
Here Jhu xc ¶ Gebet
alre guedertierēste mynre
der mynschē ick biddi ween
nētlickē dyn guetheit v̄loist
my van allē ōreynicheidē
der suudē Eñ quellinge der
viandē Jnd wilt my daer af
v̄loissē tottē eynde ontferm
hertelickē bewarē ongequest
Op dat ic tot dynre glorien
eñ orbaer myns euē mynschē
myt wardē v̄tellē mach eñ
myt werckē bewisen woe
groete teickenē du gedaen

geistelic

hebste mynre zielē die v̄loesen
de by dynre gratiē Op dat an
der mynschē bekēnēde dyt toe
syn die v̄anderinge der rechter
hant des oūstē sy alle moitten wōdē
v̄weet by mynē exempel eñ
dy ontfermēde bekeert toe
betterē Amē

Van dē gichtigē sieckē man
die doer dē dake vā dē huyse
myttē bedde neder gelatē wart
vur Jhū daer hi sadt eñ pre
dictē eñ woe hem Jhūs gesont
mactē Dat xliiij capittel

Ende hier nae soe is die
gebñde Jhūs wt dat
lant van gerasa weder auer
die zee van galileē in dē lande
van galileē getagē jnd alsoe
vur geseit is Dat die stat vā
capharnaū die hoeft stat vā
den lande was op die cant
van heydenissen staende Doe
wolde Jhūs daer syn leerin
ge eñ myraculē meer toenē
dan op anderē plaetsē op
dat die kēnisse van synre
leeringe soe wael dē heidenē
als dē iodē soldē moegē kēne
lic werdē Eñ wt dyt soe is die
ewangelist die stat nomēde
Jhūs stat Gelyck dat alle die
goene die onder een bisdom
gesetē syn die syn die cathedra
le eñ hoeft staddt des bysdoms
oer stadt noemende M

Eñ soe seit Mathe⁹ dat Jhūs
gegaen synde nit scheepkē
eñ is in syn stat gecomē eñ hē
wart gepresentiert oft vur
gebracht een gichtich ~~mynsche~~
sieck mynsche liggende in synē
bedde Lucas seit als die dra
gers van desē cranckē nyet
en woestē woe eñ in wat ma
nierē sy dē sieckē vur Jhū bren
gē solde moegē want die doere
des huys daer Jhūs in was
geslatē was vander menichtē
des volcx eñ wāt Jhūs tē selue
tydē was syttende in dē huyse
hebbende by hem voel van dē
phazrizen eñ doctorē vander
wet wt iherusalē eñ alle cas
teelē eñ plaetsen al daer tot
hem gecomē synde hē leerē
de Eñ vier dragers die den
cranckē mynschē brengē die
syn myt groetē arbeit myt
desē mynschē optē huyse al
daer geclōmē Eñ hebñ dat
huys ontdect gehadt jnd hebñ
desen sieck myttē bedde vā
bauē doer dat gat vandē
dake neder gelaetē vur die
voetē Jhū in dē myddel vā
allē desen phariseen eñ doc
doctorē Eñ gebñ die Jhūs
dyt groete gelove van desē
ludē siende heeft tot cranc
kē geseit Doen hebt betrou
wen dyn sundē werdē dy
v̄genē wt wilckē oic schient
dat Jhūs oic aen sach dat
gelove des cranckē mynschē
want hi solde hem nyet hebñ

laten dragen noch doer dat
dacke neder gestekē en had
hi geyn geloue gehadt van
genesynge En sōmyngen vā
pharizeen dyt horende van
Jhū hebn̄ in hem selnē geseit
eñ gedacht Dese blasphemert
oft sy seggē wolde wie is dese
die hier vur ons dat is in te
genwoerdicheit van ons de
sen laster derf spreckē want
nyemāt macht en heeft sun
den toe v̄geuē dan alleȳ got
En dyt is ōmero eȳ laster
gades dat hi hem wyl onder
wyndē toe doen ~~toe~~ dat geȳ
dat got alleȳ is toe behorde
Die gebn̄dide Jhūs die alle
hertē eñ gedachtē wiste die
wolde syn gotlicke macht vā
butē eñ van bynē toeuē toe
wettē dat hi keure was vā
allē gedachtē En macht had
de toe doen soe wat hi wolde
Jnd heuet tot desen pharizeē
eñ geleerdē geseit Waer
om dynckt gi quaet in uwē
hertē Wat is meer der oft
lichtelicker toe seggē toe wetē
myttē werckē bewisende
dyn sundē werdē dy v̄geuē
Oft toe seggē Stant op eñ
gant wandelē recht of hi
seggē wolde Genoelt nu dat
ick got byn dat ic v gedach
tē weet En dyt heeft Jhūs
oec getoent dē sieckē licham
lick genesende by synre cracht

dat wilcke die selue macht is
daer by dat hi die sundē v̄gaf
Want al mach mē by mede
cynē die sieckē genesen noch
tans en geschiet dat nyet
haestelicke mer by lancheit
van tydē Daer om seidē hy
Wat is lichter toe seggē dy
sundē werdē di v̄geuē of stāt
op eñ wandelt En op dat gi
wettē moeget dat die soen
des mynschē die macht heeft
die sundē toe v̄geuē Doe seide
hy tottē mȳschē Stant op eñ
gaenck Stant op neemt dȳ
dyn bedde eñ gauck daer me
de in dyn huys En dese cranc
ke mynsche die is vur hē allē
haestelickē op gestaen eñ heeft
syn bedde genaemē eñ is daer
mede toe huys gegaen gade
danckende eñ lauēde En dit
die lude siende soe syn sy myt v̄
wondernissē om beuangen
geweest eñ hebn̄ myt eerwer
diger vreesē v̄schricket ge
west Danckende eñ glorifi
cerende gade die dē mȳschē
soe danige macht gegeuen
had Toe wetē die sundē toe
v̄geuē eñ myt eynē warde
die sieckē gesont toe mackē
Hier is toe merckē dat xp̄s
ōse hē wt drieley sakē myra
kelen dede Eerst om die salic
heit der goeure daer hi sy
vur dede Want hi genassi
in d̄ zielē eñ in dē licham

¶ Ten anderē om die bekeerin
ge van anderē mȳschē want
voel mȳschē die myrakelē siē
de bekeert worden ¶ Toe der
den om die glorie eñ eere ga
des toe v̄meerderē alsoe hier
blyckende is in desen gich
tigē mȳsche Die mȳsche
¶ Waer om was onse hē Jhs
totten cranckē alle vorē seg
gende dat hem syn sunden
v̄geuē solde wesē eer dat
hi hem gesont mactē Scrip
¶ Die sunde syn duc wille oer
sake van dē siectē gelick gy
doch siet van dē gulsichgen
eñ luxuriosen mynschē wāt
sy duc wille v̄gicht of volwa
ters werdē of in teringe val
len aūmtz dat werck van
sundē Eñ daer by soe vallet
duc wille dat soe lange die
cranckē ongebicht syn soe
wat raet eñ konste dat mē
tottē sieckē is doende ten wil
nyet baten of helpē Eñ daer
om soe beueelt die heilige kerc
ke dat alle meesterē vā me
dicynē den ~~doen su~~ cranckē
sullē doen biechtē eer dat si
om eynige hulpe van mede
cynē aen doen sullē toe we
ten Als hi die tyt daer toe
heeft eñ die cure nyet haes
telickē en moit geschien

¶ Moralisacie

Sy desen gichtigē myn
schen die beroeft is vandē
gebrucke synder leedē soe
wert geestelic v̄staen die sun
dige mynsche die beroeft is
van v̄dientlicke werckē ~~hi wert~~
want hi wert beroeft van
den gange der v̄dientlicker
begertē eñ vandē genoelē des
guedē werkes eñ vandē sma
ke der hemelscher sueticheits
Eñ vandē gesichte der gotlic
ker cōtemplaciē Jnd vanden
hozen des wortz gads eñ vā
vokedē der godliker v̄troestinge
Eñ dan leit hi toe bedde als
hy in hem haldende is dese quade
gewoente Meer om desē sundi
gen mynsche geuesē toe wer
den synre zielē Soe synt vier
dragers die hem dragē tot
gade om salich toe werdē ¶ Die
eerste is die cortheit des leuēs
toe aen merckē toe wettē woe
corte eñ onseker dattet is ¶ Die
ander is vreese der helscher
pynē dat die mynsche daer af
aen mercke die bitterheit die
mēnichuoldicheit die ewicheit
¶ Die derde is aen merckynge
der snoetheit eñ ōreynicheit
der sunden ¶ Die vierde is
haepe der genadē Soe wie de
se vier dyngē heeft die sal vur
got onsen herē gedragē wer
den eñ hi sal ontfermhertichеit
v̄crygē Hort meer soe sprect
Ancelmꝰ op die ontfermher
ticheit die onse hē Jhūs dede
myt desen crancken mȳschē

segghende alsus O wonderlicke
ghiedertierēheit O ontspreckelicke ontfermherticheit die salige mā ontfyuck vlatemsse synre sundē die hy myet en eyg begerdē noch eu eyssche dē daer ghyn buchte noch berouwe vur ghehaen en was noch ghenoch doen vōrient en hadde Hy eyschedē salicheit des lichams myet der zielē Jnd hy ontfynt salicheit der zielē eñ des lichās Jour waer hē dat leuē is m dynē wille Jst dattu ons willes salich makē myemant en ver ~~magert~~ macht vbiedē ¶ Gebet Here Jhū x' die m dynre passiē dat schip des cruytes biste opghedōnē m der verrysemssē biste aūghenaremē eñ m der opnaert ten hemel m dynre steden biste ghecomē Jnet hē die vrese vandē sundē vandē werne ghades vandē perikel der aūtomēder sieckē eñ van der onseckerheit der doot die offert dy myn ziel aūūnytz die sieckte der sundē ghebrokē Jngt overlighende m sundē dat sy betrouwē vander ghracē der vlactemssē Dat sy op stae by berouwe eñ bichtē oer bedde draghe by ghenoch doen Jnd wandele by vort ghaen der dochdē mt huys der ewigher salicheit Op dat die schaer der gheloughermoetē sien vreesē eñ ghonsterē got den here die alsulcke macht ghegheuē ghe heeft tot oz baer der myschē Jmē ¶ Doe eñ m wat mamerē dat sēē Matheus van Jhus gheroepē was eñ tot synē discipel vōrē was ¶ Dat xiv capittel

Ende alsō Jhūs van daer was ghaende soe sach hy myttē ogen synre ghiedertierenheit mt tolhuys daer sittende eyne ghenoemt Matheus eñ hy seide tot hem volcht my naer eñ hi is sonder meerē op ghestaen van dē tol huyse ende van mynē der eertschyer dy ghē totter begherte van hemelschē ghede eñ hi is Jhūy ghevolghet Dat is ghelick eyne discipel synē meister ghelick eyne knecht synē hē ghelick ey scaep synē herde Want Jhūs die hem vā buttē riep die heeft hē van bynē ontstekē om hem ter stont toe volghē eñ heeft hem ghetrecghē eñ die maniere ghe leert Want Jheronimus set dat die claerheit eñ moeghentheit der vbortghender gotheit daer wt dat hi blynctē m sy mynschelicke aensicht Die was medicich aen hem toe trecke die ghoen die hem aensach myt ten eerstē aensien eñ hy dēde den ghebēdidē Jhūy eñ syn discipelē myt hē m sy huys ghaē eñ hy heeft sy myt vōel ander vā syn ghesellē tolnaers ende

ander sunderē eerlickē ōtfan
gē eñ ter tafelē doē sittē myt
Jhū eñ sȳ discipulē Eñ al dyt by
den pharizeen gesien synde soe
hebben sy dē discipel vā Jhū
gevraget gehadt seggende waer
ō soe eet v meister myttē sunderē
Die mȳsche Ick moit ōmer tolle
vragen Ist sunde toe bewaren
Scriptura Wāt die tolleners
voel ledich sȳ soe hebn̄ sy voel
bereetscopē toe sundē Dit is
daer grote sunde in gelegen vreese vā
van ghierichheit van voel toe
nemē vā quade begertē tegēs
die mȳne eñ caritate doende
dat gemenlickē in dat officie
gesundiget wort Eñ als gebn̄
dide Jhūs dese vrage v̄staen
hadde soe heeft hi daer op ge
antwort seggende Ten is den
gesondē geen noit eynige aer
sadie oft meister toe hebbē in
medicinē mer dē sieckē eñ crāc
kē Eñ daer om soe gaet ende
leert wattet toe seggē is ick
wil ontfermhertichheit eñ geȳ
offerhande Die mȳsche woe
v̄stae ick dyt Scriptura Die
ꝓphete Ozeas is seggende dat
got begerende is ontfermher
ticheit Dat is een guet ont
fermhertich eñ berouwich
hert eñ geyn offer hande Toe
wettē sonder berouwe got
die hē heeft lieū eynē sunder
die hem v̄oitmoedicht eñ be
rou heeft van synē sundē hē

geuēde onder die gratie eñ
ontfermhertichheit gades dan
hi heeft eynē rechtuerdigen
mā die hem in synē waeldoen
v̄heuende is Eñ alsoe mathe⁹
eñ syn gesellē in oerē officien
gesundiget haddē soe was die
suete Jhūs als die oūste meister
tot hē ludē gecomē om oer zielē
gesont toe mackē Die hi beuoel
dē dat sy hem begōnē toe bekierē
eñ syn leeringe nae toe volgē
Eñ soe seide die gebn̄dide here
ihūs vort tottē pharizeen Ick
byn gecomē om die sunderen
toe roepē eñ nyet om dē recht
uerdigen O
Eñ myttē soe quamē tot onsē
herē Jhm̄ die pharizeē eñ die
discipelē van Johānes baptista
eñ seidē tot hem vragende
Waer om ist oft woe comet
toe dat wi eñ die pharizeen
duc wyle vastē mer dyn di
scipelē die en vastē nyet Jhūs
die antwoerdē hē ludē segge
de woe soldē die kynder des
brulofs droeuich syn soe lange
als sy byden oerē brudegom
syn of hi seggē wolde Ick bȳ
die brudegom van mynen
discipulē dat wilcke die pyla
erē van mynre bruyt der hei
liger kerckē syn Ten waerē
geyn redē dat sy soldē vastē
eñ droeuich wesen soe lange
als ic by hem wesen sal Die
tyt sal noch comē dat oer

brudegom van hē ludē af ge
naemē sal werdē alß dan sul
len sy vastē toe wettē soe wā
neer ick geestmyst eñ gestorue
sal wesen eñ opgenaren ten
hemel dan soe sullē sy dronck
wesen Die nimmsche Het is
wael recht alß got die here
aūmoty onse sundē hem van
ons keerende is dat wy alt
dan dronck werdē eñ myt
vastē eñ penetencie hem wed
tot ons trecke Scriptura
Dat wael vōstaen want alle
spraeck dat xpūs onse hē van
synder ludamelicker tegenwar
dicheit nochtan die dage m
wilckē xpūs ons afgenamen
wort Dat syn die dage der sū
dē alß wy wttē huyse onser
conscientie sluytē xpūm den ge
waergē brudegom der zielē
eñ daer m brengē dē aūspeli
gen want hī dan soe vasten
wy eñ derue die spise der gees
telicker vōtroestinge eñ dā soe
hebbē wy die dagen der droef
heit eñ des weenens Daer
om soe is dese suete brudegō
Jhūs wael toe haldē op dat
die spise der zielen myet vlorē
en werde Aer alß dese bru
gom ons afgenamē wort
myt douthickē sundē dā moc
tē wy vastē ni penetencien
eñ droefheit Myet toe myn
som wyle soe ontrecket hem
selue dese suete brudegom op
dat hy toe begeerhicket ~~hem set~~
~~nen dese suete brudegom op~~
~~dat~~ weder roepē werde ende
toe vaster gehuldē ~~wede~~ werde
Dan soe is hy toe weder roepē
myt gestadigher begertē eñ
suchten want alsoe lange als
hy myt ons is soe syn wi mblyt
scoppē Dese suete brudegom d
zielē O myē sele en mach dy nye
mant af nemē alsoe die heilige
leerer sē Ambrosius seit It en
sy dattu dy selue hem afneem
ste Jnd nae dese gelückemsse soe
wasb die gebūdide Jhūs hem
ludē noch een ander gelucke
msse segghende Toe wettē nye
mant dat is die eenich vōstāt
heeft die en voeget myet eyn
alt vōsletē cleet tegen eē nye
lakē want dat nye stuck oft
lakē dat solde ongelucheit myt
ten alden stuck makē Eñ dat
alde stuck dat solde van dat
stercke nye stuck toe stuckē
gebrokē werdē Recht oft hy
seggē wolde Myn discipulē
die syn noch nye en groefide
gelone In den ir oer myen ge
lone dat wylcke dat ic hē luc
dagelix leerende byn myt die
Cerymonē dat is myttē hem
tieringe vandē aldē vōsleten
wettē mengē solde wullē It
solde eē confuys eñ groete
ongelucheit mackē Myn di
scipulē en soldē oit dē last
last van dat nye testament

mytte̅ laste van den alde̅ testa
ment toe gader nyet moege̅
drage̅ It solde hem voel toe
lastich valle̅ soe dat dat cleet
van oere̅ licham toe geringe
v̄sleten en̄ gebracke̅ solde
werde̅ Moert soe seide die
wise he ihus die derde gelicke
nisse seggende Nyemant die
wys is en duet nyen wy̅ in
alde vate̅ Want die alde vate̅
solde myt die cracht vande̅
neyne̅ wyn toe stucke̅ brec
ken En̄ die wyn solde by de̅
v̄laeren blyeue̅ Mer me̅ doit
nyen wyn in nyen stercken
vaten op dat sy beyde behal
den moege̅ blyue̅ beide dat
vat en̄ die wyn Recht of hi
seggen wolde Dat alde testa
ment dat is die cerimonien
van dat alde testament die
syn seer weeck toe wete̅ vleis
schelic en̄ cranck Mer myn
nye testament op ten geeste
en̄ geestelicke̅ wercke̅ gefun
dert synde en̄ nyet op offer
hande van caluere̅ en̄ beeste̅
Solde ick dat ter stont al stor
te̅ in my̅ discipule̅ die noch
rude syn nae der gewoente̅
der alder wet en̄ die va̅ nyes
bekiert syn sy en soldens nyet
moege̅ drage̅ noch onthalde̅
als broessce vate̅ Wt allen
dese gelickenisse̅ soe wolde die
guede meister Ihus sluyten
dat syn discipule̅ noch nye

syn inder bekieringe geyn
scharpe vaste aen neme̅ en
solde moege̅ Mer nae maels
als sy sterck ware̅ en̄ v̄nyet
by den heilige̅ geest En̄ daer
om soe ist gerade̅ dat soe
wa̅ner dat me̅ eyne̅ my̅sche̅
tot eyne̅ betere̅ en̄ nyen leue̅
wyl leide̅ datme̅ hem sachte
licke̅ leydet van der eynre
dochden totter andere En̄ nyet
myt strengicheit ter tyt toe
en̄ wylen toe dattet alde cleet
geheel v̄worpe̅ sy en̄ op dat
hy als dan onthalde̅ mach
die dochde̅ die tot volmactheit
den mynsche̅ leydende sy̅ Wa̅t
wyl me̅ alsulcke mynschen
toe seer belaste̅ soe solde hy
lichtelicke̅ moege̅ come̅ tot wan
hape of cley̅ moedicheit om
al toe late̅ Want my̅sche̅ va̅
nyees bekeert synde syn on
gewoentelicke wercke̅ hart
en̄ swaer Meer allenselick
by gewoente̅ werde̅ sy licht

Meditacie en̄ Moralisacie

Op dese roep va̅ Mathe⁹
soe sprect Crisostomus aldus
gelick du gesien hebst die
cracht xp̄i Matheu̅ roepende
alsoe leert oic die gehorsam
heit des goens die geroepe̅
is Alsoe geringe als hem ge
seit is van den here̅ volget
my nae soe en merdet hi nyet
Mer ter stont opstaende soe is
hi hem nae geuolget Doe ont

synck die getrouwe mathe⁹
Jhm̄ eñ syn discipelē in sy huys
myt groter deuociē eñ dancber
heit hem bereydende eñ groete
maltyt Om Jhm̄ toe geuē eert
sche dyngē Die in hem gesayt
had geestelicke dyngē eñ daer
hi af v̄wachtende was dat
ewige guet Hier werdē wi
geleert geestelickē gelick Mat
he⁹ nae syn bekieryngē xp̄o
eñ maeltyt gemact heuet in
synē huyse Alsoe sal oic eñ yege
lick die tot xp̄m bekiert is hem
mackē eñ geestelicke maeltyt
in synē geestelickē huyse toe
wettē in synre hertē eñ consciē
cien Daer in hi Jhm̄ dienē sal
van heiligē gedachtē eñ begier
tē Want onse hē seit in apoca
lipsi Ick stae vur die doere eñ
ick cloppe Doe wie my op duet
ic sal tot hē in gaen eñ ic sal
myt hē waerschoppē eñ hi myt
my Voert wort hier gemerct
groete guedertierenheit ende
ontfermherticheit in xp̄o doe
hy seidē Ick en byn nyet gecō
mē toe roepē die rechtuͤdigen
toe wettē tot penetenciē Mer
alleÿ op dat sy vort gaen vā
dochden in dochdē mer die sun
ders byn ic comē toe roepē tot
penetenciē op dat sy daer by
gebettert werdē Oft aldus
toe v̄staen Ick en byn nyet cō
mē te roepē die rechtuerdigē + re
kenē Mer die sondaers die hē

+ Dat is die goē die hē seluē rech=
dich

seluē nyet en rekenē rechtuer
dich mer sunders aen merckē
de oer sundē eñ gebrekē bekēne
de dat sy dē warigē medecyn
behoeuē hē alsoe onderwerpē
de hem seluē in penetenciēn
Want alsoe die heilige apostel
seit Cristus is gecomē in dese
werlt die sunders salich toe
mackē In wilckē toe merckē is
groetē haepe der sundiger mÿ
schē want om oerē wille is die
soen gatz in deser werlt gecomē
Here Jhm̄ xp̄e ¶ Gebet
die in voel manierē my roe
pes eñ v̄manes Op dat ic dy
naeuolge ontsteck mÿ herte
myt gotlicker inspiraciē op
dat ic dy roepende nauolge
by dynre graciē Eñ dat my
geyn dynck scheide van dynre
mynē Geeft my dat ic vā hei
ligē gedachtē aēdacht eñ affec
cien guede werckē eñ dochdē
di dienē moit Eñ di bewysen
eñ maeltyt wt groter genoch
tē eñ ÿnicheit des hertē Jnd
die lieuer hebbes ontfermher
ticheit dan offer hande Ende
biste meer gecomē roepende
die sunders dan die rechtuͤdi
ge Geeft my arme sunder dat
ic v̄dienē moit dyn ontferm
herticheit in my guederlickē
toe beuyndē Amē
¶ Woe dat Jhus v̄weckē die
dochter van Jayr⁹ ouͤste pries
ter vāder synagogē ¶ Eñ oic

eyn ander vrouwē hebbende
hemmelicke cranckheit ¶ Dat
xlvi capittel

Na desen soe is die
prynte vander synagogē genoemt Jayrus
eerwerdelickē tot Jhūs gheē
men

¶ Hē heeft hem aengebet toe we
tē nae onse manere mytende
of hē elde gheluert biddende
eñ seggende Hē myn dochter
is my aflyuich gheworde Wilt
doch comē dat ū by uwer ōt
fermhertichent eñ legghē v hāt
op oer eñ sy sal leuē dat ū si sal
gheson werdē ¶ Marcus die seit
dat sy noch myet doot en was
mer mt uterste van oerē leuē
soe dattet toe vñoedē was dat
sy doot was Het valt duc wile
als mē nemant seer cranck ū
siende soe dat men gheyn troest
van toe leuē en merkt dat mē
seit hi ū doot Hē Jhūs die ū op
gestaen eñ ū myt synē disepu
len den vader van desen kyn
de nae gheuolcht eñ eyn groete
schaer van volck myt hem Hē
als Jhūs aldus ghaende was
Doe ū gheuolget eyn vrouwē
die der vrouwē cranckheit xij
iaer lanck gehadt hadde eñ
mē medecynē alle oer ghuet
vteert hadde sonder eynighe
bate gheuondē toe hebn Hē sy
heeft hē van achter nae ghe
volget Want sy mytter schare
van dē volcke vur Jhū myet tō
mē en conste eñ oic want sy myt
oer schaemdē nūmyt der vur
schreue siectē Hē soe heeft sy hym
ghenaect myet alleē myt hey
lichē aen taste Mer oic myt deo
cē des gheloue aen dē zoome soff
vessē van synē cleide seggende
m oer selue Mach ic hem aen
syn cleit geracke ic sal gheson
wōden Die gebūdide Jhūs voelic
dat hi geroert was eñ die got
licke cracht van eñ vt hem
ghynck Doe heuet hi om ghesien
eñ vraechde wie hem geracket
of aengetast had Myet en vrach
dē hi dat als myet wetende mer
op dattet vrouwē oer beidē solde
Hē op dat oer ghroet ghelonē al
soe bluckē solde tot stichtinghē
des volcks eñ tot vmeerdermghe
des gotluckē loefs eñ oec om toe
vmerderē die hape des vurse
de prynte vandēr synagogen
Doe antwordē Jhūs discipulē
eñ seide hem dat hi vandē scarē
der liudē alsoe gedrōghē wert
Dat vrouwē die wiste wat sy
gedaen hadde die ū vnaert ge
worden eñ ū hem toe voeten
gheuallē eñ heuet geseit dat
sut wt begertē gedaen hadde
om gheson toe moghē worde eñ
dat sy oer beuaelde ghenesē toe
syn Hē dyt gehoert soe heeft
Jhūs tot oer geseit gehadt Hebt
betrouwē dochter dyn gheloue
dat heeft dy gheson gemaect

Gaet m vrēdē toe wetē want lā
ge m ōvrēden gewest biste myt
sietē Ihū dat wijf die ū op ō tyt
gesont gewordē ende als Ihūs
mytē vronkē aldus sprecken
de was soe syn somtyge baden
vt deb vurschreuē prynce huys
gecomē tottē prynce segtende
Wat queldē meester meer
wat wildi hem meer moeyen
v dochter die ū doet Dat wte
ke van Ihū gehoert soe heeft hi
tottē prynce geseit En hebt gē
anxt mer geloeft alleē en dē
dochter sal gesont werdē Ende
Ihūs en liet nyemāt myt hē
m gaen dan peter iacob en Jan
synē broeder ende als Ihūs ten
huyse van desen prynce d' syna
gogē gecomē ū gewest en alle
daer gesien heuet gehadt die
trompettereb die tot rouwe v
wettē dat volck en die poerterē
ofte burgerē van der stat m
groeter memchtē vgadert en
wenende en groetē rouwe be
dryefuēde Doe heeft hi tot hē
ludē geseit waer om soe ween
di en dryft dus groetē mysbaer
Die maget die slaept sy en ū
myet doet Hū als sy dyt hordē
soe bespottē sy hem wanende
dat Ihūs spreckende was vā
den gemeynē slape Hū als sy
dat hoerende scē Jheronimus
seit sy en warē myet werdich
toe sien die heilige misterie dat
Ihūs die maget vweckten myt
onwerdicheidē bespottē Hū Ihūs
die dese alle vtreckte eū naem
myt hem alleē dē vader en mo
der van der iongter deernē ende
die myt hem al daer gecomen
warē Hū ū totter deernē ge
gaen daer sy ligtende wae
eū heeft sy by der hant genā
mē en geseit gelijck Ick seg
gedy Thalitha cumi dat ū
iongelijngē ofte deerne stant
op ende sy ū haestelickē op ge
stacn en gyngh sy was van
xij iarē Hū sy syn alle vstrut
en groettē wonder benangē
gewest ende Ihūs geboet dat
men myet seghē solde en en
dat mē der maget tetē genē
solde Die mynsche sy waer
om soe wolde Ihūs allēsinder
tamerē tottē dodē gaen ende
alle die ludē buttē laettē bly
nē Scriptura Dy en warē
myet myet werdich dat groet
teckē en werck gratz toe siē
om des willē dat sy hē bespot
tende warē Als hi seide dat
sy sliep en myet doet en was
Hū want then anderē wāt
onb xp̄s Ihūs leeren wolde
dat wy geyn groete gaede
werckē vur den bespotterē
doen en sullē ende onb myt soe
damigē ludē myet vsellen en
sullē Die mynsche sy waer
om be soe benael Ihūs dat me
oer wat tettē gene solde
Scriptura Om dattuen

sien solde dattet geyn fantazie
oft bedroech en was Mer dat
sy waerachtelickē verresen
was Die mynsche Waer
om v̄boet Jhūs datmens nyet
seggē en solde Scriptura
Om ons exemepel toe geuē
dat wy in onse guedē werc
kē geen ydel glorie sueken en
sullē Syn mynsche sal altyt
guet doen die dochde die apē
baert oer seluē wael Ten is
geyn noit dat mē sy wt roept
want woe wael dat Jhūs
beuael syn guede werckē nyet
gekondiget toe werdē Di wor
den nochtans al geapenbaert
in soe daniger manierē dat
daer van quam onder den
luden eyn groete spracke eñ
v̄wondernisse doer al dat
lant van galileen Want al
was yt soe dat die vader of
die moder oft oic discipulen
dyt myrakel nyet seggē en
woldē Dat werck apenbaer
det seluē want die doit was
den sach mē dat leuende ge
worden was

Moralizacye

Voert in den dat die suete
Jhūs bespot synde van volcke
nochtans daer om nyet en leit
syn guede werckē toe doē dat
hy begonē hadde Doe wort oic
geestelickē geleert alle guede
mynschē datsy daer om nyet
laetē en sullē die begonē doch
den oft guede werckē als sy
van den quadē mynschē bespot
werdē Item geestelickē by de
ser maget in den huyse gestor
uē wort v̄staen die ziel doit
in sundē myt gedachtē die wilc
ke slaepende is Want die geyn
die nu sundigē die moegē myt
penetenciē v̄weckt eñ leuende
werdē Die trompetters dat
syn die duuels den mynsche
becorende ofte quade flatteers
den mynschē treckende ī quad
waellusticheit eñ gennichten
des vleischs Die schaerē van
den volcke dat syn die quade
bewegynge oft die vleyschelic
ke vrynde Die bespotters dat
syn die achter cleppers eñ my
schē die werltlicke syn van her
ten Eñ dese moittē al wttē huy
se der zielē geworpē werden
want anders soe en mach die
maget dat is die ziel nyet ver
wect werdē It en sy dat die
vleischelijke bewegingen eñ
die werlicke sorgen eerst wt
der hertē v̄dreuē werdē Eñ
dan soe wort die maget v̄wect
vander doit als xp̄us gaet int
huys des hertē myt hē leyden
de Johānes dat is die gracie
petrus dat is rechte kēnissen
eñ iacobus dat is v̄tredynge
der sunden Gebet
Here Jhū xe ick aenbede
die voetē dynre ontfermher
ticheit eñ waerheit Eñ ic biddi

alre gnedertierenste hē gheneest
mpt aentastē dynre gracien
myn bloedighe ziele eñ besmet
mpt alder hande sundē Ende
vroect sy van der dot deb qua
† wille dē eñ heymelickē opsatz Jnd
geest my añ gnade dynē vad
by dē roulckē du my vōren
hebbes eyn kynt onder dynē
mede eerf genamē En roult
myet gedendzē gnede here
dynre rechtvādicheit tegen
dynē sunderē noch gnaen sōm
gen tegen dynē sunde schul
denrē wer west gedachtich
dynre gnedertierēheit teghē
dyn treatuere eñ dynre ōt
fermemssē teghē dynē ellend
ghē my hē my got

¶ Van twen blyndē eñ eynē be
seten stōmē die by Jhūs siende
eñ gesont gemaect worden

¶ Dat xlvij capittel

Als die ghebūdide Jhūs
wt of van den den
huyse van desē pzyn
te ghegaen was Doe syn hem
ghenolghet twee blyndē roepē
de eñ seghende O

¶ Ondauds soen ontferme di ōser
One mȳsche ¶ Waer om soe
noemdē sy Jhūm dauds soen
Scriptura ¶ Het was eyn
gemeen sprack eñ fame ond
den iodē dat xp̄s nacdē vle
sche ghebarē solde werdē van
die afcoemste van dauid En
alsoe sy gheloudē de waren dat
Jhūs was xp̄us die waerach
tighe messias die welcke dat hē
by den pzyetē ghelauct was
soe noemdē sy hem alsoe om
hē als xp̄us toe eerē En als
Jhūs toe huys ghecomē was
toe wettē in syn herberghe eñ
daer hi ghelogiert was Doe
heuet hi desen blyndē ghewa
ghet oft sy ghelooft gheloefden
dat hi dat doen mochte toe
wetē hem ontfermē oft hy
seghē wolde Gy hebt beleden
mȳ mȳschelt my hetende da
uds soen gheloefdi ouc dat ick
dyt doen mach als ghot waut
het eyn ghotlick werck is En
sy hebbē hē geantwort seghe
Jae wy ōmers hē hem vur
derē hē bekēnede En die ghe
būdide Jhūs die mogende hē
die heuet syn ontfermhertic
heit eñ macht wille toenen
añ den ghoen die hem mpt
ghunscher hertē aen roepen
de waren Hi heeft die ogen
van desē blyndē ghevoert
eñ heeft tot hem ludē ghesect
Nae uwe gheloue soe wil v
geschey Jnd ter stont soe syn
oer ogen dat us oer ghesichte
ontdaen eñ sy hebbē claerlic
kē ghesien En die ghebūdide
Jhūs die heuet oie tot desen
pzonē gheseit Siet dat ghy yt
mematē en seghet Jn wellicke
waerdē Jhūs ons leerē wolde
toe vlyen ydel lof d' mȳschē

Want als Crisostom? sert
als die rechtuerdige gepze
sen wort m syn aensicht dā
wort hi gheseelt m sp hert
Kū mpt desen soe syn rotten
ynpst gegaen Kū sy hebn synē
name eū fame gebreit m al
lē plaetschē eū lande Want
sy en mochtē die gratie hē
lndē van Jhū gedaen mpet
swygē Kū als dese twe blyn
dē wttē ynpse gegaen warē
soe syn die lude vander ste
dē tot Jhūn gecomē Jnd hebn
vur hē gebracht eynē stomē
eū was besettē mpttē want
die hem stom mactē eū quelc
den was Kū Jhūs die heuet
den duuel wtgeworpē eū die
stom is sprekende geworde
Kū die dyt sagē hebn hē ver
wondert segghende Dyt ost
deser gelickē en is nye ge
sien geweest m pstrayel Die
pharizeen die alle ihūs rot
kē mt quaeste vkeerende
warē meymde dae mede
die gnede mynschē vā oerē
gnedē gelocue toe trecken
siende dese groete toeckenē
eū myrakelē Doe seiden sy
dat onse hē ihūs m dē name
van belzebub die duuelen
wttē mynschē werpende
was Recht of sy seggē wol
dē Jhūs die is eyn meester
vandē swarte consti hi he
uet tot synē wille of beheste
belzebub die alle dese an der
cleyn duuelkens onder hē
eū m syn macht heest dyt
hem eū m synē name soe
werckt hi alle dat goene
dat hi doet Van desen soe
spreet die leeraer Remigi?
dat die scribē eū pharizeen
lochnēde warē die werckē
ons hē Jhū die sy gelochen
tondē Jnd die sy mpet en consti
gelochnen noch vsakē die
vkierdē eū vanderdē sy al Wāt haet eū nyt
toe samē mt quaetstel nter die doē die vrkē
preterē eū dat ordeel vkeerē mt quaetste
de Die pharizeen warē hat
tende onsen herē Jhūn xpm
want scerpelicke berispte
hi sy eū straeste ver sunden
Jnd daer om treckte eū ver
kierdē sy alle syn gotlickē
werckē mt quade aneer
die suete mynlicke eū gebn
de hē Jhūs eū heest daer o
mpet willē laten gnede wer
ken toe doen ons hier m
exempel geuende Kū hi is
gegaen m allē stedē castelē
eū dorpē eū synagogē van
den lande Kū hi heuet ge
predict dat rick gadet
toe wettē die nye wet leiden
de tottē rick gnaz den gelo
mgē toe comēde Kū hi heuet
die sieckē eū crancke gesont
gemaect toe wettē die hem ge
bracht worde eū gratie vā
hem begeerdē Alle wolcke

gesont makynge syn soe voel
eñ soe groet gewest dat sy dē
ewangelist toe lanck syn toe
schrynē Eñ als die gebñdide
Jhus vander eynre stedē tot
ter ander wandelende was
Doe was hi merckende die
groete schaer der lude die hē
volgende warē leggende op
der eerdē als schaepkens
sonder herde toe wettē sonder
ordenātiē v̄stroeit hier eñ
daer Eñ dyt siende soe heeft
hem ontfermt Jnd hi seide
tot synē discipulē Die oest
oste bouwe is groet eñ der
werck lude synt wenich Eñ
biddet daer om dē hē van
den bouwe dat hi syn wert
lude sendē wil Dat is toe seg
gē Die tyt is nu om dē my
schē toe bekierē eñ die predi
carē synt wenich om den
volcke den wech der war
heit toe leerē Biddet daer
om got dat hi als nu v̄lenē
wil soedanigē leeraers eñ
leyts lude die dē volcke myt
wordē eñ werckē den wech
des ewigē leuens sullē moe
gē leeren ¶ Meditatie
eñ Leeringe
In desē capittel soe wort
gemerct die groete eñ auer
uloedige guedertierēheit
ons lieuē hē Die alle sieckē
eñ ellendige myschē alsoe
mynlickē aen sien ontfangē

aldus

eñ genesen heeft Eñ daer ō
in alle noedē sullē wy onsen
toe vlucht makē tot soe gue
dertierē herde eñ medecynre
Eñ aen hem alleȳ suekē onse
salicheit nyet alleȳ der sielē
mer oic des lichams Alsoe
voel als ons salich is in hem
seettende alle onsen hapen
Want hi kent eñ merct al
der beste wat eynē iegelickē
salich is Daer om seit Augus
tinus Laet ons soe doen dat
ons hert gesont sy vā sundē
Eñ als wi geslagē worden
inden lichame soe laet ons
den hē biddē Broders dyt
segge ic daer om op dat nye
mant nyet en soecke sonder
die hulpe gatz Reden ist wāt
got laet ons lydsaem syn eñ
tot hem gaende laet ons hē
allene alle dynck beuelē Eñ
alsoe Crisostomus seit Mit neer
sticheidē laet ons tot bedin
gen geuē Jnd ist dat wy nyet
ontfangē soe laet ons daer
in alsoe lange merrē dat wi
intelickē ontfangē moegen
Want daer om soe v̄treet
got som wilē dē biddenden
gonstich toe syne eñ laet die
tribulatiē in comē op dat wi
gestadelickē tot ~~comē~~ hē vlie
en sullē Eñ van hem geyn
tyt scheidē en sullē Want
wert soe dat wi alsulcke we
rē in rustē eñ vredē als wy

Die tēptatiē eñ tribulatiē dē
myschen toe comē eñ hy weit
alleyn woe lange dat sy duerē
sullen Eñ daer om laet ons

syn in tribulatiē: soe en soldē wy geyns sieno in ~~tribulatiē~~ behoeuē myt tribulatiē ge leert toe werdē Hū wat segt it v seit die selue leerer Crisol tomus Want alle die goen die daer croncē ontfangen hebn dat is myt tribulatiē ēn temptatiē dat sy gecront ēn famoes oft vlyeuē gewoz den syn

¶ Gebet

Here Jhū xt̄ licht der ennigher claerheit vlidst inn in wēnigte ogē op dat it nūmermeer en slaep in dē dont der zielen Op dat it by dynre gracien vloust syn mont al dat it doē sal ēn by hulpē der selū gratiē sterck mont werdē toe volbrengē dat it sie Hū daer nae dyn wael dadē vtellē tot dynre glorie ēn ozbare vā anderē mynschē Here wilt ont op doē mynē stōmē mont ontbyndē de my sundē by in stoztingte der gratiē ēn inn tongte tot dynre lauīngte Op dat it die gracie des sprecklēs vereglē heb my selue mont beschuldigen dy got lauē dē enē naestē studyē ēn die waerlyk leerē

¶ Woe ēn in wat manierē dat die gebūndide Jhūs syn apostelē wt geseynt heest myt voltoniē maeist om toe predickē ēn die crancke in synē naeme toe genesen

¶ Dat xlviij capittel

Ende als die gebūndide lie Jhūs syn apostelē myt synre heiligher leerē ēn groeten myraklē ge leert ēn gesterct had Doe wolde hi vur sien op die ellendegte ēn siecten der mynschē die hem nae volgende warē Die sompte om syn heilige leerē toe horē ind die anderē om gesont gemaect toe werden

¶ Doe heest hi syn xij apostelen tot hem geroepē ēn hi heuet hem macht gegenē om onreyn geistē toe wettē die duuelē wt dē lidē toe werpē ēn toe genesen alle syecte ēn quellyn ge toe wettē der lichamē ēn der zielē Die mynschē Wie warē dese apostelē Scriptura Die eerste dat was symoen den men heit peters Andriae syn broder philips ēn bartholomi Jacob alpheus soen ēn thades Symon van thanaē ēn iudas schariothy die Jhū vriet Dese xij heest Jhūs wt gesent twe ēn twe toe samē tot eynē treckē van liefden Hū op dat sy helpe vā maltanderē hebn soldē Want sy cranck warē ēn den heilige geest noch myet ontfangen en hadde Hū soe sande sy Jhūs om toe predickē dat rick gods dat is om dē mynschē toe leerē woe mē comē sal totte ryecke gudes by ~~poten~~ penitencien

Cñ heuet ghē hudē beualē segghē de Gy en sult nyet wandelen in die stratē ofte wegē der heidenē dat is die straten oft landen der heiden noch gy en sult nyet comē in der samaritanē stedē Ner gy sult gaen totten schapē die vordwaelt syn van den huyse van ysrael Dat wilcke Jhūs alsoe bequael op dattet roetsche volc geyn onschult hebbē en solde hem toe ontfangen Ner naermaels sande hi sy aū alle die wilt toe predickē Doe seide Jhūs voert Gy sult gaen eñ predickē eñ seggē dattet ryck ghatz of der hemelē nakē de is Cñ op dat mē verē worde solde moegē gheloeue soe graf die grebūde Jhūs hem luden vol macht seggende Macket die sieckē gesont vrweet die doden reynicht die lazarusc my selfē Iverpt die viandē eñ duuelē uitē ludē voert om uit verē hertē toe sluitē alle gierichet soe seide Jhūs tot hem aldus Vuur nyet hebdy ontfangen toe wettē die macht vā myzakelē toe doen ynd vādē sacramentē eñ ander gauē toe dispenserē geest weder vur nyet den anderē alsoe gi ontfangē hebt Siecht of hi seggē wolde alb sē Jheronimus seit Alsoe gy die gratie vñ my ontfanget vur nyet eñ sondē nyet daer vur toe gheuē soe ghe uet sy oic nyet dat is sonderlinck tytlick loen Cñ op dat die grebūdide Jhūs van hem luden alle salue vā gierichedē ydel glorie eñ gulsicheiten treckē wolde Doe heeft hi hem vorder benalē seggēde Cñ wilt nyet nemē eñ haldē emmē pēmgē oft golt eñ silueren nwē gordelē Toe weten die groete meesters doē noch mulen noch tweder hande clederē noch myt v nemēn schoenē toe wettē anders dā gy behoeft Noch stockē toe wetē wapē geluck reysbaer luden aū wegē gemeenlickē syn draghende want gi sult gheltelickē arbeit doē Voort soe vūnetē Jhūs die strenghicheit synre gebots seggende Cyn werck man is werdich synē spisē dat is eȳ predicker die dat werck ghatz duet tot oerbaer synre eūe naestē is werdich der noot drustē spys leneb dat is spise dranck clederē Want die apostel seit oic dat got geordineert heuet dē gheenē die dat ewangeliū tondigē van die ewangeliū leuē sullē Cñ op dat die apostelē neerstich sy soldē om toe predickē sonder emich letsel Doe seide Jhūs Cn gruettet nyemāt mdē wegē dat ic myt merrugē eñ langē toe spreckē op dat die predicatie

daer by nyet belet en werde
Ende als gi comt in enige stat
oft casteel dat is clep̄ stedekē
nae onsē duytschē gerekent
soe bevraget wat guet man
daer woenachtich is die eer-
sam eñ werdich is guede gees-
telicke gastē tot synē husse toe
hebñ Daer soe suldi bybliuē
tot dat gi weder van danen
sult gaen Recht of hi seggē
wolde gi en sult nyet achter
stratē loepē lichtuerdelickē
Mer eerlick in uwe herberge
blyuē ettende eñ dryncken
de dat goen dat by hem ludē
is Ende als gi indē huyse gaen
sult soe suldi dē huyse dat is
die vā dē huyse groetē seggē
de Vrede sy desen huyse Ende
is dat huys dat is dat gesyn-
de eñ meister van den huyse
waerdich toe hebñ vrede Soe
sal uwē vrede op hē ludē rustē
eñ ist dattet huys dē vrede nyet
wdich en is soe sal uwē vrede dat
is die v̄diēte eñ loē des vredē we-
der tot v comē Dat is gi en sult
by dē uwē arbeit nyet v̄kesē
die vrese gatz die sal euē wael
vā v scheidē gy sult u loē van
uwē guedē werkē ontfaen
Al ist dat mē uwe leeringe nyet
ōtfangē en wil Ende daer ō oft
mē v weigerēde waer toe ont-
fangē of uwe sermoenē toe
horē gaet vā dane gaet wt dē
huyse ofte stede wtslaende die

pulū dat is dat gestubbe oft
gemul vā uwē voetē Toe we-
tē in teikenē dat gi daer nyet
wael ontfangē gewest en syt
en nyet tytlics van hem en heb
Ick segge v vur waer dat ten
dage des ordels soe sal dē van
sodoma eñ gomorra v̄drach-
licker syn indē dage des ordels
Dan der stat dat is dē inwō-
ders der stat die v̄smaet hebñ
eñ v sermoenē Die mynsche
En haddē die van sodoma eñ
gomorra nyet gesundiget te-
gē natuere beulect synde myt
der beestelicker sundē die om
wrake roepende is indē hemel
woe sal ic dane v̄staen dat sy
myn pynē hebñ sullē Dan die
gōne die die apostel nyet ont-
fange en hebñ Scriptura
Het en is nyet toe v̄staen van der
vleischelicker sundē toe gelickē
tegē dese sunde van nyet toe
ōtfangē die apostelē Want
die sunde tegē natuer swaere
is Mer yt is toe v̄staē vā hart-
heidē nyet toe ontfermē den
euē naestē daer die vā sodoma
eñ gomorra oic mede besmet
warē want daer af steit ge-
schreuē Dat sy dē armē die
hant nyet en boedē wilcke
sunde mynder is dan die sun-
de vā dē goenē die dē apostelē
die arbeidende warē eñ sayen-
de geestelickē dat heilige ewā-
gelij predickende nyet ontfan-
gen

outhfynge noch en spisde daer me
toe vbonde is nae alle rechte Ihū
alsoe is dese ōdanckbaerheit dan
meerder is pyne epschende wat
alsoe Jheronimus seit Den an
dere en was dat ervangely met
gepredict nier de ioetsche volck
nochtans outfynge syt met
¶ Meditatie eñ leerpunte
Alsoe woert dan m dese beleent
woe seer got myshaget die on
danckberheit die soe swaerlicke
gepynicht sal werde Woert soe
vmant ons ouse heue lie Ihūs
sonderlinge van de vā sodoma
eñ gomorra Want die sunde
sym vur got eschelicst die tege
natuere gheschiede om die wilcke
die werlt gelick geplaecht waert
mytter diluuien oft aūnlocdm
T der waterē ghesā vyf stede vsonckie daer de
se twe afsy stede af sy eñ die wilt
duc wille myt voel tribulatie
gheslage woert Woe swaerlicken
dat got die vurseide sunde pimcht
dat is tugende die doede zee die
geyn dynck outfact dat leuen
heuet Altoes duyster eñ rokende
recht oft weer eyn aert der helle
Ihū is gheleghe tusschē dat ioetsche
lant eñ arabie breet synde vij
mylen ¶ Gebet
Here Ihū xt die dyn discipule
sendende tot predickie hem heb
beb gegeue die macht vā gene
sungē eñ die gebade van leuen
eñ cōuersere Dchuet my voeten
mde wech des vrede eñ geuet
my salicheit der zielē eñ des lichās
eñ dat ic mde werckie mot hebn
rechtuerdicheit mde sede disapu
ne Ihū in alle dyngē dy vrese eñ
myne doedet in my alle sunde
eñ by dyne ghanē soe repareert
my bynē eñ butte Op dat ick
dat goene dattu dyne discipule
hebbes beualē nae my vmogē
mach naenolgē snd myt hē md
enwigher ghoriē by dynre ontfer
tichcit geloent werde amē
¶ Woe dat Ihūs
synē apostelē was leerende pa
cientie eñ lydsaemheit Dat xlix
Capittel
Quiet
op yemāt emcht last
of quaet ist dat hi vur
sichtich is soe ist luchtelicker toe
weder weder staen oft lydē dā
alst haestelickē enē aū die hant
comt Die oūste wisheit die alle
dinck weet eert geschuet die
vur sach eñ wiste dat synē di
scipulē of apostelē mt predickē
der waerheit vā de scribē ende
phariseen voel lasters aē gedē
solde werdē Aldus soe heuet die
gebūdide Ihūs synē apostelen
dese toecōmēde lastē toe voren
willē segghe Op dat sy die toe be
ter solde mogē lydē snd dat sy
oic soldē mogē weten dat hi al
le toecomēde dyngē was wetende
¶ Eñ heeft sy geleert
eñ tot hem geseit Dnet hef kym
derē ick sende v gelick schapē
onder dat mydel of idat mydel

vandē wolue oft hi segghē wolde
Niet ic die v here eñ v meister bi
die v vtarē geleert eñ ghewapet
hebbe den voleke mymāt ved
staen eñ mach Ick sende v vt
tarē mynschē wise leerders
ghewapende ridderē eñ geleerde
medicine als schapē dat is als
sympel eñ onosel myt ghenen
wapenē v beschermēde mēr
bi exemplē vā sachtmoedich
heidē ander myschē aentreckē
de Int myddel van dē wolue
dat is vandē stribē eñ pharize
en eñ ander wrede myschen
Of hi segghē wolde Alsoe gi sacht
moedich ond die wredē ghaet wolue
alsoe bewaert hidsaemheit eñ
onoselheit Hier m toent ons
hene hē dat hi eñ wonderlicke
tāger is die myt schaepkēs oft
lāmerē vrwynēde is die wolue
Dat is myt hidsamheit vrwynt
hi die moedtentheit soe seit hi
Niet ic sende v op dat sy aen
merckende die machi des sun
ders myet en soldē ontsien die
ghroetheit des perikels daer
om seit hi Woest vroet ghelic
dat serpent eñ sympel ghelick
die dume Die myschē Woe
sal ic dyt vtstaen Scriptura
Dyt serpent is soe loes alst
der touenaers wordē begrijt
toe horē die yt myt touūye
vangē wil soe stoppet syn orē
Aldus soe leert die wise leerer
synē apostelē als sy myt schonē
waerdē van dē stribē eñ pharizeen vrsocht soldē worde dat sy
oer predickē af soldē laetē Dat
sy dan op soe danige waerde
myet lettē en solden Jud als mē
sy myt quadē wardē añ allē
soldē Dat sy sachtmoedich ende
sympelt sonder wreetheit hē
daer teyens schickē soldē vrwy
nēde den wredē myt patienē
eñ ontmoedicheit Dyt vnrseide
wort exponeert Crisostomus
aldus Woest vroet als die ser
pentē om toe vstaen die bedrecht
licheit Woest ot sympel als
die dumē om toe vtenē dat
onrecht Woest vroet op dat
gi alle quaet vstuet eñ vrhoet
Woest sympel op dat gi gey
quaet en doet Eñ daer ō seide
Ihūs vort Waecht v vanden
myschē toe weterē die onmyschē
licke of quade werckē doē die
volcke dat dē ludē myt oerē
losen waerdē vleidende syn
Dy sullē v eerst mael leyden
onder heim m oerē raet om
v myt schoenē wardē toe v
leidē van uwer predicatē
eñ mynē benelē Eñ als sy v
by die māmere myet en sullē
moegtē vrwynē soe sullē sy
v m oerē synagoghē eñ ver
ghinder myghē divinghē slaen
eñ gheselē om v myt pynen
toe druckē dat gi uwe ghe
de werckē af sult laetē Dat
volcke sy sullē doē onder

den schyn van rustinge en heylicheyde Hn dat meere is sy sullē v leydē en brengē vnr dē richter en regierder en pryncē van dē landen Toe wetē die van dē romeynē wegē mt lant van mdē sittende waren om bi dē bewō gē tot werdē oer predicken af toe latē Hn dyt suldy om mynē wille lydē m getuychnisse van hem ludē en oic van den heydenē Toe wetē hier nae maels want yt sal wesē tot oere ewiger vdoemisse Hn yt sal dē heydenē wesen tot bewarnyssen van beroumve en oere ewiger behaldenisse Hn als sy aldus dē pryncē gelouert sult wesē soe en wylt nyet aendyncke en wilt nyet besorcht wesen wat sy segghē sult Want yt sal v in der vren gegeuē werdē van dē heiligē geest dat goen dat sy spreckē sult dat is wijsheyt en waelsprechentheit Sy en syt die goen sult die goen nyet wesen of sy en syt die goen nyet die spreect of spreckē sal Mer yt sal wesen die geest mwes vaders die in v spreect of spreckē sal Redyt of hi seggē wolde alsoe sēt Gregorius seit Hn ontsiet v nyet sy gheet ten stryde mer it sal strydē Sy spreect wt die waerde mer it by die vā bynē spreckt Hn op dat dese apostelē hem nyet en verhaepē en soldē op emich vā oerē maechē oft vrynde Jnd dat sy oic toe vorrē wetē soldē die groete toe cōmēde persecutie op die kynder gheitz die hem nē doen sullē oer vrynde en mage die wilcke meer ōwegen dā vā anderē Gregorius seit daer af aldus Meer soe voedē in ons die tzimētē die wy lydē van dē groenē daer wi op haepten want die droefheit der vlarē der mynē pynicht ons dā oic mytter lichamlicker schaden Doe was die gebūdde Jhūt noch meer seggēde aldus Ja die tyt sal comē dat die eyn broder den anderē en die va der dat kynt ter dout sal leidē en brengē Hn dat noch meerre is dat kynt sal tegens dē vad opryssē en dē vader ter dout brengē Gy sult in haet wesen allē dē ludē en dat om mynē name Dat is alle die quade mynschē die v heiligē leerynge myet en willē ontfangē die sullē v haetē Jhūs sett hier Om mynē name toe oerē groeten troiste Want genochlick ist ō die mynē en hefde des sueten naems Jhūs ōhaet toe syn Hn dat is sake genoch ō lydsae lickē alle persecutie en ōdaet toe lydē Daer om west vnr sienich en volstandich in mwē gheloue ōp my in dē gy behal dē en myns ryckis miede delach

Nach

wilt wesen want nyemāt en
sal aūmytz eenige guede werckē
behaldē behaldē bliuē dan die
goen die vol standich blyuē Tē
is geyn groete dochde yt guetz
toe begynē ten sy dattet myt
dochdelickē werckē dochtelickē
geeynt eñ volbracht wort Hier
af sprect bernardꝰ aldus Vol
standicheit die is dat leuē vā
allē crachtē Sy is dat volbren
gē vā allē dochdē Sy is die voet
stersse van allē v̄dientē Sy is die
myddeleersse vā allē loenē Sy
is eyn suster vā patienciē sy is
eyn dochter van volstandicheit
Sy is eyn vryndyne des vredē
Sy is die knop van allē vryent
schoppē Sy is die bant vā eyn
drachticheit Sy is dat casteel
vā alre heilicheit Eñ daer om
seit Jhūs soe wie dat volherd
dich blyuet tottē eynde toe die
sal behaldē wesen eñ dat ewigē
loen outfaen Eñ om aldus toe
volherdē tottē eynde soe yst dē
mynschē vā noedē als hi hem
tot got bekeert myt guedē op
sat dat hi syn vur ledē guede
werckē nyet en gedynckt Mer
alleȳ pynsset om dat eynde
Want aēmerckende der vur
ledender gueder werckē mact
onachtsamheit of v̄metelheit
Mer aēmerckynge des eyndes
mact vrese Eñ alsoe die apos
telē noch cranck eñ weeck wa
rē mit geloue soe heeft die gebn̄

dide Jhūs hē geleert woe sy hē
hebn̄ soldē by den wael v̄claerē
de dat hi dē cranckē eñ v̄neerdē
nyet en v̄smaet seggende Eñ
als mē v v̄nolget om toe slaen ⊤ in die eȳ stede
oft toe doedē soe vliet ~~nu in die~~
~~eyn stede eñ dan~~ in die ander
eñ predict daer weder Eñ alsoe
wort van stedē tot stedē want
ic segge v vurwaer dat gy
aldus vlieende indē stedē van
ysrahel soe en suldi nuē ōganck
nyet gedaen noch v begyne
nyet volbracht of alle die stedē
v̄socht hebn̄ als des mȳschen
soen comē sal toe wettē v̄resen
synde vander doit Want bȳ
nē dat myddel vā desē tydē eñ
eer die apostelē dat rick gades
in allē stedē gepredict hadden
soe is hi gepassyt eñ v̄resen ge
weest vander doit Eñ als dē
apostelē al dyt geseit was soe
heuet sy die gebn̄dde hē noch
better willē sterckē eñ troistē
dat sy aen hē exempel nemē
solde seggende Daer en is geȳ
leer kynt noch discipel bauen
synē meester noch knecht banē
synē hē Recht of hi seggē wol
de En trect v nyet aen dat mē
v alleȳ voel lasters aē duet om
mynē wil Want mē sal sy my
seluē aen doen my die v meester
eñ v hē byn en outsyent sy nyet
Eñ daer om soe yst dē discipel
genoch ~~toe wesē~~ oft het hoert
hem genoech toe wesen dat hi
gelickt synē meester eñ den
sy

knecht dat hy gheluck synē here
dat is ōrecht lydende eñ gheyn
wracke toe suekē mer myt doch
dē toe loenē Of hi seghē wolde
eñ vonwerdighet myet toe lydē
hi die mȳ knechtē eñ discipulē
sydt ēn exempelē sullē v leerē
siet op my hē die leue hē Ihūs
seide voert Jnd of niē my die
vad̄ des huysghesȳndes byn
ghelastert eñ auer ghesect hest
dat ick belzebub byn hē dat ic
m dē naeme van belzebub die
duuelē wt dē ludē ghewopen
heb soe voel toe meer salmē
van v seghghē Want hi van
mynē huyse eñ huysghesȳne syt
Hebbē sy my willē beschemē
sy sullē v oic willē beschemen
hē daer om berwisst d ons die
heilighe ewangelie wael dat wi
ons myet bedroeuē en sullē dat
die quade mynschē sonder sake
quaet van ons seghghēde syn
Got die vōhenget duc wyl dat
die quade mynschē sonder sake
quaet vandē ghuedē seghghende
syn op dat die ghuede mȳschē
hem m oerē ghuedē werckē
myet vōhecssen en sullē hē op
dat sy m ontuoedicheit onder
haldē moeghē werdē hē ō noch
better die discipulē toe vōmanē
tot hydsamheit myt aen merckē
des witterstē oerdels m welckē
alle dynghē ghe apenbaert sullē
werdē toe weten ghuede eñ quae
dē Doe dat allē mȳschē dat
oerdel rechtuerdich duncken
sal aenghesiende die vōdienten
eñ myssdaeden vā allē mȳschē
Doe seide die ghebūdide hē ihū
tot hē Geyn dynck en is bedect
dat is gheyn werck m deser
wyt en is bedect dat wlack myet
ondect en sal werdē toe m dē
oerdel hē myet en is heymelic
toe wettē gheyn gedachtē die
myet apenbaer en sullē werdē
of hi seghghē wolde Alsoe Ihero
mus sent hē wilt myet outhien
die wretheit eñ vōvoetheit der
vūolgers eñ blasphemeerders
Want dē dach des oerdels
sal comē m den welckē dat v
doch dē eñ oer boesheit allen
mynschē ghetoent sal werdē
nae synē werckē eñ ey eghe
luckē ghegheuē sal werdē nae
synē werckē wtwendich eñ
wendich Doe seide Ihūs voet
dat ghoen dat ic v my seghghe
m duysterē warden oft mt
heymelicke myet myt apen
baerē sermouē vur alle mȳ
schē eñ dat ghoen dat hi my
van my leert eñ hoert Dat
suldy apenbaerlickē predi
kē den ludē leerende eñ troste
de gheluck als ic v my leere eñ
troiste hē dat ghoen dat mi
ozen hoert dat predict op die
dakē dat is apenbaerlicken
myttē werckē volbrenghen
Oft aldus toe vōstaen dat ghoe
dat ic v predicke m cleynē oft

nauwē stedē Dat predict nae
maels aū alle die werlt

¶ Meditatie eñ leeringe

In desen capittel werdē ons
vandē suetē meister Jhūs voel
saliger leeringe gegeuē sonder
lynige dienēde tot lydsaemheit
toe bewarē als ons liden eñ ō
recht aengedaen wort van
quaedē mynschē Die welcke
alsoe Scē ian crisostomus seit
die wapenē des duuels syn
Want gelic eyn mȳsche sond
wapenē nyet doē en mach
tegen synē viant alsoe en mach
die duuel sonder dē quaden
mȳschē oic nyet doen tegen
die heilige oft dochdelicke mȳ
schē Hort seit hi quade mȳschē
syn die cracht des duuels Eñ
geyn quaet en mach die duuel
saeyen in der werlt dan doer
syn dieners want in die heili
ge en vynt hi geyn stede Hier
om seit scē Augustyn aldus
laet ons aen merckē twe vi
andē Den eynē den wi sien toe
wetē den mȳschē Den anderē
den wi nyet en sien toe wetē
den duuel Den mȳschē laet
ons mȳnē Vur den duuel laet
ons wachtē Vur dē mȳschē
laet ons biddē Eñ tegē dē
duuel laet ons biddē Hoert
meer sullē soe en sullē guede
mȳschē hē nyet bedroeffē al ist
dat quade mȳschē qualic vā
hem spreckē sonder sake eñ

¶ schult

Want tot hem leider v̄troestin
ge heest ons lieue hē syn ōrecht
eñ laster in dyt ewangeli toe
kēnē gegenē seggende Hebñ
sy dē vader des huysgesyns
dat is my belzebub geheiten
woe voel mer dan syn huys
gesynde Beda seit Ist dat die
meister syn ōrecht nyet wreckē
en wil die got seluē is Meer
lieū heeft sȳ viande myt v̄dra
gē sacht moedicher toe makē
Doe ist vā noedē dat sȳ discipelē
die mynschē syn die selue regelē
vā volcomēheit nae volgē Eñ
hier op leert jus scē Gregorius seg
gende In alle dat goen dat vā
ons geseit wort soe sullē wy al
tyt heymelic tot onser herten
gaen eñ sueckē dē inwendigē
getuge eñ richter Want wat
batet v ist dat v alle mȳschen
lauē als die cōsciencie dy wroe
get Of wat mach schildē ist
dat alle mȳschē ons hynderē
als die cōsciencie alleȳ ons
beschuddet of bescherint Ende
daer om seit Catho Als yemāt
dy lauet soe gedynck dyns sel
ues richter toe syn Geloene
dy seluē beet vā dy seluē dan
ander mȳschē eñ want alsoe
scē Augustinus seit Geyn dienre
oft knecht gades sȳ en mach
sonder tribulacie Waenstu
seit hy geen persecucie hebñ
soe en hebstu noch nyet begōne
een kerstē mȳsche toe syn Redē
ist want een kerstē mȳsche

moit xp̄us werckē nae volgē En
daer om lydsaemlicke tegentheit
toe v̄dragē Doe helpet seer dat
mē xp̄us lydē aūdynckt Augus
tyns sett En wilt nyet nyet cleyn
moedich syn Want ist dattu myt
volder hertē aē sietste wat xp̄s
vur dy geledē heeft soe en salt
stu nyet ontbreckē myt cleyn
moedicheit Mer groet moedich
lic saltu dan v̄dragē alle tegenh
die dy toe comet En daer en bauē
saltu dy v̄blydē wāttu genōdē
werdes in einger gelycheit der
passiē dyns comēx Hy is gecomē
om dy exempel toe geuē eñ toe
v̄geues heuet hi dat gedaē ist
dattu geyn profyt en doetste
Waer om heuet hi laster gehort
dan om dattu nyet ontbreckē
en soldes alstu laster hoerdes
Ontbreckestu dan mit horē soe
heeft xp̄us dan toe v̄geefs ge
hoert Nyet en heeft hyt gehort
om hem seluē mer om dy Mer
daer om heeft hyt eerstē v̄dra
gē op dat wi soldē leeren v̄dra
gē ~~op~~ Hier op seit oic Gregori
Dan soe v̄dragē wi wael ōrecht
of spitticheit van anderē als
wy mit heymelick ons hertē
loepē tottē ~~hertē~~ quadē dat
wy gedaen hebñ Licht sal ons
dunckē dat wy myt onrecht
geslagē werdē als wy in onsē
werckē aen merckē dat arger
is dat goene dat wy v̄dienen
Here Jhū xe alder Gebet

guedertierenste die dy discipulē
als schapē onder woluē gesant
hebbes toe strydē tegē die werlt
eñ dē vyant En mit lydē der tri
bulatiē hē geloeft hebbes v̄trois
tynge sterct my broesheit Jnd
geuet my vasticheit tegē die pe
rikelē der werlt eñ lagē des du
uels Bewaert my van mynē
viandē sienlickē eñ onsienlickē
eñ geuet my lydsamheit in tē
gentheit eñ tribulatiē Op dat
ic mynē schepper altyt genoelē
moit mynē beschermer eñ in
dyt tegewaerdige leuē altyt
van dy beschermt daer nae
moit comē tot dy van allen
sundē geabsolueert Amē

Woe dat wy den doit nyet ōt
sien en sullē om xp̄us wille
toe sterue eñ hem toe belyden

Dat I capittel

Got deser tyt eñ als xp̄s
synē apostelē aldus
geleert eñ gesterct
hadde op dat sy hē nyet v̄slaē
en soldē oft mē hē ludē myt
waerdē oft myt werckē om sy
nē wille eynige persecutie aē
doende ware Doe heuet hy sy
noch vorder willē sterckē in
soe daniger manierē dat sy
die doit nyet ontsien en soldē
seggende Ti

En wylt nyet ontsien die goē
die dat lichā dodē mogē Die
ziel en moegē sy nyet doedē
Jt is cleyne dyt tytlick licham

toe v̄liesē om die ziel ewilickē
toe doen leuē Meer ontsiet al
leyn den geynē die macht heuet
dat lijf mytter zielē in dat ewi
ge vuyr eñ in die ewige pyne
toe stellē of toe werpē Recht
of hy seggē wolde En laet v pre
dickē nyet af om vresen van
enigē dreigē oft leuē hier opter
eerdē Dat is al cleyn dat gy hier
lyden sult Ick die ewich bȳ sal
v daer vur dat ewige loē geuē
En daer om wort ons geleert
dat wy om geyne vreese van
tytlickē leuē die waerheit v̄swy
gē en sullē toe wettē alst noit is
die toe seggē eñ nyet latē en sul
lē die toe beschuddē alst tyt is
eñ yt battē mach En op dat die
apostelē soldē wettē dat soe wat
dat geschiet dattet by die ver
henckenisse gades geschiet En
dat got v̄hengt dat ons hier
op der erden voel dyngē gebueren
onsē synē seer contrarie wesē
de op dat wi in betrouwē eñ
in groitmoedicheit hier opter
eerden sullē leuē eñ onderhal
den werdē En oic dat op wy
naemaels daer vur dat ewi
ge loen ontfangē mogē Doe
heeft die lieue heer Jhūs eyne
gelickenisse geseit in deser mā
mere Gy weet wael dat mē
twe vogelkens twe musschen
om eynē cleynē pēninck coopt
woe cleyn nochtans dattet sy syn
geyn van dē vogelkens en valt
ter eerdē neder in dē strick dat
is et en sterft nyet sonder uwē
vader Dat is sonder gatz des
vaders vursienicheit Want
gi en moeget nyet sterue sond'
syn ~~gehen~~ v̄hengenisse Jnd daer
om oft v vader in dē hemel eyn
op gesicht heeft op soe cleynē
vogelkens dyncket dan dat hi
voel meer syn ogē op v heeft
Gy die syn wtūcarē kynder syt
Jnd daer om soe en sorcht nyet
got v vader hi sal alle tyt by
v wesen Hy sal v sterckē in v
lydē hi en sal nyet v̄hengen
dat v enich quaet geschiē sal
dan om uwe salicheit Op dat
gi vur eyn tytlicke lydē dat
ewige loen sult ontfaengen
Daer nae seide Jhūs vort al
dus Alle die harē uwes die sy hoefs
getelt by gade Want sy sullē
weder keerē tottē licham ind'
toecomender v̄risenisse alsoe
voel als dienē sal tot bequā
heit des lichams Toe rechte
seit dat sy getelt syn want
dat geyne dat wy bewaren
willē dat tellē wy En alsoe sy
onse harē van gade getelt ō
bewaert toe syn totter glorio
ser v̄rysenisse gelick dat gelt
getelt wort om bewaert toe
syn Doe seide Jhūs vort ald'
en wylt daer om nyet ont
sien toe wettē die doit gi die
nae dat beelde gatz gemact
syt Want gy voel better sydt

dan die vogelkens of hi seggē
wolde Daer om en outsiet v
nyet die waerheit toe seggē
eñ toe predickē got die vader
die sal by v wesen hi en sal v
nyet laetē lydē sonder loen
Eñ bauē dyt soe seggē ic v soe
wie dat my belydt Dat is
die my bekent vur die quade
mynschen eñ in my geloest
dat is int apenbaer eñ vur
die mȳschē by my blyeuē Ick
sal hem kēnē eñ belyen vur
mynē vader die in dē hemel
is dat is Ick sal hem belyen
der ewiger gloriē werdich toe
syn vur mynē vader dē cōnick
der gloriē op dat hi hem out
fange eñ loen seggende Comt
gy gebn̄didē outfanct dat rick
rcs Eñ soe my loechent oft v̄sa
ket vur dē ludē ick sal hem v̄
sakē vur mynē vader in den
hemel Dat is toe seggē Soe
wie my loechent vur die mȳ
schē daer die belydinge myns
namē profitē mach nyet dor
rende my belyē noch die waer
heit des ewāgelys Ick sal hem
loethenē vur mynē vader als
ōwer[illegible] dich toe hebn̄ die ewi
glorie Soe wie dan hier xpm loech
hent mytter hertē in hem nyet
geloeuēde oft myttē monde hē nyet
belidende in tydē eñ stede alst
noit is of myttē werckē synē
gebaedē nyet gehoersaem sȳ
de Desē mȳsche sal xp̄us loec

henē toe wettē in der tyt d̄ wt
ster noit als hi sal seggē Ick en
kēne v nyet Eñ gaet v̄maledi
de int ewich vuyr Soe sprack
Jhūs dyt vurseide tot synē di
scipulē Recht of hi seggē wolde
Ick seynde v onder den wolue
om in mynē name toe predickē
ist dat gi om anxst oft ō vreese
vander doit my v̄sakende syt
ick sal v oic v̄sakē Meer blyfdi
by my eñ doit gy nae mynē
beuele Ick sal v vur mynē vad̄
bekenē eñ v̄antwordē eñ loeuē
Aū Moralizacie oft leeringe
In desen capittel soe werdē
wy vandē suetē meister Jhūs
seer gesterct tegen alle opual
lē eñ tegenheit ons gebueren
de van quadē mȳschē Ferstē
dat wy nyet outsien en sullē
dē natuerlickē doit mer den
ewigē doit Daer op seit ald⁹
Crisostimus wat is die vrese
der doit nyet en ist die droef
heit van wttē licham toe schei
dē mer yt is eyn myshape des
leuens naedē doit toe wetten
dat hi dē doit outsiet die nyet
en waent nae der doit toe le
uē Eñ soe seit hi vort die eyn
quade cōsciencie heeft die is
altyt cleȳmoedich eñ bevreest
Op dat selue seit die natuer
licke meister Seneca die eȳ hei
dē was Geyn dynck en mact
eyn bloede hert dā eȳ quade
cōsciencie vā begripelickē leuē

Ende hier om ist ons noit dat wi
hebben ende sonderlynge ende groet
betrouwe in xpo in al synē war
dē ende gelostē ons herē versekeren
de in allē perikel ende sorgē nyet
achtende die aēuechtingē ende
listē der viande ende van allen
quadē mynschē Ende ist dat wi int
begyn der temptatiē sterck syn
soe en sullē wi nae maels nyet
lichtelic verwonē werdē Want
Crisostimus seit Aldusdanich is
alle werckynge des viants In
dē eerstē is syn opual swaer ende
by naeōuerdrachlick Mer ist dat
yemāt myt sterckē gemoede
dat dracht soe sal hi hem sterck
vynde Ende woe die viant meer
weder slagen wort woe hi meer
vercaelt Want die duuel en heeft
nyet alsoe voel crachtē als ver
veertheidē Doe sullē wy dan
got alleyn ontsien ende alle ander
dyngē cleyn achtē want Gre
gorius seit It is eyn groete se
kerheit geyn dynck toe onsyē
dan got alleyn Ende eyn diwase vree
se ist daer by dat mer ontsien
wort dē ondanck oft ōwerdic
heit der mynsche dan got al
mechtich Want alsoe die wise
man seit die goen die dē myn
schē ontsiet die sal geryngē dan
neder vallē die in got haept
die sal verheuē werdē Meer ley
der huydē des dages soe wort
van voel mynschē mer ontsien
die vertoringe des mynschē dan
gades vertoeringe Ind meer dē
schade des lichams dan der zielē
Ende daer om alsoe Crisostimus
seit Want wy nyet ontsien dat
goen dat wy ontsien moeten
daer om soe ontsien wi dat
goen dat wy nyet en moetē ont
sien Daer om soe verbiedet onse
suete here dat wy by mynschelicker
oft werltlicker vresē nyet vā
der dochde gaen en sullē totter
sundē Om lichamlicke perikel
of tytelic profyt oft gemack
Meer van tweder hande ander
vrese toe wettē knechtelicke ende
soenlicke vreese sprect Augustinus
aldus seggende Die vreese daer
by du ontsietste pyne toe lydē
dyt hoert tottē knecht It en is
nyet groet toe ontsien die pyne
Mer yt is groet toe mynē die
rechtuerdicheit Alsulcke ōnoselheit
loeuet got daer by die mynsche
ōnoesel wort nyet myt vreesen
der pynē Mer myt vreesē der
iusticiē Ende dit is eyn reyn soen
licke vreese gelick dat kynt ont
siet synē gemyndē vader

Moralizatie

Op dat goen dat Jhūs hier
oic seit van allē harē des hoefs
getelt toe syn is toe wettē soe
Cirillus seit Dattet hoeft des
mynschē geestelikē is dat verstant
ende die harē dat syn die alre my
ste gedachtē die gode blikende
syn ende sullē ondersocht wordē
indē oerdele Ende toe rechte soe

werdē by dē haerē vōstaē die ge
dachtē want ghi die harē aen
gangē den hoefde Alsoe aen-
gangē die gedachtē den hertē
Cū alle dese gedachtē ~~goed~~ syn
ghetelt toe wettē op dat die ghe
de gedachtē geloent sullē wer-
dē eñ die quade gheppmeyt

Here Jhū xe ghees ¶ Gebet
my dat ic alle eertsche begerte
eñ sundelicke hefde alsoe ver-
smaedē mout Dat ic ghē dynck
mder eerdē en outsie toe lyden
om dynē name Mer dynen
name eñ dyn pāssie moetē alsoe
mynre hertē altyt in gheschre
uē werde dat my ziel vōdiene
toe hebbē die palme der vōwin-
ghe tegē alle tegē spoet eñ vur
spoet Cū alsoe mout ic dy belyē
mytter hertē monde eñ wert
kē vur die myschē mder eerdē
dattu nae dyn gheloftē my be
lydes vur dynē vader in den
hemel Op dat ic vā dynre ghe
dertigheit eñ ontfermher
tycheit myt alle dynē heiligē
eñ vōtaeren vōdienē mout toe
trygē die blytschappē ghelooft
van dy ghede Jhū den gheynē
die v alsoe belyden Amē

¶ Van letsele tot volmaecheit
toe comē eñ Jhū nae toe volghē

¶ Dat xi capittel

Do ghebīde Jhūs
als hi synē apostelē
aldus ghesterckt
had soe wolde hy hem liden
doē vōstaen Dat hi sy myet tot
hem ghenomē en hadde tot den
eynde toe dat sy hier opter eerdē
tyttelicke heerschappīe eñ weelde
hebben solde Cū alsoe tytelicke
weelde eñ ghenochtē spruyten
de syn wt tytelike payse ost-
vredē eñ die tytelicke weelde
~~ost vredē~~ doer dē tyttelickē vre
de dē myschē tot vleyschelicke
ghenoechtē eñ sundē brengende
is soe heeft die hene hē vort in
dyt wtseynde tot synē apostelē
geseit

¶ Ick byn ghecomē om dat vuyr
mder eerdē toe brengē eñ wat
wil ic anders dan dattet bern
Jndē doepsel mout ic gedoept
werdē Jnd woe by ic bedruct
ter tyt toe dattet voldaen sal
wesen Die myschē ¶ dy schy
en ~~duyster~~ duyster toe wesē mer
sy syn lichē Cū wat wil dyt toe seg
ghē wesen woe sal ic dese waer
den vōstaē Structura Jt ic
ghuet toe vōstaen Jnch die soen
ghuty die was ghecomē in eert
rick om die vierighe mynē symb
heiligē ghests in der eerdē dat
is in die werltlick myschē toe
brengē op dat sy ghot mynen
soldē eñ maleanderē Cū daer
om was syn begerte myet an
ders dan dyt vuyr der ghotlick
mynē mdē myschē hertē solde
ontstackē werdē eñ bernē toe
wettē dat hy in ghenē des hei
ligē ghests of by heiligher pre-
cantē of by heiligē aen dachtē

bernē eñ v̄meerdere op dat die
mȳne volcomē worde Daer
af spreect Gregorius aldus Dat
vuyr wort in der eerdē gebracht
als dat eertsche hert aūmyts
den brant des heiligē geestes
ōtsteckē synde in synē vleische
lickē begeertē v̄brant wort
Eñ op dyt selue seit Beda dat
dyt vuyr is die vuyrricheit des
heiligē geests die v̄lichtende is
die secretē des hertē myt ge
staedigē beroerē dat v̄weect
tottē oūstē dyngē Eñ v̄bernt
die sundē der vleischelicker be
gertē als doerne eñ distelen
Jhūs was oic gecomē om ge
doept toe werdē in synē bloe
de eñ om alsoe toe doepē den
ontfunctē mȳschē int doepsel
syns bloitz eñ passiē Eñ daer
om wast dē gebūdidē hē eȳ
manier van bedructheit dat
v̄treckē eñ dat v̄beidē van
den der tyt syure passiē Doe
hē v̄langende was nao dē
dach dat hi dat mȳschelicke
geslecht v̄loesē solde gelic dat
hi naeder hant seggēde was
Myt begertē soe heb ic begert
desen paesschē dat is dyt auēt
mael eñ laem myt v toe ettē
Eñ hier om soe seide die lieue
here noch vort tot synē apos
telē En wilt nyet meynen
dat ic hier opter eerdē gecō
mē bȳ om pays eñ vrede
toe mackē Jck en byn daer
om nyet gecomē mer ic bȳ
gecomē dat swert onder den
mȳschē toe brengē eñ om die
toe scheidē toe wettē dat kynt
van den vader eñ die vader
vandē kynde Die dochter vā
der moder eñ des soens wyf
vander sweger die vianden
des mȳschē dat syn syn huys
gesȳne Die mȳsche Dyt d
dunct my noch voel wonder
licker gesprackē toe wesē: sol
de die soen des vredē onvrede
willē mackē Scriptura En
trouwē dat en seit hi nyet
v̄staet hem wael Got die e
wige wisheit seit eñ sprect
Dat hi op der eerdē nyet ge
comē en is om dē tytlicken eñ
eñ werltlickē vrede toe brengt
~~alleȳ v~~ Want soedanige vre
de die brengt alleȳ vur hem
tytlicke genoechtē vleischelic
ke begeertē eñ sunde gelick
vur geseit is Eñ om die vrede
wolde Jhūs vandē mȳschen
v̄scheydē eñ afgesnedē toe
wetē daer by ~~daer~~ dat sy mal
canderē alsoe lief hebȳ dat
sy hem got afkeerē ost toe
mȳ toe dyenē Eñ dat syn des
mynschē meeste vianden
Want al hebȳ sy liefde na
tuerlickē: nochtans hatē
sy den mȳschē geestelicken
in den dat sy hem beletten
in geestelickē leuē vort toe
~~geestelic~~ gaen eñ om den
mȳschē den vrede toe ver
werue soe is hi gecomen

gecomē gewest eñ om ons toe
leerē eñ toe bewisē Dat wy noch
om liefdē vā onsen alderē noch
om vrynde eñ magē ons tot
geynē quadē oft tot sundē en
sullē laetē treckē oft got bege
uē of afgaen Eñ daer om soe
heeft ~~got~~ hi dat sweert der af
snydinge neder gebracht ond'
den luden daer mede sy ī wen
delickē sullē afsnydē alle tytlic
ke eñ alle wtwendige eñ vleische
licke begertē Eñ hier om seit
die wise leerer vort Soe wie
dat syn vader eñ moder mynt
oft lieu heeft meer dā my dat
is bauē my Die en is mynē
nyet werdich dat is mynre
gratiē eñ mynre gloriē Ende
die syn cruce dat is syn lyden
nyet op en neemt dat is soe
wie dat nyet v̄duldelickē en dra
get eñ volget my in mynre
leernige eñ oitmoedicheit Die
en is mynē nyet werdich recht
of hi seggē wolde Als mē v om
mynē wille voel quaets aen
doen sal Ist dat gi om sydt eñ
dynckt om uwē vader moder
kynder huysgesynde eñ nyet
volstandich in mynē dienste
eñ liefdē en soldet willē blye
uē Eñ v lyden om mynē wille
nyet en solt willē dragē Soe
eñ sy di mynre gratiē eñ myn
nē nyet werdich Eñ gy en sult
geyn deel myt my hebē int
ryck mynes vaders Want

alsoe Bernardus seit Sonder
lynge ~~is~~ den gotlickē troist eñ
en vort nyet gegeuē dē goenē
die vreindē troist suecken
Eñ daer om X
soe wie dat syn ziel Dat is syn
leuē hier op der eerdē eñ in
eertschē dyngē in tytlicke wel
dē eñ sundē seettet Eñ bemynt
die werlt eñ werltlicke dyngē
bauē my Die v̄liest syn ziel
want vur dese tytlicke eñ v̄
genckelicke genochtē soe v̄liest
hi die ewige vroude Meer soe
wie syn ziel dat is syn synlicheit
of tytlicke leuē oft syn tytlicke
genochte v̄kiest toe wettē als
die v̄smaedende Eñ al dat om
mynē wille die sal weder vyn
den in dat ewige leuē inder
ewiger vroudē vur dat goen
dat tytlickē is ontfaengē dat
ewich is Die mȳsche Hoerē
de dyt sermoē soe heeft myn
hert eñ mȳ v̄stant eñ sȳn ver
schrict als ic wt desen aēmerck
woe voel mȳschē die liefde ga
des eñ dat ryck der hemelen
v̄liesē aūmytz ongeordineer
der liefdē van oerē vryndē
eñ maegē Oft genochtē der
natuerē deser werlt Eñ dattet
waer is dat mē seit Soe wie
in deser tyt v̄kiest daer hy
gade mede v̄liest alst comē
sal aen eyn scheidē soe moit
hy deruē alle beiden Scriptr
¶ It is wael toe v̄staē want on

ghezdineerde liefde tot ghesellya
cē dynghē en is nyet dan ydel
heyden der ydelheydē alsoe die
wise mā seit eñ quellynghe des
gheests Daer om seit die ꝓphet
beter ist we betrouwē in got
dan mden mēsche Ja alsoe voēt
gheveert is soe syn vader eñ
moder eñ alle die vrynde ofte
ghaen vnr ghade Dat is oec al
soe toe vōstaen daer mē die hef
de van hē nyet behaldē en mach
sonder ghot dē heerē toe vtoerne
ost sonder hynder synde selnes
salicheit Dan salmē laetē sy
laetē want bauē hē ludē ende
oec bauē ons selue moetē wi
got mynē Daer om seit sce
Jheronimus Nae ghot mynt
vader eñ moder eñ dē kynd
Wer toemt dē noit dat die
mynne vā dynē alders eñ kī
derē nyet toe samē ghehaldē
en moetē werdē soe ist ghot
diensticheit in ghade die toe
haetē dat is achter toe settē
Men leest ēē exempel vanē eynē
eyn die alsoe belet eñ weder
haldē wōrt van te rechte ghot
nae te volghē myt ghroter hef
den synre vryndē eñ om daer
op toe vōsien Doe riep hy sy
op eyn tyt toe mael tyt oft
werschop ind onder der mal
tyt soe bat hi eynē vā synen
vryndē dē hi meyndē alre
ghetrouweste toe syn Dat hi
synē cleynē vnnyter om synē
wylle mit vuyr strekē solde
alsoe vern hi hem mynden
oft lieff hedde Wer die vrynt
die pyne ontsiende eñ hem
daer vur vreesdē: weygherdet
hem toe doen sēn daer nae
versoecht hi die ander vryn
de: soe weyghersdē syt ghelick
dē eersten Doe ghaf hi hem
toe kēnē synē opsat eñ mey
nyghe eñ seidē Dat hi alleyn
om oere hefdē wille tot der
tyt toe ghelaetē hadde ghade
dē herē toe dienē eñ nae toe
volghen Wer want hi m hē
ludē gheyn trouwe en vant
soe en wolde hi dat nyet langher
vōtreckē sēn wāt sy dat myste
lyt oers lichams vur hem
nyet en woldē mit vuyr stet
kē dat wilcke vōghenckelickē
is Doe en wolde hi oec nyet
beydē ziel eñ lichaem myet stel
lē in perikel des ewighē vuyrs
sēn alsoe beuael hi sy ghade
eñ schiet van hē Daer om is
mynsche is aen toe merckē
woe dat eyn yeder volyt in de
ser tyt hier ō wtūcarē is
sekerlick vur hemelrick toe
voel vōlarē Moralizatie
oft leermyte

Op dat ghoen dat onse hē
Jhūs vōmant ons cruce toe
draghē eñ hem nae toe volghē
is toe vōstaen ghestelickē dat
wy onse cruce draghē als wi
den laest vā penetentiē om
synē wille aēnemē onse en
ghenē wil eñ die begheerlicht
des vleeschs daer mede be-

bedwyngē de of wi mede ly-
dē hebn nyt onse eue naeste
Daer af sent Augustinus dat
alle dat leue eyb kerstē mē
schē ib ey cruce eē marteke
yst dat hy nae die ewangelie
leuet Ihū Crisostinus sent al dus
Die mysche draget syn cruce
die bereit ib tot allē perikelē
om ghatz wille ost noit waere
toe lydē totter dout toe heuer
dan dā hy got het Gebet
Here Ihū xe claerheit der
vaderlicker ghoue sendet m
my dat vuyr eē hitte deb heli
ghē gheestb Op dat m my wer
de ontstecke vmeerdert eē
volbracht die hefde eē det-
eue naestē Geest my dat ick
die affectie der vleyschelicker
machscap jnd die myne der
lichamlicker ghenochlicheit
ghelicke achter laet Ihū dy
baue alle dynghē toe mynen
eē ghemeretheit eē beschey-
heit m allē werckē toe hebbē
Ihū m die seker heit mynre
tracht ost vdientē mūmer-
mer toe betrouwē Die bade
der trane eē der ghueder vt
kē altyt tot dy seyndē eē vre
de van dy toe eyschen eē toe
vorighē Geest my oit hye dat it
alle dynghē der tydē mont wt
begeertē eē achter laetē mder
begertē op dat ic alsoe sy dy
waer achtich discipel amē
Van die troestinghe der discipel
en onder die waerde d ghebo-
den Dat xij capittel

alb

Dit alduß bydē ghuedē
hyere wat strenghelic
ken ghesent wesende
soe heeft hy dese syn
apostelē wat hapē eē troostes
willē ghuē waer by sy ghenoe-
lē soldē m wat weerdē eē hef-
den dat hy sy hebbende was
segghende

Die ghoene die v ontfangen
sal die ontfynck my Dat ic
ick hebbet m soe dancker wer
den alb of hy my vruntlicke
eē eerlickē ontfynghe Ihū die
my ontfaet die ontfaet den
ghoenē die my ghesent heeft toe
wettē ghot die vader Alduc
soe sullē die ghoen ghade dē al
mechtighē vader eē my synē
eengheborē soen hef doen die
v hef sullē doen Ihū noch mer
soe wie eynē rechtuerdighen
ontfynghet hy sal dat loen vā
eynē rechtūdighē ontfanghē
Ihū soe wie eynē ppheet dat ib
eynē priester ost predicker
religioes of rechtūdighen hy
sal dat loen van eynē ppheet
ontfaenghē Dat ib soe wie
nemant ontfaet om vrient
scop maechscap of tytlicke
ghewyn Noant soe en ontfaet
hy hem met puerlickē ō ghatz
willē mer soe wie hem ont
faet alb dynres ghatz dat w
werck ghatz doende m predi
catie of anderb die sal dat
loen eyns ppheteē eē eynē
rechtūdighē ontfanghē Ihū op

ontfaet

dat hem nyemant ontschuldi
gen en solde myt armoedē soe
seide Jhūs vort Doe wie dat
eynē vā desē toe wettē mynē
apostelē eñ oerē naecomelyn
ge Ost dent vā noedē wesen
sal geuet eynē nap ost schottel
cals watters hi en sal syn loē
daer van nyet v̄liesē want
yt sal hem vā gade geloent
werdē Die mȳsche Het schȳt
wt desen dat soe wie eynē gue
dē mȳschē om gades wille
wat guetz duet eñ dē guedē
in synē werckē ond' halt dat
hi alsulcke loen sal hebn̄ als
die guede mȳsche die dat guet
is doende Scriptura Het
is alsoe want eyn mȳsche
die sake hulp raet of daet
is vā eenich quaet die is schul
dich gepynicht toe wesē als
of hi dat quaet selue gedaē
hadde wael v̄staende als
syn meȳnige quaet is Ende
des gelickes soe ist toe v̄stae
van dat wael doē Want
soe wie eenich guet duet oft
yemant toe hulpē comt nae
synē v̄moegē dattet guede
werck geschiet Hi sal daer
van geloent werdē nae synē
guedē wille eñ groitheit synre
gueder meȳnige nyet nae
groetheit des bystants oft
gaue Want dat vrouke was
soe voel v̄dienēde vā twe cleȳ
pēnicxkens toe geuē totten

tempel als die groite ricke
warē van pondē toe geuen
want die pēnick die was
oer soe voel als dē ryckē eyn
pont of meer Die mȳsche
Ick hore wael dattet seer salich
is almysse toe geuē Scrip'
Int geuē van aelmyssē soe
v̄crycht eyn dobbelē loen wāt
hi giet wt dē brant der sundē
gelick dat ~~water~~ vuyr dat
water ⊤ eñ coept daer mede ⊤ doet
die gracie gades dat is dat
ewige leuē dat got selue is
Eñ dat hier segge van almy
ssen toe geuē dat is toe v̄stae
van allē anderē troestelickē
eñ behulpelickē werckē daer
mē dē vreemdē of den v̄dructē
mynschē mede troist eñ bistant
doit eñ die die werckē der ōt
fermherticheit v̄uullende is
want soe wat wi dē mynstē
doende syn in die eere eñ om
die mȳnē gades ons h'e' Jhu
het wert vandē gebn̄diden
Jhūs gerekent als oft hem
seluē in eñ aen syn ꝑsoen ge
daen ware Daer om seit scē
Benedict' in syn regule ald'
alle gastē auercomende sul
len werdē ontfangē als xp̄s
selue Want hi sal s noch seggē
toe wettē in dē oerdel Ick heb
gaest gewest eñ gy hebt my
ontfangē Eñ des gelicx sal
men besorgē die sieckē want
xp̄us sal seggē Ick heb sieck

gewest eñ gi hebt my genisi
teert daer nae om toe prysen
die gehoersamheit sprack vort
Jhus seggende aldus Die v
hoert die hoert my Die v v
smaet die v smaet my jnd v
smaet dē goenē die my gesāt
heeft toe wettē got dē vader
want ic eñ mȳ vader eñ syn
Dyt seide Jhus aldus tot synē
discipulē om toe toenē dat mē
oer leeringe deuoetlickē eñ wer
dichlyc aenhorē solde om die
eer gatz Eñ als die gebñdide
Jhus synē discipulē aldus ge
leert getroist eñ wtgeseynt
hadde Soe en is hi selue nyet
blynē rustende latende synē
discipulē in dē arbeit Mer
hi is oic gereyst in die steden
eñ die casteelē van dat lant
van iudeen om myt synre
heiliger leerē eñ myrakelē
dē volck vā sundē totten wech
des ewigē leuens toe leidē
Crisostinus seit dat die suete
meister Jhus syn discipulē wt
sande gelic die sōne wtgenē
de is oer stralē eñ claerheit
gelick die rose wtgenet suetē
roeck gelick dat vuyr wt
sprayt syn werinde Op dat
in dē doechdē eñ werckē der
discipulē ~~die sōne~~ die macht xpi
bekent worde gelic die sōne
blycket in oerē schynē gelick
die rose geuoelt wort in oerē
roeke Jnde gelick dattet vuyr
gesien wort in synē schyn Al
soe gyngē die xij discipulē dat
ioetsche lant predikende eñ ge
nesende toe wettē die zielen eñ
lichamē der mynschē Eñ dat
in allē stedē sond wtnemētheit
der ꝑsoenē leerende die mȳschē
myt wardē eñ myt exempelē
penetencie toe doen vur oer
sundē

Meditacie eñ Leeringe

Hier soe leert ons xpus Jhs
onse ~~bh~~ behalder dat wi den
prelatē der heiliger kerckē ge
baedē gehorsam syn sullē op
dat tot got nyet en keere dat
onrecht dat wy hem deden
Wāt in hē soe moetē wy aen
merckē dē goenē die sy gesant
heeft eñ daer sy die macht vā
hebñ toe wettē vā got seluen
Hier af sprect scē Augustinus
aldus It is eȳ groet orber des
mȳschē gade hē beuelende toe
dienē oic onbekent hem sien
de die redē des gebots Eñ yt
en mach nyet syn daer dē ey
genē wille des mȳschē hem v
heffende is bauē dē wille des
oūstē hi en moit myt swarē
laste des vals op den mȳschē
valle Bernardus seit Geyn
dynck en doit alsoe dē geest
van bescheidenheit als eyge
nē wille Desen wille seit hy
is contrarie der caritatē die
got seluē is Want wat hatet
oft pynicht got anders dā ey
gene wille Swicht dē eygenē

wille eñ yt en sal gheen helle sÿ
Daer om ô myẽsche en betrout
nyet m nyẽ ghebede eñ bisond'
werkẽ ducte wt dyns selues die du
wille vsmadende of cleyn ach
tende dat ghebot dyns oûstẽ
Want Augustinus seit Eer v
woert vhort ~~ghet~~ dat ghebet van
eynẽ ghehorsamenẽ myẽsche dã
van duysent ongehoersamẽ
Here Jhũ xt Geset
ghede meester ghenet my dat
it om dynẽ name alsoe mort
eerẽ eñ ontfanghẽ die pphyeten
eñ syn discipulẽ eñ badẽ die
by leermge di kenelt maken
eñ die rechtuerdichge die by
ghedẽ leuẽ di bewisen Kñ dat
ick hem bewisẽ mort dienste
der hefdẽ eñ der waeldaden
Benet my ont hé myẽ ghot wer
delickẽ toe hozen die prelatẽ
predicarẽ eñ priesterẽ eñ oer
vmaninge ghehorsam toe syn
Op dat it myrẽ ghewaerige
ghehoersamyge by di mort
ghracie vyndẽ âmẽ
Jhan sẽ Jan baptistẽ eñ woe
die gebũdide Jhũs hem prisen
de eñ vhessende was Dat Jñ
Doe wylen dat Cap
dat sẽ Jan baptistẽ
eñ woe die ghebũdde
Jhũs hem prisende eñ verhef
finde wat- m dẽ handẽ ende
ghenenthemsse van hero des ghemaniste
Doe quamẽ Zwaben
syn discipulẽ dageliz tot hem
segghẽ hem van die ghroete
tenkenẽ die wnderke die ghebũ
dide Jhũs doende was soe dat
die discipulẽ van sẽ Jan dee
eyn deel benydende warẽ sẽ
Johan wollende syn discipulẽ
nyet vslaen myer op dat sy hm
die ghotlicke werckẽ jnd nyt
Jhÿn selnẽ siende ghesticht solde
mogẽ werde eñ m hem ghelo
nẽ soe heeft hi twe vã synen
discipulẽ tot Jhÿn ghesant op
dat sy hem selnẽ solde hozẽ eñ
vraghe wie hi ware Kñ dese wa
rẽ die ghoen die alre meriste
van Jhũ twiselde Recht oft
sẽ Jan wolde segghẽ gy en ghe
loeft my nyet wat it v van
hẽ seggende by Gaet nv selnẽ
tot hem eñ vraget hẽ selnẽ wie
hi is hi salt v seggẽ Hier af
spreet Crisostimꝰ aldus Johã
nes synde m dẽ kercker wetẽ
de dat hi was by synẽ eynde
dat is die dont die wolde syn
discipulẽ xpo toe noeghẽ ghelt
oft eenich vader sterfẽde syn
kynderẽ beuelende ware
eynẽ ghetrouwe mombore wat
hi begeerdẽ m synẽ leuẽ toe
sien dat voltomẽ ghelone m
syn discipulẽ eñ dat sy ĩ xpo
ghelone solde sonder eenich twi
fel Kñ als dese twe van sẽ
Jans discipulẽ tot Jhÿn ghco
mẽ syn ghemẽ west soe heb
bẽ sy ghevraget segghende Jhũ
tu die ons toecomẽde is toe
weten belaest doer die pphete
om ons allẽ toe vloesẽ Of sy
wy eynẽ anderẽ verwachtẽ
de Jhũs toendẽ hem eerstẽ

mytte werckē daer na mytte
waerdē dat hi xp̄s was wāt
in die tegenwaerdicheit vā hē
eñ van anderē soe hadde Ihs
meniger hande sieckē gene
sē Eñ hi heeft tot hē ludē geseit
gaet weder tot Johānes eñ
segget hē dat die blyndē by
my werdē siende gemact die
douē horēde Die cropelē wan
delende die lazaruse gereynicht
nicht die arme eñ oitmoedi
ge mȳsche werdē geprect eñ
gelouich gemact Of Ihus
seggē wolde segt Johānes dat
by my v̄uult wort dat goē
dat by dē ꝓphetē van my ge
als die geyne die beloeft was
toe comē geꝓpheteert is ge
west Eñ want ic dese wert
ken byn doende soe niert
dan eñ geloeft dat ic v v̄loe
ser byn Daer om salich is
hi die gene die in my nyet
geschandalizeert dat is on
sticht en wort toe wetē die
my bekent vur dē soen gatz
eñ nyet vur eynē pueren
mȳschē Salich sal hi wesē
die my ō uwē wille sal sien
lydē eñ steruē eñ alsdan
in der tyt by my sal blynē
eñ my als dan nyet v̄sakē
en sal Eñ als iohānes disci
pulē weder om eñ vā dane
gegaen warē Soe heuet
die gebūdide ihus die wise
leerer ons willē leeren
dat wy nyemant in synē

of in synē dienarē tegenwaer
dicheit flatterē en sullē oft
prysen Want als mē eynē
dwaes in syn tegenwaerdic
heit pryset oft lauet soe ver
blyt hi hem Contrarie duet
die wise mā Jnd Ihus heeft
in oer absentie van iohānes
tottē volck geseit aldꝰ Wat
eñ wen hebdi vur tytz gaen
v̄suecke eñ besiē inder woes
tynē wat oft wen meyndi
dattet gewest is Sydy wt ge
gaen gewest om eyn riet ge
sien toe hebñ dat wilcke hem
beroert eñ waeyt hier eñ
daer Of Ihus seggē wolde
Meendi dat Johānes eñ licht
mā is den gi inder woestynē
in groter penetentiē gesyen
hebt dat hi als nu in synē ge
loue om d̄ gevenckenisse willē
ōstātafftich wesē solde waey
ende of v̄wandelende gelic
dat riet vandē wynde duet
Neen hi nyet hi blyft volstan
dich in synē guedē wille mē
kans noch myt dreigē noch
myt sinckē gebreckē Meer
in tegenheit eñ in vur spoit
soe blyuet hi onberoerlick hal
dende in vur spoet oitmoedich
eñ in tegē spoet lydsamheit
Soe seide Ihus vort Sydi dan
wt gewest om eynē mā toe
syen sachtelicke eñ costelicken
gecleit soe danige lude en vyt
mē in der woestynē nyet Mer

mē vyntsi n der cōmſe eñ hē
huwſe ne hem vōbliidē m tyt
licker eeren eñ houerdien teb
ſtaetz Alſulcke en is iohānes
mpet want hi was ſtelcit
myt eynē clede ſtemaet van
kemels haer Voort ſeide Jhs
mer ſydi wtſtaen oni eyne
pphet toe ſyen ſoe hebdi toe
recht wt ſtewest want ic ſeg
v hi is eē pphet eñ meer dā eē
pphe Ore myſch Woe woemt
dat Scriptura Johānes
is mer dan eyn pphet ſtenest
want hi was vā ſtade doer
den engel ſtepphetiert toe tō
mēde Itē m ſymre mod hebā
ſynde ſoe beſtoen hi toe pphe
terē als ne maget mā elīza
beth visiteerdē Itē Johānes
pphēteerdē claerlickē dat xpūs
tomēde was ſeggende was
Hy is vur my ſtewest ne nae
my tomē ſal toe wetē doepē
de m dē ſteist dē ick mpet wer
dich en bī ne menē vā ſynen
ſchonē toe ontbyndē Eñ hi he
net hē ont mytkē vyngher ſte
wesen ſeggende Inet dat lā
ghatz is Ander pphetē ne hebī
vā ne toecoemſt xpi ſtespraet
kē mer iohānes ne heeft mer
ſtedaen want hy heuet hē mpt
ten vyngher ſtewesē tuygende
dat hy xpūs was Hy is ont
werdich ſtewest ulim toe doepē
dat wilcke ne anderē mpet
en hebī moeſtē doē hi is ne
ne leeſte en ne naeſte pphet
by xpm ſtewest Doe ſeide ihus
voort van hē tuygende aldus
Dit is ne ſtoen daer af ſtesere
nē is is van malachias den
pphet toe wettē m den perſoen
ſtades des vader Inet ic ſen
de mynē engel vur dyn aens
ſchijn ſichte ne wilcke dynē
weeh vur dy bereidē ſal Wāt
Johānes heeft vur hē begonē
ſtehadt toe predickē den weeh
der penetencie eñ des doep
ſels m vōgyffenisse vā sundē
Ore myſche was Johānes
dan eyn engel Scriptura
Dat werck vā dē engelē dat
is dat beuelē ſtades toe vol
brengē Got werckt doer dē
engelē ſtelic ne herē doer
dē knecht engelē ſyn ont ba
dē ſtades ſtelick Gabriel tott
ſtebūder maget mariā
Eñ raphael tot thobiā ſtesāt
ſynt ſtewest Jnd alsoe is Jo
hānes eē nemre eē vur bade
eñ vur ſtengher vā Jhū ſte
weest Ten anderē mael is
Johānes eē engel ſteseit myt
ten engelſchē leuē puerheit
dat wilcke hi leidē m der woestynē
m meehdehicker reynicheit
eñ m contemplermyte daer
af ſeit triſoſtimus aldus
Dalich is Johānes ne vōdiet
heeft toe hebī alſulckē lanet
hoert nv eñ vōſtaet ſyn rō
dicheit Jck meyne dat Johā
nes

noch ghlorioser is want hi eÿ
mÿsche was eñ myt die ver
dienste der doch dē dan of hi
mdē naem eñ in natuer een
engel ghewest ware Wonder
lickē is hi want in mÿsche
licker natuerē is hy bauē ge
staen die heilicheit der engelē
Want hi leefdē in der eerdē
ghelick of hi wttē hemel ghedalt
were ghewest Als ghesien sorghe
draghende vur syn ontsam
vōstandelickē op ghesteuē mē
hemel Fñ op dat mē die wer
dicheit vā sē Johā wettē solde
Doe heuet die ghebñdide Jhūs
vort ghesent Wder waer soe seg
ge it v dat onder dē ghebarē
soenē van wynē of vrouwē
soe en is ghesyn meere ghebaer
en toe weten in heilicheidē
dan Johānes baptista One
mÿsche Was Johānes dan
soe heilich als xp̄us die oit
van eymre vrouwē ghebaerē
was Scriptura Cristus
die ghebñdide ghades soen die
was eñ is ghebarē ghewest
van eymre reymre maget
myet vā eynē wyf die ghetc
rumpeert is One mÿsche
Was Johānes dan heiliger
dan ander Wheterē eñ patri
archē Scriptura Dat en
sent xp̄us Jhūs myet mer ihs
wil seggē dat sy myet heiliger
ghewest en syn dan Johānes
soe dat Johānes ōmer soe hei
lich was als sy warē One mÿ
sche Fñ sinter die passie
xp̄i en ysser nyemāt heiliger
ghewest dan sē Johan Script
Dat en is myet vōtlaert mer
mē leset dat sē Johā eñ sē
Jheronimus ghesien syn ghewest
in eÿ visioen by sē Augustyn
eñ dat sy ghelick ghetleet en in
ghelicker ghloue syn Fñ op dat
mē toe better vōstaen solde dat
wart ghades eñ dat lof dat
die ghebñdide Johānes Jhūs
vā Johānes spreckende was
Ind dattet selue was toe ver
staen vandē ghoenē die noch
tytlickē leuē Doe was hi vort
segghende dat die mynste vā
dat rick der hemelē One war
nochtans meerder dan Johā
nes baptista Toe wettē dat
die mynste heilighe mdē hemel
eñ die myt ghade ghecront reg
nerēde is die is meerder in
ghloriē dan ghoen die noch hier
op der eerdē dagelix is strÿc
de Fñ die ghebñdide Jhūs was
vort vōtlaerende dat iohānes
meer dan eÿ wyet was segg
ghende van dagher den dagh
vā Johānes dat is dat hi erst
mael beghaen toe predicken
eñ toe doepē tot noch toe Doe
is dat rick der hemelē lydende
ghewalt ost craft eñ die ghe
weldighē die rouent Alle die
Wheterē eñ die wet dat is die
Wheterē in der wet die hebbet

gesmeteert dat is over dy hemelc
synt vmult Daer om wil dyt
wettē iohānes die is gehaet
die toe comende is die oren
hebbē om horen die horet
Die mȳsche sout is swaer
toe vōstaen Scriptura sprict
wylt di vōclaerē Dat ryck
gaet en behoert den sunderē
myet toe vā rechts wegē mer
myt dē datsy hē selue by pe
netencie gewalt aē daen soe
vēryghē syt Hū yt woert aldus
myt doechdelickē wercken
den goen ontnamē die daer
myt wt myt houdie vōstec
kē syn ~~gesellē Hū al dyt~~ toe
wettē dē duuel lucifer eñ sy
gesellē Doe wānoer die sonda
rē by penetencie weder
kerē soe tredē sy in die ste
de eñ plactse die hē myet vā
rechts wegē toe en behoert
eñ vōtreghē bi gratie eñ butē
recht dat ryck der hemelē

¶ Moralisatie

Daer om o mȳsche doet
dy selue gewalt niack dyn
vleysche eñ dȳ synlicheyt on
der danck der redē op dat
du dat ewegte leuē roefues
doet gewalt dynre natuer
en op dat sy dy myet neder
en du druckc tot eertsehen
dyngē mer dat sy dy vōhesse
totte oūsten gaede ¶ Hoert
Gregorius seggende aldus
Als die sunders tot penetē
cie keerē soe gaen sy als m
eyn vremde stede eñ rouen
gewelderick dat ryck der he
melē Daer om seit hy O ge
mynde broders laet ons aū
dynckē die quadē die wy ge
daen hebbē Hū laet ons ons
selue pynigē myt gheuen
gē claghē oft wēnē Die erue
der rechtū digē die wy onsē
lenē myet gehaldē en hebbē
laet ons die rouē myt pene
tencie Die almechtige got
wilt vā ons alsulcke gewalt
lydē want dat ryck der hemelē
wilt gherooft werdē myt
onsen wenē dat wolcke myet
schuldich en is onsē vōdientē
Op dat selue sent Eusebius
aldus Donder gewalt en
macht | myet syn dat eyn
eygheliek vōwandel synē toezu
m lydsamheit eñ syn houdie
m ontmoedicheit Hū vōwync
die aūuloedicheit myt mȳ
ne der armoedē eñ d behoef
licheyt Ind die ghulsicheyt myt
soberheyt Hū die ontsuysheyt
myt reūmicheyt Ind alsoe
woert van sulckē mȳsche dat
ryck der hemelē by gewalt
gherooft Hoert is toe wetten
alsoe die suete leerer Hermar
dus schryuet Dōmige mȳ
schē copē dat ryck gaedes als
die goen die hanterende sy
die wercke der ontfermher
tycheit als almesse eñ dee

gelick Die sõmygte stellẽ dat rick
gades toe wettẽ die heymelicke
penetentie doen Die sõmygte wer
den bedwongẽ daer in toe gnẽ
toe wettẽ die armẽ die wat be
duongẽ eñ wet al willich en sy
Die sõmygte die rouent toe wetẽ
die willige armẽ die armi van
geest synt Hoert voirt den heli
gẽ leerer sẽ Augustijnus daer
af spreckende Dzagestu woe dat
gestuen mach by wat vdienten
by wat hulpẽ hoert Dyt dynck
ib gestelt mdẽ wille des doenders
want dat rick der hemelẽ lydet
gewalt Omysche dat rick der
hemelẽ en suckt wet dan dy
selue alsoe voel ist weert alstu
buste geest dy selue eñ du salset
hebij wat bistu vslagẽ vã den
pzyse oft loen Cristus heeft hẽ
selue gegeuẽ om di toe crygen
eyn rick dat got dẽ vader it
Alsoe geuet dy selue op dattu
sy rych buste Op dat die sundẽ
wet en regnere in dynẽ sterf
felickẽ lichaem mer xpb Ihus
tot vẽrygenisse des leuens Eñ
weder seit hi aldus Wye wat
hebdy toe toope eỹ rick: waer
mede soe worden gerocht Dat
ryck wort gerocht myt armoe
dẽ die vrucht myt droefheidẽ
Die ruste myt arbeit die gloire
myt laster dat leuẽ myt er
dort Crisostomus seit Die hem
selue gegeuẽ heeft dẽ mysche
Woe sal hi die geselligh synẽ
rickẽ hẽ weigerẽ of wet gheuẽ
Daer om O mysche en sorge
wet wat of woe voel dattet di
kost of wat gemack of tyt
licke gewyn dattu vliest oft
wat of woe voel ongemakes
oft tytlickẽ schade du lydes op
dattu dat rick vroedb enbesitted
daer soe voel gloriose dyngen
af geset syn Doe seide ons hẽ
hẽ Ihus voirt aldus Alle die gly
uẽ eñ die alde wet vã xpo toe
tomẽde sprakẽ die hebij geduert
duert tot Johãnes tyt toe dat
ib vit tot xpus toe wãt xpus
eñ Johãnes beide in eynẽ ty
dẽ waren Ind doe tesseerdẽ die
Ipheten eñ die figurẽ der alder
wet want daer die Ipheten
myt figurẽ eñ duystre rẽ serif
tẽ xpm vursait hadde toe cõme
de den toendẽ Ihãnes apen
baerlickẽ tegen woerdich sy
de segghende Siet dat lam gods
Doe dat Johãnes ib dat bezy
vandẽ ewangelie eñ dẽ
nyen testamẽts eñ dat eynde
des aldẽ testamẽts eñ der pro
phetie Daer nae seide Ihus
wort Eñ walt ontfangẽ eñ
vstaen Johãnes ib yelyas w
myt en ib toe vstaen in den
yoen mer in dẽ geest Want
hy was yelyas gelick i drie
dynge Eerstẽ in strengheit
vã penetentie want myt
scharpẽ hardẽ cledere ware
sy beide getelt Ten anderẽ

m vaſter ghestndicheit berſ
pende die mysdadighē ¶ Een
der dē m doctrinē eñ bactscop
pynghe want ghelck ghehas sal
tomē condighē die toe coemste
ons hey ten vtterstē daghe des
oordels Alsoe heuet Johānes
ghecondighet die eerste toe comst
ons herē Iñ doe seide Jhūs vort
ghyne oē heeft die hoze die hoer
toe wetē vñstaende mwende
lick myt nerstichēde dat ghoen
dat ic vur gheseit hebbe ¶ Gebet
Here Jhū x̄ wanttu biste
die toe comē de biste om ons
toe behaldē eñ ghemē anderē
en vbendē wy Geest ons dat
wy by dynre hefdē eñ vreese
wt ghaen moetē van dē riet d
ydelheit eñ vā dē sot sachten
cleede d waellustē m die woes
tyne d penetencie Hundicht
ons by dē werckē der ewt
gherichcheit dattu biste die waer
heit by myddel der vulcker
die blynde sien Dattu biste die
myne bider wilcker die troue
lē waudelē die ontmoedicheit
Daer by houdighe lazerschē
ghesmert werdē Dat woert
daer by die doue hozē dat le
uē daer by die dodē vrise eñ
dattu biste die dochde daer by
die armē ghecert werē Op
dat alle mēschē totti bekeert
werdē Amē ¶ Woe Jhūs die
boese todē oerdelende eñ bers
pende was Dat liij capittel

Als die ghebūdide Jhūs
iohānē eñ syn werckē
ghepreseē hadde Doe was
berispende der todē houdie hart
heit eñ ontgelouē m dat deel
dat sy die leerē eñ predicatiē
vā Johānes myet onthalden eñ
nae ghevolghet en waren Noch
sy dē synē oic myet nae volghē
noch onthaldē eñ volbzenghen
en woldē A
Eñ daer om soe heeft die ghe
būdide Jhūs totte todē ghesent
Wen sal ic dese manere van
wolck ghelickē Ick mach sy dē
kynderē ghelickē Die mder p
plactsen van dē stratē sittē eñ
rocpē tot oerē ghelckē seggende
Wy hebn v ghesonghē Jnd gh en
hebt myet ghesprongē Wy hebn
ghelacht eñ gh en hebt myt ōb
myet ghewoent Die mynsche
¶ Woe sal ick dyt vñstaē Scrip
¶ Ick wyst dy doen vñstaen Die
kynderē der todē of m nideen
die plegē onderlynghe toe spelē
heni stellende opter stratē m
ij deelē tegēs malcanderen
aū staendē warē Iñ die goen
die staende warē m die eyn
syde die songē hedekens van
blytschappē oft vroechcheit Iñ
die andie ander syde staende
warē die warē contrarie
hedekens syngende vñ droefs
bespottende die vñgenckelicke
blytscop Iñ m die manere
soe berispede die eyn den aen
derē want die eyn waren seg

gende Woe en sydi nyet vro
lickē eñ blyde myt ons Eñ die
anderē waerē seggende waer
om en sydi myt ons nyet droe
nich Eñ dese spelē die werdēn
vandē kynderē aldus gehāt
teert om toe v̄smadē tytlicke
eñ ydel blytscop Eñ in deser
maniere soe wyl Jhūs seggen
gedaen toe hebñ iohānes vorē
eñ hy nae hebbende die iodē
die blyscap des ewigē leuens
eñ die cortheit des tyts die ewi
ge pyne eñ droefheit der v̄doē
der mȳschē gepredict hadde
Eñ die iodē die en hebñ op die
blytscop des ewigē leuēs noch
droefheit eñ pyne der hellē nyet
gedacht Sy en hebñ op Jhūs
noch op iohānē nyet geacht
gehadt Johānes en heeft nyet
geten noch gedronckē gehadt
toe wettē maniere vandē ge
meynē volcke want hi leefdē
inder woestynē gelick voren
van hē geseit is Eñ die ioden
hebbē geseit dat hi dē duuel
bynē hadde Recht of sy seggē
woldē hy leuet als die duuel
hi en eetet nyet hi vast altyt
gelick die duuel doet Aldus
neemt die quade mynsche al
tyt syn gelickenisse nit quade
eñ die guede mȳsche nit gue
de Sy en gelickē den heiligen
mā nyet by dē engele wes leuē
hy was leydende in allē doch
dē Mer sy gelickē hē by dē qua
den engel wiē hi in sȳ leuen

contrarie was Eñ die soen des
mȳschē toe wettē die soen gades
die dē mȳschē belauet gegeuē
eñ gesent was om dē mȳschē
vander ewiger doit toe v̄loessē
~~toe v̄loessen~~ Eñ die in eȳ tyt myt
iohānes gewest is die heeft ge
tē eñ gedronckē toe wettē mystē
ludē eñ nae der gemeender
ludē zedē van den soe waren
sy seggende Dattet eyn v̄slyn
der was van spysē eñ vā wyn
Eñ dat hi vryent is d' apēbaer
sunderē Recht of Jhūs seggē
wolde mē heeft dese v̄harde
iodē nyet moegē bekeerē noch
by exempel vā penetenciē of
strenge leuē noch by exempel
van gemeynē leuē noch by be
wysynge vā myldicheit eñ or
fermherticheit wat sy sien si
v̄keerent nit quade Dese iodē
syn voel mȳschē gelick die noch
myt geeselē noch myt beneficiē
of waeldadē van dē quaden
weder roepē noch tottē guedē
v̄wect en werdē Eñ daer om
sullē sy myttē houdigē eñ ver
keerdē iodē toe samē gebondē
werdē eñ die helsche pyne lydē
Crisostymus seit dat Jhūs
gedaen heeft gelick die iagers
die by contrariē wegē lysten
leggen om eenich wylt ge
fangē toe werdē Want hy
sande Johānes myt eynē strē
gen leuē Eñ hy quam seluer
myt eynē gemeynē leuē mer
sy v̄smaedē beide die wege der

salicheit Voant myt Johãnes
en woldẽ sy myet droemich
syn Jnd myt xpõ myet blyde
syn Eñ woe wael dat dese qua
de zodẽ aldus qualickẽ van
Jhũ eñ iohãnes sprekende
warẽ Doe was die hene Jhũs
segghende Die wisheit die is
gerechtuerdicht van synẽ kynde
rẽ dat is myet tegen staende
die blasphemie eñ quade war
den soe is nochtrans die soen
ghatz dat is die ewighe wisheit
van synẽ kynderẽ dat is vã
dẽ ghuede dochtelickẽ mysschen
vur ghuet eñ vur die soen gha
des gehaldẽ Recht of hi seghe
wolde Daer en is myet op toe
settẽ wat die quade vãdẽ my
schẽ seghedẽ syn Jt is ghenocht
den ghuedẽ dat sy onder den
ghuedẽ vur ghuet eñ vur doch
delickẽ gekent eñ gherekent
werdẽ myet my Die quade
die sullẽ nümpts oerẽ quadẽ
wardẽ eñ werckẽ ghepmacht
werdẽ Eñ daer om soe was
die gebũdide here vort seghe
de eñ dẽ zodẽ van dẽ landen
eñ stedẽ daer hi ghepredict eñ
voel teyckenẽ myrakelẽ ge
daen hadde berispende ende
dreyghende Eñ seide Wee dy
torazaym wee dy bethsayda
Dyt wee betreckent die ewighe
vdoemenisse want warẽ die
teykenẽ ghedaen m die stadt
vã tyro of sydonẽ die m v ge
daen syn toe wettẽ dat wilcke
heidensche stedẽ syn afgoden
aen bedende Dy soldẽ lanc ghe
tyt m assche eñ myt harẽ clede
rẽ penetentie ghedaẽ hebñ Voir
waer soe seghe ic v die stedẽ
vã tyro eñ sydonpẽ dat is die
myschẽ vã daer die sullẽ sach
telicker eñ my ghepmacht
werdẽ mt toe comẽde ordel
dan ghy vãharde myschẽ Want
sibt want die heidẽ en hadẽ
ghein ghesterenẽ wet noch pre
dicatie noch teickenẽ eñ myra
kelẽ ghelick dat toetsche wolck
dede Eñ du capharnaũ toe
wettẽ du volck vã capharnaũ
en vhene dy selue myet tot m
dẽ hemel Toe wettẽ du biste
soe vol houdẽ dat di dunct
nyemant dyns gelic toe wesẽ
Warẽ in sodoma die teicke
nẽ ghedaẽ die m dy ghedaẽ syn
toe wettẽ van my sy warẽ
lucht ghebleuẽ tot noch toe wat
sy soldẽ penetentie ghedaẽ hebñ
eñ alsoe behaldẽ werdẽ die
nv vtgaen is Voir waer ick
segghe v datet lant vã sodoma
toe wettẽ dat vsonckẽ eñ myttẽ
vuyr in dẽ ghront vbrant is
Dat sal mdẽ dagte des ordels
my of sachtelicker ghepmacht
werdẽ dan du toe wetẽ vãdẽ
sindẽ der ogelomicheit
¶ Mozaizace ost leermge
Sy die quade zodẽ die xpus
eñ iohãnes leuẽ eñ werckẽ

al mit quaets treckende warē
beteickent die achter clappers
die de guede werckē van an
derē mynschē mit quade v̄ar
gerē Want yt syn sōmyge
v̄keerde mynschē desen ioden
gelick die vā allē dynge qua
lickē ordelē Want ist dat ye
māt studeert eñ ontmoedich
is soe seggē sy dat hi eyn ypo
cryt is Is hi lidsaem eñ sacht
moedich soe seggē sy dat hy
bloede is Is hi rechtūdich dat
hi onlytsam is Is hi sympel
dat hi dwas is Is hi vroet
of vursienich soe seggē sy dat
hy arch oft loos is Is hi reli
gioes eñ ander mynschē ōgelic
soe seggē sy dat hi singulaer
oft wtgeteickēt is Is hi swy
gende eñ vredelic dat hy hē
veynst of eyn fantaseerder is
Ist dat hi syn ondersatē corri
geert soe seggē sy dat v̄me
telick eñ onvrelickē is Ist dat
hi om betters wil yt quaets
ongemerct laet soe seggen
sy dat on achtsaem is Ist dat
hy waket eñ bedet dat hi ō
bescheidē is oft om der myn
schē lof dat donde Heeft hi
der mynschē gratie soe seg
gē sy dat hy eyn flatteerder
is Eñ wilt hi nyet flatteere
dat hi dan houerdich is Eñ
des gelickes vā voel anderē
dyngē ordelende sy v̄metelic
die mit guede geschiē moegē

dat wilcke al groet sunde is
als vur geseit is ¶ Vort by
desen vur genoemde drie ste
dē werdē geistelickē v̄staen
eerstē bi corozaym die werlt
licke wise mynschē by beth
sayda die rycke eñ by cap
harnaū Die vleischelicke
mynsche die sonderlige xp̄m
v̄driuē gelick die selue drie
stedē Hier af spreet Crisos
tunus Aen merckt gi kerstē
wāt somige myrakelē syn
gedaen in corozaym somi
ge in bethsaida eñ somige
in capharnaū Mer by ōs
kerstē soe syn sy alle gedāe
want al wat xp̄s gewrach
t heeft dat hebn̄ wy wter
ewangeliē geleert Vort
seit die selue leerer hadde
xp̄us gecomē in dē tyt van
die van sodoma eñ alsulcke
werckē getoent licht soldē
sy hem bekeert hebbē Die
van sodoma want sy nyet
en hoerdē Loth dē rechtuer
digē man soe syn sy v̄gaen
in den vuyr eñ suluyr eñ wat
Eñ woe danige tormentē v̄
wachtē ons die cristū v̄sma
dē Eñ daer om ist seer salich
die heilige scriftē duck wille
toe lesen om dē wille gades
toe bet toe leerē kēnē om vort
toe gaen in dochdē ¶ Gebet
Here Jhū xe die ons myt
wordē eñ myt exempelē v̄

wett hebbeb droeuch toe sy
om die sundē Ihū toe vblyt
om geestelick gruet: greuet my
gracie d'tranē eñ mact
vruchtbaer die doure eerde
myns herte myt hemelscher
voechtichcit Op dat it my da
gheer beween in alle mynē
leuē soe dat my myn tranē
werdē moetē broet dach eñ
nacht Ihū dat myn herte alle
ydelheit vgetende barnen
moet in dynre hefdē Doe dat
it haestende tot gruedē wert
ken eñ opstaende tot gruedē
dē laue grades my vblyden
moet in haepē Ihū ten eynde
dy lauēde altyt myt dy v
blydē moet sonder eynde Amē

Woe dat Jhūs wt seynden
die lxxij discipulē eñ woe sy
weder quamē Dat Iv capt

De xij apostelē die Jhūs
ntgesant hadde
alsoe vorē geseit is Die synt
weder gecomē tot oerē he
uē meister eñ herē hē vtellē
de woe sy dē volck gepredict
haddē Ihū toendē dat sy syn
gebot voldaē haddē eñ Jhūs
heeft sy mylickē ontfangē
eñ geleit ter spdē in ey woes
tyne op dat sy nae oerē ar
beit ey weynch rustē solden
vttē geruchte synde vñ dē
volcke Ihū op dat sy hē selue
vgnederē mochtē in oeren

gebede Die vstroet waré myt
oerē predickē By dese weynch
rustē der apostelē woert vstaē
dat die heilighe myn sielē weynch
rustē hier hebn aer groetē eñ
langhē arbeit mer nae maels
sal hē geseit werdē dat sy rustē
van oerē arbeidē want oerē
werckē sullē hē volghē Hier
af spreet gregorius Dat dñ
alsoe voel meer rustē syn sal
alsoe voel als my rustē of gey
en is om die hefde grades Ihū
ter contrariē soe vstaet dat
dan alsoe voel my rustē syn
sal Alsoe voel als om die myne
des vleyschs meerder ruste ge
west is

Oñ hier nae soe heeft onse
heue hē Jhūs beteickent dat
is sonderlynghe geturē witē
goenē die hē nae volghende wa
rē lxxij discipulē is Ihū dat ha
uē desen xij apostelē Jnd hy
heeft sy gesant twe eñ twe toe
samē m allē plaetsen Daer
hy selue nae der hant wolde
comē predickē eñ teikenē eñ
myrakelē doen Op datsi xpō
eynē weeck eñ herbergē berei
dē soldē m die hertē der myn
schē Als Gregorius seit Die pre
dicatie vur quā eñ alsoe quā
Jhūs in die wōnghe des hertē
Jnd onse here Jhūs heeft tot
hem ludē geseit Die bouwe
die is soe groet Judē der werck
lude der syn weynch Ihū hy heeft

oic geleert eñ onder wesen
gelick als bauē van dat seyn
dē vā dē xij apostelē geseit is
gewest ¶ Eñ als semelickē eñ
elick by sonder volbracht had
dē dat goen daer om dat sy
gesant warē soe syn sy twe en
seuētich weder om groter blit
scoppē tot oerē herē eñ meester
gecomē seggende Here die du
uelē sy ons in dynē name on
derdanich gewest dat is Wy
en hebbē nyet alleÿ in dynē
die sieckē gesont gemact mer
wy hebÿ die duuelē oic wttē
mÿschē geworpē eñ v̄drenē
Die gebñdide suete hē Jhūs
aēmerckende dat sy hē in oerē
guedē werckē v̄heffende wa
rē Die wolde oerre lude crāt
heit genesē seggendē Ick heb
sathanas gesien als eÿ blixem
van dē hemel vallē toe wettē
om synre houdiē wil Eñ dat
hi hē in synre schoenheit eñ
macht toe seer v̄heeffende
was Recht of hy seggen wol
de siet oic wael toe dat gy v
nyet toe voel eñ v̄hefftet myt
der macht die v gegeuē is aū
die viandē Eñ gy alsoe nyet en
vaelt gelick die meester der ho
uerdiē sathanas myt synen
gesellē geuallē is Doe seide
Jhūs vort Siet ic heb v macht
gegeuē toe tredē op serpentē
eñ scorpionē eñ op alle cracht
des viants eñ dat v vā den
nyet en sal derē Mer en wilt
v daer in nyet v̄blydē dat die
geisten v onderdanich eñ ō
der worpē syn Of hi seggē
wolde Die quadē geestē toe
be~~wynt~~ dwyngē eñ ander
teickenē toe doen dat wort
sonnigē v̄lent quade mÿschē
nyet om hē seluē Mer om die
sterckinge des kerstē geloefs
of om oerbaer der salicheit
der goenre die yt sien of horē
Mer v̄blyt v seit Jhūs dat
uwe naemē geschreuē syn
in dē hemel Hier om O mÿ
sche wilstu dat dynē naem
geschreuē werde in dē hemel
soe weest neerstich guet toe
doen eñ geyn quaet Want
alsulke werckē alstu doetste
myt alsulkē letterē sal dynē
naeme geschreuē werdē Eñ
als die gebñdide Jhūs die alle
hertē bekende merckende
was dat syn apostelē eñ disci
pulē graue slechte mÿschē
warē Eñ bauē die scribē eñ
geleerdē syne leerē dochtelic
kē ontfangē warē v̄stan
denisse der gotlicker woer
dē eñ der heiliger scriftē ne
mēde Doe heeft hem die ge
bñdide Jhūs myt dē v̄blyt
eñ synē heiligē geist toe we
tē in dat werck syns heili
gen geests D
Eñ hi heeft geseit Ick be
lie dy dat is ic danck eñ laue

dy here eñ vader des hemels
eñ der eerdē Dattu dy den
wisen eñ vroedē v̄borgē heb
ste toe wetē dē wisen naeder
werlt toe sprecke die wilcke
in werltelicke dyngē eñ ond
dē ludē wis gerekent syn dat
is dē scribē eñ pharizeen eñ
anderē houdigē mysche Jnd
dat dē cleynē geapenbaert
hebste Toe wettē mynē sym
pelē eñ oitmoedigē discipulē
Eñ oic vader soe danck ic dy
dattet aldus beliest heft vur
dy dat is vur die tegē waer
dicheit vā dyn gotlicke ewige
wisheit aldus beliest heeft toe
geschiē Nyet en is by desen
toe v̄staen Alsoe Crisostemus
seit dat Jhus hē v̄bliedē om
dattet dē wisē v̄borgē was ~~dat~~
~~wilcke~~ want dat was toe be
droeffen Mer om dattet den
oitmoedigē geapenbaert
was dat wilcke was toe ver
blydē Eñ alsoe blyket dat die
sake in die goen was die ge
lauet was oere oitmoedicheit
die tot rechter wysheide leidē
de is Want die wise mā seit
in prouerbys Waer oitmoe
dicheit is daer is wysheit eñ in
die goen die nyet en geloefdē
soe was die sake oere houer
diē die v̄blynde is dat v̄stāt
Die mysche Wat was die
sake in got eñ waer om heeft
yt der gotlicker wysheit bliest

doer die sympel ōgeleerde my
schē Eñ nyet doer die wisse geleer
de cleerkē toe werckē Eñ waer
om en ~~vragdē~~ vrachdē die lief
here Jhus synē vader nyet waer
om dat hē beliest hadde toe wer
kē doer desen ~~[illegible]~~ sympele on
geleerde mynschē Scriptura
Alle Jhus ~~[illegible]~~ leuē eñ werckē
die syn ons in eȳ exempel Die
gebñdide Jhus als mysche die
wolde ons by desen toenē dat
wi op die werckē gades nyet
vragē of grondērē en sullē
seggende waer om doet got
dyt of dat Of waer om heeft
got dyt of dat aldus of alsoe
gemact of laetē geschien Wāt
die wysheit eñ die guetheit ga
des die en heeftet nyet gewracht
of en wercket oic nyet dan al
guet Want vā dat guet en kā
nyet dan guet gecomē Van
eynē guedē boem en can nyet
dan guede vrucht comē aldus
soe leert ons die gebñdide hē
Jhus Dat wy myt hē onsē he
melschē vader van allē danc
kē eñ lauē sullē nyet vragēde
waer om hi enich dynck doet
of laet geschien Die wille gatz
en is noch en wil dat wy vich
ters syn van synē werckē Mer
syn wille is dat wy als syn
kynderē eñ knechtē synē wille
beuelē eñ werckē onder da
nich sullē wesen daer om seit
Crisostymus Alsoe en saltu O

myn ſelfs ũmermeer onderſnet
ke die radẽ ghalz m ſynẽ werckẽ
wat hi ghedaen heeft Of by wat
redenẽ oyer m wat manierẽ
dat hi ſyn werckẽ heeft wille
ordynerẽ ghenet hẽ dancbaer
heit Want got en doet niet
ſonder redẽ of ſonder rechtiu
dicheit Als die ghebũdde Ihus
aldus van dẽ roep der ontmoe
digher mỹſelfs ghſprackẽ ~~heeft~~
hadde Doe heuet hi ſynẽ diſci
pulẽ eñ ons allẽ willẽ toenẽ
doer wen eñ by wat myddel
eñ by wens hulpe dat wi totte
eewigẽ leuẽ tomẽ ſullẽ ſeyghen
Alle dmck is my ghegheuẽ van
den vader Want nae der got
licker naturẽ ſoe heeft xp̃us
ſyn weſen eñ macht van den vader.
want myt die vẽynichеit der
nwẽſchelicker naturẽ myttet
ghotheit m xp̃o ſoe heuet xp̃us
alle die ghotlicke macht van
ewicheit Eñ alſoe xp̃us nae dẽ
ghotliker naturẽ een is myttẽ
vader ſoe wens hi voert ſeyghẽ
de Den ſoen en heeft nyemãt
ghekent dã die vader nyemãt
en weet wie die ſoen is dan
die vader Eñ nyemãt en weet
of en bekent wie die vader is
dan die ſoen eñ die ghoen dẽ
dat die ſoen wil apenbaerẽ
oft kenlick makẽ toe wettẽ
Want sy m der ewicheit toe
ſamẽ een gheweſt ſyn Doe iſt
dat wy mỹſelfs by myddel
vã dẽ ſoen die ey myddelre
is tuſſchẽ ghot eñ dẽ mỹſchẽ
Alle ghracie alle wſheit ende
ghotlicke kẽnſſe alleyn toe
vẽrichtẽ Eñ alſoe dan die ghe
bũdde ihus xp̃us hẽ ſelue
ghegheuẽ eñ tot ey myddeler
tuſchẽ ghot dẽ vãder jnd den
mỹſchẽ ghſeet heeft Doe heeft
hi ons ſullẽ tomẽ aẽ hẽ vſueckende
dat hi onſe myddelaer aẽ ſynẽ
vader weſen wil ſeghende
Comt tot my alle die arbey
det eñ belaſt ſydt Hocht of
hi ſeghẽ wolde Comt alle
met myttẽ voetẽ mer myt
heuligher ſedẽ eñ myt vaſten
ghelouen tot my toe wetẽ Om
my toe biddẽ Om my nae te
volghẽ Om my toe ghebruckẽ
Comt ghy dan die beſlaeten
ſydt tot my alb die doer der
waerheit Comt ghy ſieckẽ
tot my als medeeyn der ſa
licheit Comt ghy die m peri
kel der zee deſer armer be
drucker werlt ſydt alb tot
ter hauẽ der ruſtelicheit
Comt daer om tot my ſeit
Ihus alle die arbeidet ende
belaſt ſydt Daer op ſeit Em
ſoſtimus dat Ihus myet en
ſeide Comt ghi deſe eñ die n
yer ghy alle die ſydt m ſor
ſorchuoldichеidẽ die ſydt i
broeſchеidẽ die ſydt i ſunde

nyet op dat ic v sundē eys
sche mer op dat ic sy ontbȳ
de Comt nyet om dat ic v
glorie behoeuende byn Mer
want ic v salicheit wil Dan
volchter nae dat Jhūs seide
Eñ ic sal v v̄makē of v̄sadē
toe wettē in deser tyt myt
gratiē eñ in der toecomē
der tyt mytter ewiger glo
riē Doe sprack vort die sue
te hē Jhūs Draecht myn
ick op v toe wetē dat wil
ke ic vur gedragē heb toe
wettē als vā uwē meister
v leerende myt wardē eñ
myt exempelē Want ick
byn sachmoedich eñ oitmoe
dich van hertē Dat is ick
byn sachtmoedich want
ic nyemāt en quetse oit
moedich van hertē wāt
ic nyemāt en v̄smade noch
en bedriege Of hy seggē
wolde Leert van my op
dat gy in uwē sedē sacht
moedich sydt nyemant
quetsende myt waerdē
oft myt werckē Eñ dat
gy oitmoedich sydt nye
mant v̄smadende Dan
volchter nae dat loen dat
Jhūs daer vur geuē wil
seggende Eñ gy sult vȳ
dē rust uwer zielē toe we
ten hier eñ naemaels
wilcke ruste hier begynt
Mer int hemelsche lant

op
wort sy voleyndt Wort dat
nyemant toe seer en ontsie
dat ick ons herē als too
swaer synde soe seide hi Mȳ
ick is suete eñ mȳ last is
licht want die myne macketē
licht Daer af seit scē Jherom
mus Geyn dynck en is der
mȳnē hart noch geynē arbeit
swaer Laet ons xp̄m mynē
eñ licht sal ons dunckē alle
dat swaer is Daer af sprect
oic die poete dat geyn dynck
pyne en is dan dē onwilligē
geyn droefheit en hebȳ wy dā
van der onlidsamheit

Meditatie eñ Moralizatie

Tot desen suetē herē sullē
wy dan toe recht onsē toe gāck
mackē die eȳ ruste is dē ar
beidēdē Een v̄lichtinge dē be
lastē een v̄sadynge dē honge
rigē Jnd nyet en is hi comen
roepē die rechtūdigē Mer die
sunders tot penetentien Jnd
onder alle synē anderē doch
dē Doe v̄maent eñ seynt ons
die suete Jhūs sonderlynge tot
ter dochdē der oitmoedicheit
op dat wy die van hē leerē
moegē Wilcke oitmodicheit
die wortele eñ fondament
is van allē dochdē Alsoe scē
Ambrosius ~~seit~~ scryft Jhūs
en heeft nyet geseit Leert vā
my want ic moegende byn
Jnd dat ic glorioes byn Mer
leert van my want ic oit

moedich bym dat wilcke ghy
nae volghē mocht eñ ſtē Gre
gozius ſpzect hier af aldus
Daer toe heeft die eÿgebarē
ghedes ſoen aen ghenamē die
formē onſer cranckheit Daer
toe heeft die onſienlicke got
hem ſienlicke eñ oit vſmaet
ghetoent Daer toe heeft hy
vdraghē vſmaetheit beſpotti
ghe eñ pyne ſymre paſſiē op
dat hy dē mynſche ſolde myet
hoūdich toe ſyn Voe groet
is dan die dochde der oitmoe
dicheit oin die wilcke alleyn
toe leerē waerachtelicken
die ghoen die ſonder ſelfatti
ghe groet is cleyn is ghewor
dē tot ſymre paſſiē toe Oozt
ſeit die ſelue Gregozius wāt
die hoūdie deb viants oer
ſelue ghegheuē heeft toe ſÿ eÿ
oer ſpzonck ons vlieb Doe
is die oitmoedicheit ghedes
gheuondē toe ſyn een mſtrin
nēt onſer vloeſynghe Want
dan onſe vloeſer regieren
de is die hertē der oitmoedi
ghen myſchē Eñ die viant
ghezeit wozt die cōnick vā hon
dert myſchē Doe bekenē wy
apelickē dat die hoūdie eyn
ware seekerheſte teikē is der
vnwozpender Eñ oitmoedich
eÿ waerachtich teickē der
ſtūcarender ℣ Gebet
Here Jhū xpe ghenet my
doer der heiligher pzekynghe
dynre diſcipulē alſoe ghelcert
toe werdē by dynre ghratie dat
my nyt behoue toe vblydē myet
mi die ydelheidē oft emighe dyn
ghē my mi bzengende emighe ho
ūdie oft vbheffinghe Oer mids
heiligher cruce m allē dynghen
oitmoedicheit m my vweckē
de Die heiligher leermighe der
ewanghelē mout my herte
veſtighē eñ ſterckē in dieper
oitmoedicheit Eñ m allē doch
dē Op dat it vā ſundē ghere
nicht eñ myt dochdē vniert
vdienē mōt toe vyndē ruſte
der zielē m dit teghenwaerd
dichghe eñ toe comēde leuen
Want ōruſtich is mÿ herte
tot dattet ruſtet in dy ghede
Jhū Amē
℣ Dan dē mā die ghewont was
vā dē mordeneers dat hy en

En voꝛt ſoe wolde die
ghebēdide Jhūs toen
en dat ſyn diſcipu
lē myt oitmoedicheit vlicht
tet warē vā ghode dē vader
eñ myttē ſalich Want m hē
volbracht was dat ghoen dat
wilcke dē alt vaderē ghelaut
was ſoe ſeide hy
Salich ſyn die oghē die siē
dat ghoen dat ghy ſydt Eñ myt
dē ſoe ſeit hy ſy ſalich toe ſyn
want ſy onſē hē Jhū ver
dient haddē toe sien helsam
lickē myt vleiſchelickē oghē
eñ oic ghecſtelickē myt i wē

vytē oytē Want die doen die
xpūs sien doer dē telone te
formeert myt hesdē die synt
salich m hapē Jā ist dat sy
volherdē soe sullē sy salich sy
m gebruckē Jck segge v seide
Jhūs dat voel ꝓphetē eñ cōmge
hebn begert toe sien dat groē
dat gy siet eñ sy en hebbens
nyet gesiē Jā horē dat doen
dat gy hoert eñ sy en hebbēs
nyet gehoert Toe wettē i deser
mamerē dat die discipulen
gesien eñ gehoert hebn wat
die ꝓphetē eñ cōmgē hebbent
alle geestelickē gesiē eñ gehoert
ayer die discipulē beide lichā
lickē eñ geestelickē hebn gesiē
syn suete tegēwaerdicheit mt
aēnemē der mēschedēr na
tuerē die heilicheit synis leuēs
m symre cōūsacie syn godlicke
macht mdē myrakelē sy gloxie
m symre transfiguracie Jā sy
hoerdē syn suete stymme eñ leer
mge Jā als dat gesuede soe
was daer by een vandē rodē
geleerdē iodē meester mder
toester wet Dese eñ deser ge
lickē die warē alle die waer
dē vādē schriftuerē der wet
wet vōstaende of lesende ayer
dat rechte vōstant der waerd
en haddē sy nyet Jā op dat
hi onder dē volcke vur eyne
groetē meester genoemt sol
de wesen Jā mē seggē solde
noegē dat hy myt Jhū soe

groetē wysen meester gedispu
teert hadde soe stont hi op wā
lende Jhm temptierē vragende
eñ seggende aldus meester wat
sal ic doen dat ic dat ewige le
uē sal mogē besittē Jhūs die was
weder om tot hem seggende Wat
is daer geschreuē ynder wet
woe leses du woe vōstaestu daer
vā Dese iode antwardē Jhm
weder om jnd seide dat doen
dat hi geleesen hadde nier nyet
volbracht en hadde aldē Du
salte hef hebbē dynē lyf eñ dynē
got wt alle dynre zielē eñ wt
alle dynre crachtē jnd dynen
euē myscheē Dat is dynē naeste
gelick dy seluē Hier op heeft
hem Jhūs weder om geseit
Du hebste waer eñ recht geant
woert doet alsoe toe wetten
dat bewisende myttē werckē
Jā du salst leuē dat is du salte
dat ewigē leuē daer mede vō
dienē Myt welcker dochtche
ker antwoerdē soe en is dese
geleerde iode nyet toe vreden
gewest ayer hy wolde recht
uerdich toenē hem seluē wanē
de Jaen alleyn vur eynē my
schē die dat hert vā bynē nyet
en siet Jā soe seide hy tot Jhm
aldē Wie is dan my alre naest
of euē mynschē Jhūs op waert
siende heuet hem eyn gehecke
msse geseit m deser mamerē
Dit is geschiet dat ey man
reisende was vā Jheruſalem

tot nae iherico eñ hi viel in
handē vandē rouers oft moer
deners Die wilck dē vur seydē
mā beroeft hebñ eñ seer gewōt
eñ syn en wech gegaen latende
hem al naect eñ by nae half doit
liggen It geschiedē datter selū
tyt eÿ prister dē seluē wech was
reysende eñ dē gewondē man
siende is vur by gegaen eñ hef
ten laetē liggē Eñ des gelyck
heeft oic eÿ leuyt vur by gegaē
Leuitē dat syn myt ons diake
nē myre dan priesters beriet
om priester toe werdē Eñ als
dese leuyt bidē gewondē mā
was eñ hem alsoe liggē sach
soe is hi oic vur by gegaen eñ
liet hem leggē Hier nae soe
quam eyn samaritaē oic den
seluē wech gaende Samarita
nē die warē af gescheidē ludē
vander ioetscher wet Eñ als
hy by desen gewondē mā quā
eñ hem sach soe is hy myt bar
hertichеit bewegē of beroert
geweest eñ heeft dē gewonde
mā synē wondē gereÿnicht
eñ v̄bondē gietende in die wō
de wyn eñ oli Eñ heeftē op sÿ
peert gelecht gehadt Ind heeftē
gebrach in eynē stael vā eynre
herbergē eñ heeft syns sorge
gehadt Eñ des anderē dages
soe heeft hi dē bewaerder des
stals ij pēningē gegeuē hem
last eñ beueel gegeuēde dat
hy op desē gewondē mā sorge

eñ toe gesicht hebñ solde Ende
als hi weder om comē solde
soe wolde hyt v̄geldē eñ vol
doen van dat goen dat hy ne
dē sieckē man meer toe cost
geleit solde hebñ Eñ mytten
soe vrachdē Jhūs desen geleer
den iode seggende Wie soe
dinicket dy van desen driē
dat die alre naeste geweest
is van desen beroefdē man
Eñ die aldus in handē vandē
rouers gevallē was wan
op hy antwaerdē Die goene
die ontfermhertichеit in hē
bewesē heeft Jhūs die seide
weder tot hem Ganck eñ doet
oic alsoe Die mÿsch Ick be
uoel wt desen dat des myn
schē vryende oft maege niet
en syn syne naestē mer die
goen die hem guet doen eñ
bystaen dat syn syn alre naes
tē Scriptura Ontferm
hertichеit die is soe groet eñ
soe crachtich Dat sy die vrem
de ons naeste is maekende eñ
dat meere is mytter ontfer
hertichеit wort dat ewige le
uē besetē Eñ die is O mÿsche
dyn alre naeste den du nakest
synre toe ontfermē Mer die nie
mant en ontfermt die en
heuet geuē naestē Hier op
seit Ambrosius aldus Want
ons dan nyemāt naerder
en is dan die onse sundē ge
nesen heeft soe laet ons hem

mynē als onsē herē eñ got
oic laet ons hem mynē als
onsen nastē ¶ Moralizatie
ende Leeringe
Want een ygelick in der
vnr seider wet onder soecht
sal werdē in dē wttersten
oerdel Soe ist ons noit neer
stelickē daer in toe studeren
op dat wy daer op antwoer
dē moegē alsoe vā dē rechtū
digē in dē salter geseit wort
Dat hi in der wet des herē
dynck dach eñ nacht Dat pry
cepael eñ groet gebot deser
wet is Du salte mynē dē hē
toe wetē want hi by synre
moegentheit dy geschappē
heeft got toe wettē want hi
by synre wisheit dy geleert
heeft Dy v̄stant v̄lichtende
want hi by synre guetheit
hem seluē v̄oitmoediget heft
eñ dy gemact eñ v̄loist heeft
Wt alle dynre ~~ziele~~ herten
dat is wt alle dynē wille eñ
wt alle dynre zielē dat is wt
dynē synlickē begertē Die be
roert wort bidē wille eñ wt
al dynre gedachtē dat is wt
alle dynē v̄stande eñ wt alle
dynē crachtē toe wettē om
daer wt guede werckē toe
doen nyet slappelic mer vier
richlick oft manlic Dan volch
ter nae Eñ dynē euē naestē
gelick dy seluē dat is myt
sulker begertē gelick di seluē
toe wettē tot gratiē in deser
tyt eñ tot gloriē in der toe com
mēder tyt ¶ Item vort soe wer
dē wy bider ontfermhertigē
samaritaē oic geleert ontfer
hertichеit toe doen onsē euē
naestē Daer toe v̄maent ons
oic Augustinus aldus Nv die
wile dat wy in dyt leuē sy soe
laet ons onderlynge onse lastē
dragē op dat wy comē moegē
tottē leuē dat wilcke alle last
deruende is Dat amboch der
mynē is malcanderē last toe
dragē Daer om laet ons hē
bewisen des crancheit wy dra
gē willē dat goen dat wi willē
soldē vā hē ons bewesen toe
werdē Oic soe is toe denckē
dat geyn mynsche en is hi en
mach wael eenich guet in hē
hebñ dat wilcke du nyet en heb
ste al ist oic dattet v̄borgē sy
in wilckē hy sonder twifel ba
uē di syn mach Eñ alsoe Gre
gorius seit Ist soe dat die myn
sche merckt dat ongerief of
ongemack dat ander mynschē
van hem dragē Soe draget
hy toe lichter dat goen dat hi
lydet van eynē anderē Daer
om sullē wy dyt aēmerckē
eñ onsē euē naestē gebreckē
crancheidē eñ laestē lydsaem
lickē eñ willickē om gatz wille
dragē Ancelmus seit Ick meyne
meer dat toe hapē is die behal
denisse des goens die luttel guetz

duet eñ ghonstich is dē werke
van anderē mȳsche Dan deb
ghoens die voel duet eñ benydē
de is Hī weder seit hi die mȳ
ne die vȳghinderende eñ leuen
de makende is alle die ledē
der kerckē als sy siet dat wi
ons vȳblydē van eyns anders
val ter stont soe snydē sy ons
af vandē lichaem der heiligher
kerckē Hī lichst daer om en
syn wy myet droefsich vā onsē
+ wāt weerē wy int lichaem
+ Sonder tvvyuel wy solden
droeue syn want alsoe langhe
is dat hyt droeue alst in den
lichaem is Maer ist af ghesnedē
soe en macht noch droene sȳ
noch ghenoclē Hyt desen desē
dan soe mach eyn mȳsche
m siech vȳsynē eñ merckē oft
hi een hyt xpī is Ende by den
olie eñ wyn die die samari
taen storzende in dē wonden
deb crancke ghewondē māb
Doe wort ghleert woe dat
d mē meesterē eñ ghenesen
sal die arme sinderē die
myt sundē in oere zielē ghe
wont sy Hī tot penetencie
tomē in die wilcke mē storzē
sal ohe suetlick eñ ontfer
hertelick die troestynghe eñ
ghenade ghelouende Hī ont
dē wyn die sterpelick straf
fende eñ berispende eñ tot
sterper penetencie vȳmanē
de als vaste dat lichaem onsche
Hī daer om en sal ghenē ohe
synde sonder wȳ noch nem
sonder ohe Daer af spreect
sē Gregorius aldus Die sacht
mdicheit is toe mengē mytter
strenghicheit Hyt beidē is toe
mackē eȳ mēghynghe op dat
die onder sutē myt groter
strangheit myet en vȳwa
rē noch myt seer ghrote ghe
dertierenheit myet en wer
de ontbondē ¶ Gebet
Here Jhu xpe bewaert
ons nederdaelende vāder
contemplatiē totter werke
licheit Op dat wi myet en val
lē onder die mozdeners die
apetite der synē noch bero
uet en werdē vandē ghiftē
der ghratiē noch ghewontī
natuerlickē ghanē Die prie
ster eñ die diakē toe wetten
dze oūste eñ nederste pozte
d redenē en moet myet neder
dalē dē seluē weech tōsenterē
de ni die sunde mer dat si op
waertz moetē clymē Hī die
samaritane toe wettē die ghra
tie d vȳkiesynghe die moet ōb
ghenakē die wondē d sunden
vȳbyndē In storzende ohe hy
pe d ghenadē eñ vreese d recht
ñ dicheit Hī dat hy ons legh
bancste op die beeste ozdinerende
die redelicheit binnē die synē
licheit leydende ons in den
stuel ī nēmerckynghe d sundē

eñ op den anderē dach d' ver
risenissē ons gene twe pēnyn
gē toe wettē die stoele der zielē
eñ des lichamis Amē

Van Maria magdalena
wie sy was eñ oer bekeernis
se eñ penetēcie Dat lvij capitt

In desē tydē soe wa
ren int lant vā
iudeen twe gesust
eñ eynē broeder
toe wettē Maria magdalena
eñ martha Jnd oer broder die
genoemt was lazarus Dese sus
terē eñ broder warē wt
cōnicklickē geslecht gebaren
Die vader van desen driē kyn
derē die was genaent sirus
eñ was here eñ hertoch van
voel stedē eñ landē liggende
lancx die zee in syrien Eñ oer
moder die was genoemt enc
haria Dese maria eñ martha
boerdē nae oers moders
doit vur oer eerfnisse twe
plaetschē toe wettē dat sloet
of casteel genoemt magdalū
daer maria nae genoemt
was eñ oic noch is liggende
twe mylkens vā genazareth
Eñ eyn casteel genoemt betha
niē liggende by iherusalē eñ
eyn guet deel vander stadt
~~vand stat~~ vā iherusalē Lazarus
die gaf hē tot ridderscap Jnd
Maria gaf oer tot alle werlt
telicke genochtē eñ lustē soe
dat sy myttē vur eyn sunderschē
genoemt eñ gehaldē was Mart
tha die gaf oer tot allē dochde
lickē werckē eñ tottē regimētē
van oerre alder guedē oer
woen stat tot bethaniē haldē
de Doe dat gebūdede Jhūs voel
tytz tot oerē huyse geherbercht
eñ ontfangē was Isidorus seit
Woe dat op eyn tyt als maria
wt die stat vā ihrlm toe betha
niē tot martha weder toe huys
gecomē was Eñ martha oer
suster oer van dansē eñ werlt
licke blytscopē die sy hanteerdē
berespt hadde eñ oer voel vā
der pynē der hellē eñ glorien
des ewigē leuens v̄claerende
eñ seggende Dat sy dē oūsten
eñ schoenstē cōnick alleyn mynē
solde Eñ als maria tot dē
wordē gehoer geuēde was vra
gende Of dat tyberius die kei
ser were Doe antwaerdē mar
tha daer op dat die cōnick
daer sy afspreckende was
Cōnick eñ hē was banē alle
cōnuckē Jnd dat syn rick oūgeuc
kelickē ewich was duerende
eñ v̄claerende int eynde Dattet
Jhūs was die gatz soen Jnd
woe dat hi vander reynre ma
get Maria gebaerē was eñ
gecomē hier op der eerdē om
dat mynschelicke geslecht toe v̄
loessē van dē ewigē doit Eñ
myt desē soe begaen Maria
eyn māmere vā berou toe crygē
begerende Jhm toe sien Eñ ond

dyt spreckē soe is Lazarꝰ myt
synē ryddērē eñ lidē vā butē
toe huys gecomē brengende
myt hē alle spreckende dē ge
bñdidē Jhm̄ Eñ als Jhūs int
huys gecomē was soe heuet
hy Maria myt synē barm
hertigē ogē aengesien gehadt
in soe daniger manierē dat
sy in een camer getredē is
Daer sy vā groetē rouwe alle
die nacht myt weenē hant ge
slagē eñ oer haer toe trecke
aū gebracht heeft gehadt Eñ
soe gynck martha tot maria
om oer toe seggē dat die heer
der herē gecomē was Eñ sy
vant maria in soe daniger
berouwe vā sundē dat sy mar
tha in oer penetentiē liet bliēnē
Tot deser vrē soe quā tot Jhm̄
een vandē pharizeen wonēde
tot bethaniē genoemt symon
die lazarische dē wilckē Jhūs
vā lazariē genesē eñ gereynicht
hadde

A

Eñ hy heuet Jhm̄ genoet dat hi
des anderē myt hem ettē solde
Jnd als die gebñdide Jhūs tot
symons huys ter tafelē sadt
Soe heeft maria v̄staen dat
ihūs daer was Eñ sy heuet eyn
busse gemact eñ gevolt myt cos
telicke alabaster eñ waelrukē
de salue in manierē vā olie seer
v̄coelende Eñ als maria myt
gotlicker mynē ontsteckē was
is van achter by Jhūs voeten

+ dages

ter eerdē genallē seer hertelic
kē van rouwē oere sundē weē
de in sulcker manierē dat sy
myt oerē aūuloedigē trauē
die gebñdide voitē Jhū naet
gemact eñ gewasschē heeft
wt wilckē wael scheynt die
groetheit oers rouwē want
sy soe voel tranē storten Dat
Jhūs voetē daer mede ge
waschē mochtē werdē Eñ al
soe naet gemact synde soe he
uet sy die gebñdide voitē we
der myt oerē hare gedroecht
gecusset mynlickē eñ weder ge
cusset Eñ sy heuet sy naeder
hant myt die costelicke salue
gesaluet soe dat vā dē roke
der saluē al dat huys v̄uolt
wart Als dese symon weert
vā dē huyse dyt syende was
soe sprack hi in hē seluē Dese
mā toe wettē Jhūs waer hy
eyn ꝓphete hi solde ōmers wal
wettē wat wyf dat dyt is wāt
yt is eyn sundersche hy en sol
de hem vā oer aldꝰ nyet laetē
handelē Die gebñdide eñ ont
fermhertige hē Jhūs die alle
gedachtē der mynschē wystē
Wolde tonē dat hy got was
eñ banē alle ꝓphtē Eñ ō symō
toe v̄wynē wt syns seluet
antwaert soe sprack hy tot
hē eñ seide Symon ic heb dy
wat toe seggen Symō die
seide eñ antwaerdē lieue
meester segget Jhūs seide hē

Daer syn ij schuldenaren eyne
woekener schuldich gheweest
die eyn was schuldich vijf ꝑmi
en die ander L. Alsoe die woeke
ner heeft sy beide quyt gheste
uen doe sy myet en hadden waer
mede toe betaellen Noe henet
ghe daer om alre hefste of woe
ldt hem daer om meest schul
dich toe danckē eñ toe mynē
Symon die antwaerde hier
op eñ seide Ick vermoede den
hy meest quyt gheschouē heeft
Jhūs antwoerdē daer op seg
ghen Du hebste wael ghē eñ recht
ghe oordelt Dese ij schuldener
waren toe wettē maria schul
dich vijf hondert pēningen die
eñ symō L schuldich waes wāt
hi hem vur eynē mynder
sunder kende Alsoe daer ō waes
maria schuldich meer toe mȳ
nen Want sy meer der quyt
scheldynghe ontfanghē hadde
ind daer om bewysdē sy oer
Jhūs meer mynlicker dienste
Alsoe mytte soe keerdē hē Jhūs
tot maria eñ seide aldus
Dietstu dyt wijf Ick bȳn in
dyn huys ghecomē eñ du en
hebste mynē voetē gheyn wa
ter gheschouē du en hebste mȳ
voetē myet gherwaschē maer
dese dē heeft mȳ voetē myt
oerē tranē gherwaschē ende
myt oerē haer ghedroeght oft
hy seghē wolde Licht ūs toe
ruyghē water mer myet licht
rouwyghe tranē Du en hebste
my gheyn cussen ghegheuē mer
dese en henet myet uyt ghelaetē
mȳ voetē toe cussichē Du en heb
ste mynē hoeft gheynē ohe ghe-
gheuē mer dese heeft mȳ voetē
myt salue ghesalbet Alsoe daer
om seghe ic dy oer sundē wer
dē oer vlaetē want sy ghemȳt seer
heuet Toe wettē want sy vol
caritatē is Ind daer om die
mē mȳ vlaet of vergenet die myt
mynst dat is hy heeft myn ca
ritatē m hem Recht of hi segh
ghē wolde Alsoe du symon doest
Dese vurseide symon en had
de gheyn op rechte mȳne tot ghot
noch tot synē naestē maer hy
waes ondanckbaer eñ hoūdich
vā hertē vordelende die salighe
magdalena Tegē aldusdanē
ghe ondanckbaerheit seit die hei
lighe leere Bernard ald Gheck
ic m voel sonde ghenallē bȳ al
soe solde ic m voel ander sun
dē ghenallē hebbē en hadde my
die almoeghen ghuedertierē heit
myet bewaert Ick beliddē eñ
ic sal beliddē en hadde my
die hē myet gholpē mȳ ziele
solde wonē m der hellē Ende
vort seide die ghebūdidē here
Jhūs tot maria Dyn sundē
die werdē dy vergheuē toe wetē
myet alleȳ die scholt dymre
sundē maer oic die pyne ende
dat myt ghroetheit oere mȳ
nē eñ oerb romuē Alsi dyt hoe

als

ende waren die ghoeyt die daer ter
tafelē ghesettē waren Doe sprackē
sy m hem seluē wie is dese die
oic die sundē vergeest Eñ dat daer
om waent sy wistē wael dat ghot
die hē alleȳ macht hadde die
sundē toe vlactē eñ sy en beken
dē noch myet dat Ihūs ghot was
eñ dat hi den mēschē oer sundē
vlatē mocht Eñ myt desen soe
was die ghebūdide here Ihūs
tot maria seggende Dyn ghe
loue toe wettē dyn betrouwē
eñ hape hebbende m my heeft
dy salich ghemact Eñ daer om
ghnick m vredē dat is bhenen
de in ghueder behuedemsse vā
meer toe sundighē Waent du
histe alst nv ghesmert eñ behal
dē van dynē sundē dyn consa
entie die en sal dy voirt meer
myet wroeghē weest voirt wan
delende m vredē eñ ghuedē doch
telicke werckē eñ rechtūdighe
werckē O wat suete waert was
daer om toe horē Ganck m
vredē woe ghern mocht mē
dat hoerē Jnd woe voltome
lickē bekeerdē sy sich voirt aen
tot ghade heilichlickē leuēde eñ
dē suetē hē Ihū eñ synre heil
moder vollicr telickē ānēmende
Die mēschē Wat sal it ghe
noellē vā deser maria is sy
eñ apēbaer sunderlinghe oft ō
tuysich wijf ghewest Aen ghesiē
dat sy m die heilighe ewanghelie
eñ oic mede van dē heilighen
leerers ghesciet woirt toe wesē
eñ ghroete sunderlinghe ghewest
toe syn Scriptura Jt is
prouelick by voel reden dat
maria ghcyn apenbaer of oic
ghemeyn ontuysich wijf ghewest
en is Waent sy was tōnunt
lickē ghesleghte myt oere suster
Martha ghroete heerlicheidē
eñ ryckdom besittēde alsoe
voir seit is Die wilcke lazarus
eñ martha dat nū mermer
ghelcughet en solde hebbē son
derlynghe myt oer conuersa
tie m oerē huyse makē
de Oēt eyn waast oer vā ghenē
noodē gauel myth arnoedē waent
sy rijck was Jtē sēt Johā seyn
uet m synē ewāgheliē dat als
lazarus ghestoruē was doe wa
rē daer voel rodē vt ihrlm
ghecomē om maria van oerē
broderē doet toe troestē Dy
den wilckē toe vōstaē is dat
sy voir eyn eersame conuersa
we ghereken was want
hadde sy eyn hecht wijf ghewest
sy en soldē sy myt sulcker wer
dicheit myet ghevysenteert
noch ghetrost hebbē Noch die
suete moder ghatz maria en
solde myt oer oic myet dagh
lyer om ghegaen hebbē hadde
sy alsulcke ghewest Jtē die
heilighe kercke en haldet oic
myet dat sy eē sunderlinghe
ghewest is ghemeen noch m
ghcyn heilighe scryfftē noch m

antẽtelikẽ hystouẽ en weerdet
nyet beuondẽ Noer die heil
ge kerck haldet sy vnr eyn
stantuastige eñ waerachtige
vrouwe syntende alds Credẽ
dñ est magis soli marie veram
Neer is toe gelouẽ d' waer
achtger marie alleẽ dan der
rodẽ bedruechlicker staerẽ by
dẽ welckẽ blijet dattet een groet
te geloeflicke ~~vonsaer~~ vonstrou
we was al hadde sy toe vorẽ
houdilijkẽ eñ nae der werlt
geleest in sundẽ Die myscke
segt my voit D scriptura
wat vã deser maria dan toe
genoelẽ is toe wetẽ wer sy
lichamelickẽ beulect was
myt õcuysheidẽ ost nyet wãt
sẽ Nare ewã gelst sent dat
xpus vij duuelẽ wt oer gc
worpẽ heeft toe wettẽ Die
vij dont sundẽ daer õcuys
heit een af was Eñ lucas
sent dat eyn sunder sche was
dat wlck vam die sunde
der oncuysheit schuit mest
toe vstaen Scriptura
Aen dyt is dẽ meestẽ twifel
want vã der heiligher kerc
ken en ysst nyet beslecht
noch gedetermineert woe
wael nochtan dat die hei
lige kercke den dienst vã
maria magdalena nyet
haldende is als van eyme
maget Noer van eyme
wtuitare vrouwe soe dat
wt den eñ oic wt schreefte
sommyger leerers als Grecori
us schijnẽ mach dat sy licham
lichen gesondiget hadde Nop
die ander syde seynter dat sy
nyet myttẽ weerkẽ gesondiget
hadde aũmyts yochcheit eñ
edelheit oers stats eñ oere vrũ
de Eñ oic aũmyts oere groe
ter houdie Doe dat sy een groot
leeraer gehuldt by stẽ pauwels
die aũmyts symre houdiẽ rey
bleef Also sent hi oic dat maria
onbeuleet bleef vã mãnẽ wãt
sy wt houdiẽ iwemãt oers
werdich en achtẽ Jtẽ men vyst
oic beschreuẽ dat by dẽ ioden
ey gewoent was dat die mech
dẽ ter eerster tacfelẽ myet en
atẽ mer sy dienden Eñ alsoe dã
Jhus ter tacfelẽ gesceten wa
mdẽ huys vã martha tot bethã
mẽ soe en saet maria ter tafelẽ
myet Noer oer suster martha
seide aldus Jhe segt oer dat
sy my help dienẽ dat wlcke
sy nyet gesent en soldẽ heb bẽ
hadde maria geyn maget ge
weest Alsoe mach mẽ dan van
desẽ twẽ opinien haltẽ die wilt
ey yegelick wilt sonder eenige
õmetelheit of wederspreckynge
der heiligher leeraers Nyet toe
mñ want mẽ in allẽ twifelen
eñ onsekerẽ dyngẽ meer schul
dich is die nit beste ost nit myste
quaet toe interpreterẽ eñ toe
haldẽ Doe mach mẽ op dese leste
opinie rustẽ toe wettẽ dat mã
myet hchamelickẽ myt mãnẽ

gesundiget en heest want al
yst dat sy eyn sunderse wort
geheitē Daer Jhūs die vij doit
sundē wt geworpē heest daer
die oncuysheit eyn af is Dat
mach mē v̄staen dat sy myt cō
sente in ōcuysheidē gesondicht
heest eñ nyet myttē wercken
Eñ dat sy myt anderē sundē
als houdie gulsicheit eñ and
lichte eñ werltlicke maniere
vur eȳ v̄meerde sundersche
gereckent was Nyet toe myn
wat daer af is inder waerh
dat is gade almechtich toe be
uelē Want al hadde maria
lichamelickē gesundiget dat
en waer nu geyn cleynicheit
noch toe v̄mynderinge oere
werdicheit Want woe sy meer
re sundersche gewest is woe
got die hē meerre myt oer toe
eerē is Sy wees gracie sy soe
heilich gewordē eñ soe hoech
lickē v̄heuē is Soe dat sy eyn
spigel vā penetentiē allē sun
digē mȳschē van gade dē herē
gegeuē is Gelick die suete mod
gades maria eȳ spijgel der on
noselheit is wilcke ōnoselheit
eñ penetentie die twe wegē sȳ
om toe comē tē ewigē leuē Vā
der penetentiē deser saliger ma
ria magdalena spreect alte sue
telick die heilige leerer scē Gre
gorius aldus seggende Als ic gedinc
ke vander penetentiē vā maria
soe beheuet my meer toe wēnē
dan yt toe seggē Want werēt
oic steenē hertē en soldē die tra
nē van deser vrouwē nyet
v̄morwē tot exempel vā pene
tentiē Sy aen merttē wat sy
gedaen hadde eñ sy en wolde
geyn maniere haldē vā dat
goen dat sy doen wolde Vort
seit hi Leert myt wat rouwē
dat sy berut die onder die spi
se oer nyet en schamet toe we
nen Mer want sy aen sach
die tranē oere lelicheit soe
liep sy om gewasschē toe wer
dē totter fonteynē vā ōtferm
herticheit oer nyet schamen
de vur die goen die werscoptē
Eñ want sy oer seluē swaer
lickē schaemdē van bynē soe
en waendē sy geyn dynck toe
syn des sy oer scamē solde vā
buttē Vort sprekende van oer
re bernē der liefdē seit die sel
ue Gregorius wat meynē wi
O broders die liefde anders
toe syn dan eȳ vuyr jnd die
sundē anders dan roest Slechs
sy heuet outsteckē dat roest
der sundē want sy berut seer
myt den vuyr der mȳnen
Want alsoe voel toe meer
wort dat roest der sundē v̄
teert alsoe voel als dat herte
der sunderē bernēde is in den
vuyr der mȳnē ¶ Mora
lizacie eñ Leeringe
Sy dyt sundige wyf maria
gaende tottē voetē ons herē
Jhū xp̄e wort beteickent eȳ
yegelick p̄soē waerachtich

penetencie doende eñ rouwich
synde van synen sunde Totte
wilcke van noede is dat gelic
hij got vtorut heeft myt sunde
dat hi got alsoe diene myt pe
netencie Want die apostel pau
lus seit Alsoe gij v lede gegene
hebt toe diene der onreynicheit
eñ der boesheit alsoe geuet sy
nu toe diene der rechtuerdich
Eñ alsoe heuet dyt rouwich
wijf gedaen Daer af seit noch
die heilige leeraer Gregorius al
dus Myt oere ogē had sy eert
sche dyngē begert Jnd daer om
weenēde sy myt rouwe pene
tencie doende Oer haer hadde
sy gegene tot vtieringe oers
aensichtz mer daer ~~mede~~ tegē
droeget sy oer tranē daer me
de Mit oerē monde hadde sy
houdige dyngē gesprackē mer
daer tegen heeft sy myt oerē
monde getusset die voitē des
herē Eñ daer om alsoe voel
quader genochtē alsy in oerē
seluē gehadt heuet alsoe voel
offer handē daer tegē heuet
sy in oer genondē Sy bekeer
dē tottē getael der dochdē dat
getael oere sundē op dat dat
goen al geheel gade dienē sol
de i penetēciē dat wilcke gade
vsmaet hadde ind sundē Eñ
soe hebñ wij wt desē woe da
nich sy sal die pentēcie Want
in dat goen daer nemant in
sundiget in dat selue by con
trarie sal hi penetēcie doē Toe

wetē hebdi gesundiget toe voel
toe dryncke soe doit penetē
cie van dranck abstinerēde
Hebdi leckerlic getē of toe voel
soe vastet of ettet snode spise
Jnd des gelijcs soe doet van
anderē sunden ¶ Aen merct
nu O mysche dese maria eñ
oer groete deuocie eñ dynckt
daer op alle meerrende Aē
merct oic onsē herē Jhm woe
guedertierlickē hij sy ontfaet
Eñ woe hi oer laet doen aen
hem al dat sy wil Hij kendē
oerē groetē rouwe eñ oer
groete myne tot hem waert
die wttē hemel gecomē Om was
die sundige mysche salich toe macke
die wilcke hi nyet en vsmaet
want om oerē wylle is hij
mysche gewordē Daer om en
laet ons nyet doen als die on
dancber symon dede die Jhus
van lazariē genesen hadde eñ
nyet geloefdē dat Jhus eyn
prophet was Mer laet ons doē
als die heilige Gregorius leert
seggende aldus It is noit als
wij sunders syen dat wi dan
ons seluē eerstē beweenē in
oerē ellendē wāt of wi hebñ
in dat selue gebreckelic gewest
of wij moegē daer in vallen
¶ By desen ꝺ symon phari
zeus die qualickē genoelende
was vā xpo eñ oic van deser
maria soe wort beteickent
die ypocryt die in valscher

rechtuerdicheit vmetelick is een
mynsche vsmaedende is Jont
gelick alsoe die selue Gregor⁹
seit Warachtige rechtuerdic
heit geuet medelyde Oer val
sche rechtuerdicheit heeft vaen
verdicheit ¶ Gebet
Gnede Jhu haye der goeu
re die penetentie doe die op
doende ey teicke der gueder
tierenheit genade der sunde
gegeue hebste Maria der su
derssen weenede tot dyne voe
te die nettende myt trane dro
gende myte haer een cussen
de myte lyppe O ontferm her
tige Jhu en vsmaet myet my
sundige mynsche neder gewor
pe ten voete dynre gueder
tierecheit die nettende myte
trane deb mwendige beron
web cussende myte lyppen
deb deuoete gebeth Een doet
my hoere dyn stÿme vol gue
dertierecheide suetticheide een
ontferm hertigheide die Maria
magdalena vdiende toe hoz
en Op dat my vgene werde
alle my sunde an myt dynre
trane een oerre vdiente Ame
¶ Dan die ledicheit een swendi
ge beschonwyge vā maria
magdalena en die sorchuol
dicht vā martha Dat lxiij en

Hier nae
op eyn tyt soe is
Jhus in een castreel
dat is weder in bethame een
ten huyse vā martha een maria
gecome Daer die gebūdide
gast Jhus van martha ende
maria oer sustet vrientlicke
ontfangē is gewest Een martha
arbeyde een wab naerstich
om die spise toe bereydē mer
Maria wab ledich vm neer
stelick een vierichlic dē sueten
here aen toe merckē een syne
worden toe hozen Martha
stonde een wab neerstich vā hy
toe spisē myt lichamlickē voet
sel oer maria sat neder om
van Jhu gespyst toe sym myt
geestelickē voetsel Een als Jhus
neder geseten wab gewest soe
is oer maria alb vādē rege
meute vādē huse oer myet ond
wyndende by Jhus voete ned
geseten sym myschelicke zo
me een suete aengesichte wt
wendelickē aen schouwende
Een syn suete waerde aen hoz
ende een mwendelickē vblij
dende Een myet anders ē dach
te sy dan op die suetticheit sy
re waerde oer oeffenēde ī dat
schouwende leue Oer mar
tha wab seer becōmert dat
werckende leuē straende ver
moyt mdē arbeit deb huys
werckb Een had oer wat toe
lydē dat maria ledich sat een
dat Jhus oer dat alsoe gelyeny
de soe heeft sy oer deb mylick
beclaget tot Jhu segyende al
dus He sy en mert off en
achteb myet dat maria myn

suster my alleÿ laet arbeiden
eñ dienē inden huyse segt doch
oer dat sy my toe hulpē come
Die gebñdide Jhus bekēnē dē
die inwendige gedachtē vā
maria jnd dat sy nyet meer
om eenige eertsche dyngen
becōmert en wolde wesen
Mer alleÿ wtūcarē hadde dat
goen dat ewich was Jhus he
uet sy ontschuldiget eñ tot
Martha vryntelickē geseit
aldus Martha martha du
byste seer sorchuoldich in voel
sakē dy seluē v̄storende Dat
seide Jhus daer om want die
werckē des werckende leuēs
die mackē groet sorchuoldich
eñ v̄stroytheit des hertē eñ
duc wille v̄storinge Doe seidē
Jhus vort Eyn dynck is vā
noedē toe wettē gade altyt
aen toe hangē of vā noeden
is enicheide des hertē Want
by dē schouwende leuē aen
hanget dat herte gade die
sympelick een is gelick ter
cōtrariē die mynschē becōmert
synde myt wtwendigē dyn
gē Die wort v̄stroit in d' zielē
dat wilcke maria al wt oer
gesettet Jhm alleÿ sueckende hadt
eñ mynēde Doe seide hy maria
heuet dat beste deel v̄caren
dat wilck oer nyet af gena
mē en sal werdē Augustynus
seit hier af Die hē heeft mar
tha geantwort vur Maria

Eñ die tot eynē richter was
geroepē die is maria vur
spracker gewordē Martha
was sorchuoldich woe sy dē
herē voedē solde Maria woe
sy vā dē here genoet solde
werden Die mÿsche Dat
leuē van martha en was
dat Jhm nyet behegelickē
Scriptura En trouwē iaet
want gy sult wettē dat by
dat leuē van desen ionfrou
wē soe synt beteickent twe
manierē van leuē Dat een
is dat werckende leuē eñ dat
wort beteickent by dat leuē
van martha Eñ dat ander
is dat schouwende leuē eñ
dyt leuē wort beteickent
by Maria die dat schouwē
de leuē aen genamē hadde
Jnt werckende leuē soe sÿ
voel v̄dienstē toe wettē int
volbrengē die vij werckē
der ontfermhertichеit beide
lichamelickē eñ geistelickē
in ander mÿschē toe leerē
eñ in oeffeinge vā allē wt
wendige dochdē Meer ī dyt
leuē syn voel sorgen gelegen
myt v̄kerē inder werlt eñ
onder die mÿschē daer bi dat
yt hert v̄stroyt eñ gedeilt wort
dat wilcke int schouwende
leuē nyet vondē en wort
want yt sekere eñ sueter
is Daer om seide onse lieue
hē Jhus dattet maria nyet
af genamē en sal werden

want sy hadde v̄carē dat
wilcke ewilickē blyenē sal
want yt wort hier begoen
en Eñ int ander leuē hier
nae werdet volbracht als
mē got sal sien van ansicht
tot aensicht die nu alleyn
gesien wort als doer eyn
doncker cleyt Eñ dyt leuē
heit onse hē Jhūs dat beste
deel toe syn nyet toe v̄staē
daer by dattet deel van ~~m~~
martha quaet is mer guet
Mer dat deel vā maria is
beter Dyt schouwende le
uē is gelegē in lesen eñ de
noetelickē aen toe dynckē
die wet gades eñ heilige
scryft heymelickē bedē die
suetticheit des hemelschē
lantz myttē engelē vursma
kē Mitter begertē got al
leȳ toe aenhangē alle eert
sche dyngē uter hertē doē te
eñ alsoe voel alst mogelic
is dat herte myt got wer
enichē Eñ altyt bereyt toe
syn om van gade geordelt
toe ~~syn~~ werden eñ ander
mȳschē vnyrichlickē totter
mynē gades toe v̄wickē
Tot desen schouwende le
uē en is nyemant bequā
me om dat aen toe nemē
Ten sy dat hi eerstē wael
geoeffent sy int werckē
leuē toe wettē in oeffenȳ
ge der doechtelicker werc
kē vā ontmoedicheit ge
hoersamheit guedertierēheit
bregingē des eygen willen
eñ in rechter lydsamheit Eñ
sōwillē ist georlest toe gaen
nu tottē werckende leuē nu
tottē schouwende leuē in tydē
eñ in stedē nae dat eysschende is
Dat gebot des oūstē of noet
der broederlicker mynē Hier
af sprect Augustinus Die
mȳne suecket heilige ledicheit
Mer die noit der mȳnē soect
rechtūdige onledicheit

Moralizatie vād maget mā

Al ist dat die historie vā dit
ewāgely vād moder gatz mā
nyet en sprect nochtan wor
det gelesen inder fesstē oere
opuaert ten hemel Wāt sy
is dat casteel daer got in geco
mē is want sy sonderlynge i
oer gehādt heeft dat leuē eñ
officie deser twe gesusterē mar
tha eñ maria Dat casteel is
geweest oer heilige licham
in wilcke Jhūs gecomē is in
synre heiliger ontfenckenisse
Eñ soe heuet sy hem ontfan
gē inder herbergē oers mech
delickē lichams Jud alsoe is
sy gewest martha in dē werc
kende leuē toe wetē in besort
hiedē oers gebūdidē kyntdes
Jhū alle die werckē v̄ ontfer
herticheit eñ guedertierenhe
in hē volbrengende Eñ maria
magdalena is sy gewest int
schouwende leuē eñ in ledicht

oere gotlicker cõtemplatiẽ in
aen horen der engelẽ gades
En oic seluẽ tot oer sprecken
de ind sy oic myt hem sprec
kende En aũleggẽde eñ bewa
rende in oerẽ hertẽ alle dat
goen dat sy vãn oerẽ soẽ Jhũ
sach eñ hoerdẽ En daer om
als die alre volcomẽste in desẽ
leuẽ soe heeft sy dat alre beste
deel v̄carẽ toe wetẽ in gratiẽ
eñ in gloriẽ Eerst in gratiẽ in
dyt leuẽ myt aũuloedicheit
vã allẽ dochden int wilcken
oer nyemãt gelic en is noch
syn en sal neest got Itẽ i gloriẽ
heeft sy dat beste deel v̄carẽn
want naest dẽ throẽ der mogẽt
heit gades en is nyemãt indẽ
hemel soe hoege v̄heuẽ Wãt
sy is v̄heuẽ bauẽ allẽ choren
der engelẽ En dyt alre beste
deel en sal oer ~~nyemant of~~
nũmermer af genamẽ w̄dẽ
Hier af sprect Augustinꝰ aldꝰ
O gloriose maget tot deser glo
riẽ bistu op genoert soe dattu
int alre hoechste nyet hoeger
en hebste Dan dẽ oũstẽ cõnick
du die bauẽ gaende biste der
engelẽ werdicheit v̄heuẽ biste
totter ~~bf~~ besittinge des oũstẽ
cõmex xpe Gebet
Here Jhũ die om ons biste
gecomẽ indẽ vleisch by v̄eenige
der gotlicker eñ der mỹsche
licker natuerẽ beroert moit
werdẽ die bỹnẽste dynre ont

fermhertichеit aũ my dyne
onwerdige dynresche eñ schul
dige sunder Aũmytz den geloe
ue v̄dientẽ der goenre die dy
ontfangẽ ~~hebẽ~~ heeft in die her
berge des ionfferlickẽ lichams
En die dyn waerdẽ bewaerẽ
de aũleggende in oere hertẽ
toe wettẽ dynre alre gueder
tierenste moder soe comt in
myn herte by in stortinge der
gratiẽ Op dat ic geyn dynck
en mỹne sonder dy noch en suec
ke noch en begeere toe dync
kẽ Mer du alleỹ wiltz syn mỹ
haepe eñ mỹ werck sy vur
digebet Op dat ic hier vur moit
smakẽ die suetticheit dynre
v̄troistynge Amẽ ¶ Van
dat vroukẽ samariẽ eñ dat
lant van samariẽ eñ oere
secte ¶ Dat lix capittel
Tusschẽ dat lant vã
galileẽ eñ iudeen
soe leit dat lant vã
samariẽ Dese lidẽ van sama
riẽ warẽ af gesnedẽ vander
ioetscher wet In dyt lant vã
samariẽ soe was eyn stat ge
legen genaemt sichem of die wilc
ke naeder hant genoemt is
gewest neapolis eñ is gelegẽ
xiij duytscher mylẽ noortwart
vã ihrlm Buttẽ dese stat soe
hadde daer toe vorẽ iacob die
patriarck een deel lantz gecocht
van dẽ cõnick vã sichem ge
noemt emor En alsoe iacob

eyn deel tytz myt synē kynderē
eñ huysgesyne daer wonende
was Doe hadde hy daer eynē
~~put~~ put doē mackē die lange
iarē daer nae genoemt was
iacobs putte oft fonteyne staē
de aen die suytside van der stat
sichem in den tydē Als die qua
de iodē murmurerende warē
dat Jhūs meer discipulē tot hē
genamē hadde dan scē Johānes
baptista Eñ dat hy by synen
discipulē oic doepende was
soe wolde hy wt iudeen v̄trec hest
kē nae galileen

Eñ alsoe hi doer dat lant
van samariē treckende was
eñ by die stadt sichem gecomē
was eñ eyns deels vandē ar
beit des reisens eñ hittē van
der sonē v̄hittet eñ v̄moit was
Doe is hy op desen putte van
iacob gaen syttē om toe rustē
eñ om toe leerē als daer toe
bequaem plaetse synde Eñ ijt
was als doe ter vj vrē naeder
sonē op gauck wt desē soe is
wael claer toe merckē woe
dat Jhūs eyn volcomē mȳsche
was want hi was moede gelic
eynē ander mȳsche Die mȳsche
Hadde Jhūs aū hē alle gebre
kē van crancheidē die die mȳ
schē gemeenlickē hebē Scrip
Jhūs xp̄us sonder aen toe ne
mē eenige sunde Heeft aen ge
namē gehadt alle gebrecken
eñ cranheidē die dē mȳschen
gemeyn syn Als honger eñ
dorst droefheit eñ anxit van
hertē kelde hijtte moitheit sla
pē scrijen eñ deser gelickē op
dat hij ons van sundē solde
v̄loesen Eñ xp̄us als mȳsche
die heeft in deser crancheiden
gelick ander mȳschē om onsē
wijl wijllē lijdē honger dorst ꝛc
Hij heeft oic willē tonē sȳ got
licke mogentheit ~~dese~~ dat hij
dese sijn passiē eñ crancheiden
heeft aen die eyn syde mogen
stellen als hy gewylt Gelick
yt schynē mach by dat goen
dat hi in gesondē licham xl
dage eñ xl nachtē was vas
tende sonder etē eñ dryncke
Eñ als die gebūdide lieue soē
gades op dē putte was sytte
de Doe warē syn discipulen
nider stedē sichem gegaen
om spise toe copē Eñ als hi allē
by den put gesettē heft soe
quaem op dē putte oft fonteyn
eȳ vrouke vā samariē om wa
water toe puttē Eñ die guede
Jhūs heeft voel sprakē myt
oer gehadt eñ soe was hi tot
oer seggende Wyf geue my dryn
ken Dyt vrouke vā samariē
bekēnede Jhūn in synē cleede
dat hy vanden ioetschē geslech
te was heeft weder tot hē ge
seit Woe coemet dyt daer du
biste een iode dattu van my
dryncke eysses want die io
dē eñ samaritanē malcanderē

nyet en gebruckē toe wettē in
eenich gemeenscop oft dyenste
want die iodē warē hē abstine
rende toe eetē oft toe dryncke
enige spise of dranck der samari
tanē gelic sy oic noch nyet en etē
of en dryncke ten huysē vandē
kerstē Die gebūdide Jhūs heeft
weder tot desen wyf geseit al
dus Waer dattu die gauē gatz
bekendes wie hi is die van dy
dryncke geeyscht heeft Du soldes
licht van hem alle vorē begert
hebn dat hi dy leuēde watter
geuē wolde Dyt vrouke seide
weder tot Jhm here woe sol
de gy my water moegē geuē
wanttu nyet en hebbes waer
mede toe puttē Fn die put is
seer diep waer heues du dan
leuendige watter Sidi groter
oft meere dan onse vader iacob
gewest is die ons desen putte
achter gelatē heeft Hy en sy
kynder eñ syn scape eñ beestē
plagē wt desen putte toe dryc
kē Jhūs heuet dē wyf weder
geantwort seggende Alle die
goen die wt desen put drync
kē die cregē weder dorste Mer
soe wie dat dryncket vandē
watter dat ic hem geuē sal
toe wetē wtter gratiē des heili
gē geests Want die myne die
heiligē geests blusscet die my
ne der werlt Augustinus seit
Soe wie dat dryncket vandē
vloede des paradys daer vā
eyn dropel meerder is dan
die zee soe wort in hē geheelic
geblusscet alle dē dorst deser

wtdoet

werlt den en sal nūmermer
noch toe gyenre tyt mer dors
tē Want dat watter dat ic
hē geuē sal dat sal in hē wer
dē eyn spryngende fonteyn
in dat ewige leuē Dyt vrou
ken heuet weder tot Jhm
geseit en solde my dan vort
nyet meer geyn noit syn ō
tot deser fonteynē om water
toe comē Jhūs heeft weder
om tot oer geseit Ganck eñ
haelt dynē mā eñ cōmet myt
hem al hier Dat vroukē heeft
weder tot ihm geseit gehadt
dat sy geynē man en hadde
Fn Jhūs dyt horende seide
weder dat sy die waerheit
seide Fn hi seide vort tot oer
Du hebste vyf mānē gehadt
eñ dē du nu hebste dat en is
dyn getronde man nyet dat
wilck dat vroukē gehoert
heuet soe was sy seggende
Here ic sie dattu een pphet
biste Recht of hi seggē wolde
want gy segget my dat goē
dat nyemant en weet eñde
heymelickē is Aldus merck
ic dat gy gotlicke wetēscop
nu hebt Fn daer om wilt
my doch eyn dynck seggen
Toe wettē wilcke die bequā
ste plaetse oft stede is om
got aen toe beden Die my
sche Waer om vraechden
sy dat Scriptura Ick
wilt dy seggē Die ioden eñ
eñ die samaritaen die wa
rē hier in twedrachtich eñ

van vscheidē opinien woāt
die rodē seide dat mē schul
dich was got almechtich toe
aenbedē eñ toe biddē inden
tempel tot ihrlm gtimmert
wylen eer by salomō optē
berch morin Ihū die samari
tanē seidē dat mē got schul
dich was toe aenbedē optē
berch garrysim ligghende
by der stat van sichem ter
rechter spdē Doe al daer die
vur vaderē gnde plaghē toe
aenbedē eñ sacrificie toe doē
Ihū als Ihūs die vraghe vam
dat vroukē gehort heeft ge
hadt soe heeft hy tot oer ge
seit Wyf gelocft my die tyt
sal comē dat ghy noch m desē
berch sichem noch m ihrlm
gnade dē vader aenbedē en
sult Gy samaritanē aenbedet
dat ghy myet en bekent mer
wy toe wetē dat rodtsche ge
slecht aenbedē den wy bekē
nē Woant die salicheit wttē
ioden geslecht is Oer die
vre ys comē eñ sy is wy dat
die waerachtighe gnds aen
bedē als kynderē gndes got
dē vader aenbedē sullē mten
geest eñ nder waerhert recht
hy of segghē woldē Got is auer
al geheel eñ ongedelet hy is
ey puer geest myet beslaten
noch ōbenanghē m enighē stede
Hy begert alley ey rey oit
moedich deuoet eñ geestelick
herte Die berghē oft plaetsen
en mackē dē myschē myet inwe
delick inich mer sy tempel is
eyn puer herte eñ alsoe hy in
allē stedē is soe alsoe wilt hy in
allē stedē aen gebedet syn Doe
om seit Ihū Myn ziel ghebū
dyet dē herē in allē stedē syn
re heerscopiē Ihū als dyt vrou
kē dyt hoerdē soe seide sy Ick
weet dat Messyas comē is die
xpūs geseit wort And als hy
comē sal soe sal hy ons alle
dynck kēnelic makē Ihūs
die seide weder tot oer Ick bin
die myt dy nu spreect Ihū myt
dē soe quamē tot ihm sy disci
pulē myt spysē eñ sy wonder
dē hē dat Ihūs myttē wyue
was spreckende nochtans soe
en vraechdē nyemāt vā hem
ludē wat vrageste of spreer
ste myttē wyue Dy wonder
dē seit Crisostimus syn aānloc
dighe sachmoedicheit eñ oitmoe
dicheit dat hy spreeckē wolde
tot soe armē esi vremdē wyfkē
Ihū dat wyfkē is vā daen ge
gaen nider stat oer cruke
daer by den putte latende emt
sy heeft tottē ludē van der stat
geseet aldus Coemet eñ besiet
den man die my al geseit
heeft dat ick ye gedaen heb eñ
ist xpūs myet toe wettē dē wy
vbeidē Coemt eñ besiet eñ sy
synt vtter stat tot Ihū getō
mē Ihū bynē desen soe hebben

die discipulē Jhm̄ gebedē dat
hy wat etē wolde seggende meis
ter ettet Jhūs heeft hē luden
weder geseit Ick heb eyn spis
se toe ettē die gi niet en weet
Of hy seggē wolde Fy ander
spisse toe wettē die bekieringe
deser ōgelouiger samaritaē
beliest my voel meer dan die
spysse die gy my brenget Fn̄
als die discipulē dat hoerden
soe sprackē sy onderlynge ost
hē yemāt eynge spisse gebracht
mocht hebn̄ Jhūs heeft weder
tot hem ludē geseit Myn spisse
is dat ic volbrenge synē wil
le die my gesent heeft om synē
werck toe volbrengē Ost hy
seggē wolde Dat is mȳ spisse
en̄ voetsel en̄ mȳ stercheit dat
ic niet achtende lichamelick
gemack: doen mach dē wille
myns vaders om toe volbrē
gē dat goen dat ic weet synē
wille toe syn in die bekieringe
en̄ salicheit der mȳschē die
wylt dat alle mȳschē salich
werdē Hort seide Jhūs En seg
dy niet dat bynē vier ~~weken~~ maēdē
dē oest ost bouwe syn sal Dyt
seide Jhūs om toe willē sprec
kē van eynē geestelickē oest seg
gende aldus Siet ic seg v heeft
op v ogē toe wetē in wendich
en̄ siet | die landē of contreiē
Want sy synt wit om toe oestē
dat is toe v̄staen Die mȳschē
sȳ myt n̄nicheit claer en̄ bequaē

tot eynē geistelickē oeste om
in my toe gelouē Doe volchter
nae die maeyt die sal loen ont
faen en̄ syn vrucht v̄gaederē
in dat ewige leuē Op dat saey
er en̄ die maeyer hē toe samē
sullē moegē v̄blydē Die mȳ
schē Waer om seit Jhūs dese
gelickenisse Scriptura Die
gebn̄dide Jhūs die wolde dat
syn discipulē merckē en̄ v̄staē
soldē Dat dese samaritanē
alle ripe en̄ bereit warē om
toe gelouē in hē en̄ synre disci
pulē predicatiē Fn̄ daer om
seide Jhūs vort It is eȳ waer
wort datter onderscheit is tus
schē den saeier en̄ den maeier
Ick heb v gesent toe maeyen
dat gy niet gearbeit en hebt
want die gratie gatz die be
reit dē mynschē tottē gelouē
Fn̄ die predicarē die maeyē
dat is sy brengē dē mȳschē
tottē gelouē Jnd ~~die predicarē~~
dat is tottē werckē des gelouē
Anders seit hi die hebn̄ gear
beit en̄ gy sydt in oerē stedē
gecomē toe wetē in die stedē
der ꝓphetē Die te vorē dat wort gatz
gesaeyt en̄ vā hē geꝓpheteert
hebn̄ Fn̄ wt desen en̄ dat goē
dattet vroukē geseit hadde te wetē dat ihs
dat sy gedaen hadde Doe hebn̄ oer alle gelacht hadde
voel samaritaē in ihm̄ ge
loeft Jnd die lude vander stat
die hebn̄ Jhm̄ gebedē dat hy
by hē ludē blyuē wolde Op

dat sy voorder ¶ vā hē geleert
mochtē worde Hñ Jhūs ūb by
hē lude gebleuē nae dē soe hebī noch voel meer
mȳsche m hem geloeft gehadt
om symre sermonē wille wāt
nye mȳsche alsoe gesprackē
en heeft Hñ sy seidē dē vm sei
dē wyfkē dat sy om oere spra
kē wille nyet geloeft en hadt
dē m xpō Oer want sy selue
syn warde gehoert hadden
seggē aldus Wy wettē dat hi
ūb behalder der werlt eñ daer
nae gynck Jhūs van daer
in galileen Die mȳsche Ick
hoer soe voel van desē sama
ritanen wilt my doch seggē
wat lude syn dat geweest eñ
wat ūb oer secte geweest Anp
Ick wilt dy seggen In den tijdē
dat die rodē van dē cōmck vā
assirie vwonē syn geweest soe
heuet hy die rodē vā dē xij ge
slechtē van israel die int lant
vā samaritanē wonēde warē
vlaghet eñ vdrenē Hñ heeft ms
dat lant synes selues lude die
heidenē warē geplant eñ ge
set Om by dē dyt lant vā sa
marie bewont toe werden
Hñ als dese heidenē in dyt lant
woudē soe heuet ghot dese lude
wyllē plaghē Hñ heuet onder
hē luden voel lewē doē tomen
die de lude al daer plaghē wec
delickē toe vschorē eñ toe ver
slyndē Hñ dyt heuet die cōmck
vnaenē eñ hy ūb toe rade ge
wordē Dat hy in dat lant eyn
van dē priesterē der rodē ge
sant heuet om hē ludē toe ond
wysen eñ toe lerē gode alwet
tich toe aenbedē eñ die rechte
wet aen toe nemē Dese priest
eñ predicar heuet soe voel ge
daen dat dese samaritanē ae
genaemē eñ gehaldē hebī ge
hadt Die rechte wet soe voel
als vyf boeckē vā moyses eñ
wsue synē discipel mhaldende
warē blīuēde nochtans afgo
de aenbedende Hñ aldus wa
rē dese samaritanē half heidē
eñ haelf rodē Doe dat die rodē
dese samaritanē vsmaden
als ketters haldendē Mor
ualizatie eñ meditatie
Merct hier O mȳsche woe
dat Jhūs alsoe Theophilꝰ sent
der mȳschē salicheit hetende
ūb syn spisse tonende woe gro
te beghertе hy heuet om onse
salicheit Want alsoe wy begher
lickē syn om toe ettē alsoe ūb
hy begherlickē om onb salich
toe mackē Hñ hier om offerē
wy gode gheestelicke spysse
soe wāneer wy by vur tomē
der gracie vā hē eyschē onse
salicheit seggende Here dyne
wille geschie m der eerdē als
m dē hemel Mē aen merct
hier den suetē herē Jhūm woe
hy toe vort gaende ūb eñ seer
vmont synde Doe toemt hy tē

eynde tottē putte al daer op
rustēde Int wilcke hi ons ex
empel gegeuē heeft nyet toe
vlyen dē arbeit vur ander mȳ
schē salicheit Dut wille is hy
aldus v̄moeyt gewest eñ al sȳ
leuē is gewest arbeit eñ armo
de Want alsoe seit die ꝓphet
in syne ꝑsoen Ick byn arm eñ
in arbeiden van mynre iouch
Itē aen mercket woe Jhus
aldus v̄arbeit eñ hongerich
sittēde is neder ter eerdē sond
kusschē of gerief eñ alsoe ettet
hy myt synē discipulē gelic eyn
ander armē mynschē nyet gaē
de tot grotē herbergē Eñ nyet
alleȳ nu mer op ander tyden
gaende van den eynē lant mit and
soe heeft hy dut wyl gettē sitē
de neder mit velt by eyingen
putte of water woe seer nochtaē
~~aen~~ dat hy v̄moyet was Eñ
daer om O mȳsche hebt me
delydē myt ihū aldus siende
hem v̄arbeit eñ v̄oetmoedich
eñ lichamelicke spysse ende
dranck behouēde eñ gelick
ander mȳschē dat gebruckē
de Daer af spreet scē Augus
tinus aldus Hy heeft honger
gehadt die alle mȳschē voe
dende is Hy heuet dorst ge
hadt die de fonteyne is der
dorstiger Hy is v̄moit gewest
van den wege die ons den
wech gemact heuet totten
hemel

Gebet

Here Jhū xe ryck alder
guedē eñ geuer alre aūuloe
dichste geuet my v̄moit synde
in dē wege des leuēs spyse
eñ dranck Op dat v̄saet wd
van dy fonteyn des leuens
eñ alre gratiē vruychtbaer
Verul uult mȳ hert van
der vruchberheit dynre wael
lustē Op dattet v̄geet alle
dese v̄gencke lick dyngen
Leuede broit dat wilck nu
mermer ontbreket Gene
my dese geestelicke spysse
op dat dynē wil doen moit
in allē dyngē Bliene bi my
twe dage soe dattu my duest
mȳnē eñ haldē die twe ge
baedē der mȳnē eñ dat ge
loue beyd testamētē eñ den
dach toe wettē der glorien
altyt by dy toe blieuē Aū

Van des cōnicks soen die die
kortse had Dat lx capit

Als die gebūdide hē
Jhus wt dat lant
van samarien in
galileen eñ in dat dorp vā
chana gecomē was Daer
hi toe vorē van water wȳ
gemact hadde soe is hi al
daer eerlickē ontfangen
gewest

Eñ ten selue tyden soe quaē
I tot Jhus eyn cleyn conick
toe wettē eȳ smael heerscop
pie hebbende in der stadt
van capharnaū eyn soent
kē sieck eñ crāck liggen
de Eñ hi bat Jhū dat hy
myt hem woolde comē eñ

dat hy synē soen gesont wol
de mackē Dne mȳsche ꝛt
schynt dat dyt heerscop soe
sterck nyet en was mt gelo
ne alsᵒ Centurio daer vorē
af gheseit is want centurio
die gheloefdē dat die ghebūdē
Jhūs syn kynt myt eynen
warde gesont macht macke
Scriptura It is waer eñ
daer om straftē hē Jhūs vā
dē ghebreecke synes geloefs wāt
hy syn twifelue herte wael
kēnēde was eñ seide aldus
Oy lude en gelouet nyet hy
eñ siet groete teicken eñ wō
derē Dyt heerscop was vbei
dēde eñ vñwacht Jhū om toe
laude toe tomē Geynē vollē
hape eñ gelouē op hem stellē
de Jud seidē weder tot Jhū
Here wilt v doch haestē tot
mynē soen toe tomē eer dat
hy steruet want dat kynt
in synē woterste lach Jhūs
dyt merckende die seide wed
om tot hem Ganck dy soen
die leeft Rechyt of hy seghen
wolde ganck du tranck vā
gheloue eñ merckt wt desen
dat ic macht hebbe aū alle
Doe wael daer ic m persoē
mynschelickē nyet en byn
als anderes Eñ dyt hoerende
dat vurschzeuē heerscop soe wart
hy ghelouich vā dat ghoen dat
hem Jhūs toe seidē Eñ soe ghyck
hy toe huys wart sonder die
lichamelicke tegēwaerdicheit
yrn gheloeuēde dat tracht eñ
macht in allē stedē was om
toe ghe ghenesen dat wilcke
hy toe vorē nyet en gheloefdē
Eñ daer om tot onser leerē
soe en wolde Jhūs nyet ghē
tot dē huys van dyt heerscop
inyt synre houdīe Die noch
tans ghyneck tē huys vanden
oetmoedighē Centurio daer
toe nyet gebedē synde Wat
is dat anderes seit Grego⁹
dan dat onse houdie daer by
vñslaghē wort die m dē mȳsche
nyet en snieckē dat beelde dyt
Daer nae dat sy ghemaet syn
meer oer eer eñ ryckdomē
syn wy eerende Eñ alsᵒ dyt
heerscop nae huys ghyneck soe
quamē hē syn knechtē eñ die
narē toe ghemoetē eñ seiden
hem dat syn soen noch leefdē
Eñ hy vraghdē synē knechtē nae
die vie dattet kynt beguen
by toe tomē eñ gesont ghewor
den was Eñ sy seidē hem dat
des vurledē dages ter vij vrē
die horse hem gelatē had Eñ
wt dē soe heuet die vader be
kent dattet kynt op die selue
ure ghewees is dat Jhūs tot
hem seide ganck dyn soen
die leeft Eñ hy eñ syn ghesel
huysghesyne die sym gelouyth
ghewordē Eñ dyt is dat ander
de teickē ghewees dat Jhūs
gedaen heeft ghesadt nae dat

vñ dē kynde

hy wt indeen int lant vā ga
lileen weder is gecomē

Moralizatie

Sy dese kortse wort beteic
kent die sundē Want gelic die
goen die kortsich is nu hitte nu
calt eñ beuende Alsoe heuet die
sunder nu begerlicheit eñ ōge
manierde liefde des v̄gencke
lickē guetz eñ nu heeft hi vree
se Daer af soe seit scē Augustiꝰ
Dat twe dyngē al sunde ma
kende syn in dē mȳsche toe
weetē vreese eñ begerlicheit
Die vreese duet schouwē alle
dyngē die dē vleische ~~suet syn~~
of der natuerē moeylic sȳ Die
begerlicheit duet begeren alle
dyngē die dē vleische suete syn
Eñ nae desen twē dyngē sal
die sunder dubbel pyne hebñ
in der hellē Alsoe die ꝓphet iob
seit want vā deser groter hyt
tē sal hy gaen tottē caldē snee
water Itē onder ōgemacke
dat die kortsyge mȳsche lydet
quaedē smack in dē monde soe
dat hem suete dyngē bitter
dunckē eñ bitter dyngē suet
Eñ in der manierē heeft oic
die mȳsche in sundē leuende
den mont synre zielē onsmacke
lick soe dat hy in geynē geeste
lickē dyngē smack en vyndet
Here Jhū xᵉ die Gebet
van dē lande des engelschē
loefs eñ belydingē biste comē
in galileen Als int om loepen
deser werlt Want ic sick bȳ
becaert byder schoenheit der
tytlicker dyngē eñ daer om
begynē toe steruē v̄moeyt vā
becaeringe Ontfermt v mȳs
eer ic sterue die doit der sundē
of des lichams of der hellē Op
dat ic by crachtē dyns wortz
by oitmoedicheit der bychtē
by vastē gebede gotdyenstich
eñ exempel v̄loist moit werdē
by dynre gratiē van dē kort
sen des toe neygens eñ siectē
der sundē Eñ dat ic nyet v̄wō
nē en werde vā eeniger onge
ordineerde passiē Amē

Van vier parabolē die Jhūs
geseit heeft tottē volck eñ drie
tottē discipulē Dat hi capit

Eyn wile tytz hier
nae soe is die gebñ
dide Jhūs wtgegaē
op die cant vander zee eñ al
soe tot hem gecomē was eyn
groete schare vā volck Doe
is hy myt synē discipulē in
eyn schepkē gaen syttē eñ alle
dat volck is blyuē staende
optē ouer oft kante vander
zee Eñ heeft den volck geseit
vier gelickenissē elick van by
sonder eñ v̄scheidē sakē ende
~~oer~~ elick oer bysonder beduy
denisse hebbende Dat wilcke
Jhūs daer om gedaen heeft
om die v̄scheidenheit d̄ myn
schen daer synde Op dat hy
alsoe nae v̄scheydenheit d̄ siectē

ghenē solde alre hande medicine
Ihū ghelick eē ryck vader des
huysghesins vōsadende syn ge
voepende mit vōscheydē ghericht
tēn Ihe ¶ Die eerstē
is desen Daer is eyn zaeyer
wtghegaen om toe sayen syn
saet toe wettē die soen ghatz by
aēnemē mēschelicke naturē ō
toe saeyende dat woert ghatz eñ
als hy saeyende was Doe vielē
sōmyghe vanden sadē bynden
weghe eñ die voghelē des hemels
die hebbent op ghegetē Eenyge
van desen sadē die syn ghevallē
op die steynē dat is steenighe
eerde Ihū dit saet dat is wo
nich op ghegaen mer want
van onder ghē vochticheyt en
hadde soe en heeft nyet moghē
wortelē eñ yt is daer om ver
dorret ghewest Ihū een deel vā
desen saet dat is ghevallē onder
die dornē eñ dystelē die doornē
die synt op ghewassē eñ hebn
dyt saet vōdruct of vōstopt soe
datter nyet op ghewassē en
mocht Sōmyghe van dyt saet
is ghevallē op ghuede eerde eñ
yt heeft syn vruchtē voort ghe
bracht toe wetē dat eyn saet
heuet voort ghebracht hondert
sadē Dat ander Ix Dat derde
xxx Dyt seghende soe riepe
Ihūs alduus Die oren heuet
om horē die hort toe wetten
die vōstant eñ mwendelicke orē
heeft die vōstae wat ic gheseit
heb Ihū myttē soe hebben hem
syn discipulē ghevraget wat de
se parabole oft ghelickemsse
was Ihūs heuet hem ludē ghe
antwort seghende It is v ghe
ghenē toe wettē by ghratiē toe kē
nē dat vōstant eñ dē ghestelickē
synē vā deser ghelickemsse endē
dat rick der hemelē eñ dē an
derē nyet Mer alley in para
bolen op dat die siende nyet en
sien eñ die hoerende nyet en hore
Toe wettē die quadē eñ die ghoen
die wt mynē eñ begertē vers
hertē dat woert ghades nyet en
hoerē Ihū daer om seide Ihūs
Die oren heeft oni toe horē die
horē dat is die mwendighe be
ghertē heeft om toe vōstentō
heilighen salighē toe weetē die
tomie toe sermonē Mer die hoē
die toe sermonē tomē om die
heilighe scriftē wt ghenochtē eñ
curiosicheidē toe horē Of om
den predicker toe begripē oft
toe berispē die en syn nyet wer
dich dat vōstant vāder heiliger
scriftē toe hebn Ihū al ist soe
dat sy eenich natuerlick vōstāt
hebn wt die ghratie ghatz Got
die here die salt hem ontfret
kē eñ ghenent den ghoenē die oer
vōstant tot ghade almechtich
ghevende syn Op dat hy aū
uloedich m oer vōstant sal we
sen Ihū daer om seit Mathe
dat onse heue hē m parabolē
dat is m ghelickemsse sprecke
de was Op dat die ghoene die
saghē dat is die hē vmetende

warē wat toe wetē oft toe v̄
staen Als die scrybē eñ phari
zeen deden dat sy nyet en v̄staē
en soldē toe wettē die suetichеit
der heiliger scryftē eñ hemel
scher dyngen Gelick ysaias die
pphet vā hem ludē gespraken
hadde seggende Dy sullē horē
de horen eñ nyet v̄staen eñ siē
de sien eñ nochtans nyet sien
toe wettē mytter hertē Die
mȳsche Segget my doch wie
is dese saeyer eñ wat is dyt
saet datter gesaeit wort
Scriptura ¶ Die saeyer dat
is die soen gatz hoert wat hy
seit Want hi seit dese gelicke
nisse vandē saeyer Alle die
goen seit hi die dat wort vant
ryck gades is hoerende eñ dat
nyet en v̄staet Doe comē die
quade geistē die by dē vogelē
gelick werdē eñ nement wt
synre hertē dat goē dat daer
in gesaeyt is Eñ dyt is toe ge
lickē by dat saet dat by den we
ge gesaeyt is dat is in die hertē
vā dē goenē Die myt quadē
temptatiē des duuels eñ qua
de werltlicke eñ vleischelickē
begertē beuāgē sȳ by den wilc
kē die vruchtē des waert gatz
beleet wort eñ v̄gettē wtten
hertē soe dattet den mȳschē
nyet salich en mact Daer af
soe seit Gregorius Gelick mē
mysshaepet van dē leuē des
mynschē die geyn voitsel en
haldet in syn sieck mage al

soe sal die goen ontsien dat
perykel der ewiger doit die
die ~~memor~~ warde des leuens
in synre memoriē nyet en hal
det Dat goen dat op die steē
nige eerde gesaeyt is daer
by soe is toe gelickē die goene
die dat waert gatz horende
eñ myt blytscoppē oic is ont
fangende nochtans geȳ wortel
toe wettē van caritatē ende
mȳnē gades hebbende Wāt
sy synt houdich eñ styf van
hertē sonder deuotiē oft lid
samheit soe dattet in hem nyet
en wortelt mer yt v̄dorret
Eñ des gelicks soe ist toe ver
staē biden goenē die dat wort
gades ontfangē hebbē Mer
soe wāneer dat hem enich
weder spoit of temptatie eñ
quellynge toe comt soe wer
dē sy ould lidsam Eñ alsoe en
hebȳ sy geyn wortel der op
rechter eñ vaster begerten
Want in temptatiē soe wort
die mȳsche geproeft oft dat
woert gades in hē geworlt
is Gelick in groetē wynden
soe siet mē of die boem wael
gewortelt is Eñ dat saet dat
in die doernē valt daer by soe
syn toe v̄staen die goen op die
wilcke dattet wort gades
valt mer aūmytz die werlt
licke dyngē daer dat herte
der goenre die yt ontfangē
mede becomert is Doe en
heuet genē op gant Jud yt

wort van dē doernē eñ dyste
len der werltlicker dyngē ge
heel eñ al v̄druct eñ v̄smaet
toe wettē vandē ryck dōmē
eñ sorchuoldicheidē Die hou̅
die eñ gierichеit makē eñ vā
dē wallustē des leuens die
gulsicheit eñ oncuysheit makē
Eñ dat saet dat int guede lāt
gesaeyt wort daer by soe is
toe v̄staen Als dyt wort gatz
gesaeit is wort in eȳ reyne
guet eñ ynich herte myt be
geertē dat wort gades ontfaē
ge want ~~di~~ in dat geual soe
brenget dat wort syn vrucht
by dē eynē meer eñ by den
anderē mȳ Toe wetē dat eȳ
hondert volt den anderē lx
volt eñ derdē xxx Daer by
v̄staen werdē drie statē der
gelouiger mȳschē toe wettē
Die begȳnende die hebȳ die
xxx vruchtē Die vort gaende
eñ in dochdē toe nemēde die
hebȳ lx vruchtē Eñ die volcō
mē die hebbē hondert vruch
tē Of mē mach daer by v̄staē
drierhande andere staet vā
mynschē toe wettē Die mech
den die sullē hebbē hondert
vruchtē Die weduwē lx Eñ
de in den echtē staet syn xxx
¶ Een ander parabole oft
gelickenisse seide Jhūs synē
discipulē in deser manierē
¶ Dat ryck des L
heinels dat is ~~dat is~~ die heilige

kerck Die dē wech leerende
is toe comende totten ryck ~~gat~~
des heinels Dat is toe gelickē
by eynē man dat is xp̄us die
in synē acker guede weyt oft
tarwe saeyende was Eñ als
syn ludē slapende warē soe is
eyn viant mȳsche gecomē Jnd
heeft bauē op syn saet oncruyt
gesaeyt eñ hi gynck vā dane
Eñ als dat guede cruyt op
solde gaen soe quam dat ōcruit
bauē Eñ dyt gemerct soe syn
die knechtē van dē vader des
huysgesȳnes tot hem gecomē
seggende tot oerē herē eñ mes
ter Here en hebdi nyet guet
saeit in nuwē acker gesaeit
waen comt dan dat oncruyt
Die here die heuet hem ludē
geantwoert die viant die
heuet dat gedaen Die knech
tē hebȳ tot oerē herē weder
geseit Beliefstet v heer dat wi
gaen eñ treckēt dat oncruyt
here wt Die seide Neen op dat gy
dat guede cruyt myttē qua
dē nyet wt en trecket laet sy
beyde toe gader op waschen
tot dat die oest oft bouwe cō
mē sal Eñ als yt indē oest is
soe sal ick dē mayers seggen
Wer saemt eerstē dat quade
oncruyt eñ byndet aen bon
delkens om toe barnē Die
tarwe v̄gadert in mȳ schue
ren Die mȳsche ¶ Woe sal
ic dese parabole v̄staē Scrip

Jt is seer licht toe vᵒstaen Got
die heeft synē ewigē soen die
is myn~~ne~~lichē is ~~verworde~~ end by
synen heiligē Jyne heilige waer
dē gesuecht doer synē ewigen
soen die myn~~ne~~sche is En by synē
heiligē doen saeyen m den mȳ
schē end als syn ludē dat is sȳ
prelatē eñ cureytē slapende
eñ aū die scapē gudes myet wa
kende en syn soe comt die viant
vander hellē En saeyet banē
op dyt woꝛt eñ leeringe gudes
dat ōtruyt van werltlickē lus
tē eñ alre hande dwalyngē eñ
sundē Mer got die vᵒhenget
eñ laet dat wyle alsulcke dwa
lyngē eñ sunden ōtegēwichtē
totter dat toe soe dattet on
truyt myet wt getreckt en woꝛt
openbaerlickē vᵒr die myn
schē tottē oꝛdele toe Toe wetē
sonderlyngē vā den sunden
die heymelickē vᵒr sunde syn
Die mȳschē Maer om gehen
get got soe lud saemlickē dat
on truyt onder die tarwe dat
is quade mȳschē onder die gue
dē toe wassen Scriptura
Dat gehengnet got om drie sa
ken Die eerste is om dat sy
hem bekerē soldē op dat sy wil
len eñ by die guede mȳschen
daer toe geholpē werdē Die
ander is op dat sy die rechtu
digē ~~got~~ seer danbaer syn ō
dat sy vᵒrarē syn wttē getael
der verwoꝛpender Die derde
is op dat die quade die guedē
profitelic syn eñ oer vᵒdientē
vᵒmeerderē mogē Want oer
berluckē syn die quaedē den
guedē toe wetē die purgerē
de eñ oeffenede Op dat sy nit
voꝛtgaen nyet tracht en syn
eñ oic die cronede Want als
sy dē rechtuerdigē tribulatie
aen doē Doe skettē sy hē peerlē
costelicke stenē mdē thᵒrone oere
glorie toe comēde En~~som~~ laet †daer
sy got leuē myttē guedē Mer
mdē oerdel soe sal got scheyden
den maeyers dat is den en
gelen Dat sy die quade myn
schen scheydē wttē guedē eñ
die toe samē byndēde eñ werpē
de mt ewigē vuyr Mer die
tarwe dat synt die guede wt
ūtarē die myt voel lyden &
geslagen syn die sullē sy ver
gaderen m die hemelsche wō
nyngē daer sy blyncken sullē
gelick die sōne en noch claere

Moralizacie

Op dyt saecken is toe wetē
greestelickē dat als wy guede
begertē m onb selnē ontfan
gē Doe woꝛpē wy sact mder
eerdē end als wy op rechte
werckē begȳne toe doen soe sȳ
wy dat werck treckē tot voert
gangē m dochdē soe comē wy
totter aren des toꝛens En als
wi mt volbrengē des heiligē
werckes geuesucht eñ sterck
woꝛdē Doe brengē wy voert
alle tarwe mder eerdē Mer
die almechtige got als die vrucht
vol comē is soe slaet hy daer
m syn sekel eñ mackt synē oest

Want als dē hy mynschē ge
bracht heuet tot volcomē wert
kē soe snydet hy af syn tyte
licke leuē myt synre sententiē
Op dat hy synre corē brengē
mach totter hemelscher schurē
Daer om O mynsche siet dat
du nyet en blynes steckēnde
alleyn nit op schietende cruyt
of in die are v̄wachtende die
rypheit in die pyne des vege
niers Want got en v̄gadert
in syn schuere geyn onrype
tarwe ¶ Noch soe was die ge
bn̄dide Jhūs die derde gelic
kenisse seggende Dat rycke
der hemelē dat is toe gelicken
by eyn mostaert sadeken wāt
al ist cleyn nochtans alst gesaeiet
is eñ wasset Soe wast daer
van eyn grotē struyt in ma
nierē van eynē bome soe dat
die vogelkens des hemels daer
in mogē nestelē eñ rustē Dyt
cleyne sadekē mach toe v̄staē
wesen dat waert gatz dat
wilck in saeyen cleyn toe sien
ofte v̄staen is Mer alst gesaeit
wort in eyn guet deuoet her
te soe gattet op eñ wort eyn
grotē boom It wort duc wyl
eyn vierich mynsche oft eyn groet
heilich predikant eñ leeraer
soe dattet syn vruchtē in soe da
niger manierē wt geuet dat
ander guede hertē die by den vo
gelen des hemels toe gelicken
syn moegē oer nestkens al
daer op mackē om vort heili
ge mynschē daer op toe voedē
want sy als vogelkens mytte
vederen der dochden dat herte
op heffen van eertschē dyngē
mytter begeertē tot hemelschē
dyngē ¶ Ten vierdē soe heeft
die gebn̄dide Jhūs dat rycke
der hemelē gelickt gehadt by
dat deysem dat die vrouwē
leggen in dat mele Eñ laetent
liggē tot dattet op gaet ende
wort toe samē eyn deech want
als dat woert gades geleit eñ
gemēget is in den hertē d' gue
der mynschē soe ryset op gelick
eyn deech Eñ v̄eniget die hertē
der gueder mynschē in soe da
niger manierē dat sy wt dyt
wort eñ by die gratie gades
een myt gade werdē Alle dese
parabulē eñ gelickenisse ende
oic voel anderē dyngen heeft
die gebn̄dide Jhūs tottē volck
geseit Eñ sonder parabolē en
heeft hy op der tyt nyet gesprac
ken Op dat v̄uult solde werdē
dat vā hem geprpheteert was
aldus Ick sal in parabolē my
nē mont op doen eñ ic sal op
ryspen dat is wt werpē ende
voert brengē dat goen dat v̄
borgē is gewest van dat be
gynsel eñ eerstē in seettē vād
werlt Eñ dese parabolē ge
seit synde soe heuet die gebn̄
dide Jhūs die scharē der myn
schē gelaetē eñ hi is myt synē

discipulē toe huys gegaen eñ
al daer wesende doe hebben
syn discipulē tot hē geseit Here
eñ meester wylt ons dese para
bolē ōtlarē dat wulcke hy ge
daen heeft in mamerē vursc
Eñ henet hē hūdē
noch vort geseit aldus Dat ri
ryck der hemelē is gelick eyne
schat vborgē in eynē acker
Eñ wulcke alst by eynē man
geuondē wart soe bedecten
hy dē weder Jnd hy gaet eñ
vōcopt al dat hy heeft toe we
tē om pēningē toe trygē Eñ
hy copt den acker lants de
sen acker dat is eyn dochdeht
ke werckende leuē gecoffent
mdē werckē van ōtfermhey
theyt Dat wulcke alst by eynē
werltlickē mȳschē geuondē eñ
vōstaen wort doe vōcopet hy
al wat hy heuet eñ latende al
le dat tytlickē eñ werltlickē
is Dne werckē der ontfermhey
theyt volbrengende eñ topē
daer mede dē verborgē schat
dat is dat ewige leuē Ende
daer ō sal mē werltlicke eñ
tytlick dyngē vōsmadē want
die hemelsche ryck dōmē en
werdē vā nyemant beseten
dan myt staden der werlt
Ost wē laue der heiligher mech
dē mach mē dese parabole
trecke Eñ alsoe is die schat m
den acker geborgē die mech
delicke reynicheit mt vleysche
eñ broesschē lichaem Noch seide
Jhūs Dat ryck der hemelen
is toe gelickē by eynē coop mā
die suerckende is schone costeli
ke peerlē Eñ alg hy eyn schone
gecuondē heeft soe vōcopet hy
alle wat hy heeft eñ coepet sy
In desen wort geroert den
stact des mȳschē die leydende
is eyn schonwende leuē die
alle tytlicke dyngē vōsmaden
de is eñ alle sorgē eñ kōmer
latende m vuyrrugher begeerte
leest dor ewigher gruedē Dit
soe is dat ryck der hemelen
toe gelickē by een segen daer
mē mede visschet mder zee al
der hande visschē Eñ alg sy vol
getrogē is aen dat lant soe
lesen die vischers die gruede
vyschē wt eñ doen sy m oer
vatē eñ die quade werpen
sy butē Aldus soe salt geschiē
ten eynde vander werlt wāt
alg dan soe sullē die engelē
die gruedē van den quaden
vōscheydē Eñ sy sullē die qua
dē werpē m dat ewige vuyr
Al daer soe sal wesē screyen
eñ tryselynge van tanden
al dyt geseit soe seide die ge
bēdide Jhūs tot synē discipelē
Heb dy dyt altoe gueder
wael vōstaen Die discipulē
seidē Jae wy hē meester Jhū
seide weder Jck seggge v war
waer Alle doctorē oft meesterē
die geleert syn int ryck der
hemelē toe wettē m die heilige

kerck syn gelick eyne vader
des huysgesyns dat is my
selue by gelickenisse vā nae
toe volghē die syn huysghesme
onderhaldet eñ voedet Want
alst oerbaer is soe brenghet
hy totter fruyt alle synre schaet
alt eñ nye by dat welcke die
doctorē eñ gheleerde der hei
ligher kerckē myt recht wael
gelockt moeghē werde Want
sy syn in voortbrenghē oerē
schat der leeringhe Hij al dat
soe wael by vōclaringhē van
dat alde testamēt als vā dat
nye Oft alsoe Gregorius
seit Den nyen schat is die
suetticheyt des ewighē leuens
Hij dē aldē is vreese vō pynē
op die pyne die gheyn ~~py des~~
vreese ~~sonde~~ n maken die myt
dē loen vō ghlorie nyet vōwect
en werde Of dē nyen schat
toe vōstaen die vōniamighe vō
dochdē ind dē aldē schat dat
lasterē der sundē

¶ Moralizatien

In deser parabolen soe
gelick rijus dat ryck der
hemelē dat welcke hier be
teeckent die heilighe kercke
by eynder seghenē oft neet
van visschers Want die
heilighe kerck dē ghueden
vyschers is beualē myttet
willeker eyn enighelick my
sche totte ryck der hemelē
woert ghetrecket vāde vlode
deser werlt om myet toe vō
dryuickē mit diept der dot
sūn by der zee woert beteē
kent die werlt myt oere
bitterheit eñ mēnichuoldighe
perykelē die daer in syn
Welcke segene oft nette ver
uolt woert van ghuedē eñ quā
den myn sghē die myet ond
kent en werdē alsoe langhe
dat nette int watter is ner
als sy op ghetreet woert mē
ouer dat is mit eynde der
werlt eñ oerdel ghades Als
alle heymelicheit apenbaer
sal werdē Doe sullē sy ond
kent werdē want die enghe
lē sullē die quadē vttē ghuē
werpē in dat vuyr d' hellē
Here Jhū x ¶ Gebet
doet my vt ghaen vanden
aldē leuē Op dat dat saet
dyns woerts dat welcke du
ghesaeyt hebste in mynē ver
staende Dat saeyt des op
saetz dat welcke du ghesaeyt
hebste in mynre begherten
Dat saeit des ghuedē werekz
ghesaeyt in mynē werken
de crachtē nyet ghetelen werde
vandē vogelen der ydelre
ghloriē sūn dattet nyet vōtre
dē en werde in dē weghe d'
quader ghewontē Dattet
nyet en vōdoerre in dē streyne
der harder vōstrenthent ind
dattet nyet vōsmacht en wer
de in die doornē d'sorchuoldich

mer dattet vort brenge in lydt
samheit hondertuoldige vrucht
in gaede eñ alre beste eerde
des oitmoedigē medelyden
dē eñ myldē hertē Doe my
oit v̄staen eñ voldoen alle
dyt geseit in parabolē eñ dē
anderē dat toe leerē myttē
woerdē oft toe mynstē myt
exempelē Amē

Woe dat Jhūs weder toe nazareth inder synagogē was leerende Dat lxij capittel

Als die gebūdide hē
Jhūs dese parabolē
geseit hadde soe
is hy myt synē discipulē van
daer doer dat lant van ga
lileen gegaen

Eñ hy heeft daer in die synagogē
dat ryck gades gepredict eñ
geleert Want gelick dat mē
nu in die kerstē kerke dat
woert gades is predickē eñ
leerende Doe plach mē inder
iodē synagogē die alde wet
eñ ꝓphetiē toe leerē eñ predy
kē Eñ soe is Jhūs tot nazareth
gecomē al daer hy ontfangē
eñ op genoet was Eñ hy is
op eynē sater dach in oere lude
synagogē gegaen soe op den
dach gelic nu op den sōnē dach
die ludē inder synagogen v̄
gaderende warē Eñ hy is op
gestaen om toe lesen jnd hē
is dat boeck des wets eñ der
prophetiē vā ysaia gegeuen
Eñ als hy dat boeck op dede
soe stonde daer in geschreuē
aldꝰ Die geist des herē is op
my daer om heuet hi my ge
saluet toe predickē eñ toe baet
scoppen dē armē dat is dē oet
moedigē Hy heuet my gesent
om gesont toe mackē die be
rouwich synt van hertē toe
predikē den geuangē v̄gyffe
nisse Eñ den blyndē dat ge
sichte dat is den ongelouigē
claer kēnisse eñ toe latē die
belastē tot oere remissie eñ
v̄lichtinge toe predickē dat
ontfanclike iaer gades eñ
den dach des loens Toe wetē
die tyt der guedertierē heit
nu eñ naemaels dat wterste
oerdel Hier is toe wettē dat
die iodē noch v̄beidende syn
dat goen dat hem hier gelauet
wort in deser ꝓphetiē toe ge
schien doer Messyam den sy
v̄beyden toe comēde ō tytlic
ke heerscoppie toe hebñ aū
alle die werlt eñ om die iodē
vry toe mackē eñ toe stellē
in hoeger gloriē eñ eerē ba
uē alle ander mȳschē Meer
want xp̄us die gewaerige
Messias comē was soe v̄claer
dē hy den volcke dese ꝓphetie
van hem seluē toe weten die
toe v̄staen is aldus Die geest
des herē op my toe wettē rus
tende is Daer om heuet hy
my gesaluet toe wetē van
mynre ontfenckenisse myt
volheit der gratiē als eynē

cōmck eyn bisscop eñ eÿ ꝓphet
Eñ als hij dat boeck weder
toe gedaen hadde toe wetē mit
eynde van syn en les en soe
heeft hij dat dienare vander
synagogē weder gegeuē eñ is
myt den gaen sittē soe dat allē
die iodē die doe inder synago
gē warē die haddē oer ogen
op hem eñ hij began hem ludē
toe seggē dat die ꝓphecie die hi
als doe gelesen hadde op den
dach v̄uult was in oerē o rē
Eñ sy gauē alle daer vā getuych
nisse eñ sy v̄wonderdē ~~alle daer~~
hem van den woerdē vā gra
tiē die wt synē monde comen
de waerē Toe rechte soe sloegē
sy op Jhm oer ogē toe wetten
myt die cracht synre woerde
eñ syn oitmoedich eñ suete
op sien Want in syn aensicht
was blynckende eyn gotlicke
claerheit die aentreckende
was die ogen der mynschen
Daer om was vā hē toe vorē
geꝓphetiert aldus Alre schoen
ste vā formē bauē die kynder
der mynschē gestort is gratie
in dynē lyppē ꝛc Aldus apen
baerdē Jhus hem seluē oitmoe
delickē in deser ꝓphetiē Of hij
seggē wolde Ick byn die goen
daer af die ꝓphet spreckende
is Mer die scriben eñ pharizeē
seidē En is dyt nyet die soene
vā ioseph des tymermans
Eñ is maria nyet syn moder
Jud syn broders iacob eñ ioseph
symon eñ iuda Eñ syn susterē
en wonē sy nyet alle gader ō
der ons Eñ want hi nyet ge
studeert en heuet wen comt
hē dese groete wisheit eñ clergie
Eñ Jhus oer hertē kēnede
heeft weder tot hem geseit Sy
moeget daer om tot my dese
gelickenisse seggē O meester ī
medecynē macke dy seluē ge
sont Daer om seidē die scrybē
eñ pharizeē wāt wy van
dy eñ van dynē teykenē die
du in capharnaū gedaē hebste
voel gehoert hebȳ Doet oic
soe danigē alle hier in dynē
lande daer du op geuoet biste
gelick of sy seggē woldē Alhier
soe kent mē dy eñ mē weit dat
du ioseph soen byst Du en moe
ges ons hier nyet bedriegen
gelick du in vreindē plaetschē
die ludē bedryegē moeges/heb
stu enige constē die laet ons
sien Jhus seidē tot hem ludē
vurwaer seggē ic v daer en
wort geÿ ꝓphet in syns selues
lant v̄heuē Die redē daer af
is want gemēlickē als yemāt
hē tot dochdē eñ groetē dyngē
geuet die anderē vā synē lan
de benydē dat, eñ bespottēt dat
Doe dat eñ guet geleert mā
better v̄heuē wort ond' die
vreindē dan onder die syne
Eñ want dese van nazareth
ihm eñ syn leeringē nyet en

geloefden Doe en heuet hij ond
hem ludē nyet voel teickenen
noch myrakelē willē doē ōmers
soe heuet hi onder die guede
sōmyge gedaen om die in oerē
geloeue toe onder haldē eñ
toe sterckē Eñ op dat die gelo
nyge geyn onschult van oerē
sundē hebbē en solde Eñ ten
propoeste van dat vur geseit
is Doe seide Jhūs eyn gelicke
nisse aldus Ick segge v in der
waerheit dat daer voel wedu
wen in ysrael gewest syn in
dē tydē van helias als dē he
mel dat is die lucht geslatē
was dattet nye en regende
bynē dē tyt vā driē iarē eñ
vj maendē Aūmytz wilcke
drochte soe was daer groetē
honger in alle dat lant eñ
tot nyemāt en was helias
gesant toe wettē om toe trois
tē dan tot eynre weduwen
int lant van sydonie in der
stat sarepta Van wilcker
weduwe hi eerlicke ontfan
gē wart Eñ by der wilcker
hij twe schoen myrakelen
toe wettē geuende oer auer
uloedich meel eñ olie ind oerē
soen van der doit v̄wecken
de toe wetē ionas dē ꝓphet
Vort seide Jhūs Eñ ten tydē
vā helizeus sy voel lazarusē
gewest in ysrael eñ vā den
en is een nyet gesont gemact
gewest dan naaman dat eyn
wtlandich mā was eñ wt syriē

was Recht of hi seggē wolde
Dese helyas eñ helizeus hebñ
seer groete ꝓphetē gewest Eñ
want sy myt alsulc onder oerē
volck gelaest eñ geert en sy
gewest soe en hebñ sy oic gey
teickenē oft myrakelen onder
oers selues ludē wyllē doen
Mer sy hebñ wt beuel eñ in
geuē gatz myrakelē onder die
vreinde ludē gedaen Eñ als
dese van nazareth hoerende
warē dat Jhūs hem seluen
bydē ꝓphetē gelickende was
eñ dat hi die heyden bauen
die iodē prysende was soe
naaman eñ die weduwe
heydenē warē Doe syn sy op
Jhm̄ v̄torent gewest eñ soe
wordē by hē gelickt die goē
die taernich werdē oft mys
doen dē predickers of ander
guede mynschē om dat sy
die waerheit seggē die hem
myshagē Eñ syn daer om
tegens den gebñdidē Jhm̄
op gestaen eñ hebñ hem wt
ter synagogē geworpē ind
geuangē geleit bauē op eynē
hoegē berch buttē der stat
staende om hem vandē berch
toe werpē eñ alsoe toe
doedē Jhūs die die macht
hadde hem seluē toe vryen
als hy wolde Die heuet hē
lydt sainlick als eyn mys
dadich laetē leydē tot optē
berch Eñ daer synde soe he
uet hi syn gotlicke macht

wille toene een is ontsien
doer dat mydde vā hē hide
en wedy ghenaen hem selue
en syn myscheedsen beder
kende mytte syn gotlicke
moegentheit apenbaerede
doe dat eyne groete steen
hem wyckende was hem
ontfanghende in der groetst
symb lichaems Also Beda
seit dat die figuere vanē
voete des gebōdide Ihūs
een van synē dieneren in dē
steyn gedruyet al daer staet
gelick alb oft in een mortre
was gedruct ware Dese
myssche Ick hoer hier wō
der dat die harde steen die
heuet die figuere des heren
ontfanghē Hē die hertē der
rodē en hebū die sachte suete
wyse een oerbaerlick leerē
van Ihū dē soen ghatz myet
willē ontfanghē Hoer van
eȳ wort dat vur geseit is
beter is dat toe wettē woe
it dat vōstaen sal dat die rodē
seidē dat die gebōdide Ihūs
broders een susterē hebbende
was Scriptura Ick wilt
dy seghē It was der rodē
mamere een yt is nocht in
sōmyghē landen mamere
dat niē twe gheslusterē kynd
suster een gebroeder noemē
de was Hē want beyde sē
iacob een iohānes ewāgelista
symō een thadey beide d' susterē
vā marie kynderē waren
soe noemdē mē Ihūs broderē
een gesusterē Hē in desey ty
dē alb sē ian baptista ge
nāghē lacht soe warē die scri
bē een pharizeen dagelix aē
herodes by hulpē vā hero
dyab syn aū speelster vnol
tende om sē Johan die tegē
hem lude gepredict hadde
toe brengē ter dot toe brengē
¶ Meditatie een leermyge
Hier is toe mercke woe dat
Ihūs doe hi aldus cōfuyselic
gheleit wart myet en weder
stonde nocht gheyn woracth
en sochte ons in dē leerende
dat wy gheyn woracth suecke
en sullē van dē onrecht dat
ons gedaen wort Hē doer
dat inydde syne manē
ghaende soe vōer hy toe mer
die toe gheneseu een salich te
mackē dan toe vōderuē op
dat sy syende oer boesheit vō
melt syende vort aen afla
tē soldē vā hē toe willē doēde
want die tyt syne doit
nocht myet gecomē en was
Nocht oit alsulckē doit en
hadde hy myet vōtarē toe
sterue Toe wettē ist dat
Ihūs doit in werder hant
mamere is aen gheleit ge
west Want die sōmyghen
woldē hem doedē mytten
swerdē alb herodes doe
Ihūs gebarē was Die som

mytten om hem vā bauē
neder toe werpē gelic nu
dese vā nazareth doen wol
den Die somygē om toe steenē
toe wetē die iodē in dē tem
pel Die sōmyge om hē toe
crucē toe wettē die iodē oic
dedē Alsoe wort oic xp̄us noch
geestelickē gecruyst van ons
als wy weder keeren tottē vur
gaendē sundē Hy wort ge
steent in onser v̄hartheit Hy
wort daer neder geworpen
in waen haep Eñ mytte swer
de wort hi gedoit in blaspheme

Here Jhu xe ¶ Gebet
die dy alsoe v̄oitmoediget heb
ste tot allē dienstē Dattu nyet
en hebste v̄onwerdicht toe hebē
die officie des lesens eñ nae die
wael daet dē van nazareth
gedaen lydtsaemlic hebste ont
faengē quaet vur guet Alstu
dy hebste sonder weder stoet
laetē leydē van hem die di vā
bauē neder werpē wolden
O guede Jhu geest my dese gra
cie dat ic dy nae volgēnde be
gerē moit my toe crōmē tot
allē dienste der oitmoedicheit
eñ nu blydelick bereit bewysē
Geue my oic ōrecht lydsamelic
toe v̄dragē eñ daer af geen
wracke toe sueckē Eñ alle
myn vrandē van hertē toe
mynē eñ hem waeldaet toe
bewysen Amē ¶ Vā die ōthoef
dynge eñ doit sc̄e jans baptistē
¶ Dat lxiij cap̄

In dē tyden als na
kende was dat h
hoechtyt vā paes
schen eñ die heilige vur loeper
Johānes als vuer geseit is in
den kercker eñ genauckenisse
herodes lange gelegē had Doe
wart v̄uult die tyt syns leuēs
Eñ herodias wart meer eñ
mer tegens dē heiligē man
om synre waerheit eñ heilicht
ontsteckē Waer om dat sy we
ge sochte daer mede dat hy in
sch eyn schyne enige redelicker
sakē van dē leuē ter doit ge
bracht solde moegē werden
By sonder daer om want sy
vreesdē dat herodes die Johā
nē geern hoerdē eñ oic voel
dyngē nae synre leerē dede
moechte doer die v̄maninge
vandē heiligē mā ten lesten
bekeert werdē Doe dat hy sy
aū gaue eñ weder seynden
tot synē broder oerē man
Wees toern alst wael redē
was sy seer vresende was Eñ
oic mede soe vreesdē sy dē auer
loep des gemeynē volcks son
derlynge in der tyt alst myt
groter mēnichtē passeerdē toe
ihrlm om die hoechtyt die aē
stande was dat wilcke myt
gewaelt hadde moege comē
eñ ontnemē dē heiligē mā
wt herodes geuenckenisse
¶ Ile hier om O
dede herodes antipas by dē
raet van herodyas Op dē
dach van synre geboerten

den pryncē eñ ouſtē eñ beſte
vā galileē eyn auent oft bant
ket bereydē Eñ ten ſeluē tydē
als ſy geſetē warē ſoe quam
die dochter van herodias vur
die geſelſcop ſpryngende oft
dauſſende Dat wilcke den
cōnick eñ der geſelſcop ſeer be
haegelickē was Doe dat die
cōnick totter ionger dochter
ſeggende was Eyſche vā my
dattu wilſte ick ſwere dat ickt
dy geuē ſal al waert oic half
myn ~~cōryck~~ Cōnick ryck ind
als ſy van daue ſolde gaen
Doe heuet ſy gevraget aen oere moder
ſeggende wat ſal ic bydden
Eñ die moder beuael oer toe
byddē om dat hoeſt van ſcē
Johāne baptiſte Eñ deſe doch
ter is weder in die geſelſcop
gegaen eñ heeſt tottē cōnick
geſeit Ick byddi dattu my
alhier ter ſtont op ter tafe
len leuerſte dat hoeſt vā ſcē
Jan baptiſtē Eñ die cōnick is
myttē eyſchē bedroeſt gewor
dē toe wettē geneynſdelickē
alſoe ſcē Jheronimꝰ dat ge
noelt toe wettē licht als daer
om geſwarē toe hebñ Op
dat hi oerſake hebñ ſolde ſcē
Johan toe doedē eñ alſoe toe
ſchynē noede toe doen Dat
goen dat hy geern dede eñ
want hy geſwarē had eñ oer
eñ dat geſelſcop nyet bedroe
ſen en wolde Doe heuet hy
dē haenck mā tot ſcē Johan

onthoeft

in dē kercker geſeynt gehadt
eñ dede hem ſcē Johan ont
hoefdē eñ dat hoeſt al daer
op die tafel brengē eñ gaſt
der deernē of der maget eñ
die maget gaſt oere moder
vort Aldus wart die heili
ge iohānes gades vur baede
in dē kercker ~~onthalſt~~ roe
pende myt luder ſtēmē myn
heer myn got ic beuel dy mynē
geeſt Eñ alſoe bleef ſyn doe
de lichaim daer liggende ver
ſmadelickē tot dat ſyn diſci
pulē quamē eñ haeldent
by conſent van herodes dat
toe hem waertz namē dat
werdelickē begrauende Eñ
ſoe gyngē ſy vort tot Jhm
hem clagende eñ condigende
woe ſy oerē lieuē meeſter v̄
larē haddē Die mȳſche ſan
dunct dat die ewangelyſt
eñ ioſephꝰ malcanderē eyns
deels contrarie ſpreckē Wāt
die ewangelyſt ſeit dat he
rodes ſcē Johan bewaerdē
toe wettē op dat hi vā hero
dias nyet geſlagē en ſolde
werdē eñ dat herodes ſcē io
hānes geern hoerdē Eñ ioſep
hus die ſeit dat herodes ſcē
Johan dede doedē om dat hi
ſorchde dat hy by toe doen
van hem ſyn rycke ſolde mo
gē v̄lieſen woe ſolde ic dyt v̄
ſtaen Scriptura Die ewā
gelyſt ſcryft die hiſtoriē eñ ge

sciedenisse soe dat al van buttē
scheen toe geschien want hero
des die en dorste myttē yerstē
als scē Jan gevangē was
hem nyet latē mysdoen inder
hyttē want soe solde hy dat
gemeen volc tegen hem op
hebbē mogē doen staen Aldus
dede herodes schyn alsoe die
somyge scrynē dat hy hē geer
horende was om dat volck
in een v̄treck toe brengen
eñ want Johānes oic seer te
gens die pharizeen spreckende was
soe volchden sy myt herodias
eerstē om syn gewenckenisse
eñ om syn leuē Aldꝰ soe v̄wach
ten sy den dach synre feesten
Op dat herodes onder dat
schynsel van synē eede eñ om
die tegenwaerdicheit vandē
meestē van dē lande gesent
solde werdē om scē Jan ~~soe~~ toe
~~was hy~~ doen steruē Doe dat
herodes om dat v̄duchtē dat
hy hadde van scē iohan soe
was hy int opseit consenteer
ende Al wast dat hy anders
dede schynē eñ aldus soe syn
die ewangelyst eñ ioseph⁹ toe
concorderē Die mȳsche Eñ
wat ~~sake~~ was die sake als
waer om dat herodes scē Johā
dede vangē Scriptura Die
sake inwendelickē ost heyme
lickē mocht syn die anxte vā
herodes banē geroert Meer
int apenbaer soe was hy vur
hem nemē de die selue sake die
pilatꝰ op Jhm nam Die mȳ
sche Wat was die sake Scrip
Die romeynē die haddē v̄bae
dē op dat lyf dat mē butten
oerlf van hē ludē nyemant
cōnick noemē en mocht Eñ
scē Johān was predickende
dat nae hem eyn cōnick ī iudē
en comē solde die hē luyden v̄
lossē soldē Aldus soe seide hero
des dat dyt mysdaen was te
gens die romeynē gebot eñ
tegens dese sake en dorste nye
mant spreckē om anxtē der
romeynē Nyet toe mȳ soe
nam hy synē eedt toe batten
om hem toe bet toe ontschul
digē wilickē eedt hē nochtans
nyet en v̄bant want hi tegē
die dochde eñ rechtv̄dicheit
was Eñ nae allē rechtē eñ
reden soe en can nyemant
hem seluē v̄byndē tot quaet
myt eede noch myt geloftē
die int quade altyt toe brec
kē syn Die mȳsche Woe
langē tyt lach scē Johā genā
Scriptura Men haldet
dat hy eyn jaer gevangen
~~ha~~ lach Eñ dat hy onthoeft
wart als die gebūdide Jhūs
xxxij iaer alt was
Meditaci eñ moralizaci
Men merct hier O mȳsche
werdelickē desen alre heilich
sten ~~mȳ~~ vrient gades woe
hy wttē beuele eyns snoeden

rechters oft hanck mãs ſyne
heiligē halß bereyt ontmoc
delickē ſyn knyen buegende
eñ myt gotlicker danckerijt
ſynē halß wtreyckende eñ
hyd ſwichlickē den ſlach ontfū
gen Doet woe Johãnes die
vrijnt eñ neue ihū eñ ſy mees
te ſecretarijs hem ter doet
bereyt eñ ſteruet of hi ware
een ſnoede myſdadich myſchie
Hier af ſeyt ſtē Jan criſoſtm⁹
aldus Hndē alß ons vōtelt
wort die dochde van Johãnes
eñ die wzeetheit vā herodes
ſoe ſyn vſlagē ons altre bynē
ſte trachtē onſe herte ſy bene
de dat geſichte vōdonckert
dat vōſtaent dat vōplompet
Dat blynet m des myſchē
ſynē Alß die groetheit vō ſun
den bedect die groetheit der
dochde Johãnes is eyn ſchoele
der dochdē meeſterſcop des
leuens forme der heilicheit
regule der rechtvādicheit Spe
gel der medelicheit tytel der
ſchemelheit exempel der rey
nicheit weech der penetencie
genade der ſundē diſcipline
des geloefs Johãnes is meer
der dan eyn myſchie gelick
dē entfelen de ſomme der
met heilicheit der euangelie
ſtēne der apoſtelē ſilencie
der mēſchē lanterne der
werlt vur loeper des rich
ters Mydelaer xpi getuge
des hey mydelers der heil
ger druoldicheit Ihi deſe
ſoe groet wort gegonē der
ontuyſheit wort geleuert
der auerſpeelſterſſe eñ wort
toe geſeit der ſpzyngerſſen
Hier om ſoe laet ons dit
aen merkē alle die m doch
dē leuē eñ quaet lydē van
hoeſen myniſchē want almech
tich gehende hem gedoit toe
werdē Aāmytz een ſnoede
deerne eñ eyn vuyl ōtme
ſche ronſ die m der wilder
miſſe ſoe heilichlickē gekleeſt
hadde mit eynē hārē cleede
gekleit die die menſche der
mēſchē wab hem die geyn
meerderē en hadde eñ die
die gotlicke wet beſchudē
de was Daer om dit aā
dynckende ſoe laet ons
manlickē vōdragē al dat
nyp lyden Ite gregorius ſeit
aldus Hzyet ſonder ſeer
ſwaer vōwonderē eñ vōſyne
it dat hi die m ſymre mod
helpan vōuult is geweeſt
mytte geeſt der mēſchen
Ihi geyn meere op geſtaē
en is onder den ſoenē der
vrouwē Dat hi van den
hoeſen m dē kercker gelet
wart eñ om dat ſpzyngē
eymre deernē onthoeft
wart eñ een mā mit ſulc
ker heilicheit ſteruet Ende
wort daer vā ſeit die ſelue

Gregorius Mer wat ist
dat die almechtige got al
soe seer in deser werlt schynt
toe v̄smaedē Die goen die
hy vā begyne soe hoechge
lickē v̄carē heuet dan om
dē getrouwē toe kenē toe
geuē dat hy sy daer om
alsoe drucket in eertschē
eñ nederē dyngē Eñ daer
om sal eyn eygelic mysche
wt desen v̄synē wat den
goenē aen staet toe lydē
die got hier v̄werpet ist
dat hy sy alsoe pynicht die
hy mynet eñ lief heeft Eñ
hier in v̄duldich syn alsoe
die selue leerer seit soe mo
gē wy geestelicke marte
laers syn Want sonder
yserē seit hi moegē wy
martelaer syn yst dat wy
lydtsamheit waerachte
lickē in onsē hertē bewa
rē Eñ waerachtige lyd
samheit seit ~~hy~~ hy is ōrecht
toe sterckelicke toe v̄dragen
eñ daer nae geyn wrake suec
kē Mer dē goenē die ons dat
aen doit myt alre hertē toe
v̄geuē Eñ tegē hē myt geyn
re droefheit gebetē toe wer
dē want hi is waerachtelic
kē lydsam die den myt eñ
v̄draget Mer nyemant toe
v̄dragē eñ nochtans toe hatte
en is geyn dochde der sacht
dich mer eyn decsel d̄ boesheit

Nort O mysche alstu getemp
teert of gequelt werdes dync
ket dat got getrouwe is Al
soe die apostel seit die dy nyet
en sal tempterē bauē dattu
v̄moeges Gedynck die pynē
die toe comēde syn die ewige
pynē der hellē Oic soe v̄bly
det dy want got dy visiterē
de is want hy castyt die goē
die hy mynt als eyn getrou
we vader syn kynt Merckt
wat die selue apostel seit die
oic geslagē was myt voel
lydens Ick sal geern my ver
blydē seit hy in mynre cranc
heit op dat in my wone die
cracht gades Gebet
O salige vurganger eñ
heilige doeper eñ vrynt xp̄i
Johānes lanterne lychtende
eñ bernēde bydt vur my el
lendige tot got den vader d̄
ontfermherticheit Dat hy
myn duyster eñ calde herte
v̄lichtē eñ ontsteke Doe dat
ick dy nae uolgende weder
spoit lydē moit lydsamelickē
vur xp̄m vur dat geloue
vur die waerheit vur die recht
v̄dicheit eñ manlickē oic tot
ter doit my nyet en moit ōt
sien toe strydē Op dat ic nae
dyt broessche leuē by dynen
v̄dientē comē mach totten
cōmclickē bruloftē des onbe
ulectē lams dat wilcke du
myt dynē heiligē vynger

den volck ghetoent hebste ane
Doe dat Jhus vsande vijf
mysche myt vijf ghersten broden
een ij vysche Dat hyrnj en
Als die ghebenedide Jhs
vyoerde see Johannes
baptiste doit soe
as hy myt synen discipule toe
seepe ghegaen en as an die zee
van ghalilee ghenaren een as v
tagen mit desert woeste ge
berchte myet vern vander
stat tyberiadis
Een aldaer soe leerden die ge
benedide Jhus synen discipulen toe
weten als m ey plactse bequa
me tot leerunghe een denoten
Een aldus vloot Jhus vanden
tryan herodes myet alle die
doit outsiende aner om des
wyllen dat syn tyt toe wetten
synre passien noch myet ghecomen
en was Een die dat op hy syn
discipulen een den ghuetwylligen
volcke bet informeren wolde
ons hier by leerende Dat wi
den tryanen een quade myschen
sonthyb wyncke sullen een als
dyt die scharen van den ghemey
en volck toe wetten die sympel
en outmoedige myschen dat be
kende soe syn sy hem nae ge
nolget myet die wyse nae der
werlt noch die moedende en
rycken Alsoe noth ter tyt die
sympele een arme mynschen
mer ghaen ten sermoene
dan die moedende een rycke
een alle Jhus syn oghen op ghesla
ghen hadde een sack eyn groote
schaer comen tot hen soe daelden
hy neder den berch Een gyn
hem toe ghemoeten een outsyn
ke sy mynulicken een hem lu
ontfermeden een die sieken ge
nas hy toe wetten inder ziele een
in den lichaem Een alst auent ge
worden was soe syn die disci
pulen tot Jhun ghecomen seggen
de Hee dese plaets is seer woest
die vze is auerleden toe wetten
van der maeltyt als om toe
etten Inet dese scharen der myschen
ghaen totten casteelen toe wetten
totten cleynen steden op dat sy hen
tetten copen moechten Jhus begun
hier af toe sprecken myt philippus
synen discipulen want hy noch
vnde was een behoefden synre
leerunghe Een andreas wart
segghende onder den vatter een
kynt was onder hem luden
dat wylcke hadde vijf broden
een twe vysschen mer wat salt
dat moechten helpen onder alsus
veel luden Want alsoe philippus
seid twe hondert penninghen aen
brode en solde myet ghenoch
moechten wesen Jhus die seyde
weder tottem discipulen brenct
sy hier tot my toe wetten dat
broet een die vischen Een als Jhs
benalen hadde dat men dat
volck hadde doen sitten neder
opt hoy want daer veel hoys
was Doe heuet hy die vijf bro
den een twe vysche in sy ghebendi

de hande genamē eñ heuet
syn ogē op wart ten hemel ge
slagē eñ dat broet eñ die vyssche
gebñdidet ons leerende daer
by geuende dat wy ter tafelē
gaen gade sullē gebñdien eñ
danckē Eñ nae soe heuet Jhus
dat broet eñ die vyssche i stuc
kē gebrackē Jnd die stuckē by
synē discipulē den volck doen
dragē van dē wilckē sy alle
gader eñ elic by sonder v̄saet
synt gewest Eñ v̄saet synde
soe heuet Jhus synē dyscipulē
beualē dat sy dat aū blyf v̄
gaderē solde Op dattet nyet v̄quyst
of v̄laerē en wordē Eñ soe heb
ben die discipulē vandē stuckē
eñ vandē aū blyf v̄gadert eñ
geuolt xij corffen vol Eñ dat
getael vandē goenē die daer
geten haddē dat was om trent
vyf M mānē wtgenamē die
wynē eñ kynderē Eñ als de
se mynschē dyt groete teicken
siende warē wilcx gelick dat
nye gehoert en was Jnd got
lauende Soe seidē sy onderlyn
ge dat Jhus eȳ waer achtich
ꝓphet was toe wettē die groe
te ꝓphet eñ hē der ꝓphetē daer
Moyses toe vorē af geseit had
de die wilck seiden sy toe cōmē
de is in dese werlt toe wetten
om die werlt toe behaldē Eñ
als dyt myrakel gedaen is ge
weest soe bedwanck Jhus sȳ
discipulē toe gaen in eȳ sceepkē

eñ vur hē toe gaen aū dat wa
ter tot bethsaida wart die stat
van andrias peter eñ philips
dat wilcke sy nyet geern en
dedē Want sy hem v̄blyden
altyt oerē meister tegen waer
dich toe hebñ Eñ hy wolde dat
sy alsoe vort gaen solde tot dat
hy die schaerē gelatē eñ daer
van gescheydē waer die toe
gade beuelende Meer aensien
de dat vur seide volck dat Jhus
die sy alsoe gespyst hadde hem
ludē eyn oerbaerlick cōnick
eñ here weer Die hē in allē noe
dē wael helpē solde Soe woldē
sy hem oerē cōnick macken
mer want sy myt geynē ge
waerygē geloue eñ op rechte
meynige en haddē Meer als
Crysostomus seit meer ō oere
louheit wil eñ om ledich toe
gaen Want sy begerdē tytlicke
genochtē eñ ruste onder oerē
cōnick toe hebbē sachtelickē
eñ sonder arbeit die cost toe
trygē in genochtē eñ ledicheit
toe wesen Eñ heuet sy v̄latē
eñ hem oerlof gegeuē Jnd
aldus heuet Jhus oerē wylle
bekent Eñ soe dat hy syn disci
pulē vur gesant hadde soe is
alleyn ~~geuolgen~~ van dē scharē geulourvē
op eynē berch om alleȳ toe
beden eñ gade dē vader toe
danckē van synē gauē Soe
dat sy hem doe nyet vynden
en condē myttē exempel ons

+ eñ eer

leerende dat wy got altyt dã
ken sullẽ eñ dat wy altyt rñd
gloriefolyen sullẽ Die mȳsche
¶ Wonder ist dat Jhũs gen-
ulouwẽ is alß mẽ hẽ cõmck
mackẽ woldẽ Rñ doe hy gesocht
te wart om toe doedẽ eñ dat
hy doe synẽ vlaudẽ hẽ selnen
offerdẽ Scriptura ¶ Alle xpũs
werckẽ syn ons gegeuẽ tot
eynre leermȳge eñ soe heuet
hy ons gegeuẽ exempel der
ootmodicheit eer toe vlien eñ
arbeit aen toe nemẽ alß hy
genlouwẽ is vãsocht synde om
cõmck gemact toe werdẽ Rñ
alß mẽ hem soehte nder tyt
synre passiẽ soe heuet hy hẽ
wyllichlickẽ aner gegeuẽ op
dat wy nyttẽ exempel bereit
sullẽ syn om weder stoet toe
vãdragẽ Op dat ons alsoe gey
vnrspoet al smeckende en
bedriegẽ eñ gheyn tegen spoet
ons en breck myt onlydsam
heit ¶ Meditatie
Hen merct hier Omȳsche
den suetẽ herẽ Jhũ woe hy
dat hy ontfermchickẽ dẽ behoef
tigẽ mȳschẽ toe hulpen toemt
Rñ alle dynigẽ mãnerlucken
dout nt deser vãsaedynge deß
volckß Jnd woe hy sy aen siet
ettende Rñ hem daer nt mede
vãblydet Jnd woe dat volck op
dyt myrakel hem vãblydet eñ
die eyn tottẽ anderẽ daer af
spreeckẽ eñ seggende dat
hy is eyn waer achtich ppliet
eñ anderß hem lauende Alnß
vãblydẽ sy hem myt danchbaer
heiden ettende dãet nv omȳ
sche nde gheest dyt aen mere
kende van vern eñ toent myt
tranẽ den hontger dynre begeer
ten eñ dyn ellendicheit Rñ wt
reick dyn hande bydende op
dattu lechte oen roemch vãdien
en moetes toe ontfangẽ van
dẽ ganẽ gnades ¶ Mozaï
zaet eñ leermȳge
Geestelick soe werdẽ by de
sen vyf geerstẽ brodẽ vãstaen
vyf gheestelicke gnedẽ daer bi
die ziel nt deser tyt gespyst
wort ¶ Dat ierste broet is der
natuerẽ eñ hch amlicker absti
nẽtien ¶ Dat ander broet der
penetentiẽ daer af sprecht
die ppliet aldus Jck byn tranẽ
hebbẽ geweest mȳ broet nacht
eñ dach ¶ Dat derde is dat
broet des woerts gnades dat
wilck got den mȳschẽ geest
doer die heilige scryfture eñ
leerers eñ doer die prelaten
eñ pastoren ¶ Dat vierde broet
des heiligẽ sacramẽts daer
Jhũs selue af spreeck Jck ben
dat leuende broet die wtten
hemel gedaelt ben ¶ Dat vyf
broet is vã nwendiger de
notiẽ dat wilcke got synen
vrynden gheuet nae synẽ wael
behagẽ eñ nae dat sy hem
daer toe bereydẽ ¶ Item die

twe vysschē die dese broedē v̄
sueten Dat syn haepe der gema
dē eñ gotlicke liefde sonder
die wilcke gheyn van desē bro
den smakelickē en is ¶ Woe
salich is die ziel by dē wilcken
gheuondē werden dese vijf bro
dē eñ twe vysschē Daer af ¶
mach mē toe rechte seyghen
Hier is eyn kynt hebbende
vijf broedē eñ twe vysschē
¶ Item m dē dat Jhūs die schā
ren lactende op ten berch thā
alleyn om toe bodde soe wort
exempel gegeuē dat die mȳ
schē nae dat sermoen oft an
der gheet werck rottē schārē
van den volck gaen sal tot
eȳmgē heymelickē stedē om
die gotlicke m spzack toe wert
ke toe stellē ¶ Eñ om syn gebre
kē eñ sundē onder die mȳschē
gedaen toe bewenē eñ toe be
terē ¶ Gebet

Here Jhū xp̄e doet my tot
dy op heffen die oghē myns
herten van vleysschelickē wel
dē van dē eertschē rytcheidē
eñ vā der werltlicker ghier
righeidē eñ neder sittē opt
dat hon der vleyschelicker
wael lustē der tytlicker bes
sythynghe ¶ Eñ werltlicker glo
ryē op dat ic v̄dienē moet
v̄saedet toe werdē by dē voet
sel der vijf gheestelicker broe
der Toe wettē vreese des got
lickē oerdels myshaghē der
sundē droefheit des rouwē
schemte der bichtē eñ arbeit
des ghenochts doens ¶ Eñ by
den voetsele der twer vysschē
toe wetē gestaedicheit des
op sactz ¶ Eñ begherte in beste
toe v̄anderē eñ vast toe ghaē
welcke gheestelicke wsch eñ
kynt heuet Toe wettē oit
moedicheit die ydelē ghrācie eñ
ghloxie plegher toe v̄dienē
amē ¶ Woe dat Jhūs
alle die werltlicke eñ tyt
lick eer v̄smaet heft die wil
ke hem die schaere aen doē
wolde doe hy sy v̄saet hadde

¶ Dat xxv capittel

Als onse hē Jhūs xp̄s
dat werck synre
mildicheit eñ bar
herticheit Doer syn moetē
de gotheit ghewracht hadde
myt vijf brodē eñ twe vysschē
die grote schaere des volcs
v̄saedende bekenende doer
syn gotlicheit die gedachtē
der schārē des noetschē wet
¶ Woe sy hem nemē
wolde eñ v̄heuē vmr eynen
cōnick tytlickē op deser eer
dē welcke cōnick ryck hy met
en begherde noch daer om
met ghetoniē en was Als hi
nae maelt tot pilatus seide
myn ryck en is van deser
werlt met Doe als hy syn
discipulen vmr ghesant hadde
om hem met ghewondē toe
werdē eñ vandē schārē des
volcx toe scheydē Doe heuet

hy noch eyn wenich getoeft
om dat volck oerlef toe genē
eñ toe gebūdidē als hy dede
Eñ als hy dat volck van hem
hadde gedaen soe gynck hy
heymelickē optē berch die nyet
verne van deser stat en was om toe
aenbedē synē hemelschē vader
Eñ yt begonste toe genakē den
auent Alsoe int vur gaende
capittel geseit is Jnd als op die
ander syde syn discipulē seer
arbeiden in der zee myt roeiē
eñ varē want sy contrarie
wynt haddē Die scharē die
vā Jhū v̄saet warē eñ v̄stroei
dē hem nyet ter stont Mer
sy gedachten Jhm noch eynen
cōnick toe mackē tytlicken op
deser eerdē Eñ als sy hem ver
larē haddē soe toegē sy synen
discipulē nae om hem al daer
toe vyndē eñ in eynē cōnick
toe v̄heffen Wylck eer hi nyet
ontfangē en wolde want hy
daer toe nyet gecomē en was
Eñ meist daer om dat hy leerē
wolde alle die kerste mȳschē
by sonder die in der geestelicht
syn dat sy geyn tytlicke eere
sueckē en sullē Mer ~~alle salicht~~
~~der zielē~~ alleyn die salicheit
der zielē der goenre die hem
beualē syn Woe wael nochtaē
dat nyemāt georlest en is toe
v̄sueckē ofte arbeidē om enich
last van zielē noch om regy
mēt van iusticiē hem seluen

alsoe vort settende eñ des w̄
dich rekenende Want alsoe
solde hy des heel onwerdich
werden Mer oitmoedelicken
mach hy dat ontfangē als hy
~~dat~~ v̄socht wort op dat hi an
ders bequaeme is Cristus
Jhūs is op gestaen indē hoe
gen berch der contemplaciē
om dat hy v̄smadē wolde die
hocheit der werlt hi henet v̄
laeten die scharē Want dat lof
des gemyenē volcs duc wyl
wt rechter regel der redelicht
eñ des v̄stants nyet en comet
mer wt gemerct des tegenwor
digen wael beg hagens Hy
heeft alleȳ willē wesen nae dat
hy by den scarē gewest was ō
toe bewisen Dat eyn mȳsche die
beden wyl die sal hē wttē gere
roecht des volcs scheidē dat sȳ
sȳnē van buttē nyet v̄stoert
en werdē Merct aen dat ex
empel Jhū xp̄i hy is op dē berch
gesettē gewest eñ is daer af
gegaen om dat volck toe spi
sen eñ is weder om optē berch
gegaen toe leerē die prelatē
der heiliger kerckē Die wilck
onder willē sullē in oerē con
templaciē alleyn sich haeldē van
dat geselscop der werlt dan
onder tydē sullē sy neder sty
gen toe predickē den mȳschē
die hem beualē syn Alsoe dat
sy hem weder op treckē ī dat
beschouwelicke leuē gelick eȳ

scip mā die wt eyn hauē m die wylde zee seylt eñ weder mē hauē comt wāner die zee v̄ bolge ū ℣ Mozalzaci eñ leeryngc

Hier op salstu o mynsche merckē woe dat Jhūs waer achtelickē eñ wet ghevynsde lick ghesciouwet heeft cōnck lickc eere wet gheluck die ghoē die mytter hertē eer begerē mer op dat sy vandē mēschē daer af wet begrepē en wer dē soe en dornē sy daer ō wet bydde noch apenbaer heiken warbeidē Die sōmyghē syn oic die hem veynsen mytten wardē wet toe willē hochcit des staetz oft eer ℣ Mer heymelic soe arbeidē sy by hem selue eñ doer eynē ander eñ suetkē oer sakē om daer toe te comē wt welcke die sonnyghe vur hem nemē dat sy om alsulcke hoch of last arbeidē onder dat schȳ van dochdē toe wetē ō ghewȳ van zielē ℣ Mer daer teghē seit die heiligste leerer bernardꝰ aldus It ū sivaer eñ licht on moeghelick dat wtter bittere wortelē vā eer ghericheit cō mē eynige suete vrucht der mynē Daer om sal die eer ghierighē hem seer ontsien vā den mynschē v̄ heuē toe syn eñ van ghade v̄nedert toe wer den Want woe nemant m meere erē v̄ heuē wort woe hy meerd schuldener der dochden ū Of woe hy tot meere pynē v̄ bondē ū toe wetē ider hellē

Here Jhū xp̄e ℣ Gebet die den hoverdighē weder stact eñ den outmoedighē ghracie ghe ues Geest allē mynschē outmoe delick eñ sonder eer ghericheit outfanghēde dē stact der wer dicheit eñ deb regymētes aū mytz der ghehoersamheit eñ alsoe daer m toe volherdē der ghracē m tyde tegenwoerdich eñ ghoric m tyde toe tomende eñ toe weder staen den eer ghe righē Der wegte om seettende myt dornē op dat sy daer m ghrymē vurspoit en hebū Hoe dat sy hem nyet en v̄bliden hauē die mēschē toe syn noch m sonderlicheit oer eerē eñ dat sy ten eynde alsoe v̄licht eñ ter hertē ghekeert vander sorghelicker sundē der eer ghe richeit aflaten moctē op dat sy aūmytz dy ontfermēde m ewicheit nyet en v̄ghaen amē ℣ Woe dat die ghebū dide Jhūs was wandelende opter zee eñ sēc peter onthielt dat hy nyet en verdzanck

℣ Dat xpus cā

De wyle dat die ghe bū dide Jhūs alley optē berch beddende was soe warē die discipulen xp̄i mder zee van ghalileen eñ hadde ghroctē last van den

watter eñ roeydē seer want
sy den wynt sterck tegē haddē
En als sy ōtrent
xxij oft xxx stadie van dat lāt
warē geroeyt soe sagē sy Jhm
indē morgen stont comēde opt
water gaen recht of hy sy vur
by gaen wilde eñ dat om des
willē dat oer v̄loessynge toe
sueter syn solde Eñ sy waerē
myt den v̄uaert want sy meē
den dattet eyn fantasie waer
geweest eñ sy riepē Die gebn̄
dide Jhus heeft sy v̄troist seg
gende En weest nyet v̄uert
Ick bynt toe wettē die goen die
mechtich byn vandē perikel
des waters toe v̄loesen scē pe weer
ter dyt horende seide wt mynē
hē Ist dat gy ~~horende~~ dat sydt
beueelt doch dat ic by v comē
mach Eñ Jhus seide eñ gaff
hem teickē dat hy comē solde pe
ter die tradt wt dat schyp opt
watter Eñ gynck op dat watt
nae ihm want alsoe seer be
gerēde hy by Jhm toe syn dat
hy nyet en wolde v̄beidē die wael
tyt dat Jhus int schip comen
solde v̄getende alsoe dat pery
kel des watters mytter mynē
Jhu Int wilcke die stercheit sys
gelouē eñ myne tot ihm ge~~mert~~
meret wort Eñ als peter dē
sterckē wynt geuoeldē soe
wart hy v̄uert wt mynschelic
ker trancheit eñ begaen toe
v̄drynckē Eñ soe riep hy myttē

Jhm aen Hē comt my tot hulpē
Eñ ter stont heeft hē die gebn
dide Jhus by der hant genamē
seggend O du crancke vā ge
loue waer om soe hebstu getwi
uelt eñ myttē is Jhus int scep
kē getredē eñ die wynt is ned
gelegē eñ dat scepe is ter stont
aen dat lant gewest Eñ die in
dē scepe warē die hebn Jhm aē
gebet seggende Du byste waer
achtich die gades soen eñ als
sy aldus aū die zee aen dat lant
van genazar gecomē waren
of by der stat van bethsayda
Doe dedē die ludē daer om int
lant v̄kundigē dat Jhus daer
gecomē Jnd sy brachtē vur hē
alle die sieckē vandē lande al
daer Eñ badē hem dat sy soldē
moegē genakē den sōme vā
synē clede Jnd al die goen die
syn clede genakende oft taestē
de warē die syn van oerē siectē
genesen By dyt werck soe heeft
die gebn̄dide Jhus getoent dat
hy got eñ hē was van alsoe
van dat water als vā die lucht
eñ wynde Eñ geyn wonder
en ist alsoe beda seyt dat die
wynt stylde Als Jhus gebn̄dyt
int sceepkē quaem want in
wat hert dat got tegenwaer
dich is by gratiē synre mynē
toe hant soe rustē bedruct syn
de alle strydē der sundē eñ vy
antlicker werlt of der boeser
werlt ¶ Doe volchter nae int

ewangely dat herodes als doe
ter tijt hoerende die fame vā
Jhū toe wetē van synre leerin
ge eñ van synē myrakelē Doe
dat hij eñ somyge anderē myt
dē hem v̄wonderdē eñ ~~[illegible]~~
waendē oft Jhūs waer Johānes
baptystē vander doit v̄rijsen
synde den herodes cortelicken
ter gebracht hadde Aldus ont doit
sach herodes scē ian doit syende
Want alsoe crisostomus seit die
sundige mȳschē ontsien alle ge
ruchtē Want die sunde is sulck
van oer seluē dat sy dē mȳschē
sonder yemātz beruspynge mel
det eñ doemet eñ den mysda
digē vreesich eñ traech maket

¶ Moralizacye

¶ Geestelick by dijt sceepkē moe
gen wy v̄staen dat mȳschelic
ke licham nit wilcke die ziele
is gelick die scep mā in dat scep
ken Die wilcke ziel by dē vloedē
der passiē toers eñ begerlicht
duc wille gedreuē werdē eñ
som willē in perijkelē is als
die passiē die reden v̄wynē Mer
ter morgē wakē soe comt xp̄s
Want als dat herte syn ogē
op slaet totter claerheit des ou
stē lichtes soe werdet rustende
die druyst der passiē eñ quellin
ge ¶ Vort is toe merckē woe
dattet volck van genazareth
myt groter begertē genattē
die some der cleiderē Jhū eñ
daer by gesont toe werdē toe
wetē in dē lichā eñ in der zielen
Daer op seit Crisostomus dat
wy nyet alleȳ en hebñ die zome
des cleits Jhū mer oic syn lichā
om dat toe ontfaen Ist dan
alsoe groete cracht ontfangēde
die die zome syns cleetz genaec
te billicx dan voel meer die hem
heel ontfangē ¶ Gebet

Here Jhū xp̄e alre guedertie
reuste gewerdicht dy toe clȳmē
nit schepkē myns hertē Eñ ned
toe liggen die op geblaesenheit d
houdiē eñ die barē der oprisend
sundē Op dat my die vynt der
becoringe in genē dyngē om en
keere noch dē vloet en v̄dryncke
Geeft my raet in v̄stoeringe
hulpe in v̄uolgynge solaes in
tribulatiē sterckheit in tegenheit
cracht in allē becaringe Verloest
my vander tempeestē deser sorch
licker zee Jnd leit my totter gesaet
heit des rustigē ouers gene my
nu vrede des tytz eñ des hertē
eñ naemaels vrede der ewicht
Amē ¶ Woe dat aūmyts
xp̄s Jhūs waerdē sōmyge achter
wart vandē sermonē gaende
warē ¶ Dat lxvij capittel

Daer nae dat die gebñ
dide Jhūs myt synē
discipulē aū die zee
gelyck vurseit is gecomē was
soe hebbē die scarē vandē volcke
die welke Als oic vurseit is vā
Jhū gespyst warē v̄uomē gehadt
dat Jhūs van daer gereist was

soe syn sy oic toe seepe gheuaen
eñ Ihũ gheuolghet Ihũ tot caphar
naum ghecomẽ syn hnd hebbẽ
hem al daer alleyn gheuondẽ
ghehadt eyn seepkẽ daer die
discipulẽ mede añ gheuarẽ wa
rẽ Doe heeft hem luden vwon
dert woe Ihũs al daer gheco
mẽ was hnd alb sy hẽ gheuon
dẽ haddẽ Doe hebñ sy Ihũ ge
vraghet woe hy daer comen
was want hy myt synẽ disci
pulẽ myet añ gheuarẽ en was
eñ sy myet meer alleyn dan ey
seepkẽ en saghẽ Die ghebñdide
ghades sone die alle hertẽ was
eñ wb kende kenẽde die en heft
hem ludẽ myet willẽ antwoordẽ
op oer vraghe mer op dat goe
dat oer meynghe eñ oer vnr
nemẽ was soe heuet hy hem ge
antwort seghghende

¶ Ick seghghe v vnr waer al ist
soe dat ghy my suechtet Ic en
byn v waer om noch v sacke
myet mer ghy suecht my toe
wettẽ die somighẽ van v myet
ghy alle myet om die teecken
die ghy ghesien hebt myet om
die waerde die ghy ghehoert
hebt mer want ghy vandẽ bro
dẽ geten hebt toe wettẽ op dat
ghy weder lichamelickẽ ghespy
set solt werdẽ Gelick it eerst
daghes ghespyset heb ghehadt Ihũ
daer om en wylt myet arbei
den oin die vẽgenckelicke spise
mer wylt arbeidẽ oin die
ghecstelicke spyse die ewelickẽ m
dat ewighe leuẽ blyuẽde welcke
spise v die soen des mẽsche die
den mynsche belaest wb gheuen
sal Want die vader heuet hẽ
daer om ghesent dat hy der
werlt dat wb den mẽsche d went
dat ewighe leuẽ gheuẽ sal Dese
mẽsche gheleck syn die m cloosterẽ
eñ oerdẽ ghaen oft ghecstelickẽ
staet aẽnemẽ myet om eymghe
ghades myne Meer om daer
sachtelickẽ onderholden eñ vã
oer noitdroeft besorcht toe we
sen Alb dyt noetsche volck dese
antwort van Ihũ hoerdẽ soe
ghauẽ sy wt dat goen dat sy m
der hertẽ haddẽ daer af ghetuch
nisse eñ sy vraghdẽ Ihũ eñ seide
ia wat sullẽ wy dan doe dat
wy ghatz werckẽ dat wb dit werckẽ
ghade behaghelick doen sullen
Ihũs seidẽ weder tot hem dat
werck ghades dat wb dat ghy ge
loeft mdẽ ghoenẽ den hy ghesent
heuet Hier op soe seidẽ die
loden weder tot Ihũ wat
teeckenẽ soe bistu doende by
den welckẽ dat wy m dy ghelo
uen sullẽ moeghẽ toe wetẽ dat
tu van ghade ghesent biste wat
werck ist dattu maeckes onse
vnr vaders die heby dat he
melsche broot gheten ghehadt hẽ
tydẽ alb sy m der woestynen
warẽ Gelick daer van ge
streuẽ staet Hy heuet hẽ lud
vanden hemel broet ghegheuẽ

Recht of sy seggen woldē Moy
ses die heuet voel meer teicke
nē gedaen dan du in dyt stuc
gedaen hebste Want hy gaf
onsē vur vaderē voel iarē dat
hemelsche brode Eñ du en heb
ste ons nyet mer dan eyns
v̄saet Onder halde ons alsoe
lange ~~ons alsoe lange~~ als
Moyses onse vur vaderē heeft
onder haldē gehadt Doet soe
dainge teickē Jnd laet ons dā
in dy geloenē Hier op soe was
die gebn̄dide here Jhūs hē ludē
weder antwoerdē eñ seyde
Moyses en heuet v noch v vur
vaderē geyn waerachtich
hemels broet gegeuē Meer
mȳ vader heeft v dat waerach
tich hemelsche broit gegeuen
toe wetē my seluē Die nit he
melsche broit vā moyses ge
figureert byn Want dat is
waerachtich hemels broit dat
wilck dat neder van dē hemel
gecomē is Toe wettē dat wart
eñ soen gatz eñ dese soen gatz
die is geuende der werlt dat
is den mynschē in deser werlt
synde dat ewige leuē Die iodē
seidē hier op tot Jhm̄ Here
geuet ons doch altyt dyt broit
Die gebn̄dide Jhūs seide wed'
om Jck byn dat broet des le
uens Jnd soe wie tot my coemt
toe wettē myt gueder begertē
hem en sal nyet hongerē toe
weettē nae tytlickē dyngē Eñ
die in my geloeft hy en sal ind'
ewicheit nyet dorstē Dyt heb
ic v geseit eñ al ist soe dat gy
my eñ mȳ gotlicke wercke ge
sien hebt nochtan en heb di nyet
geloeft Moralizatie
Die heilige woerde eñ tei
kenē van Jhū laet ons neers
telick aen hangē sueckende
dat hemelsche broet Eñ v̄wer
pende alle sorchuoldicheit dys
tegenwaerdigē leuens Hier
op seit augustin⁹ Voel myn
schē en sueckē Jhm̄ nyet Dan
om dat hy hem wael doē solde
nae der tyt Die eyn hebbende
eȳ neerstich werck op haut
sueckende dat gebet vā gees
telickē mȳschē Eyn ander
v̄druct synde van eynē die
moegender is dan hi vliede
ter kerckē Die aldus eñ alsoe die
Jnd op dyt selue seit Beda die
goen die in oerē gebede nyet
en sueckē ewige dyngē mer
tytlicke dyngē Die suecken
Jhm̄ nyet om Jhūs willen
mer om yt anders
Voert seide Jhūs alle dat
goen dat my myn vader ge
geuē heuet dat coemt tot my
Dat is die wtūcarē myns
vaders Jnd die guede myn
schē die heuet mȳ vader my
gegeuē tot mynē dienaren
inder ewicheit Eñ die comē
tot my die gelouē in my eñ
die tot my comē die en sal ick

myet wt myné huyse sluytē noch
werpē Ick bÿ daer om vā dē
hemel neder gecomē myet dat
ic myns selfs wille doe eñ ge
bruyckē sal toe weten nae mÿ
re myn̄schelicker synlicheyt
Wer den wille des goens die
my gesent heeft Eñ dē wille
myns vaders die my gesent
heuet die is dese toe wettē dat
ic myet en laet toe myet gaen
yemant vandē goenē die hy
my gegeuē heeft Weer dat ic
sy ōwecke vst ōrysse n toe den
outstē dagē Die iodē als sy ge
hoert hadde dat die gebēdide
Jhūs seide Ick byn dat broot
dat broot dat vandē hemel
neder gecomē is Doe hebÿ sy
daer op gemurmureert eñ
gheseit Eñ is dyt ioseph soen myet
wes vader en moder wy alle
wael gekent hebÿ woe ist dat
hy gheseit heft Dat hy vandē
hemel gecomē is die gebō dide
Jhūs die heeft hem lude hier
op geantwoert eñ gheseit aldus
En murlt myet onderlynge mur
murreerē

Noant ic seg v dat nyemant
toe my en mach comē ten sy
dat mÿ vader hem tot my trec
ket toe wettē wt synre godlick
gratiē Eñ ic sal den dat is dē
goenē die by gratiē tot my ge
comē is Op doen ōrysse ten
outstē dagē toe wetē in die ewi
ge gloriē daer is by dē gelyet

geschreuē Dy sullē alle gods leer
naer wesen dat is die wttermē
kynderē godes die sullē bequa
wesen dat waert gods toe ont
fangē eñ daer nae toe wercke
Nyet dat nemāt dē vader ge
sien heeft puerluckē n syn got
lucke wesen dan die goen die vā
gode is dese syet dē vader Eñ
daer om alle die goen die van
den vader gehoert eñ geleert
hebÿ die comē tot my dat is
die goen Die die heilige gelyete
gehoert eñ toe rechte geleert
eñ onthaldē hebÿ Eñ die my
lichē wardē eñ wercke leeren
de syn toe wetē myt gueder
hertē eñ merckende syn Dat
die wercke die ic doe dat ic sy
myet en doe als mynsche eyer
als got ~~eñ mynsche~~ die comen
tot my toe wettē als got eñ mÿ
sche als tottē soens godes ende
myet tot iosephs soen Eñ si sien
eñ bekenē my want sy van
gode syn eñ myn vader die is
n my want sy wtermē kynd
godts sÿ by gratiē Aldus seg
it v vurwaer ~~soe segge ick v~~
soe wie in my gelouet die sal
hebÿ dat ewige leuē Ick bÿ dat
broot des leuens toe wettē dat
wettē leuē geuende by myne
godheit die wtē hemel gedaelt
bÿ aengenomē der mynschelicheit
op dat die goen die van dyt
broot eet dat is Doe wie in sē
al daer mede in den gelouē eñ

wt liefden voegt eñ vereenigt
hy en sal nder zielē nyet sterue
Oer hy sal nyt grade nyt wen
hy hem vēnicht eewlickē leuen
Nyet alsoe v vur vader hemelß
broot gegetē hebn in der wilder
nisse die doot syn toe wettē voel
vā hem oec nder zielē ewelickē
vdoemt Voort seide Ihūs Dat
broot dat ic v gheuē sal alß tot
eynre spysen der zielē dat ist my
vleesche dat ic sal gheuē om dat
leuē der werlt Dat ist toe vērstaē
alduß nyt vleesch sal ic v gheuē
geestelickē eñ sacramentelickē
onder dat selhynsel eñ gedaente
deß broots tot eynē leuē der werlt
Toe wetē waer by die zielder
mynschē in die werlt synde sul
lē moegē leuē Eñ in gracie eñ
doechden onder haldē werdē Die
ioden dyt hoerende waerē
onderlynge segghende woe sol
de dat moegē wesen dat hy ons
syn vleesch solde moegē gheuen
toe ettē Ihūs oer meynde wael
wetende heeft hem ludē gheseit
Eñr waer soe segge ic v ist
dat gy dat vleesche vandē soen
ghaty nyet en etet eñ sy bloet
nyet en dryncket Gy en sult
geyn leuē in v hebn dat ist gheē
leuē der ghracie noch naemaels
geyn leuē der glorie One
myscheyt Dyt ist sekerlickē swaer
toe begrypē Scriptura
Men ist nyet waert dat ettē dat
ist weder hant Dat eyn vleesch
schelickē eñ dat ander geestelickē Geestelick dat ist soe wā
ner dat eyn myscheyt by dat hey
lighe gheloue eñ ghedē werckē
vēnicht woert myt die heylighe
kercke syn geestelicke voetsel
wt die waerdaet eñ gemeyn
gebede der heyligher kercken
nemende Eñ dat ander lichā
lycke vleeschelickē soe waneer
dat eyn myt ghansē geloue eñ
myne ontfanget dat heylighe
werde sacrament dats altoerē
Daer m dat sacramētlicken
eñ waerachtelickē dat lichā
xpi begripē ist m soe danger
manierē Alst van der reynre
maget maria gebaerē is
gewest volcomē got eñ myn
schē Eñ hier om seit die gebē
dide Ihūs soe wie dat myn
vleesche ettet eñ my bloet dryt
ket toe wettē myt gheloene eñ
inynē die heuet in hem dat
ewighe leuē toe weten dat
groen dat hem leuende mackt
nder enwichelt Want dat ghelycke
dagelycse broot den myscheē
voedet lichamlickē eñ myttē
myscheē vēnicht eñ m vleesche
eñ in bloet vwandelt wort
Soe wort die inwendighe my
schē toe wettē die ziel by dyt
lichami xpi gheuoedt eñ onder
haldē Eñ dese myscheē alß by
dyt lichaem xpi leuende die sal
alß gheslapē hebbende tē iont
sten daghe van xpo myt wen
hy vēnicht is gheweckt werdē

m manierē alb oft hy geslapen
hadde hī daer om eñ op dat wi
dit wael vŏstāē sullē mogē soe seit
die gebūdide hē Jhūs
¶ Myn vleisch dat is waerachtige
spise toe wettē want het maect
een waerachtich dranck want
het lāuet synē drancker ewelic
hē sonder ēnigen tytlickē doist
vā tytlickē dyngē Want Jhūs
seit aldus Doe wie mȳ vleisch
etet eñ mȳ bloit drynckit toe
wettē alb geestelick spise eñ drāc
hy blyuet m my dat is Ic in my
dat is by gelichet deb leuent
Hī it m hem by mwonnige v
gracīē Alsoe my die leuēdige
vader gesant heeft soe ist dat
ic oic leue nūmytz dē vader hī
m der manierē soe ist toe ver
staen dat soe wie my etet dat
~~is soe wie~~ is die m my gelouet
eñ my ontfanget Hy leuet
eñ sal ewilick doer my leuen
eñ dyt is dat broet dat van
den hemel neder gedaelt is
hī om die waerde toe vŏclarē
soe was die ioden soen voert
seggende aldus Gy en sult my
myet ettē gelick mwe vaderē
dat mānā dat my noemē dat
hemelsche broet getē hebbē wāt
sy syn dout nder soe wie dat dit
broit ettet die sal nmewicheit
leuē ¶ Hī al dyt samelicken
Jheuet Jhūs m die stat vā cap
harnaū leerende nder synago
gen Jud myttē wilckie voel vā
den goenē die dyt hoerende
waren hī ont sonwige vā synē
discipulē die seidē Dyt sȳ swaer
warde dyt is eȳ swaer sermō
yt is quaet toe vŏstaen ost toe
begrypē Die gebūdide Jhūs
die wilckie eyn onder suecker
eñ vŏstander was van allē her
ten die heuet oer murmura
cie eñ twyuelheit vŏstan eñ hest
weder tot hem indē gheset alds
Dat ic v geseit heb dat soude
luzeert v dat is yt brengēt twy
uel Mer weert dat ghy dē soen
ghatz wert siende op waertz tē
hemel staen daer hy toe vorē
was hy en solt v myet vŏwon
derē Recht of hy seyghē wolde
want ic ten hemel op varen
sal mdē lichaem gheluckē soe
en is van geynē vleischelickē
ettē dat ic spreecke mer vā gas
telur mȳ lichaim toe ontfaen
ghē mdē heilighē sacrīēt dat
wylck is naemaels m seelten
eñ beuelēt Daer nae seide ōb
hē Jhūs yt is die geest die den
mynschē duet leuen want
dat ~~leuē~~ vleysche en duet myet
leuē Dat is toe vŏstaen die
woerde die vŏstaen werdē nae
den geestelickē synē die doen
leuē geestelickē Mer al soe sy
nae dē vleischelickē syn vŏstāē
werdē soe en batē sy myet mer
sy hynderē Recht of hy seyghē
wolde Ick meyne geestelicke
dat ghy myn lichaim m mwe
zielē ontfanghē sult Op dat mwe

t sal

† gelicht

zielē van my geistelickē geuoit
werdē Want die waerde seit
hy die ic v gesprackē hebbe vā
mynē licham toe ettē eñ bloit
toe dryncke die syn die geeste
eñ dat leuē toe wettē der zielē
als sy geistelickē v̄staen werdē
Jhūs die alle dyngē was we
tende die seide vort tot synē
discipulē Daer syn somy gen
vā v ludē die nyet en geloeuē
want Jhūs wiste wy hem ver
radē jnd daer om soe heb ic
v geseit Dat nyemant en
mach tot my comē dan die
goen den dat van mynē vad
gegeuē is toe wettē want son
der syn sonderlynge gratie
Soe en can nyemant come tot
die kēnysse eñ gelouē xp̄i Eñ
wt desen wordē soe syn voel
van Jhūs discipulē achter wartz
eñ toe rugge gegaen en hebñ nyet
meer myt hem gewandelt Eñ
Jhūs dyt siende heeft tot synen
xij apostelē geseit vragende
Wylt gy oic en wech van my
gaen Petrus die vast in gelo
uē eñ in mynē syns herē was
die heeft ter stont vur hem eñ
vur syn mede broders geseit
aldus Hē tot wien sullē wy
dan gaen wy wettē eñ bekē
nē dattu hebste die waerde des
ewigē leuens toe wetē dat
ewige leuē geloeuēde Eñ wy
geloeuē eñ wy hebñ bekent
want du biste xp̄us die gades
soen Of hy seggen wolde Dyns
gelicks en moegē wy nyet vyn
den Du biste ons allē genoch
om dē welckē wy alle dyngē
gelatē hebñ Daer op sc̄e Augus
tinus aldus Here ist dattu
ons van dy v̄dryues soe geest
ons eynē anderē den wy nae
uolgen moegē Jhūs seide vort
en heb ic v xij nyet v̄caren
Eñ onder v luydē soe is eñ du
uel meynende daer mede iudas
scarioth dē v̄rader Recht off
hy seggē wolde En lettet nyet
op dat goen dat onder soe voel
mynschē die wilcke in my ge
loeuē eñ naeuolgē eenige
cranck int gelouē dat sy dus
van my gaen ȳmers onder
v xij soe ysser eyn quaet Eñ
daer om soe en wylt nyet twy
uelē oft v on vrede blyft by v
geloeue jnd geloeft my ick sal
weder in v blyuē Ick sal v
sterckē eñ voedē in doch den
eñ heilicheidē ¶ Meditatie
eñ Leeringe

Vanden vur seiden werdi
gen licham ons lieuē hē Jhū
toe ontfangē soe leert sante
Augustynus seggende aldus
Dat is die spise toe ettē eñ dē
dranck toe dryncke toe wetē
in got toe blyuē eñ den blyuēde
in hem toe hebñ Eñ daer by
die goen die in xp̄o nyet en
blyft jnd in wen xp̄s nyet en blyft
sonder twyuel die en ettet nyet
geestelick syn vleische noch en
dryncket syn bloit Al yst dat
hyt sienlick druct myt synen

tandē eñ dat ſacmēt ettet eñ
drycket hy tot ſynē oerdel
Here Jhū xpe ¶ Gebet
ſaldycit ghenoch ſynde myne
zielē Geeſt my dy alleȳ toe be
ghoerē ~~dy toe ſuechē~~ begherende
dy toe ſuechē om dy myet om
yt anders ſuechende toe vyn
dē vyndende toe halde halden
de toe mynē mynende die ſin
den toe loeſſen ſi die ghelost
ſyn myet toe vhalē Ick bidi
ghere vlicht myn herte mytte
licht dynre ghotlicker ghracie
ſi dat ic dy hebbē mot tot eyne
leitſma m allē mynē wegen
ſi dat ic dy die bauē allē dyn
ghē byſt outſien mot eñ mynē
eñ dynē wille doen m alle dy
ghē Noch nōmermer eñ mot
te van dy ſcheyden mer dy
altyt aenhanghē want du alleȳ
ghenoech byſt eñ dat ewighe le
uē ghelouestu totte welckē du
my ghweerdighē wultſte toe brē
ghen outfermherticheit Amē
¶ Doe dat Jhūs myt ſynen
diſcipulē doer dat torzen ghyuck
eñ woe ſynē diſcipulē vandē
dat torzen atē Dat lxvij capi

Hier nae eñ tortē
tyt eñ als Jhūs op
eynē ſater dach myt
ſynē diſcipulē ghaende wat
doer die ackerē ſtraende mytte
rypen torzen ſi want die diſci
pulē ghyn tyt en hadde ghehadt
om toe etē eñ daer aenmyt
den voltke toe predikē eñ toe
leeren H
¶ Doe hebben ſy ghaende doer dat
torzen ghepluit die aerkens vā
den kaerne eñ m oerē handē
dat torzen daer wt ghewreuē
eñ vur den hongher ghetē ſi
alſoe die ioetſche wet alſulcke
was eñ noch ic dat ſy luydē
ghyn ſpyſſe eñ bereydē op den
ſater dach mer ſy bereyden ſe
des dagēs toe vorē die ſy opte
ettē woldē Doe hebȳ die phar
zeen dyt ſiende eñ Jhū naeyc
nolghet om hem toe berispen
eñ ~~hy~~ toe beghrypē tot hem ſeg
ghen aldus Siet syn diſcipulē
doen dat ghoen dat hem myet
ghoerloft en ic des ſaterdachs
toe doen Die ghebndide Jhūs
wyllende syn diſcipulē outſchul
dyghē eñ doē ſchyen dat ſy te
ghen die wet myet en deden
Die heuet hem luydē eȳ ghelyc
kemſſe wyllē ſeghē daer by dat
yt ſchyen mocht dat die not
duet oerloeſt dat ghoen ſonder
not anders myet ghoerleſt en
ſolde weſē toe doen eñ ſeyde
aldus ſi hebdy myet ghleeſē
woe dat dauid myt ſynē luydē
op eyn tyt quam mt huys ghno
ſi eñ als ſy luyde seer honghrich
warē ſoe nam dauid dat ho
lyfe broit dat nyemant
ghoerloeſt was toe ettē dan
die prieſterē eñ dauid die heſt
vort ſynē ludē ghegheuē Jnd ſy

hebbent getē Fn̄ oft dauid eñ sy
volck doer die noit vā honger
dat wael doen mochtē waer ō
en soldēt myn discipulē vā noit
hongers nyet moegē doen Fn̄
soe voel toe meer want oer hē
is die soen gatz die dē mynschē
belauet is Hy is here des sabaothz
dat is des saterdages eñ vier
dachs syn gotlicheit die heuet
den dach in geseet om geviert
toe werden Hy mach dē dach
weder om stellen oerloest gege
uende toe werckē tegen syn
vuer gaende gebot eñ in seettyn
ge Want soe wie eyn geboet
duet ofte eyn wet in seettet soe
en is hy daer in nyet v̄bondē
ind daer tegē soe mach hy oic
dispenserē in anderē mynschē
Die mynsche Segt my dan als
eyn tytlick heer keyser of cōnick
yet gebiet by manierē vā sta
tutē oft kuerē of rechte maect
en is hy sy nyet schuldich nae
toe volgen Scriptura Die
keiser antwaert hier op indē
rechten seggende Al ist soe dat
wy vry eñ bauē alle statuten
eñ gesetē rechtē syn nochtan
soe ~~sulle~~ wyllē wy leuē onder
regel van rechte Fn̄ nyet toe
myn als eenich prynce enich
statutē of gesetē gemact heeft
hy mach sy weder ontmackē
als hy wil of alst hem beliest
Die paeus als stathalder xp̄o
die dispenseert dagelicx tegen
die gemeyn rechtē vur syn tyt

eñ by synē vur vaderē in geset
synde Die mynsche Eyn dynck
moit ic noch vragen eñ het is
dyt waer om en beryspte die
ioden die discipulē nyet dat sy
dat coren namē dat hem nyet
toe en behoerdē Scriptura
Die wet was sulcke dat eȳ my
sche vrylickē in wyngaerden
eñ op ten veldē van honger die
vruchtē vandē lande wael ne
mē eñ ettē mochte sonder van
dānē bauē syn etē yt toe dragē
Daer om en haddē die ioden
geyn sake om in dat stuck die
discipulē toe beryspen
Meditacie eñ Leerynge
Hen merct hier O mynsche
mytter hertē die discipulē ons
herē eñ hebbe mede lydē myt
hem luydē oere wylliger armoe
de Zeer is toe v̄wonderē dat
die prynēder werlt by hem heb
bende dē scepper eñ here van
alle in sulcker armoedē warē
dat sy gelick dē beestē myt sulc
ken voitsele onder haldē wordē
Daer af sprect Crysostomus
aldus O mynsche v̄wondert
dy dat die discipulē die geyn
sorge van tytlickē dyngē en
haddē Meer sy v̄smadē alle vlei
schelicke tafelē die myt gestadi
gen honger beuochtē worden
Fn̄ nochtan soe en liettē sy xp̄m
oerē lieuē meister nyet Merct
woe onse lieue hē Jhūs syne
discipulē aen siet dyt coren ald⁹

wrynende eñ ettende eñ mede
lyden myt hem luydē heeft wāt
hy sy seer myndē Meer nyet toe
myn en v̄blydē hy hem daer af
want hy bekendē dat sy voel
daer mede v̄diendē eñ dat sy
ons daer in tot eenē exempel
syn solde Want in desē exempel
soe moegē wy in voel dochdē
geleert werdē Want hier in
soe is die dochde der armoedē
claer blynckende Die pomperye
der werlt wort oic getoent toe
v̄smadē costelicke eñ leckere
bereydynge van spyssē wort
daer by toe nyet gedaen Eñ
alle gulsicheit eñ aūuloedicheit
ofte beestelicheit van voel mȳ
schē wort daer in beschaemt
Gelicker wys als die heilige leerer
Augustynus seit Waellustich
des lichams toe begerē eñ pȳ
licheit toe schouwē dat is eyn
werck van beestelickē leuen
Daer om soe seit die heilige
leerer bernardus Dattet eñ
bespottynge is dat mē die hei
ligē eert myt werscoppē toe
wetē Op oerē feest dagē die
wilcke gade den herē behaget
hebȳ myt abstinenciē eñ so
berheidē Eñ want die gulsich
eñ waelusticheit nyet alleyn der
zielē hinderlic en is mer oic
den licham eñ der gesontheit
Soe ist ons noet soberlicken
toe leuen alle waellusticheit
schouwēde Want die wyse mā
seit dat die waellusticheit meer
mȳschē gedoit heeft dan dat
swert Eñ die dochtelicke seneca
seit aldus Voel gerychtē hebȳ
gemact voel siectē eñ alre hā
de siecte is wt discorderender
of twedrachtiger spyssē Mte
Crisostomus seit Waellusticheit
eñ gulsicheit die ontrecket ōs
lichtelickē alle gesontheit Eñ
by nae alle sakē vā sieckte
sulstu daer in vyndē Want eȳ
sober snode eñ cleyn tafel is
eȳ moder der gesontheit Daer
om alsoe die vur seide meester
Seneca leert Laet ons weder
staen den waellusten want
lichtelicker en werdē sy nyet
ontfangē dan sy af scheyden
dat is v̄dreuē werdē nae dat
sy ontfangē syn Eñ weder
seit hy wt roedet die waellustē
eñ hebt sy vur viande in ma
niere als mordenaers die
daer om ons omhelsen op dat
sy v̄worgē moegē Eñ soe laet
ons bekeerē ons seluē tot gees
telicker waellustē toe wetten
tot suetticheit der gotlicker
mȳnē Want soe wie die suet
ticheit der gotlicker mȳnē toe
recht smaket Die en sal nae
tytlick suetticheit nyet vragē
Men mercket dan die armoe
de der discipulē ons herē soe
laet ons die mytter hertē om
helschē die wilcke indē pryncē
der werlt alsoe claerlic geschē
nē heeft Eñ des gelicx in onsē

herē Jhū eñ synre moder Jnd
oic in alle die goē die hē toe rech
te hebben nae geuolget Eñ myt
ter hertē soe is dese dochde ~~toe~~
~~mynē~~ der armoede daer ō toe
mynē Want anders en solde
sy nyet v̄dientlickē syn Nyet
en ist lauelic arm toe syn mer
in armodē synde armoede toe
mynē Eñ die gebreckē d̄ armo
dē om gatz wille blydelickē toe
lydē Meer leyder voel mynschē
v̄blydē hē alleȳ van dē naem
der armoedē op die vur waer
de dat hem geyn dynck en sal
ontbreckē Sy seggē hem toe
syn vryende der armoedē mer
die gesellē der armoedē vliend
sy myt alle oerē v̄moegē toe we
tē honger dorste celde gebreck
v̄smaetheit eñ des gelicke Ende
bernardus seit sy wyllē arm
syn sonder gebreck Oitmoedich
sonder v̄smaetheit lydsamh
sonder lasster Meer afsnyde
die aūuloedicheit: soe laet ons
alleȳ sueckē dat noetdrustich
is toe wettē dat goen sonder
wilcke wy nyet syn en moegē
Eñ nyet meer en laet ons hebȳ
noch begerē noch van anderē
mynschē dat geuende ontfangē
Here got almech ¶ Gebet
tich die onder die voitē des
mynschē geworpē hebste alle
dat in dē om loep des hemels
beslatē wort Op dat alleȳ die
mynsche geheel dy onderdanich
syn solde Want alle wtwendi
ge dyngē hebstu geschappē om
dat licham des mynschē Eñ dat
licham hebstu geschapē om die
ziel Eñ die ziel om dy seluē op dat
sy alleȳ solde syn mytty becom
mert Jnd dy alleyn solde mȳ
nē Die oic geues den beesten
oer spysse eñ den vogelē des
hemels eñ vysschē der zee oer
voetsel Geest my here die noit
drustē des leuens tot mynre
salicheit eñ dynē laue op dat
ic alsoe van dy v̄sien mytty
toe bat becōmert moit syn Eñ
geest my lydsamheit in alle ge
breke der armoedē Op dat
ic by cleȳmoedicheidē nyet en
moit v̄gaen Amē

¶ Woe Jhūs gesont mactē eynē
man myt eynre lāmer hant
¶ Dat lxix capittel

Des dachs hier nae
soe is Jhūs op eynē
saterdach inder sy
nagogē gegan om dē luden
toe predickē eñ toe leerē Eñ
die pharizeen die sochtē altyt
om Jhm in die wet toe berys
pen eñ om oersake op hem
toe moegē hebȳ Als om hem
toe vangē eñ toe steynē als
tegē die wet gedaē B
¶ Eñ soe was daer eyn man
myt eynre lāmer ~~hant~~ eñ
v̄dorrender hant Eñ die pha
rizeen wachtē neerstelick om
toe besien ofte Jhūs dē man

optē sater dach gesont solde
mackē eñ tegen die wet wol
doen Op dat sy hem daer vā
soldē moegē wroegē eñ becla
gē Soe vragdē die pharizeē
Jhū lystelickē oft geoerlest
was des sater dach toe wetē
optē vier dach yemant toe
genesen Eñ hadde Jhūs neen
geseit soe haddē sy hem beris
pet van hardicheit of ōmech
ticheit Eñ hadde Jhūs Ja ge
seit soe haddē sy hem gewrocht
van aūtredynge des vierdachs
Die gebūdide Jhūs wetende
eñ bekēnēde oer gedachten
die heuet tottē lāmē man
geseit Stant op eñ stant hier
int myddel van ons allen
toe wetē dat dyt myrakel
toe claere sy eñ hi dede alsoe
Jhūs heeft tottē pharizeen
ick vrage v oft geoerlest is
opten sater dach guet toe doē
oft nyet Die pharizeen en
hebē hem nyet geantwaert
Eñ als sy swegē soe heeft hē
die hē Jhūs eyn gelickenisse
by maniere van eyn vrage
geseit aldus Wie is vā v al
len des schaep op eynē sat
dach in eynē put geuallen
wer die dat nyet en solde
wttē last helpē Recht oft
hy seggen wolde soldy een
beest moegē helpē wt oerē
last voel toe mer soe ist ge
oerloest dē mynschē in ziel

gesacht

eñ lyue toe helpē eñ gesont toe
mackē Eñ alsoe crisostom⁹ seit
soe wart Jhūs tot hē seggē Ist
v georloest op tē vierdach een
scaep myttē handē wt toe treckē
Eñ my nyet georlest eynē myn
schē myt eynē waerde toe ge
nesen Ick segge myt eynē waer
de eñ die siecke wort genesen
eñ ick en aūtrede die wet nyet
Dat geseit synde soe sach Jhūs al
om eñ seide tottē lāmē mynsche
steec wt dyn hant Jnd hy stack
wt syn hant als gesont synde
Eñ die pharizeen dyt synde sy
ontsteckē gewordē myt ōwisch
dat is myt onredelickē torue
Jnd synt van daer gegaē eñ
hebē toe samē gesprackē wat
sy myt Jhūs solde mackē ende
wat maniere sy soldē moegē
vyndē om hem toe doedē eñ
van d' werlt toe brengē Eñ heb
ben daer op raet genamen
myt herodes officirē eñ luydē
vā wapenē toe wettē alsoe Im
brosius seit woe sy dat leuen
v̄deruē soldē eñ nyet woe sy
yt vyndē soldē Die gebūdide
Jhūs den nyet v̄borgē en was
wetende oere lude quadē op
saettē Die is van daer geta
gē ter zee wart myt synē disci
pulē want syn tyt noch nyet
v̄uolt en was dat hy steruē
solde Eñ om exempel toe geuē
vā toe vlien die quaet willygē
mynschē Jnt wilcke dat Jhūs
onse hē onse geleert heuet dat

wy van den mȳschē scendē sullē
die wy sien dat by ghuede vñ ma
nnigē alle tyt argher werdē
want mynschē die mit quaedē
vñstyft syn die moeghē nauwe
myt redenē bedwongē werdē
Hū daer om seit Crisostmus
dat onse hē Jhūs wetende sere
ract die en had nyet langhe n
waerde myt hem Op dat hy
serē mont nyet meer vñwreckē
en solde want ten mach nyet
sȳ dat die quaetheyt mynder
redenē ghesact wort Doe seit
vort die heilighe ewanghelyst
dat voel siecken onsē hē Jhū
naeghevolcht syn wt den dat sy
den mȳschē sagen ghenesē synde
Hū ghenas sy ort alle want den
ontmoedighē hem nae volghen
de is hy bereit altyt ghuet toe
doen Hū ons hene hē Jhūs be
uael hem huydē die ghenesē wa
ren dat syt nyet apenbaer
mackē en soldē Om dat hy le
serē wolde toe schouwē ydel
ghloric eñ vñmetenheit alß wy
uit ghuetz doende syn Hū doe
quaem die ghebñde Jhūs
myt synē discipulē in ey huys
om toe herbergē Hū soe quāē
daer weder een scaer vā volck
om dat waert ghatz toe hoerē
Hū doe hoerdē sy soe vuyrech
lickē nae die waerde Jhū dat
hy eñ syn discipulē ghesyn tyt
en haddē broot toe ettē Hū alß
die synre toe wetē die rodē sagē
dese ongewoenlicke vuyrigheit
in hem aenhoerende die got
licke wysheit die sy myet en wi
dē ontfangē Doe rekendē sy
Jhū toe syn vñreent vā hertē
oft syncloes soe dat sy hem byn
dē wolde ¶ Meditacie eñ
aendachticheit

In desen is vñult dat ghoe
dat Johānes ewanghelyster vā
hem seryft In properē ysone
is hy comē eñ die syne en heb
benß myet ontfangē Die vreem
den begerdē Jhū toe hoerē
alß die ghotlicke wysheit ende
behalder der werlt mer syn
naestē woldē hem byndē alß
synloes synde Des ghelic hue
den des dages die ghoen die in
vuyrich syn om ypm nae toe
volghen Die werdē van werlt
lickē mȳschē alß dwaes oft syn
loes gherecken ind werden
van hem afghetraghen vandē
ghueden alsoe voel alß sy comē

Here Jhū x̄e ick ¶ Gebet
bidde doer die bȳnēstē dyne
ontfermhertichcheit Datte
my die mantk byn ōmechtich
om toe doen ghuede werckē
Gewerdighet my ōtfermhert
tichlickē toe ghenesē eñ tot alle
ghuedē werckē sterck eñ bequāe
toe mackē Doet my staen mit
myddel der doechden op dat
ick nümyts by beuelende eñ doe
de myn haude wtreyckē mont
tott̄ redtrūdicheit nyet tott̄ quaet

heit

eñ dat ick my in guedē wert
ken oeffenē moit eñ dy wael
behaegē in allē dyngē Eñ dat
in quadē dyngē v̄dorrende
gehelic aflaetē moet van dynē
toren Geest my guede Jhū dat
ick vur alle ryckdōmē eñ weel
den der werlt dynckē moit op
dat woert gatz eñ op my eñ
op ander mynschē salich Amē

¶ Woe dat Jhūs v̄loestē eynē
besetē mynschē die blynt stom
was ¶ Dat Ixx capittel

Eñ als Jhūs dē lāmē
mā gesont gemact
had Doe is hem ge
presenteert eenē die mytten
vyant besetē eñ stom was
¶ Eñ die besetē
mynsche was bauē dē gemeyn
nē loep van beste seettē luydē
blynt Eñ die gebñdide Jhūs
heesten v̄loist eñ gesont ge
mact in soe dauiger mamerē
Dat hy ter stont spreckende
eñ syende wart Eñ alle die
scarē vandē volck die dyt sa
gē hebben hem v̄wondert
seggende En is dyt nyet da
uid soen toe wettē En is dyt
nyet die soen gatz den ons
belaeft is wt dauids geslecht
toe comē Recht of sy seggen
woldē en trouwen Jaet Die
scrobē eñ pharizeen vol haetz
eñ nyts op xp̄m synde hid dyt
hoerende dattet volck Jhūs
vur den soen gatz haldende
waerē Doe seidē sy in hē seluē
dat xp̄s in den naem vā belze
bub prynce der duuelē die du
uelē wttē mynschē werpende
was Alsoe v̄argerdē sy die
mamere des gotlickē wercks
als sy dat wonderlicke werck
nyet gelochenē en condē Alsoe
doen hueden des dachs noch
voel mynschē als sy die woerde
of werckē van anderē myn
schē nyet en conē begrypen
Doe pynē sy die mamere eñ die
meeninge toe v̄argerē Die
gebñdide Jhūs eñ soen gades
wolde hem luydē toenē dat
hy ~~wes~~ wiste oere lude gedach
tē eñ dat sy quaelickē op hem
dynckende warē Eñ dat sy
oic bekēnē solde dat hy wt die
cracht gatz die inhem was
eñ nyet wt yemātz anders
macht die mynschē v̄loesende
eñ genesende was Doe heest
hy tot hem geseit aldus Alle
ryckē die onderlynge gedeilt
eñ partielic syn die sullē v̄dor
uē eñ v̄woest werdē Eñ alle
steden oft husen eñ geslechtē
tegen malcanderē gedeilt cō
trarie eñ twedrachtich die
sullē v̄uallē Eñ daer om ist dat
sathanas onderlynge gedeilt
is dat is ist soe dat die eyn du
uel myttē anderē wttē myn
schē v̄drenē eñ v̄iaget wort
Dat is eyn teickē dat sy onder
lynge gedeylt partych eñ twe

drachtich syn woe eñ in wat
manierē sal dan oer ryck moe
gē blijenē staen Eñ xp'us seide
vort aldus Jud of ic in beelze
bubs naem die duuelē wt den
mynschē werpe uwe kynderē
dat is die dienarē van dē tem
pel v kynderē eñ neuē daer
toe byder wet eñ priesterscop
geordineert om die vianden
wttē mynschē toe bānē Of toe
v̄staen van synē discipulen
die vandē ioden gebarē wa
rē eñ oic die duuelē wttē my
schē v̄dreuē In wees namen
sy dat doende warē Recht of
hy seggen wolde Waer om ist
my meer van noeden in belze
bubs naem toe werckē dan hē
luydē Ick die de gatz soen by
en ist my nyet moegelick in
gatz myns vaders name toe
werckē dan uwē kynderen
eñ uwē neuē Vraget uwe
kynderē sy sullēt v seggen
dat sy in den name gatz mys
vaders dē viant wttē myn
schē v̄dryuē Daer om seit
onse hē xp's Jhūs sullē sy v
rechters syn toe weten tegē
v tuygende in dē oerdel gatz
Eñ want ic dan seide Jhūs
die duuelē v̄dryuende mytte
vynger gatz dat is wtter cracht
eñ macht gatz weet daer by
dattet rick gaetz tot v comen
de is Dat is die tyt der gratiē
om toe v̄dienē dat rycke der
gloriē toe wettē soe ~~vo~~ verne
gy in my geloeuet eñ dē wech
der waerheit den ic v leere eñ
predicke naeuolget want daer
by soe moechdi merckē Dat ic
die goen by daer die ꝓphetē af
geschreuē hebñ eñ v van gade
mynē vader gelauet is Om
myt synē doit v allē vanden
ewigē doit toe vryen eñ toe
v̄loissen Eñ als die gebūdide
Jhūs dē pharizeē eñ dē volcke
v̄claert hadde dat hi nyet wert
kende en was in belzebubs
name Soe heeft hi hem luydē
voerder wyllē toenē dat hy
beelzebubs of des duuels diener
nyet en was Eñ seide aldus
Als eyn sterck rydder eñ sterck
man bewaert eñ bescherint
syn huys eñ hof den soe blijuet
in vredē al dat hi besyt of ond
hē heuet Mer ist datter eñ mech
tiger eñ stercker dan hy is hē
aūcomt eñ v̄wynt hē soe vanct
hy hem eñ ontneemt hē alle
syn wapenē daer hy betrou
wē in hadde eñ synē rooff deilt
hy Recht of hy seggē wolde
hier by soe mochdy merckē dat
ick der duuelē dynre nyet en
byn Want ic als mechtiger
dan die duuelē v̄dryft sy ick
vange sy eñ sende sy ter hellē
eñ daertmy belyeft Eñ sy mottē
my als oerē herē eñ oūstē ond
danich syn Ick neem oerē roof
dat syn die sunderē die sy ge

vangē halden mytē bandē d' sunden eñ brengē sy mt rycke der heiliger kercke ¶ Eñ om noch toe bewisen dat ihūs myt tē duuel nyet en wzacht noch nyet gemeyns myt hem en had de soe seide Ihūs vort ald' Doe wie myt my nyet en is die is tegen my sūd die myt my nyet toe samē en vgnedert die verstroict toe wetē Doe wie myt my in dochdē nyet aū eyn en draget oft deb willē nyet gnet en is die contrarie eñ tegen my ¶ Eñ want ick byn dat ouste gnet eñ my wille eñ begerte is dat die myselue hem bekiere eñ penetencie doe vur syn sundē ¶ Eñ die duuel die wil al cōtrari van desen want hy wilt dat die myselue sundige sūd hy brengt den mynselue tot allē sundē Ick byn caritas eñ die myne eñ hy is vol haetz eñ nytz Hy wylt die zielē gebonden haldē eñ ic wil sy vloesen hy wilt sy toe samē mt envigte vuyr brynge ¶ Eñ ick wil sy ter ewigter gloriē brengē Aldus soe en vgnederē wy nyet toe eyne einde sūd daer om die myt my nyet en vgnudert in eyne geloue der heiliger kierchen hy sal vstrout werdē in dat helsche vuyr eñ afgrout ¶ Mozalizatie eñ Leermge Hier wort ons geleert al is die duuel ons viaut sterck

Dat nochtrans onse prynce xps Ihūs noch stercker is Daer of seit Crisostimus Hy en sal de sterckē viant myet vreesen dz eyne sterckē prynce heeft tyer lact ons wirken eñ arbeiden op dat wy myt betrouwē vā onsē sterckē prynce vsmaeden onsen vyant of weder partie want ist dat wy tegen hē stryden soe synt wy stercker dā hy Daer ist dat wy onachtsaem sy soe wort hi stercker gheouden dan wy want onse onachtsaem heide maect den duuel sterck eñ myet syn selfs macht Daer om seit Gregou' dat die duuel weeck is gelic eyn pier als hy weder slaen wort yer altwy sy n in ~~gheuen~~ gheuemte in onse hert ontfangē soe is hy sterck als eñ leewe ¶ Eñ als die gebñde Ihūs dē pharizeē aldus vander waerheit ond wyst hadde toe wettē wie hy was eñ in web maem eñ wat wat machtē hy werckende was ¶ Eñ als hi ont spende eñ merckende was dat sy hyde in oere boesheit eñ hant op hem vhart bleuē Doe is hy hē ludē myt mamerē eñ ont vā dreygen aengeguē seggende

Hier om soe heb ick v geseit Toe wettē soe wie myt my myet is zo ¶ Eñ ick segge v toe wettē al ist dat hy my blasphemeert dat alle sundē

iae oic blasphemye toe comende
wt mÿschelicker crancheit ofte
onwetenheit sal den mynschen
v̄geuē werdē myt penetencien
Mer die geist van blasphemiē
toe wettē sundigende wt rechter
boesheit die en wort nūmermer
v̄geuē Want al ist dat yemant
sundiget tegen des mynschē soen
dat is tegē my die de gatz soen
byn It wort hem v̄geuē Meer
ist dat hy sundiget in dē heiligē
geest Ten wort hem noch hier
of naemaels nūmermer v̄geuē
dat is seldē oft swaerlickē wor
det v̄geuē want seldē comen
sulcke mÿschē tot rechter penetē
ciē Die mÿsche ¶ Dese mame
re is my toe swaer toe v̄staen
It is my noit hier vā wt onder
wys toe hebn̄ eñ op dat ic tottē
v̄staen hier van sal comē moegē
soe wylt my seggē wilck is bla
spemie Jnd wilck is die sunde in
den heiligē indē heiligē geest
Scriptura ¶ Ick wilt doen
Sich blasphemie dat is soe wā
neer dat yemāt quaet oft valsch
van gade spreckende is Oft dat
hi oic groete quaede eetden lich
telickē eñ souder sake sweert
of got toe nae spreck eñ dyt mach
geschiedē drie syns ¶ Want die
eenige oft somyge die blasphe
merē dat is sy sundigē wt be
dwanck of wt crancheit Eñ de
se sundigē indē vader soe die va
der die oūste macht eñ alle die

macht van hem is comende wāt
yemāt toe ontsien bauē got dat
is yemant mechtiger toe kēnē
dan got dat is eyn blasphemie
Oft yt is ten mynstē gatz macht
nyet achtende aldus soe sundi
get hi in got den vader Sōmy
ge blasphemierē sundigēde wt
den dat sy v̄leit eñ bedragen
werdē dat wilcke comt by ignorāciē dat is onwetenscop
van dat goen dat een schuldich
is toe wettē Eñ dese die sundigē
in den soen gatz die die wysheit
gatz is ¶ Eñ sōmyge blasphemie
rē sundigende by quadē opsaet
Jnd dese sundigē in dē heiligē
geest die dat oūste guet eñ
mÿne eñ caritate is Want
alle quaet alle haet eñ nyt alle
boysheit alle wreetheit die synt
contrarie den heiligē geest Eñ
dese twe eerste manierē vā sun
digē die werdē v̄geuē mer dat
derde nyet Die mynsche ¶ En
soldē dese die in dē heiligē geest
sundigē nūmermer gratie
moegē v̄crygē Scriptura
Eñ trouwē Jae sy in den sy in
oerē leuē berouwe v̄crigen sy
soldē daer by die ewige v̄doe
menissen ontgaen Mer als
Bernardus seit Want sy wt
boesheidē sundigē soe en heeft
oer sundē geyn onschult Jnd
alsoe en sal oer pyne geyn v̄
laetenisse hebben Want ist dat
sy rouwe crygē eñ penetencie

doen soe moitē sy vol penetencie
eñ waerachtige betalynge doē
sonder gracie ofte v̄myndernu
ge van den toe hebñ Mer in
dē dat sy in soedanige sundē
v̄haert blyuē eñ nyet bekeert
en werdē Soe hebñ sy nael
maels volcomē pyne in der
hellē sonder v̄mynderinge
Die mynsche ¶ Woe wort ge
sundiget in den heiligē geist
Scriptura ¶ Die sunde in dē
heiligen geist dat is eyn v̄steynt
heit oft eenpassicheit des her
tē in boesheit v̄hart synde cō
men de wt vermetenhedē of
wt wanhapē eñ dese sunde
wort toe geuen den heilige geist
die die guedertierenheit eñ my
ne is gades des ~~soen~~ vaders eñ
gades des soens want wie
wt boesheit sondiget die duet
onrecht den heiligē geist Des
wilcken guedertierēheit toe
gescreuē wort die v̄geuinge
der sundē Eñ dese sunde is vj
ter hande dat is sy geschiet in vj
manierē ¶ Die eerste dat is
mystroest of myshape vā die
barmhertichеit gatz daer by
dat v̄smaet wort die gotlicke
hulpe ¶ Die ander is v̄metenh
daer by dat yemant sundiget
op die barmhertichеit gatz
hem v̄metende alle tyt die
barmhertichеit gatz eñ beron
van sundē tot synē wille Eñ
als hy wil sal wael v̄crygen
len

Eñ alsoe meent hy dat ewige le
uē toe crygē sonder v̄diente of
genadē sonder penetenciē eñ
alsoe v̄hart hy in synē sunden
op haepe der genadē Mer yt
is toe wettē dat sundigē myt
hape der genadē eñ myt opsaet
die sundē naemaels toe laetē
dat en is dese sunde der v̄metel
heit nyet mer yt v̄myndert die
sunde ¶ Die derde is v̄steynth
of v̄hartheit myt vasten op
saet der sundē ¶ Die vierde is
wedersprekynge der bekender
waerheit toe wetē als yemāt
die waerheit des geloefs we
derstaet om toe vrylicker toe
sundige ¶ Die vyfte is bemdin
ge der broederlicker gracien
daer by dat yemant leet is dat
die gracie gatz in dē mynschē
v̄meedeert wort ¶ Die vj is
geyn penetencie willē doen v
vur die sundē Eñ van deser lest
sundē alsoe die heilige leerer
scē Augustyn seit soe is toe v̄stāē
dat vurschreuē wort ons herē
Wie sundiget in den heiligen
geest It en sal hem nyet v̄ge
uē werdē ꝛc Want in wat sun
den dat dese onpenetēcie ofte
sunde des hertē dat wilcke geyn
penetencie doen en wyl nyet
vondē en wort Soe werden
alle ander sundē eñ blaphe
mie v̄geuē ¶ Wort dat dese
vj sundē in dē heiligē geist
aldus periculoes syn eñ seldē

oft swaerlicke vergeue werde dat
comt daer by dat die mēschē
in den opsact eñ meynte alsoe
blyuende soe wort hy vblijt eñ
vlaert Eñ leet sundē op sinde
sind nyt desē soe sundiget hy
tegē die ontfermherticheit gotz
aengaende die desperatie eñ
mystroest eñ aengaende die
vinetelheit Doe sundiget hy
tegen die rechtuerdicheit godes
die eynē yegelickē geest eñ sal
geuē nae synē vdienst Want
syn ontfermherticheit en wil
nyet tegē syn die rechtuerdicheit
Noch syn rechtuerdicheit sonder
syn ontfermherticheit Want
got aānimpt syn ontfermhert
icheit die bauē alle syn werc
ken ib gaende Dye pynaget
altyt mōne dan die vdienste
der sundē ib enssende Eñ daer
om die in mystroest ib eñ bly
uet die sundiget tegen die
ontfermherticheit godes
Eñ die hem vinetet die sundi
get tegē die iustitie eñ rechtuer
dicheit godes Want hy ontfer
herticheit noch berou en ver
dient want alsoe die ontferm
herticheit die sundē duet vlae
ten Doe wyl iustitie die sundē
tegpynaget hebbē eñ gecorrigeert
hebbē Eñ daer om die mynsche
die quade op sattē eñ nieyn
ge hebbē die comē seldē tot
berou van sundē soe blyeuen
die sundē onvgeuē Doe wael
in desen leuen alb naemaels

Meer ist dat die sunder berou
van synē Desen sundē vercryget
eñ penetentie daer vā ontfact
nae formē eñ mamerē der
heliger kerckē Got die sal hē
sonder twyuel al syn sundē v
geuē woe danck woe groet
dat sy syn Eñ hier om soe raet
ons die gebūdide Ihūs dat wy
altyt ni gudē wyllē eñ in eynē
gudē op sact syn sullē om guet
toe doen Daer toe hy ons een
gelickenisse gegeuē heest die
hy tottē pharizeē sprack aldus
Maect eynē gudē boem eñ
syn gude vrucht Oft maect
eynē quadē boem eñ sy quac
de vrucht Daer om want die
teickenē die ihūs dede die
nyet quaet noch tadel eñ wa
ren mer guet eñ salich Hy
seit aēmerct die vrucht des
gudē boems eñ des quadē
boems Op dat sy daer wt
kēnē moegt of die boem
guet of quaet ib want wtē
vrucht wort die boem bekent
Des gelicx aēmerck dat werck
des werckmans mans oftet
guet oft quaet ib Alsoe moedy
dy vinodē wttē gudē werc
kē die it doe Dat by der ma
nacht die tracht by der wil
ker dat it sy doe nyet quaet
en ib alsoe sy segget mer
guet Aldus ib by dē boem be
teickent dat begrynsel eñ mey
nte eñ die vruchtē dat syn
die werckē Ib ons begynsel
guet daer af sullē by die hul

ye eñ ghratie ghratz comẽ vruchte
ghade bequaem synde Mer is
onsen boem dat is onse meyn
ghe quaet die werckẽ die daer
wt spruytte die sullẽ oic quaet
wesen Of hy seghghẽ wolde It
schynt dat ghy pharizeen vur
die wet van moyses wilt spre
ken eñ dat ghy my daer om wilt
berispẽ recht oft ic tegen die
wet seghghende waer mer neen
ten is daer om nyet qder het
is wt eenẽ quadẽ ghronde wt
haet eñ nyt die ghy op my hebt
Om des willẽ dat ick v in uwe
sunden berispe dat ghy meent
by den uwe houdie eñ werlike
ke eere regyment eñ pfitẽ toe
vluesen eñ dat dyt warachtich
is dat mach mẽ merckẽ wt mwe
waerdẽ eñ werckẽ Vant wat
vochdelicke woerdẽ eñ leermge
ghy van my hozende syt wat wõ
derlicke groete teekenẽ die
ic dagehr vur v oghẽ int apen
baer doende byn die welcke ne
nyemant dan ghot alleyn sundẽ
solde moeghẽ doen Want ghi siet
dat ick nyt eynẽ woerde son
der yemants anders hulp dẽ
viandẽ eñ duuelẽ bedwyngẽ
eñ vlaghe eñ dyt al nyet teghẽ
staende Doe spreect ghy witten
ghronde mwes hertẽ quaet vã
my seghghende dat ic dat nyt
ten duuel doe of m des duuels
naem doende byn Doe toen
den Jhũs den pharizeen toe
syn eyn quaet boem wt quader
wortelẽ eñ quade vruchte vort
brengende Want moere qua
der menynghe des hertẽ soe vlo
de die nwelt nydicheit eñ daer
om seide Jhũs tot hem aldus
Geslechte van serpentẽ dat
is ghy venyde kynder vãdẽ
boesen venydẽ toden Als vã
eynẽ quadẽ boem ghecomẽ
synde vol venyns synde vol
venyns van haet eñ nyt woe
soldy moeghẽ ghuet seghghẽ als gh
quaet syt Dat seide Jhũs wãt
[illegible] van eynẽ quadẽ boem ghe
tomẽ warẽ toe wetẽ vã den
ghoeiẽ die die ghelyete vïaecht
eñ ghedoet hadde eñ want sy
nydich op hem warẽ Of hi segt
ghen wolde Gy en moeghet vã
my ghcyn ghuet hoerẽ noch segt
ghẽ myt die nydicheit die my
is Daer om volghet daer nae
nyt aũuloedicheit des herten
spreckt die mont Toe wetten
want alsoe v herte quaet eñ
valsch is soe spreeckt oic mwe
mont quaet Een ghuet mynsche
die brenghet vort van synẽ scat
dat ghoen dat ghuet eñ cy quat
mynsche die brenghet vort van
synẽ quadẽ scaet dat quaet is
By desen ghuedẽ scaet wort v
staen die ghuede meynunghe eñ
ghuede wille die mt herte vbor
ghen is als eyn schat die alle
ghuet vort brenghet m ghedath
tẽ waerdẽ eñ werkẽ Een alle

contrari van dē quadē schat
der quaeder meyninge die al
quaet vort brenget Eñ daer
om soe siet wael toe seide Ihs
wat gy spreckt want die my
schē sullē in dē dage des ordels
redē geuē van eynē yegelickē
ydelē waerde dat wilcke seer
quaet toe doen sal syn Ost aldus
toe v̄staen sy sullē daer af die
pyne gelden welicke oerdel
vreeselickē syn sal sonder hape
der genadē Dan volget daer
nae Ut uwē worden soe suldy
gerechtv̄digt of ongerechtv̄
digt werdē dat is gy sult guet
eñ rechtv̄dich geordelt werdē
ist dat gy guet sprect Ost on
rechtv̄dich gekent werdē ist
dat gy quaet sprect Die my
sche Och wat segdi dyt is
seer lastich moit eyn mysche
redē geuē van allē wordē die
hy sonder redē gesprackē hest
dat wilcke ic v̄stae om dat hy
sonder reden gesprackē heeft
eñ die redelicheit achter ge
laetē heeft Woe lastich salt dā
wesen dat hy schadelicke ost
quaede waerde gesprackē hest
daer mede dat eyn synē enē
mynschē van syn eer eñ gue
den naem is beroeuēde Scri
ptura Doe danige waerde
brengē eynē totter ewiger
v̄doemenisse Die mysche
Wilcke waerdē sal ick s vur
rechte ydel waerde v̄staen

Scriptura Scē Iheronimus
die v̄claert dat eñ seit Dat is
een ledich ost ydel woert dat
wilcke gesprackē wort sonder
oerbaer des ~~poed~~ spreckers
ost des hoerders Meer die
onreyne ost spottelicke waer
de spreect ost vortbrenget of
yt dat vuyl is die sal nyet
schuldich gehaldē werdē van
ledigē waerdē mer vā sundi
gē spreckē Eñ daer om seit hy
In dat gewichte der waerdē
soe is gelegē die prouynge des
mynschelickē leuens Noch voel
swaere sundē syn kyfachtige
waerde achter spracke eñ v̄or
delende waerde daer by die
mysche syn ziel doit eñ des
goens die yt aenhoert Die
mysche It is wael noit dan
dat hē een bewaert van voel
toe spreckē Scriptura Voel
toe spreckē is seldē sonder sun
de Eñ daer om soe bydt got
dat hy dynē mont eñ tonge
bewaren wil nūmer quaet
toe spreckē Eñ op dattu nye
mant en mysdues soe ganck
in wendelickē in dy seluē Ind
sich ostu vur dy ost vur eyn
ander toe spreckē hebste Ist
vur eyn ander besiet dā of
die psoen dyn leeringe ost cor
rectie behoest Ind of hi sulck is
dat hi dyn correctie ontfaet
ost nyet Eñ ist dat hi by dyn
waerdē hem solde willē corri

gerē Oft dat hy tot dynre toe
rectiē ſtaet ſoe moechteſtu hem
ſyn gebreckē wael ſegghē eñ
anderē nyet Oft als men vā
yemant hoert achter ſpraeck
doen ſoe ſalmē dat dochte hē
vantwaerdē eñ ontſchuldighe
alſoe vern yt hatē maeck Eñ
om mt ſprēckē vnr ſien eñ wyf
toe weſē ſoe en is gheynē beter
en raet dan als hy yet ſeghē
wyl dat hy toe vorē in hē ſeluē
dyncken Oft beter geſprackē
dan geſwyghē ſal weſen Jnd
nit ſlot van deſen ſoe en is
nyet beter dan ſelden eñ laet
toe ſprēckē Daer af ſprect
Jeneen aldus Jūma ſūmarij
is dyt dat ick dy beuel traech
toe ſyn nder ſprackē eñ wat
ſeghē wilſte ſeghet eerſtē dy
ſeluē Eñ weder ſeit hy dat ghe
dattu wilſte geſweghē toe ſyn
dat en ſeght nyemant Jwant
van eynē anderē en ſaltu ghey
ſilencie cōnē eyſchē Jſt dattu dy ſeluē gheyn ſilencie en ſettes

+ lecht

Gewa pent

Meditatie eñ Leermghe

Salighe leermghe wort ons
hier gegeuē dat wy onſe mōt
bewarē ſullē Op dat wy ghey
ledighe ydele of quade warde
en ſprēckē Jwant gelick dat
eyn vat dat vuick nyet gedect
en is gemacht ontreyn wort
Joe iſt ont mytter hertē ten ſy
dat die mont den vuicke ſyn
deckſel is myt beſcheydender be
warnighe geſlatē gehaldē wort
daer af ſeit Crijſoſtomus Meer
dan enighe maeghet toe bewarē
is ſoe bewaer dyn tonghe Jnde
Dzijenes ſeit Got apent den
mont der ghoeder die die waer
de ghatz ſprēckē Meer die duuel
apent den mont der ghoedre
die ſprēckē logentale valſche
ghetughens ontreynicheit vuyl
twiſt kynāghe achter ſpraeck eñ
die ledicheit ſprēckē Eñ daer
om iſt groot perikel alſoe Jm
brofijs ſoe Toe ſprēckē vā werelt
lickē eñ ydelē dynghē daer ſoe
voel gotlickē eñ oeberlickē dy
ghen ſyn daer wy van ſprēckē
moeghen

Gebet

O waerachtighe tracht ghat
werpt wt my den duuel doer
rechtē beron der ſuudē Owoert
des vaders gheneſt dē ſlōmen
myt der bythtē Omwendich
licht vlucht den blindē myt ghe
noch doen Eñ op dat my die
ſterckē viandē nyet en beſytte
ſoe bekeert tot dynē dienſt al
ſyn wapen Toe wetē die mwē
dighe cracht̄ mynre zielē eñ
die wtwendighe ſynen mynē
lichams Jck begher out altre hoe
hoechſte got altyt wāner die
boeſe ghreſt my m ſendet die
ōmyſchelicke gedachtē d blaſ
phemien alſoe dat wille wt al
mynre begertē ſoe mot dy
ſyn outſpreckelickē lof eñ dāt
berheit m ewicheidē Eñ ſyn

blasphemy moit syn myt hem
in v̄doemenissen Amē
¶ Woe die pharizeen van Jhū tei
kenē waren eyschende eñ vā
den onreynē geest die vnrmaels
wttē ioden geworpē was
¶ Dat lxxi capittel

Als Jhūs den phari
zeen van oere blas
phemyen berispt
haddē Doe warē somyge vandē
meestē eñ stoltsten van hem luy
den tot Jhūs seggende
¶ Meester wy willē eñ begeerē
somge teikenē van dy toe sien
Die mȳsche ¶ Waer om dat en
waerē sy nyet teykenē dagelicx
van Jhū siende Scriptura
¶ En trouwē Ja sy mer ten was
hem luydē nyet genoch yt warē
alle teykenē van dyngē deser
werlt aengaende als die ge
sontheit eñ leuē vandē mȳschē
Sy woldē eñ begerdē teikenē
van dē hemel eñ van bauē toe
syen Mer die gebn̄dide Jhūs
die oere quaede meynige wael
woest Jnd want sy hem myt
geynē guedē sachtmoedige
antwaerde bekeerē en liettē
Doe heeft hy sy strengelicken
toe gesprackē seggende aldus
Dyt quade eñ aūspelich geslach
te suetket teikenē wttē hemel
toe sien toe wetē recht of die
myrakelē die ic gedaen hebbe
geyn teikenē en warē Eñ geȳ
teiken en sal hem gegeuē werdē

dan dat teicken van ionas
dē ꝓphet Recht of hy seggen
wolde Dese verkeerde mȳschē
willē sien eyn teikē van ~~den~~
machtē eñ gloriē wttē hemel
eñ yt en sal hem nyet gege
uen werdē Mer alleyn sal
hem gegeuē werdē eyn teikē
wtter eerdē crancheit eñ oit
moedicheit beteikenēde tot
v̄druckynge oere houdien
Toe wetē van ionas die ꝓphet
toe wettē op dat sy geloefdē
dat sy dan behaldē syn solden
Eñ geloefden sy nyet dat sy
dan v̄doemt soldē werdē wāt
in sulcker manierē was ionas
die van ninyue tot eynē teikē
gegeuē Daer af seit Jhūs
vort want gelick dat ionas
drie dage v̄borgē eñ gehaldē
was indē buke van eynen
walvys die daer nae leuende
eñ ongeschent opter eerdē
geworpē wart Doe sal die
soen gatz drie dage eñ nachtē
in der eerdē syn toe weten
nae synre passiē die drie da
gē daer nae weder op der
eerdē v̄rissē sal in volcomē
licham geglorificeert van
synre gotlicheit Eñ daer om
ten ioncstē dage seide Jhūs
soe sullē myt dyt geslechte
v̄risen die vander stat van
ninyue Jnd sy sullē dat volck
eñ dyt quade geslechte v̄oer
delen Want sy dedē penitētie

vur oer ſmidē eñ dat alleyn
wt prædickē van ionas den
ꝓphete die nochtams eyn puer
myn ſche was Ihū xpūs was
waerachtich got Item dat
volck van myne waeren
heiden eñ die ioden warē dat
volck ghatz Ihū siet ic byn voel
meere dan ionas Of hy seg
ghen wolde want ic byn ꝓphete
der ꝓphetē ic bȳ die ghepn daer
van dat alle die ꝓphetē ghꝓphe
teert hebñ eñ die hem ghenſpire
ſpireert heeft Ihū oic die cōm
ghyne van zudē dat is die cōm
ghyne van ſaba wilde ryke
was ghelegē in die zuytſide die
sal op staen in dē wtterstē oer
del myt desen alrē quaetstē
ghesleght der iodē eñ salt vōer
delē Dat ist sy salt tonē wer
dich om vōerdelt toe werdē
want sy quam wt dat eyn
de vander werlt om salmōs
wysheit toe hoerē Ihū hier wt wort beſwaert die quaet
heit der ioden want dese
cōmghyne quam van verrē
landen myt arbeit tot sal
mon eñmē myn ſche den syn
myt synē fame bekenden
Ihū dese iodē hadde xpūm te
ghen waer dich ſonder arbeit
die got eñ nyn ſche wat
Ind den sy bekenē mochten
wt synē gothickē teckenen
Item die cōmghyne quam
tot salomon myt ghyftē Ihū
die ioden tot Ihūm myt laſter
eñ myt confuſe Wort ſeyde
Ihūs hier op Ihū siet hier is
die meere is dan salomō toe
wettē is got eñ myn ſche die die
ewighe wisheit byn waer vā sal
mon syn wysheit vōtreffen eñ ont
fanghē hadde Ihū alsoe wolde
Ihūs seghē dat die mīnniten
eñ die cōmyghyne van saba volc
iodē seghē sullē ten oerdel sy
harde vōkeerde iodē sy en hebt
die ewighe wisheit nyet willen
gheloue die v seluē toe huys v
sodyt heeft ghact daer om is die
ewighe vōdoemenisse Voort meyr
soe wil Ihūs berispē die ondat
verheit des ioetsche volcks bin
nende dat sy ghelick warē den
beſetenē myn ſche die vloist
wort eñ die weder myt synre
ō dancberheit swaerlickē be
seten wart Om dat wilcke toe
vōstaen soe is waer dat dist ioetsche volck harder quader eñ
strenger ghewest is nae dat sy
die wet ghatz ontfanghē hadde
dan sy toe voerē waerē Inde
sy synt arger eñ weder ghe
worden nae die ghboerte ōb
lic Ihū re soe dat nae voeghet
van dē volck wenich tot dat
heilige kerstē ghecomē syn Ihū
daer om soe was die ghbīn
de Ihūs vā dat ghesleghte een
ghelikemisse seghende alduit

Hoe onreyn geest die duuel wāneer dat hy den

mynſchē beſetē heeft Jnd daer
wt ſcheit Doe ghet eñ wandelt
hy voer die droeghe ſtedē eñ plact
ſen ruſt ſuetkende eñ hi en vñ
det gheyn ruſte Doe ſeit hy m
hem ſelue Ick wil weder keerē
in myn huys al daer ic wt ghe
ghaen eñ geſchiedē hym Jhū als
hy weder comt ſoe vynt hi dat
huys ledich eñ myt beſſemē ge
reynicht eñ geciert Doe ghet
hy eñ haelt vy ander geeſten
myt hem die ſcalker ſyn dan
hy is eñ ſy comē alſoe nit huys
daer blyuende eñ wōnende Jhū
ſoe wort dat leſte van den myñ
ſchē quader eñ laſtigher dan dat
eerſte geweſt is One myñſche
woe bſtae ic dat Scriptura
Als dyt voetſche geſlechte die wet
hatz by die leere van moyſes
aen name Doe waren deſe rodē
ynich deuoet eñ got ontſyende
ſoe dat die duuel wt hem indē
moeſt ſcheidē Jhū ſoe heeft die
duuel gewandelt m die hertē
der heydenē die vdrocht waren
ſonder enighe vochtichent deb
heiligē geeſts Jhū woe wael
dat hy enwlick meendē toe wō
nē eñ by afgudien toe ruſten
hy beuoeldē nochtan dat ſy
wttē ghelone van dē toe comen
de Meſſias bekeert ſoldē wer
dē ſoe heeft hy m hem ſeluen
geſeit Ick wil weder indē rodē
treckē Jhū als hy wttē rodē ghe
comē is ſoe heeft hy ſy ledich eñ
onachtſaem eñ vdel vondē vñ
ghedē werckē eñ myt beſſemē
gevaecht toe wettē m dē ſchyn
van buitē mer myet van binnē
Want ſy waren mydich eñ vol
ypocrytſcop eñ geveynſtheit
daer om op dat ſy die viant vaſ
ter beſittē ſolde Doe is hy wed
tot ſynē geſellē ghegaen Jnd heft
tot hem genamē vij ſchalker
dan hy was eñ hy is weder wtte
rodē gecomē moer hert alſoe
dat ſy voel quader eñ arger
geworde ſyn dan ſy waren vur
Moyſes tyt eñ daer om beſloet
die gebūde Jhūs ſyn ſermone
ſeggende Ghelick ic v toe vozen
geſeit hebbe m ghelickenſſe ſoe
ſalt geſchien myt dyt altre quaet
ſte geſlechte Meditatu eñ
leermyghe

Merck m dyt capittel woe
die rodē yēo laſter ſprackē
ſeggende Dat hy die duuelen
wtwerpende m Beelzebubē
tracht Jnd Jhūs antwozden
ſachtmoedelickē myt redē dat
weder ſeggende quer als ſy hē
hier ſmeckende lauē heitende
meiſter ſoe beriſpte hy ſy ſtraf
felickē Daer by toenende alſoe
criſoſtomus ſeit dat hy myt laſter
tot gheynē wzu bereit en ypart
noch myt gheynē ſmeckē vmoz
wet Jnt wilcke ons Jhūs ge
leert heeft laſter toe ontſangē
Jnd flatterȳghe toe ſchouwen
want criſoſtomus ſeit alle

eyn wis man in syn ~~ansicht~~ te
gen wordicheit gepresen wort
soe wort hi in syn ansicht gesla
gen ¶ Moralizatie
Voert meer by desen mynschē
die besettē was eñ daer nae v̄
lost eñ weder besettē Doe is dat
geestelickē toe v̄staen vādē my
schē die nae synē doepsel of nae
penetentiē die hi vur syn sundē
gedaen heeft weder om valt in
der sundē Gelick eyn hont weder
keerende tot dat goen dat hy
gewalcht heeft want die duuel
gaet wt eñ vandē mynsche als
hy gedoept wort v̄tyende al sy
pompē of wāner hi myt bichtē
Eñ waerachtiger penetencien
gesuuert wort van dē sundē
opsat makende dat hi sy laetē
sal Mer daer nae soe pynt hē
die duuel weder om in sy eerste
huys toe comē als hyt dan vynt
ydel eñ ledich van guedē wer
kē Al yst soe dattet gereynich
schynt van butē nae dē schyne
Dan neemt hy ander viandē
tot hem dat syn alre hande sū
dē daer mede hy den mynschē
tempteeret Doe dat hy tot hē
in gauck cryget eñ hē geestelic
besittet Eñ dan soe wort dat
leste van dē mynschē quader eñ
arger dan dat ierste Jnd dat
myt ōdancberheit der vur gaē
der gratiē Daer by die sundē
beswaert werden Jnd soe ver
dient hi oic swaere pyne Mit
gelick eyn rydder neerstelickē
bewaert eñ sterct eyn burch
die hy eens v̄larē heeft ist dat
hy sy weder criget Alsoe duet
oic die viant dē goenē die hy
weder creget want hi trect hē
tot allē manierē van suuden
Item alsulcke mynschē valt oic
des toe lichtelicker in suudē wāt
wt quader gewontē soe wort
hy die sunde nyet achtende
Here Jhū xp̄e guede ¶ Gebet
meister doet my eyn teickē mō
gratiē int guede Dattu my out
fermhertelicke gewerdigēs toe
v̄lossen van dē kynebackē des
~~viants~~ waluis die my ellendi
ge mynsche v̄slondē heeft myt
geestelickē eñ vleischelickē sundē
in driē dagē eñ nachtē toe we
tē myt consent werckē eñ ge
wontē Doet my vur ledē sun
dē bewenē eñ van toe comen
de sundē huedē Siert my myt
waerachtigē dochdē op dat sy
my nyet en vynde ledich af
staende van den guedē eñ wed
qualiker en doe sundigen Amē
¶ Van dat vroukē dat wtter scarē
der iodē tot Jhm̄ sprack seggē
de hem lof eñ eer Eñ van der
moder ons hē eñ syn broeders
woe sy hē sochtē ¶ Dat lxxij ca
Ende yt geschyeden
als die gebūdide Jhūs
alle dese dyngē ge
seit hadde soe was al daer ond
den anderē ludē eyn vroukē

dat horende G

¶ Die heeft tot lof eñ eere van
Jhu eñ tot scande eñ confuciē
van dē scriben eñ pharizeen
myt luder stymē oer v̄heffende
geseit Gebñdyt is die buyck
die dy gedragē heeft Jnd die
borstē die du gesagē hebste
Men seit dat dyt vroukē was
scē Marcella dienst maget scē
martha Die wilcke der iodē
blasphemie van Jhu nyet lan
ger hoerē en mocht Die gebñ
dide Jhus die vuyrricheit van
dyt vroukē hoerende heuet oer
waerde gesterckt seggende
Jt is ōmers soe toe wetē dat
die buck salich is die my gedra
gē heeft Mer dat en is nyet
alleyn waer Mer sy syn alle
salich die dat wort gatz horē
eñ dat bewarē toe wetē i oerē
hertē dat volbrengēde myttē
werckē Want soe wie dat
geern myt deuociē dat wort
gatz is hoerende hy ontfanget
got in synre hertē eñ volbren
get myttē werckē soe baert
hy got Eñ gelick dat maria
den soen gades dat gotlicke
wort lichamelickē droech soe
draeget hy dat wort gades
geistelickē ¶ Eñ als Jhus noch
den volck predickende was
soe stonde die gebñdide mod'
xpi myt oerē neuē Jhus ge
broederē buttē der doerē vā
der plaetsen al daer Jhus pre
dicten: eñ begeerden Jhm toe
spreckē Die duuel merkende
dat Jhus hem seide toe syn ga
des soen hy woldet onder suec
ken Jnd dat myt die natuer
licke luste oft toe ~~nye~~ neygen
synre vleischelicker vryndē
meenende oic daer by dat gue
de sermoen vā Jhu toe hynderē
Aldus heuet soe hy soe voel
gedaen dat eyn van dē luydē
al daer tot Jhm in der synago
gen gegaen is seggende Heer
v moder eñ v broederē die syn
hier vur der doerē eñ solden
v geern spreckē want sy v
sueckē Die gebñdide Jhus ant
waerdē desen baedē wie is
myn moder eñ wie syn mȳ
broederē wisende myt synē
handē op syne discipulē die
om trynt hem satē eñ seide
Diet dyt syn mȳ moder ende
myn broederē die my in oerē
hertē ontfangē eñ die myt
predicatiē int hert der aenhoer
ders my vort barē Eñ die mȳ
nē wille doen eñ myt my in
den hemel mede erfgenaem
sullē syn of hy seggē wolde
Alsoe voel is my yemant naer
der als hy meer neerstich in
geestelickē werckē Daer om
seide hy vort soe wie die wille
myns vaders duet die indē
hemel is dat is mȳ moder sus
ter broder ¶ Meditatie eñ
Leeringe In desē wort

ons geleert dat woert gatz
werdichlic toe aenhorē en dat
myt synre duerbaerheit oft
costelicheit Want hadde ye
mant eyn cleyn stucxkē vā
den clede ons hēy of eynē
traen van synē ogē of eyn
dropel syns heiligē bloitz seer
weerdichlic solde hy dat bewar
en Alsoe oic toe rechte solde hi
dat woert gatz bewarē dat
nyet alleȳ wt synē monde en
coemt Mer wt synē gotlickē
hertē eñ nyet alleȳ en sal hyt
werdelickē aen hoeren mer
neerstelickē volbrengē myttē
werckē Quade mynschē sol
dē dat waert gatz aenhorē
op dat sy daer by tot kēnissē
eñ tot waerachtiger penetē
ciē comē mochtē Want dat
waert gatz is eȳ medecyne
der zielē tegē alle siectē der
sundē Guede mȳschē moetē
dat woert gaedes oic geern
hoerē op dat sy daer by ge
leert werdē eñ geschict wer
den in den wege des geeste
lickē voert gancs ¶ Gebet
Here Jhū xᵉ geue my dat
ic dyn woert hoere indē ge
loue vast gelouende eñ dat
ic yt bewaere myttē werckē
volbrengende Doet my dat brod
selue dyn woert by den hoerē
dragē eñ by der bewaerin
ge voedē geest my hē myn
got dat ic mytti regeer der
eñ leitz mā becōmeringe vur
alle vleischelicke affectie eñ dat
werck gatz vur die onleden
der mȳschē Eñ die gemeenlic
alre oerberlicste syn vur and
die mynste oerbaerlic sȳ Doet
my in dynē gebadē radē ex
empel uwē willē doen mytt
hertē monde eñ werkē Op
dat ic v̄dienē moit toe syn
een dienre dy bequaem eñ
ten eynde gerekent toe wer
dē by dynre graciē ouder
die kynder eñ eerf genaem
gatz Amē ¶ Van dē broe
der die van Jhū was begeer
ende dat hi hem eñ synē broe
der wolde scheydē vā oers
vaders eerfinsse eñ vā den
ryckē mā die syn schuere
wyder eñ groeter maken
dede om voel coerns daer
in toe doen Dat lxxiij ca

Een van den iodē
die Jhū in der
scharē van den
volck volchdē bekenēde
dat Jhūs rechtūdich was
in alle synē waerdē ende
werckē H
Eñ seker getwyst hebbēde
myt synē broder op die eerf
fenisse van oerē vader Wāt
hy geern van synē dochtelic
kē eñ rechtūdelickē geschei
dē had gewest Doe heuet hy
tottē rechtūdigen Jhū geseit
aldus Meester wilt mynen

broder seggē dat hy onse eerf
nisse myt my delē wille Die gue
de Jhūs merckende dat dese
iongelyn dyt begerende was
nyet van noetz wegē mer wt
eynē quadē gierigē gronde
En tegē die gemeyne vryntscop
vander broederlicker mynen
want nit gemeen in den lan
de alle gebroederē ongescheidē
eñ in gemeenē guede plagen
toe blyuē syttē En want die
gebñdide Jhūs op eerden ge
comē was om dē mynschē in
broederlicker mynē toe haldē
eñ nyet den eynē broder vā
den anderē toe scheidē Doe heuet
hy desen iongē geantwoert
seggende Mynsche wie heeft
my richter of deylre gemact
tusschē dynē broder eñ dy toe
wetten vā eertschē guede Oft
hy seggē wolde Ick eñ bȳ nyet
gecomē tot oerdele der eertscer
guedē Mer der hemelscher
guedē eñ om die mȳschē toe
v̄eenigē in gade eñ myttē en
gelen eñ myt malcanderen
op dat sy onderlynge hebn̄ eȳ
herte eñ een ziel En mytten
seide die gebñdide Jhūs tot
synē discipulē wacht v van
alre gierichеit toe wetē die
gelegē is in begeerlickē v̄cri
gē van tytlickē guede Want
in aūuloedicheidē der ryck
dōmē en is nyemāts leuē ge
legē toe wettē tot geestelickē
leuē synre zielē noch oic syn lich
amlicke leuē Want die mȳschē
en leuē daer om nyet lange dat
sy groete ryck douē be syn be
syttende ōmer sy sterue duck wil
toe geryngter Want ypocras
seit dat wt aūuloedicheiden
alle siectē spruytē En om dyt toe
v̄staen soe was Jhūs een gelic
keinsse seggende aldus Het
is gescheyt dat eñ ryck man
aūuloedichlickē voel vruchten
gewasschē warē Jnd seide in hē
seluē Wat sal ic doen ic en heb nyet
plaetse genoch om dese vruchtē
toe laetē Mer ic sal eȳ dynck
doen ic sal mȳ schuere brecken
eñ macken een meere Jnd daer
sall ic in brengē al mȳ guet dat
my gewassen is En als dan soe
sal ic tot mynre zielē dat is tot
my seluē seggē O mȳ ziel du
hebste voel guetz ontfangē om
dy genoch toe wesen vur voel
iaerē rust nu eet drynck ende
brasset En als dese ricke man
dyt aldus in hem seluē seide: got
van synre gratiē nyet danckē
de Doe sprack got tot hem toe
wettē myttē werckē dat con
trari was des ryckē mans
vur nemē aldus O sotte mȳsche
op deser nacht soe sullē die du
uelē dyn ziel van dy eyschē eñ
dat goen dattu als nu v̄gadert
hebste wes salt dan wesē recht
of hy seggē wolde En ist nyet
dwaesheit tytlick guet toe ver

gaderē nyemant en weet woe
lange hi dat besyttē sal of wie
dattet nae hem gebruckē sal
Eñ seluē en mach hys nyet
myt dragē Mer alleÿ draget
die mÿsche myt hem die ryck
doemē der dochdē Mer leider
die dese ryckdom der dochdē
nyet en suecket mer tytlicke
guet dat in gierichheit v̄gadert
is myt genochtē meent toe be
syttē soe v̄liest hyt Eñ die du
uelē voerē hem in der helscher
pynē Die mÿsche Ick hoer
dattet lastich eñ sorchlic is ryck
toe syn Eñ yt is oic lastich ar
moede toe lydē woe salmen
hier in maet haldē eñ woe sal
ment v̄staen Scriptura
It is toe v̄staen dattet v̄doem
lickē is groete ryckdomē vā
tytlickē guede gierichlickē
toe v̄crygē Of dat vrekelick
toe haldē sonder aelmyssen
myldelickē daer af toe geuē
soe dat eyn yegelickē synen
staet bekent Eñ daer en banē
geyn groete ryckdomē en
suecke toe wettē of yemant
waer die rentē iaerlics heuet
in comende genoch synde nae
synē staet om op toe leuē Dē
en is nyet geoerloft nae sō
myge leeraers genoelē yet
voel meer dan vur eyn iaer
op toe leggē scat eñ guet Oft
ten waer om eynge ander
toe uallende eñ redelicke sake

Daer op dat hem eyn ygelick toe
besprecke heeft myt wissen got
vreesende mānē van cōsicienciē
Jae dat noch meer is alsoe voel
leerers merckelickē scryeuen
nyemant die nae synē staet ge
noch heeft toe leuē Die mach
myt got geyn comanscope
hanterē dan om enich vā drie
sakē toe wetē om syn kynder
toe v̄sien nae synē staet ende
nyet vorder Oft myt meÿnige
om aelmyssē myldelick dē ar
mē daer af toe geuē Oft myt
gueder meÿnige dat gemeÿ
guet daer mede toe beteren
Op dattet ~~guet~~ gemeÿ volck
toe beter v̄sien werde of syn
broet daer aen vÿne Mer die
goen die soe heittelickē arbei
den om tytlicke ryckdomē eñ
op sōnē dagē eñ heiligē dagen
copen eñ v̄copē of reysen vā
stedē tot stedē eñ brengē alle
die tyt by nae auer myt tyt
licker becōmeringe luttel oft
nyet van dē dienste gatz hoer
ende Eñ die goen die guet copē
in copē eñ ter stont daer nae
dat selue guet sonder perykel
oft schade daer in toe lydē wed
duere v̄copē Of den armen
voel duere v̄copē om dat sy
ō borgē of die arbeidē ō enich
guet hoge op steckē Op dat
sy toe meer wÿnē oft die enich
guet al op copē Dat alle man
aen hem comē solde of die eni

ge

loesheit oft valsheit m vere tō
menscop hebȳ Die doen recht
tegē die mȳne oerb eue nacke
Dyt syn alle copluden die oer
ziel vdoemē Want sy mytter
ontelicker sundē der gierich
besuet syn eū op dat ewige
guet nyet en achtē Want sēc
Gregorius seit Alsoe voel nyn
is yemant droeuich dat hē dat
ewich guet ontbrect alsoe voel
als hi hem meer vblyt dat hem
tytlicke guet by is Mer nochtāb
al ist dat die gierige mȳsche ge
nochte heeft nit vgaderē hi heft
meere ongenochtē nit behaldē
Want siet hy eynē armē hem
grauwelt van hem gebedē of vā
hem gestolē toe werdē Hū ist dat
hy eynē mechtigē mā siet hy
ontsiet van hem berocht toe
werdē hū nit eynde soe vallet
seldē dat ey ryck gierich myn
sche ōmer nicr syn guet brou
dē gebruyt Men siet dagelix
dat dese gierige mynschē die
groet guet vgadert hebȳ myt
woekerē vtopē eū sterpe nerin
ge doende Als sy dat guet ver
gadert hebȳ dat sy sonder e
nige genochtē daer van toe
hebȳ, sterue Hū sy lactēt dē groen
en die yt ōnuttelickē m sundē
doer slaen Recht ist Want dan
staet geschreuē dat die derde
eerf genaem hē nyet en vblyt
vā dē guedē die qualick besetē
sy Hū is hy dan myet wael dwaes
die yt myt groetē arbeit qualic
kē wynet Hū dat quader is hy
is eyn sake van synre erfgenāē
om soe dangē rychcheit die ewige
pyne al daer vur lydende Hūde
daer om seide die wyse Jhus vort
aldus Aldus is die groen die hem
selue schat matt toe wettē van
tytlickē guede die nyet myt
en deilē den aymē Dat is toe v
staen dat sulke mȳsche sot eū
dwaes syn gelt die vur seyde
ryckc mā eū dat die tot sulckē
eynde comē solde Alsulcke myn
sche sal m der dout seer arm syn
want hy daer geyn geestelicke
rytkdōmē der dochdē eu heuet
soe sal hy noch toe vau allē dat
hy heuet berocht werden

Moralizatie

Hier m dyt euangelu hebȳ
wy salige leermge eū exempel
om mytter hertē nyet toe rustē
op emch tytlicke guet Want
also ort die heilige leere sēc Am
broſius seit Jt en syn des mȳ
schē guedē nyet die hy nyet
myt hem nyet draegen en mach
alleyn ontfermhertichcit is
nae volgende dē doudē Daer
om seit ey philosophi die wttē
brande ontgaen was aldus
Jck en heb nyet vlarē mȳ guc
dē syn myt my it draghe sy m
mynre hertē nyet op myncn
stholderē eū dat meere toe ont
syen is myt tytlicke rytkdomē
Hoc wort dut wille die mȳsche

van ghade ghescheydē eñ ewelc
kē vdoemt Daer om en is
mytter hertē daer op myet
toe rusten noch ghericht en
sal mē sy myet vō ghaderē noch
vreckelicke halden Daer af
spreect sē Augustinus aldus
Die vysch vōlyt hem als hy
den hact myet siende dat aes
vōslynt mer als die vysscher
begynt op toe trecke soe wort
hy ghepēmcht eñ van alder
blytstop wort hy ghetrecket
mytter spysen daer hy hē af
vōblydē toe vorē Alsoe syn alle
die ghoen die hem selue salich
rekenē in tytlicke ghedē wāt
sy hebē den hacck ontfanghē
eñ sy en ghenoclens noch myet
Oer die tyt sal comē dat syt
ghenoclē sullē woe veel tormē
tē dat sy myt begheertē vōslint
hebē Wie is soe dwaes die dyt
vōstaende syn: hope settē sal
in tytlicke ruck domē daer
sy alsoe gheryngē vōlarē wer
dē eñ die mynsche soe haestē
lickē steruet Hieronimus
seit aldus Indyckelickē vōsmact
hy alle dynck die dyncket dat
hy sternen sal Gebet
Here eu weder roep my
myet mit mydde[l] nymre dagē
noch en laet my myet vōghaen
by onūsiēnigher dōt Oer vō
leuēt my spaty der waraty
tigher eñ vruchtbarigher eñ
bequaemer penetentiē Op
dat it die vōghenckelicke dynck
alsoe mōt vōsmaedē eñ myt
werdighē ghenoch doen mōdyt
leuē die sundē af doen Op dat
it nae dyt leuē vōdienē mōt
sonder letsel dy toe sien ende
blyde eñ seker tot dy toe co
men O hē du biste mī vōbey
dē eñ by dy is mī substantie
du beste dat deel myn der er
uē die my weder kerē sult
mī erue daer it myt mynē
broederē dynē tot ūtareu
rustē ettē vōblydē mōt m dyn
aen scht m eviche[it] ame

Van dat water vāde tempel
dat ghenaent was probatica
piscina eñ vā dē lāmē ghehn
ghē mīsche dē Ihus daer ghesot
mactē Dat lxxiiij capittel

In den tempel tot
Ieruselem soe was
een water ghenaent
probatica piscina nae ons mā
mere ghenaemt eyn cisterne
In wilcke piscina
soe vōghaedert dē alle die regē
waterē van dē dake vanden
tempel In dyt water soe plach
mē toe waschē dat scapē vleys
dat mē toe offerē plach mēt
tempel Dyt water was be
slaten eñ yt had vyf mēnighe
by mamere van vyf strocke
portaelē In dyt water plach
die heylighe enghel somtyts on
uersiens toe comē eñ plach
dyt water toe roerē Eñ soe

wat siecke oft crancke mynsche
dat eerstē in dyt water gebracht
wart hy wart gesont van synē
gebreckē woe danich dat sy warē
Eñ daer om soe lach in desen por
talen eyn groete menichte vā
quellende blyndē cropelē donē
eñ voel anderē crancke mynsche
die die roeringe van dyt water
v̄wachtende Op dat elick die
eerste solde moegē wesen ō dan
int water gebracht toe werdē
want op elicke reyse soe en wart
nyet meer dan eyn mynsche
gesont gemact Eñ die sake hier
af alsoe die somyge scrynē was
om des wilcē dat in dese piscine
lach dat holt des cruces ons
herē dat wilcke in der tyt synre
passiē banē op dat water vlotē
de was woe wael dat die ewā
gelyst dat nyet en seit Eñ yt
is geschyet dat Jhūs optē hoech
tyt van pynxtē als dat gemeē
ioetsche volt ten tempel gaetz
toe ihrlm v̄sueckende warē soe
die iodē drie werf des iaers
ten tempel quamē Soe wolde
die gebūdide Jhūs mede ten tem
pel gaen soe wael om die mā
mere vander wet toe vol doē
als oic om daer dē volck toe pre
dickē eñ toe leerē In deser pis
cinē dat is in eyn vandē porta
lē vand' piscinē Soe was eyn
mā leggende in synē bedde eñ
had alsoe geleggen xxxviij iaer
op haepe dat hy eyns die eerste
in dyt water solde moegē wesē
Die gaede Jhūs is tot dē dage
gecomē daer dese crancke mā
lach eñ als hy hē sach eñ beken
dē dat hy soe lange tyt daer ge
leggē had soe heuet hy tot hem
geseit aldus wylstu gesont gemact
syn Die crancke mā die des wael
begerende was mer geen hulpe
daer toe en hadde die heeft tot
Jhūs geseit Here ic en heb nye
mant die my in der pyscinen
brenget alst dat water vandē
engel geroert is Jnd als ic daer
wt my selvē comē wil soe is eyn
ander vur my daer in Aldus
soe moit ic hier blyvē want ick
die eerste nyet gewerdē en can
Jhūs aū desen ontfermēde heft
tot hē geseit aldus Staut op ge
sont eñ neint dyn bedde op dynē
hals eñ ganc Eñ ter stont soe
is dese cranck mā gesont gemact
wordē Jnd hy heuet syn bedde
op synē hals genamē Eñ hy is
gesont van dan gegaen eñ yt
was eyn vier dach toe wetten
sater dach als dyt geschieden
Die ioden dyt siende die warē
tot desen mā seggende It is
sater dach Eñ daer om en ist
dy nyet georlest dattu dy bed
de aldus dragē salt Dese mā
antwordē weder dē iodē seg
gende Die my gesont gemact
heeft die heuet my geseit neint
dyn bedde op dynē hals eñ ganck recht
of hy seggen wolde Die grote

ye my gesont mackende geboet
dat ic op staen solde eñ myn
bedde myt my nemē solde Heft
hy dan soe danige macht nemāt
myt eynē warde gesont toe
mackē waer om en sal ick synē
gebaedē nyet onder danich we
sen Die iodē vrachdē desen mā
wie hem gesont gemact hadde
hy antwordē hem ludē dat hy
dat nyet en wyste wie hy waer
Die gebñdide Jhūs die was vā
daer gegaen latende dat volck
op syn werck onderlynge sprec
kende Nae der hant soe heuet
Jhūs desen man in den tempel
geuondē eñ heeft tot hem geseit
nv bystu gesont gemact ganc
en wil nyet mer sundigē Op
dat dy nyet argers en geschye
Die mysch Comē die ~~sunde~~
syectē aūmytz sundē alsoe Jhūs
in die woerdē schynt toe v̄stae
toe geuē Scriptura ¶ Duc
wyl Jaet eñ dat twe syns ¶ Tē
ierstē dat got den mynschen wort
castiet hier op der eerdē aūmytz
syn sundē ¶ Ten anderē soe wo
dē die mynschē duc wille sieck
aūmytz dat werck der sundē
dat wilckē mē wael merckē
mach aen dē gulsichgē myn
schē Want sy gemeenlicken
gichtich werdē eñ getrigē die
artetike of werden vol waters
eñ die der gelickē van oncuys
heit Eñ als die gebñdide Jhūs
desen genesen man in den tem
pel toe gesprackē hadde Doe gync
dese mā tottē iodē die hem ge
vraget haddē Eñ hi heeft hem
geseit dat hy van Jhū gesont ge
mact was Eñ sy hebben Jhūm
daer om v̄uolget want hy dat
op eynē sater dach gedaen had
Want sy nae der wet des sater
dach schuldich warē toe rustē
vā allē oeren werckē

¶ Meditaci eñ leeringe

Hier is toe merckē woe dat de
se crancke mysche xxxviij Jaer
lanck sieck was eñ nochtans
en wanhaeptē hy nyet Int wil
kē allē sunderē exempel d̄ lyd
saemheit gegeuē wort dat sy
volstandichlickē biddē sullē myt
haepe salicheit toe v̄crygē van
onsen herē die seit Bydt eñ gy
sult ontfangē snecket eñ gy
sult vyndē: clopt eñ v sal op ge
daen werdē Van desen sieckē
myschē sprect crisostomus eñ
seit dat syn lydsamheit hier ge
toent want hy bleef daer xxxviij
Jaer lanck Eñ in desen tyden
sach hy voel mynschē gesont
werdē eñ hem seluē sieck bly
uende nochtans en gynck hi
van daer nyet noch en mys
haepē nyet Daer om seit die
selue leerer aldus O gemyde
laet ons schamē eñ suchten
in voel tracheidē want ist dat
wy x dagē neerstelickē byddē
om enich dynck Eñ wy dat nyet
en v̄crygē soe v̄gettē wy vort

aen toe bijddē mer du segste dat
dat gestadich gebet arbeidelic
is Mer wat gratiē soldy wesē
ostu dat loen des dyncs ont
fynges dat wilcke nyet arbei
delickē gewest en waer Aen
merct oic hier dat gelick ons
herē Jhūs den sieckē mynschē
vrachdē oft hy gesont wolde
werdē: soe en sal hy ons oic
nyet salich makē sonder onse
consent Ēn lichtelickē v̄cryget
die mynsche genade vā gade
alsoe verne als hy wilt eñ hy
geyn weder stant ofte letsel
tusschen got eñ hem en stelt
Ēn daer om en syn die sunders
nyet toe ontschuldigē die myt
got eñ myt oer salicheit nyet
en willē consententierē want
Augustinꝰ seit Die dy gescha
pē heeft sonder dy die en sal
dy nyet rechtūdich maken son
der dy Wort meer om toe v̄
uolgē den text soe seide die ge
bn̄dide Jhūs weder tottē ioden
om hem toe v̄antworden in dat
goen dat vur geseit is vādē vier
dach toe jbreckē aldus K
Myn vader die heeft tot nech
toe gewracht eñ soe doen ic oic
toe wettē Al ist dat myn vader
als hy die werlt gemact had
rustende was optē vij dach
nochtans soe is hy noch altyt
werckende toe wettē die werlt
regierende Ēn soe doen ic oic
want ic heb sonder begyne

altyt in hem eñ myt hem ge
west eñ myt hem gewracht eñ
noch wercke Ēn om dyt eñ de
se waerde soe hebn̄ dese ioden
myt meerre neersticheit v̄socht
gehadt Jhūm toe doeden Ēn by
sonder want hy den sabaoth
dat is dē sater dach scheen toe
nyet toe mackē Ēn want hy
d seide got syn vader toe ~~sy~~ wesē
eñ hem seluē got mactē Jhūs
merckende oere luder ~~h~~ quaet
vur nemē die heeft tot hem ge
seit Vur waer vur waer seg
ic v die soen en mach by hē seluē
nyet doen dan dat hy dē vader
siet doen Recht of hy seggē wol
de Myn vader wercket dat selū
myt my soe ic altyt onūscheiden
byn myt hem Want soe wat
dat die vader duet dat selue
duet die soen myt hem Die vad̄
die mynet dē soen eñ bewist
hem alle dat goen dat hy duet
of mact eñ noch meerder werc
ken dan dyt syn sal hem die vad̄
toenē op dat gy v v̄wonderē
sult Want gelick die vader die
doedē v̄wect eñ duet leuē des
gelickes soe duet die soen ende +leuē
mact sy leuende die hy wylt
Die vader en v̄ordelt nyemāt
mer hy heuet alle ordel den
soen gegenē Op dat sy dē soen
sullē eerē gelick sy dē vader eerē
Doe wie dē soen nyet en eert die
en eert den vader nyet die hē
geseynt heeft toe wetē in die

werlt om dat mÿschelicke ge
slechte toe v̄loessen Vur waer
vur waer seg ic v die mÿ waer
de hoert toe wetē wt mÿnē eñ
die outhelt myttē werckē eñ
geloest den goenē die my ge
sent heest Hy sal dat ewige
leuē hebñ eñ hy en sal tē ordel
nyet comē meer hy sal gaen
vand doit tot dat ewige leuē
Vur waer seg ic v dat die vre
sal comē eñ sy is oic nu Als die
voedē horē sullē die stÿmē des
gades soens eñ die horē sullē
toe wetē hier opter eerdē myttē
gelouē die sullē leuē Eñ gelick
die vader dat leuē heest in eñ
wt hem seluē in des gelicx soe
heest die vader dē soen gegeuē
in eñ wt hem seluē toe leuen
toe wettē alle dat leuet dat hest
synē leuē van gade Mer got die
vader eñ got die soen die twe
ꝑsoenē die eyn got syn Die en
leuē van nyemant noch wt nye
mant meer sy syn dat leuē eñ
leuē van hem seluē Eñ die vader
die heest den soen macht gege
uē toe ordelē want hy is des
mÿschē soen toe wetē die dē mÿ
schē belauet is om die mÿschē
van dē doit toe v̄loessen gelick
vur geseit is Eñ en wilt v hier
in desen waerdē nyet v̄wonderē
want die vre eñ tyt sal comen
in den wilckē dat alle die nu
in den grauē eñ in der eerdē
syn lyggende Dat sy die stÿme

+ ewigē

des gaetz soens sullē hoerē Eñ die
goen die guet eñ wael gedaen
sullē hebñ die sullē vort gaen
in die v̄rysenisse des ewigē leuēs
Eñ die goen die quaet gedaen
eñ eyn sundich leuē geleit hebñ
die sullē in v̄rysenisse des ordels
toe wettē om by oerdelē eñ recht
v̄dige vōnisse eñ sentencie ewi
licke v̄doemt toe wesen Meer
om wael toe v̄staen Ick en segge
nyet dat ick als eÿ puer eñ naect
mÿsche dyt doen sal moegē Want
ic en mach wt of by my seluen
nyet doen want mÿ vader myt
my een synde die wercket myt
my oft doer my Of hi seggen
wolde Got mÿ vader die is recht
v̄dich eñ ic en suecke nyet dan
dē wyl myns vaders toe doen
Eñ want ic dan nyet eñ doe buytē
mynē vader noch myn vader
buttē my soe syn mÿ ordelen
rechtv̄dich die ic van v geuen
sal Ist dan dat gy my om enich
werckē beryspē wilt dat wilck
ic optē sater dach gewracht
heb soe beryspt gy dan dē vad
got almechtich den gy vur got
haldende syt eñ des volck gy
v segget toe wesen Eñ als die
gebñdide Jhūs den iodē v̄claert
hadde woe dat hy gades soen
was eñ dat hy tegens die wet
nyet gedaen en hadde myt dē
cranckē lāmē mā opten sater
dach ge[illegible] sont gemact toe heb
noch int gene dat hy hem benalē

hadde opten sater dach syn bedde
toe dragen Doe heeft die gebn̄
dide Jhūs willē bewisen by der
waerheit dat hy die gatz soen
was seggende Ick als puer my
sche eñ mach my seluē geyn ge
tuychnisse genē toe wettē dat
wilcke gy gelouē sult dat ic die
gatz soen byn Want ist dat ic
getuychnisse van my seluē gene
soe en is mȳ getuychnisse nyet
waerachtich toe wetē nae uwer
meynige woe wael dat sy noch
tans waerachtich is Nyet toe
myn daer syn noch ander ge
tuychnisse genoch v̄claerende
dat ic die soen gatz byn Ende
ierstē Johānes baptista tot wen
gy seluē geseynt hebt gehadt
toe weten hy heuet geseit dat
ic die soen gatz byn Hy heuet
seluer van mynē vader gehort
hy heuet my myttē vynger ge
wesen Dat ic die goen byn die
die sundē der werlt dragē eñ
afleggende sal Niet dat ict seg
ge om dat ic eenige getuychnis
se van mȳschē behueffe of begere
Mer ic segt v op dat gy behal
den sult mogē werde doer my
Doe seide hy vort Johānes was
eyn lanteerne vur my toe we
ten een vur ganger den wech
des herē myns vaders v̄lich
tende eñ gy wilt yt eyn deels
v v̄blydē in syn licht toe wettē
om in syne sermonē eñ leeryn
gen toe wandelē Want gi v

gemeynlickē wt syn predicatie
dedet doepē Eñ ick hebbe voel
groter ōmers bauē Johānes
getuychnisse want ~~g~~ die werc
kē die my mȳ vader gegeuen
heeft toe volbrengē die geuē
getuchnisse van my want sy
gaen bauē alle werckē der na
tuerē die wilcke nyemant dan
got doen en mach Eñ aldus soe
geeft die vader die my geseynt
heeft getuygenisse van my wāt
ic syn werckē doe die nyemāt
anders en doet oft ye gedaen
en heeft Wees waerde wees
stȳme gy nye gehort en hebt
noch syn gedaente en hebdy
nye gesien Eñ syn wesen en heb
dy in v nyet blyeuende want
den hy geseynt heeft den en ge
loefdy nyet Doer suecket wael
die scrifturē want gy neemt
eñ verstaet wt den dat ewige
leuē toe hebn̄ Eñ dese selue scrift
ture die syn getuychnisse van
my geuende toe wetē dat ic
die gatz soen byn Jnd euen wael
soe en wyldy tot my nyet comē
om dat ewige leuē toe hebbē
oft van my toe ontfaen Recht
of hy seggē wolde It is wonder
dat gy leest dat die soen gatz
neder geseynt sal werdē dat
hy gebaerē sal werdē wt dē
stāme van yesse wt dauyds
huys eñ van eynre reynre ma
get dat hy onder v luydē in
mynschelicke forme wandelēde

sal weſen :/: Hꝛ̃ it bent ick be
wyſt myt myner̃ gheſlechte en̄
oic myt waerdē en̄ myt werc
ken Jnd gy mocht dat ewighe
leuē doer my vꝛ̄tyghē in den
gy in my gheloouet en̄ myn
leerē en̄ raet nae volghē wilt
en̄ doē wilt Hꝛ̃ gy en wilt om
mers in my wet gheloue gy en
wilt dat ewighe leuē doer my
wet hebb̄ Gy siet it en suetke
van dē mynsche gheyn claerh
gheyn lof noch gheyn tytlicke
loen of danck Doer woe dat
nt is it kene v toe wettē dat + vā beghyne
gy die liefde ghntz in v wet
en hebt Jck byn gheomē nde
name mynꝰ vaders en̄ gy + wet
en hebt my wet ontfaenghē
oft hy seghē wolde Jt waer
oic seer vreemt dat gy gheloue
solt Want gy v ghloꝛie v troost
nen v seluē neemt gy en ghe
louet nyemant dan v seluē
Gy wilt die scryftuꝛe vꝛ̄staen
nae uwē syne en̄ wet soe sy
schuldich syn toe vꝛ̄staen Wāt
die sy v anders vꝛ̄claert en̄ ont
dect den en wilt dy wet hoꝛē
Doe seide hy voꝛt Jst dat en̄
ander tomt of als eyn ander
comē sal in synꝰ selues name
toe wettē syn ghloꝛie suetkē
de en̄ aldus dapghe ghetuych
misse wet hebbende als it doe
den suldy ontfanghē toe wetē
vuꝛ ihꝛ̃ en̄ messias dē boesē
antekerst Oft hy seghen wol
de Want gy my wet ontfanghē
en hebt noch gheloouet en hebt
dat ic ihꝛ̃ byn soe vꝛ̄dient
gy dat gy be draghē woꝛdet en̄
dat gy vuꝛ ihꝛ̃ antekerst
ontfanghet Hꝛ̃ wt desen soe
vꝛ̄staet mē dat die todē die
ierste syn sullē die antekerst
gheloouē sullē Dan volghet daꝛ
nae die salic oerb ongheloouēs
aldus Woe moedich dy ghelouē
die ghloꝛie dat is nyēschelicke
gonst van malt anderē ont
fanghet Jnd die ghloꝛie die vā gode
alleyn is comēde toe wetē ont
moedichlick gode eerende de
en suetti wet dic en wildy
m der waerheit vꝛ̄staen Hꝛ̃
wilt wet wanē dat ick die
goen weſen sal die v vuꝛ den
allmechtighē vader wꝛoegen
sal Want daer sullē anderen
weſen die dat doen sullē Om
mers moyseꝰ die salt doē m
wen gy sydt hapende of hy seg
wolde Jn den daghe soe sal hy v
seghen Jck heb v salicē en̄ troe
kenē ghenoch toe vozē ghesent en̄
ander heilighe pheten hebbent v
oic ghesent ghehadt wie hy wesē
solde en̄ wen hy comē solde
Die v den weech der waerheit
den weech des ewighē leuenē
leerē en̄ v vander eerf sunde
vꝛ̄loesē solde Hꝛ̃ alle dyt toe
samē hebby m Jhiy ghesien en̄
gy en hebbes wet willē ont
fanghē noch vꝛ̄staen Hꝛ̃ daer

om en sydi nyet werdich toe
gebruckē die v̄diente synre
heiliger passiē eñ bitterē doit
Mer want gy ~~dy~~ hem die
onrechtūdelicke aen gedaen
hebt soe suldy ewilckē v̄doemt
syn Doe seide Jhūs vort Eñ
ost gy moyses geloest toe we
tē om cleyn teykenē die wilck
hy in synē tydē dede gy solt
my licht oic geloeuē toe wetē
die soe voel grotter d teickenē
doende byn Want van moy
ses en hadde geyn ꝓphet gesprac
ken jnd vā Jhū soe hebñ ge
meynlickē alle die ꝓphetē ge
ꝓphetiert Daer om seide Jhūs
moyses die heeft seluē vā my
eñ van mȳ coemste geꝓphetiert
gehadt Eñ en geloefdy sȳ scrif
turē ꝓphetiē nyet woe suldi dā
my gelouē eñ mynē waerden
Recht of hy seggē wolde Wāt
gy gade noch die ꝓphetē heilige
nyet toe rechte v̄staen en wilt
daer om v̄dient gy v̄blynt eñ
v̄hart toe werdē Eñ wttē ewi
gē leuē geslaetē toe werdē

Moralizatie

Hier v̄staen wy woe sorch
lickē dat is v̄metelheit eñ ydel
glorie daer by dat die mȳsche
sueet syns selues loef eñ nyet
die glorie gatz Daer af seit
Crisostomus dat geyn dync die
ziele soe leelic en maet als toe
begerē eertsche glorie Eñ dese
en mach die glorie gades nyet
sueckē Eñ ter contrarie soe is
die oitmoedicheit een groete doch
de die oer seluē nyet en acht Mer
alleȳ die glorie gatz sueckende
is eñ hem alleȳ begeert toe be
haegen Eñ om die vur seide y
del glorie toe v̄huedē alsoe Beda
leert soe en mach sy nyet beter
v̄huet werdē dan dat wy tot
onser conscientiē gaen dynckē
de dat wy eerde syn Eñ ist dat
wy yt guets in ons merckende
dat wy dat ons nyet toe en
schrieuē mer gade

Gebet

Here Jhū xe maet gesont my
die zieck byn qualic gequelt myt
langer qualē eñ gichtich beswart
myt langē v̄driet des guetz
Geeft my dat ick op staen moit
afscheidēde van dē sundē Eñ dat
ic drage myn bedde vur die sū
den eñ last der penetenciē jnd
dat ic wandele wort gaende
int guede Eñ van dat guet is
in beterē jnd dat ic gaende vā
der doecht in dochdē eñ gesont
gemaet by dynre waeldaden
neerstich syn moit van dē sundē
meer toe af laetē Op dat my
nyet argers en geschie hier ost
naemaels Geeft my oic guede
Jhūs dat ic dy in oitmoedich
naeuolgende v̄smaedē moit mȳ
schelickē eñ eertsche glorie Eñ
dat ic nyet en begere gepresē
toe syn noch my bauē anderē
toe v̄heeffen Mer ~~alleȳ~~ dyn
glorie moit ~~ic~~ sueckē eñ di alleē
alleyn

Ēn myt desen woerde
soe is die gebūdede
Jhūs van desē lode
geschēdē Jud hy is weder van
Jherico mt laut vā galileen ge
gaen Hi als hy daer die mysche
leerende soe warē sommyge vā
den lodē die Jhū huetscoptē woe
dat pilatus eyn deel diel vā die
van galileen vslagē hadde toe
wettē xv mānē op die tijt als
sy luydē grāde sacrificie ēn offer
hāude dede myttē oerlūdē blout
mengende myttē blout der sacri
ficiē Hy sult wetē dat tot dē tijdē
soe was onder dē lodē een ge
noemt Judas galilomitas veel
ludē treckende tot hem ēn tot sy
re opiniē Alsmyts dat hy seidē
dattet den lodē ongeoerloft was
yemant vur herē toe kēnē dan
got ēn vbodē myts den grāde offer
hāde toe doē vur die salichey
deb roemschē rijck Pylatus als
doe ter tijt vantē romeynē we
gē rijcter was vā jherlēm wesen
de Die heeft dese opiniē ēn dit sect
gende van desen Judas qualicke
genamē: soe dat hy Judas myttē
anderē nae oere opiniē satisfa
cie doende toe samē heeft vslagē
Doe dat oere lude blout gemen
get is gewest myt dat blout vā
dē beestē die wilcke dese Judas
myttē synē in oere sacrifice ge
dout hadde Hi wt desen soe is
groete vantscop getomē tusschē
herodes cōmck van dat laut
van galileen ēn pilatus wāt
dese Judas myt synē gesellen
alle onder satē van herodes
ēn wttē lande vā galileen wa
rē Hi alsoe sommyge van dē ge
meynē ludē dese vberlicke dōt
slagē vstondē geschiet wesen
auermyts groete sundē wille
van den goenē die vslagē waē
Doe gauē sy Jhū dat toe kēnē
om dat sy van hem soldē moghe
horē woe hy dat meynē solde de
gebūdede Jhūs oere lude mey
nige wael vstaende die en hest
myet geseit dat dese vslagen
luydē geyn groete sunder
en waē ēn dat sy daer om
myet geplaecht en warē Hi
hy en heeft oic myet geseit dat
sy die quaetste ēn meiste smid
en van dē lande syn geweest
Want dat wile soe pynighet
got die sundē in deser tijt die
my swaer syn dan ander gro
te sundē die hiae die dōt pyn
mēt myer hy heuet geseit als
Waendy dat dese galileesche
die meiste sunderb onder die vā
galileen geweest syn toe we
tē om des willē dat sy vslagē
syn Ick segge v neen sy en syn
die meiste sunderb myet vā dese
lande Myet toe myn weet dat
vur waer ist dat gy samelicki

gheen penetencie en duet vmr
uwe sunde ghy sult alle ghader
vghaen Alb die xviij opte vulc
ke dat viel de tzeren van sy
loe toe wete nümrtz vere sum
de wylle Cñ al wast soe dat
dese xviij onder den toern dat
bleue eñ dat om oere sunden
wyl soe en ware sy nochtans
myet alley die sunders ware
onder die van ulyln Recht of
ihy-seghe wolde Gy sydt alle
ghader sunderē eñ daer odoet
penetencie of ghy sult alle ghe
der vghaen Cñ om dat sy luy
de dat selue beter vstaen eñ
onthaldē solde: soe seide Jhūs
eyn ghelickemsse m deser mam
erē ¶ Een man
hadde in synē wyngaerde
eenē vygen boem geplant
eñ alb hy daer quam meynē
de van synē vruchte toe hebn
soe en vant hy daer aen geē
vruchtē Cñ hy seide totte gar
denere yt syn nu drie iaer
aū ledē dat ic gheyn vruchtē
van desen vygen boem gheuadt
en heb Cñ daer om soe haut
ten aff waer toe beslat hi die
eerde Die gardenere heeft
hier op geantwort Here
laettē doch noch eyn iaer stae
ic sallē om graue eñ mveste
eñ ist dat hy dan gheyn vrucht
en draget laettē dan wtraedē
eñ afhouwē Die myssche
¶ Wat is by desē vyghē boe toe v

soe

stuen Scriptura ¶ Die ghe
bñdide Jhūs seide dese ghelieke
misse totte ioden m der meyn
ghe dat alsoe dat sy gheyn pe
netencie en dedē vur oer sun
dē sy soldē geplaecht werden
Cñ wttē wyn gaert ghatz m
dat ewighe vuyr gheworpen
werdē Dat wilcke alb nu vā
elick kerstē mynschē toe vstaē
is ¶ Meditacie eñ Leeringhe
Geestelick b desen wyngaert
soe mach mē vstaen die werlt
daer af dat die bomētsyn dieten wyngardē
myuschē Die sōmyghe vrucht
baer eñ die sōmyghe on vrucht
baer Die werckliudē dat syn
die prelatē eñ die prieste
Cñ daer om die ghoen daer ghey
vrucht in ghevondē en wort
uer die eerde onorbelicken
beslaen Die hebben toe ont
sien die pyn daer onse here
Jhūs xs hier mede dreyghet
seghende houwet af dē boem
waer toe beslaet hy die eer
de Doe werdē wij hier dan
gheleert eñ vūmaent myet on
vruchtbaer toe syn of onor
baerlick Op dat wy sonder
vrucht der ghueder werckē
myet ghe vondē en werden
ind af ghesnedē toe werden
eñ int ewighe vuyr gheworpē
Want bernadus seit totte
ōvruchtbaerē boem ghehoere
twe dynghē toe wetē die hyl
eñ dat vuyr Cñ Ambrosius

seit hier op aldus Onorbaer
lick beslaet hy die eerde die de
stede die hy haldet nyet en oef
fent nuyt guedē werckē mid
nuyt quaden exempel ander
nuynschē letsel doen Ihū daer
om seit Augustyn⁹ dat geyn
dynck en is dat een yegelic
nuyschē soe bedynckē sal dā
dat hy syn oghen in hem selue
bekiere hē selue onder suecke
ēn vynde Ihū dat hy dan dat
goen doe dat nuyshaetende
is Hort om toe vuolghē dē
† Ihū dat hyy plāt dat goe dat bela
gende is
terte van den ewangely soe
volghet daer nae datter was
eyn vrouwe die vā den quaē
geest nuyt eyn⁹e siechē xviij
iaerē lanck gequelt was ge
west ni soe damsger maniere
dat sy crom gaende was
Ihū sy ni geyn sijns ten hemel
waert gesien noch oer op ge
richtē en mochte Ihū die ont
fermelhertige ēn guede here
Ihūs dyt vroukē siende soe
heeft hy sy tot hem geroepē
ēn tot oer geseit Wyf du byste
vlatē ēn vloust van dynre
crancheit Ihū heeft syn gebū
dide hant op oer gheleget ge
hadt ēn tor stont is sy op ge
richt Ihū sy heuet got almech
tich gedanck ēn gelauet Ihū
dat bydē oūstē vander syna
ghogē gesien synde: soe heeft
hy dat guede werckē benyt
gehadt segghende totte volck
want hy tot Ihūm nyet seggen
en dorste Daer syn vi dagē
der weckē om toe werckē ge
ordenyeert m dē werck dage
soe comt ēn laet v gesont ma
ken ēn nyet op dē saterdach
Die gebūdide Ihūs dyt horen
de die heeft weder om tot hē
geseit Oghy ypocritē nie
vā v of hy en leydet syn osse
oft ezel op eynē saterdach
wael toe water om toe drīc
kē Dese dochter van abrahā
die gebondē is gewest xviij
iaer lanck van zathanas dē
duuel en ist nyet geoorloft oft
van noedē die optē saterdach
toe ontbyndē toe wetē soe
wael als ghy die ossē ēn ezels
ontbynt Ihū als Ihūs dyt ge
seit had soe schamdē hem alle
syn aduersautē dat is die te
ghen hem waren Ihū alle dat ge
meyne volck dat vō blydē hem
m dat goen dat vādē gebūd
den Ihūs soe wael gedaē was

Mozalzatie

Bi dyt crom vroukē wort
vōstaen die mūschē die m soe da
nige maniere myt sundē belast
is dat hy altijt neder suet tot
eertschē ēn werltlickē dynge
Doe dat hy myt langer gewō
tē totte hemelschē dynge die
ogen syns hertē nyet op ge
slaen en can Want die gewō
telicke sundē die druckē des
mūschē sijne m soe damsger

mamerē neder waert dat hy
op waert eñ tot hemelschē dyn
gen nyet gesien en kan Daer
om alsoe scē Augustyn⁹ seit Die
goen die crom is soe dat hy die
eerde aen siet eñ in eertsche sa
licheit hem v̄blyt die sal hem
op heffen al ist dat hy dat by hē
seluē nyet gedoen en can soe sal
hy got aen roepē Eñ toe rechte
sal hem die mynsche op rechtē wāt
got die daer alle beestē hoefdē eñ
mondē geschapē heeft neder wart
siende Doe heeft hy dat aensicht
des mynschē geschapē hē oprech
tende toe hemel waert om meer
toe dynckē op hemelsche eñ ewi
ge dyngē dan op eertsche eñ v̄
ganckelicke dyngē Daer om seit
die selue Augustin⁹ Die forme des
lichams is op gehauē tē hemel
wart v̄mant ons toe smacken
dat goenē dat hier bauē is Doe
en moit dyn herte nyet discorde
ren van dynē ansicht soe dattu
hebste dat ansicht op waerts eñ
dat herte neder waert Daer op
seit oic die heilige leerer Ber
nard⁹ dat geyn dynck ontame
liker en is dan myt rechtē lichā
toe dragē een crom herte of ziel
¶ Hier is toe merckē dat indē
genesen van dyt vroukē ons
hē Jhūs vyf dyngē gedaen heft
Want hy aen sach sy ontferm
hertelickē Hy riep sy Hy genas
sy Hy genaecte sy Jnd hy rechtē
sy Alsoe doet oic got die hē d̄ zielē

die hy volcomelic geneset Eerst
aen siet hy se myt guedertierēh
¶ Ten anderē soe roept hy sy by
in wendiger in spreckinge ¶ Ten
derdē soe geneset hy sy by v̄lae
tenisse der sundē ¶ Ten vierden
soe genaect hy sy by rouwiger
penetenciē ¶ Ten vystē soe recht
hy sy op waertz tottē ewigen
dyngē by vuyrrycheit d̄ mynē
Here Jhū xᵉ geeft ¶ Gebet
my die vrucht der gueder werc
kē vuyrrichlickē toe doen eñ dair
in ewilickē toe volherden Op
dat ic sonder vrucht genonden
nyet v̄dienē en moet af gesnedē
eñ nit vuyr geworpē toe werdē
Geue my oic mȳ got dat ic nyet
en sy neder waert geneycht by
sundē mer dat ic op wart sie
by rechtv̄dicheidē Noch dat ic
vander rechtheit des hertē nyet
gecromt en sy noch en dynck
eñ en mȳne eertsche eñ v̄genc
kelicke dyngē Meer dat ic die
ogē myns hertē op rechten
moit tottē hemelschē dyngē
toe beschouwē eñ v̄cryge die
ryck domē der ewiger salich
O hē siet my aen by guedertie
renheidē: roepet my by in wē
diger inspiraciē: genest my
by v̄gyffenisse der sundē Ge
naect my by droefheit des ge
noch dons: heeft my op totten
hoegē dyngē by vuyrricheit
der mynē Amē ¶ Woe Jhūs
den pharizeen eñ geleerden

vander wet noch beſchrijſpende was myt hem hyde ettend

Dat Xxvij capittel

Als die gebūdide Jhū aldus die scrieben eñ pharizeen berijpen eñ gestraft had

Doe was een vanden pharizeē Jhū biddende dat hy myt hem wolde ettē toe noen maeltyde Jnd soe ginghe Jhūs tot synē huyse Eñ als hy daer gecomē was soe ū hy ter tafelē gesetē ongewaschē eñ dat myt op sach Dese pharizeus was ī hem selue murmurerēde eñ ut dochte hem quaet dat Jhūs ter tafelē gesettē was myt ontgewaschē handē want dat tegen die wetsche manere was Die almechtige hē die des pharizeēs van bynē bekende Jnd heeft tot hem gesecht Gy pharizeē Reynicht kercke eñ napē van butē mer uwe bynēste toe wettē uwe hertē eñ gedachtē die syn vol roefs eñ boesheit Jnd die en reynicht gy myet O gy diuasen die dat butenste van v gemaect heeft en heeft hy dat bynēste oc myet gemaect Recht of hi segghē wolde reynicht gy uwe handē vā butē om dat uwe wet of lantz mānere dat m halt Waerom en reynicht gy v van bynen myet toe wettē van v boesheit eñ sundē dat wilcke better waer eñ die wet voel meer gebiet Eñ ō van bynē gereynicht toe werdē soe geuet hē Jhūs eenē thuedē raet getenē segghende dat goen dat gy aū hebt dat is dat v blijft bauē alle onrechtū dich guet dat weder gekeert moet werdē Daer af gheest dū tmr aelmyssen eñ daer by salt gereynicht werdē dat goen dat gy onreyns van bynē hebt

Die mynsche Jck ōstae wael hier dat die aelmyssē vā groet ōdientē syn myt dat sy dē mēsche van sundē reynighē Scrijpt

Dy reynighē den mynsche vā bynē gheck dat watter reynicht vā butē Eñ onder dat waert vā aelmyssē soe syn begrepē alle ghuede werckē der ontfermherticheit die spruttē eñ gedaen werdē not mynē eñ caritatē Eñ want die scribē eñ pharizeen dat myet en dedē Doe sede Jhūs tot hem hudē aldus Wee v scribē eñ pharizeen dat is wee der ewigher ōdoēmsse want dyt en doet gi myt aer gy geuet eñ neemt voel tienden van allē cleynē vanktē eñ cruydē tot potspijse gesaet als van munte eñ ruyte toe wetē die mē tot medecinē behoeft eñ vā moeb Weer gi latet achter dat alle recht eñ oerdel toe doen eñ dat aerger is gy en duet euē mynschē gheyn caritate noch ont

T hert

fermherticheit Wet toe my
dat ierste sijdi schuldich toe doē
ēn dat ander wet toe laeten
wee v pharizeē die begeert
ēn wilt besittē die oūste ēn eer
lickeste stoelē mder synagogē
ēn die gegruet eū geeert
wilt wesen m ēn op der straē
wee v scribē ēn pharizeen
die sijdt gelick costelicke gra
uē sarckē der doedē toe wetē
van butē geciert ēn vā bī
nē soe sijdi vuyl ēn vol stranks
gij doet oec die grauē vā dē
pphetē voylē eer vā uwen
vnr vaderē v̄slaghē costelic
kē cierē om toe schijnē dat
nt v lect is dat uwe vur sa
tē dat gedaen hebbē Recht
est gij segghē woelt dat selue
wet meer toe willē doē mer
gij suetket dagelicx saken
ēn wegte om den soen gratz
toe v̄doen Wē dijt en wettē
die luydē sy meynē dat gij wet
guet sijt ēn ten is alsoe wet
want gij sijt vol boesheit
Dijt horende een vā den ge
leerdē m die wet daer me
de sittende die seide tot Jhū
meester dijt seggende soe
segdi ons ēn doet ons gro
te schande ēn laster Jhūs
die antwaerdē weder tot
desen ēn seidē tot hem gij
geleerdē m die wet woe
v want gij legget dē luy
den lasten op die wilcke sy
wet draghē en moeghē Wē gij
en steect of roert selue wet
eynē vyngher daer nen Woe
v die die grauē vandē ver
slaghē pphetē tymert vā uwē die
vnr vaderē v̄slaghē syn ge
west Jnd dat wt geueynstich
ēn ypocrytstop ēn om die
gonst van den gemeynen
volck Hier want sy xpm dē
here der pphetē doedē woldē
soe toenē sy daer by genoch
dat sy oere alderē boesheit
nae volgen Alsoe Jhūs van
hē luydē vur geseit hadde
aldus Ick sal tot v seynden
pphetē ēn scribē ēn vā desen
sullē sy sommyghē dōt slaen
ēn v̄volghē Op dat op v come
alle dat blout dat van den
pphetē ēn heiligē gestort sal
wesen vā begynsel der werlt
toe wetē van dat blout van
abel tottet blout toe vā zach
arias die v̄slagen wart tus
schē den alter ēn dē tempel
toe wetē by dē altaer Aldus
segghe ick v dijt blout sal ge
eyscht werdē van dijt geslach
te Daer om Wee v gij geleer
dē m die wet die genamen
hebt die slotelen vander wis
heit Dat is die macht hebt
genamē om die scriftuerē
toe v̄klaerē Jnd gij en sijdt
nt v̄klaerē van dē scriften
den rechtē weech wet wet
m graende Wē gij en hebt die

serysten en̄ phariseē myet toe reck
rechte den mynschē v̄claert En̄
als die scribē en̄ pharizeē al
dyt hoerende: soe begondē sy
dē gelēdidē Jhm̄ in synē woe
dē toe straeffē en̄ om sym ma
terie toe breckē hem voel strē
ge en̄ quade warde geuende
meynēde hem daer mede
toe beanxten en̄ toe v̄ueren
Op dat sy hem taeruch ge
mact hebbende wt synē mō
de eenige waerde treckē sol
de moegē om hē daer m toe
vangē En̄ alsoe toe beschuldige

¶ Mozalizacie

Dese bereyppynge d' phari
zeen vā oere wtwendiger
tuysheit en̄ inwendiger ōrey
mdzeit seit die leeraer Beda
is tegē die goen die hdzame
lickē sundē Als ontuysheit
dieste roof en̄ ander der ge
lickē myspzysen als alre swaer
ste synde Der geestelicke sun
dē die die apostel myet myn
en v̄doemt Die v̄smaeden sy
als cleym of licht toe syn toe we
ten bitterheit taeru onver
dichcheit roeppynge blasphemie
houdie en̄ gherichcheit die der
af gadē dienste is ¶ Wort soe
werdē wy vmaent myet toe
begerē eenige hochcheit deb stuctz
oft eere der werlt Daer om
lact ons segge mynte pheete
als ons enige eere nakende
is aldus Myet ons lse myet ons
aer dyne heilige naem geuet
glorie

¶ Gebet

Here Jhu xpe geuet my dat
it geestelickē gedoept gedoept
moet werdē en̄ gewasschē vur
die geestelicke maeltyt toe weic
Vur die ontfenckenisse deb hey
lige sacramentz by puerpe
bichtē Op dat it vandē la
ge en̄ beschuldynge der vrauden
vloest moet werdē by dynē be
schermē Geuet my toe schou
wē alle ypocrytscop en̄ geuey
cheit alle houdue en̄ gherichcheit
En̄ dat it myet en sundige m
dy noch in myne euē naesten
by logenachtich aen nemē der
volmaecktheit by hochcheidē der
sunderlicheit by vinetenheidē
deb onrechtē oerdels Oft by
quaetheidē eyniger loegenen
Op dat it mytte pharizeen myet
mede en deyle in ydelheidē mer
dat it aenmyte dy waerheit
my leydende doer dy die den
weeg huyste ontfermelick comt
moet Amē ¶ Van dē water
suchtige mā en vā ontmoedi
cheit en̄ ontfermherticheit die
Jhus etende mytte pharizeē
hem luydē was leerende

¶ Dat xxxvij capittel

Hier nae soe wat
die ghudide Jhus
in die stede deb lants
vā galileen Q
En̄ it is geschyet dat hij tot
den tydē op eenē sater dach

myt eynē van dē princē vandē
pharizeen was etende Eñ die
pharizeen wachtē op Jhm̄ toe
wetten lagen leggende om hē
in synē werckē toe begrypen
Eñ daer quam eñ mā vol wa
ters oft wattersuchtich vur
hē staen nyet seggende of sprec
kende Die gebñdide Jhus dē
man vur hē siende eñ wetende
dat syn begeert was gesont
gemact toe wesendē Hy heeft
geseit tottē pharizeen eñ meest
van der wet daer mede ter
tafelē syttende Eñ hy heeft hē
luydē gevraget oft oic geoer
loft was op dē sater dach den
mā gesont toe makē Dy swegē
eñ en gauē Jhu geÿ antwaer
de daer op Die gebñdide Jhs
dat siende heuet den sieckē
mā aengetaest eñ heuet hem
gesont gemact eñ lietē gaen
Eñ soe antwaerdē Jhus op
oer gedachtē want sy meyn
den dat onbehoerlicke toe ge
schyen op oerē vierdach eñ
dat toenende hy by dē exem
pel van den beesten aldus vra
gende Wie is van v des ezel
oft ose in dē putte vallende eñ
den nyet wttreckē en sal op
tē sater dach Of hy seggen
wolde Ist geoerlest die beestē
wttē graue toe treckē dat
wilck eyn werck vā beger
licheit is Voel mer ist geoer
loft dē mynschē toe hulpē toe
comē die nae dat beelde gatz
gemact is dat wilcke eÿ werck
vā caritatē is Die mynschē
¶ Waer om en sprack die siecke
mā nyet biddende Jhm̄ ō gesont
gemact toe werdē Scriptura
¶ Die siecheit sprack genoch eñ
oic ontsach hy hem vur die
pharizeē eñ meesters vā der
wet die daer tegenwaerdich
waerē want sy soldē geseyt
hebñ dat hy synē sabaoth ge
brackē had ¶ Moralizatie
Dese water suchtige mÿsche
die mach gelict werdē myttē
sundigē mÿschē eñ dat in die
vij doit sundē Eerst want die
watter suchtige mÿsch swilt
int licham eñ in alle synē ledē
vandē water Alsoe swylt oic
die houdige mynsche vā hou
dien van bÿnē Hy is oic be
druckt van geist gelick die ny
dige mÿschē: hy is dorstich ge
licke die vrecke gierige mÿschē
dorstich syn nae dat eertsche guet
Want woe een water suchti
ge meer drynct woe hem mer
dorst Eñ woe die gierige meer
heeft woe hy meer hebñ wil
Hy is op loepende van quade
humoren gelick die taeringe
mynsche is oploepende van
bloet Hy is traech van lyue
gelick die trage mÿschē trach
syn tot guede werckē Hy is
geswollē omtrent eñ in syn
natuerlick lyt gelick die on

tnyſche ſyn ¶ Ten hy heeft eynen
quaden ſtynckenden mont daer
by dat hy den ghulſigen ghelijck
is ¶ Ten want deſe ſeede ierſte
is beteyken die houdie Doe
heeft die ghebuende Jhus deſe
ſcrijbē een gheleerden eē leerym
ghe gheſeit om hē luden daer
by tot ootmoedicheit toe tret
ken ſeggende Als ghy genoot
ſult weſen ter bruloſte oft
verſoppē en ſettet v nyet
bauē eē op die ierſte dat is
die oūſte ſtede van der tafe
len op dattet nyet en geſchie
Dat eyn ander eerlicker dā
du daer oic genoet ware
dat dan die ghoen die dy ghe
noit heuet nyet en ſegghe: ghe
uet deſen dyn ſtede Oft ſydt
op eē laet deſen mā in dyn
ſtede ſyttē Op dattu dā nyt
ſchemtē nyet en vruchtbā dy
ſtede eē gheſet werdes in die
leſte oft nederſte ſtede Oer
alſtu ghenoet biſte ſoe ghanc
ſyttē in die nederſte ſtede vā
der tafelē dy nymmt reken
ende dan die anderē op dat
die ghoen die dy ghenoet heeft
ſegghe tolly Dorynt ſuttet op
waertz Jnd dan ſal dy eere
weſen vnr die ghoen die nyt
dy ter tafelē gheſettē ſyn Want
ſoe wie hem ſelue v̄heffet die
ſal v̄nedert werdē toe wetē
hier oft naemals ¶ Ten wie hē
v̄ootmoedicht toe wettē wil
lichlick die ſal v̄heue werden
toe wettē hier oft naemaels
¶ Ten oic ſom tijt i deſer werlt
Die myſche ¶ Is dyt toe v̄ſtae
dat wij die nederſte ſtede kie
ſen ſullē op dat wij eer heb̄
moetghē die ons anders v̄ba
dē wort nyet toe ſuecke Darym
¶ Ons lieue here Jhus die meyt
ons hier nyet toe leerē datwy
myſchelickē lof oft ghoue ſuer
kē ſullē Oer by exempele
vā der myuſchelicker eerē
die dē ootmoedighē toeghelaet
wort Doe wilt hy ons leerē
v̄cryghē die hemelſche eere nyt
ootmoedicheit Die welcke ghe
oroſt is toe ſuecke eē nyet die
eere der mynſchē Jnd ſoe en
is syn meymghe nyet dat wi
die nederſte ſtede kieſen ſullē
Op dat wij ghecrt werdē vā
dē mynſchē want dat weer
ſunde der houdie mer op dat
wij nyet beſchemt en werdē
eē eynē anderē nyet en ont
ſtichtē Daer af ſeit Chriſoſto
mus dat hy ons beuelt in die
neder ſte ſtede toe ſyttē nyet
alleē nyttē lichamelicker oic
nyttер herten ons ſelue die
nederſte tekenēde
¶ Mozalizatie eē leerynghe
In deſen merckē wij dan
dat myemant v̄heuē en
wort dan myt die v̄dienſte
der ootmoedicheit eē alſulc
ke ootmoedicheit leit dē my

schē totter ewiger vroudē Ber
nardꝰ seit daer af aldus Altyt
saltu in dȳ herte hebȳ dattu
een alre snoetste sunder biste
eñ alder gauē eñ gratie gatz
onwerdich Eñ daer toe in geē
der mainerē bequame dat
got dyn gebet v̄hore Daer ō
moetē wy die houdie seer scou
wē die ons mact spottelickē
eñ gade eñ den mynschē con
trarie Eñ wy sullē aēnemē
die oitmoedicheit die ons
gade eñ guede mynschē vrȳ
de eñ begerlick mact Daer
om seit Crisostimus Wat is
genochlicker dē oitmoedigē
dan dat sy gade behaegelic
ken syn P
Wort soe volget daer in dē
text dat die gebñdide Jhūs
vort seide tottē goenē die hē
genoet hadde aldus hē leer
ende Alstu macste nōnē mael
tyt oft auent mael soe en
wilt nyet roepē toe wetē
om weerlicke vrientscop
toe mackē dyn vryende eñ
mage noch dyn broders
oft neuē oft gebuerē of die
rycke want sy sullē dy licht
weder biddē tot oere tafelē
Eñ doen dy des gelics alsoe
salstu dan van hem luden
weder geloent werdē Mer
alstu werscop mackē wilst
soe roep eñ noede tot dynre
taefelē die armē eñ die crauc
ken cropelē eñ blyndē Eñ du
salt by den salich werdē want
sy en hebbes dy nyet weder
toe geuē Eñ soe salt dy geloent
werdē in die v̄ryssenisse der
rechtūdiger alle daer got sel
uē vur hem dat lonē sal Wāt
soe wat mē dē armē doet dat
rekent got hem gedaen toe sȳ
Die mȳsche Eñ is mē dan
nyet schuldich die vriende eñ
magē toe noedē oft ist quaet
gedaen hem luydē tot werscop
toe roepē eñ al daer mede toe
etē Scriptura Alst gesciet
om mȳnē eñ guede vryntscop
myt hem luydē toe onder hal
den: soe ist guet eñ wael gedaē
Mer soe wāner dattet is om
gulsicheit eñ ydelheit toe ple
gē soe ist sunde eñ quellicken
gedaen Eñ dyt wort v̄staet
van den ryckē vryndē eñ ma
gē ind nyet van dē armē magē
Eñ wt den dat Jhūs onse here
seide van weder geloent toe
werdē in die v̄risenisse Doe
seide daer op een vandē goenē
die daer atē ter taefelē aldus
Salich is hy die broit etet int
ryck gatz Eñ alsoe die heilige
leeraer Augustinꝰ seit dat seide
hy daer nae suchtende Hur
waer dat selue broit dat hy
begerendē was daer ter tafe
len toe wetē Jhūs die soen gatz
Want wat is dat broit des
ryckē gatz anders seit hy die

goen die spreckt Ick bÿ dat
broit dat wilcke wt dē hemel
gedaelt byn ¶ Gebet
Here Jhū xc aen vaert
eñ beschermet my mytter
hant dynre ontfermhertic
heit Op dat īmy nyet en v̄
wÿne die begerte der vleische
licker waellusten oft der gie
richeit oft houdie Eñ geeft
my dat ic by waerachtige
oitmoedicheit des hertē des
mondes eñ des werckes sytte
in die nederste stede Eñ my
mÿnre rekenēde dan ande
rē: Jnd dat ic by ontfermher
ticheidē nyet achter en laet
toe noedē die behoeftige mÿ
schē in oere noit toe hulpen
comēde nae mÿnē v̄moegē
O alre myltste geuer O got
h'e geuet my ellendige myn
sche dat hemelsche broit dattu
seluē biste toe ettē int rycke
gatz om wilcke broit h'e wy
alle dage gestoruē werē op
dat wy leuē moegē in dyn
leuē Amē ¶ Van den
goen die ten groetē auent
male geroepen warē
¶ Dat lxxviij capittel
Ende als die gebūdi
de h'e Jhūs dē pha
rizeen eñ meisters
vander wet geleert hadde
den wech van oitmoedicheit
eñ van caritatē Q
¶ Doe wolde hy oic bewysē eñ
toenē dat die iodē die goen wa
rē die totter hoger tafelē des
oūstē cōnincs der gloriē geroe
pen warē ¶ Ferstē bydē ꝓphetē
¶ Ten anderē by hem seluē ¶ Ten
derden by synē apostelen Doe
seide onse here Jhūs een para
bole oft gelickenisse in die welc
ke hy toendē die aūuloedicheit
synre gotlicker myldicheit be
ryspende oic der iodē ondāc
baerheit seggende aldus Eyn
mynsche toe wetē xp̄us war
achtich got eñ mynsche heeft
gemact eyn grote maeltyt
Dat is toe wetē hy heeft be
reyt die toe comende v̄sadyn
ge der ewiger gloriē eñ salic
heit die wilcke eyn auētmal
geseit wort Wantet die leste
v̄sadinge syn sal daer geynē
arbeit: mer alle ruste nae
volgen sal Eñ hy heefter voel
toe geroepē want hy wilt
dat alle mÿschē salich werdē
Eñ in der tyt des auentmals
dat is in der tyt der gratiē
toe wetē nae dat hy mÿsche
geworde is Doe heeft hy syn
knechtē eñ dienres toe wetē
die predicarē tottē genoedē
eñ die gebedē warē wt ge
seynt dat sy comē soldē ter
maeltyt want alle dyngen
bereyt warē Eñ sy begōnē
hem alle toe ontschuldigen
seggende dat sy nyet comen
en mochtē Dat is sy begoenē

hem myt quadē werckē daer
af toe ont treckē Want sy
myndē meer eertsche eñ lichā
licke dyngē dan die hemelsche
eñ geistelicke dyngē ¶ Die
eerste seide dat hy eñ dorpe
gecocht had dat wilcke hy
moeste gaen besien seggende
dat mē hem vur onschuldich
haldē solde ¶ Die anderē sei
de dat hy vyf ploech ossē ge
cocht hadde die wilcke hy be
sueckē moist oic begerende
daer om dat mē hem ont
schuldigē solde ¶ Eñ die der
de die was hem ontschuldi
gende myt dat hy eñ wyf
genamē hadde seggende
daer toe dat hy daer ō nyet
comē en mocht Eñ die knechte
weder gecomē synde die he
uet synē hē al dyt vtelt eñ
geseit Eñ die hē eñ die vader
des huysgesyns die is hier
om taernich gewordē eñ
heeft synē knecht beualen
seggende Gaet geryngē
in die straetē eñ stegē vād
stede eñ brenget al hier in
myn huys die cranckē cro
pelen eñ blyndē Eñ die kencht
heeft alsoe gedaen eñ hy he
uet tot synē hē geseit aldus
Hē yt is gedaen alsoe du
beuallē hebste mer noch is
daer plaetse ledich bleuen

Die hē die heeft noch weder tot
synē knechte geseit Gauck op
die wegē toe wetē buytē der
stede eñ op die heggē Jnd alle
die du daer vyndes dwynge
sy in toe comen Op dat myn
huys vnolt mach werdē Eñ
dese gelickenisse by dē lieuen
Jhūs geseit soe heuet hy vort
geseit aldus Jck segge v dat
nyemant van alle die goenē
die geroepē syn gewest en
sal smakē myn auentmael
Toe wetē die geroepē sy eñ
hem ontschuldigē myt ōdoch
den eñ geueynsdē onschuldē
die en sullē tot dat auētmael
des lāme gatz nyet comē Die
mynsche ¶ Wat is by dese driē
toe vstaen die hem aldus ont
schuldigē Scriptura ¶ Mo
ralizatie

By den eerstē soe is toe ver
staen die houdige mynsche
die seide dat hy een heerlich
van eenē dorpe gecocht had
Want hy wolde gaen eñ be
om syn heerlicheit toe besien
om tytlicke eñ werltlicke eer
toe ontfangē ¶ Die ander myt
tē ossen is toe vstaen die gieri
ge mynsche die hem tot eert
schē dyngē geuende is ¶ Eñ
by den derdē soe wort betei
kent die ontuysche mynsche
eñ die goen die leeft nae die

waelluste des vleisches die wilt
ke seit dat hy nyet comē en
mach Want die vleyschelic
ke myne is aen cleuende der
hertē dat sy dat v̄staut weeck
maet totte gotlickē dochden
eñ werckē Eñ want die scri
bē eñ pharizeen vol waren
vā houdiē gierichеit eñ lux
urie geheel nae den vleische
leuende Doe warē sy beteic
kē by die goen die tottē auēt
mael des laems gatz geroe
pē warē Eñ dat sy aūmytz
dese oerē sundē nyet daer toe
comē en sullen Mer daer sul
lē comē sōmyge vandē ioden
inden seluē lande gesettē dat
is onder een wet leuende
beteyckent bydē crancken
cropelē eñ blyndē Want sy
noch cranck eñ blynt nit ge
loeue warē Eñ want dat ric
ke gades dat auentmael
xp̄i daer mede noch nyet v̄
uult en solde wesen Doe heeft
die gebñdide Jhūs myt synē
apostelē eñ ander heiligē die
heidenē by crachtē van predi
ken tot dyt auentmael geroe
pē om daer in geleit toe wer
dē eñ toe comē Die heilige
leeraer Gregoryus seit hier
op aldus Want die houdige
weygert tot desen auent
mael toe comē: soe werden
die armē gecarē: Die houer
dige sunderē werdē v̄smaet eñ
oitmoedige sunders werden
v̄carē Aldus v̄kiest got die hē
die goen die wilcke die die wlt
v̄smaet want sōme willē soe
weder roepet die v̄smaedyn
ge den mȳschē tot hem seluē
Doe werdē dan die armē ende
cranckē geroepē eñ sy comē
want die cranckē eñ v̄smae
de mynsche in dese werlt die
horen duc wille alsoe voel toe
snellicker gades stȳme alsoe
voel als sy in deser werlt mȳ
hebbē daer sy hem in v̄blyden
moegē Eñ soe werdē sy dan
bewongē in toe gaen toe wetē
die goen die ō oer sundē hier
gepyncht werdē Of die myt
tegenheidē gequelt werden
totter mȳnē gatz hem bekierē
Eñ alsoe ist een salige noit
alsoe die heilige leeraer Augu
stinus seit die dē mȳsche tot
beterē dyngē bedwynget Eñ
wāt voel mȳschē die in voer
spoit der werlt leuē eñ d' wlt
behaegē als hē aenstaende
is tegenheidē eñ perikel soe
vlien sy tot gade Daer omseit
Crisostomus dat got wetende
die mȳsche alsoe danich toe sȳ
af snyt oer ryck dom oft vur
spoit op dat sy van sorchuol
dicheidē outhauē synde toe
sekerlicker eñ bat in gade
blyuē Vort meer want dese

vurseide drieer hande sunde
toe wette houdie gherichcheit
en ontsyen die wilcke die
wortele syn van alle sunden
daer alle ander sunden wt
spruyte Want alsoe Johannes
die heilige apostel een euangte
list seit Alle dat goen dat in
werlt is dat is begerte des
vleyschs oft begerte der oge
oft houerdie des leuens by
die welcke dan dat die myn
sche wt desen auent mael
geslaete werde soe is die sen
tentie ghetz seer toe ontsien
Want die gebenedide hre Jhus
seit dat myemat smake en
sal sy auent mael vā de goe
ne die geroepe syn een myet
en hebben wille tome Daer
af seit die heilige leeraer ste
Gregorius dat myemat en
sal vsmade toe tome op dat
hy geroepen synde een hem
ontschuldigende naemaels
als hy sal wylle in graen: hy
hy dan myet en sal moegen
Diet dan woe sordelicke dat
yt is toe vsmaedē den roep
pe Want die dat doen die v
dienē wtgeslaetē toe werē
vander vsaedynghe synre
gracie Hier in deser tyt een
naemaels van synre glorie
Here Jhu x^e Gebet
die willes dat alle myssche
salich werde een die vsadm
ge der hemelscher salicheit
alle mynsche bereyt hebste een
voel myssche daer toe myt alle
manere geroepe hebste En
wylt my ellendighe myssche myet
wt sluytte van der gemeynre
gracie die du beste tomet deile + gecomete
alle myssche En geuet my ar
me sunder toe vtrede alle ho
ude een gherichcheit vrechcheit een
begerlichcheit des vleyschs een
waellustichcheit Op dat dese
een ander belettende dynghe
my myet en vur sluyte die
eynghe werscop Oer dat ick
arme byn in gracie een i doch
de een cranck in gnede wert
ke jnd blynt in waerachti
ger kennisse En tropel in recht
ter affecten oft begerte in ge
leit mot werde ontferinher
telicke int selue Ame

Vander rode hochtyt van
synte een wat die gebenedide
Jhus in den daghe was doen
de Dat xxxx capittel

Nae dat die kynde
ren vā ysrahel
auer dat roede
meer by mopses geleyt waere
jnd nae dat sy waere daer
nae in die woestyne geleghen
hadde En dat lant van chana
neen dat is dat lant vā belof
te myt tracht gewone hadde
Doe ware sy in gedynckenisse
een memorie vā den naerlics
een hochtyt haldende gedner
ende vij daghe Doe dat sy dese

dage bleuē eñ atē onder telgē
eñ huttē van boemē gemact
Eñ dese hochtyt warē sy hal
de in die maent septembri
Jnd want die iodē in iudeen
Jhrij onsē hēr begeerdē eñ
woldē doedē Daer om soe
bleef die gebñdide hē Jhūs
nit lant van galileē want
die tyt van synre passien
noch nyet gecomē en was
om dat mȳschelicke geslecht
toe v̄loisen Eñ alsoe die ge
bñdide Jhūs voel wonder
licke groete teykenē myra
kelen daer was doende Soe
hadde syn neuē van synre
moder wegē ~~geen~~ geern
gehadt dat sy luydē by dē
toe meer eñ oic toe breder
geert ~~werdē~~ haddē moegē
werdē Aūmytz die groete
teickenē eñ myrakelē die
Jhūs was doende nyet alleȳ
nit lant vā galileē Mer oec
in iudeē toe wetē in die hoeft
stat van Jherusalē Want
een geheel geslecht wort duc
wille geert aūmyts eynen
groetē mā vā dē geslecht
¶ Eñ daer ō seidē Jhūs R
broederē dat is syn neuē wāt
nae der ioetscher manerē
soe was mē twe suster kynd
gebroderē noemēde Ganck
doch in iudeen toe wettē in
die hoeft stat vā iudeen ihe
rusalē Op dat dyn discipulē

eñ dyn guet willige vrȳ
de daer sullē moegē dȳ wer
kē eñ teikenē syen Ander
mȳschē en doen nit heyme
lick nyet gelic dattu doende
bist mer nit apenbaer eñ
daer om laet dy oic syn eñ
macke dy der werlt toe we
tē den mynschē in der werlt
apenbaer wattu mackē cans
Dyt seidē sy want sy in hem
noch geynē vollē geloue en
haddē sy en v̄stondē Jhūs
werckē anders nyet dā werlt
lickē Eñ dat hy daer by wōlt
licke eer eñ macht solde cry
gē Jnd want sy luyde nyet dā
tytlicke eere en sochtē Soe en
heuet die gebñdide Jhūs oere
begerte nyet willē volgen
Eñ heuet tot hē ~~hy~~ luyden ge
seit aldus Myn tyt en is
noch gecomē toe wetē dat hy
glorificeert solde wesē Mer
uwe tyt die is in alle tyden
dat is gy die werltelick eer
begerende sydt daer toe is
die wōlt v bereit Want die
wōlt die eert eñ mynt dē goē
nē die vander werlt syn
eñ die nae der werltlicke eer
stande syn Mer die got eñ
gotlicke dyngē sueckē eñ be
~~berge~~ begerē die werden
van der werlt gehadt ende
hier op der eerdē nyet geeert
mer hier naemaels Daer ō
seide die gebñdide Jhūs die

Die werlt en mach v nyet
haten dat is die werltlicke
mynschē naeder werlt leuē
de Want gy die werlt mȳt
eñ oer gelick syt Maer my
seit hy soe haet die werlt toe
wetē want ic oer ongelick
byn Daer om volget hier
nae gy toe wettē die die glorie
eñ feestē der werltlicker
mȳschē sydt begerende gaet
gy tot desen feest dagē toe
wettē indē wilckē gy ydelic
begeert gesien toe syn eñ v
mytter werlt toe v̄blyden
Niet en ist toe v̄staen dat
ihūs hem luydē dat beual
mer hy vur seide hē want
hy yt bekendē dat syt wt
ydelheit begerdē Mer ic seyde
hy en sal daer nyet gaē toe
wetē nv myt v luydē ō werlt
licke eere eñ genochte toe
hebñ Eñ myt desen soe is die
gebñdide Jhūs in galileen
gegaen eñ gebleuē Jude heft
syn broderē oft neuē vur
laetē reysen eñ hy is hem
luydē heymelickē geuolget
Eñ eer dat Jhūs daer gecō
mē was Doe hebñ die iodē
nae ihūs gevraget seggende
waer is hy toe wetē dese gro
te predykaer eñ die soe voel
teickenē myt v duet Eñ dair
is onder dē volck van ihū
groete murmuratie gewest
Die somyge waerē van hē
seggende dat hy guet was woe
wael dattet nyemant int apē
baer en dorste seggen om vrese
der oūstē Die andere seiden
in contrarie dat hy quaet was
eñ dat volck v̄leidē Eñ op dē
den vierdē dach van deser hoch
tyt quam onse hē Jhūs inden
tempel eñ was dat volck dair
leerende Jud die iodē die v̄wō
derdē hem seggende Woe
mach dese man die schryftē
weten want hy sy nyet geleert
en heft Die gebñdide Jhūs
heeft hem weder geantwort
seggende Myn leerynge toe
wetē die ic v leere dat en is
myn leerynge nyet mer it is
des goens leerynge die my
geseynt heeft toe wetē gades
myns vaders Eñ die synen
wille doen wyl die sal wt mȳ
re leerynge v̄staen oft sy
wt gade sy oft dat ic sy wt
my seluē byn leerende oft
spreck want die goen die wt
hem seluē spreckt die ~~en~~ suect
ket syn glorie eñ eer Meer
die goen die wt eynē anderē
sprect dat is die van eyns
anders wegē sprect die suect
ket die glorie des goens die
hem geseynt heuet Eñ die des
goenē glorie suect die hem
geseynt heeft die is waerach
tich toe wetē hy duet dat hy
schuldich is Eñ heuet v moy
ses nyet die wet gegeuē toe

wetē alb baden eñ wt beuel vā
mynē vader ¶ Quemāt nochtāb
van v luydē en maect eenige
weet toe wettē eenige ſtatutē
tot gaedē eere ñer wael tot
nweb ſelueb profijt ſoe dat mē
by dē wael merckē mach oft
nwe werckē vā gode oft vā
v ſelue ſyn Recht of hy ſegghē
wolde dat mē leerynghe vā eñ
wt gode ſyn dat moechdy ver
ſtaen wt mynē waerdē Want
ic en ſuecke geyn tytlicke eer
oft guet ick ſuecke alleñ nwer
alre ſalicheit Eñ die eer vā mȳ
nē vader gelick moyſeb ont ge
daen heft Hy heuet v een wet
gegeuē nyet m ſynē naem
mer mden naem van gode
mynē vader op dat ghy nae
volgende behaldē eñ vōlo[ſ]t
ſoldet moegē werdē Eñ want
ic dan nw ſelue noch mē eer
oft profijt nyet en ſuecke ñer
dē goenē die my geſemt heft
Waer om ſuect ghy dan we
ghe om my toe doedē Die iodē
dyt hoerende ſeidē myt voel
ſtȳne toe hoep Du hebſtē dē
duuel bȳnē recht of ſy ſegghē
woldē die duuel duet du wetē
wat wy peynſē eñ m wille
ſyn toe doen Die mynſche
¶ Overtwynelde dwaſe iodē
en weet nyet ghy dat die du
uel geyn bekenre en is van
deb mynſchē gedachtē eñ dat
got alleb is die die gedachten
deb mynſchē weet Eñ want
ghub die gebūdide Jhūs nwe
gedachtē kende en ſoldy dan
nyet merckē hebbendat hy
got eñ mynſche was Script
¶ Die quade mynſchē en moegē
noch en conē geyn dyncki mt
guede vōſtaen ñer alb ſy ver
hart ſyn eñ vōblynt ſyn ſoe ke
rē ſy al dynck mt quade Eñ
daer om alb deſe iodē totte
hē Jhūs geſeit haddē dat hy
den duuel bynē hadde toe we
tē die hem oer gedachtē was
kentlickē maeckende: ſoe ſeidē
ſy vort Wie ſuect dy om toe
doedē Die gebūdide Jhūs en
wolde nyemāt belaſtē want
lycht dat volck ſolde ſy doet
geſlaghē hebbē ¶ Meer hy heft
hem ſelue vūr alle dat volck
willē ontſchuldighē van dat
ghoen dat ſy hem auer ſeiden
Toe wetē dat hy optē ſater
dach die mynſchē geſont ge
mact had eñ oerē ſabaoth eñ
wet daer mede breckende
Jud al waſt ſoe dat hy hē daer
van duerwyle ī galileē eñ tot
oerē huyſē onder die pharı
zeen ōtſchuldicht had Doe wol
de hy hem noch daer vā mt
apenbaer ōtſchuldighē Eñ myt
den ſeidē hy Ick heb gy werc
gedaen waer vā ghy v alle v
wondert toe wetē Dat ic dē
mȳſche geſont gemact hebbe
optē ſabaoth ¶ Moyſeb die heft

v gegeuē die besnydenisse nyet
dat die besnydenisse wt moy
ses comē was Mer wt synē
vur vaderē toe wettē Abrahā
ysaac eñ iacob eñ gy besnydet
die mānē dat is knapelȳ kȳ
derē optē sater dach Is dat dā
georleft sonder daer by die
wet gebrackē toe werdē waer
om soe werddi tegens my
gram dat ic dē mā optē sater
dach geheel gesont gemact
heb Die gebñdide Jhūs soe
wāner dat hy eynigē crant
kē gesont macte soe genaes
hy sy geheel aen ziel eñ aē lyf
Dae om seide hy dat hy den
mā geheel gesont gemaect
had En wilt nyet oerdelen
nae dē ansicht mer rechūde
lickē Sōmige wtter stadt vā
ihrlm dyt hoerende seidē tot
malcanderē Eñ is hy dyt nyet
den sy sueckē ō toe doedē Siet
hy spreckt int apēbaer eñ
nyemāt en seit hē yt: hebbē
die pryncē in die waerh be
kent dat dyt xpūs is Recht
of sy seggē woldē weert dat
mē vur xpo hielde dat wer
wonder Want wy wettē wie
eñ wen hy is Jnd als xpūs
comē sal nyemant en sal
wettē ween hy is Die gebñ
dide Jhūs dese spracke eñ mur
muracie wael wetende die he
uet myt luyder stȳmē in den
tempel gepredict eñ geroepē

gehadt seggende Gy wetet eñ
wen ic byn toe wettē soe gi seg
get Ick en bȳ nochtans vā my
seluē nyet gecomē Mer hy is
waerachtich die my gesant
heeft den gy nyet en kent ick
weet wie hy is Eñ ist dat ick
segge dat ic hem nyet en kēne
soe sal ic gelick v logenachtich
wesen Jnd ic wet wy hy is wāt
ic vā hem bȳ eñ hy heuet my
geseynt toe wetē om v toe v̄
loesen Eñ als die oūste vā dē
iodē dyt hoerdē: soe soechten
sy wege om Jhm toe doeden
nochtans en sloech nyemant
hant aen hem Want syn tyt
eñ vre en was noch nyet ge
comē toe wetē dat hy wolde
sternē Eñ voel van dē wolcke
warē in hem geloeuende eñ
seidē xp̄s als hy gecomē sal sȳ
sal hy meerre teickenē moegē
doen dan dese mā Jhūs duet
Recht oft sy seggē woldē Neen
want nyemāt en mach meere
teickenē doen dan hy duet
Aldus soe moit hy ōmers xp̄s
wesen die ons by dē ꝓpheten
gelaeft is Eñ als die pryncē
scribē eñ pharizen v̄namē
eñ hoerdē dattet volck ī Jhm
geloefdē eñ vā hem sprackē
dat hy xp̄us solde wesē: soe
hebȳ sy dienres dat is sergan
ten geseynt die sy daer toe
huerdē om Jhm toe doē van
gen Want sy luydē hoerende

A
Dit is des Maen
daghs naeden ste
Sondagh in de vaste

dat Jhus alsoe van de volcke
gheloeuighert wart soe myss
haechde hem dat Ihu sy soecht
de hem om toe doede Jhus
dat wetende die heuet tot hē
luyde gheseyt aldus Ick sal noch
een cleyn tyt by v wesē toe we
tē tot paesche toe naest comē
de Jwant dan soe gae ic tot
hem die my gheseynt heeft toe
wettē mynē vader Jnd dan
soldi my suetkē en myet vyndē
want daer ic gae en suldi myet
moeghē comē Die iodē dat hoer
ende die seidē Jwaer sal dese
wyllē gaen dat wy hem myet
en sollē moeghē vyndē Of hy
nt sal willē gaen onder die
heidenē en leerē en predi
kende dē heidē wat mach hy
hier mede meynē dat hy seit
Gy sult my suetkē en myet
vyndē Jnd daer ic dan byn
en suldy myet moeghē comen
Ihu op dē leste dach van deser
hochtyt soe stonde die ghebn
dide Jhus leerende dē volck
en riep myt hider stymē en
seide Doe wie dat dorstet dat
hi soe wie dat begheert dat wa
ter der gracie en die leermghe
des leuens die come tot my
toe wetē Als totter fonteynē
der leuender watterē my mi
nēde Jnd vāder werlt nmmē
hē scheydende Ihu dryncke toe
wetē aūuloedelickē dat wa
ter d'eewigher wisheit oñ die
gracie des heiligē gheistes m
synre zielē Ihu alsoe die scrift
uere van my seyt Doe wie
m my gheloeft wt synē bnyc
ke en lichaem soe vlopende w
wesen riuierē des leuendighe
waters Dat is soe wye my
myt hertē begheert die come
tot my myttē gheloue en hy
sal gracie vyndē en ontfūghē
Ihu hy sal aūuloedelickē vmmt
werdē myt mynē heiligen
gheest en myt wysheit ni soe
damgher manierē dat die
heilighe leermghe en wisheit
aūmpty doch tchickē werkē
en toe spreckē wt hem vloeyē
sal tot anderē myschē Dan
volghet hier nae dat die ghe
būdide Jhus dnt seide van
synē heilighē gheest dē wilcke
ōtfanghē soldē die ghoen die
hem ghelouē soldē Jwant
synē heilighē gheest en wa
noch nyemant ghegheuē wat
hy noch myet ghoruficiert en
was Ihu die scharē des volcks
als sy Jhus sermonē ghehort
hadde soe seidē sy vā hem
Dnt is waer achtich eyn
wheet sōmyghē die seiden nt
is xpus Ihu sōmyghē die seidē
xps en sal wt galilee myet
tomē want hy sal comen
van dauids saet of ghesleght

eñ wt die ſtede oft caſtel vã
bethleem: ſoe dat onder den volck
hier van eyn twe dracht gſe
woꝛdē ꝺ Eenigſ van hem luy
dē die woldē Jhm aen taeſtē
Nyet toe myꝰ nyemãt en ſlocht
hant aen hem Die dienaers
vandē pꝛyntē eñ phariſeē
ſe quamē weder tot oere
heꝛē eñ meeſters Eñ oer hē
eñ meeſters vꝛaechdē hē waer
om en hebdy hem nyet twee hier
gebꝛacht Dy antwaerden
oerē heꝛē weder om ſeggē
de Nye en heeft mã gheſpꝛaec
kē alſoe alſ deſe mã toe we
tē Jhūs gheſpꝛackē heeft recht
oft ſy ſeggē woldē Ten ꝺ nyet
myꝰ ſchelckē alſoe toe ſpꝛeckē
got die mocht nyt hem ſyn
meꝛck dat doen dat hy ghe
ſeit heuet want geyn pnet
myſelfe en ſolde ſulcke woꝛ
de moeggē ſpꝛeckē Die myꝰ
Was Jhūs onder waer de
ſpꝛeckende dan die ewan
gheliſt ſchꝛijft Scꝛiptuꝛa
Die ewangheliſt en ſchꝛijnet
nyet dã die ſubſtancie eñ
dat heꝛte van ſynē ſeꝛmõ
nē It ꝺ waer toe gheloenē
dat die gebñꝺide Jhūs meer
godlicke waerde gheſpꝛackē
heeft die die ewangheliſt
nyet al onthaldē en heeft
Doe hebñ die phariſeen wed
dē knechtē geſeit Dydy
oꝛ van hem vlecht ꝺ oꝛ ye
maut vandē pꝛyntē eñ phari
ſeen die m hem gheloeuē recht
of ſy ſeggē woldē Nyy alſ die
meeſte vandē lande wy en
gheloeuē m hem nyet ſydy
wiſer dan wy eñ dan nwe
heꝛē ſyn Oꝛ die gemeynte
eñ ſchaerē vandē volck die
die ſeꝛuſtē nyet en weten
die ꝺ vmalediet Of ſy ſegg
gē woldē ſydy ſoe diwaec
dat gh die ongheleerde ghe
meynt naeuolgē wilt eñ
nwē heeꝛē eñ meeſterē af
gaen eñ laetē wilt Nychꝺo
demꝰ die een vandē pꝛyntē
was die henet om xpūm toe
onſchuldigē tottē anderen
phariſeen geſeit Woe ſoldi
deſē man Jhm alduſ doen
aen taſtē onſe wet die ſeyt
doch dat men nyemant v
oerdelen en ſal of v doemē
hy en ꝺ eerſtē eenigē myſ
daet vurt recht belydende
Oft hy ſy myt tuygē vwonē
of hy ſeggē wolde Jhūs en
ꝺ noch nyet myt recht aen
gheſpꝛackē noch vwonē Al
duſ ſoe en moechdy hem
myt recht nyet doen van
gē oft doedē Dyt ſeide nychꝺo
demꝰ om des willē want
hy meyndē haddē ſy Jhm
lydſaemlickē willē hoerē
ſpꝛeckē dat ſy myt die cracht
ſyns godlickē woerts den
goenē gelick werdē ſolden

die gesant warē om hē toe vā
gē eñ dat sy alsoe bekiert ge
louich werdē soldē alsoe hij
was Als sy dijt vā nychodem
hoerende warē soe seidē sy Dy
dij oec eyn galileus man dat
is sydij oic mede van synen
luydē Onder suect die scriftue
rē eñ besietsy wael want gij
sult daer in beuindē geē ꝓphet
wt galileen toe comē Of sy seg
gen woldē Dese Jhūs die is
wt galileen dus soe en is hij
nyet ōtfenckelickē vur eenich
ꝓphet Eñ soe syn die pharizeē
nydich eñ taernich weder ge
keert in oerē huysē des ~~troe~~
toren eñ droefheit hebbende
dat sy oerē quadē wille nyet
en hebñ conē volbrengē Die
mynsche Het was vreinde dat
sy nyet en onder soechtē oft
hij d wt dauids huyse oft ge
slechte ijt gecomē was eñ waer
hij gebaerē was Want sy sol
dent beuondē hebñ dat hi in
bethleem gebaerē was eñ nyet
int lant vā galileen of naza
reth eñ dat hij wt dauids huy
se eñ geslecht gecomē was
Scriptura Dij woestē oft
ten mynstē sy merctē wael
dat hij die goen was die indē
scriftūrē belaenet was Eñ dat
wt synē geboertē eñ wt synē
gotlickē teickenē want syn
geboerte eñ teickenē die con
cordeerdē eñ quamē myttē

scriftūrē eñ ꝓphetiē auer eyn
Mer sy en woldens nyet wotē
sy warē in oere houdiē ende
quaetheit soe vblynt eñ ver
haert Eñ soe besorcht oer re
gymentē eñ ꝓfitē toe vliesen
dat sy dat nyet wetē en wol
dē Moralizacie eñ leeringe
Dese magē eñ neuē ons hē
Jhū xp̄i daer vur af geseit is
die ter feestē syn woldē eñ hē
ydelickē vblydē Doe werden
voel mynschē gelict die eer eñ
lof oft gonst der werlt suec
kē eñ oer waellustichcit sond
eenich lydē oft droefheit Eñ
alsoe wyllē sy die feestē haldē
eñ nyet die vigiliē Mer wāt
sy die feeste nu vur haldē soe
sullē sy naemaels die vigilie
moetē haldē toe wetē in hon
ger in dorste in wenē in try
bulacie Daer om is die duuels
feeste der werlt toe schouwē
eñ nyet toe haldē om drien
redenē Eerste want dijt le
uē is die vigilie der toecomē
der hemelscher feestē Daer ō
sullē wij hier vastē eñ onse
sundē bewenē op dat wi tott
feestē des hemelschē iherusa
lem comē moegē Daer af seit
onse liene hē Jhūs in dē ewā
gelij Zalich syn sy die wenen
toe wetē hier inder vigilien
want sy sullē vtroist werdē
toe wetē in der feestē des
hemels Ten anderē wāt

myt leuē is een leuē van pil
grymagien eñ vñ ellenden
Hñ daer ō en sullē wy alē
gude pelgrymē geyn alsult
ke feesten halden mer die rot
strellē tot dat wy comē tot
onse rechtē lande toe weten
dat hemelselge ryck dat wilt
ons vbeit Hñ want die sun
den van desē leuē der werlt
oer lant makē daer ō sullē
sy ewelickē hallmigte blymē
sittē hemelselgē lande geslac
tē ¶ Ten derden want dese
werlt is eyn stede deß arbeits
Daer om synt gratz dynres
m gestadigē arbeit eñ van
den arbeide soe comē sy tot
rustē Oer ydelē mynselgē
willē syn m ledicheidē eñ vñ
ledicheidē comē sy tottē arbei
de Daer om sullē die deuoe
te mynselgē segtgē tottē goemē
die sy tot ydelen werstopē
eñ genochtē vñweckē als ōß
ge Jhūs seide Gaet gy totter
feestē mer wy die sy myet
en begerē en sullē daer myet
gaen Hñ soe die heiligte leer
aer Augustin⁹ sent Als die
mynerß der werlt ons be
sprungē soe lact ons hem setg
gē uwe tyt is altoes bereyt
Oer onse tyt en is noch myet
gecomē toe wetē vñ vblyde
ne Want nyemant en mach
hem myt deser werlt hier
vblydē eñ naemaels myt
ypō regneren want st is gē
seit Voce dē goemē die m tyt
lickē genochtē oer dagē leng̃.
want m cortē stondē sullen
sy dalē m die helle Van dese
mynselgē die der werlt aldus
vol syn: en is myet toe vstaen
dat Jhūs die geroepē heeft
segtgende Doe mie dat dorst
die comet m mer die goen die
vander mynē d werlt ydelt
syn eñ dorstich nae dat water
der gracie gratz dat is totter
mynē gratz Daer af sent soē
Augustin⁹ Ist dat die
mynne der werlt m dy wont
soe en can die mynne gratz m
dy myet comē Dtort rot die
mynne der werlt op dattu
vmult werdeß mytter mynn
nen grades ¶ Gebet
Here Jhū x⁹ gheest my mylt
hertē eñ begerlitē toe tlymē
tot desen feest dagē der ewi
ger hochtyt Hñ my altyt
daer toe bereydē Op dat ic
als comt die tyt dynre visi
tacie vdienē moet dat salich
lickē toe comē dy toe beschou
wē O fonteyne deß leuendi
gē waters ic ellendigte byn
dorstich eñ begter dyn gracie
Jck come eñ suchte tot dy dy
vsueckende myt alre affec
tien Geest my daer om toe
dyn drynckē tlē eñ soe auer
vloedelickē daer af toe ont
fangē op dat die gratē der

my genoch syn moetē Eñ by
guet willicheidē vā my vloeyn moe
tē tot mynē enē naestē eñ hē
ꝓfitelicke syn Op dattu sien
de in my dyt werck der ont
fermhertichеit beroert moe
tes werdē meerre gracie ī
my toe stortē Amē

¶ Van dat vrouwē dat in aū speel
bevondē was ¶ lxxx ca

Optē anent als die
gebñdide Jhūs
aldus gepredict
hadde soe is hy wtter stat
van ihrlm gegaen toe wetē
aen den berch van Olineten
want aen dē seluē berch soe
stonde bethanien daer hy tot
tē huyse van martha plach
toe logierē eñ toe herbergen
¶ Eñ des morgens
soe is hy weder inder stat eñ
in dē tempel van ihrlm geco
mē Eñ al dat volck is tot hē
gecomē Jnd hi is al daer ge
seetē toe wettē op eynē plact
se daer toe geordineert ge
lick wy als nu in onsē kerc
kē preestoelē hebñ Eñ al daer
gesetē synde soe heeft hy dē
volck geleert dē wech des
ewigē leuens Eñ want die
suete gebñdide here Jhūs
alle tyt in synē sermonē pri
sende eñ leerende was insti
tie eñ ontfermhertichеit soe
woldē hē die scribē eñ phari
zeen in eynē vā desen twen
beschampē oft bevangē Eñ
sy brachtē vur hem al daer
syttende eyn wyf die in aū
speel beuonden was Want
mē soe daingē wynē als te
gens die wet gedaen hebñ
de myt steenē doit plach toe
werpē Want der iodē op sat
was soe verne als Jhūs dit
wyff v̄oerdelde toe sterven
dattet waer tegens die ont
fermhertichеit gewest die
hy den volck predictē Ende
waert oic soe dat hy sy vry
eñ quyt wysede dattet waer
tegens die iustitie eñ tegēs
oer wet Soe seidē sy tot hē
aldus Meister wy brengen
v hier eyn wyf die als nu
in aū speel geuondē gewest
is Moyses die ons vā gatz
wegē een wet geset heeft
die gebiet dat mē aū speel
derssen sal steenē Wat segdi
hier toe Die gebñdide Jhūs
die heuet hem om gekeert
eñ heuet hem ter oerdē ge
neder geneycht Jnd hy hest
myt synē vynger in die eer
de geschreuē Dese iodē en lei
tē nyet af eñ sy syn by oerē
vragē gebleuē Jhūs dat merckē
de die heeft hem op gerycht
eñ tottē ioden gesect Die goē
die onder v luydē is sonder
sunde die werpe den iersten
steyn toe wetē op dyt wyf
Eñ is toe v̄stāē vā criminalē

ost swarē sundē Want sonder
cleyn sundē en leuet nyemāt
Recht of hy seggē wolde Gaet
in uwē eygē eñ bekent v sel
uē ist dat gi wilt dyt wyf doē
steruen aūmytz dat sy tegēs
die wet gedaen heeft Doe sy
dy oic schuldich toe steruen
want gy sult in v seluē be
vyndē dat gy duc wile tegē
die wet swaerlickē gesundiget
hebt Eñ daer om laet dyt n
wyff gaen ost ontfanget die
selue pyne nae die wet: sydt
eerstē rechtūdich eñ daer na
pynicht die sundersche Ende
myttē heeft hem Jhūs weder
ter eerdē geneycht eñ gescre
uē Eñ als dese ioden Jhūs
vōmsse gehort haddē eñ hem
seluē bekenēde sunderē toe
wesen: soe hebbē sy hem ge
schaemt Eñ sy syn die een
vur eñ die ander nae van
dāne gegaen eñ hebbē dat
wyf daer alleȳ laetē blyuē
by Jhū sonder dat nyemant
van hem luydē daer blyef
die dat wyf daer gebracht
haddē want sy liettē sy staē
onder dē volcke vur Jhm

Die mynsche ¶ Wat wast
dat Jhūs screef in d' eerden
Scriptura ¶ Daer en is nyet
sekers af eñ die doctorē der
heiliger kercken syn daer
in v'scheydē opinien Dcē Au
gustin⁹ seit dat Jhūs dat selue
was scriuende dat hi mytten
monde was spreckende toe we
tē: soe wie sonder sunde is die
werp den ierstē steen Jhero
nim⁹ die wyl seggē dat hy
screift aerde eerde v'slynde de
se afgescheydē mānē Ambro
sius seit eerde du wroechste
die eerde Domyge schryuē dat
Jhūs int eerste was scriuēde
aerde aerde eerde: my behort
die gelicheit toe: my soe behort
dat recht: my soe behoert toe
oerdelē Mer nae dat die glose
daer op seit soe screef Jhūs
deser iodē sundē Eñ als sy die
vur hem gescreuē sagē dat sy
hem doe schaemdē eñ gyngē
van dan Eñ als hem die ge
bñdide Jhūs ander werf vādē
scryuē op gericht hadde Doe
seidē hy tottē wyue Wyf waer
syn sy dy gewroecht hebben
gehadt is hier oic yemant
die dy v'oerdelt heeft Dat wyf
antwaerdē weder tot Jhm
seggende Nymant hē: Jhūs
seide weder tot oer Noch ic en
sal dy nyet v'ordelē ganck in
vredē eñ en wil nyet mer sun
digē Recht of hy seggē wolde
Ick byn comē om die sundige
mynschē salich toe mackē eñ
nyet toe v'doemē En wilt nyet
vresē mer geloeft mynē raet
eñ sydt des seker dat ic die sun
ders nyet en v'werpe Mer ic
ōtfange sy penetencie doende

Moralizacie oft leeringe

In dat goen dat vur seit is
van dē goenē die dese sundersse
beschuldichdē Doe wort geleert
dat nyemāt die in doit sundē
is yemāt oerdelē en mach wāt
soe wie eenē anderē oerdelt
in dat goen oft des gelicks
daer hy seluē in schuldich is die
v̄doemt hem seluē daer in Dair
om eer wy iemāt oerdelē oft
beryspē soe sullē wy ons cōsci
encie ondersueckē Hoert wat
die dochtelicke Seneca daer af
seit aldus Jerstē soe bewise dy
seluē guet alsoe suecke eenē an
derē dyns gelicke toe maken
Diet oftu noch quaet biste eñ
dan spaert die dyns gelicke
syn Eñ wt desen aen merckē
syns selues gebreckē: soe wast
in dē mynschē oitmoedicheit
die ons geleert wort in dē dat
Jhūs hem neder neygede ned'
ter eerdē Hort meer als yemāt
dan reȳ synde oft rouwich vā
allē doit sundē eynē anderē
sal beryspē oft straffē: soe sal
hy dat eerstē doen int heymie
lic tusschē hē en dē goenē dē hy
berespt Eñ eer hy hē berispt
soe sal hy eerstē aemerckē of
die goen die toe berispē is oic
alsoe gestelt is dat hy daer wt
gebetert wort of nyet Item
of dat werck oic in hē seluē
quaet eñ nyet toe onschuldigē
Want alst in twyfel staet soe
sal ment altyt lieū interpreterē
int beste dan int quaetste Itē
hy sal merckē myt wat meȳ
inge dat hy eenē anderē beris
pen wilt toe wetē Oft wt mȳ
nē comt oft wt passiē eñ ōwer
dicheiden

Gebet

O guedertierē Jhū die dat
vroukē in aūspeel begrepē vā
oerē beschuldeners guedertier
lickē v̄loist hebste Eñ van dy
ōūdoemt in vredē ontfermi
hertelickē gelaetē hebste Hur
dy here staet mȳ aūspeelende
ziel die soe duc wyle vā dy
waerachtige brudegom ge
scheydē is Als sy duc wille ge
consentiert heuet dē in genin
ge des aūspeellendē viants
Die consciencie eñ quade wer
ckē wroegē my Hē en wylt
myt oer nyet gaen int oer
deel En wilt nyet gedynckē
oere aelder quaetheidē ver
loist vandē wroegers die
sundige eñ schuldige ziel eñ
laet oer cōsciencie in vreden
van dynē beuēdē oerdel ge
absolueert Want dyn proper
natuere is ontfermē altyt eñ
genadich syn Jnd yt en is gen̄
getael dynre ontfermhertic
heit Amē

Van somy ge waerden waer om sy Jhūs steenē woldē Dat lxxxi cā

Als die gebūdide
Here Jhūs dit wyf
van hem vry hadde

laetē gaen soe warē somyge
vandē ioden daer op murmur
errende Eñ die gebñdide Jhūs
oer hertē bekenende die heuet
hem luydē apelickē willē seggē
dat hy macht hadde die sundē
eñ mysdadē toe v̄gene Eñ hy
heeft tottē iodē daer synde eñ
hem v̄nolgēde geseit aldus
Ick byn dat licht
der werlt toe wetē nae beyde
die natuere x' Want nae syn
re gotheit soe v̄licht hy die ziele
van bynē Eñ nae synre myn
scheit soe leert hy dat leuen
des mynschē toe wetē myt hei
ligē exempelē des leuens myt
predicatiē eñ myraculē Doe
seide Jhūs vort ind soe wie dat
my volget toe wetē mȳ leere
haldende die en wandelt nyet
in duysternissē mer hy sal heb
ben dat licht des leuens Die
pharizeē dyt hoerende hebbē
tot Jhm̄ geseit Du geues van
dy seluē getuchnisse eñ dyn
getuychnisse en is nyet waer
achtich Jhūs die heeft hier op
geantwaert eñ geseit Al ist
dat ick getuychnisse geue vā
my seluē It is waerachtich
want ick weet wen ic bȳ eñ
werwaerts dat ic henē gae
Gy en weit nyet wen ic comē
byn werwaertz dat ic gae gi
die oerdelēde syt nae dē vleis
Eñ ist dat ic oerdel of kenisse
geue van nemāt die selue is

waer achtich want ic en bȳ
nyet alleȳ Mer ic eñ mȳ vad'
die my gesent heeft wy synt
toe samen eñ myt malcande
ren In v wet soe is doch ge
screuē dat der mȳschē getuych
nisse waerachtich Dat is dat + is
getuychnisse dat wilcke meer
dan van eynē gegenē wort
dat is schuldich vur waerach
tich gehaldē toe werdē Eñ nu
is waer dat ic getuychnisse
geue vā my seluē eñ mȳ vad'
die myt my is ind die my op der
eerdē geseynt heeft die geeft
getuychnisse van my toe we
tē myt dat ic syn werckē eñ
teickenē doe Aldus ist getuych
nisse genoch dat ic seggē dat
ic dat licht der werlt bȳ Als
die iodē tegen dese redēnē nyet
en wisten toe seggē: soe vrach
dē sy Jhm̄ aldus waer is dȳ
vader Doe antwaerdē hem
Jhūs aldus Gy en wet nyet
wie ic byn noch wie mȳ vader
is wiste gy wie ic byn toe we
tē dat ic got eñ mȳsche bȳ eñ
dat myn vader in my is eñ
ic in mynē vader Gy soldet
licht als dan mynē vader
wael kēnē Dese waerde sprac
Jhūs tottē pharizeē eñ scribē
in eenē zael of cainer van
dē tempel genoemt gazofi
laciū als hy in dē tempel was
leerende Die mynsche Moe
v̄stae ic dyt gy segt my vorē
te

dat Jhũs in dẽ tempel op dese
tyt predicte̅ eñ nv seyde dat
hy dese woerde sprack in ten
zael oft camer van dẽ tempel
genoemt gazofilaciũ Dat
welcke ic vȳstae alsoe wy nv
seyge̅ die sacristien van der
kercke̅ Want gelick in den
sacristie̅ die gheynode̅ vander
kercke̅ bewaert werde̅ Doe
worde̅ doe ter tyt in die gazo
filacia die gheynode̅ van dẽ tem
pel bewaert dese plaetse en
was geyn plaetse om toe pre
dike̅ Scriptura Het valt
noch dat wile dat groote
predickae̅te twe of drie ser
mone̅ doen op eyne̅ dach eñ
als die gebũde Jhũs syn
eerste sermoen dede̅ morgẽs
vroe dẽ volcke gedae̅ hadde
eñ dat hi die aũspeelsters
van hem vȳlaete̅ hadde: soe
ist waer toe vȳmoede̅ dat hy
hem doe vȳtreck in dese ga
zophilacie eñ dat die prynce̅
eñ die groote geleerde̅ by hẽ
daer gecomẽ syn gherest eñ
dat sy myt ons hẽ Jhũ vã
desen eñ ander materie̅ ge
disputeert of gespracke̅ heb
be̅ Al ist dat die ewangelyst
om die corthеit wille̅ dat eñ
meer ander dynge̅ toe scry
uen achter lact eñ woe wael
die gebũdide Jhũs alduꝰ be
schaemde̅ eñ vȳwõne̅ die scribe
eñ pharizee̅ die op hem watch
+ hadt
waere̅ wegge̅ sneckende om hẽ
toe doede̅ Doe en was nochtãs
op dat pas nyemant die syn
hande̅ aen hem slocht want sy
tyt en ware noch myet gecomẽ
eñ was eñ die gebũdide here
Jhũs heuet ander werf tot
hem luyde̅ geseit Alduꝰ

Ick ga eñ gy sult my wach
ten eñ in uwe̅ sũde̅ suldy ster
ue̅ eñ al daer ick gae en moet
dy myet come̅ Die iode̅ die dat
myet en vȳstonde̅ die seide̅ onder
linge tot malcandere̅ Of hy
hem selue̅ dan sal wille̅ doede̅
want hy seit aldaer ic gae en
moetdi myet come̅ Of hi met
ons toe ontloepen dat wy hẽ
myet en solden moege̅ trege̅
Die gebũdide Jhũs die oere
mẽynge eñ gedachte̅ bekende̅
die heeft tot hem luyde̅ geseit
Gy sydt van benede̅ toe wete̅
van der eerde̅ eñ vand werlt
doende iverltlicke werken
mer ic byn vã bauẽ toe we
ten witte̅ hemel eñ myet vã de
ser werlt Ick heb v geseit dat
gy in uwe̅ sũde̅ sterue̅ sult
ist dat gy myet en geloeft dat
ick bȳ toe wete̅ dat icht der werlt
werlt daer ic vȳvore̅ af geseit
heb Die iode̅ dyt horende die
seide̅ weder tot Jhũ Voe bistu
dan Jhũs die antwaerde̅ aldꝰ
Dat begynsel die myt v spreet
recht ost hi segge̅ wolde Ick by
die goen in we̅ dat ib al dat ib

Eñ wt wen alle dynck sy̅ be
gynsel heeft eñ sonder wen
dat nyet en is Vort ~~hy~~ seide
hy Ick heb voel van v toe sprec
ken eñ toe oerdelē eñ daer
om die my gesent heeft die is
waer achtich eñ dat goen dat
ic van hem gehort heb dat is
het wilck ic als mysche vā my̅
gotlicheit v̄staen heb dat sprec
ke ic Eñ ic segge myt mynen
mynschelickē monde der werlt
toe wetē den mysche īd̄ werlt
eñ die werltlickē leuē Op dat
sy my geloeuē ~~moegē~~ sullen
eñ by dē ewilickē sullē moegē
leuē Eñ woe wael die gebn̄di
de suete h̄e Jhūs hem luyden
genoch was v̄claerende dat
hy die soen gatz was die ewi
lickē een myt gade den vader
gewest is Eñ dat hy mytten
seide dat got syn vader was
soe en v̄stondē sy dat nyet Eñ
daer om seide hy vort sprecke
de van synre toe comēder pas
sien aldus Als gy des mysche
soen v̄heuē sult hebn̄ toe wetē
aen cruce: dan suldy bekenē
die sōmygē van v in dē geloe
ne dat ic byn toe wetē xp̄us
gades soen Die als nv nyet
en wercke wt my seluē toe
wetē als mynsche mer dat ic
wercke eñ sprecke wt mynē
vader die in my is in alle mā
niere gelick syn heilige geest
my dat leert eñ in geeft Wāt
die my gesant heeft toe wetē my̅
vader die is altyt by my Want
hy is ōn̄scheyden van my toe
wettē want hy eñ ick syn een
got Eñ hy en sal my nūmermer
laetē want ic byn altyt wercke
de dat goen dat hem behaege
lickē is Eñ dyt seggende soe
hebbē voel vandē volcke daer
synde eñ dyt horende ī hē geloeft
Tottē wylckē
die gebn̄dide Jhūs seide vort
aldus Ist dat gy blyft in myn
sermoene toe wetē tot int eyn
de toe eñ die wael onthaldet eñ
daer nae werckt myt volstaē
dicheit Soe suldy dan my̅ waer
achtige discipulē wesen jnd gy
sult die waerheit kēnē toe wetē
my eñ mynē vader Eñ die waer
heit die sal v v̄loesen toe wetē
van des duuels geuāckenisse
vā alle quaet van die ewige
v̄doemenisse eñ pynē der hellē
Somyge vandē iodē dyt horē
de die hebn̄ tot Jhūm geseit Wy
synt van abrahams saet toe
wetē vā abrahā gecomē eñ wi
en hebn̄ nye yemāt gedient
of eygen gewest Woe coemstu
dan toe seggē dat wy vry sul
len wesen ist dat wy dy̅ waer
de eñ leerē onthaldē Die gebn̄
dide Jhūs antwoerdē eñ seide
Vur waer vur waer soe seg
ic v dat soe wie sunde duet hy
wort myttē eyn eygē knecht
der sundē Die mynsche Woe

sal ick dyt vō̄staen Scriptura
Ick woylt dy segghē sieck alle my
schē die werdē van ghebaeren
hebbende oerē vryen wille ē
ghuet oft quaet toe doen: Ind
soe voel toe meer ~~got dat hem~~
God die heuet des mynschē na
tuer alsoe gemaect dat een my
sche ter stont alß hy gebaeren
is nyet en heeft syn volcomē
vō̄stant Op dat hy ter stont ghy
oersake en sal hebbē om toe
moeghē sundighē ayer hy laet
dē mynschē op wasschē vā da
ghe toe dage in syn vō̄stant op
dat hy sal leerē moeghē ghuet
doen eñ die sundē toe schouwē
Xp̄i wānneer dat die mynsche sū
dighet soe treet hy rot syn vryheit
Ind woert mytte sundē in soe da
nighē schyn gebondē: soe waer
hy ghuet die sunde eñ die laste
vandē smidē blyft hem altyt
by: Ind die sunde treet hem
totte in den af ghront der hellē
Xp̄i daer om soe is daer waer
op toe lettē dat wanneer die
my̆sche sundighet rot eynigher
vleyschelicker ghenochtē Alß on
cuyscheit ghulsicheit traechheit
of om ydel in woendighe genoch
te Alß houdie oft ydel ghone
oft rot wrethey̆t van haet eñ
nyt: dat dese cleyn ghenochtē
eñ quade passien haestelicke
vō̄staen ayer die pyne d' sundē
die blyuet ewelickē duerende
Ten sy dat hy die aflegghe myt
berouwe penetencie eñ biechte
Xp̄i om dyt waer toe vō̄staen
soe mēnich synß die myn̆sche
sundighet: Doe mēnich synß
woert hy der sundē eyghē daer
om seide die ghebēdide Jhūs
totte tode voert vollende hem
huydē toenē dat sy Abrahams
ghuede rechte op kynderē myet
en waerē mer eyghē eñ bastaer
den Die eygen dienst knechte
die en blyuet in des herē huys
altyt nyet ghelick des herē kō̄
derē doen toe wetē al ist dat
sy ghelick den kynderē nit dat
huys oerß ~~vaders~~ herē een tyt
woenachtich syn: mē mach
sy vō̄stekē vttē huys ayer die
soen vandē huyse die blyuet
alß erf genaem mit ryck synß
vaderß Aldus soe vō̄staet wāt
al ist dat die sunder alß kerst
ten my̆schē Xp̄i alß een soen
vander heuliger kerkē eyn
tyt in die heuligie kercke is bly
uende toe weten Alsoe langhe
hy hier opter eerdē leuet hy
en blyuet daer myet in al
hy sterft Doch hy en ghebruyt
die erfenysse des ghebēdiden
Jhūs eñ synre passie myet ayer
hy valt myt synē sundē wel
eyghen dat hy is in die ewighe
pyne Xp̄i daer om seide Jhūs
Ist dat v die soen alß macht
van synē vader hebbende ver
loesset vā uwe eygenschop eñ
van toe wetē myt synre passie

soe sult gij waerachtelickē vrij
syn Ick wet wael dat gij abra
hams kynderē syt toe wetē
by natuerlicke af comst Mer
syn guede waerachtige kyn
deren en sydy nyet want een
waerachtich soen die volget na
synē vader toe wetē synē gue
dē werckē Abraham die volch
den myns vaders leerē eñ ge
bot dat wilck gi oic schuldich
syt Mer al ist dat ic v segge
eñ leere myns vaders gebae
den jnd dat goen dat ic van
hem gesien heb toe wetē inder
ewicheit gij en wilt sy nyet ōt
fangē Mer gij suect eñ begeert
my toe doedē doende die wer
cken van uwē vaderē daer gi
van gecomē syt die wilcke ge
woentelickē syn die ꝓphetē toe
doedē Als sy sy van oerē sundē
straeftē Die iodē seidē weder
tot Jhm Onse vader is abrahā
gewest Jhūs antwaerdē wed
hem luydē seggende Sydi dan
abrahams kynderē soe duet
abrahams werckē Oft hij seg
gen wolde besiet wael wat gi
segt doet gij abrahams wer
ckē dan gij suect my toe doedē
die v die waerheit byn seggē
de Die ic van mynē vader ge
hoert eñ ontfangē heb oerdelt
v seluē: syn dat abrahams wer
cken Abraham en heeft dat
nyet gedaen abraham en hef
v dat nyet benalē noch geleert

Mer neinseide hi gij duet uwes
vaders werckē toe weten des
duuels Die ioden seidē weder
om wij en syn buttē die wet
eñ echtē staet nyet gebaeren
wy hebbē alle gader eenē vad
toe wetē got Die gebūdide Jhs
seide hier op aldus wert sake
dat got v vader weer sonder
twyuel gij soldet my mynē eñ
lief hebē want ic wt gade ge
comē eñ gesprate byn Eñ nyet
wt my seluē mer hij heuet my
gesent toe wetē hier op der eer
den om dē mynschē toe v̄loessē
eñ in den wech der waerheit
toe leydē Waer om en bekendi
mȳ spracke nyet anders dan
om des willē dat gij myn
sermoenē nyet hoerē en moe
get toe wettē myt gueder her
tē Mer gij syt wttē duuel uwē
vader gecomē toe wetē by nae
volgē jnd gij wilt die begeer
ten uwes vaders doen toe we
tē om my toe doedē Die duuel
was manslachtich int begyn
sel vander werlt toe wetē dē
alrē eerstē mȳschē myt synē
quaedē raet v̄leidende eñ die
onsterflicheit afnemēde Eñ
Caym daer toe raedē dat hij
synē broder Abel doit sloech
Hij en bleyft nyet lange ind
waerheit dat is in gehorsam
heit tot gade al was hij van
eerstē in groiter perfectiē ge
schapē Want hij viel ter stont

m houdne gelue ghy duet eñ hy s
luet die ewighe waerheit eñ waert
vol loeghen eñ bedroghs want
m hem en is gheyn waerheit
Daer in dat ghy hem waer ghe
lieft eñ volghet Als die duuel
liecht soe spreet hy die logħē uyet
uit yemāts m ghenē mer uit
hem selue Want hy eñ sy va
der lucifer die syn logenach
tich eñ contrarie der ewigher
waerheit die got is Eñ want
ic v die waerheit seghe toe
weten die ewighe waerheit selue
synde daer om en gheloef dy
my myet Recht of hy seghen
wolde ghy soldet my billick ghe
loeuē want ic bewise eñ vol
brenghe al my worde mytte wōke
Noch seide hy om
syn ōnoselheit toe woenen eñ
om oer boesheit toe openbaer
en aldus Wie yster van v
myden toe wetē vut die
wilcke ic myn gotlicke teyke
nē ghedaen heb Die my be
ruspē mach van eniger sun
den Of hy seghē wolde Wāt
ist dat ghy my doedē wijlt
soe toent die sundē daer by
dat ic dē dot vdient hebbe
Eñ want ghy dat uyet ghedoē
en tont ist dan dat ic v die
waerheit seghe waer om
en gheloef dy my myet Eñ dan
af soe bewist hy die sake
seghende Doe wie dat uit
got is toe wetē by mynen
eñ gheluchcht des wils die hoert
myn stymme eñ dat woert ghy
toe wetē geern nyttet hertē
Oer die goen die gheyn mynē
en heeft gelucke die iodē doē
die en moeghē dat woert ghy
uyet aen hozen Daer om se
de Jhūs Om deb willē en hoz
dy myn waerde uyet want
ghy uit ghade myet en sydt toe
wettē gheyn mynē tot ghade
draghende Aldus en hebdi ghe
begeertē tot my noch tot mȳ
leerē of waerdē oft hy seghē
wolde Aldus soe sydi des du
uels kynderē wael vōstaende
uyet uitter naturē mer als
volghers van synē quaden
raet eñ m ghenē Ju wilcken
waerdē xp̄i soe mach eñ ie
ghelick dan syn constrictie
wael proeuē oft hy uit got
is of uyet Want wie dat
waert ghy geern hoert die
wilcke vnmaent dat ewighe
leuē toe begerē Die begeertē
des vleeschs eñ die glorie der
werlt toe vsmaedē eñ dat sel
ue geern mytte wertkē vol
brenghē geen synb en sal hy
truyuelē hy en sy uit ghade yer
wie dat waert ghy vsmaet
toe hozē oft daer nae toe uit
kē die en is uit ghade uyet
Die iodē dyt hoerende eñ v
wonderēde dat Jhūs alle oere
// yerlick luydē wael kenēde uyet
willende begrijpē dat dat sel
luc

wt gade comende was oft sond'
got nyet gescheyn en mochte Mer
v̄keerende alle dat guet mit qua
de En want die suete Jhūs ald⁹
hem toe kēnē gaf dat sy gades
kyndere noch Abrahams op rech
te kynderē nyet en warē Mer
dat sy des duuels kynderē waer
en ind want sy daer tegē nyet
seggē en coudē myt redenē: soe
hebbē sy Jhūs aengegaen myt
spyttigē waerdē in deser mam
erē En hebbē wy nyet wael ge
seit toe wetē dattet waer is dat
du een samaritaen biste: dat
is eyn afgesnedē mā vā der
gemeynre wet Die ons by
moyses eñ den ꝓphetē gegeuē
is En dattu dē duuel bynē heb
ste oft sy seggē woldē Du duetst
by hulpē vandē duuel teicke
nē ind die duuel eñ nyemant
anders die geeft dy onse mey
nige toe v̄staen Die gebñdide
Jhūs die heeft desen iodē sacht
moedelickē geantwort hē toē
nende: dat hy myttē duuel nyet
en was werckende seggende
Ick en heb geynē duuel bynē
mer ick eer mynē vader toe we
ten syne cracht tonende in den
myrakelē eñ hem al toe schrieuē
de En gy hebt my onteert toe we
ten den duuel dat toe scryuende
ind gy onteert hem Ick en suec
ke nyet myns selues glorie eñ
eere toe wetē gelick als gy doet
Mer ic suecke die eer eñ glorie
myns vaders want hy is die
goen die die eere eñ glorie vā
den mȳschen is begeert De En
hy sal gerechte oerdel aū nwe
luydē geuē Of gy hem eñ synē
soen recht geert hebt of nyet
Hy sal eynē ygelickē lonē nae
dat goen dat eyn ygelicke in
my gedaen sal hebbē En daer
om seg ick v vurwaer vurwaer
Soe wie dat myn sermoenē
eñ waerdē sal haldē toe wetē
myt mynē: eñ daer nae werc
kende Die en sal in ewicheit
den doit nyet smakē: dat is
die bitterheit der ewiger doit
mer hy sal ewilickē leuē Die
iodē die dyt hoerdē: v̄stonden
dyt vander tytlicker doit: eñ seydē
weder tot Jhūs Nu bekēnē wi
dattu dē duuel bynē hebste
Want abraham eñ die ꝓphetē
die syn doit eñ gestoruē eñ du
segste Soe wie myn woerde
eñ sermonē hoert die en sal
nyet steruē: bistu meere dan
onse vader abraham eñ dan
die ꝓphetē die alle gader ge
storuē syn wen wilstu dy sel
uē mackē Jhūs die antwaer
dē hem luydē weder seggende
Ist dat ic toe wetē sonder mȳ
nē vader my seluē als mȳsche
v̄heffe of glorie eñ lof suecke
soe en is myn glorie in dē nyet
mer ydel Want sulcke glorie
solde v̄genckelickē eñ tytlickē
wesen Oft hy seggē wolde Ick

en suecke geyn werltlicke glo
rie mer ic suecke die glorie dat
is eere prijs eñ lof myns vad
ders Eñ myn vader is die gey
die my glorificeert toe weten
by den gotlickē teikenē eñ my
rakelē: den wilck dat gy seg
get dat hy v vader is toe wetē
by mynē eñ nae volgē dat
wilcke soe nyet en is Want
gy en hebbes nyet gekent toe
wettē als gy schuldich syt
Mer ic heb hem gekent eñ ic
weet hem Eñ of ic seide dat
ic hem nyet gekent en hadde
soe solde ic loegē achtich syn
gelick gy syt Mer ic kēne
hem wael eñ syn warde eñ
sermoenē die halde ic Abrahā
die v̄hief hem in vrondē dat
hy myn tyt eñ dage sien sol
de Eñ hy heeft sy gesien toe
wetē in den geist: Jnd woe vā
hem eñ wt syn geslechte ge
baerē solde werdē die soen gatz
Die alle die werlt myt synre doit
vander ewiger doit v̄loessen
solde Die iodē die Jhūs nyet dā worde
vleischelickē eñ tytlickē en ver
stondē of v̄staen en woldē: die
seiden Du en hebste noch geyn
vyftich iarē soldes abraham
gesien hebbē oft solde abrahā
dy gesien hebē: Want hy om
trynt twe dusent iarē doit ge
west is Oft sy seggē woldē dat
en mach nyet wesen Jt is ōmoe
gelickē Jhūs die antwaerdē

hem luydē eñ seide Vur waer
vur waer seg ic v Eer
dat abraham gemact was toe
wettē tytlick leuē ontfangen
de Soe byn ic toe wetē nae mī
re gotheit enich soen eñ claer
heit gatz myns vaders myt
hem eñ ōūschendē vā hē Aldus
hadde die gebūdide Jhūs in
synre gotheit abraham toe cō
mende gesien eñ vur sien eñ
abraham hadde hem toe cōmē
de gesien mytter ogē siens
hertē Dese v̄maledide iodē en
hebben dese waerde van Jhū
nyet moegē v̄dragē Meer
myttē dat hy hem seluē gatz
soen seide eñ v̄claert toe syn
Soe hebē sy vur hē genaemē
dat hy by desen gade blasphe
merende was Eñ want die
ioetsche wet is inhaldende dat
mē die goen myt steynē doit
werpē solde die got blasphe
merende Eñ want sy dat hoist
vander wet warē eñ selue de
se waerde aen hoerē de Soe
lietē sy hem doenckē dat sy Jhm
als apenbaer sunder in dat stuck
sonder manier van iusticien
wael steenē eñ doedē mochtē
Aldus namē sy steenē ō Jhm
daer mede doit toe werpē Die
gebūdide Jhūs dat siende eñ
woe wael dat hy sy myt eenē
waerde wael hadde moegen
doen v̄synckē in der hellē Die
heeft syn viandē myt sachtmo

ticheit wyllē vwȳnē: ons allē
exempel gheuende van lydsaē
heit eñ ootmoedicheit Ihū hy
heeft syn mynscheit bedect eñ
ghynck mytte wtte tempel eñ
want syn tyt van sterfnē noch
nyet ghecomē en was Ihū soe
en wolde Jhūs hē selue nyet
wreckē noch syn viandē nyet
vwȳnē myt machte mer myt
ootmoedicheiden ¶ Moza
lzatie oft leeringhe

¶ By desen exempel soe heeft
ons die mynlicke hē Jhūs ge
leert dat wy dē tozen der vyā
dē stede ghenē sullē Ihū dat wy
die wzeetheit der quader mȳ
schē vhen sullē alsoe voel als
wy conē sonder perikel vō doch
de Daer om seit Gzegozius
aldus Wat spzeckt ōb Jhūs
in dyt exempel anders dan
dat wy dē tozē vō houdighen
mynschē ootmoedelickē vōdra
ghē sullē Jae oot als wy die
sundē moetē weder staen
Die mȳschē aūdynckē inmt woe
ghroeter ootmoedicheit dat
hy vhen sal den tzaern synde
men naestē Jst dat got hem
selue bedenckende ghenlorven
is heeft den mont der tzaern
ghen rodē Daer om seit hy soe
en sal hem nyemant op rechtē
tzeghen die ontfanghē lasterē
oft spytichheiden: nyemant
en sal smade vmr smade wed
ghenē Want by der gotlick

nacnolghynghe soe ist ghlozioser
dat onrecht al swyghende toe
vhen: dan myt antwozden
toe vōvwȳnē Doe vōwect ons dā
n alle desen die suete Jhū
tot exempel der lydsamheit
eñ der sachtmoedicheit Wāt
al wast dat hy duck wylle
die rodē leerende haer selue
oft sterpelue beryspte: noch
tans eñ antwaerdē hy nye
beroerlick noch sterpelue dē
ghenē die hem myt haerdē
waerdē eñ werckē aē ghyn
ghē: ons daer by leerende alsoe
Crisostomus seit dat ghenē
toe wreckē dat ghot aen ghaet
mer nyet dat ghoen dat ons
aenghaet Daer om dat Jhūs
doe den rodē hadde moetghen
antwoordē mytter waerheit
dat hy selue dē duuel in had
dē: Doe en wolde hy dat nyet
doen mer dat selue quaet
dat hy in hem luydē beken
den toe syn: dat swich hi vō
duldelickē om ons naenolghe
licke lydsaemheit toe toenē
Op dat wy alsoe dur voilē
als wy van onsē euē naestē
onrecht lydē Dan oere luy
dē quaet oot vōduldichlic vō
swyghē op dat alsulcke toz
rectie nyet en schyn toe ht
sprupte wt mynē mer wt
haet Ihū in desen seit daer
om Gzegozius dat onse hoil
die beschemt wozt die voilcke

ist dat sy lichtelicke̅ woert ge̅
ruert swaere o̅recht oft smat
heit greest sy weder dan sy o̅t
fangē hadde dat selue quaet
duet sy dat sy o̅nach Jh̅u sy
dreyget toe doen dat gheyn
dat sy nyet en o̅nach ¶ Gebet
Here Jhū xp̄e die onb o̅wet
leb toe hoerē dat woert ghe
leert onb smatheit eñ o̅recht
//ghone o̅dragē eygē nyet suecken
die waerheit deb leuenb der
rechtu̅dicheit eñ der doctri
nē onn scandalermige toe
schonwē nyet achter toe lae
tē van predicatiē nyet af
toe laetē onn sinade eñ on
recht Jhū o̅nste waerheit
ghuetheit rechtu̅dicheit ont
fermhertichеit mpldicheit
suu̅heit soberheit ootmoedi
heit mynne die geskreent woe
deb Jh̅u o̅borgē worbeb vā
den loegenachtigē quaedē
o̅rechtu̅digē ongenadigē
ghuichten o̅suuerē ontmy
schē hoū̅digē eñ haetigē
mynschē en ghaet nyet wt
den tempel mynre zielē
nu noch in der ewicheit Aū
¶ Wan den gebaerē blynde
Dat Ixxxix ca
Die
Ende gebuerde Jhū
witten tempel ghaen
de: soe sach hy daer
eenē blynde sytten die blynt
ghewest was vandē daghe syn
re geboertē Jh̅u Jhū̅ disciplen vraghdē hem seggende
Meester wie heuet gesundi
get dese mynschе my of syn
alderen dat hy aldus blint
gebaerē is Of sy seggen wol
dē meester tomit dwt plae
gen vandē alderē of vā dese
mynschе dat hy blynt gebarē
is oft wt synb selueb sunden
toe wetē die erfsunde Want
eer hy gebaerē was soe en had
hy selue̅ gheyn sunde gedaen
Jhūb antwordē hem luyden
seggende Noch dese mynschе eñ
noch syn alderē en hebben ge
sundiget toe wetē waer om
dat hy aldus blynt gebaerē
is Meer ist is geschiet op dat
die werckē gha̅deb m hem getont
sullē werdē Ick moet werckē
syn werckē: soe langhe dattet
dach eñ tyt is Die nacht sal cō
mē dat nyemant en sal moe
ghē werckē toe wetē nae dyt
leuē en sal myemant vdient
licke werck moeghē doen Ende
daer om soe langhe alb ic lyer
byn: soe byn ic dat licht der
werlt: soe sal die werlt by my
nē waerdē eñ werckē vlicht
werdē Jh̅u dyt seggende soe is
hy tot desen blyndē mā ghegaē
ende hy heeft wt synē monde op
die eerde ghespoghē mackende
van synē spekel eñ van die eer
de wat sluyt oft leemb Jh̅u dat
m eyn teckē dat hy alb got
vā sluyt oft leem vāder eerden

Adam den eerstē mynschē gemaect
hadde Eñ hy heest myt deser
eerdē of myt desē slyc den bly
den syn ogē bestrekē eñ seide
tottē blyndē Ganck eñ wassche
dyn ogen int water van syloe
Eñ die blynde mā die heest alsoe
gedaē eñ hy is weder om siende
gecomē Syn gebuerē eñ ander
luydē die hem toe vorē blynt
gesien haddē syttende vur den
tempel om aelmyssen bydden
de Doe seidē sy tot malcanderē
en is hy dyt nyet die vur den
tempel syttende was eñ ael
myssen biddende Domyge sei
dē dat hy dat was: die anderē
seidē contrarie eñ dat hy dat
nyet en was eñ dattet eȳ aud'
hem gelickende Hy dyt hoerē
de seide Ick byn die selue blynde
daer gy af spreect eñ die vur
den tempel saet Die luyde vrach
dē hem weder om woe hy syen
de geworden was of wie hē
siende gemaect hadde Hy ant
woerdē hem eñ seydē Die mā
die Jhūs genoemt is die mac
ten slyc eñ bestreeck mȳ ogen
daer mede Eñ hy beuael my
dat ick gaen solde aen dat
water van syloe eñ dat ic my
daer in solde wasschē Jnd ick
heb soe gedaen: eñ ic sye Eñ
sy vrachdē hem Waer is dese
Jhūs hy antwaerdē wed' Ick
en wettes nyet Eñ myttē soe
hebbē sy desen mā die blynt
geweest was geleit vur den pha
rizeen ~~aft~~ alst fater dach was
als Jhūs dat slyc gemaect eñ dē
blynde syn ogē geapent hadde
Eñ die pharizeen die hebbē weder +hē
gevraget woe dat hi siende ge
wordē was Eñ hy heuet tottē
pharizeen geseit Hy was slyc
maekende eñ my op mȳ ogen
leggende eñ ic wiessch sy eñ ic
sye Eñ somyge van desen pha
rizeen die seidē Dese man en
is nyet van gade want hy dē
sater dach nyet en viert Dō
myge seide woe solde eenich
sundich mȳsche dese teickenē
moegē doen Doe dat sy twe
drachtich eñ v̄scheidē waren
in v̄stande vā desen Eñ sy sei
dē weder tot desen die siende
gemaect was: wat segstu oft
v̄staetstu vā hem Hy antwaer
dē hem luydē seggende Ick ge
loeue dat hy een ꝓphet is Die
ioden aldaer syttende en geloef
dens nyet dat hy blynt ge
weest had eñ nu siende gemaect
was Eñ sy seyndē om dē vader
eñ moder van desen blyndē
eñ sy vrachdē hem Is dyt w
soen den gy segget blynt gebaer
en toe syn: Woe comet datt hy
nu siet Syn alderē die antwordē
den pharizeen eñ seidē Wy we
tē wael dattet onse soen is eñ
dat hy blynt gebaerē is ge
weest Mer woe dattet comt
dat hy nu is siende dat en wetē

wy wet Een wie dat hem syn
oghē op ghedaen heeft dat en we
ten wy oic niet: vraghet hem
hy heuet synen alder toe wetē
van vōstande laet hē sprecke
Een dit seidē sy want sy ontsaghē
die herē Woant sy doe toe samē
ghestaē hadde: dat soe wie Jhū
seghende waer xp̄s toe weset
dat is messias dat mē hē uttē
synagoghē werpē solde Gelick
alsmen nv die ghebānē mȳsche
uttē kercke vōstoet Daer om
seidē sy vraghet hem want hy
syne iacrē heuet op dat sy m
oerē waerdē niet begrypen
en soldē werdē Die pharizeē
die riepē daer om dē blynt
ghebaerē man weder tot hem
luydē: eñ seidē tot hem Geeft
ghode lof Recht of sy seghen
woldē: seghet ons die waerh
wy wetē dat dese man eȳ sun
dich mynsche is Een hy antwar
dē weder tottē pharizeen segh
ghende Of hy eyn sunder is
dat en wet ick niet oer it
weet wael dat ic blynt was
eñ dat it nv siende bin Hy se
dē weder tot hem Woat heeft
hy dy ghedaen woe heef hy dy
oghē apen ghedaen Hy ant
wordē seghende Ick hebt v nv
ghe~~hadt~~ seit ghehadt Woat wildiet
meer hoerē Wyldy syn disci
pulē werdē: recht of hy seghē wolde
Hy vraghet soe van hem eñ vā
synē staet wildy syn maevol
ghers werdē Die pharizeen dit
hoerende die hebbē desen man
malcanderē toe gesprackē eñ ver
maledideн hem seghgende ald
Woestu syn discipel: wy sȳ mo
ses discipulē: wy wetē dat
got tot moses gesprackē heeft
Oer wen dat dese man is
toe wetē Jhūs deb en wette m
niet of nv hy is Dese mā se
de weder tottē pharizeē Dit
is een wonder dat ghy niet
en weet vā wen hy is: Jnd
hy heuet ōmerb myn ogen
apen ghedaen Wy wettē noch
tamb wael alle ghader dat got
die sunderb niet en vhoert
Oer die ghoen die got oetsenē
eñ synē wille doen die vhoert
hy Recht of hy seghen wolde
Hy moecht wael wetē of hy
wilt dat hy van ghode ghetomē
is Woant hy duet gotlicke wōr
kē soe dat got myt hē is ende
dat got hem vhoert Woant
it en is nye gehoert synt dat
die werlt gestaen heeft dat
yemāt op dede die ogen deb
ghoenē die blynt ghebaerē is gh
west Dan dese Jhūs eñ wār
hy van ghode niet ymen solde
dit niet moeghen doen Hy se
den weder tot desen man: Du
die in sundē ghebaerē biste toe
wettē die aānmytz die sundē
ghe plaghet biste ghewest: du wil
ste ons leerē Recht of sy seghē
woldē Du biste een vōsmaet

mynsche ꝙ̄n ghepiactist wy
sijn wijf ēn ghecleert woe bistu
soe vermetel dattu ons wilt
leerē ¶ Ēn mytte soe hebbē sy hē
wtter synagoghe ghevorpen
ghehadt alst vbāngē synde Die
ghebūdide here Jhūs dit horen
de ēn desen mā ghevonden heb
bende: soe heest hy tot hē ge
sent aldus Gelooffstu mdē soē
ghatz dese mā sendē weder tot
Jhūm woe bistu hē die my dit
vraget op dat ic m hem ghe
loouē mach ¶ Ēn onse hē Jhūs
die seide tottē man Du hebste
hem ghesien ēn die mytti spraet
hy ist: Jnd dese mā die heest tot
Jhūm gheseit Ick ghelooue heer
hy bekendē ēn ghelooffdē Jhūm
toe syn waer atlyticx ghot ēn
mynsche Want hy viel neder
op der eerdē ēn aenbetē Jhūm
¶ Ēn onse hē Jhūs
heest weder tottē man ghesent
Ick byn mder werlt ghecomē
op dat alle die ghoen die myet
en syn toe wetē ontmoedighe
mȳschē die hē selvē myet en
vetkennē toe wesen Wder die
die medecyn suecke dat sy sul
lē syn toe wetē dat sy vlicht
sullē werdē bynden ghelooue
ēn mwendighē vstande der
waerheit ¶ Ēn die ghoene die
sien toe wetē houdich ēn en
gen wijse mynsche die groet
ghenoellē van hem selven
hebbē Jnd die scriftuerē sien
myet wt mynē ēn om den wil
len ghatz toe kēnē ēn daer nae
toe leuen Wder om ghecert toe
werden dat sy myet en sullē
sien mytte vstande dat ghē te wetē
dat die heilige scriefftē begrē
pen heeft hebbē Recht oft hy
seghghē wolde die pharizeen
ēn sonbē die hebbē dy beryspt
seghgende Dattu m sunden
ghebarē biste ēn dattu myet
en weteb Jnd sy wanē dat
sy alleyn wijs syn ēn die
scriften vstaen: dy alst ōnoesel
synde hebbe ic vlicht aen hyf
vñ ziel ¶ Ēn dese houdighe dwa
sen vbarde mynschē: die sullē
m oere dwaesheit vblynt
blynē Jnd dat selue licht vā
vstaent dat sy hebȳ daer m
sullē sy vblynt werdē ¶ Ēn
alst die ghebūdide Jhūs alle dyt
tegens desen blyndē man
seide: soe waerē daer by somy
ghe vandē pharizeē: die tot
Jhūm seide Wyn woy dan blynt
Jhūs antwaerdē hem luy
den seghgende weert soe dat
ghy blynt wert: soe en soldi
ghem sunde hebȳ toe weten
Waert dat ghy myet ghecleert
en wert ēn die scrifturen
ēn Wyerē myet ghecleesen ēn
ghecleert en hadt Doe en waer
v soe voel myet toe wyttē noch
toe eyssche noch v sundē en
soldē soe ghrot myet syn Wer
nv seghget ghy toe wetē houer

delickē dat gy siet dat is dat gi
die scrifturen weet: eñ soe bly
net in uwē sundē: dat is sy en
werdē nyet v̄gevē Eñ in die blyt
heit uwes ongeloenē soe blynet
gy v̄haert eñ v̄steent sonder
rechte bekēnisse der waerheit
Die mynsche Nu moit ic om
mers vragē wat dyt water
was van syloe eñ waer om die
gebūdide Jhūs desen blynden teickē
tot dyt water seynde om hem
daer in toe wasschē Scriptū
Ick wilt dy seggē Aendē voit
des berchs van syon gaende
aendat dal van iosaphat: soe
was een fonteyne genoemt
syloe Die wilcke som tyt snete
water was genende Eñ nyet
veern van daer soe was een
plaetse in maniere van eenē
staende water oft bat gemaet
daer dat water van deser fō
teynē in loepende gehalden
wart Eñ dyt water wort twe
syns in der scrifturē genoemt
want som tytz wort it genoēt
die piscine eñ som tytz natato
rium Eñ op dat dyt groete
werck eynē yegelickē solde
moegē keulick werdē Soe heft
die gebūdide Jhūs desen man
daer geseyndet geseyndet ō
hem toe wasschē want yt is
wael toe v̄staen Als die gebū
dide Jhūs desen blyndē man
syn ogē myt slyc bestreeck
dat daer voel luydē by syn ge
west die dat sagē want dat
vur den tempel geschieden
It is oic wael toe geloenen
dat wttē scharē van dē volck
voel luydē desen blyndē gevol
get syn om toe sien wat vā
hem geschien solde Aldus soe
moest die sake eñ dyt werck
seer onder die luydē eñ volc
v̄meert eñ gebreyt werden
Soe dat myt dyt groete een
groet murmuratie onder dē
volck gewest is Eñ soe hebñ
die scribē eñ pharizeen desē
blyndē tot hem geroepē ge
lick dat vur geseit is

Moralizatie oft leeringe

Op dat goen dat die discipulē
vrachdē oerē meester Jhūs oft
die blynde gebaerē gesundiget
hadde of syn alderē toe weten
dat die pyne tweder hande is
Daer mede dat die mynschen
gepynicht werdē toe wetē Eyn
geistelicke pyne aengaende die
ziel daer by dattet kynt nūmer
mer gepynicht en wort vur
syn alders want die ziel des
kyntz is alleyn van gade ge
schaepē Die ander pyne is
lichamelickē daer by dattet kynt
als naedē licham synde eñ dync
synre alders gepynicht wort
daer vur tytlickē toe wetē dat qua
de vader eñ moder somtyts ge
pynicht werdē in oerē kynderē
Eñ dyt en is die sake nyet ge
weest in desen blyndē gebarē

mer op dat die ghoede ghetz ïsmere
vñechtinghe ghenpenbaert worde
Int welcke betecken wort die
manniere van ghenesinghe des sun
ders die by den blinde vñstaen
wort Want die sunde vñduyster
die ogen des herten Ñ tot vñecht
inghe van alsulcken mynsche die
in sunden vñblynt is soe syn van
noden drie dinghen ¶ Dat eerste
is aensthouwinghe der vuer cō
mender ghotlicker ghenaden daer
by dat got den sunder aen siet
mitten oghen synre ontfermher
ticheit eñ vuer tonēder ghenade
want anders en can die mÿ
sche mynsche nyet vñysen van den stael
der sunden totten staet vā vñdienste
¶ Dat ander is beroeringhe eñ
rouwe des herten vuer die sunde
¶ Dat derde is op rechte buechte
eñ penetentie Doe is toe wetten
sal die sunder volcomelicken
vñecht werden tot rechter ke
nisse eñ rouwe Doe ist vā node
dat hy byder ghenaden ghetz aen
mercke dese vij pointen ¶ Eerst
dat hy aen mercke die sunden
die hy heeft ghedaen op dat hy
sien mach die mēnichuoldicht
der sunden in ghedachten in woer
den eñ wercken In den vijf synen
tegen die v gheboeden tegen die
vij sacramenten in die wercken
der ontfermherticheit eñ in
achter laten van voel ghueder
wercken Ñ dat hy dan segghe
myt Manasses den tōnck Here
ick heb ghesondighet bouen dat ghe
tael des sants der zee ¶ Ten
anderen dat hy aen mercke die
tyt die hy verloren heeft
toe wetten woe voel dagen woe
voel maenden eñ jaren dat hy
añbrachte henen vdelicken Wat
alsoe Hermarus seit Alle die tyt
hebdy vñloren in den welcken ghy
om got nyet ghedacht en hebt
Alst behoert dat m allen dinghen
die wy doen etende slapende
werkende dat got onse waer
om sy Ñ dat wy eyn ghestelicke
nieuwe daer in hebben ¶ Ten
derden dat hy aen sie die schoen
heit der zielen die hy besmet heeft
die die alre schoonste was nae
dat beelde ghetz ghescheppen ¶ Ten
vierden dat hy aen mercke die
ghenade die hy vñloren heeft eñ
woe voel ghuets dat hy myttet
sunden vñloren heeft ¶ Ten vyften
dat hy aen sie den tornen die hy +ghetz
vñwect heeft ¶ Ten vj dat hy ae
nsye die pyne die hy vñdient heeft
die ewich is bytter eñ mēnichuol
dich ¶ Ten vij dat hy aensie die
ghoede die hy vñloren heuet vuer die
welcke een corte stonde toe sma
ken als Augustinus seit alle dyn
ghen solden syn toe vñsmaeden
Die dese dinghen wael aen mert
ten soe solde die mynsche wael
eyn steenen hert hebben die myt bitteren hert
rouwen myet beroert en worde
om syn sunden ¶ Item voert soe is
eyn teken daer by dat mē mert

¶ ken

of weet mensch oft die v̄blynde sun
dige mynsche van gnade v̄licht is
myt waeraftigher bichte eñ pe
nitencie toe wete Ist dat hi claer
siet eñ bekent wyldige gesichte eñ
kēmsse geleghē is m drien Als ke
nemsse der moegenthcit eñ gnet
heit gratz eñ kēmsse ons selue Ke
nisse der moegenthcit gratz die
mact m ons vreesse die wilcke
ons dat quaet duet laete Kēms
se der gnetheit gnetz die mact
m ons mȳne die wilcke ons lei
tot gnet toe doē Hi die kēmsse
ons selues die mact m ons ot
moedicheit die moder eñ bewaer
ster is alre dochde ¶ Gebet
Here Jhū xe die v̄licht hebste
die ogen des gebaeren blyndē
Ick bydde dy wylt v̄lichte die ogē
myns hertē op dat ic m duyster
heidē my myet en strupkele noch
m der dout nūmermer en ont
slaep Ofte myns leuens woe
ydelick syn v̄teert woe v̄rucht
baerlickē syn gheledē myn tydē
die du my gegeuē hebste Op dat
ic daer m dynē wille doē solde
die ic myet gedaen en heb Woe
veel iaerē woe veel mēnden
woe veel dagte eñ vren syn v̄
gaen by my m dē wilckē ic son
der vrucht gheleēst heb vur dy
here Omynlicke hē dyt eynde
myns toe comēdē tytz mōt
vruchtbaer syn gheheilicht m
dynre gratiē op datter m dē
dagē d' ewicheit stede vynde eñ
getelt werde vur dy Amē
¶ Vande heerde der schaepen
¶ Dat xxxvij capittel
Ende alb die gebindē
Jhus desen loden
hadde gheboent dat
sy ni dat v̄stant vander heilig
scriftuirē blynt waren Hi dat hi
dat licht der werlt was wilcke
dat alle die werlt zotvēdelickē
eñ mwendelickē v̄lichtende was
Doe heeft hy hem lupdē noch eñ
gheckemisse van ootmoedicheit
wilē segghen Al
¶ Hi heeft hem willē bendē dat
nyemant behaldē en mach we
wesen dan by eñ doer hem Hi
dat hy die goen is onder weeb
bewaermisse alle gelomghe my
schē vanden viant vand' helle
bewaert eñ behoet syn Doe
heuet hy totten rodē gheseit Vmr
waer segghe ic v soe wie dat myet
m die schaeps yntte oft koye i
en gnet doer die doer nyer an
der synb dat is een dief eñ roi
ost mordener ¶ Mer die m gnet
doer die doere dat is die heerde
vanden schapen Hi desen hardē
wert die doze op gedaen bydē
doer waerder Jud die schaep
kens horen syn stēme dat is sy
bekēnē hem Hi hy roepet syn
schaepkens by oerē naem eñ hi
leit sy vt toe wetē totter wey
den Hi als hy syn eyghē schep
kens vt gheleit heeft soe gnet
hy vur hem eñ sy volghē hem

~~want sy syn stỹme bekenē ẽñ~~
~~als die gebñdede Jhūs~~ Jdy en
volgen nyemant anders wāt
sy syn stỹme bekenē toe wettē
alß dē dief of roner dyer si vhē
van hem want sy die stỹme
der vremder nyet en kenē ẽñ
alß die gebñdide Jhūs dē loden
dese gelicke msse gheseit hadde
soe en vstondē snt nyet ende
daer om soe heeft die suete hē
hem dese gelickemsse willen
vclaerē Jnd hy heuet geseit
aldus Voor waer vuy waer
soe seg ic v Jck byn die doze
van schaepkens: alle die goen den
die gecomē syn toe wetē omdē
volck toe leerē gelick die scribē
eñ pharisēen: Jnd nyet suetkē
de myn eer eñ glozie mer oer
seluen voztstellende eñ oer
selfs eer eñ pfyt suetkende
ẽñ alsoe by die gracie vandē
heiligē geest nyet in gelacē
en werdē Dat syn alle dief
of mozdenerß dat wilcke vā
dē ketterß eñ ypocrytē eñ ho
ūdige prelatē wael vstaen
mach werdē Die die heilige
stryctē gnaelickē vstaen oft
vclaerē: Jnd die zielē der schaep
pē gratz dat syn oer onder
sactē eñ anderē myrsckē daer
by steellē eñ rouē: nyt desē
en sullē die gruede schaepkens
nyet horē Jck byn die doze
leide Jhūs vozt eñ soe wie dat
my in gruet toe wetē tottē ge
loeue inder heiligher kercken
die sal behalden wesen eñ hy
sal dan in gaen toe wetē i my
myt myñē eñ haep ẽñ hy sal
wt gaen toe wetē van deser
ellendē totter ewigher glozie
Jnd hy sal weyde vyndē dat is
voetsel in my Want van hyn
en sal hy vsaet werdē mt aen
sien myne gotheit eñ vā buy
tē mt aen sien myne mȳscheit
Die dieuē en comē nyet dan
om vderuē eñ die schaepkens
toe slaen ofer it come op dat
sy sullē moegē leuē eñ dat sy
dat leuē aūuloedich sullē hebñ
toe wetē nae maels alß sy vā
desen zytlickē leuē vscheiden
sullē wesen Want sy alß dan
een aūuloedich leuē sulle hebñ
vol vroudē

Ick byn een gruet heerde
eyn gruet heerde settet sy ziel
dat is syn leuē vm syn schaep
kens toe wetē ten myusten
Alß die persecucie der viandē
generael is eñ nyet aen gaen
de alleyn syne persoen oft alst
van noeden is om syn scaepē
toe vloessen van aen staende
perykel Dan is een ygelick
perlaet daer toe vbonden
een huerlinck eñ den die scaep
kens nyet toe en hoerē die
vliet alß hy dē wolf siet comē
want gemeenlickē soe suecket
die huerlynck meer tytlicke
loen dan die salicheit der my

schen Recht of onse lyc Jhus seg
ghē wolde dat wilickē it nyet
en doe want woe dat eñ mē
mich werf dat it van v scribē
eñ pharizeen vuoldyt byn ghe
west it en laet sy daer om-
nyet Want it wil myn scaep
kens van v wolnē belyeuē
eñ leyden sy mdē velde deb
ewighē leuens Ick byn eÿ ghet
heerde it kēne myn scaepkēs
dat ib schyete wie my wt myñ
nē volget eñ myñ scaepkens kē
nē my toe wetē dat it die waer
heit byn eñ ghatz soen byn Fñ
ghelick myn vader my bekent
soe bekene it ont hem Jnd ick
sette myn ziel dat ib myn leuē
vur myn scaepkens want
it wil vur hē steruē Op dat
sy by my eñ myné dout behal
den sullē moeghē wesen Ick heb
noch ander scaepē toe weten
die heydē die wilcke van deser
scaeps koye myet en syn dat
ib van v vioden eñ wt inwer
synagogen Fñ dese sal it
moetē mede in leydē toe wetē
In myn leermighe eñ passie
eñ sy sullē myñ shyne hoerē
In predickē van myñ herlighe
ewangelie: soe dattet een hoer
de sal werdē eñ scaeps koy
Of hy seghē wolde Ick sal die
vioden eñ heidenē doen comē
alle toe samē onder een ghe
loeue eñ eenicheit der heili
ger keerckē soe dat sy alle
toe samē wesen sullē onder
myn wet eñ myné ghebaedē
Fñ onder eyné hoerde myn
stede halderb die it hem latē
sal Myn vader die myñet
my eñ hy heuet my lief eñ
dat om deb willē dat it myñ
ziel dat ib myñ leuē soette vur
myn scaepkens

Nyemant en mach myñ ziel
van my nemē ayer it sal sy
vā my stellē eñ weder aen my
nemē alb my beheuet sal Fñ
dese macht heb it vā mynen
vader ontfanghē Die myñsche
heyt my woe sal it dy vōstāē
Scriptura Ick wilt doen Jnd
eÿ yegelick myñsche die ib ghe
mact van ziel eñ lyf toe samē
want soe wāner die ziel wt dat
lichaem vōscheydē ib: soe en ist met
mer eÿ myñsche ayer dat lichā
dat ib eÿ pryde op hem selue
Jnd die ziel straet op oer selue
Fñ deb ghelicx dan die ziel eñ
dat lichaem toe samē een vol
comē mynsche mackende syn
Doe was die ghebēdide Jhus
eñ ib toe samē eÿ volcomē myñ
sche hebbende eyn ziel eñ eyn
myñschelick lichaem Fñ daer toe
was hy ghot: soe dat syn ghotl
mytter myñschelicheit vereendt
was Fñ ghelick dan die ziel eñ
dat lichaem eyn myñsche makē
de syn Doe mact die myñsche
licheit van Jhū myt synre got
licheit toe samē eenē cristū

laet ons ontstecke onsen mont:
bernē monte onse begerte tot
hemelsche dynge Geyn tegensp
en weder roepe ons van der
vruchte der ewiger hochcit
geyn smeckende vur spoit en
mot ons vleide want ey dwaes
ganster ist: die m den weghe aē
siende is schoen grocne boemē
oste velden jnd vgeet daer by
waer hy heynē geet Daer om
laet ons desen guedē herden
Jhū nae volgen onder syn di
saylyne: laet ons blynē eñ die
stymme symre gebaedē eñ radē
laet ons hoerē Op dat wy
vdienē moegē van hem ge
noet toe werdē ¶ Gebet

Here Jhū x^e guede herde
die vur dyn straepē gesett heb
ste dyn toe eynē pryse dy lichā
tot eyn spyse eñ dyn blout tot
dranck: die onse doze buste ge
woirdē mder strydender eñ id
hemelscher kerckē Op dat wi
doer dy m comē moetē totty
bekēnet wy onder dyn straepē
eñ aen siet ons ontfermher
telicke ons selyckende m den
weeh der salicheit Op dat wy
dy kēnē moegē eñ dy selvē nae
volgēde dy gelick werdē Amet
en moetē wy hoerē die stymme
der vzender Alb der werlt des
vleysehs eñ des duuels myer al
leyn dyn stymme gerooent hoz
saeme synde dynē gebaeden
eñ raedē Op dat wy moegē
hebñ dat leuē der graue eñ glo
riē eñ uloedelickē Fñ dat wy
by dy hē moetē vyndē weide
der ewiger vsadynge Amē

¶ Woe dat die rodē Jhū op oerē
hochtyde eñ wymghe vā oeren
tempel steenē wolden

¶ Dat lxxxiij capittel

Enden wynter soe wa
ren die rodē taerlux
haldende groete fest
toe ihslm genaent Lucenia dat
wulcke m duytschē is luydende
beghusel oft vnpewynge
Eñ dese feste dat is
die feeste vander wymghe vā
den tempel gelic wy m onsen
kerstē kerckē die feestē vander
kerck wydighe taerlux halden
de Fñ die sake eyn wemch toe
vstaen: soe ist toe wetē woe dat
salomē den tempel dede grebñ
dē Optē x dach m detembry
eñ die hochtyt daer van die is
op den dach onder halden ge
weest ter tyt toe dat dē tempel
vandē babiloensche gebracke
eñ neder gewoipē wart dat
wulcke geschiedē als hy gestae
had mer hondert eñ xlij iaerē
beghynende van dē dage als
hy eerstē begoenē was toe ma
kē ¶ Dier nae als cyrus cō
mck was vā persen eñ meden
Doe heeft hy die genaughē rodē
m babilonē gevryt eñ quyt
gelaetē Fñ sorobabel rōmck
van iudeen synde jnd weder

Soe dat die gebn̄dide Jhūs xp̄s
hadde wt crachte van synre
gotlicheit macht syn ziel wt
synē lichaim toe nemē Fn̄ als
hy wolde die weder aen hem
toe nemē jnd in syn lichā wed'
toe stellē Gelic hy dede daer nae
als hy mynschelickē om onsen
wille aen dat cruce sternē wol
de Want totter vrē soe v̄schey
de die gebn̄dide ziel wt synen
alre heilichstē lichaim: jnd clam
neder hellē eñ v̄loest al daer
die hy myt synē heiligē bloede
eñ passien gecocht had Fn̄ daer
nae soe heeft hy die gebn̄dide
ziel weder aen hem genamen
in synre v̄rysseinsse: eñ naemals
is hy alsoe op geclomē sitende
aen die rechter hant dat is in
die gotlicke macht gatz syns
vaders Fn̄ als Jhūs dese vur
seide waerdē gesprackē hadde
Soe wordē die iodē ander ond'
lynge twedrachtich want die
somyge die seidē Hy heeft dē
duuel bynē waer om soe hordi
hem Die anderē seidē dyt en
syn geyn waerde vā yemāt
die dē duuel bynē heeft: mach
yemant die den duuel bynen
heeft die blyndē doen sien of
oer ogē op doen Recht oft sy
seggen woldē soe danich werc
ke is alleyn in die macht gatz
Daer ō ist gatz werck

Moralizacie eñ leeringe

In dyt ewangelio soe heeft
die suete hē Jhūs willē toenē dat
noch wysheit noch guet leuen
nyet en doech noch v̄dientlickē
en is dan doer hem Fn̄ dat ons
ōmoegelickē is toe leuē sonder
hem Daer ō seit hy wie nyet ī
en gaet doer die dore in die koeye
der schaepē: dat is doer xp̄m ī
die heilige kerck die is een dief
eñ eyn mordener eñ alsulcke sy
alle ongelouich eñ alle quade
kersten Fn̄ quaede prelaeten
oft herderē oft by symonien cō
mē tot eenigē staet of dignitey
tē oft gelostē Mer die in gaet
in die koeie doer die rechte dore
dat is dat gelove xp̄i eñ doer
syn ootmoedicheit eñ ander
dochdē daer toe geroepē eñ ge
carē synde ō die toe voedē myt
waerdē eñ exempelē die is een
recht herde der schaepē Fn̄ die
schaepē horen syn stym̄e dat
is sy ontfangē syn leerē eñ sy
volgē hem by naevolgynge syn
re gueder werckē Want sy kē
nē hem eñ sy v̄blydē hem in sy
stym̄e Aldusdanige ~~heyder~~ heir
de is die suete Jhūs eñ aldus
wort hy bekent eñ nae geuol
get van synē scaelkens die hē
mynē daer af spreeckt die hei
lige leerer Gregorius aldus
Die schaepē xp̄i sullē weyden
vyndē want wi hem myt sym
pelre hertē nae volgē die wort
geuoit myttē voitsel der ewiger
groenheidē Daer om broders

m nudeen geconiē synde Die
heeft dē tempel toe ihzlim weder
baen makē eñ gebñdidē Hñ dat
hochtyt van den was mē halfē
de xxiiij dach van den meer
te vnd dyt was duerende tot da
Anthiochꝰ desen tempel besmet
te myt afgadiē settende sy af
gaden in dē tempel Hñ hier nac
soe heeft Judas machabeus te
sen tempel doen suuerē eñ vā
nyes doen gebñdidē Hñ dyt
geschiedē op dē xxv dach in decembri
Doe dat van der tyt vort tot
xps tydē tydē toe soe ys dese feest
optē xv dach in septembri allē
tyt gehaldē geweest Hñ op die
tyt van deser feestē soe ys die
gebñdide Jhūs tot ihzlim gecō
mē eñ hy was wandelende in
salomoens poertael struckende
aen dē tempel Al daer salomō
toe staen eñ gaede toe aenbedē
plach Hñ soe syn die scribē eñ
pharizeē daer tot Jhū gecomē
om trynt Jhū staende myet ō
die waerheit ofte wat gueds
van hē toe hoerē Oer op dat
sy hem in synē woerdē begri
pē soldē moegtē Hñ hebñ tot
Jhū geseit aldus Hoe langhe
afueemstu onse ziele dat ys
woe langhe saltu ons trucen
in deser maniere dat wy in
twifel blyuē vnd myet wetē en
sullē daerluckē wie du bistc toe
wettē Ofstu puer mynschē oft
dattu xps bistc dat ys die waer
achtighe messyas in der wet ōb
gecomēde lauet oft myet Hñ
daer om soe wult ons doch nv
dat dat apenbaer ōtclarē eñ
segghen ofstu xps bistc dē wy
hē bendē ofte myet Herdt oft
sy seggē woldē al waest soe dat
sy dat myet en meendē Wy
willē dy vur xpūs haldē in
den dattu dat bistc Die gebñ
dide hē Jhūs die oere luyder
hertē eñ meymighe wael wiste
eñ bekendē die heeft toe hem
geseit Ick segh eñ spreect v
eñ dy en geloeft my myet deb
Die werckē die ic in dē name
myns vaders werckc die ge
nē getuychemsse van my toe
wetē van mynre gotheit
want sy myet geschien en moc
gē anders dan vā got Of hy
seggē wolde Jt en is geyn noit
dat ickt v seggē want myn
werckē tuygē van my wie
dat ic byn Voert sende hi mer
dy en geloeuet ny myet wāt
dy myet en syt van mynen
schaepē dat is ōnosel eñ ont
moedich Oer hoūdich eñ
quaet daer om sydy vblynt
Wyn schaepē dat syn ontnoe
dighe mynschē die hoerē my
stymme toe wetē my gehorsā
synde eñ ic kēne sy eñ sy vol
gen my Hñ ic geue hem dat
ewighe leuē eñ sy en sullen
myet vergaen noch nyemant
en sal sy nemē van my of vā

mynē handē Myn vader dat
goen dat hi my gegenē heeft
dat is alre meest toe wetē die
van hem hebbe die en mach
nyemant nemē wt synē han
dē of hi seggē wolde Alsoe en
mach oic nyemant mȳ schae
pē nemē wt mynē handē Hort
seide hy Myn vader eñ ic wy
synt een want ic byn in mynē
vader eñ mȳ vader die is my
Die ioedē dyt van Jhn̄ hor
ende die gauē wt dat goen dat
sy bynē inder hertē haddē Doe
namē sy steenē om dē gebn̄di
dē Jhn̄ daer mede toe steenē
eñ doit toe werpē Eñ die gue
de hē Jhūs dat sach soe heeft hi
sy myt redenē willē v̄wynen
eñ heeft tot hem luydē geseit
aldꝰ Ick heb v luydē myt voel
guede werckē wt trachtē van
mynē vader getoent om wat
werckē van dē wildy my dan
steenē Of hi seggē wolde Des
soe soldy my billicx eerē Die iodē
antwaerdē Jhn̄ daer op seg
gende Om dyn guede werckē
wille soe en steynē wy dy myet
mer wi willē dy steenē ō der
blaspemiē want daer du alleȳ
een mynsche biste Doe maerstu
dy selue got eñ segste dattu ee
nich myt got biste ~~biste~~ Die ge
bn̄dide Jhūs willende oere luy
der boesheit myt guetheit eñ
sachtmoedicheit tempereren
of v̄wynē die heeft tot desen

ioden geseit In uwer wet soe
staet doch geschreuē Gy sydt
alle gader gade toe wetē die
gotlicheit mede deilē de gelick
de ꝓphetē syn gewest die by
graciē een deel vand̄ gotheit
gehadt hebn̄de syn in dē scriftē
gadē genoemt Eñ daer ō voel
toe mer soe moechdy my vur
got haldē den wilcke die vader
geheiliget heeft Toe wetē van
ewicheit nae der gotheit eñ nu
in volheit der graciē nae die
mȳsheit Want die gotheit in
my eñ myt mȳ mynschelicheit
gemeen eñ v̄enicht is dat wilc
ke dat gy wt mȳ werckē be
kenē mocht Eñ daer om ist dat
ic gatz myns vaders werckē
nyet en doe: soe en wilt my
nyet geloeuē toe ~~wete~~ wettē
dat ic gatz soe byn Want dat
toene ic myttē werckē: Jnd en
wyldy mȳnē waerdē nyet ge
loeuē: soe geloenet mynē werc
kē Op dat gy wettē eñ bekē
nē mocht dat die vader ī my
eñ dat ic in dē vader byn Eñ
die ioden dyt hordē soe soech
tē sy wegen om Jhn̄ toe van
gē: Jnd hy is wt oerē handen
gegaen toe wetē by gotlicker
cracht dore hem luydē gaen
de Eñ alsoe laetende dat lant
van iudeen om oere ongeloe
uicheit willē: soe is hi weder
aū die iordane gegaen ter ste
den daer Johānes eerst mael

doepende was eñ hy bleef daer
een tyt myt synē discipulen
Och woe deerlic was toe sien
dat Jhūs myt synē discipulen
alsoe beschaemt van dē boesē
mynschē vlien moestē Int wilt
kē wael medelydē toe hebben
is Eñ voel mynschē quamē daer
tot hem nyet alleȳ lichamelic
kē Mer myt deuociē des hertē
eñ sy geloefdē in hem

¶ Meditacie eñ leeringe

In dyt euangelio soe wer
den vier teikenē geroert daer
by dat gatz schaepkens bekent
werdē ¶ Eerstē by guedē wer
ken die sy doen werdē sy bekent
toe syn die schaepē xp̄i toe we
tē leuende in ōgeueynsder sȳ
pelheit oitmoedicheit eñ ander
dochdē eñ werckē van ontfer̄
herticheit die wt mynē geschie
dē ¶ Dat ander teickē is aen
horinge der stȳmē gatz want
mȳ schape seit hy die horē mȳ
stȳme Eñ vierder hande stȳme
geeft xp̄us synē scaepē toe we
tē wtwendige v̄maninge by pre
dicatiē eñ heilige scryftē in
wendige inspiracie oft ingees
tinge Verleeninge van voel
tytlickē guedē eñ lichamelicke
geesselynge oft trybulacie
Meer want voel mynschen
dese stȳme nyet en hoerē soe
beclaecht hē des ons lief hē seg

gende Ick heb v geroepē eñ gy
hebt geweygert ¶ Dat derde
teickē is als xp̄s die waerach
tige herde die scaepkens kent
Eñ die kēms is gelegē in den
dat hy sy ciert mytten wapenē
der dochdē eñ myt teickenen
van guedē werckē Jnd dat hy
sy leert haeldē onderlynge mȳ
ne myt oerē enē naestē ¶ Dat
vierde teickē van kenissē der
schaepē xp̄i is als sy nae volgē
oerē waerachtigē herde wāt
quaede mynschē en willē xp̄m
nyet volgē Mer sy vliē eñ af
keerē hem seluē vā Jhū mer
die guedē volgē hem myt gue
dē werckē Die sōmyge oic vol
gen geueynsdelickē gelick die
ypocrytē Die sōmyge traech
lickē gelick die trage eñ slappe
mynschē Die sōmyge sorchuol
delick gelick die goen die inder
mynē gatz vierich syn ¶ Item
vort op dat goen dat die iodē
xp̄m steen woldē: soe scryft
scē Ambrosius aldus dat goen
dat wilcke doen dede den iodē
xp̄u v̄uolgende Dat doen nu
warachtilickē quade ~~kest~~ kerstē
die qualickē leuē want sy steenē
eñ doedē xp̄m toe wetē in hem
seluē: xp̄us is die waerheit die
vrede die iusticie Die goen dā
die om die valscheit achter latē
die waerheit om die twedracht

hatē vrede eñ eenicheit ō tyt
licke loen achter laetē die recht
uerdicheit die en schynē nyet
anders toe doen Dan toe stee
nē toe crucē eñ toe doedē xp̄m
want syn gauen dodē sy in
hem seluē ¶ Aldus soe wort dā
onse hē Jhūs van den mynschē
gesteent nyet alleyn myt qua
den werckē eñ blasphemien
mer oic als sy oer hertē v̄har
dē myt quadē gedachtē eñ
quadē wille Want elick qua
de gedachte eñ quade wylle
is eynē steyn die tegē got
geworpē wort: alsoe Beda
tuyget Daer om v̄maent ons
Ambrosius aldus Siet broders
dat gy Jhm̄ nyet en steynniget
by quaede werckē ofte quae
den gedachtē Mer of gy seg
gē wolt woe die sunde der ge
dachtē soe swaer: ~~al~~ is: als sy
nyet en comt tottē werckē
Soe suldy wetē dat al die redē
der sundē is gelegen int herte
daer wilcke xp̄us syn wonin
ge in heeft Daer wt hy myt
quaedē gedachtē v̄dreuē wort
Here Jhn̄ xc doit ¶ Gebet
my die wydynge eñ v̄nyewy
ge in dē tempel mys hertē geis
telick celebrerē altyt my seluē
v̄nyeende eñ op clymē ī myn
herte Verleent my guede wer
kē toe doen die getuychenisse
van my geuē eñ dyn stymme
toe horē geloeuende mytter her
tē Eñ gehorsaem synde mytte
werckē eñ dy toe volgē by nae
volgynge der gueder werckē
Eñ onder dyn schaepē ontfer
hertelickē bekent toe werden
van dy Hē bewaert my oic
dat ic dy nūmermer van my
en v̄drieue myt quadē gedach
tē eñ willē oft quade sprake
oft werckē als myt steynē mer
dat ic altyt geuoelē moit dy
toe wōnē in my by gratiē Ay

¶ Woe dat die scrybē eñ phari
zeen die discipulē Jhū berispē
de warē om des willē dat sy
myt ongewaschē handē aten
sud vā sōmygē statutē der
pharizeen tegē die wet gatz
¶ Dat lxxxv capittel

Syet tegen staende
dat die gebūdide
hē Jhūs wt ihrlm̄
int lant van galileen v̄taegē
¶ Doe hebbē G ¶ was
hem die scrybē eñ pharizeen
nochtans daer geuolcht eñ dat
om hem toe berispē eñ dē volc
ke contrarie toe mackē It is
waer dat nae moyses eñ an
derē syn nae comelynge die
heilige ꝓpheten eñ ander pre
laetē voel dyngē inder ioetsch
wet in geset gewest Gelick
als nu in onsen kerckē vādē
pausen eñ bisscoppē vā vastē
Eñ vierē eñ der gelickē voel

dyngē in geste seettet syn On
der anderē soe was in gesettet
onder den ioden dat sy geyn
broit broet etē en solden
dan myt gewaschē handen
Eñ dyt was in geset om des
willē dat onder die waerde
der ꝓphetē gescreuē was al
dus Wasschet v eñ weest reyn
eñ west gesuuert gy die dra
get die vatē gatz Wilcke
waerdē al ist soe dat sy toe
v̄staen syn van dat herte reyn
toe makē· sy v̄stondē nochtās
soe dainge waerdē vād reyn
icheide van butē Eñ want
die discipulē xp̄i geleert warē
van oerē lieuē meester Jhū
dat sy hem van bynē in wen
delickē reyn soldē haldē van
allē quadē werckē Doe en
hebbē sy op die reynicheit vā
butē nyet voel geacht: soe
dat sy op eyn tyt broet warē
etende sonder oer hande toe
vorē gewasschē hebbende
Eñ als die scribē eñ phari
zeen dyt sagē: soe syn sy tot
onsen herē gecomē seggende
Waer om soe aūtreden dy
discipulē die insettinge van
onsen alderē eñ vursaten
want sy en wasschē oer hā
den nyet eer dat sy etē Nv
is waer dat got in synē ge
baedē dit gebiet Dat wy on
sen vader eñ moder eeren
sullē dat is in by staen eñ
hem luydē nae onsē v̄moegē

toe voedē eñ toe onder haldē
Die scribē eñ pharizeen die
die wynynge eñ profytē van
den offer handē in den tem
pel onder hem deyldē Die had
dē tot oerē profyt oer wet
v̄claert: dattet beter eñ sali
ger was gade in dē tempel
toe offerē Dan vader eñ mod̄
toe voedē daer mede Eñ oft
die vader eñ moder eenich
bystant warē eysschende dat
dat kynt tottē vader eñ mod̄
solde moegē seggen Het is
beter dat ickt gade in den
tempel offere Want hi onse
oūste vader is Jnd yt sal v eñ
my comē tot profyt vur gade
Jhūs daer om nyet willende
antwaerdē op die vrage der
ioden: als van dē handē toe
wasschē noch sulcke insettyn
ge nyet wyllende straeffē Die
heeft sy in meere sakē willē
straeffen die tegē die wet
gatz warē Eñ hy heeft tot
hem luydē geseit aldus Waer
om sydi dat geboet gatz auer
tredende aūmytz v insettinge
Die gebaedē gatz die seggen
Eert vader eñ moder toe we
tē hem bystaende eñ toe hul
pen comende eñ den werdic
heit bewisende Eñ die vader
eñ moder vloect die sal daer
om steruē Jnd gy segget toe
wetē by uwer insettyngen
tot uwē profyte Doe wie dat

syn vader of moder toe seit
Soe wat dat ic den tempel
gegeuē heb of geoeffert dat
sal v toe baeten comē Dat hi
myttē synē vader oft moder
altoe vorē nyet schuldich en
is toe eerē toe wetē hem by
staende in oerē noedē Eñ alsoe
hebdi dat geboet gades van
onwerdē gemact vandē alders
by toe staen Eñ dat myt uwer
insettynge dienēde tot uwer
gierichеit Vort soe heeft sy
Jhūs beryspt van oere ge
veynsder heilicheit seggende
O gy ypocrytē woe wael heeft
ysaias van v geprophetiert seg
gende Dyt volc eert my myt
tē lippē mer oer hertē synt veru
van my sonder sake Dat is
sonder ȳnicheit soe oeffenē
sy my: sy leerē dē volck leer
ingē eñ gebaedē tot oerē pro
fyt eñ nyet tot mynre eerē
Dyt mach wael geseit wer
dē vandē goenē die ander
mȳschē wael leerē: eñ seluē
qualickē leuē Eñ daer nae
soe heeft die gebūdide Jhūs
tot hem geroepē die scharē
vandē oitmodigē volck hē
naeuolgende eñ hy seide tot
hem aldus Hoert eñ v̄staet
dat goen dat in dē mont gaet
dat en besmet die ziel nyet
Mer die waerde die wttē mō
de gaen die besmettē dē mȳ
schē toe wetē die wt quaden

gedachtē comē Eñ dyt seggende
soe syn syne discipulē tot hem
gecomē seggende Her weet
dat die pharizeen in desen
dyn waerde ontsticht eñ be
scaemt van hēnē gegaen sȳ
Jhūs die seide weder tot synē
discipulē Soe wat plantē dat
by mynē hemelschē vader
nyet geplant en is: dat is al
le leeringe der mȳschē die der
wet gatz nyet gelick en is die
sal mytter wortelē wt getae
gē werdē Recht of hy seggē
wolde: oere luyde wysheit eñ
vur nemē dat sal toe nyet
gaen myt hem want sy en heb
ben geyn guede wortel noch
fondament daer om seide hy
vort Laet sy gaen toe weten
tot oere v̄doemenisse waert:
eñ schouwet oer leeringe Dy
synt blynt eñ leitz luydē der
blyndē die sy regierē want
myt oere dwalynge: soe v̄
blynden sy anderē eñ leidē
sy ter hellē waert Want ist
dat die eyn blynde den ander
en blynde leidet: soe vallē sy
beyde in dē graue Peter dit
horende seide tot onsē hē Jhūs
Wylt ons beduydē dat goen
dat gy toe vorē geseit heb: wat
in den mont gaet ꝛc Jhūs ant
waerdē hē Eñ v̄staet gy dyt
Alle dat goen dat in dē mont
gaet toe wetē dat gy etet of
dryncket Dat gaet in dē buyt

eersten eñ nae maels benedē
wttē lichaem Eñ dyt en besmet
den mynschē toe wetē geiste
lick nae der zielē wael v̄stande
Ten sy dat in dat eten eenige
sunde gelegen sy toe wetē: soe
wāneer dattet nyet gulsichlic
en geschiet of op vast dach oft
in v̄baedē spyssē Meer soe wat
wttē monde gaet dat comt wtt
hertē dat is wtter ōsuūheit des
hertē Gelick die stanck comt wt
eynē vuylē putte eñ dat besmet
den mynschē toe wetē ~~dan hy~~
~~toe vorē~~ noch mer dan hy toe
vorē was Want wt eynē qua
dē hertē soe comē quade gedach
tē ind daer wt comē dan quade
waerde eñ quade werckē Als
doitslege aūspeel oncuysheidē
diefte quade getuygē quade oer
delen blasphemie giricheit be
droch achter clap Eñ der gelickē
dat synt die den mynschē be
smeyttē toe wetē van bynē eñ
in synre zielē Mer myt onge
wasschē handē toe eten en be
smet van bynē nyet

Leeringe

Dese quade gedachtē seit Au
gustinus die en comē nyet al wt
ingeuē des duuels: mer oic wt
beroerē ons eygen willes Mer
guede gedachtē die synt altyt
van gade Dic seit hy dat die
duuel nyet en siet die inwen
dige gedachtē der zielē Mer
by somyge teikenē soe leert hy
sy duc wil kenē Mer die secre
ten des hertē die kent got alley
ind om die quade gedachtē toe
weder staen: soe leert ons An
celmus seggende aldus Desen raet
den ic v geue dē v̄staet eñ ont
haelt om wt toe sluytē quadē
wille eñ quade gedachtē En
wilt nyet strydē myttē v̄keer
dē gedachtē oft v̄keerdē wille
Mer als sy v moelickē syn soe
becōmeert v herte sterckelickē
myt eenigē orberlickē gedach
tē oft willē totter tyt toe dat
die quade gedachtē v̄scheydē
Want nūmermer en wort
die gedachtē oft wille v̄dreuē
dan myt anderē gedachten
oft willē die der gelickē nyet
en syn Eñ als gy wilt beddē
of op guede meditatie hebbē
eñ dan van anderē gedachtē
moelickē syn soe en wilt ~~no~~
nochtans daer om nyet ach
ter laetē dat selue guet dat
gy begonē hebt Op dat die
viant dat ingeuende hem
nyet en v̄blyde dat hi v dat
guede heuet doen achter latē
Mer in der vurschreuē mam
ere die v̄sma dende soe v̄wynt
sy Eñ alsoe lange als gy daer
tot geen vol consent en geuet
soe eñ bedroeft v van den nyet
Op dat sy myt droeuicheit
nyet weder en kerē tot uwer
memoriē Want dan werdē
sy lichtelickē gedoit als wy die

vonwerdigē toe ghenoeghē oft
daer om toe dynckē of daer wt
net toe doen want alsoe die
heilighe leeraer Jheronimus seit
Totter sundē die mynne werckē
volbracht wort en sulcx nīe
miermeer comē: ist dat gi die
vmanighe der sundē ter stont
mit hert doedet ¶ Item om toe
schouwē quade ghedachtē soe
ist seer ghiet dattet hert myt
ghode vēeneicht ist sy eē myet vō
stoert Want dat begheert ghot
die vā ons seggende Kynt ghe
ne my dyn hert Fī teghē alle
temptatiē ist sonderlinghe een
remedie dat mē ghot aenbam
ghe Daer om seit die heilighe
leeraer Augustinus aldus Ihe
alb ic dy aenbanghe soe ontlae
de ic my Jnd my en sal ghem
broeghen noch arbeit sm

Here Jhū xt ghenet ¶ Gebet
my die ghebaedē ghnade alsoe son
der ainderdynghē toe haldē dat
ic die vur alle dynghē sette eē
by eenigher oersaeckē van dē
myet en schendē Geue my oec
toe weder staen die ghulsicheit
in alle dat ghoen dat in dē mō
de des lichams comt eē op die
inwendighe snūheit des hertē
sonderlinghe toe merckē Fī
den mont des hertē eē des lich
aams neerstelickē toe bewaerē
Fī want myet ghenoch en is
die myschelick bewaernighe
Daer om soe bid ic dy heer
ynchlick seet eyn bewaern
ghe myne monde op dattet myt
in en come noch wt en ghe
dat my ghenstelickē in der ziele
eē vur dy besmettē mach Amē

¶ Dan dat vrouke vā chanaē
¶ Dat lxxxvj capittel

Ent lant vā chanaē
soe waren twe gro
te stedē die een ge
naent tyrus Jnd die ander sy
don gheleghē by dē berch van
lyban Fī yt waren heyden
sche steden H

Ende soe is die ghebūdide
Jhūs van desen strijdē eē pha
rizeen ghescheidē eē hy is ghe
ghaen in dyt lant van tyrus
eē sydon Fī alsi hy ghecomen
was in een huys ont toe rus
tē: soe is tot hem gheomē een
wijf wt chanaeē Fī sy heeft
tot Jhū myt luyder stemē ghe
roepē seggende Here dauds
soen ontfēnt v mynre myn
dochter die wort vandē duvel
seer ghequelt Fī die ghebndide
Jhūs eē heeft oer myet ghant
wort Fī alsoe sert die heilighe
leeraer Augustinus onse hē
Jhūs is wt dē huysse ghegaen
myt synē discipulē Jnd dat vron
ken heuet hem luydē ghenolghet
roepende eē byddende ō ont

fermhertichheit Doe dat die di
sipulen Jhū dyt synde eñ com
passie myt dat vrouwē hebben
de myt dat sy merctē oer groe
te deuocie eñ betrouwē die heb
bē tot onsē here Jhym gheseit al
biddende Here lact dyt wijf vā
y ghen want sy roept ons nae
die ghuede hē Jhūs die heeft sijnē
discipulē geantwoert seggende
Ick en byn myet gheseyt dan
totte salichēkeyt die vā ghen eñ
vādwaelt syn van dē huyse vā
ysrael Eñ mytte soe is dat vrou
wē vut dē ghebūdē Jhū gheromē
yem aenbedende eñ seggende
Here helpet my oft sy seggen
wolde Hē al ist dat it tot uw toe
dyn sinaepē myet ghewest en heb
it wilt nu werden Eñ toe den
trouwē soe aenbede it dy als my
nē heerde Jhūs antwaerden
oer Ten is myet ghuet dat brout
van den kynderē toe nemē eñ
toe werpē vut die honde Recht
of hy seggē wolde: ick byn vā
mynē vader ghesent principa
lick om den kynderē van ysrael
toe helpē eñ hē toe leerē: eñ got
licke teikenē toe doen Gy sijdt
eyn heydens wijf afghaē aen
bedende ten is myet redelick dat
ick [illegible] mm ghraice van dat
knyf ~~van dat kuif~~ van israhel
treckē sal eñ ghenē sy v Die als
honde sonder die wet ghatz leeft
Dyt vrouken heeft hier op ge
antwaert seggende ōmerb here
It is alsoe of sy seggē wolde
Hē ghseyghet waer it byn eñ
hont eñ v hont soe wil it syn
daer om soe wilt my voeden
want it en tan die taessel myn
herē myet gelactē Die heren
en viagē oer honde myet eñ
al ist dat sy viaget werdē doer
de eyn doze sy keerē weder doer
eñ ander Daer om hē ist dat
ghy my vādyst van v soe sal
it weder keerē tot v Eñ daer
om seit sy voert want die hon
dekens die eten vandē crummē
die vallē van dē tafelē oer hē
Oft sy seggē wolde Here ick
en eysche ghyn gheheil broet mer
als v hondekē: soe eysch it een
crumme Toe wetē die vloessmyte
myner dochter eñ soe bid it dy
dy om dyn ghraice alleyn betrou
wende op dyn outfermhertich
dyt van Jhū ghehoert: soe heeft
heuet hy totte wijfkē gheseit hē
selue mynlick eñ outfermher
telickē bewisende O wijf dyn
gheloue dy betrouwē is ghrot
dy ghesche nae dynē wille soe
du begerst Eñ oer dochter die
waert ghesont op der vrē eñ
stondē Die mynsche ~~ysraer~~
om en vhoerdē die ghebūdē
Jhūs dyt vrouwē myet als sy
eerst werf baet eñ ander werf
yem aen roepende eñ biddē
de naeuolghende Scriptura

Die gebūdide hē Jhūs en heeft
dyt vrouke̅ nyet v̄smaet gehadt
Mer hy heuet eyn luttelke̅ ge
swege̅ op dat oer ȳnige vieric
heit in oer v̄mertdert solde w̄
de̅ op dat sy toe meer v̄diene̅
solde Daer om ~~dat~~ sy in oere
vurycheit nyet en v̄slaepten
mer volherde̅ en̄ oer oitmoe
dichden soe en conde oer die
gotlicke guetheit nyet gewey
gere̅ die altyt aen siet en̄ nyet
en v̄smaet dat gebet der oit
moediger En̄ daer om want
sy groit gelove hadde soe v̄
creech sy dat sy bat ja voel meer
want sy bat om v̄loessinge oere
dochter en̄ nyet alley̅ dat en v̄
creech sy Meer oic rechtūdich
makende oer selue̅ en̄ oer doch
ter Want om groit gelove
des goene̅ die got bidt: soe ver
lent got duc wile meer dan
daer men om bidt En̄ alsoe
heeft ons die suete here Jhūs
myt desen v̄trecke̅ wille̅ leere̅
dat wy altyt myt volstandich
bidden en̄ weder bidde̅ sullen
sonder aflaete̅ Want sonder
twyfel ist dat wy myt oitmoe
dyger hertē rouwiger bidde̅
om dat goen dat salichis son
der twifel wy sullent va̅ gade
v̄creegen Moralizatie
Van desen dochtelicke vrou
ken sprecket sc̄e Jan crisostyus
aldus Aen siet die lydsamheit
en̄ oitmoedicheit des wyfs
die oer nyet bedroeft en heeft
vande̅ lone oere viande̅ toe
wete̅ der ioden die Jhūs kyn
dere̅ hetende was noch in oere̅
lastere̅ oft smaeden en ysse nyet
gemoeit gewest mer meer he
uet sy oer v̄moediget Wāt woe
die v̄smaetheit meere was woe
oere oitmoidiget meere was
schende was Daer om laet
ons naevolgen dyt vrouken
laet ons vast gelove hebben
soe wat wy got bidden recht
verdelicke̅ Dat wi va̅ gade
v̄crygen sulle̅ laet ons stant
tasticheit hebȳ ist dat ons nyet
geryngе en v̄hoert Dat wi
daer om nyet af en laete̅ va̅
bydde̅ tot dat wyt v̄crygen
En̄ ist dat wi ons nyet bequa̅
en rekene̅ om v̄hoert toe
werde̅ Dat wy dan sueckē
die hulpe va̅ geestelicke̅ my̅
sche̅: alsoe dyt vrouke̅ die disci
pule̅ toe oere hulpe̅ naem: en̄
dat wy alsoe sueckē dat ge
meyn gebet En̄ daer meer
betrouwe̅ in hebben dan in
ons selfs gebet Laet ons oic
hebȳ oitmoedicheit: als ander
mynsche̅ groit van ons genoe
lende syn Dat wy dan ōs sel
ue̅ mynder en̄ snoeder achte̅
en̄ oerdele̅ ten exempel va̅ de
se̅ vrouke̅: woe sy meer v̄ne
dert wart woe sy oer meer v̄
oitmoedichde̅ Aldus laet ons
tot hem roepe̅ oitmoedelicke̅

en vollyerdelic seyffende Ihe
sandb soen ontferme di my
re en he helpe Iwant die ziel
wort gequelt van de viant
die myet af en laet toe sundige
en blyuet alsoe m sunden
Here Jhu xpe it bid ¶ Gebet
di ontferuit di myure en he
helpt my m alle mynen noede
en quellynge der benozmge
en tribulacie En al ist soe he
dat ic vur dy geleest heb als
een hont en myet werdich
en byn van dy toe ontfangē
dat geheel bzot Dat is die
grotheit dymre gracie omer
geuet my cleyn cruymkens
een wenich van dymre gra
cie sonder wulcke my ziel qua
lick vande viant gequelt
wort Oer woe quact dat
sy oic is myt dymre gracie
sal sy vander gracie sunde
en viant vloyst werde want
dyn gracie is m der zielē die
werpt wt die sunde En mact
die ziel een wtuercre dochter
gratz Ame ¶ Vande stomen
en douen die beseten was
mytte viant ¶ Dat lxxxvij ca

En nae dat die ge
hundide Jhus dat
vronkē van thana
neen verhoert hadde En oer
dochter gesont gesmact en
van de duuel vloyst hadde
¶ Doe is hy wt dat
lant van tyrus getogē en
is gereyst doer sydon totter
zee van galileen mydde doer
dat lant van decapolis doer
wulcke lant die lozdame is
loepende En die lyde van
den laude al daer gelooft de
en betrouwe m Jhym hadde
die hebbe vur hem gebracht
Eene myssche vande duuel
besette: stom en doof wesen
de Jnd sy hebn Jhum gebede
dat hi syn gebundide hant
op den mynsche wolde legge
en hem gesont macke wolde
en vloesse toe wete den hy
geschacpe hadde Iwant we
Jhus geracte die wart ge
nesen Die gueder tuere Jhus
die altyt die goen vtroist
die m hem myt ynyger herte
aen roepen en bidde Hy en
heeft nutter apotecke geyn
truyde gehaelt Oer hy als
die ouste medecynre heeft
desen besette mynsche tot he
genaune besyde wt die schare
vande volck En hy syne ge
hundide vynger m des besete
mynsche oere gestrecke Ende
hy heuet myt syne spekel wt
syne gebundide monde des my
sche tongē geraect En hy heeft
op waertz gesien m den hemel
en hem vsucht Jnd hy seiden
mytte tot desen besete mysche
werde op gedaen toe weten
m dyne mont en oren en spreet

eñ hoer Ihñ ter stont syn syne
ogen op ghelake eñ syn tongse
ontbondē ghewest ind dat hy
mylte ghebaedē volcomelick
spraek eñ hordē Doe mȳsche
Waer om straeck Ihūs synē
upngher m deb mȳschē oere
eñ ghenaetē deb mȳschē ton
ghe myt synē speckel Script
Die ghebūdide Ihūs die ghenab
sontyb die mynsche hem nen
toe tasten oft toe raeckē wil
lende daer by toenē Dat hy
alb mynsche dat mstrument
wab doer wilcke syn got
lichept wab werckende Doe
dat die ghebūdide Ihūs m dyt
doende op waertz m dē hemel
sach hem ȳsuchtende daer by
hy thonē wolde Dat hy wab
eyn voltomē mȳsche eñ mylte
dat hy spraeck eñ seide wert
op ghedaen Ihñ dat dese mȳsche
wt dē waerdē ter stont spraeck
eñ hoerdē Ind by dē wolde hy
toenē syn gotlicke moechentȳ
Nemant mylte waerdē soe wart
die dunel witte mȳschē vlaghet
Ind die bandē daer mede dat
deb mynschē tongse ghebondē
wab die wart ōtbondē Doe
mȳsche Waer om wab die
ghebūdide Ihūs ȳsuchtende
Scriptura Ick heb dy voer
ghesent dattet die ghebūdide hē
hem selue bewisen wolde vol
tomē mȳsche toe wesē Dar
tan en ist myet toe vstaen dat
yt den ghebūdidē Ihūs yt vñ
noedē ib ghewest van synen
vader myt suchtē yt toe be
gherē want hy eyn myt synē
vader wab Alle dynck myt
hem ib wetende eñ werckē
de myer die ontfermhertighe
hē ȳsuchtende want hem deb
mynschē natuer iamerden
medehydē daer mede hebben
de: aensiende m wat eyghedom
deb viants dat die mynsche
ghecomē wab Ihñ dat nymmz
die eerst sunde Ind dat ontre
den vā Adam eñ dat hy on
ser alle last draghē moest eñ
van dē myt synre doot onb
vloesse solde Ihñ alb dyt aldus
ghescheit wab: soe benael hē
Ihūs toe wetē die dē mā daer
ghebracht hadde Ind die dyt
grote werck sagē Dat sy dat
nyemant en segghen en solde
onb exempel gheuende: dat
wy van onsē ghuedē werckē
geyn tytelicke eere begheren
suetkē en sullē Myet toe myn
soe is nochtans die ghoen dent
ghuet ghedaen ib: schuldich toe
danckē myt waerdē eñ myt
werckē die hē ghuet ghedaē heeft
Ihñ daer om al wast dattet
Ihūs begherte myet en wab
alb mȳsche om dat van dat
werck tytlicke eere toe ontfā
ghē Die luyde die dyt ghesiē had
den Ind die ghesont ghemaect wab
die en helēs myet af ghelatē sy

en hebn̄ den gebn̄dide herē
gedanct eñ gelauet synē lof
eñ eere onder die mynschē
breydende eñ seggende Gebn̄
dyt soe moet hy syn want hi
alle dynck wael gedaen heeft
eñ gemact heeft want die do
uē heeft hi doen horē Jnd stōmē
doen spreckē toe wetē Alle die
goen die hy genesen wolde
want al ist dat hier nyet ver
claert en wort dan van eyn
douē eñ stōmē Nochtans wa
rē daer voel douē stomē blyn
dē cropelē eñ ander cranck
mynschē genesen Mer onder
hem luyden was een die doof
stom eñ besetē was daer of
die genesynge alre meist toe
verwonderē was

Moralizacy eñ leeringe

Geestelick wort by desen
douē eñ stomē v̄staen die sun
dige mynsche die wilcke doef
is want hy stopt syn oren ō
got nyet toe horē sprecken by
predicatiē oft heilige scryftē
of by gotlickē inspiratiē wāt
by dese drie manirē spreect
ons got toe Jnd doef synde
Eñ hem nyet en horē Oic sy
sy doef want sy gade myt voel
waeldadē hem roepende nyet
en ~~hoerē~~ antwaerdē myt
danckaerheidē dat bekenen
de Doe is dan die ongehorsā
mynsche doef Eñ die ondanc
baer mȳsche stom is toe wetē
die oer oren noch mout nyet
op en doen Om die waerde
gatz toe horē eñ toe sprecken
Mer by dē genakē xp̄i soe wer
den beide die letselē en wech
gedaen Want wāneer xp̄us
by synre gratiē geraect dat
herte des mynschē: soe wort
hy oitmodelickē gehorsaem
deuoetelickē gade lauende
Item soe werdē wy vort nit
eynde geleert ydel glorie der
mynschē toe vlyen toe wetē
ist dat wy eynige tyt yt laue
lycs doen dat wyt nyet en doē
tot lof der mȳschē Mer dat wy
v̄bergē eñ swygen sullē Jnd
dyt comt alle contrarie Wāt
meer werdē sy gepresen die
oer guede werckē v̄borgē wil
lē haldē Dan die goen die sy ō
ydel glorie apenbaerē willen
Ist dat gy die glorie der werlt
vliet soe volget sy v mer sy vā
v Jnd vliet sy Daer om seit scē
Augustin⁹ den goenē die doch
dē heeft: soe ist eyn groete doch
de die glorie der mynschē toe
v̄smaedē Want dyt v̄smaedē
is bekent nit ansicht gatz Eñ
die goen die v̄smaet die oer
~~delēdes~~ delen des prysers die
v̄smaet oic die v̄metenheit
der quader v̄moeders Eñ yt

en is ghenen waerachtighe dochte
dan die trecken de is totte eyn
de daer des mynschē meest ghet
is Hū crisostomus seit dat die y
del ghloric lustich of bedrieth
lic is vblyndende dat herte
der ghenire die daer af ghenā
ghen werdē Doe ons seit hy wa
kē en aēnemē dē syne der ont
moedicheit die ons van ghe
ghenē is Iaet ons voel mē
schē ghloric vsmaedē want
ghenen dynck en mact dē mē
schē alsoe spotlickē en oneer
lickē noch alsoe vol confusie
als dese passie duet Want ghe
we begherē dat is sonder ghloric
we syn: myt waerachtighe
ghloric dat is we vsmaeden
en ghenen sorghe daer vā we
liebij mer totte ghoenē dat
ghot behaghet alle dynghe seg
ghende en doen Want soe
moeghē wy dat loen ontfan
ghē van dē ghoenē die neerste
lickē onse dynghē aensiet als
wy we vredē syn alleē vā
hem als aensiende ¶ Gebet
Here Jhū xe die entelic die
quaede achter laetste wilt
tomē doer sydon der predi
catiē totter zee van ghalilee
Des rouwē der bidste dee
ghenoch doens en des auer
ghaens tuysschē beidē eyndē
der caritatē Die woenē de m
die x ghebaedē: en aenneert
ons ter sydē der schaerē der
niēnich noldigher becommighe
Steect dē vyandē der beschei
denheit in die oren ons vōstās
en den smack der wisheit
in den mont onser begheerte
Op dat die bandē onsser ton
ghē ontbonden werdē tot be
richtē en dat wy sprieckē mo
ghē oprechtelickē myttē waer
dē en myttē werckē wet en
dracht ich synde van willē
Hū schouwē moetē wy den
lof der myschē Op dat de doch
douē moetē hoerē by bekeer
inghe Jnd die stōme sprieken
by blydnighe Amē
¶ Hoe dat die ghebūdide Jhūs
vōsaedē iiij xx mischē myt vij
brodē ¶ Dat lxxx viij capit

Hier nae als die ghe
būdide Jhūs xxxij
naer alt was soe
gheschiedent op eynē sōnen
dach den dertienstē dach in
aprili die mane xxij dage h
hebbende
Doe is die ghebūdide Jhūs
in die wildernisse ghegaē en
daer sittēde om hē te ver
rusten Doe is eyn ghroete
schaer van volck tot hem ghe
comē wt allē stedē en dorpē
van dē laude Hū sy hebben
myt hem ghebracht voel mā
ke en besettē mischē cropel
en siecke van allē ghebreckē
om vandē ghebūdidē Jhūs
vōtroost en ghesont ghemact

toe werdē Eñ die gebñdide
hē die heeft sy alle gesout ge
maet dat wilcke bydē volck
gesien is Doe hebben sy hem
van dē seer v̄wondert Jnd sy
hebben got gedanct eñ ge
lauet Eñ die gebñdide Jhus
die heeft syn discipulē tot hē
geroepē seggende My ont
fermt oft iamert aū dese
schaer Want sy hebñ my
nu drie dagē lanck genolget
eñ sy en hebñ nyet geten
Eñ ist dat ic sy ~~sendē~~ vā my
v̄laete oft toe huys waert
sende aldus nuchterē oft hon
gerich synde sy sullē onder
~~honger ontbrec~~ wegē vā
honger ontbreckē Want
die somyge van hem luydē
warē van vern gecomē Eñ
syn discipulē hebñ hē geant
waert seggende Woe solde
men dese luyde myt broe
de moegē v̄saedē: hier in d̄
wildernisse synde Eñ die
gebñdide Jhūs heeft hē luy
dē gevraget seggende Woe
voel broetz hebdi hier: sy
seidē vij Jnd luttel cley wys
sche Die gebñdide Jhūs ge
boedē dat men dat volck
solde doen sittē op die eerde
Eñ hy heeft gade gelauet
eñ die vij broedē genamē
op dat sy by dē genaeken
synre gotlicker handē ver
mēnichuoldicht solde werdē

Eñ hy heeft sy gebñdyt eñ ge
bracken eñ heeft sy alsoe ge
brackē synē discipulē gege
uē om dat sy den volck daer
van dienē eñ genē soldē Eñ
sy hebbē alsoe gedaen Jnd
daer warē eyn wenich vys
kens eñ Jhūs gebñdidē sy eñ
deden sy den luydē geuen
eñ sy hebñ alle gettē Jnd sy
synt v̄uolt eñ v̄saet geworde
Eñ sy hebben van dat auer
blyff genolt eñ den volcke
af gedragē vij koruē of man
dē vol Eñ deser die daer ge
ten hadden der was ōtrynt
iiij dusent Eñ als sy aldus
v̄saet warē soe heeft hem
die gebñdide Jhūs verloff
gegeuē eñ toe huys waert
laeten reysen Want myt
myt sulcke v̄wonderē eñ
suetticheit des hertē waerē
sy Jhūs aenhange dat si nyet
van hem scheydē en woldē
en hadde hyt hem nyet be
nalē Die mynsche ¶ En
is dyt nyet dat selue ewā
gely of teyken daer vur af
geseit is Scriptura
¶ En trouwē neent want
dat eerste geschiedē in den
somer Eñ op ten eersten
dach in den april op eynē
sonen dach die man alt
wesende xxij dage als dat
hoy op den velde lach End
dyt geschiedē eñ geviel inde

wynter op eÿ saterdach die
mane alt wesende xiij dage
Eñ mit eerste soe eñ waeren
nyet meer dan vyf broede
eñ twe vysche Eñ daer warē
vyf m mynschē v̄saet Jnd xij
korue vandē aūblief gebleuē
Eñ in dyt stuck en synt nyet
meer dan iiij m mynschē ge
west Jnd daer synt vij brodē
gewest Eñ vij korue gebleuen
eñ aū geschotē ¶ Meditatie
eñ Leeringe

In desē dat die suete hē Jhūs
seide Myn ontfermt der scharē
soe merct O mynsche dyt toe
syn een woert van groter
mynē eñ suetticheit comende
wttē bÿnēstē meerch des hertē
xp̄i Eñ alsoe gerakende dat
bÿnēstē onser hertē want ten
is nyemant anders die onser
ellenden ontfermet alsoe got
onse schepper duet Wilcke
ontfermthertichеit gaet bauē
alle syn werckē Eñ alsoe had
hy medelydē als waerachtich
mynsche Jnd hy v̄saeden dat
volck als waerachtich got Die
redē daer af was oer lanck
moedicheit in hem nae toe vol
gen toe wetē drie dagē inder
wyldernisse eñ oer groete noit
die sy haddē Jnt wilcke schienē
de is oer groete deuocie tot
Jhūm eñ myt woe groete beger
te begertē dat sy hem aenhÿ
gen aenhorende sÿ suete leerin
¶ ge

eñ aenschouwende sÿ mynlic
aensicht Eñ aensiende sÿ wō
derlicke werckē tottē wilckē
sy alsoe groete begerte tregē
dat sy op oer gebreck nyet sorch
voldich en warē: eñ bleuē iij
dage myt Jhū in der wilder
nisse sonder spysse ¶ Mor
ralizati eñ Leeringe

Hier om want die scharē
van dē volck Jhūm volgende
drie dage: op dat hy oer sieckē
genesen solde Jst dattu mÿsche
~~wil~~ wilste dyn geestelick siecher
dē genesen toe werdē soe vol
get oic den herē geistelicken
drie dage Daer af dē eerstē
dach sal droefheit des rouwē
Den anderē scheinte d' biech
tē Die derde arbeit des genoch
doens Dit synt die drie dage
in den wilckē mē gaet in die
wilderinsse der penetencien
om offerē een bequame sa
crificie Eñ om van hem īder
zielē genoet toe werdē by sÿ
re gracien ¶ Gebet

Here Jhū xo ontfermt v
auer die scharē vandē rouwi
gē eñ begÿnende vandē recht
uerdigē eñ vortgaende vā
den volcomēdē eñ contemple
rende by driē dagē des berou
wes eñ der bichtē eñ des ge
nochdoens Eñ by victoriē d'
werlt des vleisschs eñ des du
uels by gesichte lichamlickē
ymagineerlic eñ geestelicke
v̄wachtende genade gracie

eñ ghone Ohe vsaet die eerste
myt beschendender sorchuoldic
heit: hoede vrese begeerten eñ
wake Versaedt die twede by
den geest der vresē der gueder
tierenheit kēmse sterchent racht
vstants eñ wisheit Versaet
die derde by die drie ghaven
~~des lichaems hier m haepe tc~~
~~wassen mocht minder toecomēde~~
sielē eñ vier ghauē des lichaēs
hier m haepē die wassē mort
nider toe tomēder zalicheit Aū
Vā dē blyndē vā bethsayda
Dat lxxxix capittel
Ib die ghebūdide he
Ihūs dese schaeren
aldus vsaet synde
van hem vlactē hadde Doe ib
hy myt synē discipulē toe scepe
ghegaen snd syn ghetomē mt
lant van dalmanutha eñ lert
mt eende vā dat lant van
magedam
Eñ die pharizeen daer syn
de die syn tot Ihym ghetomē myet
wt mynē nier om hē laytē toe
leyghe eñ toe beryspen Eñ sy
hebben tot Ihym ghesent aldus
Ist dattu biste xps eñ ne ghat
soen soe toene ons ey teckē
vandē hemel willende Ihym
temptere Eñ die ghebūdide
Ihūs hem vsuchtende eñ aū
myts oere quaetheit hem be
droeuēde die heeft hē geant
woert seghende alsd Alst anet
ib soe seghet ghy It sal claer weder
syn want die hemel ib roet wār
dut wille alsulcke teikē des
auents ib ey bewyb vā schoenē
toe tomender claerheit van tyte
Eñ des morghens seide hy soe seghdi
It sal tempeest syn want die he
mel blyncket eñ dut wille ist dat
ey teickē vā tempeest Of hy segt
ghen wolde Gy weettet die tyte
toe bescheydē wttē teickenē des
hemels daer ghy nyet m gheleert
en sydt mur seghende claer ost
vegen Eñ voel meer soldi billicx
my weten toe syn waerachtelic
ke xps doer die heilighe screyfte
ver wet eñ der ppheten daer nr
ghy gheleert sydt Daer om seide
hy voert dat aensichte des hemels
weet ghi toe oerdelē dat ib die
sheltheit der lucht toe wetē by
teickenē die nochtans bedrech
lick sy myer die teikenē v tyden
toe wettē myns toe tomste van
den ppheten mur ghesent die en kent
ghy myet toe wetē myt ongelouch
heide eñ mdicheit Eñ alsoe heeft
die ghebūdide Ihūs dese phari
zeē myt oere gheselscop ghelactē
eñ hy ib myt synē discipulē we
der toe scepe ghegaen eñ ib aū
dat water van ghenezareth ge
uarē Eñ alb sy aū dat water
ghetomē warē soe bedachten
hem die discipulē dat sy ghen
broet myt hem ghenamē en
haddē Eñ dat sy al daer mt scepe

nyet meer dan een broet en had
de En die gebūdide Jhūs die
seide tot synē discipulē eñ gebo
de hem dat sy hem soldē wach
ten vanden pharizeen eñ vā
herodes deessem Die mynsche
¶ Wat is dat toe seggen wat
meent die gebūdide heer myt
desen deessem Scriptura
¶ Om wael toe v̄staen soe is toe
wetē dat deessem nyet anders
en is dan v̄suert eñ ~~v̄uilt myt~~
v̄uuylt mele En als dat v̄uuylt
meel myt reynē eñ guet meel
gemenget woert: soe duetet
dat guede meel hem v̄heffen
eñ op gaen En alsoe die phari
zeen vol quader houdiē eñ
gierichеidē eñ quader leerin
gen warē: eñ soe oic sonnige
vandē ioden warē haldende
eñ dwalende seggende Dat
herodes messias solde wesen
daer van die ꝓphetē gespra
kē geschreuē haddē Aldus soe
was des gebūdidē Jhūs mey
nige dat sy hem vandē phari
zeen eñ quade ioden wachtē
solden dat sy by den eñ oere
quade leeringe eñ vurnemē
nyet v̄leyt en solde werdē Die
gebūdide Jhūs die meydē hy
solde hem luydē wael van
broede besorgē alst hem noedē
wer En als die discipulē hor
den dat oer h̄e eñ meester hē
luydē seidē dat sy hem wachtē
soldē van ~~herodes~~ den pha
rizeen eñ herodes deessem
soe meyndē sy dattet syn wil
le gewest waer dat sy hem
wachtē soldē vandē pharizeē
eñ herodes broet Die gebū
dide Jhūs dyt v̄stande heeft
tot synē discipulē geseit War
om soe fantaseerdi waer ō
soe twyuelt gy cleyn van
geloeue om des willē dat
gy geyn broet en hebt Oft
hy seggē wolde En kent di
of en v̄staet gy nyet synt
v hertē v̄blynt eñ merct gi
nyet Hebdi nyet ogē eñ en
siet nyet en hebdy geyn orē
en hoert gy nyet ist v ver
geetē eñ gedynck v nyet dat
ic vyf brodē brack ond' vyf
dusent mynschē Woe voel kor
uē vol stuckē warē by v vā
dat aū blyef vandē stuckē
genamē Die discipulē die
antwaerdē eñ seidē xij Jhūs
seide vort En dat ic oic vij
broedē onder iiij M mynschē
deyldē toe wettē in soe dam
ger mamerē dat sy alle ga
der v̄saet warē En woe voel
ma ndē vol stuckē naemdi
weder van dē brodē Dy ant
antwaerdē vij ma nden
Jhūs die seide hem luyden
weder Woe cometet dat gi
nyet en v̄staet Recht of hy

of hy seggen wolde Arme
herten en merct gy nyet dat
ic soe wael als iw dyt een
broit v̄meerderē mach als
ic tot anderen tydē ander
broet gedaen heb Eñ mytte
soe quaem die gebñdide Jhs
eñ syn discipulē in die stat
van bethsayda Eñ daer hebñ
die luyden vander stat eynē
blyndē mā vur Jhm gebracht
hem biddende mytte gelove
eñ gueder ynicheit Dat hi
den blynde wolde aentastē
want sy warē in den gelo
ue dat die blynde mytten
aentasten gesont solde wer
dē Eñ onse hē Jhus die heeft
hem utter stratē daer sy ī
warē geleit Eñ hy heeft sy
hande optē blynde geleit eñ
in des blyndē ogē gespuwen
gehadt Jnd vragende dē blyde
of hy yt sage Eñ die blynde
die antwaerdē hem Ick sie
die luyde wandelē als bomē
Die mynsche ¶ Woe v̄stae
ic dat Scriptura ¶ Die blyn
de en sach noch nyet volcō
melickē eñ claer Mer hi sach
duysterlic gelick men by nach
te of van vern siende is Eñ
daer om leidē die gebñdide
Jhus ander werf syn hant
optē blyndē Jnd hy begaen
claerlickē toe syen eñ syn
gesicht is hem claerlic wed
gegeuē Die mynsche ¶ war

om en v̄lichtē die gebñdide
Jhus desen man nyet ten
eerstē mael Scriptura
¶ Daer en is geyn twyfel aē
die gebñdide eñ almoegende
hē en hadde desen blynde myt
tē ierstē eñ myt eynē warde
moegen siende makē in dē
hy gewolt had Mer hy heeft
willē toenē synē discipulen
dat sy noch nyet volmact of
geheel siende en warē Eñ
al wast soe dat sy eens deels
siende gewordē warē by die
leeringē van Jhu oerē meest
eñ syn teikenē eñ myrakelē
dat sy naemaels noch bet siē
de eñ v̄standelre solde werdē
toe wetē nae die passie eñ v̄
ryssenisse van Jhu oerē meest
Eñ als sy dē heiligē geest ont
fangē soldē hebñ: eñ ten ande
rē om toe beteykenē des
mynschē inwendige blynth
in v̄staende die wilcke alleyn
selen eñ schoen van grade
v̄licht moet werdē Dōmyge
die willē seggē dat dese blyn
de eñ die goen die hem gebracht
haddē int eerste geynē vol
comē geloeue eñ betrouwē
in Jhm en haddē Eñ dat die
gebñdide Jhus die gesonth
in soe danger maineren
v̄toech op dat sy by den myd
del volcomē geloeue eñ betrou
wen crygē solden Eñ dese
blynde mā siende gemact

siende Doe heeft gebūdide Jhūs hem toe huys gesent Hū henet hem benalē gehadt nyet op ter straetē toe gaen: mer m synē huys toe blyuē om toe toenē Dat hy van synre gratiē eñ gueden werckē gey my stelick lof en begeerte

¶ Moralizatie eñ leeringe

Geestelick by dese ymeteliche lodē soe moetmē vūstaen die gheyn die hem vanandere myūstchē dyngē onder wondē willen eñ van oerē eygenē consentiē Daer sy m solde moegē lesen en oerdelen sy nyet Daer af seit sē Jhero m⁹ nauwe suldy yemant vūden die eyn onbetruppelick leuē toenen wilt toe leyden hy sal eyns anderē vremde leuē betruppē Hū also heeft dyt quaet der mynschē herten benaūgē soe dat die goen die van anderē sundē vern geschey den syn m dyt gebreckē vallē deß m eynē vremdē strycks des viants Woe wael nochtan dat also sē Augustinus seit lauchter ist dat herte den bekent is syn eygen tranchert Dan die onder suchet die constellatiē des hemels eñ die fondament der eerdē

Here Jhū x⁹ doet ¶ Gebet myt my een teckē dynre passien mt gueden Op dat it my daer by genoelē mot eñ vertroustē Obroet des leuens gune my altyt vp by dynre mildē vūsaet toe werdē op dat it toe myn sorchuoldichlicke sy van herhamelicker spysse of enyge tytlicke solaes Oblyuckentheide der vaderlicker gloriē vūlichtet my hert myttē lichte dynre gotlicker gratiē Hū vloest my van alre dwalynge eñ strickē des viants eñ wilt my seluckē m den weech der waerheit eñ der rechtūdicheit eñ der ewiger salicheit Amē

¶ Woe sē peter was bekende dat die gebūdide Jhūs was die soen gotz Dat xx capittel

Als die gebūdide here Jhū als was dertich iaer Doe geschiedent optē xxix dat van Juho dat hi qua mt eynde van dat lant vā iudeen genaemt cesarea philippi toe welck mē als nv paue als noemt Hū al wast dat hi alle dynck wiste Jnd vur hem myet vūborgē en was want hy kenre was eñ is van allē hertē eñ sprackē Hū also toe der tyt voel sprackē van hē onder den volck was: soe wolde hy sym discipulē apenē eñ kenlickē makē wie hy was Om hem eñ ons m dē heiligē gelouē toe sterckē Doe heeft hy tot synē discipulē geseit

vragende Jae wat seggē die
mynschē dat des mynschen
soen is hem seluē ~~meynnde~~
daer mede meynende die
alleyne eyns mynschē soen
is Op wilcke vrage soe wa
ren die discipulē antwaerdē
de Here somyge die seggē
dat hy is Johānes baptista
toe wetē van der doit v̄resē
Die anderē dat hy is helyas
Die anderē dat hi is iheremi
as oft een van den anderen
pphetē toe wetē van der doit
v̄resen synde Als Jhūs dese
antworde hoerende: soe sei
de hy weder tot synē discipu
len Mer gy wat segdy vā
my toe wetē die lange by
my gewest sydt Eñ mȳ tei
kenē gesien eñ leerē gehort
hebt Sinte peter nyet wach
tende nae dat beraet synre
mede broederē heeft Jhū
geantwoert seggende Here
du biste xp̄us des leuēde gatz
soen: dat is du biste eyn mȳ
sche ziel en lyf hebbende Eñ
du biste die soen gatz van
eynre natuerē myt got dȳ
en vader Als peter dyt al
dus myt vuyrriger hertē
gesept hadde: soe seide Jhūs
weder tot hem aldus O sy
mon ians soen salich bistu
toe wetē om dyt toe bekenē
eñ belydē des heiligē geloefs
Want dyt en heeft dy geȳ
vleisch of bloit geapenbaert
Dat is dyt groete v̄stant en
comt dy van dynē alders
nyet noch van eenigher mȳ
schelicker leeringe Mer mȳ
vader die in dē hemel is die
heeft dy geapenbaert Eñ
myt desen soe noemden die
gebūdide Jhūs myt eenen
anderē naem hebbende eȳ
geestelic v̄stant Ick segge
dy dattu peter biste eñ op de
sen hardē steyn sal ic funde
ren myn kercke Eñ die porte
der geenre die benedē syn en
sullē tegens oer nyet conē
gehaldē oft moegē weder
staen toe wetē tegē mȳ kerc
ke Eñ ic sal dy geuē dē sloe
tel des rycx der hemelē jnd
wattu byndes op ter eerdē
dat sal gebondē wesē in dē
hemel Eñ dat goen dattu
ontbyndes op der eerden
dat sal ontbondē wesē in dē
Die mynsche ¶ Beit woe
sal ic dyt v̄staen dat xp̄us
du biste peter eñ op dy de
se steyn sal ic myn keercke
funderē Scriptura ¶ Die
gebūdide Jhūs is die vaste
steyn: soe wat op hem ge
fundeert wort en v̄gaet
nimmer Eenē harden steyn
is in latine genant petram
eñ wt desen: soe noemden
Jhūs petrus hem dē naem
wt dē geuende Of hi seggē

wolde Du peter als dynē name
van my ontfangende eñ my
bekenende eñ bliende Du salt
myn stede haldē hier op der
eerden: du salte dat hoeft vā
mynre kerckē wesen Die ned
poertē dat syn die in gangē
der sundē der en sullē dy eñ
dynre macht die ic dy noch
geuē sal nyet weder moegē
staen Want ic sal dy geuen
den sloetel des ewigē leuēs
toe wetē Ick ~~sal~~ sal dy geuē
macht eñ wisheit om die sun
derē toe ontbyndē van oerē
sundē: soe lange sy in oerē
leuē sullē wesen Du salte
oic macht hebñ hier op der
eerdē toe byndē dat is toe ge
biedē Eñ wattu als dan hier
op der eerdē byndē eñ gebie
den salst dat sal by my gehal
den werdē vur gebondē eñ
gebaedē in alsulckē schyn als
oft ict seluē gedaen had Die
mynsche ¶ Gaf die gebñdide
Jhūs peter op die vre volcō
mē macht om toe ontbyndē
eñ toe byndē Scriptura
¶ Neen hy meer nae der hant
als hy nae syn vrysenisse tot
synē apostelē eñ discipulē sei
de ontfanget den heiligen
geest hem allē makende bis
scoppē Die mynsche ¶ Hier
spreect Jhūs int gemeyne
tot alle die anderē discipulē
haddē sy oic die selue macht
die scē peter belauet was
Scriptura ¶ En trouwē iae
sy Mer sonderlynge gaf
xpūs scē peter dese macht
op dat die heilige kercke pry
cipalic eyn stadt halder gatz
hebben solde Daer alle de ledē
der heiliger kerckē in twyuel
oft twyste toe vlien solde Eñ
alsoe mactē hē xpūs synē stat
halder eñ prynce d' apostelen
als hy tot hem seide Weidet
of voedet myn scapē dat is
west heirde eñ behueder vā
hem allē Eñ als die gebñdi
de hē Jhūs hē luydē hadde
doen v̄staen dat hi die goē
was die in der wet belaeft
was die dat mynschelicke ge
slecht v̄lossē solde van dē ewi
gē doit toe wetē Dat hy die
soen gatz was: soe beuael hy
synē discipulē dat syt nyet
vort seggē en soldē dat hy
xpūs waer Die mynsche
¶ Waer om dat Scriptura
¶ Hadde Jhūs xpūs van alle
den volcke opelickē bekent
gewest vur die soen gatz
sy en haddens nyet gecruyst
noch gedoit Eñ wy en warē
nyet v̄loist gewest: Jnd daer
om wolde die gebñdide here
eerst gepassit eñ gecruyst we
sen Op dat hy nae bekent
solde werde om des mynschē
wylle gestoruē toe wesen
¶ Eñ dyt v̄boet gedaē N

ſynde ſoe beſtan die heue Jhũs
ſynẽ diſcipulẽ toe ſeggẽ Voe
dat hy tot ihſlm ſtaen moeſte
eñ daer voel lydẽ toe weten
geuangẽ worde beſpeghẽ ge
wroecht ontkleyt geſeeſelt
eñ weder ꝓcoſſt vande ꝓyntre
eñ ſchrybẽ der ꝓieſterẽ die hẽ
leueren ſoldẽ den richter Eñ
gedoot werdẽ in dẽ truce eñ
ten derdẽ dage vꝛyſen: ſnd
dyt vnr ſeide Jhũs ſynẽ diſci
pulẽ op dat ſy hem naemaels
nyet toe ſeer bedroeuẽ en ſol
den oꝛer dat ſy nyt ſynre v
ryſſe geſterct ſolden worde
Eñ peter dyt horende wyllen
de dat beletẽ: heuet dẽ gebñ
dẽ herẽ om getroeſtẽ hem al
leen ſprekende eñ ſeggende
by mamerẽ van vmanẽ Here
dyt moet vern vau dy ſyn of
weſen Of hy ſeggẽ wolde iſt
en behoert nyet dy die biſte
ꝑpũs die ſtatz ſoen dattu ſoe
ſchandelickẽ doot ſoldes hyrẽ
Eñ nyt dat peter deſe woꝛde
ſprack: ſoe keerdẽ hem Jhũs
een weynich om nae peter eñ
ſeide tot hem Gaenck nae my
ſathanas want dy biſte vyn
ſchande of onſchyckelyckheyt: dat
is dy vꝛorenſte my ſnd dy ge
neẽ my oer ſake vau toorn
Want in deſen en ſmaetſtu
nyet dat godlickẽ is mer dat
mynſchelickẽ is Die myſtye
Dyt is toe vꝛwonderẽ want
alle my ſoe heeft die gebñdide
here peter ſoe groetelicken v
henẽ eñ my ter ſtont ſoe noẽt
hy hem ſathanas Scriptura
Jck wilt dy ſeggen zathanas
wy ſoe voel toe ſeggẽ alle aduer
ſant: dat is die goen die con
trarie is Eñ want Jhũs vur
ons allen ſterue wolde ſnd pe
ter ſynẽ doot belettẽ wolde al
dus was hy in dat ſtuck con
trarie Jhũ eñ daer o ſeide Jhũs
tot peter: ghanck ſathanas nae
my toe wetẽ dat hy hẽ volghẽ
ſolde in ſyn leermeyſter eñ patien
tie Of hy ſeggẽ wolde Eñ weſt
myne wylle nyet contrarie
my wille is toe ſterue vur
die mynſchẽ: latet dy lief we
ſen eñ ſeette dyne wille mẽ
myne Moralizatie
Desen exempel ons leeſs
herẽ Jhũs ſoe ſalſtu O myſtye
alle die goen vur vrandẽ
halden die om lichamlicke
vluchtynghe of vꝛoeſtynghe
dy ſoldẽ willẽ aſtreeckẽ vã
der doecht eñ van geeſtelick
oeffenynghe Want gheck Jhũs
hier peter berypt den hy ge
ꝓcoſſt eñ getrouwe vonden
hadde Doe en ſal nyemant
oit vzy willẽ ſyn van beryſ
pynghe ſynre gebreckẽ ende
quaetheit al iſt dat hy oit guet
gedaen heeft Origenes ſpre
kende op dat woꝛt dat Jhũs
hem om keerde doe hy peter

berysptē Kedē ist want wen
got mynt den castyt hy
Kere Jhu xo den ¶ Gebet
scē peter belet heeft toe syne die
waerachtige gatz soen ic on
werdige belye dy myt alre her
ten eñ monde Wantu biste
xpus des leuende ewige gatz
soen Eñ ic biddy alre gueder
tierenste hē: gene my dat ick
myttē werckē dy nyet lochenē
de getrouwē moit werdē ge
nondē Op dat ic dyn benedic
tie v̄cryge myt scē peter eñ dat
ic vast in geloue eñ in dē werc
kē myt hem blyeue tot int eyn
de Aū ¶ Woe dat Jhus
ons v̄maent dat wy hem vol
gen sullē ¶ Dat xci capittel

Als die gebūdide hē
Jhus die heymelicht
van synre toe com
mēder passiē geseit hadde ons
bewisende dat hy eynē ygelic
ken synē vryē wille heeft ge
geuē Eñ nyemant en begert
toe dwyngē tot wael doen
Jud van ons allē begerende
is willich eñ nyet bedwongē
dienstē Doe heeft hy tē vurge
screuē dage tot synē discipulē
eñ tottē gemeynē volck geseit
O ¶ Doe wie dat my volgē wil toe
wetē by in wendiger begertē
eñ by wendiger naeuolgyn
ge Die v̄lochene hem seluē dat
is syn v̄stant syn begeerte eñ
synē eygenē ~~wille~~ sȳne myt
v̄tienige syns eygenē willē Eñ
dragē syn cruce toe wetē by
lyden in den licham by com
passiē myt synē euē naestē eñ
hy volget my nae Toe wetē
dat hy achter laet alle vleis
schelicke eñ werltlicke dyngē
eñ begertē dat hy alle lyden
~~deser werlt~~ deser werlt op hē
aen cōmēde oitmoedelicken
eñ lydtsaemlickē om mynen
wille v̄dragē Eñ myt desē seide
Jhus vort aldus Wie dat syn
ziel behaldē wyl: die sal sy v̄
liessen Eñ wye dat syn ziel v̄
liest om mynē wille die sal sy
vyndē wat helpet dē mynschē
of hy alle die werlt wōne
eñ dat hy synre zielē schaede
of komer dede Die mȳsche
¶ Dyt luyt wonderlickē int v̄
staen Scriptura ¶ Want
soe is dat die ziele dē licham
syn leuē geeft soe ist toe ver
staen aldus Doe wie syn ~~leuē~~
mȳschelicke leuē onderhal
den eñ bewarē wilt ī deser
tyt dat nyet belastende myt
penetentiē Eñ mer v̄kiesen
de got toe v̄toernē: dan om
synē wil toe sternē: die sal sȳ
ziele v̄liesen toe wetē nae de
se tyt eñ vur eyn cort leuen
sal hy comē totter ewiger
doit Mer wie dat syn ziele
dat is syn tegenwaerdige
synlicke leuē v̄lieset dat be
lastende myt penetentien eñ

myt lyden meer vñriesende o
ghatz willē toe sterue dan hē
toe vtoertē Die sal dat vynē
n der toe comēder ghozie daer
yy mytte ontfangē sal dat
ewighe leue daer om O mēsche
wilstu dyn ziel ewelicke behal
den die wilcke dyn leue ie
vheset eñ vsmaet dyt tytlicke
leue om got du saltste dy ziel
vyndē ewelicke m ghozie eñ
blytschappē toe leue Hñ daer
om ist wael eyn clem dynck
dyt leue toe verhesen om e
ewich leue daer voer toe ty
ghen Hñ st is eyn ont cranck
ghewyn hier opter eerdē alle
die ganse werlt toe wynen
snd mytte die ziel toe vliessen
esi int ewighe vuur toe brengē
Hñ daer om seide Jhūs voz
wat wissel sal die mēsche ge
ue vuur syn ziel dat is waer
mede sal die mēsche alb hy sy
ziel vlaerē heeft myt die eert
sche dynghe toe vergheē moe
ghen lossen wtter pynē O ft hy
seghē wolde ant gheynē eert
sen dynghe Doe en is dan die
wyninghe van der ganssser
werlt myet toe gheluckē teghē
dat vlies zielē Dan volget
daer nae Die soen des mē
schē is comende m syn maes
tert eñ ghozie syns vaders
myt synē engelē Dat is hy
sal m syn gotlicke ghozie eñ
mogentheit comē die toe voze
n ontmoedicheidē quaem Hñ
dan sal hy gheuē eynē yghelickē
nae synē werdē toe weten
den rechtuerdighē dat loen
der ghozie Hñ dē gnadē die
ewighe pyne snd alb die disa
pulen nooy ghrof esi onūstan
dich waren m desen waerdē
Hñ op dat sy myet twyfelen
en soldē van Jhūs weder oō
ste daer van hy luydē ale
nu gheseit had soe heeft hy sy
ghetroist seghende Nour waer
seghe ic v dat sōmyghe vā v
luydē die hier uu by my staē
en sullē den dont myet smaec
kē vur dat sy des inwēschē soen
ghesien sullē hebñ comē m syn
rick Dat is m alsulcker claer
heit alb hy hebbē sal comen
de ten oerdel snd m gheluckeit
der ghozie die die lichamē der
vtozender hebben sullē nae
den oerdel Hñ hier mede mey
dē Jhūs syn apenbarunghe m
den berch van thabor daer
af dat spzect dat nae volghē
de capittel ¶ Moralyzatie
Dit cruce dat wy nae xpm
~~dat wy~~ draghen sullē is twe
der hande ¶ Ferstelic eñ lichā
lickē cruce toe wetē dat wlt
licke alle martelerē ghedraghē
hebbē Hñ by desen cruce
wozt vstaen alle manere
vun martelē der dont ende
andere pyne oft een berey
dynghe des hertē o perikel

eñ last om gatz wille toe lydē
Want Augustinus seit Dan
dragē wy onse cruce als wy
alre hande pynlicheit ō gatz
wille willichlick aen nemē
¶ Ten anderē mael soe wort
by dyt cruce toe v̄staen eyn
geestelicke martelie dat wilt
ke cruce dragē die guede
religiose eñ volcome mynschē
Hier af spreeckt die apostel
aldꝰ Die werlt is my eñ cruce
eñ ic der werlt Daer op seit
Gregoriꝰ dat paulus nyet
en sochte die glorie der wrlt
noch hy en wort oic daer af
nyet gesocht ¶ Wort is toe
wetē dattet syn drie guedē
die wy van gade ontfangē
hebbē Die wilcke achter latē
alle denoete mynschē die leuē
willē nae die volcomēheit d̄
ewangeliē sy xp̄m toe rechte
nae volgen sullē om hē con
formich of mede gelick toe
werdē Toe wetē tytlick guet
dat licham eñ die ziel die wilt
ke drie guedē wy achter latē
moitē Ist dat wy syn willē
op rechte naevolgers xp̄i Want
eerst soe moit eñ volcomē nae
volger xp̄i achter laetē die wrlt
eñ alle tytlicke dyngē eñ oic
alle becōmeringe eñ sorch
voldicheit van allē eertschē
dyngē Eñ dyt geschiet bi wil
liger armoedē die xp̄s mit al
re hoechste gehaldē heeft in
synē leuē ¶ Ten anderē soe moet
hy achter laetē sy licham Eñ
dat geschiet in drie mamerē
toe wetē by castynige dat
licham myt vastē wakē bedē
eñ der gelickē Op dattet vleis
sche nyet toe weldich en wer
de hem op heuende tegē den
geest Item by deruē tytlick
gemack om dat licham in
strengycheit toe haldē op dat
yt den geest onderdanich sy
Itē by willigen lyden alder
pynlicheit ¶ Ten derdē sal die
mynsche laetē syn ziel myt af
snydē synē eygenē wille ō dē
gelick toe mackē dē wille gatz
Dat hy nyet anders en wil
dan alleyn dat goen dat dē
gotlickē wil behaegelickē is
Want dyt heeft ons hē xp̄s
Jhūs gedaen die seide Ick en
byn nyet gecomē toe doen
mynē wille Mer dē wille
des goenē die my gesant he
uet Eñ in desē gotlicke wyl
le sal eyn yegelick stellē die
regele eñ mate alle synre
werckē: soe dat hy in alle sy
nē begeertē eñ werckē nyet
en begere Dan dat die eere
gatz in hem v̄meert werde
eñ in allē anderē creaturē
Eñ want onse lieue here
xp̄us Jhūs wt groter mynē
hem v̄oitmoedicht heeft tot
aēnemē onser mynschelicker
natuerē eñ ō dē doit toe ster
¶ uen

alſoe ſal oit een ȝeȝelic myſche die tot volmacthȝeidē tomē wil hem ſelue ſterue by waer achtiger oitmoedicheit ēn vſmaden ſyns ſelues: hē ſel ue ēn alle dat hy duet verwerpende ēn wet achtende Op dat hy alleȝ in ȝnade leue ēn ſyn ȝnuē alleȝ ȝroet achtende ind wyt neruſtichȝeidē die bewaerende Op dat hy myttē apoſtel waerachtelic kē ſeȝȝē mach Ick en leue in my wet mer xpus leeft in my Hē is toe wetē dat tot deſe ȝreſtelickē dōt oft ȝeſtoruē heit: waer by dat een myſche ſterft myt vſma den ſyns ſelues toe tomē is by vijf trappē van oitmoedicheit ¶ Den eerſtē is dat die myſche hem ſelue rekene alre ſnoetſt van allē ¶ Den anderē dat hy dat myt ſynē monde oit kēne ēn belyde ¶ Den derde dat hy ȝelick moedich dat vdracht van anderē myſche ȝeſent toe ſy ¶ Den vierdē ȝract dat die myn ſche ȝelickmoedelicke vdracht als hy van anderē vſmadelickē ȝetractēert wort ¶ Den vijſtē dat hi hē wet alleȝ en bedroeue mer dat hy hem vblyde: ēn ȝeeru hebbe dat hy van anderen myn ſchē vſmaet wort Dat wilck altoe ſamē is xpo Jhū

claerlickē ȝeſcheynē heeft mer leyder hyndē des dachs ſoe wil len luttel myſchē xpū nacnol ȝen nochtans willen ſy tot hem tomē Daer af ſeit ſcē Bernadus aldus O hē woe luttel myn ſchē willē nae dy ȝnen woe wael nochtans dat nyemant en is: hy en valt totty tomē: ſy begreerē mede toe refuerē mer wet mede lydende Dy en achtē wet toe ſuetkē den ſy nochtans begerē toe vynden ¶ Gebet

Here Jhū xe ȝeue my dat it my ſelue alſoe vloetȝene dat ick in vur ſpoet Hē in allen dyngē die tytlicke beluſtigē van dē quadē my af keere Hē dat it wet en ſuecke dā dyn eere ind myne wille ver tiende dy ȝehorſam ſy ēn alle ~~treuten~~ treatuerē Gene my oit dat it dragte myn trute by my ſelue willickē aēnemēde pynlichȝeidē Hē als ſy my van ēynē anderē nen ȝedaen werde lydſaemlickē die toe dragē Hē myt mynē euē naeſtē in noedē medely dē toe hebbē ind in alle tegē heidē van ȝnede wet af toe ſactē Geeft my oit dat ick dyn voetſtappē nae volȝende ēn in dynē leuē my ſelue cō formerende nae dy comen mot tottē hemelſchē laude Amē ¶ Dand transitus

ratien ons heuē hē Jhū mīē
berch van thabor dat rēn ēn
Je ewighe
DE wijsheit syn disci
pulen aldus gheleert
eñ gheslepert hebbē
de: soe heeft hy willen volbrē
gen dat doen dat hy ghelaet
hadde
EN nae vj dagen vā den
dagte afgherekent Doe henet
hy mit hem ghenamē drie vā
synē discipulē toe weten Peter
Jacob eñ Johānes Jnd heeft
sy mit hē bintē den anderē
discipulē aen die een syde ghe
leit op eenē hoechē berch ō
daer ghade synē vader aen
toe bedē Ons leerende alē
wy ghade aenbedē wollē dat
wy buytē alle ghedachtē van
lijdē eñ werltlickē dinghē
in weendelickē op waertz toe
ghade trecke sullē Hēn al daer
soe Jhūs ghetransfigurert ghe
west vnr dese drie discipulē
in soe danghier maenieren
Dat syn ansicht van ghroter
claerheit blinckende was
als die sōne Jae veel claerre
dan die sōne nder by ghein
claere dinck eñ weet men
toe ghelickē Jnd syn cleyderē
syn wt trachte vander claer
heit ghewordē wijt als snee
Daer af sett Augustinus dat
die claerheit der cleyder was
comēde vtter blinckentheit
des aensichts xpi met dat
hy hem selue ontreck die
waerheit des lichams Hēn soe
hy wasser toe doende die daer
heit Hēn soe vōthoende hem al
daer mopseb die langhe toe
vorē ghestorue was Hēn helyas
noch leuende in ziel eñ in lichā
daer ghebracht vtte eertschē
paradys Hēn mit Jhū spreec
kende: soe seidē sy die anerdact
die hy volbrenghē solde in ihrlin
dat is syn heilighe passie In
die wilcke dat was ghroete
auer daet der mynē der ont
moedicheit eñ d droefheit
Die mynsche Waer om
quamē eñ apenbaerdē hē alde
dese twe ppheten Jnd wat wandt
mochtē sy mit Jhū spreecken
Scriptura Dese twe heil
ghe ppheten apenbaerdē hē meer
dan ander heilighē Want
moyseb die een van hē was
ghestorue Hēn die ander toe
wetē helyas die leefden doe
eñ leuet noch: Jnd dat tot eñ
nē teykē Dat die suete Jhūs
here is der leuendē eñ d dodē
ost des leuens eñ d dots Hēn
toe tonē dat hy die ghē was
den die wet eñ die ppheten
vnr seit haddē toe comē Hē
die om des willē dat xpūs
ghetuychnisse hebben solde
van allē sydē toe wetē wtte
hemel van synē hemelschen
vader nid strijnē Waer af

nae geseit sal werdē wtten
paradis van helyas wtter
eerdē van synē driē discipu
lē En wttē vur ~~boe~~ borchte
der hellē van moyses Ende
als van deser sprackē deser
heiliger pphetē myt Jhū suldi
wettē dat oer sprack in den
gelegē was: dat sy toenden
Dat die gratie der vloessyn
ge des mynschelickē geslech
tes toe geschien by xpm vur
gefigureert was by die ge
tuychenisse der wet eñ d' pphetē
En nyet en sprackē sy van
der materiē als om Jhūs
dat toe leerē eñ toe bewisē
Mer sy aenbedē hem van
synre toe comste in der myn
schelicker natuerē En soe n
waren sy daer om blyde wāt
sy sagē nakende den dach
oere vloesynge eñ al des my
schelickē geslechtes Nyet toe
myn soe haddē sy oic medely
den myt xpo Dat syn alsoe
gloriose aenschyn dat wilcke
sy doe aen sagē noch alsoe be
spegen solde werden En dat
hy alsoe wredelickē geleuert
vordelt eñ gecruyst solde wer
dē En soe warē die drie disci
pulē beswaert myt slaep wāt
by der claerheit des onbegri
pelickē lichtes der gotheit soe
warē beswekē oft bedruyct
die syne des mynschelicken
lichams En ontspringende

die discipulē soe sagen sy die
gotlicke maiesteit xpi Ende
moyses eñ helyas die wilcke
sy nye gesien en hadden Mer
nochtans soe bekendē sy se
al hier myt die vlichtinge der
gotlicker claerheit alsoe scē
Ambrosius seit Doe wart
petrus tot Jhm spreckende
als die vuyrrichste van hem
allē Here it is guet ons hier
toe syn toe wettē in den berch
in suetticheit der contempla
tiē Want als die hemelsche
suetticheit gesmaect wort soe
werdē snode alle neder dyn
gē Ist dattu wilste soe laet
ons hier makē tabernakelē
dat is om altyt hier toe bly
nē Dy seluē eyn tabenakel
moyses een eñ helyas een
Die mynsche Waer om
en seide scē peter nyet van
eenich tabernakel vur hem
eñ vur syn twe mede broders
Scriptura Want hy mey
dē in die tabernakel van
synē lieuē meyster toe wonē
En peter dit seggende soe
syn moyses eñ helyas van
daer gescheidē En soe is
daer eyn claer wolck geco
mē eñ heeft sy om bevangē
Ind wtter wolckē is oic eyn
stymme gecomē seggende al
dus Dyt is myn gemynde
soen in den wilcke ic my
behaget hebbe: dat is in dē

wilckē ic myn behaegē geseet
heb om dat mynschelicke ge
slechte toe v̄lossen hem soe
hoert Dat is hem wilt gehoer
eñ gelove geuen Eñ als dese
drie discipulē dese styme ge
hoert hebñ soe syn sy van die
gotlicke stȳme v̄schrickt eñ
v̄uert eñ van anxtē ter eer
den op oer ansichtē geuallē
Eñ myttē soe is die gebñdide
here Jhūs tot synē discipu
lē gecomē eñ heeft sy snetlick
aen gesprackē seggende: staet
op eñ en weest nyet v̄uert
Dese discipulē die stȳme vā
oerē meister hoerende hebñ
oer ogē op geslagē al om siē
de Eñ sy en hebben nyemāt
al daer meer gesien dā Jhm̄
Doe is Jhūs myt desen driē
discipulē van dē berch gegaē
Jnd hy heuet hem beualē vā
desen visioen dat is van dat
goen dat sy als doe gesiē had
dē nyet toe seggē Dan als
hy van der doit v̄resen solde
wesen Die mȳsche ¶ Waer
om v̄boet hē onse here Jhūs
Scriptura ¶ Om voel redē
Ferstē alsoe scē Jheronimus
seit op dattet nyet en solde
schynē ongeloeflicke mytter
gloriosheit ¶ Ten anderē op
dat die apenbaeringe deser
gloriē nyet belettē en solde
die vrucht synre heiliger pas
siē Eñ onse v̄loessingē: want

hadde dese glorie dē volck ge
apenbaert gewordē: voel
mynschē soldē die passie ons
lieuē hē hebñ wyllē belettē
¶ Ten derden want jt die and̄
discipulē nyet gesien en hadde
¶ Ten vierdē om ons exempel
toe geuē dat wy bedeckē sullē
dat goen dat dragēde is tot
onsē laue oft glorie alsoe lan
ge als wy leuē Daer vā spreet
die wysse man aldus Vur
die doit en lauet nyemāt Eñ
aldus neder gaende: soe hebñ
hem syn discipulē gevraget
seggende Wat is dyt hē dat
dese scrybē seggen: dat hely
as al toe vorē comē sal toe we
tē eer dat die v̄loeser hem be
lauet comē solde Jhūs ant
wordē hem luydē hier op eñ
seide Het is waer dattet al
soe geschreuē staet dat helias
comē sal eñ stellē alle dynck
Mer ic segge v dat helyas
als nu gecomē is gewest eñ
sy hebben in hem gedaē dat
goen dat sy gewolt hebñ toe
wetē Johānes baptysta den
sy hebñ ter doit v̄uolget Eñ
des gelicx soe sal die soen des
mȳschē vā hē luydē oic gepas
syt werdē Eñ wt desen wor
dē soe hebñ syn discipulē v̄staē
dat Jhūs van scē Johan bap
tistē was spreckende die als
doe tot v̄uolgē van dē iodē
by herodes gedoit was toe

weten alsoe ghehab vnr die les
te toe comst ons yerē ten oer
del comē sal Alsoe ic Johānes
een vnr bade des ierstē toe cō
stē ons yerē ghewest

¶ Mozalizacie ost Leermyte

Dese werdighe transfiguracie ons hē Jhū was prīncipa
lick eñ vnr bactstaepmyte des
tweste toe comstē ons henē hē
ten oerdel Want alb dan soe
sullē xps Jhūs eñ syn heliste
claere blyckē dan die sōne
sal ist dan alsoe dat strē peter
alb doe alsoe ontstuut wart
woe groot sal dan die suetheit
syn toe sien dē cōnick der glo
riē in syn rechte schoenheit
eñ onder allē entselē eñ heliste
toe syen Dan deser werdigher
transfiguracie eñ apenbaer
mighē ons heuē yerē Jhū xpū
Doe ic die blyde feeste ghoer
deniert eñ ni ghesceette vādē
paeus Calixtus die derde myt
ten cardinaelē toe wetē op
ten vj dach van oest maent
Want alb doe soe wart die
transfiguracie van dē apos
telen ghepredict eñ ghe apen
baert Dit soe ghescheydē op
den dach by des vnr seidē
paus Calixtus tydē een wt
nemende groete victorie d
kerstenē tegen die turcken
doe dat op den dach vīslaghē
wordē meer dan lxxx M
mynsche Aūmyts dē wilcke
yu toe meer ghemeyelt was
dese ghloriose feest was toe
ordinerē Tot wilcker feestē
toe weltē myssen eñ ghetydē
van dē daghe eñ vander octa
uē daer sy ghehaldē sal werdē
Die selue paus Calixtus alsulc
ke aflaet vleent heest Alb Urba
nus ghegheuē heest totter feestē
vandē helighe sacramēt Alsoe
dat blyct by eenre schoenre bul
len daer af synde

¶ Gebet

O hē Jhū vlosser der vlaeuere
behalder der vlosters: suete solacs
eñ suete vkoelinghe der vrom
mer zielē lopende nae dy Geest
my alle belustinghe buytē di toe
vsmacdē Op dat ic vdienen
moet by dynē smack vblyt toe
werdē Eñ ic bidde dat die tyt
comē moet dat ic dat ghoene
dat wilcke ic nu ghloene dan
myt onbedectē ogen mach
beschouwē wilcke ic myt alle
mynē crachtē nu begere myttē
armē mynre zielē dan om
helsen eñ cussē moet Eñ dat
ic mdē aflaet ghront dynre
claerheit ghheel ghebozghē wer
de Op dat mt bedeckē dynre
gotlicker vlogselē my vrede sy
nu ewicheit Amē

¶ Woe die ghebūdide Jhūs vlosstē
eñ ghesont martē den mamghē
van dē duuel besetē ¶ Dat xpūs
eñ alb die ¶ capit
transfiguracie alb
ghescheet was des

anderē dages soe is die gebn̄di
de Jhūs ~~weder~~ weder tot synē
anderē discipulē gegaen Eñ
hem is eyn grote schare van
volcke toe gemoetē gegaen
Eñ by hem gecomē Q
synde: soe is eȳ man wt die
scarē myt gebuygdē knyen
tot onsen hē Jhūs gecomē seg
gen Here ontfermt v doch
aū mynē soen hy is manich:
dat is ~~hy~~ dat hy by sekeren
tydē vander manē crancker
is dan op anderē tydē hy ly
det voel quaet Hy valt som
tyts int vuyr Jnd noch ducker
int water Jck heb hem in die
handē dynre discipulē gegeuē
eñ sy en mochtens nyet gesōt
mackē toe wetē om hem toe
v̄loessen vandē ōsuuerē geist
die wilcke hem besetē heeft
Onse hē Jhūs heuet hier op
geseit eñ geantwart O onge
louige eñ v̄keerde geslechte
tot wat tyt toe sal ic noch by
v wesen Woe lange tyt sal
ic noch lyden Brenct dē crancke
tot my Eñ den crancke vur
Jhūs gebracht synde: soe he
uet hē die duuel die ō besetē
had seer qualickē gehadt Eñ
hi heuet gemerckt dat hy nyet
lange in dē mȳsche en solde
blynē: soe heeft die duuel dē
mȳschē toe meere gehuelt
Want hy dedē roepē crysschē
eñ syn tande bytē Jhūs gebn̄
dyt heeft den duuel vā dat
quaet beryspt Eñ geboede
dat hy wtē mynschē gaen sol
de dat wilcke hy dede ter stōt
Eñ die mȳsche wart gescapē
of hy doit geweest hadde mer
Jhūs haldende hem mytter
hant eñ heifften op Eñ hy stōt
op gesout: Jnd soe gaf hem v
Jhūs weder synē vader: Jnd
dyt gedaen synde soe syn die
discipulē tot Jhūs gegaen int
heymlick hem vragēde war
om sy den duuel nyet en had
dē moegē wt werpē Jhūs
antwaerdē dattet oers on
geloefs scult was seggende
Jck seg v vurwaer waert soe
dat gy hadt soe voel geloefs
als die groete van eynē mos
tert sadekē Eñ gy seit tot de
sen berch gauck van hier hy
solde gaen: Jnd en solde geȳ
dynck ōmoegelickē syn toe
doen Eñ in desē dat Jhūs dat
geloeue gelickt bydē mostert
sadekē: soe geeft hy toe v̄stāē
dat ons geloue cleyn sal syn
myt oitmoedicheit eñ bitter
by lydē eñ v̄dragē tegenheit
eñ tribulacie Eñ alsoe en sal
geyn dynck ōmoegelicken
syn den goenē die een vuyr
rich geloue heeft Die mȳsche
Waerē dā die discipulē ōge
loeuich Scriptura Trou
wē neen sy mer sy waerē
weeck eñ noch nyet heet noch

vuyrrich in den geloeue gelick
sy naemaels warē als sy dē
heiligē geest ontfangē hadtē
Doe heeft die suete hē Jhūs
wort syn discipulē v̄maent
tot oitmoedicheidē seggende
aldus Als gy gedaen sult
hebn̄ al dat goen dat v bena
len is: soe segget toe weten
nyet alleyn myttē monde
mer oic mytter hertē: Wy
syn ōnuttē knechtē eñ dyn
res dat goen dat wy schul
dich warē toe doen dat heb
bē wy gedaen Noch en beroe
met v nyet dat gy wael ge
dient hebt want gy en hebt
nyet gedaen dat gy nyet scul
dich en waert toe doen Oft
hy seggē wolde Segt aldus
Wy en hebn̄ geyn gratie ver
dient Meer sculdigen dienst
betaelt: soe hebbē wy die pr̄y
ne geschouwet Doe seide Jhs
dyt geslechte van duuelē en
mach nyet wtgaen in eem
ge remedie der machtē Dat
is in geen macht der minis
terē: mer alleyn werdē wtge
worpē in gebede eñ vasten
Want dat gebet genest die
sicheit des geests eñ dat vastē
genest die sicht des lichams

¶ Moralizatie

Op dese v̄maninge tot vastē
geloue eñ oitmoedicheidē soe
spreect eñ leert Beda aldus
It is indē mynsche alleyn die
perfectie des geloefs als vol
bracht hebbende al dat goen
goen dat benalē is: hem sel
uē noch bekēnē on vol comē
toe syn Eñ oic alsoe lange
als sy al hier in deser pelgrij
magiē syn bekēnēde dat qua
de sunde oft gebreckē in hem
syn die sy toe bewenē hebbē
Eñ altyt gedynckē die guedē
toe gebreckē daer sy in toe
nemē moegē by synre gra
tiē Eñ soe seit noch die selue
leerer dat die gebn̄dide heer
die nyet en is gecomē om ge
dient toe werdē Mer om toe
dienē: Jnd ons gemact heeft
syns schuldeners: Op dat
wy in onsē werckē nyet be
trouwende: meer altyt vree
se hebbende van synē onder
suecke seggen moegē myttē
pphet Wat sullē wy den herē
weder geuē vur alle dat hy
ons gegeuē heeft Eñ hier om
seit noch die pphet dat got die
mynsche cront in synre ont
fermhertichеit: nyet en seit
hy in dynē werckē of v̄dientē
Want by wens ontfermher
ticheit wy vur comē werdē
om oitmoedelickē gade toe
dienē by synre gauē soe wer
dē wy gecront om hoechlick
myt hem toe regnerē Ende
daer om als wy al gedaen
hebn̄ soe sullē wy ons achtē
ōnuttē luttel oft nyet guetz

gedaen toe hebn̄ ten aēmercke
van dē loen die wy van hē
v̄wachtē Daer om seide scē
franciscus nae voel eñ groe
ten arbeidē Broeders laet
ons begynē gade toe dienē
want tot nu toe hebn̄ wy lut
tel profyts gedaen Ott sullē
wy aen merckē in allē guedē
werckē dat wy sy schicken
nae dē willē die ons dat be
ualē heeft ¶ Gebet
Here Jhū xp̄e die ons myt
waerdē eñ exempelē ontmo
dicheit geleert ~~heeft~~ hebbes
Geeft my dat ic mīmermer
hoege dyngē mer altyt oet
modige dyngē van mynre
hertē moit geuoelē myttē
mōde wt sprecke Eñ myttē
werckē thonē: v̄loist eñ be
waert my van dē boesen
geestē eñ beschermt my van
allē viandē sienlickē eñ on
sienlickē Eñ v̄leen my O mȳ
behalder eñ mȳ got dat ic
in vastē eñ bedenigē bequaē
lick mach v̄wynē by dynre
hulpē alle becaerynge der
ōreynder goestē eñ der qua
der mynschē Eñ dat ic van
allē viandē der zielē eñ des
lichams v̄loist moit werdē
eñ altyt behuet syn Amē
¶ Woe dat scē peter wt
beuele vā synē meester eynē
vische was vangende hebbē
de eynen penuck in synē mō
de myt wilckē penuck dat
weech gelt betaelt was vur
Jhūs eñ scē peter ¶ Dat xciiij ca
Als die iodē in ihrlm̄
suckende waren
Jhūs om toe doedē
soe hadde hy hem
v̄taegē int lant van galileē
Want die tyt was naeken
de dat hy wolde lydē Doe heft
Jhūs tot syn discipulē geseit
aldus Haldet in uwē hertē
dese sermonē toe wetē de ont
haldende in uwer memoriē
Des mȳschē R
soen is gecomē om geleuert
toe werdē in die handē der
mynschē Eñ sy sullē hem doe
dē: mer hy sal optē derden
dach weder om van der doit
v̄ryssen Eñ die discipulē dyt
hoerdē soe syn sy seer bedroest
geworde Want oer liefde
was soe groit tot oerē lieuē
meester dat sy synē doit nz
hoerē en mochtē Eñ soe ver
toech hem Jhūs myt synen
discipulē nae die stat van
capharnaū wyllē de alle
daer toenē dat hy als got al
le comende dyngē wiste Eñ
alle daer gecomē synde soe
was daer eyn hoeft tol: Jnd
die dieners daer geset om
dē tol toe ontfangē Die sȳt
tot peter gecomē hem luydē
licht ontsiende Jhm̄ aen toe
spreckē myt die groitheit
synre teickē eñ hebn̄ tot peter

geseit v Meester en heeft synē
hoeft pēnynck genoemt ~~di~~
~~dragma~~ didragma nyet be
taelt want elck huysman
moeste iaerlyck eyn dragma
betaelē den keiser Peter ant
waerdē weder yt is waer Jhs
dyt v̄staende eñ in eȳ huys
gecomē synde Doe heeft hy tot
peter geseit aldus Wat dunct
dy die pryncē vandē landen
nemē sy tribuytē van oeren
kynderē oft van den vreindē
Peter antwaerdē Jhu seggē
de vandē vreindē Recht oft
Jhus ~~g~~ seggē wolde Nemen
die herē geyn tribuyt oft tȳs
van oerē kynderē: soe en sȳ
die kynderē nyet schuldich
oit tribuyt toe nemē vā oerē
vader Eñ ic byn oere eñ nyet
alre vader aldus en byn ic
geyn trybuyt schuldich Oft
mē mach hier af seggē dat
Jhus die hē der herē eñ cōnick
der cōnigen was Eñ oic nae
synre mȳschelicheit vā cōnicx
bloit gebaerē was Jud die tot
betalinge van soe danigen
hoeft pēnick vur syn gesynde
nyet v̄bondē en was Dat hy
daer om peter dyt vragende
was Recht of hy seggen wolde
Ick noch gy luyde en syn nyet
schuldich want ic eyns cōnicx
kynt byn Eñ als Jhus peters
antwaert gehoert hadde soe
heeft hy weder tot peter geseit
Ist dat alleȳ die vreindē desen
pēnick schuldich syn: soe syn
die kynder vry Mer op dat
wy dese tollers nyet en scan
delerē oft onstichtē: soe ganck
ter zee eñ werp al daer in v
hengele oft haecke toe wetēn
myt synē aesse soe mē daer
mede vischt Eñ dē ierstē vische
die daer aen comē sal toe wetē
aen dynē haecke den saltu ne
mē Jud als du synē mont op
gedaen salt hebȳ Doe saltu
daer in vyndē eynē pēnick ge
noemt een stuter dē wilck en
pēnick du geuē saltz vur dy
eñ my Eñ peter heeft gedaen
alsoe hem Jhus bevalē hadde
Die mynsche ¶ Desē pēnick
was hy soe guet als eȳ didrag
ma die mē toe tolle gaf Ende
oft Jhus desen pēnick nyet be
taelt en hadde wat scande
solde den tolleners daer af ge
comē hebbē Scriptura ¶ Een
stuter was alsoe guet als ij
didragma eñ een didragma
is twe dragma Eñ en hadde
Jhus den tol nyet betaelt die
tolleners die heiden warē eñ
ongeleerdē in der wet die
soldē daer in ongesticht eñ v̄
tornt hebȳ gewordē Eñ in de
sen heeft ons die suete hē ge
geuē exempel der oitmoedicht
eñ van nyet toe ont stichten
onsen euē naesten behaldelic

die dochde eñ die waerheit Die
mynsche ¶ Waer om betaeldē
Jhūs vur peter eñ hem nyet
vur die andere discipulen
Scriptura ¶ Jhūs die hadde
nu peter geordeniert vur synē
stathalder hier opter eerdē toe
wesen Eñ aldus wast reden
dat hy een prince der apostelē
gerekent was Jnd dat ~~een hē~~
~~betaelde dē tol~~ recht van den
tol was dat een hē betaelde dē
tol vur hē eñ sy dieneren
¶ Eñ op dese tyt eñ S
vre soe was onder die discipu
len Jhū eyn twystynge inden
wege: wie van hem luyden
die meeste syn solde Eñ dat
wt dē dat sy meyndē vā scē
peter vur wien Jhūs als vur
hem seluē sonderlynge dat
trybuyt betaelt hadde Eñ om
dese twystynge neder toe leggē
dat wiltke sy op ander tyt
noch haddē: soe heeft Jhūs
daer nae gevraget Eñ soe hebñ
sy tot Jhūs geseit vragende aldus
Heer wie meenstu dat alre
meest is int rick der hemelē
Eñ Jhūs heeft hem geantwort
aldus Doe wie dat die ierste
syn wylt toe wetē in v̄dientē
oft in loen: die sy dan die leste
Jnd alder aender dienare
toe wetē in dienste eñ oitmoe
dicheit Doe dan wyllende die
gebūdide hē hem leerē oitmoe
dicheit by sienlickē exempelē
Doe heeft hy tot hem geroepē
eyn cleyn kyndekyn dat wilc
puer sympel eñ oitmoedich was
meer dan ander gemeyn kȳ
der Eñ hy heeftet tot eynē ex
empel gesettet in myddel vā
synē discipulē op dat syt alle
sien soldē Eñ hy heeftet omhelst
daer by toe bekenē dat die oit
moedige alleȳ synre mynen
eñ om helsynge werdich syn
Eñ hy seide aldus Het en sy
dat gy bekeert wert toe we
tē van uwer eer gericheit
eñ dat gy wert cleyn dat is
oitmoedich nae uwes selues
gevoelē: sympel ōnosel eñ gue
dertierē als dyt cleyn kynde
ken soe en suldy int ryck der
hemelē nyet comē Oft hy seg
gē wolde V seluē hier v̄heffē
de en moech dy int ryck der
hemelē nyet comē Meer ist
dat gy daer comē wilt soe ist
v noit dat gy sydt gelick een
kyndekȳ Eñ daer om soe wie
hem v̄oitmoediget gelic dyt
kyndekē die sal die meiste sȳ
int ryck der hemelē wesen
Die mynsche ¶ Waer om ist
dat Jhūs meer was seggende
van dē kynde dan van eynē
anderē guedē mynschē Scrip
¶ Het is wael toe v̄staen dat
dyt kynt eyn guet kynt is
gewest den wtuercarē disci
pulen tot een exemel geset
toe wesen Eñ hier af scrieuē

die sonnyghe van dyt kyndekē
sē Nicolaus geweest is die
discipel was van sē peter eñ
den hy sinde totte lande van
limoghen dat wilck hy beker
dē eñ die eerste bisscop daer
af was Hñ Jt is toe wetē dat
een kynt voel ghueder ghunt
tē en condicie auer hē heeft
die m die ghoen syn moetē die
wōdich syn sullē by Jhim geset
toe werdē Want eē kynt
en is nyet ghierich Jt en is
nyet vredē myt cleynē dyn
ghē Jt is ootmoedich ut sydt
in die eerde Ten heeft ghenn
ouerysche begherte Jt is myl
de wantet ghern ghest brot
oft anders datter in die hant
heeft Het is onderdanich
synē alders Jt heeft caritate
wantet synē ghelickē mynt
Jt setter syn betrouwē op
syn alder alders alst vūcert
wort Gelick wy schuldich sȳt
toe doen allē m ghade onsen
vader Jt is vol haepē ten
sorcht myet om tytlick ghuet
Jt is waeracht ich eñ ghued
herē eñ myt leen cleȳ dȳe
werdet toe toe vredē ghesicht
Het vūschuet hem vā vrem
den luyden dat wilcke een
deelkē is van onsicht onde
eerwerdighen Jt bekent
syns selues armoede eñ en
ontsiet hem myet toe bydde
Jt is sympel eñ ootmodich
Jt is blyde vrolick eñ myet ypo
crytich van ghelaet Hñ daer
om seide die ghuede hē Jhus
soe wie hem vōotmoedighet so
lick dyt cleyn kyndekē die
sal die meeste syn mt ryck d'
hemelē Of hy segghē wolde al
soe ghy v hier meer vōotmoe
dighet eñ die myuste syt soe
voel toe meer suldy m tē he
mel vōheuē werdē eñ meerd'
syn Hñ daer om soe wie een
van desen jonghē ontfanghet
m myné naem toe wetē m
syn huys hem syn herberghe
eñ noetdruft ghenēde oft ghet
doen m myné naem dat is
ut hefdē van my die ontfā
ghet my Dat is it neemt m
danck als oft hy my seluen
ontfanghē Hñ soe wie ot eenē
van desen jonghē of cleynen
oft der ghelickē van sedē die
m my ghelouē scandalizeert
dat is hem ontstichtende toe
wetē by synē quade waerdē
oft werckē Dem doende val
len m dot sunde: soe wert hē
van noedē dat eenē molen
steyn aen synē hals ghebondē
worde Hñ dat hy soe vōdrout
kē worde mt diepe der zee
toe weten Jt is beter dat die
myusche sterue lichamelickē
dan dat hi myt synē quadē
exempel eynē anderē duet
vallē m dot sundē Want
daer m vōdient hy dē ewighē

doit die swaere is dan die lichā
lickē doit Ost aldus toe v̄staē
geestelickē dattet den sund'
beter weer dat hy myt eynē
molē steyn: dat is myt sware
penetentiē geworpē werdē
in der zee des bitterē herte
lickē rouwē vur syn sundē
Dan dat hy gehaldē worde
totter ewiger v̄doemenissen
Voert seide Jhus Wee der
werlt vanden scandalizerÿ
ge dat is Wee den werltlickē
mynschē die nyet en achten
toe scandalizerē eñ toe ont
stichtē oerē euē naestē Het is
noit seit Jhūs vort dat die scā
dē dat is die ontsticheidē ge
schien Niet en is toe v̄staen
seit Nycholaus die lyra dattet
sympelick noit is: mer wttē
dat die mynschē werltlicken
leuē willē eñ in alle dyngen
oerē wille doen Doe volget
daer nae eñ is noit dat an
dere daer by onsticht in oere
zelē gequetst werden Of ald'
It is noit op dat daer by ~~den~~
die mynschē geproeft werdē
Jnd die dochde schyent in die
guede mynschē Eñ oer mÿne
tot got in den dat sy staende
blyuē Nochtans Wee den
mynschē seit Jhūs bydē wilc
ken dat ontstichticheit ost scā
dalizeringe coemt toe wetē
die synē euē naestē ontsticht
tot doit sundē Eñ daer ō Wee
hem want hy anderē mÿschē
den wech mact toe comē tottē
ewigē vuyr eñ wee Daer om
leerdē Jhus vort dat wi wttē
wege stellē sullē alle dat geñ
dat ons oersakē solde moegē
geuē om toe sundigen Ost aū
mytz wilcke hem een ander
aen ons besundigē solde moe
gen aldus Jst dat dyn hant
dy scandalizeert dat is toe v̄
staen ist dat dyn werck dy
scandalizeert snyt dÿ hant af
laet dat werck af want it is
dy beter cranck nit ewige le
leuē toe comē dan myt twē
handē Dat is dyn werltlicke
werckē nit ewige vuyr ge
worpē toe wesen daer dat
vuyr nyet en v̄brant Noch
daer die worme des vuyrs
nyet en sterft: dat is daer die
knaginge der cōsciencie nyet
en v̄gaet Eñ des gelickē ist
dat dy dyn voit scandalizeert
dat is ist dattu geleit werdes
tot quadē werckē: steellē af
Eñ laet dē quaedē leitz man
ost geselscop ~~nit~~ want yt is
beter cropel dat is sonder
quade geselscop nit ewige
leuē toe comē Dan myt qua
de geselscop in dat v̄uerlicke
ewige vuyr toe gaen Eñ ~~ist~~
~~dat~~ ist dat dyn ogē dy scan
dalizeert werpt sy wt van
dy it is beter dattu scheel in
gaets nit ryck gatz dā dattu

myt twê oyfê ghewozpê woztes
m die ppne des vuyrs Dat
is toe vstaen ist dat dyn oyst
dyn notwendighe ghesicht dn
trecket tot onsuuerê eñ qua
de begerte: werp soe danghe
quade begerte van dy st is
dy beter dattu dat lates Ende
alsoe moetes tomê mt ruck
ghetz Dan dattu dy tytluck eñ
ôsuuer begertê vol brengtes
eñ werdes vdoemt md hellê
Kñ van al desê waerdê is dit
den syn mt toyte dat die my
sche hem selue ongebruyckich
make sal al dat ghoen dat hê
gheuê solde oersake tot sundê
Kñ woe noetelic dat schynt
toe syn dat ghesellschop van eem
ghê vriendê of van anderen
dynghê st is nochtans af toe
suyden eñ en weich toe doen
Ist dattet een oersake is vã
die ziele m sunde toe vallen

¶ Moralizatie

Het en is daer om ghcyn
yuick dat wy myne sullen
tegê die salicheit onser zielê
Daer om seit Cassiodozus
breeket alle dy vleischelicke be
gertê eñ schentsy vã dy Kñ
soe voel alstu moetes soe schou
wet dat ghesellschap ind daerô
dat ghoen die du nyet en raus
taschen Want ghcyn en is soe
hynderlick als quaede ghesel
schop eñ stadelick ghesellschop Kñ
daer ô die nyet beterlicke en
syn woe seer ghuet vzynt dat
sy onb syn wy sullê sy nocht
tans schonwê Op dat wy
myltê vlaerê myn schê m dyt
leuê willende deel hebñ wy
mt toe comende leuê toe samê
myt hem nyet en vstaen Kñ
op dat ghoen dat vur ghesett
is van anderê myn schê nyet
toe ontstichtê is toe wetê al
soe Gregorius sett Ist dat
yemant anderê exempel ghe
uet van quader tonüsatiê
Die sal vur alle die redenê
gheuê vur ghot al ist uit soe dat
sy dat nyet en volghen Daer
af sett Crisostomus Ist dat ey
man of wyf hem tiert and
myn schê tot quader begher
tê vwerkende al ist soe datter
ghenê schade af en comt: noch
tans sal hy dat oerdel erwilt
lydê Want hy heeft dat venj
ghoffert: al en waer daer
nyemant die st dryncken
wolde Kñ op dyt selue sett
Augustijn Dat sy meer sun
dighen die die zielê ontstreckê
toe sundighê eñ die ghot ont
trecke dan die ghoen die dat
lichaem xpi ghecrucyst hebñ

Here Jhu xe ¶ Gebet

ghecft my dat ic nioet ghae
totter zee aã dynckende my
sundê in butterheidê myner
zielê Kñ dat ic daer m werpe
den haeck m ronwê des her
tê Jnd dat ic myt apenê mô

¶ De

m der bychte̅ sculd betaele m
genoch ¶ Ende dat it alsoe vloist
werde van de̅ tryburyt des
duuels Geest my oit bekeren
de van houdie̅ ende cleyn mort
werden ende ontnodich i̅ myne̅
ogen ¶ Ende dat it alsoe doer de̅
eyngle̅ wech ende narrwe por
te vdiene̅ mort m toe gaen
mt ryck der zalichert ¶ Ende dat
cleyn ende ontnoedigde mysche̅
om dyne̅ naem ontfangen
mort Der myne̅ dienst hem
bewissen mort op dat it m
hem dy selue̅ ontfangende
van dy ontfangē mort wer
de m den hemel Amē

¶ Voe dat mē de̅ cleyne̅ ende
onoesel nyet vsmaden en
sal ¶ Dat xcv capittel

Ab die gebndide hee
Jhus syn discipule̅
aldus had geleert
soe seide hi hē noch

¶ Diet wael toe dat gy den my
sten van desen cleyne̅ dat ic
van uwe̅ ende kerste̅ ende sym
pelen mynsche̅ nyet en ver
smaet Want oer engelen
toe wete̅ die hem van gode
toe geschicket syn die syn
altyt by hem ¶ Ende sy syn alle
tyt dat aensicht mynre vaders
die m den hemel is Want al
wordē alle die engele̅ mder
eerde̅ gesant tot onser bewar
inge: nochtans syn sy altyt
aenschouwende gotz aensicht
m de̅ hemel Die soen des my
sche̅ is gecome̅ toe wete̅ hier
op der eerde̅ om toe behalte̅
dat goen dat vlaere̅ ende vyne̅
was Dat is toe vstaen gy en
sult memant vsmaede̅ wat
die soen gotz en vsmaet nye
mant Want hy gecome̅ is
om toe vlosse̅ myt syne̅ bloe
de alle̅ mysche̅ soe wael den
mynste̅ als de̅ meeste̅ Die
mysche ¶ Deest elck mysche
een engel die om bewaert
hier op der eerde̅ ¶ Ende die selue
engel aenschouwet hy got
nochtans m den hemel Scri
ptura ¶ En trouwe Jae hy
waant dat goen dat werlt
lucke ende eersche is ende belet
den engele̅ ende geeste̅ nyet m
godtlucke̅ aenstonwe ¶ Ende daer
om ist den mynsche̅ nout als
hy tot eenige quade̅ werke̅
vande̅ duuel bewert ende ge
tuge̅ wort Dat hy dan dyn
cke dat die engel gotz by hem
is die dat onsuuer oft o̅doth
delick werck syn sal Op dat
die mynsche dyt dynckende
nyt schemte̅ lacte̅ mach soeda
nige sunde̅ toe doe̅ Die myn
sche ¶ Daer om seit die gebn
dide Jhus dat die engele̅ sy̅s
vaders aensichte aenschou
wen mde̅ hemel en is got nyet
auer al Scriptura ¶ Jae hy
by syne̅ godlicke̅ wesen tegen
waerdichende̅ ende mogethende

mer in den hemel soe is hy ī
syn gotlicke glorie En daer
soe sien hem die heilige engelē
eñ die salige zielē soe is hy ī
syn gotlicke natuere

Moralizacie oft leeringe

Seer syn daer om toe eerē
eñ nyet toe v̄smaedē die got
alsoe eert Want oer v̄smae
dinge die clymt op tottē v̄
smadē gatz weēs beelde sy
hebñ in oere zielē En soe wer
den dan oic in hem v̄smaet
die engelē gaedes dienaers
eñ bewaerders Doe en sal
dan die knecht nyet v̄smae
dē die goen die die hē soe seer
gemynt heeft Mer vur oer
salicheit is sorge toe dragē
om die wilcke toe behalden
got seluē gecomē is Itē wāt
eenē yegelickē synē engel
tot synre bewaeringe toe
geschickt heeft soe syn wy dē
engelē gatz schuldich groete
werdicheit dagelicx die lauē
de eñ dancberheit toe bewis
sen En dat wy nyet vuyls
oft onbehoerlicx en pyensen
of en doen inder engelē tegē
waerdicheit Daer af sprect
die ꝓphet dat got synē engelē
van dy mynsche beualē heeft
dat sy dy bewaerē in alle
dynē wegē Daer op seit scē
Bernardus aldus In alle
stedē in alle vynckelē soe be
wyse weerdicheit dynē engel
soe dattu in syn tegenwaerdic
heit nyet en dorrest doen dat
wilcke du nyet en soldes doē
dorrē my dat aen siende En
hier om ist seer salich dat eñ
yegelic mynsche dagelicx diene
syenē guedē engel ten mynstē
des morgens eñ des auētz myt
eynē pr̄ nr̄ of ander gebede
Want en dede die engelē gatz
die ons bewaerē wy soldē vallē
in voel perykelē der zielē eñ
des lichams Daer af wy duc
wile behuedt werdē myt der
engelē hulpe eñ bewaeringe
Doe seit vort dat ewangely
dat in desen tydē somyge waer
ren die Jhm̄ nyet en volgedē
die nochtant by myrakelen
die luyde gesont mactē En soe
sprack Johānes eñ seiden tot
Jhm̄ meister wy hebñ gesien
eenē die in dynē naeme die
duuelē wt werpē Wy hebbent
hem v̄baedē toe doen want
hy en volget dy nyet nae myt
ons dat is hy en dient v nyet
noch hi en laet nyet achter al
le dyngē als wy Jhūs die ant
waerdē hem En wiltet hem
nyet v̄biedē want daer en is
nyemant die yt guets is doē
de in mynē name: die gerin
ge yet van my yt quaet seggē
sal Recht oft hy seggen ~~sal~~
wolde Die in mynē eenich
guet werck als myrakel oft
teicken duet die en can ōmers

myt rechte geyn quaet vā my
geseggē my ondanckbaer synde
alsoe die quade iodē doen It
is genoch dat hy vur ons eñ
nyet tegen ons en is want
die nyet tegen ons en is die is
myt ons Die mynsche Wat
lach scē ian daer aen dat hy
dyt Jhū seggē wolde Script
Die apostelē dat licht des heili
gen geests noch nyet ontfan
gen hebbende meendē dat nye
mant schuldich en waer dese
teickenē toe doen dan sy Daer
om soe v̄hengde Jhūs dat an
der in hem geloeft hebbende
oic gotlicke myrakelē deden
Op dat syn discipulē hem in
oerē guedē werckē nyet ver
heffen en soldē Eñ oic om dattet
schienē solde dat got duc wille
syn gracie is geuende soe wael
doer die mynste als doer die
meeste Gebet
Here Jhū xs guede meester
eñ regeerder alle mȳ in wen
dige eñ wtwendige dyngen
regeert genadich Op dat nū
mermer onstichticheit toe en
come anderē mynschē van my
noch my vā my anderē Mer
dyn gracie moit geheelic vā
my af snydē eñ wtsluyttē alle
oersakē van ontstichticheidē
Geeft my oic dat ic nyemant
vandē mynderē en v̄mete toe
v̄smaedē Mer dat ic sy beger
meer toe eerē die wilcke du
alsoe gewerdicht hebste toe
eerē dattu tot oerē dienste
eñ bewaeringe die salige
engelē hebste geschict eñ ō
hem salich toe mackē hebstu
seluē wyllē comē in die wlt
eñ steruē Amē
Van drie parabolē die Jhūs
tottē ioden seide vā dē v̄larē
scape van dē v̄larē penick eñ
vā dē v̄larē soen Dat xcvj ca
Die gebñdide Jhūs
die wolde toenē myt
ten werckē dat gey
dat hy geleert hadde toe we
tē dat mē nyemant v̄smaedē
en sal: Doe keerdē hy duc wil
myttē publicanē dat is tolle
narē banckierē eñ d̄ gelickē
sorgelicke neringe doende om
die van oerē sundigen werc
kē toe trecken U
It geschiedē dat in desen tydē
voel sunderē tot Jhūs naken
de warē om dat sy hem horē
woldē Eñ aldus soe waeren
die pharizeen onderlynge mur
murerende eñ seggende Dese
man Jhūs ontfanct die sunde
ren eñ hy etet myt hem Dy
en aen merctē nyet dat Jhūs
in dese wlt comē was om die
sunderē salich toe makē Die
gebñdide Jhūs dese murmur
acie voelende heuet tot hem
luydē geseit drie parabolen
Die eerste aldus Wie is
van v allē die heeft hondert

scape eñ ist dat hy een witten
hondert v̄liest en sal hy die
xcix nyet by een laetē in der
wildernissen eñ gaen dat v̄
dwaelde schaepke sueckende
soe lange tot dat hyt gevon
den sal hebñ Eñ als hyt gevō
den heeft en sal hyt nyet op
synē hals nemē eñ dragent
toe huys Jnd toe huys gecom
mē synde en sal hy syn ge
buerē eñ vriende nyet tot hē
roepē eñ seggē Weest v̄blyt
myt my want ic heb myn
scaepkē gevondē dat v̄laerē
was Jck segge vur waer dat
in den hemel alsoe blytscop
wesen sal aūmytz eynē sund̄
die penetentie duet Meer
dan aū xcix rechūdige die gey
penetencie eñ behoenē: aldus
wolde Jhūs dese murmureer
ders by parabulē oft gelicke
nisse doen bliken waer om
hy myttē publicanē v̄keeren
de eñ duc wille etende was
Nemende vur hem die gelic
kenisse van eynē man voel
schaep hebbende meynēde eñ
beteickende daer by syn got
licheit hebbende die mynschē vur
syn scaepkens Eñ dat die sun
derē beteykenē syn v̄laeren
schaepkēs die wilcke hy sueit
in die wildernisse der werlt
om die toe bekeerē vā oeren
sundē Eñ dat daer om tē huy
se vā den sunderē gynck nyet

om die lust van oere spyssen
Mer om sy toe bekeerē eñ ond̄
synē heiligē eñ engelē int huys
syns vaders toe brengē Die
mynsche ¶ Woe v̄stae ic dat dat
die engelē hem meer v̄blyden
vā die bekeernisse van eynē
sunder dan van voel heiliger
mynschē Scriptura ¶ Du salt
v̄staen dat nyemāt sy̅ gevōdē
scaepkē lieū heeft en dan alle
syn ander scaepkens Meer hyt
v̄blyt hem meer dat hy dat
v̄laerē vynt dan dat hy by hē
altyt gehaldē heeft des hi al
tyt seker is gewest Mer dat
gevondē dat brenget altyt
myt hem eyn nye vronde
Van dese vronde der engelē
seit Bernard⁹ dat sy begerē
die salicheit der mynschē hē
v̄blydē in die bekeringe eñ
penetentie der sunderē Eñ
die tranē der sunderē is dē
wyn der engelē Eñ daer ō
seide Jhūs noch eyn ander
gelickenisse aldus ¶ Wat
wyf vynt men oft ister die
eyn dragma Dat is eynē
pēnick v̄laerē heeft die x cley
pēnigē wert is: en sal sy nyet
eyn licht ontsteckē eñ dat
huys doer sueckē ter tyt toe
dat sy den pēnick gevondē
sal hebbē Eñ gevondē hebbē
de soe roept sy dan oer ge
buerkens eñ vryndekens
tot oer seggende Verblyt

v myt my want ic heb genou
den den pēnick den ic v̄laerē
had Aldus seg ic v soe sal vur
den engelē blyscop syn auer
eynē sunder penetencie doen
de Of hi seggen wolde Ick
sueck die v̄laerē sunderē in
allē hoeckē nyet allen̄ in den
tempel mer oic tot oerē huy
sen Fn̄ ist dat gi v oic van
uwē sundē keert eñ penetē
cie doet die engelē in dē hemel
sullē hem dyns v̄blydē Die
derde parabel was besluytē
de dese twe vurseide eñ is dese
i It was eyn
man hebbende twe soen Fn̄
die ioncste seide totten vader
Vader geest my myn deel
guets dat wilcke my toe cō
mende ost aengaende is Fn̄
hy henet hem deilynge gedaē
Jnd nyet lange hier nae als
hyt al v̄gaedert had Doe is
dese soen verre butē lants ge
tagē Jnd heeft syn guet doer
geslaegē leuende in luxurie
ost quader waellustē Fn̄ nae
nae dat hy syn guet auer
gebracht had: soe is in dē lan
de daer hy was honger toe
wetē duyer tyt gecomē eñ hy
begaen gebreck toe hebn̄
Fn̄ hy aen hinck eynen bor
ger van dē lande den buytē
op syn ~~lan~~ dorp gesant heeft
om daer die verckē toe hoe
den Fn̄ aldus die verckē hoe

dende soe was hy begerich ō
synē buyck toe vullē vandē
slyme der verckē eñ nyemāt
en gaf hē tetē Hy dyt merc
kende is tot hem seluē gecom
en seggende toe wettē in syn
gedachten Woe voel huerlyn
ge heeft mȳ in syn huys die et
broet aūuloedelickē hebn̄ eñ
ic v̄derue hier van honger
Ick wil gaen tot mynē vad̄
eñ seggē Vader ic heb gesun
diget in den hemel en vur di
ic eñ byn nyet werdich dyn
soen genoemt toe wesen Fn̄
wilt my doch doen als eñ vā
dynē huerlyngē eñ mytten
soe is hy tot synē vader ge
gaen Fn̄ als hy noch vern v
van synē vader was soe he
net hem syn vader gesien eñ
die vader myt barmhertich
beroert snellick tot hē lopen
de is synē soen genallē om
dē hals eñ hem gecust Die
soen dyt siende heeft tot synē
vader geseit Vader ic en bȳ
nyet werdich dȳ soen genoēt
toe wesen Want ic hebbe ge
sundiget in dē hemel eñ vur
di Die vader heeft tot synē
knechtē geseit Geringe brenct
hier dat eerste ost beste cleit
eñ trecket hem aen Jnd geeft
hem eynē rinck aen syn hāt
eñ scoen aen syn voetē Ende
haelt eñ slaet dat gemeste
kalf op dat wy eten moegē

Want my̅ soen hier is doit ge
west eñ hy is weder leuende
geworden: hy was v̄laerē oft
v̄gaen eñ hy is weder geuō
den Eñ dyt gedaen synde soe
begonstē sy toe etē eñ toe wer
scoppē Die alste soen als dyt
gescheiden was in dē velde eñ
als hy weder nae huys quā
eñ syns vaders huys was
naekende Doe horden hi seer
groete geluyt eñ eȳ pipe oft
blyde instrumēt Eñ hy ryep
tot hem eynē vandē knechtē
eñ vrachdē hem wat dat ware
Jnd wat dat beduydē dat hi
daer hordē Die knecht seide
hem dyn broder is gecomē
eñ dyn vader heeft dat vette
kalf geslagē ō dat hy behal
den toe huys gecomē is Ende
dese alste soen dyt horende
heeft v̄onweert gewest eñ
hy en wolde nyet int huys
gaen Die vader is wt tot hē
gecomē eñ gebeden dat hy
int huys wolde comē: daer
op hy synē vader geant ~~want~~
wort heuet Jck diene v ende
heb v soe mēnich iaer gedient
eñ en heb nye tegen uwē wil
~~gedaen~~ oft beuel gedaen Eñ
gy en hebt my nyet eȳ huyx
ken dat is eyn geytē ioncx
kē gegeuē om dat myt mynē
vryndē toe eten Mer desen
dynē soen nae dat hy alle syn
guet myt vuylē wynē aū ge
vracht heeft eñ gecomē is Dē
heb dy dyt vette kalf of gemes
te kalf geslagē Die vader sei
de weder ~~totte~~ tottē soen Doen
du biste alle tyt by my alle
dat myn is dat is dyn It is
nu van noedē of behoerlickē
toe werscopē eñ blyde toe we
sen Want dese dyn broeder
die was doit eñ hy is weder
leuende gewordē: hy was
v̄laerē eñ hy is geuondē

¶ Moralizaci

Sy dese twe soenē wort v̄
staen die rechtuerdige mȳsche
eñ die sunder comēde tot pene
tenciē Wilcke sunder vā synē
hemelschē vader scheydet als
hy doitlickē sundiget Eñ on
cuyschelick soe v̄teert hy syn
substancie als hy syne sȳnē eñ
crachtē keert tot quade Ende
hy aenhanget den duuel die
hem duet voedē die vercken
Dat is die stynckende eñ ōsuū
sundē hanterē: Jnd nae maels
keert hy weder tot synē hemel
schē vader myt waerachtiger
penetenciē Eñ soe wort hi vā
gade ontfangē ontfermher
telick ¶ Aldus sprack Jhūs de
se parabole Recht of hy seggē
wolde Gy sunderē bedynct v
mysdaet coemet tot uwē hemel
schē vader hy sal v ontfangē
in synē vaderlickē armē hy
myt alle synē hemelschē scarē
eñ vryndē sullē hē myt uwe

bekeeringe eñ penetencien
v̄blydē Eñ des en sal nochtās
dat loen blytscop eñ glorie der
goenre die altyt wael doen
toe mynder nyet wesen Wāt
got die vader sal den guedē
mȳschē seggē Comt gy mȳ
wtūcarē kynder die altyt
by my gewest sydt mȳ geba
den gehaldē Alle mȳ guet eñ
glorie is v eñ die suldi ewilic
gebruyckē Eñ hier om en sul
lē wy onsen euē mȳschē nyet
v̄smaedē al ist dat hy gedwa
dwaelt heeft: mer wy sullē
got vur hem biddē Eñ als wi
syn beteringe v̄nemē soe sullē
wy gade daer af lauē ende
dancken ¶ Gebet

Here Jhū xc comt suecket
dynē knecht comt guede her
de suecket dat dwalende eñ
dyn moede scaep Comt bru
degom der heiliger kerckē
suecket den v̄laerē pēnick
Comt vader der ontfermher
ticheit ontfanget den v̄laerē
soen weder keerende totti
Comt nyet mytter roeden
mer myt caritatē eñ sacht
moedicheit des geests Comt
daer om hē want du biste
alleȳ die weder roepē moe
ges den dwaellendē: vyndē
de den v̄laerē v̄soenē den
vluchtigē Comt om toe wert
kē salicheit in der eerden eñ
blytscop in dē hemel Eñ bekeert
my totti Eñ gene my toe doen
gewaerige penetencie op dat
ic den engelē syn moit oer
sake der blytscop hē got myn
re salicheit Amē

¶ Woe wy onsen euē kerstē mȳ
schē beryspē sullē als hy mys
duet Dat xcvij capittel

Ende want got al
mechtige hem v̄blyt
als eyn sunder hē
~~v̄blyt~~ bekeert Doe leert vort
die guedertierē Jhūs woe
wy onsen euē mynsche dwae
lende wed' leidē sullē tot die
scaeps koye der heiliger kerc
kē Waer toe wy wt broeder
licker mynē gehaldē syn wāt
wy synt alsoe wael gehaldē
ons euē mȳschē sachtelicken
toe beryspē als wy schuldich
syn toe v̄genē als ons yt mys
daen is Eñ die heilige ewan
gely wael toe v̄staen: soe is
die ordinācie van den Dat
wy eerstē sullē aū leggē als
wy yemant in synē sunden
beryspē willē Of die mysdaet
heymelic is: Jnd nyemāt dan
du oft wenich daer af wetē
Dan soe ganc eñ nae volge
dat in halt van dyt ewange
ly dat wilcke seit aldus

Ist dat dyn A
broder gesundiget henet ī dy
dat is by dynē wetē alsoe scē
Augustyn' seit Doe gaenck eñ
beryspt hem tusschē dy eñ hem

alleÿ toe wetē suetlickē Eñ ist
dat hy hoert toe wetē dat hi
hem seluē corrigeert soe heb
stu dynē broder dat is dynē
euē mÿschē gewonē Eñ ist dat
hy dy nyet en v̄hoert nemet
in dat geual tot dy noch eynē
oft twe want in den mont dat
is int getuychnisse dat bydē
monde gesprackē wort van
twē oft driē getugē soe staet
alle waerde toe wettē alle ge
tuchnisse Eñ ist dan dat hy
dy nyet en hort: dan saltu dat
der kerckē toe kenē geuen
toe wetē den prelaet van der
plaetsen daer die sunder in ge
setē is Eñ wt desen soe syn in
dyt heilige ewangely driē
manierē van beryspynge
Die eerste is broederlic Eñ die
ander om den sunder hē toe
doen schamē Eñ die derde ō
by den prelaet gecorrigeert
toe werdē: Ind of dyt noch
al nyet en helpt Doe beueelt
Jhūs dat inē den sunder wt
der geselscop der heiliger kerc
kē stellē sal seggende Ist dat
hy die kerck nyet horē en wilt
toe wetē oft nae volgē des
prelatē beuel Doe salmē hem
vort aen haldē als eÿ ethni
cus: dat is eyn heidē eñ eyn
publicaen als een ondochde
lick apenbaer sunder Die
mÿsche Waer om dat
Scriptura Dese waren
tot den tydē vā dē ioden ver

steckē Gelick nu die luyde in
den bāne gedaen synde vā
ons v̄steckē syn Ind dat sulc
kē ban seer lastich is dat
schient wt dat geyn Dat die
suete Jhūs tot synē discipulē
vort seide Wur waer soe seg
ic v soe wat gy byndē sult op
der eerdē toe wetē yemant
sluytende wter heiliger kerc
kē dat sal gebondē wesen indē
hemel Eñ dat goen dat gy ont
byndē sult op der eerdē toe we
ten weder doepende totter hei
liger kerckē dat sal ontbondē
syn inden hemel Oft hy seggē
wolde Vsentencie int v̄werpē
des ongehoersamē mynschen
eñ int ontfangē des rouwogē
mynschē penetencie doende
Die sal van werdē gehalden
inden hemel Vort soe seide die
gebūdide Jhūs aldus: Noch
segge ic v ist dat twe van v
hier opter eerdē van eenich
guet auer eyn dragē toe we
tē daer in consenterende indē
bant der mynē dat sal den
goenē ge~~schien~~ schien vā mynē
vader in dē hemel Eñ soe waer
dat twe of drie in mynē naem
v̄gaedert syn toe wetē in vas
tē geloeue eñ mÿnē om oer
salicheit Oft die salicheit van
oerē euē mynschē eñ naestē
of om mÿ eere toe v̄meerē
Mittē soe byn ic int myddel
van hem toe wetē ō oer begeer

ten

eñ vur neme ten bestē toe
bryngē Fñ als peter vā synē
meister hoerde dat hy eñ sy
mede broederē macht ont
fangē soldē om die sundē toe
v̄geuē Doe heeft hy gevracht
seggende Here alsoe duck als
myn broder mysduet in my
sal ic hem v̄geuē tot vij werf
toe Jhūs gebn̄dyt heeft hem
geantwoert seggende Ick
en seg dy nyet tot seuē werf
mer tot seuē eñ seuentich werf
Die mynsche ¶ Woe verstae
ick dat Scriptura ¶ Het
is soe voel toe seggē alsoe scē
Augustyn⁹ dat exponeert
dat soe duc wille eñ mēnich
werf als die sunder myt oit
moedicheit v̄suect eñ v̄gyffe
nisse van syn mysdaet toe
hebben: dat wy onsē broder
syn mysdaet v̄geuē sullen
Want in des gelicx soe beuelt
hy Peter synē stat halder
presenterende die prelaten
der heiliger kerckē den rou
wygē sunder oer sundē toe
v̄geuē Die mynsche ¶ Is
eyn mȳsche oic altyt schuldich
toe v̄geuē nyet alleȳ dē torē
mer oic dat onrecht dat hē
gedaen is Scriptura ¶ Dē
haet eñ toern nit herte ge
legen moit mē v̄geuē Al ~~want~~
weert oic dat die mysdadige
om geyn genade en bade
Mer teickenē van vryntscop
en derf hy nyet bewisen vur
dat die ander om genade
bydt presenterende daer af
toe beterē of genoch toe doē
Het en waer nochtan dat dē
goenē die mysdaen is eȳ reli
gioes oft ander geestelicke p
soen sy treckende tottē staet
d' volcomenheit
¶ Moralizaci oft leeringe
Hier is toe merckē woe gro
te mȳne eñ neersticheit dat
wy in onsē euē naestē toenē
sullē om hē wt synre dwalyn
ge toe bryngē Mer leyder
al ist dat voel luydē malcan
derē lief hebȳ: seldē is die ~~lie~~
liefde om xp̄us wille alsoe
Crysostom⁹ seit Fñ wt wilc
ker geistelicker liefdē soe wort
ons van gade beualē onsen
euē naestē toe beryspē toe v
wetē in tydē als wy wetē ~~dat~~
~~yt~~ oft meynē dat yt batē sal
eñ anders nyet Want it sȳ
vyf sakē indē wilckē mē hier
in nyet tot v̄bondē en is Ferst
soe wāner geen haep en is
dat die mysdadige hem sal
willē beterē Want Jheroni
mus seit dattet een groete
dwaesheit is dat eñ hem be
gert toe v̄crygen dat geyn
daer in dat nyet dan haet
en is toe crygē Ten anderē
als yemant wael weet enich
mysdaet gesciet toe wesen
die hy nochtans nyet en sol
de

kōnē bewysen ¶ Ten derden
soe wāneer yemant wael wet
dattet quade werck den pre
laetē vander stedē wael kon
dich is eñ kenlickē is ¶ Ten
vierdē soe wāneer die gemeyt
vander stede eÿ sake syn vā
der mysdaet Eñ die correctie
alsoe der kerckē meer mocht
hynderē dan batē ¶ Ten vyf
ten als die mysdader soe gue
de oft beter werck dan die
mysdaet is dagelix is hantie
rende want by den soe is wael
toe v̄moedē dat hy gebetert
is Eñ die mysdaet nyet mer
en sal Meer dat hy hem sel
uē wael corrigerē sal Vort
suldy wettē dat die goen die
myt v̄manē of beschuldyn
ge nyet toe bekierē en syn
die salmē neerstelickē pynē
toe gewynē myt denotē ge
dē vur hem got byddende
Here Jhū xᵉ v̄leēt ¶ Gebet
genadich my onwerdige sū
sundige mynsche Dat ic mÿ
en mede broder sundigende
beterē moit myt waerden
bequamlic beryspende Eñ
of ic dat nyet en doe myttē
woerdē dat ic nyet aflaetē
en moit dat toe doen myt
bedynge eñ guedē exempelē
Geef my oic dat ic in ēnicht
der heiliger kerckē ende in
broederlicker mynē blyuen
de v̄dienē moit v̄hoert toe
werdē in dē gebede Eñ myt
gonstē eñ hulpē di toe bevindē
in mydden onser zielē die dy
selue woenige gesettet hebste
in die vredsāmige Noch daer
toe soe v̄leent my alsoe duck
wil als myn broder in my
sundiget Dat ic hem alsoe duc
wille v̄gene: soe dat in my
geyns syns vondē en werde
moit haet van bÿnē noch tei
ken van haet van buytē Aū

¶ Van dē cōnick die vā
synē dienre rekeinge woldē
hebbē ¶ Dat xcviij capittel

Dat men schuldich
is nyet alleÿ vij werf
mer alle tyt toe v̄
geuē eñ dat wilcke got seluē
alsoe duet Dat duet die gebū
dide Jhūs blyckē by een gelic
kenisse seggende aldus B
Dat ryck der hemelē is
daer ō toe gelicken den cōinc
die van synē knecht eñ dien
arē rekēinge hebÿ wolde
Eñ als hy auer syn rekēin
ge begaen toe staen: soe wart
hem eyn van synē knechtē
gebracht Die hē schuldich
was xᵐ talentē Jnd alsoe
hy nyet en hadde om mede
toe betaelē Doe beuael die
cōnick dat mē den knecht
myt synē wyf eñ kynder en
v̄copē solde myt alle dat hy
hadde eñ hem dat toe geuē
Eñ dese knecht dyt hoerende

is vur den cōmē geuallē eñ ge
beden seggende Wilt doch hē
myt my paciencie hebbē eñ
een weynich lydē ic sal v alle
dynck weder geuē toe wetē
wgel betalē Die hē heuet hē
aū synē knecht ontfermt eñ
heeft hē alle syn schult vry
gegeuē eñ heeft hem laeten
gaen Eñ van daer gegaen
synde: soe hy geuondē eynē
van synē mede knechtē die
hē houdert pēningē sculdich
was Jnd heuet hē gegrepen
mytter kelē eñ tot betaelin
ge gedruct seggende Betaelt
eñ geuet aū dat goen dattu
schuldich biste Die sculdeneer
seide Hebt paciencie myt my
ic sal v alle scult betaelē eñ
weder geuē Hy en heues
nyet willē doen mer hy is
gegaen eñ heeft hem in den
kercker geworpē om daer
toe blyuē ter tyt toe dat hy
betaelt solde hebñ alle die s
schult Als dat syn mede knechtē
sagē soe syn sy hier in seer be
droeft geweest Jnd hebbent
oerē herē geseit Eñ die here
dyt hoerende heeft synē scul
deneer weder tot hem geroe
pē seggende tot hem O du
boese knecht ick heb dy alle
dyn scholt verlaetē wanttu
my gebeden haddes Eñ be
hoerdē dy oic des gelicx nyet
toe doen eñ toe ontfermē dy
nē mede knecht gelic ic aū di
ontfermt heb Eñ myttē soe
is die hē toernich gewordē eñ
heeft hem aū geleuert in dē
handē vandē pynres ō daer
toe blieuē ter tyt toe dat hi
syn geheile scholt betaelt sol
de hebben Eñ in des gelicx
seide Jhūs vort: soe sal myn
hemelsche vader v doen ist
dat een yegelick wt synre
hertē synē mede broeder syn
mysdaet nyet eñ vergeeft Die
mynsche O scriptura wilt
my doch dese gelickenisse v
claerē Scriptura Ick wilt
geern doen Dich die cōmck
dat is got eñ die knechtē dat
syn die mynschē Die x^m talē
ten dat syn die x gebaedē in
wilcke die mynsche got schul
dich is Eñ daer af got reke
ninge van dē mynsche eischet
Die mynsche hem in desen
x gebadē schuldich benynde
hy bydt got om genade got
vergeuet die sy geheel Eñ gra
cie eñ genade van gade al
dus hebbende: soe geschyet
som willē: Dat hy nyet v
geuē noch in genadē nyet
ontfangē en wil synē euē
naestē die hem yet mysdaē
heuet Dat wilcke nochtās
seer cleyn toe rekenē is
tegens dat goen dat wy te
gens got mysdoen Eñ wāt
die mynsche dan synē euen

kerstē nyet v̄geuē en wilt dat
goen daer in hy tegens hem
mysdaen heeft Doe leuert hē
got den pynres dat is den
duuelē jnd duet hē werpē in
pynē tot dat hy van alle sy
mysdadē voldaen hebbe toe
wetē duerende eñ altyt betae
len want nūmermer en can
hy vol betalē die ewilic v̄doēt
is Die mynsche ¶ Eñ als got
yemant syn sundē v̄geuen
heeft: eñ die sunder daer nae
weder in sundē is vallende
is hy dan schuldich vur die
v̄geuē sundē gepynichet toe
wesen Scriptura ¶ Ick wilt
dy seggē die sundē vā ōdanc
berheit indē goenē die wed
keert tottē sundē die is ver
swaerende alle die sunden
Eñ myshaget got soe seer dat
eñ mynsche aūmytz den soe
seer gepynicht wort als hy
toe vorē vur alle die v̄geuē
sundē schuldich was gepy
nicht toe wesen Eñ somygē
seggē dat v̄geuē sundē wed
comē in oer eerste stat myt
vier sakē ¶ Ferstē aūmyts
broederlickē haet eñ nyt
¶ Ten anderē als yemant
van dē heiligē gelone is
vallende ¶ Ten derdē als
die sunder v̄smaet dat heili
ge sacramēt d' bichtē ¶ Ten
vierdē als hem berouwet
penetentie gedaen eñ berou

we gehadt toe hebñ Eñ hier
om soe is ons noit eñ oerber
dat wy om gatz willē v̄ge
uē als ons mysdaen is Tis
ons noit want in dē wy dat
nyet en doen: soe en wort
ons nyet v̄geuē Eñ yt is ōs
oerberlick want ist dat wy
jt doen ons sal v̄geuē werdē

¶ Moralizatie

Soe werdē wy hier geleert
dat gelick ons got v̄geeft
groete sundē Dat wy oic al
soe v̄geuē sullē onsen euen
naestē mynder sundē die sy
in ons mysdaen hebbē Oft
got sal van ons eysschē alle
die vurgaende scholt Hier
af spreect die heilige leeraer
Augustinus Alle mysche is
een schuldener gatz jnd hy
heeft synē broeder tot eynē
schuldener Daer om soe heft
die rechtūdige got dy ge
sette eenē regule in dynen
schuldener die hy doe sal myt
synē schuldener toe wetten
mytti seluē Hoert wat Se
neca die naetuerlicke meest
daer af seit Ist dattu groet
moedich biste soe en saltu
nūmermer oerdelē di sma
de toe geschiendē Eñ alstu
dynē viant sietste in dynre
macht synde toe wetē om
dy toe moegē van hem wre
ken: soe rekent dat die wra
ke toe syne dattu dy seluen

haddes moegē wrekē ¶ In dyt
ewangelij soe hebbē wij gro
te remedie tegen die myshа
pe Daer af spreect Gregorius
oic aldus Vander sekerheit
der hapē soe en sal ons nyet
breckē eenige groetheit oft
gelegentheit onser quadē
Want daer om soe laet got
syn wtūcarē in somygen
vallē comē Op dat hy ander
mynschē in die sunde liggen
de geuē mach hape der ge
nadē ist dat sy tot hem op
staen myt alre hertē En dat
hy hem alsoe myt penetentiē
op doe den wech der gueder
tierenheit En weder seit die
selue leerer Wat sullē wij ī
desen dyngē aensien anders
dan die ongemetē ōtferm
herticheit ons scheppers die
ons tot exempel van pene
tentiē heeft doen leuē nae
dē val En ic en sie hier in
nyet anders dan vur onsē
ogen gesettet toe syne exem
pel der haepē eñ der penetē
tiē Daer om seit die heilige
leeraer Augustinus aldus
Niemant en sal mystrou
wē hebñ vander guedertie
renheit gatz Want voel
meerder is gatz ontferm
heit dan onse elendicheit
En soe wie tot hem roepet
myt alre hertē hi sal hem
v̄hoerē want hy is ontfer
hertich Crisostomus seit daer
af oic aldus Geloeuet my
Alsulck is die guedertierenheit
gatz tottē mynschē dat hi nū
mermer en v̄smaet die pene
tentie Ist sake dat sy hem op
rechtelic eñ sympelickē geof
fert wort Jae oic al waer
yemant gecomē tottē meestē
quaet En hi daer af hem ke
ren wilt tottē wege der salic
heit got ontfanctē eñ ōhelstē
blydelickē om hem toe weder
roepē tottē eerstē staet
Wee my sundige ¶ Gebet
mynsche want als ic aen sie
die sundē die ic gedaen hebbe
En v̄stae die pyne die ic daer
schuldich byn too lydē soe heb
ic groete vreese Waer sal ic
dan blyuē als wanhaepich
sonder raet sonder hulpe Ic
loepe eñ haest totti Ofonteyn
der guedertierenheit eñ ōt
fermherticheit Jhū xs in die
wilck ick nu sie eñ bekēne ge
wasschē toe syn alsoe voel gro
te sunders En ic bid dy ont
spreckelicke ontfermhertic
heit: dattu my alsoe v̄lenes
in tegenwaerdigē tydē myt
my seluē En myt dynē dien
res rekenige toe mackē: eñ
mynē mede broders oer sun
den toe v̄genē eñ die mynne
toe beterē Op dat in toe cōmē
dē tyden als du persoenlic
reden sals wyllē haldē myt

dynē knecht Dat du my dā
vergeues al dat ic schuldich
byn ~~en~~ dy eñ mynē euen
naesten Amē ¶ Of eÿ mā
mach laetē syn wyf eñ ne
mē eyn ander wyf Eñ vā
den kynderkens die onse
herē Jhūs geoffert wordē
¶ Dat xcix capittel

Hier nae als die ge
bñdide Jhūs dese
sermonē gedaē had
de soe is hy wt galileen ge
Eñ is aū A ¶ reist
die iordaen gecomē int eynde
vandeen Eñ hem is geuolcht
eyn groete schaer volcx toe
weten ō syn gotlicke werckē
toe sien Eñ syn heilige leerin
ge toe hoerē Jnd hy heeft ge
sont gemact toe wetē die sie
ken eñ cranckē die dat beger
de Die pharizeen die alle tyt
sueckende warē om dē gebñ
didē Jhm̄ toe begrypē in ~~it~~
waerdē eñ in werckē: die
syn tot hem gecomē om hē
toe tempterē Of sy hem yt
begrypē solde moege Jnd sy
hebñ tot Jhm̄ geseit Jst oic
den mānē geoerloft syn wyf
toe laetē wt eyniger saken
dat is wt oeniger lichter sa
kē Die mynsche ¶ Waer ō
soe vrachden sy dese questie
Scriptura ¶ Moyses die
quade natuere vā dē ioden
wael kēnēde v̄duchtende als

sy oer wynē haetē woldē eñ
v̄onweerdē Dat sy se lichte
lickē myt venyn of anders
doedē solde: daer om hadde
hy hem luydē toe gelaetē eñ
georloeft Als sy woldē soe sol
den sy die laeten moegē eñ
eyn ander nemē Eñ hier by
soe meyndē die pharizeē in
den Jhūs hier tegē seide dat
hy dan tegens die wet van
moyses seggē solde Eñ weert
oic soe dat hy moyses wet ī
dat stuck waer toe latende
hy die alle tyt in synē sermo
nē reÿnicheit was prysende
Die solde in dat geuael ōsnūh
toe laetē eñ hē seluē dus con
trarie spreckē Eñ daer om die
gebñdide Jhūs die die oūste
wisheit is oer quaede hertē
wael kēnēde: die heuet hem
geantwoert by manierē vā
vragē seggende En heb dy
nyet gelesen dat die goen
die int begyn den mynschē
heeft gemact dat hy eerstē
mactē den mā Jnd dat hy dē
man als doe dat wyf maectē
Recht oft hy seggen wolde:
hy en maectē den māne nyet
voel wynē Eñ seide doe hier
om sal een man syn vader
eñ moder latē eñ hy sal by
synē wyf blynē Jnd sy sullē
twe in een vleische toe wetē
twe in zielen eñ een vleische
Eñ aldus soe en syn sy geÿ twe

mer eyn vleisch Eñ daer om
dat goen dat got aen een ge
uoecht heeft dat en sal die
mynsche nyet scheidē Die p
pharizeen hebben hier op ge
seit Waer om heeft moyses
dan beualē dat die goen die
van synē wyf wilt scheiden
Dat hy een boexkē dat is sy
aentichte op oer in een gescrif
te van afscheidynge augenē
sal eñ myttē oer latē Jhus
seide hier op tot hem luydē
Moyses heeft dat gedaen
aumytz v hartheit toe wetē
hy heeft v gehengt Dat gy
v wynē moicht latē: nyet dat
hy dat gehengde dattet guet
oft behoerlick was Mer om
meerder quaet toe schouwē
alsoe vur geseit is Eñ alsoe
hebbē die apostelē in dē nyen
testamēte oic toe gelaetē dat
twede hiellick toe wetē ō der
onreynicheit eñ quade wille
der mynschē Want nae der
eerster in settinge soe en was
nyet meer dan alleȳ eȳ hiel
lick van mā oft wyue Mer
ō der ōcuysheit der mȳschē
soe is toe gelaetē dat twede
hyllick Eñ soe seide Jhus vort
Ick seg v vurwaer dat soe
wie syn wyf laet anders
dan aumytz fornicatie dat
is aūspel of ōcuysheit Jnd neēt
and dat hy aūspel duet Eñ
in des gelickx die toe wine a

neemt een wyf van oerē mā
gelaetē synde: hy duet oic auer
spel Eñ als die discipulē dyt hor
dē soe seidē sy tot Jhm Eñ trou
wē staeti der mānē sakē al
soe: soe en ist nyet oerberlick
een wyf toe nemē Jhus ant
waerdē hier op synē discipu
lē Alle mȳschē eñ v̄staen dyt
wort nyet: mer alleȳ dē dat
gegeuē is van gade ō toe ver
staen Dat is toe seggen alle
mynschē en outfangē desen
raet des reynē leuens nyet
om die toe haldē Want voel
mynschē soe myshaget toe we
tē den ōcuyschē Want yt is
een hoege staet daer nyemāt
toe comē en mach dan by sou
derlynger gratiē Doe seide die
suete Jhus vort Jt syn eynre
hande mynschē reyne die vā
oere moder licham alsoe ge
baerē syn toe wetē die seer
calt ind natuerē sȳ Daer sȳ
oic somyge die soe gemaet sȳ
vā mynschē toe wetē myttē
messe gevuert sȳ Daer syn
oic somyge die hem seluē ge
vuert hebȳ toe wetē nyet by
lichamelic toe makē ofte toe
vuerē Mer by bedwynge
die quade begeerte eñ dat al
ō toe crygē dat ryck d̄ hemelē
Die mynsche ¶ Dyt eñ v̄stae
ic nyet wat ist toe seggē Scrip
¶ Ick wilt dy doē v̄staē Jhus wol
de hier toenē dat een iegelickē

dese ghracie met ghetuen en is
o toe kēē woe mē sal moghē
blijē m reynē leuē mer dattet
is ey̆ sonder lyngē ghatz ghaac
Hū soe toende Jhūs datter mā
nē warē die sonder ghemey̆
scap van wijuē wael leuen
mochte Eerstē die soe talt eñ
ghebreckelickē van natueren
warē dat sy̆ daer toe nyet
begeerlickē en warē Ten an
derē soe vant ont sompyten
mānē die m oere touchent soe
ghemact warē Op dat sy̆ mytē
vrouwē myet toe doen en solē
moeghen hebbē: Jnd daer by
bequemlickē toe moeghē syn
eñ toe dienē mder cōmghē eñ
ghroter vrouwē tamerē eñ de
se noemt men Junuchen Hū
ten derdē soe vynt mē die hē
selue vuerē: dat is die oere
quade vleyschelicke begertē
wedstaen eñ dese leuē ont
wael sonder wijuē Recht ost
hy seghē wolde Die ghoen die
wil reymelijt leuē: hy roepe
aen die ghracie eñ hulpe ghatz
o daer by alle vleyschelicke ghe
neychelicheyt toe bedwyngē
mer die ōmerts ey̆ wijf wil
hebbē hy is die schuldich toe be
haldē hi en mach sy̆ myet laetē
dan alley̆ als sy̆ aū tredende
waer auer spreel doende Die
mȳsche Nmach men sy̆ dā late
eñ nemē ey̆ and Scriptura
Niemant en mach sy̆ by hem
selue latē Die heilighe keerlike
dat is die ghestelicke richter
die mont sy̆ scheydē toe wettē
vā ghehorsamelicke hantieri
ghe eñ by wesen mer myet m
soe daughter mamerē dat ye
mant van hem beidē eynē
anderē hulick doē mach Doe
seide Jhūs om dese materie
toe sluytē aldus Die dyt mach
ontfanghē of begrijpē eñ vol
brenghē die ontfanghet toe we
ten byder hulpē ghatz Op dat
hy reyn blijue eñ syn vleysche
ōwijne Hū dyt en is ghein ghe
boet mer eynē raet alsoe en
werdet nyemāt bequalē mer
myet m soe daughter mame
rē: dat elc vā hē beytē eenich
anderē helick doē mach
Jn desen tydē wast
onder dē iodē een mamere
als myt hem luydē eenich
doechtelick wijs man was
Doe plaghē sy oer kynderē
daer vur toe brenghē ō een
mamere van benedictien
van dē ghuedē ghaestē man
toe ontfanghē Hū m teikenē
van dē soe plach hy dan sy̆
hant op des kynts hoest
toe leghghē: Jnd ghaue hem die
benedictie Hū soe warē daer
vool bluydē myt oerē kyn
derē meerckende dat Jhūs
wijs eñ rijp van seden was
eñ heilich van leuē eñ leer
mighē was Doe wolde sy Jhū

oer kynder presenterē ō van
hē syn hant op oer hoest ge
leit toe werdē eñ vur sy got
gebedē Eñ alsoe gebēndyt
toe weyden Die discipulen
dyt merckende eñ willēnde
beletten: aūmyts dat oer
meester seer v̄moit was Doe
merckte Jhūs dyt eñ hi seide
tot synē discipulē Laet dese
cleyn kynderkens tot my cō
mē en behyndert dat nyet
want al sulcke toe behoert
dat ryck der hemelē Eñ als
Jhūs die kynderkēs mynlic
ontfangē haddē eñ syn han
de op oer hoefde geleit eñ
gebñdyt hadde soe gynck hy
van daer ¶ Moralizacie
Hier by soe mach eyn eyge
lick merckē woe seer dat got
is mynende sympelheit eñ oet
moedicheit Dat wilicke by de
sen kynderkens beteickent
wort Eñ dat Jhūs ontfaet die
by goene die by hem begeren
toe wesen toe wetē: die alsulc
ke syn by dochdē eñ zeedē Als
die kynderē syn by natuerē
Dat is oitmodich sympel ōno
sel reyn waerachtich gehorsā
nyet gedechtich des quatz dat
hem mysdaen is eñ tytlick
guet nyet achtende Eñ in dē
dat Jhūs aldus syn gebñdide
hande leit op die kynderkēs
soe begonst hy toe geuē Die
forme vandē sacramete des
vermsels daer by dat die kynd̄
vandē bisscopē geteickē werdē
mit vur hoist tot stercheit eñ
confirmatiē des geloenes Alsoe
die apostelē oer hande leyden
op die gelovige mȳschē die den
heiligē geests ōtfyngē Daer ō
en sal nyemant dyt sacramēt
noch oic die ander heilige sacr̄
ment ontfangē ten sy dat hy
toe vorē gebycht heeft eñ gerey
niget is mit synre zielē Op dat
hy alsoe myttē sacrmēte die gra
cie des heiligē geests ontfan
gen mach ¶ Gebet
Here Jhū xo die ons in rey
nicheidē hebbes v̄maent Geest
dattu v̄manes eñ geest my
broessche mȳsche reynicheit
der zielē eñ des lichams Eñ die
die cleȳ kynderkens hebbes
gewilt totti toe comē eñ dyn
hande op hē toe leggē eñ heb
bes gebñdyt Verleent my ar
me mȳsche dat ic cleȳ sy in
mȳnē ogen op dat ic gracie
vynde in dē ogē dynre moe
gentheit Op dat ~~gracie~~ ont
fermheit v̄cryggē moit by dȳ
re gratiē dat goen dat die cleȳ
kynderkens besyttē by der
natuerē v̄dienē moit toe cōmē
totti by v̄dientē van allē cleynē
eñ oitmoedigē mȳschē dy be
haegē eñ myt benedyngē vā
dy geloent toe werdē in den
hemel Amē ¶ Vā volmaecht
eñ bi armodē cōmēde ¶ dat 6 cap

Een myt
desen soe is hy von
gheuut tot Jhm gheco
me myt kinderboetyn
ge segghende O guede meester
wat gruetz sal ic moeghe doen
daer by dat ic dat ryck der
hemele sal moeghe vercrygen
Jhus hem seggede wat seggestu
my gruet got is alleen Die
mysche Waer om antwoer
de Jhus desen jonghelyn alsoo
Scriptura Wy meynden
dat Jhus myet mer dan een
man een bloet mysche en was
een daer om seide Jhus dat got
alleen is Die mysche Is dan
nyemant gruet dan got alleen
die heilighe patriarchen ende
Propheten die daer toe voren ghe
west syn en waeren sy myet
gruet ghewest woe syn sy dan
in den hemel ghecomen: Want
daer en mach nyemant com
men dan gruet ghenoech woert
Scriptura Got die hy is
wt synen seluen natuere een
wt hem seluen gruet Maer dat
eyn mysche gruet is dat is wt
ghratien dat gruet dat hy heeft
dat ontfanck hy wt ghratien
van gode een doer ynde Een
die gebenidide hy Jhus seide
voert wilstu comen mt ewighe
leuen soe haldet die ghebaeden
Die jonghelinck vraechde wel
ke ghebaeden Die guede Jhus
seide Du en salste nyemant
doot slaen Du en salste gheyn ou
spel doen Du en salte myet ste
len noch gheyn valsche ghetuych
genen Ind du salte dyn vader
een moder eeren een dynen euen
mynschen hef hebn als dy selue
Die jonghelynt seide tot Jhm
Dyt heb ic al ghedaen en ghehal
den wat ghebreect my meer
toe doen Jhus antwaerde hy
wilstu volmaect wesen dat is
hy dynen vrien wille tomen
totten stact der voltomenheit
die bauen de ghemeynen stact
der mynschen is Doe ghuet een
voecept al dattu hebste in tyt
lichen ghuede een ghesellet de ar
men Een soe saltu eynen schat
hebben eynen in den hemel Een
tomt dan een volghet my nae
toe weten wandelende alsoe
ic wandele Want in xpm nae
toe volghen soe is principale
die volmachtheit ghelegen ind
daer toe die willighe armoedt
is eyn berendynghe Want
daer by werdet benamen die
sorghe van tythicke dynghen
die dat herte belynderen van
der mynen ghatz Wnicke noel
ghescheyenen heeft in desen jonghe
lynt: want doe hy hordde die
waerde Jhus spreckende Na
al toe yrien een in willighe ar
moeden hem nae toe volghen
Doe gynck hy droevich van
dane want hy hadde veel pos
sessien een tythicke guedn die hy

alsoe seer mynde dat hij sy myet
gelaete en conde ¶ Mozahzaete
In desen soe is toe mercke
dat die mÿstike ongeordineer
licke mynt dat tÿtlicke gruet
web hert int bevoue van die
bedroest weert Want somtÿt
alb wij tÿtlicke gruet hebben soe
wane wij dat wij ÿt myet en
mÿne mer alst ons begrint
toe ontbreckē soe vynde wij
wie wy syn Want dat hebÿ
wy alleyn sonder mÿne dat
wilcke sonder dwoesheit van
ons scheidet Dese ongynne
wolde mytter werlt rijsdome
oit dit ewige leue hebbē dat
wilcke seer swaer was toe ge
schien Want tume mach ÿe
mant veel rijckdoms hebben
sonder hem toe vlyssen oft sy
herte myt quader begerte oft
waellustē toe besmettē mer ter
contrarie die groen die meer
begerē dat ewige gruet: die en
bedroeuē hem myet alb hem
onbreeckē tÿtlick rijckdomē
Hoert wat Augustÿnus seit
alstu dyn herte wtputste vā
der eertscher mynē soe saltu
putte die gotlicke mÿne Ki
¶ Gregorius seit mit begerten
der tÿtlicker substancie en
wort got myet gemynt Wāt
eertsche mÿne vblÿnt die oge
deb hertē onreyn makende soe
dat die gotlicke claerheit myet
gesien en wort ¶ Gebet

Here Jhu x gruet my ellen
dige eñ broestige mÿnsche die dyn
gebaede tot ny toe onachtsaem
lick eñ qualickē gehalden heb
dat it sy ōmer vort aen halde
Dy dat it mytte groenē die sy
halden vōriene m toe gruen tot
ten leuē Geest my oit O suete
here dat it tot volcomētheit grā
de alle tÿtlicke dynge achter la
tende mytte werckē dy nae vol
gende kñ voer dyne voetstuep
pen op dat it aūmytz dy regerē
de eñ leidende blyde comē mach
tot dy mynē begeerlickē ende
ongebreckelickē sonet kñ vā
dynē aensichte altyt toe vblyde
¶ Wandē xij raden d ewan ¶ Hÿ
gelien ¶ Dat Ci capittel
Dne mynsche

Ik heb gehoert vā die
gebadē die nocht
syn totter salicheit
daer syn noch ander raden
of regulē deb leuens die solde
it geern wetē Scriptura
¶ Ick heb dy geseit vandē gebae
dē buttē eñ banē dese syn oit
radē der ewangelie Die wilcke
eyn onder scheit hebñ vantē
gebaedē Want die gebaeden
gebiedē toe doen oft vbieden
toe laetē eintz dynck eñ alsoe
vbynden sy den mynschē Dat
dat die groen die contrarie doe
schuldich syn m die aūtredmyt
kñ vallē m die obligatie oft ver
bont der ewiger pynē meer

die raden die gheyn ghebot noch
vbot in houdende syn Die syn
ghordeneert om eē meerder
volcōmēheyt toe vōtruyghen Ēn
werdē alsoe ghemaēt dat nye
mant daer toe vōbonden en is
die toe houdē ten sy dat hem ie
mant myt ghelooftē doer synē
eyghen vriē wille daer toe ver
bonden heeft

Ēn om dyt toe vōstaen soe
salmen weten dat in der wet ghe
mit heiligher ewanghelie vierder
ley manierē syn ghesedt die wil
lucke rethorē dat leuē deē myē
selue It synt ghebaedē die men
schuldich is toe houdē Als du sal
te erē vader eñ moder: It sym
vōbaedē die mē schuldich is toe
laetē Ēn in desen twēyhande
is mē myet vōbondē toe doen
Want die radē horē totten
volcōmē die ghebaedē totten
ghoeuē die volcomē begherē toe
werdē Die vōbaedē tottē ver
keerdē die toelatinghe totten
onvolcomēnē Ēn wanttu we
tē wolt van die radē: soe vyn
de ie sonderlynghe xij raden
in die heiligher ewanghelyē die
den mynschē perfect maken
eñ doen bewarē die ghebaden
Ēn astreckē den mynschē vā
onbehuedē ghesichte eñ ghelē
¶ Den eerstē raet is dē raet
van willigher armoede welcke
ghelegē is in auerghoeuē al eyghē
ghoet Waer vā Jhūs ghesprokē

heeft woltu volcomē oft vol
maet wesen vōcoopt alle dat ghe
hattu hebste eñ ghest dē armē
eñ volghe my nae in armoedē
Geyn tydtlick ghoet weder begheē
de op deser werlt ghelick dat ie
gheyn stede en hebbe daer ie myē
hoeft neighē mach ¶ Die ander
de raet is van ghehorsamheit
als eyn aūghoē al synē vryen
wille den stellende onder den
wille eyns anders waer van
ghescreuē is Doe wie nae myn cō
mē wilt die vōlochen hē selue
¶ Die derde is reynicheit dat is
ghheel hē van allē genochtē v
onreynsheit toe houdē myet allēy
hutē die heilighe echte mer aē
toe vōtydē den dē echtelickē staet
eñ voert alle oersake v onreyn
heit Waer om seit Jhūs Doe
wie een vrouwe aensiet om oer
toe behaeghē die heuet die rey
nicheit in synē hertē blarē
Die vierde is den raet v mynē
eñ der liefdē ghelick als ghesore
uē staet Hebt lief y vianden
eñ bydt vur die v vnolghē doet
ghoet dē ghoen die v quaet doē
vrywt quaet myt ghoet ¶ Die
is den raet der lydsaemheit
eñ sachtmoedicheit waer vā
Jhūs ghesprackē heeft Ist dat
yemant dy slaet aen dyn rech
ter wanghe biedet hē die lucht
Ēn die myt dy mdē rechte plei
tet v dynē rot toe nemē ghest
hē oec dynē mantel daer toe

toe wetē lieū dan dattu myt
hynder dynre oft eens anders
zielē dy seluē tegē hem steltste
eñ is toe v̄staen dattu in alle
lydsaemheit salte sonder enich
wederspānē lydē v̄driet datti
geschiet in v lyf eñ guet ¶ Dat
vj is van barmhertichheit eñ
myldicheit Waer van is dat
Jhūs gesprackē heeft seggen
de Alle den goenē die van dy
wat begerē den saltu geuē
Eñ die wat van dy leenen
wilt den en saltu dyn ansicht
nyet af kerē ¶ Dat vij is
vandie stichticheit der waer
de waer van gescreuē is Ick
seg v dat gy nyet swerē en
sult v reden sullē wesē ia ia
neen neen ¶ Dat viij is dē
rade van toe schouwē die
oersakē der sundē daer dyt
af geseit is Ist dat dy dyn
oge beschemt steectsy wt eñ wer
pe sy en wech Eñ ist dat dy
hant oft voit dy scandalizeert
dat is in eenige oersake d'
sundē brenget snytsy af wāt
it is dy beter blynt oft lam
mit ewige leuē toe gaen dā
ij ogē of ij hande eñ voiten
gebbende eñ geworpē toe wer
den mit ewige vuyr dat ~~wil~~
~~lick~~ wilck soe toe v̄staen is
dat men dese begerte af sny
dē sal om toe benemē die oer
saken der sundē ¶ Dat ix
is gerechticheit der aendacht

in allē dyngē daer af gescreuē
is Siet dat gy v rechtūdicheit
nyet duet vur die mynschē dat
gy daer geyn eere van en be
gert Mer dat die vader die in
den hemel is daer doer geert
werde ¶ Dat x is van die ge
licheit der leerningē eñ woerdē
myttē werckē waer vā gescre
uen is die mȳ gebaedē duet
eñ leert die sal groet wesē mit
ryck der hemelē ¶ Dat xj is
van toe scouwē alle sorchuol
dicheit daer mē af leeft mit
ewangely En wilt nyet sorch
uoldich wesen tot morgē toe
alle uwē hape eñ troist in got
stellēde ¶ Dat xij is van die b
broederlike beryspynge Waer
van gescreuē is ist dat v brod'
in v of by uwē wetē sundiget
straeft hem tusschē hem eñ v
alleen Eñ dyt selue valt nyet
toe myn onder dat gebot wan
neer dat die mynsche swaerlic
sundiget Jnd het is eyn raet
als hy sundiget ~~wt~~ vallende
in cleynē gebreckē Eñ alsoe sȳ
somyge van desen radē die vur
schreuē syn die wilcke onder
willē vallē onder een manier
vā gebaedē nae dat die oersa
kē daer van geschiet syn wāt
die radē syn den perfecten
gegeuē Onder een manier
van gebadē: mer somyge den
len hier af dat sy oic ~~hier~~ aen
gaen dē volmactē Dese xij radē

werdē v̄staen by dē xij steenē
die die oūste priester vur syn
borst droech om sonderlynge
proprieteiten der steynē dat
al toe v̄uolgē toe lanck vallē
solde Mer gelick die priester
des aldē testamētz in syn borst
die xij steynē droech Doe heeft
oic Jhūs dese xij radē vur ge
noemt in synē heiligē herten
gedragē myt synē gebūdide
monde geleert Eñ myt synen
werckē volbracht in armoedē
paciencie gehoersamheit baer̄
hertichеit reynicheit Als die
principael vuer eñ bauē alle
die goue die vur of nae hē syn
gewest in dese werlt want hy
een prynce alder volmaectheit
is ¶ Moralizatie
Ende al ist dat die gebaedē
eñ raet gatz swaer schynē noch
tans syn sy licht dē wyllygē eñ
den goenē die die vrese gatz vur
ogē hebȳ Daer af seit Crisosto
mus Die vrese gatz sal die mȳ
schē stercker oft geweldiger sȳ
dan alle noit Want ist dattu al
tyt die oersake voert brengen
wilst: soe en saltu geen dynck
bewarē van al dat dy beualē
is Mer ist dattu die wet xp̄i be
warē wilste soe en salstu geyn
noit lydē noch dat is vur dyn
onscult nemē die dy belettē vā
onder haldē die wet xp̄i Daer
om O mynsche en wilt dy nyet
neygē tot ledicheit noch eñ out
bynt nyet dē guedē wil dyns her
tē want datter beualē wort en
is nyet lastich Alleen ist genoch
toe willē eñ alsoe wort licht vol
bracht al datter beualē is
Heer Jhū x̄ myn ¶ Gebet
cōmck eñ myn got die my ge
schapē eñ v̄loist hebste eñ daer
en bauē om my toe regerē nyet
alleȳ gegeuē en hebste die geba
den mer daer toe gedaen hebste
die radē Ick bidde stelt in my
v ryke eñ regeert my die selue
gotheit eñ mȳne die dy bedwō
gē heeft my toe steppē eñ toe v̄
loesen die moit dy dwyngen
om my toe regierē O lief hē
regeert my dan eñ regueert
in my op dat ic aūnytz dy
regerende eñ leidende blyde
volbrengen mach Niet alleȳ
dattu gebiedes oft beueltste
mer dattu rades Amē
¶ Woe dat ōmoegelic is dē ryc
kē toe gaen int rycke d̄ he
melē Eñ van dē loen d̄ goen
re die al oer guet achter lae
tē eñ xp̄iij nae volgen
¶ Dat C ij capittel
Als die iongelynck
vur genoemt dyt
horden soe wart
hy bedroeft eñ gynck myttē
van daer Dese iongelynck
was voel lants eñ guetz be
syttende die hem lastich warē
toe latē Jhūs dyt siende seidē
tot synē discipulē

Uur waer seg ic v den ryc
kē en ist nyet lichtelickē int
rycke der hemelē toe gaen
Die mynsche ¶ Dyt is dē ryckē
lastich toe horen Scriptura
¶ Du salt my v̄staen ic sprecke
vandē ryckē die myt groeter
begertē is sueckende eñ v̄cry
gende tytlick guet hem daer
in v̄heeffende Of syn genocht
daer in settende: want men
mach wael hebn̄ rycheiden
eñ nochtan geyn sonderlynge
liefde eñ houdie of hape ende
troist daer in stellē Meer als
een mynsche mytten is die my
ne gatz v̄getende: soe en is nyet
lickē in den hemel toe comē
Eñ daer om seide die gebn̄di
de Jhūs vort jnd ic seg v noch
lichtelicker solde een kamel gaē
doer dat gat van eynre nael
dē: dan een ryck man gaen sal
int rycke der hemelē toe weten
die die ryck dōme onbehoerlic
mynt Die mynsche ¶ Dyt is
noch lastiger Scriptura ¶ Ne
is v̄staet Jhūs waerdē wael hy
en seit nyet dat yt ōmoegelic
kē is den ryken indē hemel
toe comē Mer hy seit dat een
kamel lichtelicker doer dat gat
vā eynre naeldē gaen solde
Die mynsche ¶ Dat schynt ōmoe
gelickē ~~toe geschynt~~ toe geschiē
Scriptura ¶ Got en is geyn
dynck ōmoegelickē: hy dede scē
peter indē kercker leggende
beslaetē myt yserē dorē wtgaē
myt beslaetender dorē Hy can
eñ mach syn gracie stortē daert
hem belieft Hy geuet dē arbei
ders toe vesper tyt dat loen vā
dē geheelē dage Eñ hy can dē
ryckē sy richeit doen v̄smadē
jnd hē seluē mynē Ee vonde
mē geyn ryckē mē en vonde
geyn almyssen geuers noch
volbrengers die werckē der
barmhertichеit Mer jt is dē
waer het is dē ryckē seer las
tich die syn rycheit myt gie
richeit eñ houdiē is besytten
de eñ al syn genochtē daer in
is stellende Eñ got synē herē
daer in v̄getende of synē euē
mynschē myttē v̄smaedende
Die mynsche ¶ In wat ma
nierē sulle wy Jhūs dā volgen
Scriptura ¶ Hy volget dē
gebn̄didē Jhūs die leeft nae sy
heilige leeringe die syn heilige
waerde hoert leest eñ onthal
det eñ daer nae duet Hy stel
let af van hē synē eygen wil
le Eñ halt die beuelē eñ geba
dē des wysen leerers synen
wille altyt doende Hy neme
syn cruce eñ lydē op synē hals
myt patienciē eñ lydsamheit
Eñ als die discipulē dese stren
ge waerde van Jhūs oerē lieuē
meester hoerdē soe seidē sy
onderlynge hem seluē seer
v̄wonderende eñ seggende
Wie sal dan behalden wesen

moegē Oft sy seyghē wolden die mynschē syn gemeenlic hē ryck of sy waerent groen sy meendē dat die groen die begerē ryck toe wesen ende daer om arbeiden Dat die schuldich solde wesen vur ryt gherekent toe werdē ēn dat om den wemch lude behaldē soldē wesen Jhūs dyt merckē de heeft sy myt synē suchtmoe dighē ēn mynlickē oghē aengie sien syn vur seide stranpe sen tencie vūsachtende ēn syn di scapulē vūtroestende ēn heeft gheseit Het is bydē mynschē ōmoeghelickē toe wetē dē rykē niden hemel toe brengē Wāt hy oerē selfs tracht ēn konē sy hem myet af gherkerē van oerē quadē begertē myer al leē hy der gratiē ghatz mer hy got is alle dynck moeghe lickē toe wetē Dat die rycke mynschē vansynre grecrich of vrechcit ēn vaur synre hoūdē bekeert tot mynen ēn tot ontmoedicheit Ēn dat hy soe mt ewighe leuē tome

Peter die gesien
hadde dat hem die iongelinc was bedroefsende als hy van Jhū hoerde Dat hy alle sy ghet lactē solde montē m dē hy perfect dat is volmact solde werden Ēn want hy dat selue dat hy achter ghelatē hadde dat wilcke die ander discapulē sy mede broe derb ont ghedaen hadde Soe begerde hy toe wetē wat loē hy daer vur hebbē solde Ēn soe heeft hy vur hē ēn syn mede broederē Jhū ghevraget seyghē de Siet heer wy hebn alle dynck achter ghelatē hebn wat sullen wy daer hebbē wat sal ons daer vur ghegeuē werdē Ēn dyt is toe vūstaen myet alley van tyt lickē ghede dat wilcke sy achter ghelatē hadde myer ont vandē wille van yt toe hebn dat wilcke meer is Want sē Augustinus sect Die werlt is voel mynschē dout mer sy en synt myet alder wēlt want sy mynē dat ghet vūwerlt ēn dat ghoen dat sy mynē en vū tregen sy myet Die gebūdide Jhūs heeft hē luydē hier op ge sent aldus Wur waer seyt it v dat gy die my ghenolghet syt als des mynschē soen Dat is it die eyns mēschē by syttē sal mit stoel synre moeghentlic mēs weder gheboertē Dat is mdē oerdel m tydē der tweder ghboertē des mēschelickē gheslechtes toe wetē als dat hadn mytt zielē wedē vēemghē sal soe sult ghy xij a my postelē syttē op xij stoelē oerdel ghenēde aū die xij gheslechtē vū vstrahel Die mēsche Mick had de gemeynt dat ten iongste da ghe die soen ghatz alley ghoerdelt solde hebn Scriptura Gy sult wetē dat m dē daghe soe sal die ghheel dnenoldich verdelende

wesen als macht hebbende
ō dat toe doen Cristꝰ als got
ēn mēsche sal dit oerdel wt
spreken Die apostelē als busit
terē die sullē dit oerdel volghē
ēn sterckē Ēn op dat die mēn
sche ōmerē willich sal wesen
den ghebūdē Jhū toe volghē
ēn dat doende oere loen toe
vorē sullē moeghē weten Doe
heeft die ghebūdende Jhūs vort
ghesent aldus Alle die ghē die
syn huyse achter laet broedꝛ
oft suster of vader oft modꝛ
wijf oft kynder lant oft eruē
die sal hondert uolt weder ōt
fanghē Ēn dat meerre is hy
sal dat ewighe leuē besitten

¶ Moralizatie

Dese beloftē ēn dyt loē en
is myet tytlickē toe vōstāē mer
ghestelickē Die ghebūdē Jhūs
en sent myet die eyn huys achtꝛ
laet dat hy hondert huysen
daer vur hebbē sal myet yt is
toe vōstaen dattet hē ghelōnt
sal werdē myt dat ghoen dat
hondert volt beter sal wesē
Want hy sal vur dat tytlicke
ghuet eerstē ontfanghē C uolt
loen der dochdē ēn mēwendꝛ
ghē vōtroestynghe die wy by
experiencie ēn bevyndē meer
bekendē dan by leermighe wāt
als die ziel smaect die dochde dꝛ
armoedē ēn ander dochden
oer daer in vōbliidende Ende
als die ziele vort op tlymet
totter mynlicker visitatie vers
brudeghoms Jhū ghenoeghende
syn suete tegenwoerdicheit met
ghratie ēn deuocie Ēn ontfanet
sy dan myet wael hondert uolt
of myn uolt vur alle dat sy ō ghtz
wille ghemetē heeft Daer af sat
Bernardꝰ aldus Nyemant
en ghloeue dat mē dē sinnē meer
ghenochtē ghelegē is dan mden
dochdē Ēn heeft hy myet uolt
van alle die mynne heilighe gheest
ghecst vnollet vort die xpūs
henet in synē hertē Alsoe ist
dan dē sone vā desen woordē
Dat soe wie tytlickē of vleschꝛ
lickē dynghē laet ō ghtz wille
die sal ghestelick ghanē daer
vur ontfanghē die alsoe voel
beter syn sullē Als oft mē dat
ghetael vā hondert oft myn by
eyn tleyn ghetael ghelickē wol
dē Ten anderē soe sal die mēsche
daer vur ontfanghē dat
ewighe leuē hier naemaels
Daer op seit Augustinꝰ aldus
Laet ons mynē dat ewighe
leuē ēn daer wt sullē wy dā
bekēnē woe voel dat wy vur
dat ewighe leuē arbeidē sullē
Als wy sien dat die myneꝛ
des tegenwaerdighs tytlichs
leuens dat wulckē eyndē sul
alsoe arbeidē dat wulck wan
neer die vreese vā dōt comt soe
doen sy al dat sy tēnē: myet ō
doet af toe nemē myer om
die tolt vōtreckē ¶ Gebet

Here Jhū xt̄ gheest my ellendi
ghe eñ onwerdighe mēsche dat
it ō dynē wille ẖn om dyne
eñ name toe ghoorsaecrē achtē
laetē madi ryck dom eñ weltē
eñ hondē eñ al datter werlt
is ẖn oec my selue aū al ende
alle dynghē wtgheslatē dy alleē
aen toe hanghē eñ nae mynē
ymoeghē di toe volghē by nae
volghe des leuens Op dat it aū
myns dy regheerd' eñ leitzman
dienē mout toeghē ontfaen
die strikē eñ laeghē alle mynre
mande sienlic eñ onsienlick eñ
ontfermhertelic toe vtertghē die
loen die du ghelaeft hebste dē ghey
nē Die alle dynghē achter laetē
eñ dy nae volghen Amē

Wandē luydē die mdē wyngaert
warē arbeidēde Dat ij cap

Ende om dat
nyemant hē mus
troestē en sal dat
hy langhe vbeit heeft ō peneten
tie eñ wael toe doen ẖn want
oec myet ghenoech en is alle dyn
ghē toe laetē It en sy dat men
volhardet: sijd dat nyemant
trachi sijn en solde nae dat hi
wael begōnē heeft toe doē Doe
heeft ons die ghebūdide here
Jhūs ey ghehoorsamsse ghesect alde
Dat ryck d' hemelē dat is nit vtertghē toe
ghehoorē eenē mā vad' des hys
huysghesyns wesende Die des
morghens wt ghyt om arbei-
ders in synē wyngaert toe huerē
ẖn als hy vā oerē dachhueren
of dagelixe pēnick eñ loen die
vur waerde ghemaect hadde soe
seyndē hy sy in synē wyngaert
ẖn by desen vader des huys
ghesyns woert vōstaē ghot die vad'
die alle dynghē by voorsienichei
de regheert als ey vad' des huys
ghesyns synē knechtē onder sate
satē regheert Die wilcke luydē
oft arbeiders dat synt die pre
dikaers eñ ander mynschē recht
ūdelick leuende Die pēnick die
ront is die is dat ewighe leuen
dat wilck ewelickē duerende is
Den wyngaert is die heilighe
kerck: wilkes rancke dat sy
alle die rechtūdighe mynschen
begynnēde eerstē vā Abel totte
altē lestē wtūcarē mēschē ẖn
by des morghens wt toe ghaen n
woert vōstaen Die eerste altheit
der werlt toe wetē van Adam
tot Noe toe soe volghet daer nae
ẖn om trynt der derder vīē vā
den daghe daer by vōstaen woert
van Noe tot Abraham soe is hy
weder wt ghegaen eñ hy sach m
den meert deser werlt ander
werck luydē ledich staen eñ hy
seidē tot hem luydē Gaet ghy oec
in mynē wyngaert toe wetē
om rechtuerdelickē toe leuē eñ
wael toe werkē: sijd dat recht
sal wesē dat sal ic v ghenē dy ghy
ghen eñ deden alsoe ẖn hier nae
ghynck hy weder wt ter vj vren

eñ der negender vrē eñ hy dede
des gelics toe wetē in die vierde
eñ vyfte altheit Dat is vā Abra
ham tot Moyses tyt toe ind vā
moyses tot xpus tyt toe Eñ ter
elfter vren dat is in die vj altheit
van xpus tyt tottē eynde der
werlt toe Doe is hy noch wt ge
gaen myt claere bekēnissen eñ
hy vant noch anderē daer staē
de Eñ hy seide tot hem luyden
Wat staet gy hier alden dach
ledich Oft hy seggē waer om
sydy onachtsaem alsoe lange
tyt toe arbeydē om v salicheit
Dy antworden want ons nye
mant gehuert en heeft Eñ hy
seide weder tot hem luydē: gaet
in mynē wyngaert Eñ alst
auent gewordē was toe wetē
int eynde des leuens oft int
eynde der werlt Doe seide die
heer des wyngaertz synē be
sorger dat is got die vader seide
tot xpm synē soen Roept die
werck luyde toe wetē van den
arbeit totter ruyste van droef
heit tot vroudē vandē stryde
tot vredē Eñ geeft hem oer loē
dat is dat ewige leuē begynē
de vandē leistē tottē eerstē Eñ
als die leste vort quamē die
wilcker ter xj vren gecomen
warē soe ontfynck elic synen
pēnick Eñ als die eerstē dyt
sagen ind vort quamē soe
dachtē sy meer toe ontfangē
want sy langer gearbeit had
Den

Nyet toe myn sy ontfyngen
oerē huer pēnick alleyn eñ den
ontfangende soe murmureer
dē sy tegen den vader des huys
gesyns seggende Dese lesten
en hebn nyet meer dan eyn vre
gearbeit eñ gy hebt hem luy
den gelick ons geloent daer wi
alden laest des dages eñ in der
heitē hebbē gedragē Hier is
toe wetē dat dese murmurerin
ge wort v̄staen een v̄wonder
inge van dē dat die heilige mar
telers eñ voel anderē die eyn
corte tyt got gedient hebbē al
soe voel loens hebbē als die vā
eerstē eñ lange gearbeit hebn
Eñ soe antwordē Jhūs eynen
van desen seggende aldus Vriēt
ick en doe dy geyn ongelic: en
bistu nyet myt my om eynē
sekerē pēnick aūcomē Neemt
daer om dat dyn is toe wetē
dyn vur gesprackē loen ende
ganck in vredē Ick wil desen
lestē soe voel geuē als dy: mach
ic myttē mynē nyet doen wat
ic wil Om dat ic guet by is
daer om dyn oge scalck toe w
wetē saltu myt quadē ogē aen
sien dat ic guet byn Eñ aldus
sullē die lestē die eersten syn we
sen eñ die eerstē die lestē Want
duc wil die ~~eerste~~ geyn die la
laet tot penetentie comē vuyr
richlic in den wyngaerde gaetz
werckende syn die werdē eer
geloent Dan die goen die vroe

gecomē syn want duck wile
steruē sy eer Of duc wille die
goen die laet comē die syn
voel anderē vur gaen de ī vuur
richeidē Oft oic aldus toe ver
staen die goen die de lestē sy
in die achtinge der mynschen
die syn duc wile die eerste in
die achtinge gatz En als die
gebūdide Jhūs dese parabel
geseit hadde was hy sy beslutē
de eñ seide Voel synder ge
roepē toe wetē tot des oūstē
cōnicks haue mer luttel synd
daer toe v̄carē Die mȳsche
Wat is dat toe seggē Scrip
tura Het is toe seggē dat al
le die mȳschē sonder yemant
wt toe scheydē syn van gade
geroepē om tot hem eñ syn
bruloften toe comē Mer we
nich syn daer toe v̄caerē toe
wetē: hier toe syn alleȳ wtuer
carē die in ~~de~~ gelouē eñ myt
den gelouē dat heilige doep
sel eñ kerstē geloeue ontfan
gē hebbē eñ daer nae leuen
En daer om is een ygelick scul
dich soe toe leuē als of hy nyet
meer dan eynē dach leuē solde
eñ morgē steruē Geyn beter
const dan toe conē steruen
eer dat hy sterft En geyn dȳc
en is dwaser of sotter dan
soe hier opter eerdē toe leuē
recht ostinē hier ewilick solde
leuē Seneca seit aldus Hur
mȳ altheit heb ic gedachte
wael toe leuē Op dat ic inder
altheit wael steruē solde En
noch seit hy Niemant en v̄
beit blydelickē den doit dan
die hem daer toe voren bereit
heeft En alre salichste is hy
die sonder sorge v̄beit dē dach
van morgē En daer om en is
geyn dynck soe guet tegens
die temptacie eñ vleischelicke
begeertē Dan dat eyn altyt
aūdynckt dat hy sterflicken
is: eñ nyet en wet wāneer
En dattet duc wylle geschiet is
als die mȳsche in die luste sȳs
leuens is eñ in sundē leeft dat
hy van der doit begrepē wart

Meditacie

Al ist dat dese vurseide pa
~~rabo~~ rabole gemeenlic beduyt
wort nae die v̄scheidē altheit
der werlt alsoe vur geseit
is geestelickē Nochtans soe
mach sy v̄staen werdē van
den goenē die geroepē wer
dē tot gratiē nae v̄scheiden
altheidē oft alder der myn
schē En alsoe wort by dē mor
gen ~~v̄staen~~ stont of eerste vre
v̄staen die kynderlicke altheit
En by tercie tyt die ioecht: Jnd
by sextē tyt die ioncheit oft
manlicke alder: By noenē tyt
die altheit: Jnd by die xi vre
die v̄rompenheit of crimpē
de iarē En in elickē vā desen
alderē soe roepet got die mȳ
schē tot gratiē eñ gloriē Wāt

ist dat die penetentie waer-
achtich is soe en is sy nyet toe
lacte Xpi alsoe wort by dē wȳ
gheert vōstaen die penetentie
totter wilcker die mynschē
als werck huyde gheuert w̄
den om dē pēnick des ewighē
leuens ¶ Item op dat vur seide
woert xpi datter voel geroepē
syn is toe wettē Dat got onb
roept m tive manierē toe we
tē m tegenwaerdighē tyde tot
arbeide jnd m toe cōmēdē tyde
tot rustē Xpi soe en mach nye
mant vlien den tegenwaer-
dighē arbeit die den toe cōmē
dē loen begerende is: tot wilt
kē loen die goen comē sullen
Die om ghatz wille getrouwe
lickē arbeiden gearbeit hebȳ
eñ dan sal got tot heu segghē
Coemt alle tot my die arbeit
eñ belaest sydt eñ ic sal v vō
saedē Xpi alsoe voel sal dat
loen meere syn als dē arbeit
om ghatz wil meere is gheweest
Doe wetē wy dan alle wael
dat wy geroepē syn Oer wy
en wetē nyet oft wy vōtaerē
syn: jnd daer om sullē wy toe
sorchuoldiger syn m gueden
werckē Want wy onb kēnē
geroepē toe syn Daer om seit
Gregorius Jt synt twe dyngē
die wy sorchuoldelickē aūdynt
kē sullē Dat ierste is dat nie
mant van hem seluē yet vōme
telickē en sy want al is men
tottē gheloeue geroepē nyemāt
en wet of hy des ewighē nyets
werdich is Dat ander is
dat nyemāt eyn yegelick die
synē euē naestē siet toe syn m
sundē nyet en myshaye wāt
hy en weet die ryt dōmē nyet
der gotlicker ontfermhertic
heit Wy aensien wat die myn
schē huydē is: mer wat hy
mochtē syn sal en wetē m nyet
Xpi van deser parabolē seit Ire
sostom⁹ dat sy daer om vur
gheset is op dat sy nyet en
myshaepē die late bekiert
werdē oer dat sy toe beger-
licker werdē Want m dyt
leuē en is gheyn penetentie
toe lacte ist dat sy inpt vol
matter hertē gheschiet Dy m
mach myt sulcker vuyrrich
vort gaen dat sy vōdienē mach
vur gheset toe werdē niden
loen vur voel anderē vurghe
de ghuede mynschē die nyet vur
richt en syn ¶ Gebet

Here Jhu xpe alre hoechste
vader des hymys gheschuns Du heb
ste my eerste vroe m dynen
wyngaert geleit alstu my
vā mynre iongheit geroepen
hebste ontfermhertelickē totte
geloeue eñ tot dynē dienste
Xpi vur waer hebstu my ge
maect om toe arbeidē om den
penninck des ewighē leuens
oer ic arme ellendighe myschē
hebbe ledich gestaen altē dach

myns leuēs eñ vñmelic leuē
de en lēs nyet gedaen dat ic
schuldich was toe doen here
wanttu guet bistu eñ ontfer
tichs doegt my ter rij mē
zenmis truste oft wederkerē
van alle mynē sundē Eñ duet
my werdige vruchtē der pene
tentiē doen Op dat ic alsoe v̄
dienē mach by dy den loen toe
vyndē Amen ¶ Van den
boesen meyere oft baelyn oft
rent meester Dat Cmij capit
De gebūdde hē nae
dat hy geseit hadde
synē discipulē woe
lastich dattet den ryckē mit
ryck v̄ hemelē toe comen was
Doe heeft hy synē
discipulē by een gelickemissen
wyllē tonē woe dat die ryckē
myt oere rytheit myt aelmys
sen toe geuē toe hemel ryck
moegē geraken seggende It is
een ryck mā gheweest die eynē
meyer oft rent meester had
eñ dese meyer was v̄maect
tegens synē hē Dat hy syns
herē guet qualickē aū gebracht
hadde Die here dedē vur hem
tomē eñ seide tot hem Wat
hoer ic van dy of hy seggen
wolde Ick hoer datti du quae
lickē regeerste duet my rekē
inge van mynē guede eñ dy
hantermge Want du en salt
nyet meer moegē dienē Die
meyer dachte in hem seluen
wat sal ic doen my hē ont
neemt my mynē dienst of rent
meesterscap eñ ic en mach
spytē noch graue Ind ic scha
me my bzoit toe bidē In desē
gepeynse oft gedachtē wesen
de: soe was hy in hē seluē seg
gende Ick wet wat ic doen sal
op dat my myns herē schulde
ners in oerē huysen ontfan
gen sullē als ic vā mynē dienst
v̄slactē sal wesen Eñ heeft sy
schuldeners by een v̄gaedert
soe seide hy tottē eerstē woe
voel bistu mynē herē schuldich
Die schuldener seide hondert
thados dat is een seker mate
olijs Dese rentmeester seide
tottē schuldener Nemet dy ob
ligatie dat is dynē scult bzief
eñ ganck gerynge sittē eñ
scrief daer vur ey ander vā
vystigē Eñ dit gedaen synde
soe seide dese rentmeester tot
tē anderē woe voel bistu my
nē hē schuldich: hy seide hondert
thozos dat is matē weyten oft
tarwe elc mate xxx mudden
makende Die rentmeester gaf
desen synē schuylt bzief eñ seide
hem scryft hier vur eyn and
van lxxx Eñ die hē heeft gepre
sen desen meyer oft rentmees
ter der boesheit dat is dē quadē
rentmeester want hy vroede
lickē dat is listelickē gedaen
hadde Want die kynder deser
werlt die syn vroeder in oerē

generatiē dat is in werltlickē
dyngē cloecker eñ neirstiger
dan die kynder des lichts dat
is geestelicke mȳschē in geeste
lickē dyngē Die mȳsche
¶ Prysde hy dan syn boese ost
quade werckē Scriptura
¶ En trouwē neen hy mer dat
hy wislick ost cloeckelic gedaē
hadde hem vur toe comende
armoede vur siende Dat wilc
ke wy wael mogē vur ons
nemē vur eyn exempel ende
spigel toe wetē dat wy onsē
toe comēde lasten die wilcke
ons nae dyt tytlicke leuē toe
comende syn vur sien sullen
Eñ daer om raet ons die ewi
ge eñ oüste wysheit vort seg
gende Dat wy vriende makē
sullē vandē schaettē der boesht
dat is dat die ryke in die eer
gatz eñ synē lieuē heiligē ael
myssen geuē sullē van oerē
tytlickē guede Op dat sy nae
maels als sy nyet meer en
sullē moegē vandē lieuē hei
ligē by consente gatz dan ōt
fangē sullē moegē werden
in die ewige tabernaculen
dat is bauē in die gotlicke wō
nigē Die mynsche ¶ Waer
by seit die ewāgelist dat die
kynderē van deser werlt wy
ser syn eñ vroeder dan die kȳ
der des lichtes dat is dan die
kynder gatz Eñ die got bauē
al oeffenende syn Scriptura

¶ Dat is guet toe merckē wāt
die goen die hem geuē tot werlt
licken dyngen die synt voel
neerstiger eñ meer arbeiden
de om tytlicke eere eñ oit om
tytlicke rycheit toe v̄crigē dā
die geestelicke eñ deuote mȳ
schē syn om dat ewige leuen
toe v̄werue Eñ daer om gy
rycke mynschē denct dat gi
hier opter eerdē alleȳ rent
meesters gatz sydt Maet v
vriende van uwē rycheiden
Geest eñ deylt den armē ver
uult die werckē van ontfer
herticheit veruolt dat hi daer
by voel vryndē maect Eñ die
voel gueder vryendē heeft
die heeft voel bidders vur hē
Eñ die voel vur bidders heft
die wort geern v̄hoert
¶ Moralizaci eñ leeringe
Sy desen rycken mā wort
dan v̄staen got selue Eñ die
meyer ost rentmeester is
drier hande toe wetē die per
laet die prince eñ een eyge
lick kerstē mynschē Eñ desen
drier hande meyer wort gedif
fameert by got den heeren
dat hy syn goet qualicken
aū bracht heeft toe wetē tyt
lick guet aūuloedelic eñ hou
delickē v̄terende syn lichaem
in waellusten: Jnd syn ziele die
v̄uollende myt quadēn ge
dachtē Eñ hier syn toe merc
ken drie vreeslicke eñ eyselicke

waerdē die Jhūs totten sunderē
spreect Die wilcke waerde
dat sy geduerlickē in onsen
oren luydē wy en solde nyet
sundigē ¶ Dat eerste is eyn
wort van stranger beryspi
gen daer hy seit aldus Wat
hoere ic van dy toe wetē aū
bringer mynder dyngē die
ic dy beualē hadde Eñ daer
ick dy voel gratiē gegenen
hadde ¶ Dat ander is eȳ wort
van vreesen als hy seit Geeft
rekeninge van dynre meyerē
O strenge eñ harde waerde
der ondersuekyngē als van
ons geeyschet sal werdē redē
vā allē heymelickē gedachtē
van ydele wordē van onsē
werckē ¶ Dat derde is een
waert van bitterē rouwē
daer hy seit Nv en saltu nyet
meer moegē hanteringe
hebbē ~~Ick meēne dat sy alle~~
Soe is dan groet die droefh
der zielē als sy in die vre der
doit hoert dat oer geseit
wort: dat sy nyet meer en
sal mogē hanteringe hebbē
Ick meēne dat sy alle die wolt
daer vur geuē solde dat oer
vleent mocht werdē een vre
tytz om penetencie toe doen
Mer nyet en gescietet oer Laet
ons daer om hoerē dese drie
warde des strangē richters
eñ dat oerdel laet ons hem
vswonē Op dat wy nyet en
vgaen ¶ Eñ als Jhūs ge

bñdide syn discipulē aldus ge
leert hadde woe dat die mȳ
sche van synē tytlickē guet
aelmyssen geuē eñ vriende
maken sal Soe heeft hy vort
willē lerē woe danich die
bisscoppē eñ dienarē der heili
ger kerckē behoerē toe sȳ die
die apostelē eñ oerē nae com
mers daer toe kiesen eñ or
dinerē soldē toe wetē Woe
dat sy kēnē eñ wetē solden
moegē oft sy daer bequaem
toe warē

K

Eñ soe seide Jhūs Soe wie
dat getrouwe is int mynste
die is getrouwe int meeste
Eñ wie in een cleyn quaet
beuondē is: die is int meeste
dynck oic geern boese eñ quaet
Eñ daer om ist dat yemant
ongetrouwe is in dyt tytlic
guet toe wetē Alsoe alle ryke
mynschē syn die oer rycheit
den armē nyet myldelick en
deylē Daer sy nochtans nyet
dan gatz rentmeesters en sȳ
wie sal hem gelouē dat hy die
schaepkēs gatz dochdelickē
~~sal~~ eñ wael regerē sal Oft
hy seggē wolde: nyemant Eñ of
gy int goen dat dyn nyet en
is getrouwe gewest eñ sydt
wie sal v wat geuē Die mȳ
sche ¶ Woe vstae ic dat Scrip
tura ¶ Dyt tytlick guet en
is ons nyet want wy en moe
gens als wy steruē nyet myt
ons neimē Eñ of wy soe lange

die handelynghe daer vā hebben dat qualicke̅ ghebruckē de Woe sal ons got ghestelicke dynghen ghenē die ewelickē by ons sullē blyuē

Die mynsche Wat dynghe synt dit Scriptura Dit sy ontfermherticheit ghedertē reynheit ootmoedicheit stantastichеit lydsaemheit ghetē pertheit rechtuēdicheit volstandicheit patiencie ghelouē hape eñ mynē eñ der ghelickē Aldus danghe rytheit die blyuē dē mynsche by eñ sy volghet dē salighen zielē als sy vā deser werlt ghescheidē is Dat tytlick ghuet en mach nyemant behaldē mer alsoe Augustinus seit die mēsche mach dat 4 tytlicke ghuet teghens synē danck vlesen mer dat ghestelicke ghuet dat en vlieht nyemant die ist behaldē wilt want it blyuet hē altryt by ōmer soe langhe als hy dat selue by hem haldē wil Gebet

Here Jhū x̄e maect mynen ziele eyn stat der dochden op dat dyn meyere toe wekē mē redelicheit myet en vōdoe onoverlicke Die ghuedē die my bevalē eñ ghelent syn Want nae die doet en weet it myet vōdientelic toe doen Here schelt my quyt hondert vatē olien die it schuldich byn in contemplermghe eñ eñ Cmaten tarivē die it schuldich byn in werckmghe eñ dynē armē vrynde die du myne: moetē by dy werdē myn bydderē myn vuur spreeckers eñ patroē Op dat soe wāneer it onthreeke bi myne eyghen mysdiente dat it wt desen leuē onthoudē mot werdē by oere vōdientē eñ hulpen in oere woninghe eñ ewighe tabernakelē Amē

Wan dē ryckē die in der hellen begraue lach eñ van lazaro Dat hondert eñ vyfftich

Als die pharizeen desē leermghe vā Jhū hoorden dē hy sonder dat hy die mynschē vōmaendē tot aelmyssen toe ghenē ind van bē ghierlicheit vā tytlickē rycheden hem treckende soe bespoettē sy hem Want in die noetsche wet soe vyntmen in die scriftē dat wil rycheidē eñ vur spoet in deser werlt den ghoenē ghelacht we syn die nae dē ghebaedē ghētz leuē sullē Aldus soe bespotten sy Jhū alb dē ghoenē die toe onrecht predickē woldē eñ hem dē scryfften myet vōstaendē dē en vōstondē myet dat Jhūs alleyn was leerende dat wy arm vā ghest wesen sullē Dat is ghyn ghozie oft hape op tytlicke ryt hebbē toe settē dē dat wy die rycheidē deser werlt wael endē eñ tot onser zielē salicheit eñ myet in sundē ghebruykē en sullē

gelick als abraham eñ meer hei
ligē gedaen hebben Want ten
is geen quaet ryck toe wesen
Mer it is quaet rycheit quaelic
kē toe gebruckē Jhūs dyt merc
kende heeft sy gestraeft seggē-
de Gy sydt v vur die mynschē
rechtūdich maekende toe wetē
uwe gyericheit onder dat schy
sel van gaede bedeckende ge
lick got betert huydē des dages
duc wil geschiet Dat onder
dat decsel van aflaelt oft tyme
ringē van cloisterē oft kerckē
gierichеit van pēingē gesocht
wort Mer got seide hy die be
kent v hertē eñ meinge want
dat goen dat hoege eñ ~~gevet~~
schynt guet vur dē mynschē
Eñ nochtans in hem seluen
nyet guet en is: dat is eyn
walgynge vur got Want
geveynsde heilicheit is vur
got dobbel boesheit Eñ want
dese pharizeen hem vur den
mynschē seer rechtūdich toen
dē die arme sunder vsmae
dende Doe wolde Jhūs hem
bewysen by een gelickenisse
woe vdoemelick It is ryck eñ
houdich toe wesen Eñ rycheit
quaelickē toe gebruckē Wilcke
gelickenisse geen parabel en
is: mer dattet geschiet is Doe
seide Jhūs aldus

Daer is eyn ryck mā ge
weest die hem costelickē myt
purpur eñ witte lynē of byssē
was cledende Eñ hy was dage
licx etende blynckentlic dat is
leckerlic myt grotē costelicken
state Eñ ter seluer tyt soe was
een arme broet bidder genaent
Lazarus die vur des rickē mans
doer lach vol swerē eñ seerich
begerende vsaet toe werdē vā
den stuckē oft cruymē van den
brode die van des ryckē mans
~~tafl~~ tafel vielē dat is aū bleuē
Recht of hy hadde willē seggen
tottē ryckē man Die cruymkēs
syn my genoch die gy vwerpt
van uwer tafelē: Jnd nyemāt
en gaf hem yet Mer die honde
vanden huyse quamē eñ lectē
die zeerē van Lazarus Eñ yt is
geschiet dat dese lazarus gestor
uen is aldus geproeft in lyd
samheit eñ wort gedragen
toe wetē nader zielē vanden
engelē gatz in abrahams
schoet Dat is by die alde vadus
vaders int vurbruchte d hellē
comēde alsoe van armoeden
tot rustē Eñ die rycke man is
oic gestoruē Jnd hy is begra
uen gewest in die helle van
rycheidē alsoe comende tot ar
moedē Eñ die rycke aldus inde
tormētē der hellē liggende heft
syn inwendige op geslagē Eñ
heeft abraham van veern ge
sien eñ Lazarū in synē schoit
hebbende dat wilcke hy aldus
sach tot vmeerderinge synre
pynē: soe dat syn ogē op gedaē

wordē mytter pynē die toe vorē
geslaetē warē mytter sunden
Eñ al roepende soe heeft hy tot
abraham geseit O abraham
vader ontfermet dy myne
eñ sendet lazarū dat hy dat
eyndekē van synē vynger nat
make mit water: op dat hy daer
mede mȳ tonge eyn wenicht
laue Want ic in deser vlāmē
gepȳnicht werde Sy desē vter
sten des vyngers wort v̄staen
een wenichs behulps des v̄diē
tē Eñ by den droppel watters
een wenich der v̄coelender ōt
fermhertichеit Eñ abraham
heeft weder om tot hem geseit
aldus Doen gedyncke dattu in
dynē leuē voel guetz hebste ge
hadt toe wetē voel tytlicx guetz
dat wilck duc wile somygen
mynsche gegeuē wort een teic
kē van gotlicke v̄werpynge
Eñ des gelicx seide abraham
soe heuet Lazar⁹ outfangē voel
quaetz dat is tytlick quaet eñ
lydē Jnd nu wort hy v̄stroist
toe wetē ewilickē vur syn corte
lydē eñ v̄duldicheit Eñ du wer
des gepȳnicht toe wetē ewilic
vur dyn tytlicke genochtē eñ
gebreck der ontfermhertichᵗ
Eñ alsoe heeft die vurspoit oft
salicheit deses lieuens dē ryc
ken mā onsalich gemact Wāt
alsoe Augustin⁹ seit Geyn d
dynck en is onsaliger dan die
salicheit dat is die vurspoet

d̄ sunderē daer by dat dē quadē
wille gesterct wort als eyn in
wendich viant Alsoe is dan dyt
toe v̄staen Siecht oft abraham
seggē wolde Lazarus droefheit
is v̄wandelt in vroudē Jnd dy
rycheidē eñ waellu~~sche~~ lustich
leuē die synt v̄wandelt ī pynē
Eñ wanttu dē armē vā dyn
tytlick guet nyet getroist eñ
gelaest en hebste: soe en saltu
oic als nu nyet gelaest werdē
Doe volget hier nae Wāt tus
schē dy eñ ons is seer groete
diepte toe wetē onderscheit soe
dat nyemant van ons tot v
comē mach oft gaen Want
elick ziel nae dat v̄scheidē vā
deser werlt die moit blynen
daer sy by gade geordineert
is Eñ als dese rycke mā sach
dat syns geyn troist en was
Doe was hy ten anderē mael
bidende abraham eñ seyde soe
byd ic v dan O vader abrahā
wilt doch lazarū seyndē in
mȳs vaders huys ic heb daer
noch vyf gebroederē: op dat sy
gewaernt moegē werden
dat sy in dese pyne nyet en
comē Abraham antwaerdē
hem weder Sy hebn̄ moyses
eñ die ꝓphetē sy hoerē die toe
wetē hoer scryftē eñ leeringe
daer nae leuende Op dat sy
in der pynē der hellē nyet en
comē Die ryck seide weder ō
Neen vader abraham meer

ist dat iemant vandē doit wed
ter werlt gaet tot mynē broe
ders soe sullē sy penetencie vur
oer sundē doen Dese rycke die
slacht die goen die meer geloe
ues settē in visionē eñ apen
baeringe oft wonderlicke tei
kenē Dan in der heiliger scrif
turē die vā wel meerre auctori
teyt is: soe dat sy got seluē ge
laest eñ geapprobeert heeft Eñ
vort soe en is nyet toe v̄staen
dat dese rycke mā bidende al
dus vur syn broeders dat dede
wt caritatē oft liefdē mer wt
vreesē van meerder pynē die
hy myt hem inder hellē gescha
pen was toe hebñ Want hi hē
luydē oersake gegeuē hadde
toe sundigē by exempel syns
quadē leuens dat wilcke sy
nae volchdē Eñ alsoe antwor
den hem weder abraham al
dus Ist dat v broeders Moy
ses eñ die ꝓphetē dat is oer
schreftē nyet en hoerē toe we
tē inwendelickē: soe en sullen
sy oic nyet gelouē den goenē
die vandē doet tot hem luydē
comt oft geseynt mocht wr̄dē
Die mynsche ¶ Nv moet ic
ōmer voel dyngē vragē in
dyt ewangely toe propoest
comēde Eerst waer om soe
warē voel engelē om die ziel
van lazar⁹ in abrahams schoet
toe brengē en hadde eyn en
gel nyet genoch gewest Sypp

¶ En trouwē Jae hy mer die an
der engelē warē daer mede
om die salige ziel toe v̄selsco
pē eñ myt blytscoppē daer
toe brengē Doe dat eyn iegelic
engel hem v̄blydē den saligē
last toe genackē Die mynsche
¶ Woe mocht dese rycke man
lazarū in abrahams schoit
syen Eñ abraham toe spreckē
was abraham oft die plaetse
daer ~~om~~ abraham was soe
nae der plaetsen daer die ryc
ke in pynē was Eñ die zielē
hebbē sy ogē mede toe sien eñ
mondē oft tongē mede toe
spreckē Scriptura ¶ Neen sy
nyet dan inwendelickē eñ
geestelickē eñ daer om al ist
soe dat die ziel als sy vā den
licham v̄scheidē syn op hem
seluē dan wesende geen lichā
oft maetsel van lichamē en
hebbē Dy voelē nochtan byd⁹
schickinge gatz soe danige
pyne vur oer sundē als of sy
lichamē haddē Eñ daer om
soe ist dat die v̄doemde zielen
sien myt oerē geestelickē ~~ogē~~
v̄stande die blytscop van den
saligē zielē Dat wilcke hem is
in v̄meerdernissē van oere
pynē Eñ die salige zielē die
sien geestelicke dat goen daer
af sy beschermt eñ vur by ge
gaen syn toe wetē die ewige
pyne Jnd dat is hem luyden
eyn v̄meerdernisse oere blyt
scoppē

Die mynsche ¶ Waer om en
v̄hordē abraham desē ryckē
nyet soe muchlickē aen hem
roepende Scriptura ¶ Dn̄
bidden en quaem wt geynre
mynē Mer wt vresen van
pynē want soe hy in synē le
uē geyn myne en had gehadt
tot synē euē mynschē: soe en
hadde hy sy oic nyet nae synre
doit conē krygē En̄ sonder
myne en̄ caritate en mach
nyemant van gade wat v̄
weruē En̄ alsoe en wort oic
nyemant sonder die caritate
behaldē alsoe sc̄e Augustinus seit
noch myt caritate of mynen
en wort niemant v̄doemt

¶ Moralizatie en̄ leeringe

Hier is toe merckē woe
dat Jhūs wtsprect den naem
des armē oitmoedigē myn
schē Want hy was gade be
kent in dē boeck des ewigē
leuens geschreuē: Mer des
ryckē mans naem en wort
nyet genoemt want hy en was
in gatz boeck nyet geschreuen
mer in des duuels boeck ¶ Van
desen spreckt Augustinus aldus Daer
om soe wort den ryckē gewey
gert ontfermherticheit want
doe hy leefdē en wolde hy nyet
ontfermhertich syn Daer om
en wart die rycke nyet v̄hoert
synde in tormentē Want den ar
mē byddende en v̄hoerdē hy nyet
in der eerdē Wilstu dan regnerē
myt xp̄o soe v̄kiese dan myt hem
armoede en̄ ruste myttē armen
lazarus Want nyemāt en mach
hem v̄blyden mytter werlt en̄
myt gade regnerē Het is seit
hy een onsalich wissel oft cōmā
scop vur alsoe cortē blytscop be
roeft toe werdē van den hemel
schē ryck Salich is die armoede
byder wilcker dat gecregē wort
die hemelsche erue En̄ alsoe wer
den wy hier geleert seit Crisosto
mus Woe orberlick dat is inden
rycdōmē nyet en betrouwē Soe
laet ons dan aēmerckē die ruste
van dē armē lazarus en̄ die py
ne des ryck mans Jnd die arme
mynschē en laet ons nyet v̄smae
den noch wredelickē aensien
Mer laet sy ons eerē als patro
nē en̄ aduocatē inden dage des
oerdels hem toe hulpē comende
hier in deser tyt Ja in hem luydē
soe laet ons xp̄m Jhm aen sien
van dorē tot doren gaende en̄ sy
hant wtsteckende Want hi heeft
geseit Doe wat mē synē mynstē
duet dat mē dat hem seluē duet
¶ Item ist dat wy arme van tyt
lickē guet syn: ist dat wy ~~calt ho~~
calde honger dorst of gebreck
lyden Laet sy ons myt lazaro
willickē lydē Op dat wy by soe
danich tytlicke gebreck die ewi
ge pyne ontgaen moege It is
weinich en̄ cort dat wy hier lydē
moegē Mer It is ewich dat ons
toe comēde is Ist dat dy dese tyt
licke armoede v̄dryet en̄ anxt
mackē en̄ dat dy dese werltlicke

blytscop syr suet syn Dynck ō
dat goen dat toe comende ewi
lickē dy gebuerē sal Want vur
droefheit eñ armoede sal dy
gegenē werdē aūuloyende
blytscop Eñ vur dese tytlicke ge
nochtē soe sal ewige pyne ende
droefheit gewisselt werden
Here Jhū xᵉ want Gebet
ick al arm byn van dochden
vol swerē d' sundē arm liggē
de vur die doere dynre ontfer
herticheit begerende v'saet toe
werdē vandē crōmē der exe
empelē Die vallen vand' tafelē
dynre rycker kynderē die ge
cleyt werdē myt purpur der
passiē eñ werscopē dagelicx
blynckentlic die gerechtender
dochden Here comē moetē die
handē dyn leerers op dat sy
lecken die wondē mynre sun
dē: soe dat ic die werlt sternē
de gedragē moit werdē van
dē engelē in dē schoit van cō
templaciē der hemelscher dyn
gē Horē moit ic Moyses eñ
die ꝓphetē afneygende vandē
quadē eñ doende dat guet Op
dat ic vandē dodē wercken
v'vysende hapē moit toe hebñ
dat ewige leuē Amē
Woe dat Lazarus van der
doit v'wect wart Dat C vj cā
Als die gebñdide he
Jhūs myt synen
discipulē in dē wech
was om nae ihrlm toe treckē
toe wetē aū die iordaen al daer
scē Johan eerstwerf doeptē
Soe gescheydent M
dat lazarꝰ broder vā maria
magdalena eñ Martha seer
cranck eñ sieck gewordē was
lyggende tot bethaniē ten huy
se van martha syne suster
Dyt casteel oft stedekē was
omtrent een dach reyse van
der plaetsen daer Jhūs op der
tyt was Dese twe gesusterē
die sendē eynē badē tot Jhm
eñ sy dedē hem seggē dat oer
broeder den hy mynende eñ
lief hebbende was seer ca crāc
was Daer af seit Augustinꝰ
aldus Dat dese gesusteren
nyet en seidē heer comt eñ
geneest Mer alleȳ den du my
nest die is cranck oft sy seggē
woldē Heer It is genoch dattu
dattu kēnest Wantta en my
nes nyemant den du achter
laetes Als dē gebñdidē Jhūs
dese baetscop gedaen was soe
seide hy daer op Dese siecte en
is geyn doit sictē Mer sy is om
die glorie gatz op dat die soen
gatz by dē geglorificeert sal
wdē Eñ op den dach sterff
lazarꝰ Jhūs hadde maria eñ
martha eñ Lazarus seer lief
Eñ als Jhūs gehort hadde dat
lazarꝰ sieck was soe bleef hy
noch ter plaetsen daer hy die
baetscop ontfynck noch twe
dage eñ seide als doe tot synē

discipulē Laet ons wed' om nit
lant van iudeen gaen Die di
scipulē seidē weder tot Jhm here
meester jt is onlange geleden
soe wolden dy die iodē steenē
eñ wildy nu daer weder gaē
Oft sy seggē woldē wy sullen
daer qualickē wesen: sy sullē
v noch weder willē steenē Jhus
seide weder tot synē discipulē
Eñ weet gy nyet dat den dach
xij vrē heeft Recht of hi seggē
wolde Der mynschē sÿne ver
wandelen duc wile in eynen
al wast soe dat sy op der tyt
soe gesÿnt warē vā somygē
sy mogē nu syn van anderē
sÿnē Die by dage gaet die en
stoet hem nyet want hy heeft
dat licht van dē dage Mer
die by nacht gaet die stoet hē
duc wille want in hē en is
geyn licht Of hy seggē wolde
Die wael duet die en derf nyet
om sien: hy en derf nergent
vur beauxt syn Mer die by
nacht gaet dat is die quade
duyster werckē der sundēn
duet die mach vreesē eñ sorgē
dat wilcke ic nyet en doe Eñ
daer om laet ons gaen eñ en
sorgē nyet Eñ hier nae soe sei
de tot synē discipulē Lazarus
ons vrynt die slaept mer ic
wil gaen om hē toe wecken
Aldus seide Jhus die doit vā
lazarus eynē slaep toe syn
want hy hem geryngē wec
ken wolde Die discipulē seidē
weder Here ist dat hi slaept
dat is guet soe sal hy genesē
eñ gesont werdē Al wast soe
dat Jhus hem seidē vā lazar⁹
doit sy v̄stondē nochtans dat
vanden natuerlickē slaep Jhus
dat voelende seide tot hem
luydē weder Lazar⁹ is doit eñ
ic byn daer om v̄blyt om uwē
wille want ic daer nyet ge
weest eñ hebbe als hy gestornē
is Op dat gy toe beter gelouē
sult toe wetē stercker dan
toe vorē Of hy seggē wolde
In mÿ gotlicke werck dat ic
in hem v luyden toenē sal sul
dy bekenē myn gotlicke macht
Toe wetē al ic hem vander
doit v̄weckē sal: wes doit ick
v oic toe voren segge eñ apē
baere al en byn ic daer nyet
geweest op dat gy toe beter
geloeuet Doe seide Jhus vort
Mer laet ons gaen tot hem
Thomas die twyfelaer dyt horē
de seide tottē anderē discipulē
die den doit ontsagē oer mees
ter ontraedēde in iudeen toe
gaen Laet ons oic mede gaē
eñ steruē myt hem Jhus die
quaem by bethamē bethamen
is geleggē van d' stat vā ihrlm
xv stadien makende omtrynt
eyn duytsche myle Eñ want
Lazarus een groet moegende
edel mā was soe warē tot
Jhrlm tot maria eñ martha
voel vā oerē edelē vrynden

ghecomē om dōt van lazarus
toe helpen bewenē ſĩ maria
eñ martha toe troſtē alſ mar
tha vernam dat Jhūs buitē be
thanien ghecomē was ſoe hep
ſy hem toe ghemoetē lactende
maria mit huys blyuende

En martha

die ſeide tot Jhū Here hadſtu
hier ghewest my broeder lazar
en waer myet dōt wer it wet
eñ bekene wael seker dat alle
dat ghoen dattu van ghāde ey
ſchē wilt ghot die salt ghē ghenē
Jhūs ſeide tot oer Dyn broder
sal vrysē martha die antwar
dē hem seghgende Ic dat wet
it wael dat hy ten ioutsten
dagte vrysen sal Jhūs ſeiden
weder tot martha Ick byn
die vrysenisse eñ dat leuen
dat is it byn die sake der v
rysenisse des lichaems eñ dat
leuē der zielē Doe wie m my
gheloeuet al waer hy oit dōt
toe wetē aūmytz sunde der
hy sal leuē toe wetē m leuen
der ghracē ſĩ al die ghoen die
leeft eñ gheloeft m my die en
sal m der ewicheit myet ster
uē Dat is al sterft hy lichām
lickē hy en sal de ewighē dōt
myet sternē Geloeuestu dat
martha Dy antwaerde Jhū
eñ seide ōmer here: Ick gheloe
ue ghenseluckē eñ it heb gheloeft
dattu xpūs buste des leuendē
ghe ghatz soen

En als martha aldus vā
den lieuē Jhūs ghetroost was
Doe is sy tot maria oer suſt
ghegaen ind heeft sy heymelic
tot oer ghroepē seghgende
woe dat die heer eñ meester
ghecomē was eñ dat hy sy mep
om tot hem toe comē Jhūs
was doe noch buitē dat casteel
oft stedckē van bethanie ſĩ
maria hoerde dat Jhūs ghecō
mē was eñ buitē dat casteel
was Doe stonde sy haestelickē
op eñ ghinck tot hem waertz
want hy noch was ter plact
sen daer hem martha noch
ghelactē hadde ſĩ dyt siende
die rot ihrlim tot oer ghecomē
waren: soe syn sy op ghestaen
eñ syn myt meer anderē toe
wetē oer ghesynde Maria ghe
volghet wael meynende dat
sy oere broeders ghraf hadde
willē ghaen vsueckende om
hem toe bewenē ſĩ als ma
ria tot Jhū ghecomē was soe
viel sy neder tot synē voeten
eñ seide tot Jhū Here waer
stu hier ghewest my broeder
en waer myet dōt Hecht oft
sy seghgē wolde ghy solt hem
wael ghesont ghemact hebben
Hier by wort ons ghetoent
als wy ghesundighet hebbē eñ
wy ons myt ghāde vsoenen
sullē willē Doe sullē wy hem
myt penetentiē toe ghemoetē
loepē eer dat hy myt wraken

eñ correctiē tot ons comē Die
barmhertege Jhūs als hy ma
ria eñ die anderē myt oer com
mēde sach weenē soe wart hy
myt medelydē soe seer beroert
dat hy al beuēde suchtēde myt
geluyt van droefheit Eñ hy tur
beerde hem seluē nyet soe wie
geturbeert werdē mer tegen
den dē boesen viant by wes
raet die doit is gecomē toe
Eñ soe seide hy Waer hebdi hē
geleit: seide hem Comt eñ be
sietet Jhūm leidende al daer
lazarꝰ begrauē was Eñ myt
dē soe wart Jhūs weenende
Want als eyn waerachtich
mynsche soe weendē hy myt
dē weneude om ons toe leer
en dat wy myt anderē mȳ
schē ellendē medelyden hebbē
sullē Eñ die iodē dyt siende
seidē tot maclauderē Diet
woe hy hem gemynt heeft
eñ lief gehadt: somygē van
hem luyden die waerē seggē
de Dese toe wettē Jhūs die
den blyndē heeft doen sien
en heeft hy nyet ~~doen~~ moe
gē mackē dat lazarus nyet
gestoruē en waer Jhūs in wed ō
syn mynschelicheit van bynē
beroert eñ v̄stort werdende
tegē die quaetheit der iodē
die op syn werckē murmur
meerēdē is tottē graue ge
gaen Dyt graeff was een
~~sple~~ spelonck dat is een mam
ere van eynē groitē hol daer

vauē op dat gat eynē steȳ ge
lacht Jhūs die beuael datmē
den steyn af doen solde die op
dē graf lach Martha lazarꝰ
suster seide tot Jhūm heer hy
stynckt want hi als nu vier
dagē doit geweest is Jhūs
seide weder tot oer En heb
ic v nyet geseit ist dat gy ge
loeuet gy sult die glorie gatz
sien Eñ myt desen soe dese
sy dē steȳ van dē graue Eñ
die gebñdide Jhūs heeft sȳ
ogen tē hemel wartz gesla
gē eñ seide vader ic danck
v want gy my v̄hoert hebt
Mer om dat volck dat hier
by staet soe heb ic yt geseit
op dat syt sullē moegē geloe
uē dat gy my geseynt hebt
toe wetē hier op der eerden
tot salicheit d' mȳschē Eñ als
hy dyt aldus geseit hadde soe
ryep hy myt luyder stȳmē
Lazarus comt wt toe wetē
nae den licham soe comt
wttē graue Eñ nae d' zielē
soe comt wttē vurbrucht d'
hellē Eñ ter stont soe rees hy
op die doit was myt gebondē
en handē eñ voitē myt doec
ken gewondē Eñ syn ansicht
dat was bedect myt eynen
cleede gelick die ioetsche mā
mere daer van was Jhūs
seide tot synē discipulē ont
bynt hem eñ laet hem gaen
Eñ voel iodē die tot martha

eñ maria gecomē warē de
sen wonderlicke dyngē sien
de die geloefdē in Jhū Ende
somyge van den die gyngē
van dēne tottē pharizeen
eñ seidē alle dat goen dat on
se here Jhūs gedaen hadde
alsoe die somyge laeuelicke vā
Jhūs sprackē jnd die somyge
quaelickē Eñ soe wordē by dē
guedē beteyckent die goenen
die die doecht in eenē anderē
mynē gelick in hem seluē Eñ
alle dyngē nit beste v̄keren
Mer by die quade werdē be
teickent die goen die der gue
der mȳschē werckē nit quaet
ste v̄kerē Die mȳsche ¶ Degt
my eerst waer om soe baet
eñ danckte Jhūs synē vad'
en was syn vader nyet in hē
eñ hy in dē vader Scriptura
¶ En trouwē ia mer want hy
in synre mȳschelicheit dit werck
doen solde eñ syn gotlicheit
in hem onsienlickē was Aldꝰ
soe wolde Jhūs gade dē vader
die eer geuē op dat merckē
solde moegē eñ v̄staen dat
hy die gatz soen was toe we
ten got eñ mȳsche Ons leerē
de dat wy in alle onsen wer
kē gade sullē eerē jnd in synē
namē onse werckē begynen
Eñ dat wy in alle onsey noedē
onse ogē inwendelickē eñ
wt wendelickē tot gade op
waertz slaen sullē hē biddende

eñ danckende van synre gratiē
die hy ons dagelicx is doende
Die mynsche ¶ Waer om was
die die gebn̄dide Jhūs roepende
myt luyder stymē Lazare comt
vort want hy dat myt eynre
gedachtē hadde moegē doen
Scriptura ¶ Jhūs wolde dattet
allē mynschē condich solde we
sen dat hy mach hadde toe ge
biedē Hy en seidē nyet Vader
laet lazarus op staen: mer als
got eñ mȳsche wesende soe ge
boede hy lazarꝰ seggende Lazare
comt wt jt was oic van noedē
dat hy lazarū by synē naem
noemēde Want anders was
syn styme soe crachtich alsoe
Augustynꝰ seit dat alle die doe
den toe samē soldē v̄resen heb
ben Eñ op dat mē wetē solde
dat lazarꝰ v̄rysenisse geynen
droem en was Mer dat hy
in waerachtigē lyue wat
soe is des auentz nit huys vā
eynē genoemt symō leprosus
Dat is symō die melaetsche
een maeltyt bereit geweest
die hy den gebn̄didē Jhm̄ eñ
myt synē discipulē gegeuen
Eñ in dyt geselscop is lazarus
mede gewest etende eñ drync
kende myt hem luydē: jnd al
daer synde Doe is maria mag
dalenē gecomē hebbende een
busse van alabastre myt
seer costelicke saluē waelruyc
kende Doe dat alle dat huys

v̄uolt was myt eynē seer sue
ten roeck Eñ dese salue heeft
maria magdalena gestort
aū dē gebñdidē Jhūs Judas
dyt aensiende alsoe hy was
borse drager eñ besorger des
gebñdidē Jhū eñ toe stelē plach
Die was om dyt werck guede
gram eñ seide tottē anderē
discipelē Waer toe dient dyt
v̄lies dese salue hod men moe
gē v̄coepē: sy solde wael drie
hondert pēnyngē gegolden
hebñ die mē dē armē hadde
moegē geuē Judas waerdē
schenē guet mer syn meynige
die was quaet Want hadde
hadde hadde hadde hy die pē
nigē vur die salue gehadt hy
solde daer wt genamē hebñ
den x pēnick of meer of my
alsoe hy gewontelic dede
Jhūs dyt merckende heeft
iudas eñ die anderē daer
af beryspt seggende Laet sy
myt vredē op dat sy dat hal
de indē dage van mynre be
grauenisse toe wetē om daer
toe bereydē Want gy sult al
tyt arme luyde genoch myt
v hebñ toe wetē om almyssē
toe doen: mer my en suldy al
tyt nyet b v hebñ Eñ als dat
volc wt ihrlm eñ daer ō trynt
v̄naemē dat Jhūs in betham
en was eñ hoerdē woe dat
Lazar⁹ van der doit v̄weckt

eñ op gestaen was Doe qua
mē sy tot bethamē nyet allen
ō Jhūs willē Meer op dat
sy Lazar⁹ v̄resen synde sie
solde moege Die pharizeē
eñ pryncē toe wetē regeer
ders in ihrlm eñ vandē tem
pel die dachtē eñ sochtē we
ge woe sy Lazarū soldē moe
gē doit slaen Want voel
luyde gyngē hē af eñ geloef
den in Jhū

Moralizacie

Hier is toe wetē alsoe
Beda seit dat Jhūs weenden
want hy leerden den mysche
toe wēnē Daer om laet ons
weenē vur ons eñ vur al
die goen die wy sien liggen
inden stanck der sundē Op
dat got ons eñ hem myt on
sen tranē v̄weckē wil vāder
doit der zielē Van Jhūs wē
nē spreect crysostom⁹ dat
wy dat wile vyndē xpm ge
weent toe hebñ Mer nye ge
lacht toe hebbē oft toe v̄bly
dē Eñ it is toe wetē dat Jhs
nyet en beweendē aū lazar⁹
als doit synde: mer om dat
hy v̄wect solde werdē toe
comē tot ellendē deser wlt
Daer om en salmē nyet be
droeft syn om die doit wāt
woe solde die mysche van
gade geloent werdē tot wē
hy noede comt Of by Jhūs

weenē woert vōstaen dat eerste
deel der waerachtigher pene
tentiē toe wetē ronwe vō sun
den die vā noede is tot ver
weckyngte vander gheestelicker
lickker doot. ¶ Item by den dat
lazarꝰ wttē graue opstonde
soe woert vōstan die bichte
daer by dat die sundē wt tō
mē. ¶ Item by den dat lazarꝰ ōt
bondē woert vā dē discipulē
woert vōstaen die absolucie des
priesters want al ist dat die
sunder myt waerachtigen
berouwe syn sundē bedenct
eñ got hem syn sundē vergeest
nochtans moet hy sy hem vor
dē priester beliydē eñ vā hem
ontbondē werdē. ¶ Van laza
rus leest mē dat hy daer nae
nye en lachtē noch nye en
toenē hy mē synē dagē enich
teckē vā blytscopē om dat hy
totte ellendē deser werlt weder
gheroepē was die hy myttet
doot ontgaen was Augustinꝰ
sent Ich ost wy die mynschē v
weerkē mochtē dat wy alsulc
ke mynerb werē deses blic
uende leuens Alsoe die myn
schē mynerē syn des vlienden
den leuens ¶ Gebet
O ahre gheuedertierenste Jhū
die lazarꝰ van dē vierdē dage
stynkende wttē graue verwect
hebste Eñ hem vandē bandē
doen ontbyndē eñ vryhckē
laetē gaen Ick biddy dat die
byneshē dynre ontfermherti
cheit beroert werdē aū my
ellendich doot synde by genoeg
ten consente eñ volbrengen
der sundē Eñ bedruct eñ be
graue myttē swarē laste der
sundē eñ der quader gewon
tē eñ nw stynckende vanden
werden dage Eñ verwect my
vandē graue der sundē op
dat ic myt buchtē mot wtten
graue tomē verwect synde ont
bynt my van den bandē der
sundē eñ der doot: eñ ontbon
dē synde vleent my toe gaen
vry van allē eygendom totter
vryheyt vō kynderē gotz Amē
¶ Hoe die ioden eñ vōgader
mgē gemaect hebbē tegē Jhū
Eñ dat die ioden opgesaet
hebbē vō Jhū toe doeden
¶ Dat C eñ vij capittel
Nde alb dyt geschiet
was des vrydachs
toe wetē xiiij dage
vor den dach der passiē des
suetē Jhūs alsoe mē gemeen
lic dat lyselt
Doe warē die busschoppē eñ
die phariseen berocrt om toe
tracterē van dē doot ons he
rē herē Eñ daer toe vōgaedert
den sy emmē raet tegens Jhū
des sater dages daer nae vol
gende Want Jhūs die bewes
dat oer werkē gnaet eñ yscl
warē eñ dat gemeē volck vol
gende hem nae Jnd gheloefde

m heñ ¶ Die mynsche ¶ wat
heeft den roden daer toe gebracht
ouñ den soen gratz alsoe toe
wollē doedē eñ wat manierē
hebben sy daer toe gebesicht
Ick bid v segghet my Scrypt
¶ Segt my eerstē wat heeft voel
stedē eñ landē gebracht tegē
derē herē toe rebellizeeren
¶ Die mÿsche ¶ den eenē ist
gedaen om haist eñ myt dē
anderē ist gedaen oñ proefst
den derdē om domynacie
eñ heerscoppīē toe hebbē ayer
ic bidde v vō daert my dat
breeder eñ segt my die mam
ere woe eñ van elkē dat v̄
staut Scriptura ¶ Dat is
oic gheweest die sake mā rodē
daer om dat sy Ihūn v̄ noch
volchdē toe wetē haet eñ myt
eygen baet eñ eer gierichet
om toe domīierē ayer ō tollē
v̄stande van dē toe comē soe
saltu eerstē wetē ¶ Nae den
dat got Abrahams geslecht
nae synre beloefstē hadde doē
wassen eñ v̄mēnichuoldigē
in menichte soe groot dat sy
sonder getael warē Eñ nae
dat die goen die getomē wa
rē van Jacobs synē soent
soen die mē ysrahel noemt
Eerst male satē in grooter
derē ¶ nd naemalē onder dē
dienste eñ eygendom vantē
tōnick pharo in egyptē Eñ
onder hem langhe iarē gesettē
hadde Eñ soe woudē sy wttē
eygen dome by grade eñ doer
moyses den knecht gratz ver
loust eñ geleit añ dat roede
meer Eñ sy warē soe rl naer
in die wilder misse eñ dat lag
grende tusschē egyptē eñ dat t
lant van chananeen dat wil
ke myt ons dat lant van be
loftē genaent is Eñ als sy
daer myt hemels broet bi
grade genoot eñ gespyst syn
geweest Doe is moyses äff
hmuch gewordē eñ di ysra
helis volck is nae voel gro
te strudē bi Josue nacvol
ger vandē vurseidē moy
ses in dyt lant vā beloefstē
gebracht Eñ dyt lant is ge
deylt in twē onder delt myt
ter rniierē vander iordane
Dyt volck van ysrahel is
som tyts gerecgeert geweest
Eerstē bi moyses eñ iosue
hertoghē Daer nae bi richte
rē daer nae bi cōingē daer
nae bi derē oūstē priesterē
Daer nae wy bi hertogen
als Judas machabeꝰ eñ syn
gebroderē Daer nae wed
eens deels bi cōingē eñ bi
derē oūstē priesterē Eñ bynē
myddel vā desen tydē soe heb
ben sy gehadt meinighe heil
lighe ¶ pheten die wilcke dat v
volck gestuert hebbi eñ ond
haldē in dochdē Eñ dat wille
om oere sundē wille soe sy

sy alb nabugodonosor pharaō
demetrius antigonus eñ an
der in eytzendom eñ trybn
lare gebracht ỹslage ỹdoz
uē eñ rot oerē lande ỹde
uē gewest dat wilck it om
die oetzheit wille alle auer
slac want mē dat claer ge
noch in die bybel beserenen
vint Int laetste syn sy in hā
den eñ onder die iurisdictie
eñ tribupt van dē romeynē
gebracht Doe dat dat meeste
deel van oerē landē eñ ryt
ke van dē romeynē gegeuē
is gewest Antipater eñ synē
soenē onder die wolcke eñ
in tydē dat Octauian keī
ser toe romē was Doe is yps
lyns die gratz soen daer wi
nw af spreckē gebarē vā die
reyne ontmoedige maget
maria gelic hier vur genoch
vdaert is Daer ō slac it dat
toe samē aū: Jud it wil my
tot dat fondament vander
heliger kerckē eñ saligter
passien des soens gratz Jhū
keerē Dne mysche Nu dat
bid ick v Scriptura Nach
alb die rodē onder dat be
dwanck van den romeynē
satē onlangē iaerē vur die
gebaertē gratz Doe naem
Iulius cesar vursaet van
octauiaen onder wen die
gratz soen gebaerē was die
heerscapie eñ dominacie
van romē eñ macht hē selue
heer eñ keiser Eñ heeft eynē
rode genaent hyrcanus oūste
priester tot ihrlm gemact Eñ
Iulius cesar heeft desen hyr
canus by synē brieuē macht
gegeuē vur hem eñ syne nac
komelyngē kēmsse eñ regi
ment toe hebbē aū dat iodsche
volcke Toe wetē van dat godē
dat sy oere wet eñ ewe aen
gynge gelick die paus eñ bis
scoppē nv kēmsse eñ correctie
hebbē van sakē die wolcke on
sen gelouc eñ der heliger kerc
kē aengaen Volcke briefft
Iulius cesar spreckende was
soe iosephy schrefft aldus Juli⁹
cesar keiser biscop eñ ten an
derē mael dictator myt vur
siemige sentencie heb it gebaē
dat men Hyrcanus alexandēs
soen rode die wolcke nv eñ i
vur ledē iarē eñ tydē van
payse eñ verlofte myt trouwe
hem bewesen heeft Alsoe dat
getuychnisse van hem gnet
eñ oic onlancx ons alexan
drien myt vyf gewapend
mānē toe hulpē gecomē is
gewest eñ van ons tot myer
mythridathem gesent myt
alle deuotie getrouwē beno
dē is gewest om des willen
gebiedē wy dat Hyrcanus
Alexandēs soen eñ syn soenē
regeerderb der rodē of die
oūste priesterscop des iodsche

volcx nae oerē alderē seden
hebbē sullē eñ hē eñ synē kyn
derē gehaldē toe werdē ond'
onsen getrouwē vryenden
Eñ alle dat goen dat die pries
terē rechtē aengaet by hem
eñ by synē soenē toe besyttē
Eñ alsoe wat sakē eñ questiē
vallē aengaende die ioetsche
wet eñ dyngē het behenet
ons dat hy alle dat beslechte
eñ berechte ꝛc Eñ bynē myd
dele van desen tydē soe regeer
de dat lant van iudeen mit
werltlicke eyn genoemt sext⁹
Eñ in cortē tydē daer nae soe
is dese selue sext⁹ v̄slagē vā
cassius eñ brutus: Jnd nae
~~soe is dese selue~~ een ~~ander~~
roemeyn genaemt cassius
in dat lant van iudeen oft
surien gecomē eñ heeft by hul
pen eñ bystant van Antipat⁹
dat geregeert myt eynē ge
naemt marcus Hier nae soe
is groete tribulacie eñ v̄driet
gewest in suriē Eñ Hyrcanus
biscop die is van dē parthen
genangē gewest Eñ hyrcanus
die biscop is by herodes die soē
van Antipater weder v̄loest
gewest Eñ dese herodes heeft
dat cōinck ryck van ihrlm
vandē roemeynē v̄cregē ge
hadt Eñ bynē myddel vā desē
tydē eñ nae dat herodes mē
nich iaer in iudeen eñ suriē
geregneert hadde soe is hy
gestornē Eñ die keyser August⁹
heuet syn ryck onder synen
kynderē gedeilt Ende heeft
Antipas synē soen dat ryck
aū die iordane van galileē
gegenē Eñ Archelaus herod⁹
ioncste soen heeft hy ydumeē
iudeen eñ samariē gegenē
Eñ om trynt tien iaer hier
nae als dese Archelaus tegē
die wet eñ qualickē leefdē
soe is hy bydē keyser Octaui
aen wt syn ryck geset ende
Cirin⁹ eñ myt hem Copy
nius syn om die prouincie
dat ist dat lant van iudeen
eñ ydumeen toe regierē ge
stelt Nae Copini⁹ is Marc⁹
geset Nae desen quā Ann⁹
rufus Jnd op dese tyt sterff
Octauian⁹ die keyser als by
nae alle werlt myt Anthomo
vij iaer Eñ daer nae alleȳ
xlviij iaer geregeert hadde
Eñ nae hem is Tyberius key
ser gewordē Eñ vā hem is
geset Valerius gratt⁹ der
iodē regierder Dese Valeri⁹
heeft Annan⁹ ofte annas op
der tyt oūste priester vandē
tempel eñ bysscop synde toe
ihrlm geset Eñ hy heeft Hys
mael bysscop gemact Jnd
lange daer nae soe hy hys
mael af geset Eñ heeft Elea
zar⁹ byscop gemact Jnd na
eyn iaer heeft hy desē Eleazar⁹
af geset eñ heeft Annan⁹ oft
Annas weder om byscop

gemaet En ten eynde vanden
iaer soe heeft hy Annas af ge
settet en heeft Calaphas oft
Cayphas in syn stede geset
gehadt En nae dyt soe is dese
Valerius weder tot romen
getaegen En Pilatus is in sy
stede richter in iudeen ende
ihrlm geset Die mysche
Waer om segstu alle dese
dyngen Scriptura Op
dattu weten salt dat fondament
van dat goen dat ic dy banen
geseit hebbe En woe pilatus
richter toe ihrlm geworden
was En Annas en Cayphas
regeerden En daer om verstaet
my wael ic heb dy geseit dat
om eygen baet om luste van
heerschapyen en haet en nyt
die iodem den gades soe gedoit
hebben Daer om ist noit in
den dat vol verstaent hier af
hebben wilste Ind dattu die oer
spronck hier af wetes En
daer om saltu weten eersten
dat dyt lant van Durien
oft iudeen is eyn seer vrucht
baer en ryck lant gewest
vol van allen rycheiden En
rycheit macket hovardie en
nydicheit: Ind hovardie
en nydicheit maken partyen
En aldus soe was dyt lant
altyt vol partyen en oer
logen gelic dat Josephus int
boeck vander ioetscher alt
heit Ind int boick van der
destructien van ihrlm genoch
verclaert En elck van desen
poechden om dat regiment van
lande toe hebben Die eyn om
syn eygen baet die ander wt
hait en nyt En die derde om
toe moegen tytlicke eere ende
heerscopie hebben Die mysche
Wie waren dese partyen
Scriptura Ick wilt dy seggen
Die somyge waren die pharizeen
die anderen die saduceen die
derde Esseen Die mysche
Wat volck was dyt Ind wat
was oer secte of leven Scriptura
Die pharizeen waren strack
en af gescheiden van leven nyet
sueckende sachticheit van leven
Die syndelicke redelicheit vol
gende sy en straffen nyemant
en oeren meerderen eerden sy Dy
hielden dat die mysche geregiert
wort by der auentueren Ende
nyet toe myne soe bekenden
sy dat die mysche synen vryen
wille hadde toe doen of toe
laeten En sy bekenden en geloef
den dat toe comende oerdel en
dat eyn yegelick loen ontfaen
gen sal nae synen wercken
beide guet en quaet Dy hielden
oic dat des myschen ziel ont
sterffelicken was: Ind datter
helle en hemelrick was En
leerden den volck toe bidden
gade en toe offeren Dese had
den om dese opinien onder
den volck eyn groete geloene

en ghehoer Die mynsche
¶ Wat waren die saducee Strip
¶ Dese saducee de hielden die wet
van moyses strengelic en dat
ghoen dat by den heilighen vadere
daer en bauen gheset was En
woldē sy myet halden: mer sy
seidē dat die ziel sterffelicken
was En sy en ghelooffden die toe
comēde vryssemsse noch oer
del myet: Ind die van oere opi
nien waren die eerden sy seer
en woerden m offrac en dighti
teyte by hem luden voer ghestelt
Die Sy waeren oic seer blout
ghier: die ryke volghen ghemee
lick dese opinien Die mysche
¶ Die esseen wat luden waren dat
en wat opinie hadde die Strip
¶ Sy hielden dat ghot al was en
al regeerde dat die ziel sterf
lick was dat iustice seer ghuet
en preciose was En dat mē
schuldich was daer vur toe
lyden en toe steruen Sy seident
en ghroet quaet toe wesen in den
tempel toe sweren Hem dochte
dat sy beter waren dan die ge
mene luyde En daer om en
dēden sy myt nyemant anders
sacrifrac sy waren ghuet oer
omeghanch en vā zeden: Ind be
hulpen hem myt hant werckē
Sy en name ghyn wyue noch
en hylluckte myet: sy wonden
onderlynghe vnscheidē witte volt
alle dynck was onder hē luyde
ghemeen En sy koren oer hem
luden priesteren vā ghuedē leue
sy hadden procuratoren die oer
luydē ghuedē mt ghemeen regie
dē en amministreerdē oer
abte en spise waren eerlicke
nae dē rolicke die pharizeen
hem volghē Sy waren seer
ghierich van hertē sy hielden
dat ghot alleyn eyn heere d'here
was En dat mē aū die doden
ost van oere vrendē myet se
saldich en was rouwe toe
draghē Geyne mynschē en wol
den sy kēnen vur oere here
dat wilcke dē lodē dur wylle
dede rebellerē Die mysche
¶ Wat sakē hadde dese partye
om dē soen ghatz toe benyden
Scriptura Ick salt dy segh
ghen Ihūs ghebūdyt die ghuede
soen die ghecomē was ō ons
allē toe vloessen en tē wet
der waerh toe leerē Die be
ryspte dese secte m deser mā
merē Die pharizeē berispte
hy vā ypocrytscop seer swar
lickē soe sy ond dat decsel van
dochdē allē luden toe wollē wol
dē spreckē en nyemāt straffe
Dese pharizeē ō deb wollē dat
sy Ihūn dē ghatz soen benāmē
oft begrypē soldē mochte soe
presenteerdē sy hē die auer
speelster En m voel ander

ynigē ynde sy hem ō Ihū toe
strykē Die seducee die temp
teerdē Ihū tot nydicheit want
hy predicte eñ seyde van die on
sterflicheit der zielē eñ dat ten
jonxstē dage die wael gedaen
hadde gaen soldē m die ewige
vreude Eñ die doen die m quact
beuondē worde m die ewige
helsche pyne vdoemt soldē wer
den Daer om soe vraechden
sy Ihū bespottende eñ berysp
de vandē wine die vij mans
gehadt hadde vragende wes
wyf sy wesen solde nae die v
vysenisse Eñ die esseen was xp̄s
berysp̄ende van oere groter
houdē eñ gherichcheit want
hem luydē dochte dat nyemāt
beter en was dan sy Eñ leer
dē hē luydē dat sy outmoedich
wesen soldē Dese tot nyde tēp
teerdē Ihū gebūdyt vragen
de oft sy den keyser tribuyt
solde gheuē of nyet In wlicke
vragē sy Ihū dē soen gades
meendē toe benagē Want
m dē hy gheset hadde dat me
dē keyser tribuyt schuldich
waer geweest dat hadde te
gens die gemeen vryheit ge
west Want die rodē alb ic
v bauē geseit heb satē onder
tribuyt van romeynē Eñ
hadde alsoe voel yarē geset
ten Eñ die gemeentē waren
betynsel daer van beroerte
eñ murmureerdē dattet tegē
die vrijheit van oere wet was
yemant tribuyt toe gheuen
Want wyl hadden sy tributarijs
geweest: soe vandē perse eñ
mede: soe vandē egyptianē
soe vādē anthyochenē Doe vā
dē parthenē soe vandē mate
donē Nyer tot wat tydē de
rodē eyn wile tijts m vreden
gesetē hadde Ind ryck gewor
dē Doe wolden sy altyt weder
vry wesen Ind daer om soe
rebellizeerdē sy alle tyt tegēb
den groenē daer sy onder sacke
Eñ daer om m dien dat Ihūs
die schatz soen geset hadde dat
sy tribuyt schuldich waren ge
west toe betaelē Doe hadde hy
dat ganse volck op hem ge
hadt Eñ hadde hy geantwoort
dat sy geyn tribuyt gheuē en
soldē dat hadde tegens den
keyser gewest Eñ daer me
de hadde sy hem moegē wroc
gē aendē keysser oft syn die
nerb Op dat hy alb dan te
gens die hocheit vandē key
ser gedaen hebbende gheby
mocht gewordē solde hebben
Die mysche Nazaresser voel
van elicke vā deser secten
Scriptura Gemeenlicke
elicke rode hielt een vā dese
sectē of opinie: Nyer noch
hauē dese mamere vā volck
Doe wasser noch een andere

eñ was dese Die geleerde vā
moyses wet eñ van anderē
constē warē genoemt scrybē
Myt desen plach die gebūdi
dide Jhūs dagelicx toe dispu
terē eñ hy v̄wan sy in oere
dwalynge erregen Alsoe
dat al oer wisheit scheen nyet
toe wesen dat sy seer benytē
Eñ daer om dedē sy hem
vragē in meynige om hem
toe begrypē Wat dat meys
te gebot was Eñ want
Jhūs die ewige wisheit ter
stont daer op antwaerdē
eñ seide Dattet was synē
herē eñ got toe mynē bauē
al eñ synē euē mynschē ge
lick hem seluē Daer wt wa
rē sy seer beschaemt want
sy geen op rechte mynne tot
gade noch tot oerē euē my
schē en haddē Doe sochtē sy
vort alle dage Jhm in synre
leeringe toe begrypen Eñ
als hy op een tyt sprack vā
synre ewicheit Jnd dat hy
seide dat hy was eer abra
ham dat wilcke toe v̄staen
was Nae synre gotlicheit
in die wilcke hy sonder be
gyne ewich myt synē vader
gewest was Eñ doe woldē
sy hem steynē als hier vorē
geseit is: Jnd van desē ge
leerdē warē alle die bisscoppē
eñ priesterscop die een meer
die ander my Want Jhūs
seer sprack op oer gierichet
eñ onreckelicke leuē Eñ in
desen tydē soe predicte scē ian
oic eyn ander maniere vā
leuē eñ behaldenisse d' zielen
Dat wilcke die wtūtaren
Jhūs confirmeerdē Doe wor
dē dese vurscreuē biscoppen
die vandē romeynē v̄wor
uen haddē die priesterscop
eñ den tempel toe regierē
by geboertē vā iaerē tot iaer
Alst scheynt by dat bauē ge
seit eñ medē wttē ewange
listē wardē Die wilcke seg
gen dat Cayphas was bys
scop was van dē iaer dat
wilcke toe v̄staen is Dat
vur hem een ander gewest
was Jnd nae hem wed' een
ander wesen solde seer be
roert eñ bedynckende warē
oer gewyn eñ profyt dat
wilcke groet was toe ver
liesen Dat wilck sprutende
wt dat goen dat Moyses
geordineert hadde: Dat mē
alle sundē myt seker offer
handē loessen mocht. wilcke
offer hande tottē tempel ge
bracht eñ gesant worden
Eñ op datter voel geoffert
solde werdē soe hadden sy
in dē tempel geschicket
seker wissel banckē daer
mē den luydē gelt leendē

op oer conſcientie eñ ꝰtoperb
van dierē eñ vogelen om toe
offerē ſ̄n deſe ſaetē vuur mdē
tempel op dat ſy oit ſien ſoldē
dat die offer hande geſchien
modſtē van dat groen dat ſy
gelent oft ꝰvoedt hadde ſ̄n
want ſcē Johan eñ Jhūs eyn
ander manier van penecten
tē predictē ſoe ſoldē ſy deſe
profytē vlaerē hebñ ſ̄n am
derē want aūmyts die religie
eñ deuocie vandē tempel die
rocneynē hem luydē in deſe
groete rytheit hetē ſittē eñ
uyet alleȳ van den offerhan
dē mer oit vandē tienden
van allē vruchtē eñ gewyn
Doe vreesden ſy in den die
predicatie van ſcē Johā bap
tiſtē eñ vā Jhū voet gyngē
dat die roncynē benelē fol
dē beuolē of merckē ſoldē
Dat oer dyngē in onrecht
ūdicheit gherichcit oncupſſt
houdie hact eñ uyt gheſon
deert waerē ſ̄n dat daer om
die roncynē oer dominatie
nit gheheel nae hem nemē ſol
dē mytē tiendē ind ꝰſtreckē
ſy van oerē profyte eñ pri
uileȳē ſ̄n wat bynē myd
del van deſen tydē herodes
tegens die wet ſat in ghali
leen by ſyns broders wyf
die van ſcē Johan ghroete
lickē beruſpt was ſ̄n ſcē Jan
een ſeer ghroet gheloeue had
de onder dat volck Doe vreeſ
den herodes alſoe hy vā cleyne
geſlechte was dat hy mytten
by dē volck eñ ſyn onder ſatē
uyt ſynē rycke ghewerpē ſol
de moeghē wer dē alſoe datte
wael toe merckē is dat deſe
vā ihelin myt herodes ſoe
vern gemaect hebñ om die
beroerynghe eñ op loep des
volcks toe ſtillē Dat herodes
ſcē Jan ten eerſtē ghenaghē
eñ daer nae ghedoet heeft ſ̄n
des ghelickē die vandē regnē
tē van ihelin hebben ghesien dat
by dē dodē van ſcē Johan voel
de loeps eñ opſtals vā luden
tegens herodes begōnē ſynde
geſaedt was Dat myet hac
myn dafelaer dat den val vā
den volck tot Jhū onſē herē
waſſende was Daer ō ſoe heb
ben die oūſtē van dē pharizeē
eñ byſſcoppē banē ghenoemt
mytte oūſtē van dē pharizeē
eñ ſectē vuur ſchrifgenē eñ ſcribē
tot hem ghenamē eñ ghroepſe
die altſtē vander ghemeentē
eñ volckē oft anderſ ſeker
regierders vander ſtat vā
ihelin die men in voel plact
ſen alder manſ heit ende
noemt ſcenē enghen ract
ghehaldē ind mdē ract ſoe
heeft eyn ghenoemt Caypp
phas ſoe hy in dat iaer

byscop was dat hy die vur
sprack had eñ heeft geseit
Hryuden hier om syn wy
v̄gaedert Gy sydt wael in
wat laestē dat wy sien alle
dat volck is in beroertē Gi
siet dat dese Josephs soen
tegens ons predict ind hy
groete wonderlicke teykenē
duet Ist dat wy dyt langer
lydē wy v̄liesen dat lant eñ
luyde Die romeynē die ons
nu onder eyn cleyn trybuyt
laetē sytte eñ ons beschermē
sy sullē ons heel onder haldē
eñ ons ind ons tot onderhal
deinsse vā oere wet willen
brengē Eñ wy sullē hem in
dat onderdainch moetē bly
uē Of wy sullē nit geheel v̄
deruē eñ v̄laerē syn of wesē
oft hier moit anders in vur
sien werdē Dese propositie
op gedaen eñ gehoert sien
de Doe heuet een ygelic syn
guet dunckē hier op gegeuē
Eñ die goen die vandē gue
dē wylle geweest syn hebbē
geseit dat Jhūs waerdē eñ
werckē doechtelickē waerē
ind datter geen sake en waer
om hem toe doedē oft toe
hynderē Mer datmē v̄beidē
solde die tyt eñ dat by reden

want wat myt gade eñ op
dochdē nyet gefundert en
is Dat en mach nyet blyuē
oft vort gauck hebē Eñ by
alsoe dat Jhūs sake myt got
was eñ op doechdē gefunde
ert soe en solde hem nyemāt
moegē belettē Eñ by alsoe dat
yt quaet weer eñ op ōdoechdē
gefondeert soe en soldet nyet
lange staende blyuē noch mo
gen duerē Meer dyt doech
telicke vurnemē en heeft nyet
moegē baetē Cayphas is we
der op gestaen eñ heeft ge
seit Gy siet dat hy soe voel
teickenē duet eñ al dat volc
nae hem loepet: ist dat wi
langer beidē dat volck sal
geheel aen hem slaen Ende
sy sullē hem coninck willē
mackē ind dan hebbē wy
die roemeynē weder op
ons eñ v̄deruē ons geheel
Eñ daer ō ist voel beter dat
een mā steruet dan wy alle
gader v̄gaen Eñ dyt en sei
de cayphas wt hem seluen
nyet alsoe die ewangelyst
seit Mer want hy bisscop was
soe ꝓpheteerdē hy dat: al was
hy quaet Want it was noet
dat Jhūs sterf nyet alsoe hy
meyndē: mer tot v̄lossinge

deb mynſchelicke geſlechteb
ẽn vande dagte daer om hebben soe hebbẽ dorst ſy in oere
ract geſlactẽ dat ſy Jhym van
ghẽ eñ doedẽ woldẽ: wet mer
kende dat dyt tegen dat an
der ghebot van oere wet was
in haldende Dat een ſynen
euẽ mynſchẽ doen ſal dat
wilcke hy wolde dat mẽ hẽ
dede wet oit mierckende
dattet alle unſtricte was die
wilcke wet en wil dat mẽ
den ontſchuldighẽ myſdoen
ſal Jy en bedachtẽ wet dat
ſt beter is alle quaet toe lyſe
dan ut mynſte quaet toe do
senterẽ ẽn ſoe wie emch quat
doet of conſenteert om ſyns
ſelueb profyt God die verkeert
dat pfyt altoeb in ſchade oft
doettet ondneruch blyuẽ ẽn
van den dagte dort hebben
ſy wegte geſocht in wat mã
merẽ ſy Jhym vtlockẽ oft v
ſcalckẽ ſoldẽ moegẽ eñ ſond
laſt vangẽ want ſy die ge
meente onſagẽ ẽn daer o
en dorſtẽ ſy hem mt apen
baer wet vangẽ Die my
ſche Was tot der tyt pila
tus wet richter van iuden
eñ ihrby en hadde hy wet
vanden keyſſer macht toe
vangẽ eñ recht toe doẽ Voc
tomet dan dat die iodẽ in
oerẽ ract ſlulkẽ Jhñ die ghatz
ſoen toe vangẽ eñ toe doedẽ
want ſy geyn iuriſdictie ey
hadde Structura Die oüſte
prieſter eñ biſcop van dẽ tem
pel hadde macht recht eñ uſth
ie toe doen van hem luyden
eñ m ſakẽ die oere wet aen
ghangẽ ghelick it bauẽ getoent
heb ẽn ſchynt wt die bulle
eñ pauilegie hem luydẽ by
Julius ceſar gegeuẽ ẽn want
die ghobñdde Jhũs got ge
noemt hadde ſyn vader toe
ſyn eñ hem ghatz ſoen geſeit
hadde doe ſeidẽ die iodẽ dat
hy ghade eñ die wet toe mae
geſpzackẽ hadde Aldus ſoe
woldẽ ſy hẽ daer om vangẽ
eñ tozrigterẽ ẽn dat die iodẽ
alſulcke macht hadde dat
ſchynt oit wt anderẽ ẽrſt
wttẽ dat ſy dat vronkẽ dat
wilcke ſy m aũ ſpeel gheuon
dẽ eñ gouangẽ hadde ſteenẽ
woldẽ nae moyſes wet Jtẽ
die wt dẽ dat ſy ſẽ Steuen
ſteendẽ ẽn dat Amanus oer
biſcop ſoe Joſephus ſeit ſẽ
Jacob die mynre nwt meer
anderẽ om dat ſy hem op
ſeyde tegenb oer wet gedae
toe hebñ õwiſdẽ ter dort
eñ ghaf ſy aũ om toe ſteenẽ
ẽn deſe boeſen ract vã Jhñ
toe doedẽ wt quaem: ſoe wol
de die ſuete hẽ der quaethyt
ſtede gheuẽ om omb toe leerẽ

Ihū oic want die tyt dat hi ster
uē solde nocht myet gecomen
en was: soe wachtē hy hem
eñ hy en wandelde mt apen
baer vier die quaetwillighe
lodē myet aẽr hy der wilder
mssen m een stedekē gheatē
effrem cleyn vā volcke eñ
heymelick eñ daer bleef hy
myt smē discipulē heymelic
tot dat nakende was die
tyt symre passien

¶ Meditatye

Hen merkt nv woe die
suete hē als cranck eñ ōmeth
tich syn viandē vliet die hi
ter stont hadde moetē ver
deruē Ihū hem selue myt
eenē waerde vāutwaer
dē Ihū daer om o myn sche
uf lughe alle bitterheit eñ
swaermoedicheit want
alsoe saltstu hebbē ruste m
dy selue O myssche deuet wat
maria die moder ghatz eñ
oer susterē eñ maria mag
dalena doe seidē ost dyno
kē mochtē Doe sy die sake
vaū Ihūs vlien woestē toe
wetē want mē hē doeden
wolde

¶ Gebet

Here Ihu xt bade deb hoe
gheu raetz die dē pact der
quaeder tegē dy liebste late
gheschien den vn wiltkē du
myet eu liebste willē weder
staen by mogentheit ost by
trachtē aẽr lieuer wicken
by lydsamheit Ihū lact my
myet m dwalynge oerdel
ost schadelickē rade myns
eygē willē of der myusche
nocht m die macht ost betor
nige der vianden aẽr re
ghert my selue ghedertter
lickē bymē eñ buttē eñ schut
my m dē weeck der eewiger
salicheit He vleent my soe
wat tegē my bestaen die
duuelsche ost mȳschelicke te
ghentheidē dat sy toe myet
gedaen werdē op dat ic
ontgaen eñ vaū allen
perikel vloist blyde dy daer
baerheit ghene Amē

¶ Van xt lazarusse myusche
die van Ihū ghesont ghemaet
syn Dat C eñ viij capittel

Als die ghebūdede
Ihūs m sȳ xxxiij
iaer was m die
maent vandē meert ind sȳ
tyt was nakende dat hi ō
onser alre zalicheit wolde
sterue Ihū dat die hoechtyt
van paesschē was nacken
de

Doe heeft
hy hem ghescuit om rotten
lande daer hy predinte nae
ulalim toe trecke eñ is alsoe
ghereyst tusschē dat lant vā
ghalileen eñ dat lant van
samariē Ihū als hy m een
casteel doer ghaen solde soe
syn hem xt lazarysse myn
schen toe ghemoetē ghecomē

die wilcke van vern ston
dē aūmytz dat sy oer lelicht
hem schamende warē by
Jhm̄ toe comē Eñ hebben
myt luyder stym̄ē geroe
pen O gebieder Jhu ont
fermet v onser Eñ als Jhs
dyt hoerdē want der pries
terē officie toe behoerdē toe
kenē oft nemant lazarus
was oft nyet jud of mē hem
ontfangē solde onder dat
volck oft wttē volck stellen
soldē Eñ op dat sy als rey
eñ gesont vandē priesters
v̄claert solde werdē Doe sei
de die guedertierē heer tot
desen lazarusschē Gaet eñ
toent v dē priesterē jud sy
hebben alsoe gedaen: jud sy
synt al gaende gesont ge
worden jud van oerē pries
ters gesont eñ rey bekent
Een van desen is daer ge
weest als hy bewant ge
sont ~~ge~~ toe wesen Doe is
hy weder om gekeert eñ
heuet myt luyder stym̄ē
gade geert eñ is vur Jhs
voitē geuallē hem seer
danckende Eñ dyt was
eyn samaritaē Jhus heeft
geseit En syn die tien nyet
al gereȳnicht eñ waer sy
die ix It schynt datter mer
eyn en is die got lof is
geuende dat is alleyn de
se samaritaen Die mȳsche

Jhus got eñ mȳsche eñ wyst
hy nyet waer die anderē ge
bleuē waerē Scriptura Eñ
trouwē jae hy mer hy ~~volt~~
wolde toenē Dat hy dē ondāt
barē is haldēde vur syn on
bekendē Eñ die guede h̄e Jhs
heeft tot desen dancbaeren
geseit aldus Stant op ende
ganck henē toe wetē vā doch
den in dochdē vortgaende
want dyn geloeue heeft dy
gesont gemact toe wettē in
ziel eñ in licham Moralizatie
Geestelickē by deser lazariē
die eyn corrumperinge des
vleischs is soe wort v̄staen
die doitlicke sundē Die eyn
corrumperinge der zielen
is als hier vur noch v̄claert
is Eñ alsoe die sundige mȳ
sche die genesen wil syn vā
der lazariē der sundē doē ge
lick dese lazersche gedaē hebn̄
Eerst sal hy tot Jhm̄ comen
by den heiligē geloeue want
die guedertierē heer en ver
onwerdiget nyet toe aen
sien die vleckē der lazariē
Die om onsen wil inden
cruce mysmact als lazaris
gehangen heeft Ten ande
ren soe sal hy staen vā vern
syn snoetheit oitmoedelickē
merckēde eñ hem scamende
Ten derdē sal hy syn stym̄e
op heffen toe weten wt dieper
herten eñ myt berouwe be

lidende synre selues sunde en
met anderē luyde sunde en
alsoe bidde om ontfermher
tichcyt die den sunderē van
noedē is Voort soe werden
in desen capittel die ondank
baren seer gestraft vā ōsē
herē Ēn seer wort gepresē
die dankberheyt Daer aff
spreect Augustinus aldus Wat
moegē wy beters in onsen
hertē dragē oft mytte mon
de uytsprekē dan dat wy gra
de dankbaerheyt gheuē Voort
seidē hy Ick weet dat die on
dankbaerheyt my slaget dy
here Die wilcke eyn wortel
is alle des gheestelicke quaetz
ēn eyn beruēdē wynt die
vōrtzeude is alle gruet vōstop
pende die fonteyne der gnā
delicher ontfermherticheyt aā
den mēschē Daer by die quaet
quadē die dont syn weder
spruytē om vort gheen gnā
de vōregē toe werdē Daer
af seit stē Bernardus dattet
recht is dē groenē altyt dank
baer toe syn die nūmermer
af en laet wael toe doē toe
wetē got almechtich Ēn woe
danck dat die dankbaerheyt
syn sal dat leert die selue
leerer seggende Myet alley
mytte waerdē en mytter
tongē mer mytte werckē
ēn mytter doecht soe laet ōs
selue beweesen dankbaer Ēn
vander sundē der ondanck
baerheyt seit Crisostomus dat
sy wt hoēdē meest plach ge
harē toe werdē als een mēn
schē hem selue werdich ach
tet der ghauē mer die ontfin
dighe ēn rouwighe mēschē die
sal ghot danckē met allen
vuer dat ghuet: mer ore vur
dat ghoen dat contrarie ge
reckent wort Ēn dyt is een
groete sake als Jheronimus
seit Waer om dat wy got
met en mynē want wy sy
beneficiē met en bekennen
Daer om seit hy vort Woe
du meer op clymes in sy ghuet
heit: soe voel mer worstu
beruēde in synre liefden
Here Jhū xe be my Gebet
trouwende van dynre gnā
dertierēheyt ick als lazarus
bespraeyt myt alder handē
sundē vluende tot di ghuedert
tierē medecyne Ick onsuū
myt vleckē der sundē loepe
totti fonteyne d' ontfermher
tichieyt Ēn ic bidde ymmer
mē dattu ghesperdighes toe ge
nesen inwē sieckē toe wasschē
myn onreynicheyt ind my
toe schickē totter salicheyt Ēn
Geuet my dat ick altyt in
mynē hertē hebbe dy wael
daden ind dat ic dy vā allē
dankbaer sy mer want die
sterffelicke mynschē asschē
is ēn gestubbe met ey vur

vuysent vy vancher ~~ker~~ syn
en cam doe moeder vanchaer
heit ghenē vur my die maget
Maria eñ al hemelsche borgh
ten eñ alle creaturē die vy
materie syn mont deb gotho
ghē loefs ame ℣ Dā Jhūs
lydsaemheit doe hem die sa
maritanē weygherdē toe
herberghe dat ¶ eñ ir capt
Hier nae als Jhūs
quam dat lant van
samarie was rey
sende nae ulzlim doe hadde
hy sompghe van synē discapu
len vur gheseynt om herber
ghe toe suckē want voel vā
synē vrundē hem volchten
Eñ als die dusa ℟
pulē in eē plactse oft stat
van samarie quamē om
daer herberghe toe hebbē so
myghe seghē dattet eñ stede
was ghenoemt Debastē die
welcke nv ghheel om oere
sundē wil ghedestrueert is
Eñ soe die samaritanē een
mamere vā afghesnedē rodē
warē eenb deelb van den
heydenē wet haldende Eñ
die luyde vander stat sien
de dat Jhūs myt synē volck
nae ulzlim ten tempel tret
ken wolde Eñ want die
rodē eñ samaritanē mal
tanderē myet en ghebruyckē
dat is haetherunghe eñ ghe
menscop myt maltanderē
en haddē doe en wolde sy dē
ghebūdidē Jhūm in oer stat myet
ontfanghē Eñ als dyt iacob
eñ Johānes ghesien hebbē soe
syn sy taerundy ghewordē eñ
seidē tot Jhūm Here beliefet
v wy sullē seghghē dattet vuyr
van dē hemel neder dale eñ
vōberne sy dese huydē Of sy
seghghen woldē Hie it waer
wael bestaet sy vōdient wael
myt dat sy v weyghherdē toe
ontfanghē ghi die here syt vā
allen Jhūs onse lieue hie dyt
hoorende die keerdē hem om
eñ beryspte sy van dese word
dē eñ seidē Woe spreect ghy
aldus en wet ghy myet van
wat ghesl ghy syt Of hi segh
ghen wolde Eñ weet ghy myet
dat ic en ghy in mynē naem
syt prekende patientie ende
lydsaemheit eñ dat mē myet
wzaeck ghierich wesen en sal
Eñ weet ghy myet dat des
mysdise soen myet ghecomen
en is om die zielē toe vlesen
toe wetē myt haestighē ende
strenghē oerdelen myer hy is
ghecomē om die salich toe ~~ma~~
mackē eñ toe behalden by
ontfermhertichedē Oft hy
seghghen wolde: solde ic sy om
oere ondanckbaerheit rastiē
eñ oerdelē eñ nae mwē wil
myt dat hemelsche vuyr ver
~~baernē~~ barnē Dy soldē altoe
samē vlaerē wesen: Jnd myt

den soe syn sy van daen gestaē
n eyn ander tastel

¶ Moralizare

Hier by soe ist dat ons die
gebūdide ihē Jhūs heeft wille
toenē Dat wy wrack ghenech
wesen en sullē als ons jt mys
daen wort ayer dat wij hem
die wracke op greuē sullē wāt
hy salt tegens ons vsien m
anderē dyngē Ihū nyet toe
inȳ soe en sal oit dat quact
dat ons gedaen is nyet vn
gewrackē blyuē

¶ Ihū als die gebūdide ihē Jhūs
aldus nae ihrlin was gaende
soe heeft hy by hem geroepē
ghadt syne xij jongerē oft
discipulē eū heeft tot hē luydē
noch geseit aldus Niet m gnāē
toe ihrlin waert eū al daer
soe sal des mynschē soen den
pryster der priesterē eū den
scriben geleuert werdē toe
weten van Judas schariothy

¶ Ihū sy sullē hem oerdelē toe ster
uen Jnd sy sullē hem leueren
den heydenē toe wetē dē recht
pilatꝰ eū synē dienerē om ge
gesselt eū geerupst toe wer
den Ihū ten derdē dagē sal hy
weder vrysen: Jnd ~~xx~~ discipu
len en vstondē nyet wat Jhūs
onse ihē hier mede meendē

Die mysche ¶ Waer om en
vstonden sy dat nyet Scrip

¶ Jhūs die plach dit wile m pa
rabolen oft gheckemssēn toe
sprockē aldus soe meendē sy
dat hy alsoe noch sprekende
was Want sy bekendē wael
dat hy die gratz soen was Ihū
sy meendē dat die gratz soen
nyet sterue en solde Die mysch

¶ Die lieue ihē Jhūs die hadde dit
selue synē discipulē tot anderē
tydē geseit ghadt waer ō
soe heeft hy dyt soe dut wille
vōhaelt Scriptura ¶ Hy
heeftet gedaen om voel redē
Ihū eerstē op dat sy alle dyt i
ghelooedmsse soldē hebē dat
hy synē dout hem luydē toe
vorē geseit hadde Ihū ge alst
geschiedē dat sy dan toe mȳ
daer by outstaēt of gesceuda
lizeert solde wesen ¶ Ten ande
rē op dat sy van synre bruy
semsse nyet twyfelē en soldē

¶ Ten derdē dat sy merckē sol
dē dat hy willens sterue wol
de ¶ Ten vierdē dat sy daer
af getuigē soldē wesen dat
hy al willens gestorue waer
als vur conēde die dout
daer af hy hadde moegen
vlien Dyt ōnosel lydē ende
dout rpn beclaygende Herna
dus seit aldus Leyder ghenō
de broderb Die vuylent der
gruangē wort geleuert: die
ghone der engelē wort bespot
Dat spyghel sonder vleck eū
die claerheit des ewigen
lichtes wort bespeghē Die
yere van allen wort gheset

¶ selt

ſñ dat leuē der myſchē wort
ghedoit ¶ Moralizatie
Gelick die ſamaritanen
weder ſtondē den ſuetē here
Jhū alſoe iſt ſake O myſche
dat dyn herte op waertz
ten hemel dynt eñ du dy
leuē daer nae ſchickeſte ſoe
ſalſtu altyt hebbē die ghoen
de dy ſtryt hatē eñ twiſt
uuerē ſullē nochtans en
ſalſtu geyn wrack ſuckē
dyer weſt neerſtich allen
myſchē oerberlic toe ſyn
eñ daer om iſt dattu beſtedē
yt toe werckē daer die
eer gratz m gheleghen is ſñ
ſonyghe dy daer m belettē
willē en wilt nyet kyuen
noch troſtich ſyn dyer be-
nuyuget dy ſelue eñ keert
dy tot ghot ſeghende myttē
ghyet O here ic lyde ghewalt
antwoert vur my ſñ daer
af en bedroeue dy ſelue
nyet want ſy en vñoegē
wet dan dat ghot intcht
weet die ozbaerlickē toe
ſyn om dy beſte Jae iſt dat
tu luſtſam biſte ſoe ſaltu tē
ynde sien dattet dat ghoen
dat wilcke du rekendeſt vur
letſel dy een hulpe ſyn ſal
om dyn op ſat toe volbrengē
Alſoe van Joſeph Iacobs ſoē
eñ van voel anderē geſchict
is ſñ daer om ſal alle dyn
neerſtichcit daer toe ſyn dat
tu dy ſelue beſitteſt m vredē
eñ ruſten deſ hertē ſñ dattu
ō geyn tegentlycit proeſſen
droeuich en ſietſte: dan om
dyns ſelues of ander myſche
ſundē ſñ van al dat ghoen
dat dy ſolde moegē vñreemdē
van ghot oft een myddel ma
kē tuſſchē ghot eñ dy ſelues
Daer om laet ons lydē willich
lickē want onſe waerachtighe
ſalichcit is m dē cruce ſñ daer
buttē en wort geyn ſalichcit
vondē: Jnd al die tegenheidē
die ons toe comē Die laet
ons vēemghe myttē lyſē ons
herē Jhū x̄ eñ ſoe ſullē ſy myt
den vſuetē eñ vſlichtē ſñ hier
om O myſche alle dat ghoen
dat dy toe comt yſt blytſchap
of droeſlycit ſoe ſaltu ſeker
lickē wetē dattet dy van ghat
tegenē wort wt ghroter my
nē ſñ ſoe en ſaltu anderē
wet willē dan ghot en wylt
eñ hem altyt lauende eñ dāc
kende ¶ Gebet
Heere Jhū x̄ die dy nyet
ghewrackē en hebſte als die
ſamaritanē herberghe wey
gherden dyer luſtſamelicken
vdragende ghegnen biſte oet
moedelickē tot een ander
ſtede O ſuete ghaſt der zielē
vleent my omoerdighe myn
ſche dat al ſundē wt my v

dreuē werdē Op dat ic dy
bereidē mach een bequame
herberge in mynre hertē En
wāneer du daer nyet outfan
gen en werdes aūmytz my
mysdaedē en wilt dan op
my nyet taerinch werdē noch
van dynre dernē afkeerē
in taern oft wracke vā my
nemē Mer du die nyet en
biste die zielē toe v̄dernē oft
toe v̄nyelē mer salich mackē
v̄swoent my tegē dy doer dy
outfernithertichеit En geeft
my dat ic by werdiger berei
dyngē dy apenē moit myn
herte eñ dy moit behagē in
toe comē tot my dynē knecht
En my outfernihertelickē
toe gebūdidē Amen

¶ Vandē twē zebedeus soenē
die begerdē deelachtich toe
wesen Jhūs ryck Dat
C eñ x capittel

En want die gebū
dide here Jhūs
seide dat hy op dē
derden dach weder op v̄ryss
sen solde En syn neuē zebedeus
kynderē toe wetē Jacob die
meerder eñ Jhānes die meen
den als hy v̄ryssen weere dat
alle dat volck aen hem geloe
uen solden En hem gelicke
dauid vur eynen coninck
halden solden Ti

Soe hebbē sy oer moder
maria salome toe gemact
dat sy vur hem ~~bydde~~ luydē
Jhūs oerē lieuē neue bidden
soldē om die naestē by hem
toe wesen Die mȳsche ¶ Die
vrouwē gyngē sy int geselscop
nae Jhūs eñ synē discipulen
Scriptura ¶ En trouwen
neen sy mer die vrouwē ~~vol~~
volchdē in een geselscop nae
Jhūs eñ syn discipulē En die
vurstreuē Jhūs myt synē di
scipulē op hem seluē staende
Doe is die vurseide moder tot
onsen hē Jhūs gecomē myt
oerē kynderē Jhūs reuencie
doende eñ seggende Here ic
beger wat vā ~~w~~ Jhūs ant
waerdē oer wat ist dat gy
begeert It is dat dese myn
twe soene die naeste by v mo
gen wesen eñ dat die een sitte
ter rechter sydē van v eñ die
ander ter luchter sydē naest
v in v ryck Jhūs seide wed
om tot oer gy en weet nyet
wat gy biddet Die mȳsche
¶ Waer om en woestē sy nyet
wat sy badt Scriptura
¶ Dese twe soenē die badē by
myddel van oere moder om
v̄heuē toe werdē hier op d
eerdē Daer die gebūdide hē
Jhūs geyn regement hebn
en wolde En ten anderē soe
en haddē sy dat ewige ryck
gatz noch nyet v̄dient Wāt
sy noch om xp̄s willē nyet ge
leden en haddē wāt die mytte

ſuete ſy Jhū regneren willen die
moeten om ſyne wille lyden Ende
ſy moeten oer trute nemen en vel
ten Jhm nae Ende daer om ſeide
Jhūs tot hem moechdi de kelc
drynckē den ic drynckē ſal en
gedoept werdē alſ ic gedoept
ſal werdē Dy antwoerde ia wi
One myſche ¶ Wat kelck en
doepſel was dat Scriptura
¶ Die kelck des bitterē doitz en
dat doepſel ſynd onerbaren
bloitz Ende alſ ſy dyt hoerden
ſoe ſprackē ſy alſ die onbeſoch
te en die nyet en wiſte wat
ſy ſeidē Alſt nae der hant wael
ſcheyn want ſy vloeuē alt
Jhūs gheuangē waert Ende ſy
nae wy Jhūs dat hoerende ſei
de weder tot hem Gy ſult my
nē kelc drynckē: mer toe ſyt
tē aen myn ſyde dat en is
m my nyet v toe gheuē toe we
ten om der vleſchelicker nt
maechtſtop wille oyer ſt is
alleyn toe ghenē dē ghoenē den
dat van mynē vader bereyt
is Die mynſche ¶ Woe vſtae
ic dat Scriptura ¶ Toe ſitte
n ghouē en gebruyckenſſe
des enuyghē ryets dat en is myt
recht myet toe ghenē Dā alley
dē ontmoedighē: Jnd deſe twe
Jhūs nenē die waerē dyt en
ſeende wt tytlicke hoēdyc
Ende daer om en waerē ſy daer
toe nyet bequaem Aldus ſoe
ſetde die ghebūdde Jhūs tot ſyne
nenē gy ſult drynckē mynen
kelck Oft hy ſeggen wolde
Dan ſal v myn ryck bereit we
ſen gheluck den anderē die om
nyne wille lydē en oer blot
ſtortē ſullē Ende oit want ſy
ſprackē Jhm toe alſ oere vlee
ſchelickē neue van werltlicke
heerſoppie Ende des ghebūdde
Jhūs meeninghe die was van
dat eenighe ryck: want vā tyt
licke heerſoppie en onder wat
hem Jhūs myet Die ander x
diſcipulē dyt hoerende hebbē
dyt ghenamē in ontwerden
op deſe twe ghebroedere om dat
ſy butē hem alleē alſoe vē hoeuē
ſyn woldē en aldus noch ſyn
de vōlmacht en eranck Doe
nanē ſy mt quade deſe twe
meerder woldē weſen dan
die anderē Die sachtmoedighe
ſy om Ende hydē toe vēemghē
en hom toe gheneſē die hoē
die vandē twē Jnd die onwer
dicheit vandē tyeen andere
die heeft ſy tot hem ghenoeptē
en geſeit Die tōmghē en pēn
ten toe wetē vā deſer werlt
die hebbē heerſoppie aū oer
onderſatē Ende die die meeſte
ſy die ghebruyckē oer macht
onder hem hydē toe weten
Die meyſte onder den tyt
lickē prynctē die vōdruckē
die ander oft die pēynctē die
toenē oer macht ~~onder hem~~
~~hydē~~ aū oer onder ſaten

alß die eyn meere wil weſē
dan die ander Of alß die eȳ
onder ſact den anderē auer
vallē wilt Mer alſoe en ſalt
onder v luyden nyet weſen
Mer die groen die onder v
luydē die meeſte wil weſen
die ſal uwer alre dienre we
ſen Ende die die eerſte wil weſē
die ſal v knecht weſen Of hy
wolde Myn ryſk en wort
nyet vȫrtreſē by aȳmoedicht
eȳ grewaelt alß deſe tyſlicke
heerſcoppie vȫrtreſē werdēn
Mer by ootmoedicheit Jnd
ſoe ſuldi eȳ v naecomelynge
ootmoedich weſen Want die
een prelact wil weſen hy ſal
eyn dienre weſen ſynre on
der ſaten: nyet m ſtate mer
m caritatē eȳ ootmoedicheit
Aldus iſt dat die paeus die
eerſte prelact m der heiligher
kerckē hem ſchryft knechte
der knechtē gratz Ende om die
diſcipulē eȳ ons allē hier
m toe ſterckē ſoe brengt et
Jhūs vort ſyns ſelues exem
pel ſegghende aldus Gelick
des mynſche ſoen nyet gre
comē en is m deſe werlt ō
gedient toe werdē toe wetē
m tyſlicke dominatie Mer
om toe dienē alſt ſchynt
m den dat hy gynck van
dat eyn lant nit ander om
die myſchē ſalich toe mackē
Ende dat hy wesch ſynre diſa
pulē voetē alſ Ende nyet toe myn
en is hy alſoe comē dienen
Mer ootom toe greuē ſȳ ziel
dat is ſyn leuē tot vȫloſſin
ge van veel myſchē toe we
ten die gelonē wille Of hy ſegh
gē wolde Ick en heb geyn
tyſlicke heerſcoppie noch eer
begeert: ſoe en ſuldi ſy ook
nyet begerē Ick wil myn leuē
vur myn ſchaepkēs lactē Ende
ſoe ſuldi ook doen

¶ Moralizatie

Aldus alß ootȝ ook ſēt Jan
Criſoſtomus leert Soe wie
is begerende hemelſche hoch
die ſal nae volgen die eerſche
ootmoedicheit Want wie dat
begeert hoecheit mder eerē
die ſal vyndē confuſie oft be
ſchaemplicht m den hemel Ende
om ons noch meer daer toe
te vȫrwecken ſoe ſeit die ſelue
leerer aldus Die cōmt der
hemelē heeft willē werdē een
mynſche eȳ vȫsmact werden
eȳ laſter lydē Ende dyt is nyet
genoch geweſt: mer totter
dort is hy gecomē Jnd syn
ziel heeft hy gegeuē tot eyne
loen v vȫloſſynge vur vȫel
mynſchē: ook syn vlandē Daer
om O mynſche vȫrtmoedige
dy ſelue eȳ volge nae dynē
meeſter eȳ heere Jhūm Want
Jt is ſeer toe laſteren dat die
diſcipel hem vȫrheeft daer die
meeſter hem ſelue vȫrnedert

en dat die knecht houdich is
daer die meester ontmoedich
is Want ten is geen discipel
bouen synen meister noch knecht
bouen synen here Ihesu Want die
mysselse by houdene genallen is
soe ist noit dat hy opstane myt
ontmoedicheit ¶ Gebet
Here Ihesu x' die om onse salu
ycit hebste woyllen dryncken den
kelick der passien een bestert toe
werden myttes doepsel des bloetz
Ihesu myet gecomen buste om tyt
lick toe domineren ost gedient
toe werden myer om ontmoe
delicken toe dienen een dyn le
uen om onse vloesssmgte toe ge
nen Geest my ellendige deel
achtich toe werden dyns kelcks
een doepsels myt bedraemhaden
een vrunden des gecesten Ihesu dy
here een meester nae toe vol
gen in werckен der bermhyer
tichcit myer oit ist noit een d'
ontmoedicheit Ihesu myet alleyn
mynen enen naesten dienst toe be
wysen in werckен der ontfer
hertichcit myer ont ist noit dat
leuen vur hem toe setten een ten
eynde salichlick toe comen tot
ten rycke dynen vtarenen bereit
Amen ¶ Woe dat die gebin
de Ihesus eyne blynde siende
macte vm die strat va iherico
sittende ¶ Dat C een xi capit

Een alb die gebin
de Ihesus nae iherm
was reysende to
mede byder stat van iherico
die gelegen is tusschen dat lant
van galileen een ijselijn

Doe sat daer by den wege
een blynde biddende om ael
myssen Alb hy hoerde datter
een groete scaer vanden volcke
was lydende: soe vraechde hy
wat dat was sy seiden hem dat
Ihesus van nazarenen was die
daer vur by gynck Ihesu dyt
hoerden die blynde soe riep hy
myt luyder stymen een begerten
O Ihesu dauids soen ontferme
dy mynre Ihesu die vur by gyn
gen die vsprackен hem setzende
dat hy swygen solde een den
myet tegen staende: soe riep
hy soe voel toe mer Ihesus da
uids soen ontfermet di myn
re Die gebindde Ihesus die altyt
bereyt is toe hoeren die myt
ynicheit hem aen roepen die
is blynde staende een heeft be
ualen dat men desen blynde tot
hem leyden solde Ihesu als hy
Ihesu nackende was soe vraech
den Ihesus hem setzende wat
wultu dat ic dy doen sal Hy
seide Here dat ic sien mach
Ihesus seide tot hem Dich op dy
gelone dattu tot my hebste dat
heeft dy gesont gesont mackt
ind mytten sach hy een volcsen
Ihesu gode lauende Ihesu dat
volck dyt siende gaf gaue
lof Die mysschen Doer om
vraechden Ihesus wat hy wolde

want hy syn meinige eñ wille
wael wiste Scriptura ¶ Die
gebñdide Jhus die dede alle
dynck ons tot eenē exempel
hy wolde dat die mynschen
des blyndē begerten horen
solden Op dat syn groete
werck kenliker wesen solde
Eñ dattet schyen solde dat
got nyemāt gesont en maet
dan die syn hulpe begeert
Al ist dat got ons gemaet
heeft sonder ons Hy en maet
ons nyet behalden sond' ons
Die mynsche ¶ Woe quaēt
dat dese blynde den gebñdi
den Jhm noemdē daiuds soen
Scriptura ¶ Hy was een
iode eñ inder ioetscher wet
op geuoet soe dat hy gewe
tē heeft dat Jhus van daiuds
geslechte gebarē was Eñ dat
die waerachtige Messias die
in der wet belaeft was ge
barē solde werdē eñ comen
wt daiuds geslechte eñ huse
Die mysche ¶ Ick bevynde
duc wile dat die guede here
Jhus geseit heeft tottē goenē
den hy gesont gemaet heeft
gehadt V geloue heeft v ge
sont gemaet: segt my nu
doch heeft sy oer geloue gesōt
gemaet eñ Jhus nyet
Scriptura ¶ Aūmytz dat
sy vaste betrouwē eñ geloue
optē gebñdidē heerē warē
settende Doe is oer geloeue

sake gewest waer om dat sy
got doer synē lieuē soen Jhm
als got eñ mysche jnd wt syn
re gotlicker guedertierenheit
eñ mogentheit gesont gemaet
heeft Eñ daer om is hy wael
salich die hem geloeft jnd die
hem myt gueder begeerten
aen roept ¶ Moralizatie
Geestelickē want by desē
blyndē man v̄staen wort die
sundige mysche Die in duys
terheidē der sundē wandelt
Doe sal hy dan syn blyntheit
bekenende roepen myt ym
ger hertē tot Jhm seggende
O Jhu daiuds soen ontfermt
v mynre Itē die goen die vur
Jhm gyngē den blyndē man
berispende. die beteickenē die
scharē der vleischelicker be
geertē eñ der sundē Die wilt
ke onse gedachtē v̄strouwē
Eñ onse herte nidē gebede
turberē eer Jhus tot onsen
hertē coemt op dat hy dat
myt synre gratiē nyet ver
lichtē en solde Mer in den
dat die blynde den wilcke
die scaer des volcx aldus be
ryspte toe meer riep op Jhm
Doe wort ons exempel ge
geuē woe voel mer letselen
ons toe comē dat wy soe
voel toe meer roepē sullē
Eñ woe wy swaere myt
gedachtē gequelt werden
alsoe voel neerstelicker sullē

wy bidde ¶ Gebet
O alre gnedertierēste Jhu
m en aen sieth myet der mȳ
schē Alle mynschē verbeij dy
schepper Alle mynschē ont
ferm dy verloesser Alle mȳ
schē vȳsuet thy salich maker
wie sal dan dan meerren
totti toe tomē keerē: anders
van die synre salichert ōgte
dechtich ib Daer du soe seer
gnedertierē biste vȳbeidende
mr die doer deb hertē alsoe
cloppende eñ by gratiē willē
de m tomē Geest daer om
lie mȳ got my blynt eñ ellē
dige dat it van dy gerocpē
synde Dy op doen mȳ herte
die sundē daer wt vȳdrijuē
de eñ di outfaengende myt
gratiē Op dat it vȳlicht syn
de dy moet nacvolgen mr m
doechtelickē werckē Jhū hier
nae vȳdienē my altyt toe ver
bliden van dynē aensichte
m den hemel Amē
¶ Woe dat Jhūs tot zacheus
huyse was etend Dat
Een xij capittel

Op desen seluen
dach als dese blȳ
de synde gemaect
was soe quam die gnede
Jhūs binnen der stat van
iherico Jhū dit was optē
xij dach van dē meerte
die mane was ot alt vij
dage Jhū m deser stat was
een seer rijck mā genoemt
zacheus Dese die was die o
ouerste van den publicanē
toe wetē vande tollenarē eñ
die neringe van gelde dedē
Jhū hy was cleyn van lyne
mer hy hadde begeerte Jhm
toe sien eñ want hy cleyn was
eñ die scharē van dē volcke
hem beletende was dat hi
Jhm myet gesien en conde
eñ Jhūs doer die stat gyng
soe dam dese zacheus op eyne
sycomoren boem Op dat hy
Jhm solde moegē sien wāt Jhs
al daer vur by solde gaen die
ontfermhertige hē Jhūs die
altyt myt synē ontfermher
tigē ogen siet op die goen die
hem begerē dyt siende eñ sy
begertē van bynē woetende
Jhū seide tot zachemm zachee
clym haestelickē af vanden
boem want it moet huydē
m dynē huyse blyuē eñ her
bergē toe wetē m dynē tyt
lickē huyse myt mynē disci
pulē Jhū aldus m den greestē
lickē huyse dynre conscientie
by mstortingē mynre gratiē
Jhū aldus is zacheus hem
haestelickē neder gedaelt
eñ hy heeft Jhm ontfangen
hem vȳblydende toe wetē vā
der toe comst Jhu synb suetē
gasts Jhū soe want zacheus
den herē m syn hertbeerdy hert
ontfangen hadde Doe heeft

hem die suete here gewerdicht
in syn huys ontfangē toe wer
den Die mynsche O wat sali
ger sien was dat daer by dat
zacheus Jhm sach Scriptura
¶ It was zacheus noch voel sali
ger dat die gebn̄dide Jhus
hem aen sach Daer af seit
Beda Jhus sach dē geynen
die hem sach want hy v̄coes
die hem v̄caren hadde eñ hi
mynde die hem myndē Eñ als
dyt van den volcke gesiē wart
soe murmureerdē sy om des
willē dat hy tot eeyns sunders
huys gynck toe herbergē Eñ
die gebn̄dide Jhus in zacheus
tytlicke eñ in syn inwendige
huys synre consciencie aldus
gecomē synde Doe seide zacheus
tot Jhm Here ic geue van alle
mynē guede den armē die
eyn helft Eñ al dat goen daer
ic yemant in bedragē hebbe
dat geue ick vier uolt weder
Die mynsche ¶ waer om soe
gaef zacheus vier uolt weder
En hadt nyet genoch gewest
een uolt weder gegeuē toe heb
ben Scriptura ¶ Die wet eñ
ewe was sulcke dat mē dat
dat goen dat toe onrechte
genamē was in sekerē stuc
ken vier uolt schuldich was
weder toe geuen Eñ ten is
oic nyet genoch dat mē sym
pelickē dat onrechte guet aū
geeft Want mē is schuldich
mede toe betaelen die schade
die wilcker die besitter daer
by geledē heeft Die gebn̄dide
Jhus dyt hoerende eñ om d'
quader mynschē murmura
cie toe straeffen seide Als huy
dē soe is desen huyse heyl dat
is salicheit eñ geluck geschiet
myt dat hy eyn kynt van
abraham is toe wetē nyet
nae den geslecht Mer nae dē
gelaue van abraham eñ hē
nae toe volgē myt op recht'
hertē eñ abrahams werckē
doende Aldus soe is dat huys
van zacheus wtwendich eñ
in wendich geheilich want
by dē in gauck ons herē Jhu
soe is zacheo salicheit ge
scheit Eñ die een sunder was
die is van Jhu gerechtūdiget
Want ontfangende die suete
medecyn soe is hy genesē vā
gierichedē eñ alle siectē Eñ
soe seide Jhus vort toe kenē
geuēde waer om hy tot zac
heus huyse gecomē was Die
soene des mynschē is gecomē
om toe sueckē toe wetē by sy
leeringe Eñ salich toe mackē
by synre gratiē dat goen dat
v̄larē was toe wetē myt sun
dē Recht of hy seggē wolde
totten goenē die aldus mur
murerende waerē Ick en by
tottē huyse vandē sunderē
nyet gegaen om al daer lec
kerlick toe leuen Mer om

dat sy bekeerē sal van oeren
sundigē leuē comēde als een
medecynre tottē siecken

¶ Moralizatie

Geestelickē soe is by desen
boem daer die cleyne zacheus
op clam toe v̄staen Den boem
des cruces ons herē tottē wilc
kē comende eñ den op clymē
de die cleynē oitmoedige my
sche sy v̄dienē Jhm toe sien eñ
bekenē Desen boem sullē
wy opclymē by den geloeue
eñ aendacht Anders en moe
gen wi Jhm nyet sien want
ons v̄dientē en syn daer toe
nyet genoch sonder die v̄dientē
der passiē ons herē Eñ daer
om sullē wi alle eertsche dyn
gē v̄smaedē eñ van ons seluē
mystrouwē Mer in got be
trouwē ons v̄blydē in die
cracht des crucē Jhu roepen
de mytte Apostel It moit veru
van my syn toe v̄blydē anders
dan int cruce ons he Jhu xe
Want daer is alle onse salic
heit in gelegen ¶ Item by dē
huyse van zacheus daer in
blyuē wolde soe wort geestelic
kē v̄staen die gelouige eñ ge
trouwe ziel In die wilcke xp̄s
Jhus by synre graciē gewer
diget toe blyuē eñ toe wōnē
Eñ al ist dat Jhus in allen ge
louigē zielē wont by dē gelo
ue nochtans soe v̄kiest hy
daer toe sonderlynge hertē
die op geheuē eñ op getreckt
syn vander werlt tot hemel
schē dyngē eñ begertē Alsulc
ke ziel sal afgetreckt syn in
drien manierē toe wetē van
begertē der tytlicker dyngē
Van vleyschelicker waellustē
oft tytlicke gemack eñ van
oer seluē toe wetē by af sny
dē oers eygenē willē Want
by desē vurseidē drie dyngē
soe wort die ziel af getreckt
van allē letsel oer salicheit
Eñ dese drier hande aftryeckyn
ge leert ons die suete heer seg
gende Doe wie dat nae my
comē wil die v̄loechen hem sel
uē eñ drage syn cruce eñ vol
ge my nae toe wetten alle
dyngē achterlaetende Eñ wāt
die hoech tyt van paesschen
was nakende: soe meyndē
somygē van die Jhm volch
den dat hy tot ihrlm was
treckende om dat hy die heer
scappie van dē lande vā iudeē
aen hem solde willē nemen
Wanttet hē luydē wael in
dechtich was Dat die drie
cōnigē Jhm gesocht haddē
eñ aen gebet als cōnick der
ioden Eñ syn discipulē vrach
dē hem Heer suldy in deser
tyt dat ryck van ysrahel we
der stellē Eñ op dat sy die ge
bn̄dide Jhus van deser dwa
lynge solde moegē brengen
Doe heeft hy een gelickenisse

gheseit in deser manieren

Dit is ghesciet

dat een edel man trecken
een reyson solde in vernē lan
den ende daer al eyn ryck en
lantscop aen toe nemē Ende
dat ghedaen synde weder o
toe huys toe comē En hi riep
tot hem tien van synē knech
tē ende ghaf elckē van dē seker
pēningē segghende tot hem
aldus Doet myt desen pēn
ghe profijt een wēnighe ter
tijt toe dat ic weder come
Die burghere van dē lande
die haeten hem ende seyndē
nae hem oer bodē die hem
seidē dat sy van hem nyet
ghe[r]egiert en wolde wesen
En als dese hē dyt ryck ende
lant in ghenamē hadde soe keer
den hi weder om toe huyse
waert En hi was van synē
dienarē een knechte eyssche
de rekeninghe een bewijs vā synē
pēninghe myttē ghewyne Die
eerste die seide aldus Heere
die pēninghē die ghi my ghedā
hebt die hebbē ghewonē tien
pēninghē Die heer die heeft tot
tē knechte gheseit O ghiede knecht
wanttu ghetrouwe in dat
kleyn ghewest hebste soe saltu
macht hebbē oūr x stedē En die
ander knecht hadde myt synē
pēninghe vijf pēninghe ghewō
en waer om heeft hem syne
hē macht ghegheuē oūr vijf stedē

Die derde quam en seide He
hier is dyne pēninck ic hebbi
tot noch toe gehaldē lijghende
in een doecxkē en dat om
dese wille dat ic dy ontsien
heb wanttu een wreet man
biste Du neemste dattu nyet
ghelet en hebste ende du maeste
dattu nyet ghesaeit en hebste
Als dyt syn hē horden soe seide
hi tot desen knecht O boese
quade knecht in oerdel ic dy
uut dyns selues waerdē want
dyn ic sulckes als du segghes
swaer om en hebstu mynen
pēninck dan tot winninghen
nyet gestelt ghehadt op dat ic
alse ic weder ghecomē waer
myt synre wynynghe hadde
moeghē eyschē en ontfanghen
En hi seide mynē tottē bistan
derē Neemt hem dē pēnyck
en ghesellen den ghenē die x
pēnyghē heeft Du seidē weder
tot oerē herē here hi heeft
x pēnyghē Recht oft sy seghgen
woldē ja als billick ghenoch Die
ghehūderde Jhūs die seide voir
Jck segghe v vur waer die ghen
die wat heeft den salmē ghe
en myttē soe sal hi alle oūr ulocdich
hebbē En die nyet en heeft den
salmē af nemē dat hi heeft En
myn viandē die my nyet en
willē hebbē ouer hem luydē toe
regnerē Haelt sy my hier ende
doet sy al hier vur my Die
mynsche Dyt luydet seer

vremdelicke̅ woe sal it dyt v̄staē
Scripturn ¶ Die gebēdide
here Jhūs die wolde hem lupte̅
toene̅ dat syn ryck vā deser
werlt wet en was toe weten
dat hy wet gecome en was ō
rytlicke heerscoppe al hier toe
lebē dat groen dat wt deser
parabule̅ oft gelickenisse toe
v̄staen is Want hy hem selue̅
is gelickende by desen hē wort
hy een edel man is als van
come̅ geslechte gebaere̅ wesen
de toe wete̅ van dauid Die
is op gecogē̅ ten hemel m ne
mende nae synre mōgelicheyt
dat ryck der hemele̅ en woder
om tomende m deser werlt
Daer hy nae synre mōgelicheyt
wt gebare̅ is om toe oerdelen
aū die leuendige̅ en doeden
Eñ al eer hy op gecaye̅ is ge
west soe heeft hy wt synre got
licker moegentheit den myn
sele̅ veel gracie̅ gegeue̅ ō daer
mede toe v̄diene̅ en tot wōy
nige toe stelle̅ toe wete̅ Den
eene̅ meer den andere̅ myn
om dat ryck der hemele̅ toe
v̄diene̅ myt oere̅ gnede̅ wert
ke̅ Die iode̅ syn die burgere̅
totte̅ wilke̅ hy hier opter eer
den gecome̅ en totte̅ hemel
neder gesent was die en heb
beb vur oere̅ here̅ en got met
lyden noeth hebben wille̅ nae
dat hy toe hemel op gecare̅
is Want sy hebbe̅ myt alle
oere macht hem gezynt dat
geloeue xp̄i toe v̄myelen en toe
myet toe make̅ dat ryck van
Jhū Dat is syn heilige kerck
die wilcke blyue̅ sal tot synre
weder comste ten oerdel toe
Eñ als hy die gebēdide Jhūs
wt syn m gename̅ ryck der
hemele̅ ten Jongeste̅ dage weē
come̅ sal soe sal hy alle sy knecht
te̅ dat is alle dat mēschelick ge
slechte vur hem roepe̅ Eñ eyst
selue̅ rekeninge en bewys van
alle die gracie̅ die hy hem hey
den gedaen heeft Dan sullen
die gnede heilige mēsche̅ come̅
en toene̅ den gebēdide Jhūs
weder om woe veel sy gewō
ne̅ en geordert hebē myt oere̅
pēnick Dat is die gracie die
hy hem heyde̅ gegeue̅ heeft ge
hadt soe sal als dan die mylde
Jhūs weder om segge̅ O hy
gnede dienare̅ gy hebt m cley
ne dyngē getrouwe geweest
Gy hebt myne̅ pēnick wael
ter woēmynge geselt: comt
nu mt ryck myns vadere̅
Eñ van macht toe lebē aū
r stede̅ en wyf stede̅ dat is toe
v̄staen dat hem die mēsche
v̄blyde̅ sal vander salicheit
alder goenre die by synre
leermige of exempele̅ syne̅
leuens totter doecht bekeert
syn Eñ dan sal die suete heer
elicke̅ van deseu loen geue̅
nae syne̅ v̄dienste̅ Eñ die qua

¶ De

trage dienaer toe wettē die
prelatē der heiliger kerckē
eñ ander mynschē die synē
beualē pēnynck nyet tot wy
ninge gestelt en sullē hebbē
Eñ ten sal hem dan geyn on
scholt wesen dat sy seggen
sullē moegē Here ic heb u strē
ge oerdel ontsien ic hebbe v
gracie laetē blyuē in oer we
sen ic en heb sy nyet toe wert
ke gestelt Want al sal die
gebūdide Jhūs als dan stren
ge wesen: hy is nu in dese tyt
der graciē ontfermhertich
eñ syn eygen natuer es ont
fermē Ja soe wāner die sun
der beclaecht vur got Hy en
can soe geryngē nyet cloppē
hy en wort in gelaeten noch
byddē toe wetē myt gueder
meynige om dat goen dat
om salich is hy en wort ver
hoert Eñ daer om sal die ge
būdide Jhūs ten dage syns
oerdels tot desen onorbaer
licke eñ on achtsamygē knech
tē seggē wt uwē monde soe
oerdel ic v Gy segget ic byn
wreet eñ strenge waer om
en hebdy dan mȳ profyt nyet
gedaen myttē pēnynck dē ic
v beualē heb gehadt was
ic wreet eñ strenge: soe sol
dy mȳ strengicheit ontsien
hebbē Eñ myn gebaedē ge
daen hebben Eñ al ist soe dat
got den mēnigē geen sonder
lynge gracie noch sonderlyn
ge gebaedē of regimēt gege
nē en heeft Hy sal nochtans
van hem luydē willē hebben
beteringe van dat goen dat
sy soe ōnut soe trage eñ ver
sumēde syn gewest Eñ dat
sy van synre gotlicker guet
heit geyn gracie begeert
eñ v̄soecht en hebñ die hy be
reit heeft gewest hem toe ge
nē Eñ als dese on orberlicke
trage knechtē hier op geen
onschult en sullē cōnen ge
genē Alsoe sal dan die recht
uerdige here tot synē engelē
die altyt by hem syn seggē
Neemt van desen ōdanch-
baerē knecht dē pēnick dē
ic hem gedaen hadde eñ ge
uet den goenē die x pēnnigē
Op dat hy aūuloedich ge
loent wort Geuet dē guedē
knecht tot v̄meeringe synre
blytscoppē eñ vroudē dat
goen dat desen quadē knecht
toe geordenyeert is gewest
Die mȳsche ¶ sullē die sa
ligen geloent werdē van
dat goen dat die quaden
gedaen hebñ Scriptura
¶ En siet gy nyet dagelicx als
eyn mysdadich dyenaer vā
den pryncē auermyts syn
mysdaet gebaenē eñ gedoet
wort Dat die prynce sȳ guet
geuet eynē anderē getrou
wē dyenaer Dic ist recht

als eyn sterft dat syn vrynde
eñ naeste magē syn eerste
nisse aen veerdē eñ nemen
Doe ist oit als een mȳsche
myt synē dōt sundē den e
wigen dōt steruet andere
die nemē syn guet eñ eerf
nysse toe weten dat doen vā
synē guedē werkē eñ ewigē
guet eñ veylent onderlyngē
eñ al ist soe dat die engelē
van seyghē solde moeghē Ihe
hy heeft vroudē genoch dat
en sal myet lettē oft mē sal
den guedē knecht syn bluscop
ōmeerderē van dat goene
dat die quade ōdient hebē
eñ alsoe sal Ihūs seyghē tot
tē engelē dē goenē die ȳ heeft
toe wetē dat wael gebrue
kende den sal gegenē wer
den Toe wetē ōmeerderm
ge veb goenb dat hy heeft
eñ die goen die myet en
heeft als die vurseide tra
ge knecht Den sal noch af
genamē werdē dat hy heeft
Die mȳsche Heeft hy myet
woe mach men dan ȳt vā
hem nemē Scriptura Al
ist soe dat hy myet vēregen
en heeft myt dat goen dat
hem sonderlyngē bevalen
eñ wt gratiē gegenē is
geweest Hy mach nochtans
emich loen van anderen
guedē werkē ōdient hebē
Den wiltlīc den guedē sal

gen

zielen haer oer ōdienstē gedelt
sal werde eñ ōstact dat by de
sen exempel Nemet dat x mȳ
selfs aen gestornē were hondert
pēnigē soe vont elck van hē
luyden x pēnigē eñ ist dan dat
een van desen syn eerfenisse
afgact soe vont den anderen
ix elcke xi pēnigen Gebet
Here Ihū xr die zachtemm op
den hoem dōmende ontferm
hertelickē aen tgesien hebbes
eñ hem totty roepende eñ
tottē synē huyse dy keerende
hem geneesen hebbes van al
len sundē Verleent my cleynē
eñ ellendigē mȳsche dat ic op
dē boem der penetentiē mach
thymē daer du my geverdi
ges toe aen sien myltē ogen
der ontfermhertichēt eñ toe
roepē tot dynre gratiē my
gruende dat ic dat huys my
re consciencē werdelickē be
reidē om dy toe ontfaen eñ
dat ic doer dy voltomelick ge
nesē werde hynē eñ buyten
eñ die comē bist rotten hemel
suckē eñ salich mackē dat
toe myet gegruen waes mder
eerden Du guede herde we
der suecket my die mytter
sundē toe myet gegrāen waes
eñ salich mackt my O gue
dertieren behalder Amen
Dā dē twee blyndē die sien
de gemaect worde als Ihūs
wt ihersto gynck Een xiij

oen

Nae dat Jhus zacheū
eñ myt hem voel
anderē sunderē
tot synre gratiē ontfangen
hadde Eñ in een beter leuen
gesettet hadde want dattet
was waer om hy gecomen
was op deser eerdē: Doe heeft
hy nae dyt werck der salicheit
der zielē noch meer werckē der
gesontheit willē doē

Alsoe is hy weder wt iheri
co gegaen eñ quaē daer
noch twe blynden saetē byden
wege aelmyssen byddende vā
den goenē die by den wege
wandeldē Marcus die en
noemt nyet meer dan eenē
toe wetē den vnaemstē achter
laetende dē goenē die mynst
bekant was Eñ als sy hoerdē
die schaer des volcx eñ Jhm
den salichmecker daer mede
comende Doe synt oer hertē
myt vuyrricheit ontsteckē
gewest eñ myt vastē geloeue
soe hebbē sy geroepē Jhus
dauids soen ontferme di on
ser Aldus hietē sy hem dauids
soen want sy geloefdē dat hi
waer achtich xpus was die
vandē prophetē gelauet Eñ was
bekent dat xpus van dauids
geslecht gebaerē solde werdē
Eñ dat volck dat vur gnick
dyt hoerende heit sy swygen
Jnd om die snoetheit of vuylh
van oerē clederē eñ wolde dat
volck nyet gehengē dat sy tot
Jhm comē soldē Mer dese bly
den en lietē nyet af oers roe
pens want sy betrouwēde d'
guedertierenheit ihu Jhus
die heeft syn gewoentelicke
guedertierenheit getoent Eñ
heeft sy doen tot hem comen
Eñ heeft syn gebūdide hant
myt gotlicker cracht op hem
luydē geleit eñ heeft sy siende
gemact soe dat sy ter stont
sagē Eñ sy syn Jhm genolget
nyet alleyn myt oerē voetē
Mer myttē geloeue eñ heili
gen dochdē Want die goen
die vā xpo vlicht synt gewest
lichamelickē: die syn van hē
oic vlicht gewest geestelicke
Die mynsche Als ic mercke
nae dynē waerdē eñ nae die
scriefturen der heiliger ewan
gelien Doe en heeft onse heer
Jhus geen gemeender myra
kel gedaen dan dese drierhā
de toe wetē: makende die bly
den siende Die lāme oer ledē
sterckende: Jnd die malaetsche
reyn mackende wat sal ick
hier by vstaen Scriptura
Wael hebstu my gevraget
ic sal dy dat beduydē drier
ley gebreckē syn in dē myn
schē die hem hynderē guet
toe doen Dat eerste is die
lonwetenheit die wilcke by
die blyntheit vstaē wort Dat
ander is crancheit die men

v̄staet by den lāmē ¶ Dat der
de is boesheit des willē die
by die stynckende malaetsche
verstaen wort Dit synt drie
saken waer in die mȳsche
sundiget Die sōmyge sundi
gē in onwetenheit als sante
pauwels vur syn bekeerin
ge dede Eñ duc wil meer an
derē die meȳnē menich dinck
nyet quaet toe wesen dat
quaet is ind meȳnich dinck
waer toe wesen dat valsch
is Die wilcke Jhūs als een
waer licht v̄licht heeft die
waerheit predikende wāt
hy die waerheit is Die sōmy
ge sundigē wt crancheit
toe weder staen die becor
nigē als scē peter eñ ande
rē des gelickx Eñ achter
laten die guede wercken
wt crancheidē gelick die hei
lige paul⁹ seit Die wille heb
ic om guet toe doen meer
die macht dat toe volbren
gen gebreck my Duc wille
soe comet wt myure gebrec
kelicheit dat ic dat guet dat
ic wil nyet en doe Hier toe
is oic gecomē Jhūs xᵉ om
die toe sterckē waer ō dat
hy in synē licham die myn
schelicke gebreckē gedragē
heeft Eñ den mȳschē af ge
namē den arbeit die sy scul
dich waerē Eñ oic mede soe
is hy vur gegaen als eynē
wech in exempel om dat hy v̄
sueckē wolde in hē selvē dat
goen dat hy dē anderē gebiedē
wolde Ten derdē soe sundigē
sōmyge van quaedē v̄keerdē
wille van opsaet boesheit toe
doen die wilcke seer stynckē
vur dat ansicht gatz Eñ als
af gesnedē v̄worpē ledē: soe
eñ ontfangē sy nyet lichtelic
dat leuē van dat ware leuē
Dat xpūs Jhūs is nochtans
soe maectē Jhūs sōmyger luy
dē quade wille guet wt eynē
wolf maectē hy een schaep
Gelick hy die hardicheit der
ioetscher hertē beweect heeft
Daer om en sal nyemant
myshaepē Meer hem altyt
keerē tot Jhūs want hy sal
salicheit beuynden ¶ Mora
lizacy of Leeringe

Hier is toe wetē eñ toe merc
ken dat onse hē Jhūs als hi
in iherico gynck eñ weder
om doe hy daer wt gynck
toe elickē twe blyndē siende
heeft gemackt Eersten om
die blyntheit des gemeyen
volcx toe v̄lichtē ¶ Ten ande
ren om die blyntheit der
prentē eñ pharizeen toe v̄
lichtē die noch nyet geloeuē
en woldē Eñ oic straeften
syn wercken dat hy den f
sunderē geselscop dede om
hem luyden toe bekeeren
eñ betor toe macken ¶ In desē

twe blyndē mynschē is toe merc
ken Kerstē dat sy luyde riepē
Ten anderē soe riepē sy noch
meer als hem v̄baedē eñ ont
raden wart tot Jhm dat war
achtige licht nyet toe gaen
Hier wt sullē wy leerē alsoe
Crisostomus seit Al ist dat wy
v̄worpē oft belettet werdē als
wy myt neerste tot gade gaē
Dat wy nochtans nyet aflae
tē en sullē om by ons seluen
toe v̄cryghē dat goen dat wi
bydden Want Augustyns seit
dat die quade eñ lauwe kers
tē v̄beiden of belettē den gue
den kerstē die die gebaden
gatz doen willē Mer nochtās
sullē sy toe gade roepē eñ nyet
ontbreckē Eñ alle onse neers
ticheit in dyt leuē seit die selue
leeraer is om toe genesen die
ogen ons hertē daer got vā
gesien mach werdē Daer toe
werdē die heilige dienstē ge
celebreert: daer toe wort dat
waert gade gepredict Daer
toe syn die gotlicke eñ heilige
schreftē Op dattet herte van
bynē gereynicht werdē van
dat goen dat ons belettet vā
gade toe sien ¶ Gebet
Here Jhu x' licht des lichtes
eñ fonteyne des lichtes die by
ontfermhertichei dē: ontform
de twe blynde mynschē tot dy
roepende Gewerdiget hebste
oer ogen aen toe tastē eñ die
alsoe toe v̄lichtē Ick bidde v tast
aen my geestelicke ogē eñ myt
ten stralē dyns lichts v̄licht
myn conscientie om dy toe be
schouwē om ~~toe~~ my toe kenē
Om mynē enē naestē toe leer
en eñ toe helpē Verlicht my
herte myttē lichte dynre got
licker gratiē op dat ic dy
heb tot eynē leytsmā in alle
mynē wegē dat ic dy naeuol
ge eñ dy vur alle vreese ende
myne Die biste bauē alle dyn
gē eñ dynē wille doē moet vur
alle Amē ¶ Van die wt
stortynge der salue vā maria
magdalena op dat hoeft Jhu
eñ wat Judas op gesaet heeft
Jhm synē heerē eñ meester toe
v̄copē eñ toe verradē ¶ Dat
hondert eñ xiiij capittel

Als nakende was
die tyt dat die here
Jhus x^s liden wolde
den bitterē doit om des myn
schē wylle soe heeft hy hem be
reyt daer toe

Eñ als hy nu indē wege
was op clymende tot ihrlm
als gy gehoert soe is hy mer
eñ meer genaket der stat vā
ihrlm: inden wege voel gued
werckē doende Eñ meer sue
ter eñ mynlicker werdende
als hy nakende synre doit
Gelick een swaen die wilcke
alre suetste synget als die tyt
coemt dat hy sterue sal wāt

Jhus dan wyste dat die iodē
in synē doit oerē raet geslatē
haddē als nakende was die
hochtyt van paeschē welcke
tyt men plach toe offerē dat
paeslaem Gelick eyn lam tot
ter offerhande soe is hy wilic
ken gecomē tot ihrlin Op dat
die figuere gelick wesen solde
tot dat goene dat gefigureert
was Want inden tiendē dach
sloet mē dat lam op dat ment
inden veertichsten dach offerē
solde Soe is hy vj dage vur
paeschen gecomē in bethaniē
by ihrlin toe wetē des saterda
ges vur palmē En is geher
bercht int huys van symō die
die malaetsche geheitē was
in wilckē huyse sy hebn̄ den
suetē Jhu een auentmael be
reit Symon leprosus eñ an
derē vriendē van Jhu die in
bethaniē warē sonderlynge
soe warē daer Maria mag
dalena die wilck sadt aen die
voetē Jhu hoerende syn hei
lige waerde En martha oer
suster die daer was dienē
de den gastē Jnd Lazarus
die van der doit v̄weckt was
was een van dē goenē die
aen die tafel saten eñ aten
In die selue tyt maria mag
dalena die heel ontsteckē was
van der mynē Jhu xc die sach
aen myt medelydē den gro
tē arbeit die die suete Jhus

In die heite der sonē in keeltē
in nesten in droge bloetz hoefs
bloete voits gaende dede eñ
had om die salicheit der myn
schē Dyt siende eñ ter hertē
nemēde eñ mede wt die scicke
nisse gatz in eyn teikē der toe
comē der begrauenisse Jhu xc
Doe heeft Maria genamē eñ
alabastē busse vol costelicker
saluē Jnd heeft dat gestort op
dat gebn̄dide hoeft Jhu ~~ō toe~~
~~sterckē~~ Op dat sy vort loepē
solde aū dat geheele licham
om Jhm toe sterckē eñ toe v̄
makē syn suete lede Doer die
natuerlicke cracht der coste
stelicker cruydē daer die sal
ue af gedistilleert eñ gemact
was Nyet en is toe v̄staen
dat alsulcke dicke substan
cie was als dat wy salue
heetē Want dat en hadde
nyet bequaem gewest aū
taefelē toe stortē op nemāts
hoeft Meer It was eñ ~~dunn~~
dunne substancie gedistil
leert van costelickē cruydē
En dat geheele huys is ver
uolt gewest myt sueticheit
des ruckes van die wt ge
storte salue Dat wilcke wael
betemdē den salich mecker
der werlt Waer af in can
tico gescreuē is Dyn naeme
is als wt gestorte salue wael
ruckende banē alle cruydē
Als maria magdalena dyt

oetmoedige doechtelicke ende
mynlicke werck dede Die di
scipulē vā Jhū die dyt sagen
nament nit v̄keerde seggē
de Waer toe is dyt v̄lies jt
waer better gewest dat mē
die costelicke substancie ver
cocht hadde Eñ dat gelt dē
armē gegeuē dat daer af
gecomē weer Want sy luydē
van oerē meester duc wyl
gehoert haddē woe guet die
aelmyssē syn Mer iudas hier
by wesende: was anders be
roert want soe hy die pro
curator oft in nemer eñ wt
geuer was van onsē herē
Jhū: soe plach hy dē tienden
pēnick toe stelē dat wilcke
mē nu noemt Cabbasserē
Eñ hadde mē dese v̄schreuē
substancie onssē hē Jhū ge
heel sonder stortē gepresent
teert soe had hy die moegē
v̄copē eñ syn Cabbas daer
wt mackē Dese iudas was
in dyt stuck toe gelickē dē
gierigen mynschē die alsoe
gestelt syn Dat sy noch op
vryntscop noch op eer en
passen Meer alleyn op gelt
iud al dat goen dat gelt
in brengē mach Eñ des
gelicx synt oic voel werlt
lickzer luyde: als got een f
suulick man oft maget ge
offert wort Doe benydē sy
om dat sy oer vleischelicke

genochte oft werltlicke ge
selschop daer nyet mede ge
bruckē moegē Die mylicke
here Jhūs die al oer waerde
eñ hertē kendē iud die nyet
en siet op dat goē datter
geoffert wort Meer op dē
guedē wil des goens dieet
offert sprack hy tot synē dien
naers eñ discipulē Waer om
valdy aldus hart oft moeylic
aldus marmurerende op dyt
wyf meynēde Maria mag
dalena sy heeft eyn guet wert
toe weten eyn werck vā de
uociē eñ van mynē in oere
hertē als nu in my gewracht
Gy sullt om aelmyssē toe doē
alle tyt wael armē hebben
toe weten in dusdanigē sterf
felickē lichami Eñ daer ō seide
Jhūs laet oer nu doen vā de
ser saluē al dat sy can op dat
sy iudē dage mynre begrauī
ge die behadē mach toe wetē
die salue die sy daer toe berei
dē sal Die wilcke sy aū my
dan nyet en sal moege gebruic
kē Want als sy my in dē gra
ue sueckē sal dan sal ic van
der doit v̄resen syn Doe seide
Jhūs vort Ick segge v vur
waer In wat stedē dyt ewā
gely dat is dyt werck van
Maria gepredict sal werdē
aū al die werlt men salt seg
gē dat sy dyt gedaen heeft Eñ
dat in memoriē van oer dat

is tot oerē laue sal mē dyt seggē
toe syn eȳ heilich eñ dochtelick
werck Judas die myt desen
die hy van synē meester aldus
hoerdē nyet toe vredē eñ was
Mer slachtē dē quadē crigelē
mynschē die wilcke woe men
hem dochtelicker is woe sy we
der om quader eñ wreder sȳ
Die is myt desen waerdē v̄
hart eñ ontsteckē van bynē
myt nyt eñ om beuangē myt
gierichcit Eñ heeft gedacht
dat hi soe daingē scade v̄hael
len wolde op synē meister Eñ
recht oft hy seggē wolde is dat
v meyninge ic salt v betalen
Eñ want hy wael woest dat
die oūstē van dē iodē op Jhm
synē meester myt nyt ont
steckē warē Doe heeft hy ge
dacht om hem toe v̄copē toe
leuerē eñ toe v̄radē Die mȳ
sche Segt my doch nu die
gebn̄dide Jhūs want hi de
sen iudas alsulckē wael ken
dē waer om gaf hy hem dat
officie eñ waer om hielt hy
hem daer in Scriptura
Judas die was eerstē guet
doe hy van Jhū geroepen
wart om discipel eñ dispen
seerder toe syn Mer naemals
viel hy in sunden Jud als
wystē Jhūs toe vorē dat iu
das eyn dief solde syn noch
tans om voel sakē gaff hy
hem dat officie Eerstē om

dat hy dē guedē exempel wolde
geuē die quade mynschē toe
lydē eñ toe v̄dragen Want
hy en is nyet guet die quade
mynschē nyet lydē en mach
Ten anderē om toe leerē dat
den mynstē mynschē toe geuē
syn die tytlicke dyngē Meer
den meestē syn toe beuelē die
geestelicke dyngē Ten derden
om ons toe toenē woe luttel dat
Jhūs achte die tytlicke dyngen
als hy die borse eñ dat gelt be
ual iudas den quaden dief Mer
die slotele der heiliger kerken
die beual hy scē peter myt gro
ter examinacien eñ ondersuec
ke Die mynsche Is dyt die
selue saluynge daer vur vorē
af geseit is int lij capit Scrip
Neen mer it geschiedē int sel
ue huys Dat eerste mael soe
wiesch maria eñ salnede die
voetē Jhū myt groetē rouwe
oer sundē toe wetē als sy be
keert wart eñ oer sundē oer
v̄geuē wordē Mer dese twede
saluynge oft bestortynge heeft
sy gedaen wt groter deuotiē
als koender eñ familiaer der
myt Jhū geworde synde Int
eerste soe bestort sy syn voetē
Mer nu heeft sy bestort sȳ ge
bn̄dide hoeft eñ voetē Int
eerst soe salnede sy Jhm mytt
saluē van penetentiē eñ nu
mytter saluē van deuotien
Meditacie eñ aendacht

O ziel aen merckt hier dynē
here Jhm etende in symons huy
se eñ in bethaniē luttel dage
blyuēde myt synē discipulē eñ
getrouwen vryndē Donderlyn
ge nit huys van martha Al
daer oic die suete moder gatz
Maria myt oerē susterē geerñ
herberchden Die wilcke van
allē geleert was sonderlynge
van maria magdalena die
altyt by oer syn wolde Eñ vā
oer nyet en scheydē ¶ Gebet
Here Jhu xº die vur alle die
werlt lydende hebs wyllē comē
eñ blyuē in bethaniē Dat is nit
huys der gehoersamheit eñ
al daer dyn maeltyt haldende
Eñ dyn hoeft eñ voitē hebs lae
tē saluē Geeft my dat ic in ge
waeriger gehorsamheit volher
dende: myttē v̄dienē moit dy
toe mackē een geestelicke ver
saedige Wanttu v̄blydes eñ
werdes genoedet in onser ge
hoersamheit Doet my oic
daer in saluē dyn hoift dat is
myt werdiger reuēnciē ende
laue belydende die mogentheit
dynre gotlicker cracht Eñ dy
voetē dat is die mysterie dynre
aengenamender mynsheit
des gelicx werdelick ontfaen
gē Of dat ic wassche dy hoeft
dat is dat ic xp̄m eerende eñ
dyn voitē dynē gelonigē my
schē dienende Op dat ic soe
doende dy gracie v̄crige Amē

¶ Woe Jhus weendē aū die stat
van ihrlm eñ woe hy op den
palm dach tot ihrlm reedt Eñ
die reden war ō Dat C eñ xv ca

Des anderē dages
nae dat Jhus in
bethaniē quam
Eñ dat hi lazarū
vander doit v̄wect hadde dat
wilck was nae onsen v̄stande
Op den palm dach jnd als ic
~~beuinde~~ beuynde: soe was die
gebūdide Here Jhus doe xxxiij
iaer alt: die mane x dage alt
wesende Die xiij kalende vā
april dat wilcke den xx dach
was vandē meerte ¶
Soe is die gebūdide Jhus
nae ihrlm gegaen Eñ is geco
mē aendē berch van Oliuetē
inden dorpe van bethphage
Daer men die beestē toe wei
den plach die men indē tem
pel offerdē Eñ dyt dorp lach
omtrent een derdē deel vā
eyn duytsche myle buyten
ihrlm tuysschē ihrlm eñ betha
men Eñ al daer heeft hy tot
peter eñ Johan geseit Gaet
int castel dat tegē v is meynē
de die stat van ihrlm die wil
cke myt drier hande murē
beslatē was myt voel tornē
als eyn castel Eñ daer suldy
vyndē eyn ezellinne gebondē
staen myt oerē ionge ontbynt
sy eñ brenget sy my Eñ of ye
mant v yt seit: segget hem die

yere yeneb toe doen Ihū dat ge
yoert hebbende sullē sy se ter
stont latē gaen dat volcke sy
alsoe gedaen hebn ootmoede
lickē gehorsam synde Ihū dat
is aldus ~~gesicht~~ myet allēn om exemple
van ootmodicheidē
ayer oic om tumult toe werē
die yhyerie van ~~zacharias~~ sest
gende aldr Zeyt der dochter
van sion dat is der stadt vā
yerlin Ihū volt myet ontsien
Siet dyn cōnick dat is rpūs
coemt dy sachtmoedich sittē
de op eynre ezelynne eñ op
oer ionck toe wettē op den
eynē mur eñ op dē anderē
daer nae Hier op sett Cryso
stomus dat rpūs is aldus sacht
moedich gecomē myet om dat
hy myt synre moegentheit
ontsien solde worde ayer dat
hy myt synre sachtmoedicheit
gemynt solde werdē Ihū al
soe gynghe die twe discipulē
eñ brachtē die ezelynne eñ oer
ionck vōlen Ihū sy leytē daer
op oer cleederē eñ sy dedē dē
herē Hym daer op sittē
Meditatie eñ aendachticheit
O denocte ziele aensiet nv
wael dynē heerē der werlt
rydet Die aldusdanighe ar
men rydynghe gecaerē heeft
sind in desen die houdie der
werlt gelastert heeft Dese
dierē en waerē myet geciert
myt vyuldē toemē oft sadelē
oft syden getuighe naer werlt
al was hy nochtans cōmck
cōmghē eñ heer vā herē Ihū hier
om soe heeft hy in desen wert
likē getoeyt synē vryndē een
oerberlick exempel der ootmoedicheit ayer die kynder der houdie leyder die achtent cleyn ayen leest van dē gueden keiser Eraclius doe hy quam van die slachtinghe vā perse tot yherlim soe wolde hy myt keyserlicken state eñ cierheit doer die poerte ryde Doer die volcke Ihū op tē palm dach quam gerijden Ihū ter stont soe daeldē neder die sterren vander poertē al toe gaeder alsoe sluytende die poerte Ihū als dat volck hem daer aff seer vwonderdē eñ vueerdē Doe apenbaerdē hem daer eyn engel vanē die poerte segghende Doe rpūs die cōme der hemelē doer dese poerte in myet tot synre passie myet myt cōmelickē staet ayer sytende op eyn ezelkē soe liet hy eyn exempel van ootmodicheit synē oefenerē Ihū alsoe volcomē die engel van daer hind alt doe die keiser bestaet synde myt traneñ Ihū ontsiecht eñ ontcleet totten hemde toe ne mende een deel des heilighen truets onse herē dat volcke hy myt hem brachte tot yherusalem Doe droegh hy dat ont

mocdelicke totter poerte toe
waert alsoe gheopent om
doer toe rijdē ¶ Mezaluzaac
Op deser exclme mach ghes
telicke vstaen werde onse tra
ge vleesche ihū byden jonste
ezelken onse vleeschelicke eñ
afgode begeerte die wilcke ghe
bonde weerde toe wettē beslu
ket mytte onreynē waellus
ten ¶ Hier wy moette syn ont
bynde eñ onderdanich ma
kē op dat ghot die hē daer
op sytte eñ dat wy hem dra
ghen in onsen herte Want
hy rusket alley in ontmoedi
ghen herte eñ rustighe myschē
ihū met in ghoūdighen wzede
oft onrustighe mynschen
¶ Ihū als onse hē Jhūs aldus
toe ihzlm waert reedt myt
ghroeter schare van volcke
hem toe ghemoetē cōmende
eñ hem eerende in wzondē
eñ blytscop Doe heeft hy ghe
mengt syn woude myt droef
hemsse ihū in synre maneestert
eñ heeft hy myt vōghetē die
mynschelicke ghebzeckelicheyt
Eñ hy heeft op
ghelaghē syn mynlicke ogen
die wilcke oit bekende toe
comende dynghē ihū sach nē
die stat van ihzlm eñ wēne
dē seer bitterlicke aū oer
Want hy bekendē dē ghroe
ten ramer die aū die stadt
comē solde Aldus mengden
die suete hē Jhūs trane myt
bytscoppē om toe toene die
mynschelicke blytscop gheryn
ghe vūndert in droefheyt ihū
dat alle die blytscop eñ eerē
der werlt ghemenghet syn in
myt trane eñ droefheyden
Alsoe dan aen ghesien Jhūs
myet alleyn myt synē helsā
lickē ogē Hier die myt sun
tē ogē synre ghotheyt die wee
de stadt van ihzlm hem la
ghen leghende om toe doeden
vmr siende oerē val eñ vōderffe
nisse Doe weende hy wt mede
lyde toe wetē om oer smoden
eñ om oer toe cōmende try
bulacie eñ vōdoemenisse ihū
seide aldus Woert sake datti
bekendeb eñ wistes dat ghoen
dat it myet du soldes oit sar
stighen Myet alley alb dyt
quact dat it aūsye aū di tō
mē sal Hier oect nv in desen
tegenwoerdighē dagē die wil
lke dy in vredē eñ in blytscopē
aū ghaet Hier nv in desen
tyde dynb vredē soe syn die
quaden die dy toecomende
syn vōborghē van dynē ogen
toe weten lichamelicken eñ
ghestelicke Want die daghe
der trybulacie sullē tomen
in dy eñ dyne mandē toe we
tē die romeynē sullē dy om
leghen myt ghrafftē eñ bolle
werke ihū sy sullē dy om
ringhē toe wetē in wzaeckē

vandē dat it van den joden
ōgrynget sal syn als sy my van
gen sullē ¶ En sy sullē dy benam
wen dat is al ōme besluytende
den rotganck eñ m ganck vā
ysalm ¶ En sy sullē der ter eerdē
neder werpē eñ dyn kyndere
dat is dat roetsche volck daer
m wonende eñ sy en sullen
m dy myet lactē den eynē stey
op den anderē ¶ Dat is sy sullē
dy toe gronde toe destruerē
¶ En dan volchter die sake jnd
waaruu myet bekent eñ heb
bes die tyt dynre vysitacien
of vandyngē dat is die tyt
mynre toecomste m deser
werlt ¶ Oft hy segghe wolde
Ick byn tot v gecomē om v
toe vandē om uwe trancheit
toe genesen Gy en hebt my
myet ontfangē noch gelouē
willē daer om sal dan dyt
quaet op v comē ¶ Dne myscl
¶ Dyt exempel x'nac mynē
gnet dunckē bewisset ons
groerloft toe wesen ō gebreck
ōgeluck oft vordryet m tytlickē
eertschē dyngē toe sterien
eñ bedroest toe syn Scriptura
¶ Jt is waer dat die tytlicke
gebreckē eñ ongeluckē den
mynschē redelickē eñ moegc
lickē bewegē tot screyē eñ
wenē mer dat en is myet
vordientlickē mer dat Jhūs
gewoent heft dat is wt mede
lydē gewest meer om die
boesheit der zielē vanē myn
schē: dan om nactuerlicke ge
breckē des lichaems syn groe
te gueder tuerenheit bewisende
den groenē die hy myet beter
mackē en mochte die wilcke
hy bewoent heeft ¶ Hier ī oic
medelyden leerende eñ onder
wysende den groen alle myn
schē dat sy m al oere droefh
mede mengē sullē eñ m alle
oer hochcit oere gebrechelic
ke natuere gedynckē sullen
myt ootmoedicheit ¶ Op dat
sy myet toe verne vlyeuē eñ
wtgelaetē en werdē m vayh
oerb synb wilck m een sonder
lynge exempel eñ spygel die
heilige man Thobias als hy
myt synē vrynde eñ magen
auer tafel sadt etende eñ bro
lickē wesende doe bedachte
hy altyt mede die bedroesse
misse symre broederē ¶ En nu
stonde hy op van synre tafelē
om toe spysē die arme gena
dē ¶ En om toe begranē die
ellendige doedē: Nūmermer
soe groete blytschop hebbende
sy en wort altyt myt truerē
gemengel ¶ Mozaiza
tie eñ leerynge
¶ En siet hier Dmynsche
synē heerē aldus bestort myt
tranē vraant hy die sonteyne
der gueder tierenheit wat
soe en tonde hy hem vā wee
nē myet onthaldē daer om

weent die mpt hem ist dat sy
vondt Jhus wendē aūnoede
lickē want mpt drocuyster
hertē soe weendē hy die tyth
ke destructie van ihzlm Ēn
voel meer die envigē vdoemē
misse des noetschē volcks ver
hart m syn quaetheit Jhm
mpet willē kēnē mer hem v
olgende totter dout toe hert
dan O ziel dynemedecyne
wēnede eñ weenet mpt hem
aensiet ut syn discipulē woe
gheyn dat sy altyt hem gaet
eñ straetnoch trans mpt reū
enciē Alg syn getrouwe ryd
derē eñ baroenē Ēn lb toe ge
loouē doe Jhūs alsoe butterlic
weendē dat syn discipulē eñ
anderē dat siende ut vā wee
nē hem mpet en helpē conen
outhalden doe laet ons vā
desen onsen sucrē bolhalder
leerē wat wy doen sullē m
die dout of bederfnisse onser
viandē Daer af spzeckt hy al
dus mynt v viandē dout hē
guet die t v hatē bidt vur die
die doen die vnvolghē Daer ō
wy alg eemghē sundighē mynschē
sien ter hellē gaen m dē dat
hy hem mpet en betert soe
sullē wy ons herē exempel
nae volghē eñ hem weenen
Ēn alsoe voel toe meer wāt
hy syn perykel mpet en beket

Heere Jhū xt die Gebet
willich comē buste totte hyde
wilt comē tot my ellendighe
by dynre gratiē m mynre
hertē Ēn die my doen op heyst
by dynē truce wyle my nv
weder om genāllē synde re
parerē by dynre salwe
malicnder passien Geest my
heer dat ic in allē dynghen be
waere die ootmoedicheit eñ
sachtmoedicheit Ēn dat ick
dat vleysche eñ den geest dy
ghelaet onder werpe Jnd dat
ic vur dy werde alg eñ beeste
Daer du op syttende eñ my
regerende my nv leydes totte
smacke des bynesten vredē eñ
begertē des oūstē vredē Ēn
nae mael my m leydes totte
gebruckē des selues vretē Amē

Dan die weerdighe
outhanckemisse Jhu van die van
ihzlm Dat C eñ xvj capittel

Als Jhūs
aldus rydende nakē
de waē der stadt vā
ihzlm eñ comende aendē neder
ganck des bergs vā Oliuetē
voel mēschē van den groenē die
hem gevolget warē die stroyēt
oer tleyderē m den weg daer
hy rydē solde Die sōmyghe snedē
groene tackē eñ ryserē vandē
boemē straende optē berch vā
Oliuetē eñ strouyde sy ut mdē
weg om den toe tieren Ende
een groetē schare van volcke
van alle den geslechtē vā israel
tot ihzlm gecomē synde tegen

die aenstaende feest dage van
paesschē Eñ den kynderē ende
dat volck van ihrlm wetende
dat Jhus aldus quam soe na
mē sy ryseren vandē Oliuen
Jnd palmē eñ sy gyngē Jhm
werdelickē toe gemoetē tottē
berch van Oliuetē Eñ sy ont
fyngē hem eerlickē als eenen
cōnick myt laue eñ myt sange
eñ groete blytscop stroeyende
oer cleyderē eñ ryserē onder
hem Eñ alsoe leydende hem vā
daer tot ihrlm toe al syngende
Glorie lof eñ eere moit dy syn
xpē cōnick vloisser Eñ als dyt
volck Jhu aldus gemoetē soe de
den sy hem eerstē reuerentie Eñ
doe gyngē die sōmyge achter
hem Jnd sōmyge vur hem in
beydē sydē van hem Doe dat
Jhus in mydden van hem was
Eñ soe riepē sy Osanna dauids
soen dat wilck eyn waert is
van biddē eñ van laue oft blyt
scop Eñ is alsoe voel geseit als
ic bidde maet my salich Gebñ
dyt dat is glorioes is hy die
comt in dē naeme des heeren
Dat is gatz des vaders als
vā hem gesant om synē wille
toe volbrengē eñ hem toe glo
rificerē Dan volchter nae Con
nick van israhel Eñ gebñdyt
is dat ryck oñs vaders dauids
Oft sy seggē woldē Dat selue
ryck is nu gerestitueert i dyn
toe comst die tytlick aū ons reg
nerē salt Eñ soe vhaeldē sy wed
Osanna in excelsis Dat is inde
hoegē hemel: dat wilck sy toe
rechte nyet en vstondē Mer by
der gotlicker ordinātiē ist gesciet
dat sy hem als got baedē om
die ewige salicheit Die was
dat volck tot deser eerē Jhu
toe bewisē seer beweget myt
dat vmeerder myracule van
Lazarus vweckynge Tot wilc
kē sy tott deser ~~dese~~ deuotiē eñ
eerlicke ontmoetē beroert wa
rē Die mysche ¶ Waer om
heuest onse hē Jhus dese eere
willē ontfangē corts vur synre
doit Scripture ¶ Om voel
reden wil Eerstē ~~om~~ soe heeft
hy dē toecōmende prelatē van
synre kerckē Jnd alle myschē
den wech der oitmoedicheit
willen leerē Eñ daer om is hi
gesetten op een vsmaede eñ oit
moedich~~eit~~ dier Dat wilck die
ezel is: hy en heeft nyet willē
sittē op een costelick peert be
slagē myt golde Op dat synē
prelatē eñ alle anderē dat tot
eenē exempel wesen solde hy
heuet alle myschē hier in willē
leerē Dat sy op geyn werlt
licke eer oft blytscop hem ver
en laetē sullē Noch oer betrou
wē stellē myt die groete on
stantachticheit eñ wandelbar
heit der mynschē die beroer
lick syn als die wynt Want
al ist dattet gemeyn volck

huydē yemant eert lichtelick
daer nae soe murmureert eñ
roepet op hem Eñ dyt schyent
in xp̄o Daer af seit die heilige
leeraer bernardus Dat hy
van eynre hande volck eñ
in die selue stede myt groter
eerē ontfangē is gewest eñ
bynē luttel dagē daer nae ge
cruyst O woe ongelick ist toe
hoerē doetē wech ind gebūdyt
is hy die comt in den naemē
des herē O woe ongelick ist ge
west cōnick van ysrael Ende
daer tegē wy en hebñ geenē
cōnick dan dē keiser O woe
ongelick syn die groene ryserē
eñ daer tegē die dornē croen
eñ dat cruce Jhūs die wolde
oic toenē dat hy alle hertēn
mechtich was toe v̄wandelē
Want onlange daer toe vorē
soe haddē sy hem indē tempel
willē steenē nu roepē sy hem
hem eñ heitē heer eñ v̄losser Die
mynsche ¶ Waer af wolden
sy v̄loist werdē Scriptura
¶ Der meynige was v̄loist toe
syn vandē romeynē heerscop
pie daer sy onder trybuyt on
der gesetē warē Als ic dy
bauen geseit heb ind als Jhūs
quam geryeden in ihrlm̄ doer
die guldē poerte Eñ die luyde
eñ kynderē aldus roepende
warē Doe hebben hem die pha
ryzeen des v̄onwerdicht seg
gende tot malcanderē Gy siet
dat wy nyet en vorderē wāt
alle die werlt gaet nae hem
Eñ soe gyngē sy geueynsdelic
tot Jhm̄ eñ seidē Meester beres
pe eñ v̄biede dese mynschē dat
sy aldus nyet en roepē Daer
op heeft Jhūs geantwort Ick
seg v vur waer ist dat dese lu
de nyet en roepē of en sprec
kē Die steen opter stratē sullē
spreckē dat wilcke wael schey
want als die disicupulē eñ
ander mynschē swygē in synre
passiē v̄uaert synde eñ v̄slagē
Doe schoerdē die steen die eerde
beefdē eñ die grauē der doedē
wordē geopent als der heilich
Jhū getuychnisse genēde ende
hem bekenēde got toe syn eñ
here alder werlt

¶ Moralyzacie

Hier om op dē heiligē palm
dach soe gedynckt die heilige
kercke tweder hande proces
sie Die eerste was doe die
scaere van den volcke xp̄o toe
gemoetē gynge Eñ myt hem
gyngē vandē berch vā oliue
ten tot ihrlm̄ toe myt ryserē
van dē Oliuen eñ van palmē
eñ myt sangē eñ laue Eñ dyt
was eyn processie vā groet
eerē eñ weerdicheit Die and
processie is dat die iodē xp̄n
leidē van ihrlm̄ tottē berch vā
Caluariē myt voel lasters eñ
bespottynge dat wilcke een
processie was van voel cōfus
¶ sien

drocfheit En dese proteſſie woert
vtoent mder paſſie die huydē
getoent ſoengen woert In de
ſer proteſſie woert getoent ſ dē
loven groete wandelbaerheit
oerb wullē Want m die eerſte
ſoe hebben ſy Hm myt groter
reuerencie eñ denocie vutfū
ghē In die tweeſte proteſſie ſoe
hebbē ſy hem myt groter con
fuſien aentrute gheſangē In
die eerſte proteſſie hebbē ſy
oer cleederē m ſynē weeh ge
ſtrout In die tvēde hebñ ſy hē
van ſynē cleederē beroeft
Heere du hebſte ¶ Gebet
gedaen eñ gemeyn teykē der
ghoziē alſtu vnr vj dage vā
paeſſchen comende m ihzlm
hebſte geapenbaert die ghozie
dynre guedertierēheit eñ dēs
claerē aenſchyns Op dat dy
toe gemoetē comē ſoldē die
ſchārē vblydende myt bloemē
eñ palm riſſerē eñ belydende
die mogentheit die ſy ſagen
ſegghende Ozanna dat is
maet ſalich daends ſoen gebñ
dyt is hy die comt m den na
me des heerē O hie is bidd doer
dyn ſanctē eñ dyn werckē
en wilt my myet vwerpē vā
dynē kyndere Oer toene my
dat licht dynre ghozie op dat
mynē mont vult vnolt werde
myt dynē laue Eñ dat is synte
dyn ghozie alle dage Amē
¶ Van dat Ihūs vttē tempel ging
2 den

die coperb eñ vtoperb die twe
de reyſe ¶ Dat C eñ xvij capittel
Doe is hy m den tempel gegaen ende
ſoe vant hy daer ſittende co
perb eñ vtoperb van beeſtē
Eñ die wſſelaerb myt gelde
totter offer hande van den
tempel bereyt gelick bauē ge
ſeit is van der eerſter wtwerp
pynge Doe heeft hy een geeſel
gemaect van zeelē oft coerdē
Eñ heeft alle die mēnichten
van dē vurſtreuē coperb eñ
vtoperb vttē tempel vtiacht
snd der wſſelarē bandkē om
gewozpē Eñ oer pēnynge
vſtroeyt ſegghende Jt is ge
ſchzeuē dat mī huys is eyn
huys der bedynghe eñ gi maet
daer eyn moztruyle af Die
heilige leeraer ihieronimus
ſeit dat onder alle teikenen
die wilcke die ghatz ſoen op
ter eerdē dede Dyt teicken
ſchynt al dat ahre wonder
lucſte Toe wetē dat hy alley
alle die cribē eñ mogende
mānē ſiende mytte ſlaghē vā
eynre geeſelē ſoe groete mē
ichte van volcke vtiacchten
Eñ dat hy oer swaer ſtercke
wſſelbanckē eñ geſtoelte al
leen ſoe lichtelickē om waerpe
eñ toe ſtuckē brack dat welck

voel myſdē m langher tyt nav
ve hadden moegē doen Die
myſdē ¶ Voe mochte dat tō
mē Scriptura ¶ Hieronimus
ſeit dat die godlicke claerheit
ſchijnt ſoe claer wt ſynē ogē
ſichte gelijck die ſtralen
vander ſōnē Daer om ſoe wa
rē ſy ſoe vnaert dat mē mā
by hem genakē en dorſt
Die myſdē ¶ Dyt was een
groet teyken die rodē ſolden
billijck hier op gelet eñ gemerct
hebben Scriptura ¶ Dy ſlach
tē deſe partijcke luydē die
ſoe vblynt ſyn dat ſy wit
noch ſwart vyme noch rēdē
en mercke Noch bauē dyt
ſoe ſyn ter ſelver tyt voel tro
pelē eñ blyndē tot hem gebracht
Eñ hy heeft ſy alle geſont ge
maect Ind hy was vort alle
dē dach leerende mdē tem
pel Die myſdē ¶ Is dyt
die ſelue wtwerpynge der
koy luyde wttē tempel toe iher
uſalem daer vur aef geſeit
is mt xxiij capittel Scripta
¶ Recent ijt is die tweſte wtwer
pynge Want die rodē en had
dē hem myet gebetert myt der
eerſter mer is toe wettē dat
Ihūs mt eerſte alleē viaecht
den die coperē meer als nv
ſoe viaeclsdē eñ wtwerpe hy
ſcherpelijck vt die coperē der
voel warē Eñ m beide deſer
wtwerpynge oft vdrijnynge
totten tempel ſoe wort getoent
meerder ſtrengtheit m xpō
dan op eenich ander ſtede vā
hem geleſen wort Want Jn
ſostomꝰ ſeit dattet loflicke en
is hydſam toe ſyn m ſynē
ſelues onrecht mer m die m
nurien oft onrechte gaf ongē
acht toe lactē dat is ſeer on
genadich Eñ daer om droe
ge xpūs lydſamheit ſyn ſelues
onrecht mer dat onrecht
ſyns vaders en wolde hi grey
ſyns vdraechs ¶ Moralizare
Si den dat Ihūs eerſten
m den tempel gynck ſoe wol
de hy ons leerē Die ſonne
die wy haldē ſullē ſullē toe
wetē waer dat wy reyſen
Doe ſullē wy gaen eerſtē m
die kercke oft bede huyſ iſt
datter een is Eñ alſoe mdē
gebede ons ſelue gode beuele
ind dan vort gaen tot dat
doen dat wy toe doen hebij
Want Criſoſtomꝰ ſeit dat
is die proper condicie eyns
guedē kyntz oft ſoens dat hy
eerſte l conicde loepē tot ſyns
vaders huyſe Eñ hem eer be
roſende die hem geſchaepen
heneft ¶ Gebet
Heer du hebſte gedaen een
geneyn teckē dynre vreeſen
alſtu inyt eynre geeſelē alle
die tochtē eñ vrochtē wttē tem
pel geworpē hebſte Eñ wt dynē
ogen geuende die vlāmē dy
re

gotheyt Ick bidde hē gheeft my dat ic dy vnaerlicke nemerc ke tegenwaerdich op dat ic dy ontsie in heiligher vreesen Here groot en myet onderstuecklicke syn dyn oerdeel Als ic die mer ke soe beest alle my ghebeente vaut gheyn mysche leuede op der eerde vsekert en woert ayer totte toe tomedē tytdē werden alle dynghē gheualdē onsecker op dat wy dy altyt dienē solden godienstelickē en reynhck m vreesē en vlioechē ons m reue rentie Amē

¶ Vander wedwē ij minutē en vā dat ghebet deb houerdighē pharizēc en deb ontnoedighē publicaen Dat C en xxvij capittel

In deser seluer tyt als Ihūs in den tempel nocy leerē de en predickende Doe sadt hy tegen die kiste daer mē i plach toe werpē dat goen dat men offerde totter timmertighe deb tempels Doe sach hy daer tomē veel rycke manē en vromwē die vaticke groete ghanē van gelde van golde van siluer ga uē totte tempel Ten lestē quam eyn arme wedwe die myet en had dan dat sy sunderlicke myt oerē arbeit tot noetdruyft oerb lyues wan Die vaticke daer in werpe twe cleyn pen nynckē van topere oft metale En Ihūs keerdē hem tot synen discipulē en seide aldus Voer waer seg ic v Dese arme wedu we heeft meer gheuē en ge oeffert dan al die anderē want nit gheuē soe siettet got aen en ~~heyte deb ghoenē die yt~~ oer die mynschē behoerē toe aen sien dat herte deb ghoenē die yt geeft En syn rydsheit of armoede waer af dat hy dat geeft oft hy weinich oft veel heeft en ontberē mach: myet woe cley die ghaue is die gheuē wort Daer om seide Ihūs voert Die anderē hebn gheghēuē vā dat goen dat hem aūuloedich was en dat hem aūschoett ayer dese arme wedurve heeft van oere armoedē gheuē al dat goen dat sy ghehadt heft op toe leuē En daer om is oer gyfte meer ghe dat meer is dat ey kynt draghet eynē cley nē last dan dat ey sterck mā draghet eynē swarē last En alsoe Gregorius sent God weghet dat hert en myet dat tytlick ghuet

¶ Mozahzare

Eluck dese twe pēmerkens die dyt vrouke ghaf ghade mer behaechdē dan alle ander gro te ghyftē Doe wort by die twe pē nynghē vstaen die myeer hande liefde tot got Die twe prynte pael ghbaedē der wet syn en sonderlinghe ghanē daer een mynsche ghade den herē mede behaeghet banē alle anderen

sacrifitie By desen twē pēnyn
kens moetē wy ot vōrtaen ons
lichaem eñ ons ziele die wy gode
deuoetelickē offerē sullē Item
by dese wedinwe mach gheestelic
vōrtaen werdē een sympel gheet
mȳsche die nyet ryckx en is
eñ noch in der heiliger stryfte
nyet geleert en is die wilcke
nochtans vur gode meer ver
dient nyt gebedē eñ gheedē leuē
dan anderē die mechtich syn
in ryckdōmē ofte in groter tō
stē eñ scientiē Daer om als sē
augustinus gheleesen hadde dat
leuen van sē pauwels den
sympelē eñ eerstē herempt doe
seide hy Die sympelē eñ ongh
leerde die rouē dē hemel ind
wy myt onsen stryfte werdē
vōrdruckē in der hellen
Eñ als Jhūs
dyt geseit hadde van die offer
hande die van buttē mytten
handē geschiet soe heeft hy ot
dat selue leerē eñ bewisen wil
lē In eyn gheestelicke offerhan
de Dat is dat gebet der myn
schē woe onderscheidē datter
is eñ wolde ot straffen vñietel
heit der gheenre die hem selue
rechtuerdich achtē myet alleyn
vur den luydē maer ot vur gh
de in hem selue betrouwēde
recht of sy oer rechtūdicheit
van hem selue hadde Eñ seit
dat in een mamer van een
ghelickenisse Alduś twe mȳ
schē syn op ghestōmē in dē tem
pel om toe bedē Die een was
eyn pharizeus dat was een
die hem het dunckē dat hi ghuet
eñ rechtūdich was Die and
was eyn openbaer sunder
eñ publicanen Die pharizeus
stonde nit vorste deel vandē
tempel eñ badt aldus by hem
selue Ick danck dy hef ick dat
ic myet en byn als ander my
schē toe wetē rouers ontrecht
uerdigte aūspeelders eñ by
sonder gelick dese openbaerē
sunder Ick vaste twe werf in
die weeke Ick gheue tien van
alle dat ic besitte Die publicanē
die stonde van veern eñ doesse
syn oghē myet op slaen in den
hemel maer hy sloegte vur sȳ
borst eñ seide Here got west
baermhertich my arme sun
der Ick segghe v seit Jhūs dese
openbaer sunder is gherecht
uerdigt ghegaen vandē an
derē dat is meer dan die an
der pharizeus die in synen
bleue is Want hy hem selue
in gheedē verckē vōrhef Ende
die sunder behet syn sundē
ontmoedelicke Daer om seit
Augustinus beter is ontmoe
dich beliddē in quaedē wert
kē dan hoverdigte ghoedern
ghe in gheedē werckē Eñ also
sluytē Jhūs dese parabele seide
hy Want die ghoen die hem vō
heeftet die sal vñedert werdē

En die hem vnedert die sal
vheuē werdē Die mynsche
Was dat een straffelicke ge
bet dat die phazizeus dede
in den wilckē hy gade danckē
de eñ laefdē van dat goen
dat hy hem gegeuē hadde
Scriptura Neen ic heb dy
vur geseit dat got nyet aen
en siet die offer hande Mer
hy mercket aen die persoen
die daer offert eñ dat herte
des goens die offerende is
Gelick men scryest van Abel
den rechtūdigē woe dat got
hem aen sach Jnd daer nae sy
offerhande Want doer die ge
namelicheit der persoenē wer
det die gaue behaegelich Die
pharizeus daer ic af geseit
hebbe wttē monde Jhū x' die v
houdichde hem seluē meer in
desen dochden recht oft sy vā
hem seluē gecomē warē dan
hy got daer af danckte eñ
gracie toe screef Waer om
merckelickē Jhūs geseit heft
dat hy seide Ick en byn nyet
gelick ander mynschē ick vaste
twe werf ter wekē Ick betael
den tiende van alle dat goen
dat ic besitte nyet en seide hy
dat ic van dy ontfangē heb
gelick die heilige apostel scē pau
wels spreect eñ seit Vander
genadē gatz byn ic dat ic byn
eñ die gracie gatz is in my
seluē nyet Mer ic vmach al
dyngē in den die my stercket
Eñ op eyn ander stede seit hy
aldus Die wys is die en vblydet
hem nyet noch en beronie hē
nyet van synre wysheit Noch
die sterck is in synre stercheit
Mer in gade salmē glorieren
want die hem seluē pryst oft
vrechtūdicht die en is nyet ge
presen of gelaeft Mer die goē
die van gade guet getuych
geeft die is toe prysen eñ toe
lauē Moralizacie eñ leeringe
Wt desen soe werdē
alle mynschē geleert dat sy
hem oere gueder werckē nyet
beroemē en sullē Mer gade
toe geuē alle dochden Want
hy eyn vader der gystē is nye
mant en sullē sy vsmaeden
noch vdoemē want sy nyet
en wetē die heymelicke oerde
len gatz Noch hem seluē nyet
guet achtē want sy nyet en
wetē woe vaste sy staen Nye
mant en sal myshaepē in synē
sundē Mer ootmoedelickē sal
hy bekenē nyet houdelicken
onschuldigē: vgyffenisse sal hi
begerē Want seer lichtelickē
salt hem gegont werdē ist dat
hyt myt rouwe syns hertē
begert Die schoit gatz is altyt
bereyt die sunderē toe ontfā
gē tot gratiē omers oic vort
meer gracie toe geuē o guet
toe doen Als die heilige apostel
paulꝰ seit Daer die boesheit

bauē matē groet is gewest dair
heeft got die here syn genade
aūnloedelick in gestort toe we
tē bauē die goene daer die boes
heit nyet in gewest en is waer
om nyemant syn v̄dientē hē
seluē toe scrynē en sal Want
alleyn byder guetheit gades
comt dat wy v̄dienē moegē
eñ nyet vā ons seluē Eñ oic
en syn sy nyet toe achtē by dat
loen dat got synē wtūcarē
daer vur geuē sal Eñ alsoe
is vort tot merckē wt deser
parabolē dat elick mynsche
die biddē wille sal drie dyngē
in syn bede doen Die eerste
is die belydynge synre sundē
eñ gebreckelicheit Dat and̄
is menigerley gebet eñ ꝑ be
geerte des goens dat mē be
hoeuet Dat derde is dancber
heit die mē gade seggē ende
bewysen sal vur syne gratiē
eñ waeldadē gauē eñ gystē
die hy gegeuē heeft wt synre
myldicheit

Eñ aldus prekende ende
leerende sadt Jhūs indē tem
pel tot aendē auēt Eñ alst
auēt wart soe en was daer
nyemāt die hem ontfynck
Eñ want hy noch nuchterē
was soe is hy weder in bet
thanē gegaen myt synē disci
pulē Eñ dat nyemant Jhūs
en ontfynck daer toe synt
twe saken gewest Dat eerste
want hy soe strangelickē ge
predict hadde eñ geleert Eñ
eenē yegelickē die waerheit
seggēde eñ syn gebreck toe
kenē geuende Soe dat sy op
hem eyn weder sien hadden
Want gemeenlickē als mē
dē ludē die waerheit eñ oerē
ōwille seyt soe v̄onwerdygē
sy Ten anderē want toe ver
moedē is dattet wt gecomē
was dat die oūstē vand̄ stat
geslaetē haddē Jhūs toe vangē
Doe en dorste hem nyemāt
om des willē toenē van syn
re sydē toe wesen Eñ v̄dach
ten daer om in dē sy hem ōt
fangē: dat sy myt hem ver
slagē oft gevangē soldē wer
dē O wat wonderlicke mu
tacie eñ v̄wandelynge van
der gemeentē was dyt Des
morgens liep hem alle mā
tegen jnd des auentz en dorst
hem nyemant toe sprockē
oft ontfangē Hier in sollē
alle mynsche hem spiegelen
die vander gemeentē v̄he
uē werdē Aldus is die gades
soen die des morgens als
cōnick in gehaelt was Eñ
die optē seluē dach die sieckē
gesont gemact heeft eñ die
blynde siende: weder hongerrich
tot marthē herberge ge
gaen toe bethanē Die myn
sche Dat was een seer on
dancbaer volck Scriptura

Het is waer eñ daer om sien wy noch m hem luyden die pyne oere ondanckbaerheit wose sy dinckt syn eñ leuē al om in eygendom m groter blyntheit oere herte Eñ dat van anxte wegē Ihū nyemant herberge en dorste dat mach mē hier by merckē Dat m deser selu nacht een meckrich wijs mā van den phariseen tot ihelin totte gebūdē here gecomē is genaemt Nychodemꝰ eñ dat hy by nachte quam is toe merkē dat hy dat van anxte dede Want anders soe hadde hy Ihū wael ontsaē ge ost by daghe tot Ihū gecō mē eñ licht der rodē opsat ontdeckt Eñ heeft Ihū groe te gotlicke dynge gevraget Daer op dat die suete hē hē heeft geantwaert ind syn ly dē eñ sterue geset Eñ voert ootmoedelickē geleert ende onder wesen heeft wose een die behaldē wilt wesen inont ander werf geestelickē geba rē wesen Die vur seggende syn lydē eñ sterue alsoe vur geset is mt xxiiij capittel Eñ aldus was die suete Ihūs dagelix dat volck leerende apenbaerlick m ihelin tot des heilige wittē donredages toe Eñ dat gemeen volck mytt vrachte eñ suetheit symre leermge haestē hem des mor gens vroe toe comē mde tem pel om nae Ihū toe horē die waerde des leuens ¶ Gebet O almechtige got vleent my arme myssche dy gelactē of achter geblenē dat is dy myt ynmacheit offer twe minn tē Toe woetō dat lichaem eñ ziel die is van dy leb Op dat is m beyde dy dienē eñ behaegen mach Ontfermt my ellendige want is en by myet gelück on telück ander dynē knechtē die glorioes syn by vdientē d' recht verdicheit Oost ore alb mēnich anderē die nae die sunde pe netentie doende ynich en de deuoet syn gewordē O got west genadich m arme sun dige myns selfs eñ aensiet my mytte ogen der outfermher ticheit Daer mede du aen ge sien hebste den apenbaeren sunder: op dat ick myt waer achtiger ootmoedicheit des hertē des mondes eñ des werckes vdiene vur dy gerecht verdicht toe wōdē Eñ mytte ootmoedige mysdse vhemen toe werdē Amē ¶ Dantē vijfen boem den Ihūs vmale viden Eñ van den hoysdenē die Ihū sien woldē dat volcke ge schiedē des dachs nae palmen alb des manē dachs ¶ Dat C eñ xix capittel

Des anderē dachs des morgens toe wetē des maenē

dachs is die gheedertierē Jhūs
nae ihrlm weder gegaen
Ende op dat syn
discipulē m dē geloeue gesterct
soldē worde Ende alst dat sy
wetē mochtē dat hy mechtich
was syn viandē toe doen
vōdoerē ende toe nyet gnāde doe
is hy aen eynē vijgē boem ge
gaen bijdē weghe staende Ende
als hy den vijgen boem sonder
vrucht vant Ende ter stont aen
siender oghē is hy vōdoemt dat
wilck ons allē tot eynē exem
pel is toe wetē Dat die goede
die gheyn gheestelicke vruchten
by ghedē wertkē voert en brē
ghē Dat die selue geestelicke
vōdoerē ende mytte dunckerē mēs
schellē eewelicke vōmaledyt sullē
werdē Ende als Jhūs m die stadt
quam soe ghinck hy m dē tem
pel nae synre gewontē om
toe doen dat goede daer om
dat hy gesent was Ter selū
tijt soe syn ghenesst toe ihrlm
heidene van bethsaida om re
uerencie der feestē Die welcke
als sy horde seggē van die wō
derlicke wertkē die Jhūs dede
Doe begeerdē sy hem toe sien
Ende sy ghinghē tot philippū dē
apostel die vā oere kennisse
was Ende want sy hem selue nyet
en betrouwedē werdich toe
wesen tot Jhīm toe tonnē oft
schē aen toe spreckē: soe baedē
sy philippū Als ey mydderlaer
dat hy hem helpē solde by Jhīm
op dat sy hem sien ende horē mocht
tē Ongrote blyntheit ende vhardt
der oghen sy hebben xpm Jhīm
dagelicx ende altyt by hem mydē
gehadt ende hebben syn predica
cie ende leeringhe vōmaect Ende die
heidene hebn myt groter neers
tichheit daer om gearbeit dat sy
mochtē Jhīm sien ende horē Dit
luyde heeft dyt gheset dē heilighē
apostel andries Want andreas
die eerste gheroepē vandē discipu
len was: Ende die doen was die
philippus tot Jhīm gebracht had
Oer dat hy buitē raet synes al
ders myet doen en wolde Dese
ij syn toe samē tot Jhīm gegaē
Ende hebbē hem vnr geleit die
begertē der heidē Mirakelzaec
Geestelicke mathēē vōstaē
bn dese twe apostelē twe mydē
dele die wilcke den mēschē by
Jhīm brengē tot synre heerdē ende
hulde Philippus is soe veel gheset
als eyn mont der lantē Waer
by vōstaen wort dat vōstant ende
bekentesse Andreas is in duytsche
manieck waer by beteickēt wort
die cracht der begeerlicheit ende
des willē Doer welcke ij toe we
tē dat vōstaent ende wille soe mach
eyn eygelickē by Jhīm tonnē
Ende als Jhūs die begertē der
heydenē bekendē ende m synē gheest
merckende die bequaemheit ende
disposicie tot synē gheloue die i
hem luydē was Ende want hy

wiste dat die bekaernigte ō hey
ene mackende was ¶ Die nae
synre passie gheschiedē solde soe
spraeck hi eñ seide ¶ Die vre die
comet dat die soen des mēs
schen gheclarificeert sal wer
den eñ hy seyde wolde mē
neb it langhe tyt gearbeit
om toe wynē die lodē eñ die
scapē des ~~huys eñ~~ volcks
van yrahel toe vergaderen
eñ sy en wyllē ni my myet
gheloeuē ¶ Nv soe comē die
heydenē eñ by den sal gheclari
ficeert werdē die soen des
mynschē auernipts vurgaē
der passiē ¶ Want doer die
passie is Jhūs die soen ghe
glarificeert myt leuckē
eñ myracklē die doe ghe
schiedē in synre opūrsyn
ghe eñ opuart ten hemel
eñ doer die openbare pre
dicatie synre gheloeuē eñ
naimē aūi alle die werlt
Mer dat syn heilighe passie
eñ dat vur ghaen solde
dat bewyset hy myt deser
ghelickenisse ¶ Ten sy dat dat saet des
tarens nider eerdē vallē
de daer in myet steruet toe
lwtē doer die vochticheit
der eerdē soe blyuet alleē
sonder vruchte ¶ Mer vsst sa
ke dattet nider eerdē sterft
soe brenghet veel vruchten
wort ¶ Alsoe wolde hy seyghē
van hem selue dat synē naē
onder die heydē vbreet solde
werden nae synre doot eñ
myet daer toe voer ¶ Eñ dit
seyghende vander doot die hy
lyden solde ~~si~~ eñ wolde heeft
hy synē discipulē oet doer toe
gheleerdt ¶ Dat sy die outstap
pē nae volghē solden ¶ Eñ seide
die ghoene die syn ziele dat is
syn lenē in deser werlt lyef
heeft die sal sy vlesē mer die
sy hier vlyest die sy vynden
in dat ewighe leuē dat is toe
seyghē ¶ Doe wie der werlt le
uē wilt in eertschē ghuede eñ
tot vleischelickē begeertē syn
ghenochte daer in settende is
oft syn leuē vur ghade myet
en ghenet alst noit is ¶ Die sal
syn ziel vlesē toe wetē dat hy
dat ewighe leuē myet en sal be
syttē ¶ Mer "wie" soe hier syn le
uē haet verriēde hem seluen
entreckende die welden der
werlt eñ die sundighe wael
lustē die sal in ewicheit myt
ghade leuē ¶ Voert meer dat
wy Jhūs nae volghē sullē in
synē lydē dat bewyst hy myt
redenē voert brenghende een
exempel van hem selue seg
ghende ¶ Doe wie my dient dat
is die myn dienre begeert
toe syn die volghe my nae toe
wetē ghelic eyn dienere synē
hē schuldich is nae toe volghe
eñ soe waer ic byn daer sal

myn dienre ont syn toe we
tē die my ghetrouwelicke dient
ēn nae volghet daer om seit
soe Dauwelb Iaet ons bewy
sen als dienarē ēn knechtē
xpi Ihū syn exempelē nae
volghen want hy doch die
ghoen is die syn knechtē myet
ontgelouth latē en wil wāt
hy sy by hem stellē wilt toe
syn Doch wat mach hi ghrot
ghenē wat mach yemant
ghroter loen begherē dan
dat hy altyt by synē heerē
ēn hem ghelick werdē Ihū dā
seit hy vort Doe my dient
toe wetē my ghehoersam
synde ēn my nae volghende
myn vader die m dē hemel
is die sal hem eerē toe we
tē in den dat hy hem stellē
sal toe syn by synē eymghē
soen Ihū als hy dese waer
de ghesprackē hadde soe wort
hy m hem selue ontset ende
beroert ēn seide

Myn ziele dat is my synlic
heit die is ghestoert in my toe
wetē om ghedachtemisse van
dē toecomendē bitterē dont
Hier tot leerende synē disci
pulē dat al ist natuerlickē
dat een mynsche nae synre
synlicheit beroert wort om
emich natuerlick quaet dat
hem aenstaende is Nochtā
en sal hy myet achter laeten
dat ghoen daer hy van ghe
toe ghestichtet is Daer om soe
seit hy vort Ihū wat sal ick
segghen toe wetē om dē dont
toe ontghaen den ic nochtās
myet vlien en wil Hier ick
wil my willich makē ēn dan
m ghevē om dat ghebo t vā
mynē vader Daer om O
vader sachtē macke my dat
is staet my by m deser vrē
want daer om byn ic comē
op dat ic lydē sal om d my
schē salichheit Myttē als hy
dyt ghebet ghesprackē hadde:
soe quam daer een stēme vā
dē hemel seghghende Ick hebbe
dy daer ghemaect toe wetē m
dynre ghebeurtē Ick sal dy
noch daer mackē toe weten
m dyn vērnyghe ēn opnaert
ten hemel Dese stēme vōsto
de Ihūs want hy vōstonde die
ēn bekande die stēme syns va
ders ēn die ghoen die m hem
ghelooftē Hier sonnyge vātē
schārē die en vōstondens myet
ēn hoerden dat ghelupt en
volden sy die tracht deb ghe
luytz myet en meendē dat sy
eynē donre slach ghehort had
den Die anderē eyn wenich
meer vlicht van vōstande m
meendē toe hoeren eē stēme
des engels Want sy meen
dē dat hy eyn puer mēsche
ghewest hadde Ghelick die den
derē daer die engel ghatz ēn
myet ghot selue toe ghesprackē

hadde Dm alle dese m ēy war
achtyge kēnisse toe beengen
Doe sprack Ihūs tot hem hy
ven aldus Een mve vlees bo
ren stȳme hebdy gehoert sy
en is om mynē wille myet ge
scheit Want it m mynē vad
syn ēn geyn stȳme en behoef
ue om toe kēnē synē willen
Oer om dat gy wettē sult
dat it van gade gecomen
syn doer dat getuyghenisse
der stȳnē Daer om heeft
mȳ vader dese woerde ge
sprakē Ēn want hy geseit
heeft van symre clarificatiē:
soe heeft hy die maniere wt
legghē willē ēn seide Nv sal
die prynce deser wērlt: dat
is die duuel wt gewozpē wer
den toe wettē wt symre heer
lichheit der besittynghe des mȳ
schelickē geslechtes Ēn als
it vand eerdē vlyenē woerde
toe wettē mdē cruce: soe sal
it alle dynghē nae my trecke
Want Ihūs doer syn vlyessin
ge mdē cruce dē mynschē m
wen beslatē syn alre creatu
rē propriecteitē ēn getraghē heeft
wt die bandē der sundē Ende
wt die gevanckenisse des du
uels dē roof weder haelende
d e die duuel gerooft hadde
Die inwyschē Waer om
wolde onse here Ihūs ēn sa
lichmecker sterue mdē cru
ce ēn i die lucht vlyenen synde

Structura Mozalizatie
Doer die sunde ēn myssdact
des mȳschē: soe waerē besmet
alle die elemētē waer om it
noet was die alle toe reyn
ghen die eerde heeft hy gerey
nicht want hy daer myt sy
nē gebūdē voetē op gewan
delt hadde die waterē heeft
hy gereynicht myt dat hy
daer in gewasschē ēn gedoopt
is ēn daer op gewandelt had
de die lucht heeft hy dan
hier mede purgerē willen
dat hy in die lucht vlyenē wart
Ēn synē gebūdē heeft dar
op gheseuē heeft in die han
den synis hemelschē vaders
Ēn als een gelick als een die
toe velde trecke tegē syn vi
andē Doe heeft hy vlyenē die
bānere des cruces en is dan
in vlyenē doe hy tegē den vi
ant rychte wolde Dat vuyt
heeft hy naeder hant gerey
nicht als hy in een gedaente
van vuyrrighe tonghē synē
heilighē geest gesent heeft op
synē apostelē nae syn hemel
wart Ēn noch om meer and
redenē die toe lanck werē
toe vtellē Dy is mdē cruce
gestorue: op dat hy die stan
de des holts af doen solde Ēn
daer myt wtgerechtē armē
gehandē om toe ontfanghē
alle die goen die tot hem
solden willē comē Op dat

elick hem aen sien mochte
xp̃ũ ghenen onschult hebben en
mochten der sālicheit ghelick
Moises in eyn fyghuere inder
woestyne eyn coperē serpent
op eynē stock vhenē hadde op
dat alle die ghoen die van de
sen slanghē gequetst waren dor
dat ghesichte vander metalen
slanghē ghesont mochtē werdē
xp̃ũ alb Jhūs dese redē ende
menighe meer ghesēt had
de eñ teikenē ghedaen had
eñ noch eñ ghelofde sy myet
in hem die meeste hoep Noch
dan warē daer sōmyghe vā
den peynte eñ priesterē die
wilcke in hem ghelofdē meer
sy en dorstēs myet apenbaer
syn Want sy vreesē dat sy vt
ter synagoghe soldē gheworpē
werdē Ost toe bāne ghedaen
nae dat die prynte der lotē
ghesaecte haddē Want sy voel
lieñ haddē die tytlicke werlt
lick eere dan die hefde ghnz
Alst noch dur wile in deser
werlt ghestiet: dat mē die mys
schē meer vreeset dan got xp̃ũ
in een teytkē dat eē kersten
mynschē hem myet schaemē
en sal ghnet toe ghedoen om be
ryspringhe vanden myschen
Doe teikenē hem die kersten
myschē alb men leest dat heilige
ewanghelliū mpt eyn teiken
des cruces in oer vurhoest xp̃ũ
want sy die strande des cruces
vwonē hebn Alb die heilige a
postel Pauwel⁹ seit Ioy pre
dickē xpm die ghecruyst is dat
welcke eē sconde is mē onge
der loden xp̃ũ een ghecktheit
mar die heydenē nyt sy veern
van my seit hy voert Dat ic
my vrouwde in nyt anders sette
solde dan mt cruce xpi Jhū
Doer wen my die werlt een
cruce is eñ ick der werlt Alle
Jhūs dese warde gespraken
had want hy bekendē der lotē
herte eñ die tyt syns lydens
noch myet gecomē en was Doe
week hy verē taern ind gyne
myt synē discipulē des mentz
weder om rot yhelim tot bethanie

Heere Jhū xpi Gebet
ghenet my dat ic myet alleyn
en hebbe die bladerē Dat syn
die waerde eñ achtinghe ende
der rechtūdicheit mer die ver
vruchte der werckē Op dat
ic myet mūmermer en lope in
maledictie van dy verlent
my dat ic alb een waer achtich
dynre dy nae volghe nae mynē
vmoeghē Op dat ic vdiene toe
sien daer du biste xp̃ũ tret my
nae dy Ic ghiede Jhū myet en
mout my trecke suetticheit der
werlt mer trecke mout my
die suetticheit dynre mmen
mytty altyt in den hemel mout
myn mēnighe myt my inder
eerdē mout syn ghedueritz
dy beschermysse Aenhangen

moit ic dy ~~beschermenisse~~ on
uerscheidelick dienē moit ic
dy volstandelic suekē moit
ic dy getrouwelic vyndē moit
ic dy oerbaerlic besittē moit
ic dy ewilick mȳ coniuck mȳ
got Amē ¶ Een para
bel van ij soenē die van oerē
vader inden wyngaert ge
sant werdē ¶ Dat Cēn xx capit

Des anderē dachs
hier nae als als
op den dynxdachs
des morgens N

Doe gynck die suete Jhūs
weder wt toe Jhrlm waert
geyn tyt vlyt noch arbeit ach
ter latende om toe leerē ēn sa
lich toe makē dat ioetsche volc
nae dat abraham vuertyts
gelouet hadde Doe gynck hy
weder bydē vygē boem den
hy den vledē dages vmaledyt
hadde Ēn die discipulē sagen
dat die boem geheelick en al
vdorret was waer by sy bekē
dē hem toe syn een autoer oft
meester ēn begȳner ēn regeer
der der natuerē den die nae
tuerē des boems gehoersam
was Ēn als Jhūs toe ihrlm in
den tempel quam ēn sadt ~~die~~
daer onder syn discipulē ende
scharē des volcs Doe syn tot
hem gecomē die pryncē der
~~[illegible]~~ priesterē myttē werlt
lickē pryncē ēn pharizeen om
hem toe vragē Ēn nyet ō wat
wat van hem toe leerē Want
sy die bekende waerheit apē
baerlickē wederspracke ende
wederstondē Mer om hē toe
tempterē of sy enich wort
van hem mochtē gecregen
hebȳ waer af sy hem haddē
moegē wroegē ēn oerdelen
ter doit Als eynē die tegē got
gesprackē hadde blaspemie
Ēn sprackē aldus tot Jhūs
Segt ons in wes macht doet
stu al dese dyngē die du gedaē
hebste Ofte sy seggē wolden
Du predickes: du doepste
du vsmaetste dat volck du
beryspeste ēn strafste ons
leuē ēn gebaedē Du coemste
hier ten leestē ēn myt ge~~wel~~
welde dryues du die copers
wttē tempel ēn werpes om
die tafelē myttē gelde Ēn doit
ste meer ander nye vreinde
dyngē Wy hebȳ dyt lange
lange genoch patientelickē
geledē ēn al latē toe gaen ō
dat wy sien wolde dat eynde
van desen sakē Wy en wyllēt
nyet langer lydē noch aldus
latē toe gaen ons behoert
daer vur toe sien dattet volck
dat wilck onder ons gesettē
is nyet vleit ēn ~~bd~~ bedrogē
en werdē Doer eenige val
sche prophetē gelick ons in syn
re wet doer moyses gebaedē
heeft Ēn want wy nyet en
wetē van ween gy syt segget

ons wy willent van wetē
in wat machtē doetstu alle
dese vur genoemde sakē eñ
wie heeft dy die macht gege
uē dyt toe doen Jhūs en heeft
hier op geyn slecht antwaert
gegeuē want hy hem duck
wile teickenē genoch bewesen
hadde eñ wttē scrifturē getuich
nisse gehaelt hadde om toe
proberē syn macht sonder
lynge op eyn tyt als hy seide
Weert dat sake dat gy moy
ses geloefdē gy soldet my oic
billicx geloeuē Want vā my
heeft hy geschreuē Eñ op eyn
ander tyt die werkē die ick
doe in myns vaders name
die geuē eyn getuych vā my
Waer om hy op dese tyt myt
vragē totter vragē geantwort
heeft eñ seide aldus Segget
my die doepe Johānes bap
tistē vā wen ist die gewest
Heeft hy die macht gehadt
van gade of van den myn
schen dat is van syns selues
v̄metenheit butē dat geboet
gatz Dy bedachtē eñ bereydē
hem op dese nye vrage nyet
dat sy die waerheit daer af
nyet en wistē Mer want sy
perplex eñ v̄slagē warē tus
schē ij sakē die waerheit en
woldē sy nyet belien Eñ die
loegē vreesden sy toe seggē
Haddē sy geseit dat goen dat
iohānes gepredict eñ gedaē

heeft dat is van gade Doe
haddē sy myttē oic belydet dat
die macht xp̄i van gade war
gewest Want Johānes daer
getuychnisse af gegeuē hadde
Eñ dat Johānes syn macht vā
der eerdē ontfangē hadde en
dorstē sy oic nyet seggen om
vreesen wille van den gemeyn
en volck Die wilcke aldē meest
tē hoepe van Johānes gedoept
warē die wilcke solde hē luydē
gesteent hebn̄ Want sy dat
wael wistē eñ geloefden dat
die macht Johānes van gade
was alsoe antwaerdē sy Jhūs
eñ seidē Wy en wetens nyet
dat wylck gelogen was Hier
op seide Jhūs eñ ic en sals v
nyet seggē dat ic weet van
my toe weten in wat macht
ic dese werkē doende byn
want gy nyet bekēnē en wilt
dat goene dat gy weet Eñde
want sy die waerheit nyet be
lydē noch v̄staen noch horen
en wolden Doe heeft hy geseit
by een parabel eñ gelickenis
se daer wt bewisende woe dat
ryck der hemelē die gotlicke
waerheit Die ewige salicheit
vandē iodē genamē solde w̄
dē Want sy hem des ōwerdich
macktē eñ gegeuē werden
den heydenē

O

Et was seit hy een man
die had twe soenē Eñ hi gync
tottē eerstē eñ seyde Doen gāck

ghanck hene huydē toe werckc
m mynē voyngaert Die soen
antwaerden synē vader on
betaemelick seggende Ick en
wils nyet doen Nyer ter stont
daer nae soe berouwende hē
de antwaert: Jnd ghynck noch
heen ēn dede dat ghoen dat
hem syn vader ghebadē had
Die vader ghynck des ghelic
kottē anderē soen ēn seide hē
ick doen ghanck ēn werckc
huydē m mynē voyngaert
Hy antwaerdē mylick wad
ic ghae alb wo om toe doen
dattu my ghebiedes Nyer hy
en dedes nyet Mā om hem
huydē wt oer eigen antwoz
dē toe vrowynē ēn toe straffē
Doe vrachdē Jhūs dē semoz
ēn alderē van der wet Wul
licke van hem beyden dūtt
v synē vader ghehorsam toe
syn ghewest Die ghoen die
mytē waerdē ghewerfert
heeft ēn doch dede dat hy
doen solde Of die ander
hy seidē die eerste heeft vol
bracht die wille synes vaders
Doe antwaerdē Jhūs ēn
seide Got die heer heeft twe
geslechtē van volck ghehadt
Die heydenē die die eerste
ghewest syn die ioden die
nae vandē heydenē vschey
den syn allē mysschē Doe
wael dē eynē alb dē anderē
heeft hy ghebaedē gheghenen
om toe arbeidē mdē voyngar
de deser werlt mden voyngar
de der synē des hchams Nyer
die heydenē syn seer ongc
hoersam ghewest mytē erst
tē den ghebaede ghatz Nyer die
ioden ontfyngen sy wllick
Nyer nae vsmaedē sy se die
dut wile aū tredende ēn altoes
rebel synde Sonderlynge tē
leestē alb sy Jhū vsmaedē
den wil dkē die heydenē ont
fyngē Hier om seide Jhūs
mt sluytē van dese parabole
Ick segh v vur waer dat ryc
ke der hemelē sal m ghenae
mē werdē Jnd sal ghegheuen
werdē den volck die die vr
vruchtē des ewigē ryches
doen sullē Ick seggge v die
vrouwē die mt apenbaer
ontwysch ēn onsuū syn ēn
die ghenigte ōrechtūdigte apē
baer sunders Dese sullen
v vur ghaen mt ewige leuē
toe wetē penetentie doende
Mā gy sult daer buttē staē
Johānes is ghecomē m ghro
te penetentie: gy en hebt
hem nyet ghelouē willen
Nyer sy hebbē hem ghelou
net v Jhūs sal ndel ghelatē
werdē ēn die salichcit sal
anders waert ghaen

Parabola

Ey desen eerstē soen die des
vaders ghebot eerste weder
seide Nyer naemaels dede soe

werdē betreckent die ſmiders myt quadē leuē got weygerē toe dienē ayer naemaels pe netentie doen ēn dodydelic ke werckē ¶ Der by dē tweē ſoen die ſyns vaders wille ghelaefdē toe doen ēn myet en dede Hoe wōden betreckē die ghoen die dodydelickē ghelauē toe werckē mer ſy en doens myet Alſ quade religioſe ēn geeſtelicke luyde die argher ſyn dan leecke penetentie doende Hot deſe parabel dā ſoe wilt Jhūs leerē allē myſchē dattet veel beter is een dynck myet toe ghelauē ēn dodi toe doen ¶ Dan dat toe belauē ēn myet toe doē Veel beter ſoe iſt mdē werlticke ſtact ghebleuē Jnd daer m waer ghelceft Dan den geeſtelickē ſtact aen ghenamē ēn den quaelickē ghehaldē Daer om ſiet elck waer toe wat hy aen nemt Want daernae ſal hy redē moetē ghenē

Heere Jhū x' ¶ Gebet

ghiedc leeraer ghenet my die waerheit mytter hertē toe ghelouē Ēn mytē werckē ēn monde die toe belyen alſoe dat noit is Der quader geeſtē ēn myſchē hyſtrich heidē wiſelick toe ontgaen Geeſt my toe doen die recht uerdichet der natuerlicker wet ons hertē m ghetrynt

Ēn die gheſchreuē wet m den boeck ons ghegheuē ēn dyner wille m allē dynghē toe vol brengē Op dat ic vuer di myet vōdiene toe vērynghē pyne myt tē troeſtē ſoen ayer ontferm hertichet myttē eerſtē ſoen Geeſt my ont toe tryghē gra cie m der ſtrydender kerckē myttē ghoenē die waerach telic penetentie doen ēn ont fermhertick toe vyndē ghlo rie m der ōvrynhicker kercke

¶ Wandē vā hueerdē ¶ Aue wynghaerde Jnd vandē on rechtūdighē boeſē wynghaer deb Dat C ēn xxj capittel

Aut Jhūs geſet yadde m deſe p. parabole vandē ongehoerſamheit deb ſoens die ſyn Obedentie ghebaedē hadde toe ghelickē by dat doet ſchē volck Doe heeft hy een ander ghelickenisse bewiſen willē waer om ſy meer ſchul dich waerē toe werckē in die ghebaedē ghatz Ēn my toe ōt ſchuldighē haddē dan die hey denē Waer wt ſchynē mach die rechtūdicheit der werkē die aū hem ſolde gheſchyen Ēn wo langhe tijt ghebeurt is dat ſy in oere blyntheit ver donckert ēn vā lactē ſyn ghe weeſt van ghade Want ſy ſynē eenighē ſoen myet en hebbē willē ontfanghē Ēn ſeide

Saldus

Et was eyn P
vader des huysgesyns die
plantē eynē wyngaert eñ
groef daer om eynē grave
Eñ macktē daer om eynē
tuyn eñ stede daer in eynē
parse eñ tymerde daer in
eynē toren eñ v̄huerde dē
wyngarde aldus wael be
reit den acker luydē om eyn
seker rente des iaers Eñ is
in vern lant betaegē getae
gē Als die tyt quam dat mē
die pensie eñ die rentē betae
len solde eñ in manē soe sen
de dese man die heer vā dē
wyngaert knechtē totten
bou luydē die dē wyngaert
in huerē haddē om die rentē
toe ontfangē Eñ dese bou
luydē vandē wyngaert en
woldē nyet betalē oers herē
knechtē die sculdē die sy maē
dē van oers herē wegē Mer
sy tracteerden sy onwerde
lickē Dē eenē sloegen sy dē
anderē doedē sy den derdē
worpen sy myt steynē Eñ
als hem spyt gedaen hebbē
de eñ iniuriē hebbē sy se ydel
en wech latē gaen Die h̄e is
lydsaem eñ lanck sy̅nich ge
west Jud heeft noch ander
knechtē gesent Eñ myt desē
hebben sy geleuet gelick sy
myttē anderē gedaen haddē
Ten leesten sande hy synē
oynigē gebaerē soen tottē
die wyngaertz luyden denckē
de in synē sy̅ne sy sullē o̅mers
hem vreesen eñ schamē vur
mynē eenigē soen den ic soe
lief hebbe gelick my seluē Eñ
hem willickē betaelen die pen
sie die sy my schuldich sy̅ Die
wyngaerts luydē als sy sagē
den soen comē gedachtē sy ī
hem seluē eñ sprackē myt mal
tanderē Dyt is die eerf ge
namē laet ons toe gaen eñ
slaen hem doit op dat die
erfnisse ons geheel blyue vry
eewelick eñ erflick Want nye
mant en sal ons dan yt eissē
Eñ dyt aldus dynckende soe
namē sy den soen eñ sloegē
hem doit nu vrage ic v seide
Jhūs tottē pharizeē eñ pryn
cen wat sal die here vandē
wyngarde doen myt desen
acker luydē Sy anwoerdē
hem eñ seidē Die quade boe
se luyde sal hy toe nyet doen
eñ ter doit brengē Eñ synē
wyngaert sal hy v̄huueren
anderē bou luydē die wilcke
hem betaelē sullē willicken
syn vruchtē eñ rentē in oere
tyt Als die iodē in dese vur ge
schreuē maniere nyet v̄staen
de den sy̅ne der parabolen
die sentencie eñ dat vonisse
tegē hem seluē gegeuē hadde
Doe sprack Jhūs hem toe a
penbaerlickē eñ seide alsoe
salt oic myt v gescien Ick seg

v vurwaer dat ryck gatz
sal van v genamē werden
eñ gegeuen den volcke die
die vruchtē des rycx sullen
volbrengē Doe v̄stondē die
pharizeen eñ scryben eñ pries
terē eñ pryncē der iodē die
parabole Jhū dat hy sy van
hem seluē gesprackē hadde
Eñ sy begeerdē hem toe van
gē meer nyemant en sloege
hant aen hem want sy vrees
den dat gemeyn volck Eñ die
vre Jhū en was noch nyet
gecomē Die mynsche ¶ In
wat maniere hoerdē dese pa
rabole den iodē toe eñ sonder
lynge den pryncē der ioden
het syn voel eñ menigerlie fi
gurē eñ gelickenisse in deser
parabelē die wilcke wael be
hoefdē guede expositie

Scripura ¶ Moralizaci

Die vader vandē huysge
syne is got die heer die een
vader is van allē mynschē nae
der natuerē Want hy sy ge
schappē heeft hy is eyn vader
voedende alle mynschē Jnd hē
besorgende oer noetdruft hy
is vader regyment hebbende
aū alle mynsche Dese heeft
sonderlynge wtūcarē dat
volck van ysrahel in sy volck
hem toe wesen oer got Eñ
gelick een wyngaert myt
groter vlyt eñ neestigheit
heeft hy sy geplant Hy heeft
sy wt egiptē v̄loist Doer dat
roede meer geleit myt voel
plagē der luydē van egiptē
Eñ vort doer die wyde groete
dorre wildernisse spise vleis
eñ water mede besorgende
Jnd gebracht in dat lant van
beloftē myt groter victorien
van oerē viandē van alle die
goen die hem tegē quamen
Eñ daer heeft hy sy geplant
eñ beuestiget den tuyn der
wet heeft hy om hem gemact
om dat sy nyet aūtreden en
soldē die gebaedē Eñ dat sy
doer die hoedynge der geba
dē vrye solde wesen vandē
toe loepe der heydenē Hy
heeft een parse daer in geset
Dat is den dwanck der ge
baedē wt wilckē dat guede
geloent wort Jnd dat quaet
gepynt wort Eenē toerne
heeft hy daer in den wyng
gaert getymert Dat is dē
tempel als eyn toeuloch tot
die beschermenisse eñ hulpē
gatz Jndē wyngaert heeft
hy geseet acker luydē ende
ander arbeyders om den
wyngaerde toe regerē schoē
toe haldē Eñ die wynranckē
toe snydē dat is om dat volc
toe regierē in rechtuerdicht
die quade toe corrigerē eñ
wt toe radē Jnd die guede toe
beuestigen Got die heeft syn
knechtē die ꝓphetē nyet eyns

mer dut wil ghesent o dat volc
toe vmanē waerachtighe v
vruchte toe doen Hier sy leb
ben die pplete doet ghestaghē
ghetribuleert ghepleghet ēn
alle oere leeringhe vsmaet Te
leeste heeft got die heer synē
eynighē soen ghedeylt myt dat
deel der mynscheliicheit om
die vruchte toe eyschē vā de
sen wyngaert sy en hebn hē
myet wille kēnē Hier om die
ghroete ondanckbaerheit alle
des ghuets dat hy hem ghe
nē hadde om die ghroete myss
daet ēn sundē Want sy den
soen ghatz vmaledidē ēn hyn
gen m dē cruce sy syn vstroeit
ēn vmelt Ēn als die pphete
amos seit m die pſoen ghatz
Op dat vierde quaet vā nida
en sal ic my myet vsoenē laetē
want sy vcoelyt hebbē dē recht
ueerdighē sonder ghelt Dy en
hebbē lant noch prynte sy en
hebn noch vryheit noch eere
priester of sacrifitie tempel
oft stat Ēn dat alre meeste
quaet dat sy hebn dat is dat
sy m een vliarde blyntheit sy
ēn myet tonē en willē tot kē
nisse der waerheit Ite by
desen wyngaert mach mē
die ghestelickē vstaen eens
ighelickē ziele Die got den
mynselse vhuert heeft om
vael toe offenē Inde daer
mede vruchte v ghueder wert
kē toe doen Ēn veel vdientē
toe cryghē vilcke ghuede were
kē syn als rauckē deb wyn
ghaerts Hier af seit Ihesus
inuis Dat ons dese wyngaert
vhuert is op dese condicie
dat wy ghade vruchte ghenē
sullē m synē tydē Ēn dat wy
altyt sullē weten wat wy
spreckē oft doen sullē Gebet
Heere got vader deb hms
ghesyns alinechticheit Die den
wyngaert dyure kerckē v
huert hebste den prelatē om
toe oeffenē Op dat sy die sm
dē alb doernē vtraedende
Ēn die dochdē alb ghuede saeit
in saeynde vruchtē der ghue
der werckē makē solde m hē
selnē ēn m dē onder saetē Dat
sy dy weder ghenē die vruchte
deb herte deb mondeb ēn deb
werckis Ēn dat sy dyure
mogentheit belaeghē i vrucht
baerheidē der vruchtē Ēn
dat sy myth ten eynde ont
fermende rustē monte m dē
ryck nae dē arbeit deb teghē
waerdighē leuens myt dynē
vtūcarē Die wael ēn ghe
trouwelickē gearbeit hebn
Van die bruloft deb Anē
commeb Dat Ē xry tā
Als Jhūs doert vt
leghē van desen
parabelē berwesē
hadde Voe dat
die ioden die wilcke vā ghode

sonderlinghe gheroepē warē
soe arch eñ boes ghewoedē
warē van leuē eñ werckē
Dat sy onwerdich waren
toe besittē dat goen daer sy
principalickē toe gheroepē
warē Daer die ander dyn
ghē die hem tytlickē ghegenē
werdē eyn figuere af wa
rē Daer om heeft hy soe
voert voer eyn ander para
bel bewisen willē Noe dat
alle mȳschē gheroepē syn ō
toe comē toe besittē dat ryck
der hemelē Eñ hem allen
wet daer toe beriedē on
sullē Eñ seide aldō

Dat ryck der hemelē dat
is dat wesen die voert ghanck
eñ hantermighe der heiligher
kerckē Als sy noch mder
wisdersteyn in die temptacie
deser werlt is Eñ is ghelick
eenē mȳschē eynē cōnick
die welcke bruloft heeft ghe
mact synē soen Dat is ghe
lick alst mdē bruloftē toe
ghescheen plach soe is die ghe
segentheit der heiligher kerc
ken Die mynsche die cōme
is ghot vader m der ewicht
al en heeft hy die mȳsche
lickē natuere m synre
persoenē met vēnicht
noch al en is hy oec met
in een ghedaente vñ eynē
inwnschē ghesien Dan doer
die figuere der entelē ayer
want dat ghotlicke beelde mt
beghinsel der creatuer alder
properste in dē mnschē in
ghestort eñ ghefigurcert is
Hy heeft ghemact wort ge
noemt eyn cōnick toe wesē
want hy is ghecreert alle dyn
ghē Eñ gheyn dynck en is dat
vur hy syn regnuent ghen
mach Hy heeft ghemact bru
loft synē soen in die tyt alst
die soen ghatz die mȳschelic
ke natuer aen ghenamē had
heeft Eñ oec in die tyt alst die
heiligste kercke mden cruce
myt xpō als oerē brudegom
vēnicht is Met syn oec and
hemelsche verscheydē ost bru
loftē duer niēmghenley ghenich
tē vur ghesett werdē als die
heilighe leeraer sēc Augustin
seit Leuē salichent doch de
aūuloedicheit alles ghetz
ghoede eer vrede eñ al dat
mē begreepē mach Hier mde
bruloftē en is gheyn ongheh
noch ongenochte ghelick in
desen mdē beschreuē wort toe
syn Want dese verscheydē eȳ
figuer syn der toe cōmēder
verscheydē Dese cōmdi heeft
wt ghesent syn badē om toe
noedē luydē ter bruloftē De
se badē syn die patriarchen
eñ ꝓphetē d'er alder wet die
welcke vur ghegaen syn toe
roepē die mȳschē tot die tyt
licke eñ ghestelick bruloft Eñ

daer doer hem toe bereyden
tot die ewyge bruloft Dond
unghe heeft hy dese knechten
ghesent totte lodē om hem toe
tē̄ondighē Die toe comst xpi
m dē vleysche Jnd die salichen
die daer wt comē solde Ēn
sy en woldē nyet comē wāt
sy doer alle die ō̄manighen
der ꝑyhetē nyet ghelouen en
wolden dā die waerachtighe
toe comst deb soen ghatz Hy
heeft noch meer ander knecht
ten ghesent toe wetē die apos
telē eñ ꝑyhetē Ēn sy en hebñ
nit die ō̄manighe nyet ghacht
hier sy syn ghyghāē Die eyn
n syn dorp Die ander tot sy
tōmēscop Wat hier by toe
ō̄staen is mach mē merckē
wt die ander parabele deb
auētz mael die vur ghesett
is Ēn die sōmyghē hebbē deb
herē knechtē ghehaldē eñ heb
ben sy doot gheslaghē Als die
cōnck dyt ghehoert heeft soe
is hy gram ghewordē añ die
ongehorsamighe lude die hy
tot synb soens bruloft ghenoet
hadde Ēn sonderlynghe auer
die ghyn die syn knechtē soe
gruelickē ghetracteert haddē
Ēn die doot slegers heeft hy
ō̄dozuē eñ oer stat heeft hy
ōbrant Ēn als dyt gheschiet
is ghewest Doe spzack die cō
nick tot synē dienarē Die
bruloftē syn bereit ghewest
myn ossen syn gheslaghē my
voghelen syn toe ghemaect ghe
west Jnd yt is al bereit ghe
west kyer die ghoen die ghero
pē syn ghewest en syn nyet
weerdich ghewest toe wetē ō
die werscop toe mutrighen
Die myschē Zeght my wat
ist dat hy seit my ossen ende
voghelē synt doot ghewest Scri
ptura Morahzatie
Alb heeft die cōnck ontba
dē synē ghastē die hy ghenoet
had ter weerscoppē of hy sey
ghē wolde Jdz heb my maeltyt
bereyt Dat is dat werck
der aēneemyghe deb myschē
lickē vleysche is gheschiet Die
sacramētē heb it in ghesettet
Die leerē waer doer die ziel
ghespuyst sal werdē heb it ghesp
baert Die ossen dat syn die
vaderb deb alden testametb
ghesct onder dat nack der wet
eñ myttē hoerē oere stren
ghicheit rakende Ēn die voghe
len dat syn die vaderē deb
nyē testamētb die wildich
hoeghen vloghen doer daere be
kēnissē eñ myne reuelacien
Die vet ghemaect syn doer die
vetticheit der mynē dese synt
ghedoot want sy synt ghestorue
in eyn ghetuyghnisse der waer
heit eñ vur die salicheit der
mynschē Ēn jt is al bereit wat
tot die salicheit hoert weer
want sy hem onwerdich ghe

mact hebn̄ deser werscapen
soe en sullē sy die suetticheit
hier af nyet smackē Daer
om seide hy tot synē knechtē
dat syn die apostelē eñ disci
pulē doer die reuelacie Wāt
die iodē nyet hoerē en woltē
dat gy roepende syt gaet aē
allē wt gangē der wegē Dat
is gaet in allē hoeckē d̄ werlt
tot die goen butē der wegē
der wet gesetē syn dwalende
in al oerē gangē Eñ alle die
gy vyndet toe wetē mā wyf
ionck alt geleert ongeleert
ryck arme edel on edel ge
sont cranck poerters eñ dorp
luyde sonder wtnemēge d̄
p̄soenē ropet sy altoe samē
tot die werscop Dat is tottē
gelove xp̄i in dat geselscop
der heiliger kerckē want
nyemant die wil daer butē
geslatē en is Die knechtē die
synt wt gegaen dat syn die
apostelē eñ in oerē stede alle
leeraers eñ predickers in d̄
heiliger kerckē Eñ hebben
v̄smaet alle dat sy vonden
guet quaet woe sy waeren
blynt ~~[illegible]~~ lam nyemāt aū
geslagē Eñ leydensy totter
bruloftē want in die v̄gaed̄
nige der heiliger kercken
als sy noch in dese werlt is
Doe comē daer guede eñ qua
de al ist dat die quade afge
snedē sullē werdē Eñ in die he
hemelsche kerck in die stat der
victoriē nyet mede in gaen
en sullē Want alle dat goen
dat besmet is dat moit daer
butē blynē Hier syn sy ond̄
een eñ lydē hem tot dat die
tyt der afscheydynge comt
Als dese gastē al v̄samet syn
soe is die cōnick toe wetē got
in der ewicheit want dat leste
oerdel daer hier af gesprac
kē wort Dal geschien doer
die mȳschelicheit xp̄i als doer
een instrumēt jnd die hoge
loefde got is eyn principael
werck mā des oerdels Als
dan die gastē gesetē syn ge
weest soe is die cōnick in ge
gaen om toe beschouwē syn
gastē Dat is hy is gecomen
ten oerdel om toe onder suec
kē die goen die hy in syn wer
scappē genodet hadde die gey
die doer dat doepsel in gegaē
syn Woe sy gestelt syn elckē
toe ondersueckē sȳ herte Eñ
aldus beschouwende sȳ gastē
Doe heeft hy eenē gevondē
onder die voelheit der gastē
die nyet gecleit en was myt
dat bruloft cleet ¶ Hy desē
eynē wort v̄staen alle die sca
re der valscher kerstenē der
goenre die schynenē mede in
gegaen toe syn in die heilige
kerck Mer daer nyet in en
horē Nyet toe v̄staen dattet
getael der quader mȳschen

soe cleyn is toe ontfte eñ toe
cõparerẽ texte dat ghetuel d'
ghieder myñschẽ woãner· yy
vandyne sprechende is· die
dat cleit der bruloftẽ myet en
hadde ¶ommers it is ongheut
meerder als Ihus woeder be
wijset m syne sermoen ¶opte
verch seggende eyghe is die
weeh die ten leue wart ghact
eñ wendh synder die dẽ weeh
vyndẽ ¶Wer bydesen eyne wõ
den vstaen alle vsãmende
mynschẽ want sy al m ~~oore~~
eynre boesheit vsmact syn
¶Die myschẽ ¶Wat is dyt bru
loft cleyt ¶Scriptura ¶Mo
ralizatie
¶Die nyne cleydet die naetheit
des gheloefs eñ alder ghieder
werckẽ die naet eñ blout syn
eñ ghelt als eyn cleit dat ghewe
nẽ wort twederley draden
heeft die eyn laues ghaende eñ
die ander dat weerd: soe syn
¶Wer myne ghatz end ons enẽ my
schẽ sonder roucke twe ghebae
dẽ ¶Dat gheloeue dat doepsel
eñ ander sacrament oft eenighe
ghuede werckẽ dẽ myschen
myet salich moegẽ macken
¶Voel mamerẽ van cleyderẽ
vynt mẽ die alle quact syn
eñ perne vandẽ bruloft cleide
vtsteidẽ ¶Die sõmyghe syn ge
cleit myttẽ sac der ghierrichcit
¶Die anderẽ hebbẽ aen ghedae
die purpure der hoidie ¶Die
sommyghe eyn ghuldẽ struck der
ydelre ghloriẽ ¶Die sommyghe syn
gheleit inyt scaeps vellẽ eñ der
ghenechnsder rechtuerdicheit ¶Die
sõmyghe hebbẽ aen harnasch
des torens ¶Die anderẽ dragẽ
eyn õreyn beulect cleedt der
ontuysheit ¶Die sõmyghe hebij
eyn ghescheert cleyt vã haet
eñ nyt ¶Die sõmyghe een õghescact
cleit der trachcit ¶De ander eñ
purper der werltlicker behae
ghelicheit ¶Die anderẽ een cleyt
toe voel lauck eñ wyt voer die
breetheit der ghulsicheit ¶Alle
dese en syn ghen werstopt
of bruloftẽ clederẽ ¶Weer vã
desen seit die ꝓphet sophomab
m die ysoen ghatz Ick sal visi
terẽ auer alle die ghoene die
ghoen vreemt cleet aen ghedae
hebbẽ ¶Weer dyt bruloft cleit
mach mẽ bekenẽ by dat cleit
des brudegoms want alle die
tot die werstop gecomẽ syn
die sullẽ ghelick wesen den
brudegom in cleedinghe Iohã
nes m apocalipsi seit dat hi
hem ghesien heeft aen hebbẽ
de eyn vnt cleet nyt bloet
besprynget wat is dyt an
ders dan die reynicheit door
afwasschẽ van allẽ sunden
besprenght myt dat blout des
luydens eñ penetẽtiẽ myt
roedicheit der beruẽder
nynẽ ¶Dyt is warachtighe

bruloſts cleit Die mynſche
Wat geſchiede deſen myn
ſchē die alſoe genondē wert
ſonder een behoerlic beta
melickē cleet Scriptura
Als die cōnick deſen myn
ſche geſien hadde hij hem
vrient Woe biſtu hier in
gegaen nyet hebbende dat
bruloeſts cleit Hrynt noēt
hij hem toe weſen nae der
natuerē nyet nae der gra
ciē oſte mynē Want doer
die natuerlicliche vryntſcop
behaelt got die v̄doemde nit
weſen dat hij ſy nyet heel
en laetet v̄gaen als wael
werdich waerē Want ſy
hem afgekeert hebbē van
dē goenē daer alle dat is
afvloeydet Woe biſtu hier
in gegaen ſeide hij toe we
tē in die v̄ſāmynge der ge
loeuiger mynſchē mede deel
achtich ſynde der ſacrmēt
~~Nyet gecleet ſy~~ Meer doch
nyet der graciē van dē ſa
cramentē Nyet gecleit ſynde
ſynde myt dat bruyloſt cleit
dat is ſonder die mynen
Want nyemant en is wer
dich die ſacramentē d̄ hei
liger kerckē toe ontfangē
Die buytē der wariger
mynē ſtaende is Die myn
ſche die horende ſyn eygen
conſciencie bekēnēde eñ wt
getuychniſſe ſyns eygens
hertē gewroecht eñ v̄oerdelt
ſynde ſweech al ſtille recht
of hij ſtōme geweſt hadde
Want tottē tydē en ſal geyn
ontſchuldinge of excuſatie
geſchien moegē noch berm
hertichеit begeert werdē
Want geyn tyt der penetē
ciē dan langer gegeuē en ſal
werdē Doe ſprack die cōnick
ſynē dienaerē ~~byndet hem~~
~~hande~~ toe dat is got die hē
ſynē engelē als dienerē ſy
re gerechticheit toe weten
den quadē engelē Want ſy
eyn begyne der ſchult ſyn
geweſt ſoe iſt redelick dat ſy
oic executores eñ wrekers
der pynē ſyn Die cōnick ſei
de ſynē dienarē byndet hem
handē eñ voitē eñ werpt
hem in die wterſte duyſter
niſſe daer ſal weſen ſcreiē
eñ knarſen der tande Han
de eñ voitē werden gebon
dē in eyn teickē dat die v̄
maledide noch myttē werkē
noch myttē wille geyn wed̄
keer hebñ en ſullē Daer ſy
die wtterſtē dat is die alre
meiſte duyſterniſſe daer de
ſe mynſche in geworpē wort
toe wetē inder hellē Want
daer is een afſcheidē vā dat
waerachtige licht dat got
is ſonder enige haepe weder
daer toe comē Daer ſal we
ſen ewige bedroeffeniſſe e

ewich schrzeê van die ysette
des vmrs ewich knersê der
tanden van calt Want op
dat die pyne toe groter sy
soe sal eyn daer eȳ ō̄wan
delynghe wesen van die eyn
pyne m die ander eñ altyt
een ō̄yervruchte dese pyne
die sullê besittê die goen die
m die werstoop der heiligher
kerckê syn mede die waerhȳ
bekênêde des geloefs Eñ die
sacramêtê gebruckende eñ
buttê die hefde eñ myne gratz
synde Want voel boeser is
een quact kerstê Jnd voel
mȳ heeft hy hem toe ontschuld
dighê Dan een heydê die m die
werstop myet gecomê en is

¶ Teermighe

Merckelicke sulden ō̄straen
dat m die scriftê der ewan
gelie gewandê woert dat
Jhus m vij manierê gedreigt
het heeft die mȳschê myt
dese pynê van dat weendō
eñ knerssê der tanê om toe
bewisen: sonder hnighe boes
heit eñ quaetheit der salen
waer hi die waerde gebruut
¶ Ten eerstê soe werdet gespra
kê tegê die quaetickê m grac
in die heilighe kercke myet ō
die myne gratz oft offrine ō
myssen mer om tytlick pro
fyt als hier m dese stede daer
hy sent Dricht Woe bistu hier
m gegaen myet hebbende dat
vruloft clet Eñ den heeft hy
geworpê m die stede des weê
nes eñ knersens der tande
¶ Ten anderê woert die male
dictie geseit tegê die goene
die ōnut m oerê werckê syn
Daer af seit mathe mit xiij
capittel Die vysschers syn ge
settê beneñê die zee Jnd hebȳ
wtgescuddet oer nettê Eñ die
quade vysschens die hebben
sy wtgeworpê Daer nae vol
get soe salt geschiê m dat eȳ
de van der werlt: dan sullê
die quade ōnutte mȳschê m
die stede geworpê worpê wer
den daer vur af geseit is
¶ Ten derdê mael tegen die goe
die scandalizerê of outstichtê
symplelê eñ slechtê mȳschê eñ
die toe valle brengê Waer
af geseit is: sy sullê af nemê
van syn rycx alle schande eñ
sullê sy werpê m die stede vā
weenê Eñ ¶ Ten vierdê mael
tegê die m regvnête vur
geset syn eñ ōnuttelickê daer
m vur gewest gewest syn
waer af ist datter geschreuê
is Die ōnutte knechtê sullê
sy worpê in die vtterste duys
ternisse daer dese plagê wesê
sullê ¶ Ten vystê mael tegê
die prelatê die myt wreetheit
eñ houdie gheregeert hebben
Waer af geschreuê woert die
knecht die slaende is dat huys
gesyn syns herê m absencie

van synē herē wat tyt sy he
comende is sal hy hem auer
geuē den pynners En sy wer
dē hem settende in die stede
des weenēs eñ knarsens der
tande ¶ Ten vj mael tegē die
goene die groit syn eñ voel
van hem seluē haldē En ver
mettē hem groete ~~dyngē~~ doch
dē Waer af dat mē aldus
leest sy sullē seggē He en heb
ben wy nyet in dynē ogen
gegetē gedronckē eñ voel gue
der werckē gedronckē eñ
voel gueder werckē gedaē
Hy sal seggē: gaet van my
geyn rechte mynne en is in v
gewest v eygē vermetenheit v
wynt v gaet in die stede der
duysternisse Daer weeninge
der ogen eñ knarsynge der
tandē geuondē sal werden
¶ Ten vij tegē die geyn die pe
netencie doen en willē meer
myt houerdie eñ vhertheit
oere sundē beschremē War
af gesprackē is die kynderē
des rycks die sullē geworpē
werdē in die wtterste duys
ternisse Daer sal syn screyē
eñ knarssen der tande ¶ Nae
dat onse he Jhūs dese para
bole inder vur seider mamerē
wt geleit eñ geleit eñ gespra
kē hadde int slutō seidē hy
Voel synder geroepē eñ we
nich synder wtūcarē Wāt
alle mynschē wōdē geroepen

doer die ~~wet~~ natuerlicke wet
Die iodē syn geroepē doer
die wet Moysi eñ doer die
pphetē Die gansse werlt is
geroepē tot dat geloeue xpi
doer dat geluyt der apostelē
seer luttel synder wtūcare
Meer mynschē syn gewest
got betert op deser eerdē die
vstant hebbende van guet
eñ quaet die roepynge der
redelicheit nyet geuolcht en
hebn Meer in alle mamerē
van sundē hem seluē gegeuē
hebbē Des gelics onder die
wet moysi eñ pphetē syn mer
quader ongehoersaemer io
den gewest dan gehoersamer
alst bewyst die historie indē
boeck der getaele dat wt e
egyptē gyngē weerachtiger
mānē vandē volcke van
ysrahel Doer dat rode mer
tot dat lant van belostē vj c
m mānē Van wilcke nye
mant meer dan Josue ~~en~~ eñ
Caleph in die besyttynge des
lants van belostē en quamē
Alsoe ist oic nae der tyt xpi
gewest voell mer ōgelouiger
dan gelouiger En onder die
gelouige synder meer der
oer geloeue nyet perfect oft
volcomē en is Den yt nyet
voel en baet dat sy crysten
geheitē syn als sy die werckē
xpi nyet nae en volgē Daer
om siet die leerer Augustinus

Dat die mynsche toe vō ghenes
den name heeft eens ghelo
ouighe kerstē mynschē die Ihm
met nae en volghet Want
wat soldy batē cristē ghesiene
toe werdē dat wiltse dit met
en histe eñ eynē vremdē name
toe rouē Hy is eyn recht kers
kerstē mȳsche dat die dat met
alleȳ mytten name Hier out
mytte werckē is die die weghe
wech Ihū xp̄i m ghuet eñ hem
m allē dynghē nae volghet Hy
is kersten die nacht eñ dach
ghade dient die altijt syn gh
baedē aū dimet Die der wlt
arm wort op dat hy by ghade
rick werde Die onder die mȳ
schē is sonder ghoede eñ eere
op dat hy vur ghade den heerē
eñ dē engelē schyne ghoetoeb
Die in synē hertē met en heeft
ghevepnstichsent Hī wes ziel
sympel eñ onbeulecket is
Wes consciencie ghetrouwich
eñ puer is Wes herte al m
ghade is wes haepe al m xpo
is die die hemelsche dynghen
mer begheert dan die eertsche
dynghē ¶ Wander predesti
natien eñ wtūkoesynghe Die
mȳsche ¶ Dat is dit datter
veel ghеroepē werdē ende met
wtuertarē woe comt dit by
is dat die hē met meechtich
salich toe makē alle die ghoē
die hy wil Hī en wilt hy out
die somyghe met Waer om
soe roept hy sy dan eñ en mach
die meenant salich werden
dan die ghoen die wtūtarē
is: Doe schīnet dattet det
mynschē schult met en is
die vdoemt wort mer ghetz
die hem met wtūtarē en
heeft Hī en wōdē sy met alle
wtūtarē ween soe comt dit
dat die een meer wtūtarē
wort dan die ander Hī out
van ervichеit aen eer syt
vdient hebn Als men leest
vā Jacob eñ esau eer dat sy
ghebaerē waerē soe hadde
ghot die heer den eynē lief
eñ den anderē hatende Hī
van Iheremias staet ghesc
rē Eer du ghebarē biste heb
ic dy afghescheidē ghehadt om
toe predickē eñ toe leerē Hī
van pharo staet ghescreuē
dat ghot sprack tot moyses
van hem Ick sal vhardē dat
hert van pharo ende hy en
sal met vlaetē pstralsel recht
of hy eyn sake waer daer
wt dattet ghescheet dat ic
mant ghuet of quaet is Hī
m die redē soe schyntet ghetz
schult toe wesen dat die mȳ
schē vdoemt wordē die hy
syn ghracie ontreckt eñ be
neemt Noch meer soe mocht
ic vraghē eñ seghghē op dese
materie mer ic solde ghern
van v hozen scriptura wat
ghenolē ghy hier m hebt Hī

wat it hier af vstaen eñ ge
loeuē sal Scriptura Heer
mite
Hy vraget my seer hoegie
vhoegē dynge Eñ v vraegie
ig van voel vraegē genien
get tozteluck sal it dy segge
God die hē doer syn ewige
outspzeckelicke wijsheit be
kent hy alle dynghen gelic
dat hy wt synre macht alle
dynge geschapē heeft Doe
sy wet en waē eñ die in
oer wesen behalde dispone
rende eñ regerende alle dy
gē nae die ordinatiē die hi
hem wt synre vursichticheit
in gescettet eñ gegeuē heeft
Wt genamē dat hy den re
delicke creaturē toe wetē
den engelē eñ den mynsche
verē vrijen wil gegeuē heeft
guet toe doen of quaet soe
vern alb dese cracht deb wilb
oer wt geuet Eñ hier wt toe
vbienē loen oft pyne alb die
rechtuerdicheit dat wt wijst
Den mynsche by sonder dner
wy af spzeckē in syn hant
gegeuē heeft dat leuē eñ dat
sterue Eñ hem wegte gewese
y den hy haldēde in dat ewige
leuē gnaen marg: achter laetē
de moet in gnaen den ewige
doot Daer wt geyn dwanck
noch noit sake auer deb mē
schē wille doende dan myt
tondicē Woylstu seit hy in
gnaen dat leuē soe halde die
gebaedē Eñ die in dese state
der vrijheit synde: soe en
mach hy dan noch wet wad
guet doen sonder die hulpe
der gracie gnatz Eñ die qnaet
doen sy hebbē een afkeerin
ge want sy doer die vnr gnae
de gracie wet bereit en wer
den Doer dat bezyne del
guetz oft quaetz toemt elck
wt synē eygē wille wilkeu
wille eñ schickinge deb wilb
der mynschē got die here vnr
wetende doer syn ewige vur
syenicheit den eenē wt kieset
tot die ewige salicheit den
anderē vnwijst eñ reprobo
beert hy ter ewiger vdoeme
nisse Doer syn onbedriegelic
ke waerheit geyn noit mēb
mijschē wille of geen sake
daer af smydē oft mogende
syn Doer hy weet dat toe vo
rē jnd ist geschiet alsoe gelic
in maniere eñ comparatiē
gelick dat nemant weet dat
die sōne morgē op gnaen sal
wet toe meer oste myr en ge
schietet nochtans en laet sym
wetē stop wet bedrogē werde
Eñ in eyn gelickenisse lek sie
enē vogel vliegē ic sie waer
hy hem neder settē wil mer
om en geschietet wet toe my
noch toe meer Dan ist comt
wt die begeerte oft wille deb
vogels tusschē dese gelickenisse

ēn vnr[illegible] ne siemelheit ghatz
ū dan noch eyn ghroit ond'
scheit die en' mach' nyet be
draghē werdē mer dese en
kan nyet mach bedraghen
werdē want sy nyet vsien
en kan alle vivandelynghe
der sakē Ist dan dat yemāt
yeert vrachde waer om
vhardet ghot den eenē ēn
dē anderē mact hy bequāe
āmmytz syn ghratie Doe ū
toe wetē dat pharo die cōnt
ēn voel anderē vhart synt
gheweest dat ū ghewest ghestichet
myt oerē quadē boesē wert
kē daer bi dat sy hem selue
onbequaem ghemact hebbē
totter ghratiē ghatz ēn alsoe
vhart sy ghot toe wetē by ghe
henghē ēn ghedoghē ēn dat ghot
den anderē vkiest dat comt
by synre ghotlicker ghuetheit
ēn mylder ontfermheit ac
merckende nyet toe myn die
dispositie oft ghescatheit deb
willē deb mynschē alsoe ghe
sent ū ēn dyt sy v ghenoch n
want hier op diep toe vraghe
ū arbeit sonder vruchte yt
ū een diepte sonder ghront
slechtelickē toe ghelouē sy v
ghenoch hier m ēn toe seghghe
mytē apostel paulus doen
hy dese materie vur hadde
O dy hoecheit der ryckdomē
der wysheit ēn comstē ghatz
woe onbegrypplicke syn
syn oerdelē ēn onuersockelick
syn syn wegē wie heeft bekent
den syn deb her oft wie heeft
syn raetz man ghewest oft wie
ū die eerste ghewest die hem
wat ghegheuē heeft dat wilcke
hem weder ghegheuē sal werdē
Want doer ghot ēn myt ghot
ēn van hem syn alle dynghē
hem sy lof ēn eere ēn ghlorie
sonder eynde Amē
¶ Lieue stelle synē wille daer toe
dat hy eyn sy van die rotūta
rē ēn bid ghot dē herē dat hy
ghestreuē mach werdē m dat
boeck der leuendigher Want
nyemant en sal buytē syn ō
dienste salich werdē oft ver
doemt ēn want sōmyghe my
schē myt deser materien seer
ghequelt ēn ghetempteert wer
den Doe ist toe wetē dat die
heilighe leeraer Bonauētura
teghē dese temptatie oft betazin
ghe vā predestinatiē ēn van
myshapē eynē salighē ract
ghecst toe wetē dat die myschē
hier mede ghequelt synde al
dus den viant m hem selue
daer op antwaerdē sal Woe
yt myt my ū viant en wet
stu myet ōmerb ist seker dat
tu selue ō doemt biste Daer
om wee dy viant die myet
en moeghes sulkē herē dienē
noch van synre teghen waer
dicheit dy ō bludē Mer alle
waer ū ter ō doemenisse be

bekent Ihū dat ic ghot nae dyt
leuē mpet ghebzuetkē en solde
nochtans sal ic mpt alle tracht
tē arbeydē dat ic doch hebben
macht m dyt leuē om hem toe
besittē nae mynē ōmoetghē op/en
dat ic alsulcke ghuet mpet/derne
m beyde tyden Ihū oft ick wist
te dat ic nae maels bernē sol
de m der hellē en waert mpet
ghroete dwaesheit dat ic my
toe hantz auer ghaue mynē
want om my selue ellendich
toe madkē eer tyt is Heer
al waert alsoe dat ic vā ghare
bekent waer totter ōdoeme
nisse nochtans weet ic wael
Dat hy hem selue mpet wer
ghērē en macht Daer om sal
ick hem mpt ahre hertē ō helsē
ēn mpet van my laetē ghaen
It en sy dat hy my benedie
nochtans en sal ic hem van
dan mpet laetē ghaen Ihū son
der my en sal hi mpet moghē
en weeh ghaen Want hy la
uet die ghoen die dat ewighe
leuē wouē mpt ghewalt Oft
ic sal my berghē in die ghaten
synre wondē daer in sal ic
vustelicke schulē Ihū soe en sal
hy my van hem mpet moeghē
vōrynē Want hy seit dē ghē
ghemē die tot my comt en sal
ic mpet wt werpē Oft hy sal
ghaen tottē voetē synre lieuer
moder seghende dat sy om
der sundrigher mynschē wille
die moder ghratz is ghewordē
Ihū ic sal oer bidde dat sy my
ghenade vōr ughe Ick weet dat
sy my mpet en macht vōrienē
want sy die sonteyne der ge
madē is

¶ Gebet

Here Ihū xt cōmck d' hemel
schen ghlozīē die ons ghercepe
hebste tot dynre bzuloft doer
dyn baedē toe wetē heilighe
scryfture sieghedē perikel vā
leuē vōrwandelmighe der for
tunē oft auētnerē ēn myldē
wille Geuet ons dat bzuloffts
cleett der mynē op dat wy
vandē belydē der smidē Ihū
vandē laue ghratz mūermer
stom en werdē op dat wy mū
mermer ghescheidē en werdē
vā der opūrisnighe der ghesle
licker bluytstop dat is van vre
de ēn sekerheidē oft vēsekermighe
Ihū ghect ons dat cleit d' ghot
dienstichcit ēn oic d' ghuder
werkelicheit op dat wy mpt
ghebondē handē ēn voetē mpet
ghewozpē en werdē m totter
ste duystermisse Amē

¶ Van die vraghe daer op oftmē
dē kepser tyns of tribupt ghe
nē solde Ihū vā die vraghe der
zaduceen van dat wist die
vij mānē ghehadt hadde Dat
C ēn xxiij capittel One nwysche

ghy heb nv ghesent
van parabolen
ēn ghelickemssen
die onse heue hē

Ihūs xᵖ tot die rodē ghesciet he
uet om hem lupdē toe straffē
ēn toe bereſpen wulcke ſy nyet
lyden en woldē Ihū hadden
Ihūs ghecrn ghehaldē mer om
des volcks wille ſoe en dorſtē
ſy dat nyet doen Ick kēne wt
uwē waerdē die boesheit eū
die luſte der pharizeen Wer
ſeght my wat mamerē hebū
ſy ghesocht om Ihūs toe bedre
ghē nyt luſtē Scriptura
Op deſen dinxdach toe weetē
nae dat die vurſcreuē rede
nē ghesciet ſyn ghewest bi Ihūs
Doe ſyn die pharizeen bē
maltanderē ghecomē om eynē
ract toe vyndē dat ſy Ihūs
onſen hē in synē waerdē be
gryppē mochtē Woant in synē
werckē en kondē ſy geyn redē
vyndē om hem toe straeffē
ēn toe beryſpē Ihū om deſen
ract toe lichtelicker eū toe
lyſtelicker toe vūolghē Woant
ſy nyet en ghelouedē xpō hey
melicke dynghē bekent toe ſy
Doe hebū ſy ghesendt tot Ihūs
oer diſcipulē die ſy meenden
dat Ihūs nyet kēnende toe
uuyer eū ſonder ſorghe oft vur
ſienticheit vur hē ſpreckē ſoldē
daer hy in betrepē oft ghestraf
fet mochte werdē Ihū nyt oer
en diſcipulē ſeyndē ſy oic die
herodianē tot hem Om dat
ſy knechtē warē van herodes
die in een vandē toetſchen
landē vā des roemſchē keyſers
weghē regeerdē eū tribuyt out
ſtuck van des keiſers weghen
Ihū want ſy wille hadde van
dat tribuyt toe vraghē weert
ſake ghewest Dat Ihūs daer
teghē ghesprakē hadde: ſoe waer
hy in die handē der herodianē
aū ghelenert Ihū hadde hy mytē
herodianē aenghehaldē: ſoe mē
den ſy als een weder ſprecker
der wet ghatz Ind eyn ōderuer
der ghemeender vryheit i hate
des ghemeynē volcs tomē ſolde
Op dat ſy dan nyt hem moch
tē doen al dat ſy woldē geyn
weder ſtant dan hebbende
van dē ſcharē Alſoe hebū ſy
hem ombevanghē ghelick felle
honde Als die ꝓphete dauid
in dē pſalmē ghesprackē heeft
Dese diſcipulē der pharizeē
den aert der ghenenynder
ſlanghē oere meeſterē in hē
hebbende eū nyt hē die he
rodianē wt in ghenē eū ract
der pharizeē: tradē ſy toe
ghader tot Ihūs eū ſprackē
aldus Meeſter wy weetē
dattu waeracht bist eū
dattu den weeh ghatz in der
waerheit leerende biſte
Ihū du en achtes op nyemāt
du en aen sietste ghey perſoenē
der mynſchē Dy ſendē waer
nyt valſcher hertē: op dat
ſy hem ſoe toe better mochtē
wthalē Ihū ſympelickē doen

spreeckē op dat sy hē straffen
mochtē eerstē hem seer pry-
sende eñ lauende Gelick die
pluymstrickers plegē toe
doen dat fenyn onder oere
tongē beslaeten. hebbē Noch
tans alst duc wille geschiet
dat eyn valsche quaet myn-
sche wat guetz eñ waerach
tichs doit oft seit al coemtet
wt eynē quaedē boesē hertē
Doe hebñ sy oic inder waer-
6 heit geseit jud merckelicke
puntē geroert die in hem
hebben sal Die goen die
in officiē geestelicke oft werlt
lick den mynschē vur ge
seit is Segt ons spracken
sy vort ist geoerlest eñ toe
gelaetē ons den keyser tri
buyt toe ~~gelatē~~ geuen oft
nyet Jhūs als hy bekēndē
oerē op sat eñ oer bedriech
nisse sprack hy eñ seide Wat
tempteerde gy my gy ypo
crittē Oft hi seggē wolde
Gy en begeert nyet toe we
tē die waerheit mer my toe
bedriegē Laet my sien dē pē
nick den gy geuet iaerlicx dē
keyser vur eynē tyns eñ tri
buyt seer lanck sy̅nich synde
eñ wael vragende eer dat
hy antwoerdē wolde Nyet
dat hy des nyet en wistē mer
om die mȳschē eyn exempel
toe geuē dat sy nyet toe haes
tich wesen en soldē antwoert
toe geuē Segget my sprack
hy wen hoert dese scrift eñ
dyt beelde dat op desē pēnick
gemact is In antwaerden
hē het is des keysers waer
wt sy bekendē einge gehoer
samheit onder den keyser
toe hebbē waer om hy sloit
hem beidē voldoende eñ seide
Geuet den keyser dat den
keyser toe behoert Eñ gade
dat got toe behoert of hi seg
gē wolde: betaelt die offerhā
de gade die gy hem schuldich
sydt Eñ dē keyser dat goen
dat gy hem schuldich sydt
Daer wt eȳ corte sentencie
geuende van allē sakē dat
mē elick gelick eñ recht doē
sal toe wettē Den lichaem eñ
der zielē gade eñ der werlt
geestelick eñ werltlick elick
geuē eñ laetē dat hem toe
behoert Alsoe mach eȳ haldē
~~dat hem~~ die rechtūdicheit
Die herodianē dyt hoerende
belauefdē hem d̄ antwaerdē
die sy gecregē haddē Nyet
horende vā Jhū dat in ver
mynderinge der keyserlicker
maiesteyt oft v̄cortynge
des roemschē rycx mochte
wesen Waer om sy doer syn
der wysheit v̄wōnē synde
syn sy van daer gescheyden
oerē herē v̄baetscapē woe
sy geuarē haddē Daer nae
als die pharizeen om dese

selue antwaerde vā Jhū
ont ghescheyde waerē ghyn
sake vyndende m synē war
vē Woaer wt sy hem myt
redenē berysper eñ straef
ten mochtē

Doe syn die Sadduceen
eyn ander secte der iodē
die wolcke myet en ghloef
vē die opūrisingē der doe
vē se syn aengetredē tot
Jhū om hem ont wat toe
vraghē daer hy m syn ant
waerde by hem lupdē gc
tonfundeert eñ ghestraeft
mochte werdē Ost in eynre
straefsingē der pharizeen
nae oerē ghelouc tontrarie
dē ghelouc der sadueeē vallē
mocht: byssonder om toe vra
ghen van die opūrisynghe
des vleyschs Eñ aldus uen
ghaende Jhū om bet toe vol
brengē oer intēte oft mey
nighe vander opūrisynghe
die wolcke alb ghesent is sy
myet en kendē Doe hebbē
sy hem vur ghelept een ver
sierde fabule die myet waet
moetgluckē en was toe ghe
sighen Daer doer sy woldē
bewisen wel onbetamelic
ker dynghē daer wt volghen
de wart alsoe dat die ver
risingē des vleyschs toekō
mende syn solde Eñ hebbēghe
sept aldus m meester het synt
ghewest by ons vij ghebroeders
vanween die eerste een wyf
ghenomē heeft Jnd is corts daer
nae ghestorue sonder kynder toe
hebn van desen wyf Eñ heeft
dat wyf achter ghelatē synē
broders ghelicker wijs dat mo
seb mder wet wttē monde
ghats ghebadē heeft Eñ dese is
ont ghestorue als hy dat wyff
ghenomē hadde: Jnd des ghelts
die derde die vierde alsoe tot
vij toe Ten leste sy hebbē al dyt
wyf ghehadt die eyn nae den
anderē dont Jnd sy syn alle
ghestorue sonder kynder achter
toe latē Ten leeste soe is dat
wyf ont ghestorue Nv seghet
ons doch meester wes van de
sen vij broeders sal mder op
rysingē wesen dyt wyf Dy
hebben sy ōmer al ghehadt eñ
ghyn van hē allē en heefter
kynder mede ghemaect waer
wt het schynt dat eyn eyghen
cuē ghelick ghet recht daer
toe heeft Alsoe dat m dē sy
den eenē ghegeuē wort soe
gheschiedē den anderē onrecht
Eñ ont vort meer soe ist onbe
hoerlickē eñ ont mede vbae
dē Jnd m allē wettē ghesetge
uē eñ ongeschreuē ghotlickē
eñ ont mede natuerlicken
dat eyn wyf mer eynē mā
tot eynre tyt en sal hebben
Hier m berycht ons meester
dat bidde wy dy Woaer wt
dat sy m dat slaytē wolden

m bzeynge eñ bewijſe dat
geyn opuerryſmige geſchie
eñ ſolde Want ſy nyet vſtae
en mochte of eñ wolde een
ander leue toe wyſe nae
dyt leue myer gheckmen
nu leuet m waer luſte etens
eñ drynckens Jnd ander
vleſchelicke genochte dattet
oic nae deſen leue vgentke
licken alſoe moeſt ſyn Die
mynſche ſ ay vlaeget ſeer
toe hozen wat die gotlicke
wijsheit eñ waerheit ons hē
Jhūs hier op geeynt waert
heeft Ten is nyet eyn ſake
dyt toe bekēne Want hier
m is geleghe alle onſe haepe
eñ vrwachtynge ſonder volt
ke wy alle toe vgeefs arbei
de m deſer tyt Want yſſet
dat wy mynſche heel ſterue
toe wete myt lyf eñ ziele eñ
blyne ſoe eñlicke wat onder
ſcheyt is dan tuſſche die gue
en den quade ōmerb oic wat
wat differencie eñ onder
ſcheet ſolde ſyn tuſſche ons
eñ die ſtōme onredelicke bee
ſte Jſt oic dan dat ſake dat
die ziel vande lichaem ſchey
det m ons als wy ſterue loen
ontfangende nae dat ſy oer
m de lichaem gheregeert eñ
gehadt heeft En nūmermer
weder tot oer nemē ſal dat
lichaem daer ſy gheet eñ quact
in vdient heeft Doe ſolde ſchyne
dat contrarie wer der reght
uerdicheit ghatz dat dat hach
dat wilcke m groter ſwaere
abſtinētie eñ oeffēnge voel
gheder werckē onder dat
regiment vander ziele mde
gebaedē ghatz geſtaen eñ te
lenet heeft Jn deſer tyt gey
loen eſt pyne nae ſynē wore
kē tot geyn tydē ontfangen
en ſolde Jſet dan alſoe dattet
lichaem myt ter zielē noch we
der om naeder doet vēnyght
ſal werdē Jn wat manere
ſoe ſult dan loen eſt pyne ōt
ſaen En wat manerē vā
waellusticheit eñ blytſcoppe
ſoe ſal dē lichaem weſe nae
der vrijſmige Dyt ſolde it geer
hoze Scriptura ſ Jhūs x
die wijſheyt deb vaderb die
heeft alle deſe troſtel achte
heit claerlickē wt gheet eñ
gedeclareert die dwalynge
der zaducē apenbaerlicke
eñ vnyelt die valſche argu
mētacie oft troſtynge der
ſelver zaducen apenbaer
lickē bewyſende myt ſcryfte
En myt redenē die toecomē
de opūrijſmige Jnd die mam
ere deb leuends der mynſche
naeder opūrijſmige En heeft
geſeet aldus Gy zaducen
nyet wendē wetende noch
vſtaende die ſcryfture noch
oic nyet bekēnēde die cracht
ghatz Jn dat rick der hemele

soe en sullē sy nyet wyuē ost
mānē nemē ost oic einge ~~vt~~
vleischelicke werckē toe wetē
van ettē van dryncke ost
van oncuysheit ost andere
des gelicx doen of begeren
Al ist dat die ziel mytte lichā
v̄eeniget sullē werdē Meer
sy sullē wesen gelick die en
gelē gatz in dē hemel toe we
tē ewilickē lauende eñ danc
kende gade dē here Gelicke
die heilige ꝓphete dauid indē
psalter seit Die heyligē sullē
hem v̄blydē inder gloriē eñ
v̄uroudē hem in oere ruste
die sange gatz hebbende in
oerē mondē ꝛc Eñ als hy te
gen dat argument der za
duceen geantwaert hadde
Eñ dat genocht gesolueert
hadde soe heuet hy vort pro
berē eñ bewysē willē dat ar
tikel van die opv̄risinge te
gens die pryncipael dwalyn
ge der zaduceen eñ valsche
twifelynge die sy daer af
haddē Eñ seide aldus En
hebdy nyet geleessen indē
boecke Moysi woe dat
got gesprakē eñ geseit heeft
tot synē knecht Moyses wt
dē bernēde bosschelkē ind
duc wile meer tot synen
volck inwe vaderē Ick bȳ
eȳ got Abrahams eyn got
Ysaacs ind eyn got Jacobs
die wilcke hy sonderlynge
wtv̄carē heeft gehadt oer
got toe heytē Want sy in
synē wille eñ ogē sonder
lynge behaegelickē gewest
syn Meent gy dan eñ sydi
son ou̅standel gy zaduzeē
dat got eyn got is der doe
der eñ nyet der leuendiger
Moralizacie ost leeringe
Hier wt was Jhūs
sluytende drie conclusien
Ten eerstē mael dat die ziel
des mȳsche ontsterflic is
ewilicke duerende nae dat
sy eerstē geschaepē is eñ in
dē licham gestort wort Ten
anderē mael dat die ziel
als sy v̄scheidē is van oerē
licham au̅mytz die doit
dat sy noch naeder tyt
elick oer eygē licham dair
sy guet of quaet in gedae
heeft Weder tot oer nemē
sal loen ost pyne daer mede
toe ontfangē nae oerē ver
dienstē Want yt is oyn
natuerlick weder keeren eñ
begeerē der zielē tot dat lichā
Waer om die ziel geen vol
comē ruste eñ vroude en heft
soe lange als sy nyet wed
mytte vleische v̄eeniget en
is Noch en ontfanget geen
rechtv̄dich loen sonder dat
licham daer sy in v̄dient
heeft Ten derdē mael heeft
Jhūs wtgeleit die maniere
der vroudē eñ blytscapē des

ewighe leuens bewisende dat
sy ghestelick is een wet vleyschelic Die mynsche ¶ O gro
te mogentheit ende ghuedertier
enheit ende rechtuerdicheit ghatz
die welcke onse ziele onsterf
lickē van aenbeghyne ghemaect
hebbes m dat lichaem Ihū daer
mede weder om vemgheti
nelles wet alleē der zielen
wer ont dē lichaem ewich loē
toe ghenē nae oerē vōrenstē
wer ¶ segghet my voert wat
hebbē de zadureen ghantwoert
tot onsen hē Ihū Stript
¶ Dy synt vwonē een besceemt
ghewees ende hebbē m ghē
re mamerē konē vyndē wat
dat sy hē ghemtwaert soldē
moeghē hebbē Ihū syn van
hem ghescheidē wer dat
ghemeyn volck heeft hem
vwondert m die groete
wysheit die sy hoerdē wt
synē monde ghaen Ihū hebbē
ghot den herē ghedanck ende
ghelauet ¶ Gebet
O here Ihū xe leer my
vstaen ende vlyedē die arghe
listicheidē der zadureē ost
mande Ihū altijt toe bewa
rē die waerheit des leuens
ende der doctrijnē of leermyte
ende der rechtuerdicheit Oest
my dat ic vedelt ende vriert
werde mytte beelde dyns
ende wet des mantz op dat
ic achter laet die dyngen
der werlt Ihū dy alleē aen
hanghe Ind dy weder ghenē
moet alle dat ghoen dat ic
van dynre ghratiē ont
fanghe heb Daer m dy ge
trouwelickē dienēde Oest
my oec dat ic mach vhen
die vleyschelick ende werlthc
ke cōuersatie die ōyzucht
baer is Ihū naenolghe die
ghoestelicke ende hemelsche cō
uersatie ende m ghlorie der
vrisemsē vrwet synde myt
tē enighēē ghatz m dē hemel
vōrenē moet toe ghebruckē
die ontsterffelicheit ende dy
ewighe aen schouwē Ame
¶ Aan die twee prīcipael
ghebaedē der wet ghatz Dat
C ende xxiiij cap Die mysche

Hebbē die pharizeē
onsen herē Ihū
hier m wet ghe
danckt dat hy ghecōfundeert
ende ghestraft heeft die dwalin
ghe der zadureē Ihū oere opi
nie die welcke was contrarie
der opinie der pharizeē wāt
sy bekendē ende belydē die op
nrisinghe Die welcke hy ghepre
sen ende ghecōfirmeert heeft
Stirptura ¶ Dy hebbē hē
daer m vwonwet dat sy
ghehort hebbē dat die zadureē
wer wonē syn ghewees vm
Ihū m die opinie Daer die
pharizeen hem mydē con
trarie m warē wer noch
¶ trans

en hebben sy nyet willē gelo
uen noch prysen syn wisheit
Meer sy hebben noch meer
willē gehadt hem toe tempte
rē O hardicheit der v̄harder
hertē O v̄maledide haet eñ
blyntheit der iodē Die phari
zeen eñ saduceen synt v̄schei
den gewest van opinie sy
syn contrarie gewest in leer
ingē Meer sy syn v̄eenicht
geweest om xp̄m toe temp
terē toe begrypē eñ toe ver
uolgen Gelick pilatus ende
herodes als Lucas bescryft
die apenbaer viande gewest
syn eñ myt xp̄u om hem toe
v̄ordelē spyt eñ spot aen toe
doen in vrientscap v̄eenicht
syn Aldus soe scryft die heili
ge ewāgelist voert

Als die pharizeen gesien
hebñ dat Jhūs die zaduceen
heeft doen swygē Soe dat sy
[illegible] sy hem nyet weder seg
gē noch antwoerdē en moch
tē Soe syn sy by malcanderē
gecomē jud toe samē tot Jhm
gegaen om hem noch mer
toe vragē Want sy meendē
hem myt voelheit eñ meinch
tē hem toe v̄bulderē eñ moe
de toe mackē myt voel vra
gens eñ toe v̄uerē Eñ syn
syne eñ v̄stant toe v̄strouē
eñ toe v̄storē Want sy nyet
en bekendē in hem v̄borgē
toe wesē die ōuerwandelicke
ōuerstoerdelicke gotheit Eñ als
sy aldus toe samē geweest sy
by Jhm Soe is een van hem
allen een doctoer inder wet
tot hem gegaen: om hem toe
tempterē nyet om wat toe
leerē Eñ heeft geseit aldus
Meester geynē wille nochtan
hebbende syn discipel toe wesē
Wat is dat alre meeste gebot
inder wet gatz Hy vraechdē
nae dat meiste gebot seit Cri
sostimus die dat alre mynste
nyet toe recht gehaldē en had
Dyt heeft hy gevracht wat
tusschē die geleerde eñ die pries
ters der iodē is eyn geschil eñ
twistinge gewest Die somy
ge seggende die gebode van
der offerhande die meeste toe
syn Somyge dat gebot van
der liefdē gatz bauē alle and
gebaedē settende Hier op heeft
Jhūs geantwort eñ geseit
aldus Dyt is dat alre groet
ste eñ dat alre meeste gebot
dat v inder wet gebadē is
Eñ nyet alleyn in die gescre
uē wet: meer oic in die wet
uwes hertē Du salte lief hebñ
eñ mynē got dynē herē hoort
eyn weinich merckelickē seit
hy mynē nyet vreesē Want
vreese toe behoert dē knecht
Eñ myne eñ lief hebñ den
waerachtigē soen Oic en
seit hy nyet du saltz hem be
kēnē Want dat is toe behorē

De

alle redelicke ô̄stondelicke cre
aturē der mynschē mit wil
ke gheen ô̄dienste sonderlin
ghe gheleghē en is Wantet na
tuerlicke den mȳschē ghe
nē is ghot toe bekenē ghelick de
Wet dauid in dē psalmē seyt
O hē du hebste op ons ghetey
kent dat licht dyns aensichts
sijn in onsen hertē ghepzent
waer wt sijck seer ô̄blijt by
Heer Jhūs seit Du salste mȳ
nē ghot dat redelicke eyn ghebet
der salicheit is toe behoeren
de den ghuedē rechtuerdighē
hertē ¶ Die mynsche ¶ Noyt
my doch seghsen die mā̄nere
woe dat mē hem mynē ēn
lief hebben sal Scriptura
¶ Dat ô̄klaert Jhūs seghende
hebt lief ēn mȳnet ghot dynē
heerē wt alre dynre hertē
wt alle dynre zielē wt alle
dynre trachtē Dat is dat al
re ghroetste ēn dat eerste ghe
bot Jt is dat alre meeste ghe
bot van werdicheit Want
Jt roert dat alre meeste ēn
~~werdichste~~ werdichste ghuet
Jt is dat eerste wantet dur
ghuet dat ghebot van die hef
de dyns enē mynschē Ende
waerlickē soe is dyt eyn
ghroet ghebot want hier in
beslotē syn alle ghebot die
gheyn die dyt halt die heeft
alle die ghanse wet volbracht
Want die ghot mynt die en
den bedet ghey vzemde ghode
lijc ēn sweert met ydelickē
by dē name ghotz Dy heeft
ont hef synē enē mynschen
Die nae die ghelickemsse ghotz
ghemaect is ēn duet voyt alle
dat ghoen dat daer wt vol
ghende is Daer seit die heil
ghe apestel Paulus tot synē
discipel thimotheū Dat eyn
de van alle ghebadē is die hef
de van eyn puer herte vā
eynre ghueder cōscientien
ēn bekēmsse Ēn van eynē
waeracht ighē ongheuyseden
ghelone Die mȳsche ¶ Woe
sal ic dyt ô̄staen dat ons ghe
baedē woyt ghot toe mynē
van al onser hertē wt alle
onser zielē ēn wt alle onser
trachtē Woe is dyt moeghe
licke toe ghescien in dē staet
van desen leuē Daer ons
soe mēnighe ghedachtē ô̄stoz
ende ēn ô̄treckende syn vā
die ghedachtē des alrē oūstē
ghuetz Ick ghelone wael die
ghoen die sonder vleis syn
oft die vleschlijke dat myt sȳ
re swaerheit achter ghelacht
hebbē Oste in een ghedaente
der ghodē weder tot hem
ghenamē heli: als van en
ghelyndert synde van die
eertsche ghedachte dat die dyt
ghebot volbrenghē moeghe Toe
wetē die engelen ēn santē
des ewighē leuēs altyt tegen

woerdige hebbende dat nē
selfyn gratz dat wilck hem
sonder m val vpwecket got
het toe hebbē Scriptura
Hevelichēt werpes du ge
moneert O mijsetje m dyn
re vraghē het is waer dat
dyt gebot myet soe volcomē
lick en mach gehaldē wer
dē vanden mynschē Die
m den weeld dyb leuens
noch wandelē gelick vātē
die m die besuttynge eñ ge
bruetkynge des alrē hoech
ste ghuetz syn Die myet alley
myt eeyn begerlichēt eñ toe
schickelichēt myer oic werck
lick dyt gebot vñ nollē moe
ge myer nae volcōmenheit
die got van dy begeert eñ
jy genoch is toe vbrydē dat
loen uweb arbeitz die vron
de des ewighē leuens Doe
is dyt gheboet aldus toe ver
staen Du salste mynē got
dynē herē bauē hem oft ge
lick hem oft teghē synē wille
geyn dynck dat hem cōtra
rie is mynēde not dynre
ganser hertē dat is vt alle
dynē ganssen vbstande sonder
alle dwalynge synde m die
bekēmsse eñ beldynge des
gotlickē wesens Eñ vt alle
dynre ganser zielē dat is
vt alle dynē ganssē wille
alsoe dattu geyn dynck en
wilste noch en begeerste dat
contrarie is den willē ghatz
Eñ vt alle dynē synē dat is
vt alle dynre memorie eñ
gedachtē sonder vbgetē myet
m dynē gedachtē hebbende
dier du gades mede vbgetest
Eñ vt alle dynre crachten
eñ sterchēt Dat is vt alle
dyne crachte m dē dienst ghatz
toe gebruckende al eetstu vst
drynckstu slaepstu wackstu
Dyt salstu schickē mdē dienst
ghatz Eñ ist dattu ander dyn
ghē doetste oft gedynkes die
salstu altyt trickē tot dat al
re oūste ghuet want wes v
staut gode dient eñ gedachtē
myt hem becōmert syn Eñ
die m syn memorie ghade ge
dynckt die heeft dyt gheboet
volbracht Cortelickē toe we
tē saltste got mynē vt dynre
ganser hertē eñ dat wisslick
teghē die bedriechlicke raden
eñ m gheuē des duuels Op
dattu myet bedraghē en wer
des vt dynre ganser zielē
eñ dat suetlickē teghē die ge
nochte des vleysches Op dat
tu myet vbtaghē eñ vblickert
en werdes nyt dynē ganssē
ghelelē synē eñ dat sterke
lickē teghē alle bedruetheit
eñ vnolghynge deser werlt
dattu myet vbruckt en wer
des want wie got mvt eñ
hef heeft die mach dese drie
dynghē lichtelickē vbwynē Eñ

weder om wie eenichte vā de
sen dynge myn̄t oft volget
eñ toe willē is ¶ Die is vschende
wt die myne ghetz als die hey
lighe euangelist Johānes in syn
re epistole seit Liene broders
ic vmane v ēn wilt myet hef
hebbē die werlt noch alle dat
goen dat m deser bedructer
werlt is ¶ Die goen die hef heeft
die werlt in dē en blynet myet
die hefde eñ myne deb vaders
Want alle dat goen dat mā
werlt is en is anders myet
dan begerlicheit der oghē be
gerlicheit deb vleschs ind ho
uerdicheit deb lenens Dā op
dattu toe bet moechs ter her
tē nemē ¶ Dyt ghebot vander
mynē eñ hefdē ghetz ¶ Doe settet
vur dy eñ merct aen die sa
ken die dy daer toe billiche be
weghē eñ stuerē sallē ¶ Indē
eerstē die onsprekelicke ōemt
licke eñ onbegripelicke ghe
dertierenheit ghetz die van
oers selues wesens weghē wer
delt is gemynt toe werdē ¶ Tē
anderē die voelheit der ghuē
eñ waeldadē ghetz waer om
du schuldich biste hem hef toe
hebbē bauē al Die dy ghegheue
dattu biste: dattu leues: dattu
vstaetste: dattu hebste ziel eñ
lyf synē Dā alle dat bynē eñ
buytē dy is ¶ Tē ten derden
want hy een mylde loenre
wesen sal der goenre die hem
hef hebbē Dā ey strengte pynre
die hē vsmaedē ¶ Hier wt vol
ghē dese dynge Int eerste die
vsmadynge ofte tytelicke dynge
want sy ghelick als slyt der eer
den toe rekenē syn teghē got
¶ Dat ander is dankbaerheit de
du got schuldich biste toe bewi
sen die welcke du nūmermer
soe voel hem doen en moechs
dattu vdienē soldes moechs dat
alre mynste datti got ghegenē
heuet ¶ Dat derde is schouwy
ghe eñ afslaldenghe vā allē sunde
Want en mach twe tōtrare
heerē nemē Dā soe ist waer een
arme onsalich vstant des goene
die om eyn clein ghenochte oft
om ey weinich tytel ghetz dat
welcke altyt weinich is Het sy
groet of clein dat ōmer myet
toe achtē en is teghē got achter
laet dat ewighe ghuet eñ ewighe
vronde Hier mede meyn ic dat
dunre vragen ghenoch ghedaē
is nae dat wyt hier ten tozsse
seghē moeghē ¶ Die mynsche
¶ Ick danck v seer O scriptura
ghy en laet my in ghenre dub
tatiē est twinel blynē myer wat
seide onse hē Jhūs voert heeft hi
ghem ander ghebodt hier by ge
settet dat welcke hier wt vol
ghet Scriptura ¶ Als Jhū
dyt aldus gheseit had soe spraek
hy voert totte doctoer eñ seide
Het is noch een ander ghebot
dat welck desē ghebaedē ghelek

is gelick seit hij nyet enē gelic
Want yt en is nyet enē groet
dat goen dat got aen gaet
eñ dat den mynschē toe behort
Mer yt ~~en is~~ neemt eyn forme
eñ gedaente nae dat eerste ge
bot Gelick die mȳsche nae die
gelickenisse gatz gemact is
Dyt twe gebot is du saltste
lief hebbē dynē enē mȳschē ge
lick dy selvē Dat is toe v̄staen
du saltz dynē naestē rechtuer
delick doechdelickē waer achte
lick betamelickē mynē Eñ tot
ter rechtv̄dicheit salicheit gra
cie eñ glorie gelick dy selvē nyet
tot sundē ost schandē Eñ nyet
oic dattu dy selvē dyn noet
drust ontreckē eñ af breckē
saltz om dyns naestē wille
Want du en soldes van hem
dat hem dat nyet begerende
wesen vander naturē Doe sal
een mȳsche hem selvē meer lie
ver hebȳ dan eenē anderē mȳ
schē Want hij is selvē die naeste
waer om hij eerstē aen hem
selvē begȳnē sal dat gebot der
mȳnē Eñ wt hem selvē een
forme nemē tot synē naesten
Die goen die nyet en weet woe
hij hem selvē mȳnē sal Die en
can oic geyn rechte mate ost
regule haldē in die liefde syns
naestē Mer hij sal hem bedrie
gē gelick hij hem selvē doit
Om dit geboit toe haldē saltu
vur dy settē vier sakē ¶ Ferstē
die prycepael sake Dat is du salste
hem lief hebȳ om got nyet om
Smitteicheit profyt ost geselscop
ost der gelickē dattu daer af
hebstē ¶ Ten anderē om dat
goen dat in hem gemynt sal
werdē toe wetē die mamere
dat is dat guet eñ nyet dat
quaet Daer om macht geschiē
dattu dynē naestē mȳnste nad
naturē die wilcke van gade
geschaepē is Eñ dē selvē haeste
om synre boesheit willē: gelic
Jhus xp̄us tottē v̄rader iudas
sprack eñ seide vrynt waer toe
bistu gecomē Den selvē heeft hij
op een ander tyt geheitē toe
wetē eyn duuel ¶ Ten derden
die mamerlick sake Dat is
die rechte ordinācie toe haldē
dattu dynē naestē bendē got
eñ bauē dese werltlike wtwē
digē dyngē lief hebste ¶ Ten vier
dē die werltlicke sake of die be
wegende sake dat is du salste
hem lief hebȳ want eyn is nae
dat beelde geides gemact ¶
Om dyt geboit noch claerlicker
toe v̄staen soe heeft Jhus op eȳ
ander tyt eñ stede gesprackē
Een forme genende eñ exem
plaer waer nae du wetē moe
ges Woe du mynē eñ lief hebȳ
saltste dynē naestē aldus seggē
de Alle dat gy wilt dat die mȳ
schē v doen des gelick doet hem
weder om Eñ des cōtrarie dat
goene dat gy nyet en wilt dat

dat v geschie dat en daet eynē
anderē nyet Hier in sydi ge-
horsam der wet moysi eñ dē
pphetē want die myne des naes
tē en doit geyn quaet ¶ Als
Jhus dese twe gebaedē der
mynē wtgeleit eñ geleert
had soe heeft hy sy hoechlickē
gepresen eñ seide In dese twe
gebaedē daer in soe hanget die
geheel wet eñ die pphetē Wāt
die goene die got mynt die
eert hem myt wordē eñ wero-
kē Die synē naestē myt die en
steelt nyet hy en morde nyet
hy en begeert nyemātz guet
of wyf Mer al dat in die ge
baedē eñ leeringe der wet is
eñ der pphetē nit wyde vstroit
is dat is hier in desē gebaedē
beslatē eñ sprutet eñ vloeit
daer wt Die mysche ¶ Wt
dynē waerdē die du my wt
legende biste wttē monde ons
heer Jhū x' soe merck ic eñ vstae
dat dat geboet der liefden is
dat pryncepael gebot Eñ die
liefste die alre meiste dochde
is: macht hebbende nyet alley
in der tyt Meer oic nae dyt
leuē sal sy van dē saligē ōuer
scheydē wē ōmers sy is die
ewilickē sonder begyn eñ sonder
eynde in got eñ myt got is
Eñ blyuē sal van synre substā-
tiē ōuerscheidē Dy behaldet
alle dyngē in oerē wese die
wilck van noedē alle vergaē

moestē: werdē sy nyet doer
die liefde vbondē eñ gehakē
Eñ is eyn gemeyn wet eñ
regule alre regulē nyet vā
den mysche geuondē Mer ō
gade gebaedē vandē cōnick
der g cōmgē eñ he der hereu
doer wilcke gebot wy allen
salich moegē werdē Script'
¶ Du segges waer Nv hoert
my vort Als Jhus aldus ge
antwort heeft op die vrage
des doctoers als ic dy vur ge
seit heb soe en is daer nyemāt
gewest die daer heeft konē te
gē seggē soe wisselickē eñ war
achtelickē heeft hy syn sermoē
vortbracht Eñ sy hebē alle ge
swygē hem nyet meer vragē
de nochtans syn gotheit nyet
willē bekēnē Eñ want sy mey
den dat hy een puer mysche
was die wilcke die vborgent
heit der hertē nyet bekenen
en mach Waer om sy hem
tempterende waerē Doe heft
hy doer een maniere van
eynre vragē bewisē willē sy
gotheit Op dat hy sy doer oer
eygē antwaerde bescamē sol
de die goene die syn werckē
eñ waerde nyet gelouē en wol
den Op dat want die tyt syn
re passiē nakende was eñ sy
geyn outsculdinge der ontwe
tentheit hebbē en mochtē Du
salte wettē dat die iodē tweer
ley dwalynge hebbē vā xpo

een vander persoenē want
sy wyet en ghelouē woldē dat
Jhūs marīē soen van eynre
maget oft iouffrouwē ghebarē
is sonder toe doen emidts mās
den sy yur oerē oftē saghen
soe voel teken ēn mynake
lē doen Doe dat sy bekenen
mochtē dat hi was ēn is xp̄s
den sy messias noemdē Die
ander dwalynghe is van die
natuere xp̄i want sy nyet
en vōstaen noch en bekenen
mochtē m xp̄o die ghotlicke
natuer nyer alleȳ die myn
schelicke natuere Dese dwa
lynghe heeft Jhūs willē toeri
ghenē m deser manierē Als
vōfadert ghewest synde die
phariseen by malcanderen
ēn wyt niemghierley vraghē
Jhū ghetempteert haddē Ēn
als doe nyet meer vyndende
wat sy hem vraghē soldē: soe
hebbē sy ghesweghē Doe heeft
Jhūs hem luydē wat vraghē
willē recht of hy seghghē wolde
Aldus langhe heb ic v ghemt
waert ēn nwe vraghen ghe
noch ghedaen Nv antwaert
dit my op mīn vraghe Gy die
daer ghacht wilt wesē alle
doctoers mder wet ēn mdē
pheten Wat segdi van xp̄o
den gy tegenwaerdich bi
v synde nyet bekēnē en wilt
Ēn noch vwachtende syt web
soen sal hy wesen Dy antwar

den

hem daruds soen ghedynckē
dat waert dat ghot die hē ghe
sprackē hadde tot dauid seg
ghende Van die vruchte dyns
lichaems sal ic settē op dynen
stoel deb ryxe dat ewichē wesē
sal Hier m hebbē sy een wendy
bekent die mȳschelicke natuere
in xp̄o nae welcker toe sprectkē
xp̄s van dauid nae den vleesche
comē solde Hier tegē heeft xp̄s
Jhūs ghe antwaert ēn ghesent
Is xp̄us daruds soen Waer o
soe heet dauid mdē ghees te dat
is mder ghees telicker bekēnissē
hem syn heer toe wesen seg
ghende Die heere toe wetē got
heeft ghesent tot mynē herē xp̄u
sittē aen mynre rechter sidē
tot dat ic dyn viandē sette ond
dat voetstramel dynre voeten
Of hy seghghē wolde It is onbe
taemelicke dat die vader synē
soen hiet toe wesen synē here
Het is oic onbehoerlickē dat
eyn mynsche sitte aen die rech
ter sidē ghatz daer om waer
m v eendy vōstant ēn kēnissē
der waerheit Doe mocht gy
wael mercken dat xp̄us ghecn
puer mȳsche en is mer ghot
ēn mȳsche in wē beslactē sy
alle schatē der wisheit ēn d
consten Die welcke m hē heeft
beemdt de volcomē heit der
lichamelicheit Want die mȳsche sal hē
lief hebbē als ghot nae synre
gotheit Ēn als synē naesten

nae synre mȳscheliicheit want
hi wt onsprekchelzer mynen
dat mȳschelicke vleesche myt
synre gotheit vereenicht heeft
Hñ daer mede die mȳsche ge
salicht eñ vlieuē heeft ¶ Die
mȳsche ¶ Dijt bekene ic ende
danicke hē altijt al en dan ic
hem myet toe vollē danicken
vur alle syn wael daden mer
segget my doch ¶ Scriptura
¶ Wat hebñ die phariseen ge
antwoert op dese vraghe
Scriptura ¶ Nyemant
van hem allē eñ mocht hem
antwaerdē eyn woert om
toe solverē dat argumēt dat
wilck hi hem vur geleet had
de Hñ nyemāt vā hē luyden
en was soe koen nae dē daghe
die hem eenich dynck meer
vragen dorste Hñ want sy
saghē dat sy vwonē warē eñ
hem myt geynē waerdē ver
weynē en mochtē ¶ Doch myt
eynigher lyst bedrieghē doe dach
tē sy hem apenbaerlicke genā
ghē eñ gebondē hebbende der
roemscher macht añ toe lener
en totter doot ¶ Die mȳsche
¶ Wat heeft Jhūs xpūs gedaē
nae deser disputatiē heeft hi
myt eenighe sonderlinghe leere
daer hi alle syn leuē vol af
gewest ib m die tegenwaer
dicheit synre discipulē Hñ
des gemeynē volcks wtgheghe
nē gelick hi gewoenlicken
was eer hi vandaen ghesche
dē was ib Scriptura ¶ Dat
sal ic dy seggen hoert my naer
stelickē toe eñ swyghet ende
laet my dijt alley vuolgen
sonder dynre vraghē Ick salt
dy nae dat vuolth der heiliger
kerckē ewanghelien claerlic
wt seggē Dat ic alb ic meyne
dynē vstaende genoch wesē
sal jnd dat cort Want ic haeste
my totter passiē ons herē Jhū
x' dy die toe vdaerē Die mȳsch
¶ Segt nv wattu wilste ick sal
toe horen ¶ Gebet
O Here got mȳscheidmaker
du hebste my gesant dyn wet
Op dat ic dy myne wt alre
mynre hertē wt alre mȳre
zielē wt allē gedachtē eñ wt
alle mynre crachtē mer dat
en vermach ic nyet het en sy
dattu my dat geues weruē
ib alle gnet eñ alre beste gna
ne Du gebiedes dat mē dy
mȳne genet dattu gebiedes
eñ gebiedes dattu willes Hñ
genet my oic toe mȳnē nyy
mynnē euē naestē gelick my
seluē Op dat wy hier grane
eñ daer bauē glorie vēnyghe
moetē mit seluē Geest my noch
vort gnede Jhū dat ic dy xpm
ons gesant got eñ mȳsche
mylter hertē gelone mytte mo
ghe beyde Hñ mytte werckē
betuyghe op dat ic dy mo ond
gewerpē willichlick mytt ver

¶ blijfē

moet sond' eynde Amē

Van die scribē eñ pharizeē dat mē hore sal nae oere leere eñ nyet doen en sal nae oerē werckē Dat C eñ xxv capit'

Scriptura

Als Jhus xs die scriben eñ pharizeē v̄wonē hadde Eñ hadde sy doen swygē want hy doe gesien heeft dat sy ō straffelic syn gewest Doe heft hy syn heilige sermoen tottē gemyen volcke gekeert als tottē sympelē eñ ōvolmactē Eñ tot synē discipulē die perfecter eñ volmacter waren dat wilckē oic geschiedē op desen seluē dynxdach daer ic dy vur af geseit heb eñ seide aldus

Optē stoel moysi dat is in die stede eñ macht Moysi om toe leerē eñ toe oerdelē dat volck Doe hebbē gesettē die scrybē eñ die pharizeē Al dat goen dat sy v seggē dat doet Mer nae oerē werckē ē wilt nyet doen Want dat goen dat sy myttē wordē leerē dat en doen sy myttē wercken nyet: seluē v̄smaedende eñ v̄mynderende dat gewichte vā oerē gebaedē Jhus xpus heeft bewisē willē datmē dē priesterlickē staet eer doen sal Eñ gehoersamheit bewisen ō der macht wille die sy vā gade ontfangē hebbē al syn sy quaet van leuē sy en sy des toe saliger nyet Mer grote maledictie sullē sy ontfangē die wilcke onwerdelickē syttē in dē stoel der waerheit eñ der rechtūdicheit Voert seit Jhus xpus Dy op leggen eñ byndē sware eñ ōdrachlicke bordē op die scholderē der mynschē Eñ myt eynē vynger en wyllē sy seluē die borde nyet roerē Merckelickē seit hy sy en willē nyet Daer wt hy bewiset meer groiter swaerheit der sundē dat sy dat myt op saet eñ vryē wille nyet en woldē doen dat goen dat sy ander luydē gebiedē toe doē Dyt heeft Jhus geseit nyet alleȳ vandē scrybē eñ pharizeen Mer oic mede van alle die goene die groete dyngē gebiedē toe doen Die wilcke sy selue v̄getē toe doen tegē dat exemplel Johānes baptistē eñ ons herē Jhu x die wilck seluē meer gedaen hebn̄ Eñ strenger vastē wakē eñ harder cleederē gedragen hebn̄ Jnd voel meer gueder werckē gedaen hebn̄ Dan sy den mynschē hebbē gebaedē toe doen Lichte gebaede gegeuende ōmer deerende eñ iammerende die swaericheit der alder ewē eñ wet: die wilcke v̄licht synde sy die oic laten wolde ~~laetē~~ blynē onbeswaert Eñ als Jhus die scrybē ende pharizeē aldus gestraefft had

van oere wretheit tegē oere
ondersaetē eñ v̄sūmenissen
eñ v̄getelheit oers selues Doe
straettē hy sy vort vā oere ho
uerdiē eñ ydelre gloriē Die
wilcke in allē mynschē beres
pelickē is Jnd sonderlynge in
dē priesterē eñ predicarē alre
schaedelicst is Want sy corrū
peert die rechte ondersuecky
ge d' waerheit doer guetdūc
licheit eñ geuet dē anderē
mynschē een quaet exempel
Van deser houdicheit seit Jhs
aldus Alle oer werckē doen
sy op dat sy moegē geert wo
den van den mynschē Oft hy
seggē wolde Nyet ter eeren
gatz oft tot oere eygē salicht
oft om beteringe der mynschē
die dat sien Dat wilcke is
eyn sonderlynge lyst des du
uels Dat hy die goen die hy
nyet en mach tot quaet brin
gē apenbaer Die v̄leit hy in
guetdūcklicheit eñ houerdicheit
eñ ydel glorie van oerē gue
den werckē waer mede sy
v̄liesen dat ewige loē Eñ dat
goen dat Jhūs aldus int ge
meyne geseit hadde: dat heeft
hy vort beter v̄claert vā der
begeerlicheit d' werltlicker
eerē die in die scribē eñ phari
zeen was Eñ seidē Dy v̄brei
dē eñ v̄meerderē oer zomen
vā oerē clederē Om dit bet
toe v̄staen soe suldy weten

dat moyses gebaedē hadde dē
volck vā ysrael dat sy in die
vier hoeckē van oerē mātelē
soldē makē zomē van v̄wē
gelick dē blauwē hemel Eñ
blauwe huuē soldē sy hebbē
om dat sy onderscheidē hier
doer soldē wesen vādē heydenē
in der cleidynge Waer bi dat
tet zamaritaensche vrouken
Jhm aen den put staende be
kenēde was Vort soe geboot
moyses eñ leerdē syn volck
als die gebaedē vā gade myt
synē vynger in steenē tafelē
gescreuē synde ontfangē had
Dese gebaedē saltu bynden
in dynē handē al eñ altyt
sullē sy wesen vur dyn ogē
Dat is my gebaedē sullen
altyt schynē in dynē werckē
waerde eñ gedachtē Dattu
nyet op settē oft doen en sal
te du en merckes eerstē aen
of yt oic tegē die gebaeden
sy Dyt al hebbē die pharizeē
eñ scribē nader letterē v̄staē
eñ wtwendich vur die ogē
der mynschē om lof daer af
toe hebn̄: gedaē nyet in die
waerachticheit oers herten
vur die ogē gatz Toe weten
sy hebn̄ die zomē van oeren
cleederē groet gemact dat
mē sy bekenē solde wt dat
gemeyne volck Dy hebben
briefkens gemact daer i ge
screuē waere die gebaedē gatz

die wilcke sy bouwdē op oerē
luchterē arm sy droegen sy ī
oerē handē sy screuē sy vur
oer hoeft Sy neyden sy uit wtt
sten oere clederē Eñ daer in
hyngē sy doernē op dat wā
neer sy vort gyngē eñ gesto
tē wordē van dē doornē dat
sy dan gedachtich soldē wesē
der gebaedē Hier wt heeft
xpus leerē willē synē naevol
gers dat sy nyet van butē
dragē sullē die gemaelde ge
baedē Mer in der hertē die
gedechtenis der gebaeden
besluytēde Vort meer seide
Jhus xpus sy gaen ī stolen
gecleit dat welick een cleit
der reynicht eñ d' geestelicht
is die wilck sy doch in oerē
hertē nyet en haddē Sy be
geerdē altyt die eerstē eñ
die ouste der geselscopē der
werscopē eñ in der synago
gē Sy willē gegruet sy op
die op merctē Eñ willē n
meesters vā dē myschē ge
heitē wesen In wilickē war
dē Jhus straeftet die houdic
heit der syne der scribē eñ
pharizeē nyet willende dat
mē den goen die macht wisht
eñ auctoriteit hebñ bauē an
derē mynschē: geyn eere doē
en sal Ommers mē is hem
schuldich eer toe bewisen Jnd
sy moegen sy sonder sunde
ontfangē Aldus geschreuen

in Leuitico Vur een graeu
hoeft saltu op staen Eñ in die
tegenwaerdicheit der priesteren
en saltu nyet sytē ¶ Itē
vierder ley straffinge heuet
Jhus xs in desen waerdē te
gen die pharizeen eñ scriben
gedaen Dat wilck hy oic in
allē prelatē straffē wil ¶ Dat
ierste is gebreck der gueder
werckē als hy seit sy seggent
eñ sy en doens nyet ¶ Dat
anderde is die wroetheit eñ
hartheit des vur wesens Als
hy seit: sy leggē sware ondrach
licke bordē op die scholderen
d' myschē ¶ Die derde is een
ostentacie een ydel beroerin
ge der doechtelick wercken
Want sy alle oer wercken
doen op dat sy van dē myn
schē gesien moegē wdē ¶ Die
vierde is begeerlicheit der
tytlicker eerē eñ heerlicheidē
Want sy begeerē meesters
genoemt toe werdē Daer
om heeft hy vur geseit tot
synē discipulē En wilt noch
en begeert nyet meesters
geheitē toe wesen hem leerē
de dat sy dat exempel der
pharizeē nyet nae volgen
en soldē Eñ en noemt v geyuē
vader toe hebñ op deser eer
dē dat is tytlicke eere oft ge
wy begerende Want eenē
meester eñ vader hebdy in
den hemel toe weten die die

pryncepael eñ alre hoechste
vader is Eñ gy syt alle ge
broeders daer om syt toe
dat gy dat goen dat wilcke
got toe behoert v selvē nyet
en genet oft anderē myn
schē Want al ist dat men
eynigē mynschē om wisheit
oft altheit oft anders naed
natuerē vader oft meester
noemē mach alle die vad
scop eñ meesterscop is van
eenre ierster vaderscop eñ
meesterscop spruytende
Eñ om syn discipulē toe meer
in die dochde der cleymoe
dicheit toe plantē Doe heeft
hy vort geseit Die die meis
te onder v is oft vā enige
officie oft dignitent die sal
wesen gelick die mynste eñ
uwer alre dynre Eñ die we
sen wilt die eerste die sal
wesen alre oitmoedichste
knecht gelic ic v meester ge
comē byn om v toe dienen
nyet van v gedient toe wr
den Eñ die hem vheeftet
die sal vnedert wrdē Eñ die
hem voitmoedicht die sal
vheuē werdē ¶ Gebet
O guedertierē he Jhū xᵉ
nemet my af dat gebreck
der gueder werckē Op dat
ic vdiene dat guede nyet
alleyn toe leerē eñ toe seggē
Meer oic toe doē eñ myttē
werckē toe volbrengē Af doit
vā my strengicheit eñ wreet
heit Op dat ic groete dyngē
gebiedende Jnd die mynstē
nyet doende nyet en schyne
my selvē toe ontheffē eñ an
dere toe belastē Wtsluyte
van my ydel glorie eñ ver
toenige op dat ic my wer
cken nyet en doe om vandē
myschē gesien toe sien Noch
geyn myschelicke glorie daer
in en suecke Maet verne vā
my oic die begerte der eerē
eñ des lofs op dat ic nyet
en myne die eerste stede Eñ
groetē oftē den name des
meisters Op dattu my alsoe
voitmoediges in deser wilt
dat ic vdienē moit van dy
vheuē toe werdē in tyde toe
comēde Amē ¶ Wen dat
comē sal dat ewige wee Dat
C en xxvj capittel
Hier nae die here
Jhūs die dē ge
hoersaemē kynde
rē der leerē des heiligē ewā
gelys voel benedictiē belanet
is It henet dē pharizeē ende
scribē gedrenget die ewige
maledictiē Om oere ypocrit
scop doer wilcke sy nyet alley
en sundigdē vur hem Mer
oic ander luydē bedriegende
Eñ hy noemt achterley wee
dat is achterley maledynge

en̄ v̄doenisse om achtley ypo
crytscop die wilcke hy noteert
en̄ straffet Doe straeftet hi sy
vā oere houdicheit en̄ v̄sum
menisse des goens dat sy schul
dich warē toe doē En̄ seide al
dus Wee v scribē en̄ pharizeē
en̄ gi ypocrittē die goen die
sluyttē dat ryck der hemelē
vur die mȳschē Gy en gaet
daer nyet in noch oic alle die
goen die daer in gaen willē
en laet gy daer nyet in gaē
dat is toe seggē Gy hebt vā
gade al'mechtich ontfangē
die wisheit en̄ conste Dat gi
bekent guet en̄ quaet waer
heit en̄ dwalinge Hi is beuel
gegeuē dat gy dē mȳschen
wysē sult dē wech d' waerh'
En̄ gy swiget die warheit
Ind gy sydt die ludē in dwa
lyngē en̄ onwege wandelē
gy en stuertsi nyet in den
wech der gerechticheit Daer
om sydi alle die dwalynge
sculdich toe betterē Ind van
allē zielē die alsoe v̄laeren
w̄dē moit gy reden geuē
En̄ dyt doende soe ontsluyt
gy v seluē butē die vroude
en̄ glorie des ewigē leuens
in contrariē Handē wilcke
die goen wen dat officien
en̄ predicatiē der leeringe
beualē is En̄ dat myt vlyt
en̄ neerstichcit doē: leerende
die sympelē: straffende die

quade: weder roepende die
daer dwalende syn sullē groet
ontspreckelick loen ontfangē
nyet alleȳ van oers selues
guede werckē wegē Mer oic
van alle dē goen die sy geleert
en̄ gecorrigeert hebȳ ¶ Ten
anderē soe v̄maledyt hy sy
om oere gulsicheit en̄ bedriech
nisse Want sy oerē buyck vul
dē en̄ dat oer meeste studerē
en̄ begeerte was toe crygē
dat guet der weduwe ende
sympelre luyde Dat sy onder
die gedaente der geestelicheit
toe bat bedriegē mochtē En̄
seit aldus Wee v scribē en̄
pharizeē gy die daer etende
sydt die huysē der weduwē
bidende een lanck gebet en̄
onder eyn bedriechenisse en̄
bewegynge des langē gebetz
Nyet dat Jhus straffē wylt
lancheit des gebetz Mer hy
berysspt dat hert der goenre
die alsoe beden om gelt en̄
guet van den ludē toe crygē
nyet om salicheit der zielen
Daer om seit hy vort hier ō
suldy ontfangē een swaere
ordel Waer ō want gi v hei
lich toent toe wesen dat gi
nyet en sydt Ind daer mede
bedriechdisy nyet die rycke
Mer die arme weduwe oft
sympel mȳschē in een v̄swar
inge nwer sundē Van deser
ypocrytscop seit Gregorius

dat ghenemsde rechtuerdich
of ghehoeit en is ghem recht
uerdicheit mer yt is dobbel
boesheit en daer o is sy swaer
licke toe pijnghe toe wetten
m nwe mamere also yslydo
seit Ierste werde die ypocri
te vdoemt seit hy want sy
quact syn Ten andere wat
sy he veynse toe syn dat sy
nyet en syn Ten derde be
reispet Jhus die scribe ende
pharizeen va oere ommatten
arbeit en boesheit en scalcheit
Altyt bedect myt een ghedac
te der gheestelicheit o die ziele
mynsche toe vanghe en mt
struck toe beynghe nochtans
toenende ghoetlicke mijne en
beteerte der salicheit d ziele
In seit aldus Noee v scribe
en pharizeen en hi ypocrict
te die om gact en seynt toe
water en toe lande Om toe
vynde eyne de hy bekeren
solt mocht va heidenscap tot
nwe gheloene en relighe bem
ghe In waner hy dat ghedac
hebt soe mact hy hem ey kynt
der ewigher vdoemsse dobbet
meer dan hy Noant hi hem
vleit door nwe quade exem
pele In als hy i kemsse der
waerheit gheome is md een
strengte lene aen ghenamen
heeft In dat myet en haldet
soe sondighet hy meer dan
vur eer hy dat ghelaefde toe
doen Ten vierde Straffe
Jhus die scribe en die pharn
zee van oere grecheit de wil
licke sy da noch vur he name
o oere gherechteit wille In de
luyde toe treckē tot offerhan
de toe ghene waer o sy vur set
te en hoger hielde die ghane
des tempels dan de tempel
In seide aldus Noee v hi blij
de leiders en vur ghengers
ander blynde leydende Jnd
myt he treckende m die gracy
te Hy die sechget wie swert
by de tempel dat is nyet: toe
wete Nyt en is myet sculdich
toe haldē dat ghoen dat hy be
lauet heuet In st dat hy m
der lagē bende woert die wil
licke hi by de tempel ghesware
heeft hy en is myet meyned
dich toe achte meer die ghe
die daer swert by dat gholt
des tempels Dat is by die
ghane des tempels en dat ghe
dat me de priesterē ghaf die
is schuldich In die ghoen die
ky dat alter ghatz swert dat
en is myet mer die by die
offerhande des altoers swert
hy is schuldich Dit hebbe sy
den volck vur gheleit o hem
hyde toe vuere m een ma
mere des ghebots leerende
dat me by gracie sweeren
sal waer achtelick In dat
ghey eedt by emste treatnere
gedac eene vbynde mach

den eedt toe haldē oft meynee
dich daer by toe werdē Dan
alleȳ by die offerhande die
gade gelauet eñ geoffert sȳ
Alleȳ om oer gierichheit toe
vuulē die nyet toe v̄saeden
en was Dese valsche leerē
der pharizeē heeft Jhus ge
reprobeert eñ gestraft bewi
sende in wat manierē dat
eedt oft iurament by die cre
aturē vindende is aldus seg
gende O gy geckē eñ blynde
Ick vrage v wilcke is dat
groetste dat werchdicste eñ
dat heilichste Oft dat golt des
tempels of dē tempel die daer
heiliget dat got Eñ wat is
hoeger toe achtē die offerhā
de des altares oft dat altaer
waer doer die offerhande
heilich gemact wort Ick seg
ge die goen die swert by dat
altaer gatz die swert by al
dat goen datter op is Eñ die
by dē tempel swert die swert
oic by dē goen die daer in
wont dat is by got den herē
In wes eer die tempel ge
mact is eñ daer in gedient
wilt wesen Eñ die swert by
den hemel die sweert by den
throne gatz eñ by dē die daer
op sittet Oft hy seggē wolde
Gy en sult by dē creatuerē
nyet swerē Eñ die eer gatz
die wilcke is die onbedriech
licke waerheit der creaturē
nyet geuē want dē eedt en
is nyet anders dan een be
uestynge der waerheit Mer
yst dat mē swert by die cre
atuerē gatz daer in wort
v̄staen die goen die sy gemact
heeft eñ is gelick schuldich
des eedts Oft meer mysdoet
hy die swert by dē tempel
oft alter gatz Dan die by
die gaue des tempels oft des
altaers swert ¶ Ten vyftē
straftē Jhus die v̄getelheit
eñ tracheit der pharizeen
Want sy die cleyne gebadē
der wet gatz onder die ogē
der mȳschē dedē Daer wt
begeerdē sy gepresē eñ recht
uerdich geacht toe wesen
van den mȳschē Eñ die mees
te eñ pryncepaelste gebae
dē v̄gaetē sy toe haldē tot
wilckē sy ander mȳschē wa
rē gebiedende eñ daer toe
dryngen Meer achtende
die tytlicke eertsche dyngē
dan die waerachticheit eñ
rechtueerdicheit Eñ seit al
dus Wee v scribē eñ phari
zeē gy ypocritē die tiende ge
uet of eischet van munte Eñ
Anijs eñ comijn eñ ander
des gelicx Eñ v̄getet die swa
re stucke der wet toe weten
dat ordel ofte rechtuerdicheit
die barmherticheit eñ dat
geloue cleyn sundē wegende
Die groete nyet achtende

cleyn dyngē betaclende eñ die
groete achter lactende ende
schuldich blynde Dese drie
dyngē bysonder sulcx doen
want sy syn dat gheecle hyn
dament der wet ind die cley
dyngē en sulen daer om myet
achter latē Dgy blynde leitz
luyde die eyn mughe rotschey
det ind ỏslynder doch eynē
eyn eynē ghelē ghedē kemel
kemel Dat is groete sundē
toe ỏsmadē eñ myet toe achte
ind cleyn sundē groet toe
matkē Ghelick mē noch dat
wile vynt van die goen ge
schien die dē mỹstighē leeren
eñ predickē eñ straesse vā
cleynē dyngē mer die recht
uerdicheit der ghebaedē gratz
ỏgetende Ten vj ỏmaledyt
Jhus die simulatie ost ghenegst
heit der pharizeen eñ segt
Woee v pharizeē screbē eñ
ypocritē gy vaelcht dat goe
dat butē is onteyn Alc myne
nappē eñ scottelē myne lazene
eñ beddē myne hande eñ aen
sichte myt wtwendighē water
Eñ bynē spyt vol van alre
ỏreynicheit der houdigher
gierigher oncuysscher eñ gul
sigher gedachtē: Woecker haet
nyt en ander boesheit Die
welck voel groter syn be
uleckende eñ besmettende
die ziel vur die oghē gratz dā
die besmettynghe des lichams
vā butē Dgy blynde phari
zeen reynighet eerstē dat by
nē ỏreyn is cy datter al rey
werde Ten vij macle soe
berispet Jhus noch meer die
pharizeē van oere synnula
tien dat sy in ghedaentē vā
buttē myt clenderē Eñ myt
ghedaentē oers aensichte selfy
nē ghuet toe wesen: by die ge
lickenisse Dan ghranē der
doedē die buttē schoē ỏuert
syn eñ bynē vol stranes syn
Eñ seide aldus Woee v scribē
eñ pharizeē eñ ypocritē Die
gelick syt den bemaeldē gra
uē die welcke van butē scoē
schynē toe wesen vur die
ogen der mynschē geciert
myt mēnigherley consten eñ
stoffermyghe mer bynē synne
vol vā ghebeente der doeder
mỹschē eñ vol stranb eñ on
reynicheit Alsoe schyn di oec vā
butē gheestelick heilich eñ recht
ỉdich mer vā bynē eñ nat
heymelick vur die oghē des gres
die cy ỏuer sucker der hertē
w Eñ cy bekenne vā allē vber
gen dyngē vur wen gy vo
boesheit myet helē noch vber
ghē en condt soe syn vol alre
ỏreynicheit ypocritscop eñ
boesheit Ten vij mael soe
berispt die ghebindde Jhū
oer vdel ghezie m tymerynghe
ỏ ghrauen ỏ wheten eñ i vrecht
uerdynghe oer selfs als beter

synde dan oer vur vaders
myt oere boesheit eñ ōrecht
ūdicheit Eñ seit aldus Wee
v scribē pharizeē eñ ypocrit
ten gy die daer tymert die
grauen der ꝓphetē eñ v̄ciert
die grauē der rechtūdigen
daer Capellē oft kerckē tym
merende tytelē settende eñ
ander memoriē doende Eñ
seggē Warē wy gewest in
die tydē onser vaderē wy en
waren oer gesellē nyet ge
west in die wtstortynge des
rechtūdigē bloitz d' ꝓpheten
Dit salstu aldus v̄staē Niet
dattet quaet is oft toe straffē
is dat mē tymert kerckē cluy
sen eñ memoriē der heiliger
halt Waneer mē daer by eñ
doet dat mē alre meest schul
dich is toe doen Eñ myt geyn
ōrechtuerdicheit en af breke
dē armē: die wilcke leuēdige
tempelē gatz syn Meer coste
licker toe achtē is dā die tempel
van steenē eñ holt gemact
Die heilige leerer Crisostom⁹
seit Eñ v̄blyt v nyet nit goē
daer die armē doer bedroest
werdē Hort seit hy wat recht
uerdicheit is toe begaen die
doedē Eñ toe berouē die leuē
dige Jud van dē bloede
der armer gade toe offeren
Wilstu eyn gatz huys tymer
ren soe geest oic den armen
daer sy by leuē Eñ soe hebstu
eȳ redelick gatz huys getymert
Daer ō heeft Jhūs die ypo
critē berispt Want sy den
armē afbrackē dat sy hem
sculdich warē Eñ anders dē
luydē myt ōrecht dat oer
ōhieldē Jud ~~ont~~ daer mede
sy tymerdē die grauē d' hei
ligē Dat wilcke got noch synē
heiligē nyet ontfenckelickē
en was Eñ want sy hem
rechtuerdiger achtē woldē
dan oer vaders Doe heuet
Jhūs hem luydē daer in be
ryspet bewisende dat sy die
boesheit van oerē vaderen
nae volchdē Oic arger syn
de dan die Jud heeft geseit
Gy v̄uolt eñ v̄meert doch
uwer vaderē boesheit End
gy willet ~~noch meer~~ doch noch
meer v̄uollē die selue boesheit
Gy sydt vā v selfs quaetheit
getuych genēde Want gi soen
syt der goenre die die ꝓphetē
gedoet hebbē Mer hier in aū
treet gy toe bauē gaende
oere boesheit sy hebbē gedoit
die ꝓphetē die puer mynschē
~~waerē~~ syn geweest Gy wilt
doedē den ꝓphet der ꝓpheten
die daer is got eñ mynsche
Dyt seide hy dē ioetschē volc
hem nyet v̄witende die sun
dē vā oerē alderē want got
seluer geseit heeft Die soen
en sal nyet dragē die sunde
of boesheit syns vaders Mer

dat hy bewysen woe dat si wa
re kynderē der doetslagers eñ
vuolgers der ꝓphetē Ihū dat sy
oerē alders in der boesheit ge
luck woerdē woldē Ommer wa
rē sy arger dan oer vur va
ders Als Jhūs die boesheit
der pharizeē eñ scribē mēnich
uoldelickē wtgeleit eñ geseit
hadde Doe wolde hi hem bewi
sen die pyne die sy daer vmr
ontfangē soldē want sy hem
oere boesheit nyet beterē en
woldē nyet tegē striende Dat
sy hem in greynē sakē vā on
wetenheit oft anderē ōtsenl
dighē mochtē Ihū heeft sy gedri
get myt die ewighe pyne der
hellē segghende O hy slanghē
eñ geslechtē der slanghē woe
suldi moeghē ontvlaen dat
verdel v hellē

Diet it sende tot v ꝓphetē
strijben eñ wisen Ihū vā desē
suldi een deel doedē eyn deel
trutē Ihū ghi sult sy geesselē
in uwē synagoghē eñ sult sy
vlaghē eñ vuolghē van die ey
stede in die ander toe wetē
Gelick v vaderē den ꝓphetē
vur gedaen hebij Ihū hy my
eñ mynē discipulē eñ apesto
len eñ anderē gelonighē noch
doen sult Neer dyt en suldi
nyet toe vōgrues doen noch
nit en sal v ongepynighet nyet
blijnē Daer om segghe ic v Al
dat rechtuer dighe bloet dat
wt gestort is beghinnēde toe
toe tellē vāden rechtuerdighē
Abel die wilde mit begrimsel
des myschelickē geslechtes
vā synē broder Cayn dout
geslaghē waert tot dat bloet
van zacharias die een soen
was barachias dē ghi gedoet
hebt tusschē den altaer eñ dē
tempel dat sal comē op v dat
is nit sal van v wraeck enschē
Ihū oec in v grewrackē werdē
Waer om soe mocht nemāt
vraghē Dullē van die kynderē
gepynighet werdē om die sun
de van oerē alderē teghē dat
hier toe voerē geset is Neē
trouwē ic ser dyt alduc toe
vōstuen want sy dat exempel
der vlēdē sundē nae volghende
warē Doe werdē sy geacht
mytē goenē die dē selue sun
de gedaen hadde bysonder
want sy den goenē hadden
wille toe doedē Daer al der
goeme dochte die vur gestor
uē warē om der rechtuer
dicheit in beslatē is gheweest
Van desen zacharias wille
die sōnighe seghgen dattet
gheweest is zacharias ey soen
ioade des priesters den die
tōnick was dede doedē Ihū
sōnighe meynē dattet is die
vader sē Johānes baptistē
Hy desen twe als Abel eñ
zacharias soe beteickēt Jhūs
tweerley staet der goeme

die v̄uolcht werdē van dē iodē
als leekē eñ priesterē Want
abel is een scaepherder gewest
eñ zacharias eyn priester
Dit aldus geseit hebbende
tot die schaer der iodē soe heeft
Jhus myt medelydsamheit eyns
vaderlickē hertē bescreyende
eñ beclagende Eñ daer mede
beryspende die groete v̄har
de blyntheit eñ boesheit des
ioetschē volcs syn sermoē eñ
aensichte gekeert aēmerckē
die groete tribulacie die hem
noch aen staende was Don
derlynge tot die stat vā ihrlm
Want daer meest geleerde
pryncē eñ priesterē gewest
syn Daer is gewest die tem
pel gatz Eñ altyt meer ꝓphe
tē syn tot der stedē gesant ge
west Jnd hy seluē daer meer
myraculē eñ leeringe gedaē
heeft dan in eenige anderē
stedē des ioetschē lantz Daer
doer bewysende dat sy geyn
onscholt en soldē hebē moegē
Eñ heeft aldus gespracken
eñ geseit Niherusalē ihrlm
du die doit slaetste die ꝓphetē
eñ steentz sy die totti geseynt
werdē Jnd syn toe wetē tot
dyn salicheit eñ leeringe eñ
om dyn sundē toe beryspen
Oft hy seggē wolde Daer ō
is dyn siectte ongeneselickē
Wanttu die goene v̄worpest
die dy salicheit bryngē Daer
om seit Crisostomus Nihrlm
woe soldes du genesen werdē
die gene medecyn totty en lae
tes comē Myn heiligē en heb
ic nyet gespaert op dat ic dy
sundige stat spaerē solde Eñ
had ic dy willē v̄liesen soe en
waer ic nūmermeer seluer
totti gecomē Dan seit Jhus
vort Woe duck heb ic dyn
v̄stroeyde kynderē willē ver
gaederē eñ du en hebbes nyet
gewilt Gelic eyn hynne oer
kuckē myt clockē eñ myt roe
pen toe gader roept eñ ond
oerē vloegelē v̄warmet eñ
bescuddet vur die vogelē eñ
ander beestē Daer om seg
ic v v huys sal gelaetē werdē
woest eñ ~~v̄dro dro~~ doruē Eñ
vur waer segge ic v gy en
sult my nyet meer sien ter
tyt toe dat gy sult seggē Ge
bñdyt is hy die daer comet
in den naeme des hē Dat
wilckē mē in twe manierē
v̄staen mach toe wettē van
der leister toe comst Als hy in
synre maiesteit comē sal ten
oerdele oft hy seggē wolde
Dan suldi my sien dat is be
kēnē eñ belydē Mer dan salt
toe spade wesē tot myer salic
heit Oft mē mach v̄staen vā
den palm dach Want hy als
doe van hem luydē scheiden
wolde Eñ nyet weder by hem
comē tot aendē palm dach tot

tot wilcker sy seggē soldē Gebō
dyt is hy die daer comt myden
name des heren Ihū als Jhūs al
le dese leere ēn predicatē m den
tempel geseit had Doe stonde
hy op ēn gynck m den tempel
mytten lichamlickē vt ganck
beteickenēde die affscheydynge
de der gotlicker gratiē Ende
nae syn affscheydynge den m
ganck des boesen geests Ihū
die scrybē pharizeen ēn pzyn
tē der iodē dyt gehoert ēn ge
sien hebbende Al vrooet synde
van gramschape jnd synt toe
raedē gegaen om Jhm toe
trygē Als hier nae claerc vt
geseit sal werdē ¶ Moza
lizame ēn Hedituane

Hier setter die gebōdyde
Jhūs dat is exempel vander
hymelē om toe toenē synē gro
te ēn mynē totte volck voant
onder ander voytele soe schyt
die hynne nyeerre betterten
tot hebbē tot voedygē ēn be
waerynge oere kuckē soe dat
sy daer vt tranck ēn ongedaē
wort jnd beschuytsy onder
oerē vlogtelē vechtende tegē
den wonve Alsoe duet oic
geestelickē Jhūs die ewige
wysheit die aen nemende die
mynschelicke natuere trant
gewordē is om onsen wille
Ons voedende myt synre gra
tiē ēn beschermende tegē den
vant ¶ Voert soe is hier toe
merokē alsoe onse here Jhūs x^s
hy hem selue ēn doer sy applyc
dat roetsche volck geroepē y
uant ēn gestraeft heeft alsoe
vmaent hy ons duck wile
we myt smeckamyge nv myt
beryspynge nv aldus nv alsoe
ēn cleyn achtē wy yt jnd dar
om is seer toe onsien die pyne
daer hy mede dreygt ¶ Gebet

Heere Jhū x^e die tge
bōdes die groene die dy wet
ēn gebaedē gehoersaem syn
ēn die den ongehoersamen
geues maledictiē Geuet my
van dynre myldicheit dyn
gebaedē altyt onderdanich toe
syn ēn die dwalynge d' ypo
crytē m allē dynge toe schyn
wē Geuet my sonder vordriet
toe consentierē dyne vmam
ge ēn waelbehagē ēn dat it
my sonder ouachtsaemheit
beterē mot op dat it tē eyn
de inder toe comst dynre claer
heit ten oerdel blide aensien
mot dy gebōndē apenbaer
lickē comēde tot onser voltō
mēder vlossynge Dat is tot
onser volmacter vryheit d'
zielē ēn des lichams ēn dat
it dy myt dynē nytūcren
benedien mot sonder eyn
de amē ¶ Vanden
teickenen der toe toemsten
ons herē Jhū ten ionsten
dagē van dat eynde d' werlt
Dat c ēn xvij capittel

In dese selue dmy-
dach toe weten
als Ihus rolte
tempel myt syne
discipule mder maneré als
vnr gestreuē is gestaen was
Eñ dat hy den tempel eñ die
stat rot syn besterme settende
md dat sy roest eñ idel wer
den solde Doe hebñ hem die
discipule seer vwondert eñ ow
yer m vueert Roe dat die
tempel eñ stadt die soe sterck
eñ schoen van tymer waren
mochte oft solden vderuē eñ
vroest werdē By sonder dat
sy vwachtende waré die v-
lossingе eñ vheffingе deb sātz
eñ stat eñ tempels vā ihrlim
by Ihm oerē merster Ende
aldus gaende ten berch van
Olmetē waert soe seide sy
tot Ihesum

Meester siet wat sterckier
steneē eñ herteliker getymer
is mdē tempel Hy antwaer
dē eñ seide Ick sect v dat die
tyt sal comē dat eyn steyn op
den anderē nyet en sal blyne
die myet vdoruē en sal blyne
werdē Roe sterck eñ nioeste
de dattet v my dunct toe we
sen Rulcke destructie alē
Ihus seide solde teschie om
de sundē deb volcks toe co-
mpterē Eñ om toe vdelgen
oste myet mackiē die termio
mē eñ sacrificie der alder wet
die vur die destructie deb tem
pels eñ die vstormge deb roet
schē volcks Eñ daer rot toe bat
toe mstituerē eñ toe vorderen
die meuwe wet xpi Eñ alē
Ihus nen dē berch vā olmetē
getomē was: soe gynck hi daer
suttē myt synē discipulē tegen
den tempel aū Eñ dat om tweer
ley sakē wille Ten eerstē wāt
mē die stat van ihrlim eñ dē
tempel daer merckelick bekē
nē eñ sien mocht vā web des
truine dat hy segghē wolde

Ten anderē want hy oc seggē
wolde van dē toecomēden
oerdel dat wilcke oc bynden
berch vā Olmetē geschiē sal
Eñ aldus sittende soe synt tot
hem getomē syn discipulē by
sonder dese vier Petrus An
dreas Jacobus eñ Johānes
als van synē hemelicke rade
Eñ vraidsdē hem in deser mā
merē meester wāneer sal
dat geschien md wat teicke
nē geues du ons van dyn
re toecomst eñ van dē eyn
de d werlt wāner dattet
geschien sal Hier op ant
woert Ihus die teickenē segt
gende eñ die tyt swygende
Eñ noch die teickenē der destruc
tē van ihrlim eñ van synre
leister toecomst mt eenige
der werlt onder malcnderē
vmengende Want men sy vā
beydē vstaen mach Eñ tot eheke

soe seit hy daer by een leere en̄
confortatie tegen die v̄uolginge
en̄ bedriechenisse die wilcke aen
staende warē die discipulē toe
spreckende v̄manēde en̄ leerē
de in dē ꝑsoenē van allē kerstē
mynschē En̄ seide aldus eerstē
hem luydē v̄manende woe
dat sy hem vur die bedriche
nisse huedē soldē Eer hy die
teickenē wtleide en̄ seide Siet
wael toe dat v nyemant en
v̄leit Ick segge v vur waer
It sullē voel comē in mynē nae
seggende dat sy xp̄us syn en̄
sy sullē voel luyde bedriegen
Gy sult hoerē voel orlogen
en̄ gerucht vā orlogē en̄ siet
dat gy nyet gestoert en werdet
Dyt dat ic v segge het moit
alle geschien mer yt sal een
cort eynde neme ¶ Hoert heeft
hy genoemt mēnigerlei quat
dat vur den iongstē dach toe
comē solde In eȳ temptatie
der rechtuͤdiger Jnd in een
teickē des toe comendē groe
ten quaetz die comē sullē aū
die sunderē Toe wetē viant
scop der lantscopē en̄ luyden
Want dat een volck sal op
staen tegē dat ander Twee
dracht der heerē en̄ vorsten
want dat een cōinckryck
sal op rysen tegens dat and̄
Oerloge pestilentie duere tyt
eertbeuynge eyselicke dyngē
vanden hemel En̄ wonderlic
ke

teickenē der watterē sullē dā
gesien werdē Het is vā noedē
dat dese dyngē eerstē geschiē
toe wetē als van gade alsoe
geordineert synde myt d̄ quaet
heit der mȳschē dat eyschen
de En̄ want got daer wt eȳ
groet guet weet toe trecken
toe wetē tot proeninge der
quaeder En̄ dyt seit hy syn al
begynselē ost vur baeden der
toe comender droefheit Meer
noch en ist dan geyn eynde
Want noch swaere sullen
toe cōmende syn Als Jhus
geseit dyt hadde soe wolde hy
die apostelē noch meer sterc
kē tegen alle v̄uolch en̄ try
bulatie in dē dat hyt hem
vurseide wat hem geschien
solde Op dat sy toe myn ver
uaert solden werdē wāner
dat yt quaem En̄ seide aldus
Ick segge v vort eer alle dit
schien sal soe sullē sy oer han
de in v slaen v v̄uolgende en̄
treckende tot cōingen heren
en̄ prynden En̄ in oerē syna
gegē sullē sy v geesselen en̄
voel tribulatiē en̄ oic den
doit aen doen Jnd dat alle
om mynē naem Meer als
gy staet vur cōingē en̄ rech
terē en wilt nyet gedynckē
in der vrē wat gy antwort
den ost seggē sult Het sal v
als dan ter stont in gegenē
werdē van dē heiligē geest

wat ghy spreckē sult En ō hē
luyden toe beter m vredē toe
settē Doe heeft hem vur gheleit
dat loen dat sy ōwachtē soldē
m die opūrisinghe segghende
En en wilt die myschē myet
vreesen Ick segghe vur waer
Eyn haer van mwē hoefde
en sal myet vōgaen noch ver
larē blijnē Toe wetē nae dē
lichaem wantet heel myt alle
dat ghoene dat hem toe behoort
vryscn eñ oit gheestelick dat
gheyn werck alsoe cleyn ōmer
gheyn ghedachte m dē dienste
gaet ghedaen En sal ongheloent
myet blijnē Ick segghe v noch
meer m mver lydsaemheit
suldy besultē dat ic bewarē
mwe zielē Jn den tijdē vā tri
bulatiē soe sullē die ghoen die
rechtvēdich syn eñ die my mae
volghē ghehaet werdē vā allē
naciē der wilt Dan sullē der
voel gheschandaliseert werdē
eñ beschaemt m my die vā
anxtē der pijnē achter waert
tredē sullē En sullē die een
den anderē aen brengen
eñ vradē It sullē dan voel
valscher ꝓphetē opstaen eñ
sullē voel mynschē vōleiden
En want die boosheit eñ
dat ongheloue eñ onrechtē
dichtē onder die mynschē
sal vōmeert eñ vōmēmchuol
dighet werdē Doe sal vōval
den de liefde van voel my
schē Ick segghe v vur waer die
volstandich byst totten eynde
toe die sal salich werdē Dyt
ewanghelij sal ghepredict wer
den m alle die werlt m een ge
tuchnisse Dat hem alle myschē
vur dese bedriechnisse der val
scher ꝓphetē hyedē sullē En dan
nae alle dese dyngē soe sal tō
mē dat eynde der werlt One
mynschē Scriptuera ic en
mach my myet onthaldē ic
en moet eyn dynck van v
vragē Jn wilck my hert seer
betōmert eñ twifelachtich is
Oy segghet my wttē heilighen
ewanghelio voel treken die vur
dē ionxstē dach gheschien sal En
wānier dat sy gheschiet syn soe
sal den dach naekende syn
Heer nae ic gemerckē dan soe
syn sy langhe tijt al volbracht
eñ noch syn wy m een ōseker
eñ doch m een langhe vōbeidē
ghe van dat eynde der wilt
Het hebbē aū memich iaerē
ghewest eñ noch syn voel tri
bulatiē pestilentiē duer tijt
oerloghē vūolich der heiligen
eertbeuninghe teikenē vande
hemel En van die wateren
Dat ewanghelij is ghepredict
aū alle die ghanse werlt Die
apostelē eñ voel ander heili
ghen syn vā lenē ter dood ghe
bracht Valscher kerstenen
eñ ꝓphetē synder voel ghewest
Die wilck voel myschē vōleit eñ

bedragē hebbū wāner sal mē
verwachtē Oft bij wat teikenē
bekēnē desen dach Scriptu
¶ Het sullē meer sonderlynge
teickenē wesen nit leste Eñ
dese selue sullē oic groter eñ
meerder wesen nit eynde
der werlt Dan sy toe vorē
gewest syn alstu noch bat
hier nae horē salste Want
dyt syn al begynselē der an
der dyngē die noch nae vol
gē sullē Meer die sake eñ
wortel van alle desen qua
dē die in die werlt syn Dat
is houdie eñ vmetelheit wāt
dat volck vheest hē tegē syn
prynce Die clergie tegē oerē
prelaetē die werltlicke hant
tegē die rechters Eñ die kyn
der tegē oer(alders Eñ des
laet dy genoch syn dattu in
een vrese eñ vwachtynge
dyns oerdels sonderlyngē
Dat wilcke in vre dyns doitz
aū dy gaen sal Wees hier
nyet toe voel curioes Mer
bewaert dyn ziel dat sy nyet
en werde vleit gelick vur
geseit is ¶ Moralizatie
Want in allē tribulatie
nuttelickē is die lydsaemht
Doe werdē wy hier vā Jhū
geleert onse lydsamheit
toe bewarē Die een bewar
sters alre dochdē is in die
wilcke wy ons ziel besittē
Als wy die my redenē regerē
om toe lydē Want wie dat
onlydsaem is die en besyt
syn ziel nyet want hy en cā
den toern syns gemoede
nyet bedwyngē Eñ daer
om is die lydsaemheit een
groete dochde sonder die
wilcke die ziel vlarē wort
eñ by der wilcker die ziele
bewaert eñ besetē wort Gre
gorius dese dochde prisende
seit aldus Ick meyne dat
lydsamheit meerder dochde
is dan teickenē eñ myrake
lē toe doen Eñ salomō seit
Heter is een lydsaem myn
sche dan een sterck mā Eñ
die syn gemoede bedwyn
ge Dan een beuechter van
voel stedē ¶ Gebet
O Here Jhū xe toecomen
de rechter van allē Geest
my gestandicheit inder
waerheit des geloeues op
dat ick nyet vleit en werde
Van geneynsdē eñ valschē
mynschē eñ nyet onder en
valle in tribulatiē Meer dat
ic sterckelickē mach blynē
staen in belydinge dyns
names Eñ getuige d' warht
blydelickē toe lydē haet der
mynschē eñ tegenheiden
Geest my die dochde der
lidsaemheit eñ die heitte d'
mynē tottē eynde dys tegē
waerdigē leuēs moit ick
volherden In dat gelone

der waerheit Ñ̄ myne der
ghuetheyt op dat ic aũ̄ myn
di ontfermende salich moet
werdē̄ here ghot myn̄e su
lcheyt Amē̄ Dan die
toecomst eñ persecutie
Antichristi Dat c eñ xxvm tũ

Mae die vloghe eñ
twe dracht daer
vur af ghesciet ib
sal comē̄ Antixp̄us een soep
per ewigher v̄doemysse wit
ghelick die vrede vur ghegaē̄
ib den toecomst xp̄i Doe
sal v̄vrede vur ghaen der
toecomste antixp̄i Ñ̄ geht
vur die waerheit des vuyls
vur ghaet den rock Jnd die
stryt vur ghaet die victorie
Doe sal die persecutie anti
xp̄i vur ghaen die victorie xp̄i
Hier v̄sett Jhus vort

Wanner ghy sult sienē̄ wer
den die onbetaemelicke deso
latie eñ nuystrouste dat ghoē̄
dat alre spitelichste ib tegen
ghot staende m die heilighe ste
de Dan suldy weten dattet
aent eynde ib Jnd daer mert
ken eñ v̄staen wat die ꝓphetē̄
daniel hier af ghesprackē̄ heeft
Dat wilck mē̄ v̄staen mach
dat beelde dat Helius Adria
nus die keiser m die stede der
arckē̄ des testaments gheset
hadde Alb hy nu deen v̄stoerde
dat wilcke tegen hem weder
op rees eñ v̄samelde nae dat
vñ Tyto eñ Despasiane be
vochtē̄ v̄wonē̄ eñ v̄stoer strocit
warē̄ ghelick Anthiochꝰ die
cōnick van syrien en azien
vur ghedaen hadde Ñ̄ ghayus
caligula die keiser wille had
de mer yt wart hem weder
radē̄ eñ alsoe hoef bleef hy
achter Want die tydē̄ der vol
comēder desolatiē̄ nochy nyet
ghecomē̄ en was Jyen v̄statet
oic eñ hcht meer bequaemlic
ker van antixp̄o die wilcke
m die heilighe stede hem onder
wyndē̄ sal gotlicke eere tot
hem toe nemē̄ Dan sullē̄ sett
hy vort die m indeen syn vhedē̄
toe den bergē̄ Jnd die buten
~~opt velt ib die en sal nyet af~~
~~clōmē̄ om wat toe~~ optē̄ dake
ib die en sal nyet af clōmen
om wat toe haelē̄ wt synē̄
huyse Ñ̄ die buttē̄ opt velt
ib en sal nyet weder toe huys
ghaen om toe halē̄ synē̄ rock
Oft hy sesghē̄ wolde Alsoe on
ũsien eñ onũdacht sal dese
trybulatie comē̄ toe wetē̄
aũ̄ dat noetsake lant mñ des
tructiē̄ van ihrlim of mden
ionesten dagte Wantmē̄ vñ
beidē̄ v̄staen mach dat nye
mant tyt hebbē̄ en sal ander
dynghē̄ toe ghedynckē̄ Dan
woe hy syn hchsam beghē̄ eñ
werck bryngē̄ sal moeghē̄ west
ghedachtich sett hy der huys
vromwē̄ Lothis dat ib keert

nyet weder noch en gedynct
nyet weder om Eñ en siet
nyet eens nae lant huys
hof eñ al dat daer in is dat
gij norgens mede gehyndert
en wert Want van lots
vrouwe staet geschreuē dat
als got die stede eñ landen
van sodoma eñ gomorra
om oere sundē wyl toe nyet
mackē Eñ vandē hemel v̄
barnē eñ doen v̄synckē Doe
schicte hij twe van synē en
gelē al daer om Loth eñ sy
huys vrouwe eñ dochteren
die got alleÿ behaegelickē
warē geuondē in den vyf
cleÿ cōnickryckē Doer die
werckē der ontfermhertich
Eñ oic mede doer die bede
van abraham toe v̄lossen
wttē vuur eñ wttē lande
toe leyden Eer dattet myttē
of indē vuyr v̄gynck hem
luydē een stede wisende
daer sy hem in behalden
mochtē Doe hebbē hem die
engelē een gebot gegeuē
dat sy nyet achter waert
syen en soldē Die vrouwe
van loth v̄smaedē dat gebot
der engelē eñ sach om nae
der stat wart Als sy daer
wt gegaen was Eñ al daer
op die selue stede bleef sy staē
de v̄wandelt in eenē saeltz
steyn Daer mede alle myn
schē leerende dat sy ō geyn

trybulacie wed̄ keerē en sullē
tot eertschē dyngē v̄laeten
de die haepe eñ dat geloeue
gatz Waer om dat Ihūs
sterckt eñ v̄maent alle die
syne dat sy hem in die try
bulacie nyet v̄wynē oft ver
neerē en latē Om die haepe
der toe comender dyngen
Eñ seit ald⁹ Ick segge dat die
goen die syn ziele suect toe
behaldē die sal sy v̄liesē Dat
is die goen die syn oft lyf
bewarē wil: dat hij ō anxt
wil des doitz oft ander try
bulacie achter laet dat ge
loue xp̄i eñ die rechtūdicht
Eñ dat ongeloue antixp̄i
oft des gelicx nauolget jud
meer lief hebbende die tytlic
ke dyngē dan die ewige
dyngē Eñ weder die ziele sy
v̄smaet eñ v̄lyset in desen
leuē die sal sy vyndē int
eewigē leuē loen ontfangē
de vur synē arbeit Mort
meer soe sal wee wesē dē
vrouwē die kynder dragē
oft voedē waer om want
sy nyet bequaem eñ wael
gestaelt syn en sullē toe ont
loepē der persecutiē Eñ hē
in dē bergē toe behaelden
By wilcke vrouwē geeste
lickē toe v̄staen wort die
goene die int begyne der
gueder werckē eñ d̄ dochtē
gecomē sy myttē wille oft

myt dat beſyn ꝺ werckē
die noch die vruchtē ꝺ ſtue
der werckē myet tot volre
perfectie gebracht en hebꝫ
gelic eyn vrouwe die noch
eer kynt toe vollē myet op
gheuoet en leeft Want deſe ſullē
lichtelic geſchandalizeert eñ on
ſtadich werdē in tribulatie eñ
perſecutie Eñ daer by ſeit Ihs
dat nwe ꝺſtorynghe myet
en geſtighe in dē wynter oft op
den ſabeth Want in dē wynt
quaet vlien ib ſnd in dē ſaboth
ꝺbaedē ib toe wandelē Waer
by dat die ghoen die ontloeyē
ſoldē wullē vā ſynē vianděn ghe
hyndert mochte werdē Oft hy
ſeghe wolde Niet toe dat v pē
weeh myet onder ſtuē en rō de
Dat ghy in alſulcker tyt myet
heuondē en wert dat ib in dē
wynter der ꝺtaeldynghe der
inynē Oft in dē ſaboth deb lee
dicht ghaens van ghuedē were
kē Dat ghy den dach deb oer
deb myet en ſult moeghē ont
vlieu Het ſal weſē tot der
tyt trybulatie ludē ꝺuoch uoldy
welex ghelick nye ghweeſt en ib
van beghyne der werlt tot der
toe Eñ en ſal oit nae der tyt
ghen ſoe ghrout comē meer wat
alle die tribulatie ſullē dan in
ſy ꝺghuedert eñ ꝺſaemt werdē
werdē Oer ongheloeuighē der
ketterē der tryānē der valſcher
broderē waer taf ſēt Dan wdb

by ſonder leert eñ ꝺmaent dat
mē liuedē ſal Dan ſullē op ſtaē
vier wyndē wt allē hoeckē der
wōlt teſtenb malcanderē vech
tende Eñ yer boeſe quaede
heeſtē ſullē vpnder zee op ry
ſen toe ꝺdeleghē oft toe ꝺderuē
die unyuſelighē Ihs omb damel die
Ophete eñ Iohannes in apocalipſi
beruyſen Waer by ꝺſtaen werꝺ
dē alre haude perſecutie eñ
tribulatie die dan in die tyt
antixpī op ryſē ſullē meer
dan op eyneghe ander tyden
vāder werlt wanttet tē ey
de nackende ſal weſē Op dat
ghot ꝺſuckende eñ proeuē die
hem toe behorē Die by ihe ſullē
wullē blyuē oft van hem ſcher
dē om tytluch ghoet waelluſte
eñ eer toe ꝺcruyghē Oft om die
tormentē eñ trybulatie toe
ontfaen: Daer in dē tyden
voel ludē af ꝺuert ſullē werdē
meer ſy ſullē ſy hem pruē toe
nō ontfaen Dan ſal in den
tyden los ghelactē werdē eñ
ontbondē die duuel lucifer
die om ſpure boeſheit wulle
totter tot ꝺ toe inder hellen
ghebondē ſal lyghē Om dan
toe regierē antixpī den tō
nick alre bouſheit ſnd toe ꝺ
wetkē tribulatie tegē die recht
nerdighe alſoe ghrout dat oft
moeghelickē ware in dwalyn
ghe ghebracht mochtē werden
die wtūtarē meer om die

groetheit wille der tribulatiē
soe sullē gecort werdē sy dage
Want wordē sy nyet gecort
soe en solde nyet salich werdē
alle dat vleische: dat is alle
mynschē die totter salicheit
gecarē eñ vur sien sy Want
en geschiedē dat nyet soe en
soldē luttel of gey mynschē die
groete parse moegē lyden
noch by patientiē behalden
werdē Want die mynschelic
crancheit en mach nyet lan
ge trybulatie lydē Eñ daer
om die wtūcarē sullē die da
ge van antixpi gecort wdē
Op dat sy myt groetheit d
trybulatiē nyet en wyken
vandē geloeue eñ waerheit
Hier in is gelegen alle die
der gueder mynschē als dat
sy vā gade gratie ontfaen
waer doer sy gesterck wdē
in lydē Eñ dat den bosē myn
schē eñ engelē die macht ver
myndert ind die tyt gecort
wert quaet toe doen tot een
ruste eñ vcoelynge d wtuer
carrē mynschē Die mynsche
¶ Woe lange sal duerē dat
regimēt van antixpo en
alle dese groete trybulatiē
daer du my af segste Scrip
tura ¶ Hoert my dat had
de ick als nu ter stont wille
dy toe seggē Het sal duerē
eyn tyt eñ tyde eñ een hal
ue tyt Dat is drie jaer eñ
eñ een half Als daniel die pphet
seit eñ dat alre claerlicste
noch een op ander stede vā
hem wt gesprackē wort Dat
hy sal regnerē dusent dage
eñ ij^c eñ negentich Eñ
als scē Johānes in apocalipsi
seit soe sal hy hebñ xlij maen
dē wilck tyt seer nae coemt
by die tyt die wilcke xpus
In synre predicatiē nae synē
doepsel tot aen synē doit op
deser werlt gehadt heeft
Hier suldy vstaen eñ noch
beter in dat twetste capittel
hier nae volgende dat goen
dat goen daer du vorē nae
gevraget hebste Van die tei
kenē daer by dat merckē
solde moegē wāneer dat eyn
de der werlt nakende is
Het is waer dat voel vā
desen teickenē vgaen eñ
geschiet Als oerloge partiē
ongehoersamicheidē duyer
tyt pestelentiē vuolgynge
der heiligē Eertbeuyngo eñ
teickenē indē hemelschen
creatuerē Meer inder tyt
antixpi sullē alle dese teikenē
vmerdert eñ oic vsamēt
wdē Eñ hier by mach men
vstaen dat ons xpus bi de
sen teikenē eynē sonderly
gē eñ alre meiste Antikeerst
beteickenē wylt die wilcke
int eynde der werlt comen
Hem wt gouende vur

messyas vur eenē cōnick warē
eñ v̄loesser des ioetschē volcs
recht contrarie xp̄o synde
in alle synē werckē Die wilc
ke wt dat geslechte vā Dan
gebarē sal werdē Als betey
kent die heilige apostel Johā
in apocalipsi als hy dat ge
slechte van Dan nyet en
noemt onder die xij geslech
tē van ysrahel In ~~wilcke~~
~~vandē~~ elcke vande wilckē
xij m geteikender wesē sullē
Eñ Jacob als hy sterue solde
eñ synē kynderē vur seyde
voel toe comender dyngen
Doe sprack hy oic tot Dan
synē soen seggende Dan is
gelick eȳ slage in den wege
eñ eyn basiliscus in dē engē
padē om toe bytē dē die ~~cla~~
claeuwē der peerdē Op dat
sy vallē eñ op sytters achter
waert Dat wilcke ~~[illegible]~~
properlick toe geleit wort
op antixp̄us om synre gro
ter boesheit Jnd om const
eñ fraudulēcie eñ droch die
hy gebruckē sal Om toe
bedriegē die mynschē Jnd
die hy nyet bedriegē en can
myt wonderlicheit synre
werckē Die sal hy tot hem
treckē myt geloesten van
tytlick eere eñ guet toe ge
uen Oft myt v̄smadenisse
eñ v̄ueernisse eñ voel tor
mentē myt hem hebbende

v̄boenden herē eñ vorstē de
ser werlt Als Johānes seit Ick
heb gesien eȳ beeste op clymē
de wt die zee hebbende sonē
hoefdē eñ x hoernen ō toe
bekeynē die macht in alre
boesheit op deser werlt Hy
sal gebarē werdē in babilo
niē Als Jheremias geprophe
ceert hadde seggende wttē
naerdē beteikent babilon
sal comē alle quaet op die
in woners der eerdē Want
yt is eȳ stat der confusien
eñ valsheit Die sōmygen
willē seggē dat hy gebarē
sal werdē int ioetsche lant
in een van die drie steden
Eñ oic daer in op genoit
wordē die Jhūs myt sonder
lynge maledictiē genoteert
heest seggende Wee dy coro
saym Wee bethsayda eñ
capharnaū Hy sal van
alden luydē gebarē werdē
myt medewerkynge des
duuels Eñ vort aen van
begyne myttē duuel besetē
werdē Jnd myt alre boes v̄uult
heit Gelick xp̄us v̄uult was
myt die cracht der gotlick
dochdē Eñ doer die hulpe
des duuels sal hy op wassē
in alre boesheit In desen ty
dē als Antixp̄us noch v̄borgē
eñ heymelick wesen sal soe
sullē comē Die twe heilige
manē Enoch eñ Helyas om

toe predikē eñ toe leerē den
wech der waerheit Daer nae
als die boisheit antixp̄i v̄uolt
sal werdē die die v̄hengenisse
gatz Doe sal hy hem wtgeuē
Messias toe wesen Jnd mit eers
te tot hem treckē die ioden
als een v̄loisser van hem hy
dē tymerende die stat vā ihrlm
eñ den tempel In den ~~dage~~
tydē sullē wtgelaetē werdē
die x geslechtē die in dē berge
van Caspien beslaetē syn Eñ
aū menige tyt beslaetē hebñ
gewest myt groiter wreetheit
v̄storende die gansse werlt eñ
dese sullē Antixp̄us hulpers
wesē Eñ sōmynge ander ge
slechtē der hismahelitē die in
die schriftē des heiligē ꝓphetē
daniels by gog eñ magog
v̄staen wordē eñ in apocalipsi
Hier mede sal Antixp̄us syn
regnatie hebñ den tyt lanck
die hem vā gade v̄henget
sal werdē oerloge stedē tymer
ende: staet haldende Als eenē
tytlickē cōnick prekendē eñ
apostelē haldende eñ wtsen
dende myrakelē doende Als
een waerachtich ꝓphet ende
Messias die wilicke bedriech
licke myrakelē eñ teickenē
doen myt synē duuelē eñ
bedriechenissē Gelick xp̄us
die myt die waerheit vorē
gedaen heeft Als boemē toe
doen gaen vuur vā dē hemel

toe doen comē Eñ steyn toe
doen sprecke eñ meer d' gelickē
Op dat die glorie der marte
laers voel groiter sy die butē
in tormētē des lichams gequelt
sullē syn Eñ van bynē in oerē
hertē myt ostentatie eñ by
wysynge der myraculē aenge
ruert sullē werdē Het synt
voel antixp̄i gewest It synt
voel valscher ꝓphetē geweest
Eñ onder alle by sonder Arrius
in dat kerstē geloeue Ende
Machumet butē dat geloue
xp̄i Meer dese en hebñ hem
nyet xp̄m genoemt toe wesē
noch hem daer vur wtgege
uē Al hebñ sy groete persecutie
v̄wect mē mach wael v̄staē
dat sy nyet gewest en syn
die goen daer dat eynde d'
werlt in sluytē sal Want
sy oic langer geregeert hebñ
Eñ nae oerē doit meer lan
ger tyt geweest is Dan bewe
sen wort toe comende toe we
sen nae die persecutie van
Antixp̄o In welcker tyt ~~ond'~~
~~wesen sullē Enoch eñ Helyas~~
~~die daer alle~~ onder alle recht
v̄dige mynsche bysonder we
sen sullē Enoch eñ helyas die
daer toe in den paradyse
behaldē syn die straeffen sul
len die valsheit antixp̄i Eñ
predickē die toe comste xp̄i
Ten oerdel gelick sc̄e Jan bap
tista synē anderē toe comste

vnr ghegaen is Ihū dese sal Anti
xpi doen docdē Jnd vnr die
ghonde doen werpē Die wilt
he hem luydē wet aen tastē
en sullē Ihū sy sullē mdē derde
dagte weder vpwect werden
Ihū dan sal soe antixpus m
synre boesheit van grāde doit
geslaghē werdē sittende op
ten bepdh van Olivetē m
synre tentē m die selue stede
Daer Jhūs xpūs tot synē
vader ten hemel op ghevaré
is Jnd Enoch ēn Helyas sullē
penetentie predickē den ghoe
nē die ond antixpū m sinē
geweest syn Ihū dan wet
langhe daer nae sal cōmen
dat eynde der werlt Hoe
langhe of cort en wet memāt
dan alleē ghot In desen tydē
als antixpus gecomē sal we
sen seyde Jhūs synē discipulē
voet Jst dat v yemāt seit xpūs
is hier of daer m die wilder
misse oft m dat geberchte of
lantscop of stede Ēn wilt wet
gheloue noch wt ghaen om toe
sien Hoant het is een beghyn
der bedrieghnissen Oft hi segt
ghē wolde den dach mynre
tocomstē en sal wet heyme
lickē wesen: meer apenbaer
sal hy comē Dat alle die oghē
der mynsche sien sullē Ihū ō
dat toe bewysen soe settet hi
een ghelickenisse seghende
Gelijc dē blick der sōnē des

morghens als sy op ghaet voet
schijnt aū alle die werlt Ihū
ghelick Den bluxem haesteht
eū onūghoets doch apenbaer
comt Doe sal hy die soen des
mynsche comē Als ysayas
seit Onse lyc sal apenbaer
comē waer om dat hi uit m
syn eerste comst doer dat
licht der sternē aū veren
landē ghapenbaert is Daer
om wolde hy seghghē Die ghene
die hemel eū eerde m synre
hant heeft beslaetē den en
sulden m gheruē vōborghē stedē
suckē Meer ic seghghe v vmr
waer dat myck ghatz is m v
Oft hy seghghē wolde Jt sy v
ghenoch dat die vōwachtmaghe
des oerdels vast eū sonder
twifel is Die tyt en is v ghey
noit toe wetē: Omer die enghe
lē en sullē den dach wet be
kennē eer dat hy comē sal
Ihū ghelick dat syn dach on
bekent is eer hy comt Doe
sal hy apenbaer comē wesē
als hy comt Hoant waer
dat lichaem xpi is daer sullē
vsaemt werdē die aernen
Dat is die salighe sullē opī
die lucht hem ontteghen ghaē
Hoāneer die vmaledide doer
die swaerheit oere sinden
ghelick loot opter eerdē bly
uē sullē Dyt sy dy corteliche
ghenoch geseit van die toe
comst ēn tribulatie Antxpi

¶ Dezalizatie eñ Leermyge

O Dyst woet xpi die seit dat dat ryck gratz in ons is toe v stuen dat die gnade syn der got licker gratiē in onser herten is daer bi dat got die here in ons regerende is Eñ dan soe is dat ryck v gratiē i ons als alle die crachtē eñ beroer tē in ons gehorsam syn der gotlicker ordinantiē nyer myet als sy rebel eñ weder spēnich syn Eñ alsoe ist in ons myster gratiē gratz dat wy dat ryck gratz ontfangē moegē It en sy dat wy ons selue daer tegē settē Dan desen ryck gratz in ons seit sē Anselmus aldus Voie dat waerachtich rechtuādich is die heeft got in hem blyuende Daer om seit hy soe myt groter neerstichеit toe mertkē myt woe grote redene eñ reuerentiē wy onse synē eñ ledē ons lichamē vmanē sullē daer añ dat die gotheyt gestelt is Daer om laet ons alsulcke in wonder geuen al soe dat recht is alle dat gebot ons hertē op dat hem myet en weder strae emich dynck in ons synde Neer alle onsse gedachtē eñ beroer tē der willē alle onse gedachtē waerdē eñ werckē die sullē aen merckē den willē gratz Eñ synē wille dienen Eñ nae die restule synre rechtuerdicheit geschiet werden alsoe sullē wy waerachtelic dat ryck gratz syn ind hy sal in ons bliuē Eñ wi sullē i hem blyuende wael leuē Scheet

O gheder tierē he Ihu xpē geuet my aen gesien die en mynischeluchеidē der werlt Eñ die woedige tribulatie toe vlien tottē bergē eñ hoch heiden der dochdē Eñ in he melschē dyngē conuserende: myet toe dalē ost my toe neigē vander geestelicker hoch tot vleischelickē begertē Eñ werckē der vur gaender werlticker cōuersatiē Neer my selue vurwaert wtreckende om vruchte der gue der werckē arbeydende Niet toe sien achter waert eñ tot tytlickē dyngē daer af is my ont leet heb Heest my ont dat is gheynē vleyderb geloouende: suckē mont dat ryck der gratiē dat i ons syn mach: eñ dat is tō me tottē rick der gloriē Amē

¶ Dan remedien eñ

voet tegē die geestelicke temptatie eñ tribulatiē der leester tyt Eñ van dē sakē die ons behoerē toe mertkē om in dē tyden eñ in allē tyden toe te sien dat wy myet bedrogen ost vorrasschet wōde Dat eñ xxix capittel Scriptura

Want ic di geseit heb dat veel tribulatiē van buten eñ van bynen aen comē sullē den hertē der rechtvādiger mȳschē in die tyt als Antixpius comē sal Ende die dagelix aencomē Doe sal ic di manger wysen eñ regule geuē toe vīvynē Toe wetē van die geestelicke temptatiē die dat wile onder die gedaēte der godlicker mīlde dynge eñ apenbarynge den mynschē bedriegē Want sy quact toe kēnē syn eñ toe weder staen swaere syn dan die dē lichaem van butē aen comē Dan wilcke eȳ gemeȳ regel is dat sy eyn mȳsche patiencie eñ vȳuldelic lydē Eñ om geȳ tytlick guet toe vērygē ost dat quact toe ontgaen nyet en sal vēgetē die mynne gratz noch en sal achterlacē die salicheit synre zielen Dan die geestelicke temptatiē sulen eerstē dy lueden dat sy nyet lichtelicke geloeuē en sult eenige nye dynge revelatiē ost apenbarynge in dy seluē ost in eynē ander eñ oic die nyet en beteren want dat wille hier doer in brengt die duuel divalyn ge by geloeuē in die hertē der mȳschē wāner sy dan nieȳnē dattet vā gade is Daer ō sent die apostel paul⁹ Eñ wilt allē geeste noch allē revelatiē nyet geloeuē p:oest eñ onderzuecht sy eerstē ost sy vā gade syn Ten anderē dat sy v selue nyet en laet dunckē dat sy geuolt eenige sonderlynge hemelsche troestinge in dȳ hertē Doer ōmetelheit eñ groet achtē van dy seluē want dan vēhengt got dat wille wt sȳre rechtvādicheit dat soe dunckē mynschē ayt den sotscheit kē geuoelē van die gratie gratz gewo:pē werdē eñ daer in bedrage werdē Daer om suldy altyt dyn hertē stellē in ootmoedicheit: ind alle dȳ gedachtē werpē in got Eñ in dat gemeȳ gelooue der heiligher kercke Eñ nit vuyr des heiligē geests werpe dat goen dat bauē dyn vōstaen is dy tōsa:merende eñ gelick makende den exempel v apostelē Eñ ander heiligē vaderē der heiligher kerckē vremde nye we dyngē en weely stellende tot dat sy genoch gep:obeert syn Eñ alle dyt doende soe suldy stadelicke waecke om toe beheuedē eñ toe bewarē die ziel die wilcke van bynē eñ van buytē Dan mēnigher hande viande bevechtē woz:t ind myt lysten onder staen werdet Ane wille onder die gedruenge der golck

dynge reuelacie apenbarynge
ghene duer om die mysche
alre meiste vur hueden moet
want dat ghoene dat apen
baer is dat is voel badt toe
schouwe Dan dat ghoen dat
onder die ghedaente des ghuets
bedect is: ind sonderlynge in
periculosen tyde v onsalygynge
Antrpi Hoaer o dat Ihue
tive remedie principael hier
tegē ghegeue heeft ¶ Die eerste
is die wake om dat vlies der
ghroter vroude des ewigen
leues Hi om den m val der
ewigher pyne v helle daer na
maels meer af gheseit sal wer
de ¶ Die ander remedie is dat
ghebet eñ daer af seit hy tot sy
ne apostolen

Sonder op halde sulcx ne
bede uwe got uwe vader toe
wete op dat hy uwe ghratie
gheue toe weder staen dese tri
bulatie eñ temptatie Want
die wise mā seit duttet dat
ghebet eyns rechtuerdighe my
schen doer ghaet den hemel
eñ treedt vur dat aensichtm
ghatz Oft Ihus segghe wolde
bidt ghade dat hy sterck eñ
tōfortere tegē die vnolgynge
der mysche Dat hy v dat licht
der warigher bekennisse ghe
ue: dat hy nyet bedraghen
en wert vā eniger valscher
lust der mysche Oft des du
uels oft uwer eygenre fantn

¶ sien

Hi dat bereit mocht werde
m de dagte des oerdels wake
de eñ vwachtede die toecomst
Ihu x ¶ Tot welcke ghebede op
dat vlicht mach werde be
hoiren wier dynge eñ proprie
tegē by toe wesē ¶ Dat eerste
is dat eyn mysche m der liefde
staen moet Waer om dat hi
seit Dydt vur die ghoen die v
vnolgende syn ¶ Ten andere
dat die ghoen die bidde wilt
die sal een vaste ghelone tot ghn
de hebn want sonder ghelone
Als scē paulus seit ist onmoegh
lickē ghode toe behaghē Hi dat
een mysche vast betrouwen
hebbe op ghot dat hi hem nyet
en sal laete ¶ Ten derden sal
dat ghebet ootmoedich syn wat
dat ghoene dat houdich is en
is ghade nyet bequaem Als onse
lē Ihus bewiset nit exempel
van eynē pharizeus eñ eenē
publicanen die welcke twe nyt
malcanderē inden tempel ghe
ghaen waren om toe bedē myer
sy worden ongelick vhoert is
Want dat ghebet des pharize
nyt houdicheit wt ghesprake
wart Doe heeft got die here
dat vsmaet: ind heeft vhoert
dat ootmoedighe ghebet des
apenbarē sunders hem syn
sundē vgheuende Hi hem recht
uerdich makende als vur ver
claert is ¶ Ten vierdē soe sal
dat ghebet stadich sonder ophal

¶ den

wesen Dat is wāner It tyt
eñ stede eñ stonde is toe biddē
Oic soe is toe v̄staen dat die
mȳsche altyt bidt alsoe lange
als hy in synē werckē recht
v̄dich is eñ doechtelickē leeft
Eñ alsoe lange als die myn
sche nyet op en halt rechtv̄
dich toe syne Alsoe lange en
is hy oic nyet ophaldende
van biddē mer hy wort al
tyt gerekent toe biddē Eñ
om dat badt toe declareen
Soe heeft onse h̄e Jhūs hier
exempel by geseit Eñ seyde
aldus Het is geweest in een
stat een rechter gewest die
got noch mynschē en ontsach
Eñ in die selue stede is gewest
een weduwe die arme was
jnd die quaem tottē rechter
roepende eñ begerende om
recht toe geschien Eñ wrac
ke toe doen aū oer weder
partye die oer ōrecht dedē
eñ oerē soen Die richter
vur genoemt en heeft sy nyet
willē horē noch antwoert
hier op geuē of oer enige
hulpe doen Die vrouwe en
liet nyet af alle dage eȳ vre
soe plach sy dē richter toe seg
gē eñ toe v̄manē eñ toe bid
dē om dat hy oer tot oerē
rechtē hulpē solde Ten lestē
myt dat sy soe seer aenstōt
eñ dē richter nae gynck mo
lesterende Eñ hem nyet on

gequelt laetende Soe halp oer
die richter tot oerē rechten
eñ seidē Al ist dat ic got nyet
en vrese noch den mȳschen
nyet en ontsie Nochtan wāt
dese vrouwe soe seer neerstich
is eñ my soe groete moeynisse
aen doet ic sal oer helpē Soe
ist oic myt gade den heren
die wilcke duc wille myt gro
ter stadicheit willet gebedē
wesen eer hy dē mynschē wilt
v̄horē Om hem toe proeuen
eñ syn herte toe beter toe ont
funckē eñ toe ontsteckē myt
meerder liefdē tot hem Eñ
tot meerder dancbaerheit
van dat goen dat hy dan ot
fande wort van gade Eñ meē
di oic seyde die gebūdide salich
maker dat die soen des mȳ
schē Als hy comē sal ten wuestē
dage dat hy oic geloeue in die
werlt vyndē sal Recht of hy
seggē wolde In den tydē sal
seer cranck weesen dat gelo
ue in die werlt Die vader en
sal dē soen nyet betrouwen
Eñ weder om die soen den
vader nyet Noch meer die
mȳschē eñ sullē gade nyet ge
loeuē Meer sy sullē oerē hape
eñ troist eñ al oer lust setten
op ~~dese~~ dese tytlicke eertsche
dyngē Eñ gatz v̄getende eñ
die ewige eñ hemelsche guedē
Alsoe wolde hy seggē dat in
den tyden cranck gelone in

die werlt wesen solde vʼualde
liefde vlaetē haepe gheyn recht
vᵈicheit gheyn maticheit alle
dynghē vᵖstoert eñ ghetonfim
peert Waer om die ghoene
die in den tyde wille ghade
vienē eñ weder staen die boes
heit Het is hem noit dat sy
seer wake dat sy in eynē vaste
ghesloene staen Dat sy stue
delickē sonder op haldē vnd
dē ghade den herē om hulpe
eñ bystaut mᵖt eenē stadighē
ootmoedighē ootmoedighē ge
bede Doer kēnisse oere crank
heit vnd om die memghe hem
de strickē der boesheit die wt
ghelcit syn om die rechtvᵈighē
eñ sympelē toe vanghē mᵖt
deser remedie mach een hē
bereidē om toe vᵖwachtē den
dach des herē Want sy toe
comst seker is vnd den dach
onseker Hier om seit hi dat
die mᵖstighe hem huedē sullē
dat sy nyet besvaert en wᵒ
dē inwytter ghulsicheit Want
die vᵖduvstert die redelicheit
des mynschē Eñ is een woz
tel der traeheit eñ der onkuys
heit waer die ziel vᵖblynt
ipoet eñ heel in ghestreckē eñ
vᵖdronckē wozt in dese eert
sthe ghuedē Als vur gheseit is
hier vᵖmaent hy merckelicke
dat die mᵖstighe hem daer
vur huedē sal ℣ Gebet
Heere Ihū xʳ sachmoedich
ootmoedich van hertē smeert
my̆ herte in waerachtigher
ootmoedicheit Eñ sluyt wt my
alle beroerte der vᵖnietenheit
eñ houdē dat ic nummermeer
en begere visionē vst apenba
ringhe Noch dat ic by ghenen
ghestelicke bezwingē vlect en
werde die my emich synis soldē
moeghē leydē in dwalynghe
Doet my altre ghedertierenste
hē dagelicx op tlymē totte wer
kē der doot Eñ altyt mit ghe
de voet ghaen eñ staedelucken
tot hoeghē leuē toe trecke eñ toe
suchtē Op dat ic alsoe waken
de eñ sorchvoldichlic werckē
de my berendē mach tot dyne
ontsekerē toe comstē Amē
℣ Van die leste tenkenē daer
ly mē sal moeghē kēnē dattet
eynde vᵈ werlt nackende is
Dat Eñ xxx capittel
Als Ihūs synen
discipulē in den
persoen altre kers
mᵖstighē vur seit
hadde voel tribulatiē eñ vnel
ghynghe Die hem luydē nentom
mē solde vur dat eynde der
werlt eñ van Antrpo finde
anders die daer toe remedie
hem ghegrenē eñ ghelcert hadde
tegē die trybulatie Doe heeft
hy sy wille troostē mdē leestē
mᵖt toetheit des ghuetz dat
sy hydē sullē bewisende woe
wozt dan nae der tribulatiē

daer toe voren af geseit is comē
solde dat eynde der werlt Ihū
den dach des oerdels m welcke
elck loen nae synē wercken
ontfangē sal teykenē bewisen
de hier af Ihū hi sent Aldus
Oort nae die
tribulacie van dē dagē sal comē
den dach des heren die al die re
chtuūdige beteren ēn die boe
se vreesen sullē Welckē dach
wy gaen sullē teickenē al ist
dat hy onbekent syn sal noch
wāb mach mē daer by mercke
dat dat eynde der werlt nakē
de sal wesen Toe wetē soe sal
een gemeyne ūstormige wesen
aū alle creaturē want neu
sende sal wesen die tyt der
ūyenwynge Alle dat got van
beginne heeft gemaect welcke
teykenē ēn ūstormigē men
deylen mach in vierē by vier
derley condicie van creaturē
daer teickenē by geschieden
syn Ten eerstē in die hemel
sche creaturē want sōne ēn
mane sullē werdē ūdinstert
bauē der natuere Ihū die ster
rē sullē vallē vandē hemel
Met dat sy wttē hemel vallē
sullē mer het sal schinē van
myracheit der sternē dat sy
vandē hemel vallē sullē Ihū
om die toe comste des nhē
menschē hechts soe sullē sy schinē
ūdinstert toe wesen myet
doer ūmynderinge oerb ey
gen hechts nyer nae den dagē
des oerdels soe sal dat licht der
sternē ēn planetē voel claere
werdē dan het my is Ihū meer
ander teickenē sullē gesien wdē
in dē hemel Die sōne ēn mānc
gelick bloet roit synde als wra
ke roepende aū die sunderen
vnutrigē swaerde ēn loepe
vuyr in dē hemel stinē ēn ge
luyt bauē gaende die donderē
ēn blixem die natuerlicken
syn Tot een ūnaerinsse alle
der goure die dut sien of hoze
sullē Ten anderē sal wesen
een ūstormige in den elementē
daer af dat Ihū xpus sent
Inder eerdē sal wesen ey ge
drang des volcs om ey confu
sie des gelucht vander zee ēn
ander waterē Want in den
tidē doer dat werck der he
melscher creaturē soe sullen
vreemde impressie oft drucki
nige geschiē midē elementen
Die eerde sal beue
beuē auer al Inder lucht sal
wesen dunsterinsse donder
blixem Inder zee wesē wyndē
bynē ēn buytē die zee beweghē
de gruselic gelucht makende
Ihū daer sal wesen die brant des
vuyr ūterende al dat in der
werlt is Waer doer die mēn
schē in groeter vreesen synde
ēn ontloepende willē den wa
terē ēn den vuyr by malcan
der sullē comē vueert synde
Die ey dē anderē myet toe spreē
Ikende

Mer myt bedructer hertē ver
wachtende die toe comst des
richters ¶ Ten derdē soe sal
wesen v̄storinge in den rede
lickē creaturē waer af dat
hy vort seit Die mynschē sullē
v̄dorrē eñ v̄gaen in oerē crach
ten: eñ als v̄suffte eñ onsynnige
mynschē geyn herte eñ v̄staent
hebbende O groete v̄uernisse
dyngē die sy sien sullē Eñ oic
om die v̄wachtynge des toe
comendē oerdels ¶ Ten vierdē
sal eyn v̄stoeringe wesen inde
geestelickē creaturē Want
die virtutē oft crachtē der he
melē dat is die heilige engelē
sullē hem bewegē oft beroert
werdē Want sy sullē hem v̄
wonderē der nyeuwer werc
kē die bauē die natuere ī die
hemelē eñ elementē geschien
sullē Eñ sy sullē hem oic bewe
gen myrakel toe doen om die
mynschē toe steyckē eñ noch mit
laeste tot penitentie toe bren
gē ¶ Itē sy sullē oic beroert
werdē om wrake toe doen vā
den sundē by den wille gatz
scheidende die quadē wttē gue
dē Eñ die werpende in dat
ewige vuur Alsoe Jhūs onse
behalder seit in ewangelij
Eñ want dan die helle toe
geslaetē sal werdē: soe sal
dan den brant des vuyrs
voel heiter syn dan toe vorē
gelick een fornays dat toe

geslaetē is daer die vlame nyet
uyt en slaet Jheronimus heeft
geuondē in annalibus hebreorū
als Ecclesiastica historia staet
geschreuē xv teickenē die in
xv dagē vur den leestē dach
geschien sullē Mer oft dese
teickenē geschien sullē nae
malcanderē dē eenē dach aē
den anderē Oft dat sy in
meer langer eñ v̄scheidender
tyt geschien sullē dat en heeft
hy nyet v̄sekert ¶ In den eer
stē dage seit hy soe sal die zee
oer v̄heffen bauē alle bergē
xl cubitus staende gelick als
een muer ¶ Ten anderē dage
soe sal die zee weder syncken
alsoe neder dat mē sy nau
welickē gesien en sal cōnen
Dat die dierē eñ visschē des
bloet sullē wesen ¶ In den
derdē soe sullē die dieren
der zee bauē dat water hem
apenbarē myt groetē ver
uerlickē geluyde eñ getrys
sche geuende myt groeter
v̄ueernisse ¶ In dē vierden
dage soe sal v̄bernē die zee
eñ alle waterē ¶ Indē vyftē
dage soe sullē alle crudē eñ
boemē bloet drupende we
sen ¶ In den vj dage soe sullē
alle tynnieringē kerckē slaten
borge eñ palayse neder vallē
¶ In den vij dage soe sullē die steē
ne tegen malcanderē spryngē
een gryselic eñ v̄ueerlick geluit

ſtreuende ¶ Inden viij dagte ſoe
ſal een ſtenieyn ſtrey-al eert
beuinte ſteſchien ¶ Inden ix
dagte ſoe ſal berch eñ dael eñ
al wat opter eerdē is ſtelick
eñ euē ſlecht werdē ¶ In den
x dagte ſoe ſullē die myuſchē
wttē haelē eñ cuylē der eerdē
tomē daer ſy van vñerynſſe
n ſtrekē ſyn eñ hem vbor
ſtē hebñ Eñ ſullē by maſſen
derē comē eñ ſwyghē vā ver
wondenuſſē eñ vñeermſſe
¶ Inden xj dagte ſoe ſullē die ſtra
uē ſtapeut werdē eñ die doc
dē beenē ſullē ſtaen op die ſtra
uen ¶ Inden xij dagte ſoe ſullē
die ſteernē van dē hemel vallē
¶ Inden xiij dach ſoe ſullē die
myſchē dan leuende ſteruen
wilkie ~~myuſchē~~ teikenē nyet
voel vaſtichcit en heeft ¶ In
dē xiiij dagte ſoe ſal bernē eñ
mytte vuur ſtepurſtert eñ ſte
reynicht werdē hemel eñ eer
dē ¶ In dē xv dagte eñ inden
leuſtē ſoe ſal hemel eñ eerde
vernyeuwet ſwerdē Eñ die
myſchē ſullē vrysen vander
dot eñ ten oerdel tomē om
te ontfangē ſentencie eñ loē
syn neſtche nae ſynre vdientē
Hen ſtemert ¶ Moralizanc
vñeruerlicke teikenē ſoe
ſal een neſelick myſchē hem
tot penetencie bereydē Wat
ſoe wie hier by nyet beroert
en wort tot penetencie die is
harder dan een ſteyn Want
deſe vur ſtuende vñeerlicke tey
kenē die berysen dat naeuol
ſtende oerdel noch vñerlicker
toe ſien Daer af ſeit ~~Eñ~~ cryſo
tomꝰ ſalꝰ Oerueerlicē is dat
oerdel eñ ~~onſe~~ vliechlick is die
torment ſpeer iſt dattu die wa
re dyure ſunde ontſtaen wilſt
ſoe eyſche van dy ſelue hier die
ſchult: dat is doet penetencie
Hoert ſē Paulus ſeſtende
Woert dat wi ons ſelue oer
delden wy en ſoldē nyet vñer
delt werdē Iſt dattu dat duechſte
ſoe ſalſtu dē wech vur tomē
eñ totter tronē der ſtlorie comē
Here Ihū x̄ ¶ Gebet
ſtreſt my na toe volgē die te
kene mder ſonē eñ ſternē dat
is die exempelē der ſtueder-
werckē in die ſonne der recht
uerdicheit Eñ mder maget
marie dynre lieñ moder eñ
in allē dynē heilighē Op dat
inder eerdē nyemre vleyſche
lucheit ſyn mont bedruckenſte
der onbeſnedender beroertē
Iuernyts ſchaemte eñ cōfuſie
des ſtelupts der hoechtē eñ der
zee des vouwē eñ der vheten
der quellyngē eñ dat in nyt
vñorrē die nyſchelicke quae
de beſteerlicheide mytis vreeſe
der hellē eñ ſybeydnſte der
ſtlorie die aū tomē ſullē alder
werlt alſtu negehckē ſulſt ge
uē nae ſyn werckē Die ſoe moe

¶ ben

die cracht̄e der hemele dat is die cracht̄e der ziele bevoert werd̄e van dochd̄e in dochd̄e Op dat it bereyt bevonden mach werd̄e in dynre toe-toemst̄e Amē

Van der toecomst ons her̄e Jhū x' als hy toe rechte comē sal Cap̄ van die opuerrisynge alle der der doeder mysche Dat Cap̄ xxxi capittel

Cap̄ nae alle dese teikenē soe sal comē seit Jhūs x^s vort die vre die wilcke nyemant toe vorē en wete Dat is die dach des strengē oerdels dan sal dat teikē van d̄e soen des mȳschē in d̄e hemel gheapen baert cū gheschen werd̄e Toe wet̄e een teicken des cruytes sal in die lucht gheschen werd̄e Als xp̄us ten oerdel comē sal om toe bewisen dat hy die schande des cruces af gheda-ē heeft Cū myt groeter gloriē myt hem dat vorēde is dat wilck een teiken der maledic-tiē toe vorē was Hoer doer syn bitter lyde cū p̄assie heeft hyt gheb̄ndt Cū dan sullen hem bewenē alle die geslechte der eerd̄e Dat syn alle quae-de eertsche myschē vā sorghē cū vreesē des oerdels Wāt sy meer gemynt hebb̄ dese tytlicke eertsche dynghē dan xpin Wael redelicke moeghe sy dan screyen al salt toe lact-wesen Want dan gheyn helt oft ghiet den vicke gheyn sterc-heit oft wysheit nemant ba-tē of helpē en sal Crisostomus seit hier af dat die iode die heydenē cū die quade kerst̄e wenē sullē Die die werlt̄ meer gemynt hebbē vā xpin Aldus sullē sy bewenē toe wetē oer smidē die sy gheda-e hebb̄ oer dwaesheit die sy myet ghetoernyeert en hebb̄ Oer ghlorie die v̄larē hebbē cū oer pyne die sy ghecreyghe hebbē Dan sullē sy sien d̄e soen des myschē xpin Jhū tomende in die wolckē des hemels in groter cracht ende maiesteyt want ghelic hy in een wolck myt-dut hutenyke synder ghebūnder Vnse won d̄e mder ghedaentē der myn schelicker figurē als war achtich got cū myschē tē he-mel ghevarē is alsoe sal hy weder comē ghelic dat die heylighe engelē d̄e apostolen vur seidē Hy sal werden ghesyen mae synē lichaam vā allē mynschē van ghueden om eyn blytstrop cū vronde daer in toe hebben Den qua-den tot een vuaernisse en pynē Want sy myet deel achtich gheworde en syn der heyligher passiē Cū ghelic cū comck soe sal hy comē vur

vur hem sendende die engelē
als die scharē synre ryderē
ridderē vur die toertsē eñ
fackelen eyn leuendich vier
vur syn ansicht Eñ vur die
trompettē eñ basūen sullē
hem vurgaē die donderen
Dan sal die sōen des mynschē
xpūs Jhūs seynden syn engelē
aū alle die hoeckē der werlt
myt een groet geluyt om
toe v̄samē die wtuercaren
bysonder toe wetē tot vroudē
eñ salicheit Want die ander
al worden sy v̄gaedert ten
oerdel sy sullē weder v̄stroeit
werdē in die ewige dwalyn
ge Meer ten eerstē in der tyt
sullē van dē roepē der enge
len opstaen alle doedē wttē
graue Elickē tot hem nemē
de syn licham syn eygē vleis
eñ beene sonder eenige dwa
lynge Syn sy v̄brant oft v̄
dronckē van beestē oft visschē
oft vogelē oft wormē gegetē
eñ v̄teert Alsoe geryngē sullē
die licham myt oere zielen
v̄gadert werdē heel eñ gan
sche als die gene die bynē der
seluer vren gestoruē mochtē
wesen Eñ dat meer is die licha
amē die gebreckelicheit oerē
leden hebbē gehadt vā na
tuerē die sullē dan al vol
mact wesen die oer cranchē
Oft in die oūste altheit ge
storue syn alle sullē in eynē
volmactē staete des leuens

opūrysen Als die heilige mā
Job seit Ick geloeuet dat myne
v̄losser leuet eñ in mynē vleys
myt mynē ogē sal ic sien
mynē salich maker Het is
wonderlicke dynck toe begry
pē van die mogende hant
gatz in een ogen blic die en
gelen roepēde soe sullē alle
die doedē verrissen eñ werde
v̄gadert ten oerdeel eñ elick
sal oerdeel eñ elck sal oerdel
outfangē nae syn v̄dienste
Die mysche ¶ Onder alle die
werckē gatz v̄wondert my
dyt alre meest dat die lichā
mē aldus v̄stroeit synde als
wy duc wil sien eñ syn v̄rot
eñ v̄teert eñ v̄wandelt ī stof
eñ assche Eñ wordē geworpē
als nu hier eñ dan daer ende
nochtans weder om soe v̄ga
derē in een licham Eñ dat sel
ue licham dat vur gewest
is geen vremde substancie
tot hem nemende mytter re
delicker zielē die daer vur in
gewont heeft v̄eeniget sullē
werdē Scriptura ¶ Het
is vurwaer een wonderlick
dynck toe begrypē mer dat
geloue moit dy helpē hier in
Nochtan besiet sōmyge ex
empelē inder natuerē ond
got woe in eynē boem voel
sadekens in een wassen moe
gē Woe die schylle die van
een gesuedē is weder om
gans eñ geheel wort myt

lancheit van tyde Dit mach
got in eenē ogē blyck doen
die alle dyngē van nyet heeft
gemact ¶ Het syn sōmyge
die willē seggē dat den ionc
stē dach den leuendigē myn
schē auer den hals comē sal
Mer eer sy ten oerdel comē
soe sullē sy alle steruē eñ nit
gemeyn myttē anderē v̄rysē
¶ Die anderē wyllē seggē dat
die leuēdige myt die v̄rysen
doedē comē sullē samelickē
ten oerdel Meer stercker
ꝓbatiē hebbende als beter
op eyn ander stede geroert
is Wat hier af is: dat weet
got den geen dynck v̄borgē
en is ¶ Moralizatie
Hier om O mynsche wysti
wat v naeckende is gy solt
altyt wenē eñ got biddēn
Want ist dat alle creaturē
beuē sullē Ja oic die heilige
engelē in der toe comsten
ons lieuē herē ten oerdel
Wat sullē wy dan seggen
ist dat wy dese corte tyt on
achtsamelickē eñ traechlickē
leuē Want got sal vā deser
onachtsameheit redē van
ons eyschē eñ seggē aldus
Om uwē wille byn ick mynsche
gewerdē eñ soe heb ic inder
eerdē gewandelt openbaer
lickē Om uwē willē byn
ick gegesselt bespegē geslae
gē gecruyst Mit edick ge
laest Den hemel heb ic op
gedaen: den heiligē geest
heb ic v gesant Wat solde
ic v meer hebbē gedaen uwē
oitmoedigē wylle heb ic al
leyn gesocht eñ nyet en heb
ic v bedwongē Degget my
O sunders wat hebdi ō mynē
wille geledē uwē herē Daer
ic soe voel ō heb geledē ende
dese quaede mynschē seit Gre
gorius sulle Jhm dan sien in
synre mogentheit die sy nyet
en hebbē willē horē in synen
oitmoedigē staet synde ¶ De
sen dach der v̄rysenissē eñ
uterstē oerdels ter hertē toe
nemē in allē temptatiē is
seer oerberlic want dat ge
neest die ziel des mynschē van
alre hande sundē Daer om
raet Tons Gregorius desen
dach vur ogē toe hebn onse
leuē toe corrigerē die quaede
temptatie toe v̄wynē eñ pe
netentie toe doen ¶ Gebet
Heere Jhu xr die toe com
mende byst om toe oerdelē
myt macht eñ groiter mo
gentheit die engelē vur dra
gende dat teicken des glori
osen cruys Als een v̄wyn
licke bāmere teikent mynne
ziel myt in druckynge des
alrē heilichstē cruys maect
maect my reyn by synre
crachtē Eñ myt dē soe ver
~~crachte~~ cryget my geheel

vytsemsse Op dat die viandē
yn my myet vyngē en mogen
doe dat ic beuondē moet wer
dē myt den eerwerdigē tey
kene ghetuykent alstu sulst
tomē ten oerdele op dat ic dy
ghetruyst mede ghefigureert
synde mede denlachtich wez
dē moet m pynē eñ oic dyns
vryssende m̄ glorie Amē

Van die troustnge der wt
uercarē myt der vlossingen
nakende is by die ghelickems
se vanden vygen boem

Dat Lxxxy capittel

Ale dat Jhus vā
den vmaledide
eñ boesen ghesett
hadde voel rede
nē eñ exempelē om yem toe
veruarē soe heeft hy sy ser
moen ghekeeret tot de wtuer
ue om die toe trostē m allen
tribulacie eñ sert ald?

Wanneer gy siende sult sy
die teykenē geschien ost begy
nē toe geschien Toe wetē dat
die plagē m der werlt ver
mēnchuoldichet werdē sñ
dat die vreese des oerdele
myt bewegensse der hemel
scher trachtē den sunder aū
tomē sal sñ die myschē doer
die vreese sullē vueert eñ v
swert werdē: soe siet gy op
myt vastē vastē ghelouē be
trouwende op got dat hy v
loen gheuē sal sñ heeft op v
hoefde myt blydē hacpe gy
die m tribulacie sydt ghewees
want herde by is v vlossingē
dat is een seker eñ volcomen
af wasschyngē alles quaetē
gheestelic ost lichamelick vandē
hant en toe neygheichheit der
sundē van die m sectie eñ co
rupcie der synlicheit vā moey
lichheit eñ vstormige der passie
eñ becoringe des duuels sñ
aēnechtynge vā quaedē boese
ludē gebreckelicheit des geyns
dat dē myschē m oerē leuen
noit is cranckc siecte sñ alle
ander gebrecken sullē dan af
gedaen werdē vandē salighē
Dit toe hadt toe bewysē soe
settet hy een parabel eñ ge
lickemsse vandē vigeboem eñ
seyt Met den vigenboem eñ
ander boemē wāner die telgē
beginnē weeck eñ buechsam
toe werdē sñ dat die blader
daer beginnē toe knopē soe
wetti wel dattet naket den
zomer soe ist oit hier mede
dat ic v nv gheseit heb wāner
gy dese vnr genoemde tenke
nē Met al ist dat gy den dach
oft vre des ionstē dachs myet
wettē en sult mogē Dan n-
noch suldi hier by vstaen dat
die tyt nackende is eñ dat v
loessyngē by is eñ m die doer
is Vnr waer soe segge ic v
Dat geslecht dat is die seste
tyt en sal myet vgaē eer dyt

al geschiet is dat ic v geseit
hebbe Oft men v̄staen macht
dat Jhūs syn discipulē troistē
wolde alsoe dattet getael
der gelouiger nyet en sal soe
seer in den tyden v̄myndert
werdē het sullē noch wesen
gelouige daer dat gelone
xp̄i vast op staē sal woe groit
die trybulatiē in dē dage we
sen sal Als hy op een ander
tyt geseit had tot scē peter
Dymon die duuel heeft be
geert dy toe v̄stroyen eñ toe
syffē gelick men dat coren
syft Meer ic heb vur dy ge
bedē dat dyn gelone nyet
v̄gaen en sal Om dese vur
rede toe beter toe v̄sekeren
soe seide Jhūs vort Hemel
eñ eerde sullē vur gaen mer
my̅ waerde en sullē nyet
v̄gaen Alsoe toe v̄staen dattet
moegelicker weer hemel
eñ eerde toe v̄gaen die wilc
ke doch ōv̄genckelick sy̅ dā
die waerde gatz Eñ doch
soe sullē hemel eñ eerde ver
nyent werdē: Jnd van den
waerdē gatz en sal nyet v̄
wandelt werdē Eñ wāt hy
geseit hadde waer by dat
mē bekenē solde moegē wat
tyde die ioncste dach comē
solde Doe heeft hy nochtans
die onsekerheit des dages
hier by seggē willē eñ seide
aldus Van dē dage eñ vre
soe en weet nyemāt mynsche
noch engel noch die soen gatz
dan die vader alley̅ Die
mynsche ¶ My v̄wondert
seer wat dyt is weet die va
der inder gotheit wat die
soen nyet en weet Script
¶ Neen want hi is die wisheit
des vaders Meer dyt dat
ic geseit heb is aldus toe v̄
staen Die mynschē eñ die en
gelē en sullē dē dach nyet
wetē om hem seluē noch
eynē anderē toe apenbaerē
Die soen gatz en sal dat nyet
wetē om yemant toe apen
baerē want hy dat nye
mant apenbaerē en sal al
ist dat hyt wael wetē sal
mer die vader weet alle dy̅
gē van hem seluē eñ oic die
syn soen Want die wisheit
des soens vander vader is
Hier om soe arbeidē sy toe ver
geeft die calculerē willē den
dach Want die goen die dē
dach in synre macht heeft
die seide tot synē discipulen
Ten hoert v nyet toe wetē
die tydē eñ stondē die wilck
myn vader in synre macht
alley̅ geset heeft Mer gelic
die goen die alt wort wetē
macht dat hy ter doit wart
gaet Doe machmē by de
sen teickēnē wetē dat die
dach nyet vern en is Ende
want die natuer der hemel

scher creatuerē voel v̄mach
in desen eertschē dyngē welc
ke natuerē got die here van
eerstē tyden den sterrē Eñ plane
tē gegeuē heeft soe mach dat
oic geschien dat by der astro
nomien beuondē mach werdē
in eingē manierē Wañer
dese grote v̄wandelyngē sul
len geschien al en mach nye
mant soe perfect oft volcomē
den dach vyndē die wylcke
got alleȳ in synder kēnisse
beslotē heeft Eñ al waert
sakē dat eȳnigē heiligē vā
geapenbaert waer die toe
comste antixp̄i den ionxstē
dach en sal nochtans nye
mant wetē Want mē nyet
en weet woe lange nae die
doit van antixp̄i dē ionxstē
dach v̄taegē sal werdē Alle
ist dat mē vynt dat die mȳ
schē die onder Antixp̄o in
ongeloue eñ sundē geuallē
syn xl dagē gegeuē sullen
werdē om penetentie toe
doen Dan noch ist onseker
woe lange oft woe cort nae
die xl dage die tyt wesen sal
Het is toe geloeuē alsoe I
sydorus eñ mer anderē ge
uoellē dat die gemeyn opu̅
rysinge van der doit gesciē
sal in die paesch nacht In ~~wt~~
wilcker xp̄s Ihūs onse lieue
hē begyn alre opu̅risinge
van der doit opgestaen is

Meer in wat iaer dyt gesciē
sal is altyt dē mȳschen ōuer
sekert eñ onbekent

Moralizacie

Desen dach des oerdels wilt
got dat ons bekent syn sal
Want alsoe Iheronim⁹ seit
yt en is nyet oerbaerlick al
soe dat oic en was den aposte
len toe wetē den dach Op dat
wy des nyet toe trager en sȳ
Mer op dat wy altyt onseker
synde vand̄ toe coemste des
richters dagelix alsoe leuen
myt vresen eñ altyt waken
sorchuoldich synde Alst of wy
des anderē dages geordelt
soldē werdē Eñ dat goen dat
hier geseit wort van dē ge
meynē oerdel: dat mach oic
geestelickē v̄staen w̄dē vādē
by sonder oerdel eñ doit elic
kes mȳschē Den dach van
wilcker doit nyemāt en weet
Het en waer dat got hem
dat apenbaerdē Daer om
sullē wy oic daer op neerste
lickē dynckē want alsulcke
als wy sternē sullē Alsulcke
sullē wy ten oerdel gepresen
tiert werdē

Gebet

Heere Ihū xr̄ comt tot my
in dē wolckē d̄ penetentiē Eñ
ōtbynt mȳ herte ī regē der
tranē: Werpt wt ī machtē
die duuelē der sundē eñ regneert
in my in mogentheidē O ons
v̄loesynge doet my tot di op

sien mytte̅ inwendige̅ ogen
en̅ op heffe̅ dat hoeft des her
te̅ Geeft my toe syen den vi
gen boem dat is toe genoele̅
dynre myne̅ suetticheit en̅
die boine̅ van alre hande
dochde̅ moete̅ in my vort bry
ge̅ vruchte̅ der gueder wert
ke̅ Op dat my by den zo̅mer
des ryts der hemele̅ Ver
leent my toe huede̅ alle sunde̅
ind toe wake̅ in stadige̅ ende
geduerige̅ gebede Op dat ic
verdienede toe comende quaet
toe vlien en̅ inde̅ ordel seker
toe staen vur dy Ame̅

Wande̅ dage des here̅ by dat
exempel van noe en̅ loth en̅
van twee̅ daer af die eyne
ontfange̅ en̅ die ander v̄wor
pen sal werde̅ Dat C en̅
xxxiij capittel

En̅ wtte̅ exempel
en̅ figuere̅ des
alden testamets
soe heeft Jhus dese onsekerh̄
van desen dage bewise̅ o̅ die
mysche̅ daer by toe v̄manē
en̅ toe v̄ueere̅ seggende aldus
Alsoe ijt was
inden dage van noe soe salt
wesen inden dage der toe co̅
comste̅ van den soen des my
schen In den tyden noe als
die ~~my~~ werlt alder boesheit
vol was en̅ got die myschen
eerst v̄mane̅ wolde tot pem
tenitencie van oere̅ sunden

En̅ oft sy hem nyet en betere̅
soe wolde̅ hy sy pynige̅ Doe
vant hy onder dat myschelicke
geslecht eyne̅ gehete̅ enoch die
mytte̅ sunde̅ der mysche nyet
besmet en was Meer hy straf
te die werlt om oere sunden
wille̅ en̅ ꝓpheteerde hem die
wrake gatz die auer hem
gae̅ solde Dat wilcke sy alle
v̄smadende en̅ v̄getende ware̅
Den wilcke̅ Enoch hy o̅ synre
rechtuerdicheit wt deser wlt
die synre co̅v̄sacie̅ en̅ gesel
scop nyet wdich en was ge
name̅ heeft en̅ in die genoch
te̅ des eertsche̅ paradys geset
Hem behaldende daer in die
stede al daer onse alde vader
Adam wtgeworpe̅ is gewest
totter tyt toe dat antixpi in
der werlt syn bedriechenisse
stroeye̅ sal wt in geue̅ des
duuels tege̅ wen dat hi dan
predicke̅ sal myt Helyas
en̅ die anderde desolacie der
werlt die in de̅ vuyr geschie
sal den mysche̅ om die totter
vreese̅ gatz toe brenge̅ v̄kun
dige̅ sal Hier nae soe wort
die duuel van dage tot dage
boeser en̅ boeser Dat got v̄
droit en̅ hem berouwe̅ ~~dat~~
dat hy de̅ mynsche̅ gemact
had om der groitter ~~sy~~ sunde̅
wil Ommers hy wolde die
mysche̅ laete̅ v̄drynke̅ inde̅
water o̅ die sunde der oneuysch

dat doe bysonder in die werlt
regnerēde was Doe was Noe
van dat geslechte Enoch gheet
ēn rechtuerdich benoudē myt
alle synē huysgesyn Desen
heeft got die here behaldē wil
len onder dat gheheele mȳsche
licke geslechte Dā heeft hem
doen mackē een schip daer
in hem in solde moegē bergē
van die waterē In welcker
tȳmerynghe Noe becomert
was hondert iaer den mȳn
schen die aentastende wracke
ghatz vȳkundighende ēn altyt
vur ogen leghende oit myet
alleȳ myttē worckē worden
meer oit myttē werckē waer
vt die vȳblynde ēn vȳsteende
herte der mȳschē myet bewe
ghet en wordē gheheel bestoruē
ēn betrauē synde in die vlee
schelicke wellustē Dā ghenoch
tē der ghulsicheit ēn ōcuysheit
ōnere sy hebbē hier mede ge
strecket ēn gespottet meer dat
ghene dat got die here doer
syn heiligē vur gheset hadde
dat quam nū hem doen syt
seer luttel ghedachtē Hier by
soe wilt Ihūs xpus gheleken
die onsekerheit vander toe
komstē synes dages woe dat
die dach den mynschē onuer
siens anūallē sal ēn seit al
dus Indē tydē Noe doe warē
die mȳschē etende ēn drynckē
de ēn groete brulostē haldende
ēn werscopē makende Dā vro
nwē nemende ēn alre hande
ghenochtē ēn vruchtē hanterē
de Dā onȳsiens soe quā dat
water nū hem lupden ēn ver
druncten sy altoe samē Alsoe
salt oit wesen wat tyt dat die
soene des mȳschē comē sal toe
ghetē in syn ander toe coemst
Noch een figuere des gheluck
soe noemt Ihūs hier daer die
mynschē ōuerhoet mit vier
vȳghē segghende aldus Dā
alst ghewest is mdē tydē lotis
soe salt wesen in der toe comst
des soens der mȳschē In zodo
ma soe waren sy etende ende
dryncke oer ouerspeyschent drȳckēde
bedruchē sonder vreese soe
wolde got die mȳschē plaghē
om oere sunde wille daer sy
dur wil om bereipt waeren
ēn myet gebetert en syn noch
ghegē penetentie doen en wol
Dā als sy in oere meester
vrondē warē soe heeft got
doer syn engelē Loth om die
werckē der barmhertichеit
die hy dede vt zodoma doē
ghuen myt synre vrouwē
ēn ij dochterē Dā vort alle
dese witter stat warē soe is
vanden hemel gherecht
sulphuyr ēn vuyr auer die
sunderē ēn heuet sy alle vō
brant Dā in oerē sundē ver
smoert tot wilcker vrē gheg
tyt vā penetētiē mer en was

Mer sy v̄sonckē alle nit af
grondt der hellē Aldus salt
oic wesen nit eynde d' werlt
Die mynschē als sy sien dat
die wrakē gatz als dan nyet
alsoe geringe op hem en coēt
soe sullē sy alt gelone wt oerē
hertē stellē vry sonder vree
sen in oer waellustē leuende
Eñ dan soe sal oñsiens den
oerdels oñverdachtē dach des aū hē
comē Sy sullē seggē It is vrede
eñ sekerheit: dan soe sal die
oñsien eñ haestigē doit comē
aū hē luydē Oft die dach des
oerdels sal sy begrypē eñ
v̄rassē Waer om die goen
die gelouich syn eñ wtten
gelone dē dach v̄wachtē en
sullē nyet oñbereyt noch on
verdacht begrepen werdē
Want sy stadelickē eñ altyt
vur oerē ogē hebbē dat aen
schyn des richters Eñ in oerē
ooren dat gryselick geluyt
der engelscher basunē seggen
de staet op gy doden eñ coemt
ten oerdeel Eñ als Jhus be
wesen willē die onsekerheit
der tyt vandē state der myn
schē Woe onseker dattet is
dat leuē der mynschē In allē
staet mach elic mynsche salich
werdē die redelickē eñ moe
gelic is Eñ mach oic daer in
v̄doemt werdē waer om nye
mant betrouwē en sal op sy
rechtūdicheit Want als die
wyse man seit niemant en is
woe rechtuerdich hy is die vur
waer wetē mach Of hy in die
myne gatz of in dē haet gatz
staet Hier om soe seit Jhus
vort In den tydē dat is inde
tydē des oerdels: soe sullē der
ij wesen in dē velde dat is
in dē staet der prelatē eñ der
oñstē Om toe sayen dat saet
der gerechticheit der waerh
eñ wisheit Dan desē twē sal
die een op genamē werden
eñ die ander achter gelaetē
werdē Twe sullē wesen malē
de in der molē waer by v̄staē
werdē die goē die nit werlt
licke leuē staen in die hant
teringe deser werlt o gewent
gelick eyn molē om gedreeit
wort Dan desē sal die een
ontfangē eñ behaldē werdē
eñ die ander v̄larē Twe sullē
der wesen in eynē bedde die
eyn sal behaldē wesē eñ die
ander v̄laerē Waer by v̄staē
werdē die goen die in die ~~eer~~
~~ste~~ ruste des contemplatiuen
beschouwelickē leuens sy waer
om niemāt myshapē en sal
van synre eyschyngē Noch
niemant oic betrouwē en
sal op hem seluē toe vael
mer altyt in vreesen staen
Dat hy nyet een en sy van
dē goenē die v̄worpē sullen
werdē Daer o waect seit hy
eñ v̄wacht dē dach des herē

dat hij v nyet onbereit en
vynde ¶ Moralizatie
Want dan alsoe is dat
die tijt des oerdels eñ der
doit onseker is soe sullē wy
daer om altijt bereit syn om
den toe v̄beidē Eñ altijt in ge
stadiger sorchuoldicheit syn
Op dat wij nyet ōuersien
in die doit geuondē en werdē
Bernard⁹ seit O ellendige
mynsche Waer om en bereit
stu dy nyet alle vren Gedynct
dy doit toe syn die wetes dat
tu ōmer steruē moites: beschei
det woe dyn ogē omkeren
sullē in dyn hoeft Woe dyn
aderē schoren sullē indē lichā
Eñ woe dyn hert doer snedē
sal werdē myt droefheit Jnd
hier om laet ons desen dach
hebij in memoriē Want die
werlt is bedrichlickē dat leuē
is cort dat eynde twifelach
tich den wtganck eyselickē
Dese dyngē sullē ons altijt
v̄ueerē eñ tot wakē v̄manē
Heere Jhū xᶜ ¶ Gebet
genet my waekende eñ wael
doende toe v̄comē die onseker
heit des dachs dynre toe
comstē Op dat ic tot wael
lustē eñ ydelheidē my ~~nyet~~
geuende nyet haestelicken
geuondē en werde onbereit
in dē dage Herleent my dat
ic dan onder dy̅ wtūcaren
v̄dienē moit mede gedeylt
toe werdē by dynre gratien
Eñ myt hem ontfermelic aē
geuamē toe werdē totter ewi
ger ~~vrou~~ vroude eñ ic alsoe
by dynre ontfermticheit v̄
dynē moit v̄laet toe werdē
van dynē aenschijn myt dy̅
en heiligē wtūcarē Der wilc
ker iaecht gelick dē aerne v̄
nyettet sal werdē byder ver
ryssen Daer mede du here
in gloriosē lichame v̄gadert
biste eñ my v̄hogende mytti
ewelic toe leuē sonder eynde
Amē ¶ Handē wake des
vaders des huysgesyns Dat
Cēn xxxiiij capittel

Meer want Jhūs
duc wille v̄mat
dat die mysche
waeckē soldē in die v̄beydy̅
ge des toe comēdē oerdels
Eñ tegē die v̄uolgynge anti
xp̄i eñ persecutiē der werlt
soe heeft hij gesprackē drie
dyngen G
¶ Ten eerstē dat myt exem
pelē bewisen ¶ Ten twedē
eñ maniere der bereidynge
eñ v̄wachtinge geseet ¶ Ten
derdē dat oerdel dat wilcke
naeuolgē sal auer die goen
die onbereit syn
Totte eerstē heeft hij geset
een exempel van een vader
des huysgesins bewaerende
syn huys tegē die dienē dair
mede leerende nae dat die

ziele beter is dan golt of siluer
eñ die geestelike guede voel
costelicker syn dan die tytlic
ke werlcke guede der nyemāt
seker en is sy en moegē hē
ontgaen Doe ist redelicken
dat een mȳsche meer sorget
vur syn ziel dan vur syn guet
Hier af spreect Jhūs ald' i
Weiste die vader des huys
gesins wat tyde eyn dief cō
mē solde inder waerheit hy
waekē Eñ en solde nyet ge
hengē dat mē syn huys ond'
groene oft opbrecke ō hē toe
stelen syn guet Of hy seggē
wolde want hy nyet toe vorē
en weet de toe comst vandē
dief Doe waer hem vā noe
dē staedelickē eñ altyt toe
waekē Mer want hy duc
wille sonder sorge slaepende
is nyet v̄wachtende dē dief
soe comt die dief ōuersiens
eñ breect op syn huys eñ on
draeget eñ steelt hem syn
guet Dese gelickenisse mach
mē v̄staen in drierley mā
merē ¶ Ten eerstē is die doit
bydē dief gelickt want gelic
die dief heymelic comet inbrec
kende dat huys eñ stellē dat
guet Doe comet die doit on
uerdacht in clȳmende dat
huys des lichams om toe be
rouē die ziel Vur waer wiste
die mȳsche wat tyde die doit
comē solde Hi solde hem duc
wylle meer better stellē daer
toe dat hy nyet onbereit van
der doit genondē en worde
om die vreese van der doit
Waer af gescreuē is in den
salter Die doit der sunderē
is die alre archste want daer
af en is geyn weder keeren
tot dat leuē Als op eȳ ander
stede geschreuē is Als schapen
syn sy in der hellē geseet die
doit v̄tert sy want sy sterven
de nūmermer en sterue eñ
in dē ewigē doit blyuende sȳ
¶ Ten anderē mach mē by den
dief v̄staen den duuel die ge
lick eȳ dief myt lyst om gaet
of hy nemāt slaepende mach
vyndē Die wilcke nyet vuyr
rich en waer in die werckē
gatz eñ ten weder staen der
synlicheit myt menigerley be
toringe doer begertē d' wael
lusticheidē Eñ yst dat hy alsoe
in gelaetē wort hy beroeft
dat huys der zielē: vanden
cleide der rechtūdicheit Van
dat golt der wisheit: vā dat
silū der ōnoeselheit eñ reȳnich
Waer om ~~yt noet is dat hy~~
die doer wachter des mȳ
schē dat is die redelicheit sta
delick wake Dat die duuel
nyet en onder graue dat
huys der zielē Waer om dat
hy noemt dyngē die noet
syn dē vader des huysgesins
om toe bewaerē syns huys
vur dē dief ¶ Ten eersten
mael dat hy wetē den dief

toe comende ¶ Ten anderē male
dat hy wake ¶ Ten derden
male dat hy des nyet en ge
henge noch toe en late dat
die dief nyet en come nit huys
want ten baet nyet dat hy
dat vur weet ist dat hyt ver
slapen wilt En wat baet dat
hy waket wāneer dat hy dē
dief nyet v̄werē noch v̄iagē
en wilt Alsoe yst oic in die ziel
des mȳschē die dief staet altyt
om rouē dat mach mē sonder
twifel wetē daer om soe ist
noet dat die mȳsche altyt wa
ke myt neersticheit hē huedē
de vur die becoringē des du
nels En dat hy sterckelic we
der stae die temptaciē soe ~~m~~
mach hy sy v̄wynē ¶ Tē der
dē wilt Jhus seggē wt desen
woerdē dat gelick die dief
heymelick inder nacht coemt
stelen alsoe sal die dach des
herē comē ōuerhoets aner
die goen die ~~onbereit geno~~
onbereit genondē werden
Waer om dat Jhus nit slutē
deser wardē seit aldus Ende
siet gy toe dat gy bereit syt
want die soen des mȳschen
sal comē wat vre dat gy nyet
en weet noch daer om nyet
en dynct ¶ Moralizacie
Woe sal got die here inder
doit comende eenē yegelick
oerdelē Alsoe hy hem dan vȳ
det eñ sal die mynsche sȳ oer
del bekenē Want eȳ yegelic
sal xp̄m sien in synē doit En
dan sal hy bekenē oft hy ver
carē oft v̄doemt sal sȳ Inno
centius die derde scryft van
vierderley toe coemst xp̄i totte
mȳschē twe heymelic eñ twe
apenbaer die in een onseker
v̄beidynge syn ¶ Die eerste
is als hy in die crancheit des
mȳschelicke vleysches gecomē
is dat wilcke nu gescheit is
¶ Ten anderē male als hy sal
comē ten oerdele ¶ Ten der
dē male als hy comt in die
gelouige zielē myt synre got
licker aūnloediger gracien
¶ Ten vierdē mael is in die doit
vā eynē iegelickē mȳsche eȳ
speciael sonderlynge oerdel
daer af geuende elckē nae
synē v̄dienstē eñ waeldadē
Hier in soe sal die sorge eñ
vursichticheit wesen dat die
mȳsche nyet onbereit genon
den en werde ¶ Gebet
Here Jhū x' geeft my den
dach mynre doit En dē dach
des oerdels sonder aflaetē
toe gedynckē eñ die wtter
ste dyngē toe v̄sien Op dat
ic wake sorchnoldelick om
die geestelicke eñ ewige dyn
gē my huedende van sundē
eñ neerstich synde in guede
werckē En dat ic my selnē
nyet en moit v̄getē Meer
in allē tydē totter doit my
schickē eñ bereydē Verleent
dat ic my myt dagelixsen

werckē v̄sien eñ besorgē moit
dat eynde eñ dat alle myn
leuē sulck sy in der wande
lyn of conuersacie Dat ic ver
dienē moit vry toe syn int
eynde eñ dy comende inder
doit oft in den oerdel blyde
lickē toe ontfangē Eñ mytti
sonder eynde toe v̄blydē Aij

Handē knechtē die oerē
here v̄wachtē Dat Cēn xxxv

Ten anderē
mael heeft Jhūs
een ander manie
re geseit der bereydynge
eñ wakē myt drie exempelē
aen sterckynge drie staetē
der mynschē Toe wetē dē pre
laetē die in een beschouwe
lick leuē syn eñ die int wōlt
licke leuē syn Ten eerstē aē
gaende dē staet prelaet meist
seit hy aldus

Gy die v̄beiden sult den
dach des herē gy sult uwe
lendē op scortē eñ gorden
Doet maetheit der vleische
licker begertē Eñ in uwē
handē suldy hebbē barnen
de fackelē doer dat licht des
warigē geloefs Eñ doer
dat vuyr der mynē eñ cari
tatē Eñ gy sult gelick wesē
den mynschē die oerē herē v̄
wachtēde syn wat tydē eñ
stondē dat hy toe huys comē
sal wt die bruloft oft werscop
Op dat soe haest als hy comt
eñ clopt Dat sy hem ter stont
op doen moegē die dore Eñ
quaē hy in die anderde oft
derde wake dat sy altyt wa
kende eñ bereit gevonden
werdē Eñ ic segge v vurwaer
yt syn wael salige knechtē
die soe wakende gevonden
werdē toe wetē salich mytt
haepē Salich in der beydyn
ge des loens: salich daer nae
int begrypē eñ besittynge
der vroudē eñ ewiger rustē
want hy wael gedient heeft
paciencie hebbende in synē
arbeit sekerē loen syns arbeits
daer ō ōtfangende Waer
om dat Jhūs dat loen der
wercken vurseit ō dē myn
schē arbeydende in synē ar
beit sonder v̄driet toe haldē
Ick segge v vur waer seit
die hē Jhūs die syn knechtē
aldus neerstich vynt ō hem
toe v̄beidē Hy sal hem op
schortē eñ aen die tafel doē
syttē hem dienende eñ etten
eñ dryncken geuē: dat wilc
ke is gesprackē in een gelic
keinsse des geuens die ter
tafelē dient Want alsoe
sal doen Jhūs got eñ mynsche
die als hy tē hemel geuarē
is eñ totter hemelscher wer
scopē gegaen is Eñ tē ioncx
stē dage weder comē sal soe
sal hy synē getrouwē knech
tē Die hem v̄wachtende syt

dienē die hemelsche spise suc
tichcit deb gotlickē homdb
eñ vrolichcit deb gotlicken
wyns ¶ Oer op dat hem nye
mant toe seer en betrouwe
en sal op syn macht oft wijs
waert dat hy quachicken
viende soe sent Ist alsoe dat
eyn getrouwe eñ eÿ clocck
vstaendel vursichtich knecht
vb den syn hē gesect heeft
aū syn huysgesyn dat toe
regerē m synē hof wesen eñ
die die rōck toe stellē hid oic
hem tetē toe genē wāneer
dattet tyt vb eñ elckē sÿ mate
we geuē Jb dyt eÿ getrouwe
knecht soe sal hy m dat alsoe
vlitich soe neerstich wesē oft
hem selue aen gynge Eñ oft
syn here selue tegēwaerdich
waer altyt vur ogē settende
die rechtuerdicheit eñ getrou
wicheit Oet vb vur waer
een getrouwe knecht Ende
wāneer syn here toe huys
comt hy sal hem vberrē m
meer der dienst en beuelen
hem al dat hy heeft ¶ Oer
ist sake dat die knecht quaet
eñ boes vb segghende m synre
hertē myn hē en comt nocht
na langer tyt myet Ick wil
eten dryckē eñ suet nier
makē eñ vēgeten dat suet
t myns hercē Eñ dyt aldus
vur hem nemende eñ be
ginnende toe slaen die knech

¶ Iten

eñ dienst medē synb hercē
eñ dronckē toe drynckē eñ
ōmatelickē toe vēterē dat
suet synb hercē Eñ syn here
sal comē eer hyt meynt eñ
sal hem aū geuē den pÿm
gerb Hy sal hem deilen
dat deel myttē ongelouigē
eñ myttē ypocrytē Eñ hem
daer settē daer wesen sal
sorien eñ knersen der tandē
Ick segt v voirt die knechte
die synshercē wille weet eñ
myet eñ suet myt veel pla
gē sal hy geslagen werden
Eñ die synb hercē wille myet
en weet eñ doet nochtans
dat wael gedaen vb hy sal
weynich plagē ontfaen

¶ Moralizatie

Dese knechtē beteikenen
die goen die mēb heiligher kerc
kē xpi beuel ontfangē hebn
Auer dat kerstelicke volck
om hem toe besorgē die gees
telicke ꝑ spise der leeringe
der gueder exempelē eñ der
heiligher sacramentē Ist dat
sy hem wael regerē soe sullē
loen ontfaen m die toe comst
onb hē Jhū xpm Eñ die goenē
die dat qualic doen die sullē
pyne ontfangē eñ scheidē
van syn aenschyn eñ sittē
myttē helschē ypocritē m
die ewige tormentē ¶ Item
greestelickē oic soe clopt die
heer deb mōsche gemoede alb

hy hem v̄maent tot beterē
op saet den wylckē die my̅
sche op doet toe hant by gue
den consent eñ naeuolgen
den werckē Eñ alsulckēn
knecht soe geest die hē gratie
in deser tyt eñ glorie in toe
comēdē tyt aldus clopt got
die here woeinge sneckende
in der mynschē hertē in voel
manierē toe wetē by die war
dē d' leeraers by exempelē
der heiligē By syn gyften
eñ wael dadē by geesselē eñ
castiē by geloeftē vā loen by
dreigē van tormētē by synre
passiē eñ oic der heiligē
¶ Hier af syn die somige die
gade aldus cloppende nyet
op ~~en~~ doen en wyllē Toe we
tē die soe hart eñ v̄steent sy̅
dat oer hert by geynre pre
dicatie oft wael dadē gatz
v̄morwet werdē Die somy
ge antwaerdē oitmoedelickē
mer sy en laetē got nyet in
Eñ laetē hem en wech gaen
toe wetē die goen die oitmoe
delickē belyden sunderē toe
syn Mer noch en hebbē sy
geynē wille die sundē toe lae
tē Die somygē doen gade
oer hert open ~~eñ ontfangē~~
~~hem~~ Mer sy en laetens nyet
lange by hem rustē toe wetē
die hem in sōmygē dyngen
beterē eñ in somyge dyngē
nyet Die somyge al doen sy
sy gode apē eñ ontfangē hē
nochtans als eenige ander
gasten hem aū comē dan
v̄drieuen sy got wt oere
herbergē Dese auer comē
de gastē dat syn quade ge
nochtē des vleischs d' werlt
eñ der gelickē quade becom
meringe die die vryheit des
hertē benauwē tot gade eñ
die gratie gatz doedē Die
somyge ontfangē got clop
pende eñ sy wtsluyttē ander
gastē bereidende gade een
genochlicke wōnyge toe we
tē Die goen die wael begynē
guet toe doen eñ wael vloey
ende vort gaen in dochdē eñ
die v̄cryge voel guets myt
desen suetē gaste ¶ Gebet
Here Jhn̄ xc die beualē heb
ste die lendenē op toe scorssē
eñ die lanteernē bernēde toe
halde op scorst onse lendenē
dat ons geyn boesheit en ver
here oft en v̄wyne eñ dat wi
tot geenre sundē en neigen
Doet onse lanteernē selue
barnē eñ bewaert sy bernen
de op dat onse lieste eñ mynē
nyet en v̄coele Mer onse ge
dachte sprake en werckynge
moit gesciet werdē altyt om
dyn rechtneerdicheit toe w
werckē Doet my here wac
kerlic eñ sorchnoldelickē v̄
beyden dyn toe comst op dat
ic blyde dy ontfangende myt

vp ontfermēde mēdich comē
rotter eewigher vroudē Amē
Wande x ionfrouwē ende
medyde Dat Cxxxvi capittel

Hier heuet Ihūs
een exempel vā be
reydmīghe ghesēt tē
ghuende meest den stract der
ghemre die in een rusthich
beschouwelic leuē syn ende
sect aldus

Dat ruckt der hemelē toe
wetē die stract der heiligher
kerckē Alē sy nochtā nū wā
delinghe deser wēlt Dat ic ghe
lucki x ionsferē oft niedsden
cuyschē eñ reyn van wulckē
die vijf dwaes waren Eñ
vijf wijs Want die ghoen
die oer ghuede werckē doē
om tytlic loen eer oft ghewī
die syn dwaes Want hi daer
mede vliest dat ewighe loē
Wat batet voel werkē bedē
vastē wākeer mdē werckē
ghyn rechte aen dacht en ic
totter mynē ghatz myt ghe
warighet ny oitmoedicheit
Dat oitder schect der wiser
eñ der dwaeser medyden
bewist hy aldus Vp namē
oer lampē toe wetē dat
licht der ghueder werckē
vur ghuende den mynschē
Op dat sy toe ghemoetē ghan
soldē den brudegom eñ der
bruyt Dat ic vpīn Ihūs
in synre toe comst myt die
schare der heiligher om dā myt
hem in toe ghaen in die ewighe
werstrap oft vroude Die dwa
se medyde hadde oer lampē
myer die ghoen die ydel warē
van olie dat rechter volcomē
der inwē oitmoedicheit myt
eñ barmherticheit ghenoet
synde Die wise medyde had
dē licht eñ olie in oer vatē lam
pē dat syn ghuede werckē vā
buitē eñ oec olie in oerē vatē
dat ic warighe mynē vā bynē
Wet ic geschiet dat die bruytgō de
brudegom aldā beidende soe
hebben alle die ionfrouwen
geslaepē toe wetē den natuer
lickē doot ghestorue oer sy sō
myght myet alley die bose mer
oit die ghuede vēslapt in der
mynē ghatz Omtrent die
mydder nacht soe ic een ghroet
gheroep ghesciet aldus luyden
de Siet die bruydegom comt
ghaet hem toe ghemoete Dyt
ic die stēme der opūrisingē
eñ gheluyt der engelē alsy
roepē sullē allē mēschē ten
oerdell Van dit roepē syn
opgestaen allē die ionfrouwē
eñ sy bereydē oer lampē wāt
ghuet eñ quaet alle sullē sy nū
dynck in der tyt die redenē
oere werckē sompyge sullen
een ōuitt betrouwē hebbē
op hem selue Doe spraken
die dwase medyden totte wise
Geest ons een weynich van

mver olien want onse lam
pē rollē nt gnen Recht oft
sy segghē wolde mwē recht ñ
dulcent ū gnodi v toe behal
vē eñ ons mede toe v̄bidden
eñ toe ontsculdighē oft getuich
van onsen werckē toe gheuen
Die wijse hebbē geantwaert
op dat mpt v mpet en gheze
ke soe en moeghē wy onser
olien mpet ontberē Recht oft
hy daer doer bewijsse wilde
dat memants werckē toe
ghroet syn om dat loen toe
ontfanghen dat hy vā gode
v̄bringhē sal Dan en sal gheen
hulpe oft troost die een van
den anderē hebbē moghē elck
moet dan mpt syn eyghen
werckē betalē Daet heñ seidē
die wise ionfrouwē totten
v̄roperb eñ toept olye vnr
v Dat ū ghesprokē m een
v̄manighe der vnr ledē
dwaesheit mpet dat yemant
m dē wat gheestelicker olyē
topē oft v̄bringhē mach mer
het ū gheseit m eyn schimp
eñ spot Daet nv totte ghoenē
vandē wilckē gh mpt mwen
werckē tytlicke eere gheroeht
hebt laet sien wat sullē sy v
helpē moghē Doe die dwaese
ionstrouwe om olye toe
topē ghynghē toe wettē dat sy
begheerdē tyt toe hebbē ī wil
ken sy mochtē ghewarighe pe
mtentie van orē werken
doen mer dan en ū gheen
tyt van weder keerē Doe
quam die bruydegom dat
ū xpūs Jhūs ten oerdel eñ
die ghoen die bereit waren
doer oer ghuede werckē syn
mpt hem m ghegnen m die
ewighe woninghe Eñ die doer
ū ghslaepē den onbereidē
toe wettē die doze der barm
herticheit om toe v̄gheuen
Die doze der ghratiē om toe
v̄dienē: die doze der ghoue
om die ghotlicke vroudē toe
v̄bringhē Die wilck doze m
alle opē syn eñ m dē dagē
sullē sy ghslaetē werdē den
ghoenen die sy m desen leuē
mpet v̄woz̄uē en hebn dat
sy hem op ghedaen syn ghewest
eñ ewlickē sullē sy vnr die
ghslaetē blyuē Ten leesten dor
een ōuruchtbaer peneten
tie syn ghecomē die dwaese
medchē eñ hebbē ghseit Here
here laet ons m Hy heeft
geantwaert Ick en kene v
mpet: mpet by kēnisse der na
tuerē noch by kēnisse v̄ bar
hertigheit Hier om al dat
slutende soe seit Jhūs waect
daer om toe wetē op dat gh
mpet onbereit ghenondē en
werdet Want ghy en weet
dach noch me

Moralizatie

Laet ons hier seit Crisostomus ter memorie weder
roepē dat exempel dat wilcke

van dē medyde ghesciet wort
die wt ghesclaetē werdē van
der camerē vers bruedegoms
om ghebreck van olyē Laet
ons pynsen op die ghoen die
wt ghesclaetē werdē wat pyne
ēn droefheit dat is dat wilt
ke wij ludē moetē Ist dat
wij onlydsaem syn Is ont
yemant seit die selue leeret
alsoe steynē die by den ex
empel myet beroert en wort
ēn myet en vreest dat hem
des ghelicx toe comt Grego
rius seit Want ghot nae
die sundē penetētie ōtfaet
wiste nemant wat tydē dat
hy van deser werlt solde
soe solde hy die tyt eene tyt
moghē auer brenghē myt wael
lusten lusticheit des leuens
ēn die ander tyt voeghen
tot penetentie Oer die ghō
die den mȳsdedē penetentie
doende ghenade ghelauet: die
en ghelaeft myet den dach
vā morghen ¶ Gebet
Here Jhū x̄ ghuede bruedegō
doet my mytte wisen mech
dē ghuede werckē doē myt
op rechter niēnghe ēn daer
in wackerlickē toe vollyer
den op dat ic bereit ghenō
dē blidelick in ghuen mach
tot dyn bruloft Oeer ick
bydē datti my kenlick en
mackes myn eynde eer dat
yc coemt Ēn laet my
myet eer eynde neme vnr dat
yu my mȳ sundē vōghenē heb
ste Op dat in der vrien myn
re doet ān my myet en come
die godlicke wraeke ēn die
macht der duysternisse my
myet en hynder Oeer al
sulcke moet my dē dach der
lester examinerynghe oft on
der sueckynghe mūghene alb
my dat doepsel ghemaect heeft
¶ Dan dē heer die ¶ Ande
synē knechtē gelt ghaf ō daer
mede toe wynē ¶ Dat C
ēn xxxvij tēpittel

Onde ten derden
mael heeft Jhūs
een exempel der
herendynghe ten leestē daghe
ghesct meest aenghuende dat
werelicke leuē Dat is dat
leuē der ghemeender myn
schē in dat mȳschelicke wert
lycke leuē synde: ēn wolde
bewisen Dat elck mȳschē
synē naestē mede deilen sel
die gracie ēn ghauen die
hem ghegheuē synde doch
aen roerēde alle stracte der
mynschē elck nae synen
behoer Oeer meest dit wōlt
lycke leuē ēn seide aldus
Dt was een Ey
mynschē gheheitē rȳus Jhs
die wilcke pelgrimagie ge
reyst is toe wetē alb hy vā
deser eerdē op in den hemel
syn mȳschelicke lichaem ge

noert heeft nu eyn nye stede
vaert nye greveſt en was
Dynē knechtē heeft hy ge
geuē syn guet om woynm
ge daer mede toe doen Dē
eenē vijf pont Den anderē
~~vijf pont den derdē ij pont~~
ij pont Den derdē x pont e
elckē nae synre vodyde ende
vloedheit eñ is gereyst Dat
is menigerley grauē vā bate
eñ van bynē heeft hy dē mȳ
schē gegeuē synē vrijen wille
latende om toe belegghē die
grauē guet oft quaet om
daer nae loen toe ontfaen
nae synē vōdienstē eñ arbeit
Die knecht die vijf pont ont
fanghē hadde die steldē syn
guet tot wōminghe eñ wan
añ noch ander vijf pōt Die
ij pont ontfanghē hadde die
wan ander ij pont Die x
pont ontfanghē hadde die
sprack m hem seluē Jr weet
dat mȳ heer een hart wreet
mā is daer om wil ic dat
guet in eenē doeck bynden
eñ inder eerdē beghrauē op
dat wāneer mȳ heere comt
dat ic hem tot synē weder
geue geheel eñ grans ōgeroert
dat welck hy alsoe dede dat
hem qualick daer nae be
quam Voer by dat xpūs
Jhūs bedudē wolde woe die
goene die van gode emighe
grauē ontfanghē hebbē die
sullē sy mededelē anderē
mȳschē die des gebreck heb
ben tythe guet wyshеit vōstā
ract sterckheit eñ ander
grauē die wilckē got ōghe
gedeilt heeft op dat die een
mȳschе aen dē anderē vōnen
en solde moeghē Nae langhe
tyt soe is die hē van desen
knechtē toe huys gecomē eñ
be gronste myt synē knechtē
toe rekenē Dat is m den
daghe des oerdels elckē red
nē toe eyschē van dat goen
dat hy hem gegeuē hadde
Doe s' quā die knecht die vijf
pont ontfanghē had eñ bra
bracht ander v vijf pont seg
sende Here vijf pont hebdy
my gegeuē siet hier syn tot
dat hoeft gelt noch ander
vijf pont die ic aūgewonē
heb Die hē sprat tot den k
knechte wael hebdy gedaen
mȳ guede eñ getrouwe knec
knecht m cleynē grauē die
ic dy bevalē hebbe busstu ge
trouwe geweest op veel dyn
gen sal ic dy settē graut m
die vroude dyns hē Des ge
lijcx sprack hy totte anderē
die twee pont ontfanghē had
de eñ ij pont aūgewonē had
Oft hy segghē wolde wemelt
eñ cleyn ist toe achtē dat i
deser werlt gegetē wort
groet is die weder geuinghe
die vur die guede wercken

gegenē sal werdē treet in die
vroude die gē ogt en sach
gheyn oere en hoerdē noch
herte begrypē en tzan die
groote vroude die gegeuē
sal werdē den getrouwen
dienarē Ten leystē quaem
hy die .x. pont ontfangē had
hn spzack tot synē heer
Heer dyn gelt heb ic in
eynē doeck gebondē en in
der eerdē begrauē Dat is
in eertschē dyngē my ge
dachtē beslaetē want ic
dyn hardicheit wael woest
hier is dyn gelt wat wilstu
my meer eyschē Die hē heft
tot desen synē knecht ge
spzackē Du quade tragte
knechte hebstu wael geve
tē dat ic wreet was altyt
inninynigte van mynē gne
de begerende Waer om
en hebstu my̆ guet nyet toe
wercke gestelt en my̆ guet
gelt in die wissele gebzacht
om gewyn daer af toe tri
gen Oft hy segghē wolde It
en is nyet genoch dat goē
dat ic dy gegeuē heb dattu
dat vut dy selue alley be
haldē sal hebste en nyet me
de gedeilt anderē mynschē
die dat behoefdē Neemt
spzack hy dat gelt van hē
en geuet den goenē die .x.
pont heeft Want die gnae
der v̄doemder hem tot goē
goemre ghozie meer tot consu
sien syn en die v̄doemy̆ge
der vnutter knechtē in een
ghozie is den saligē En den
vnutē knecht werpt in die
vtterste duysternisse daer
weenē der oghē en knersen
der tande syn sal Want hy
hy nyet gearbeit en heeft
toe wynē nyttē guede synē
herē Dese parabolē by nae
gelick heeft Ihus op eē ander
tyt gesprackē als hy toe
hzlm in rijsende was optē
palm dach daer die exposicie
van deser parabolē genoch
geroert is Alst dat hy die
ander parabole properlic
van dē ioetschē volc gespzac
kē heeft En dese heeft hy vt
gelet van allē mynschē in die
oerē synre discipulē vā leste
dach spzekende om toe be
reiden dat elc mynsche nt
werltlicke leuē Die gnae
die hy vā got ontfangen
heeft ander mynschē ✦ mede
deylē sal om toe v̄dryghen
dat loen dat den getrouwē
knechtē gelaeft is ¶ Gebet
Here Ihū x̄e die ons dyn
gnadē ontfermhertelicken
gegeuē hebste ons v̄manē
de dat wy wakende en sorch
uoldelic werckende daer vt
vruchtē toe brengē Geef my
my dynē ōwerdighē knecht
wackerlickē toe werckē in

den ghenē die it van dy ont
fanghē heb ēn die toe dīne
michuoldighē hy vruchtē der
ghueder werkē Hij die selue
ghunē wael toe ghebruikē tot
dyure ghlorie strichtinghe myns
enē naestē ēn myns selfs vol
tomēheit dat it myt dynē
ghuedē ēn ghetrouwē knechte
dīneuē mocht gheloent toe wer
dē mytti ghebiedende m toe
ghuen die hmsceap der ewigē
salicheit Hij toe ontfaen dat
ghoene dattu bereit hebste
den die dy mīnē ghede Jhu

Vander dīstheidynghe añ
der ghueder ēn der quadē my
schē mdē tonstē dāghe Dat
C ēn xxxviij capittel

Na dat Jhus synē
discipulē vur ghe
seit Hheeft ghehadt
die persecutien deser werlt
die toe toemst Antixpi die
teikenē deb tonstē daghes
vort meer mpt exempelen
ēn ghelickenisse beweisen heeft
Woe dattet nout ib toe wakē
Jnd daer mede mpt drie pa
rabolē geleert heeft Woe
hem een mēschē mdē state
deb lenens bereidē sal op dat
hy met onberet benondē
en werdē ēn alsoe begrepē
werdē m dē dagh des here
Q v mt laetst L
heeft hy ghesent die mamere
deb ordels ēn die leste senten
tie die nū ghede ēn quade
ghuen sal Hij sett aldo beseg
nede die ghrechts ēn die er
etrutē der sententiē waer af
ost hier vur emeh pambel
ost mentac ghemaect sy daer
van der opneryngē ge
seit ib Woāneer sett hy dan
toemt die soen deb mynschē
toe wetē der lonsterē hare
sonder cenighe toe doē eyns
mans Dan sal hy sittē geh
kemsse neemt hy bi die ma
niere deb rechts der mynschē
Hy sal sittē alb wael ge
ruist toe doen dat ghoene dar
hy om tomē sal: hy sal sittē
optē stoel synre maiestey
m een wolcke ēn enē regen
bagē Alb hy vur tot Noe ge
spraeckē heeft: sittende al daer
om tūngelt mytti sparē der
engelē hauē dat dal vā Io
saphat tusschē die stede syn
re passiē Den ghedē tot mon
dē ēn glorie Jnd den quadē
tot een grote vmanmghe
der ōdanctbaerheit: dat sy
b ghetē hebbē die grote bene
ficiē ēn wel wael daet die hy
hem ghegeuē heeft ghehadt
ēn ghedaen Woer om hy oc
hebbē ēn behaldē sal m synē
ghebūdidē lichame die litten
kenē synre ghebūdder vnf
wonden om al die toe toene
Jnd toeghē Dan sullē spreect
Jhus vort m sym tegenwordi
heit vtgaderē werden alle

mÿschē van deser werlt gue
den eñ quaet woe dat sy sÿ
Eñ dan sal hy sy van malck
anderē deylen gelick een her
de die scape scheidet van die
bockē Die scape dat syn die
sympele nyet van sympelh^t
der ōwetenheit mer ō rey
nicheit van alre boesheit
daer geyn valsheit geyn
ōnuttichеit in en is die sal
hy settē aen syn rechte syde
dat is in eyn v̄wachtinge
der sekere salicheit Eñ die
bockē dat syn die sundaers
stÿnckende van die ōrey
nicheit der sundē Die sal
hy settē aen die slyncke hāt
want sy van hē gescheidē
sullē werdē al hier aldus
staende sonder lange v̄treck
des rechts Want die wro
gers der sonderē dat syn
duuelē van der hellē die
sullē daer by wesen oic
bereit synde om toe doen
executie der sententiē gatz
Eñ die cōscientie eens ye
gelickē sal getuich vur hē
oft tegē hē geuē Daer om
als dan sonder merrē sal
die rechter hant sullē staē
Comet gy gebñdide myns
vaders Recht oft hy seg
gē wolde Van mynē vader
sydy gebñdidyt doer my
daer om comt eñ besittet
dat ryck dat v van aen

begÿne ōmers vur dat be
gyn der werlt bereit is ge
west doer die vursyenicheit
gatz Of dat hy seggē wolde
ald⁹ Die vur syēnicheit gatz
heeft v bereit dat ewige ryck
mer myt uwē wille eñ werc
kē hebdy moetē naeuolgēn
dese bereydynge Ick heb ge
~~hongert~~ hongert seit hy eñ
gy hebt my gespyst Ick heb
gedorst eñ gy hebt my ge
lauet Ick heb ellendich ge
weest eñ gy hebt my geher
berget Ick heb naect gewest
eñ gy hebt my gecleyt Ick
byn cranck ~~eñ~~ gewest eñ
gy hebt my gedient eñ ge
visitteert Inden kercker
heb ic gewest eñ gy syt tot
my gecomē om toe v̄loessē
Hier v̄telt hy die werckē
der ontfermhertichеit die
dat licham aen gaen myt
dat hy wil seggen dat eÿ
mynsche die dese werckē
doet hier doer mach salich
werdē sonder rechtuerdich^t
eñ sonder warachtich ge
loue Mer want die barm
hertichеit een groete berey
dynge is tot bermhertich^t
toe v̄werue Eñ doer dese
werckē der wtwendiger
bermhertich^t wrdē oic v̄staē
die īwendige werckē der
barmhertichеit Die eÿ ye
gelickē mÿschē ī sÿ eigē ziel

ſculdich is ẽn m die zielẽ van
ſynẽ naeſtẽ tpe doen doer
wltke werckẽ perſtaẽ wer
den ẽn daer beſtaetẽ werdẽ
alle doechdelicke werckẽ Doe
waelder ghoenre die ael myſ
ſen ghenẽ ẽn der ghonre die
leerẽ ẽn predickẽ ẽn die die
ſundẽ wt mynẽ ſtraffen Ende
ander myſchẽ oer myſdaet
vẽghenẽ oft ghot vnr hem bid
den Oſte die bedruttẽ vẽroſte
ẽn die m der wilder mſſẽ m
ſtrengticheit ẽn deuotiẽ lenẽ
ghelick dat voel heliger va
derß ghedaen hebñ Die wt
neretarẽ hebbe hier op ge
antwoert myt aymtẽ ẽn
reũentiẽ ſonder vmetelheit
ẽn hebbẽ geſeit O heer wã
neer hebbẽ wy dy geſien hõ
ger of dorſt oft ander ge
breck hebbẽde wy ſyn altyt
m dynẽ dyenſt ghewest Jhũs
antwaerdẽ hier op ſeggende
aldus Wat ghy eynẽ vã mỹ
nẽ mynſtẽ gedaen hebt dat
hebdy my gedaen Dy die
mynſtẽ vẽſtaet ghy die arme
vẽworpẽ myſchẽ hier op de
ſer eerdẽ die xp̃o toe hoerẽ
ni die beſutynghe deß toe tom
mendẽ ryck Ẽn wat deſen
gheſchiet dat neemt Jhũs xp̃s
alſoe rerht oft hẽ ſelue ghetict
waer Almẽ eyn exempel
vynt van ſẽ Martyn ẽn
van ſõmyghẽ anderẽ helighẽ
ghetichet toe weſẽ Dan ſal die
cõnck ſeggẽ tottẽ ghoenẽ die
gen die ſyn ſlinckre ſyde ſtaẽ
ſullẽ Gaet ghy vmaledidẽ vã
my in dat ewighe vuyr dat
v bereit is myttẽ duuele ẽn
ſynẽ enghelẽ van dat beghyn
der werlt Waer om Ick
hebbe ghehongert ẽn ghy en
hebt my myet ghetpyſet ẽn
voert ander werckẽ der bar
hertichheit myet beweſẽ Ewar
vt wy mercke moghẽ dat
yt myet ghenoch en is om
ſalich toe werdẽ dat ey my
ſtche gheyn quaet en doet It
is oit van noedẽ dat men
ghuet doit Want dat ſelfde
ghuet myet doẽ is quaet doẽ
Het ẽn waer gheyn ſake
waer om dat die myſtche
van ghode almechtich ghesa
pẽ waer waert by alſoe dat
hy myet daer toe ghemaet en
waer om dat hy ghuet doẽ
ſolde Die quadẽ ſullẽ hẽ on
ſculdighẽ wyllẽ ſeggende Ie
wãneer hebbẽ wy dy geſie
hongheruch oft dorſtich naet
oft ellendich cranck oft ge
nanghe dat wy di myet ge
dient ẽn hebñ Dy ſgt hem
antwoerdẽ op oer vſume
miſſe ẽn oer valſche excuſatie
ſtraffende ſeggende aldus
Dat ghy myne myſtẽ myet
ghedaen en hebt dat en hebdi
my myet gedaen Deſe ſenten
tie

aldus wtgeſprake ſynde
ſonder mere oft beide ſoe
ſal die executie der ſenten
ne geſchiede die gemele ſulle
apen weſen om toe ontfan
gen die salige die op waerts
vare ſulle Die helle ſal des
gelicks apen ſyn om die v
maledide toe vſlynde Die
engele om op toe voere die
ſalige Die dwele om ter
helle toe trekke en toe bynde
die vmaledide Voer om
Ihus deſe reden ſmytende
ſeide aldus Hu deſe dat ſy
die vmaledide daer laeſt
af geſeit is die ſulle gruen
in die ewige pyne Hu die
rechtuerdige mit ewige leue
Die myſtike ¶ Duyt is dat
eynde als it vtac des ſermoes
dat Ihus ſyne diſcipule op
ten berch van Oliuete ſytte
de opte leſte dynr dach vnr
ſyn gebuerde paſſie geſeit
geleert en onder weſen heeft
van die deſtructie van ihrlm
van die perſecutie deſer volt
Dan die toecomſt antirpi
van dat eynde der werlt
van tekene hier by toe kene
Dan dat leeſte oerdel en dat
daer toe behoerende is woe
wy waken ſulle en ons bere
de ſulle totte dagte myt exem
pele figuere parabole en an
dere manere oit wtlegge
den die manere des oerdels
bede om hape en vreſe in ons
toe brengē ſt is ſeer gruet en
mitte o al onſe leue daer op
toe dynke en ons daer nae
toe regere Ick danck v ſeer O
ſcriptura deſe rede en explana
tie Hzv ſeget my voirt hid ick
v van dat begynne en vnolck
en eynde der paſſie ons hene
here Ihu want daer in alle
onſe ſalicheit beſtate is en
die medecijn onſer zele ziele
doer wilcker paſſie wy ont
gruen moege die vreſe des
leſte dages des oerdels
Scriptura ¶ Dat ſal it dy
geern vclare op dattu audien
tie gheue ſal wiltſte ¶ Gebet
Here Ihu xe richter der le
uende en doede geweerdiget
my toe ſtelle tot dynre rech
ter hant mde oerdel Hu dan
doet my hoere dyn altre ſuet
ſte ſhyne die du belaeſt heb
ſte dyne wtuerkare segyen
de Coemt gebuedide myns
vaders ontfanckt dat rijck
Hu doit dat it myet en moit
ontſien van quader aen
hozinge daer mede du ge
dreyght hebſte die quade
weder proefde ſegygende ~~ghet~~
Gaet vmalidide in dat eyn
ige vuyr O een gebaere soen
gratz ontferint onſer dat
wy nummermer en beuynde
die ongeneſelicke pyne als
toe ontualle van der glorie

des rycx der hemelē eñ v̄ber
net toe werdē in der hellen
mȳ got ontfermhertich Aū

Van die bereydinge
ons lieuē herē Jhū xpi tot die
hoechtyt van paeschē Dat
Cēn xxxix capittel

Soe Jhūs onse salich
maker alle dese
sermonē v̄uult
eñ geeynt hadde van die
anderde toecomst synre
maiesteit Doe wolde hy tē
eynde brengē die vruchte
eñ boetscop synre toe coemst
Eñ aldꝰ afgaende van den
berge van oliuetē soe dattet
ten auent waert gynt Doe
heeft hy heeft hi hem ī bet
thanē willē rustē tegē den
dach des lydens op dat die
ioden toe vryer oerē opsat
eñ raet sueckē proeuē mo
mochtē Den sy tegen hem
op gesaet haddē jnd oit me
de soe heeft hy willē wicken
den torn der iodē Eñ is ge
bleuē in bethamē by maria
magdalene martha eñ lazarꝰ
tottē auent toe wetē van
dynxdach ten auēt tottē don
redach toe dat mē dat paesch
lam ettē solde M

Als hy kram aldus als
vur geseit is van den berch
van Oliuetē neder gynck
tot bethamē waert soe sprac
hy tot synē iongerē Gi weet
wael dat bynē twē dagen
die hoechtyt van paeschē
begynē sal Toe wettē ī wilc
ker hoechtyt datt paesch
lam getten sal werdē myt
wes bloit bespryngt syn
de die stilē der doerē vādē
huyse Daer die kynder vā
van ysrahel in egyptē in
woende byden welckē sy
be waert werdē vur den
slanden engel Tot wilcker
tyt die eerste gebaerē mit
geheel lant van egyptē op
eynre nacht alte samen
doit geslagē wordē Dat al
geschiet is in een figuere
des waerachtigē lams xpi
Waer doer dat gansse ge
heele mȳschelicke geslechte
doer die wtstortynge syns
bloits vander macht des du
uels v̄loest soldē werdē War
om dat onse hē Jhūs xpus
vort sprecket ende seit aldꝰ
In desen dagē der feestē vā
paeschē soe sal die soen des
mȳschē v̄radē eñ aūgeleūt
werdē Toe wettē hy sal aū
geleuert werdē van synē
vader om salicheit der mȳ
schē Hy sal aūgeleuert wōdē
in die handē der iodē doer sȳ
nē valschē discipel eñ v̄rader
judas Eñ hy sal aūgeleuert
werdē van dē iodē pilato
Een gemeȳ werck is hier
geweest: gatz eñ des duuels

xpn eñ mdab: der rodê: eñ
des heligê gheests ¶ heer seer
ongelicke wille eñ op satte
nie een om hefde eñ mÿne
die ander om haet eñ nyt
Die een om salicheit der
ziele: die ander om een
wemelÿ ~~ghel~~ gelts Dyt heeft
Jhûs xpûs onse heue heer
synê discipulê vur gheset op
dat wâneer eñ tot wat ty
de dattet geschiede dat sy
dyncken op die waerdê die
hy hem vur gheset hadde
toe better m eynê vasten
gheloue blynê soldê nyet twi
uelende aen die godheit oerb
meesterb Noch toe seer v
stort en soldê werdê m dê
dat sy hem sien soldê aen
truwe veyckê eñ negelen
Ome mÿsche ¶ Waer om
heeft Jhûs onse heue heer
dese tyt wtûtarê onu toe
lyden dê dood Scriptura
¶ Op dese tyt is gheoffert
dat paesch lam eÿ prima
pael sacramêt deser alder
wet Op desen dach heeft
onse heue hê Jhûs eÿ nye
sacramêt eñ eÿ nye offer
hande synb werdigê vleys
eñ bloetz m gheset Op desê
dach werpê die kynder vâ
ysrahel vloestet wt den
swarê dyenst daer sy m
warê Op desen dach soe
is dat gheheel mynschelicke
geslecht wt die duysternissen
des ewigê doetz gequyt eñ
vloyst Eñ desen dach wort
phase gheheto dat is alsoe vocl
gheheto seit als eenê grancke
Want op desen dach wolde
Jhûs onse heue hê gaen wt
deser bedructer werlt tot
synê hemelschê vader Eñ
myt hem voerê syn wtûtu
vê Eñ want m deser hochtyt
die een van dê meesten feestê
der joden wab Noel vremd
lude toe ihrlm gecomê wa
rê om aldaer dat paesch
lam toe ettê eñ dê tempel
toe viseutierê Doe wolde Jhe
heue hê Jhûs xpûs syn passie
eñ lydê apenbaer maken
alle der werlt Want die
vruchte der passiê tot die
ganse werlt behorê solde
Dyt aldus m synre gedach
tê hebbende soe bleef hy twe
daghe tot bethaniê als gheset
is om dat die rodê oerê vact
wael slaytê mochtê Eñ dat
Judab die synê op sat nv al
gemaect eñ geordemert had
van Jhu synê meester toe
vradê eñ toe leuerê toe vry
er eñ toe koenlicker doen
mochte dat doen dat hi ge
dacht hadde Als hy noch
hier nae claere hoerê sult

¶ Moralizatie

Her vorder vander pas
siê ons herê Jhu gheseyckê

werde is toe wetē toe den eyn
de Dat eyn ygelic neerstich
sy om Jhm daer in nae toe
volgē dat syn heilige passie
in oer seluē beuanget alle
die volcomēheit der mynschē
der mynschē die moegelickē
is toe vercrygē in deser tyt
Want alle die werckē der
volcomēheit die xpus ye ge
leert ~~ye ge~~ heeft in ewange
lio Die heeft hy in hem seluē
volcomelickē volbracht in
synre heiliger passiē Doe
dat in dē cruce ons hē is
dat eynde der wet eñ der
scriftuerē in synre passiē is
die sōme van alder perfectiē
eñ in synre doit is dat vol
brengē van allē sermoen
Daer om seide scē pauwels
Ick en hebbe nyet geoerdelt
my yt toe wetē onder v dā
Jhm xpm eñ den gecruystē
Want vur waer die Jhm
weet die weet alle dyngē
die ter salicheit behoerē wāt
ist dat wy van wiliger
armoedē spreckē wie is ye
armer gewest dan xpus
naect hangende aen dē cru
ce want hy en hadde nyet
daer hy syn hoeft op rustē
mochte Ist dat wy spreckē
van oitmoedicheit eñ gehor
samheit Wie heeft hem ye
alsoe seer vroetmoedicht eñ
vnedert als xpus Want

gehoersam is hy gewest
totter doit des cruces ende
voel smaedē eñ lasters lydē
de vur ons Ist dat gesprac
kē wort van ~~mech~~ mechde
lick reynicheit Wie is ye rey
der geweest dan hy wees
moder oic eyn maget is Ist
dat gesprackē wort vā ca
ritatē oft liefdē Wie heeft
ye meerder of soe groete mi
ne gehadt als xpus die in
synre passiē gestelt heeft syn
leuē vur syn vrynde Eñ soe
groete pyne heft willē lyden
vur ons Ist dat mē oic sprec
ket van lydsamheit wie is
ye verduldiger geweest dā
xpus in allē synē onschuldi
gen lydē ¶ Gebet
Here Jhm xc die optē der
dē dach vur die tyt dynre
passiē eñ doit vur seit heb
ste dynē discipulē dy paes
schē eñ wtganck wt deser
ellendiger werlt Geeft my
alle die tyt myns leuens
toe leuē in suetē broede der
sunerheit eñ waerheit eñ
en laet my wt deser bedruc
ter werlt nyet scheidē Eer
dattu alle my sundē wt
duets by drie dagē rouwe
des hertē biechte des mon
des Eñ genochdoen des
wercks: geuende my dat
sacramēt dyns alrē heilich
stē lichams eñ bloits Eñ dē

ghehuge olye eñ in alle eyn
voltoomē eynde En duet my
salichē voort ghaen totty my
alre suetste hē banē al ghe
bēdut Amē Nv dat
Jhūs des ghedes dachs de
de jud woe judas synē meest
broetch heft Dat C eñ xl cap°

Doe ghatz soen heeft
tot synre dyt wil
lē reysen eñ haer
stē eñ syn passie eñ hydē nyet
langer willē vuer ghaen oer
alb een ghuet herde soe heeft
hy syn ziel vuer syn scapen
willē settē En is des ghedes
dachs buttē thuys ghebleuē
alsoe dat vnrseit is En daer
om soe hebbē die iodē ghedacht
dat hy wolde vlien eñ dat
hy verē raet vnomē hadde
En daer om N
soe syn ander werf die pzyn
tē eñ bisschoppē vtgedert in
Cayphas des bisschops huy
se eñ hof eñ haddē raet woe
dat sy Jhū den ghatz soen
dat beste lystelichē solde mo
ghen ghevrygē Die sōnyge
van hem luydē die warē
seggende Ten waer op der
tyt ghen oerbaer begōnen
want die hochtyt van pacs
schen was nakende En in
den mē hem alb dan vnyghē
Hy hadde eynē ghroetē loep
eñ aen val vandē volck
daer van soe mochte een
ghroete beroerte eñ oplocp in
der ghemeentē werdē En als
sy in dusdanighē twyfel eñ be
raede stondē Doe vnamt nu
das scarioth eyn van onb
herē discipulē eñ al dat by
in ghenē vandē dunel Woe
dat die iodē toe raede warē
om Jhū synē heer toe van
ghē Judas den welckē die ghe
richeit vādē vliese vander ghe
stoster saluē mt hert lach synē
scade daer in willende vhalē
is ontbedē eñ ontgroepē
mt bisschops huys ghelocpen
En onbescaemt tot hem luy
dē ghesprake segghende Ick weet
wat thy begheert eñ suecht
it wil v daer toe helpē ick weet
daer weghe toe Gy wilt myne
meester hebbē wat wildy
my ghenē dat icken v leuer
sonder sorghe sonder yemant
kenlick toe syn dan alleyn
v luydē Het is wel toe ver
moedē dat sy luydē die ma
nere vandē leuerē ghevraget
hebbē eñ dat hy sy hem ghesent
heeft dat sy hem ghelooft eñ ghe
ghenē hebbē xxx silnerē pēn
ghē ghenoemt silnerē oer tyt
is toe holdē dattet ghuldē pē
nighē warē Dōnighe seggen
dattet die del selue pēnghen
warē daer ioseph iacobs soen
van synē broederē om vercocht
was Die myschte Nit en ghe
lickt nyet wael dattet die sel

Luc

pēnyngē warē Want soe da
inge pēnynge heeft mē vur
eyn duerbaer scat eñ heilich
dom gehaldē gehadt in grot
werdicheit Eñ yt is wael toe
v̄moedē dat men Judas dē
v̄raeder soedainge costelic
ke pēnigē nyet en heeft ge
genē Meer dat mē alleȳ da
gelicx gantbaer gelt gegenē
heeft Scriptura ¶ It is ge
noch dat die scat der werlt
om xxx pēnigē v̄cocht eñ ge
leuert wart wat munten
dattet was daer en is nyet
voel op toe lettē Die mȳsche
¶ O v̄maledide coop mā die
synē meester die hem gemact
eñ gecarē hadde tot synē di
scipel die hem macht gegenē
hadde Die duuelē toe v̄driuē
die doedē toe v̄weckē die siec
kē gesont ind die blyndē sien
de toe ~~blyndē~~ mackē Den
hemel op toe doen: die helle
toe sluytē Desen v̄coopstu O
iudas om een wenich pēni
gē Och laten wat vynt mē
noch dagelicx gesellē vā iudas
die dat recht om gelt oft gyf
tē oft ō gonstē v̄coopē Oft oic
die kerckē prouene altarē
ōmers dat altaer gatz myt
got seluen eñ sȳ heilige sa
cramētē v̄coopē by symoni
en Eñ oic andere officierē
eñ dȳnarē die oerē herē on
getrouwe sȳ oft sueckē wege

ō oerē heer eñ meester toe
leuerē Scriptura ¶ En
stoort dy nyet du saltste wra
ke van hē hydē sien want
nit eynde v̄gaet soe dainge
mȳschē gelick dat hoy seit
die ꝓphet Eñ al ist dat sy op
der eerdē eȳ wenich wilt
hebñ jt is ongeduerich Eñ
al waert dat sy lange ī vur
spoede blynē: soe en is dat
nyet toe v̄wonderē want
sy en sullē anders nyet heb
ben nae deser tyt mer die
ewige ellende Die mȳsche
¶ Het is wonder ic en cays
nyet begrypē woe dese v̄
maeledide Judas hier toe
heeft moegē comē eñ dyt
heft dorrē dynckē ic late
dat werck staē Scriptura
¶ Laet dy nyet v̄wōderē gey
dynck en is dē goenē lee
lick toe doē die syn herte
op gelt eñ gierichеit geset
heft Want hy is daer in
v̄blynt Onthalde eñ merc
ke dat Die mȳsche ¶ O
on salige dach vur di iudas
eñ O salige dach vur ons
arme sundige kerstē mȳ
schē Scriptura ¶ Jae di
daer ō soe heeft vur tytz
die heilige kerck eñ soe
dyt duerbaer vleische vur
ons allē v̄cocht is gewest
op desen dach den guedes
dach gestelt toe vastē eñ

ſtreyn vleſch toe ette Ihū al iſt
ſoe dat dyt in deſen lande
in contrarie ghewonte ghe
bracht is nochtans iſt seer
salich ēn toe rade ghnede my
ſelfe Dat ſy doer myne van
dyt toſtelicke vleſch hem op
vē ghnedes dach abſtinerē
vā vleſch Ihū ten mynſten
van waelluſtē des vleſ
ſches om toe toenē dat ſy
myt Judas werckē myet en
conſentierē ſnd dat ſy mytte
onſaligē Judas myet ghelōet
en werdē ¶ Hozalizatie
t deſen artickel d' v
copynghe ons heuē hē Ihū
ſoe nemē wy een saligē leer
mghe toe weſē Dat wy ons
ſullē laetē vtcoopē v'ſmadē
ter eerē ēn lane ghntz wat
wie eyn dynck vtcopt die
heeft weder dat ghoen dat
hy daer vur ontfaet Dan
hy doert dat ſelue dynck
Daer om iſt ſoe dat v ne
mant in ſyn herte vñ mīn
der weerdē achtet dan ghy
ſydt ſoe en wilt myet ghſtort
werdē: ſonderlynghe in emigē
sakē die dit doechde ēn eer
ghntz aen ghaet Want iſt dat
got die here ons behalder
die dat oūſte ghaet is ghewer
dighet heeft vur ons on recht
neerdichlic ghſchiet toe wer
dē alſoe cleynē p'ys oft loen
wy dan die waer achtelickē

ſnoede ſyn ēn laſters wer
dich iſt dat wy aenſien die
ellendicheit onſer tōdicien
waer om en ſullē wy ons
ſelue dan myet latē v'ſmadē
ēn cleyn achtē ſoe dat recht
is Het ſolde ons billic een
ghroete beſchaemtheit ma
kē dat wy ghen lidtſaemh
in tegenheit en hebbē daer
die ōnoſel hē alſoe voel ēn
alſoe ſwaerē lidē paſſie ēn
doit lidſaemlickē vmr ons
ghelidē heeft Ihū wy myt
ſundē beſwaert ēn des tozeb
ghatz werdich ſynde en tōne
gheyn cleyn ōrecht oft teghē
ſyen Oft oit hohte waerdē
vōdraghē om ſynē wille
O atre ¶ Gebet
ghuedertienſte Ihū die om
onſer salicheit ghelidē heb
ſtr arbeidē int predicken
vmoetheidē mt ghaen he
ſchemtheidē vnrecht ēn ban
ghicheidē Ihū hebſte ghewolt
ten eynde vtcomt toe werdē
van eynē dynre diſcipulē
ſnd van dē iodē ghſchiet
werdē Om xxx pēnghen
ēn alſoe om ſnoede loē ſnoete
ghereken toe werdē Heeft
my nae toe volghē dat exem
pel van alſoe ghroeter lyd
ſaemheit ēn ontmoedicheit
Ihū by dynre ghratiē ēn dynē
raet lidſamelickē toe vrōp
nē ſmaetheit ōrecht ēn al

dat my aengedaen wort
en̄ dy nyet archelicke̅ toe v̄
wandelen om eenich v̄genc
kelick dynck En̄ my̅ voel
snoede makynge en̄ ban
gicheide̅ gelick moedelick en
toe ~~drage̅~~ verdrage̅ o̅ die
glorie dyns name̅ Ame̅

¶ Wat die gebn̄dide Jhus
des donredachs dede en̄ va̅
der bereydynge des auet
maels Dat C en̄ xlj ca̅

Als den donre
dach gecomen
was dat wilcke
was opte̅ xxiiij
dach vande̅ Meerte en̄ de̅
xxiiij dach der mane̅ Op
wilcke̅ auent nae der ioit
scher wet gewoentelicke̅ was
Dat paesch lam geslagen
toe werde̅ En̄ want die
ewige waerheit die figuere
des alde̅ testamētz en̄ wet
by Moyses gemact: wolde
doen blycke̅ en̄ die oic af
stelle̅ En̄ gelick een guet va
der sculdich is toe doen Doe
wolde hy ons vur syne̅ doit
syne̅ wtterste̅ wil op doen
en̄ ons alle̅ een claer reyne
onbeulect testame̅t maken
En̄ daer soe O
heeftet syne̅ liene̅ wille ge
west soe dat twe van syne̅
discipule̅ syn tot hem gecome̅
Als sc̄e peter en̄ sc̄e Johan seg
gende O here en̄ meester war
wildy Wat beliefet v dat
wy v bereyde̅ dat paeslam
toe ette̅ En̄ hier soe iudas
by iud op dat iudas en̄ syn
discipule̅ mercke̅ mochte̅ dat
alle toe come̅de dynge̅ hem
tegenwoerdich en̄ nyet v̄ ~~ho~~
~~len~~ holen en syn En̄ op dat
Judas die seker plaetse weste
waer me̅ hem vynde̅ en̄ be
loepe̅ solde moege̅ noch nyet
wete̅ en solde Op dat sy̅ gro
te werck nyet gehyndert
en solde moege̅ werden soe
en heeft Jhus dyt int claer
nyet wille̅ segge̅ Op wat
plaetsen oft in wat huyse
me̅ he̅ dat paesche lam be
ryden solde Mer hy hoeft he̅
luyde̅ bedectelicke̅ geseit Gaet
in der stat v sal een ma̅ ge
moete̅ een kan waters dra
ge̅de volget hem in dat
huys daer hy sal in gaen
segget daer den vader des
huysgesyns Die meester seit
syn tyt is nakende hy wilt
syn paeschlam by v ette̅ myt
syne̅ discipule̅ Die my̅sche

¶ O salige weert daer die soen
gatz syn scheyde mael tyt
by wolde ette̅ O heilige huys
daer dyt groete hoege wert
in gewracht wort Scriptu̅

¶ En̄ die gebn̄dide Jhus sende
meer dese vader des huys
gesyns sal v wyse̅ en̄ toene̅
eene̅ groete̅ ett sale daer sul

¶ dy

ons dat auentmael bereyden Cñ dese twe discipulē
hebbent gheuondē alst hem oeré hene meester geseit hadde eñ sy hebbē alsoe ghe
daen als hy hem benalē hest Dōmyghe leerers seghē dat
dese weert ost vader des huysgheslachts een vandē xxij
discipulē was Omers ist wael toe vōmoedē dat dese
selue weert daer die soē ghaet
syn leste auētmael by ette
wolde een wtūcoere vrynt
ghaet was It is oec wael toe
geloeuē dattet gheyn cleyn
camerkē en was daer hy
myt soe voel mānē sitten
wolde predikē ende Ende
hy ordinācie elck dynck op
synē plaetse neder stellende
om oer voetē toe wasschen
Cñ want die discipulē dat
mwendighe vōstant eñ dē heylighē geest noch myet ontfangen en hadde Doe dat sy oers
meesters waerdē myet en
vōstonde anders dan nae te
gemeynē vōstande eñ spraeke Daer o ist wael toe merkē hadde sy m dē huyse ghe
ghroete eet plaetse gheuondē
sy soldē gemeent hebbē qualickē geracht toe wesē Aldus
nae dat sy dat auētmael
daer mit selue huys bereydē Doe ist wael toe halden
dat sy daer een bequame
plaetse soe hē gheset was vñ
oerē meester geuondē hebbē
Alst anent was soe is die ghe
hōdde ghodes soen ten selue
huyse gheomē myt synen xij
apostelē eñ vonghere Doemy ghe
seghē datter alle die discipu
lē waren myt meer anderē
mer dat en gheluck myet wael
want hadde hy een ghroete
vōghedermyte gemaect Het sel
de licht een ~~ter~~ ghroete geruest
gemaect hebbē Wanlit die godē
twedrachtich eñ onderlinghe
seer partyelick waren Cñ die
vōnste eñ principē van dē godē
solden daer by sakē gheraemē
hebbē Hem al daer toe vanghē
hem mupteric op seghende
Aldus ist sekerste toe halden
myttē evangheliste die welt
seit dat xpus ghebiedt dat
paschlam adt myttē xij prynci
paelē den volcke hy principi
paelicke macht ghegheuē had
de toe bindē eñ toe ontbindē
eñ vmr dē welcke hy altyt
ghroete werckē eñ teyckenen
dede Cñ al daer vōghadert
synde heeft Hem gheset ayt
ghroeter begheertē heb it be
gheert dyt paesch lam myt
v toe ettē eer dat it hydē sal
Ic seghe v vmr waer dat voert
aen en sal it myet imt v
etē ter tyt toe eñ willē dattet
al vōmilt sal wesen mit ryck
ghodes dat is toe seghē Ick

en sal dyt alde paeschē nae
der wet myt v nyet meer
haldē tot dat sacramēt mys
lichamis eñ bloits in der nye
er wet der heiliger kerckē
ingeset eñ getelebreert sal
werdē Eñ dyt geseit synde
soe heeft die suete heer syn
paessie vur syn ogē inwen
delickē siende myt eynē ge
staedich wesen nader wet
scher wet dyt paesch lam
myt synē discipulē getē Die
mynsche ¶ Dōmygē willen
seggē dat Jhus gebūdyt
vur die tyt anders dan dat
paesch lam geen vleisch en
hadde getē Scriptura
¶ Dat en syn nyet dan waer
de die ewige waerheit en
heeft anders nyet geleert
oft beualē dan dat goen dat
hy myttē wercken seluē be
wysden Eñ hy heeft synen
discipulē beualē dat sy nyet
wtnemende noch sonderlyn
ge wesen en solden in oere
spysen Meer dat sy etē eñ
dryncke soldē dat goene dat
sy vyndē solde ten huyse al
daer sy geherbercht solden
werdē Die oūste wisheit wis
te wael dat syn discipulē comē
soldē ter stedē daer mē vleisch
etē solde It is oic toe geloenē
soe die gnede hē onder den
mysche dagelicx v̄keerde
eñ duc wille eerlic eñ staede
lickē myt groetē luydē ont
fangē eñ etende was Alsoe
wael in bruloftē eñ ander
werscopē dat mē soedanige
werscoppē nyet en heilt
myt vysche Ofte dat die ge
būdide Jhus die wilck hē al
tyt gemeyne bewisen wolde
af gescheydē eñ bysonder
in syn spyse wolde wesē ō
bysonderlynge vur hem v
visch toe laetē bereydē Als
alle die anderē vleische etē
de warē Aldus soe ist mer
toe geloenē dat die gebūdide
here Jhus xpus onser alre
exempelaer eñ vur ganger
gelick ander luydē alst ge
scheydē vleysch was ettende
Here Jhu xe ¶ Gebet
die toe vesper tyt gedaē heb
bes den lestē auent mael myt
dynē discipulē Eñ in die gro
te bereyde eet stede hebste
die gespiset myt dynē alrē
heilichstē lichain eñ bloit Eñ
maet mȳ borst die groete be
reyde eet stede: bereyt die ha
pe eñ myne in mynre hertē
maet die lanck moedicheit
groet eñ hape eñ myne die
lydsamheit eñ oitmodicheit
Genet my dat mȳ herte ron
wich eñ v̄oitmoedicht nae
synē v̄moegē dy ontfangē
den hemel eñ eerde nyet en
benaen Op dat ic by dynre
inwendiger gratiē dyncke

eñ volbryngē moit alle din
gē dy behaegende Eñ dat
ic van my doen moit alle
contrarie dyngē die toe
haetē syn Eñ alsoe volher
dēde tottē eynde jnd dan
v̄cryghē moit die werdige
ontfenckenise dyns heiligē
lichams eñ bloitz Amē
Woe eñ in wat manierē
die gebn̄dide h̄e Jhūs synre
discipulē voetē gewaschen
eñ gedroget heeft Dat C
eñ xlij capittel

Voer die hoechtyt
van paeschen
Jhūs wetende
dat die vre quā
van toe gaen wt deser
werlt tot synē vader als
hy die syne mynde die in d̄
werlt warē soe heeft hy sy
nt eynde gemynt Dat is
hy heeft hem luydē alre
meest syn myne bewysen
Eñ soe wolde onse h̄e Jhūs
nae dat die maeltyt gedaē
was toenē die volcomēn
oitmoedicheit Eñ doe stou
de hy op eñ toech syn ouer
ste cleit wt eñ gorden oft ō
bant hem myt eenre dwelē
Eñ nam eyn beckē eñ dede
water daer in eñ bereyde
hem om synre discipulen
voetē toe wasschē eñ knielde
neder op die eerde Die mȳ
sche Owat wonder hoer
ic hier wat groeter eñ won
derlicker oitmoedicheit is dyt
die h̄e der herē knyelt hy hier
vur syn dienarē eñ knechtē
Eñ oic vur den v̄rader judas
den hy wistē dat hy hem v̄
cocht had jnd van der nacht
noch ~~leuere~~ leuerē solde
Scriptura Wonder twifel
iae hy eñ dat daer om op
dat hy ons dē volcomē wech
der oitmoedicheit leerē eñ
exempel geuē wolde Als dat
wy onse viande myt oitmoe
dicheit v̄wynē sullē Die mȳ
sche Het is wael geseit ~~m~~
mocht mē sy dan myt dochtē
v̄wynē Meer neent sonder
lynge die quade eñ v̄harde
woe mē hem meer duet woe
sy meer verhardē Scriptu
Daer en leit nyet aen wat
die quade v̄harde mȳschē
doen Macke dyn deel guet
eñ dat in dy is doettet: got
die h̄e sal dē quadē oer loē
geuē nae oerē v̄diensten
heb compassie eñ medelydē
myt oere blyntheit eñ doit
licheit Eñ bid got vur hē
dat hy sy v̄licht eñ kēnis
se geuē geen meere sacri
ficie en mochdy doen Eñ
als die gebn̄dide Jhūs
aldus geknylt was soe
quaem hy eerst mael tot
peter dat wilcke eenige
alsoe halden om dat hy

die prynce der apostelē was
Eñ peter dyt merckende eñ
dyt wonderlicke werck der
oitmoedicheit aensiende eñ
dat die heer der herē hē in
dyt oitmoedige werck dienē
solde Daer om heeft hy ge
seit hem v̄wonderende H
hē suldy mȳ voetē dwaen
dyt en behoert aldus nyet
Die gebn̄dide here Jhūs heft
peter soe sachtmoedelicke
geantwort seggende Dat
goen dat ic v nu doe daer
en weetstu nyet af du salste
dat hier naemaels beter v̄
staen toe wetē waer ō Pet
heeft ander werf weder
geseit Here ic en gehenges
nyet nūmermer en suldy
my myn voetē waschē Die
gebn̄dide Jhūs seide aender
werf ist dat ic dyn voeten
nyet en wasche: du en saltz
geyn deel myt my hebbē toe
wetē in mȳ ryck Eñ woe
wael dattet nae dē geestelic
kē beduydē dyt wort v̄staē
mach werdē vander geeste
licker wasschingē eñ reyn
makynge Nochtans prynci
paelickē eñ bysonder soe wol
de die gebn̄dide guede here
Jhūs ons leerē hier by ge
hoersaem toe syn Eñ want
peter wederspanich hem
mactē: soe seide dyt die oit
moedige heer beduydende

Dat nyemāt synē oūston
weder spenich in dochtelic
kē werckē wesē sal en mer
onderdanich eñ sonder
vragē doen dat goen dat
hem syn oūste gebiet Eñ
vort als peter die dreygē
de wordē van Jhū aen
hoerdē Jnd want hy dat
deel myt xp̄o nyet v̄liesen
en wolde Doe heeft hy ge
seit Here trouwē neen
nyet alleȳ of gy wilt en
wasschet mȳ voetē Meer
oic mȳ handē eñ mȳ hoift
Jhūs gebn̄didet seide wed
tot peter Die geyn die ge
wasschē is en behoeft nyet
mer dan die voetē gewas
schē toe werdē Dat wilck
toe v̄staen was Die gedopt
eñ gewasschē was myttē
doepsel die en behoeft an
ders geyn dan die voetē
toe wasschē Dat synt die
affectie oft begertē eñ die
ongeordineerde beruerē
der synlicheit Eñ wt desen
soe wort v̄staen dat die
apostelē gedoept warē toe
wetē indē doepsel xp̄i want
doer hem soe wolde hy
dat naemaels alle mȳschē
gedoept soldē werdē Eñ
seide vort Gy sydt reyn
mer nyet alle: recht oft
hy seggē wolde Gy sydt
reyn gemact myttē doep

sel

Mer daer is eyn onder v
die nyet reyn gebleuē en
is want hy is weder in
sundē geuallē by gierichᵗ
eñ by nyde Eñ hy heeft my
v̄cocht blyuēde in dē wille
om my toe leueren

Moralizatie

Aen merct nv al die w
werckē die hier geschiende
in desen oitmoedigē was
schē der voetē vol alre mynē
eñ guedertierenheit Ende
myt v̄wonderē aen siet
al datter gesciet wan yt
is al vol deuotiē Die ouste
moegentheit eñ die meestᵉ
der oitmoedich buget hē
tottē voetē der visscherē sy
re discipulē Hy staet vur
hem gecromt myt gebuych
dē kuyen daer sy saetē: hy
wascht sy myt synē eygenē
handē Eñ hy droch sy eñ
kust oer voitē Mer ī desē
wort getoent alre meeste
syn oitmoedicheit: dat hy
synē v̄rader den seluē dienst
bewyst syn voetē wasschē
de myt gebugendē kuyē
die drogende oic eñ cussē
de Int wilcke die suete hē
Jhūs onse crancheit ge
troest heeft op dat soe wā
neer dattet geschiet Dat
wy van vryndē oft ande
rē snoedē mynschē eenich
quaet lydē dat wy dā nyet
ontstichtet en sullē werdē
by onlydsaemheidē aēmert
kende dat exempel vā Judas
die voel guetz ontfangende
hebbende van synē meester
hem myt quade alsoe loende
Aldus dan by dat
wasschē der voetē heeft Jhs
willē beteickenēde suuerheit
oft reynicheit der geistelickᵉ
voetē der affectiē eñ begertē
dat wilcke van noedē is int
ontfangē des heilichs sacra
ments Eñ daer om wolde
Jhūs wassche synre discipu
lē voitē eer hy hem gaf syn
heilige licham om toe betei
kenē die geestelicke reynich
mittelick is om dat toe ont
fangen

Gebet

O sachtmoedige Jhn exem
pel der waerachtiger oitmoe
dicheit die gewaschē heues
die voitē dynre discipulen
Ick biddi here mact reyn
my begertē op dat ic in
beydē voitē dat is in twe
der handē myne gereynicht
eñ ontsteckē gaen moit v̄
sekert totti mynē reymaker
Macket my rey int eynde
mynre dage eñ suuert
my van allē v̄leckē der
sundē op dat vergeuen
synde my v̄sumysse eñ sun
den Die viande beschaemt
scheydē moetē in dē dage
der doit die my eynde wachtē

ſullē Here ſchut my̆ voiten
in den wegē deb vrēdē Op
dat ic van dē hyndē alle
myme viandē v̄loiſt dy̆ ge
benedie myt dynē wtūterē
int eynde der tydē Amē

¶ Dan die inſettinge deb my̆
teſtamēts ind wat dat teſta
mēt is eñ wterſtē wille eñ
wat dat alde teſtamēt geweſt
is eñ dē oerſprōnck daer vā
Dat Cen 'xliij capittel

Qñ nae dat Jhūs
die gebūdide he
ſynre diſcipulen
voitē gewaſſchē
had heeft hy hem weder ge
dient eñ is weder ter tafelē
geſettē Eñ heeft begonē dat
ſoenē daer hy om gecomē
was toe weten ynē synē wt
terſtē wille toe v̄claerē eñ dat
my̆ teſtament toe macken
Jwant ſoe hy die vre ſyns
vaders nakende ſach ſoe wol
de hy ſyn kinderē in al vur
syn dat hē noet was Eñ hy
ſeide tot ſynē diſcipulē wat
die ſake was dat hy oere
luyde voitē gewaſchē hadde
ſeggende Op dat gy wetē
mocht waer om dat ic v
voetē gewaſchē hebbe: ſoe
ſuldy wetē ten eerſtē mael
Gy noemt eñ heit my̆ meeſ
ter eñ here ic bynt gy ſeg
get wael eñ waer ben ic
dan v meeſter eñ heer daer
en is gheyn knecht oft diſa
pul meere dan ſyn here
eñ meeſter Eñ ſoe ic dan
v voetē gewaſſchē heb: ſoe
heb ic v alle gheder een exem
pel van oitmoedicheit ge
genē dat gy oic alſoe doē
ſult Jnd echt anders voitē
waſſchē oitmoedelickē Die
myſdaet Is oitmoedicheit
ſoe ſalich dat die ewige w
wolhent ſyn ghroete werck
begaen myt oitmoedicheit
Scriptura Gelick dat
houdic een begyn wortel
is van alle quaet ſoe is
oitmoedicheit die wilcke
eyn fondament eñ wor
tel van allē doechdelicken
werckē Om die ghroete oit
moedicheit die wilcke i der
gloriooſer maget Marien
was: ſoe is ſy werdich ge
weſt toe ontfangē in oer
den heiligē gheiſt ſoen my̆
ſchelick forme wt oer ye
mende Eñ van oer geba
rē werdē: Jnd van deſer
oitmoedicheit waer voel
toe ſeggē waer dat wil
ic nū ſlaen eñ totter mate
rie tomē daer wy̆ eerſt
werf af geſprackē hebbē
toe wetē van dat my̆ teſ
tament dat wilcke onſe
here Jhūs mattē in dat
nāēt mael Eñ wat syn
wtterſtē wille geweſt is

ner ſolde it by dat volle
ſtant mt cort hier af
ſtene ſoe moeſte it bi eerſte
ſeggē een wemch dat fū
ament van dat alde
teſtamēt eñ ſoe waert vā
noedē dattu wiſtes wat
dat teſtament is Die my
ſelue ſcriptura
wilt my doch een wemch
vaer af vtlaerē Want
dat ſelue heb ic menigh
mt begeert toe wete Scri
ptura Dat teſtamēt is
een beduedē eñ ſtruyſe
mſſe van onſē wille m dat
ſoen dat eyn myſſelue wil
nae ſynre doot toe ſtrē
nemant yt toe ſtenē oft
toe laetē Want als ne
mant ſynē wille alſoe be
myt oft vtlaert heeft ſoe
mot dat als dan vaſt
blyuē iſt dat hy daer op
ſterueſt ner alſoe langhe
als die ſoen myet geſtor
uē en is die dat teſtamēt
ſtemact heeft eñ ſynē wil
vtlaert heeft Doe mach
hyt meerderē eñ myndrē
ind dit weder roepē ner
blyuet die ſoen die yt ſte
mact heeft m dē wille ſon
der vwandelē oft weder
roepē: ſoe blyuet vaſt eñ
ſtadich Eñ op dattu
dan moegts wetē dat
fondamēt van deſen ſoe
weet dat nae dat die wlt
ſtaſcapē was drie duſent
C eñ lxxxiij iaer ſoe was
m die tijt een ſtroet heer
eñ wyb mā ſtenoemt Abra
ham deſe Abraham was
die eerſte nae dat die hyr
de m afſtandē ſtenallē waerē
die ſeggen doorſtē van eenē
ſtot alleyn Eñ datter myet
meer dan eyn ſtot eñ heer
en was die yt alle ſtſchae
pē hadde eñ al regierde
Deſe woendē mt ruſt vā
chananeen myet vern vā
der ſtat ebron by een chyp
ſtenaent Dyns deſe hadde
eynē broederb ſoen ſtenoet
Loth myttē anderē prynte
der ſodomytē Dyet ſtſchiedē
als doe dat die prynte vā
ſodoma ſtenāgen eñ ver
ſlagē ſtewest ſyn van die
van aſſyrie eñ Loth was
mede ſtenangē dat volck
Abraham vhoerdē Heeft
eyn cleyn meinchte van
volck vergadert eñ is by
nacht op die van aſſyrien
ſtecomē eñ heeft ſy vſlagē
eñ ſtenāgē Eñ ſyn vrynde
eñ die ſtenangē loeſende
Eñ van deſe victorie comē
de heeft die cōnck eñ ouer
ſte prieſter melchizedech
vryndelicke ontfangē hē
broet eñ wyn offerende
myt meer anderē Die cōnck

der zodonitē wolde Abrahā
den roef latē den welkē hy
getregē hadde van die vā
assyrien dat Abrahā ~~de~~ wei
gerde toe nemē nyet begerē
de dan vytalie vur syne
knechtē Eñ dat mē die gey
die hy myt hem toe strydē
gebedē hadde myt eenige
gauē v̄sien solde dat wilck
alsoe gesciet is Die namē
~~die goen~~ van dē herē die
myt Abraham toe hulpē
gecomē warē eñ myt ge
stredē haddē was die een
genoemt Eschol die ander
Aer Die derde mābre Doe
heeft gade dese edelheit
doecht eñ waeldaet van
abraham behaeget eñ heeft
hem alle die willē loenē Eñ
want abraham sonder kynt
was soe heeft hem got ge
lauet dat hy eenē soen heb
ben solde Die v̄menige solde
syn geslechte gelick dat ge
tael der sternē Eñ got heeft
hem vort beualē dat hi hem
sacrificie eñ offerhande doē
solde dat wilcke abraham
horedē heuet alsoe gedaen
Die offerhande was eȳ kalf
van drie iaerē een duue eñ
tortel duue Eñ eer abrahā
eynē altaer bereit hadde
om dese offerhande daer op
toe offerē eñ toe bernē soe
vlogē banē syn hoeft voel
vogelē dat bloet vanden
beestē begerende Ter stont
soe heeft die gotlicke styme
abraham toe gesprakē eñ
geseit Dat dat gevogelen
beteickende dat syn nae
comelinge quaet hebbē sol
den Eñ iiij C iaerē in egip
tē v̄druct soldē wesen Mer
soldē van danē v̄loist wer
den ind myt strydē alle dat
lant van chananeen wynē
eñ besyttē sullē Hier nae
als Abraham alt was xcviij
iaern soe heeft hy by Sara
synē wyne die oic alt was
eñ ons vruchtbaer eynē
soen gewonē den wilcke
got beuael toe noemēn
Isaac Eñ seide hem als
dat vort wt Isaac comen
solden coingen die wilcke
dat lant van chananeen
beuechtē wynē eñ besittē
soldē van sydonē tot egip
ten toe Die mynsche ¶ Ick
v̄staen op een ander tyt
dat dat lant van beloestē
is dat mē nu syrien noēt
Scriptura ¶ Dat selue
ist meer by lauchcit van
tydē soe werdē die landē
duc wile v̄naemt Eñ was
daer om dat lant vā be
lostē genoemt want abra
ham belaefdē dat sȳ saet
dyt selue lant besytten
solde Eñ die almechtige

got syn meyninge eñ wille
v̄claerden claerende wolde
Dat abraham bel eñ syn
geslechte vort aen geen natie
hillickē doen en solde Ind op
dat mensy kēnē solde moe
gē die goen die van hem
comē solde Doe wolde got
eñ beuael dat mē die knecht
kens besnydē solde toe we
tē dat vellekē van dat eyn
deken oere manlicheit Dat
is dat eerste testament eñ
v̄claeringe van gatz wille
die wilcke got buttē dē pa
radys gedaen heeft Eñ vā
ysaac is gecomē iacob den
men ysrael noemde is die
wilcke xij soenē had daer
die xij geslechtē van ysrael
af gecomē syn Eñ nae dat
dese xij geslechtē in egyptē
menich iaerē verdruct had
den gewest Ind in grote
getaele v̄meerdert warē
heeft sy got by Moyses synē
knecht willē wt egypten
v̄loessen Ind heeft sy droechs
voets geleit auer dat roe
de meer Dat wilcke al toe
v̄tellē toe lanck waer eñ die
al dat volcomelick wil we
tē die lese die bibel oft iosep
hū nit boeck van der ioet
ser altheit hy sal daer in
syn begert vyndē Als moi
ses dese kynder vā ysrael
auer dat roede meer geleit

geleit hadde Doe heeft got
breeder synē wille tegens
moises verclaert Eñ heueft
hem sonderlynge x punten
gegenē die wilck hy sonder
lynge van synē volck ge
haldē wolde hebñ Eñ die wilc
ke wy noemē die x gebaedē
gatz die moises van gade
ontfynck op dē berch van
synay geschreuē in twē steenē
taefelē Eñ bauē dese x puntē
eñ om die onderholdenisse
van dē eñ om die eere gatz
toe meerderē Doe heeft moy
ses seker regulē geset van
cerimoniē dat is toe weten
seker manierē ingeset van
gade toe dienē myt sacrificiē
offerhande biddē eñ aenroepē
gelick wy ore als nu hebbē: myt
vastē vierē syngē biddē lesē etc
Dyt testament eñ wille gatz
is aldus gebruyct eñ onder
haldē voel iaeren Eñ dese cere
monien van der wet syn duc
wile v̄wandelt eñ gemeerdert
by dē heiligē ꝓphetē Eñ alsoe
lange als sy dese wet wael
hieldē soe heeft sy got bewaert
eñ by gestaen in alle oere
noit Mer als sy daer buten
getreden syn soe syn sy van
~~getredē~~ gade duc wille ~~gepla~~
plaecht gewest Nyet toe
mȳ al ist dat sy hier op der
eerdē groete dyngē haddē
v̄wegē van gade sy bleuē

nochtans v̄stecke van die erf
misse des eewighē ryckes eñ ghetz
daer toe die myssche van den
beghynsel ghescheppē was mer
daer af nae ghepruneert oft
v̄stecke by die ongheoorsaem
heit van Adam onsen eerste
vader ghelick ic dy bauē gheset
heb Eñ want die ghedertier
enheit ghetz synē eewighē soen
opter eerdē gheseyndt hadde
om dē myssche dat ewighe eñ
onsterflicke ghuet toe bereydē
Doe heeft hy desen synē eewighē
soen volle macht ghegheuē op
der eerdē eñ in den hemel Nv
ist waer dat dese soen ghetz
heeft aengaende die ceremo
mē van der weet wille v̄waen
delē Iwant hy wet meer en
begeerde ~~alleyn van ons~~ sacri
ficie van calver v̄ē eñ beesten
Meer begheert alley van ons
toe hebbē offerhande van eyne
berouwich eñ verootmoedicht
hert Doe heeft m dyt ~~auentmal~~
~~eer hy sterue wolde een nye~~ hy
alde testamēt m dat deel we
der roepē Eñ heeft m dyt auēt
mael eer hy sterue wolde ey
nye testament ghemaect synen
wtterste wille v̄claerende Eñ
alsoe die kynder vā yſrael
ghetteckent warē myt dat
bloet der besnydenisse: soe wilt
hy dat wy ghetteckēt werdē
myt synē heylighē ernste Alle
wapen eñ teyken daer hy die
wolt eñ punel aen v̄woonen
heeft Eñ heeft ons vur dese
tydlick dyngē toe samē ewe
lickē eñ onsterflicke dyngen
wille gheuē Doert om we
der toe keerē daer wi vt liet
Als die suete Jhus weder ter
tafel gheseten was soe heeft hy
bauē dat ghoen dat hy van
den doepsel mt apenbaer ge
sent eñ v̄claert hadde synen
wterstē wille seggende Ick
ghene v een nye wet eñ ghebot
Dat is dat ghy v onderlynge
mynt eñ lief hebt gelick ic
v ghemynt heb Nemt of hy
seggē wolde In dyt ghebot
syn alle ghebadē ghelaetē halt
dyt vt is ghenoch Eñ dat hol
dende sal ic mi v blyuē ind
ghy sult m myn bliuē: eñ ghy
sult m ghebruicken die dat oū
ste ghuet byn One myssche
Wine wat is syn testament
dan ghewest eñ ghaf hy vns
doe ter selver tyt yet Ierni
Jae hi hi ghaf ons hem selue
ghheel eñ al tot eyner spyse
ind syn bloet tot eenē dranc
met alley vleyschelickē mer
want die gotheit ghheel was
myt syn lyf eñ ziel Doe heeft
hy hem selue ghheel eñ alle
ons ghegheuē myt synē ewighē
vrede eñ dat oūste ghuet dat
met toe volsprecke en is heeft
hy ons ghelauet toe ghenen
One myssche Dat mach wal

een nye testament wesen en̄
yst is een teken̄ van wtneme̅
der groeter mynē tot ons
waert Daer ons gegeue̅ wort
alle dat geschapē is mytten
schepper selue̅ en̄ myt al dat
hy is Hier woe tynck dat toe
werck Scriptura ¶ Die gue
de Jhūs als hy aldus saet myt
syne̅ ionghere̅ soe nam hy dat
broot in synē handē en̄ gebē
det en̄ seide ¶ Neemt hier alle
gader en̄ eet̄et hier van ge
nende elckerlic een stuck sey
gende Dyt is myn lichaem en̄
dat gegeue̅ synde: soe nam hy
een vat genoemt een kelick
myt wyn Een kelick is eyne̅
nap oft eenich ape̅ dat daer
men wt dryuct dat sy scale
troes oft anders in wat form
dat gemaect is En̄ seide dryuct
hier wt alle gader Dyt is die
kelick des myē testamēts myns
bloets dat vulck vur v ende
vur veel wt gestort sal wer
den in vergyffenisse vā sunde̅
Alsoe dut en̄ mēnich werf
als gy dyt doen sult in me
morien oft hoechmisse vā my
soe suldi mynē dout kundighe̅
En̄ van dese materie̅ waer
veel en̄ langhe te spreckē dat
vulcke ic aner slage Dat is
ons genoech gelick ic dy ge
roert heb wat dat alde testa
ment was En̄ woe dat wy
by Jhū den soen gotz vnyet
is In vulckē testament hy
hem selue̅ ons gegeue̅ en̄
gelaeten heeft ¶ Hoirah
zatie en̄ meditatie

Dese leste memorie heeft
ons Jhūs gelatē sent sē Jhe
rommus gheck en̄ myn selue
die in pelgrimagie treet
Eenighe pant oft gedencke
nisse laet synē vrynt den hy
mynt op dat hy syn woel
daet en̄ vryntschop gedyncke
alsoe duck wulle hy dat aen
siet Daer om sent hy soe heft
onse behalder dyt sacramēt
ons gegeue̅ Op dat wy al
tyt daer by gedyncke̅ dat
hy vur ons gestorue̅ is Dat
werdighe sacramēt is in ge
setet tot vij dynghe ¶ Eerste
tot eynre gedynckenisse der
passie ons heue̅ hē en̄ onser
vloessynghe ¶ Ten anderen
tot eyne̅ teke̅ der sonder
lynger mynē en̄ naeuolghy
ge ¶ Ten derde̅ tot eynre
sterckynghe tegen den val
der myschicker trancheit
¶ Ten vierde̅ tot eynre pur
gatie̅ des geests des myschi
en̄ tot voetsele des geestelic
ke̅ leuens ¶ Ten vyfte̅ tot
eynre belemynghe deser tegē
waerdiger pelgrymagien
¶ Ten vij tot eyne̅ pande en̄
sekerheit der hemelscher e
eruē ¶ Ten vij tot eynre
remedien en̄ boete̅ des ge

noch doens vur ons sunde
Dun desen auent male
daer ons die suete hē dyt
werdige sacrament m gra
cien heeft sent Crisostomus
alsus Ioy gheloue dat m
dat selue auent mael is
die xpūs doe dede tot wet
m der heiligher myssē Ēn
als die priester den mysse
greft dit heilige sacramēt
Ēn gheyn onderscheit sent
hy soe en is hier m Daer
om ſalua ver alsm dē pries
ter siet dyt sacramēt dy
gheuende en acht dat myet
dat die priester dat duet
myer dyncket die hant xpi
is die totti ut gherevet wort

¶ Meditatie

O mysse naket m tot
desen auent maele m den
greste myt aen dachtē bid
dende om ael mysse toe ont
fangē Totte mylckē ons
vwerckt Anselmus segghē
de Here soe clymt op myt
Ihū m die groote bereide
cetstede eñ vblyde dy mede
doe syne m die werstoop des
saligē auentmaele die my
ne vlucht die schemte die
begeerte utsluyt die vre
se op dat ōuerls vandē
horkens der tacelen die
hē di gheyn almysse bidden
de utreicke dy hant myt
trane mark kenlickē dynē
ionghers ¶ Gebet
O hē Ihū x̄e gruede heerde
die m voel manierē heb
bes willē toenē dyn outfer
herticheit ut deser werlt
tot dynē vader gruende mae
daltu gheden haddes dat
auent mael gheteknē hebbes
dyn lichaam eñ bloet o dys
gedynckemsse eñ dat ach
ter gelatē hebbes vā ons
ontfangē toe werdē Ende
ut henet dy behaget dat
wy vsact van dynē lichaam
eñ gedrynct myt dynen
bloede syn solde Gebeentē
van dynē gebeentē ende
vleysche van dynē vleysche
Daer om bid ic dy heer
doer die cracht des onwt
sprekelickē sacramēts
daltu nuy werdich macte
dynre gracie Ēn dat ic dy
re vloesspringhe myet en wer
de berocft Ind by dynre
ontfermemssen macke my
medelachtich vā alsoe s
groeten vborghē heilicheit
Op dat ic by medelachtie
heidē vdiene die begeerde
genade der sundē eñ gra
cie vbringhe toe toe nemen
m dē gheloue hapē eñ my
ne eñ liefde eñ dat ic tome
tot die ewighe vronde Amē

¶ Voor menich synes dat
Ihūs bedectelickē Iudas
dede blicken dat hy syn v

raderusse wael wyste Dat
Cen vlijt cappittel

IHesus als hy
syn testament
gemaect een ge
oerdyneert had
eñ synē wter stē wil ver
claert had Eñ hem selue
tot eymre spyssen gegeue
had Doe heeft hy die regel
volgen die hy synē discipulē
toe vorē geleert hadde mdē
dat wy onß broeders myssa
dich syn die berespē sullē Erst
mael tusschē hem eñ onß
Soe heuet die Ruete
sucte Jhūs mytte vrader Jy
dab medehyden gehadt añ
dynckende eñ aensiende sv
vharde hert Eñ die pyne die
hy daer om lydē solde ende
heeft hē bedertelickē gestraeft
eñ beryspt seggede Jonr
waer seg ic v een van v die
myt my eet sal my vraden
Die myssche ¶ Waer o seide
Jhūs al dat soe bedeet Eñ
mocht hy dat wet mt claer
eñ mt apenbaer gheseit hebn
op dat hy hem toe meer be
schaemt hadde Eñ van den
anderē vurspranckē hadde
moegē wesen: licht hy solde
hem bekeert hebbē Script
¶ Die ewige wisheit eñ gades
soen die wolde eerst maele
toenē dat ghem dynck hem
vborgē en was myer dat al
dynck hem apenbaer ic
¶ Ten anderē dat mē myns
dē mercke solde dat hy wil
lich heeft wille lydē Eñ dat
hy den doot wael ontfaen
hadde mogē in den hy gewelt
hadde ¶ Ten derde dāmē sien
eñ mercke solde dat hy als
warachtich got alle toe comē
de dynge wyste ¶ Ten vier
dē op dat die vrader hē be
dyncke solde wael vstaende
dat Jhūs syn meester synē
vradescop wael wyste Eñ
als die anderē discipulē dese
waerde van orē meester
hoerdē Woe wael sy woestē
dat sy ontschuldich waren
soe syn sy eñ elck van hem
bedroest gewordē Eñ wael
wetende dat oer meester die
ewige wisheit eñ waerheit
wet anders dan die waerh
en seide vur dynckende myns
den elck van hē selue of hy
in dat groete quaet vallen
soldē moegē Alle die discipu
lē eñ elck van ~~desen~~ hē seide
byn ic dat here vtgenamē
die vrader Judas: mer nae
maelß seide hy byn ic dat
meester Die myssch ¶ waer
o seide hy meester eñ wet
heer Scriptura ¶ Om dat
hy synē herē eñ got was af
gegaē Eñ hy hadde de dmid
aengenamē toe dynē tot synē
herē Jnd Jhūs antwoerdē

eñ ſeide Du hebſte gheſeit recht
of hy ſeghē wolde: du apen
baerd du ſelue eñ ic wet
Die mynſche ¶ O vñſarde
hert dyt ſolde dy billick ghe
nock ghewest hebbē om dy toe
bekeren mer wat ſeidē die
anderē hier toe Scriptura
¶ Nock en vñstondē ſyt wet
wael mer ſē Johā die een
ſuerlick tonckluncte wnē
ſind die ſuete here had hem
ſeer hef Eñ die was ſeer be
droeft van dat ghoen dat hy
van ſynē heuē meiſter ghehoet
had rnſtē hy myt ſynē hoef
de op Jhūs borſte Eñ ſymon
peter die hē naeſt ſaet ſpranck
hē heymelick nen eñ ſeide hē
dat hy Jhm vraghē ſolde wie
die vrader waere Eñ als
hy ghevraghet had ſeide hem
Jhūs mt heymelicke makende
een ſtuck broets m maet ī wat
ſaps vā lactuck ſeghende De
ic dyt ghedoept broet ghene dat
is hy Eñ myttē ſoe ghaf hy
iudas dat ghedoepte oft naet
broet m ſynē mont Eñ ter
ſtont ſoe is die duuel ſathanas
m iudas ghevaren eñ heeften
ſtrenger ghequelt om ſy wert
eñ vradene toe volbrenghē
Die mynſche ¶ O blynde en
ſalighe vñarde myſche en hiſtu
myt ghynē dochdē toe vnvñ
nē ghewest Du hebſte die ghroe
teickenē vā dynē hē en meeſt
ghesien die ghevn mōſche doen
en mochte oft ghot moeſte myt
hem wesen Dese ghroete heer
heeſt dy als dyn knecht noch
optē ſelue nuent dyn voeten
ghewaſſchē hy heeft dy ſyne
ſelfs helghen toe retē tot eyn
re ſpyſſen ghegheuē ſyn bloet
lactē drynckē Hy heeft dy
bedeetheckē lactē voeſē dat
hy dy vñraetſcop wael woeſte
hy dient v noch myt tytlicker
ſpyſen eñ eert dy als ſyn kyt
die ſpyſe mdē mont toe ſtec
kē eñ en macht al wet hel
pen Scriptura ¶ Ten heeft
wet moeghē batē daer om
int leeſte ſoe heeftē die ghlorio
ſe heer noch wat better willē
vñwetkē eñ vñeerē ſeghende
Wee wee den ghoenē bynden
wlckē deb mñſchē ſoen vñra
dē ſal werdē Eñ hy wat
iudas meynende ſt waer o
ghuet dat hy wet ghebaerē
en ware Die ¶ Wee vñtae
ic dat datter beter waer dat
hy wet ghebozē en ware ghe
west Scriptura ¶ Wet had
de iudas beter ghewest we
myſchelic ontfanghē toe we
ſen Wuut het is beter wet
toe weſē dan alle tyt quaet
toe ſwesen Toe wetē ghelche
dene oft toe comēde by hem
ſelue vñtae my wael Wet
toe wesen dout alleȳ dernē
dat ghelchapē weſē mer dat

wesen dat quaet is doet der
ne dat ghoetlicke wesen ¶ Ostu
moechs dijt ander syns ōstaē
Het waer iudas ghaet ghewest
dat hy in synre moder herham
doit ghebleue eñ ter werlt inet
ghecomē en waere want al
soe dan soe waer hy ōdoemt
alleyn ōdoemt ghewest sonder
pyne nv moeste hy ōdoemt
syn eñ in die ewighe pyne we
sen Als Jhūs ghebūdyt sach dat
ter ghen bate aen Judas en
was soe seide hy weder tot
hem ¶ Dat ghoen datu doen
salts dat doe haestelick Wāt
soe seer beseerlickē was die
snede hē em dē mȳschē toe ōlos
sen Want doe hy hem seluen
bedachte eñ dat ghoen daer hy
om ghecomē was: soe wolde
hy vīr onb strydē tegens dē
ewighē doit ¶ Die mȳschē ¶ Oe
laest moet hy wesen in ewich
ayer woe ōstaē is dat ghebot
dijt toe doen soe en mysdede
iudas nyet mit volbrengē vā
syn ghebot Scriptura ¶ Dēē
hy mer het was een māmere
van sprēkē noch werkende
Recht oft yemant seide tot
anderē quaet willighē Wildy
ōmer quaet doen is moet ist
hyē ghebruyet nivē vrien wil
le den ghy hebt om ghuet oft
quaet toe doē In dē ghi quaet
doit wacht wātter v af comē
sal Hier af spreeket Augustijn

tot onsē hē aldus ¶ Ohe Jhū
dat was dat werck dynre
sachtmoedicheit datu dē on
ghelouighē Jhū Judas mit ghesel
schop der mede broedere nyet
apenbaert ontdeckē eñ be
schemē en woldeb mer lichte
lickē hē ōmanēde hietstu hem
toe haestē om toe doen dat
hy bereit had In allē desen
soe en is syn quade moet nyet
afghekeert van dy ayer buitē
wtghaende soe heeft hy ghedaē
syn quade werck ¶ Eñ alē
Jhūs dijt ghesent had die disci
pulē en ōstoende nyet wat
oer hē eñ meester daer mede
meydē ayer sy ōmoedē wāt
Judas die wtgreuer eñ ont
fanger was van onsen hē
Jhūs dat iudas emich dynck
copē solde keyfē den aenstan
dē feest dach of om den ar
mē yt toe gheuē Eñ myt dat
Jhūs dat ghesent had soe stōt
iudas op eñ ghynck wt dē
huyse tottē prōncē vanten
lodē sȳ op sat makende Woe
eñ ni wat māmerē ind war
sy comē soldē op dat hy syn
beloftē voldoen ind synē meest
leuerē mochte ¶ Gebet

Here Jhū x' ghiede heerde
die in doel māmerē hebste
willē weder roepē dynē di
scipel van synre dwalynghe
tot penetencie Woeder roepe
my van alle mynre dwalȳ

¶ ghe

myn salich mecker ~~[illegible]~~
gheyst my macht eñ sterckheit
toe vervnê dê dunckel gheden
richte wackende Ihû tegê my
schermêde op dat hy my by
synê alder rechtê bedroghe
myet en trecke tottê putte der
duysterheidê Hier dat ic ghe
waepent myt vyure hylpê
comê meit totter ghlorie der
claerheit daer die rechtuer
dighe ghedaerisiteert m mâ
merê des hemelsche ghesellscap
blyckê sullê alsô die soen
int rycke oers vaders Amê

Doe Jhûs sy passie eñ ver
risenisse synre discipulê vnr
seide Dat Cen yder cryghte

Is judas wt ghe
ghaen was om
Jhûs synê meest
toe leuerê doen seide Jhûs
toe synê discipulê

Hy v is die soen des mŷsche
ghedaerisiteert dat is ghelori
siteert eñ got die is my gheclari
siteert m hem Want die pas
sie xpi was gheordineert ter
ghlorie ghatz m die welcke blyt
kende is die ghotlicke ontfer
hertichent eñ rechtuerdichent
Ihû got heeftê ghedaerisiteert
î hem selue eñ ghestaedichlickê
dat is sonder merrê Hy sal
hem claerifyceerê toe wetê alsô
hy hem vãder dort sal doê
op arysen Aldus seide Jhûs
dat hy ghedaerisiteert wat
recht of hy seyghê wolde Hy
sulte hier ic vêclaert self die die
claerheit bym eñ sulte hier myt
v die claer eñ rey bym wât
mdab die soen des duysterlycks is en weck van ons
ghetraen Hier ic seg v van
veser nacht sulde alle î my
oft aenmyts dat ghy vã my
vlieno sult vêschaemt eñ ge
schandaliseert werdê Wât
daer is ghestrenê dat welcke
myet luyden en mach eñ my
by my vnult sal werdê Ick
sal den heerde slaen eñ alle
syn schapê sullê vêstroeit wôdê
eñ vhen Oft hy seyghê wolde
Ick sal ghenâyen werdê eñ gh
sult alle van my vliê Hier
na dat ic vêslaghê sal wesen
Doe sal ic weder vrysê jnd
ic sal v vur ghaen m ghalileen
jnd daer sulde my weder
sien Die mŷsche Waer om
seide Jhûs hem dat Script

Om des wille dat hy sy soe
seer mynde eñ dat hy sy lae
tê solde Eñ dat op sy myt syn
re weerder comst vêtroost
soldê wesen Die peter eyn
ghuet recht ghetrouwe man
wesende die hoerdê jnd ge
leck hy dat meynde soe spraet
hy ter stont eñ seide Oheer
en meester waer om seghy
dat Al wozdê sy alle m v vê
staemt ic en sal myet vêstaemt
werdê Die ghuedertierê here

kenede peters eñ des mysscē
broosheit heeft peter weder
gecantwaert seggende Domō
peter en woest myet toe stryf
Nathanas heuet dy begeert
dat is hi begeert oerlof toe
lebē om dy toe bewaerē myer
it heb vur dy gebedē op dat
dyn geloeue myet en gebre
ke dat is soe voel toe seggē
vn salts staende blyuē al ist
dattu werdes betoert Ihū
alsdu bekeert salste woesen
van steerck dyn broederen
Recht oft hy seggē wolde Ick
heb dy geseit dat gy alle m
der nacht by my vōstaent sult
werdē it sal waer wesen Ihū
vn salsb daer nae tot dy selue
comē eñ dyn myssaet bekēne
Ihū alsdan gunck tot dyne
broeders eñ troest sy op dat
sy oic tot bekenē comē eñ vā
oere dwalynge weder kerē
eñ bekēnē oer myssaet eñ
trancke geloeue Die myssche
Ihū mach die dinel myemāt
bewaerē of tempterē butten
oerlof van gode Scriptura
Reen hy daer om saltu got
biddē dat hy dy myet en laet
tempterē Nae toe seer soe dattu
myet vwonē en werdes Gro
te temptacie vhengtedē got
añ see peter om symre groter
vmetelheit Want hi wt hē
selue soe vmetel was dat hy
hem liet dunckē sterck genoch
toe syn sonder die hulp gods
toe bekenē oft nen toe roepē
Als du yt doen wilste stelle
altoes die hulpe eñ macht
gades vorē eñ seggest oft
got wilt soe sal it dyt of dat
doen oft mackē Want sondē
got en moegē wy myet daer
om soe genet gode dat hem
toe behoert Dat is lof vam
al want hy alleyn al is eñ
sonder hem en is myet Ihū
als peter dese warde hordē
en leit hy syn vmetelheit
myet af mer hy seide Heer
it byn bereit myt v in gc
uāckenisse eñ in dē doit toe
gane gaen Ihū al waest soe
dat got soe damige vmetel
heit myshaeyden myet toe
myn doer syn groete gueth
soe wolde hy myt peters
trantheit hyde Daer om heft
hem die gnede Ihūs ander
werf beryspt seggende
Peter it seggic dy vur waer
eer dat die haen traeyt
soe salts my drie werf v
sakē Lucas seit eer die hane
twe mael spuegt oft kraept
soe salstu my drie mael
vsakē Ihū als dyt die ande
rē hoerdē syn sy vslaefen
gewordē elic dynckende
Peter is onse hoeft oft hi
dyt duet wat sal van onb
wesen Ihū als Ihūs oer her
tē bekent heeft soe heft hy

sy wyllē troestē eñ heeft hē
luyden eyn troestelick ser
moen gedaen als ic dy h
hier nae v̄claeren sal

¶ Moralizatie eñ Meditatie

Desen val van scē peter
aen gemerct soe en sal
nyemant in syn crancheit
betrouwē Want geen stan
tasticheit dochde noch stercheit
en heuet die mȳsche van hē
seluē mer van gade alleyn
Eñ soe werdē wy daer by
geleert woe voel dat wi be
trouwēs hebbē in onsē gue
dē opsat eñ vuyrricheit des
geloefs Dat wy nochtans
altyt vreesen sullē ons selues
broesheit eñ crancheit wāt
al wast soe dat scē peter eñ
ander discipulē seidē dat sy
oerē meester Jhū nyet loeche
nē noch af gaen en woelde
Nochtans en volherdē sy
nyet Want ydel was dat
mȳschelick v̄metē sonder
die gotlicke bescermenisse
Crisostomus seit Hier wt ne
mē wy eyn grote leeringe
dat nyet genoch en is des
mynschē begeertē ten sy dat
mē gebrucke die gotlick hul
pe ¶ Eñ is toe wetē dat voel
reden sȳ waer om dat got
gehengde scē peter alsoe
swaerlick toe vallē Ferst op
dat nyemant van hem seluē
en sy v̄metelick ¶ Ten anderē
op dat een yegelick gade bet
geloeue dan hem seluē ¶ Ten
verdē om dat scē peters hy
coenicheit oft stoltheit ver
nederen wolde ¶ Ten vierdē
op dat ander mȳschē ten ex
empel van hem daer by ge
leert soldē werdē aūdynckē
de die mȳschelicke broesheit
eñ die gotlicke waerheit ¶ Te
vyfte op dat scē peter eñ an
der prelatē daer by leerē soldē
woe sy myt oerē ondersatē
medelydē hebbē soldē ¶ Ten
vj op dat die dwalynge der
sōmyger ketters daer by toe
nyet gedaen solde werden
seggende dat die caritate
oft liefde eens gehadt nyet
v̄larē en mach werde noch
dat sy v̄larē synde nyet meer
getrygē en mach werdē dat
welick al cōtrarie blyct in scē
peter Daer af seit die heiligē
leeraer scē Augustyn dat hy
getrouwer is gewordē nae
dat hy syn sunde beweenet
hadde eñ daer om ontfynck
hy naemaels meer gratiē
van gade dan hy v̄laeren
hadde ¶ Van dat sermō
dat onse hē Jhūs synē disci
pelē dede nae dē auēt mael
Dat Ceñ xlvj capittel

Nae dat iudas synē
wech aldus ge
gaen was ō toe
volbrengē die

boesheit die hy in synē hertē
beslaetē hadde om toe v̄rae
dē eñ auer toe leuerē in die
handē der iodē synē heren
eñ meester Als hy hem ge
laest eñ daer op gelt van hē
luydē ontfangen had Soe
heest Jhūs synē wtūcarē di
scipelē die wilcke in synre lief
dē gebleuē syn sonderlynge
leeringe eñ troestynge gege
uē Eñ als een testament
gelaetē eñ gegeuē een myn
licke sermoē vol gotlicker
suetticheit vol liefdē eñ vrȳt
scope vol nutticheit eñ salich
der mynschē Syn discipulē
heest hy aldus aengesprackē
Mer oic heuet hy daer mede
beteickent alle kerstē mȳschē
Indē eersten
soe vurseide hy synē discipu
len syn afscheydinge eñ heest
sy daer in getroest seggende
Myn lieue kynderē noch
een cleyn tyt ost wile soe sal
ic by v̄ lidē wesen Toe wetē
tot dat ic genangē sal wer
dē eñ van v̄ genamē seer
mȳlickē soe sprack hy synē
discipulē aen Gelic als een
hertelick vrynt die van den
gescheydē wort want nit
af wesē eñ scheidē d̄ vriende
die vrientscop dā alre meest
geprobeert eñ geproest wort
Voert seide hy gy sult my
sueckē dat is gy sult corts

tegenwordicheit begerē Eñ
alsoe ic den ioedē geseit heb
alsoe segge ic v̄ Daer ic gae
gy en mochter nyet comē
toe wetē om des willē wāt
gy noch ōvolmact syt Eñ
ic segge v̄ nv Ick geue v̄ een
nye gebot dat gy malcande
ren sult mynē gelick ic v̄ ge
mynt heb toe wetē op rech
telickē myttē werckē Daer
om heit Jhūs dyt geboet der
mynē eyn nye gebot want
yt die ziel v̄nyeet eñ wāt
it eyn onderscheit mackt
van dē aldē testamēt nit
welcke dat volc meer wt
vreesē dan wt mynē beweget
wort die wet haldē In
dē seit hy vort soe sullē alle
mynschē bekenē dat gi mȳ
discipulē syt ist dat gi mȳne
hebt tot malcanderē Want
alsoe scē Augustinus seit Alleen
die myne mact onderscheit
tusschē die kynderē des ewi
gē rijcx eñ tusschē die kynde
ren des v̄lies
Voert meer want Jhūs
onse lieue hē synē discipulen
vur seit had van Judas v̄
raderie eñ van scē peter
v̄loechenē Eñ van synre
passie eñ doit myt wilckē
dyngē die discipulē getur
beert eñ v̄slagen waren
Daer om seit hy tot hē aldus
En laet uwe hertē nyet ver

stoert wordē dat is en wort
dat is en wort nyet cleyn
moedich om dese vnr seyde
dynge eñ want ic van v
sceyden sal Want het is tot
uwer v̄lossynge eñ tot mȳ
re v̄hoginge oft v̄heffingē
bedroest v nyet ō mynē doit
mer v̄blyt v in mynre opū
risynge die gy myt waren
geloue v̄beyden sult En stoert
v nyet om dat tytlicke quat
mer v̄blydt v om dat ewige
guet Geloefdi in got soe ge
loest oic in my seit Jhūs vort
aen Oft hy seggē wolde
want ic bȳ got Daer ō suldi
geloenē wat ic v sal seggē
en hebt daer aen geen twi
uel ic en sal v nyet laetē: v̄
~~gadert~~ draget myt patien
tiē dat lyden deser werlt En
vort seit hy In mȳs vaders
huys synt voel wōnyngē toe
wetē elck nae synre v̄dynste
bereit in dē hemel Want nye
mant en sal sy v̄crigē sonder
syn v̄dienste Die goen die hier
mer lydens opter eerdē heeft
die sal meer loens ontfangē
ist dat hy v̄duldich is eñ gade
danckt in synē ~~in~~ in synē tri
bulatiē waer daer yt mȳ seit
hy toe wetē in der hemelscher
gloriē yt gebreckelick ick sol
det v geseit hebbē Want ic
gae v bereiden eñ stede toe
wettē Een genochlicke stede
in dē hemel doer die bitterheit
mȳs lydēs eñ doer mynē doit
Want nyemāt op clymē en
mach tot die vronde des ewi
gē leuēs Eer die goen die ne
der geclōmē is wed̄ op clymt
Ist dat ic gae seit hy vort eñ
bereide v een stede soe sal ic
nachtans weder comē toe
wetē Eerstē in ye gelicx doit
Jnd nae tē lestē oerdiel En dā
sal ic v nemē tot my seluē dat
ic sal v in leydē tot die berey
de stede in der hemelscher glo
riē Op dat gy syn moeget
daer ic bȳ toe wetē die v hoeft
bȳ eñ gy mȳ lede Gy wettet
seit hy waer ic henē gae dat
is tot mynē vader eñ gi wet
tet dē wech toe wetē Dat ic
doer mȳ passie eñ doit tot
mynē vader gae Doe seyde
tot hē stē Thomas Here wy en
wetē nyet waer gi henēn
gaet eñ woe moegē wy den
wech wetē Jhūs seide tot hē
Ick bȳ den wech der waerh
eñ dat leuē Dat exponeert
stē Thomas vā aquinen
aldus Ick bȳ dē wech leydende
die waerheit lichtende eñ dat
voedende Daer seit ambro
sius aldus aldus Laet ons
in gaen desen wech: laet ōs
haldē die waerheit laet ons
voelge dat leuē Nyemāt
seide Jhūs vort eñ comt tot
mynē vader dan doer my

toe wetē in my geloeuende
eñ mytte werckē my naevol
gende Haddi my gekent dat
is nae der gotheit soe soldy
mynē vader kenē Gy suldē
vort aen kenē toe wetē nae
mȳ v̄rysenisse by claere be
kenisse dan gy nv doit Eñ
gy hebtē gesien dat is doer
my in wen die gotlicke na
tuer is mede gedeilt gade
dē vader Doe sprack tot hē
philippus Hē toene ons dē
vader eñ yt is genoch Dyt
seide hy waende dat got die
vader gesien hadde mogē
werdē myt lichamelicken
ogē Eñ om dat dat nyet sȳ
en mochte in dyt sterflick
leuē daer om seide Jhūs Ick
byn soe lange tyt by v ge
west eñ gi en hebt my nyet
gekent: dat is alsoe luttel
kēnissē hebbende vā mynre
goth Philippe die my siet
toe wettē nae mȳ gotheit
die siet dē vader Woe segstu
toene ons dē vader die myt
geynē lichamelickē ogē gesiē
en mach wōdē Eñ geloefstu
nyet dat ic byn in dē vader
eñ die vader in my is Of hy
seggen wolde Dyt suldy
geloeuē en jt is v genoch
Die woerde die ic sprecke
die en sprecke ic vā my seluē
nyet dat is vā mynre mȳ
scheit alleȳ Mer vā mynre
gotheit Mer mȳ in my bly
uende doit die werckē eñ ō
die werckē soe geloest toe
wetē die alle crachte der na
tuerē toe bauē gaet Ick seg
ge v vur waer soe wie in
my geloest hy sal doen die
werckē die ic doe toe wettē
der gelickē myrakelē Eñ sal
meer der werckē doen wāt
ic gae tottē vader: Jnd soe
wat gy dē vader biddē sul
let in mynē name toe we
tē Alle dat tot uwer salicheit
dient want Jhūs is toe seg
gē salich maker dat sal ic
doē Die mȳsche ¶ Heeft
Jhūs synē discipulē eñ dē
anderē mȳschē mach gelae
tē meer der teikenē toe doē
dā hy seluē gedaē heeft
Scriptura ¶ Jae hi eñ dat
ō kenlic toe makē die cracht
des heiligē vastē geloefs
doer dat wilcke die my
raculē by dē wille gatz ge
scieden dragende tot eenigē
saligē eynde Eñ dat dyt war
is dat bliket in voel mame
rē Eerstē want voel myn
schē synt bekert geworde
byder predicatiē vā dē apos
telē dan byder predicatiē
xpi ¶ Itē die apostelē predic
tē in allē tongē xpūs alleȳ
in hebreensche tale ¶ Itē stē
peter genas die mȳschē by
synē schem Dat en dede xp̄s

nyet Hi xpūs v̄ wetten dne
doedē ihēr sē Andreas ver
wettē op eȳ tyt xl myſchē
vander doit die v̄ dronckē
waręn Hoort soe heeft die
suete Jhūs noch meer synē
discipulē wyllē troostē hem
gelauēde toe geuē dē heiligē
geest seggende
Ist dat gy my myt ost
lief hebt soe haldet myn gebo
dē Ende ic sal dē vader bidē
toe wettē vur v sprekende
als v aduocaet dat hy v
sal geuē eynē anderē v̄troo
ster Op dat hy by v blyue
m eewichede den geest der
waerheit die die werlt nyet
ontfangē en mach dat ie
die werltlicke myschē oer
begerte stellende m eertsche
dyngē die dē heiligē geest
nyet en wettē meer alleȳ
werltlicke dyngē Ost hy sech
gē wolde die troister die
heilige geest en sal vñ v nyet
schendē gelick ic naeder
myn scheit m der doet v af
genamē sal werdē Dan
seit hy voert ihēr gy sult
hē kēnē toe wetē by sonder
lingher apenbaermge eñ
sienlicke teikenē Als geschie
dē ontē heiligē pynr dach
als die heilige geest op he
luydē neder daelden i vuyr
rigē tongē Want hy sal
by v blynē eñ hy sal m v
syn Ick en sal v nyet laetē
als wesen die sonder troost
van vader eñ moder syn
Ick gae eñ ic come tot v dat
en is nyet alleȳ geestelick
meer oec lichamelic als hy
sy nae syn v̄rysseminsse visi
teerde eñ sterckte sy mit
gheloene Nyet is noch een
luttel tyts eñ die werlt
en siet my nyet toe wetē
nae myner doit die seer
nae by is ihēr gy siet my
want ic leue: want nae
die v̄rysseminsse soe woet
hy alleȳ gesien vñ synen
discipulē eñ van anderē
gnedē myschē eñ nyet vñ
den quaetē Eñ gy sult lo
nē sent Jhūs eñ dat seide
hy hem teyē die vreese der
doit die sy haddē In die
tyt suldy kēnē dat ic byn
mdē vader dat is m eenre
naturē myt hē eñ gi m
my eñ ic m v toe wetē
by mynē die ons v̄eenigē
sal Doe wyze myn gebaedē
heeft toe wettē in synre
hertē eñ die haldet toe we
tē mytten her werckē dat
is die doen die my mynt
Want bewys des werckē
is prouincie der mynē sent
Gregorius Eñ hy sal van
mynē vader gemynt wer
dē Eñ ic sallē mynē eñ ic sal
hem my selue apenbarē toe

wetē nae myⁿ ꝓꝛyſemſſe m
gloꝛificierdē lichame Doe ſeide
de iudas broeder ſcē iacobs
die myⁿre wt ꝓꝛonderen
vraghende Here wat ys ſer
gedaen dat gy v ons apen
baerē ſult eñ nyet der werlt
Oft hy ſeghde wolde woe comē
wy alleⁿ toe der hoechſter
manē alle die wōlt Ihus ant
waerde hier op rēdē daer
af bewyſende aldus I
Doe wie my lief heeft myⁿer
ghertē die ſal haldē myⁿ ſermoē
eñ myⁿ vader ſal hem mynē
eñ wy ſullē tot hem comē toe
wetē die vader die ſoen die
heilighe gheeſt Eñ wy ſullē on
ſe woninghe by hem maken
toe wetē m deſer tyt van
ghratiē eñ m toe comende
tyt by ghloriē Doe wie my
nyet en mynt die en houdt
myⁿ ſermoē nyet mē dat ſer
moē dat wilcke gy ghehoert
hebt en is nyet alleⁿ myn
ⁿer oec mynⁿ vaders die
my ghesant heeft Dyt heb ic
v ghesprackē by v lichamelic
blyuende ⁿer die vⁿtroſter
die heilighe gheeſt die myⁿ vad
ſendē ſal m mynē name dat
is m die ghloriē mynⁿ namē
die ſal v alle dynghē leeren
eñ ghemē by ſynre ghratien
die ic v my ſeghde Ick laet v
vrede toe wetē den vrede
des hertē eñ der conſcientie
m deſer tyt Eñ mynē vrede
ghene ic v toe wetē den vrede
der ewicheit m toe comēder
tyt Nyet en ghene ic v werlt
lickē vrede alſoe die werlt
doet die wilcke ſeer cort is
Een laet v nyet vⁿſtort worde
mt herte noch en vreeſet nyet
toe wetē om dat ic vā v ſcheide
de mder doet Gy hebt ghe
hoert dat ic v gheſeit heb Ick
ghae toe wetē om v ſtede toe
bereydē eñ dan come ic we
der tot v nae myⁿ vryſemſſe
Eñ want die myⁿe der diſci
pulē tot Ihm noch nyet recht
ghecſtelickē en was mer na
tuerlickē ſoe ſeide hy Nadt
ghy my lief dat is myt puer
der liefdē: ghy ſolt v vⁿblyden
daer m dat ic van v ghae
Want ic ghae tot mynē vad
die meere is dan ic dat ic
nae mynſcheidenheit Eñ nv
heb ic yt v gheſeit dat ic tot
hem ghae myⁿs myⁿre paſſiē
eñ doet eer dat yt gheſciet op
dat ghy ghelouē moechtet alſt
gheſchiet is Ick en ſal nyet
voel myt v ſprackē Want
die pryncē deſer werlt is comē
Dat is die duuel die regerē
de is die myⁿres der werlt
die is ghecomē m ſyn dienars
om my toe vanghen eñ ter
doot toe hedē Eñ hy en heeft
m my nyet toe wettē ghoen
ſunde noch ſake der ſundē

Mer op dat die werlt beken
ne dat ic dē vader myne eñ
alsoe hy my gebot gegeuen
heeft alsoe doe ic dat is wt
gehoersamheit myns vaders
Doe sterue ic geern dē doit
noch soe heeft die suete hē Jhs
synē discipulē willē troisten
tegē die tribulatiē die hē na
kende warē van den v̄volge
der iodē eñ pryncē seggende
Ick byn een
waerachtich wyngaert oft
wynstoc Van eynre natuerē
syn die wyn stoc eñ die ranc
kē Eñ daer om wort xp̄us
geseit dē wynstoc nae synre
mynscheit in die wilcke hy
den mȳschē gelick is die die
telgerē syn Eñ myn vader
is die wyn gaerde Alle ranc
kē die in my geen vruchten
en dragē toe wetē by dē geloe
alleyn ne my aenhangēde eñ nyet
by der mynē eñ nyet by der
mynē werckende die sal hy
en wech doen oft v̄werpē
Want alsulcke ōvruchtbarē
eñ ledige mȳsche sal werdē
afgesnedē by gades vōnisse
der in doet eñ geworpē werdē
int ewige vnyr En alle ranc
ke die vrucht voert bryngē
die sal hy reyngē toe weten
by tribulatiē der werlt die
wilic syn medicinē eñ pur
gatie der zielen Op dat die
meer vruchtē vort bryngē
want daer by werdē die her
tē der gueder mȳschē hem toe
meerder tot gade bekerende
en doen toe meere vruchten
der gueder werckē Gy sydt
nu reyn seit Jhus om dat ser
moen wilcke ic v gedaen heb
Blyft in my eñ ic by v toe we
tē by den mȳnede geloeue Ge
lick die rancke geyn vrucht
van oer seluē dragē en mach
ten sy dat sy blyue in dē wȳ
gaert Als vochticheit eñ veth
daer af ontfangende alsoe
en moege dy oec geyn vrucht
des v̄dientlickē werck doē
het en sy dat gy in my blyft
toe wetē by geloeue eñ mȳnē
Ick byn die wyn stoc eñ gy
die ranckē wie in my blyft
toe wetē geloeuende eñ ~~mynē~~
gehoersam synde Eñ ic in hē
toe wetē hem v̄lichtēde eñ vol
standicheit geuēde die bryn
get vort vol vruchtē d̄ gued
werckē Want sonder my en
mochdi nyet doen noch voel
noch luttel Jae oic nyet guets
dynckē alsoe sc̄e Pauwels seit
Doe wie in my nyet en blyuet
die sal wt geworpē werden
gelic eynē v̄dorden rancke
toe wetē by afsnidinge ī synē
doit Eñ hy sal v̄douen toe we
tē want hy nyet hebñ en sal
die vochticheit der gratien
Eñ die engelē sullē hem v̄ga
derē dat is aen uerdē als

executoers der ghotlicker iustitien eñ sy sullen hē werpen mit helsche vuyr Eñ hy sal barnē toe wetē m ewigher pynē Ist dat gy m my blimet toe wetē by mynē eñ mȳ wandelē m v blijnē dat wolck geschiet alsoe die ghlose sent: alb woy doen dat goen dat xpus bevalē heeft Jud alb woy mynē dat goen dat hy ons belaeft Doe wat gy wult oft begeert dat suldy bidde toe wetē beschendelickē eñ volstandelic eñ dat sal v geschien Dat is op dattet tot mwer salicheyt

In den Advent is myn vader geclarificeert dat is daer gemaect eñ ghlasiaert dat gy vort bringet voel vruchtē der gueder wōkē eñ dat gy mȳ discipulē wert toe wetē my volcōmelic aenhangende Gelick my die vader gemȳt heeft alsoe heb ic v gemynt Blijft m mynre mynē Ist dat gy mȳ gebade halt soe suldy m mynre mȳnē blijnē gelick ic die gebaede mȳb vaders gehalde heb eñ blijne m synre mynē Hier by geeft ons here Ihūs toe kenē Dat die myne gelefē is mt onderhalden v gebaedē gratz Eñ daer by soe wort die mȳsche bereit om die myne m hem verneerdert toe werdē Dese dynghē sent hy soe heb ic v ghesprakē op dat v blytscop volbracht werde Dat is op dat gy by onderhaldē mynre gebaedē comē mocht tot mynre gotheit mder hemelscher glorie Want myet eer en sal v blyscap voltomē syn Augustyn? sent Here myn herte is ongerust tot dattet rust m dy Eñ want alle gude vōdienlicke werkē witter mynē comē Daer af Gregorius sent Gelicke voel telgherē des boems wt ey wortel comē alsoe werdē voel doch dē gewōnē witter mynē Daerom heeft onse hē Ihūs vort die mānere geleert van die gebadē gratz toe onderhaldē

Dyt is al segghende myn gebot dat gy malcanderē mynt alsoe ic v gemȳt heb Dat is oprechtelickē eñ mytē werckē Niemāt en heeft meerder mȳ dan dat hy syn ziel dat is syn leuē setter vmr syn vriendē toe wetē alsoe ic doe Eñ want die mȳne des euē naesten ons bringet totter mynē gratz Daer om sent hy vort Gy sijdt mȳ vrindē Ist dat gy doet dat goene dat ic v beuele toe wetē dat gy dat doet wt mynē Alb gueden kynder ic en sal v myet heetē

knechte̅ want die knecht
wet en weet wat syn he̅
doet toe wete̅ syn secreten
die die vader noodtsaeb sy̅
ne̅ ghemynde̅ kynderē wael
kenlick maect ¶ Her ic heb v
gheseit mꝫ vriende toe syn
¶ want alle dynghe̅ die ic va̅
mynē vader ghehoert heb
die heb ic v kenlicke̅ ghemaect
dat wilcke toe vō staen is
van alle̅ dynghe̅ tot oere sa
lichheit eñ staet behorende ¶ Gi
en hebt my niet vō tare̅ toe
wete̅ tot apostolstop ¶ Eñ ic
heb v ghecordineert dat gi gaet
nū al die werlt ind dat gy
voert bringhet vrucht ind
dat v vruchte blivene m die
ōtfelocnighe̅ die gy bekere̅
sult ¶ Eñ soe wat gy bidde̅
sult mynē vader m mynē
name dat is tot mꝫ salicht
vienende dat lyt v ghene
¶ Out beneel ic v
dat malcanderē mynt ¶ Ist
dat v die werlt haet hatet
weetet datet is toe weten
tot mꝫ vō tsoeslinghe dat sy
my vur ost eer v ghehat heft
¶ Waer dy vander werlt
dat is van dē ghetael v werlt
licke mꝫschen eñ der werlt
mynres ¶ Die werlt solde
mynē dat ghoen dat oer
waer dat der werlt myn
res soldē v mynē als hem
ghelick synde ¶ Her want gy
van werlt niet en syt toe
wete̅ der werlt dynghe niet
aen hangende myt mynē
¶ Her want ic v vōre̅ hebbe
vāder werlt daer om haet
v die werlt dat is quade
mꝫschē hate̅ eñ vuolghe v
als vsmaders der dynghen
die sy mynē ¶ want die on
ghehoeit is die sake deb haet
Gedyndz mynes sermoens
dat wilck ic v gheseit heb ¶ It
en is ghen knecht meerre
dan syn here: hebbē sy my
vuolght sy sullē v oic vuolghe
Ost hy seghe̅ wolde hebben
sy dat hoest vuolghet sy sullē
die lede oic vuolghe ¶ Hebbē sy
mꝫ sermoē ghehalde̅: sy sullē
dat v oic halde̅ Of hy seghe
wolde Alsoe sy my sermoē
niet ghehalde̅ en hebbē mer
vsmaet hebbē: alsoe en sullē
sy dat nwe niet halde̅ noch
vuollē ¶ Her alle dese dynghe̅
sullē sy v doen om mynen
name̅: dat is om die mynne
van mynē name ¶ want
sy en wete̅ den ghoen niet
die my ghesant heft toe wete̅
mynē vader als my ghesant
hebbende totter salichheit der
ghelouighen ~~salichheit der ghe~~
mꝫschē ¶ Eñ hadde ic niet ghe
tome̅ toe wete̅ mꝫschelicke
natuere aen nemende eñ en

hadde ic hē luydē nyet gesprac
kē dat is hem leerende myt
waerdē eñ myt exempelen
sy en soldē geyn sunde hebñ
Dat is toe vstan die sunde
der ōgeloeuicheit Mer nu
en hebbē sy geyn onschult
vā oerē sundē Wie my haet
die haet oic mynē vader
En hadde ic die werckē in
hem luydē nyet gedaen die
nyemant anders gedaen
en heeft: sy en soldē die sun
dē nyet hebbē dat is geyn soe
groete sunde Mer nu hebbē
sy gesien toe wetē die wond
licke werckē die ic gewracht
hebbe Eñ sy hebbē my gehaet
eñ mynē vader toe wetēn
want wt haet van my soe
hebbē sy mȳ werckē toe ge
screuē beelzebub prynce der
duuelē Meer op dat vol
bracht werde dat sermoen
dat wilck in oere wet gescre
uē is dat sy my toe haet ge
hadt hebbē toe vgeefs Dat
is sonder sake Want in con
trariē soe haddē sy voel sakē
onsē lieuē hē Jhm toe mynē
myt synē wael dadē die hi
hem luydē dede leerende eñ
oer sieckē genesēde

Voert soe heeft die suete
hē Jhūs synē discipulē gelaeft
toe sendē den heiligē geest op
dat sy gesterckt synde Alle
persecutiē vwynē solde eñ
seide aldus Als die vtroister
comt dē ic v seyndē sal vādē
vader den geist der waerht
Die sal getuychnisse vā my
geuē toe wetē want hi v al
sulcke mackē sal dat gy sult
dorrē predickē ōuerueert
dat geloue vur allē mȳschē
Eñ gy sult alsoe getuychnis
se geuē Want gy myt my
syt vā begȳne toe wetē vand
tyt mynre predicatiē ende
leeringe Dese dyngē heb ic
v geseit op dat gy nyet en
werdet geschandalizeert dat
is onstycht vallende in onlyd
saemheit alst geschiedē sal
Sonder synagoge sullē sy v
doen syn dat is sy sullē v
daer wt werpē myt groeter
confuciē Mer die vre comt
dat is die tyt uw predicatiē
is naekende dat alle die goē
die v doedet die sal meynē
gade dienst daer aen toe
doen toe wetē myt blyntheit
comende wt haet eñ nyt
tegens my eñ mȳ leeringe
Dese dyngē sullē sy v doen
want sy en hebbē nyet ge
kent mynē vader noch my
Mer dyt heb ic v geseit op
dat als die vre sal comen
dat gy yt gedynct want ic
yt v geseit heb Dat is dat
gy v vur siet van patientiē
Want vur siene gescuttē die

quetsē mynſt alſoe Gzeſtoz
Ihūs heeft Hier
voor geſeit Ick gae totte goe
die my geſant heeft dat is
tot mynē vader En nyemāt
van v en vraget my waer
gaetstu: dat is nyemāt en
ſal my vragē als ic openbaer
lickē op thymē ſal tē hemel: ſoe
dat v grey nout en ſal ſyn toe
vragē ſeker ſynde dat gae
totter gloriē myn vaders ayer
want ic v dyt geſeit heb toe
wetē myn afſcheyde Doe heeft
die droefheit v herte vervult
dat is dy ſydt droevich gewer
de myer ic ſegghe v die waer
heit It is v oerboerlic dat ic
gae toe wetē dat my lichame
licke tegenwoerdicheit v ont
trockē worde Want yſt dat
ick myet vā v en gae ſoe en
ſal die troeſter die heilige geſt
tot v myet comē Want die
apoſtelē die mynde toe ſeer
die lichamelicke tegenwaer
dicheit xpi ſeit Criſoſtomus
ſoe dat sy daer om toe my
bequaem warē totter ont
fenckemſſē des heiligē geeſts
Die myſtike Waast dā quaet
dat die diſcipulē mynde ſeer
xpus tegenwaerdicheit
Scriptura Myet en wat
geyn ſunde ſeit thomas vā
aquinē nochtans tot ont
fenckemſſe des heiligē geeſts
want alsmē dē eynē troſt
heeft ſoe en ſuectmē geynē
anderē troſt En alſoe dan
die diſcipulē m oer meeſters
tegenwoerdicheit hem altyt
vervlyde ſoe en begerden sy
myet die toecomſte des heili
gē geests Doe ſeide Ihūs En
als hy coemt ſoe ſal hy die
werlt straeffen oste beryſpē
van die ſundē toe wetē die
sy heeft vander rechtvādicheit
toe wetē die sy myet en heeft
eē vandē oerdel toe weten
die wlick sy myet en ontſach
Die myſtike Waat sy deſe
drie dynge die wolcke ſtraeffe
fal die heilige geests Waat is
deſe ſunde eē rechtvādicheit
eē oerdel Scriptura Die
heilige geeſt ſal straffē die wlt
wyl Ihūs ſeggē m syn toe
comſt vā iij ſtuckē Vā ſundē
vā rechtvādicheit eē vā dat
oerdel Vand ſundē toe we
tē die wolcke die meeſte ſūde
is toe wetē die ſunde des on
geloefs Want Ihūs ſeit aen
geſien dat sy m my myet ge
loeft en heb Die ſoe voel n
werckē gedaen heb eē waer
de geſprackē tot hē geturf
lyemſſe der waerheit die m
my is Hy ſal ont ſtraffē die
werlt van rechtvādicheit
Want hy ſeit: ick gae tot my
nē vader eē nv en ſulde my

nyet meer sien toe wetē by
v blynēde in lichamelicker
tegenwordicheit dat is toe
seggen Die my wtgeseynt
heeft mȳ vader heeft my dair
om weder geseynt ī deser wlt
dat ic die mȳschē Die vā die
eerste rechtūdicheit gedaelt
syn weder om indē rechtē
wech breyngē solde Wilcke
rechtūdicheit die mynres
d' werlt nyet bekēnē en sullē
Nic sal sal hy straffē die werlt
van dat oerdel seit ons here
Jhūs want die prynce deser
werlt geoerdelt is dat is die
duuel Die wilck een prynce
is aū alle die goen die nae
deser werlt leuē Alsoe dat sy
die gebaedē gatz om deser
werltlicker dyngē achterlae
tē eñ aū tredet Die is nu ge
ordelt eñ v'doemt byder got
licker sentenciē: des wilckē
oerdels hem oic werdich
makē sullē die goē die den
duuel aenhangē Hort seide
ons hē Jhūs Ick heb v noch
voel toe seggē meer gy en moe
ges nu nyet dragē Mer als
comē sal die geest der waerh'
die sal v leerē die waerheit
toe wetē die mittelick is tot
uwer eñ ander mȳschē salic
heit Hy en sal nyet spreckē
vā hē seluē toe wetē alleyn
want hy is een myttē vader
eñ myttē soen dat sal hy v
spreckē dat is in geuē Eñ dat
toe comende is dat sal hy v
kundigē Hy sal my claer
makē dat is by aen roepȳ
ge mynre namē sal hy v doē
wonderlicke werckē Want
hy sal vandē mynē ontfan
gē toe wetē van mynē vad'
kēnisse hebbē als ic eñ hy salt
v kenlic makē G

Dan volcht daer nae Eȳ
wenich tyts salt syn eñ gy
en sult my nyet sien Hier
by wort v'staen seit Crisosto
mus den tyt der doit xp̄i tot
synre v'rysenisse toe weten
als hy tē derdē dage int graf
lach eñ die discipulē hē nyet
en sagē Weder salt sȳ eȳ we
nich tyts eñ gy sult my sien
wāt ic gae tottē vader Daer
by wort v'staen die tyt tus
schē sȳ v'rysenisse eñ sȳ op
uaert tē hemel in dē wilckē
onse hē Jhūs hē apenbaerde
synē discipulē Eñ dese tyt
was cort toe rekenē tegē
die tyt toe comēde tottē eyn
de der werlt Die discipulē
seidē daer om tot malcan
derē Wat ist dat hy ōs seit
Eȳ weynich eñ gy en sult
my nyet sien Jnd weder eȳ
wenich eñ gy sult: wy en
wetē nyet wat hy seit Eñ
dat myt dē dat se die tyden

nyet en konstē besceidē eñ soe
dochte hē ludē die woerdē dē
en den anderē contrarie syn
de Eñ soe bekende Jhūs dat
sy hem vragen wolde Eñ
daer om seide hy tot hē luy
den hier af vraechdy onder
v luydē Want ic geseit heb
eyn wenich salt syn dat gi
my nyet sien sult eñ weder
een wenich eñ gy sult my
sien Ick segge v vur waer
vur waer want gy sult we
neenē eñ screyen dat is vā
bynē eñ vā butē suldy be
droeft syn vā mynre passiē
eñ doit Mer die werlt sal
oer v̄blydē dat syn die iodē
mynres der werlt Eñ gi sult
v bedroeffē mer v droefheit
sal werdē v̄keert in blytscop
pē Dat wille geschiedē ī synre
v̄ryssenissē doe sy Jhm v̄resē
sagen eñ in synre opnaert
ten hemel clymēde sagē Als
die vrouwe baert soe heeft
sy droefheit want oer vre
gecomē is Mer als sy geb
baert heeft eȳ kynt soe en
gedynck sy nyet meer der
pynē oft persē Aūmytz die
blytscop want een mynsche
gebaerē is in die werlt toe
wetē Want daer by v̄getē
wort alle vur gaende droef
heit Eñ gy hebt nv droefh
toe wetē vā mynre passiē eñ

doit Mer ic sal v weder sien
toe wetē nae mynre v̄ryse
nisse eñ v herte sal v v̄blydē
eñ v blytscop en sal v nye
māt afneme Want dese v
vroude eñ blytscop d̄ aposte
lē began naeder verrysenis
sē xp̄i Mer nae maels wort
sy vol eyndt in dē hemel Eñ
daer nae soe heeft onse lie
ne h̄e Jhūs syn discipulē ver
troist by v̄sekeringē vā toe
v̄horē oer gebet seggende
Ick segge Hy Aldus
v vur waer soe wat gy bid
dē sult dē vader in mynen
naem dat is eenich dynck
behorende tot uwer salicheit
Alsoe vur geseit is hy salt
v geuē toe wetē ter stont of
nae maels dat goen dat gi
bydt of yt dat beter is Tot
nv toe en hebdy nyet gebedē
in mynē naem eñ dat daer
om Want sy haddē oerē lie
nē meester Jhm lichamlic
by hem Bydt eñ gy sult ōt
fangē dat v blytscop vol sy
toe wettē want daer toe
wort geschiet alle gebet
Die vur seide dyngē heb ic
v gesprackē in by worden
~~Mer apenbaerlickē vā my~~
~~nē~~ oft parabolē: mer die
vre coemt dat ic v nyet sy
spreckē en sal in by wordē
Mer apenbaerlicke van

mynē sal ic condigē toe we
ten nae der tyt vā myn
re vrysenisse Want doe
sprack Jhūs hem claer
licker vā dē ewigē leuen
In dien dage seit hy toe
wetē optē pynxte dach
suldy bidden in mynē naē
Dat is byddende suldi my
nē naeme aen roepē als
syn cracht beter kēnēde
dan nu En ic en segge v
nyet dat ic dē vader byd
den sal vur v Want die
vader mynt v want gy
my gemynt hebt eñ ge
loeuet hebt dat ic vā gade
comē byn Ost hy seggen
wolde seit scē Thomas
Om toe vhorē v gebet
soe en sal gey noit sy dat
ic vur v bidde Meer wāt
gy mynt soe werdi ge
mynt vā mynē vader
Jnd daer om sal hy v ge
bet vhorē Ick by wtgaen
vā dē vader toe wetē by
ewiger generatiē ost ge
boertē ic byn gecomen
in die werlt toe wetē by
aen nemynge der myn
schelicker natuerē Wed
laet ic die werlt toe we
tē by mynre passiē eñ
lichamelickē af wesē eñ
ic gae tottē vader toe we
tē by mynre opnaert

tē hemel Doe seidē tot hem
syn discipulē: siet nu sprect
gy apenbaerlickē Jnd gy
en segget geyn parabolē
Dat seidē sy want onse
here Jhūs claerlickē tot
hem sprack vā dē wt gant
wt synē vader eñ vā sy
toe comst in die werlt Dā
hy toe vorē gedaen heeft: nu
wetē wy dat hy alle dyngē
weet En tē geyn noit dat
yemant vrage toe wetē
daer om want onse lyeue
hē Jhūs hem luydē duc wile
antwardē eer sy vrachden
Daer in gelouē wy want
du van gade comē biste Ost
sy seggē woldē Die kēnisse
van aldē secretē ons hertē
die du bekēnste die duet ōs
gelouē dattu biste die waer
achtige soen gatz Jndē alle
secretē der wisheit gatz in
vborgē syn Doe antwoer
dē onse hē Jhūs Geloefdy
nu ost hy seggē woelde: nyet
lange en suldy in desē ge
loeue blyuē Siet die vre is
nu gecomē dat ey yegelic
vā v vstroyt sal werdē toe
wettē in mynē doit vā mal
canderē auermytz cranchet
des geloeus En dat gy my
alley sult laetē dat wilcke
geschiedē geryngē als onse
here Jhūs genangē wart

Nyet toe my ic en byn nyet
alleyn want die vader is
myt my Want die vader
en die soen synt eyn Dese
dyngē heb ic v geseit op dat
gy vrede in my hebt toe we
tē dat v nakē sulle die toe
comēde tribulatiē In die wrlt
suldy hebbē persse oft gedrā
ge dat is vā dē werltlicken
myschē die v vnolgē sullen
Mer in my suldy vrede heb
bē dat is mynē troist sal
daer mede gemynget syn
Mer betrouwet want ic heb
die werlt vwonē toe wetē
myt armoedē myt scherp
heit des leuēs en myt oetmoe
dicheit In dese victorie xpi
tegen die werlt betrouwēde
die guede myschē en hem
daer mede wapenēde die
moegē oic lichtelic vwynē
die tribulatiē der werlt Nae
dat ons hē Jhus alle dese
redē gesprackē en geseit had
tot synē discipulē: soe heeft
hy geseit lof gade synē vad
En stonde op en seide tot synē
discipulen

Staet op en laet ons gaē
van hier En dyt seggende
soe sloege hy op indē hemel
syn ogen om toe biddē en
toe begerē van synē hemel
schē vader Ferstē vur hem
seluē daer nae vur sy guede
vryntkens en sy discipulen

Ten eerstē soe spraeck hy tot
synē hemelschē vader en sude
aldus Vader die vre is geco
mē maect claer dynē soen
Op dat dyn soen dy claer
macke: recht of hy seggen
wolde Nv staet aen die tyt
der duysternissē inden welc
kē dat warachtichlic dat ge
loue onder die duysternisse
in myure passiē en lyden
bedect sal werdē Mack claer
dynē soen doer sonderlynge
teikenē in die vre des lydēs
Oft mact claer dynē soē doer
die glorie der opvrysinge
op dat dyn naem bekent
en geert werde aū al die
werlt Den wilcke doer my
en die myne alleyn sal gea
pentbaert werdē der werlt
Ick begeer van dy vader
spreect hy vort dattu geues
my die macht Dat ic geuē
mach alle dē goenē die my
syn dat ewige leuē Die myns

Wat is dat ewige leuē en
waer in is dat ewige leuē
gelegen Scriptura Dat
saltu vort horen wttē waer
dē ons Jhū x' moechstu bedē
Aldus beschryft hy dat ewi
ge leuē op dat gy wetē moe
get wat dattet is dat gy
begeert en vwachtet ende
seit Dyt is dat ewige leuē
der myschē Jnd hier in is

gelegē die alre meeste blijt
scop eñ die hoechste salicheit
dat sy bekenē dij lief he eñ
got vader alleÿ waerach
tich got toe wesē Eñ dat sy
oic bekenē dynē eÿnigē soē
dē du in dese werlt hebste
geseynt Ick heb dij claer ge
maet op der eerdē toe wetē
vur dē mÿschē Eñ nu vader
wilt my claer makē by dy
seluē mytter claerheit die
ic hadde eer die werlt was
Die mÿsche ¶ Is dat ewige
leuē gelegē in deser beken
nissē Woe sal ic dijt v̄staen
eñ bekēnē wy oic nu nyet
in desen leuē toe wesē eynē
got Eñ die in der hellē besta
tē syn die bekēnē oic dat sel
ue woe ~~v̄stae~~ sal ic dijt v̄staē
Scriptura ¶ Die vrucht
des ewigē leuēs is in twē
dyngē eñ trachtē d' zielē ge
leggē in v̄stantlicheit toe
wilcker behoert die kēnisse
der waerheit eñ des alrē
hoechstē wesens Eñ in den
wille tottē wilckē behoert
die begrijpinge des guets
myt een volcomē ruste eñ
vrede sonder enich ander
dynck meer toe begeerē
Die goen die in der besit
tinge des ewigē leuens
syn die sullē volcomelickē
kēnisse hebbē vā got: nyet
doer dē geloeue Mer myt
beschouwē nyet doer figuerē
eñ exempelē als in eynē spij
gel Mer van aensicht tot aen
sicht Jnd alsoe al oerē wille
daer toe voegē eñ rustē sullē
~~want in~~ dat sy buytē got an
ders nyet begeerē en sullen
Want in dat alre ouste guet
die ruste is vā alle guede
¶ Als Jhūs vur syn v̄claerin
ge gebedē hadde soe heeft hij
syn gebet ~~die~~ vur die mÿschē
gestort tot synē vader eñ sei
de Vader dynē naem heb
ick geapenbaert dē mÿschē
die gij my wter werlt gege
uē hebt toe wettē mÿ disci
pulē Dyne warē sy eñ du
hebste sy mÿ gegeuē eñ sy
hebbē dÿ sermoen gegeuē
gehaldē Nu hebbē sy bekent
dat alle dyngē van dy syn
comēde die du my gegeuē
hebste Want die waerde
die du my gegeue hebste:
die heb ic hem gegeuē Eñ
sy hebbē sy ontfāgē eñ war
achtelickē bekent dat ic vā
dy gecomē byn eñ geloeft
dattu my gesant hebste Ick
biddi vur hem die du my
geffeuē hebste Want sy syn
dyn heilige vader bewaert
sy in dynē name op dat sy
een sy toe wetē by mÿnen
gelickē wi eÿ sÿ by mÿnen
Ick heb sy bewaert toe wetē

die discipulē soe langhe als ic
by hem byn ghewest in dese
werlt eñ nyemāt en is daer
af vlarē van die soen der
vdoemenisse. Op dat die schrift
tē sullē werdē vuolt. Eñ nv
als ic van deser werlt scheyn
dende bī beuel ic sy dy Ick
hebbe hem ghegheuē dyn leer
inghe eñ sermoen ind die wlt
heeft sy ghehact Beschermesy
vnr die wlt vader myn wāt
sy van der werlt nyet en sy
dat is der werlt nyet toe be
hoerende ghelick ic van der
werlt nyet en bī Vuylt sy
yelick makē in der waerhyt
Nyet alleyn en bydde ic vnr
hem meer oic vnr die ghoen
die doer oer woerde ghelo
vē sullē in my op dat sy al
een syn in ons: dat is in
mynē vermeynt Vader ick
wil dat dese ~~syn~~ comē daer
ic syn sal toe wetē in ghlorie
eñ blytscop myt my eñ myt
vermeynt in der mynē gheli
ke in dy bī Op dat sy myn
claerheit moeghē beschouwē
Dyt eñ meer ander redenē
die toe lanck soldē sy toe vō
tellē heeft Jhūs in een leesse
ghedynckenisse tot synē apos
telē ghesprackē tot salicheit
aller mynscheē Die mysche
¶ Myn herte en can nyet v
saet werdē vā dese ghroete
mynlicheit myns hereē ende
salichmekers vñ Jhū soe en
can ic hē nyet toe vollē ghe
danckē vā alle syn ponsiben
die hy ons ghetoent heeft eñ
geleert eer dat hy wt deser
werlt scheydē wolde Wat
kan ic meer gheseghē myn
ziel eñ lyf moetē dy benedie
lof eñ eere sy dy lief hē nv
eñ mder eewichet Jñ ¶ Gebet
O alre ghuedertierenste Jhū
die vnr die tyt dynre passie
ynnichlic gebedē hebste dynē
vader vnr die ghelouighe eñ
die namaels ghelouē solden
Heer ic bidde dyne ghuedert
tierenheit eñ ontfermhert
icheit vnr hem vnr my eñ
vnr alle die myt my ghebon
dē syn in maechscopē swager
scape ~~sam~~ hāerheit waeldā
dē ghebedē recōmendatiē eft
in eenigher māierē Oft die
in mynre hertē ghesacht syn
eñ ghemeenlic vnr alle gelo
vighe leuende eñ doedē Op
dattu ons leuende ghenes
ghratie in tegenwaerdich
eñ ghloze in tydē toe comen
de Jñ den doedē vleent ont
fermhertichēt eñ eewyge
vruchte ind du vloesser der my
schē toenet oic toe syn oer
salichmaker Ame
¶ Wander passiē ons hē Jhū
xpē toe auerdyncke myt
alle aendachten
¶ Dat C eñ xxvij capittel

Nv is voꝛt toe
tractereⁿ woe ic
ghebⁿdide here
hem ghespoet
heeft tot synre passien die wil
ke hilligher eluck kerstⁿ mȳsche
ghedenckⁿ solde vij werf des
daghes Daer af sent hermā
dus Die daghelucx lerse des
kerstⁿ mȳschⁿ sal syn die ac
dacht der paschⁿ onⁿs heren
ihū ghegheyn dinck eⁿ ontsumkt
alsoe seer des mȳschⁿ hertⁿ
als die passie eⁿ mynschheit
onⁿs behalders dut wille eⁿ
ghestadighe ghedachte Om
dis wilicke weerdelick toe
aūdyncⁿ soe ist noit dat
eⁿ mȳsche hem selueⁿ nersti
likⁿ begheerlick toe eⁿ ghesta
dichlicke tegenwaerdich be
wise aldⁿ dynghⁿ die in der
passiⁿ onⁿs heerⁿ Jhū
ghescheedet syn achter laten
de eⁿ vȳgetende ander wt
wendighe sorchvoldicheidⁿ
ihū des moet mⁿ oit absti
nerⁿ eⁿ sparⁿ van lecherⁿ
spysen eⁿ dranckⁿ vā wael
lusticheidⁿ van ydelre blyt
schop van voel spraakⁿ ihū ende
alle vleeschelickⁿ eⁿ mȳsche
lickⁿ troost Want dyngh
dese dinghⁿ syn al cōtrarie
der passiⁿ onⁿs herⁿ ihū daer
daer om soe dⁿ troost ghetz
vyndⁿ wilt die en mach ghē
anderⁿ troest suckⁿ Doe
ic dan den godlickⁿ troost toe
suckⁿ in medelydⁿ myt synre
heliger passiⁿ eⁿ wonde eⁿ
myt vuyrigher meditatiⁿ
Doer aēmerckyngⁿ der ghrot
hernender mynⁿ die xpⁿs
Jhūs onⁿs behalder tot
onⁿs ghehadt heft helpⁿde hem
syn lydⁿ draghen myt mede
lydⁿ eⁿ myt deuotⁿ herten
ihū willighe begheertⁿ hem
ghesellschop doende in sȳ ernst
toe draghⁿ Wyet alⁿ die symⁿ
tyrenⁿsyⁿs die wilcke myt be
dwanck dat cruce myt Jhū
ghedraghⁿ heeft Want it waer
wael een hart wreet herte
dat myet bewechet en wort
doer dat ghroete lydⁿ eⁿ wt
stortinghe des ōschuldighⁿ bloets
Weer hy sal segghⁿ myt die
eenighe ziel mt boeck vāden
cantikⁿ dat is vandⁿ sanghe
Dettet my heft hi alⁿ een teⁿ
kⁿ op dȳ herte Dat is datu
mynst my dy medelick ghe
lick makende myltⁿ weer
kⁿ Want dat teⁿck doer dȳ
mynlicke begherte ihū als
een teⁿckⁿ op dynⁿ arm dat
is my mynⁿde ind dy ghelick
makende myltⁿ wercken
Want dat teⁿckⁿ druct syn
forme mt ghoen dat ghetey
kent wort Voort O suete
here laet my in ghaⁿ in die
haelⁿ des steens in die won
dⁿ dyns ghebⁿdidⁿ hilghams

Op dat ic mach beschermt
werdē vandē wolf als dē
duuel vander hellē Geuet
my smacke suetticheit eñ
inwendigē blytscop jnd eñ
ontfonckē in den wordē be
spottynge geesselynge cro
nynge wondē crucinge
dyns gebñdidē lichams Eñ
want ontellyck syn gewest
die wondē Jhū soe dat van
synē gebñdidē hoeft totten
voetē geyn gesontheit ge
west en is Men leest datt
gewest is eñ heilige beslatē
vrouwe oft matrone die myt
groeter neerstichert eñ vlyt
bat gade Dat oer mochte
kondich werdē gedaē dat
getael vandē wondē Jhū x'
Oer wart geantwort It
syn gewest vijf m vijf c eñ
xc Ist dattu die eerē wylste
soe saltu dat pr̄ nr̄ myt aue
maria dagelicx xv werf
spreckē in gedynckenisse mȳ
re passiē ~~spreckē~~ Eñ soe sal
tu ten eynde des iaers elic
wonde gegroet hebñ dat
wilcke gebet gade seer behae
lick is Alsoe naemaels ge
apenbaert wart eynē de
voetē mā die wilcke won
dē hij nyet om synē wille
Mer om des sunders wil
le geleden heeft Onder al
le dyngē om gracie toe v̄

v̄werue vā gade soe is son
derlynge profitelick den
mȳschē duc wille toe auer
dynckē dat lydē ons herē
waer wt alle gracie ge
spratē syn sonderlinge ō
vijf dyngē Ten eersten
om toe comē tot kēnissen
der ewiger ō eyndelicker
gotheit Waer is naere
wech dan toe gaen doer
die v̄eēnige der mȳscheit
in wilcker oer v̄borgen
eñ oic geapenbaert heeft
Die gotheit in die tijt der
passiē Doe Jhūs riep vader
waer om heefstu my gelae
tē Eñ vort daer nae ver
duysterdē die sōne mane
eñ steern jnd die eerde b
beefdē Ten anderē wilstu
v̄wynē die sundē: hier is
een v̄olmacte afwassynge
der sundē Want doer die
fonteyne des lydens xp̄i
Jhū soe werdē wtgedae
alle besmettinge der sundē
Ten derdē wilstu afleggē
dat vegeuir soe werdet dy
hier mede af genamē wāt
soe groet is den schat der
passiē ons lieuē hē myt syn
werdige persoē Eñ myt sȳ
groete liefde eñ droefheit
oft pynlicheit: dat eñ myn
sche die myt mede lydē aū
dynckende syn vegeuir ~~dat~~

daer mede af leggen mach
in corter tyt Al hadde hy
daer dusent iaer in ver
dient toe syn ¶ Ten vierdē
male wilt gy outgaen die
pyne der hellē soe keert di
tottē lydē xp̄i Want daer
doer is die duuel v̄wōnē
eñ die helle gedeilt ¶ Ten
vystē wilstu v̄crygē die vrou
de des ewigē leuens In
dat lydē xp̄i soe ist toe vy
dē Want daer doer is ge
apent die poerte des he
melschē paradys alle guet
salicheit eñ rycheit is toe
sueckē int lydē xp̄i Jhn̄ wair
om dat elic kerstē mynsche
altyt dat vur ogē hebben
sal Dat wilicke bitter hart
eñ wreet is gewest in hem
seluē Meer salich eñ blyde
vur die goen die daer doer
v̄loist syn Alst nae beter v̄
claert sal werdē int v̄uolcht
der bittere passiē ons salich
meckers ¶ Gebet
O alre suetste hē Jhn̄ x' ick
bidde v in stortet in my ar
me sunder die mēinchuoldic
heit dynre mynē Dat ic nyet
eertsches of vleischelics en
begeer Mer dy alley̅ myne
banē alle dyngē soe dat my̅
ziel geheelic weder v̄troest
toe syne dan alley̅ in dy̅ my̅
alre suetste hē got schryt myt
dynē vynger in die tafel my̅
Alre

hertē die memorie vā alle dattu
vur my geledē hebste op dat
ic yt altyt vur ogen hebbe Eñ
dat my suet sy nyet alley̅ dat
toe dynckē Mer ist dattet noet
is oic toe dragē nae mynē v̄
moegē Jnd nyet alley̅ dy toe
dienē wt alle my̅ crachtē Mer
oic om dynē wille gepy̅nicht
toe werdē myt voel schemtē
oft sekerlick gedoit toe werdē
myt leeliker doet om di daer
in gelick toe werdē Amē
¶ Van dat eerste completoriū
int wilck die maniere staet
woe onse hē Jhus in dat hoef
kē gynck myt synē discipulē
eñ aldaer aen bedē synē he
melschē vad' Dat. Cen̄ xlviij cā
Eñ als die suete Jhus
syn sermoē gedaē
hadde: Doe was
hy haestende tot synre passiē
eñ doit wael wetende dat
die v̄rader Judas bereit was
ō hem toe leuerē R
Soe seide hy tot synē disci
pulē Laet ons vā hier gaen
Jnd sy gyngē myt hē aū een
loepende water comēde wttē
geberchte genaent dē beeck
Cedron Eñ dyt was aen die
een syde des berchs vā Oliue
tē Jnd daer stonde een hoefkē
daer die gebūdide here duc
wille des auētz plach toe gaē
als hy sonderlyngē myt synē
discipulē sprecke wolde Dyt

wiste iudas oft hy v̄moedent
wael dat Jhus al daer noch
gaen solde Die mȳsche
¶ Waer om gynck hy meer in
desen hof dan in een ander
plaetse Scriptura ¶ Adam
onse eerste vader hadde dat
ewige guet v̄boert indē hoff
vandē eertschē paradise by
houdiē Eñ ongehorsamheit
Die soen gatz wolde daer om
synē vader onderdanich syn
eñ syn passie myt ontmoet ī
een hof begynē Dese hoef stou
de in die weyde daer die bestē
van den tempel tot sacrificie
geoffert geweydet werden
Eñ dyt ōnosel lam gatz dat
vur onsē allē geoffert wolde
wesē: Wolde als die oūstē offer
hande mede in dese weide ge
vangē wesen om totter offer
hande des doitz vur ons ge
bracht toe werdē Eñ als die
goede hē myt synē discipulen
ge in desē hof gecomē was soe
heeft hy synē discipulē geseit
int in comē vandē hof blyft
hier sittē eñ bidt op dat gy
nyet en valt in becoringen
Die mȳsche ¶ In wat becor
ingē Scriptura ¶ Nā ge
offert werdē in hē soe hi hē
luydē geseit hadde Eñ soe
nam Jhus drie van synen
discipulē myt hem als Peter
iacob eñ Johan want hi de
meiste v̄carē had ind meer
dan die anderē syn heymelich
plach toe toenē Eñ in een teickē
vā den soe hadde hy dese drie
by hem gehadt in syn trāffy
guracie Eñ als dese myt hem
gyngē soe sagē sy hē seer be
last eñ beswaert myt droef
heit eñ myt auxtē ind hi seide
als doe Myn ziel is bedroeft
ter doit toe Die mȳsche ¶ Waer
om seide hy dat eñ waer om
was hy bedroeft want hy
doch wilichlic lydē wolde
Scriptura ¶ Eerstē om dat
mē bekenē solde dat hy eȳ
volcomē mȳsche was want
alle creatuerē beauxtē tegen
den doit eñ dat hy vur sach
dat hem soe groete passie ne
nakende was die wylck hy
om voel mȳschē toe v̄geefs sol
de lydē eñ daer om v̄staet my
wael Hy seide ic byn bedroeft
ter doet oft dat ic sterue sal
hy was oic bedroeft om dat
syn discipulē hem ontuallen
soldē eñ oic om die v̄hartheit
eñ v̄domenisse van den ioden
eñ iudas Die mȳsche ¶ Die
heilige martelerē woe syn
sy dan soe duc wile soe vroe
lickē ter doit gegaē Scriptu
¶ Got die heeft synē ~~vryndē~~
vryndē eñ martelarē tot dē
stondē myt alsulcker suetich
van synen heiligē geest v̄trost
vā bynē eñ v̄licht Doe dat
sy dat wtwendige lydē lichte
¶ lickē

draghē mochtē vvachtende dat
ewighe loē aer Ihūs die ghaf
soen vp op dit pas blyne ghā
de in synre puerlick mynsche
lichēt sonder dese snede troc
ste toe ghebbē Hī hy en was
geen loen vvachtende van
nyemant: Jnd en hadde hy
myet puerlic als een mynsche
in desen laste eñ passiē gheble
nē soe en hadde hy als ghot
alleyn myet moeghē lydē Hī
aldus benēde stande is hy vā
synē discipulē ghehaē hadt
alsoe verre als mē myt eyne
steen solde werpē Hī daer
is hy opter eerdē ghevallen
Jnd badt ghade synē vader
oft wesē mochte eñ moeghe
lick waer dat tot der vrē
syn hem afghenamē passie
af ghenamē worde Hī myts
den eñē wael die ewighē
doet vvonē worde Jnd dat
mȳschelicke ghesleght vlonst
Hī dat ewighe lenē op ghela
kē wort seghghēde Nochtāb
myet hē vader als it wyl
oft bydde mer als du willes
dyne wile eñ myet die my
mot gheschien Hī als hy
badt Ihūs drie werffē ne
der vallende ter eerden
eñ weder op staende eñ
tornēde tot synē discipulē
als alsoe hier nae sal
vēlaert sal worden werdē
Dier hier werdē wy geleert
wye wy biddē sullē eñ woe
vānelick ey ghebet is schuldich
toe gheschien Die nārsche
Jck bidde dy wilt my daer ey
wenich af seghghē op dat it we
tē mach woe eñ wat it ghade
biddē sal Scriptura Dich
allen ȳmelic biddē wilst soe
astrecke dy van allē wtwen
dighē dynghē Hī ghanck inven
dich in dy selue eñ stuert dy
meninghe op waerts tot gha
de Een andere weest alt
dan in dy selue ootmoedich
eñ begheerte alley ootmoede
lic ootmoedighe sake oft dynghē
Vvant got en mach myet hoz
rē dat ghoen dat draghet oft
strect tot hoēdiē ghot die ver
stroyt alle dat ghoen dat ho
ueerdich is oft dat tot hoeñ
die strecke mach wttē ghront
synre ghotlicker meninghē
Een derde dyn ghebet sal ȳ
mich wesē eñ deuoet myt
ghansser mēninghe Oftu by
eenigher werltelicker fanta
sie wt dyn ghebet ghebzaght
wordes: beghōne weder aen
Hī vōsterck dy selue vā dyne
eñ bydt voel vnuerrichter Een
merdē dat ghebet sal ghesche
dich wesen myet vā die een
sake vallēde op die ander
aer op een blyende ghelic
ker wyse als die ghedertierē
hē Ihūs xp^us dede die welcke

gehelic op een sake biddende
¶ Ten vijftē ten sal nyet we
sen myt voel waerdē mer
myt eȳ vaste begeerte Want
die begertē dat synt die wor
de der zielē ¶ Ten vj sal dat
gebet wesen van dat goen
dat tot dynre salicheit is diē
nede Die mȳsche ¶ Verhort
god oic dat gebet der sūderē
Scriptura ¶ Hy v̄hoert
den sunder als hy gestadich
lic wt mȳnē yet bidt dat hē
salich is eñ dat wt sȳ grote
ontfermhertichᵗ gades banē
alle syn werckē gaet soe ist
ons noet eñ oerbaerlic om
dat goen dat salich is syn
groete groudeloese ontfer
hertichеit toe aen roepen
Want hy wilt ons v̄horen
want hy die ewige waerhᵗ
is heeft geseit Bidt eñ gy
sult onfangē Snecket eñ
gy sult ~~ontfangē~~ vyndē
Clopt toe wetē myt inwē ge
bede eñ v sal op gedaen
werdē toe wetē die dore der
genadē eñ ontfermhertichᵗ
¶ Hort soe heeft die snete here
Jhus gebedē synē hemelschē
vader myt sulcker heiter
begertē eñ vuyrricheit aū
dynckende Eñ vur siende
alle die smadelicheit eñ alle
die pyne die pyne die hy
lyden solde Soe dat hy ge
wordē is als eȳ mȳsche die
die in syn wtterst is In dyt
biddē eñ aūdynckende soe
vacht die anxt tegē die mȳ
ne Die doit tegē dat leuen
myt aldusdaingē laste dat
die troister alder werlt st
staende in syn puerlike
mȳschelicheit sonder eenigē
troist ~~tot~~ van synre gotlic
heit: swetende water eñ
bloit soe voel eñ seer Dat
die selue sweit liep vā synē
gebūdide ansicht eñ lichā
tot op die eerde Die mȳsch
¶ Die meessterē der natuerē
eñ philosophē seggē dat
een mȳsche gemeenlickē
groetē anxte hebbende en
solde geyn bloit moegen
sweetē Want anxt oft vrese
v̄calt eñ stremt dat bloit
woe soe quamt dan dat die
gebūdide Jhus bloit swet
ten Scriptura ¶ Die mȳ
ne was soe grote van on
sen hē Jhu in dyt bidden
want woe hy naerder sȳ
doit quam woe syn myne
tottē mynschē meer onstat
dat syn vuyrrige ~~be~~ mȳ
syn bloit warm eñ ver
~~hytt~~ heitē Eñ daer om sȳ
grote vuyrrige begerte
om dē mȳschē toe v̄loessē
myt synē groetē anxten
des doets aū eȳ comē de
oft toe eyn mael werckē
de Soe ist dat onse here

Jhus swettē water eñ bloit
want sy myne was soe groet
eñ soe bernēde tot onser salic
heit en had dat nyet gewest
Geyn nagelē oft bandē en
haddē hem aen dē cruce mo
gē haldē Noch alle die wilt
en hadde hē ter doit nyet
moegē brengē Eñ nyet en
was Jhus aldus bedroeft
wt vresē der doit die nakē
de was Mer oic want hy
vur sach eñ wistē dat sy groe
te lydē wondē eñ bitter doit
aen soe voel sundige eñ vhar
de myschē vlaerē solde syn
eñ toe vgeues Oic soe nam
hy dese droefheit aen op dat
hy onse droefheide in hē selnē
solde vwynē Gelic hy onsen
doit myt synre doit vwōnē
heeft: Jnd gelick hy temptaciē
eñ lydē ontfangē heft Op
dat hy ons van temptaciē
eñ lyden vloessē solde O deuo
te ziel aūdynct hier wat in
wendige sware laste hier ge
west is: Daer alleȳ dat aū
dynckē der pynē des doets
uwē mynre eñ brudegom
bloedige droppelē heeft doē
sweetē Ontfanget dese drope
lē inwendelickē in v herte
eñ besprynget hier mede
v quade waellust eñ vleische
licke begeertē Eñ als Jhus
in desē swarē lydē was soe
dacht hy in hem selnē Vad
gy wilt dat ic sterne vur dē
myschē Eñ v en wil ic nyet
ongehorsam wesē Myn mod
begeert myn leuē die engelē
hier bauē roepē om vmeer
dernisse vā oere geselschapē
myn vriendekens op der eerdē
begerē myn by wesē wat sal
ic doen Eñ dyt aldus aūdync
kende in desē groetē last soe
heeft hem een engel geapen
baert sienlick in eȳ form vā
eynē myschē Die mysche
Waer om is dat geschiet
Scriptura Om dat toe
der vrē die myschelicheit alleȳ
in laste stonde Eñ die engel
sprack tot Jhm troestelicke
waerde als dat syn lydē schier
eñdē solde Meer die vrucht
daer af solde eewich syn toe
wettē die vloessynge des my
schelickē geslechtes Eñ die hē
Jhus aldus vandē engel ge
troist wesende is op gestaen
wt synē gebede: Jnd is tot synē
discipulē gegaen Gelick een
belast vrynt tottē anderen
haepende vlichtenisse eñ troist
toe crygē Eñ als hy by hē lui
dē quam soe vant hy sy sla
pende: Jnd hy dat siende seide
hy tot scē Peter Symō slaep
stu en hebstu nyet eȳ vre myt
my moegē wakē recht of hy
seggē wolde Waer is dy ond

dancheit ic heb dy beuolē toe
waeck eñ toe bedde woe en
doetstu deb myet On hebste
dy hoyste vñmetē alb myt my
toe sterue of gheuangē toe
ghē dyt is voel beter toe doē
Alstu my m myñ ghezie saytes
m dē tydē alb ic my vñscheen
eñ transfigureerde doen wil
stu daer by blyuē m die vrou
de eñ begreerdes al daer drie
tabernaculē ghemaect toe heb
ben mer my alb ic belast eñ
bedwest byn en moetes du
myet eñ vre myt my wacke
Die myñsche ¶ Ey laten alb
den myñschē wael staet soe
heest hy voel vrynde: mer we
nich m der noit Scriptura
¶ Jt is waer myet toe myñ die
ghuede hē heest oere luyde crūt
heit nengesien onb exempel
gegheuē dat wy onb vrynde
myet lichtechē añstellē en
sullē Eñ heest hy synē discipu
lē sachtmoedelikē toe gesp
sprackē segghende wat slapt
dy waert eñ bidt Op dat
ghy myet in becoringē est tep
tatiē en valt: die gheest eñ
wylle is bereit mer dat vleis
is cranc Eñ myttē sprackē
is hy weder gekeert tot synē
gebedde eñ heest gheseit Wad
en mach desen kelck dat is
dese bitter prue eñ bitteren
doit myet vñ my gheen tē sy
sake dat ic en dryncke soe my
moet dyn wille gheschien Eñ
soe is hy weder tot synē disca
pulē gekeert ind hy vant sy
dat oer oghē vrau vake ende
slaepe beswaert waren Alsoe
dat sy in tusschē slaepē ende
waken waren eñ saē myet we
tende wat oer meester hem
seide Die myñsche ¶ Woe m
mochtē sy aldus seer slaper
ich wesen daer sy oerē heren
eñ meester aldus belast eñ
bedruyct sagē Scriptura
¶ Noel sakē quamē nū een hē
allē eñ elckē bysonder slaep
eñ waeck makende sy hadē
alle dach myt oerē meester
onledich gheweest: gheleck die
ghoen die tot een groete reyse
onledich mackē Jt was lact
m dē auent mael eñ sy waren
bedruct eñ beswaert Die
myñsche ¶ Woer en berispe
dese Jhūs myet vñ oerē vake
alb hy ten anderē mael tot
hem luydē quam gheluck hy
m die eerste reyse dede Scrip
¶ Die wise meester dede dat
om exempel toe gheuē dē toe
comende prelatē symre kerckē
dat m dat ghoen dat naechte
lic gheym doetsunde est tegen
got myet en is daer en sullē
sy altyt dē luydē myet m be
ryspē Die eerstē slaep was
natuerlickē oit by oere luyde

schulde ℔n̄ die ander wat-
natuerlicke: daer om seide
die wise meyster ℣laept en
rust mw ynd myttē is die ont
moedighe hē Jhūs tot syne
ghebede ghekeert en̄ heeft ghe
lickē hy vur ghedaen hadde
dat selue weder ghebedē ℔n̄
aldus badt hy tē drie malē
om' deb willē dat hy die my
schē van driē tydē vloessen
wolde: alb vā dat vurledē:
dat tegenwaerdich: toe com
mēde ℣Moralizane
Wt desen wandē artikel
der wtmeinēder droefnichedē
ons suetē herē Jhū alb vur
siender alle syn toe comēde
lydē soe hebbē wy schone en̄
saligē leermyge Erstē dat
wy tē exempel vā onsē heuē
herē leerē sullē die vreese drof
heidē en̄ ander passiē m ons
opryssende myttē breydel v̄
redelicheit toe bedwyngē op
dat sy totter zielē wet en tō
mē ner dat sy mt nederste
deel der zielē onder dat ghe
boet deb willē bedwongen
werdē ℣Ten anderē dat wy
tē exempel vā Jhū wet en
sullē myshapē al ist dat ons
eenwillē quelt droefheit vre
se oft cleymoedicheit niden
dynst ghatz oft werckē ghatz
℣Ten derdē dat wy by Jhūs
exempelē leerē sullē ōb droef
heit en̄ turbatiē tot ghode
stuerē myt ouse ghebede ghelick
hy dede ℣Ten vierdē alb wy
biddē willē dat wy ons dan
af keerē sullē van dē ghenuchte
der mynschē sueckende een
heymelicke stede alb Jhūs de
deden heeft ℣Ten vyftē al ist
soe dat wy van allē onsen
droefheidē tribulatiē pynē
tegēheidē oft suetē biddē om v̄
lost toe syne alsoe Jhūs dede dat
wy nochtans altryt onse ghebet
dat beuelē sullē dē wille ℔nde
dat wy alsoe mt herte xp̄i leg
ghen biddēde dat hy sō m die
v̄eenighe symre heiligher passiē
volmake en̄ die offere ghode
den vader toe synē loue en̄
ghloriē ℣Noert meer mt aū
dyngē van desē artikel soe
sal die myschē studerē hē selue
toe bedroeffen myt suchtē en̄
weenē medelydē hebbē myt
Jhū m symre droefheit en̄ ban
ghicheit die hy om onsē wille
heeft aengenamē ℔n̄ ō die
myschē m eenighe turbatie
oft tegenheit soe sal hy die v̄
eenighē myttē droefheidē en̄
tegenheidē xp̄i Op dat sy myt
dē v̄suetē m lydsaemheidē
℣Tot denoter aendacht vā desē
artikel der droefheit Jhū en̄
bloedighē sweb soe v̄weert ons
Anselm' segghende O myschē loept
toe en̄ lecket dat ghemul symre
voetē ℔n̄ wilt wet slaepē myt
peter op dattu wet tē v̄dienste

toe hoze Cn hebstu nyet een
vze moegē waken myt my
O mȳsche aemerck vort woe
die suete hē sȳ gebūdde aen
sicht proeget Oste hdyt dat
waschet m dat waterken Cedzō
snd bedenckt woe groet dat
als doe was die bangticheit
symre zielē Daer af dat gc
tuydnisse geuē die bloedygc
dzopelē neder loepēde op ter
eerdē Cn soe hebt medelyden
myt hem want sonder gtocke
wt nemēde pyne en mochte
dat nyet geschien Cn wt dese
blyket woe groet dat was die
bitterheit symre passiē daer
af dat alleȳ die aendacht sȳ
natuere alsoe vnderde dat
hy myt bangticheit bedwon
gē wort blout toe swete Gebet
Here Jhū x' die m dē stryde
der doot blout gesweet hebste
Geest ny mde arbeide deser
pelgrimagē myt dy toe swe
tē Op dat ic nyet en vdozre
m lediger rustē mer dat ic ī
dē sweet mynre ansichts ge
uoet werde vā dī leuende broot
Cn die balsem dynre bloedygē
swoets my moet my sterckte
geneesen eñ dē hemelschē hane
stede vtoenē Cn die gehengst
hebbeb by dē tuysse vā judas
dy gelenert toe werdē m die
handē der boeser mȳschē Cn
gebondē geleit toe werdē tot
Annas eñ ons afgedaē hebste
die bandē der ewigher doot en
gehenct ny myet gelenert
toe werdē m die hande der
wzeeder eñ breetliet die bā
dē mynre gnader cōsiencie
Op dat ic sekerlick mytten
appete Du hebste gebraken
myn handē dy sal ic offerē
een offer hande deb laues Amē
Woe Judas quam mytte
scarē vandē volck snd woe
hy Jhm leuerdē eñ woe Jhus
gevangē wart toe mytten
tyt Dat C eñ xlix capittel
Ab judas vā Jhus
wttē auēt mael
geschiedē was soe
gyuck hy tottē prynce vādē
iodē Cn sende hem luydē dat
nyt tyt was dat sy hem een
deel van volck mede geuen
soldē snd hy solde hem luydē
uydē Jhm leuē
Die iodē warē deb berde
eñ jt dochte hē die vze eñ tyt
bequaē toe wesē Wanttet
gemēn volck toe rustē wesē
solde snd sy hebbē sterck ge
mact Cn vsacmt die vā oere
partē eñ opsact warē snd
hebbē Judas eenē hoep vā
volck mede gegeuē Op dat
hy tegē die ander discipulē
sterck genoech wesē solde Cn
oit of yemāt hē luydē toe b
baete quame dat sy die weder
staen solde moegē Aldus soe
ib een groet scaer vā gewa

penden luydē myt iudas ge
comē Eñ iudas heeft hem
luydē een teickē gegeuē seg
gende Siet wael toe daer
is een die Jhus seer gelick
is jud dat was iacob die
mynre die mē daer ō Jhus
broder is noēmēde op dat
gy nyet en dwaelt It is onse
maniere dat soe wāneer wy
by een comē in een teicken
van broederscop soe kussen
wy malcanderē Eñ daer ō
den goenē den ic kusse als
ic by hem comē sal: hy ist tast
hem wael aen eñ haltē eñ
leyttē behuedelic op dat hy
v nyet en ontgae Dese vra
der judas heeft noch voel ge
sellē huydē des dach in voel
plaetsē die myt ander my
schē ettē eñ dryncke Gelick
als iudas myt Jhu synē hē
dat auent mael adt eñ heb
bē vraderye in oer herte
H vharde hertē en merctti
nyet dat ic opsat eñ quade
begeerte van gade nyet en
is Daer om en machsy nyet
anders dan tot quadē eyn
de comē toe wetē als hier
in deser tyt geapenbaert
eñ daer gepynicht toe wer
dē oft hier nae myttē vra
der judas ind hellē toe bar
nē Mort soe willē somyge
seggen soe dat pylatus eynē
groetē hoop gewapēts volcx

onder hē hadde daer hy op
ruste tegē dat op staē oft re
belscop vā den iodē dat die
bisscoppē soe sy van pilatus
eñ dē romeynē dat bysdom
hieldē onder seker pachtē oft
pensie eñ soe sy kēnissē eñ be
rechtinge haddē vā oerē ioet
schē volcke in sakē die oere
wet aen gyngē oft seynden
seggende Dat sy eenē rebellē
onder saet haddē den wilcke
sy nyet en dorstē aen tasten
sonder syn consent eñ hulpe
Eñ dat hy daer om hem luy
dē toe batē wolde sendē eynē
capyteyn myt een deel volcx
gelick hy dede Eñ myt desen
hope is iudas wtgestreken
myt Lanteernē tortsē fackelē
eñ wapenē Jhus die ewige
wysheit die dyt eñ alle dynck
wiste willende dē wille syns
vaders volbrengē Stont op
wt synē gebede eñ gynck
tot synē discipulē seggende
Het is genoch siet die vre is
gecomē dat die soen des my
schē geleuert sal werdē in
die hande der sunders Ende
aldus spreckēde soe quam
die vrader iudas tredende
vur die ander die pryncepael
Eñ dyt is een wonder als
dese ioden aldus toe samen
myt iudas indē hof gewa
pent myt oerē wapenē Lan
teernē eñ tortsen stondē soe

warē sy al v̄bluit soe dat sy
Jhm̄ nyet en condē gesiē noch
bekenē Die mȳsche ¶ Jc solde
alte geern wetē waer om
sy bij nachte quamē om Jhm̄
toe vangē Eñ mytter romey
nē hant eñ dat sy Jhm̄ nyet
en vyngē by dage Scriptu
¶ Jck salt dij seggē dese pryncē
der iodē eñ die goen die myt
oere partye dat lant ond
dē romeynē regeerdē En
warē soe sterck ~~nyet~~ ende
mechtich nyet Als dat sy ba
uē die gemeynt warē ī dyt
stuck Want sy haddē optē
palmdach wael gesien den
roep eñ toe loep vander ge
meyntē die gemeyntelickē
volchdē xp̄us leere Eñ myt
datter voel warē vād macht
van dē lande die oic bi Jhm̄
bleuē Als lazarꝰ nycodemꝰ
Joseph vā aromathiē myt
meer ander heidenē dienende
den romeynē Die by Jhm̄
oic bleuē om syn doechte
licke leuē eñ werckē: eñ ge
sterckt myt syn myraculē
Eñ by sonder myt die ver
wecknige van dē kynde
van centurio die eȳ capi
teyn was van hondert
gewapender mānē was
Eñ daer om soe v̄sagē sy
wael dattet hem nyet toe
raedē en was Jhm̄ by dage
vangē oft v̄gaderinge daer
om toe mackē: Mer sy dach
tē subtilickē kōnē wy hem
sonder beroerte ofte oplope
des volcx gecrigē Eñ die eer
ste gewapent op der stratē
wesen dat gemeen volck en
sal hem als dan nyet dorrē
v̄samelē oft v̄gaderinge ma
ken Eñ in dē wy vā eniger
v̄gaderinge v̄nemē wy sullēt
myt macht benemē Daer
om hebbē sy Jhm̄ aldus in
d̄ nach wyllē vangē

Die guede Jhūs die wael
hadde moegē ruymē
eñ en wech gaē Jck laet staē
dat hy die eerde hadde moe
gē latē scorē eñ dē hoep ge
heel eñ al latē v̄slyndē Als
dathan eñ abyron v̄sluit
werdē heeft nochtās willen
doē blykē dat hy willickē
~~sterue~~ vur ons sterue: wol
de toe vorrē syn gotlicke m
macht toenē Op dat die val
sche iodē geen onscult en sol
den moegē hebē Eñ heeft hē
luydē daer om gevraget seg
gende Wen snecti daer sy ī
teickē dat sy hē nyet en kentē
op antwaerdē Jhm̄ vā na
zarenē Jhūs seide hē weder
Jck bynt Mer die waerden
warē soe crachtich dat sy
luydē als sy dat wart hordē
alle ter eerdē in ō macht
vyelē Die mȳsche ¶ Dyt is

een groet wonder dat iudas
die verrader die hier tegen
waerdich was En by Jhm
stonde dat hijs nyet en beken
dē Scriptura Die nydige
en valsche mysche sy alsoe v
blynt en vhardt oic wat sy v
sien en hoerē sy en vstaē rym
noch redē Mer dyncke altyt
yt recht oft crom oerē opsat
doer toe dryuē en tot oere
meyninge toe comē Domyge
wyllē seggē dat van Jhus
ansicht gynck soe grote claer
heit: soe dat iudas en die myt
hem warē Gelic een die i die
sone syet: syn stymme was oic
soe vuerlickē in oere luyde
ooren dat wt cracht vander
vurscreuē claerheit en d got
licker stymē sy luyde achter
waerts toe rugge vielē O
dwase iodē wat halpe v v wa
penē en stockē en merct gy
nyet oft Jhm wolde dat gi v
sonckē waert en nūmer mer
weder op gestaen en solt hebn
O deuote hertē dynct hier op
woe v brudegom die moegen
de he syn macht laet schyenē
en nochtans dat hy om uwer
salicheit alle syn macht tot
synē vur deele nyet en gebruct
Mer dat hy willichlic hem
vur v laet vangē pynigē en
doedē Als onse he Jhus sy macht
aldus getoent hadde Doe heft
hy hē luydē weder macht ge
genē op toe staen En heeft he
luydē ander werff gevraecht
Wen soecti Daer op sy ant
wordē Jhm van nazarenē
Jhus die gueder tierē he seidē
den iodē weder om Ick heb
v geseit dat ic dat byn ist dat
gy my soect oft toe hebn soe
laet dese toe wetē die hier by
my staen syn discipulē mey
nende van hier vry gaē En
myt dese antwaerde van
Jhu soe hebbē die iodē eerst
macht getregē van gade o
myt Jhu oerē wil toe doen
Die mysche Waer om wol
de onse he Jhus alley gevangē
wesen En dat syn discipulē
vry gelatē soldē werdē Scrip
Min des willē dat hy alleyn
vur ons allē lydē wolde en
dat sy vā hē en vā synē werc
kē die sy van hem gesien en
gehort haddē getuychenisse
genē soldē En daer als die
ongevallige iudas dese worde
van synē meester gehoert
hadde Doe trede hy bet aen
om Jhm synē he toe wyllē
dē iodē wysē Jnd o hē verra
delicken toe kussen
En die gebndide Jhus als
hy hem sach tot hem
comē soe seidē hy Vrynt waer
toe bystu gecomē En die ver
rader quam seggende Mees
ter weest gegruet en heeft
hē myttē waerdē gekusset

myet en heeft hi geseit here
want hi hadde getrauwē eynē
anderē here toe dienē toe we
tē den duuel alsoe vnr geseit
is ¶ Die mysche ¶ Waer om
dan soe sprack hem Jhūs soe
vryntelickē toe eñ noemde hē
vrynt Scriptura ¶ Om deb
willē dat Jhūs hē toe kēnē
geuē wolde dat hi hem noch
bereyt was toe ontfangen
in synre vryntschopē Alsoe vern
hi vā synē sundē hem beterē
wolde keerende tot waerach
tiger penetentiē ¶ Ten anderē
want Jhūs ons daer by ex
empel genē wolde dat wy
onse vyande myt dodydē v
wynē sullē daer wy moegē
Eñ dat wy ontnoedelicken toe
spreckē sullē die goen die ons
begerē toe myspoē Want
dat wile woert myt eñ dochty
telick woert groetē taern
eñ quaet op sact beleet Eñ
als mdas Jhūs aldus gekus
set hadde soe en noemdē
Jhūs hem myet meer vrynt
mer hi seide Juda vradestu
aldus tussende deb mysschē
soen toe wetē by eynē tekē
vā mynē aldus by eynre
hande begeerlicklicheit der
mynē sent Ambrosius soe bersp
visyt hi mdas den vrader
Eñ daer om noemde hi hē
myt synē name dat wilck
meer eyn tekē was eynē
droenigē dat eens taernigen
sent Anthelm Eñ als mdas
aldus synē meester getuyst
hadde eñ geleuert nōch waerē
die ioden myt oerē sonē be
naugē myt anxte eñ den dod
tē Jhūm myet aen traslē Want
die quaet eñ die om quaet
wt syn onsien natuerlickē dat
aensicht vā eerlickē gueden
Waer om die guede Jhūs
sprack hem ander wert eñ
seide Gelick tot eenē mozde
ner soe comdy om my toe vā
gē myt sweerdē eñ stocken
Ick heb myt v dagelicx gewst
leerende mdē tempel eñ hy
en hebt my myet gehaldē ost
v hande in my geslagē oer ist
is my v vre Jnd die macht der
duysterheit Dat is hy eñ v mes
meesterē die vduysterd sōt gnā
de ter ewiger duyster misse waert
sult my macht aū my hebē Eñ
als dat sagē die discipulē die myt
Jhū warē soe seidē sy Here
laet ons dese benedictē eñ myt
symon petrus had een groet
mes Eñ sloech eynē deb onsē
priesterb dienare die vurba
rich was om Jhūm aen toe traste
Jnd meendē mt hoest toe hon
wē oer hi gemystē eñ sloech
hem syn rechte oor af eñ synē
naem was Malch O peter
du bewyst wnel dat dy mont
eñ dyn herte alleymb is ge
west Als du seides Here ic by

bereit mytn toe ſterue̅ oft m
tgeuendzemſſe toe tgue̅ Alſ doe
ſeyde Jhus ſyne̅ diſcipule̅: laet
af en ſlaet myet meer Hu̅ ſey
de vort tot peter ſteect dyn
ſweert oft meb op m ſy ſchee
Alle die dat ſwert neme̅ dat
ſal onrechtelicke̅ die ſulle̅ mytte
ſweerde v̅gue̅ Die kelck des
vonts die my̅ vader my gte
gue̅ heeft wilstu dat ic den
nyet en dryncke Oft hy ſelf
gen wolde meynstu toe keere̅
dat goen dat by der gotlick
ordinatie̅ alſoe geſchiede̅ ſal toe
geſchie̅ Meynstu ſeide Jhus
vort dat ic nyne̅ myet bidde̅
en mach Ind hy ſolde my nu
gue̅ meer dan xij legioen
engele̅ toe wete̅ om my toe
beſchermē tegē die rode̅ Daer
een legioen is vj m vj c en lxvj
Hoe ſulle̅ daer om ſeide Jhs
die ſcriftuere̅ vuolt werden
vanttet aldus geſchien moet
Die myſche Ic̅ mach een
myſche hem dan myt wape̅
myt v̅were̅ Scriptura Ja
m dent he̅ va̅ noede̅ ſy ayer
ten was peter va̅ genen noe
de̅ Avant Jhus die gratz soen
was by ſynre gotlicheit mach
tich ſyn wande̅ toe v̅wyne̅
en alle dynck toe gebieden
nae ſyne̅ wille dat wilcke
hy wael bewyſde̅ mde̅ val
len van de̅ rode̅ Hu̅ soe bewy
de hyt myt den dat ooze va̅
malch⁹ die af geſlage̅ was wo
der ſtelde en̅ genas hem ter ſtōt
vander quetſuyge Die myſche
Dyt was een groet teike̅ het
was wonder dat ſy luyde̅ hier
aen myet en bekeerde̅ Hu̅ it is
meere wonder waer om dat
Jhus dyt dede Scriptura
Jhus die gratz soen dede dyt tei
ken om twe ſake̅ wille Die
eerſte was om dat hy mytte̅
wercke̅ bewyſe̅ wolde dat goe̅
dat hy toe voze̅ geleert had
toe wete̅: dat wy ouse viande̅
gnet ſulle̅ doe̅ en̅ gue̅ gude
die wrake Die ander ſake
is dat Jhus bewyſe̅ wolde en̅
doe̅ ſchijene̅ dat die gotlick m
macht altyt m hem was Hu̅
dat hy gotlicke wercke̅ doen
mocht alſ hy wolde Hu̅ alſ
dyt gedaen ſoe syn die diena
re̅ vande̅ rode̅ aengetreden
en̅ hebbe̅ Jhm aengetaeſt
genaegē en̅ gebonde̅ Dō my
gte ſeggē dat hy gebonden
wart mytte̅ handē op te rug
ſoe wreedelicke̅ en̅ ſtrangelic
ke̅ datter gebn̅den bloit wt
ſyne̅ nagele̅ gynck Hu̅ datter
ontſtich en̅ v̅weerniſſe die ſy
luyde̅ hadde̅ gehadt: v̅keerde̅
altoe ſame̅ m v̅woetheit Al
ſoe dat ſy alſ v̅woede luyde̅
ſtete̅ wozpe̅ ſloegē en̅ toegē
de̅ ontmoedigē here̅ dat wil
ze al ō̅gewoentelicke̅ was
aen alle̅ genaegē toe geſchien

Eñ dat sende die discipulē soe
syn sy alle ghevlonwē eñ hebb
alsoe van anxtē oerē meester
ghelatē Eñ als die iodē saghē
dat syn discipulē vluchtich
warē: soe is dater sēt Johan
alleyn aen ghetuest ghewest
Eñ soe hy rab van hyue was
eñ alleyn een cleyt in manier
van eynē mantel añ sy hem
de om hē ghslaghē had Doe
wart hy by dē mantel ghegre
pē eñ hy liet dē mantel ghen
eñ ontspraut Eñ die ghoen die
dē mantel oft cleet haldende
was als hy dē iongelyn ont
sprongē sach liet hy dat cleet
uit vallē eñ soe en wart op
sēt Jan nyet meer ghedacht wāt
sy añ Jhim seer becōmert wa
rē Eñ soe nam hy syn cleet
weder om hem eñ is weder
onderdē hoop vā dē ghewapē
dē ghetromē eñ is alsoe nae ghe
noecht ¶ Exzaluzarie
Noel salutger leermuge heb
bē wy hier toe nemē ¶ Erstē
in die ōtrouwe eñ valsheit
vā iudas soe sullē wy ter con
trarien hem nyet nae noecht
ayer onb wachtē eñ hyede
dat wy xpm nyet en vrādē
want Dzigenes seit dat alle
die ghoē die die waerheit vra
dē hē veynsende die waerheit
toe mynē die ghebruckē een
teckē vā kussē Eñ sonderlȳ
ghe soe groet die mȳsche onse
hene herē eñ leuert hē myt
eynē kussē Als hy myt dat
sundē groet ten heilughē sacra
mēte ¶ Ten anderē dat wy
leerē sullē lydsamecheit toe
vdragē die bedruechlucheit
van quadē mȳschē Gelucke
xpus lydsamecheit vdragen
heeft die valsheit synb dis
pels ¶ Ten derdē dat wy onse
mandē die onb quaet doē
nyet en sullē haetē: mer dat
wise myt mynlicker affec
tie sullē berysp ¶ nt aūdyche
van desen valschen cussē van
iudas soe sal die mȳsche ter
cōtrarē kussē die voetē ont
henē hē) nent truste ghesla
myt mȳlicker begeertē eñ
myt deuotie hē selue deb on
werdich rekenē Oft ist dat
hy vur hē ghen crucifix en
heeft soe sal hy m der ghelt
kemsse die eerde kussē ¶ tā
nt wen dat Jhūs myt iudas
kussē aldus ghelouert synde
vandē iodē ghevāghē eñ ghebon
dē wort soe werdē ont ghetrec
ket salutge leermuge Eerstens
want Jhūs heeft wyllē ghebō
dē syn op dat hy die banden
ons er sundē ontbyndē soldē
Daer om sullē wy hem daer
af dancbaer syn Jnd vhuedē
dat wy hē met weder myt
onsē sundē en byndē Dat wilt
he ghesciet alsoe dat wilē alb
wy dortluckē sundighē Die auō

leeringe is wāt xp̄us heeft
wyllē gebondē syn Op dat
hy ons byndē solde mytten
bande der mynē Daer om
sullē wy arbeydē ons myt
sulcker mynē alsoe stercke
lick toe byndē dat wy nyet
lichtelick van hē en moegē
gescheydē werdē Want die
caritate oft myne is een bāt
by dē wilckē die ziel aen got
gebondē wort ¶ Die derde
leeringe is dat wy alle onse
leuē byndē sullē: Ind onse ton
ge myttē bandē der gebaedē
gatz Op dat sy nyet en ver
slappē tot eingē dyngē die
contrarie syn dē gebaeden
gatz oft synē heiligē wille
¶ Die vierde leeringe is dat
wy aen onsē euē naesten
gebondē sullē syn mytten
bandē der onderlynger mȳ
nē Doe dat wy alle die gratie
die wy vā gade ontfangē
hebȳ hem luydē mede deilē
sullē Gelick sc̄e pauwels alle
geloeinge mȳschē mytte bā
dē aen hem gebondē hielt
¶ Itē wt dē dat die discipulē
vā Jhn̄ geulouwē sȳ soe wer
dē oic getrecket twe salige
leeringe ¶ Ferstē dat wy
ons wachtē sullē dat wy mī
meermer van gade en vlie
Want die goen vliet van
die myt vreesen der mȳschē
oft myt des duuels tempta
tie oft anders myt eeniger
passiē oft quade begertē
achter laeten die waerheit
oft rechtuerdicheit Want xp̄s
is die waerheit eñ rechtuer
dicheit Eñ gemeenlickē by
allē sundē soe vliet die mȳschē
van gade Die ander leerin
ge is al ist soe dat som wilē
die geynē die onse vriende
schynē ons latē indē tyden
der noit oft tegenheit oft te
gentheit dat wy dat gelick
moedichlic dragē sullē Gelic
xp̄us gedaē heeft doe hy ge
laetē wart vā synē discipulē

¶ Meditatie eñ aendachtich

O mȳsche aē merct nu
neerstelickē eñ siet woe Jhs
gebñdidet hem laet vangē
eñ byndē Eñ leidē ter doit
wart: als of hy een quaet
dadich mȳsche waer Eñ of
hy al ōmechtich ware ō hē
seluē toe bescuddē Ind woe
wredelickē dat die iodē hē
bondē trecktē eñ sloegē sȳ
gebñdide hande op synen
rugge gebondē synde Eñ
myt eynre kettē om synē
hals gedaē synde: soe die sō
mygē scryuē eñ myt onge
dectē hoeft gaende als een
ōnosel lam onder grypende
wolue Hier is oic toe ~~wetē~~
aūdynckē wat syn lieue
discipulē haddē doe sy van
oer lieuē meester scheyden

moeste Och woe droefflick een woe mystroostlick waren sy suchtende een screvende soe dat sy seggen mochten O gnede meester O suete vader ende hee woe worden wy aldus van dy geschenden een waer sullen wy nv gnaen Och wat droefheiden mochten oer herten doer gaen als sy saghen oeren alren hesten meest een hee Als een myssadich mynsche ter doot geleit wer

¶ Op dyt artikel is toe weten dat onse heue hee Jhus gheboren dyt in synre heilicher passien vij werf is geleit is gheweest een heeft vij droeue processien gheghaen ¶ Erstens is hy geleit gaen vaen den berch vaen Oliuete daer hy eerst ghenaemt was tot Annas huyse ¶ Ten anderen van Annas tot Cayphas ¶ Ten derden van Cayphas tot Pilatus ¶ Ten vierden vaen pilatus tot herodes ¶ Ten vyfsten van Herodes weder tot pilatus ¶ Ten vij soe leiden pilatus tottet volck gheweselt een geeront synde mynt doernen Een myt eynen cleyde gecleede synde ¶ Ten vij soe wart Jhus geleit myttet cruce ghesaedt tottet berch vaen Calnarie daer hy getruyst wart In gedynckenisse van desen vij druckelicke processien soe

plegen veel gheneder mynschen Op den dach een oit op enige ren vyer daghen myt naer toe v soecken vij kercken aen dynken de wat ons heue hee Jhus in elicke processie gheleden heeft dat wilck seer salich een vermentlick is

¶ Woe onse heue hee Jhus gheuaen gen tot Annas huys geleit wart een gheschanteert Een woe hy nae syn mylicke aensicht geslagen wart Jnd woe hem sint peter drie werf verlaten

Als Jhus aldus ghenaemt was soe heben sy hem geleit vt desen hof doer dat dal oft valleye vaen Josaphat Een sy daer mede mder stat vaen Jherusalem gecomen Doer die poerte die men noemt die gulde poerte want dese poerte stonde aen een straet daer in dat die bisscoppen priesteren een striben meest woenden Een brachten Jhm al daer gheuaen gen in annas huys die wilcke dat bisscop geweest was in dat naer vnr geleden gelick banen gesent is Een dese Annas was swager vaen cayphas die wilck was toe der tyt bisscop Een soe brachten sy Jhm al daer een myet tot des bysscop huys Om dat dyt huys dat naeste huys was by der poerten Jnd licht dat sterckste oft hee eenigen oploep gecomen

hadde En sce peter volchdē
vast van vern tot in die
plaetse oft hof van dē huys
En als Annas Jhūs sach soe
heeft hy hem gevraget waer
dat syn discipulē waerē En
van synre leeringe recht of
hy seggē wolde Diedy daer
meester wy hebbē ōmers
v eens getregē Gy syet ons
duc ontgaē waer syn v disci
pulē nu die v helpē mochten
Jhūs die guede hē heeft alleyn
geantwaert op dat punt
eñ vrage van synre leerin
ge aldus seggende Ick heb
openbaerlickē der werlt ge
sprackē Ick heb dagelix īdē
tempel eñ synagogē geleert
daer alle die iodē v̄gadert
warē En nit heymelicken
en heb ic nyet gespracken
dat wilcke toe v̄staē is tegēs
die wet: vraget dē goenē die
my leeringe gehoert hebbē
Wat vragestu my siet sy we
tē wat ic geseit heb Die
mysche Waer om soe heeft
die guede Jhūs als hy genā
gē was alsoe strengelicke
geantwort desē machtigē
mā En hy antwordē soe
sachtmoedelickē Judas eñ
synre geselscop als sy hem
vangē woldē Scriptura
Dich alle Jhūs leuē eñ sedē
syn ons een exempel geset
Die ewige wysheit wost wael

al hadde hy hem yt mynlickē
v̄maent hy en solde daer mede
nyet bekeert gewest hebben
Hy en was oic op dat iaer sy
rychter nyet En woe wael dat
hy in iudas deel ons dē wech
van oitmoedicheit getoent had
de Nyet toe my nu heeft hy
ons den wech vā stanttastich
wyllē toenē Jnd oic willē leerē
dat wy dē quaedē eñ ōrecht v̄
digē nyet toe seer ontsiē en sul
lē Gelick dat doē die goē die
wt auxtē eñ vreesē flaetterē
Mer dat wy bereit sullē we
sen eñ volstandich vur die recht
v̄dicheit toe lydē Itē op die
eerste vrage toe wetē vā synē
discipulē soe en antwaerden
Jhūs nyet Want op die tyt
vā hē luydē nyet laeffelicx en
was toe seggē want die een
hadde dy v̄radē En die anderē
warē ontloepē Aldus soe wol
de die guede Jhūs ons exempel
gegēnē: dat soe wāneer ons
van yemant yt gevraget wort
tē waer dat wy gerechtelickē
daer toe gedwongē worden
En wy geyn guede antwaert
geuē en konē dat wy liener
swygē sullē dan liegē En als
Jhūs dese antwaert gegenē
hadde soe stonde daer by
als sōmyge willē seggē dese
Malchus den geuangē eñ
daer gebracht eñ gepresen
teert hadde die Jhūs nochtā

van den slaefe vā synder oorē
tgenesē hadde En myttē dat on
se hre Jhūs dat woert wt tgespra
kē hadde: soe sloech hy Jhm toe
male onverdelic aen syn aen
sicht oft wanre seggende Dat
stu alsoe dē bisscop toe sprecke
Die mȳsche ¶ O valsche man
waer om slaetstu den gonen
die dy gesont gemaect heeft en
vā wen du ter stont soe groter
tecken gesien hebbes Scriptura
¶ Dō myne strynē dat dese malch
was yn daeht daer toe voren
vā dē prynē der lodē gesent
om Jhm toe vraegē oft mē dē
keyser tribuyt gheuē solde En
dat vroukē om oer aēn spel
toe steenē En alsy hy weder
tot synē meesterē nam soe
seidē hy soe voel vam Jhūs
wisheit en dochtechte were
kē Dat sy seidē dat hy vam
Jhūs partie was En daer
om nv alsy hy sach dattet by
dē prynē gheslatē was Jhm
toe doedē: soe wolde hy hem
partyelic tegē Jhm toenen
en myttē wercken bewisē en slach
daer om Jhm soe mydelickē
recht oft hy segghē wolde Niet
tgy wael ic en byn vā synē
luydē myet Aldus dorste die
dwaese malch om synē herē
toe behaegē dē herē der herē
slaen Die macht hadde myt
eenre gedachtē ziel en lichā
toe vōder nē Der gheckē syn
alle die goen die ō verheer
scopē toe behaegē oerē euē
kerstē die hem myet myssdē
en hebbē slaen en vōdriet nē
doen Alsdie ontmoedighe
Jhūs alsus geslagē wa-
soe en vroeet hy myet die
dochde die hy hem gedrē had
m dē dat hy hem syn oore
weder aen gheset had ōb daer
m exempel gegenē dat wy
deb gheue nyemant onse wael
daet vrowytē sullē mer alley
onb loen vā gode daer vā
vrwachtē mer hy seide heb
ic qualickē gesprakē gheest
getuychnisse van dat quaet
Oft hy segghē wilde bewyst
dat en heb ic wel gesprakē
waer om slaetstu my dan
Die mȳsche ¶ Jhūs hadde doch
selue geleert soe wāner ye
mā gheslagē woert aen syn
wangē dat hy die ander wā
ge biedē sal waer ō en boet
Jhūs syn ander wangē myet
mer heeft synē slagter wollē
beryspē dat schynet tegens
sy leermyge Scriptura
Dese en meer leermyge de
xp̄us geleert heeft en staen
alsoe myet absolute en soe
gebondē dat gheen declara
tie ēn soe oft vōclarmyge daer
op en behoert myer xp̄us wol
de daer by leerē dat soe wā
ner nemant geslagē woert
en syn hyd samheit dē gemey
nē

oerbaer ghuet m brengē mach
soe sal hyt hydē eñ oir die and
wangte bydē Jhū anderē myet
Want anderē Oolde soe men
den quade mynschē saecke
greuē oni quaet toe doē Jhū
yt is dat wille noit dat die
quaede myschē gestraeft eñ be
rispt wort tot exempel van
eyn ander Jhū alē Jhus dat
mir seide wort gesprakken
hadde: soe seghdē die sōmyghe
woe wael dattet die ewangel
liste myet en bestrenē Dat
alle die ander prynte der paes
terē eñ screbē riepē wzedelic
alē quade honde seghende
Is dat waer en wilstu myet
ghelaghē wesē meñdy dattu
myet vñent eñ hebste ō ghelaghē
toe syn dunkt dy dattu myet
quaetz ghenoech noch ghedoē
en hebste Du hebste dy gesent
ghatz soen toe wesē: eñ du he
ghes Iosep kenē Ioseph dynē
vader eñ Mariā dyn moder
Got is onsterfelickē Jnd du
biste sterflickē Du seghes dat
tu messias biste die comē sal
m sterckemisse vander wet: eñ
du biste een vñderuer onser
wet Want got ghebiet onis
dē sabeth toe vierē Jnd du gh
neeste die sieckē optē sabeth
Die wet die ghebiedet die an
speelders toe steynē Jnd du
hebste onlanghe gheledē eñ an
speelsters luctē ghuen oft doē

vlossen Die quaetheit dyns le
uē bliet oec m dynē oin ghanc
eñ conuersatiē Want dy cōn
satie is ghewees myt openba
rē sunderē publicanē woekena
rē eñ tollenarē alē myt Zacheo
eñ matheo Sich oir dyn vnt
fanghe eñ wtgheū is een vrad
wij hebbē dy tegens hē getoecht
Du byste oic soe vñmetel dattu
bauē die leermighe vñ moises
eñ van alle pphetē dy pynste
om ander manere van lenē
m dē volcke toe bzynghē aldus
soe hebbē die boese rodē alle die
waerde eñ werckē vñ Jhū
mit quade vñkeert eñ hē voel
smadē eñ confusiē aen ghedac
myt waerdē eñ myt slaghē Jhū
bynē myddel vñ desē soe is
Johānes euangelista die m ksc
annab huys wael bekent was
Want hy vier visch placht toe
bzynghē bynē eñ den hof vñ
desē huys ghetoinē is Jhū alē
peter vur die poerte stonde
soe dede Johānes soe voel myt
ter portbewaersters dat sy
dat sy peterē oit m het ghaen
Jhū soe mit selue hof een ghoet
vuyr ghemaect was soe stondē
die dienarē eñ knechtē der
prynte der rodē die daer v
ghieder waerē hē warmēde
vur die kalē Jhū peter die
ghynck oic naerre om by tē
vuyr toe straē soe wael ō toe
warmē alē ō toe horē eñ toe

sien woe dattet myt synē herē
eñ meester vur gaē solde Eñ
soe sach hē die poertbewaest
oft dienst deerne vā dē huys
eñ seide En bistu nyet een die
naer eñ een discipul van de
sen mā meynde dē gebūdidē
Jhūs eñ en waerstu nyet myt
hē Peter die antwaerdē eñ
seide Ick en kēne dē mā nyet
Ick en weet nyet wattu seg
ges O peter wat doetstu v
saeckes dynē hē dynē meest
die dy gegeuē heeft dē slotel
des ewigē leuens: macht toe
byndē eñ toe ontbyndē Heb
stu anxit vur een wyf die
dochtelickē toe sprect waer
is dy stoltheit nu geblenen
Nu lange geledē hebstu soe
koen gewest dattu slaen dorst
myttē messe Jnd dat in vresē
van dynē lyue Eñ ontsietstu
nu een dienst maget Die
mysche ¶ Waer om soe heeft
die almechtige got peterē
aldus laetē vallē Scriptu
¶ Om syn groet vmetelheit
eñ om dat hy een strenge
man was Eñ waer hy al
dus nyet geuallē hy solde
den sunderē toe strenge ge
weest hebbē Eñ oic dat nye
mant woe voel hy mysdaē
heeft in desperatiē vallen
en sal Eñ op dat wy exemy
pel aen hē nemē sullē als
wy in sundē geuallē sy eñ

beron daer af hebbē woe be
reit dat got is om ons die
mysdaet toe vgeuē Eñ soe is
dyt allē mysche eynē groetē
troist die in sundē geuallē sy
Wort als peter sach eñ vnam
die groet smaetheit die synē
herē eñ meester aen gedaen
wart Soe wart hē grouwelē
eñ ~~war~~ hy wart vnaert dat
wilcke een ander dyenstdeerne
van dē huyse merckende wart
Eñ sy seide tottē goene die by
dē vuyr stondē wisende op scē
peter Sonder twifel dese mā
is eyn vā desen geuangē ge
selscop Eñ peter dat horende
swoer eñ seide dat hy dē mā
Jhūs synē hē eñ meester mey
de nyet en kende Eñ ter stont
soe craeyde die hane Eñ hier
af seggē die sōmygē dat die
eerste vsakynge geschieden
in Annas huys Jnd die ander
in cayphas huys Mer hier
en leit nyet aen het is genoch
dattet gescheit is Eñ als peter
aldus aen gesprackē wart
corts daer nae soe wart tot
hem Ten derde male geseit
dat hy van Jhūs geselscop
was want sy sprack daer
af getuych gaf gemerct dat
hy galileesche sprack hadde
Eñ myttē soe quam daer
een dienaer die neue was vā
Malchus daer banē af geseit
is eñ seide En heb ic dy nyet

ghesiê myt desê miden hof Ihû
peter dê hayt kende began
toe sweerê eñ toe vînaledien
seggende dat hy deb mans
myet en kenden Ihû alb peter
aldus sprack eñ swaer soe
traeyden die hanen ander werf
Ihû Jhûs stonde onder die
lodê hem keerende tot sê pe
ter ĩ ontfermhertichent soe
aen sach hy hem myt synê
gothickê oghê toe wetê ĩ wê
delickê eñ ghestichickê eñ myet
lichamlickê Iwant Jhûs was
mdê sale bauê eñ peter was
benedê optê hof soe dat die
een dê anderê myet en sach
myt lichamelickê oghê Ihû
peter bekenêdê wat hy gh
dae hadde eñ dat Jhûs hê
aldus aen sach die hê toe vorê
ghesent hadde Eer die hane
ij werf ghesontgê sal hebij soe
saltu my drie werf bsackt
hebij: soe ghynck hy wttê hmys
Ihû waert bitterlickê wenêde
eñ myt ghroetê rouwe Ihû
ib ghetgaen meen hale oft
put onder eenê berch tus
schê der stat van ihrlim
eñ berch vã spon Ihû alle
daer bleef hy wenêde eñ
strypende ter tyt toe dat
die ghebûdde Jhûs bresen
was Jnd hê benael dat hi tot
synê mede broederê ghaen
solde Ihû daer nae soe waert
op dese plaetse een schoen
kerck ghemaect m die eer sê
peter Ihû wt desê maektê
peter hê schuê eñ ghewoente
dat hy alle nachtê op stonde
Jdam dat die hane eerste
werf traeyde tot mettê tyde
soe staende m synê ghebede
eñ weende om dese sunde
van Jhûs ghelochent toe heb
bê: soe dat sy nen sicht schen
bbrant toe sy wt voelhert
der tranê Aûmytz wlckê
hy altyt eenê doerk mede
droech Daer hy mede droe
chdê syn tranê Iwant alsoe
dick als hy dê hane horê
traeyê dachte hy dat hy
Jhûs ghelochent hadde eñ
streypdê bitterlickê Ihû dat
soe wael om syn sundê als
om die suchtichent der got
licker mynen

Mozalzarie

Hier vur is ghesent ô wat
redenê dat onse suete here
peterê synê heuê discipul
aldus het vallê myer sond
lynghe soe werdê wu hier
wt ghelcert dat gheyn sun
dich mŷsche myshapê en
sal woe swaer ort dat sy
sundê syn myer hy sal om
syn sundê weenê ten exem
pel van sê peter die syn
sundê afghewasschê heeft
myttê tranê van penetê
tiê Iwant wttê soe moeghê
wy haepê ghenade toe tryghe

oec vā swarē sundē Dat sc̄e pet
nae soe swaere sundē is ge
wordē die doerwaerre des
hemels. Ind alle mysche geset
is een regule vā penetētien
Daer om Osundige mysche
ganck nu inwēdelickē in dy
seluē eñ beweene dyn sunde
als peter dede Eñ sych īwen
delickē woe dyn here dy got
dy scepper die dy dat leuē eñ
wesen gegeuē heeft Gebondē
staet vur die pryncē d' iodē
woe hy bespot eñ v̄smaet
wort Bidt hem doer syn
passie eñ pyne: dat hy sy ogē
der ontfermhertichеit oic
op dy slae Eñ dy īwendelic
kē tot volcomē beronwe vā
dynē sundē v̄weckē eñ v̄lich
tē wyl ¶ Woe dat
onse here Jhūs vur cayphas
geleit eñ gebracht wart

En als Jhūs ey
lange wyle tot
Annas huyse
gewest hadde
Daer hy bespoet eñ wrede
lickē gehanteert wart Doe
seyndē hy Jhm̄ eñ lietē leydē
myttē dienarē tot Cayphas
huys soe cayphas bisscop in
dē iaer was Eñ die pryncē
der pryesterē eñ rechterē vā
dat goen dat der ioetscher wet
aen gynt Want in sakē de
der wet aen gaende warē
soe berechtē die bisscop myttē
raet daer toe gedeputeert
gelick bauē geseit is Eñ daer
v̄gaederdē alle bisscopē scry
bē eñ pryncē mytten alders
des volcks: eñ alle die vā der
sectē warē Eñ daer v̄gadert
synde soe sochtē sy alle quade
getuychenisse die sy mochten
op Jhm̄ waer mede sy hē ter
doit solde moegē bringē Eñ
woe wael daer voel valscher
getuychgē vort gebracht n
wordē Nochtans en vondē
sy geen sake daer sy hem ō
mochtē doedē Ten leistē stou
de daer op twe valscher ge
tuygē eñ seidē Wy hebben ge
hoert dat hy geseit heeft Ick
mach dē tempel gatz v̄deruē
eñ bynē driē dagē weder
mackē Eñ ic sal desen tem
pel gemact myt handē ont
byndē eñ eenē anderē nyet
gemact weder mackē Dese
getuychnisse warē valsch
toe wetē in die v̄wādelynge
van dē waerdē Want xp̄s
en hadde nyet geseit Ick sal
oft ic mach dē tempel breckē
Mer hy seyde breckt desen
tempel dat is gy sult breckē
meynende den tempel syns
lichams dat wilck myt ~~[illegible]~~
crachte van dē heiligē geest
gemact was Hy en seide
oic nyet Ick sal eenē ~~my~~
nyē mackē mer ic sallē in
driē dagē v̄weckē Eñ woe

wael sy dese getuygē ge~~hoe~~
hoert haddē ten was geyn
sake om yemant toe doedē
oft dat lyf toe nemē dat
wilcke die bisscop merckē
de was Fn om dat sy geyn
oft getuygē daer toe en von
dē: soe wolde Cayphas die
eyn seer cloeck mā was Fn
Jhm in synē waerdē begri
pē eñ beuangē vragende
eñ seggende daer om tot
Jhm Du hoerste hier voel
getuygē tegens dy en du seg
ste daer nyet tegē Oft hi seg
gē wolde: du hoerste genoch
tegens dy tuygē keertse oftu
moeges ofte anders Wy
sullē op dese getuychenisse
vort varē Jhus die sweech
eñ en antwordē noch en sy
sprack nyet op die vragen
want hy wiste wael dat soe
danige getuychnisse vā geend
waerdē en was: hi wiste oic
wael dat sy luydē rechtūdich
woeldē genoemt wesē Fn dat
sy daer om hē wtsoedanige
getuychnisse nyet oerdelen
en solde Fn als die bisscop Cay
phas sach dat Jhus hier op
nyet en antwordē soe dachte
hy een ander myddel daer
mede hy Jhm wael solde doē
spreckē eñ seyde Ick besweer
eñ vrage dy by dē leuendigē
got dattu ons segges oftu die
gebūdide gatz soen biste Die

mysche ¶ Waer om dede hi dat
Scriptura ¶ Dy luydē haddē
in oerē scriftē dat Messias
wt cōincklickē geslechte geba
rē solde werdē Fn want Jhus
naeder myschelicheit wt cōincks
geslechte was: soe meynde hy
om die eere gatz daer by hi hē
maendē eñ beswoer dat hi hē
spreckende mackē solde seggē
de wie hy waere hapende sol
de dat hy eenige waerde sprec
kē solde aen gaende syn geslecht
daer bi hy hē cōinck solde willē
noemē Dat wilcke tegens die
mogentheit van dē keiser ge
west solde hebbē Fn dat sy hē
alsoe ter doit haddē mogē bren
gē by hulpē vā den keysers
dienarē Die guede Jhus doer
die eer eñ werdicheit des got
lickē naems die heeft hier op
geantwoert bedectelic noch
tans die waerheit seggende
eñ seide aldus Ist dat ic v die
waerheit segge gy en geloeft
my nyet Ist dat ic v vrage
gy en ~~geloe~~ sult my nyet ant
waerdē noch latē gaen oft hy
seggē wolde Gy en geloeft dē
pphetē nyet die van my scrynē
Gy vint in my eñ gy siet doer
doer my al volbrengē dat sy
vā Messyā die ic byn geseit
hebbe toe wetē Zy hebn geseit
~~alle~~ dat ~~alle~~ die cōingē comē
sullē vā vernē landē eñ offer
handē doē den goenē die here

der herē wesen solde Gy weet
dat die cōmigē tot my gecomē
syn gewest in bethleem al daer
sy my aenbedē eñ geoffert hebñ
Gy siet dat ic alle macht der
duuelē bedwynge want ic sy
wttē mÿschē werpe myt eenē
waerde Gy sydt dat ic tegens
der natuerē loep die doedē ver
wecke blynde doe sien Die
lazersche genese dat my die
vynt onderdaeinch is Die zee
my añ oer laet gaen: dat ic
water in wÿ v̄wandelt Dat
ic vā vijf broedē eñ twee visschē
soe voel dusent mÿschē v̄saet
heb Woe wael ic dyt eñ der ge
lickē doe gy en geloeft my nyet
noch desē mynē werckē die
soe groet syn dat sy nyemant
dan got oft die van gade is
doen en mach Eñ soe seide Jhs
aldus besiwaer synde tot Cay
pas Nyet toe mÿ ic segge v
vur waer gy sult dē soen des
mÿschē noch sien syttē ter rech
ter hant der crachtē gatz eñ
comēde in die wolckē des he
mels Dat is hier naemaels
tē ionxstē dage suldi hē siē sittē
tē oerdel eñ als dan soe sal hy
v rechtuerdelickē oerdelē den
wilckē gy als nu soect myt
ōrecht ter doit toe oerdelen
Eñ als hy dese waerde gesprac
kē had sprakē sy toe samen
spottende Du biste dan dese
gatz soen Daer op hy ant
waerdē eñ seide Gy segget
want ic bynt Jnd soe sprac
Jhūs nu aldus claerlicken
om dat sy geen onscult en
solde moegē hebbē seggende
hadde hyt ons claer geseit
wy soldēt geloeft hebbē Mer
hy heeft gelick die ꝓpheten
on claer gesprackē dus en
wistē wy nyet wat wy ge
loeuē soldē Nyet toe myn
woe wael die ewige wisch
hē claerlic toe sprack eñ die
waerheit seide sy en woldēs
nyet geloeuē noch ontfan
gē Mer als tot oere meÿm
gē gecomē synde eñ sake
geuōdē hebbende om hem
toe doedē soe is die bisscop Cay
phas opgestaen eñ heeft sÿ
cleet gescoert Die mÿsche
Waer om dede hy dat Scrip
Die iodē haddēt vur eÿ mā
mere Als sy blasphemie oft
on eer vā gade hoerdē soe
scoerdē sy oer cleeder Recht
oft sy seggē wolde Ach laten
wat segdi got en wreket
op my nyet It is my contra
rie dat ic hoer want ī teic
ken vā den soe schore ic mÿ
cleet Eñ Cayphas scorende
aldus sÿ oūste cleit eñ seide
tot synē mede gesellē Dese
man blasphemeert eñ lastert
got Want hy seit hē got eñ
gatz soen toe wesen die mēt
hemel is Dat wilcke gade voel

toe nae is wat dunct v recht
Oft hy seggē wolde Ick hebt
daer ic om gearbeit hebbe
wat hebbē wy meer getuygē
toe doen Wy hebbē syns sel
ues cōfessie eñ belien Wt
desē schoren der clederē syn
twe v̄standē toe nemē ¶ Dat
eerste is dat by dat schorē
des cleitz des oūstē priesters
der ioden is toe beteikenē
dattet cleit oere priesterscop
alsoe gebrackē solde werdē
toe wetē by dat lydē eñ pas
sie ons hē ¶ Ten anderē dat
alle die wille eñ begeertē vā
dē goenē die om oer selfs
quaede begeertē quaet doē
eñ werckē dat in des gelyck
oer quade opsaet v̄gaet eñ
als een cleit wort gescoert
Eñ dat selue is in dese sake
alsoe gesciet Die oūste van
dē ioedē om oerē ~~wil~~ guedē
wil toe volbrengē: eñ om dat
regimēt van dē lande onder
dē romeynē toe behalden
soe hebbē sy xp̄m Jhūm willē
doeden Sy hebbent volbracht
gelick hier nae v̄claert sal
werdē Eñ nyet nyet weder
staende alle oerē opsaet eñ
vur nemē Want oer begy
qualic gefundeert is gewest
soe ist alle cōtrarie vā oerē
opsaet eñ vurstellē gecomē
Want die romeynē sy daer
nae gecomē eñ hebbē sy al
soe gedestrueert eñ v̄dorven
dat sy oer lant eñ luydē v̄dor
nē eñ v̄iaget wt oer lant bly
nē eñ tot eenē exempel van
allē mysche Eñ als Cayphas
die bisscop aldus gevraget
hadde wat hē luydē dochte Doe
seidē sy alle geuende oer sentē
cie Hy is dē doet schuldich oft
hy heeft den doit v̄dient wy
hebbent vā syns selfs monde
gehoert ¶ Moralizacie
Wt desen artikel der blas
phemien die xp̄o toe onrecht
op geleit wart soe sullē wy
treckē eñ leeringe dat wy ōs
nauwe huedē sullē vā allen
blasphemiē tegē got oft die
heiligen Oft yt dat got aen
gaet Want die goene blas
phemeert die dat wort gatz
v̄smaet Itē op dat woert
daer by dat Jhūs der doit
schuldich geseit was toe syn
soe sal die mysche dyncken
dat hy hē selue duc der ewi
ger doit schuldich gemact
heeft myt doit sundē eñ dat
hē got by synre ontfermher
ticheit tot nu toe bewaert
heeft ¶ Woe des ge
bñdidē Jhūs ogen v̄bondē
worden van dē knechten
der pryncen vandē ioden
Ende woe sy hem sloegen
op syn gebenedide hoeft
ende in synē heiligē hals
eñ hē bespotten

Ende Jhus ghebūdt
aldus voerdelt
synde soe hebbē
dienarē deb hus
scrips Jhin ghenamē eñ en
weeck ghelcit wttē vaet vam
den prouē alb dē ghoenē die
den dorp schuldich was eñ
sternē solde Eñ want it noch
nacht was eñ vur dē dagē
soe hebbē dese dynen dienarē
sōmyghe vñ haet hud sōmy
ghe oin oerē herē toe behac
ghē eñ hef toe doen Eñ hebñ
dē heuē herē Jhin vele last
aen ghedaē sy hebñ hem gh
slaeghen aen synē haelb In
syn aensicht speyghende sy heb
bē hē bespeghē eñ bespot segh
ghende Met hier sittet die
cōnick der iodē wijl wesen
die hem selue ghot ghemaect
heeft Sy hebbē syn oghē be
dect toe wetē ib dat dyt det
sel tot noch toe blyft op der
iodē hertē Want onse heue
hē Jhus syn aensicht van
hem huydē vberghet O ghroe
te blyntheyt der ōsalighter
iodē eñ vnwoetheyt die dat
suete begherlicke aensicht r
alsoe spotteliokē bedecten
Dat wiltke die heilighe va
derē eñ Apheteē myt soe gro
ter begherte eñ suchtē begheert
hadde Eñ aldus hebbē sy
den ghebūdē Jhus bespot
eñ gheslaghē op syn hoeft ae
synē hals op syn wangē eñ
ghebūdē mont soe dat toe
gheloeuē ib dattet blout vt
synē mont eñ naseē ghespron
ghē ib Eñ die een hem ghesla
ghē hadde soe seyde ander
O xpē Apheteert eñ segghet
ons nv wie heeft dy ghslaghē
Eñ die nacht hebbē sy aldus
aū ghebracht myt aldē last
eñ smaetheyt die sy hem
ghedoen kondē Wer dā mē
solde kouē ghestreuē hem
treckende ort myt synen
suetē baerde eñ mytte haer
van synē hoefde

Moralizate

O mȳsche aldus ib die hē
der engelē om dynē wille
ghehandelt eñ ghehantiert
ghewest Wat soldeb du gh
daen hebbē oftu dyt ghesiē
hadden Eñ soldub du dynē
herē nyet beschynt hebbē aū
hem vallende eñ seghghende
tottē iodē Eñ wult aldus
ghroetē quaet mynē herē
myet aen doen: mer siet doet
vt my eñ slaet my Eñ en
soldestu alsoe myet myt bughē
dē knyen vur dynē hē neder
vallē eñ hem omhelst hebñ
Och woe was dat suete ae
sicht xpū bespeeghen eñ out
daen oft lazarus dy hadde
ghewest Wie ib dyt aenhoē
de oftc mytte hertē aūleyt
ghende Woe die cōnick der

ghezie eñ yere der engelē ge
woerdē is eñ laster eñ vwor
pmgte des volcks die hem
sal mogen onthaldē vā trauē
Och hadde die suete moder
gratz maria dyt gesiē woe
solde oer moderlicke herte
gepmgket hebij gewest Daer
af spreect Anselmus aldus
O alre mÿhelste hē Jhū woe
voel hebstu gelēdē van dyn
eygē volcke: dyn eerlicke
aensicht mit wilcke die en
gelē begerē toe sien dat
wilcke den hemel vnolt
myt blyscapē Dat hebbensy
benlect myt besmettē monde
ost hyē eñ myt bespeysē mit
mysdadigē handē hebbent
syt geslagē mit eenē cleide
hebbent syt bedect m spotte
Eñ dy hē van allē creaturē
hebben sy geslagē als eyn
vsmaet knecht Eñ hier om
O mÿsche soe leert xpm nae
volgē eñ dy nae hem vont
mocdigē eñ alle tythcke eere
eñ mÿschelikē los ost gonste
Eñ als dy nemāt snode rekēt
m synē ogen soe bekēne dy
selue oec alsulck eñ en murr
murreert noch vomwert myet
Alstu vur die mÿschē snoede
gereckent werdes hier ont
siet dy beschemet toe werdē
mdē ogē gratz die alle heyme
licke dyngē bekent ¶ Sonder
lynge wter artikel der vf be

speywyngē mit aensicht Jhū
soe trectē wy iij leermÿgē ¶ Erste
dat wy ons wachtē sulle mit
aensicht Jhū myet toe myet toe
spyen mytē lodē want alsoe
Jheronim? sent die goene besp
we dat aensicht xpi die oer cō
sruentue besmettē myt vuylen
gedachtē eñ werckē in wilcke
cōsaenue dat aensicht xpi blyc
ket Eñ daer om die syn cōsciē
tie myt simdē besmet die spyet
mit aensicht xpi ¶ Ten anderen
soe sent sē Gregoz? dat die goe
nit aensicht x' spyen die recht
ūdige eñ heilige mÿschē hier
beschemē eñ tot oere smadē
quade ontamelicke waerde
hem toe werpē ¶ Ten verdē
die goen die onwerdelicken
gaen tē heiligē sacrament
¶ Ten vierdē die goen die verē
prelatē vsmaedē eñ ander
greestelick mynschen

¶ Gebet op die metten

Here Jhū x' die toe mitē
tyt genangē eñ gebonden
synde in Annas huys outsyn
geb eenē swarē slach in dyn
aensicht vandē dienarē Eñ
dy leidē hetes ~~alle dē nacht~~
~~voel smadē eñ ontemachte~~
~~lek bed~~ gebondē tot caypha
eñ ledes alle die nacht voel
smaetheit eñ ongemacken
Ick bidde dy genet my sunder
dat it des gheer my vblydē
mot toe lydē om die glorie

dyns nams eñ vdiende toe
gebruckē die eenige vronde
in myte ogē dymre gueder
tierēheit daer du petro mede
aen sagest: soe vult my arme
myssche duc wile aensien die
dy soe mēnich werf gelochēt
heb myt quadē gedachtē spaer
kē werckē vsunemsse Op dat
it my gebreckē mach bekenē
eñ dger af penitencie doen
in vdiene by dy toe vyndē
gracie eñ genade Amē

¶ Voec die gebūdē lie Ihūs
vnr pilatus gebracht wert
dat wilcke geschiedē toe pry
mē tot Dat C eñ I capittel

Ist in die dagheraet
was soe hebben
sy Ihū myt gro
ter wreetheit weder aēgo
voert eñ gebondē geleit tot
tē werltelickē rechter pilatū
om Ihūm by hē ter doot vōer
deelt toe werdē toe wetē Op
dat pilatus alle die scult sym
re doot hebbē solde eñ sy myet
Hadns gyneck die O
gnede Ihūs mydde voer die
stat van ihrlm myt voel lasters
eñ smaetss vā dē iodē in vā
verē prymtē segghende tot Ihūm
Coint myt ons bedrieger deb
volcb nv sullē dy quade werc
kē germigte ten eynde comē
Die mysche ¶ Voe comet
dat sy Ihūm leidē tot pilatus
huys om ander werf groer
delt toe werdē Daer sy hem
selue ter doot voerdelt hadde
alsoe sy m sakē oere wet aē
gaende macht hadde yemāt
ter doot toe oerdelē gelick vm
gesent is Scriptura ¶ Det is
wael gevraget ick wilt dy segt
gen Domyne vōsmen dat die
iodē macht hadde toe vangē
wāner hē hydē in sakē die
oere wet aen gyngē eñ daer
in oerdel toe gheuē aher om exe
cutie dat is om gebruck vā
rechte daer van gedaen toe
werdē Doe moestē sy dē mysda
digē daer toe dē werltelickē
richter leuerē eñ presenteren
die wilcke alb dan die execu
tie oft gebruck van nistiē
daer vā schuldich was toe
doen Nochtans sonder tothē
werltelickē richter toe gaē
soe wast hē groerloest om
somyge sundē yemant toe ste
nē nae m halt oere wet Wat
si sē steuē eñ meer heingē selu
stendē Om dat sy hē op legdē
sakē die tegens oere wet wa
rē ōmerb in dese selue tyden
woldē sy dat vronkē gestrent
hebbē die m aū spel genomē
was Aer want sy Ihūm ter
doot bryngē woldē eñ hem
toe trutē Daer toe sy geen
mach en hadde om yem alsoe
toe doedē eñ ont om toe van
ontgaen dē oploep vā den
gemeynē volck Dat wilckē

Ihm̃ benmndē soe wolden sy
dat Ihūs aldus van pilato
ter doot ꝺeꝰ cruces ghecoerdelt
solde werdē Cñ alꝰ nū alle
die straten vand stat vā ihelm
ghesept waert dat Ihūs ghecoo
ghē was Cñ woe dat die godē
hem crucē woldē Dyt vnemē
de syn bedroefsede moeder die
waert van oerē sustrē eñ an
derē deuotē vrouwē ghelept
myt ghroetē claghē rouwē wee
nē eñ suchtē alꝰ oft sy der doot
nakende ghewest had Cñ soe
quam sy toe sien oerē hemē
soen seghende Wee my waer
ꝺ me my̅ altre my̅lichste soen
waer bistu O altre suetste
soen waer sal ic dy vynden
waer om hebbē sy dy my af
ghenamē Dyt eñ der ghelicke
mocht sy seghē beroerēde die
hertē der ghoeder die yet aen
hoꝛdē Jae oec der ōghelocmighē
tot deuocē eñ medelydē It is
toe v̄moedē dat voel vā hem
lydē seidē O woe quaet henet
dese ghuede vrouwe waer ic
sulckē rouwe ye ghenoudē aen
een moeder Cñ doe sy eñ oer
sustrē eñ anderē die myt oer
quamē Ihm̃ saghē ghebondē
bespeghē vā allē myssedē v̄smaet
Cñ vā altre hulpe eñ troost be
roest myet spreckende neen hē
ontschuldighē Alsoe schendelicke
vā sulcker mēnichtē vā ghewa
pendē lydē ghelept toe werdē
vmm dē rechtv̄dighē richter Cñ
ō ter doot v̄oerdelt toe werdē
myt wat droefheidē sy doe
bevanghē woꝛdē en is myt
ghenē oghē not toe spreckē Die
suestre hē oec synde sy̅ heue mo
der myttē anderē alsoe droevich
synde eñ hadde deꝰ ghroet droef
heit eñ medelydē myt hē son
der lynghe tot synre lieñ moder
Aldꝰ waert synē rouwe altyt
v̄meert O myssche ist dattu heb
ste een ghuedertierē ziel soe nū
dynct dyt ~~we eñ~~ myt ꝺ mede
lydē myt deuotiē Doe quamē
die godē myt alle oere macht
ghewapent eñ myt een ghroet
ghebeer in die moꝛghē stonde
voor pilatus hoꝛ dat volcke
een richt huys was specialꝰ
hē ghecoꝛdineert om recht toe
doen al daer die rechter eñ
regeerder deꝰ lants syn recht
stede hadde Cñ soe brachten
sy Ihm̃ al daer voor dat huys
sonder daer in toe ghaen wāt
pilatus eyȝ heidē mā was Cñ
nae oer ioetsche wet soe en
ghynghē sy̅ mder heydē huys myet
om dat sy myet besmet en sol
dē werdē Cñ begheerdē nē hē
dat hy hē recht doē solde ter
stont aner Ihm̃ Pilatus ter
eerē vā desen prynchē der godē
die quam wt synē huys eñ
wolde wettē wat Ihm̃ mys
daen hadde seghende Wat
heeft hy quaets ghedaen wnt

heb dy op hē toe seggen dat dy
hem van my gericht wilt heb
bē Daer die iodē weder op
riepē eñ seidē als vwoede hō
honde Ihū waert gheyn myſ
dader dader wy en brachtē
hem hier tot v myet gelt oft
oft sy seggē woldē Wat wā
vrueghstu en sietstu myet dat
wy alle gader tomē die menſe
eñ beste vander stat in die
wilckē rechtvūdicheit eñ waer
heit is Dant mē billic gelo
uē solde vnsen sympelē woer
dē Hoy hebbē hem onder ſo
socht eñ wy hem ter doot
schuldich vondē Ihū alsoe bē
gheu wy hē tot v om by v alb
richter ter doot deb cruces
geoerdelt toe werdē

Doe iudas tot ontvruchtbarigē vrouwe quam en hē
selue vhynck Ihū van dē ghe
schalle eñ tvniste tusschē pila
tus eñ die iodē om Ihūs wil

Als iudas dit sach
dat Ihūs aldus
ghelet waert tot
ter doot v̄oerdelt toe wōden
Doe waert hy beroert myt
eenre hande ōvruchtbarē
vrouwe ost droefheit Ende
ghinc totte iodē daer hy die
vry pēnigē af ontfanghē
had mid ghaff sy hem weder
eñ seide Ick heb gesundighet
leuerende dat rechtvūdige
bloet Die iodē dat spende
seidē hem weder Wat leit ōs
daer aen sich selue toe watte
gedaen hebste Ihū soe is iudas
mystroostich eñ wāhoud hā
pich gewordē Die myſsche
Waer om en heeft indat
geen genade gecreghē hi had
de rouwe hy beleet sy sindē
eñ hy weder keerde dat on
recht guet Scriptura
Want synē rouwē ōvruchtbaer was sonder haepe der
genadē gratz soe en mochte
hy geen genade vynde Oic
soe en hadde hy geen volcō
mē beron van voele ander
swaere sindē daer hy mede
besmet was Ihū als hy aldus
die pēnigē den iodē weder
toe geworpē hadde: soe is hy
en wech gegaen Ihū heeft
hē selue vōhangē en hy is ge
borstē en alle syn ingewaet
is wt synē buyck geschotē
Want die onsalighe ziel en
was myet werdich gelück
mānerē myſschē doer dē
mont toe gaen daer hi synē
herē eñ meester mede ont
fanghē hadde mdē auēt mael
eñ nae vīradelickē gecuyst
hadde Ihū dese pēnigē aldus
by iudas in den tempel ne
der geworpē synde Doe en
worde die myet gelet in der
priester kyste daer men
oer offer hadde in plach
in toe werpē wilcke kiste

was genant carbona mer
sy bleuē leggen tot dat die
oulede van der passiē ons hē
eñ die hochtyt van paesschē
gedaen was Eñ die gedaen
wesende soe sy die princen
der priesterē toe raede gegaē
wat sy myt desen pēningen
doen solde wanttet loen des
bloitz was Eñ daer om soe
wordē sy toe rade dat mē sy
nyet onder die ander offer
hande leggē en soldē Mer dat
sy daer om een acker lants
coopē soldē daer mē die pelgrī
me eñ luydē van buytē op gra
uē solde Aldus soe is die ~~pr~~
prophetie vervult in dyt stuck spre
kende aldus Sy hebbē gena
mē dat loen vandē kynderē
van ysrael eñ hebbē dat ge
geuē om eynē acker eyns
potmakers gelick die here
dat geseit heeft Want dese
acker was een pot makers
acker Eñ desen acker was
eynē naem gegeuē toe we
tē in hebreeusche achelde
mach Dat in duytsche toe
seggē is die acker der bloits
alle dese teykenē nyet tegē
staende Doe syn die iodē noch
bleuē in oerē quadē op sat
Overharde quade hertē die
noch by dat weder geuē der
pēningē noch dē onsaligē
doit vandē verader iudas
Noch woe langer woe meer

teikenē v nyet en hebbē mogē
vermorwē O verblynde iodē gy
ōsiet v dat loen des ōnoselē
toe nemē Mer gy en ontsiet
v nyet dat ōnosel bloit toe
stortē Gy ontsiet v in eyns
heydens huys toe gaen Mer
gy en ontsiet v nyet dē scepper
der werlt die ontbynder der
sundē gevangē eñ gebondē
toe brengē Eñ als pilatus
der iodē clachtē gehoert had
dē eenigē behoerlicke sakē
synre iurisdictiē aen gaende
soe seide hy tot ~~hē~~ dē ioden
Heeft hy tegens uwe wet
gedaen soe neemt hem nae
v eñ oerdelt hē nae v wet
Als die iodē dyt verstondē dat
pilatus Jhūs sonder sake
nyet en wolde doen doeden
Doe seidē sy Ten behoert ons
nyet toe yemant toe doedē
eñ dat was waer sonder wege
vā iusticiē Jnd by wege vā
iusticiē soe en mochtē sy op
Jhūm nyet comē Aldus seidē
sy waer in dat stuck mer
anders loegen sy ~~want sy~~
want sy steendē aūspelders
eñ die anders tegē die wet
doende Als sy sagē dat pila
tus om dat goen dat sy Jhūm
op geseit haddē oer begertē
nyet doē en wolde soe hebbē
sy Jhūm drie nyeer sakē op
geseit ¶ Die eerste was dat
Jhūs die oeffeninge vā oere

wet eñ van oerē volck v̄keert
hadde dat wilcke gelagē was
¶ Die ander was dat hy v̄bac
dē hadde den keyser trybuit
toe geuē dat wilcke oic geloe
gē was want hy hadde oic
geseit Geeft dē keiser dat sy is
¶ Die derde was dat Jhūs hē
geseit hadde xp̄us dat is mes
sias eñ oer cōnick toe wesen
Mer als pilatus dese waerde
eñ sakē hoordē: nae die eerste
en vrachdē hy nyet seer Want
myt sakē van oere wet en
moeydē hy hē nyet wāt hy
eȳ heyde was Eñ dat ander
woest hy wael dattet gelaegē
was Mer dat derde wanttet
dē keiser aen gynck toe wetē
van cōnick toe syne Doe is
pilatus in synē hoff getredē
in die plaetse daer hy toe recht
plach toe sittē Jnd heeft Jhm̄
vur hē laetē leydē Eñ heeft
hem gevraget seggende Bistu
cōnick der iodē recht of hi seg
gē wolde Jst dat waer dattu
tegē des keissers wille dy seg
ges cōnick der iodē Jhūs ant
waerdē hier op sachtelicken
eñ seidē tot pilatū Dat goē
dattu my vrages duetstu
dat wt dy seluē oft hebȳ dat
anderē dy geseit van my Eñ
pilatus antwaerdē weder
eñ seidē Byn ic eȳ iode dȳ bis
bisscopē eñ dȳ volck hebbē dy
hier tot my gebracht wat heb
stu gedaen Recht oft hi seggē
wolde: du moetste yt sonder
lyngs gedaen hebȳ dat sy
aldus tegens dy roepē eñ dy
aldus wroegē Jhūs siende
pilatus beroert toe sȳ heeft
hem vā synē v̄storen willen
v̄sachtē Eñ heeft hē suetlickē
weder geseit Myn ryck dat
en is van deser werlt nyet
recht of hy seggē ~~Dat ic een~~
~~cōnick byn~~ Eñ trect dy nyet
aen dat sy seggē dat ic een
cōnick byn ten is nyet tot
achter deel van dynē keiser
noch syn keysser ryck dat wilt
ke in werltelicke heerscapie
gelegē is Daer om soe en be
ger ick des keysers heerschop
pie nyet: Jnd aldus soe en heb
stu geyn sake op my Daer
op pilatus seide: soe bistu eȳ
cōnick dat hoer ic wael Jhūs
die hem syn duysterheit noch
v̄lichtē wolde seide wed̄ tot
pilatu Jck bȳ daer in geba
rē eñ daer toe gecomē in die
werlt toe wetē by aen neme
~~liche~~ mynge der mȳschelicken
ker natuerē Op dat ic der
waerheit getuychnisse geuē
sal toe wetē om die toe wor
telen van gotlickē dyngē int
herte der mynschē Weert soe
dat mȳ ryck vander werlt
waer mȳ dienarē die solden
vur my strydē eñ benemen
dat ic aldus nyet en solde

werdē ghelevert Ende die ghene die vander waerheit is die hoert myn stēme Dat is die hoert ghern die waerheit Ende pilatus heeft Jhim weder ghevraget seghghende Wat is die waerheit want die waerheit is sulc dat sy vā eenē lotgenaer benyt is daer om soe begheer hē Pilatus toe wetē wat die waerheit is Ende hier af en ontfynck pilatus die antwarde van Jhūs myet Want al soe die sōmyghē seghghē soe was dat ghroepe vandē iodē die vur pilatus hof stonde soe ghrpet teghens den ghebūdē Jhm Want sy warē daer beradē dat sy oerē wille van Jhū hebbē woldē Alsoe dat pilatus vōdachtende was ende ghynck wt syn rechtbanck totte iodē ende die myt waerhē toe vredē toe stellē Ende en verwachtēde ghyn antwaerde van Jhū wat die waerheit is Ende doe dem? sent m sy evā ghelic dat Jhūs antwaerden pilato eñ seide Die waerheit is van dē hemel neder ghecō mē nider eerdē Diet woe weet sy vandē myddelē ghroerdelt dat wiltke toe vōstaen is Ick bin die waerheit die nv ghe oerdelt werde Dōmyghe wille seghghē dat pilatus soe haestelickē op stonde eñ en vōwachtē Jhūs antwaerde myet ō voel sakē wille Ten eerstē alsoe hy doch Jhim vōerdelen solde dat die ghuedertierēheit ghatz wolde dat hy toe myn munde eñ laste op hem hebbē solde Want woe dat ey my selue myn weet woe syn pyne eñ laste hier nae maelz myder sal wesen Ten anderē dat xpūs myet en wolde sy passie eñ sterue benemē myt eenighē waerdē Ten derdē dat pilatus haestelick m dē syn quā eyn myddel oft weck om Jhim toe vlossen eñ die roden daer mede toe stellē Ende dit was dat Pilatus hadde m syn ghevanckenisse eenē machtighē rode die een cloet mā van op sat was eñ een muyter oft rouer ghenoemt barrabas Ende was om eenē doot slach eñ om oproere die hy teghē dese peynē der rodē ghemaect hadde ghevā ghē Pylatus die wiste wael dat sy huyde hē seer leet had dē eñ meyndē dat sy hevere syn lyf hebbē soldē dan Jhūs lyf om ter doot toe brynghē Ende dit was myt hē huydē ghe woentelickē als dat mē in die hochtyt vā paeschē eynē myssendighē die apelickē sy lyf vō hoert had placghē remissie toe ghevē eñ quit toe laetē Al dus dachte pilatus m hem selue Ick wyl dē iodē seghghen dat ic hem huydē als nv een

van desen twē wil v̄latē sond̄
twifel sy en sullē barrabas
nyet vry oft quit willē laetē
mer heuer desen ōnoselē mā
Eñ als pilatus aldus wt quā
tottē scharē der iodē: soe seide
hy tot hē luydē aldus Ick en
vynde geyn sake in desē mā
dat is daer hy kēnisse of schul
dich was toe nemē Oft daer
om dat Jhūs dē doit v̄dient
hadde Eñ als die iodē dyt
hoerdē soe ryepē sy alle gad̄
stercker dan sy toe vorē ge
daen haddē seggende Hy
heeft alle dat ~~voel~~ volck be
roert leerende ~~al~~ aū alle dat
ioetsche lant begynēde van
galileen tot hier in onse stat
van ihrlm toe Oft sy seggē
woldē Hy heeft dat volck
v̄keert eñ den gemeynen
vrede v̄stoert Aldus woldē
sy v̄cryghē myt roepē dat ~~sy~~
goene dat sy nyet en condē
v̄cryghē myt redenē Alsoe doē
oic sōmyge quade mȳschē
die myt quaetheidē eñ myt
quellynge willē v̄cryghē dat
goen dat hem myt redenē
wort geweigert

Moralizatie

Merckt hier woe seer hem
die richter eñ heere van allē
creatuerē v̄oitmoedicht heft
toe willē staen aldus vurdē
richter des ioetschē lants Eñ
daer om gelick onse hē Jhūs
doe hy vur dē richter stonde
eñ toe onrechte beschuldich
wart: sachtmoedicheit eñ
lydsamheit toendē Alsoe en
sal een waerachtich nae vol
ger xp̄i oic nyet murmur
erē noch onlydsam sȳ Als
hy van sȳ viandē v̄cort oft
gequetst wort toe ōrecht

Woe Jhūs tot herodes ge
bracht wart eñ vā daer ~~n~~
weder tot pilatus

Als pilatus dat hor
dē eñ v̄stonde dat
Jhūs vā galileen
was eñ onder die heerscopie
vā herodes die ~~was~~ heer
was vā galileen Eñ dat
keiser recht halt in dat een
yegelick schuldich is gepȳ
nicht toe werdē daer hy
mysdaen heeft Soe heeft pi
latus gedacht woe hy van
deser sakē outslagē solde
moegē syn Eñ want hero
des op die tyt bynē ihrlm
was soe heeft pilatus Jhm
tot herodes geseynt Eñ die
pryncē der iodē syn myt
alle oerē hoep geuolget Eñ
als herodes Jhm sach soe
was hy v̄blyt want hi duc
wille begeert hadde Jhm toe
sien Want hy voel van synē
wonderlickē werckē had
hoerē seggē Eñ hy vrachtē
Jhm voel dyngē toe weten
alsoe die somyge seggē Eerst

oft hy dat kynt gewest waer
om wilcke die drie cōingen
wt soe verue landē gecomē
warē om hē toe offerē En
om wes wille syn vader al
die kynderē hadde doē doe
dē En of hy die goen was
die die blyndē siende gemact
hadde Jnd ander siecken ge
sont gemact En die lazarū
onlancx geledē v̄weect hadde
Mit anderē vragē begeerē
de eenich teikē oft myrakel
vā hē toe sien En wāt Jhūs
hem nyet en antwaerden
soe dreychde hy Jhm dat hy
hem dē iodē leuerē solde om
oerē wille myt hem toe doē
Die wilcke als doe tegēwaer
dich stondē Jhm in voel sakē
wroegende als sy oit vur pi
latus gedaen haddē Die mȳ
sche Waer om en antwaer
den of en sprack Jhūs nyet
Scriptura Herodes was
een quaet eñ v̄keert mȳsche
eñ wt mȳnē oft werdicheit
soe en begeerdē hy Jhm noch
syne myrakelē nyet toe sien
om daer by hē toe willē bitterē
Mer wt nye plichticheit eñ
~~vur~~ curioesheidē meynēde
dat Jhūs een toeuenaer ge
west hadde En herodes sien
de dat Jhūs nyet seggen
en wolde noch geyn teickē
doen Doe heeft hy Jhm ver
onwert eñ v̄smaet myt al
synē luydē En heeftē als een
dwaes myt eenē wittē cleide
doen cleydē Dyt cleit als sōr
mygē scrynē was eȳ scapu
lier vā religiosen achter eñ
vur hangende En alsoe heeft
herodes Jhm weder tot pilat⁹
geseynt om nae synē wille
toe doen En ~~vande~~ dage soe vur
warē pilatus eñ herodes
viande gewest want pila
tus hadde daer toe vorē voel
van herodes ondersaten
doen v̄slaen En als nu om
die eere die wilcke pilatus
herodes in dyt stuck bewest
soe syn sy op desen dach eñ
tyt vryndē gewordē eñ ver
eenicht Meditatie
Gelick Jhūs v̄smaet is ge
west eñ myttē wittē cleyde
aldus bespot alsoe werden
noch huydē guede oitmodi
ge mȳschē xp̄m naeuolgende
bespot vandē quadē mȳschē
eñ vur dwas gereckent En
daer om wt desen artikel
der v̄smadynge ons lieuen
herē Doe treckē wy dese leer
inge dat wy lieuer hebbē
sullē vandē quadē v̄smaet
toe werdē dan vā quaedē
flatters gepresē toe werdē
O mȳsche woe groete oit
moedicheit eñ lydsamheit
is dyt gewest inden suetē
herē die hem seluē aldus
heeft laetē tratterē seyndēd

eñ weder seyndende als een
dwas eñ myt hē doen alle
dat sy willē Dyt sendē eñ
weder sende heeft onse liene
hē Jhūs willē laetē gescheñ
tot meere eñ claere bewysē
synre ōnoselheit O mysche
aensiet hem nu wael aen
als hy aldus geleit wort
myt neder geslagē aensicht
beschaemdelic dat roepen
eñ den schymp oft laster vā
dē ioden hoerende Eñ be
worpen myt steenē eñ myt
slicke Eñ denct woe Jhūs
gebūdide voitē v̄moeit wa
rē want ~~myt~~ myt groeter
haestē leydē sy hem myt
bloetē voitē gaende Aen
siet oic in wendelickē die
suete moder gatz maria
Jnd syn vriende hem van
verre navolgē myt ōwt
spreckelickē rouwe eñ dyt
al siende ¶ Gebet op die p̄me
O hē Jhū xc die toe p̄mē
tyt gehenge hebste dy gebō
den geleit toe werdē in den
raet der iodē eñ nae voel
onrechtē eñ smaetheit Vā
Cayphas geleit toe werden
tot pilatus daer du vandē
iodē geoerdelt wortste scul
dich ter doit Eñ een quaet
doender eñ in voel dyngē
valschelick beschuldicht Eñ
daer nae dy lietes seynden
van pilatus tot herodes
Eñ daer beschuldich eñ als
eyn dwaes gerekent eñ
v̄smaet eñ in een wyt cleide
bespot Eñ myttē wyttē cleide
gecleit bistu tot pilatus we
der gesant gewest Jck biddi
doet my die ōrechtē eñ smaet
heit lydsamlick eñ blydelick
v̄dragē om die glorie dyns
namē Eñ in dynē aensicht
myt vroudē toe staen ende
dyn begeerlicke aensicht al
tyt toe aen sien Amē
¶ Wat van Jhū geschiedē als
hy weder van herodes tot
pilatū gebracht wart toe
terciē tyt Dat Ceñ li capit
Als pilatus sach
dat die gebūdide
Jhūs weder tot
hem gebracht wart Doe sei
de hy tottē pryncen der iodē
Gy hebt my P
desen mā geleuert als een
v̄keerder oft bedrieger vādē
volck Eñ siet noch herodes
noch ic en vyndē in hē geyn
sake van dat goen dat gy
hem op legget Jck ~~bid~~ heb
v eñ hē tot herodes gesent
gehadt Eñ daer en is geyn
sake des doits in hē genon
dē toe weten daer om hy den
doit niede v̄dient solde moe
gen hebē Eñ als Jhūs myt
loegen beschuldiget waer vur
die pryncē d̄ priesterē eñ die
alder maus Doe en heeft nyet

grantwaert noch hem selue
toe ontschuldyghe noch hē hyre
toe weder sprecke ¶ Hier hy swe
ych en vtbroeght vt al hē
doe seide tot hem pilatus en
hoerstu nyet woe voel ghetuyg
isse dat sy teghē dy segghē hier
Ihūs en antwoerdē hem ey
waert nyet: soe dat hem pi
latus seer vwonderde toe we
tē van synre lydsamheyt en
stantastichevt Hier af seit de
heylighe leere Ambrosius De
schuldicht wort die heer en hy
swight want hy en behoeuet
gheyn beschuddē Die doen die
hem ontsien vwonē toe wor
den Beter soe is die sake die
nyet beschuddet en wort en noch
tans ghetoent wort ghelt zuza
na die sweech en sy vwant
Hoert seide pilatꝰ tottē rodē
om Ihūm toe vlossen Ick hebbe
eyn dynck ghedacht Als dat
it hē sal doē beterē nyttē hyf
toe wetē hem toe doen ghes
selē om dat doen dat hy m
die beroernighe vā dē volck
mysdaen mach hebbē Die
mȳsche ¶ Eylaes pilate waer
ō wilstu dat doen wanttu sey
ste dattu geyn sake m hē en
vyndes Scriptura ¶ Pila
tus naem vur hem dat Ihūs
voel van dē volck tot hē ge
trecken hadde En tegē die prȳ
tē der rodē seer ghesprocken
had En woe waer dat eyn
mȳsche die beroerte m dē volck
mach Als vraderye dat hyf ō
boert nochtans soe is daer af
die pyne en correctie soe dat
sy mt mȳderē oft mt meerderē
tot wille en ghuetdunckē van
den richter staet om nae die
ghelegenthevt van der sakē oft
mysdaet pyne daer vā toe doē
En want pilatus van den
romeynē volcomē macht had
m alle doe docht hem noch
tans dat Ihūs soe danigen
beroerte nyet gemaect en had
de onder den volck dat hy tē
dont daer by vdient hadde
Hy sach oic soe groete vtsne
dernighe van dē pynē en rodē
Dat hy dachte m dē hy hem
hadde lactē gaen datter hem
meer last en op val af comē
solde En daer ō dochte hem
ghaet om Ihūm toe doē ghesselē
Jud dat om twe redē willen
Eerstē om dat Ihūs ewelickē
daer by vschaemt solde wesē
en gheen gheloue oft ghehoer on
der dē volck meer hebbē solde en
om dat volck toe moeghē be
roerē En ten anderē ō dat
die rodē myt soe danigher tor
rectiē toe vredē soldē moeten
wesen Of sy soldē daer van
hebbē moeten appelerē totten
keyser ghelt daer van hebbē
nae m ghelicker rechter appel
leerdē en soe solde die sake helpt
vroelē en vgeten worde Die

soe meynde pilatus dat die
ioedē al warē syn mydich eñ
quaet op Jhm dat sy nochtās
by den wredē geesselē aū alle
syn licham saten eñ v̄morwe
soldē als de ~~eerssen~~ eernisse myt
hem hebbende Mer als die boe
se iodē dese waerde hordē wor
dē sy nocht~~ans~~ meer ontstec
kē want sy begeerdē dē doit
van Jhū eñ nyet anders Ende
riepē toe samē sonder reden
eñ bescheyt Cruystē cruysten
Pylatus heeft hem luydē we
der luydē weder ten derden
mael gevraecht Jae wat quaet
heeft hy gedaen daer om dat
icken schuldich soldē syn toe cru
cen Noch bleuē sy als v̄woe
de honde euē luyde sonder be
scheyt roepende Cruystē cruystē
Als pilatus oere luyde quaeth
myt redenē nyet bedwyngē
of gesaetē en conde Doe heeft
hy dat op nemē van barra
bas daer bauē af geseit toe
wercke willē stellē Eñ heeft
dē ioden geseit yt is gewoē
telickē dat mē v in die eere
van mvē hochtyt van paes
schē in dē name vā dē keiser
geeft eñ quyt laetet eynen
mysdadegē Wen wilby dat
ic v van twen laet toe wetē
barrabas Oft desen Jhm dē
xpus geseit wort: oft hy seg
gen wolde Van barrabas
is die sake claer eñ apenbaer
eñ yt is eyn strenge eñ boesmā
~~die~~ Eñ Jhūs die is een mā die
geyn werltlicke regymēt en
begeert den gy billicx kiesen
soldet vur barrabas Eñ dyt
dede pilatus daer om want
hy wiste wael dat die pryncē
der iodē by haet eñ nyt Jhm
geuāgē eñ geleuert hadden
Eñ hy dachte dattet gemeyn
volck lieuer dē doit van bar
rabas dan Jhū kiesē solden
Mer die pryncē der iodē die
desen coer eñ presentacie vā
pilatus hoerdē onder wesen
dat volck daer om standē dat
nyet sy Jhm kiesen en soldē om vry
toe gaē mer barrabas Ende
daer om riepē sy myt luyder
stymē eñ myt eynē groeten
gebeer En laet ons Jhm nyet
vry mer laet eñ geeft ons bar
rabā ~~en~~ Die mysche ¶ Dit volc
dat wilck aldus riep was dyt
die geheele gemeente Scriptura
¶ Het warē die gewapende vā
dē pryncē der iodē scrybē eñ
pharizeē Eñ sōmyge vand' ge
mentē die van oer luder opi
niē warē eñ die vurwapeñ
ge warē Voel quamē der oic
by hem luydē eñ riepē oic me
de op dat sy vandē aenderē
nyet gemerct en soldē vur
viant Eñ als pilatus dyt gro
tē gerucht hoerdē eñ stonden
dat sy barrabas lieū gevryt
eñ gequyt haddē dan Jhm soe

seide hy weder Wat sal ic dan
doen van Jhu cōnick der iodē
seggende dat hy geen sake des
doitz in hē en vaut Meer woe
sy meer sagē dat pilatus hem
v̄loesē wolde woe sy meer rie
pē myt luder stymē v̄suecken
de dat mē hem crucē solde En
pilatus siende dat hy myt on
schuldigē geen profyt doē en
conde Mer dat meere gerucht
wart soe wolde hy dē volck
behaegē soe liet hy eñ gaf hē
barrabas den mordeneer

Moralizatie

Siet hier woe die ōnosel xp̄s
v̄doemt wart eñ die moorde
ner v̄loist wort Aldus geschiet
noch huydē des dachs in den
hauē vandē pryncē eñ pre
laetē dat die ōnosel oft die
nyet voel mysdaē en hebbē
swaerlickē gepynicht wertē
Mer die quade eñ boesen
laet mē vri gaen sonderlynge
die macht eñ vrynde hebben
hier af spreckt Augustinus
O blyntheit der iodē O moit
der vasender mynschē wat
was dyt anders toe seggen
En wilt ons nyet latē Jhm
meer barrabas: dan laet
den doedē die die doedē leuē
de mact En mē laet leuen
den mordener Op dat hy
die leuēde doede En soe treckē
wt desē artikel eyn leeringe
toe wetē dat wy lyd samlickē
dragē sullē al ist dat bauē ons
gestelt wort eenige mynder
oft meere dan wy sien Want
barrabas die mordener die
wart vur Jhm gestelt eñ
gecarē

Woe dat die
gebūdide Jhus geesselt wart
seer ōgenadelickē

Als pilatus sach dat
hy die iodē myt re
denē nyet v̄wynē
en mocht Soe en heeft hi Jhm
nyet dorrē laetē gaen sonder
correctie mer heeft syn decreet
gegeuē eñ in maniere van
sentenciē v̄claert dat men
Jhm geesselē solde En syn die
naers vā iusticiē hebbē dē
gebūdidē herē genamē eñ
geleit bynē dē hoff eñ ont
cleit al naect vur alle die daer
warē En soe hebbē sy hē ge
bondē aen een groete clōme
oft pylaer van dē huyse En
sōmyge seggē dat die ioden
als sy dat vōnisse oft decreet
van dē richter v̄staen haddē
Soe gauē sy den dynarē een
sōme gelts op dat sy hē seer
slaen solde En sōmyge seggē
datter vj warē die dē mynte
lickē Jhm sloegē eñ geesseldē
aū alle syn licham En dat die
moede warē soe quamē daer
twe ander en haddē een aē
der maniere van geesselē ket
tenē oft vaetsen hebbende ~~ha~~
haecktē eynde aen En als

sy den gebūdide Jhm̄ synen
rugge beenē hals eñ hoeft
van achter alsoe geslagen
haddē dat mē aen hē nyet dā
voe gehact vleische en sach
Jnd op sōmyge stedē die bloete
been Doe ontbondē sy hem
eñ keerdē hem weder om
eñ bondē syn gebūdide han
de eñ armē achter waer om
der calder colūpnē oft pilaer
Eñ gelick sy eerst werf van
achter geslagē haddē: Jnd soe
sloegē sy hem tw van voren
alsoe dat nyet heels en bleef
aen synē gebūdidē licham
Jn sulcker wreetheit eñ on
mynschelicheit Dat sōmyge
vandē gesynde van pilatus
die dese groete ongenade
sagen ~~geiaer~~ iāmert eñ ōt
ferint heeft Want die suete
here was al bloedich aū alle
syn lyf eñ lede Eñ voel bloitz
stortende dat hy myt synē
voetē stonde in synē bloit
duc wile aldus vloeyde wt
synē alrē suuerste licham
Doe dat naeder ꝓphetien
van ysayas Vandē plantē
synre voittē tottē coppe syns
heiligē hoefts geȳ gesonthᵗ
en bleeff Aldus stonde die
suete mynlicke iongelinck
Jhūs al naect schamelickē
swygende als eene lam ge
bondē aen der colōmē tot
dat die pynres oft slagers
vermoede warē Eñ doe wart
vnult dat goē dat die vursei
de ꝓphete geseit hadde Geen
gedaente noch cierheit eñ is
in hē Eñ wy hebbē gerekēt
als lazersch geslagē vā gade
eñ vnedert Eñ Augustinus
seit aldus Van synē aen
schyn soe was ontvloeitē
oft vergaen alle schonheit die
schoen was bauē alle kynde
rē der mynschē Die scheen
toe syn die alre leelicste

Meditatie

Auerdynct dese dȳgen O
om wees willē Jhūs dyt
geledē heeft Jnd ist dattu geȳ
medelydē en hebste Doe acht
dy toe hebbē een steenē hert
eñ dan salstu roepen O gue
de hē Jhū woe wordestu ont
cleit die die nactē cleit Woe
wordestu gebondē die die ge
bondē ontbyndes Woe wor
destu geesselt die ons vandē
geesselē vloest heeft Wie was
hi alsoe stolt die dy outcleydē
Wie was alsoe vmetel die di
~~die~~ bant aen der colōmē Wie
was soe boes dat hy dy gee
sseldē Aldus O hē wildestu gee
sselt werdē vur ons op dattu
ons vlossen soldes vanden
geesselē der ewiger vdoem
nissē Eñ als die suete hē Jhūs
vander colōmē ontbonden
was soe leydē die dienaer
hem aldus naect roet van

bloede om toe v̄ graederē syn cleeder die v̄spreet lagen daer mit huyse ſ̄n ſy voitspareē die hy voert gheynck die ware al bloedich ¶ Here myſche aenſiet dyne̅ herē myt com passie̅ alduſ ghaende eñ be uende van taldē aen merc ke wael synē ſtaet m alle ſyne̅ wercke̅ om medelydē myt hem toe hebbē ¶ niet dē ſuoſelē edelē eñ myn licke̅ herē alle nacht doer woent eñ bloedich ghaende om toe wapen syn cleeder die daer v̄voorpē lagē ſ̄n woe hi hē ſchemelick cleedet vur hem luydē die hem beſpottē alſ of hy waer die alre myuſte eñ ſuoetſte van hē allē ſ̄n van allē myuſchē gelatēn ¶ myſche aen merct dyt eñ hebt compaſſie ¶ Anozalizane

¶ t deſen artickel dat Jhūs geeſſelt wart ſoe hebñ wy ij leermē ¶ die eerſte is dat wij geerne ſullē die geeſſelē gades v̄dragen ſeggende myt dauid den ꝓphet Here ic byn beryt tot uwē geeſſelē ¶ want heeft die eyngſte ſoen gades des va derſ wt gheloer ſamheit deſe geeſelē om onſē wil outfan gē wyllē ¶ waer om en ſullē wy die die v̄dient hebbē geeſ ſelt toe werdē die geeſſelē myet outfangē ¶ die got by hē ſelue̅ of doer anderē dyngē oft my ſchē alſ inſtrumētē ons toe ſey dē om onſe beteringe ¶ want ſeit die wiſe mā dat got die hē caſtyt den goen dē hi myt ten anderē dat wy neerſte lickē wachtē dat wy onſe hē Jhū onder werf myet en geeſ ſelē toe wetē by doithickē ſun dē ¶ want hy geeſelt is ō onſe ſundē ¶ daer om alſoe duck wyle als yemant doitlick ſundyget ſoe geuet hy Jhū eenē ſlach alſoe voel alſ m hem is ¶ want hy die ſake ſyne geeſſelynge v̄wettet

¶ Woe dat die gebñdide Jhūs ſeer ō genadelickē geetront wart myt eenre doernē crō nē ſ̄n woe die rodē hem beſpot tē eñ vur eynē cōmck aenbetē

Als Jhūs gebñdyt vander colūmen outbondē was ſoe en heeft hy syn cleederē myet gheelick moetē aen doē ¶ er die dienaerē van pilatus hebbenē alſoe gheleit tot bynē mt richt huys oft vier ſchare vur alle die daer waerē eñ hebbē ſ̄n daer hebbē ſy hem outtleit eñ een alt purperē cleet m ſpot aen getaſt ſoe m den tydē vandē cōmſtē gewoenlickē was purperē toe draſtē ſ̄n daer bauen eenē mantel geverwet totus dat is ruſſchē roet eñ purperē verwe ſ̄n ſy hebbē eenē hoet

m manierē vā eynre tronē
tgewzongē gehaet vā doernē
Cū die hebben sy Jhūm op syn
gebūdidē hoeft gedruct Al
soe Bernardus seit tonende
totte heernē Doe datter bloet
vam synē godlickē hoefde neder
gheloept ib aū syn gebūdide
aensichte eñ ogen soe dat hy
scheen lazerus synde Voant sy
heilige bloet gemengt mytten
speckel eñ vuylē sluymē der
rodē mactē hem dē lazerschen
gelick Alsoe daer af gheschiedt
was vandē ppheetē seggende
Hoy hebbē hē gesien alb lazer
sche eñ vsmaet One mysdye
Hoe mochte dese dienaren
aldus hatich op Jhūm wesē
Scriptura Dy warē alle ga
der heyden eñ soe die rodē hē aū
seyden dat hy hē tōnck der ro
dē mackē wolde Doe meyden
sy hadde xpūs wille eñ op sat
voert gheuaen Dat Jhūs eñ
die syne soldē alle die romeynē
eñ deb keyserb volck vslaegē
hebbē aldus in wzakē eñ om
deb soe warē sy Jhūm soe fel eñ
hart Cū alb Jhūm aldus gheslet
eñ myt doernē gecroent had
dē soe ghemē sy hem alb vur
tōmbrikē scepter eñ riet sy
rechter hant in trickē vā spot
Cū dat syn macht hol eñ ydel
was Jnd knyeldē vur hē op
een knye Cū spoetende soe
gruceten sy hem seggende
Hoeest gegruet tōnck d' rodē
Die anderē speegē in sy ge
lāidde aensicht Dornygē na
mē dat riet eñ sloegē op die
doernē hoet hoet oft crone
op dat die scharpe tackē hē
toe meere pyne doen solde
Doemygē sloegē hem aē sy
gebūdide aensicht Cū aldus
heeft pilatus Jhūm gheselt eñ
gecroont Jnd soe ib Jhūs tot
hem gebzacht eñ ib wtgegaē
draegende een doernē croen
eñ een purperē cleet Cū myt
tē soe ib pilatus gheuaen tolle
rodē eñ seide Op dat gy mae
ghet wetē alb dat ic gheen salke
deb doeth in desē man en vp
de: soe heb ic hem doē corrighe
rē toe wetē meer eñ strenger
dant behoert soe gy mercke
moecht Meditacie
O mysdye aensiet mi dynē
herē in droefheit dyns hertē
Cū hebbe medelydē myt hē
die alle dat gheen lydt dat sy
hem aen doen styl swyghde Cū
woe hy die swaer slagen eñ
in druyckinghe der doernē ōt
smackt hydsamlickē nochtās
myt ontspzeckelicker pynē
Daer om wee den ghoenen
die nae dyt claer exempele
der gramoedicheit hem selue
vlyeffen in youdē laster schou
wē Cū sueckende ō geert toe
werdē oft tot stract vā hoch
toe tomē Alsoe vsmaedende

oft cleyn achtende den soen gratz
die alsoe voel meere eere wer
dich is om vāde mȳsdȳe toe
ontfaen als hy meere eerende
oneerē eñ lasterb om der
mȳsdȳe wille gheledē heeft Cm
sostom⁹ seit aldus O mȳsdȳe
allē m desen quade dat Jhū aē
gedaē wort soe sweech hy alle
stille daer om du dyt hoerende
soe hebbet m dyn herte eñ nae
uolget uyt swichē den cōinck
der werlt eñ dē here der en
gelē siende hem dese smaetheit
lyden eñ al vōdragē Voert seit
hy daer om wat sorghe sullē
wy voert aen hebbē al ist dat
wy smaēheit van nemant lydē
m dē dat xp̄s dat gheledē heeft
Voec dat die gebōdide
Jhūs aldus ōmȳsdeliclikē mys
mact den lodē gheroent wart

Eñ mytte soe
dede hy Jhm alsoe
mysmaect eñ gherōet
voerbrengē eñ seide niet hier
den mȳsdēe: recht of hy segghē
wolde Dmr een wemich vmetē
de waerde: siet woe ic hē heb
doen trashē vur dat hy cōinck
heeft willē woese niet woe ic
hē hebbe doen cronē wael ha
pende dat die lodē hier mede
toe vredē gheweest solde hebbē
als die prynte der lodē Jhm
aldus mysmaect sagē soe ne
pen sy noch meer mattē ons
quyt Cruysē cruysē oft sy seg
gen woldē Dit en is ons nyet
genoch meer wy willē dat hy
sterue Die mȳsdȳe Voer
om viepē sy meer dat men hē
cruytē solde dan steenē want
die tegēs oere wet plagē toe
doē die plach mē toe steenē
Scriptura Dy viepē dat mē
hem crutē solde want dat was
die manere vā dē heydenen
eñ romeynē die plaegē den
goenē die dat hyr vboert had
dē toe crutē Dy en hadde geyn
sake dat Jhūs nae oere wet ster
nē solde want anders solde
sy hem selue gesteent hebben
Hier gheluck ic dy banē gheseyt
hebbe Voant sy sochtē wegē
om toe doen schyn dat Jhūs
buttē oer wet misdaen hadde
tegē dat gemeȳ keyser recht
Eñ dat hy daer om als m soe
danger manierē mysdaē hebbē
de geerupst solde werdē Eñ tē
anderē die dont des crutes
was die schandelicstē dont dē
mē nemant aē doen mocht
op der tyt Eñ tot sulcker dont
begeerdē sy Jhm toe brengē
Die mede om des willē dat sy
pyne mt sternē toe langer duc
ren solde als hy aent truce
gehangē worde Eñ als pilat⁹
dyt roepē eñ gerucht noch
hoerdē: soe seide hy totte lodē
Decent gy hem eñ nae uwer
wet soe truystē Ick en vynde
geyn sake m hem recht oft hy

seggē wolde Ist noch nyet ge
noch ick heb v geseit dat ic
geyn sake in hem en vynde
om hem toe crucē Of hy seg
gē wolde Ick heb meer dan
toe voel aen hem gedaen myt
dat ic hem aldus hebbe doen
hantierē Daer ō heb di macht
hem toe cruycē soe cruystē En
als die iodē dyt hoerdē eñ merc
ten dat pilatus Jhm nyet ~~en~~
cruycē noch dē schandelickē
doit nyet aen doen en wol
de Doe dachtē sy woe dat gaet
wy willē desen mā die ons
aldus indē ogē is doet eñ wt
onsē ogē hebē En seidē daer
ō weder tot pilatus Heer
rechter wy hebbē een wet die
ons beloeft is toe haldē eñ nae
der wet soe is hy schuldich
toe sterue Want hy hem sel
uē die soen gatz seit eñ mact
Want die ioetsche wet v̄biet
op dat lyf dat nyemant gade
blasphemie oft laster seggen
en mach Int wilckē sy seidē
dat Jhus mysdaen hadde ma
kende hem seluē die soen gatz
Pilatus dese waerdē hoerē
de seidē noch weder tottē iodē
Neemt hem dan gy eñ oerdeltē
nae uwer wet Nae dē roem
schē recht en byn ic nyet schul
dich meer toe doen dan ic ge
daen en heb Nyet toe myn
pilatus als hy dese waerde
gesprackē: soe waert hy hem
seluē bedynckende Want hy die
een heyden was en hielt nyet
als datter meer eyn got en
was Mer datter voel gaden
warē eñ merckte die groete
werckē die hy vā Jhu gehoert
had En dat goen dat hy oick
mede seluē als nu vā hem v̄
staen hadde Dat Jhus wael
eenichs syns gades soē mocht
wesen En want hy hem had
de banē ~~die~~ rechte eñ maten
doen geesselē eñ cronē: dat
die got op hem taernich solde
moegē wesē Jnd dat hem daer
om quaet af comē mochte
En daer om willende een bree
der ondersueckē doen Doe is
hy myttē gebūdedē Jhu weder
in dat richt huys eñ richtbanck
getredē En heeft Jhm gevracht
seggende Waen bistu: recht
oft hy seggē wolde Van wat
geslechte of van wen bistu
gecomē En op dese vragē soe
en antwaerdē hem Jhus nyet
Die mysche ¶ Waer om dat
Scriptura ¶ Om twe redenē
Eerstē want die materie was
pilatus toe swaer toe begrypē
Alle die philosophē die vur
die tyt geweest warē Die en
constē dat mynste wesē vā
gade nyet v̄staen: Jnd daer
om en solde pilatus oic nyet
v̄staen hebben Woe die soen
inder ewicheit indē vader ge
baerē is geweest Jnd woe hy

dat wt crachtē van die mȳne
des vaders by toe doen des
heiligē geestes mȳschelicke na
tuer wtter reynre maget
Maria ōtfangē hadde Ende
ten anderē om dat sȳ passie
daer by nyet belet en solde
werdē Want hadde Jhūs ge
bn̄dyt geseit dat hy die soen
gatz gewest hadde eñ hē dat
v̄stant gegeuē Pilatus en
hadde hem licht nyet v̄oer
delt noch doeden: dat wilcke
schadelickē geweest had vur
die mȳschē Eñ pilatus sach als
dat Jhūs hem nyet toe en
sprack soe waert hy eȳ wo
nich in hem seluē toernich
denckende in hem seluē Ick
doe mȳ beste om desen man
toe lyue to haldē eñ acht nyet
om my toe antwoerdē eñ daer
om En weetstu nyet dat ick
macht hebbe om dy toe crucē
eñ om dy toe latē gaē Die
mȳsche My dunct dat pi
latus als hem seluē schuld
dich mact Want heeft hy
macht Jhūs toe laetē gaen
eñ bekent hy dat hy aen hē
geen sake en beuant soe ist
ōmers syn scult dat hy
nyet en laet gaen Sonder
twyuel my donct dat xp̄us
Jhūs wael hadde moegen
seggē O scalcke knecht ic
oerdel dy wt dyns selues
waerdē ganck in dat afgrōt

der hellē Scriptura Het
is alsoe Mer en weetstu nyet
dat hy gecomē was om de
sen doit aldus toe lydē Eñ
want hy willickē vur ons
lydē wolde Jnd ons in al een
exemplaer in oitmoedicheit
eñ lydsaemheit wolde wesē
Doe hy heeft oetmoedelickē
tot pilatus geseit aldus Du
en soldes geen macht hebbē
aū my ten waer dy vā bauē
gegeuē Die mȳsche Woe
v̄stae ic dyt was hem macht
van bauē gegeuē ō quaet
toe doē Scriptura Hem
was synē vrien wille eñ ver
hengenisse gegeuē want en
waert hē van gade nyet ver
henget geweest hy en hadde
tegens Jhūs nyet mogē doē
Aldus hadde hy macht van
v̄hengenissē Eñ op dat pilat⁹
hem op dese worde nyet en
solde moegē ontschuldigen
seggende soe machi ict dan
wael doen in den wy hier toe
macht gegeuē is van bauē
Mer op dattet hem blyckē
solde dat hy qualick dede:
soe seide die suete Jhūs vort
Mer die goen die my dy ge
leuert hebbē die hebbē mee
re sunde gedaen dan du
Want by desen waerdēn
mochte pilatus mercken
dat hy oic in hem sundichdē
Want dede hy in hem mȳ

sunde dan iudas Of die ioden
gedaen hadde soe moest hy
die gesundiget hebn Want
wie my doet die is nochtans
doende Die iode sundichde
m Jhu wt haet en nyt iudas
wt gherechticheit pilatus wtt
anxte Jn daer om wantter
myne sunde is toe sindy
ghe wt anxte dan wt nyde
oft gherechticheit Daer om sei
de Jhus dat pilatus nyen
sundichde Als pilatus dese
waerde van Jhu hoerden
en vstonde dat hy quaet
dede Jn soe sachtelicke va
Jhu vmant waert soe arba
de hy en sochte noch weyte
om Jhu toe late grae dat
wilcke die iode vnamē soe
vdachte sy een nye sake
en wroeghynghe m strengher
manere dan sy toe voren
gedaen hadde Jn seden
tot pilatus Ist dattu dese man
wilste laete gaen soe en bistu
des keiser vrynt nyet toe ve
te den wilcke du dyenst Wat
alle die ghoen die hem cōmck
macke die syn tegē de keiser
toe wete die die ouste cōmck
is Jn dese Jhus mackt hem
cōmck huyte de tvylle oft be
uele vande keyser Daer m
hy grotelicke die moeghenty
van de keiser quetst en sy luft
vboert Jn daer om soe sydi
hem schuldich toe doede en
toe richte soe vern ghy de keiser
vrynt en getrouwe sydt Als pi
latus dese waerde hoerde soe
vreesde hy noch meer va toe
voren Jn soe buyte aen sy huys
oft pallays die stede gemaect
was daer die richter i groote
salē toe richte m plach toe syt
te Alsoe dat alle ma hem sien
mochte: Daer ghynck hy m de
gebndide Jhm inyt he leyden
de Jn als m schynpe oft spot
van hem luyde soe seide hy tot
hem Siet hier inwe cōmck recht
of hy seyghe wolde Oy osynyghe
myschē dondt v dat dunt een
man is die yt cōmck ryck va
desen lande solde wylle aen
voren Jn als die ioden Jhm
saghe soe riepe sy als vwoede
lyonde myt luyder stymē nae
en voel Doeten weck doeten
weck en cruyste Oft sy seyghe
wolde Doete wt onse eyen
ynant yt is onb swaer en
vdrietelicke toe syn Pilatus
antwaerde weder sal ic inwe
cōmck trouwe Of hy seyghen
wolde Dat sal v ewilicken
schande wesen dat ghy den
ghoene die v cōmck heit soldt
selue va eyne vremde here,
doen cruyte Ter stont sond
beraet riepe die iode weder
Jon en hebbe geyne cōmck
dan den keysser Die myschte
Wat wonder hoer ic hier
eer dat Jhus genaken was

soe warē dese ioden wille dē
keyser syn tribuyt ~~ee~~ toe ont
segen Jnd en woldē nyet
meer onder syn onderda
nicheit syttē noch hem vur
eynē hē bekenē en ist nyet
waer Eñ woe comet dan
dat sy nu dē keiser vur oerē
cōnick eñ heerē bekēnē
Scriptura ¶ Het is claer al
soe leest Josephum in synē
xvj xvij eñ xviij boeck van
der ioetscher altheit Daer
saltstu dat eñ meer tot de
ser materie dienēde vyndē
Mer in desen hebbē sy ge
daen gelick die partynge
plegē: die nyet aen en sien
recht eer noch den gemeyn
en oerbaer Mer op dat sy
oer vur nemē doer dryngē
Jnd op dat sy int regiment
blyuē mogē: soe ist hē alleēs
wie oere luyde here is oic
wat vryheidē eñ priuilegiē
sy aūgeuē Eñ daer soe haddē
dese pryncē der iodē myt oerē
medegesellē lieū dē keyser
vur oerē cōnick toe bekenē
Dan sy byden predickē eñ
guedē dochtelickē leeringe
vā Jhū wt oerē regimētē
comē soldē Eñ daer ō soe
mach mē merckē dat soe
wie eenich ōnosel bloit doit
stortē oft ander quaet doet
om dat hy eenich werltelick
guet oft eere v̄dachte toe v̄
liesen dat hy in perikel is
dat toe v̄liesen daer hy om
arbeit Eñ daer toe v̄cryget
hy die ewige v̄doēmisse gelic
dese ioden deden die Jhū
doedē Om dat sy dat regi
ment vā dē lande haldē sol
den: Jnd dat die romeynen
oer luyder lant eñ luyde nyet
nemē en soldē Dat wilcke al
cōtrarie quā Want als Jhū
gedoit eñ syn heilige ōnosel
bloit gestort haddē Doe qua
mē die romeynē eñ v̄sloegē
sy eñ v̄doruē sy tot in den
gront Doe dat die romeynē
corts daer nae xi hondert
dusent ioden v̄slogē eñ vā
honger dedē v̄deruē Eñ die
goen die ontquamē die wor
den v̄stroyt aū alle werlt
Eñ want sy oerē herē eñ cōnic
v̄saectē soe sullē sy in allen
landē onder trybuyt blyuē
syttē sonder eygē heer toe
hebbē ¶ Moralizatie
O mȳsche aen siet hier dȳ
nen herē woe hy aldus ver
smaedelickē gecleyt eñ ge
croent synde Hur gaet myt
eenē riet in syn hant eñ woe
hy myt eenē neder geslagē
aensicht staet vur alsoe voel
~~volcks~~ eñ mēnichtē des volcks
roepende Cruystē cruystē eñ
hem alle bespottende Doe dat
Jhūs gebn̄dyt van hem luytē
nyet alleȳ en ontfynck slagē

eñ pyne mer oit smaetheit eñ confusie Eñ soe wort vt dese
artekel een salige leermight te
name dat wij xpm oldinc spot
telicke ghedient eñ toe ghemact
synde Uur die oghe onc hertē
sette sulle: ind dat wij mi ghenē
clederē oft wtwendigen abyte
ydelre ghozierē en sulle Nant
onse hene he Jhūs m den clede
rē bespot ic ghewest

¶ Woe dat pilatus wijf arbeidē
om Jhm toe vloesen eñ die
redenen waer om

En woe wael pilatꝰ
eyn langhe wil tijts
bleef m ghedder mey
nighe om den ghebūdē Jhm
toe vrien eñ wtte iodē hendē
quyt toe laetē Int eende alc
hy dachte dat hy bydē me m
dignacie eñ ondanck vanden
keyser daer by ghecrighē mocht
dat hy der ioden wille doen
solde Eñ ghinck toe richte sittē
om syn oerdeel eñ vōmsse nā
Jhm toe ghenē Eñ al daer sittē
de soe seynde syn hmsvrouwe
toe hem eñ dede hem segghen
Dat Jhūs een ghoede heilighe
mā ware Want sy had des
nachtes voel m oerē dzoem oft
~~wijnoen~~ visioen vōstaen ind
alinyts hē ghequelt ghewest Eñ
pilatus oerē mā daer ō bidde
de dat hy hem des rechtuerdi
ghen mins wet onderwyndē
en soldē Die mysticke ¶ Dent

ween mocht den droem comen
Scriptura ¶ nyt die vōwerckm
ghe van Lazarus daer die helle
af beesden doer die stymme vā
Jhūs doe hi spzack Lazare
woemt vozt ind myt die ghed
tierenheit eñ luydsamheit die
die ghebūdē here Jhūs toenē
m alle synē lidē Eñ oic by dat
ghoen dat toe merckē was wt
cruystarē Doe dochte pē duuel
dat xpus Jhūs die vlosser was
der zielē want hy benant dat
die zielē hem seer vblidē Als
sēe Johan baptiste nit vurge
bozth der hellē quam die wit
ke den heilighē vaderē seiden
dat hy dē behalder eñ vlosser
der werlt selue ghedoept hadde
Waer om eñ om synē doet toe
belettē soe vtoendē die duuel
hem pilatus wyne in oeren
slaep eñ vnoerden sy seer Eñ
hy ghaf oer m oerē slaep oste
droem dat oer dochte dat pi
latus Jhm dede doedē ind dat
sy daer om vderuet soldē wtte
ghelick dat corts daer nae ge
schiedē Eñ meer dede die du
uel dyt doer eē wijf dā doer
eenē anderē Want een wijf
is dat gherechste instrument
daer die duuel mede werket
alst schynt m Eua tot wlck
die duuel ghinck m dē certsche
paradyse om daer mede
Adam toe brengē tot valle
pilatus was oit eyns deels

by den duuel v̄leit Aldus soe
wolde die duuel noch breeder
doer dat wyf daer toe helpē
als sōmygē seggē Die mȳsch
¶ Mer segget my noch ander
bescheit Hadde die een duuel
pilatus v̄leit om Jhm̄ myt
onrechte eerst werf toe doen
geesselen En daer nae ander
werf daer toe gebracht dat hi
geslaetē was tegens syn cousi
encie Jhm̄ ter doit toe v̄oerde
len jud was dyt selue die selue
duuel oft een ander arbeidē
de om Jhm̄ vander doit toe
v̄loessē Soe moestē dese duuelē
malcanderē cōtrarie hebben
gewest en dat op eenre vrē
en stondē Scriptura ¶ Du
saltste dyt v̄staen anders die
mȳsche als hy vandē duuel tot
eenich quaet ontstekē oft bereit
is En hem myt vollē cōsente
daer in aū gegeuē heeft En
dan daer nae begynt toe wr̄c
ken soe is hy in ~~sund~~ sunden doitlick
gevallē en wt die gracie gatz
gesettet En wt ~~die gracie~~ syns
selues crachte sonder die gracie
gades soe en mach hy nm̄mer
meer wt soe daingē sunden
comē En daer om die duuel
die pilatus en ~~der~~ iodē hertē
tot dyt groete quaet ontstec
kē hadde Als hem groetelickē
began toe twyfelē dat Jhūs
die goen was daer die ꝓphetē
af gesprackē haddē En dat
mȳnschelicke geslechte v̄loessen
soldē soe hedde hy geern ver
kiert en belet dat goen dat
hy begoenē hadde ende schynt
daer om wtten iodē en van
pilatus Gelick een moertbrand̄
die in een huys en steect den
brant daer in Al ist dat hy wt
ten brant loopt dat huys blyft
euē wael brande en alsoe
wast in dyt stuck al wast dat
die duuele wten iodē schiet sy
warē soe ontsteken van dat
venyn der quader mydicheit
daer sy mede woe langer
woe meere besmet blynē En
want sy butē die gracie gatz
warē en by hem seluē sonder
die hulpe gatz nyet weder daer
in en mochtē comē soe wast
dat pilatus en die iodē in oere
quaetheit bleuē ten eynde toe
Soe lange dat die guede Jhūs
synē vader badt Dat hyt hē
luydē v̄geuē wolde want sy
nyet en wistē wat sy dedē
Waer wt dat schynt dat
die duuel op eenre vrē geē
contrarie ~~dyngē~~ wercken
en dede Want als hy meȳ
de toe werckē myttē wyue
soe en was hy in pilatus doe
nyet werckende noch in dē
iodē om Jhūs doit toe belettē
Want sy warē by hē geuenynt
in dyt stuck toe contrarien
En daer om al heeft hy wael
macht toe venynē hy en heeft

ghyn macht toe ghenesen Die ziel die sieck is in sunden: die en heeft ghyn medecyne dan die ontfermherticheit ende hulpe ghetrouwe Jhesu alsoe dat wyt mi dit stuck myet ghemynt en was soe meende hy doer oer toe woerckē Toe wetē is dat alle dese/dynghē/vursereē gheschiet syn vnr die woerste sentencie van pilatus Alsoe sēt Jan ewā thelusten beschryft woe wael dat mathe⁹ ende marcus als vōhasē de dat ghoene dat sy achter ghelacte hadde ~~dat ghene~~ sōmyghe punten nae bestrenē

¶ Woe die ghebūdede Jhus ter doot vūwesē wart vā pilatus

Ende woe wael pilatus dese baetschop van synē wyne ōt synck hy en heeft daer nae myet ghevraghet Doer hy dede hem een lauoer oft beckē myt water vnr mene Jhesu op dat die iodē alle die sundē op hem nemē solde Ende hy vry blyue solden Doe wetsdie hy syn hande vnr alle die luydē seghgende Ick en merckt it bȳ ontschuldighe des ōnoselē bloets vā desen rechtūdighē mā Jhesu soe ghermyghe en had pilatus dese woerde woerden myet ghesprackē alle die vūwoede iodē die daer te ghen Jhū stondē ende vōghoedert woerē riepē alle ghader syn bloet dat moet tomē op ons Dat is die schult ende wracke sȳs bloets dat moet tomē op ons ende op ons kynder Recht oft sy seghghē woldē Wuste ende vōerdelt hem vry ter doot ende doet onse begherte wy willent vantwoerdē ende wy nement op ons Dese woraken tot eynre maledictie hebbē die iodē eerstue toe bracht noch huyde des daghes dueredē Want m alle vūpeenghe der manē soe hiet sy den vloet des bloets dat w wilck hem al ontsciet Jhesu te sy dat sy hem lactē wasschē m dē heilighē doepsel soe en moghē sy anders myet vloest wōdē Pilatus als hy sach dat der iodē vur nemē myet stillē noch satē en mochte Jnd ver dachte dyndiende was dē keiserb toern soe verre hy Jhū myt ghelactē hadde ende die iodē tegens die ronep ie op ghestaen hadde Doe heeft hy den iodē Jhū aū ghegheuē tot oerē woylle ende begherten als die des keiserb macht hadde wille beronē oft bene uē hem selue tōnick der iodē seghgende Dōmyghe seghghen dat hy nae die costume vā romen syn vōnusse ende oerdele m ghescriften ghaf al dat spreckende Jhū dat volck vleidende got blasphemerē de om dat hy hem sprū tō mick seghghende is soe wyse

it hem ter doet eñ dat mẽ
hem tyrutẽ sal Die mÿsdie
¶ Het schynt in eender manie
ere dat pilatus Ihm vur eynẽ
mynsche eñ nyet vur got kẽ
nende soe hy heydẽ was nyet
en mysdede Ihm ter dont oer
delẽde want hem bleeck dat
Ihûs hem tõmck hadde gte
sent dat wilcker naeden kei
ser recht eyschte die pyne deb
des doits Want dat bestre
uẽ recht sulcke is dat soe wie
die maesteit van dẽ prynte
quetset dat hy schuldich is
der doit gtennyst toe weyrdẽ
ind syn lyf daer aen vboert
Eñ mdẽ gterechte soe beuẽ
Ihûs hẽ tõmck der iodẽ toe
wesen sonder benel vandẽ
keyser hebbẽde die alb here
der iodẽ vandẽ iodẽ ontfan
gẽ was Eñ eÿ rychter is
schuldich toe wysen nae dat
gtoen dat vur hem gtecomẽ
is eñ gtetoent oft beuẽ is
eñ hem blyft alb rechter
Aldus soe schynt wael dat
pilatus tegens Ihm dyt
võmsse gtenende nyet en mys
dede Scriptura ¶ Het is
wael gtearguert oyer õ
toe vstaen dat pilatus hier
aen swaerlickẽ mysdede
soe syn toe merckẽ twe dyn
gen Erstẽ dat pilatus
wael woeste dat die iodẽ
Ihm wt hact eñ nyt gtele
uert hadde den hy õnyssel ken
den eñ õschuldich Eñ soe en
was pilatus met schuldich
tegẽ syn conscientie toe doen
oyer hy solde billicks eer syn
officie gtracte hebn dan den
onschuldigẽ võerdelt hebbẽ
¶ Ten anderẽ soe was die macht
eñ maesteyt vñ dẽ keiser al
leyn in werltlickẽ sakẽ eñ
vand werlt Eñ deb en ond
want hẽ Ihûs in geynẽ stuc
kẽ gwant hy hadde tot pilatus
gtesent dat syn rych vñ wlt
nyet en was Dck had hy be
ualẽ dat mẽ dẽ keiser gtenẽ
solde dat gtoen dat hẽ toe be
hoerdẽ Eñ dat gemeen volck
hadde hse gteern tõmck gtemact
oyer hy was vñ hem vhende
eñ en woldeb nyet nẽ nemẽ
toe wettẽ Alb hy mytte vyf
bzoden eñ twẽ vsschẽ soe
gtroetẽ volck võsaedẽ Aldus
soe en quetstẽ hem deb keiserb
macht nyet eñ maesteit
Daer om en was eñ is pi
latus võmsse eñ oerdel õrecht
uerdich eñ quaet eñ qualikẽ
gtefundeert Want Ihûs
deb keyserb maesteit nyet
gtequetst mer gtesterckt had
de gtehadt Die mÿsdie
¶ Wat is toe segtẽ van die
eerste võmsse of decreet daer
by dat hy Ihm hadde doen
gtesselẽ gtefundeert wesende
op dat gtoen dat Ihûs gte

vñdyt dat volck vlect solde heb
bē Want hy een groot volck
tot hem getrocgē heeft hadde
dat wilcke al m hem gheloofte
Scriptura ¶ Dm wael doen
en ib nyemant schuldich ge
corrigeert toe werdē ēñ die
goen die wael duet eñ die
mÿsdyē m dochdē eñ mden
rechtē weck leit die en vlect
nyemant Sedicie eñ bevoert
den volcb ib mt vñstane mt
quade eñ nyet mt gruede toe
wetē soe wāneer nemant
den anderē vlect ntē gruedē
weck niden quadē Die gebñ
dide Jhūs eñ toech nyet dat
volt toe hem nyt bedroch
oft ōdochdē mer nyt dochde
lickē leermge eñ heilgē wert
kē die gherechte waerheit spreec
kende Daer ō en hadde pilat
geen gruede sakē om Jhīm toe
voerdeelē oft toe latē gresselē
als vlepder mer hadde schul
dich gheweest Jhīm als dē oūstē
waerachtigē leytsmā det
ewigē leuens toe eerē pylat
gheluck in dyt deel den goene
die begynt toe dvalē die de
dvalet vast voert want ten
was hem nyet genoch Ende
noch daer toe soe heeft hy ter
schuer stonde twe moerdenars
oft stractrouers mede ter dat
vwesen daer by dat Jhū
oic groetelick vmpndert ib
greest want hy imyt hem
gherekent ib greest myspadich

¶ Gebet op terme tyt
O here Jhū xpe die toe terme
tyt des dages hebste willē vm
onsen wille gheesselt woxdē ō
hoist myn van den gheesselē des
ewigē taerns die ic vdient
heb by die nopyne dyns alre
heluchstē hoefdes Eñ beluede
mÿ herte dat ic die schadelic
ke genochtē mach schouwen
Eñ gheuet my dat ic nae die pe
nitentie come totter cronen
Du here die oic memthuoldelic
kē bespot ten eynde vōnslick
gedoemt totter doot Doet my
ontgaen die duuelicke bespot
tingē eñ die ewige doot Here
du hebste dy selue dat cruce
gedragē geest my my cruce
toe dragen eñ dy toe volgen
toe dragē here mÿ cruce dat
vnlick toe behoert myne sun
de dē mÿ vry willich eñ ÿmach
truce Op dat ic myttē comme
totter gloriē Amē

¶ Woe dat onse here hē Jhūs
ter doot gheleydt wort sm cru
ce dragende eñ wat alb doe
geschiedē Toe sexten tyt

¶ Dat C eñ lÿ capittel

Ende dyt vōnsse ge
scheē synde soe heb
ben die dienaren
van pilatus Jhÿ genamen
eñ hebbē hem dat purperen
cleit wtgetragē Eñ synb selues
cleit weder aengedaē Jnd dyt

purperē cleet was doe mytte
bloede van dat ghesselē ver
procht eñ vlaert aen dat ghe
bindde lichaem Ihū Cñ als die
mensaere dat wt togē soe wae
rent vorsse eñ vā myen bloedē
die wondē vā synē ghesselen
als oft sy eerste geslaghē ghe
west wārē Die mysch ¶ O
hoese mȳsche wat doedy mer
segt my waer ō soe deden
sy hem synd selues dese wer
der aen Scriptura ¶ Om
datmē hem toe beter kēnen
solde Cñ om dat hy eñ die ghoe
die ō mȳdē toe meer schandē
hebbē soldē Cñ daer om als
sy hem syn cleyderē nē geta
ghē hadde soe leydē sy hē syn
cruce daer hy aen sterue sol
de op synē scholderē dat wilt
se landt eñ swaer was Jnd
leyden hem alsoe witter stat
vā thalin eñ myt hē die twe
mordeneerd daer vore aff
gheset wd Tot op eenē berch
ghenaemt van Caluariē stae
de buttē der stat Jnd die ghe
bindde hē was mytte wake
vander nacht mytte slaghen
mytte bloedē vañ dē ghessle
len eñ vander dornē cronē
soe seer ghetrenct Dat hy on
der dat cruce bleef ligghen
eñ en tonde myet vort ghe
ghaen Die roudē die omē hē
myt machtē volchdē op dat
hy van synē vryndē myet
ghenamē noch vlost en solde
werdē eñ seer haestē om den
ghuede Ihū doet we hebbē soe
so hebbē sy die dienarē vā pila
tus doet toe ghevn formeert
dat sy nemāde nemē soldē die
Ihū dat cruyce solde helpen
draghē Cñ soe op die selue tyt
van butē der stat vā thalin eē
man ghegnen ghenaemt symō
eñ was eē heydē van syrien
mer hy was bekeert totter wet
scher wet Dese hebbē sy ghena
mē eñ myt crachte ghedwonghē
dat hy Ihū ghelāndt syn cruce
heuet moetē helpē draghē Cñ
hebbē hem beydē dat cruce op
ten halß eñ scholderē ghelacht
O symon salich hadde stu ghe
weest bekendestu wes cruce
du draghes Jnd soe en hadde
mē dy myet daer toe dornē
dwyngē myer ghecrn soldestu
dynē hē Jnd got salich meker
der werlt by ghestaē hebbē
eñ syn voetstrappē ghecust heb
ben Men sent dat die ghlorio
se maget eñ moder maria
als doe alre eerste vñaem
Dat oer hef lzynt ter doet
ghecrdelt was Jnd soe iam
merlickē myssmaet ter doet
ghelet waert O wat last
was dat serē hertē eē iegh
lickē mach dynckē woe dat
moederlicke hert hem volch
den Hoant nye moder ſ eem
ghelickemsse oer lzynt soe hef

en had dat wilcke oer schepp
was got eñ myn Eñ woe ~~mee~~
meere liefdē eñ mynē woe
die rouwe eñ droeffenisse
meere is Nochtans al was
oerē rouwe soe groet eñ on
wtspreckelickē als sy oerē
lieuē eenigē soen aldus schā
delickē ter doit sach leyden
Doe en bewees dese salige
moder nochtā geen ontame
licke gebeer of onsedelicheit
van buttē Mer als een eer
licke stadelick vrouwe behielt
sy desē groetē rouwe in oer
beslaetē sonder enich mys
baer oerē lieuē kynde nae
volgende Mit meer ander
deuoetē vrouwē als oer sus
terē eñ maria magdalena

Meditacie eñ Aendachticheit

O deuote hert staet nu
inwendelickē op eñ haest v
myt penetentiē eñ rouwen
van bynē eñ helpt Jhm̄ nwē
eñ v̄loesser syn cruce dragē
Oft ten mynstē volcht hem
in den wege dē hy v geleert
eñ voer getredē heeft Ende
draget v lydē heymelicken
myt Maria die moder ons
hē Jhū Jnd soe salt v̄wan
delt werdē in vrondē Als
die gebn̄dide ~~moder~~ hē Jhūs
aldus iaemerlickē geleit
wart: soe liep nae hem een
grote schaer vā volck gelick
wys in gelickē saeckē toe ge
scien plach Want alle gemeen
tē nyeschierich syn sonderlyn
ge dyngē Eñ die mēnichte
die bynē cortē dagē daer toe
vorē myt sangē eñ lane dē
gebn̄didē Jhm̄ toe gemoetē
gecomē haddē Die syn nu ter
contrarie van dē den suetē
Jhm̄ myt schandē nae genol
get Eñ alst sy op dē palmdach
den wech bestroudē myt pal
mē eñ groenē telgerē van
boemē tot synre eerē Doe
hebbē sy nu tot synre scandē
eñ spotte hem myt slyck ende
vnylnissē geworpē Eñ wāt
syn lieue moder maria aū
myts mēnichtē des volcks hē
nyet genakē en condē noch
gesien Doe gynck sy myt oere
geselscop eñ myt sc̄e Johan
eynē ānderē corterē wech
om oerē soen Jhm̄ toe gemoe
ten toe comē toe wetē buten
der poertē vād stat al daer
sy hē sach comē geladē myttē
swarē cruce Doe dat sy on
machtē viel myt groeter ban
gicheit oers hertē soe dat sy
nyet gesprecke en conde tot
Jhm̄ noch Jhūs oic tot oer
myttē haestigē leydē eñ trec
kē der boeser mynschē Och woe
weendē die heilige vrouwe
dyt al siende eñ Maria hal
dende oft nae Jhm̄ dragēde
in oerē armē Och wat laste
was dyt: sach die gebn̄dide

Jhus vur hem soe worpen
sy hem in sy gebn̄dide aen
sicht Dach hy op warts soe
sach hy dat groet cruce stae
daer hy aen sterne solde
Dach hy ter syde soe sach
hy die mordeneers daer hy
mede gereckent was en̄ myt
ten wilcke hy ter doit wart
geleit wort nit mydde doer
die stat Dach hy achter he
soe sach hy sy lieue moder
en̄ voel deuoete vrouwen
he volge al weenende En̄ Jhs
dese vrouwe achter he v̄ne
mede seer weenende: soe heft
hy een weynich stede gehal
den En̄ heeft de vrouwens
toe gesprake seggende Gy
dochtere va ihrlm en wilt
screyen of wene au̅ my
Mer au̅ v en̄ uwe kynderē
want siet die dage sulle co
me inde wilcke me segge
sal Dalich syn die ōvrucht
bare die nyet gebaert en
hebbe en̄ die borste die nyet
gesoge en̄ hebbe Dan sulle
sy de berge segge valt op
ons en̄ de houele bedect ons
Want ist dat sy dyt doe in
de groene holt toe wete in
my die vruchbaer byn in alle
dochde wat sal dan in de
dorre holt geschie Toe wete
inde ioetsche volck dat wl
wilcke dorre en̄ ōvrucht
baer is weerdich ō afgesne
de toe werde inde doit Die
mysche Wat meyde Jhus
daer mede Scriptura Hy
vur sach wt syn gotlicke wis
heit dat syne ōnosele doit op
hem luyde en̄ op oer kynd'
come solde Gelic daer nae by
vespasian' en̄ tytus keiserē
geschiede toe wete xl iaren
nae Jhus doit Want als
doe soe voel dusent mysche
gedoet werde als vur ge
seit is En̄ soe voel wart ter
gecruyst dat om tryut der
stat ihrlm geen plaetse meer
ledich en bleeff om cruceu
toe sette En̄ alsulcke armoe
de en̄ gebreck was daer dat
die moder oer kynt adt
En̄ va der geheilre stat eē
ne steyn op den anderen
nyet en bleef lyggen Ende
mytte dat Jhus de vrouwens
toe gesprake hadde soe wart
hy van de dienare va pi
latus ōwerdelicke vort ge
stoete en̄ myt groeter pyne
en̄ last gebracht tot opte
berch van Caluarie daer
me die mysdadige luyde
plach toe richte oft toe doe
de En̄ soe wast der iode ge
woent cōmende wt salo
mons waerde Die wilcke
geleert heeft als dat men
goene die belast syn van
herte Wyn gene solde toe
dryncke als ō dat belast herte

toe sterckē Al woer om sy dē
groenē dy by unstuē sterue
moestē den grauē sy wyn toe
drynckē Hū als Ihūs gheb
dyt gebracht was op dē berch
van Caluarie Ind mē hem
lauē solde myt wyn: soe had
dē dese valsche rodē Judee ste
de vā wyn gedaē m een nappe
oft vaetkē daer mē hē dryn
ckē greuē solde azyn myt bitter
galle gemengt eñ hebbē dat
den gebūdē Ihū toe drync
kē gegeuē Dne myssche
Waer om wilde got dyt Alwis
latē geschien en hadde myet
genoch geweest sonder dese
smadelicheit toe sterue Stip
Die wysheit gratz hadde symē
soen belaest toe sendē ō dē
myssche toe vlossen gelick ba
nē geseit is Hū op dat men
hē kēnē solde sekerlickē ende
wetē dat hyt waer Doe gaf
hy dat hy dat toe kēnē in voel
teyken doer die heilige pphe
tē Hū wanttet gepheteert
was dat die rodē hem gene
soldē in synē dranck eñ spise
galle eñ edick: soe heeft got
gewolt dat alle dat groen dat
gepheteert was in synē soe
verualt solde werdē Op dat
nyemant sake hebē en solde
om in hem myet toe gelouē
eñ toe moegē segghē hy en is
noch myet gecomē die wilcke
ons by pphetē gelaest is Hū
alsoe dat dan al in xpo ge
schiet is dat god dat vā hē
gepheteert was soe en heb
bē die rodē geen sakē eynē
anderē toe wachtē Hū die
groen die in hē gelouē sullē
daer om salich syn eñ hem
gebruckē in dat ewige leuē

Moralizane eñ meditane

O deuote ziel spreect in tot
dynē herē eñ bruedgō seggen
de Here nt is waer du bist
de en heiligē boem dat holt des
leuens vruchtbaer eñ gebē
dyt sind du lydes soe voel eñ
werdes beroest vā dynē tē
gerē Wat sal vā ons ellendi
gē mysschē sy die ōvruchtbaer
eñ dorre holt syn bequame
tottē vuyr eñ brant der hellē
Augustinus seit Ist soe dat
hy sonder gecesselē nt deser
werlt myet gegaen en is die
hier sonder sunde gecomē
is Toe wetē die soen gratz
was en soldē sy dā d gecesse
len myet werdich sy die hier
myt sunde gecomē sy daer
om seit Gregorius Alsoe dut
wile als ic dē dont myn sahch
makers aen merck Hū die
lydsamheit vā Job ind den
dont van Johānes baptistē
soe segghe ic dy O sunder
wat sullē sy lydē die got ō
werpt Ist dat alsoe voel ge
ledē hebbē die groen die hy
myn Hū daer om soe ist seer

ghuet hier op toe dynckē op
dat die nen dacht van sulck
proefsheit m ons make vreese
ēn op die vreese vā ons vā
ne die sunde die ghedaen is est
weder halde van in sunden
toe vallē ¶ Leermghe
O mȳsche aūdynct my myt
ghroeter myndē dat Jhūs syn
cruce ghedraghē heeft Jnd woe
swaer dat yt was Daer alle
die sundē der werlt op ghelet
waerē dat die dat ōnoesel
lam Jhūs op syn scholderen
ghedraghē heeft ¶ Wt desē ar
tikel dat Jhūs syn cruce drolt
soe trecktē wy ten salighe leer
mghe toe wetē dat wy kerstē
mȳschē ons cruce lydē ēn te
ghenheit willickē nae Jhūs
draghen sullē Want hy is vur
ons ghepassit ons lactende
een exempel op dat wy syn
voetstappē nae volghē sullē Jst
dat wy aldus doen: Jnd die
oghē ons hertē op Jhūm slaen
soe sullē wy lichtelickē moeghē
draghē al dat wy lydē Daer ō
sent Augustijn Woe wael dat
ons stendiet die tribulatie de
ses tegenwordighē tijts soe hie
wy nochtans wenich Jst dat
wy ghedynckē wie vur onē
ghegaen is totter ghalghē det
crucē die ons noet totter
ghoetē ¶ Item ghelt dat Jhūs
willichlic ghelet woert tot synre
doot als een lam Alsoe werdē
wy daer by gheleert Dat wy
willichlickē ghelet sullē werdē
tot ghehoorsamheit der ghe
dē ghodes ēn oet onser oūsten
ēn prelatē m die stat ghratz dar
by dat dē eyghenē wille ghoffert
woert dat voldie voel meere
is dan eenich tijtlick dynck
¶ Itē die processie ēn nacholghu
ghe der heiligher vrouwē die myt
weenē ēn myt drosheit Jhūm
nae volghē Woert noch hudē
des dachs vtoent alsdie hei
lighe kercke eenighe processē
ghenet toe ghaen vur eenich
perikelē die nackende sȳ toe
wettē als mē dat cruce nae
volcht Dat vnr die processie
ghaet myt aen dachtē d passie
Jhū ¶ Woe dat onse hene
here Jhūs bi dē cruce ōtdelt wart

Als dyt ghedaen
was soe weghē dy
pynders ēn diena
ren vander mstrie Dē ghebn
didē Jhūm syn clender wt Jnd
synē eynē rock dat was alle
toe ghebreyt ēn ghesiactē vnr
ēn moest mē dat aūn syn hoest
wt trecktē: Jnd als mē hē syn
cleyderē aldus trecktē soe woe
dē weder vūpet ēn bloedende
die wondē synes heilighē lichās
ēn ot synes hoefdes ēn ont
cleit wesende soe setten sy den
ghebundē Jhūm al moder naect
sonder vur hem toe hebben
om hem toe bedeckē Op eyne

groetē steyn die wilcke daer
lach soe die berch eyn steen
roets was Eñ dat Jhūs aldus
naect saet dat was hē eyn swaer
lijdē myt der mynschelicker
schemlheit Eñ Jhūs aldus naect
sittende soe wart hē mēnigē
last aengedaē wāt hi bleef
alsoe lange sittē soe lange tot
dattet gat indē berch wtten
steen gehouwē wart Daer
dat cruce in staen solde jnd
dat cruce oic bereit gemact
was Eñ die gattē vanden
nagelē gebaert warē eñ die
twe mordeners gecruyst eñ
op gericht warē Omaria
suete moder in wat droefhei
dē was doe dyn moderlicke
herte Als du nu eerstē aen sa
ges dat naette eñ dat gewō
de lichaem dyns eenigē soens
Eñ soe schoot toe haestelickē
die suete mod' maria eñ be
dectē oerē lieuē soen hem om
hangende dē doeck van oerē
hoefde Hort Jhūs siende dat
die dienarē tot hē quamen
om hem toe crucē: soe is hy
op gestaen om willichlic hē
ter doit toe bereidē Mer die
dienaers hebbē wredelicken
genamē eñ getagē eñ op dat
cruce geworpē ¶ Moralizacie
Sy desen ontcleedē eñ naect
heit Jhū soe hebbē wy een sali
ge leeringe dat wy naect sullē
werdē van allē werltlickē
dyngē eñ werckē onser salich
contrarie zynde Op dat wi dat
naecte cruys naettē synde nae
volgē sullē als iheronimus seit
¶ Woe dat onse lieue here Jhūs
op dat cruce genagelt wart
Als ons lief hē Jhūs
aldus op dat cruce
lach soe hebbē die
dienarē eerst syn gebūdide
rechter hant myt eenē swarē
ploimpel nagel doer houwē
Eñ nit gat vandē cruce daer
toe gemact gedreuē eñ gesla
gē Eñ als sy dē luchterē arm
eñ hant aent ander gat na
geldē eñ brengē woldē: soe en
mochtē die luchter hant myet
gerakē aen dat gat Want
die dienarē die gatē vandē
nagelē auētuerlick sonder
mate gebaert hadde soe heb
ben sy den slynckē arm myt
eenē coerde gebondē eñ dat
geheel lichaem gerect soe dat
die slincke hant oic aen dat
ander gat vandē cruce ge
raecte eñ hebbē die luchter
hant daer aen genagelt Eñ
als sy die hande genagelt had
dē des gelicks hebbē sy die ge
būdide voetē tottē gaet myt
macht neder getaegē Eñ myt
cracht benedē nit gat totten
voetē bereit genagelt Eñ de
se wtreckinge was soe sterck
eñ soe swaer dat elic lijt van
dē lichaem Jhū wt synre stede

getreckt wart soe dat mē sy
heilige lede tellē mocht soe
dauid toe vorē gepphetiert
hadde ¶ Dese wtreckinge was
seer pynlick onsē lieuē hē
Jhu Daer af leest dat als
een deuoete persoen inder
reuelatiē vraechde onsē hē
Waer in hy alre meest pyne
geuolt had onder alle dat goē
dat hy vur ons geledē heeft
Doe antwaerdē onse lieue hē
Doe ic int cruce wtgereckt
wart soe dat alle my gebeē
tē getelt mochtē werdē En
soe wie my vur dese pyne dāt
baerheit bewyst Die sal my
soe bequaemē dienst doē als
oft hy alle my wondē myt
sueter salue bestreckē had

¶ Moralizatie

Ut deser wtreckinge Jhu
indē cruce hebbē wy twee leer
ingen Eerst dat wy alle onse
ledē wtreckē sullē tottē dienst
gatz eñ tot guedē werckē toe
wetē onse hande eñ armen
tottē werckē Onse voetē tot
gaen onse knyē tot gebede
Jnd alle onse synē tot heiliger
eñ kuysser hanteringe der
werckē daer sy van gade
almechtich toe geordineert
syn En Cassianus seit dat de
uoete psoenē eñ sonderlynge
religiose die sullē die eerste
vruchtē alle oere ledē eerstē
offerē Toe wetē als sy des
morgens op staen: soe sullē
sy alre eerst myttē monde
eñ tongē bidende gade lauen
En al eer syn eenich let gebruc
kē tot wtwendigē dyngē: soe
sullē sy eerst dat wtreckē tot
gotlickē dynstē hoest aensichte
eñ alle die synē op waert toe
gade op heffē Die hande indē
gebede Jnd die armē cruyswis
wtreckende die knyē buegen
de En myt alle dat licham tot
genadē neder ter eerdē vallē
de Jnd alsoe myt geestelicker
meyninge alle die crachtē des
lichams eñ der zielē tot gatz
eer gebruckende ¶ Ten anderē
soe werdē wy geleert dat wy
myttē ogē ons hertē aen sien
sullē onsē herē Jhm mytten
armē wtgerect indē cruce
Als ~~bereit~~ bereit om ons toe
ontfangē tot synē mylicken
ōhelsen Daer af sprect die hei
lige leerer Augustinus aldus xpus
heeft syn armē indē cruce
wtgerect eñ syn hande ont
lockē tot ōhelsen den sunder
En tusschē die armē myns
behalders soe will ic leuē eñ
soe beger ic toe steruē daer
sal ic sekerlick syngē Here
ic sal dy v̄heffē want du hebste
my ontfangē

¶ Woe onse lieue hē Jhus myt
ten opgerect wart

Als sy dat cruce myt
ten gebūdidē Jhus
op rechtē wolden
Jnd een wenich op gehenē had
dē soe lietē die dienarē weder
vallē En ter stont soe heyffen

syt weder op eñ rechtent myt
trachtē Eñ lietē haestelicken
neder sietē nit gat van den
steyn dat daer toe bereit was
Alsoe dat van dē neder sietē
alle die gebñdide Jhūs wondē
weder ontsprongē eñ op bor
stē Eñ die wondē synre han
dē eñ voitē die myt dat stoppē
der nagelē nyet voel gebloit
en haddē die ontsprongē als
doe eñ bloedē añ uloedelickē
Eñ dyt cruce myttē gebñdi
den herē dat was gesaet tusschē
die twe mordeners op dat die
ꝓphetie waer seggende Hy
sal myttē quadē gerekent wordē
Eñ dyt cruce myttē gebñdidē
herē was op gerecht ter vj
vrē vā dē dage dat wilcken
mochte wesē om trynt xij
vrē nae onsē vrē gerekent
Eñ die gebñdide moder gatz
maria eñ die ander eersame
vrouwē die myt oer warē
stondē oic al daer myt stē
Johā optē berch toe wille dat
mē dat cruce bereydē ende
dat mē dē gebñdidē Jhūs daer
op nagelde Dy sagē eñ hordē
alle dē lastē die mē oerē lie
uē kynde eñ herē aen dede
Eñ sōmygē scrynē dat maria
als doe oerē doeck om Jhūs
wandt om toe bedeckē die
lede der schemelheit Oic my
sche wat rouwē heeft die mod'
gatz eñ die eersame vrouwē
gehadt Eñ voel anderē die

Jhūs wt mynē geuolget warē
wat weenē eñ scrien is daer
gewest Als sy dat nagelen
aen dē cruce hordē Jnd als sy
dat cruce myttē gebñdiden
herē sagē op richtē soe wre
delickē Eñ syn gebñdide bloit
wthandē eñ voetē sagē loepē
eñ dat gebñdide licham als
eñ melaetsche mysche van
wondē eñ gerōnē bloede
mysmact sagē O wat swar
re druck eñ schreinge is
daer gewest Mer die gebñ
dide eñ bedructe mod' hielt oer
nochtans sonder eenich mys
baer vā butē Eñ als dat cru
ce gerecht was soe gync sy
myt stē Johā eñ anderē die bi
oer warē tot onder dat cru
ce oers lieuē soens O wat
droefheit is daer geweest
woe iamerlick woe deerlick
heeft die guede Jhūs op sy
moder gesien eñ op sy an
der op vrynde Eñ sy weder
op hem Meditacie

O alle kerste mysche slaet
nu op v inwendige ogē eñ
besiet inwendelickē woe die
here der herē Dat lam son
der smet der sundē dē schat
uwer vloessinge huydē vur
v geoffert wort Siet hier
die leider des cruces waer
by gy clymē moegē tē ewi
gē Siet hier die veynsterē
des ewigē leuēs sy heilige

wondē die v op ghedaen sÿ
dict hier dē boem des le
uens mytter vruchtē die
ō̄ghenckelicke is ghener
wet mytte purperē cleede
synis heilighē bloets dict woe
die cōmck der ghezie in myet
en heeft daer hy syn hoeft
op rustē mach Ēn woe hi
alleyn troest om dy heeft
willē lactē O deuoete ziele
slaet dyn ghemerck hier op
dynē bruedgom aldus han
ghede roet vā bloede eñ m
dē altaer des cruces alb
eyn ōnosel lam ghoffert
vnr dy Dich dynē ghot eñ
dynē herē ter dont vōertelt
Dich hem die een sachtmo
dich eñ ōnosel myſche is
al doer wondet synde Ēñ
dyn oghē vestende eñ slaē
de m syn heilighe wonden
Doe nen merckt myt m
wendigher ghenderheit
dat teder lichaem eñ dat
suñ eñ onbeulecte lichaem
swaerlickē ghestoert mytte
wredē wtreckē mt cruce
Jen merckt oft eenighe droef
heit is ghelick die stē Ber
naert sprekende tot Jhū
in dē cruce hangende seit
aldus Wat hebstu ghedaē
O alre suetste kynt wat
hebstu O alre mynlichste con
ghekurt ~~welcke die selt~~ welck
is die schult welck is die sake

dyns vōerdelens Dekerlick
is dyn die sake dynre droefh
dat ghoen dat die knecht mis
daen heeft dat heeft die he
betaelt dat ghoen dat die
onrechtuerdighe ghedaen
heeft dat heeft die rechtuer
dighe betaelt O soen ghetz war
is dyn oninnoedighe neder
dalē ghedaelt die ghewonden
huyst ghade ghehazsam vnr
my totter dont des cruces to
Dot deser oprichtmytē Jhū
mt cruce soe hebbē wy twe
leermytē Herstē dat wy m
allē werlthckē oft vleisschc
lickē beroertē oft beznytē
mytter hertē dynckē sullē
O dat bloedighe lichā Jhū
mdē cruce Wault Bernar
dus seit dat die ghedachtē
des ghetruystē herē die trunst
die sundē Een anderē
dat ny der passiē Jhū ghe
dynckēde op heffē sullen
vander eerdē Dat is vā
eertschē beghoertē oft oit
van eertschē conūsacien
ōmorts nae der hertē O
dat wy alsoe vander eerdē
op wart ghetrekt werdē
toe ypin mdē cruce hangē
de dat wy vandē ghetael
syn meistē daer van dat
ypins ghelaeuēde sprack
Ick salt al tot my trecken
Ēn op dat die
Apheten ōnolt solde werdē

int goen dat by dē ꝓphetē ge
seit was toe wetē Sy hebbē
mynē cleederē gedeelt eñ op
mȳ cleit hebbē sy dat lot ge
worpē Fñ soe hebbē die diena
rē die Jhꝛ̄ gecruyst hadde
hem syn cleiderē genamen
eñ gedeilt Fñ soe hy noch
eenē rock oft cleet had nyet
vñ stuckē toe samē genaeit
mer geheel op eynē raem
toe gemact oft gebreit Doe
en hebbē sy dē rock nyet
willē toe stuckē snydē Mer
sy hebbent gelot wie dē rock
al geheel hebȳ solde Fñ ter
seluer tyt soe dat maniere
vandē lande was als men
yemāt ter doit brachte dat
mē dan die saecke syns doits
screef Als hy gecruyst was
eñ sette dat bauē op dat cru
ce om dat een yegelic syn
mysdaet wetē solde Doe he
uet pilatus bauē des ge
bñdidē Jhꝛ̄s hoeft een tafel
oft bert doen nageldē daer
in gescreuē was myt letterē
van drier hande talen toe
wetē Grietsche · Hebreeusch
eñ Latyn Jhꝛ̄s nazarenꝰ
cōnick der iodē Recht of hy
seggē wolde Om dat hi hē
cōnick geseit heeft butē cōsent
vandē keiser daer om soe
is hy gecruyst Fñ die iodē
die dese waerdē nyet geern
en sagē wantet hem dochte
oere groete schande toe we
sen dat sy oerē cōnick soe
smadelickē soldē doē steruē
Fñ dattet hem in toe comē
dē tydē tot v̄wyte solde staē
daer om seindē sy aen py
latus dat hy doch die waer
dē wolde v̄wandelē eñ nyet
en wolde scryuē Die cōnick
der iodē Mer die hem seit
cōnick der iodē toe wesen
Pilatus dese sake was syn
quaede sententie toe v̄wen
eñ meendē hem tegens den
keiser in dē eenige clage añ
hē quame daer mede toe v̄
antwaerdē: wael merckē
de dat Jhꝛ̄s om toe seggē
alleen ick byn een cōnick
Dat lyf nyet v̄boert en
had ten waer dat hy dat
myttē werckē gesterct had
de Jnd hem cōnick gemact
had Aldus soe wolde pilatꝰ
by synē gescreuē tytel bliuē
eñ seidē den ioden Dat
goen dat ic gescreuē heb
dat heb ic gescreuē Dat is
toe seggē daer by wil ick
bliuē eñ dat nyet v̄wande
len Oft alsoe die sōmygen
scryuē want die iodē tegē
pilatus wille xp̄ꝛ̄ gecruyst
woldē hebbē Daer om py
latus hem willende daer
af wreckē Jnd screef dē vur
seydē tytel op dattet keerē

solde tot schaudē Daer aff
seit Crisostomus aldus Pilatus
screef op dat cruce dē tyttel
xpi toe samē als vur xpo ant
waerdēde Op dat hy hē van
gemeenscop der mordenarē
onderscheydē solde Ende oic als
hem van dē iodē wrekende
toe wetē toenēde oer wreeth
want sy tegē oerē cōnick op
stondē Aldus soe bleuē die sa
lige wordē banē des gebēndi
dē Jhūs hoeft staende toe eyn
exempel vā alle dē goenē die
gyngē eñ stondē by dē cruce
Op dat sy die sake syns doits
syen mochtē Want pilatus
geen meere sake vur hē nemē
en mochte gemerct dattet
daer by scheen dat xpus Jhs
die maiesteit des keysers
geroert eñ gequetst hadde
alsoe vur geseit is Als Jhūs
optē berch vā Caluariē al
dus gecruyst wart Daer
by soe warē die pryncē der
iodē scrybē eñ pharizeen
myt eenē groetē hoep van
gewapende luydē myt ont
wondē bāmerē eñ voel wyp
pelē staende om trēt dat
cruce Op dat die gemeentē
eñ guede myschē die Jhūs
myndē hem vandē dienarē
handē nyet vloessen en soldē
Eñ somyge van desen soe
wael iodē als heyden soe die
sōmygē scryuē stietē eñ roerdē
des gebēndidē Jhūs hoeft myt
oerē stockē eñ wapenē seg
gende tot syne laster alsoe
oic seidē die ander boese my
schē die vur by gyngē Der
hoefdē roerende eñ seggende
Nach Dietē doch die seide ic
sal den tempel gatz toe stuckē
brekē of destruerē eñ ic sallē
bynē iij dagē weder maken
Helpt dy seluē nu ist dattu
die gatz soen bista clymt nu
vandē cruce eñ wy sullē in
dy geloenē Die mysche Oft
Jhūs van dē cruce gegaē had
soldē sy in hem geloeft hebē
Scriptura Hy hadde voel
stercker eñ meere teikenen
gedaen want hy hadde blyn
die siende gemact Eñ melaet
sche gesont gesont gemact
dat voel meerder was dan
hof hy sy vesche wodē geheelt
hadde Hy hadde lazarū wttē
vur brucht der helle geroepē
eñ van der doit vwect dat
voel meere was dan oft hy
die nagelē wt synē handē eñ
voitē Eñ die dornē croen vā
synē hoefde gedaen hadde Eñ
woe wael die ioden myt den
eñ ~~ander~~ ander myraculen
wael wetē mochtē dat Jhūs
die gebēndide gades soen was
nochtan soe haddē sy hē gecruyst
Het is daer wael toe vmoe
dē al hadde Jhūs vandē cruce
gedaelt eñ vur hem luyden

ghestaen sy solden ghesent hebbē
Dat hyt alle myt toneriē ghedā
hadde mā sy soldē hem ander
werf hebbē wyllē trutē Ēn
m eyn teckē van dē soe die
prynte der rodē mytte sm sten
ben eñ pharizeen daer staen
de eñ wachtende die dorr van
Jhūs myet tegen stnende alle
dat ghoen dat sy van xpo Jhū
ghelesen eñ ghesien hadde soe seidē
sy tot maltanderē Ēn totte cnpi
tenē van dē ghevapendē ro
meynē die daer t vit mede wa
rē Dnet den die ander luyden
ghesont ghemaect heeft hy en van
hem selue myet ghelpē Is hy
die soen ghatz eñ cōmck d rodē
hy ghae dan vandē truce eñ
wyllē sullē m hē ghelouē Recht
oft sy segghē woldē men mach
mē sien dat hyt alle gruder myt
hedroch ghedaen heeft eñ datter
geyn ghelooef op toe settē enis
aer Jhūs en wolde van dē
truce myet dalē Want hadde
hy dat ghedaen sent Gregorius
alsoe wikende dē ghoen die hē
quelde: soe en solde hy die doch
de der ludsamheit daer m gc
toent hebbē Ēn alsoe heeft hy
ons ghelcert volstandich toe
syn m ghuedē werckē Ind dat
wy daer om myet aflāct en
sullē Al ist dat ons yemant
myt bespottē oft anders af
treckē wilt Ēn als die ghebū
dē Jhūs aldus was hangen

aen dē cruce den ontfermde
myet toe myn aū die ghyne die
byden prynte der rodē aldus v
leyt waret eñ m hē soe wrede
lickē wrochtē eñ seidē Oyder
wiltet hem vōghunē dat ghoene
dat sy m my mysdoē toe wetē
Ist dat sy toe penetētiē eñ rou
wē tonie van oer mysdaet Dit
spraeck die is dat eerste punt
van synē testamente dat wel
wilck hy ghemaect heeft mden
truce In wilck ghemerkt wert
syn ōspreckelicke ghoedertierē
heit Want hy syn vianden eñ
den cruycstē eer ghuet ghedaen
heeft dan symre heuer moder
eñ synē discipulen Hier af soe
seit die heilige leeraer Bernar
dus aldus Cristus is ghslaghē
myt ghesselē ghetroent myt do
dornē doer ghrauē myt na
ghelē vnolt myt laster ghetrunst
ongedachtich synde alle synre
droefheidē die sent Vader v
ghenet hem Tot woleker stymē
des houdtuloedē woetz voel
vandē viande ons herē alb
myet mogende m oer herte
ghelydē die cracht deses woetz
soe worde sy beroert myt
rouwē eñ droefheidē slaende
vmr oer borstē eñ wederkeer
de Omyt woe sueter melodie
ludē doen dyt waert m die
oren van hem luydē daer af
datter ghelydē alsoe cracht
was Dat myt dē wael die

De

vrie vuſent mynſchē bekeert
werdē ſ̄n dat dē die oerſake
des ſelue worts alle tacrs voel
loden duet bekerē Dat wilcke
teyn wonder en is Want
Jhus gebūdyt bleef haldende
alſulcke ſachtmoedicheit in
laſter alſulcke lydſamheit ī
tegen heidē alſulcke gueder
nerēheit toenēde den cruyſtē ge
dat hy daer by hem toende
toe ſyn een kynt des goenen
den hy bact toe wetē gaede
den vader ſ̄n daer om en ſal
ymmant myſchapē die pene
tencie doen wilt vnr ſyn ſunde
Dit werdē wy daer by geleert
dat wy geern vōgenē ſullen
den goen die ons myſdaen
hebben Dyt wort vā Jhū aen
hoerdē oit die moerdenarē
daer hy tuſſchen hynck Doe
heeft die een moerdenar die
aen ſyn luchter ſydē vā Jhū
hynt genaemt ghyſmas tot
dē gebūdē Jhū geſeit m
deſer manierē eñ dat ī ſpoede
oft ōwerdicheit Duyſtu xp̄s
alſoe du ſeghſte: ſoe helpe dy
ſelue wy ind ons mede ſ̄n
alſ dyt hoerdē die ander
die aen die rechter ſyde ons
herē hynck genaemt dyſmas
merckende die groete lyd
ſaemheit van Jhū ſoe heef
hy ſynē geſelle geſtraeft
ſeggende En ontſietſtu got
myet: du buyſte oit ter doot
gevoerdelt eñ moeſte alſ wy
oit ſternē ind wy hebbē den
doot wael vōdient ſ̄n deſe
man Jhus meende eñ heeft
myet iquaetz gedaen ſ̄n myt
dē ſoe kierdē hy syn hoeft tot
Jhū eñ ſeide Here willet
mynre gedynckē alſ ghy m
v ryck comē ſult Recht oft hy
ſeggē wolde Ick heb wael ge
hoert dat ghy goy cōmck hier
op der eerdē weſen en wolt
nyer dat cōmck ryck daer
ghy af ſpreckt is mīdē hemel
Gy ſult corts vā deſer werlt
ſcheidē Ontfermet v vā my
re als ghy toemt m v ryck ſ̄n
ſonder twyfel groet was dat ſoe
geloeue van deſen moerdenar
Die vā die waerheit toe be
hydē myet weder haldē en wort
myt ſyns ſelues pyne noch
myt die plaſpheimie ſyns me
de geſellen: noch myt vreeſē
der iodē omtrent dē cruce
ſtaende ſ̄n groet was ī hē
die gracie gratz Want al
ſoe die heilige leerar Gre
gorius ſeit Hy en hadde
geyn lyt vry dan ſyn herte
eñ syn tongē: ſoe gaf hy
gaede alle dat hy had: toe
wetē myttet hertē geloe
uende eñ myttet tongen
behende ſ̄n die gebūdene hē
Jhus gehoert heeft dat hy
lom synē wille synē geſelle
beryſpet heeft ſ̄n dat hi ſy

sundē beledē Jhū hem selnen
schuldich ghekent heeft dat
hy in hem solue alle mysdoen
soen ghetz eñ behalder volt
ghelooft heeft Jhū dat hy ghena
de begheert soe heeft die ont
fermhertighe Jhūs ghesedt dat
twede woert Ick seghe du vut
waer hudē saltstu myt my
wesen in den paradise Du
salste hudē myt my wesen
daer ic wesen sal eñ my ghot
lyck ghebruckē dat wilck der
zielē paradys ghesedt mach
werdē

Eñ alle die suete here sy
moder by hē ramerlic bedroeft
sach staen ind by oer sē Johā
den hy seer mynde soe heeft
hy synre moder toe ghesprac
kē seghendē Dat derde woert
Jonst sich hier dyn kynt
meende sē Johan myttē oghe
eñ hoefde op hem wisende
Jhū seide voert tot sē Johā synē
discipul: sich hier dyn moder
Recht of hy seghē wolde De
sen ionghē mynē neue dē hy
vol dochdē eñ reyn van herte
hondē eñ vā hoghen kendē
Desen beuel ic v moder eñ
ic wil dat hy v alle een ghetrou
we soen synre moder troest
eñ by stac Jhū dat hy moder
hem in myn stede ontfaet
ind vander vrē voert soe ōt
synt sē Johan die salighe mōd
in syn beschermenisse eñ in
synre sorghē One mysdeede

Waer om sprack die ghebē
de Jhūs synre heuer moder
soe wredelickē toe seghende
Vrouw eñ myet mod Strijt

Om deb willē dat oer herte
toe myn solde hyde Want had
de hy sy suetlickē toe ghesprac
kē sy en hadde nyet wael
sonder doetlickē hert seer kō
nē ghelydē Jhū in alle desen soe
ghenoechde sy die pheene van
symeon waer achtich syn
Doe hy tot oer seyde nitē tem
pel Dat swaert der dronicht
sal doer ghaen dyn ziel Daer
af soe spreect tot doer die heue
Anselmus aldus Voor waer
dat swaert doer ghynck dy ziel
O maria wat dat wab dy
bittere dā eenighe dan pynē
van hoghamelickē lydē Doe dat
in ghelickemisse van den hoghē
ab toe reckenē al dat ghoene
dat die heilighe martelaren
in oerē hoghamē ghedē hebben Augustinus seit hier op
Doe onse lieue here Jhūs
dese woordē ghesprakē hadde
tot maria syn lieue moder
Jhū tot synē lieuē discipel Jo
hānes soe sworē sy tranen
sonder onderlaet sy beyde
martelaers swighen ende
nyet ghroter droefheit soe
eñ tondē sy nyet ghesprec
ken Dese ij summer mech
den hordē Jhūs sprekende

myt ~~luyder~~ heisser stymē Eñ sy sa
gen hem allenteken steruē
Omysche wat v̄anderinge
was doe sy op een stonde eñ
ogē blick hē bereydē ter doit
wart Eñ oic toe synre liener
moder waert Die cracht ter
doit die wolde die ogē sluytē
jnd die cracht der mynē de
de sy apen Hier af sprect scē
Bernad⁹ O guede Jhu groe
te pyne lydy vā butē Mer
meer soe lydi vā bynē mytter
cōpassiē dynre liener moder
myt dy mede deelachtich
Al om syn tormentē eñ ban
gicheidē genoelt mogen sy
werdē mer nyet v̄telt Vort
soe stonde oic bydē cruce die
ander heilige vrouwē myt
weenē eñ bytterē rouwen
Jhm aensiendē in desē swarē
lydē Eñ van nyemant en
werdē sy getroist

¶ Moralizacie

Voel gueder leeringe heb
ben wy wt desen Eerstē wt
ten tytel die pilat⁹ screef
op dat cruce Jhu soe sullen
wy dese nemē Alsoe duc als
wy bevochtē werdē vā den
duuel eñ by quaedē tempta
tiē Dat wy hem dese woerdē
vur werpen sullē een cruce
mackende jnd seggē myt
vastē gelouē Jhus nazaren⁹
ver iudeorū eñ dē dragen
de in onsē hertē tegē alle
duuelsche temptatiē Want
bauē alle die wapenē ons lie
uē herē: soe outsiet die viant
alre meyste desē triūphalen
tytel ¶ Itē in dē artikel dat
ons lieue hē Jhus xᵗ tusschē
twē mordenaers gecruyst
was Doe werdē wy geleert
dat wy myt xp̄o gecruyst
werdē geestelickē int myddē
vā twē Want gelic datter
drie gecruyst werdē ~~geeste~~
~~lic~~ toe wetē Jhus int myddē
van beidē mordenarē Alsoe
sullē oic geestelickē drie dy
gē in ons gecruyst werdē
toe wetē ons vleisch gelick
die scheker ter rechter sydē
op dattet dē geest onder da
nich werdē Daer af dat scē
pauwels seit Die xp̄o toe ge
horē die hebbē oer vleische
gecruyst myt sundē eñ be
gertē toe wetē die breydelen
de eñ weder staende ¶ Ten
anderē sal gecruyst werdē
die wrlt myttē scheker ter luch
ter sydē om die nyet toe vol
gē Mer die toe latē als sy
eenich guet in ons belyttē
wilt Daer af die apostel
seit Die werlt is my ~~ge~~ ge
gecruyst oft een cruce eñ ic
der werlt ¶ Ten derdē als
dese twe mordenaerē onser
zielē aldus gecruyst syn soe
sal onse geest int mydden
gecruyst wrdē myt xp̄o om

mytte̅ selue̅ apostel toe seggē
Ick byn myt xp̄o. aen dē cru
ce geslagē eñ xp̄us leeft ī my

Gebet op sexte̅ tyt

Here Jhu̅ xpe die ter sexte̅
tyt des dages hebste gewest
vur dat cruce gelaeft myt
myrrē eñ galachtige̅ wyn
Eñ nact ontcleet eñ vā dynē
clederē beroeft eñ in dē han
dē eñ voitē myt scarpē nage
len doer baert jnd aen dat
harde cruce genagelt Eñ in
dē cruce hangende vā voel
geblaphemert eñ bespot eñ
ander werf myt edick oft
bitterē wyn gelaeft Geeft my
die myt mynē sundē dat cru
ce v̄dient geslagē werdē in
dē vleische eñ geest eñ dat ic
alle ōrecht eñ cōfusie v̄smait
hebbende myt dy geslagēn
werdē aen dat cruce op dat
ic nyet en gelove dan dy Jhm̄
eñ dy gecruyst Amē

Woe die sōne oerē schynen
loet jnd woe Jhus gebn̄dyt toe
noenē tyde synē geest aendē
cruce gaf Dat Cen̄ liij capittel

Als die gebn̄dide
here Jhus aldus
gecruyst was ō
trent ter vj vrē vandē dage
als bauē geseit is dat wilck
nae onser rekenige omtrent
myddage was

Eñ opter selver vren leit
die sōne oerē schyn in sulck
manierē Dat aū alle die wlt
een geheel dusternisse was eñ
dat d tegē die loep der natuerē
Want die mane op dese selue
tyt vol was Eñ als dan soe
en mach geyn eclipsis d sōnē
wesen Eñ dese duysternisse
bleef alsoe duerēde drie vrē ~~nae~~
~~myddage Aldus hadde die sōne~~
toe wetē totter negender vrē
tot vandē dage dat wilcke
myt ons is omtrynt der derd
vrē nae myddage Aldus had
die sōne medelydē myt hem
oerē schepper om die steenen
hertē toe bemorwē tot cōpas
siē Daer af seit Crisostomus
Die sōne v̄donckerde want die
creatuerē en condē nyet gely
dē dat ōrecht oers scheppers
sy v̄toch oer claerheit Op
dat sy nyet sien en solde der
boeser mȳschē sundē Eñ dese
drie vrē duysternissen werdē
vā der heiliger kerckē iaer
lier v̄toent in die drie doncker
mettē die mē halt iij dagen
vur paesschē Op desen selue
tyt was in der stat vā athe
nē in grieckē in philozophien
eñ natuerlickē cōstē die prin
cipael scole vā der werlt ge
lick nu toe parys is Eñ alle
daer soe was op die selue tyt
eyn seer groet meester ge
naemt dionisius die wilcke
daer nae by scē Paulus be
keert wart eñ sterf martel

wy paruys Daer noch sy hem
ghelijc ¶ Dese selue dyemsins
die een heidens meester was
seide als hy dese dinysterinsse
bekende dat die werlt solde
ontfaen oft die here een meester
per naturen was m hyde En
omtrent dese tyt soe heeft die
ghebenedide Jhus te vierde ma
le myt luyder stemme ghecrocpe
Heli heli lamazabathani
dat wilcke nae onser tale toe
segghe is O my got my got
waer om hebstu my achter
ghelaten Die myscke ¶ Was
die gotheit van Jhu ghescheen
de Scriptura ¶ En tron
wen neen sy aen die gotheit
liet die myscheit Dat is dat
myschelicke bewoelde sonder
hulpe of vlichtenisse staen alsoe
dat syn myschelicke bewoelde
stont volcomelic nit mynsche
licke lyde sonder eenighe troest
toe ontfaenghe Dat wilcke
alsoe m de martelaren alsoe
wet geweest en is die m oere
pyne een toemete alsulcken
troeste een vlichtenisse van
gode almechtich ontfynghe
Dat oer lyde seer daer by v
lucht wart dat wilcke niden
ghedde Jhus wet geweest en
is En daer om een o synre
ieder een edel coplerie ende
natuere soe gaet syn lyden
bane alle martelare lyden
En daer om soe segghe die
sompte dat die gebenedide here
Jhus alsoe hyde riep Womt
hy in hee selue mede dyncken
de dat hy de swaere laste een
pyne vur alle mynsche mid out
vur alle der werlt sunde sun
de lyde solde de was En dat
soe wemich mynsche nyt synre
pyne mede lyde een danbaerlic
hem bewise soldi Och wat
pyne ghenoechde die suete here
m hande een in voete een nit
wtrecke va alle syne leden
Womt als hy de last een pyne
va syne voete vlichte wolde
daer dat gheheel lichaem op stot
En myte hande hem behel
pe wolde: soe apende toe meer
die wonde van syne gebindi
de hande En als hy die gebindi
de vlichte wolde soe apende
toe meer die wonde van syne
heilighe voete En aldus soe
bleue hem dese wonde altyt
verschie een bloeden Als die
gebindide Jhus m hebreeusscher
tale aldus Heli heli ghero
pen hadde die dienaren va
pilatus een die goen die hem
gerustst hadde Die wilcke
ghyn hebreesche tale en vsten
de dyt horende soe meende
sy dat Jhus de ghiet Helyas
aengheroepe hadde: soe seide
sy tot malcanderen Laet ons
sien oft helyas come sal een
vloesse he En soe Jhus gebindyt
aldus langhe tyt gehangen

hadde eñ vñroecht was myt
añlocdicht wtstortē synē daer
baerē bloets Want hij hadde
vijf dusent vijf hondert eñ
lerw wondē/ bloedige: seide
hij eñ sprack dat vijfte woert
¶ Wy dorst eñ desē dorste was
natuerlick eñ mÿschelick m
dē lichaem Chi ont mwendelic
m der herte eñ begerte om
toe vloesen die salige zielen
die mt vurbrocht der hellē
warē hem vbeydende eñ ont
alle dat mÿschedicke geslecht
Chi alb dat een vā dē diena
rē gehoert hadde: soe hepe
hij haestelicke Chi nam eyn
spongie eñ matte sp nael myt
edick gemengt myt gallē
ost mezre eñ die oin legtgen
de myt ysopē Chi stack dese
spongie vur dē gebñdē
Jhūs mont gelick dat ge
pijetert was toe geschien
Chi alb gebñdyt sinaetē
die vochtichent soe en heeft
hij myt meer daer af wille
dryncke myer hij heeft gesent
dat vj waert It is alle vñolt
ost vollzacht Recht ost hij
segghē wolde Wy ist al vñolt
dat van my gescreuē ende
gepijetert is O vader wat
sal ic mw meer doē ijst myet
genoch geledē daer en gebreck
mw aen dat vlossē myet meer
dan die pēnynck mynis doetz
Ick byn berect dē toe betalē
Chi soe begtnen die gebñdide
suete hē Jhūs hem ter dot
waert toe berendē Jnd wart
al meer bleeker eñ ontsetta
pē m sÿ gebñdide anssicht eñ
sÿ ottē begōnē toe vanderē
Chi soe keerdē hij syn ogen
tot synre lieuer moder nep
gende syn gebñdide hoeft
tot oer alb oerlef aen oer ne
mende Chi soe riep hij myt
luyder stymē eñ myt trauē
¶ Vader m dynē handē benel
ick myne geest Jnd gaf myt
den synē Chi doe geschieden
daer noch voel wonderlicke
teikenē getuychnissē gheuen
de vā Jhū Want dat cleet
vandē tempel schordē van
bouē tot benedē Chi myt dat
Jhūs synē geest gaf: soe it
alle die natuere vñstort eñ
geroert gewest Want die
eerde ib beuende geworden
m soe damyter manerē dat
sy scoerdē Chi voel steen sond
getuel wordē gescoert eñ die
graue tot voel plaetsche wor
dē geapent Chi voel heilig
lichamē syn vresen Jnd tot
oerē vryndē bynē ihslin ge
tonē Die mÿsche ¶ dyn sy
ter stont myter eertbenn
gē nytter eerdē eñ wt oerē
grauē vresen Scryptura
¶ By dat schozen vād eertbe
uyngte soe wille sōmyge sey
gen dat voel grauē vñ doedē

apen bleuē staende eñ alē
rēs Ihūs vresen was vāder
vort dat sy doē oic vresē op
dat sy ghetuychnisse ghenē sol
den vander vryssemisse xpi
Die myntsche ¶ Dese heilighe
myschē die aldus vresen waren
moestē die noch eens steruē
Scriptura ¶ Noel leer aerd
ghaldē neen wer sy syn by
Ihū ghebleuē ter toe vā synre
hemelvaert Jnd als doe soe
syn sy by die ordinācie ghats
ten hemel op ghevaarē myt
Ihū die oic tot hem nam die
die heilighe zielē mdē vnrbrocht
per hellē leggende die wilck
myt hē opvoerē ten hemel

¶ Moralizacie

O myntsche al ist dat die suete
here aldus butterē hydē eñ pyne
leit van butē Nochtrans voel
meer wart hy ghepynicht
vā bynē myt die ōdanckbaer
heit der myntschē daer vnr
hy dut levt Eñ daer af spreect
Hugo die leeraer mō pfoenē
xpi aldus O myschē siet wat
ic hyde vur dy: siet die nagte
lē daer ic ny mede doer ghra
nē werdē Eñ al is soe ghroet
die ntwendighe droefheit
nochtrans is swaere die m
wendighe droefheit als ic dy
soe ondanckbaer bewyndc
¶ Byden vurseidē vierē
woerdē dyn got myn got ic
Doe werdēn wy geleert dat
wy myn noedē roepē sullē tot
got Eñ m pijkelē lopē tot de
vroē ghebede eñ onse noot gha
de clagē myt biddē op dat
hy onse tribulacie ghewen
dighe toe aen sien Nochtrans
al ist soe dat got syn wyndc
m tribulacie schynt toe lactē
myt outreckynighe synre ghra
cie oft gotlickē troest dat doet
hy nochtrans toe den eynde
dat hy hem wilt ontfermen
mder ewicheit
¶ Ikē by dat vaste woert dat
Ihūs sprack dyn doest toenē
de die barnēde begeertē die
die hy had tot onser salichent
soe vort ons geleert onse sa
lichēt eñ dat eynighe lenen
toe begterē Nieb af spreect
Augustinus tot onsē hē Ihū
O here Ihū xpe du hebste
oic geseit myn doest wat doe
stestu O hē Ihū nae dē wyn
van dē wyn ghoerde ost wat
van dē vloedē O dynē doest
dat ic myn salichēt dy spi
se dat ic nu vloessynighe dan
om O myn ziele doestet eñ ge
lick een herte begeert die
fonteynē soe begeert hē ghoē
nē die nae dy gedoestet heeft
Eñ by desen butterē dranck
den Ihūs m dē cruce ghedroē
kē heeft soe wolde hy toenē
dat van noeden is toe smaect
kē die butterheit deses tegē
waerdighē lenens eer mē

tomē mach ten ewigē leuē
Mer dyt en smaket nyet
wael in die hertē der vleis
schelicker waellustiger mȳ
schē die in weldē snecken
toe leuē Eñ nyet en genoel
en myt smake dat goene
dat got is Mer woldē sy
gedynckē wat dranckes
dat onse hē Jhūs xs in den
cruce gedronckē heeft sy sol
den in spise eñ dranck woe
snode hy waer smake vyn
de Dat wilcke ons tuget
die heilige leeraer Bernar
dus eñ seit aldus It en is geȳ
soe dorre spise sy en sal wer
dē smakelick Ist dat sy ge
tempert wort myttē edick
die Jhū in dē cruce gescheuc
ket is vj ¶ Itē bydē vj ~~w~~
woerde dat hy sprack Het
is al volbracht soe wort ōs
geleert dat wy die begōnē
penetencie volbryngē sullē
Eñ onse leuē tot eynē guedē
~~leuē~~ eynde bryngē Jnd alle
onse werckē tot volcomenh
der dochdē toe volbryngē
Want Augustinus seit die
loenē en is nyet begynende
nyet mer mit volbrengen
¶ Itē wttē vij waerde vij
dat wilcke xpūs riep v̄schei
dende eñ steruēde in den
cruce Soe werdē wy geleert
in den eerstē Alsoe hy gade
den vader synē geest benael

soe leerdē hy ons wat wy in
die tyt der tribulaciē eñ oic
als die doit nakende is doē
sullē Want altyt sullē wy
onsen hulpe in got settē eñ
hem aen roepē eñ onsen ~~ge~~
geest beuelē Want onse sterf
lick licham dagelicx der doit
naeken eñ wy en wetē dach
noch vre ¶ Itē in desē
soe leet hy ons oic een ex
empel van volmactē betrou
wē der gotlicker beschermē
nissen Want in den dat die
mȳsche synē geest beueelt
in dē handē ~~geest~~ gatz Soe
sal hy seker syn dat hy by
die gotlicke cracht bescherȳt
wort van op loep d' quad'
geestē Eñ wttē artikel der
doit ons hē Jhū xs soe trec
kē wy oic dat wy schuld
dich syn xpūs seer toe mȳ
nē die syn leuē vur ons
gegeuē heeft Eñ sȳ hoeft
in den cruce genyecht heft
Daer af seit die heilige
leeraer bernardus Onse
behalder heeft syn hoeft
ge~~necht~~ neicht in den cru
ce Op dat hy cussen solde
syne gemynde Eñ alsoe
duc wil cussen wy dē herē
als wy in synre mynen
beweget werdē ¶ Wat
dattet geschiedē nae dat
onse hē Jhūs synē geest
gegeuē hadde

Die capiteinē van
dē volcke vā wapē
die vandē romey
nē eñ des keisers wegen ge
sciet eñ geordineert was
bynē Jhrlm om pilatus al
daer by stant eñ hulpe toe
doen Eñ dat volck onder
iusticie eñ onderdanicheit
toe haldē Die was ter seluer
tyt myt synē gewapenden
aen den berch van caluariē
haldende Eñ selue en stonde
hy nyet vern van dē cruce
Jnd is wael toe vermoedē dat
hy dat hy dede om dat eyn
de vā Jhu toe sien Want hy
hadde voel vā synē werckē
gehort Jnd nu sach hy syn
groete lydsamheit eñ stant
tafficheit Dese capiteyne
of hoeft man noemde mē
centurio aūmyts synē dienst
wylle Want die romeynē
haddē sōmyge capiteinen
die dusent ryddere onder
hē haddē Sōmyge der hondt
haddē Jnd sōmyge der x
onder hē haddē Eñ die hon
dert ridders onder hē had
dē die noemde men Centu
rio Dese vur seide centurio
eñ capiteine als hy aldus
bydē cruce vandē gebūdi
de Jhu stonde myt synē ge
wapende eñ merckede dat
Jhus synē geest op gaf myt
luyder stymē al spreckende
daer gemeenlic alle ander
mysche als sy steruē eñ vrschei
den van crancheidē nyet en
spreckē Eñ sach oic dat die
sōne oerē schynē gelatē had
de soe voel vren Jnd dat die
eertbeinge gewest hadde nit
vrscheidē van Jhu soe seide
dese Centurio Vur waer vur
waer dyt was die gatz soen
Oft hy seggē wolde En waert
alsoe nyet soe en solde alsulc
ke glorie in synē licham nyet
getoent werdē Eñ voel vā
den goenē die ōtrent den
cruce stondē eñ Jhm nae
geuolget warē: soe wael tot
synē laster als wt nyeicheit
syende dese wonderlicke dyn
gen geschien Die hebbē oer
mysdaet bekent Jnd toe
huyswaert keerende myt
groetē rouwe soe hebbē sy
hem seluē vur oer borst eñ
herte geslagē seggende ay
lacē wat hebbē wy gedaen
Men seit soe als die iodē
toe huyswaert gyngē dat
drie iodē onderlynge sprac
kē Daer die een af seide dat
hy toe mael groit medelydē
hadde gehadt myt Jhu als
hy hem hadde soe ōwerde
lickē sien slaē onder sy aen
sicht Eñ hy dat soe oitmoede
lickē vrdroech Jnd seide oic
dattet ōrecht was eenē gue
dē mā myt soe groetē ōrecht

toe doedē Die ander seide
dat hi alsoe groete mede lij
den myt Jhū gehadt hadde
Als hi sach dat mē hē edick
toe dryncke gegeuē hadde
Jnd dat hij dat nyet wrede
lickē en nam noch syn hoeft
nyet om en toech Die derde
iode seide dat hij seer myt
hem toe lydē was gewest
Als hij Jhū op dat cruce leg
gen Jnd syn ledē tottē gatē
treckē Eñ hij nye en riepe
noch en sprack: mer als eñ
lam hem leit hanterē Oft
dijt iodē gedaē hebñ du kers
tē mysche hebt nu mede lydē
myt dynē gemydē here myt
dynē schepper eñ maker
Die aldus iamerlickē om
dynē wil gestoruē is Die dy
myt synē bloede myt synē
mēuchuoldigē wondē myt
synē bitterē doit van deu
ewigē doit vloest heeft O
wat droefheidē hadde die
lieue moder gatz maria eñ
oic die ander vrynde Jhū
eñ bysonder Maria magda
lena die wilcke aendē berch
als doe staende was myt
Maria iacobi eñ maria salo
me eñ mer ander deuoete
vrouwē die Jhū genolcht
waerē van galileē tot ihrlm
toe Daer was droefheit soe
groet onder hem eñ anderē
deuoetē hertē Dat sy nyet

wt toe spreckē en was Die
suete moder gatz hieff op ee
oer handē myt hertelicker
begeertē begeerende toe ge
nakē oerē soen Eñ als sy
anders geynē troist en va
vant soe cuyste sy myt gro
ter begeerlicheit dat bloit
Jhū drupende opter eerdē
soe dat oer suete aeuschyn
wtten bloedich wart Daer
nae soe satē sy toe samē ne
der by dē cruce myt groet
droefheit beuangē dynckē
de woe sy dat doede lichaem
Jhū soldē mogē af crijgen
eñ begrauē Eñ alsoe des
anderē dages der ioden
hochtijt vā paesschē wesen
solde Doe en woldē sy die
lichamē vā dē gecruystē aē
die crucē nyet latē hangē
Mer wolden sy af doē vā
den cruce Waer om dat
die iodē gegaen syn tot pi
latus Jnd hebbē van hē ver
woruē dat mē dē gecruystē
oer beenē breckē solde om
hē eenē cortē doit aen toe
doen Eñ daer om syn die
dienarē van iusticiē eerst
tottē moerdenare gegaen
Eñ op dat sy geringe ster
uē eñ doit bloede soldē soe
hebbē sy oere luyde benē
toe stuckē gehauwē Ende
als sy tot Jhū quamē soe
sagen sy dat Jhūs gestoruē

was wont hy voel meer pī
nē ghelēdē hadde dan die mo:
genaerts eñ soe en bracken
sy syn benē myet Dit soe wast
ghepleteert dat sym ghebeenē
myet Dit soe wast ghepleteert
dat syn ghebeente myet ghemy
dert en solde werden

¶ Moralizatie

Hier maect eē vñ vonder
inghe der ghroter blyntheit
der iodē die myt soe voel bly
kende teykenē myet ghelocuē
en woldē hier bleuē Jhū ver
smadende daer nochtant
Centurio eñ syn dienaren
die alle heydē waren ghelocsdē
hem toe syn die soen ghetz Eñ
soe wort daer by betrachtent
die bekiermghe des heidens
volcs dat wulck totten kerstē
ghelouc comē solde Eñ dat die
iodē in oere vñkeerthent blu
uē soldē Omy̆sche aenmerct
nv wie hy is dic vnr hanget
in den cruce aū web dont
dē hemel beroert wort Eñ
oic die eerde als myet moghē
de ghedraghen die dont oer
steppers eñ die herde stenē
werdē ghescoert als myts
tōpassien Omy̆schelic hert
herder bistu dan eenich steē
isst dattu in deser ghedyntke
misse myet en werdes vñsla
ghen myt vreesē noch hewe
ghet myt mmnē noch vmor
wet myt ghiedertrēch Daer
om seit sē Hieronimus Alle tren
tuerē heeft medelyden myt
oerē schepper Die sone wort
vñduystert de eerde wort be
roert die steyne werdē ghe
schoert Dat cleet des tempels
wort ghedelt die ghranē wer
dē ghapent myer alleñ die elē
dighe myñsche en heeft ghoen
en heeft greñ medelydē vnr
ween allem dat ypus lydet
Eñ bernardus seit Cristus is
hoghe ghestomē op dat hy vā
allē ghesien solde werdē: myt
luyder stymē heeft hy ghero
pen Op dat hy vā allē ghehoert
solde werdē totte roepē heeft
hy tranē ghemēghet Op dat
die myñsche medelydē hebbē
soldē ¶ Voe dat longinus
ypny m syn ghebindide herte

Is die Astrack
dienarē myet en
woldē breken Jhus
beene Eñ die sōnyghe noch
traen warē in twijnuel van
synē leuē Doe was daer ter
seluer tyt eyn alt ruydder
ghenoemt Longinus die wulcke
blynt was oft vdonckert
vā ghesichte Eñ om toe weté
oft Jhus dood was oft myet
soe dede hy syn ghame oste
speer die hy in die hant had
settē inder rechter syde Jhū
onder die borste rubbe hielt
seghende Ick sal v waer segh
ghen oft hy dood is oft myet Eñ

leest hy: dat hy ter stont dot
syn sal En stac mytte op wart
in Ihus ghebrodde herte ende
daer ut ter stont wtghevloten
een ghelooue verscre bloet ende
puer water Hotten wilcke
dat oer tracht ghenamen heb
ben die sacramenten der heliger
kercken En een wenich van
den leest des ruddersb oten
ghemaect ende ut ter stont sien
de ghewordē En daer mede
was die ypocrite onnolt die
seit sy sullen sien wen sy doer
stecken hebben En soe is die
ruddere lonchijns van bynen ut
vlucht ghewordē een heest m
xpo ghelooft ende van den apostle
le nae maels onder wesen
Doe leefden hy noch xxxviij
iaren m groter heilicheit
daer nae waert hy bisscop
en sterf een heilich marte
laer Die mynsche Een
mynsche als hy doet ut mach
hy dan bloedē Scriptura
Got wolde in desen toenen
dat in Ihu meer dan in ey
puer mynsche alle y was
want woe wael dat die ghest
in Ihu vanden lichame vsche
den was die gotheit wat
nit lichaem noch Die mysch
Woe sal it dyt vstaen was
die gotheit noch in een myt
dat lichaem xpi Jyn ghees een
ziel was die dan alleyn son
der die gotheit Scriptura
Trouwen neen twaut die got
heit was in een myt hem bei
den onuischeiden En daer af
wil ic dy een ghelickenisse ghe
uen Nich een boem die nidē
velde in der sonen staet daer
hi syn waschen est ghroeyen
af neemt ust dat men den boē
m ij stucken houwet soe bluet
nochtans die sone alsoe
sterck op dat eyn stuck als
op dat ander schijnede Alsoe
moetgestu vstaen ghestaet toe
wesen twant alle die ziel des
ghelouigen Ihus myt pynen
ghedruct wart ut synen lichā
Doe bleef nachtans die gotlic
heit altyt veenicht myt die
ghelouigde ziel een myt dat ghe
louigde lichaem onderstendē En
alsoe heeft Ihus die soen gha
ten hier m syn mogentheit willen
toenen een bewisen dat hy myt
allen een puer mynsche is
ghewest ayer got een mynsche
ende dat syn gotheit nye van
hem vscheidē en is ghewest
Al ist dat die gotheit sy my
schelicheit sonder vlechtenis
se heeft willen vur ons laten
liden Moralizatie
O mynsche nen merct nv
die dispositie des lichamen
Ihu in den truce hangende
op dat ghy mytte toe meerre
haep een betrouwen werde
ghetrect Alsoe sen bernaert
tuytlyt seggende Woe en sal

nyet op geroert ost geroest
werdē toe haepē eñ tot be
trouwē die aen merckt die
geestelicheit xp̄i in dē cruce
Siet dat hoest geneycht tot
cussen: die armē wt gerecht
om toe ōhelstē Die hande
doer baert om toe geuen
Die syde geapent om toe
mynē: dat aen uesten der
voetē om myt ons toe bly
uē Die wtreckinge syns
lichams om hem seluē ons
geheel toe genē ¶ Itē wtten
dattet herte xp̄i doer steckē
is in dē cruce daer wt als
wt eenre fonteynē dē schat
onser zalicheit geuloeittē
is Doe solde billicx onse her
te gewont werdē om hem
toe mynē eñ medelidē toe
hebben Want hier heeft
gescheynē alre meiste woe
groet onse v̄loessynge is
Daer op seit bernardus
Mit allē añuloedich is die
v̄loessynge want nyet een
droepel Mer eȳ vloet van
bloede is doer wyf delen
syns lichams geuloeyt Eñ
daer om alsoe die suete hē
Jhūs lichamlickē gewont
gewont was myttē speer
alsoe sullē wy geestelickē
in onser zielē begeerē ge
wont toe werdē myttē speer
der gotlicker mynē Alsoe
die bruyt seit nit boec der

mynē Ick byn gewont myt
Myt desen speer der mynē
soe begeerde scē Augustinus
doer steckē toe werdē seggē
de Ick biddi lief hē doer dȳ
heylgeuende wondē die du
vur onse salicheit geleden
hebste in dē cruce wtē wilckē
is geuloeit dat duerbaer
bloit daer wy mede synt v̄
loist syn Wondet hē dese
myn sundige ziel vur die
wilcke du oic gewerdiget
hebste toe sterue Wondet
sy myttē vuyrrigē eñ moegē
de gescuttē dyure mogender
mynē ~~Op dat~~ Here slaet
dyt mȳ alre hartste herte
myttē speer der got dienstiger
mynē Op dat hy toe dieper
in gae myt moegender cracht
Die gebñdide hē Jhūs got eñ
mynsche die aldus syn mȳne
tot ons waert getoent heeft
die wil ons goenē Dat syn
heilige passie wondē eñ bitterē
doit aen ons nyet v̄laeren
en syn Mer dat sy ons sȳ
moetē tot v̄gyffenisse onser
sundē eñ om daer by salich
toe werdē Eñ dat ewige
leuē myt allē heiligē toe be
syttē Amē ¶ Gebet tot noen tyt
O hē Jhū die toe noen tyt
des dages hangende in der
galgē des cruces Eñ roepē
de myt luyder stȳmē dynē
geest beuelē hebste in den

handē dyns vaders En myt
geneichdē hoefde hebstu wt
geuen den seluē geest En
doit synde hebstu ontfangē
die wonde der sydē vandē
speer des rydders Ick bid
di gewerdiget nu eñ altyt
mynē geest dy beualē toe
hebbē En myttē swerde der
mynē myn herte toe doer f
slaen Jnd die wondē dyns
lichams mynre hertē in
toe druckē En myttē alle
onbehoerlicke gedachtē dair
wt toe drynē eñ daer nae
mit eynde myns leuens
myttē saligē geestē gene
mynē geest in dynē handē
Amē ¶ Woe die gebn̄
dide Jhus van dē cruce ge
daen wart toe vesper tyt
Dat C eñ Liiij capittel

Als die gebn̄dide
hē Jhus synen
geest gegeuē had
eñ hy doit was: soe syn
die ioden eñ die goen die
Jhm̄ gecruyst haddē gemeē
lick toe huyswaert gegaē
En die gebn̄dide moder myt
scē Johan oerē neue mag
dalena eñ ander vrouwē
die dē gebn̄didē Jhm̄ wt
galileen geuolcht warē
Die syn by dē cruce geble
uē in groter droefheit nyet
wetende wat sy myt dat
gebn̄didē lichaim doē solde
Die liefde eñ liet sy nyet vā
daen gaen die anxt van
der nacht was aenstaen
de Toe den tydē soe was
bynē ihrl'm een edel man
genoemt ioseph vā aro
mathiē Aromathia was
een stat in iudeen leggen
de omtrent x mylē van
ihrl'm die wilcke vur tyts
ramatha plach toe hieten
Die ioseph was een edel
man guet eñ rechtūdich
vur gade eñ die werlt eñ
was oic een van dē discipu
lē Jhu dat is in hē gelouen
de mer dat was nit heime
lick want hy die ioden ont
sach Hy en hadde oic nye
geconsenteert in die werc
kē der iodē noch in dē doit
Jhu Mer gelick die ander
vrynden Jhu soe was hy
v̄beidēde dat rycke gatz
En want hy sonderlynge
mynē tot Jhm̄ hadde soe
wolde hy hem dat nae synē
doit oic bewisē Jnd syn lichā
eerlickē ter eerdē bringē
En en wolde dat gebn̄dide
licham neder latē werpē
gelick mē gemeenlicken
die lichamē van dē mys
dadigē plach toe doē En
die gratie gatz begaen
soe crachtelickē in hem toe
werckē Doe dat dē anxt
den hy toe vorē hadde toe

wetē van den pryncē der
iodē die hadde hy als nu
toe samen v̄larē Eñ hy is
stoltelickē tot pilatū ge
gaē eñ begeerdē van hem
dat hy dat gebūdide lichā
van den cruce solde moegē
doen of nemē eñ bringent
eerlickē ter eerdē Die mysch
¶ En mocht hy dat sonder
oerlof nyet gedaen hebbē
Scriptura ¶ En trouwen
neen hy want nae dē werlt
lickē keiser recht soe en ~~m~~
mochtē noch en moegē gey
lichamē die by iusticiē gericht
synt af genamē werden
sonder oerlof van dē here
Eñ pilatus horende dat die
gebūdide Jhūs doit was
soe v̄wonderdē hi hē wāt
die gecruyst plagē langte
aen dē cruce toe leuē Het
is wael toe v̄moeden dat
Joseph eñ oic Centurio die
waerheit hem v̄telt hebbē
gehadt in wat māmerē
die gebūdide Jhūs gestoruē
was eñ synē heest geguē
hadde Eñ want pilatus
wael wistē dat Jhūs eenē
ōnoeselē doit geledē eñ on
schudelickē gestoruē was
Eñ oic om die bede vā Jo
seph die een eerwerdich mā
was soe gaf hy hem oerlef
Dyt gebūdide licham vā dē
cruce toe nemē eñ ter eerdē

toe bryngē Sonder twyfel
salich was dese guede mā
ioseph want hy werdich is
gewest dyt heilige licham
toe handelē eñ van dē cruce
toe nemē Eñ als ioseph van
pilatus dyt v̄cregen ~~heeft~~ had
Doe heeft hy een schoen lynē
cleet bereit gehadt Eñ soe
tot der tyt bynē ihrlm eenē
groet geleert man was
genaemt Nychodemus die
oic een heymelick discipul
van Jhū was Die heeft om
trynt hondert pont van
myrre eñ aloes toe samen
gemenget eñ ioseph myt hē
eñ myt oerē dienarē ende
reesschapē syn tottē cruce
Jhū gecomē om hē vandē
cruce toe nemē Die mysche
¶ Waer om brachtē dese guede
manē myrre eñ aloes Scrip
¶ Die nature vā desē cruydē
is dat sy een doit licham on
haldē sonder stynckē of v̄
gaen Eñ oic yt was der io
den zede dat mē die lichamē
van groetē herē daer mede
toe saluē plach om dat sy
sonder corruptie oft stanck
blyuē solde Eñ alsoe wolde
ioseph dē gebūdidē Jhm
synē meester syn gebūdide
licham eerwerdelickē in
dese cruydē bewynde eñ int
graef leggē Want al hadde
Jhūs geseit dat hy opten

derde dach vᵒrysen solde Xᵖ̃
alsoet wolde want oic gheschie
teert dat got die vader die
vader synē hēlich toe weck
synē sōen den hy sendē solde
geen corruptie en solde latē
toe comē Nochtans soe en
haddē sy hier af geen claer
vᵒstant noch geynē vastē ge
loeue Xᵖ̃ alb ioseph ēn mytho
denus myt oerē dienaren
en gheē selleschop by den
cruce gecomē waerē: soe
hebbē sy dat heilige ghebēdi
de lichaem vādē cruce deuo
telickē aen gebet Xᵖ̃ alb sy
hem berendē om dat ghebē
dide lichaem vandē cruce
toe doen Xᵖ̃ die ghebēdide mo
der ēn bedroefde moder ghatz
maria dat sach soe ib sy
een wenich tot oer selnē ge
comē mytte anderē heilighe
vrouwē die daer waeren
Alb sy sach dat mē dat wer
dige lichaem myt weerdt
heiden af doen solde Die
een van desen heilighe mānē
ontdede dē eynē arme vā
den cruce die ander ont
synck dat ghebēdide lichaem
Die ghebēdide moder stont
myt op gheheuē armē om
dat ghebēdide lichaem toe ōt
fanghē magdalena om be
uinck syn heilighe beenē sy
weendē al die daer om trȳt
waerē Een yegelick bedach

Den

syn passie ēn zeerichedē Xᵖ̃
alb dyt ghebēdide lichaem
wat neder ghelactē wart
soe ontsynck die bedroefde
moder maria hem op oerē
merlidelicke schoet Daer
aensach sy syn ghebēdide hooft
doer stekē ēn doer wout
dyn heilige aensicht al mys
mact eñ al syn lichaem doer
wont Xᵖ̃ die wondē tastē
sy Jnd vā hem toe aensien
ēn vā weenē en coudē sy
myet vᵒsaedt werden

Moralizatie ēn meditatie

O mȳsche dyncket woe dat
lichaem des soen ghatz Al
een lichaem van eenē anderē
symplē mȳschē gehandelt
wart Xᵖ̃ oic woe die cōinck
der engelē alb eyn vᵒsmact
vᵒerdelt man op waert
legghende ib Aū dynck wat
iamer dese vrynde ghatz aū
dyt lichaem bedrynēde waē
Al ist soe dat die ewā ghelst
ont die corthcit wille met
en bestrieft wat op der vē
gheschiedē Doe ist nochtans
wael toe vᵒnoedē alsoe die
sompte schriuē dat nae dat
dyt ghebēdide lichaem van
den cruce neder op der eer
dē geleet wab myt grotē
rouwe al der ghoenre die
daer waerē Dat die ghede
Joseph ēn mythodennis tolt
ghebēdider moder maria

geseit hebbē O lieue werdi
ge vrouwe It is noet dat
wy ons vā hēnē schicken
dat wy dyt gebn̄dide lichā
ter eerdē brengē It is oit
weder om wael toe v̄moedē
dat die lieue moder geseit
heeft Laet my doch mynē
eerlickē soen die om uwer
alre wille gestorvē is noch
een wenich be~~hald~~ halden
Die droefheit vander gebn̄
dider moder maria en mach
nyemāt toe vollē wtsprec
kē Nochtans soe was sy in
oere bedructheit seer zeede
lick eñ manierlick alsoe vur
geseit is Eñ daer om O mȳ
sche dynct aū wat dȳ heer
eñ schepper om dynē wille
geledē heeft Aen siet hem nu
liggende van dē cruce geno
mē liggende op die eerde aē
siet die eȳ syde vur eñ die ā
der nae Eñ aen siet hem van
dat oūste van synē hoefde
tot dat onderste van synen
voitē Du en saltste nyet ge
sonts nyet heels aen hem
beuindē Want in hem en is
lyt oft stede gewest ten heeft
om dynē wille gepynicht
gewest Op dat hy dy van
allē gebreckē gesont makē
solde Die gebn̄dide Jhūs heft
willē lydē in synē hauden
om dat hy ons van allen
onsē wercke reȳnige solde

hy heuet willē lydē in synen
voetē vur alle ~~all~~ onse qua
de begeertē die by dē voetē
gelickt werdē In synre her
tē vur alle onse quade ge
dachtē Hy heuet aū alle
syn lichaim gegeesselt willē
willē wesen op dat hi ons
geheel gesont solde maken
Eñ daer om op dat wy Jhm
myt alre hertē mȳnē sullē
soe wtliet ons scē Bernaert
die teykene synre mȳnē seg
gende O mȳsche aen siet in
woe daniger mynē dȳ hē
dȳ got dy gemynt heeft
op dattu naeuolchste syne
voit stappē Vur dy is hy ge
bondē gebondē gewest op
dat hy dy vā den bandē der
sundē ontbyndē solde Vur
dy is hy gegeesselt geweest
Op dat hy dy vanden ~~oer~~
geesselē des ewichs torens
v̄loissen ~~ge~~ solde Vur dy is
hy geoerdelt gewest op dat
hy dy van dē oerdel d' ewi
ger v̄doēmenisse v̄loessen
solde Vur dy is hy gecroent
gewest myt doernē Op dat
hy croenē solde in den hemel
Vur dy is gewont die me
deynn: op dattu sieck ge
sont soldē werdē Vur dy
is hy gecruyst op dat hy
dyn quade begeertē cruyssē
solde Vur dy is hy gestorvē
op dat hy dy vandē ewige

dent v̄wetkē solde Hyr dī w
hy begraue op dat hy die
sunden m dy graue solde
Aldus O mynsche soe heeft
die hē Jhūs voel vur onō
gheledē Hier wy trancken
mynsche werdē gemoet
myt eynre sprackē diemē
seit tot onser cōfussiē ēn
myt eenē waerde soe wer
dē wy entwozpē Ēn daer
om soe ist onō noyt toe wa
penē myt hydsaem heidē ī
allē tegen spoede aū dynckē
de dat goen dat Jhūs vur
onō gheledē heeft Alsoe leert
onō Jan crisostomus seggede
Lact onō wapenē onō sel
uē tegē allē to:en ēn ist dat
tu dyn herte sietste outstreckē
toe syn soe tenkent dy̆ boest
macke daer op eyn cruce
Ist dat dy nemant smacht
oft schymp gheseit heeft Doe
gedynck alle dat goen dat
m xpo gheschiet is ist sal alle
gheleesdt werde Myet alley
en lact onō dyt leesē meer
draget mt herte Avant dyt
mt herte aūleit is genoch
om alle taern toe myet toe
doen Ēn ist dat wy smacht
oft onrecht lydē: soe lact os
seggē Jt en is geyn knecht
meere dan syn here Ēn sē
Gregorius seit aldus Oey
dynck en maect gnade alsoe
genadich alb dat een syn
viande myt eū waeldoet
den goenē die hem hynder
lickē hyn Alb yemant di hy̆
pert soe en siet op hem myet
die dat doet hier op dē goē
nē die hem daer toe bevoert
beroert toe wetē dē duuel
eū ydelt alle dynē taern te
ghē hem eū syns ontfermet
die van den duuel alsoe be
roert woxt Daer om alb
dy yemant v̄onrecht soe ge
dyncke dyns hierē want myt
warden eū myt werckē soe
wart hy v̄onrecht Ēn myet
alleyn soe en wolde hy dat
myet wrekē: mer myt tōtra
riē dynghē soe locndē hy dat
toe weten m ontmoedicheidē
eū sachtmoedicheidē Doxt
alb die gebūdde moder eū
die ander heue heilige vron
wē eū Jonffrouwē aū dyt
alre heilichste lichaem aldus
langhe tyt gheveent hadden
Doe hebbent sy dat v̄hengt
dat mē gesalnet bewondē
eū bereyt heeft hem mt graf
toe leggē Ēn alb Joseph eū
mydsodem⁹ onledich geveest
syn aū dyt alre heilichste
lichaem toe salnē eū myt eyne
schonē tostreckē wytē cleede
eft doeckt toe om wynden
Doe heeft die gebūdde mod
oerb heuē hynts hoeft alle
tyt m oerē schoot gebondē
Ēn deb gelickē magdalena

die voetē myt tranē die
wasschende eñ cussende Eñ
dat heilige licham bereyt
wesende: soe is dat alre hei
lichste hoeft eñ aensichte in
eñ schoen hoeft doick geleit
eñ gedecket nae mãmere
vandē lande

¶ Gebet op die vesper

Here Jhū xe die vesper
tyt des dages hebbes willē
van Joseph vã dē cruce ge
daen wordē Eñ tusschen
synē armē ontfangē wor
dē jud hebbes van dynre
bedroefder moder eñ dynē
anderē vryndē beweent
geweest Ick byddi hē mact
my als ioseph wasschende
dagelicx in dochdē jud ge
uet dat ic v̄dienē moit dy
van dē cruce toe doen be
weenende eñ afdoende
my sundē Om die wilcke
du gecruyst byste jud we
der om als in dē cruce ge
boudē werdes Eñ dy toe
ontfangē tusschē die armē
der mynē als eyn busselkē
vã mezrē Daer du gemy
de hē gewerdiges altyt
toe wonē eñ my van den
strickē des duuels toe bewa
rē Doe dat ic nūmermeer
hier of in toe comende tydē
van den en mach gescheidē
wordē Ij ¶ Hoe dat Jhs toe cō
pleetē tyt begrauē wart Dat
Ceñ lv capittel

Nu ist waer dat die
iodē eñ heydenē
vur tytz geyn
bysonder gemeyn
plaetse en haddē daer men
sy begrauē mochte Meer e
elick nae synē staet die was
syn graef bereydende daert
hem eñ oft den synē beliefde
toe liggē

Ioseph van aramathiē
die hadde by den berch vã
caluariē eenē hof staende
In desen hof soe hadde hy
aen dat hangē vandē berge
alsoe die berch een steenroet
se is eyn spelonck doen wt
houwē hoge eñ lanck eñ wyt
wesende van bynē viij voitē
Eñ was soe hoege dat een
man daer in staende myt
syn hant dat hoechste gera
kē mochte Eñ ~~de~~ dese splonck
hadde eenē cleynē in ganck
den mē toe doende myt eynē
groetē steyn Eñ bynē in
dese spelonck aen die nort
syde soe was wtter seluer
roetsen eyn graef gehou
wē om trynt vij voite eñ
eynē haluē lanck v̄henē ba
uē dat paniment vãd spe
lonckē om trynt drie pal
mē eñ een ~~haue~~ halue Eñ
is apē nyet bauē mer op
die ~~syde~~ zuytsyde waer doer
dat mē dat licham xpi in
leit In dyt graef en hadde

nyemant begrauē gewest
Aldus soe heeft die salige
ioseph by hulpē van nycho
demus eñ die ander lieue
vryndē gatz daer by we
sende Dyt heilige eñ gebñ
dide licham mytē vur seidē
crudē weerdelickē gesaluet
eñ gewondē in een suuer
cleit dat wilck ioseph gecocht
hadde Eñ vort soe bondē
sy myt eenē anderē cleide
syn gebñdide hoeft dat n
wilcke die suete moder
Maria in oerē mechdelic
kē schoet hielt eñ Maria
magdalena hielt syn ge
bñdide voitē Eñ dat heili
ge licham wart vort aū
bondē myt anderē langē
doeckē alsoe die gewontte
des ioetschē volcs was Eñ
dyt doende soe weenden
sy alle bitterlick soe dat
nauwe yemant gesprecke
conde Eñ doe soe aenbedē
sy ~~da~~ alle gader dat wer
dige licham myt gebuych
dē kuyen cussende die voe
tē Jhū Eñ soe namē sy sy
suuer licham eñ droegent
dat tottē graue dat wilcke
vandē berch vā Caluariē
vystich voitstapē was Eñ
maria die moder gatz
droch dat gebñdide hoeft
Magdalena droch die ge
bñdide voitē eñ die ander

vryndekens die warē in
myddē Eñ soe hebbē sy
Jhm myt reuentiē eñ gro
te ynicheit int vur seide
graf geleit Eñ doe ter tyt
alsoe Augustinus seit soe son
gen dusent M engelē die
exequien oft wtuaert Jhū
die alle comē warē totten
begrauē oers lieuē heren
Die engelē songē lof eñ
maria die suchte eñ ween
de Eñ nae voel screyen eñ
~~weenden~~ weenē: soe hebñ
sy dē mont van deser ~~ye~~
spelonckē myttē steen daer
toe bereit geslatē eñ syn
vā daer gegaen Eñ die ge
bñdide droeinge moder die
is daer nae myt groeten
druck geleit eñ gebracht
bynē der stat vā ihrlm tē
huyse vā scē Jhan dē sy
van oerē lieuē soen beua
len was Eñ als sy aldus
myt oere geselscop in die
stat quā: soe wordē voel
mynschē die sy sagē in dē
rouwe eñ droefheit beroert
myt groeter compassien
Eñ bitterlickē myt oer
weenēde Eñ voel guede
vrouwē eñ mechden qua
mē tot oer eñ troisten
sy soe dat nauwe yemāt
die sy sach in dese droefht
hem onthalden conde vā
tranē Vort meer des

anderē dagēb toe wetē op
tē saterdach dē wilckē nac
die noetsake wet begnaden deb
wydach mdē anent soe
syn die pharizeen eñ prince
der iodē in oer quaetheit
vpart blyuende tot pilatū
gegaen eñ hebbē tot hē ge
sent al dus Here ons gedyet
eñ ist cout ons in onse nie
mere ost gedachte dat de
se vlender der luydē als hy
noch in leuēde lyue was ge
sent heeft Dat hy nac drie
dagē weder vrysen solde
Gebiet daer om eñ beuelt
dat dyt graf gewaert eñ
bewaert worde ten derden
dage toe op dat syn discipu
lē nyet en comē eñ stelē hem
eñ segge in dat gheual totte
volckē dat hy vander dot
vrtsen is op dat alb dan
die leste dwalynge nyet ar
ger en valle dā die eerste Recht
ost sy segge woldē Hy heeft
dat volck vleit eñ doen dwa
~~linge met arger~~ eñ daer
om waert dat hy gestolen
wordē syn discipulē sullē seg
gen dat hy vrysen is dat
volck sal myts den meer
dwalē daut toe vorē ge~~dwalt~~
dwalt heeft Alb pilatus oer
waerdē eñ begeert gehoert
hadde soe heeft hi hem luydē
geseit Gaet gy selue eñ be
waert dat graf ost doetet
bewarē soe gy best kont
Recht of hy segge wolde Ist
datter anders genalt soe
en noetdinge nyemant wit
tē ost aentyen dat hy v ge
stalē is eñ alb die prynce
der ioden dut consent vā
pilatus getreget hadde soe
syn sy tot dyt heilige graf
gegaen een deel gewapender
luydē myt hem nemende eñ
alb sy gesien hebbē die gebū
dide Ihūs mt graf bigginde
soe hebbē sy dat weder gesla
tē eñ dē steen daer voze ge
daen eñ om dat dese gewa
pende dyt gebūdide lichaam
myet sen soldē late nemen
Doe hebbē sy desē steen myt
oerē segelē geteykent ost ge
segelt eñ soe syn sy vā daer
gegaen latende daer die
gewapende luydē ost ryd
derē Want mānē vā wapē
die noemt mē m allē kyste
riē mylites dat is nac onse
duytsche ridders Die gebū
dide Ihūs heeft dyt al toe
samē vur gesien eñ geordine
eert alsus toe geschien op
dat van syn gloriose vrise
nisse tot badt blykē solde
Want woe die iodē dyt graf
beter bewaerdē woe die got
licke macht eñ tracht m
Ihū meerder was schynde
sonyge die segge dat die
prynce der iodē Ioseph van

aromatijc vedē vangē eñ
in een tonner vedē beslaetē
eñ vast toe sluytē eñ toe
segelē Als sy ōnamē hadde
dat hy dat gebūdide lichaem
soe eerlickē begraue hadde
Eñ dat sy mdē wille hadde
om hē ten naestē dach nae
der hoechtyt toe doedē Dō
mogte segghē oit dat mytho
demus dyt vñemēde hem
vberch eñ eyn tyt hem hey
melick wab haldende

¶ Meditatie

In desen soe schient die
volstendicheit eñ vuyrigē
myne van desē heiligē vro
wē banē alle ander mynschē
Want daer die discipulē eñ
vryndē gratz vlouwē soe ble
uē sy by onsē hē Jhus tott
dout eñ tot synē begrauen
Daer om sent Jheronimus
dat sy dat alrē eerstē vōdiedē
toe sien Jhm vresen want
sy volbrerdē totte eynde toe

¶ Wasschet mv O du mȳsche
myt dynē trane syn lichaem
besprynget synde myttē alre
heilichstē bloede Eñ saluet
mytter saluē des heiligē gra
bets Jnd draget myttē armē
der mynender eñ oitmoedi
ger werckmigte Eñ graues
myttē waelruikende cruydē
der gueder leermigte eñ gue
de exempelē myt voel suchtē
eñ weenē Eñ om wyndet
m dat dent der reȳnichent
dyns lichaems eñ dynre zielē
alsoe ontramigē myt alre beger
theertē m dat gra graf dyns
hertē tot dat hy dy brengte ni
die bluytstop synre heiliger v
ruysemissen m der eewigher tlozē

Here Jhu xpe die Gebet-Jij
toe tōpleet tuyt hebbeb wille
tesanet werdē myt waelry
kende crudē Eñ mdē sunē-si
sūnerē cleeden gecyondē eñ
gebondē wordē eñ clagende
dyn moder eñ ander vrindē
ten grauē gedragē eñ begra
uē werdē Ick bidde gheest my
dat ic dy salue by vuyriger
deuotiē eñ gnede cōuersatiē
dDat ic dy wynde m die cle
derē by suuere begeertē eñ
puerlicheit der cōscientiē dat
ic dy beclaghe myt trauen
der penetentiē eñ cōpassien
Dat ic dy dragte myttē ar
mē eñ oitmoedigt werkyn
ge Eñ dat ic dy begraue m
mynre hertē by eewigher ge
dyuckemisse Op dat ic dy
myt dy begrauē synde vōe
nen mogt toe tonē totter glo
riē der vrisemisse Amē

¶ Een gebet op die vōalmigē
gelaeelre passiē xpi

Here Jhu xpe die ō die v
lossmigste der werlt hebste lidt
samlick willē lidē ellenden
eñ banighcheidē smaetheit
Eñ onrecht ppne eñ quellingē

passie Ihū dē doet doer alle de
se dynghē die du om onse sun
dē ghelēdē hebste Doe lyd it dy
lē vloest my van allē sundē
van allē perikelē deser wēlt
eñ der helscher pynē Dand
haestighe eñ ewighe doet Ihū
ie bid ghenest my myet toe vliedē
oft vghetē al dattu vur my ghe
ledē hebste Aer vur ogen al
tyt toe hebbēn eñ vnyzrichlick
toe ons helsē op dattu my deel
achtich makes der arbeits eñ
proefsteits eñ ont dynre rustē
eñ vtroostinghē Amē

¶ Voe die ghebūdē Ihūs neē
daelde ter hellē eñ syn vzynde
daer wt verloste Dat C eñ
lvj capittel ¶ Die mȳsche
ik solde nv ghecrne
wetē vand zielen
Ihūs waer die bleef
trusschē die tyt dat
hy neindē cruce starf eñ dat
hy des derdē dachs vand doet
vrees Scriptura ¶ Ick wilt
vi segghē du sultste eest eerste
vōstāē dat die ghebūdē Ihūs
ghot eñ mȳsche synde eñ ziel
eñ lyf hebbende Doe was myt
deser mȳschecheit die ghecleede
ghotlicheit ōuūschendē Ihū daer
om als die heilighe ziel vā synē
ghebūdē lichaem ghescheden
was soe bleef die ghotlicheit
myt dat heilighe lichaem en des
ghelicks myt die heilighe ziel
Ihū ter stont sonder meerē

Hoe dat die mȳsche ziel ons heeren

soe daelde die ghodlicheit myt
die ziele vā Ihū neder totter
hellen om syn hēre vzindē
toe troestē eñ al daer wt toe
vloesen Die mȳsche ¶ Wat
dese heilighe ziel myt die ghot
licheit ghecleed ni die helle al
daer die duuelē sȳ Strip
¶ Ick wilde dyt onderscheydē
Die helle wort twe synis v
staen ¶ Eerstē soe is by der
hellē toe vōstaen die plaetse
daer die vdoemde zielē ghe
pinichte werdē ¶ Een anderē
soe vōstact mē daer by die pȳ
ne vander hellē aer als mē
byder hellē vōstact die plaetse
van der pynē soe mach
mē dese plaetse deylē oft ō
der scheidē in vierē Doe dat
die nederste plaetse toe nemē
is vur die plaetse der vdoem
der mȳschē daer sy lydē pyne
mt benoelē eñ mēde synē eñ
vōstande myt ~~dur~~ derneisse
des ghotlickē aensichts eñ al
daer syn duysterheidē van
buytē ont vā bynē toe wetē
dat af wesē vander ghotlick
ghratiē eñ daer toe pyne vā
~~be~~ buitē Die mȳsche ¶ Voe
een ziele van buitē lydē die
met dan een ghecst en lē
sender lichaem Scriptura
¶ Oft dyn hant oft lit mt me
mer waer lighgende Dat
vleesch eñ die beenē en lydē
ghesyn pyne aer dȳ ziel

Dat ghebēdē Ihūs ghestorue is

die dat leuē is van dynre hāt
die beuoelt eñ lydet die pyne
Du sietste als eÿ mÿsche leyt
butē synē v̄staende soe eñ
lydet hij geen pyne al ist soe
dat mē hem eynē voit oft
lyt af snydet Got die ordi
neert dē duuel eñ onsalige
zielē maniere woe sy uit vier
lydē Eñ bauē dese plaetse der
v̄doemder zielē: soe is die
plaetse der ōnoselē ōgedoept
kynderē in wilcke plaetse
soe is die pyne vander scadē
die sy hebbē dat sy dat aen
sicht gatz nyet en aen schou
wen Mer sy en lydē anders
geyn pyne van buytē Eñde
daer soe syn oic duysternissē
van bynē toe wetē vā v̄stā
de meer nyet vā buytē Ende
bauē dese ander ~~pal~~ plaetse
soe is dat vegeuer eñ ī dese
plaetse soe syn die pynē vā
dē vier als in der hellen der
v̄doemder zielē Mer in die
eerste plaetse eñ is geen v̄
lossinge noch troest om v̄lost
toe wordē Eñ in dese derde
plaetse soe is die pyne alleÿ
tytlick toe wetē een tyt
duerende oic soe en is in de
se plaetse geen pyne vā bÿ
nē toe wetē derfinsse van
v̄stande Want die zielen
in dese plaetse synde die heb
ben wt die gratie gatz oer
inwendige v̄stant Ende

noch bauē dese derde plaet
se soe is gewest die plaetse
daer die heilige patriarckē
eñ ꝓphetē by Adam eñ Eua
myttē anderē vryndē gatz
waren Eñ in dese plaetse
soe was alleen die pyne
des v̄doemenissen want sy
geoerdelt eñ v̄doemt warē
daer toe blyuē sonder dat
aenschyn gatz toe beschou
wē Aldus soe warē daer
duysternissē van buyten
want sy en mochtē die
gotlicke gloriē nyet gebruc
kende

X

Tot deser plaetsen soe
daelde die heilige ziel Jhū
myt synre gotlicker moe
gentheit neder die choren der
engelē vur hem biddende
Die mÿsche ¶ Wat dede die
alre heilichste ziel Jhū als sy
neder ter hellē gedaelt was
Scriptura ¶ Die vier ewā
geliste eñ scriuē hier nyet
sondrlugs van Mer die gue
de nychodem⁹ die Jhūs halp
van dē cruce nemē die be
scryft dat in syn ewangely
Eñ woe wael dat mē daer
in nyet v̄bondē en is toe
geloeuē dattet alsoe geschiet
is jnd seit aldus ¶ Woe
dat twe soeuē van dē heili
ge symeon myt Jhū vand
doit v̄resen warē Daer die
een af genoemt was Carinus

Carinus eñ die ander Lencius
die wilck nae dat sy v̄resen
waren soe wordē sy eerlickē
wt der stat van aromathi
en gehaelt Daer sy doe der
tijt in warē jud sy worden
in den tempel gebracht vur
die pryntē der iodē jud daer
soe wordē sy beswarē by den
naem gatz dat sy seggē solde
wat sy van xp̄o gesien eñ ge
hoert haddē Eñ aldus bydē
naem gatz besworē soe synde
Doe hebbē sy begeert reesscop
om toe scriuē dat goen dat
hem beydē gevraecht was
Eñ sy hebbē beyde gescreuē
dat goen dat sy gesien eñ ge
hoert haddē van den gebñ
diden Jhū in dē vurbruchte
der hellē in soe dainger mā
merē Dat in beidē oerē
schrystē eyn wort ost letter
myn noch meer en was
dan in die ander Eñ oer
scriuē is dusdanich geweest
¶ Als wy myt onsen vaders
geseet warē inder duyster
nisse soe is daer gewordē on
uersiens eñ haestelickē der
sōnē ~~sy~~ v̄we gelick golt eñ
dat licht als purpur schynē
de op ons Eñ ter stont soe
hebbē hem onse vader Adam
vader van dat mynschelic
ke geslecht Eñ die ander pa
triarckē eñ ꝓphetē v̄blyt ge
hadt seggende Dyt is dat
licht vandē wt geuer eñ schep
per des ewigē lichts die wilc
ke dat ons belaest heeft ~~gewest~~
hadt auer toe seyndē syn licht
Isayas die was seggende Dyt
is dat licht daer ic af geseit
heb als ic opter eerdē was
leuēde It is die soen gatz die
dat licht syns vaders is Ick
heb van dyt licht geseit aldꝰ
Die sittende warē in die duys
ternisse eñ in dē scheme des
doitz die hebbē dat groete licht
gesien eñ den is dat licht op
gegaen ꝛc Eñ als wy ons ī
dyt licht v̄blydende warē soe
quam symeon onse vader
hem v̄blydende eñ seide Glori
ficeert xp̄m den soen gatz
Want ic hem eȳ kyndeken
synde in dē tempel in mynē
handē ontfangē heb gehadt
Eñ als by dē heiligē geest daer
toe v̄maent soe heb ic geseit
Nv here soe hebbē mȳ ogē
dyn heil gesiē Eñ daer nae
soe quam eȳ heremyt eñ vā
ons allē gevracht wie hy
was soe heuet hy geantwort
Ick byn iohānes eñ ꝓphete
eñ eȳ stȳme des alrē oūsten
ic heb gegaen vur hē eñ vur
syn aenschyn bereydende synē
wech ꝛc Ick heb hem gedoept
inder iordanē Eñ hy is die
soen gatz comende wt den
hoechstē eñ hy sal ons die
hier inder duysternisse syn

syttende op gaen En als Adā
was hoerende dat die soen
gatz inder Jordanē gedoept
was soe heuet hy tot Seth
synē soen geseit Hertellet soen
den patriarckē eñ ꝓphetē wat
du gehoert hebste als ic dy
geseynt hadde vur die poerte
vandē paradise om dē herē
daer toe byddē dat hy dy ge
uē solde Olie vandē boem
der ontfermhertichеit om
mȳ licham daer mede toe sal
uē doe ic sieck was Seth dyt
hoerende quaem naere eñ
seide Als is was byddende
ter poertē vandē paradys
soe v̄scheen hem my die engel
Michael en seide En wilt ~~nyet~~
myt/tranē/dynē nyet arbei
den om den Olie des holts
van ontfermhertichеit om
dat licham dyns vaders me
de toe saluē Want vandē oliē
soe en salstu nu geyn syns v̄
weruē Mer ten leestē dage
als om gecomē eñ v̄uult sul
lē wesen vyf M eñ twe C iarē
soe sal die alre liefste gades
soene op der eerdē comē die
wilcke dat Adams licham
eñ ander lichamē der doedē
v̄weckē sal ~~hem~~ myt hē Hi
alsoe comende sal in die Jor
dane gedoept werdē Jnd hi
sal myt die Olie der ontfer
hertichеit saluē alle die goen
die in hē sullē geloenē die indē
water eñ indē heiligē geest
v̄heuē sullē werdē in dat ewi
ge leuē Dan soe sal die soen
gatz dynē vader int paradys
in lendē tottē boem der ontfer
hertichеit En als dyt die patri
archē eñ ꝓphetē hoerende watē
v̄blydē sy hem seer En myttē
soe quam sathanas die prince
eñ leider des doitz eñ hy seide
totter hellē dat is totter gesel
scop vander hellē bereit ~~des~~
~~doits En hy seide totter~~ dy toe
ontfangē Jhm die hē is seggē
de toe wesen die soen gatz It
is eȳ mȳsche hy is den doit ōt
siende ~~h~~ eñ hy seit Myn ziele
is bedroest totter doit toe Hi
is my myt synre tooueryen
seer contrarie geweest ~~w~~
want die goen den ick doet
tot dy gebrocht hebbe gehadt
den heeft hy dy leuende ōthal
haelt Die heelle antwaerdē
hem daer syn als nu voel
van my gehaldē die wilcke
my onthaelt syn gewest nyet
wt oers selfs macht Mer
myt gotlickē gebiedē soe heft
sy die almachtige got my
onthaelt gehadt Wie is hy
dese Jhūs den den seggēs dat
souder eenich gebet die doecē
my onthaelt heeft It is licht
die Lazarus die stynckende
was den ic doit was haldē
de myt synē gebiedende ~~w~~
waert weder dat leuē gaef

Sathanas antwaerdē It is die
selue Jhūs Die helle seide Ick
beswere die by mynre eñ dyn
re crachtē dattu hem tot my
nyet en brenges Want als
als ic syn gebñdide waerde
hoerde soe was ic van anxtē
benende Eñ alle mȳ officien
eñ machtē die syn myt my
beroert gewest eñ wy en moch
tē Lazarus nyet haldē Mer
als een aern myt alle snelheit
soe is hy ons outgaen eñ die
eerde die syn licham was dyt
haldende die heeft ter stont
leuēde weder aū gegeuē Eñ
daer om soe weet ic nu wael
ist dattu hem hier tot my
brenges: hy sal sy al outbȳ
dē eñ vry mackē die wy nu
hier in desē kercker des
wretheits haldende syn Eñ
als dese twē toe wetē sathā
eñ dat geselscop der hellē ō
derlynge warē spreckende
Doe ister eȳ stȳme als eyn
donre myt een geestelicke
roepynge geworde seggen
de Doet op nwe poertē die
cōnick der gloriē die sal in
gaen Eñ als die heelle dyt
was hoerde soe was sy tot
ongenadigē eñ boesen offi
cierē seggende Sluyt die
poertē wael vast eñ sleter
yserē bandē vur eñ weder
staet sterckelic Op dat wy
die genangē haldende selue
nyet genangē en werdē Eñ
weder om soe is noch ander
werf een groete stȳme als
een donre slach seggende ge
west O gy pryncē Doet op
v poertē ꝛc Die helle als nyet
wetende wat dyt wesen wol
de die heeft geseit Wie is die
cōnick der gloriē Dauid heeft
geseit weder It is die mogende
crachtige here die wilcke in
dē stride mechtich is hy is die
cōnick der gloriē Eñ dauid
dyt seggende soe is die cōnick
der gloriē die here der maie
steit al daer in formē van
mȳschē gecomē eñ hy heeft
die ewige duysternisse v̄sche
nē myt synre claerheit Die
outbyndelicke bandē die heft
hy toe stuckē gebrackē Jnd
myt die hulpe synre ōūwonē
der crachtē Doe heeft hy ons
die in duysternisse sittende
warē gevisitteert Eñ die helle
eñ oer boese dienarē dyt sien
de soe is sy in oers selues ryc
ke v̄ueert geworde Toe wetē
als sy dese groete claerheit
gewaer geworde hebbē eñ dat
sy soe cierlickē xp̄m ī synre
moegentheit gesien hebbē
Eñ sy warē roepende wy sȳ
v̄wonē Jnd sy vrachden seg
gende Wie bistu soe groet
mer gemaket cleyn toe wetē
in mynschelicker formē aldꝰ
hoegē gebieder hem v̄tonēde

in een form vā eenē knecht
een wonderlick stryder du
waerste doet in den graue
liggende Eñ du biste leuen
de tot ~~onder~~ ons neder ge
comē Eñ oic soe syn in dynē
doede alle creaturē v̄scrict
gewest eñ alle die sternen
die syn beroert geweest Eñ
du byste nv onder die doedē
vry eñ v̄stoerste al ons ryck
oft lantscop Wie bistu die de
se die myt die erfsundē ver
bondē syn toe wetē om in
die duysternisse toe blyuen
Eñ die dese geuangenē myt
dynre macht ontbyndes
eñ die aūmyt der sunden
duysternisse v̄blynt syn dē
seluē ald⁹ myt dat gotlicke
licht v̄lichtes wen bistu soe
sterckē mȳsche soe blynckē
de eñ van allē sunden onbe
smet Die eertsche werlt die
tot nv toe ons alle tyt onder
daen geweest is Eñ tot onsē
behoef alle tyt oer tribuyt
betaelt heeft die en heeft dē
helschē geselscop aldus dam
ge gauē nye aū geseynt ge
hadt Wie soe bistu die ald⁹
onūueert in onsē hoeck ge
comē byste Du en ontsietste
alle onse pyne nyet Meer
daer en bauē en bauē soe
pynstu di wt onser geuenc
kenisse alle onse geuangenē
ons toe onthalē ¶ Eñ dyt

geseit soe heeft die here die cō
nick der gloriē Myt synre
maiesteit den doit onder ge
tredē Eñ heeft dē prynce sa
sathan myt vuyrrigē ketteñē
gebondē gegeuē in die macht
der hellē Die helle die heeft
sathanas myt groeter beres
pynge tot oer genamē seg
gende tot hem O prince des
v̄lies vā belzebub eyn bespot
tynge ~~den~~ der engelē Jnd eȳ
bespuwē der rechtuerdiger
wat hebstu willē macken
hebstu dē cōnick d̄ gloriē wil
lē crucē in wes doet du heb
bes ons belaeft gehadt soe
groetē Sich dese Jhūs die h
heeft die vaste dorē des kerc
kers gebrackē die geuangē
des doitz die heeft hy daer
wt geworpē hy heuet ontbō
dē die gebondē die onder v̄s
tormētē hem plegē toe v̄suchtē
O prynce sathanas die richei
dē die du aūmytz dat holt
des aūtredens v̄cregē haddes
Die hebstu nv weder myt
dat holt der salicheit laten v̄
liesen Eñ dat aūmytz dē dat
du desē xp̄m cōnick der gloriē
daer aē gehangē hebste O
prince des doits sake eñ oer
spronck der houdiē du soldes
eerstē billicx eenige quade
saken in desen Jhm̄ onder
vondē hebbē Eñ als du geȳ
scult ī hē onder vyndē en cō

tondes Waer om busstu soc
toen gewest hem toe ernē
eñ alsoc genē onschuldigē
eñ rechtvādigē hier in ons
bedrijf toe bringe Du heb
ste myt desen alle der werlt
myssadigē eñ ōrechtvādigē
vlarē Du hebste tegens-
my eñ dy gedaen Nv voert
aen saltstu wetē woe veel
pynē eñ tormētē in myn
ewige bewaernisse du lijdē
salste Eñ alb die helle dyt
wab sprekende: soc heuet
die cōmck der glorie tot oer
geseit Die pīnite satlyamab
die sal ~~wort~~ voert aen we
sen bi di m die stede vā adā
eñ synē kynderē eñ allen
rechtvādigē Eñ mytte soc
heeft die gebūdde cōmck
der glorie syn hande vt
gestreckē eñ gesent Coemt
alle my heiligē die myn
beelde eñ gelickenisse sndt
hebbende Eñ seide voert
myt luyder stēmē tot got
den vader m deser mānerē
Neer ick sal dy vlyssen
wanttu my ontfangē heb
ste Eñ haldend adam by
der rechter hant snd hi is
vtter plaetsen op gerese
Eñ alle die heiligē die sy
hem gevolget Eñ david
wab myt luyder stēmen
rocpende Zyngt dē here
eynē myeen sanck want
hy wonder gedaen heeft Eñ
alle die heiligē hebbē hier
op geantwort dat is glorie
alle synē heiligē alleluya
Daer nae seide abatnck
Du biste here vt gecomē
tot eynē heyl van dynen
volck Eñ die ander heiligē
die antwordē Gebūdyt is
hy die gecronīe is mdē naem
deb herē got die hē heuet
ons vlicht mystise ab die
wab rocpende Woe is sulc
ke here got alb du heer zi
Eñ die ander heiligē die
antwaerdē eñ seidē Dyt
is onse got mder ewicheit
Eñ deb gelicks soc hebben
alle die heiligē oerē loff gade
geseit Eñ die ander heiligē
hebbē tot elckē laue daer
op geantwoert myt Amē
Alleluya Meditatie
Die gudertierheit ons
lieuē herē Jhū wort groc
telicke hier getoent m den
dat hy gewerdicht heeft
ter hellē toe dalen nieret
wat groter ontmoedicheit
eñ myne is dyt geweest Wāt
hy hadde mogen eynē en
gel tot hē luydē seyndē ende
syn dienaerb alsoc doē ver
loessen eñ alsoc vur hē bren
gē hadde syn mynne eñ syn
ontmoedicheit dat moegē
lijdē mer by hem seluē soc
is hy gegaen eñ hy heeft sy

gevysiteert nyet als syn
knechtē mer als sȳ vryn-
de Eñ al daer soe bleef Jhs
by hem tot d by der dage
raet vandē sonē dach al-
soe Ludolphus dat bescryft
Eñ soe warē die heilige
zielē seer blyde eñ in glo-
riē myt die gloriose ziele
Jhū wilckes tegenwaer-
dicheit sy gebruckē Eñ vā
hem v̄dreuē synde alle
ellende eñ droeuicheit Eñ
is toe geloenē dat ~~ne~~ sy
neder vallende hem aen
beden Eñ op staende hem
laeuende myt alre reuer-
entiē eñ vroudē in tegen
waerdicheit oic van gro-
ter menichte der engelen
die mede Jhūs lauende
Wort als die vur seide tyt
nakede eñ als die poertē
der hellē gebrackē warē
Eñ sathan gebondē was soe
mem Jhūs tot hē syn wtli-
carē vrynde eñ leydende sy
wtter hellē Eñ vur hem alsoe
gaende myt gloriē Jnd die
groete schaer hem volgende
Doe heeft hy sy op eȳ corte
stonde geleit eñ gebracht int
paradys der weeldē eñ der
genochtē dat wilckē is in
orienten ¶ Woe dat
Enoch eñ Helyas indē pa-
radyse Jhū dē cōinck d' gloriē
toe gemoetē syn gecomē

Ende int eertsche
paradys aldus
comende alsoe
dese vurseide twe
manē gescreuē hebbē Doe sȳ
hem toe gemoetē gecomē ij
alde mānē den sy gevraget
hebbē Wie sydy die noch nyet
gestoruē en syt eñ myt ons
~~ne~~ myt ons in der hellē nyet
geweste en hebt Die een vā
hem luydē antwaerdē eñ sei-
de Jck byn Enoch die myt dat
waert gat hier gebracht bȳ
Eñ dese ander is helyas die
hier myt eenē vuyrrige wa-
gē ontfangē is eñ tot noch
toe en hebbē wy dē doit nyet
gesmaect Eñ wy syn onder
haldē tot die comst vā anti
xp̄s om myt hem myt got-
lickē teikenē eñ wonderen
toe strydē Eñ van hem in
ihrlm doit geslagē toe wer-
den Jnd alsoe dan soe sullē
wy nae drie dagē eñ eynē
haluē in die wolckē weder
op getagē Eñ als sy dyt ge-
sprackē haddē soe quaem
daer eyn man by hem luy-
dē dragende op syn schol-
derē een teiken des cruces
Eñ als die heiligē hē gesiē
hebben soe seidē sy tot hem
Wie bistu eñ wat is dat
teicken dattu drages op
dyn scholderē Hy heeft hē
luydē geantwaert seggēde

Ick was een moordenaer die
myt Jhū gecruyst bȳ gewest
Ick hebbe gesien dat wonder
dat myt synē cruce geschiet
is Hī ic gelooffde hem toe we
sen schepper vam allē eñ een
machtich cōninck auer al Ick
heb hem gebedē segghende
Here gedynct myner als
du m ni dyn rijck comē salt
Hy heeft my gebet ter stont
vñert gehadt Hī hy seiden
my Ick segge dy vur waer
huydē soe saltu myt my we
sen nit paradijs Jnd hy gaf
my dat teykē deb cruces
seggende Draecht dyt nit
paradijs eñ ist dat dy die
engel myet en wilt m laetē
soe toene hē dyt teykē segt
gende Cristus die soen gods
die my gecruyst is die heeft
my hier geseynt dat wilck
als ic gedaen hebbe: soe
heeft my die engel ter stont
m gelatē Jnd hy heeft my
gesecktē m die rechter syde
van den paradijse seggen
de Der bent hier een wenich
Jnd du saltste hier sien m
cominē Adam dē vader van
alle dat mynschelicke myt
synē kynderē eñ alle die
rechtuerdige eñ heilige sȳn
deb gecruystē herē Hī als
die heilige vaderb dese wor
den gehoert hebbē soe heb
ben sy myt eñre stȳmen
gesent gelaet Gebēdyt sy die
almechtige here vader v ont
fermherticheit die dē sundere
aldus dangē gnade gegenen
heeft Hī den selue tot die vron
deb paradijs eñ dat alre selder
ste leuē gebracht heeft Amē
Doe seidē dese vurgte
noemde tive mannē die vreselē
warē Dyt syn die salē die wi
gesien hebbē: Jnd anderb dan
dyt en is ons gecerloeft toe
vtellē: soe ons die engel myck
ael bevalē heeft Hy heeft os
oit bevalē toe gaen nuer die
Jordane op een vette eñ alre
beste plactse al daer oere voel
syn die myt ons vresen ge
weest Hī ons is alley groer
loeft drie dagē myt onsē alde
rē m ulaly toe woesen i tenke
nē vander vrusssemsse deb lse
Om daer die hoechtijt vam
paesschē toe halvē Hī nae iij
dagē soe syn alle die goene
die myt ons warē op geta
gē geweest m die wolcken
Hī sy syn alsoe weder auer
die iordane gebracht: Jnd daer
nae soe ff en syn sy myet mer
vā nemant gesien gewest
Hī als sy dyt gesterenē had
dē elck m syn cuerte soe gaf
tarin9 syn geselleste Amas
eñ cayphas Hī lentinb gaf
dat goen dat hy gestrenen
hadde m den hande van
nychodem9 eñ Joseph ter

stont soe syn sy grevordē seer
blynckende eñ mē en heuet
sy nyet meer gesien Oer ge
scryfte die syn gelick greuen
den grewest eyn lutter nyet
meer noch myñ m die een te
ville dan in die ander wesē
de Ihū alb die synē synagho
ge toe wetē die vñgunderingt
der lodē alle dyt wonder hoe
rende was: soe warē sy segge
de onderlinge Waerlicken
dyt is van dē herē gedaen
Ihū sy syn wtter synagogen
myt alle sorchuoldicheit eñ
vreesen elck tottē synē gegnē
smytende vur oer borsten
Dyt soe hebbē mytodemy eñ
ioseph ter stont pilatus ge
soit gesyndt: die welcke datter
ter stont dede screuē m den
register van syure officien
Wort soe seryft Ludolphus
alb Ihūs een corte wile mytte
heiligē zielē eñ myt Enoch
eñ helyas hem seer vblyden
de grewest hadde soe sent hy
tot hem dattet tyt was om
toe gaen vwecke eñ aēnemē
syn licham Ihū alle vielē sy
neder eñ aenbeden hem bid
dende dat hy cortelicke weder
comē wolde Want syn glo
riose licham begeerdē sy toe
syn

Gebet

O gruede Ihū eñ noch en is
nyet vsaet dyn onwtspree
lichcke gruedertierenheit: du
en mosteb vloesen dyn genau
gē doer gruende die sta
der hellē Doe is neder gedaelt
dyn salige ziel eñ ware heilich
ste ziel wtlesende die geben
den warē wtten kercker eñ
schaenen der doot Ontferm
hertigte Ihū doer dese dyn on
wtspreeckelicke gruedertierēh
soe mot nv neder dalle dy
grgrie eñ ontfermhertich
Ihū die zielē dyure dienaers
eñ dienerssen myure alders
eñ naestē myure sammiare
gruet doenders Ihū die my bena
len syn dattu die vloesseb van
dyn pyniē die sy vur oer sunde
vdienē Ihū dattu die gelesdeb
ter ewigher vroudē inē

Wat onse hef vrouwe eñ
apostolē eñ heiligē ionchrou
wē optē heiligē saterdach dēde

Dat c eñ lvij capittel

O ie suete moder gnatz
myt Johānes oerē
belqued eñ myt
oere ander gesel
schop syn aldus geblenē tot
Johānes hyrse m ihalm be
nantgē myt groetē ronwe
eñ baughcheit malcanderen
nen siende al screyende Alsoe
die goen plantē die seer bes
swaert syn Ihū opten sater
dach deb mortgens soe sy die
apostelē eñ ander vrynde die
een nae den anderē alle wee
nende totter gebūrder mod

gtromē ¶ Ñ tot elckē m roemsle
vandē apostelē soe is dat
hyde ons hē vñyenwet tte
west Avant alsoe sy gtuilo
wē warē om die vreesse des
doetz: soe en haddē sy dat hy
vē ons hē myet gtsien Aldus
soe yst wael toe vñoedē dat
eyn yegelick gtvraget heest
Avoe eñ m wat mamerē die
suete here ter doit gtelet eñ
gtbracht is gtwest ¶ Ñ dat
m dyt vñtellē alle tyt een nye
screyen eñ weenē gtweest Die
heilige apostelē berveendē myet
allein dat hydē eñ doit vā oerē
meester eñ herē Aheer sy be
wendē oic dat sy oerē meister
eñ herē gtlatetē haddē ¶ nde
hier op is toe vñoedē dat die
suete maria die discipulē gt
troist heest Toe wetē is dat
m die gtbñdide moder maria
waerē vier sonderlingte dñ
tē ¶ Dat eerste gtroete proef
heit eñ rouwē alb sy añdyne
kende was die gtroete pyne
eñ vsmaetheit die oerē hene
soen den sy wistē dē schepper
eñ here toe wesen vā hemel
eñ eerde aen gtdaen was
¶ Ten anderē soe haddē sy
ter cōtrariē van deser proef
heit m wendigte blde blytstop
myt dat sy wiste dat by sm
re doit eñ pynē die heilige
vaders ¶ Ñ ander rechtmerdi
gte myuschē nitter helle
eñ soe vool ander myschē van
den ewigē doit vloist soldē wer
dē ¶ Ten verdē soe haddē die
gtbñdide moder eynē vñtromē
vaschē gtloenē dat oer hest kynt
vander doit vñrysen eñ inder
ewichheit m synre gtoriē regne
rē solde ¶ Ten vyerdē soe haddē
sy een gtroete vlangē gremen
gtet myt haye om dat sy hem v
resen synde weder sien solde
Avant nae dat die gtbñdide
Jhūs aldus ramerlickē gtermist
eñ gtdoit was: soe warē alle
syn discipulē eñ vrynde m myss
troiste eñ ongtloue van synre
vñrysemsse: ¶ Ñ sy en condēs
myet begtrippē dattet doenlick
was om toe gtschien al wast
soe dattet hem luydē vā harē
lieuē meester dur wil toe vorē
gtseit was Dus soe bleef op
desen sater dach dat gtheel gt
laue vander vñrisemsse xpi md
gtbñdider moder alleyn ende
daer om soe wert oer byder
heiliger kerkē den sater dach
toe gtnoecht ¶ Ñ alsoe mē nae
der wet op den dach gtemre
hantermytte hebbē en mocht
soe henet die lieue moder myt
tē gtoenē die by oere warē den
dach auer gtbracht myt gtbe
den eñ weenē eñ oet toe vñtellē
de gtrote werckē myraculen
eñ dochdē die de gtbñdide hē
Jhūs den rodē gtdaen hadde
¶ Ñ alb den auent quaem eñ

die vie vander hochtyt van
dē daghe aū ledē was soe dat
een yeghelic nae der wet mocht
werckē topen eñ vtopen

Doe ys maria
magdalena eñ maria iacobi
eñ maria salome wt ghetrac
om troestelicke cruydē toe topē
daer sy salue af mackē wol
dē ¶ Om deb anderē daghes
dat ghebūdide lichaem xpi me
de toe saluē ¶ Die mȳsche ¶ Doe
sal it dyt vȳstaen Eñ hadden
Nycodemus eñ ioseph myet
ghesalbet ¶ Scriptura ¶ Ny
codemus eñ Joseph hadden
bevondē m myrrē eñ aloes
Eñ bauē dyt soe cochtē die
heilighe vrouwē noch troestelick
spreckē vuer oer nemende dat
dē ghebūdidē lichaem myet e
eer'verdichendē ghenoch ge
daen en was Eñ daer om
soe wolde syt noch beter myt
troestelicker spreckē saluē Eñ
dese salue hebbende heilighe
~~toe comē~~ vrouwē den toe
comende nachts bereit gemaect
om hem ghestoruē synde De
noctē dienst toe bewisē den
sy m dē leuē ghedient haddē

¶ Moralizatie

Hier is toe merckē eñ toe
nen dynckē die ghetrouheit
van dese heilighe vrouwē woe
ghetrouwelick eñ neerstelick
dat sy alle den nachts gear
beit hebbē Eñ ghesyn oft dey
ruste ghehadt hebbē Alsoe sul
lē wy oit myt arbeidē ende
neerstichheit Jhū suckē
troestelick alb wy hem vlarē
hebben Op dat wy hē alsoe
vyndē moeghē Want hy
myet en laet den ghenē die
hem soeckē myt hape ende
betrouwen

¶ Wander vrisse misse ons hē
Jhū xpi woe eñ wat maniere dit ghesciede Dat C eñ
Jnd lviij capittel

Doe morghens
vroe is maria
magdalena myt
ten anderen mariā moeyn
des ghebūdidē Jhūs op ge
staen Eñ syn nae dē ghrane
Jhū ghegaen om syn heilich
lichaem toe saluē Eñ als
die ghebūdide ziel van Jhū
tot deser vrē toe by dē saluē
zielē myt hem int paradijs
by Enoch eñ Helyas ge
weest was: soe heeft op de
se morghē stonde m die daghe
ract die sōne der iustitie
daer die sōne oer lichte af
is ontfūghende wtē ghrane
willē vrisen eñ op staen v
nollende aūmyts den dat
die ꝑplexē van hem ghepha
sert eñ beschreuē hadden
willende oit waerachtich
makē dat ghoen Dat hi myt
synē ghebūdidē monde selñ
ghesprackē hadde Eñ soe is

die gloriose ziel mit graef ge
tot oerē heiligē lichaim ge
gaen myt een schare der en
gelē Eñ sy heeft wt oers
moegentheit eñ cracht dat
heilige lichaim weder aen ge
name Eñ die dore van den
graue geslaten blyuende
eñ is wttē graue gegaen
want alsoe xp̄us wt synre
moder lichaim quam ende
dat beslaetē gebleuēde Eñ
myttē soe is eyn engel wt
ten hemel gecomē auermytz
wes toe comst een groete
eertbeuinge geworde is
Eñ dat daer om want ge
lick in der passiē xp̄i die
eerde gebeeft heeft tot eenē
teikē van droefheidē Alsoe
heeft sy nu gebeeft tot eynē
teickē van blytscopē Ende
engel heeft dē steen van
den graue om geworpē
Eñ is myt groeter claer
heit daer op gaen syttē
Jnd die rydders eñ gewa
pende luydē dyt graeff
bewaerde dese groete eert
beuinge voelende Eñ dē
engel eñ syn groete claer
heit synde Jnd syn van
groetē anxt ter eerden
geuallē liggende als doit
oft in ōmacht

Moralizatie

Aldus O mynsch is die
suete here Jhūs die cōnick
der gloriē vander doit v̄re
sen tot onser ewiger salicht
eñ vroudē Daer af dat die
heilige kercke synget duc
wille v̄haelende Crystus
v̄rysende van dē doit die
en sterft nyet meer heersca
pie hebben Want got die
vader heeft hem aen gedaē
die stole oft cleit der outster
uelicheit eñ der gloriē Eñ
soe is dat gloriose lichaim
xp̄i die alre schoenste bloem
van der wortelē van yesse
die wilcke bloeidē inder ge
boertē Want sonder eenige
vlecke oft sunde soe wort
hy van eynre maget ge
barē Eñ inder passiē soe is
dese bloem v̄dorret gewest
als in xp̄o noch gedaente noch
schoenheit en was Alsoe heeft
dese bloem weder gebloeit
eñ gegroeit als xp̄us r̄ synre
v̄rysenisse weder aen genae
mē heeft syn heilige bloet dat
hy in synre passiē gestort had
myt alle dat goen dat behoer
dē totter waerheit synre mȳ
schelicker natuerē Want dat
gloriose lichaim xp̄i doe gecleit
myt sulcker claerheit dattet
blinckender was dan die son
ne Tot eynē exempel vander
toecomender schoenheit der
lichamē der mȳschē inder toe
comender v̄ryssenisse Daer
af dat xp̄us seit nit ewange

Nio

dat die ~~ger~~ rechtuerdige dan
blynckē sullē als die sonne int
gatz oers vaders Dese glori
ose vrysenisse xp̄i die hadde
hy toe vorē gefigureert by Jo
nas den ꝓphet Den hy tottē
derdē dage toe bewaerdē indē
buck des walvischs ind nae
dē derdē dach soe waerp hem
die walvisch wt synē mont
op der eerdē leuende Van de
ser glorioser feestē der vrys
senissen xp̄i spreckt scē Augustin
aldus Laet ons vhuegē indē
herē mer dat in vresen nyet
in slapper sekerheit En wāt
wy crant syn soe laet ons so
ber syn op dat onse geestelic
blytscop geen tempeeste oft
turbatie des lichams en ge
uoele ¶ Vryst nu O mȳ ziele
myt xp̄o wttē on reynē graue
der sunde hapet in die verry
senisse eñ int ewige leuē Op
dat wy nae die vrysenissen
leuē mogē int toe comen leuen
Hier af sprect Gregorius aldus
Siet wy begaen die feest van
paesschē: mer alsoe staet ons toe
leuē dat wy tottē eewigē feestē
vdienē mogen toe comē Sorget
gy die in desen feestē nyet af
gescheidē en wort Wat batettet
seit hy toe syn in die feestē der
mynschē ist dattet geschiet nyet
toe syne in die feeste der engelē
O hē Jhū xp̄e ¶ Gebet
eenige suetticheit die glorifice
eert hebste dyn heiligē licham
gebrackē hebbende die bandē
der doit En biste vresen in
soe onwtspreckelicker gloriē
Ick byddi doer dyn bloemy
ge vrisenisse geeft my dat ic
vrysende van dē sundē eñ vā
der doit der zielē in dochden
altyt moit bloyen En wan
delen in nyecheit des leuens
op dat ic suecke eñ smacke
moit die dyngē die hier ba
uē syn: nyet die op der eerdē
syn Byder ~~claerheit~~ cracht
dynre claerheit soe reniget
myn ziele vander duysterh
oere sundē En by der seluer
cracht in dē dage der gemeē
der vrysenisse soe moit mȳ
vleische vrysen tot gloriē Op
dat ic in beidē myt dy vbly
de ewelick amē ¶ Woe
dat die gebn̄dide Jhūs vand
doit vresen synde hē apen
baerde alre eerst synre heu
moder maria

Die gebn̄dide gatz
soen aldus vand
doit vresen synde
En die drie ma
rien tottē graue gaende ind
soe is hy tot synre heu mod
gegaen En die gebn̄dide mo
der in oerē gebede wesende
soe heeft hy hem myt grot
oer vtoent Die gebn̄dide mo
der oerē heuē soen in soe glo
riosen staet siende Heeft alle

oerē rouwē vͦgeten eñ oer
proeflyent laten vallē Ihū heft
hem myt oerē armē ōbenā
tē eñ aengebet eñ gecuyst
Ihū Jhus heeft een weynich
by oer geſetē Die gebñdide
moder heeft syn gebñdide
lichaem aen gheſien oft eem
ge ſeerichheit daer aen ge
bleuē was Die lieteikenen
vā synē vyf wonde die warē
vol blynckende claerheit
Dic heue Jhus ſeide synre
heñ moder woe hy mder
hellē die heylige zielē gewy
ſytert eñ daer wt vͦloſt
hadde Ihū woe hy sy mt pa
radys tot synre opuaert
geſettet eñ gelatē hadde
O wat vroudē eñ blytſcap
heeft die gebñdide moder
gehadt Als sy oerē heuen
ſoen gheſien heeft ōſterſtick
toe weſen Jnd dat hy ewe
lick m synre ghoriē regne
ren ſolde Nv heeft sy oerē
proeflyent vͦgetē eñ ſeer heft
sy oer vͦblyet om die vͦloſ
synge der heyliger zielē wtt
hellē Ihū dat die duuel ſathā
mder hellē gebondē was eñ
dat dat myſchelick geſlecht
vͦloſt was Die myſchie

℣ O ſcriptura van wen hebdi
dyt die evāgelyſtē en ſeggē
dyt myet Scriptura

℣ Die evangelyſtē ſcryuen
alley dat goen dat mē m dit
ſtuck myt weemdē getuygen
bewaeren mach Alsus ſoe en
hebben sy die gebñdide met
gronoemt Leeſt hier van die
ghulden legende: du ſalſte daer
meer beſcreuē m vynde Woe
ſolde ſoe dancke goen ſoe ghe
uoſen moder ōūſocht hebbē
gelatē Ten is geyn noot ge
weeſt toe ſcriuē It is vur vaſt
toe haldē oft gelouē dat die
gebñdide hē synre heū moder
eerſt vͦſocht eñ getroſt heeft
gehadt Alſoe myttē werken
volbrengende dat goen dat hy
beualē heeft vandē alderē toe
eerē Ihū dyt tuygt ſcē Johā
nus ſeggende dat Jhus hem
alre eerſte apenbaerdē synre
lieuer moder wttē wulcken
sy myt ſulcker vroudē vͦnolt
wart dat sy alle proeflyent v
gat ℣ Woe die heylige drie
marien tottē grane gyngen

Nder nacht nae
deſen later dach
toe wetē alſt be
gonſte toe lichtē deb ſoenen
dachs deb morgens inder da
gheraet Doe was
die droeuige maria magda
lena myttē anderē ij marie
ten grane waert gaende myt
oeren trudē onderlynge ſpree
kende van dē gebñdide Jhū
Ihū alb sy oen tryut der
plactſen quamē daer dat hei
lige graf m ſtonde Doe worde

sy onderlynge oere luyde cranc
heit bedynckende toe wetē Dat
die steen des graues seer groit
eñ swaer was soe dat sy den
van den graue nyet en solde
kōnē gedoen Eñ daer om warē
sy onderlynge seggende Wie
sal ons den steen van dē graue
af doen Der myne eñ begert
was soe groet tot Jhm dat sy
daer om nyet gedacht en had
dē eñ all gaende eñ sprecken
de soe quamē sy om trent dē
graue Eñ myttē soe sagē
sy dat die steen vandē graue
geleit was eñ warē vort eñ
nē engel siende sittende ī een
forme van eyn iongelynge
seer blynckende vā claerheit
optē steen vandē graue Dat
is van den in ganck des huys
kens daer dat graf in stonde
Eñ sagē oic die gewapende
luyde als doit by dē graue leg
gende Eñ in gaende in dat
graf dat in is nit huyskē vā
den graue: soe sagen sy eynē
anderē engel sittende ter rech
ter hant des graefs Jhn bedect
myt eenre blynckender stollen
Jnd sy v̄scrictē toe wetē auer
mytz blytscopē eñ v̄wonderē
des gesichtes Hier af spreect
Grogorius dat die vrouwē sa
gē die engelē die wilck myt
waelruckende crudē quamē
Want die hertē sy die oūste
borgerē die myttē roeck der
dochdē tot gade gaen myt
heiligē begeertē Eñ myt vree
sen des engels eñ in blynck
kenheit syns ansichtz: soe sy
die wachters v̄ueert gewest
gelick doedē Want sy geyn
eñ betrouwē tot got en had
den Eñ die heilige engelē sei
dē tottē vrouwē En wilt nyet
v̄ueert wesen ic weet dat gi
Jhm soect Jhm van nazare
nē die gecruyst is hy en is
nyet hier Hy is v̄resen comt
eñ besiet die plaetse al daer
sy dē herē geleit hebbē hy is
v̄resen gelick hy v geseit
heeft gehadt Mer gaet ge
rynge eñ segget synē di
scipulē eñ peterē seggende
Dat hy hem luydē in gali
leen vur gaen sal daer sul
dy hem sien gelick hy v dat
toe vorē geseit heuet Oie my
se ¶ Hier heb ic voel toe vra
gē jnd eerstē woe dese vrou
wē soe stolt hebben moegen
wesen dat sy vur by dē engel
eñ syn claerheit groet heb
bē dorē lyden Eñ in dat gat
van den graue gegaen
Scriptura ¶ Dat aensicht
vandē engel dat was den
ryddere eñ wachterē van
den heiligē graue soe v̄uaer
lickē dat sy als doede mynschē
daer lagen Eñ dat ō des wil
lē dat sy daer nyet gecomen
en warē wt caritate oft wt

mynē Meer die vrouwē al
wast soe dat sy aūmyts die
claerheit des engel mytten
eersten op gesichte v̄uaert
eñ beanxt warē Nyet toe
my̅ Want oerē opsat ende
meyninge guet eñ in die
myne gatz gefundeert was
soe heeft sy got van bynē ge
sterckt gehadt myt soe dam
ge crachte eñ myne Dat sy
staende geblenē eñ vort ge
gaen sy̅ Het is die maniere
van dē guedē engel dat hy
den heiligē in syn aen ne
mē aūmytz synre claerheit
doit v̄scrickē Meer nit myd
del van synre baetscop soe
sterckt hy sy ind ten eynde
soe v̄blyt hy sy Eñ die quade
engel om den my̅schē toe
bedriegē: soe comt hy eñ v̄
toent hem duc wille suette
lickē In dē myddel van syn
ē sprēckē soe bedrieget hy
sy nit eynde soe bedroeft hy
sy toe wetē aūmyts sy̅n be
droech Die my̅sche ¶ Ende
waer om soe beuael die engel
datmē die v̄rysenisse vā Jhu
by sonderlichte peter solde
seggē Scriptura ¶ Peter
die was die prynce der apos
telē eñ daer om wast rede
lickē dattet hē sonderlynge
gecondicht solde werde Eñ
oic want hy soe bedroeft
aūmyts dat hy Jhm synen

meester drie werf v̄saect had
de Dat hy aūmytz den onder
die ander discipulē nyet en sol
de hebbē dorrē comē Want
hem was douckende dat hy
nyet werdich en was meer
discipel toe wesen Eñ ~~daer ō~~
sonderlinge hoeft van den
discipulē toe wesen ind daer
ō dat hy nyet mystroestich en
solde wesen: soe wordet den
vrouwē by sonderlynge beua
lē dat syt oic peter seggen
solde Die my̅sche ¶ Het
schynt toe v̄wonderē dat mā
die moder Jhū myt desen drie
mariē totte graue nyet en
gynck mer dat huys Scrip
¶ Daer toe syn ij redenē dat
sy daer nyet en gynck Die
eerste is want des vrydages
eñ sater dages daer toe vorē
soe hadde sy soe voel geweēt
eñ was alsoe cranck dat sy
nauwe gestaen en conde
Want alsoe bernardus seit
It was van nodē dat sy ond
die hande der discipulē van
den cruce toe huyswart ge
dragen wort ¶ Die ander sa
ke is want die ander drie ma
riē waendē dattet lichaem xp̄i
noch in den graue gewest
hadde Eñ sy woldent saluen
op dattet behuet solde werdē
van stanck eñ corruptiē eñ
van wormē Mer sy dwaeldē
daer in want yt was gebal

¶ semt

mytter ghotheit eñ alsoe en had
det nyet moeghē ghetorrupeert
werdē ¶ Had det daer ē
maerē ghelēghē Eñ Maria die
moder Jhū wyst wael dat
hy daer nyet en wan meer
dat hy ouersterfliken vresē wan

¶ Moralizatie

Dese heilighe eñ deuoet vrou
wē laet ons volghē toe wetē
alsoe sy myt wael ruckende
cruydē den herē myt alre
hertē lust beserte ghesocht
hebbē in den ghraue Dat wi
oec alsoe myt ghuedē werckē
eñ roeck der doechdē eñ suet
heit van ghebede myt ghue
dē beserte tot ghade ghaen
Eñ hem suerkē in den hemel
daer hy op ghedomē is om onse
hertē aen hem toe trecke ¶ Ende
by den vur seidē steen soe woert
ghestelickē bekent Die swaer
heit der penetentie die wilcke
beghynē toe ontsien die ghoede
die hem beghynē tot ghot toe
keerē mer sy en sullē billick
myet mystroostē noch achter
waert ghaen mer vur ghaen
want got is bereit by synre
ghratiē die swaerheit toe vlieghē

O Maria ghades ¶ Oebet
moder eñ ghratiose maget eñ
waerachtighe troesterisse alre
mystroestighē tot dy roepende
Doer die ghroete vroude daer
du mede ghetroost waers Als
du bekendes dē hē Jhū ten
derdē daghe vander doot vre
sen ouerdelicke weest een ver
troesterse myner zielē Eñ
den selue dyne ghades soen
een ghebaerē soen soe ghewer
dighet my toe helpē mi dē leeste
daghe Als ic myt ziel eñ lyf
vreysen sal eñ van alle mine
werckē redē ghenē sal Doe
sal ic myt dy ghedertieren
moder eñ maget outhaen
die sententie der ewigher ver
doemenisse Eñ myt allē ghat
vtūcurē comē machter e
wigher vronde Amē

¶ Hoe die heilighe drie marien
tottē discipulē ghynghē dat
C een lxv cappittel

Als maria magdā
lena my oere ghe
selschop dat ghraf
wael doer sien hadde Eñ des
ghebūdē Jhūs lichaem myet
en vondē vnd alsoe sy vōstut
warē van des engels ghesich
te Doe en achtē sy myet voel
op die woerdē des engels

Ende sy syn
weder om ter stat waert
ghegaen eñ hebbē den discipu
lē ghesēt ghehadt Dat helsam
van Jhū ghenamē toe wesen
ghenamē vōswigtende dat ghoe
dat ghoen dat sy van dē enghe
len ghehoert hadde Die myet

¶ Waer om dat Scriptura
¶ Hem huydē was dunckende
dattet fantasie est diuaclynghe

was sy en geloefde nyet toe
recht dat Jhus vresen was
aumyts dattet nye gesien en
was die doede by hem seluē
vrysen Peter eñ iohānes
dyt horende die syn haestelick
ten graue geloepē om die
waerheit toe bekenē Eñ iohā
nes die die ioneste eñ geraste
was soe is hy vur geloepen
eñ eerste aen die doer vandē
graue gecomē Mer hy en is
nit graf nyet gegaen eñ
was peterē vbeydende mag
dalena eñ die ander mariē
die warē peter eñ Johan
nes volgende Eñ als peter
aen dat graf quam soe is
hy vur nit ~~gegaen~~ graf ge
gaen Eñ peter vant die cle
derē daer Jhus in begrauē
is gewest jnd dē doeck daer
syn hoeft in gewondē was
Eñ dese cleyderē eñ doecken
warē gevondē elick vscheidē
leggende Johānes die volchde
nae eñ sach mede Eñ als sy
dyt gesien haddē soe en vston
dē sy die scriftē nyet die seggē
de is Woe dat des mynschen
soen xps vander doit vrysē
moeste Eñ dese twee discipu
len syn weder toe huys ge
gaen vwonderēde woe dat
licham van daen genamen
was Eñ dattet cleet eñ den
hoeft doec daer geblenē warē
jnd oic dat die rydders eñ
wachters van den graue daer
noch liggende warē Mer had
den sy hem wael vsynt gehadt
sy soldent gedacht hebbē dat
by alsoe dat licham genamē
gewest waer Men soldet nyet
bloit mer myttē cleede gena
mē hebbē jnd oic die wachters
vandē graue daer nyet ge
blenē en soldē hebbē Eñ oic
dat die wakers nyet vhenget
en soldē hebbē dat yemant
dat licham genaemē hadde
Meer dyt is alte mael by die
vursienicheit gatz geschiet
gewest op dat die vryssenisse
toe claerlicker schienē solde
Eñ dat mē wael merckē mach
by den dattet xpi nyet genae
mē mer vresen is gewest Eñ
als petrus eñ iohānes aldus
en wech gegaen warē ~~van~~
soe bleuen nochtans die drie
mariē omtrynt dē graue
Eñ als sy seer vslagē warē
van dat goen dat sy gesien
haddē jnd dat den steen af ge
daen was van dē graue Doe
sagē sy weder nit graf eñ sy
sagen twe engelen in gedaen
ten van twee mānē gecleit
myt wittē cleederē al daer
staende Eñ als dese vrouwē
~~hem eerst~~ beureest warē eñ
oer aensichtē neder sloegen
ter eerdē wt beschemtheit soe
seide die engelen toe hem die
vtroistende eñ bewysende

die verlossenisse ons heren Wat
soect gy de lenende een die v
weet is mytte doede: dat is
mytte doede in die plaetse der
doede in den graue Wy en is
hier myet: meer hy is van hier
verresen Gedynct woe hy v te
seit heeft als hy noch in galilee
was segghende Want het is
noit Dat die soen des menschen
geleuert werde in den handen
der sunderen een gecruyst wer
den En dat hy des derde da
ghes verryse ¶ Gebet
O here Jhu xpe eenige kynt
des ouden vaders die dynen
gemynden in gherechticheyt die
begeerte dy toe suecken meer
o dat sy toe seer ontstecken
werden in die begeerten soe heb
stu v becrect dat vynden een hebt
sy by den engel willen versekeren
dy in galileen toe sien Geest
my ellendighe dy vuyrrichtic
toe suecken snd blydeschen toe
vynden Op dat ick aengaende
van den sunden totten dooden
snd van der myner der werlt
tot dynre myner vrienen mot
nae dyt leuen wt deser werlt
aen toe gaen in der ewicheit
En dan by dynre gracien dy
toe sien got der gaden in syon
een in dat waerachtighe galilee
myt dynen wtuteren Amen
¶ Doe die gebenedide Jhus hem
was vertoenende marie magda
lena als een hof man of gaerdenr
¶ Dat C en lx capittel

Als dan peter en sy
hanes dat luttel Jhu
myet ey vonden een
den aen der doden
ont saffen soe syn sy weder
nae huys gegaen Maer maria
magdalena mytten anderen
vrouwen bleuen om tryut de
graue weenende
Een magdalena in myner
tot Jhum begrnende een die heen
hadde toe steruen Dan den suc
den heren Jhum toe verlesen ende
noch vreese ofte anxt ontsien
de Die gynck weder te gra
ne snd die ander marien die
ghingen een wenich van daer
neder sittende in groter
droefheyt een benreesheyt myt
dat gesichte der engelen een
wachters En maria mag
dalena Jhum myt vuyrrichet
suechende een myet vynden
de Die stont buten neen dat
graef toe weten in den hof een
vur dat huysken van den
graue weenende Want myt
sulcker myner brande sy m
oere herten tot Jhum dat sy
myt greyner dynghen toe belette
en was van den graue toe
visiteren En daer die discipu
len vlomven soe en wolden sy
van Jhu myet solcyden Daer
af seit Augustinus alduc
maria magdalena was v
vuyrriger een denoter tot
xpm dan dat ander vrouwe

eñ die grotē brant der mynē
maecte sy sorchuoldich eñ myt
weenē soe v̄creech sy al dat
wolde toe wetē genade oere
sunde v̄weckinge oers bro
ders Lazarus v̄troestinge
vander v̄rysenisse Jhū sy stor
te tranē van rouwe tranē
van compassiē eñ tranen
van deuociē Eñ als aldus
weendē soe neichde sy en sach
ten graue waert in Want
Gregorius seit den goenē die
mynt en is nyet genoch eyns
toe sien nae dē goenē dē men
v̄larē heeft Want die cracht
der mynē v̄mēnichuoldich
die sueckynge Eñ soe sach sy
die twe engelē vur seit myt
wyttē gecleit sittende op dat
graf wt weerdicheit d' plaet
sen die geheiliget was van
den genaken des lichams
Jhū Eñ die een engele saet
ten hoefden ind die ander
ten voetē die wilcke tot maria
seidē Wyf waer om soe wee
stu Maria antwaerdē hem
luydē recht oft mynschē ge
weest ~~wede~~ werē seggende
myt clagelickē waerdē Dy
hebbē mynē herē en wech
gedragē Eñ ic en weet nyet
waer sy hem geleit hebben
sy meyndē dattet die ioden
gestolē haddē Eñ myttē soe
keerde oer magdalena wed'
om Recht oft sy seggē wolde
Ach laeen hy en hier nyet waer
sal ic hem vyndē moegē Eñ
sy blyef noch om trynt die dore
van dē graue Die gebūdide
hē Jhūs die alle tyt dē goenē
by is die hem myt hertē suec
kē eñ begerē nae dat hi van
synre lieuer moder gescheidē
is gewest Doe is hy by sy graf
comē staen in forme van eynē
hof mā al daer maria aldus
stonde in groetē rouwe Mā
die toe rechte geyn geloeue
noch haepe en hadde vander
v̄rysenisse Jhū als sy oer aldus
vandē engelē om keerdē: soe
sach sy Jhm daer staen mer
en kenden nyet dattet Jhūs
was Want sy en sach hem
in geyn gloriose forme den
wilckē die engelelē op dat graf
syttēde gloriose sagē eñ hem
eer bewesē Die mynschē ¶ Doe
maria magdana die engelē
toe gesprackē hadde waer ō
en v̄beydē sy oer antwordē
nyet Mer sy keerdē oer om
Scriptura ¶ Dat beduyt ōs
crisostomus seggende aldus Doe
maria tottē engelē sprack
Doe quam Jhūs daer eñ doe
stondē die engelē tegē hem op
myt reuēciē dat wilcke mā
v̄wonderdē eñ sy oer ō keer
dē om toe sien waer om die
engelē op stondē Eñ Jhūs sprac
oer toe eñ vrachdē aldus
Wen soecstu wyf eñ waer

ō weenstu Magdalena en ken
dens nyet noch sy meynden
dattet die hof man van den
hane woer gewest Eñ hier
ō seit Gregorius soe wort ge
vracht die sake der droefheit
op dat myt den oer begeerte
v̄meerderē solde Magdale
na en antwoerdē hem nyet
op syn va vrage mer sy seide
Hebstu hem genamē eñ vā
hier gedragē soe segt my
waer du hem hebbes geleit
op dat ickē neme eñ en wech
dragē mach Nyet en seide sy
hebst Jhm̄ mynē herē en wech
gedragē hem noemēde Mer
sonder noemē Want die ~~en~~
tracht der mynē die myt be
geertē suecket: die is sulcke
Dat sy meynt dat alle mȳschē
mit hert hebbē den goenē den
sy sueckē oft mynē Eñ daer
ō meyndē sy dat alle mȳschē
Jhm̄ mit hert droegē den sy
myndē Doe seide Jhūs soe hy
gewoenlick was tot oer toe
spreckē Maria Eñ als sy dat
hoerden wart oer herte v̄
licht eñ myt inwendelicker
suetichet benaengē eñ sy k
keerdē oer tot hem waerts
eñ bekeende by synre stȳmē
gelick eyn guet schaepken
synē heyrde Eñ seide Meester
Hecht oft sy seggē wolde Gy
sydt dē ic suecke waer ō soe
hebstu dy soe lange tegens

my v̄borgē Dy viel neder ter
eerden eñ wolde syn voetē cus
sen Doe seide Jhūs tot oer En
wilt my nyet rakē want ic
en byn noch nyet op waerts
tot mynē vader geclomē Die
mȳsche ¶ Waer ō seide Jhūs
eñ woe mochte hy oer dat ge
weigeren syn voetē toe latē
cussen Scriptura ¶ Al wast
dat magdalena Jhm̄ wart
kenēde eñ in hem geloefde toe
wetē dat hy dat selue was
oer geloeue eñ bekēnē dat ~~n~~
was nae die mȳschelicheit Hi
en was noch in oere herten
inwendelickē nyet v̄resen
Dy en begreep noch nyet dat
hy got eñ mȳsche was dat hy
als die soen gatz enē gelick
synē vader eewich eñ onsterf
lickē was Meer sy sach hem
alleȳ aen vur eynē mȳschen
aldus soe wart oer dat aen
tastē geweigert eñ v̄taeghē
ter tyt toe dat sy volcomelic
begrypē soldē dat hy got eñ
mȳsche waer Eñ die gebūdi
de Jhūs die seide vort tot
magdalena Ganck eñ kūdicht
mynē broeders eñ segt hem
dat ic v̄resen byn Jnd dat ic
opclȳme Dat is ic sal opclȳ
me tot mynē vader toe wetē
by gratiē tot mynē got die
mȳsche gemact heeft Eñ tot
mynē got die v geschaepen
eñ v̄loist heeft Eñ als mag

dalena aldus een weinich myt
Jhu oerē herē gesprackē had
soe scheiden die gebūdide Jhus
van daer Eñ is toe wetē dat
dese plaetse daer Jhus hem
marie apenbaerē xv voit
stappē is van den graue

Moralizacie

Laet ons naeuolgē dese
weerdige vrouwe Magdale
na die vro op stonde bitter
lick weende alre vierichliste
mynde Alre neerstelicste suec
kende jnd daer om Jhm vant
eer die anderē Eñ myt tra
nē eñ volstandicheit laet ōs
den herē sueckē op dat wy
toe samē myt oer v̄dienen
mogē Jhm toe vyndē eñ vā
hem v̄troist toe werdē Ende
hier toe v̄maent ons die wer
dige leeraer Origenes aldꝰ
seggende Alre liefste broeders
laet ons naeuolgende die be
geertē deser heiliger vrouwē
Op dat wy comē moegē tot
ten werckē: elick weene tot
Jhm eñ suecke getruwelick
Jhm want gy en ontbreect
der zielē nyet die hem suecket
Daer om O mynsche O sun
der leert van der sundersche
die nochtans alle oer sundē
vergeuē eñ quyt geschuldē
syn O sundige mynsche
leert beweenē dat af wesē
gatz eñ in wendelickē begeer
en syn tegenwaerdicheit

Leert vā maria Jhm mynē
eñ in Jhm haepē Jhm haepē
Jhm sonder op haldē sueckē
geen tegentheit toe ontsien
Geyn v̄troestinge butē Jhm
toe ontfangē alle dyngē son
der hem toe v̄smadē Leert
van maria Jhm sueckē mit
graf dynre hertē Om werpt
den steyn van der dorē des
grafs Doet af alle hartheit
doet en wech alle begeerlicht
eñ alle ōsuuerheit vā hertē dynre
Eñ naerstelick soe onder suec
kē oft Jhus daer in is Meer
yst dattu in dy seluē Jhm nyet
en vyndes: staet butē eñ weet
eñ blyft mit geloene eñ siet
butten tottē anderē oftu licht
in yemant vyndet oft siet
Jhm: eñ weende soe biddet
hem dat hy geweerdiget in
toe gaen totty eñ toe wonē
in di Hort seit die selue leere
aldus Ist by auentuerē dat
Jhus hem dy in eenigher mā
merē apenbaert eñ dynre
begeertē hem v̄toent yt
dynre begeertē ~~hem v̄toent~~
oft v̄dientē eñ als dattu hē
kēnest Mer toe geuet dat
synre guetheit eñ guedertie
renheit eñ vraget hem eñ
biddet dat hy dy wyse hem
seluē Want ic derue dy ~~tr~~
trouwelick gelone aent
graef dyns hertē Ist dattu
staets in den gelone aent

graf dyns hertē Ist dattu wee
nende Ihū sueckes eñ suer
kende oet volherdes Ist dat
tu myt ontmoedichēde dy
neygest Ist dattu ten exem
pel marie gheen ander vtroost
tynghe van Ihū ontfanghen
en wilste dan hem selue doe
salstu hem sonder twyfel vp
dē eñ hem saltu bekēnen
O alre gheester ¶ Gebet
hereuste hse O alre suetste
meester woe guet bistu den
gheen die op recht syn van
hertē woe suetē den gheenē
die dy myne Och woe salich
syn die dy suecke woe salich
syn sy die m dy hoepe Dekerlick
Ia ia waer dattu mynes
alle die dy myne eñ nūmermeer
en lactstu die m dy hae
pē Diet hē dyn dese dyn my
nersse: my ziel soechte dy syn
pelick eñ waer achtelicke hest
// haepe sy dy gheuondē Dy [illegible] dy
eñ en ia myet achter ghelatē
van dy mer sy heest meer vm
treghen by dy dan sy vwachte
van dy Daer om soe bidde ick
di hē geest my dy toe mynē
eñ toe e suetkē Ind m dy toe
haepē Op dat it vdiene van
dy gemyt toe syn Ind dy toe
vyndē eñ nūmermeer van
dy gelaeten toe werdē Aū
¶ Woe hem Ihūs den drien
marie toe samē apenbaertē
¶ Dat C eñ lxi capittel

Ia dalena nv van
bynē vtroost synde
van dat hē Ihūs
oer vtoent hadde die ia totte
anderē marie ghegaen Ende
heest hem gheset dat gheene
dat sy ghesien hadde eñ als sy
dy hoerdē soe waren sy seer v
blyt Ind geloefdē dat die ghe
bū dide Ihūs vresen was eñ
droeuich nochtan wesende dat
sy hem myet ghesien en haddē
eñ mytten soe syn sy toe samē
myt anxt eñ manere van
beuinghe wt vreesen ter stat
waert ghegaen o dē discipulē
toe seyghē dat gheen dat magh
dalena ghesien hadde eñ oer
beualē was van dē here
Die myscke ¶ waer o warē
sy beamt eñ bevreest Strp
Dy haddē groetē blyt scap
vā die vrysemsse oers herē
Ind sy haddē nochtans een
manere van vncerthept aū
myts myeuchent van der ver
vrysemsse die seer wonderlick
toe begrypē was eñ myt de
sen twe sakē soe ghyngē dese
heilighe vrouwē haestelicken
ter stat waert volcomē ghe
loeue van der vrysemsse heb
ben eñ als dese drie marie
aldus al sprekende vā Ihū
by der stat vā ihrlm quamē
soe quaem Ihūs hem luyden
toe ghemoetē gaen eñ was hē
driē suetelick eñ myldick toe

seytgende Woest gestruct Ihū
als sy den gebūdē Ihū
saten soe syn sy banē mate
vōlyst gewoest Jnd syn oy oer
knyen genallē eñ hebū syn
voetē gekuyst Ome mÿsche
¶ Vaer om soe lact hem die
gebūdē Jhūs nv gemakē
eñ tuyssē Scriptura ¶ Om
des willē dat sy nv volcome
lickē gelouē Dat hy als got
eñ mÿschc van dout vōresen
is Ihū oerē herē aldus gemō
den hebbende soe hebben sy
vryntluckē myt hem gespraet
kē Ihū die gebūdē Jhūs die
heest tot hem luydē geseit en
west myet vūeert Oer gact
tot mynē discipulē eñ broede
ren hem luydē seytgende Dat
sy gaen in galileē daer sul
len sy my sien Ihū die vron
wē deden alsoe want sy haes
tē hem eñ quamē totte disci
pulē daer sy bedrut satē
by een vōgadert Ihū seiden
hem al dat goen dat sy ge
sien haddē eñ alsoe vā Jhū
benalē was ¶ Vorahzame
Hier is toe merckē alsoe
dat wijf toe wetē Eua ge
weest is die doze des douts
Alsoe predict nv dat wijf die
vōrsemsse Jhū eñ toent die doze
des leuens recht oft got totte
mÿschelickē geslechte seytgē
wolde alsoe Gregorius seit
Vander hant daer mede
y gesenē is den dranck des
doets daer af ontfangt den
dranck des leuēs Ihū Ambro
sius seit By den monde des
wijfs ena soe was die dout
toe verē gecomē: by dē mont
des wijfs soe vort dat leuē
nv gepareert Item Augustinus
seit hier af aldus Die vrouwē
hebbē eerst den apostelē ge
tonditet got vōresen toe sy
Dat heuet dē man mt para
dys den dout geconÿcht die
vōrsenisse ¶ Gebet
O Jhū onse vōlsynste mÿne
eñ begeerte die vōrsende vā
der dout dy selue hebste willē
vtoenē genadich toe gemoe
tē gaende Den denotē vrouwē
dy suckende dy begerende
eñ van dynē gemake weder
om keerende Ick suecke dy
alre suetste Jhū die mÿ ziel
bemynt ic suecke eñ ic en
vynde dy myet Loept daer
ō toe gemoctē mynre zielen
suckende dy O eenste soen
gats des vaders Jnd ist dattu
nu tegen waerdigē tijdē ver
trecken dyn begeerlicke tegē
waerdicheit en wilt sy myet
ontrecken m toe tomenden
tydē Op dattu m die leiste
vōrsemsse der gelouger
ny myt hē dy selue bewises
behaegelickē eñ gnedertierē
Op dat ic vōdienē enwiick toe
vōblydē vā dynre tegenwaer

dichsent myt dyne wtũtmren
¶ Hoe die ridders eñ wachters
des heilighē graefs den ioden
bnetsceptē dat Jhūs vresen
was Dat C eñ lxij capittel

Ende alß die
vrouwē gheluck vnr
gheseit ib ter stat
waert gegaen waren Hoe
heeft die ghebūdide here vñen
ghet dat die ridderē eñ wacht
terē van dyt heilighe graf
tot hem selue gecomē sy vā
groetē anxte daer sy in lagē
Eñ syn op gestaen eñ syn n
der stat totte prynte der iodē
gegaen Alsoe Myrodemmē
in syn vur seide evangely
beseryt eñ hebbē daer geset
Dan die wonderlicke vñy
semsse vā Jhū̄ ind woe die
engel vande hemel gecomē
was myt eenre groeter eert
beynighe wyt alß snee gecleet
Eñ syn aensicht alß die blixē
schynende die wlck dē steyn
van dē graue op dede ende
op sadt Eñ woe dat sy mē
macht gevallē waren vā
anxten ind woe sy gehoert
hadde dat die engel tot sonn
ge vrouwē gheseit hadde dat
Jhūs Dat Jhūs van der dot
vresen was Die iodē die
vraechdē dē ridderē wat we
vrouwē dattēt warē ende
waer om dat sy se myet ge
haldē en hadde Die ridders
antwaerdē dē iodē Die vrou
wē en kendē wy myet ind
soldē wy sy gehaldē hebbē n
wy lagen van anxtē auer
dot Die iodē die hadde eyn
manier van swerē segghen
de alß sy swerē woldē Got
die leuet Aldus soe seidē die
iodē alß sy dyt van dē ridder
en hoerdē Got die leeft wy
en gelouē v myet De ridders
seidē weder woe voel won
derlicke mytakelē hebdi vā
Jhū̄ gesien eñ gy en hebt myet
willē gelouē m hem woe
soldi dan ons gelouē Juet
toe myn Jt ib waer achtich
gelick gy geswaerē hebt die
heer lenet dē gy geeruyst hebt
Geest ons ioseph dē gi besla
tē hebt m eenē kertker wy
sullē Jhūn lenerē den wy nt
graf bewaert Recht oft sy
segghē woldē: myet meer en
mochdy ons ioseph lenerē
dan wy v Jhūn moeghē leuē
Eñ alsoe Jhūs ons ontcomē
ib: soe ib v ioseph ontnamē
Die iodē seidē Joseph die ib
m aremathia Die ridders
seidē weder eñ Jhūs ib nyt
ghahlea want die engel dat
alsoe tottē vrouwē gheseit
heeft Eñ alß die iodē dyt v
staen hebbē soe en syn sy by
alle desen dynghē myet bekert
keert gheweest myer syn soc
langher soe meer m oere

quaetheit v̄blynt eñ v̄hart
geworde Eñ sy gyngē toe
raede om eenige loegentael
toe vyndē daer mede sy dat
volck van dē gelove der v̄
ryssenisse xp̄i treckē solden
moegē Eñ sy hebbē dese ryd
ders myt een groete sōme
gelts gecorrūpeert eñ in
den gehadt Dat sy seggē
soldē den volck toe wille
dat sy vur dat graf sla
pende Dat die discipulen
Jhū gecomē warē eñ had
dē dat licham gestaelē: dat
wilcke die rydders alsoe de
de Doe dat myt den die d
dwase iodē int gelove ble
uen ¶ Moralizatie
O onsalige v̄doelde ioden
woe duer hebdi dese loegen
gecocht tegē die wachters
van den graue Jhū want
myt deser loegē blyfdy in
dwalynge nyet gelouende
dat xp̄us v̄resen is Mer
dat hy gestalē is wttē gra
ue Hier op seit die leeraer
Remigius O dwase woede
der iodē slapende getugē
steldy ten graue Ist soe dat
sy sliepē woe hebbē sy dan
die dyef gesien Eñ en heb
ben sy dat nyet gesien woe
syn sy dan getuygē: Jnd
hebbē sy die dieue gesien
Waer om en hieldē sy se
dan nyet ¶ Gebet

Here Jhū xp̄e om wes fame
der v̄rysenisse leelic toe ma
kē die iodē voel geltz gege
uē hebbē den dienarē Eñ
hebbē sy gecorrūpeert ō die
waerheit v̄kerē Geest my
dat ic myt gelde nyemant
eñ corrūpere oft gecorrūp
peert werde noch dat ic ō
tytlickē oft v̄ganclicke dyngē
nyet qualick en doe mer dat
ic altyt in der waerheit blive
eñ daer doer v̄lost werde Geest
my oic dat gelycstu nieder
v̄rysenisse opstaen getugen
gehadt hebste alsoe moit ic oic
v̄dienē vā dy getuchnisse toe
geuē myt waardē eñ werckē
Eñ in der gemeender v̄rysse
senisse myt dy eñ dynē wtū
carē deel toe hebbē eñ myt
dy ontfermēde myt hem vur
dy toe v̄blydē in dyn ryck sō
der eynde Amē
¶ Woe dat hem die gebūdide
Jhūs apenbaerdē scē peter
ioseph van aramathiē eñ scē
Jacob die mynder elick by
sonder Dat C eñ lxiij capit
ne dat

Nmaria magdale
na eñ oer mede ge
sellynē die anderē Marien
toe huys gecomē warē tot
die v̄gaderinge der discipulē
Jhūs eñ hem luydē geseit had
de dat Jhūs waerachtelic vā
der doit opgestaen was eñ

eñ dat sy hem gesien hadden
soe syn ij vā synē discipulen
Jhū toe wetē petrꝰ eñ Johan
nes ten graue geloepē om
toe besien die waerheit Wāt
sy den vrouwē nyet lichtelic
en gelouedē eñ daer comende
soe hebben sy die gelegentheit
des ~~ga~~ graefs eñ die doeckē
daer in gevondē Alsoe hē die
vrouwē geseit haddē eñ Jhm
en hebbē sy nyet gevondē Als
sy dan aldus bedroest ~~warē~~
van den graue geschenden
warē: soe is petrus om der
groter liefdē Die hy tot Jhm
hadde weder om haestelicke
tottē graue geloepē myt gro
ter haepē eñ v̄wachtinge myt
eynē vastē geloue Eñ hy is
beneuē dat graue eñ daer
in duc wils gegaen Want hi
nyet en wisten waer hi Jhm
anders soeckē solde Eñ aldus
hy gynck dwalende suchten
de eñ wenēde Soe en heeft
hē Jhūs nyet ongetroist wil
len laetē Jud heeft hem gea
penbaert in eenē schyn dat
hy hem bekenē mocht ter st
stout Petrus dē herē Jhm
siende viel neder ter eerden
in syn ansichte aenbedende
eñ synre sundē v̄gyffenisse
begeert Tdē Jhūs v̄gaf hem
syn sundē Eñ hief hem op vā
der eerdē hem ~~tot~~ troesten
de eñ mynlike woerdē myt

hem spreckende oic hē sterc
kende mit geloeue Eñ hem
gebiedende dat hy syn bro
ders oic stercken solde Eñ
is toe wetē dat onder alle
mans p̄soenē daer die ewā
gelistē af scrynē den hē die
suete Jhūs nae synre v̄ryse
nisse geapenbaert heeft soe
is petrus die heilige apostel
die alre eerste gewest Ende
dat om voel sakē ¶ Die eerste
is want petrus die eerste ge
weest is die Jhm bekent heeft
eñ belydt toe wesen die gatz
soen ¶ Die ander is om dat
Jhūs sterckē eñ beuestigē
wolde dat herte van petrus
indē geloeuē doer dē die apē
baringe synre v̄ryssenissē dat
welick v̄stoert myt synre pas
sien ¶ Die derde is om dat
hy bewysen wolde dat hi hē
syn sundē v̄genē haddē ¶ Die
vierde is om dat hy die oerdi
nancie vā dē apostelē volgen
wolde Daer af peterē eerstē
den oūstē gemact hadde Jud
soe wolde hy hem seluē peterē
eerstē vur anderē v̄thonē
petrus als hy die benedictie
vandē suetē Jhūs ontfangē
hadde soe is hy myt eynre
blyder hertē van daer ge
scheidē Eñ heeft den discipel
v̄telt wat hy gesien eñ ge
hoert hadde Als Jhūs van
peter v̄scheydē was soe heeft

hy vsocht dē heilighē mā Joseph van aromathien die hem begrauē hadde Desen heilighē man Joseph hadde die ioden gheuangen om die eere eñ reuentie die hy Jhm ghedaen hadde mit begrauē Jhū soe hadde sy hē in een stercke tamer beslactē jnd aen eenen pylaer ghebondē jnd die dozen toe ghesegelt meende hem nae die hochtyt van paeschē toe doedē Doer Jhūs mdē dagse symre vrisemssē is tot Jo seph van aromathiē mgehaē myt beslactē dozē eñ heeft hem ghetroost eñ af ghedroogt die trauē der bedroefnisse van synē oghē Jhū hem vryn delick tussende aen synē mont Jhū vort heeft hy hem wtter ghenaeckemsse myt hem gebracht eñ ghezet in syn huys toe aromathiē ¶ In desen selnē dagse als die heilighe apostel paul⁹ eñ ioseph eñ Jheromin⁹ besturnē doe heft hem die hē Jhūs by sonder ghapenbaert sē iacob die mynderе die ghehettē wordet die broder ons herē Die w wilcke ghelaneț eñ ghesware hadde Doe Jhūs ghenaighē eñ ter dont bracht wart wart myet toe ettē oft toe drynkē vur dat hy Jhm sagse opuer resen synde vander dont nae synē selues waerdē die hy toe dozē ghesprackē hadde Doer ō dat Jhūs synē discipulē visiterde eñ dē ghoenen die by hem waren seghende Dettet die tafel eñ dat broot soe bīdde hyt eñ bradet eñ ghaf dat sē iacob seghende ay broeder eet dyn broet want die soen des mysche is vander dont vresē

¶ Memorazacie eñ meditacie

O mysche merct hier woe dat got die syne myet en vget noch achter en laet Doer tē eynde soe vtroist hy sy ende hulpt sy Want die ꝓphet sedt dat hy een hulper is in tribulatiē Daer af soe sent Crisostomus jnd dyt is die sekere zede ons heuē herē dat alle die quadē comē toe hoopte oft voelheit Jhū als hy siet syn vryndeswaerhe ghequelt werdē jnd dat die vyandē myt eymre hande tyranscap tegē hem op ghehaue werdē dat hy dan myt teykenē toent die machte symre godheit Jhū is toe wetē dat den ghotlickē troost ghetregē wort by vj dyngē ¶ Erst byder vreesē ghatz ¶ Ten anderē by dengte trauē ¶ Ten derdē by vdraghē van tribulatiē ¶ Ten vierdē by vōtmoedighe synē selues ¶ Ten vyftē by toe sichou wē eertschē troost ¶ Ten vj by contemplerighe vā got

lickē eñ oūstē dyngē ¶ Gebet
Here Jhū xpē geuet my dat
ic sy als petrus gehoersaem
synde als iacob⁹ die sundē v̄
tredende Eñ als by toe nemē
vort gaende eñ daer in vol
herdende by lanck moedichei
dē Op dattu di gewerdiget
hebste dy toe v̄thonē dē goenē
die in droefheidē warē du oic
geweerdiges my duc wil ge
nadich toe visiteerē by dynre
gratiē Geuet my oic dat ge
lick die heilige vaders vruecht
van dynre tegenwaerdicht
gehadt hebben Als sy dy nae
dynre v̄rysenisse geglorifice
eert v̄dient hebbē toe sien al
soe moit ic oic v̄dienē van
dynē aenscht altyt myt hē
v̄blydē in der ōwtspreckelic
kelicker vroudē daer sy nu
myt dy v̄blydē in dē hemel
Amē ¶ Woe hem Jhūs v̄
scheen synē ij discipule gaen
de tot emaus ¶ Dat Cen lxiiij

Optē sel G
uē dach dat die
gebn̄dide Jhūs
vander doit v̄resen was
soe syn ij van synē discipu
lē toe watē vandē lxxij wt
ihrlm̄ gegaen tot een cas
teel Dat is eñ cleyn stedekē
nae onser mamerē toe sprec
ken wilcke casteelkē ge
naemt is Emaus eñ leit
west waert vā ihrlm̄ om
trynt lx stadien viij stadiē
die macken eñ lombaertice
myle Aldus soe lach dyt cas
teel van ihrlm̄ vij mylkens
eñ een half wilcke drie myl
kens die mackē eñ gemene
mylle Eñ als dese discipule
dus wandelende myt droe
uiger hertē eñ mystroestich
ware myt dien dat sy noch
geen sekerheit van synre
v̄rysenisse eñ hadde: soe quā
die gebn̄dide hē Jhūs als
een pelgrim ost wandelaer
Oic optē seluē wech gegaē
desen twe discipulē vast na
kende Eñ als hy by hem
quā soe gynck hy een wenich
myt hem eñ oerē ogen die
waren in soe daniger mā
merē gehaldē Dat sy oerē
meester eñ heer nyet en kō
kende Eñ aldus gaende ō
myt synē discipulē: soe heeft
die gebn̄dide hē Jhūs tot hē
luydē geseit Wat syn die
sermonē ost redenē die gy
onderlynge syt spreck en
ind dat gy aldus droef
nich syt Een vā desen
twen die cleaphas die meē
den dat een yegelick wt
ihrlm̄ comēde billicx wetē
solde Wat van Jhū oeren
Meester gesciet was wāt
want die geheelle stat pryn
tē herē groet eñ cleyn daer
mede beroert warē Die

yeest weder om geseit tot
Jhim Cñ du die alleÿ een
pelgrim buste comẽde wt
ilzelim en weetstu nyet wat
m desen dagẽ daer geschiet
is Recht dat hy segghẽ wol
de Alle die luydẽ wetẽ wat
vandẽ hẽ Jhim bynen
ilzelim geschiet is buystu
dat alleyn nyet wetende
Die gebũdde Jhũs op dat
hy sy van oerẽ ongelo
ue eñ waentrouwẽ solde
moeghẽ beryspẽ heeft wed
õ tot hem luydẽ geseit Wat
is daer geschiet hem mensẽ
de als dat nyet wetende
Dy seydẽ weder It is vã Jhũ
van nazarenẽ daer wy vã
spreckẽ die gheweest is een
mã vol doechden een ꝓphet
machtich in werckẽ Toe
wetẽ in leeringhe nyet gro
tẽ wonderlueckẽ myracule
eñ gotlicke teckenẽ doende
Cñ oic mechtich in synẽ wor
dẽ in leeringhe eñ vẽlaeringhe
der heiligher screfftẽ Jnd
dyt soe waer vur got als
vur dat volck Recht oft sy
seghẽ woldẽ Dyn wercken
eñ waerde en syn nyet
mÿsticlick meer wt gade
gheweest Cñ sy seidẽ voirt woe
dat die oũste priesterẽ eñ
princẽ vã dẽ lande haddẽ
hem ter doot doen voerde
len eñ crucẽ Cñ sy seiden
woirt Wy haddẽ soe waer ge
laept dat hy yſrahel dat is
dat ioetsche geslecht vloist sol
de hebbẽ Cñ nv ist die derde
dach dat dyt geschiet is myer
sonyghe vrouwẽ wt onser ge
selschopẽ die hebbẽ ons bueert
die vur dẽ dagh geweest heb
bẽ tot synẽ grane Jnd syn lich
am nyet geuonde hebbende
Doe seghẽ sy dat sy engelen
ghesien hebbẽ aldaer die welcke
seghẽ dat hy leuet Cñ somy
ghe van dẽ onssẽ die syn oic tot
synẽ grane geweest Jnd sy
seghẽ alsoe geuondẽ toe hebn
ghelick die vrouwẽ geseit hebn
myer Jhim en hebbẽ sy nyet ge
vondẽ Die Dan wen soe
meendẽ sy dat Jhũs die werẽ
vloist solde hebbẽ Scriptura
Dy satẽ onder die heerschopie
van dẽ romeynẽ eñ keiser
die welcke dat hem luydẽ eynẽ
heydenschẽ cõmck oft heer toe
wetẽ herodes eñ syn kynderẽ
Cñ daer toe pilatus eñ and
heydenẽ tot oerẽ regeerders
geset haddẽ Cñ van desen
vremdẽ luydẽ eñ onderda
micheit vandẽ roemeynẽ soe
meendẽ sy vloist toe werdẽ
myt Jhim Doant sy vstondẽ
die scriftẽ van tythick vloch
synghe eñ vryheit oft vry ma
kynghe Cñ als die gebũdde
Jhũs synẽ discipulẽ aldus droe
michlich sach soe en wolde hy wt

synre gotlicker barmhertich
hc groete myne die hy tot
hem hadde myet langher vber
tê en conde aer hy wolde
sy troestê eñ wt oere dwalyn
ge eñ ~~troestê~~ droefenisse bi
gê Cñ seide mytten tot hê luy
dê als wt oerb selfs waerdê
hem beryspende O hy dwa
sen eñ traecty van hertê om
toe gelocuê m alle dat gboen
dat die pphetê geseit hebbê
Cñ heeft xpûs alle dyt toe
samen myet moetê lydê eñ
alsoe voert gaen m syn ryck
eñ gloae Cñ Jhûs die began
hem luydê van moyseb voert
op van alle dê pphetê toe vda
rê die scriften die van hem
gesprackê waren Cñ aldus
sprekende soe naectê sy toe
samê dat castel daer sy toe
gyngê Cñ die gebñdide Jhûs
op dat hy vâ hê lidê genoct
solde werdê Jnd hy als dan
oer hertê tottê gelocue eñ
tot synre mynê toe meer
solde moegê ontfunckt wer
dê Doe heeft hy hê geneynst
gehact om toe vnerder wil
len gaen Die discipulê dat
syende hebbê hem bydenden
myttê handê getraegê segge
dê Here wilt doch myt ons
hier blieuê want het wert
auent die sonê die is nv ned
gegaê Die gebñdide Jhûs
aen merckende die mylucke
begeertê vâ hê soe heeft hys
willê vhoren eñ is myt hem
luydê int castel gegaen Cñ
als die maeltyt bereyt was
soe is hy myt hem ter tafelê
gesettê Cñ die gebñdide Jhûs
hadde vnr een manere dat
als hy ter tafelê gesettê was
Doe plach hy dat broit toe
gebñdidê eñ toe breckê myt
synê gebñdidê handê gelick
als myt eenê messe gesnedê
hadde gheweest Jnd dan gaf
hy dat synê discipulê Aldus
soe heeft hy als nv gedaen
woant als sy gesetê waren
soe heeft hy dat broet gebñdyt
eñ gebrackê eñ hê luydê ge
geuê Cñ myttê soe syn oghê oer
op gedaê geweest toe wetê
m bekêmissen eñ m wê dchkê
vstande eñ sy hebbê dê gebñ
diden Jhîm by dyt breken
des broetz bekent eñ alsoe
is hy wt oerê oghê vscheydê
Cñ by den wolde hy toenen
een gheyloziteert hdjam
toe hebbê eñ oc soe wolde hi
oer begeertê tot hem waert
vmeerderê Cñ als dese disci
pulê sagê dat oer heere eñ
meester hem aldg ontgaen
was soe sach elick op den
anderê myt vwonderê Cñ
is onse herte myet m ons ber
nende geweest toe wetê vâ
mynê als hy tot ons sprack
mdê woegê Cñ ons opdede eñ

v̄claerde die heilige scryftē
Recht oft sy seggē wolden
Wy soldē hem billicx by dē
bekent hebbē eñ myt
reuēntiē neder vallende tot
synē voittē hem aengebedet
hebbē ¶ Moralizatie
O mynsche merct hier die
menichdige guetheit eñ gue
dertierenheit ons lieuē herē
Jhūs Eerst wāt sy vuyrri
ge mynē en conde nyet ge
lydē dat syn vrynde alsoe
dolen soldē eñ bedroeft syn
Dur waer Jhūs is een ge
trouwe vrynt hy voechde hē
myt synē discipulē indē wech
hy vraecht die sake oere drof
heit Eñ hy v̄claert hem die
scrysturē ontfunckende oer
hertē Aldus duet hy oic dage
licx myt ons geestelickē Wāt
ist dat wy myt eeniger v̄
slagenheit oft droenicheit
beswaert synde gotdienste
lickē van hē spreckē Doe is
hy ter stont daer by sterckē
de eñ v̄lichtēde onse herten
eñ die ontfunckende in syn
re mynē Eñ daer om soe ist
een guede remedie die tegē
alsulcke v̄slagentheit dat
men vā gade spreckt eñ op
hem dynck Eñ tē exempel
van desen discipulē als wy
by dē wege gaen soe sullē
wy spreckē vā saligē dyngē

Op dat wy xp̄m hebbē moegē
myt ons gaende Jnd nyet al
leyn myt ons gaende Meer
oic ons leerende gelick hy
desē discipulē daer hy mede
gynck die scryftē op deden
Eñ toe vorē hadde hy gelaeft
seggende Doe waer dat ij
oft iij v̄gaedert syn in mynē
naem dat hy daer in myddē
is Men anderē soe aēmerct
syn oitmoedicheit Woe dat
die here vā al oitmoedelickē
gaet myt desen discipulē als
een van hem lyden die noch
tans vā meerderē grate wa
ren dan die apostelē nochtā
medesaemlic soe gaet eñ sprect
hy myt hem Alsoe sprack hy
oic myttē vrouwē vā samari
en optē putte Mer aldus en
doen die houdige mynschen
nyet die nyet en willē wan
delē oft conuersatiē dan myt
groetē luydē Eñ daer om soe
laet ons v̄oitmoedigē op
dat wy die heilige scryften
ondersueckende die v̄staen
mogē Laet ons oic v̄oitmoedi
gē om toe v̄dragē tegenheit
eñ trybulatie Op dat wy
myt xp̄o lydende oic myt hē
regnerē moegē in glorien
Want xp̄us is doer sy passie
eñ doit als doer die enge
poert gecomē ī sy glorie toē
nēde dat wy doer voel try

bulatiē ~~hē v̄metē~~ comē ī sȳ
ryck Daer om dwalen sy
die sonder lydē eñ trybula
tie hem v̄metē toe comē in
gloriē die hem vreinde is
daer sonder dat xp̄us nyet
gecomē en is in syn selfs glo
rie Meer voel moest hy lydē
Exempel hebbē wy van aldē
lieuē wtūcarenē vryndē
gatz die al doer dē wech des
willichs lydens gecomē sȳ
tottē ryck gatz Daer om ist
wonder dat wy soe ō bereit
syn om doer die poert toe
gaen Daer onse cōnick Jhūs
die gatz soen myt synē pryn
tē eñ baroenē doer gegaen
is Hier af seit scē bernaert
Wy syn onse hoeft myt pas
siē eñ bangicheidē in dē hemel
gegaen: Jnd wy syn lede
dromē dat ander wege ons
daer toe syn Het sy schame
lick dat onder een hoeft myt
doerniē doersteckē die leden
weeldich werdē Toe wetē
is vort dattet goen dat in
desē discipulē gesciet is doe
Jhūs myt hem gynck in
emaus Dat duet onse here
dagelicx myt ons geestelic
eñ in onser zielē Want hy
wyl vā ons gehaldē syn eñ
genoet by begertē eñ gebede
eñ heilige meditatiē Eñ dair
om sullē wy biddē eñ nyet
aflaetē Hy wilt ons hier
by oic leerē dat wy neerstich
sullē syn om toe volbrengē
die werckē vā caritatē eñ
guedertierenheit Eñ dat
nyet genoch en is die got
licke waerde toe horen oft
toe lesen Ten sy dat mensy
volbrenge myttē wercken
Want Jhūs en wart nyet
bekent doe hy in dē wege
sprack Mer hy leit hē selue
bekenē doe hy wt mynen
genoedt wart Eñ want
hy sy ontfermhertich vant
soe heeft hy hem ontferm
hertich gedaen Alsoe mogē
wy dan kēnē dattet geloe
ue sonder die werckē doit
Want dese discipulē die hor
dē die scrystē eñ gebaedē
gades in dē wege soe en
syn sy nyet v̄licht gewest
Mer die myttē volbrengē
toe wetē treckende Jhūs
ter herbergen eñ spise hē
vur settende soe syn sy ver
licht geweest Eñ daer ō
wy die pelgrimme syn in
deser werlt want wi hier
geyn blyuende stat en
hebbē Ist dat wy geestelic
in ons hebbē dat goen
dat dese pilgrymē in hem
haddē: soe sal Jhūs sȳ me
de geselle ons weges toe
wetē waert dat wy synd
passiē gedachtē Eñ van
hem geern spreckē soe

solde Jhus hem myt ons ver
sellē ontfunckē onse hertē
Die scryftē op doen eñ v̄stant
daer af geuē: al ist dat hi hē
som willē vynset ons nyet toe
kēnē om dat hi ons prouen
Here ¶ Gebet ¶ wilt
Jhu xp̄e die dy v̄toent hebste
den discipulē gaende ī Emaus
eñ oer hertē ontsteckē hebste
myt dynre mynē Ick byddi
v̄licht myn herte dat ic myt
~~byd~~ blydē wille volbryngen
die begeerte dyns raetz toe
wetē Dat ic my reynge vā
allen quadē werckē Eñ ~~dat~~
ic doen moit die wercken
der ontfermhertichet eñ gue
dertierenh Op dat ic inder
toe comender v̄rysenisse myt
dynē wtūcarē blydelicken
hoerē moet dyn suete v̄ma
ninge aldus seggende Coemt
gy gebūdidē myns vaders
ontfaenck dat rick dat wilc
v bereit is van dat begyne
der werlt Wilck alre suete
stymme doet my horen Oem
ge soen gatz Amē
¶ Woe hem Jhus v̄toendē synē
discipulē Tomas al daer nyet
by wesende ¶ Dat C eñ lxv cā

Als die gebū
dide Jhus hem
aldus vanden
ogen synre discipulē v̄tagē
hadde: soe stondē sy op van
der tafelē Eñ syn sonder meer
¶ren

sonder merrē weder om toe
ihrlm waert gegaen om oerē
mede broederē toe wetē den
xii apostelē toe seggē wat hem
luyden van Jhu oerē meester
gesciet was Eñ alsoe die ~~alsoe~~
apostelē eñ ander vrynden
xp̄i op den dach om vresen
willē van den ioden hem toe
samē by een ~~hy~~ hieldē in een
huys staende aendē bergen
van syon soe syn dese ij disci
pulē daer gecomē eñ hebbē
oerē mede broederē daer ge
uondē die apostelē Eñ somy
ge van lxxij discipulē eñ heb
bē hem v̄telt woe dat die ge
būdide hē Jhus als een vremt
pelgrym of wandelaer myt
hem luydē gegaen hadde in
den wege Eñ woe hy hē die
scryftuerē geapent eñ v̄claert
hadde van xp̄o Eñ int eende
woe sy hem bekent haddē
int brekē des broets Eñ des
gelicks soe seidē die apostelē
ons herē desē twee discipulē
weder om tot v̄meerderinge
oere blyscop wae dat Jhus
v̄resen was Eñ dat hy hem
petro die genaemt was
geapenbaert hadde H
Ende als sy aldus onder
linge vander v̄rysenisse oers
lieuē meesters eñ herē sprec
kende warē Eñ elickē nae
den anderē v̄tellende was
wat hy vā hem gesien eñ

gehoert hadde doe gynck
tomas wtte huyse Ihū des
auentz alst quade was ind
die doere geslaete waren
om die vreese der iodē Doe
ys die gebūdide Ihūs die
doere van dē huyse geslae
tē synde tot hem gecomen
myt groeter claerheit Ihū
op dat sy alle gehuet hē wael
sien soldē: soe heeft hy mt
myddel van hem huydē ge
staen seggende V sy vrede
e bynt en roylt mpet vreseē
ost vūeert weseē Aldus stont
Ihūs mt mydde synre disci
pulē op dat hy van hem al
lē gesien solde werdē want
sy m synē name vūtadert
waren Ihū soe stonde die suete
Ihūs mt mydde van hem
gelick die sonne onder die
sternē om hem allē toe v
uchtē Gelick een peynre on
der synē rydderē om die te
sterckē Ihū gelick eē meest
onder syn discipulē om hē
toe leeren Gelick een vad
onder syn kynderē om die
toe vēemgē: Ind gelick dat
herte mt mydde der leden
om die leuende toe mackē
Ihū als sy al dyt gesien eē
gehoert hadde: soe syn sy
seer vūstort eē vūeert ge
west van vresen meende
eynē greest toe sien Vwant
sy op der tyt mpet begry
pen en vondē dat eē luchā
m vleesche eē m bloet we
der vūryssen eē leuende wer
dē mocht Ihū als Ihūs dyt
merctē soe heeft hy tot hē
huydē gheset Vwat sydy ge
turbeert ost vūsaget ind waer
om op dynē die gedachtē m
v hertē Siet hyer mī hande
eē mī voetē want ic bynt
selue Ost hy seggē wolde by
desen teckenē soe mochdy be
kenē dat ict byn die vresen
byn Tast eē siet want een
greest en heeft geyn vleesch
noch beenē alsoe gy my siet
hebbē Ihū dyt seggende soe toen
den hem huydē die gebūdide hē
Ihūs syn handē eē voetē Ihū als
die ~~gebūdide~~ discipulē noch mpet
volcomchckē en gelocfkē dat
hy Ihūs oer meester was eē
van groter blytscap dyt hoerē
de eē siende hē vūwonderende
Doe wolde die gebūdide Ihūs
hem huydē noch breeder toenē
dat hy a seluen was m waer
achtigē vlees eē mysschckē
lycham Ihū soe heuet hy tot
hem huydē gheset V Hebdy
hier wat dat toe ettē wlc
ke ~~hier~~ mpet toe vūstaen en is
dat Ihūs begeerde toe ettē
tot voetsel synes lychams Vwāt
alst lycham geglorificeert is
soe en heeftet geyn voetsel

meer toe doen Meer hy woelde eyn
toenē dat hy gelick ander mȳ
schē een volcomē licham had
de om toe ettē eñ toe dryncke
Eñ die discipulē dyt horende
hebbē hem gebracht een stuck
van eenē visch eñ des gelicx
een stuck van honich raet Eñ
die suete Jhus heeft hē luydē
dat aensiende getē gelick eȳ
ander mynsche bewisende myt
den dat hy eyn volcomē lichā
had Eñ als hy getē hadde soe
gaf hy hem dat aū blyf van
der spysen eñ seide Dyt is
dat ic vorē geseit heb tot v
als ic noch by v was toe we
tē vore mȳ passie eñ doit ic
Want yt is van noedē v̄uolt
toe werdē alle dat goen dat
in die wet van moyses ende
ꝓphetē eñ in die psamē gescre
uē is van my Eñ myttē soe
op dede die gebñdide Jhus
synē discipulē den sȳne eñ dat
v̄stant die wilcke toe voren
geslatē warē seggende Het
is aldus gescreuē dat is die
scrysturē die haldē in dattet
aldus heeft moetē gescien
Eñ aldꝰ heeft xpus moitē lydē
dat is nae uolgende die scrif
ten soe heeft hy dusdanigē
doit moittē sterue Eñ optē
derdē dach weder v̄ryssen
vander Jnd dat mē daer
nae sal prediken eñ kundi
gē in allē mȳschē penetētie

eñ v̄gyffenisse van sunden in
mynen name

Vort soe bescryeft Johānes
ewangelistē dat als Jhus ald
hem v̄toendē synē discipulē dat
sy doe v̄blyt warē als sy den
herē sagē eñ bekendē Eñ alsoe
wart oer droefheit eñ v̄ueert
heit hem af genaemē eñ die
suete hē v̄haeldē weder seggē
de Vrede sy myt v gelick myn
vader my gesent heeft toe we
tē om die waerheit toe kon
digē: soe sende ic v oic toe we
tē om mȳ stedehalderē toe we
sen Eñ die waerheit des geloe
uē aū alle die werlt kenelickē
toe makē scē Gregoriꝰ v̄staet
dyt wort aldus Gelic myn
vader my gesent heeft alsoe
sende ic v: dat is myt sulcker
liefdē mȳne ic v als ic v wt
sende tot lydē gelick mȳ vad
my gemynt heeft die my tot
voel lydens heeft doen comen
Eñ myttē soe heeft hy op hem
luyden geblasen eñ geseit
Neemt est ontfaet dē h: geest
Den goen dē gy oer sunden
sult v̄geuē dē sullē sy v̄geuē
syn Eñ dē gy oer sundē ont sult
haldē den sullē sy onthalden
syn Hier soe wort desen apos
telē syn macht gegeuē toe
byndē eñ toe ontbyndē toe
wtē wter macht gatz Eñ des
gelicx dē bysscopē die in die
stat der apostelē syn Jnd die

anderē prelatē eñ puesteren
die m die stat der kerck
discipulē syn toe wetē In alle
dat goen dat oer oerdel recht
uerdich is tonderende myt
tē oerdel ghatz Die myssche
¶ Voe vōstae ic dyt Scriptura
ist dat die prelatē vpstoppen
die m die stat der discipulē stā
de syn rechtuerdich syn soe
wael mit bindē als m ontbin
dē Doe heuet tracht eñ sy vol
comē oft stede hebbende ende
anders myet Noant got en
geuet nyemant macht oft
beuel om quaet eñ onrecht
toe doen Eñ syn schaepkent
myt drecht toe aānallē ¶ er
hy heeft synē discipulē m den
Ysoen van sē peter benalen
dat sy syn scaepkens weyde
oft voedē sullē Eñ myet quet
sen noch vonrechtē mer die
beschermē vañ den helschen
wolue Nyet toe my altyt is
die sentencie vandē prelaet
toe ontsien alsoe Gregorius
seit Al ist oc soe dat sy vrecht
uerdich schynt op dat men
myt vsmaedē m die schult
myet en valle daer mē toe r
vorē ontschuldich m was Die
myssche ¶ Voert den discipulē
myt dat m blasen dē heilighē
geest gegeuē Scriptura
¶ Azeen hy meer vt was eyn
blasen vt dat lichaem xpi o
toe toenē alsoe Augustinus
seit Dat die heilige geest synen
vt ganck neemt vt ganck hē
geluck vt got dē vader Het
en was oc die substancie des
heiligē geests myet: mer een
bewysynge eñ teickene vā dē
¶ Eñ daer om soe ist dat die pas
torē nit aūlesen vanden kyn
derē die gedoept werdē Op
die kynderē blasen seggende
ontfanckt den heiligē geest
Eñ waant myt den heiligen
geest gegeuē wort die vlaete
misse der sundē die die vrucht
is eñ dat werck des heiligen
geests Doe gaf Jhūs nae dyt
blasen des heiligē geests syne
discipulē macht die sundē toe
vergeuē Aurab seit dat Jhūs
als nu tot synē discipulē seide
Ick sal sendē m v die beloste
misse myns vaders toe wetē
synē heiligē geests Eñ daer
o soe seide hy voert bynet by
een bynē der stat tot dat gy
ontfaen sult hebben Die ex
tracht wttē hoegē dat is vt
tē hemel Daer vt v gesant
sal werdē die heilige geeste
toe wetē A daghe nae myn
vrysemisse Eñ als die gebē
dide Jhūs Jns eyn stuede
tyt by synē discipulē gewest
was Jnd hy myt hē luydē
getē had Eñ sy hem wael
beckent hadden myt hem
toe sien toe wastē toe horen

Soe heeft hy hem luyden die
bn̄dictie gegeuē en̄ is van dane
tottē heiligen vaderē gegaen
in dē eertsche paradise die hē
myt groeten laue en̄ blytscopē
ontfangē hebbē ¶
Ende als dyt vur seyde al
dus geschiedē soe en was to
tomas daer nyet by Want
hy was rechte vur die ī comis
te van Jhu van danē gegaē
En̄ als Jhus van synē discipu
len gescheydē was soe quam
tomas weder by den anderē
discipulē En̄ sy seidē hem woe
die gebn̄dide hē Jhus by hem
luydē gewest ware en̄ dat sy
hem gesien en̄ gestaet tast had
dē Thomas seidē weder Ten
sy dat ic in syn hande sie die
gatē en̄ spletē van den nage
len En̄ dat ic my̅ vynger ste
ke in die stede der nagelen
Jnd dat ic my̅ hant steke in
syn syde soe en sal ics nyet ge
loeuē Die my̅sche ¶ Woe mocht
tomas aldus hart nit geloe
ue wesen van die v̄rysenisse
ons herē nyet geloeuende
soe voel getuychnisse toe wetē
nyet alley̅ van Magdalena
en̄ dē anderē: meer oic van
peter cleophas en̄ synē geselle
En̄ dat meere is van allē an
derē discipulē toe samē en̄ al
wt eynē monde spreckende
Scriptura ¶ Hy hadde ge
sien den gebn̄didē here synē
meester soe groetē lydē aen
doen dat hy nyet begrypē
noch geloenē en conde Dat
hy in den licham leuē solde
moegē En̄ aldus soe wolde
hy hem sien en̄ tastē eer hyt
geloeue wolde ¶ Moralizatie
Alsoe hem Jhus
synē discipulē hier v̄toenende
vyf dyngē gedaen heeft: die
selue duet hy noch geestelic
in der zielē Daer hy toe com
ste toe mact ¶ Eerstē alsoe hy
stonde nit myddē synre disci
pulē Alsoe staet hy in myd
den van dē crachtē der zielē
en̄ in oer alrē bynenstē die
volmackende by dynre got
licker gratiē ¶ Ten anderē
soe sprect hy oer toe brengē
den vrede van hertē ende
consicienē ¶ Ten derdē soe
toent hy syn hande en̄ syde
toe weten hy geuet oer macht
guede en̄ v̄dientlicke werc
ken toe doen wtter herten
comende dat wilcke in die
syde leit ¶ Ten vierdē soe
hy die ziele v̄blydē myt in
wendiger blytscop Als hy
bekent die mynlicke visitatie
oer brudegoms ¶ Ten vystē
soe blaest hy op oer: dat is
hy geuet oer eenē nieuwen
geest toe v̄nyenige oers leuēs
O heilige soen ¶ Gebet
gatz des vaders die myt be

slaetē dozen dy vtoent hebste
dē discipulē m een vgnedert
Ick bid v stoppet die slatē my
re mwendigher eñ wtwendi
gher sīne tegēn die perikelen
der becomstē mytter heliger
vreesen dynre reuerencie
soe dot m hem alle quaet
mytte brande dynre sueter
mynē Eñ vlucht sy mytte licht
der gotlicker relighē op dat
it vdiene myt dynē blyden
aen sien vtroust toe werdē
Eñ dat it aūmptz dy vyndē
mach vrede deb herte ī teyte
ryaerdighē tydē Daer it dy
vdienē mot toe lauē mytte
engelē eñ alle dē heligē eñ
wtūcaren sonder eynde Amē

Woe Ihūs hē vtoendē
stē tomab eñ synē anderē disci
pulē toe gader Dat Cē lerē

Ende dagte
hier nae soe warē
die discipulē alle
gader by een Eñ tomab myt
hem luydē Jnd die gebēdide
Ihūs quam al daer die dozē
geslatē blinen Eñ hy gynck
mt mydde van hem luydē
staen eñ seide Vrede sy myt
v Jnd daer nae seide hy tot
tomab Toma steket dynen
vyngher hier m die gatē vā
mynē handē Eñ besiet hier
my handē Jnd bringet voet
dy hant eñ strect sy m myn
syde Eñ wilt doch nyet ōgte
louich wesen mer gelouich
Hecht oft hy segghē ſ wolde:
siet eñ merct dat it die sel
ne by die soe voel gheledē heft
Tomab synē heer eñ meester
beliēnēde eñ siende eñ tasten
de syn wonde: soe heeft hy
gheseit Du bistre my hē eñ my
got Oft hy seggē wolde ay
here bistu nae die myscheit
m die wilcke du my vloest
hebste myt dynē bloede Eñ
my got toe wetē nae die got
heit by der wilcker du my
geschapē hebste ayn heer eñ
myn meester die m dē selue
vleesche vresen biste dat wil
ke du aen genamē hebste ō
onsen wille O salighe tomab
woe saligē oerlof heuet dy
hant gehadt Woant It is
eenē groetē oerlef eñ een
groete gratie toe strekē m
die alre suetste ēn heilichste
syde Ihū Daer vot dat ons
gheuloeit is den schaet onser
vloesslyngē Eñ die gebēdide
Ihūs eñ vsprack noch en bers
pede tomab nyet van synen
vur gaende ongeloene mer
hy seide tot hem seer vryntē
lickē Toma wanttu my ge
sien hebste soe geloefstu mer
salich syn sy dat is salich sul
len sy wesen: Die m my ge
loeuē en my nyet gesien en
hebbē Die myn̄sche Waer
om heeft die gebēdide Ihūs

dyt aldus willē doen Script
¶ Om voel redenē wille ¶ Ferst
om des willē dat hy hem and
werf aldus v̄toenende synē
discipulē toe samē die hy toe
meer sterckē solde in den ge
loeue toenende dat syn ge
bn̄dide licham geglorificeert
was by den Dat die doren
van dē huyse eñ camer besla
tē blyuende hy mytte licham
daer in gecomē was ¶ Ten
anderē soe wolde die gueder
tierē hē toenē wat groeter
liefdē hy heeft totten mȳschē
gemerkt Dat hy om die be
haldenisse van eynē mȳschē
toe weten scē Tomas syn ge
bn̄didē wondē op dede eñ liet
sy hem sien eñ tastē ¶ Ten
derdē om dat hy toenē wolde
wat loen ons geloeuige mȳ
schē is naekende myt dat wi
in hē geloeuē Eñ hem in mȳ
schelicker formē nyet gesien
noch getast noch gehoert en
hebbē Die mȳsche ¶ Het is
wonder dat dese discipulē dus
traech int geloeue waer d
daer sy doch soe woel vā Jhu
gesien eñ gehoert haddē
Scriptura ¶ Die gebn̄dide
Jhus heeft dyt aldus willē
laetē geschien Op dat myt
oere twyuelinge die waerh
van synre v̄rysenissē v̄claert
solde werde Op dat wy nae
comende indē geloeue eñ alle
dese twyfelinge Eñ die groete
werckē vander waerheit syn
re v̄ryssenisse hoerende sonder
twyfel in hem geloeuē eñ syn
gloriose v̄ryssenisse bekēnē sol
den Daer om spreckt hier af
scē Gregorius aldus Nyet by
geualle mer by v̄hengē der
gotlicker guedertierēheit soe
ist gesciet Dat die wtūcarē
discipel tomas als doe daer
gebrack op dat hy hoerden
die v̄rysenisse ind twyuelende
tastē solde Eñ tastende geloe
uē solde: op dat hy vā onsē
hertē alle twyfel v̄drynē sol
de Eñ in synē meester tastē
de die wondē syns lichams
In ons genesen solde die wō
dē der ongeloeuicheit Want
meer heeft in ons gebaet
tottē geloeue die ōgeloeuicheit
van tomas dan dat geloeue
van den anderē Want als
tomas by tastē tottē geloeue
gebracht wart: soe wort ōse
herte in den geloeue geues
ticht achter geseet alle twy
felynge Oic soe heeft ons
liene here Jhus in synre v̄
rysenissē willē toenē dat wi
in des gelicx in vleische eñ
licham v̄rysē sullē Die mȳsch
¶ Die goen die in deser tyt gey
volcomē licham gehadt en
hebbē sullē sy oic in soe danich
licham v̄rysen Scriptura
¶ Dy sullē volcomē lichamē

hebbē toe weteē dat ſelue lichā
eñ dat gebreck vā dē ſal
by gode almechtich vnolt
werdē Eñ die goey die om
gratz wille m eendy lyt gele
den hebbē die ſullē ſonderly
ge m dat lyt blynckende eñ
vnert weſen Eñ alſ die ge
bēdide Jhūs eyn tyt by ſyne
diſcipulē m groter blytſcopē
gewest is myt hem luyden
van dat ryſck gratz ſprecke
de eñ troſtelicke waerde ge
nende Doe heeft hy hem ge
ſeit dat ſy m galileen wed
gaen ſoldē: Jnd heeft he voet
ſyn benedictie gegeneē eñ is
alſoe van hem geſcaeden

¶ Hyeronime eñ leermſte

Hier is toe weteē dat onſe
lieue hē Jhūs om vij reden
m ſynē onſterflickē lichaem
behaldē heeft die teickenen
ſynre herligher vyf wondē Eerſt
om toe toenē ſy vnſemſſe eñ
toe ſterckē dat gheloeue ſynre
vnſemſſe diſcipulē die twifel
achtich warē vā ſynre vny
ſemſſe Op dat ſy alſoe gheloue
ſoldē dat hy vreſen was dē
ſelue lichaem daer hy mede
was ¶ Den anderē om daer
mede toe toenē tot ons waert
ſyn myne Op dat hy alſoe
kenelick mackē ſoldē woe
ontfermelicke wy vlooſt ſy
Dat toenēde by dē teickenen
ſynre doet op dat wy oet alſoe
toe meer vnwert ſoldē werden
om toe mynē Iwant alſoe
ſcē Johan ſeit m apocalipſy
Jhūs heeft ons gemynt eñ ge
waſchē van onſen ſundē m
ſynē bloede ¶ Den derdē om
ons toe leerē want iſt ſoe dat
m ſyn glorificeerde lichaem
gebleue ſyn die teickenē ſynre
paſſiē doe ſullē wy oet beter
ſyn wondē myt medelydē m
onſer hertē dragen geſtadich
lick eñ daer af hem danckbaer
ſyn ¶ Den vierden ſoe heeft
Jhūs ſyn wondē behaldē op
dat hy onſer toe meer gedyne
kē om weeb wille hy die ont
fangē heeft Daer om ſpreet
hy doer yſaiab den pphet O
mꝰſchē tt en ſal dy myet vgeē
tt hebdy geſchreuē m myn han
den ¶ Den vyfte om die vſoe
mngē gratz des vaders op
dat got die vader dē mꝰſchē
lickē geſlechte vgenē vnr
wen die ſoen gratz alſoe heft
willē geppnicht werdē Iwāt
hy bydt got den vader vnr
ons woenende ſyn gehorſā
heit Jnd altyt woenēde woe
damgē dout hy geſtoruē heft
Hier af ſpreckt Bernard
aldus O mynſchē du heb
ſte eenē ſekerē toe tranck
tot gode daer du hebſte dē
ſoen vnr dē vader die mod
vnr den ſoen Die die ſoen
woenet den vader die ſyde

eñ die wonde Die moder went
oerē soen die boestē Jnd soe en
mach daer ghern vōdrynnghe
oft weygherē syn daer alsoe
voel teykenē van mynē toe
samē tomē ¶ Ten vj tot beschā
schamtheit der boeser mȳschē
op dat hy hem m den oerdel
toenēde syn wondē toe kenen
ghuen woe rechtvādelickē dat
sy vōdoemt werdē Ja alsoe Au
ghustinꝰ seit Hy salsy vōvynē
by der sundē symre doot sceyghē
de Niet hyer dē mynschē dē
hy ghetruyst hebt hy siet die
wondē die hy ghemact hebt
Hy bekent die spde die hy ge
apent hebt Woant myt v eñ
doer v soe issy ghapent Jnd hy
en hebter myet zoullē m ghaen
¶ Ten vij tot vōbldnghe der
votūcurender als sy m ghade
oerē herē sien sullē die teikenē
der ghroter mynē die hy tot
hem ghehadt heeft Woant al
soe Beda seit ghrotte blytscop
sal dē heilighē syn toe sien die
wondē m dat blynckende lic
ham rȳn by die wulcke hy sy
behaldē heeft eñ daer ō soe sal
Jhūs die ghatz soen ten oerdel
tomē ī vōr formē allē mȳschen
hē vōtoenende toe wetē dē recht
verdighē eñ dē onrechtvādighē
Op dat die rechtvādighe siende
woe voel hy vur hem gheledē
heeft Dat sy m symre mynē
toe meer barnē eñ toe nemē
m lauc eñ m dancbaerheit eñ
dat die onrechtvādighe toe meer
ghepȳnicht eñ beschemt werdē
alsoe voel als sy den gothickē
benefitien eñ waeldadē on
dancbaer ghewest syn Jnd sy
mylde ghuē vōsmact hebben
Here Jhu xr ¶ Gebet
die ghetoent hebste toma twyfe
lende die stede der naghelē eñ
des speers eñ hebste hem we
der ghetoepē vander dwalnghe
by m stekynghe des vynghers
eñ der hant· ghest my dat ic
altyt ghedenckems hebbe
dynre wondē eñ passie dat
reickē moet m dynē dienste
vynghers eñ hant dat is dat
selue werck oft beschendelȳ
dat m my syn mach Ende
dat ic myt Thomas belyde dat
tu byste mȳ hē die my myt
dynē bloede ghecocht hebste eñ
mȳ got die my ghescheppen
hebste Op dat ic vōnen m my
toe beuyndē dat goen dattu
hem vur seit hebste vander
toe tomender salicheit vōr goen
re die ghelouē eñ salich by dy
ghewondē toe werdē by dynre
ghratiē Amē

¶ Woe die ghebēdide Jhūs somp
ghe synē discipulē vōtoendē als
sy weder waren vysschende
Dat C eñ lxvij capittel

Die heilighe mānē eñ
discipulē ons herē
als sy aldus eyn
wul tytz by eyn ghewest had
den eñ oerē hē eñ meester

Jhū nae syn vrysemsse dur wk
gesien eñ gesprackē hadden
soe heeft elck weder tot synē
luyste willē gaen Het is waer
toe vmoedē dat sy mt eerste
alb sy Jhū voldydē gement
haddē by hem tythakē vyene
toe werdē Sñ alb sy nv vston
dē soe wast van dat ryck v
hemelē daer die gebūdde
Jhūs hem mede lonē eñ grot
n mackē wolde Sñ siende
dat sy geyn tytlick loen ont
fangē en solden Jnd dat sy
nyet toe myñ oer hchamelick
nottroest behoefdē Sñ hier
af sonderlyngē sprekende
soe seyde sē peter Jck wyl
weder gaen vysschen

Ende soe ist
geschiet dat peter Tomas
nathanael broeder vā philipp
Sñ die ij kynderē ost soenen
van zebedē toe wetē Jacob
eñ Johānes alb somyge seg
gē toe schepe gegaen waren
n die zee die mē noemt vā
tyberiadē Sñ alb sy gevyl
schet haddē alle die nacht
Jnd toe mael nyet gevangē
en haddē Des morgens alb
sy weder toe lande varen
woldē eñ by nae aent lant
gekomē waerē Doe stondē
Jhūs op dat ouer vāt lant
Jnd die discipulē en wisten
nyet dattet oer hē eñ meester
was Sñ Jhūs seide tot hem
luydē kynderē en hebdi nyet
wat bereit om toe etē sy seggē
weder Neen wy Jhūs die
seyde weder tot hem luydē
Worpt nwe nettē wt aen die
rechter hant eñ gy sult van
gē Sñ sy warē desē wardē
onderdanich want sy gheen
wat gevangē haddē Sñ sy
wozpen oer nettē wt aen die
rechte syde vandē schepe mt wa
ter Sñ alb sy dat uet weder op
woldē trekkē soe wast vol van
vischē dat syt nyet wael op ge
trekkē condē Sñ Johānes die
een reyn maget was die wart
van gode vlicht die sonderlyn
ge die reynicheit is mynnēde
eñ siendē dit grote myrakel
vandē vanck alle der vischē
Doe bekende hy dat dyt een
sonderlynge werck gats was
Jnd bekēdē myttē dattet Jhūs
syn here eñ meester was dē
hy optē ouer sack strac ende
hem hydē benalē haddē oer
nettē weder wt toe werpen
Sñ Johānes die seide tot peter
Jt is die hē die discipulē plagē
hem alsoe toe noemē Sñ alb
peter dat hoerdē soe heeft hy
wt groeter begeertē die hy
tot Jhū synē meester haddē
synē rock eñ ouste cleet aen wt ge
traegē Sñ heeft hem daer op
gegort gehadt eñ tradt alsoe
myt haest wttē schepe o tot
Jhū toe gaen Want hy vuyr
riger vā mynē was dan die

ander en die ander toge oer net
te mytte vysche en voechde hem
mytte schepe aen dat lant toe
come ¶ Die mynsche ¶ Gynck
peter op dat water ¶ Scriptu
¶ Neen hy meer soe dat schepke
by den ouer van den water
was soe swam of gynck hy
doer dat water want dat wat
myet seer diep en was soe gyck
hy aen dat lant en als syn disa
pule aent lant gecome ware
soe vonde sy opt lant heete co
len en eyne vissche daer op lig
ge braden en broot daer by
die welcke calen en broot Jhus
by myracule van myet daer ge
mact hadde tot meerder sterck
nysse der discipule m de gelouc
der vryesemsse en die gnede hc
Jhus seide tot hem luyde dat sy
van oere vissche brynge solde
en noede sy en seide dat sy sol
de come ette en hy heeft al daer
myt gegete mynlicke om toe
wene dattet geyn fantasie en
was ¶ Mer dat hy voltomelicke
vresen aldus brack hy dat
broet en vysche en gaf hem
luyde gelick eyn vadere syne
kynderen alsoe hy dat gewoen
lick was toe doen ¶ Peter die net
ten aent lant trecke vol spyde
van C en liij groeter vysche
en als sy myt oere meester
aldus ate soe en wasser nye
mant van he soe koen toe
vrage wie hy was die myt
hem luyde alsoe was etende
en myt synre weerdicheit en
want sy wael bekende dattet
oer he en meester was mid
daer om en wast geen noet
toe vrage ¶ Daer die waerheit
apelicke was blyckende Ouy
woe heslicke en genochlicke
is dit ette gewest daer die he
der glorie syne discipule dien
de en m wat vronde sy mochte
wesen die dat heslicke aensch
die fonteine alre vroude aen
schouwende ware ¶ Die myssche
¶ Waer om dede onse heue he
Jhus dat net ter rechter syde
wt werpe ¶ Scriptura ¶ Dat
en was myet sonder merche
ke redene ¶ Want dese vissenie
betreckent ons die gnede salige
myssche md die doen die ten
iongste dage staen sulle ter
rechter hant va xpo en de
groet sulle sy wesen mt ryck
der hemele ¶ Dit net betrect
die heilige kerck daer mede
die gnede heilige myssche wt
die zee deser werlt opgetage
sulle werde en dat en sal nu
mermer brecke ¶ Et sal eendelicke
geheel blyne ¶ Exhortatie

Merct hier o mysche woe dat
dese vij discipule eerwerdelicke
en bildelick doe kierde tot Jhm
oere heue meester myt hem
etende dy aen sagte syn begerlicke en suete aensch hē ver
blydende dy naeme van syne
gotlicke hande die suete spyse
en sy werde vsadet beide gesle

licke eñ lichamelicke N
Als die gebñdide hē aldus
myt desen vij discipulē gezetē
hadde Doe vrachdē hy peter
seggende Dymon ians soen
mynstu my meer dan dese
ander toe wetē die hier by
ons staen die my oic mynē
de syn Daer du meer dan sy
die begerte dynre mynē toe
my waert toenēde biste Die
mynsche ¶ Waer om vrachde
Jhus dat petro Scriptura
¶ Die gebñdide hē die wolde toē
nē dat die goen die mē tot
eenige prelaetschap kiesen
sal Dat hy sulck sal wesen
die got banē al sal mynen
eñ dat selue myttē wercken
bewyset Want It en is gade
nyet genoch dat wy hem lief
hebbē mytter hertē Mer
hy wilt dat wy die liefde myt
tē werckē bekenē eñ belieen
Peter die nyet en wiste woe
voel syn medebroders Jhm
myndē eñ of syn liefde banē
der liefde gaende was oft nyet
die en heeft sy myttē op des
gebñdidē Jhus vrage nyet
tonē v̄antwaerdē mer hi heft
geseit Jae ic here du wetes
dat ic dy myne Recht oft hy
seggē wolde Here du biste eñ
bekenre vā allē hertē eñ ge
dachtē du wetes woe groit
dat mȳ liefde tot dy is Eñ
alsoe neme ic v toe getuge

Jhus dese antwaerde vā petro
ontfangē hebbende: soe seide
hy weder om ~~en~~ tot peteren
Peter weyde oft voede myn
scape Oft hy seggē wolde Ist dat
du my mynste dat saltu dan
toenen in den dattu mȳ scapē
voedē salste Eñ nyet toe mȳ
vrachdē Jhus noch ander werf
Dymon ians soen mynstu
my Peter antwaerdē hē noch
eñ seide Jae ic ōmers hē du
wetes dat ic dy mȳne Jhus
seide and werf Hoede of wei
de mȳ schaepe Eñ hy vrachdē
noch ~~derdē~~ mael Peter myn
stu my Peter die nit auent mal
hoemoedelickē gesprackē had
die wolde hem vort meer wach
tē van v̄metelicke toe spreckē
Eñ hy wart bedroeft hem ont
siende eñ bedynckende dat Jhus
syn lieue meester yt quaets
toe comende in hem v̄sien ~~m~~
mochte gelick nit auent mael
geschiet was Eñ soe beuael
hy Jhm al syn herte eñ ant
waerdē aldus Here du wetes
alle dynck du wetes wael dat
ic dy myne Eñ soe heeft hem
Jhus ten derdē mael sȳ scapkē
beualē seggende voede myn
scapē Recht oft hy seggē wol
de Daer by salt schynē ostu
my mynste oft nyet Want
myn schaepkens die ic dy be
uele Ist dattu die wael bewar
ste soe salmē moegē merckē

ostu my mynste Want die
synē heerē lief heeft die nae
volget eñ haldet geern syn
gebaedē Hier is toe weten
dat in der heiliger kercken
iij graedē syn van gelouigē
mynschē die gelick lāmer eñ
schaepen in der heiliger kerc
ken toe voedē syn toe wetē
Die penetencie doen een guet
leuē begynē Eñ die vort gaē
de die als noch ōvol~~come~~
mact synde by dē lāmerē toe
v̄staen syn Eñ die volmacte
die by dē scaepē toe v̄staē sȳ
eñ alsoe groetē toe sicht oste
sorge nyet en behoeffen als
die ander ¶ Oic soe is hier
toe merckē dat die gebn̄dide
hē Jhūs nyet en seidē Beware
eñ leyde ter weydē dȳ scapē
mer mȳ schapē Hy en seit oic
nyet melcket sceret eñ etet
mȳ schaepkens mer weydet
toe wetē myt gueder leerin
ge eñ exempelē behuet sy
vur die wolue eñ rouers der
zielē ¶ Als die gebn̄dide Jhūs
myt synē discipulē aldus getē
~~ha~~ eñ gesprackē hadde Eñ
hy petro syn schaep aldus
beualē hadde Doe heeft hy pe
terē synē doit eñ toe comende
lydē eñ pyne vurseit aldus
tot hem seggende Peter al
stu iouc waerste soe plaech
stu dy toe ome gordē eñ toe
wandelē daer du woltes

Mer alstu alt gewordē salt sȳ
toe wetē soe wael vā sedē als
van iaerē soe saltu dyn hande
wt reckē toe wetē aen dē cruce
Eñ een ander sal dy ōgordē
eñ hy sal dy leydē daer du
nyet en salste wyllē Recht ost
hy seggē wolde Men sal dy van
gen eñ byndē om mynē wille
eñ bryngē dy al daert dē van
gers belieuē sal Jnd mē dyn
handē wtreckē aen dē cruce
Die mȳsche ¶ Waer om soe
was die gebn̄dide hē drie mael
vragende nae een ost peter
hem myndē Scriptura ¶ Om
des willē dat peter hem iij
werf v̄sacht hadde: soe wol
de die guede meester dat peter
myt vreesen eñ myt oitmoe
dicheit drie werf beteringe
doen solde myt bewisinge
van mȳnē O
Ende om des willē dat pet
geseit had dat hy Jhūs synē
herē myndē Doe wolde die
gebn̄dide heer hem noch roe
rē seggende Peter volcht
my Recht ost hy seggē wolde
Alsoe voel v̄draechlicker sal
stu lydē die pyne des cruces
alstu denckste mȳ voitstap
pen nae toe volgen Eñ als
peter dyt hoerdē van synen
meister: soe heuet hy eȳ we
nich om gesien op Johānes
synē mede broeder den hy
wystē dat Jhūs hem seer

myndē Hñ peter die seide tot
Jhū Heer dese toe wetē Johā
nes wat sal hem gheschien recht
oft hy seghē wolde Dese iou
ghen den it seer heef heb wat
~~sal hem~~ dout sal hy sternē
sal hy oec soe dangē dout ster
nē als it sal toe wetē geeruyst
werdē Hier op sect Crisosto
mus dat peter seer myndē
Johānē eñ hy horendē van
den herē soe groote teuckenē
van mynē toe wetē Dat hy
myt alsulkē dout dē herē na
volghen solde als hy peterē vor
ghegaen was Doe begheerdē eyn
ghesellc toe hebbē van alsoe
groetē ghane toe wetē op dat
Johānes mytter selver cronē
ghecroonet solde werdē myt hem
Hñ als Jhūs dese vraghe vā peter
ghehoert hadde soe antwoerdē
hy hem eñ seide Ick wil dat
hy aldus blijnē sal totter tijt
toe dat it weder comē sal
Wat leit dy daer aen wat
vā hem gheschien sal volghe du
my nae dat is du sals ghecruyst
werdē ghelick it ghecruyst bÿ ghe
weest Laet dy dat ghenoch we
sen want it en wil myet dat
hy sterue by marteliē Heer
it wil dat hy blijne m der rustē
der contemplatiē tot dat ickē
roepē sal wt desē leuē One
myschē Waer om antwoer
de die suete here peterē dus
strenghelick Scriptura Om
dat hy oerre beider ô ghetempt
de hefde die sy tot maltandē
hadde tempērē eñ deilē wol
de Hñ uit want peterē myet
toe en behordē toe wetē dat
ghoen dat ghot ordineerde van
Johānes toe gheschyen Heer
alley soe hoerdē hem toe uit
moedelickē ghehoersaem toe sÿ
den waerdē ghatz daer ô seide
Jhūs tot hem Wat gaet dy
dat aen volcht my nae Daer
by hy ons leerde soe Crisosto9
seit dat wy myet veel onder
suetkē en sullē noch vraghen
hauē dat ghoen dat ghot behā
ghet eñ myet ghronderē hauē
dat vā noodē is Hñ woe wad
dat Jhūs myet en seide dat Jo
hānes myet sternē en solde
nochtans als die andere disci
pulen dat hoordē soe seidē sy
tot maltanderē dat Johānes
myet sternē en solde Hier op
is toe wetē alsoe m der leghen
de van sēc Johan beschreuen
is Als die heilighe apostel C
naer alt was sonyghe seghē
nar eñ m die stede vā ephesien
wonende was Hñ leuen iare
ghepredict hadde: soe heeft hē
die ghebūdide Jhūs myttē an
derē synē apostelē alb doe
langhe ghestorue eñ auleden
synde ghegrauenbaert eñ ghesett
Comt tot my my alre liefste
Jt is tijt dattu myt my eest
aen mynre taefelē myt dyne

mede broderē dat wilcke
wesē sal in sonēdach naest
comēde En den toe comende
sonēdach soe gynck Johānes
seer vroe in der kerckē die
in synre eerē gemact was
eñ geconsacreert daer alle hi
dat volck v̄gaederende leer
ende dat sy volstandich in
dē geloue blyuē soldē Ende
dat gedaen synde soe dede
hy syn graef mackē by dē
altaer eñ dede die eerde vā
dē graue wtter kerckē ~~da~~
dragē En als dat graef ge
mact was soe gynck hy dair
in ind myt op gerechtē han
dē tot gade soe seide hi Here
ic byn geroepē tot dynre ~~w~~
werscopē siet ic come totty
Ick danck dy here dattu my tot
dyne werscope geroepē hebste
wael wetende Dat ic dy wt
alle mynre hertē begeerende
byn En als dese heilige apostel
syn gebet gedaen had: soe
wart hy om benangē myt
eynre groiter claerheit soe
groit dat nyemant hē aen
schouwē en mocht En als
dat licht en wech gegaen
was soe en vant mē ~~mit gr~~
graf nyet dan alleÿ hemels
broet Dese heilige apostel
eñ ewangelist Johānes die
heeft vā dē gebn̄didē Jhu ge
screuē dat goen dat hy vā
hem gesien eñ seluē gehoert

heeft En nit slutē vā synē ewā
geliē seit hy aldus Daer sy voel
ander teickenē die Jhūs gedaē
heeft van die wilcke alle nyet
gescreuē en syn nit boeck Redē
daer by ist want die geheele
ganse werlt en solde sy nyet
moegē begryeppē Die mÿsche
¶ Is iohānes noch leuende oft is
hy mede gestoruē Scriptura
somyge die hebben geseit dat
hy inden paradyse noch leuē
solde En dat hy myt enoch eñ
helyas tegē antixp̄n sal predic
kē Mer dat schynt eÿ dwalÿ
ge toe wesen Want tē is nyet
toe haldē dat die gebn̄dide
Jhūs desen synē wtūcarē eñ
weerdigē apostel soe lange in
dē kercker des vleischs gebon
dē solde laetē En al ist soe dat
Jhūs seide Ick wil dat hy aldus
blyue tot dat ic weder comē
sal Dat is toe v̄staen dat Jo
hānes op der eerdē blyuē solde
ter tyt toe dat hy vā synēn
meester eñ here gehael solde wrde

¶ Moralizacie

Hier is toe merckē op dat
waert van scē peter antwaer
dē ons lieue here Jhū vur die ander
apostelē myt oitmoedicheidē
Here ic mÿne dy Nyet en sei
de hy dat hy Jhm meer myndē
dan sy luyde Mer dat hy hem
myndē ons daer by leerende
dat wy ons seluē vur ander
mÿschē nyet vur settē en sullē

mer ander mynſche meer dan
ons ſelue ſute eere ſullē Ihū
m dē dat hy vſweedt dat ghoen
dat hy myet en wiſte toe wete
oft hy Jhūm meer mynde dan
die andere Doe werde wy daer
by gheleert dat wy m twyfel
achtighe dynghe ons oerdel ſoeſ
ſen ſullē Ihū van heimelicken
dynghe myet vñetelicke oerdele

Here Jhū x. Gebet
gheuet my arme myſche dat
ic dy ſpyſe gheue dyne ghebaede
ghehorſam ſynde Du werdes
m eenre niamere ghеſpyſt
myt onſer ghehorſamheit wāt
du daer m ſeer vblydes Ende
macht my ōverdighe myſche
medelachtich dynre werſtop
Op dat ic ō dy lydende ghеſpyſt
werde van dy alſ viſche ghe
bradē en om ons ghepynicht
Ihū myt dy waer achtighe leue
de brot ſoe mont ic vſact vō
den my m dynre leermighe en
miden ſacramēt dyns lichaems
Jnd ten eynde m der vroudē
der hemelſcher ghеſelſcop Geeft
my oit hē dat ic myt petro
dij vdiene toe mynē Om dyne
wille quaet vdraghende Jnd
myt Jobānes van dy ghemyt
toe werdē dy aenhanghende
Ihū daer m altyt voert toe ghaē
en tot mt eynde toe volhertē

Woe die ghebūdde Amē
Jhūs hē vſcheen dē xj diſcipule
en daer en bauē wael vyf
perſonē die altoe mael m hem
gheloefdē Dat Een lyf vñ tū

Hier nae ghynghē die diſcipule
m ghalileen ghelick
hem dat vandē engel ghеſeit
en beualē was Dy ſult weten
dat om trent een myl van
den berch die plaetſe vā ol
uetē ſoe is een berch ghenaēt
ghalileen Ihū ſomyghe ſeghen
dat deſe berch die plaetſe
ſyn ſolde die dē diſcipulē ghe
ſeit was dat ſy daer Jhūm
ſien ſolde Ihū ſomyghe ander
ſeghē dat Jhūs alſoe hy hē
ghetranſfigureert en vtoent
hadde drie van ſynē diſcipu
lē optē berch van tabor leg
ghende mt lant vā ghalileen
Dat hy hem oic als nv na
ſynre vryſenſſe optē ſelue
berch alle ſyn diſcipulē v
toendē Ihū hier vā ſcryft
pauly woe dat Jhūs hem
nae ſyn vryſenſſe vtoendē
ſynē diſcipulē eñ wael vyf
hondert ander ſynē vrynē
toe ſamē Ihū alſ ſy Jhūm ſa
ghē ſoe aenbedē ſy hē Myet
toe my ſomyghe van hē huy
bleuē beuanghē myt twyfel
Die ghebūdde heer wolde
alle twyfelmighe hē af nem
heeft myt hem huydē ghſpra
kē vā ſynre ghloriē eñ ver
ryſenſſe eñ heeft ghеſeit weſt
wael toe vredē dy is ghegc

Iuen

alle macht in den hemel en
in der eerden En daer om
sulcx gaen en leeren den
volck en doept in den naem
des vaders des soens en
des heilichen geests Die
mysche Hoe sal it dit vor
staen en heeft die gebon
den Jhus van dat begyne
synre geboerten myet altyt
macht gehadt in den hemel
en in der eerden Scriptu
xpus als die soen gatz nae
synre gotheit soe heeft hy
altyt een gheveest myt gode
den vader En den heilighen
geest Ind soe is hy almech
tich geveest in den hemel en
in der eerden Hier nae synre
menschelicheit soe heeft hi
nae synre verrysenisse alsoe
menige als mynsche heerstop
pe vtreghen soe waer in den
hemel als in der eerden Hi
heuet inden hemel machte
toe tronen Ind in der eerden
toe vkiesen die hy wil als
mysche soe is hy sittende bauen
alle thoren der engelen ter rech
ter hant synes vaders Den
naem van Jhu sent paulus
die is vheuen bauen alle name
Want in den naem Jhu soe
buygen alle knyen in den hemel
in der eerden en in der hellen
En als die gebondene en lau
ghe tyt myt synen discipulen ge
sprackene hadde Ind hem lup
den gheleert hadde woe sy dopen
solden in allen landen en alle volc
ken soe waer heydenen als ioden
Doe heeft hy sy willen troosten
op dat sy myet vneert wesen
en solden dyt toe doen seggen
de Siet ic byn alle tyt myt v
totten eynde toe vander werlt
Recht oft hy seggen wolde En
ontsiet geyn peynen oft tyra
nen en ontsiet v oit geens ar
heids en neemt geen onschult
vur v it sal altyt by v wesen
in den heilighen sacramet Ick sal
altyt v hulper en beschermer
wesen En myet en is toe vstaen
alsoe crisostom? seit dat die a
postelen totten eende der werlt
blyuen solden aer xpus spreect
hier toe den gelonighen mysche
myttен wilcken hy gheuoecht is
gheluck dat houst den leden En
mit waer vstaen dese waerde
die en gaen myet aen allen
den discipulen aer sy gaen oit
aen alle predicaren aen ge
merct dat Jhus seit dat hi
by hem blyuen sal tot in eyn
de oft vtterste der werlt
En al ist soe dat Jhus nae
synre verrysenisse ten hemel
gevaren is soe dat wy syn
ghoen in mysche licker forme
myet tegen waerdicheit en
hebben Wy hebben hem noch
tans onsienlicke in heilighen
sacramet Ind myt ons soe
langhe hebben wy oit syn gratie

eñ ghestelicke ghnuē in die welcke hy ons onderhalt beschermt ē troost eñ in onsē nout bystaet by sonder als wy hem aenroepen Ihū myt desē alsoe hy voret ghedaen hadde soe heeft hy hē luyden syn benedictie ghegheuē Ihū is alsoe van hem luydē ghescheden ind ghestaen totte heluighe vaderē Ihū die discipulē bleuē myt groter blytschop eñ daer syn sy weder toe ihrlm ghekeert

¶ Meditatie eñ leermyghe

Merct hier woe die ghoeder tierē hē myn saemlick onder sy discipulē staet Ihū woe hy sy vermaent myt onsprecklicker blytschop sprekende van dē ryckē ghratz woant sy den hē myt begherte eñ sonder sorchvoldicheit vbeiden soe werdē sy ghetroost Ihū Jhūs toendē hem wel teykenē van mynē alsoe solde ons oic gheschē wert dat wy dē heerē in synre toecomst vbeidē de vuyrich eñ sorchvoldich waren ¶ Gebet

Heerē Jhū x^e dat leuēde ghratz soen die myt bewysmyghe dynre tegenwoerdicheit myt onsprekelicker vroudē vuolt hebste die hertē dynre discipulē vroemdt synde van dynre dout die hem vtoenēde in dē berghe Geest my arme mynsche dat ic nv opclymmē de die hocheit der volmacthet neerstich syn mout toe vtreden die neder begherte der eertschēr dynghē Ihū vā dē nederē wael

lustu toe ghaen totte hoechē begherte dat ic dy noch v dienē moet in de hocheit der hemelē toe sien Doet my oic myt heere halden alle dattu benalē hebste ende blymet myt ons in dese werlt beschermende eñ sterkende Ihū nae dat eynde der werlt lauende eñ sonder eynde myt dynre tegenwoerdicheit vsamen de Amē ¶ Een ghebet myt vhalinghe alle der ghebarmghe ons heerē Jhū xpe nae dat dat hy vreselic was van der dout ¶ Gebet

Heere Jhū voer dyn ghloriose vrolicke vresemisse daer in du dy selue leuende eñ onsterfelic vtont hebste dynē discipulē eñ ghelouighē doer dy altre bequaemste meerynghe eñ suete medesprack die du myt hem haddes in dē x^l daghen Inde welckē du alle twyfelachticheit oere hertē afghenamē hebste dy selue hem vtoenēde in voel bewysingen eñ sprekende van dat ryck ghratz Ihū hem steerkende ind myt hem etende Op dat sy die waerachtighe vrysemisse in dy prouen eñ ghelouē solden Ick bydi ghoeder tierē Jhū ghenck my dat ic ghetuyghe werde dynre vrysemisse onder die ghetuyghe ghratz ghecordineret myet al

¶ leyn

mytte tongē wardē eñ wt
kē mer mytter waerheit
Aij ¶ Van ons herē he
meluaert woe eñ in wat
manierē dat gesciedē Dat
C eñ lxix capittel

Optē xl dach na
dat die gebñdi
de Jhus vresē
was soe warē
die xi discipulē ons herē
mytter gebñdider moder
Jhu toe samē int huys Daer
die suete Jhus myt synen
discipulē syn auentmael ge
daē hadde staende aendē
berch van syon Want die
suete moder die hielt oer nae
die passie van oerē lieuen
kynde in dyt huys Eñ die
discipulē eñ die ander deuo
te vrouwē die warē ōtrent
den huyse in vscheydē ~~hy~~
huysen geherbercht Eñ als
die heilige discipulen mytt
glorioser moder ter taesele
geseten warē Doe quaem
die lieue here Jhus daer by
hem luydē sittē eñ ettē gelic
wille ¶ pleecht toe geschien
Dat een die reysbaer is myt
synē vryndē die scheyde
mael tyt etet eñ dryncket
Eñ dyt gescheidē soe als
somyge haldē omtrynt ~~ter~~
a tercie tyt van dē morgē
Eñ sy ludē aldus toe samē
in groter blytscop sittende
eñ die tyt gecomen synde

Dat die gebñdide Jhus tot synē
hemelschē vader op narē wolde
toe wetē om sy mynschelick lichā
bauē alle die chorē der engelē
toe vheuē Eñ die mael tyt byna
gedaen synde: soe heeft die lieue
here Jhus van synere discipulen
ongeloucheit gestraeft eñ die
haertheit oere herten want sy
nyet geloeft en haddē den goe
nē die hem gesien ~~en~~ haddē v
resen synde toe wetē peteren
maria v magdalena eñ dē an
derē mariē Aldus straftē sy die
here Jhus op dat sy oer gebreckē
bekendē in ontmoedicheit vort
aen blyuē soldē Eñ dat gedaen
synde soe heeft hy luydē geseit
Dat sy in eñ aū al die werlt
gaen soldē eñ predicken alle cre
aturē toe weten Alle mynschen
sonder yemant wt toe scheydē
dat heilige ewangelie toe wetē
Doe wie dat geloeft eñ gedoept
wort die sal behaldē wesen Eñ
soe dat nyet en geloeft die sal
vdoemt wesen Eñ die geloeuē
sullē die sullē dese teickenē vol
gen toe wetē Dat sy se seluer
doen sullē Eñ eerstē soe seidē
hy aldus Dy sullē in mynē naē
dat is in die cracht myns na
mē die duuelē wtten mynschen
werpē Dy sullē myt nyeen ton
gē sprecke toe wettē sy sullen
alle tael sprecke die sy nyet ge
leert en hebbē Alsoe dat gesciedē
Optē pynx dach inden apaste
len eñ anderē vriendē gatz Dy

sullē die serpentē v̄drynē En ist
dat sy enich venyn dryncken
ten sal hem nyet hynderlickē
syn En op die siekē sullē sy oer
hande liggē ind sy sullent mytte
wael hebben dat is gesont wer
dē Die mysche ¶ Plegē vur
tyts kerstenē alle dese macht toe
hebbē ind is hem die gelaest vā
Ihū woe en gesciedet nu nyet
Scriptura ¶ Int beginsel vādē
geloeue soe was die viericheit
soe grote Dat nyet alleyn die
heilige apostelē eñ discipulē dese
teikenē dedē Meer mē leest dat
andere sympele deuote mysche
in des gelicks groete teikenen
deden En dyt was van groetē
noedē op dat by dē die heydenē
tottē heiligē gelouc gebracht moch
tē werdē En die myraculē by dē
heiligē gedaen synde die syn soe
groet gewest ind soe voel gescre
uē Dattet dē geloeuigē mysche
genoch is dese myraculē toe lesē
En nyet toe my got die laet noch
dagelyx groete myraculē gescien
doer die heiligē die vā eertrick
v̄scheydē syn En alsoe scē Grego
rius seit: soe geschiendē noch hu
dē des dages in der heiliger kerc
kē bydē priesters eñ predicarē
alle dese myraculē geestelicken
Want soe wāner een priester eyn
mysche doept oft tot penetentiē
roept soe v̄dryft hy wt hē dē du
uel En als sy die sonderē myt
oere heiliger leeringe daer toe
bringē dat sy oer ydel eñ
sundige waerde achter latē
eñ stichtlick eñ wyslickē
sprekende werdē alle wlt
licke waerde achter laten
de eñ gotlicke dyngē sprec
ken eñ got lauende Doe
sprecken sy myt nyeen ton
gē En wāner die priester
den sunder duet bekieren
soe verdriest hy wt hem
dat venyn Dat nyet al
leyn dat licham mer oic die
ziele duet sterue En die
mysche aldus in gueden
werckē eñ in die myne
gatz by dē predicarē ge
sterckt syn Al ist soe dat
sy wertlicke becoringe vā
bynē gecrigē eñ als sy
werltlic venyn sy drync
kende ten hyndert hem
nyet Want sy weder st
staen lichtelic soe danich
ingeuē des viants eñ be
coringē Want eyn my
sche die toe recht gade is
mynende Ist dat hy enich
quaet van yemāt spreckt
hoert hy keert alle dynck
ten besten En wort hē enich
smadeheit oft cleynheit ge
seit hy v̄draget lichtelick
wort hy becort eñ getem
pteert myt gierichеit Hy
dynck dat dyt tytlicke guet
snoede eñ v̄genclick is eñ
dat hyt hier oic al moit
laetē En wert hy myt ho

houdic eñ ydel glorie becort
hy dynck dat die vroude
eñ eer der werlt seer cort
is Eñ voegē hem nae die
hocheit des hemels eñ tot
die ewige vroude toe comē
Eñ ist dat hy becort wort
myt vleischelicker begertē
hy dynck wat loen eñ woe
schoen crone den suuerē
hertē van gade bereyt
is in den hemel Eñ dat
die vleischelicke lust cleyn
eñ cort geduerende is
Daer vur hy ewilicken
gepynicht solde werden
Jnd ist dat hy myt haet
eñ nyt getempteert wort
Hy dynck dat got is die
mynde Jnd al hy schuldich
is ō die myne synē euē
myschē soe voel guetz toe
goenē als hy selver geer
hadde Eñ myttē soe vblit
hi hē int wael uaerē vā
synē euē myschē Eñ wort
die guede mysche oic be
cort myt waellustige smac
vā spisen eñ dranck hy
danck gade Die dē smack
gegeuē heeft Jnd hy neme
syn noitdroeft Aūdync
kende woe syn hē eñ sy
got ō synē wylle aē die
galge des cruces myt
edick eñ gallē gelauet
wart Eñ ist oic dat die
guede mysche aen siet
enich schoen psoē hy en
wort myt dē nyet geneicht
tot oncuysheit eñ vleischelicke
begeertē Mer hy oft sy dyt
sien danckendē schepper die
sy gescapē eñ gemact heeft
Dynckende woe schoen die
meester eñ geuer der schoenh
wesen moit Eñ aldus en is
den guedē geyn geestelick
~~venyn~~ noch werltlic venyn
derende Eñ alst wael vstaē
wort soe syn alle dese werc
kē voel groeter dan eynē lamē
myschē toe doen gaen Eynē
sieckē gesont toe mackē oft
eynē blynde toe doen sien oft
eyn doit lichaem toe vwecke
Want dat goen dat geeste
lick is dat is ewich Eñ dat
ewich is dat voel edelre dan
dat tytlick is Aldus soe ist
claer dat die geestelicke wer
kē voel meerder syn dan die
lichamlickē oft wtwendigen
myraculē die vur tytz by dē
heiligē gedaen synt gewest
Doe seide Jhūs vort tot synē
discipulē Gy syt dat is gy
sult syn die getugē van de
sen dyngē die gy gesien eñ
gehoert hebt Eñ die ic gesr
sprackē eñ gewracht hebbe
int myddē van v Eñ als
die heilige apostelē dese
groete dyngē hoerden Eñ
dese gebaedē van Jhū oerē
meester ontfyngē soe satē

sy in hem seluē bedynckende wi
syn sympel mȳschē woe sullen
wy moegē predickē eñ konen
leerē dē volckē aū al die werlt
eñ oic die vremdē Woe sullē
wy oer talē konē gesprecke
Eñ die gebñdide here xpus
Jhus dyt merckende heeft tot
hem luydē geseit Gy sult bly
uen hier in deser stat ter tyt
eñ wille toe dat gy aen ge
taegen sult hebbē die cracht
van bauē Want ic sal v sendē
dat belaefde van mynē vad
Dat is den heiligē geest die
v wttē hemel gesant sal wer
den Den wilcke got die vad
doer die ꝓphetē belauet heeft
op alle mynschē toe sende Eñ
die soen gatz heeft dat oic be
lauet int heilige ewangelie
seggende Als die vtroester die
geest der waerheit comē sal
dē ic v seyndē sal die sal v al
le waerheit leerē Die mȳsch
¶ Waer ō soe gaf hem xpus
myet ter stont synē heiligē geest
Scriptura ¶ Die gebñdide he
wolde ons daer by toenē dat
wy eerstē begerlickē werdē
sullē om syn gratie toe ont
fangē Want als die mȳsche
myt begerlicker hertē nae
gade eñ syn gratie vlanget
soe wort hy toe meer ontstec
ken ī die mȳne gatz als hi sy

ontfanget Daer af seit cri
sostomus aldus It betaem
de dat sy begeerlickē wer
dē solden Want dan soe
werdē wy tot gade meer
op geheuen als noit tot
comt Eñ als die maeltyt
gedaen was soe heeft
Jhus dat liene geselscop
buttē der stat van ihrlm
geleit nae bethaniē wāt
gelick vur genoch geseit
is soe leit bethanien bu
tē Jhrlm recht auer dē
berch van Oliuetē Eñ
als sy buttē der stat ge
comē warē soe heeft hy
sy gebñdyt eñ beualē dat
sy toe samē optē berch
vā Oliuetē gaen soldē
Want vā daen soe wol
de hy op waerts ten he
mel varē Eñ myttē soe
sciet die gebñdide Jhus
wt oere luyde ogē Die
mȳsche ¶ Waer ō heeft
Jhus syn discipulē aldus
butē geleit Scriptura
Des gebñdidē Jhus leuē
eñ alle syn werckē die
syn ons al tot eynē exem
pel Aldus heeft Jhus syn
discipulē wtter stat geleit
om hem ten hemel sien
opuarē Ons daer by
leerende dat als wy ga
¶ de

mwendelicke aen schouwe
wille dat wy rotte hupde
alleyn gaen sulle Cñ dat
wy oit bekene sulle dat wy
hier opter eerde geyn bly
nende stede en hebn Cñ bet
haniau betey[c]kent soe voel
als dat hnyb der gehoersa
ent Cñ daer om die goen
die got beschouwe willen
eñ come in den hemel dat
mo[e]t geschien doer die
ydient der heiligher gehor
samheit Alsoe Ihus gade
den vader totter dood ge
hoersam geweest is Cñ daer
om heeste got die vader o
yene alsoe ste Paulus sent
Cñ als Ihus hem aldut
van synre heuer moder en
synre discipule vtage hadde
soe syn sy de beede Ihu on
derdanich geweest en syn
toe same opte berch van
Olmete gegaen Cñ daer
yenet hem die suete Ihus
hem hupde weder oschene
Cñ desen myddele tyde soe
is guedertierlicke toe ge
loeue Woe wael die erwa
gehiste dat myet en beserme
Dat die moegende guth soe
witte eertsche paradise ge
haelt eñ tot desen berge
gebracht heeft Die heilighe
ziele die hy wtter helle ver
loest hadde Cñ dat sy alle
daer by hem ware aen
siende Die gloriose mod gades
die oere schepper eñ oloeser ter
werlt gebracht hadde Cñ daer
toe die wtuare mane die apos
tele die van Ihu oere oloeser
wtuare ware o syne naem
toe breyde eñ toe predike auer
alle die werlt Cñ als die gue
de Ihus aldus by syne discipu
le opte berch van Olmete was
staende ind myt hem alle was
spreckende: soe ware daer nock
somyge die myet anders en o
stonden dan dat hy alleyn
daer om vander dood oresen
was om dat hy oit tytlicken
regnere solde gheck dauid eñ
ander comyge al daer mt hant
geregneert hadde Cñ als sy
sagen eñ ostonde dat Ihue
ten hemel opware wolde soe
vraechde sy Ihm eñ seide Here
sulcx m desen tyde dat ryck
van israel weder stelle Recht
oft sy segge wolde Here wy
hebben wael vur vast gehal
den dat sy dat ryck vā israel
weder solt stelle m syne behoer
licke stact Op dattet aldus vā
herodes eñ pilatus eñ ander
heydene myet geregeert en
werde Cñ sulcx wy selue myet
tomck syn ind dat regiment
van de lande selue aenemen
eñ vlossen ons vā der heydene
eñ roemeyne handē Cñ somy
ge andere vraechde vander
tyt dat hy weder ten oerel

tomē ſolde ghenēde eenē yeghe
kē loen nae ſynē vādienſte Die
heuc hē antwaerdē hem luyde
op oer vraghe eñ ſeide Ten be
hoert v nyet toe dat ghy weete
ſult die tydē oft ſtondē die
wolcke die vader m ſynre
macht gheſtelt heeft Dat is die
kēmſſe van dē en behoert ghenē
mēſchē toe meer alleyn ghode
dē vader Oer ghy ſult ontfā
ghē m v die tracht des heylighē
ghees̄ die m v tomē ſal Ende
ghy ſult my ghetughē weſen m
Jheruſalē m iudeen m ſamariē
eñ totte eynde vander werlt
toe weten van dat ghoen dat
ghy van my ghehoert
hebt Eñ van mynre doot eñ
vrysemſſen ind als die ghebē
dide Jhūs eyn tyt myt ſynre
lieuē moder eñ ſynē and diſci
pulē eñ anderen vyndē ghe
ſprackē hadde Eñ ſy waer eñ
vaſt m dē gheloeue ghesterckt
ware hadde Doe heuet hy ſy myn
lickē ghetuyſt toe weten myt
barmender mynē des hertē
Eñ myt op ghestrechtē handen
toe ſamē heeft hy ſy ghebēdyt
eñ oerlof daer aen ghenamē
Eñ m teickenē van deſē ſoe
ghecft die prieſter mt eynde
vander myſſen den volck die
bēdictie Eñ dyt aldus doende
eñ ſpreckende ſoe is hy wt
synē ſelues ghotlicke tracht hē
luydē dat ſiende op warts ghe
ghetacht eñ ghevaren ten hemel
waert ſyn aenſicht kerende
ten oeſten waert Eñ als die
ghebēdide moder dyt myt al
oere lieñ ghеſelſchap ghеſien
hebbē Doe ſyn ſy ter eerden
op oer knyen ghevallen eñ
hebbē hē aen ghebedt Eñ nae
Jhūs ghеſtaedelickē op waertz
ſiende ſoe langhe als ſy ſien
mochte Eñ aldus opnarende
de ſoe ſyn hem die ſalighe v
loeſte zielē ghevolcht Eñ die
tyoze der engelē ſyn hē toe
ghemoctē ghetome wtte he
mel myt alre eerē eñ blyt
ſchapē Eñ hebbē oerē heren
ghot eñ ſchepper ghevolcht eñ
vōſelſchopt tot m ſynē ſtoel
der ghoziē al daer hy ſydt
ter rechter hant ſyns vad
vaders Dat is m ghelicker
macht myt my ghode den
vader O myt woe ghroet
blytſchap eñ ombleermighē
d engelē eñ oic alder hey
lighē zielē is die ſuete hē op
ghevarē ten hemel vur we
dat ſommyghe tyoze d engelē
ghyghē die ſommyghe volchde
nae hem Die ſommyghe ter
rechter ſydē ind die ſomy
ghe ter ſlyncker ſydē Jhūs
vōſelſchopende myttē ghroete
ghetael der salighē zielē Eñ
als die ghebēdide Jhūs aldus
opnarende was ſoe is m
der lucht een claer wolcke

gecomē die welck hem om
beuynck eñ nam wttē ogē
eñ gesicht der goenre die
hem sagē opuarē Och woe
geern hadde maria die ge
bñdide moder mytter lieuer
magdalena den gebñdidē
Jhm̄ geuolget haddet synē
lieuē wille gewest Die
mȳsche Waer om soe liet
die lieue h̄e Jhus syn glori
ose moder op der eerdē bly
uē Scriptura Om dat
sy wesen solde een troist
der apostelē Jnd dat sy dē
apostelē voel dyngē apen
barē solde Die sy meer dā
die apostelē van oerē lieuē
soen gesien eñ gehort had
de Eñ als die mogende h̄e
Jhus aldus op getagen
was Doe dat lieue gesel
scop noch nae hem op wartz
siende Eñ myttē soe synder
twe engelē in mȳschē ge
daentē eñ myt wyttē ge
cleit by hem luydē comen
staen Eñ hebbē tot desen
vryndē gatz geseit O gi
mānē wt galileen want
die apostelē wttē lande vā
galileen warē Woe staet
gi hier dus op waert tē
hemel siende Recht oft sy
seggen wolden En weet
gy nyet wat gi doen sult
eñ wat v van uwē lieuē
meester Jhu̇ beualē is toe
doen Dese Jhus toe weten
v here eñ meester die als nu
op genamē is in dē hemel ī
gelicker formē toe wetē als
eyn mȳsche Eñ in der gedaē
ten als gy hem gesien hebt
optrecken soe sal hy weder
comē toe wetē als hy ten
oerdel comē sal in die wolc
kē Want in mȳschelicke for
me soe is hy ō der mȳschen
wille geordelt gewest eñ in
der formē eñ gedaentē soe
sal hy in den seluē licham
daer hy in v̄oerdelt gewest
is weder comē oerdelē Dat
wilcke licham doe lydelickē
was Eñ nu onlydelick is eñ
blyuē sal wanttet geglorifi
ceert is eñ claere dan alle
die claerheit die mē bedynckē
mach Dan sullē sy hem in
synre maiesteit eñ moegenth
syen die goen die hem dat
lydē aen gedaen hebbē gehadt
Eñ dat tot oere groter con
fusiē eñ droefheit Vander
plaetsen daer Jhus toe hemel
op geuarē is vynt mē bescre
uen Dat mē nyet bedeckē
en conde die stede Daer
Jhus voetē gestaen hadde
hebben Mer altoes blyft daer
een teickē synre voitstaepē
Eñ als die gebñdide Jhus
aldus van dyt lieue gesel
scop gescheiden was Eñ die
engelē den discipulē aldus

toe gespraeckē hadde soe syn sy
toe samē myt groter blitscopē
gegaen weder bynē ihrlin ten
huyse des berchs van sion dar
sy getē hadde ēn syn vort alle
daer gebleuē in oere deuocie
ēn gebedē grade danckende
ēn gebūdende ēn also wa
rē sy vwachtende dē heiligē
geest die hem oer meester be
lauet hadde toe sendē

Mayzalizatie

Dese vurseide processie oft
wandelinge die die suete mod
gratz maria ēn die discipulē ge
daen hebbē op desen dach voer
noch huydē des dages vanō
heiligher kerckē nae genoecht
Want also wy dan dat teic
kē des heiligē cruces naeuol
gē soe waren die heilige vry
de xpī hē voltrende wter stat
van ihrlin ēn dat wy myttē
cruce weder in tomē daer by
soe is toe vstaen dat die ge
būdde Jhūs tot synē discipu
lē seide Ick sal altyt myt v
wesen tottē eynde der werlt
aldus presenteret die heilige
kercke die figuer vandē hei
ligē cruce wtwendelicke in
onsen oge Op dat wy den
geestelicken Jhesum inwendelic
in onser hertē ēn gedachtē
altyt hebbē sullē Voort soe
sullē wy neerstelickē onsē pī
nē nae toe volgē die heilige
discipulē ons heuē herē got
lauende ēn gebūdende in
Jhrlin Dat is in die hope ēn
begeerte van toe sien dē oirsp
ēn ewigē vrede mt hemelsche
ihrlin ēn biddende dat wy sy
godlicke genadē ontfangē mo
gē gelicki synde dē mēschen
die ōwachtē oerē herē als
hy comē sal vander hemelsche
Hier af set die eweruigte bed
alre hersste broders alre mest
soe betaemt altyt ēn in pese
stede toe gedynckē des ser
moens ons heuē herē daer
by dat hy syn discipulē alsoe
structerdē seit aldus Salich sy
die oge die syen dat sy sijdt
Want wie solde kōnē gepey
sen wie solde ! werdelickē kō
nē gesegghē myt woe saligher
bewegyngē dat sy oer oge
ter eerdē neder sloegē Daer
mede dat sy gesien hadden
den tomck des hemels dē sy
aen bedē weder keerende
tottē cōmelickē stoel der vader
licker claerheit ōvōnē hebbē
Die sterflicheit die hy aen
genamē hadde: woe suete tra
tranē sy doe stortē Daer om
sy billick vsadet myt dē aen
gemerckē nae dat sy myt wt
gestortē tranē genetiget had
de die voetstappē die Jhūs
alre leiste verstede in der eer
dē Doe quamē sy haestelickē
weder toe ihrlin daer hem
beualē wort toe vwachten

die toe comst des heiligen
geests ¶ Ende als van deser
hemelsche opvaert ons lieue
heer Ihu soe is toe wete dattet
wel moetelicke en is wt toe
spreke Die hoghcheit eñ weer
dicheit deser feeste eñ hoech
tijt Want soe wat Ihuc
tot nv toe gedaen heeft dat
Dat heeft hy gedaen op dat
hy tot desen dagte come sol
de Want die mynsche is ge
maect om toe hebbe die hemel
sche glorie totter vulcker hy
nae die sunde wel come en
mochte tot nv woe rechtuer
dich dat hy was Desen dach
is die eerste die alre eerst die
alre hoechste feeste eñ hoechtijt
onb ijeme here Ihu Want
huyden huede heeft hy bego
ne toe sitte ter rechter hant
synb vaders ind ruste toe
neme vande arbeit synre
pelgrymagie Die soe vsst die
feeste van alle heilige gra
want sy nv ontfangē nye
blytschap van oere here nd
mynschelicher forme die sy
toe vore wel gesien en had
den eñ oic oer edel stede i
de hemel als nv beginnende
vnolt toe worde aūmyto
Ihim Die soe vste de feste der
patriarke eñ pphete eñ alre
heiliger ziele van beginne d
werlt Want als huieden
eerst in de hemel gecome
syn Ist dat wy dan feest ma
ke van eyne heilige besond
re voe veel meer dan nv van
alsoe veel ¶ heilige Het is
oic huyde die hoechtijt
onser sueter vrouwe die oere
eenige soen gecleed sach vur
oere oge opdynne glorioselic
als waer achtich got bane
alle hemele in den selue vlei
sche dat vulcke hy van eude
wt oer aen genamē hadde
¶ Het is oic wel toe mē huy
den onse sonderlinge hoechtijt
want huyde soe is die myn
schelicke natuer bane alle
hemele vpheue eñ die vlaere
mēsche die is aūmytz onse
heer Ihm weder gheroepe totte
rycke des hemels eñ dat ge
selscop der engele eñ myt al
le desen soe is dan dese dach
seer hoegte eñ verdich Nye
van beginne d werlt en heeft
alsulcken feeste eñ hoechtijt
mde hemel gehalden geweest
als huyde: Noch nūmermer
en sal daer alsulcke feeste sy
Dan licht nae de dagte des
wtterste oerdels Als wy alle
byder graue gratz in ziel eñ
lichame glorioes daer syn sul
len eñ soe ist dan eyne blisde
dach eñ die ziel die gude myt
die selde oer bulles huide vbly
de eñ tot Ihim geesteliche op
thyme Daer toe vnvett ons se
Augustyn aldus Huyden

broeders alsoe gy gehoert
hebt soe is die here Jhus xpus
opgeclomē ten hemel Alsoe
moittē onse hertē oic myt hē
op clymē Eñ want wy van
der tytlicker tegenwaerdich
xpi beroeft syn Soe laet ons
myt alre neerstichcit haestē
tot synē ewigen gesichte eñ
hem soe laet ons seggē Hē
ic sal dyn aensicht v̄sueckē
Eñ scē Gregorius seit aldus
Alre liefste broders It is vā
noedē dat wy derwaert
volgē mytter hertē daer
wy geloeuē den herē myttē
licham op geclōmē toe syn
Eertsche begeertē laet ons
vlien geyn dynck en moit ōs
genochte makē hier benedē
die eynē vader hebbē hier
bauē ¶ Aldus op clam mytt
hertē een deuoet rydder
die toe ihrlm eñ daer omtrynt
alle die heilige stedē geuisi
teert hadde sorchuoldelickē
myt tranē Daer onse behol
der Jhus gewest hadde Eñ
als hy alle die heilige steden
deuoetelickē v̄socht hadde soe
quam hy ten lesten optē berch
van Oliuetē al daer Jhus
op geclomē was ten hemel
Eñ nae dat hy lange tyt myt
tranē gebedet had: soe seide
hy Siet heer alle om soe heb
ic dy neerstelickē gesocht Eñ
als ic com ter plaetsen daer
du toe hemel op genarē byst
soe en wet ic nyet waer ick
dy vorder soeckē sal Daer ō
here beuelt dat mynē geest
op genamē werde op dat ic
dy mach sien sittē ter recht
hant dyns vaders in gloriē
Eñ dyt aldus geseit synde
soe gaf hy synē geest sonder
droefheit Alsoe sullē wy dē
herē oic sueckē in alle synen
werckē eñ hanteringe der
dochdē Op dat wy ten eyn
de tot hem op clymē moetē
O Jhu hoge ¶ Gebet
crone die vander doit v̄ry
sende opgeclōmē biste totter
rechter hant des vaders
trect tot dy mȳ herte Op dat
ic dy alleyn vuyrrichlicke be
geerē eñ ondersuecke Ick bid
di geest my myt alle myne
begeertē eñ naerstichcit toe
treckē daer ic dy gelouc op
geclomē toe syn Op dat ic
in der tegenwaerdicheit
ellendē des tyts alleȳ ōthal
dē werde lichamlick Eñ dat
ic myt dy sy in der gedachtē
eñ begeertē op dat mȳ hert
daer sy daer du mynē beger
lickē eñ mȳlicke schat biste
Trect my na dy op dat ick
myt dynre gratiē vā dochtē
v̄dienē moit die got d' doch
dē toe sien in sion Amē
¶ Woe eñ in wat manieren

die heilige geest gecome is
opten discipulē op dē pynxt
dat Dat C eñ lxx capittel

Is xl

Ad dagen nae der v̄
rysenisse ons herē
eñ x dage nae
synre opuaert aūleden warē
Soe warē die
gebūdide moder myt maria
magdalena eñ anderē vrou
wē Eñ die apostelē eñ disci
pulē oers gebūdidē soens
toe samē int huys eñ camer
oft sale daer die suete hē Jhūs
myt synē discipulē syn auēt
mael gedaen haddē Eñ sy
warē int getael C eñ xl ꝑsoē
vrouwē eñ manē Eñ sy ston
den toe samē in ganssen ge
loeue vander v̄rysenisse eñ
opuaert Jhū gestaedelicken
bedende eñ v̄wachtende den
heiligē geest die hem luyden
van onsen herē Jhū geloeft
was geseynt toe werdē Eñ
aldus toe samē synde ter
derder vren van dē morgen
stonde Doe is haestelickē een
geluyt van dē hemel gecō
mē makende een groet ge
ruchte Recht oft een sterck
weer myt eynē wynde ge
comē hadde gewest Doe dat
alle dat huys myttē geluyde
v̄uolt wart Eñ myttē soe
sach elick opten anderen
eñ sagē dat op elcx hoeft
by sonder staende was een
vlāme in gelickenisse vā eyn
re tongē op gaet Eñ myt de
sen soe syn sy alle gader ver
uolt gewordē myttē heiligē
geest Eñ sy begōnē alle ga
der eñ elic van hem vremde
eñ alder hande sprakē toe
spreckē soe die heilige geest
hem luydē dat in gaf ende
leerdē Die mynsche ¶ Av
bidde ic v scriptura wilt my
seggen waer ō soe v̄scheen hē
die heilige geest int schynsel
van den vuyr Scriptura
¶ Dat vuyr heeft in hem by
sonder ij werckē want het
barnet eñ it licht Eñ in des
gelicks soe ontstect die heilige
geests des mynschē hertē myt
die mynne gatz van bynē Eñ
hy v̄licht oic dat v̄stant des
mynschē synē Hier af seit
scē bernardꝰ dat die heilige
geest in dē vuyr hem apen
baerdē Want van aldē herte
dat hy v̄uolt soe wt slaet hy
die calde der tracheit eñ hy
ontfunct in die begeerte der
ewicheit Oic soe is toe wetē
dat gelic dat vuyr v̄teert
eñ purgeret alle smettē alst
schient sonderlynge int haer
eyns dierē geheytē salama
dra Want yst dattet vuyl
eñ onreyn is jud dat ment
werpt int vuyr It sal die
vuylheit v̄terē eñ dat haer
geheel eñ reyn blyuē Aldus

soe reynicht die mÿne des hey
ligē geests myt die graue der
vreesen den mwendige mÿsch
ē gelick dat vuyr yser en
wasch weer eñ werelyt mact
soe vñorwet die heilige geest
myt mede lydsaemheit des
mÿschē hertē ē gelick dat
eenich mytthachtoç wetē golt
siluer of coper vtaert wort
nyttē dat by emigē subtylē
meester eenich cleynodien
daer af gemact wort Alsoe
vtiert die heilige geests
des inwendige vñstant myt
grauen der wetenstop ē nit
gelick die eerde hy tracht vā
dē vuyr gebackē wort eñ
sterck eñ hart wort gelick
wy van teghelē eñ gebackē
steyn sien gestaen Doe ver
eenicht eñ toe samē halt die
heilige geest die mÿschē m
dochdē ē eñ dat myt die gra
ue van sterdicheit ē gelick
dat vuyr die vochticheit
doet op waerts slaen: soe
vlyest die mÿne des heiligē
geests des mÿschē hertē tot
hoegē hemelschē dingē Jnd
dat myt die graue vā gued
vact ē eñ alsoe dat vuyr vā
eynre lampē vlucht dat huys
daer sy m barnt Doe vlucht
dat vuyr des heiligē geests
der mÿnē myt die graue vā
vñstaende des mynschē sÿnē
ē eñ gelick die tytlicke spyse
sterck des mÿschē lichā des
gelicks soe sterck eñ spyset
die heilige geest die ziel eñ dat
myt die graue der wysheit
ē eñ aldus soe geest die gebñ
dide here myt alleÿ heynne
lickē eñ m wendelickē willē
coinē m eñ tot synē vnsapule
Gelick hy hem luydē geclauet
hadde Wer hy heuet m soe
damigē schyne willē comēn
dat sy dat bekēnē mochten
myt sien eñ horē toe weten
Dat die heilige geests op hē
allē gesant was One mÿsch
Dat teickē was een groet
voirdeel daer by dat sy seker
lickē wetē mochtē dat sy t
heiligē geest ontfangē had
dē dat wy kerstē mÿschen
wy myet en wetē Scriptu
Du hebste ōgelick want jt
syn voel teickenē daer by
die mÿschē wetē mach of hy
den heiligē geest vā bynen
heeft oft myet ē erst soe sal
stu m wēdelickē m dy seluē
gaen Jnd besien dy seluē vā
bynē ē eñ onder suechē die
wyncklē dymre cōscientien
eñ m dy seluē sterckelicken
merckē oft dyn sundē dy
leet syn ē eñ ostu eenē gued
op sact hebste dyn sundē toe
laetē Alden anderē ostu myet
alleÿ die sundē bistu vlieme
mer dattu oit schuwes eñ
die oersakē ō toe sundigen

eñ dynē got toe v̄toernē ¶ Ten
derdē oftu dynē euen mȳsche
eñ syn weluaert mȳnes ¶ Te
vierdē oftu bereit eñ naer
stich biste tot guedē werckē
want die mȳne en is nyet
ledich seit Gregorius ¶ Ten
vystē oft dyn hertē meer ge
neicht is tot gotlickē dynge
dan tot werltlickē ¶ Ten vi
oft dyn begerte ~~der~~ vā tyt
lickē dyngē meer eñ meer
v̄mynder Want Augustī⁹
seit dattet venyn der mynē
is begeerte der tytlicker dȳ
gen ¶ Ten vij oft dyn beger
te soe in der mynē gatz ōt
stekē is dattu meer begeer
ste om by xp̄o toe wesen dā
hier opter eerdē toe bliuen
¶ Ten viij dattu om gatz wil
le v̄geues alle dat goen dat
di mysdaen is ¶ Ten ix oft
dyn gedachtē yet voel op
waerts tot xp̄m syn want
daer dyn scat is daer is dȳ
herte ¶ Ten x oftu neerstich
biste byste om die gebaedē
gades nauwe toe haldē eñ
yst dattu dese guede punctē
in dy beuydes soe mochstu
wael in gueder vaster hae
pē syn dat die heilige geest
in di is werckende

¶ Moralizacie

Dese pynxt dach wort in
die alde wet vanden ioden
geholden seer feestelic als
een van oerē driē prynce
pael hoechtydē Want als
op den dach daelde ons he
ne h̄e neder optē berch vā
synay in die vlāme des vuyrs
geuende hem die wet I dage
nae dat sy wt egyptē quamē
doer die roede zee Alsoe heft
die heilige geest in dē berch
van syon als nu neder ge
daelt auer die discipulē in
vuirrichē tongen vystich
dagē nae paeschē geuende
Eñ in oerē hertē druckende
die nye wet der geestelicker
gratiē daer by dattet kerstē
geloeue begōnē eñ gewor
telt is Myt wilckē wy toe
recht groete feeste schuldich
syn toe mackē eñ myt alre
hertē gade toe lauē eñ ons
toe v̄blidē Want wy daer
wt grote vronde gecregen
hebbē die tot heiligē gelouē
gecom syn Daer om laet
ons gade nu aen roepē eñ
lauē want daer toe syn wi
gemact dat wy gade sonder
eynde lauē sullē Gelick die
ouste borgerē gade altyt
lauē Die altyt hochtyt ende
blytscop hebbē Hier af seit
sce Bernardus geyn dynck
en v̄toent alsoe eenre hande
staet der hemelscher wom
ge gelick dat die snelheit der
goenre die got lauē alsoe die
scriftuer seit Here salich sȳ

sy die in dynē huyse wonen
in tydē der tydē sullē sy dy la
uē Eñ om daer toe al hier be
reetscop toe makē soe sal ōs
hier alle creatuer snode sy̅ Al
soe Augustinus seit op dat
die schepper alleyn int herte
suete sy. ¶ Gebet
O Jhū geuer der ~~geuer~~
gauē die in gedaentē des
vuyrs gesant hebste dē heili
gē geest aū dyn discipulen
Jck biddi O alre guedertierē
ste here dat ic mytti dat ver
lenende nemē moit tot myn
re salicheit al byn ic onwer
dich die gauē die dyn discipu
len ontfyngē vā dynre myl
dicheit Eñ sent auer ons dy̅
dynresche dē geest dynre lief
dē eñ vredē die onse hertē vi
sitere van sundē reynige in
dochdē v̄lichte in bant der my̅
nē bynde myttē licht dynre
kēnissen v̄lichte eñ myttē brā
de dynre my̅nē ontsteckē Ver
geest ons onse sundē eñ geest
ons dat ewige leuē Amē
¶ Wat die apostelē eñ guede
vryndē xp̄i dedē nae dat sy dē
heiligē geest ontfangē hadde
Jnd woe sy gyngē predicken
Dat C eñ lxxi capittel
Gy sult wetē soe die
ioden duc wyl v̄
dreuē Eñ wt oerē
lande geuangen
wech geuoert syn gewest: soe
warē hem luydē die regimē
ten voelre landē kondich Eñ
gelick sy noch doen soe wa
ren sy hem myt pēnyngē
generende sittende op woe
kerbanckē oft tollē Eñ nae
dat sy van oer leste v̄drijuin
ge weder in oer lant gecō
mē warē soe bleeffer noch
tans voel van hem luydē
in deso wy̅ninge sittende in
voel prouinciē Eñ jt is ge
schiet oic duc wille dat somy
ge van hē luydē als sy ryt
geworden warē dat sy in
oerē aldē dagē weder toe
~~ihrm~~ ihrl̄m eñ in oer lant
quamen
Ende alsoe Jt op desen
dach een vander hochtyt
was Doe warē daer voel
iodē ten tempel gecomē toe
ihrl̄m toe wetē wt alle pro
uinciē eñ van allē sprackē
Eñ als die heilige geest myt
eyn groit geruft eñ claer
heit neder gecomē was aū
dat huys daer die gebūdide
moeder gatz myt heiligen
apostelē Eñ vryndē xp̄i ver
gadert warē soe liepē voel
luydē tot den huyse waert
om toe sien wat daer ge
sciet was Eñ als sy daer
quamē soe vondē sy daer
die vryndē xp̄i alle taelē
spreckende toe wetē elick
syn tonge oft talē ~~spreckende~~
de

daer hy m vremde lande ō
der ghebarē was soe werdē
sy vwonderende tot malcā
derē sprekende Hū syn de
se mānē nyet alle ghalileen
sche toe wetē wttē lande vā
ghalileen ghebarē woe mach
dyt wesen dat wy eñ elck
van onb onse ghebarē tale
vā hem luydē syn horende
groete gotlicke dyngē spre
kende Hū somyge bespottē
sy segghende dat sy van wȳ
vnolt eñ dronckē warē Hū
alb sē peter dyt hoerdē soe
stonde hy op mt mydde der
discipulē eñ seide Gy ioetsche
mānē die hier bynē ihrlm
syt wonēde laet v dyt ken
nelickē wesen eñ vstaet mȳ
waer Ten ib nyet soe gy
meynt oft vstaet dat dese
dronckē syn Woant yet ib
eerste die derde vre vandē
dage toe wetē tot welcker
vren nyemaut en plecht
dronckē toe syn Hier nv
soe ib vnolt dat by dē pphet
Johel ghesprakē ib segghende
Die hē die sent Ick sal mynē
gheest neder storte vp jnd sy
sullē alle behaldē wesē die
synē naem aen roepē sullē
Gy mānē van israhel nv
hoert Jhūs vā nazarenen
die een werdich oft volmact
man geweest ib toe ghelactē
van gode m dochdē wonderē
eñ teikenē die got doer hem
m tegenwaerdicheit van v
allē ghedaen heeft alsoe gy
weet Den hebdy m den han
dē der sunderē ghelouert die
hem truyst eñ ghedoit hebbē
Hū got heuet hem selue vā
der doot vwect alsoe yt al
van hem gepphetcert ib ge
west wettet alle vurwaer
Dat dese Jhūs den gy ge
truyst hebt here eñ xpūs
ib van gode gemact eñ ge
seyt Hū alb peter dē volck
die pphetē tot deser vryssem
sten dienēde vtlaert hadde
soe hebbē sy tot peteren eñ dē
discipulē geseit Gy mānen
eñ broeders wat sullē wy
makē hechte oft sy segghen
woldē It ib ōmerb alsoe ge
schiet wy hebbē mysdaen hier
wat raet gy onb wat sullē
wy doen peter die seide pe
der tot hem luydē gy sult
penetencie doen van nuwē
sundē eñ laetē v doepē m
den naem Jhū xpī tot ver
gyffenisse nwer sundē Het
ib v eñ nwē kynderē sonder
linge beloeft geweest toe
wetē dat die sone gratz to
mē solde Hū myt synre doot
alle mysschē vandē ewigen
doet vlossen Hū alb peter de
se eñ deser gheck meer gode
leernige eñ woerdē totten
volckē geseit hadde soe syn

op den dach omtrynt drie
duſent mynſchē gedoept ge
wordē ¶ Die al volſtandich
bleuē m der apoſtelē leerm
ge m gebede eñ onderlynge
geſelſchoop eñ vbeermge
¶ Doe dat alle gueden gemeen
warē ſ̄n die doen die rycke
warē die vrochtē oer goet
eñ deeldent den armē oft
brachtēt totte armē behoef
m der apoſtelē handē ſ̄nd
wt deſen ſoe is onder alle
dat volck dat ſiende eenē
grotē anxt eñ vneermſſe
gecomē ¶ Die heilige apoſte
len die dedē dagelix onder
den volck grocte teykenē
eñ myracule ſ̄n die vynde
xp̄i die aldus bekeert wa
rē die bleuē dagelix m dē
tempel grade lauēde ſ̄n ond
ſoe warē ſy oer brout ſame
lick m die mȳne eñ hefde
xp̄n myt blytſchopē etende eñ
warē m ſymplicheit eñ deuo
tē oere hertē grade lauende
ſ̄n got die heeft oer ȳmich
vmeerdert ſoe dat ſy wt
deſen onder dē volck grote
gracie vbregē ¶ ſ̄n otrent
der negender vren als ter
vanden gebede ſoe gyngē
peter eñ iohānes tē tempel
ſ̄n ſoe was daer m der
ſtat eyn arm mā alt xl ia
rē die van den dage ſynre
geboertē tropel geweſt had

¶ de

ſoe dat mē hem dagelix vur
die poerte des tempels bra
chte die mē noemde was
Speciosa biddende al daer
om aelmoeſſen ¶ Deſe arme
mā als hy peter eñ iohānes
ten tempel sach comē ſoe
badt hy hem om een ael-
moſſen Peter eñ Iohānes
die sagē op deſen armen
man eñ peter die ſeide hē
ſich ons aen ſ̄n die arme
man sach op hem lnyden
hapende eenige aelmoeſe
toe cryghē ſ̄n als hy aldus
op peter was ſiende: ſoe
nam peter dē armē man
by der hant ſeghende Ick
en heb golt noch ſylueer
Maer dat doen dat ic hebbe
dat gene ic dy Jnd daer ō
ſeghe ic dy Jn den name
Ihū xp̄i van nazarenen
ſtaet op eñ granck ſ̄n recht
of hy ſeghē wolde ¶ Die
gracie gaf̄z die ic ontfan
ghē heb die wil ic dy mede
deelē ſ̄n dyt aldus seghen
de ſoe heeften peter myter
hant op geheuē Jnd die
arme man is geſont op
geſtaen ſ̄n is myt deſen
twē apoſtelē m dē tempel
gegaen grade danckende
eñ lauende ſ̄n als die lu
den deſen mā wael kēnen
hem aldus ſagē gaen eñ
staen ¶ Doe syn sy vā wond

¶ groetē

v̄ueert eñ v̄slagē geweest
eñ v̄slagē gewest Jud sy syn
wt v̄wonderē tot peter eñ
Johan geloepē die wilickē
in dē tempel in Salomōs
portael stondē Peter die
apostel dyt merckende
heeft tot hem luydē geseit
O gy manē van ysrahel
waer om v̄wondert gy
v hier in toe wetē Dat
wy in dē name Jhū xp̄i ge
wracht hebbē eñ woe soe
siet gy ons aldus aen recht
oft wy desen man wt ōs
selues macht oft cracht
haddē doen Neen wi Mer
die got van abraham die
got van ysaac eñ die got
van iacob Eñ onser vader
en got die heeft synē soen
Jhm̄ glorificeert die gy ge
leuert eñ in tegenwordich
van pylatus v̄loechent
hebt Woe wael dat pila
tus hem wolde vry latē
eñ ontslaen Mer gy en
hebt dē heiligē eñ rechtū
digē nyet gewilt ontsla
gen hebbē Mer gy ~~heb~~
hebt geeyschet om vry
gelaten toe werdē eynē
doitslager toe wetē ~~dat~~
barrabas Eñ den mees
ter des leuens den hebdi
gedoit Den wilck got v̄
v̄wectē van der doit dair
wy getuyge af syn ende

in dat geloue syns naems
Eñ dese man toe wetē die
dese ~~co~~ cropel gewest is den
gy hier siet eñ wael kent
den heeft hy gesterckt eñ
gesont gemact in tegenwor
dicheit van v allē Eñ dyt
broders weet ic dat gy eñ
v pryncē onwetende gedaē
hebt Got heeft doer den mōt
van allē ꝓphetē gesprackē
dat xp̄us aldus heeft moetē
lydē gelick hy dese ꝓphecien
nu v̄uolt v̄uolt heeft Ende
daer om doet nu penetentie
eñ bekeert v op dat v uwe
sundē v̄laetē moegē werdē
vur dat aenschyn ons hē
Jhū xp̄i die wilcke in den
hemel is eñ sal blynē tot dat
tot al v̄uolt sal wesen dat
goen dat doer dē mont vā
synē heiligē eñ ꝓphetē ge
spraken is gewest Moyses
die heeft v geseit woe dat
v hē eñ v got eynē ꝓphet v̄
weckē sal wt uwē broderē
dat is wt uwē volck Eñ hy
beuelt v eñ seit Desen suldi
hoerē dat is syn leerē eñ
gebaedē suldi nae volgen
Eñ die goen die desē ꝓphet
nyet en horē die suldi wt
uwen volck v̄steckē Samuel
eñ alle die ꝓphete ~~nyet en~~
~~horen~~ die hebbē v desē dage
dat is dese tyt genoch toe
vorē geseit toe wetē dat hy

als nv in desen tydē comen
solde Recht oft hy seggē wol
de It is genoch toe vorē ge
ꝓpheteert dat hy heilige der
heiligē die v̄losser xp̄s comē
solde: soe wāner dat ryck d̄
ioden wt der iodē handen
wesen solde Eñ en is dese
gebūdide Jhūs xp̄us nyet
gecomē eñ gebarē gewest
Als herodes eñ heyden mā
v cōnick was Doe dattet
cōnick ryck der iodē wt ~~[illegible]~~
der ioden handē is: dat wilt
ke noch in dē handē der ro
meynē eñ des vur seidē he
rodes kynderē gebleuē is
Nyet toe mȳ gy sydt die
kynderē der ꝓphetē eñ des
testamēts Gy syt die goen
daer got tot Abrahā af ge
seit heeft In dynē sade dat
is in dynē geslechte sullē al
le mȳschē geheiliget eñ ge
būdyt werdē Dat is soe wal
heydenē als iodē Mer got
die synē soen v̄wect heeft
die heeft hem eerstē tot v
gesoynt Op dat een yegelic
van v hem bekeeren sal vā
synre boesheit Eñ als peter
dyt aldus seide soe syn by
hem gecomē die priesterscop
eñ oūste vandē tempel myt
hem die saduceen hebbende
Die wilcke seer toe ōuredē
eñ toernich warē Dat pet̄
eñ Johānes bȳnē ihrl̄m die
v̄rysenisse vander doit predic
tē Want die saduceen en ge
loefdē nyet dat die doeden
soldē moegē v̄ryssen Ende
hier soe hebben sy oer han
de in dese twē apostelē ge
slagē eñ hebben sy gevan
gen eñ gebondē eñ gehal
den tot des anderē dages
toe Eñ dyt gesciedē ōtrynt
vesper tyt Eñ voel d̄ goen
re die der apostelē leeringe
hoerende warē syn geloe
nich geworden Doe dattet
getael der gelouyger ge
wordē was vyf M

Nwoe peter eñ Johānes vur
die pryncē gevangē gebra
bracht werdē

Des anderē dachs
v̄gaederdē Annas
eñ Cayphas io
hānes Alexander myt ga
ders die pryncē der priester
en eñ die aldē eñ ~~scribē~~ scri
bē in ihrl̄m Eñ oic al dat was
van die priesterscop Jud sy
stelden dese twe Peter eñ
Johānes nit myddel vā hē
eñ seide In wat name ende
in wat macht hebdy dyt
gedaen toe wetē desen cro
pel gaende eñ gesont ge
mact Peter v̄volt mytten
heiligen geest seide weder
tot hem luydē Hoert gy
pryncē eñ oūstē vā dē volck
It sy v allē condich Ist dat

wy huydē v̄ordeelt werdē
om die waeldaet die wy in
desen tranckē mā gewracht
hebben: Soe suldi wetē dat
wy dyt gedaen hebn̄ in den
name Jhū xp̄i van nazarenē
den gy gecruyst hebt Dē
got vander doit v̄wect
heeft des soe is hy een ge
tuych dese selue die gesont
gemact is Die selue Jhūs
is die steen vandē werck
luyden v̄worpē oft v̄stotē
was Hy is nu gestelt die
hoeck steen die dat geheel
werck toe samē haelt En̄
in nyemant anders en is
heil oft salicheit Noch den
mȳschē die onder dē hemel
syn en is anders geynen
name gescreuē dan dese
name Jhūs in dē wilcken
wy moetē behaldē werdē
Als sy dese volstandicheit
van peter en̄ Johānes ge
sien en̄ gemerct hebbē jnd
wistēt dattet leecke mānē
warē sonder clergie soe wa
rē sy hem v̄wonderende En̄
myt dat sy dē mā die gesōt
gemact was by hem luydē
oic sagē staen soe en wystē
sy nyet wat sy seggen En̄ soldē
hebbē myt den peterē en̄
Johānes hem doen v̄treckē
wt oerē raet En̄ soe hebbē
syn onderlynge geseit wat
sullē wy desen mānē doen

Want by hem luydē allē dē
goenē die in ihrlm woenach
tich syn eyn apenbaer tey
ken gedaen is It is apelic
dat dat goen dat sy gedaē
hebn̄ Wy en cōnēs nyet v̄
saken noch weder seggen
jnd sy sloetē onderlynge
dat sy myt dreygen hem
luyden beuelē soldē Dat sy
vort aen indē name Jhū
geynē mȳschē spreckē dat
is leeren of onder wysen
en soldē Dyt aldus geslotē
synde soe hebben sy die prȳ
tē der iodē weder in oerē
raet doen comē en̄ hebbē
den apostelē gekondicht
of geseit Dat sy vort mer
den name Jhū nyet predic
ken noch leerē en solde Pe
ter en̄ Johānes die hebbē
dē ioden hier weder op ge
antwaert seggēde Segget
en̄ oerdelt gy luyde oft vur
gade rechtueerdich is v luy
den meer toe horen dā got
wy en moegens nyet laetē
toe seggē en̄ toe spreckē
dat goen dat wy gesien
en̄ gehort hebbē Recht oft
sy seggē wolde Jhūs ons
meester die got is die heeft
ons beualē synē heiligen
name jnd geloeue toe pre
dickē en̄ toe condigē Wy
en moegens nyet laten
Mer wy syn schuldich syn

heucle nae toe volgen ℔n wat
voel van den volcke dyt gro
te werck waren lauende oñ
prynterde soe en dorste die
prynte der roden desen heil
ge apostelē myet corrigerē
mer hebben sy gedreycht
eñ lactē gaen ℔n alß dese
heilige twe apostelē alduē
vander gevanckemsse ont
slagē warē soe syn sy tot
oerē mede broders eñ vrym
de xp̃n gestaen ℔n hebben
hem luydē vtelt eñ geseit
alle dat goen datter geschiet
was ℔n wat die prynten
eñ alders vandē rodē tot
hem luydē geseit hadde ℔n
alß die discipulē eñ ander
vryndē xp̃n dyt hoerdē: soe
hebbē sy semelicke myt eyn
re stymē geseit den psalm
van dauid segghende Quare
fremuerūt gentes Dat
is waer o soe hebbē die hey
denē murmuracie eñ beroer
te gemaket ℔n waer om
soe heeft dat volck dat is die
roden ydelheit gedacht toe
wetē dat sy dē name Jhū toe
myet mackē solde willē Die
comingē eñ prince die hebbē
daer añ gestaen sy syn toe
samē añ een getomen tegeñ
got dē hē eñ tegen synē xp̃n
℔n dyt is waerachteliker nu
in deser stadt van ulyxy ge
schiet Want sy syn D here
alle tegens dynē gebūdē
soen Jhū gewest soe wael ge
bidde herodes alß pilatus
eñ die ander prynte der rode
eñ gemeente van ulyxy eñ
dat om toe volbrynge dat
goen dat du here in dynre
gotheit hebbes vursien eñ
geordineert toe laten ge
schien gemeert dattu heer
hebbes dynē emge soē willē
lactē sterue tot vloesslinge
der zielen ℔n sy hebbē dynē
wylle volbracht toe wetē
myt quader meynunge ℔n
nu he wilt aensien dese oer
dreychinge eñ geue dynen
knechtē dyn woerde myt
volstandicheit toe sprekē
eñ toe predicke mittē dattu
dyn handē eñ hulpē wtge
strekē eñ gereyket hebbes
toe gesontheit myraculen
eñ wonder doer dē name
dyns heilige eñ gebūdē
soen Jhū xp̃ ℔n alß sy alde
gebeddē hadde soe wart dt
geheel huys daer sy in wa
rē beroert ℔n synt alle vñ
uult gevordē mittē heilige
geest ind sprackē dat woert
gotz myt ganse betrouwē
tot got ℔n die apostelē wa
rē myt groter tracht ge
tuychnisse geuende vā die
vrysseinisse xp̃n ℔n die gra
ce gotz was groet in he
niemant ond hem luydē

en was in gebreck oft in ar
moedē Want in die voelheit
der gelouiger was een hert
eñ een ziel Eñ nyemant en
~~set~~ seide van syn tytlicke ha
ue dyt is mȳ want alle oer
guet eñ haue was ~~mit~~ mit
gemeeyn Alsoe voel besitters
van guede lande oft huysē
als onder hem luydē warē
Dat v̄cochtē sy all eñ brach
tē die penyngē vur die voi
tē van den apostelē dat wilc
ke men eynē yegelick nae
synre behoeften was deylen
de eñ geuende Onder anderē
soe was daer ioseph dē mē
barrabas hiet gebaerē wt
cypers Die v̄cocht oic syn
lant eñ brachte die pēningē
van dē eñ leydet vur die
voetē vandē apostelē

¶ Hoe ananias eñ saphira
syn huysvrouwe vur die voi
ten van scē peter doit bleuē

In desen
tyden soe warē
onder dē kerstenē
Ananias eñ Saphira man
eñ wyf dese v̄cochtē eynen
acker oft stuck lants hem
luydē toe behoerēde om die
pēnyngē daer af comende
ten gemeynē oerbaer bren
gende Eñ die pēnyngē vā
dē coep ontfangē hebbende
Soe hebñ sy eyns deels vā
den acker gehaldē Eñ eyn
deel vur die voitē vā scē pet
geleit Scē peter in dē geest
dyt wetende seide tot Ana
nias waer om ananias
heeft dy sathanas aldꝰ ge
tempteert Dat is waer ō
hebstu dy van sathanas
in synre temptatiē laten
v̄wynē in soe daniger ma
nierē Dattu den heiligen
geest wilste liegen eñ van
dynē v̄coepē bedriegē du
haddes dyn lant eñ acker
Eñ oic die geheel pēningen
vandē coepe wael mogē hal
dē oftu gewolt haddes Mer
aldus doende soe en hebstu
nyet alleȳ den mynschē ge
logen mer got Eñ als ana
nias dese worde horde soe
hy neder ter eerden eñ gaf
synē geest Soe dat mytten
een grote vrese gecomē is
op alle die dyt hordē Ende
als Ananias aldus doit
gebleuē was: soe sy hem
ter eerdē gedragē eñ begra
uē Eñ hier nae om trent
drie vrē tyts soe is saphi
ra ananias wyf ~~hebdy~~ by
scē peter gecomē van oers
mans doit wetende nyet
Scē peter heeft toe deser sa
phira geseit Segge my O
wyf hebdy den acker om
dese pēningē vercocht toe
wettē die wilcke dynē mā
Ananias hier gebracht heft

Saphira seide Ja Peter seide
weder tot oer waer om oft
wat ist v van noedē toe tēp
terē den geest des herē Siet
hier die voitē der goenre
die dynē man begrauen
hebbē sietsy hier comē byd
dorē sietsy dy comē halē om
van hier toe dragē Eñ myt
dien soe is Saphira vur scē
peters voitē neder geuallē
geuende oerē geest soe dat
recht als dyt geschieden
weder om gecomē syn die
goen die Ananias begraue
hadde Eñ hebben saphira
mede genamē eñ by oerē
man begrauē Eñ wt desē
soe is seer grote vreese ge
comē onder die goen die dit
hordē In desen tydē soe heft
got doer syne apostelē gro
te wonderē eñ teickenen
gedaen Want die luyden
droegē die crancke eñ siecke
opter stratē liggende op
oerē bedde op dat sy tē mȳ
stē van scē Peters schem be
schenē soldē werdē want sy
eenē eygelickē gesont was
mackende Die luyde vandē
lande eñ van dē ꝛ voel stedē
brachtē oer sieckē vur scē
Peter Eñ hy mactē sy indē
naem Jhū al gesont Doe
dat wt desen dagelicx dat
getael der gelouiger seer v̄
meerdert wart Een vandē
pryncē d' iodē eñ d' sectē vā
den saduceen dyt aēmerc
kende Eñ v̄uult synde myt
quaetheit heeft myt synē
hulperē die apostelē geuā
gē Eñ in die stercke geuēc
kenisse geleit Mer engel
heeft sy des nachts v̄loist
eñ wttē kercker geleit hē
beuelē dat wort gatz toe
predickē Des morgens
vroe soe syn sy in den tem
pel gegaen eñ hebbē daer
dē volck gepredict Dese
der saduceen heeft oic vroe
v̄gadert alle die pryncen
eñ meeste vandē iodē Eñ
heeft gesent om die aposte
len wttē kercker toe haelē
Jnd vur hem luydē toe bren
gē Eñ als oer dienrē tottē
kercker gecomē syn soe
hebbē sy dē kercker geslac
tē geuondē Eñ die wechters
daer vur staende Jnd nye
mant vandē apostelē dair
in dat wilcke sy oerē herē
geseit hebbē Eñ als dese
pryncē der iodē dyt hordē
soe warē sy in twifel wat
dyt wesen mochte Eñ myt
desē soe heeft eyn mā ge
seit Gy herē dese luydē die
gy geuangē hebt gehadt
sy staen in dē tempel eñ
leerē eñ predickē dē volcke
Eñ als sy dyt hordē soe syn
sy op gestaen eñ tē tempel

gegaen horende die aposte
lē predickē Eñ hebben sy ~~my~~
myt hem geleit sonder yt toe
mysdoen want sy dat ge
meyn volck ontsagē En als
sy in oer raetz camer getō
mē ~~wa~~ syn geweest: soe ~~h~~
heeft die prynce der pries
terē totten apostelē geseit
aldus Wy hebbē gebeden
v gebaedē eñ beualē dat gi
in dē name van desen Jhu
nyet predickē oft leerē en sol
det Eñ gy contrarie doende
hebt alle ihrlm myt uwer te
leeringe v̄uult Eñ gy wilt
dat meer is dat bloit van
desen Jhu op ons brengē Pe
ter eñ die apostelē antwor
dē hier op seggende It is
van noedō gade dē hēr mer
onderdanich toe wesen dā
den mynschē uwer vaderē
got die heeft Jhm v̄weckt
Den gy gedoit eñ gehan
gē hebt aen dē holt des cru
ces: got heeft wt synre macht
desen prynce v̄heuē Om pe
netencie eñ remisse toe geuē
in ysrael in v̄gyffenisse van
sundē Des soe syn wy getu
gē vā desē waerdē jnd dē
heiligē geest dē wilcke got
gegeuē heeft alle dē goenē
die hē ōderdanich syn Eñ
als dese prince dyt hordē
soe warē sy in den wille
ō die apostelē toe doedē Mer

It geschiedē dat een eerbaer
here onder hem luydē we
sende genoemt Gamaliel
eñ was een doctoer inder
weet jnd hy dede die aposte
lē eñ wenich op syde gaen
Eñ hy seide tottē anderen
princen eñ herē Gy manē
van ysrael wilt v eyn we
nich op dese luyde dynckē
toe wetē wat daer mede
toe doen sal wesen Gy wet
dat onlanges geleueert
synde eñ die mē rechtuer
digē dē eenē man genoemt
was Theodas die groit ~~was~~
wesen wolde eñ den wilckē
voel luydē volgende warē
ōmers tot vier C toe Ende
is hy doit geslagē eñ alle
die goen die hem volchdē
jnd in hē geloefdē syn alle
toe nyet gegaen eñ v̄stroeit
Hier nae is noch een ge
west genoemt Judas wt
galileen die oic voel luyde
aen hem getreckt hadde
Eñ hy is oic v̄gaen jnd die
hem volgende warē sy oic
v̄gaen eñ v̄stroeit Eñ daer
ō v̄laet v van desē luyden
eñ laet sy gaen Want yst
dat oer werck mynschelickē
is toe wetē wt mynschelickē
op sat jt sal v̄gaen Eñ ist
van gade soe en wilt v tegē
got nyet stellē want in dē
geuallē soe en suldy oer

werckē nyet kōnē gekeerē
Eñ als sy dyt hoerdē soe heb
bē sy in desen guedē rade
geconsenteert Mer sy heb
ben sy eerstē doen geesselē
eñ daer nae latē gaen bene
lende hem luyden nyet toe
mȳ dat sy inden name Jhū
nyet meer predicken eñ
toe leerē Eñ myt desē soe
gyngē die apostelen van
daē hem v̄blydende dat sy
doer Jhūm smadeheit lyden
mochtē Nochtans en hebbē
sy nyet gelaetē dagelicx inde
tempel eñ huysen den naē
Jhū toe predickē eñ toe leer
en Eñ want dat getael der
gelouige soe groet wert soe
hebbē die apostelē hem willē
ledigē alleȳ mit goen dat dē
geleue aen gaen mochte eñ
tot bedyngē eñ hebbē Daer
om scē steuē die vol van dē
heiligē geest was Philips
porcorū niconor timoen par
mena eñ nycolaes gecaren
Op dat sy den gemeynē gelo
uigen besorgen eñ dienē soldē
daer af sy leuen soldē mogē
Doe dat noch dagelicx oere luy
der getal gemeerdert is ge
weest Eñ dese stephanus ver
uolt synde van dē heiligen
geest dede seer groete teicke
nē eñ myraculē dat wylcke
die pryncē der iodē merckē
de hebben die kerstenē totter

doit toe v̄uolget Eñ scē steuē
doit gesteynt Jnd wt desen
soe syn alle die discipulē xp̄i
wtgenomē die xij aposte
len wt ihrlm v̄trockē eñ ver
stroeit in al dat lant iudeen
eñ samariē In desen tyden
soe was scē Pauwels genoēt
saulus in xp̄o noch nyet ge
loeuende een sterck vervol
ger der heiliger kerck eñ d'
gelouiger mynschē Mer on
langs hier nae als hy om die
kerstenē toe vangē eñ toe
doedē naeder stat van ant
hiochien was reysende soe
wort hy by die cracht gatz
in den wegē van synē paer
perde geslagē hoerende een
stȳme tot hem spreckende
Saule saule waer om soe
v̄uolchstu my toe wetē inde
mynē ꝛc Eñ saulꝰ dese stȳme
hoerdē seide aldus Here
wat wildy dat ic doen sal
Die gebn̄dide hē heeft aenge
sien syn goet wilicheit eñ
bereitheit om in allē dyngē
toe willē doen alsy hem be
hefde Eñ soe heeft hy van
Saulo die een v̄uolger der
kerstenē was gemact eyn
apostel eñ eyn sonderlynge
leeraer eñ predicaer syn
der heiliger kerckē Jnd heeft
van hem getuycht seggen
de Dese is my een vat der
v̄kiesinge op dat hy mynē

mame draghe yur cõmyghe eñ
prymẽ yñ den kynderen vã
yſrael ẽñ ẽ welcke hyſtorie õ
der corthcit wille it hyer
aũſlae ſomt ſy doch nyt wck
der apoſtelẽ eñ nyt paſſionael
nyt langhe vtlaert is Hier nae
ſoe is ſtẽ Iacob die myrre bi
ſcop van ihzlim geordineert
ſynde eñ die mẽ dẽ rechtueer
dighẽ broeder xpi noemde by
nẽ ihzlim gedoot ſyn paſſie eñ
ſterue laet ig ort om die cort
heit wille aũlyde Dit ſoe is
Iacob die meerder by herodes
agrippa onthoeft geweſt
Thade die mẽ ort iudas noe
de is tottẽ cõnck van edeſſen
die mẽ noemde Abagar ge
ſemt geweſt om hem geſont
toe mackẽ dat welcke ſyn
hyſtorie ort genoch vtlaert
Symon ſyn broder is een
tyt myt thade in meſopot
thamen eñ pontẽ geweſt
Hier nae der hant in egyp
ten gepaſſyt ſommyge ſeghen
dat hy hondert eñ xx iaer
alt weſende eñ biſſchop ſyn
de toe ihzlim ſynde geeyndt
wart Item een vandẽ geor
dineert myt ſtẽ ſtenẽ ge
hertẽ philipp daer voren
of geſeit is Die is totten
cõnck vãdẽ moorẽ geſent
geweſt Jnd hy is die eerſte
geweſt die dẽ heydenẽ dat
gheloue xpi geprediet heeft

Thomas is mt lant van
perſoe perſen getagen
Barnabas in cypers Bar
tholomeus in indeen thadeꝰ
in ethiopie Mathias i egyp
tẽ eñ indeen Andreas i achaie
Johãnes in aſyen Martus
is eerſtẽ in egiptẽ gereyſt
geweſt eñ nae der hant myt
Petro tot romẽ getromẽ eñ
peter daer ſynde ſoe is Pau
lus wt indeen tot romẽ ge
uangẽ gebracht al daer hy
nae der hant myt petro mar
telaere getroent is geweſt
eñ mt cort geſeit waer eñ
tot wat tyden elck van den
apoſtelẽ gereyſt is eñ woe
ſy van een ſcheydẽ Dat mach
men ſuckẽ van elck in ſy
hyſtorie als in die gulde legende

Die myſtyke Eñ ſyn deſe
heilighe apoſtelẽ oft diſcy
len myet vtſcheydẽ oft geſcey
dẽ geweſt van een ter ſtont
nae dat ſy den heiligẽ geeſt
ontfangẽ hadde Scriptu
Neen ſy mer ſy bleue eyn
langhe tyt in indeen uit lant
van indeen eñ predicten
eerſt den ioeſtyſe volcke eñ
nae der hant ſoe ſyn ſy al
op eenẽ dach vã maltand
geſcheydẽ eñ ſynt gereyſt
in allẽ hoecken eñ landen
der werlt Alſoe dat toe
vorẽ geſchyeteert was oer
geluyt is wtgeſtaen i allẽ

landē ihū oer waerdē mdē
eyndē des ōrynts der eerdē
Ick gene dy ¶ Gebet
danckerheidē eñ lauē O here
ihe my got myñ ontfermher
tichcit die my gewerdiget
hebste toe steppen eñ toe ver
losse eñ tot dynre kennis
se toe brynge ihū byden af
wassche des heylige doepselb
toe ōfnedere onder die kȳ
derē der ōkiesynge Ick lauc
dy ic glorificere dy die my
due wile m voel sundē ōbeit
hebste tot beterunssen eñ vā
voel tribulatiē eñ perycule
vlouē hebste Ick dank dy vur
die begonē grauē dynre gra
tiē m my die bidde ic dy dat
du volmakes ontfermher
tichlic eñ schicket my midē
weth der ewiger salichcit eñ
gelent my salichck tot dynē
aenschen amē ¶ Doen onſ
heii vrouwē sterf dach ende
opuaert ten hemel Dat
C eñ lxxxy capitel O ne myſche
Ick solde
groern wetē woe
dat mytter ge
bēdider moder
gratz was nae dat oer henē
soen ten hemel genarē was
ihū woe langhe sy daer nae
opter eerdē m leuēde lyne
gheleuē is Jnd woe sy ge
storuē is ¶ Scriptura
De heylige ewangelisten
en screue hyer myet af oer
die guldē legende die seit dat
hier af vynt m eyn boeck
kē gheschrenē dat wilck men
seit gemaect toe wesen by
stē Johan ewāgelist segghen
de dat nae dat die heylige
apostelen elck m ōscheydē
lande eñ prouincē dat woert
gratz warē predickende soe
bleef die gebūdide moder ihū
woenende m een huyb stē
de bynē thilin aenden berch
vā syon eñ sy plach dagheliex
myt groter deuotiē toe be
sockē eñ toe visiterē alle die
plactsen daer oer gebūdide
soen gheledē had ihū alsoe vā
oer tuget stē Jheronimus soe
en solde geyn mysdjelick her
te kōnē bedyncke myt groe
tē brant der got dienstiger
mynē dat Maria ontstet
ken was sonder onderlaat
ynt woe voel begeertē sy
beroert wart vūolt symde
vandē heylige geest ihū myt
woe voel vnamingē der
hemelscher secretē sy auer
gedraghē wart Dat wilck
geen wonder en is want
sy haddē dē engel gabriel
jnd eyn groete menichte vā
engelē andere myt oer ge
sellick eñ familiaer als myt
ter moder oerb tōmer eñ
herē ihū als toe sprectkē vā
den tyt die sy leefdē nae die

opuaert Jhu toe hemel Doe
bescryuē die somyge dat sy
xxiiij iarē in leuende lyue
was nae die doit eñ passie
oers lieuē soens Die gebñ
dide moder was xiiij iarē
alt als sy dē soen gatz ont
fynck Sy baerdē hem ī oerē
xv iaerē Hy was by oer
xxxiij iaer makende toe
samē xlviij Eñ hyer nae soe
leefde sy xxiiij iarē Aldus nae
dese rekeninge soe was alt
lxxij iarē als sy afliuich wart
Somyge die bescryuē dat
sy nyet mer dan xij iaren
en leefdē nae oerē lieuen
soen Eñ aldus soe en was
sy mer lx iarē alt als sy af
liuich wart Eñ somyge and
seggen dat der heiliger scē
Elyzabeth vand moder gatz
gatz maria geapenbaert
is gewest Dat sy nae die op
uaert Jhus toe hemel nyet
langer op der eerdē en leef
den dan een jaer Eñ alsoe
voel tyts alst is vander he
meluaert Jhu totter hemel
uaert synre gebñdider mo
der maria Eñ als die tyt
des aūlydens oft steruens d
gebñdider moder was nakē
de Eñ sy in groeter begeer
tē was om by oerē lieuen
soen toe wesen Doe is die
helige engel myt groeter
claerheit tot oer gecomen

eñ heeft sy eerwerdelicke
gegruet Eñ oer gebaet
schapt dat sy opten tyt der
dē dach aū lydē solde van
desen tytlickē leuē eñ heeft
oer eynē palm wttē para
dise gebracht ō dat vur
oer doede licham toe doen
dragē als men sy ter eerdē
dragē solde Die gebñdide
moder seide weder tottē en
gel aldꝰ Ist dat ic gracie
van dy verweruē mach soe
wilt my seggē dynē naem
Eñ ic begeer vort dat mȳ
lief kynt Jnd mȳ broederē
die apostelē by my cōmē Op
dat ic sy myt mynē mȳsche
lickē ogē sien mach eer dat
ic sterue Eñ mȳ geest ī oere
luydē tegenwaerdicheit
op geuē mach Eñ op dat ic
~~sy d~~ van hem luydē begra
uē mach werden Jnd oic
als mȳ ziel v̄scheydē sal dat
sy dan dē boesen eñ eyselic
kē geest nyet en sie noch die
macht van sathanas nyet
en gemoete Die engel ant
waerdē oer weder om eñ
seide Waer ō vrouwe wildi
mynē naem wetē hy is wō
derlic eñ groet Sich dyn
gebroderē die sullē huyden
by dy v̄gaederē Jnd sy sullē
dy een eerlicke wtuaert
makē eñ doen Eñ in die te
genwaerdicheit van hem

luydē soe suldy uwē geest op
geuē waer om ontsiedy dē
boesen geest Want gy hebt
hem doch syn macht bena
mē Niet toe mȳ v begeert
sal v gescien eñ gy en sult
hem nyet sien Eñ als die
engel dyt geseit hadde soe
trat hy myt groter claerh
op waerts ten hemel laten
de al daer die palm die vā
groter claerheit blynckē
de was oer v̄we was groe
groene Mer oer bladerē
blynctē gelic die sternē In
desen tydē was scē Johan
predickende in epesen eñ
in syn sermoē staende soe
is eyn geluyt wttē hemel ge
comē myt eynre claere
wolckē die hem ōbeuangē
eñ op genamē heeft eñ ge
bracht vur die dore vand
gebñdider mod maria Hi
heeft aen der dorē geclop
pet eñ hy is daer in gegaē
Daer heeft Johānes maget
wesende die maget eñ mo
der gegruet Eñ als hem
die salige moder gesien heft
soe was sy seer oer v̄won
derende jnd sy weendē vā
blytscopē seggende tot Jo
hānes weest gedachtich s
soen dyns Meesters wordē
myttē wilcke hy dy my tot
eynē soen Eñ my dy tot
eynre mod beuelende was

Dich ic byn vādē hē geroe
pē om der natueren schult
toe betaelē Ick beuel di mȳ
licham Ick heb gehoert dat
die iodē toe raede genallē
syn seggende Wy willen
v̄wachtē dē doit vā der
goeure die Jhm gedragē
heft Eñ soe willē wy oer
licham nemē eñ v̄barnen
in den vuyr Dese palm sul
dy dragē vur mȳ licham
alst gy ter eerdē sult bren
gē Johānes dyt horende
seide weder tot mariam
Och oft nu hier warē alle
die apostelē alle onse broe
derē Op dat wi v een be
hoerlicke wtuaert doen
mochtē myt betamlicken
laue Eñ als iohānes dyt al
dus was seggende: soe syn
alle die apostelē indē landē
daer sy warē eñ predictē
indē wolckē op genamen
Eñ gebracht vur die dore
van der gebñdider moder
maria Eñ als sy daer mal
canderē geuondē gehadt
hebben soe synt sy seer v̄wo
dert gewest seggēde tot
malcanderē Wat mach
die sake wesen dat die here
ons al hier v̄gaedert heft
Johānes is tot hē luydē wt
gegaē eñ heft geseit Woe
dat die gebñdide moder
Jhū oers lieuē meesters vā

eertryck vñ schenden̄ solde Ihū
hy seide vort Inet gheboeden
en als sy vñ schenden̄ sal wesē
dat nyemāt van v luyden
oer en beserye op dat die
doen die dat saghē geyn
sake en hebbē segghende Inet
woe ontsien dese luyde dē
dood die nochtans die bruyt
mse predickēde syn Als die
ghebēdide moder alle die a
postelē Tsamet sach Doe
heeft sy got ghebēdyt eñ die
kerssen eñ lampē ontstetkē
synde soe heeft sy oer neder
gheslaghet Ihū tot verder vrē
vander nacht toe wetē nae
der sonē onder ganck Doe
is daer gecomē die ghebēdi
de Ihūs myt eyn hemelsche
schaer der engelē eñ mech
dē syngende Die maniere
van deser wtuaert wort
mt vursteuē boetrkē v
claert aldus Die ghebēdide
hē Ihūs die begaen ~~eer~~ eer
stē seghende aldus dat woet
geschreuē mt boeck vā mȳ
nē gheheitē ~~van~~ tantum
Come mȳ wtūtarē ic sal di
settē m mynē troen Want
ic hebbe dȳ gedaente be
geert Die salighe moder eñ
maget antwaerdē weder
om aldȳ myȳ hert here is
bereit bereit is myȳ herte
Doe seide alle die heiligē die
myt daer warē dyt woet
wtter heiliger scryftē grema
mē Dyt is sy die myet greve
tē en heeft m oerē bedde
emige sunde Recht oft sy seg
ghē woldē Al ist soe dat dese
werdige vrouwe gheillicket
is geweest: nochtans is sy
van allē sundē onbesmet
eñ reyn gebleuē It is recht
dat sy sal hebbē eñ ontfanghē
vrucht eñ loē mt aen sien
van allē heiligē zielē Ihū die
ghebēdide moder heeft vā oer
seluē gheset aldus alle ge
slechtē sullē my salich seghē
Want hy die machtich is
eñ synē heiligē name hebbē
my grote dynghē gedaen
Doe sanck eñ seide got die
oūste sanger Coem myȳ bruit
coem du sultste getroent
woerdē Ihū die salighe moder
seide weder dat woert van
den pphete Inet it come is
want mt hoeft dat is mt
eerste eñ oūstē vā dē boeck
soe staet vā my beschreuen
dat it O myȳ got dynē willē
doen solde want myȳ geest
is vȳhoget m gode mynē heil
Ihū aldȳ is die heilige ziel wt
marie lichaem geschenden
eñ is mden schoot oerls heuē
soens ontfanghē Die ghebē
dide hē heeft tot synē apos
telē geseit Gy sult dyt lichā
mynre lieuer moder bzen
ghen nut dal vā iosaphat

eñ settēt in eyn nye graf
dat gy daer sult vynden
eñ al daer soe suldi my v̄
wachtē drie dagē tot dat
ic dan weder om by v sal
comē Eñ ter stont soe is
sy om beuangē gewest
myt roesen toe wetē der
martelarē eñ scarē der
engelen eñ mechdē Die
apostelē hebbē gesongē
O alre wyste maget waer
soe ~~reysy~~ reysdy wilt onser
gedyncken Eñ als die gebū
dide moder van oerē lieuē
soen op waerts toe hemel
geuoert is soe sy die ander
heiligē eñ engelē oerē endē
got synre lieuer myt hem
brengende myt laue eñ san
ge toe gemoetē ~~come~~ gecomē
de siende die heilige ziele in
den scoet oers gebūdiden
soens eñ seggende als in d̄
mynē boick gescreuē staet
Wie is dese die wt die woes
teme op is clymēde vloien
de vol weelde ꝛc Daer op
die ander heiligē comende
myt deser glorioser heiliger
zielē van maria antwaerdē
aldus It is die schoenste eñ
bequaemste onder die doch
terē van ihrlm Eñ gelick gi
oer gesien hebt vol caritatē
eñ mynē dese wort des ge
lix myt blytscapē in den he
mel ontfangē Eñ wort geset
aen die rechter hant oers
soens in syn glorie Die claer
heit eñ glorie was in dyt
op narē onspreckelick Die
heilige apostelē hebbē eer
werdelickē dat licham van
der gebūdider moder naed̄
ioetscher manierē op eyn
bare geleit Dē peter eñ scē
pauwel hebbē dat op oerē
scholderē genamē Johānes
is wt beuel van scē peter
mytter vur seider palmen
vur gegaen Eñ die ander
heilige apostelē eñ vriendē
xp̄i syn om trent dat lichā
geuolget gaende myt sangē
eñ laue nae dat dal van
iosaphat Eñ myt den soe is
eyn clare wolcke wtē hemel
gecomē die dat gloriose ge
selscop in soe danger man
nierē beschenē heeft dat mē
sy nyet sien en mochte Al
wast dat men sy myttē en
gelē hoerdē syngē die wilcke
myt oerē geluyt alle die stat
van Ihrlm v̄uuldē Doe dat
die luden om dyt wonder
wt oerē huysen quamē v̄
nemē eñ vragende wat dat
suete geluyt was oft wen
dattet quam Eñ als hem
luydē geseit wart dat mā
die moder van Ihū aūledē
eñ gestoruē was Eñ dat sy
van synē apostelē ter eerdē
gedragen wart Doe liepē

die quade iodē alle ter wapē
en roepende Comt laet sy
ons doit slaen Jnd laet ons
dat licham dat dē v̄leider
gedragē heeft v̄barnē indē
vuyr Die prynce eñ oñstē
~~dyt merckende~~ van dē pries
terē dyt merckende die was
geheel in hem seluē v̄slagen
eñ myt gramscoppē ontstec
kē seggende Dit dat is dat
tabernakel des goens die
ons eñ onssē staet al beroert
heeft Dit wat gloriē sy nu
ontfanget Jnd myttē soe
sloech hy syn hande aen die
bare daer dat heilige lichā
op gedragen wart om ter
eerdē toe werpen Eñ ter
stont soe syn beyde sy̅ hande
v̄dorret geworde̅ cleuende
aen die bare Eñ is wt grot
pynē eñ wee roepende ge
worde̅ Jnd die ander quade
iodē die hem vochdē sy̅ vā
den engelē blynt gemact
Dese prynce der priesteren
heeft uernstelickē aen sc̄e
peter om genade geroepē
Sc̄e peter heeft hem geant
wort gehadt seggende
Wy syn nu ouledich in die
wtuaert van onser liener
vrouwē eñ moder Jhn̄ soe
dat ic op dyt pas auer dy̅
gesontheit my nyet become
ren en mach Mer nyet toe
my̅ ist dattu in onsē here

Jhm̄ xpm̄ eñ deser synre ge
bn̄dider moder die wy nu
hier dragen geloeuē wilt
ic haep dattu ter stont gra
cie van dyne gesontheit v̄
weruē sals Eñ dese prynce
der prynce der priesterē sei
de Jck geloeue in dē heren
Jhm̄ den wilckē dese vrou
we in oerē licham gedra
gē heeft Jck geloeue dat hy
waerachtich gatz soen is
Eñ ter stont als hy die war
de gespracke̅ had soe syn
beyde syn hande van der
barē gegaen Mer in synē
armē soe is noch dorheit
eñ pyne gebleuē Eñ sc̄e pet
die seide tot hem cusse die
bare eñ segge Jck gelone
in Jhm̄ den dese gedragē
heeft eñ dat sy maget nae
dat barē gebleuē is Eñ als
hy dyt aldus gedaen hadt
ter stont soe heeft hy sy̅ eerste
gesontheit v̄cregē Eñ sc̄e pe
ter heeft vort tot desē prynce
geseit Neem die palme vā
iohānes my̅s broeders hāt
eñ leggest op dy̅ blynde wolt
Eñ die goen die geloeuen
willē in Jhm̄ die sullē oer
gesichte weder v̄crygē Mer
die anderē nyet Jnd al dyt
gedaē synde soe hebbē die
heilige apostelē dat heilige
licham ī dat dal vā iosap
phat gebracht Eñ dat geleit

in eyn nye graf dat wilcke
sy daer toe bereit vondē Eñ
alsoe hem luydē vā oerē herē
eñ meester benalē was soe
syn sy daer by geblenē tottē
derdē dage Als maria die
moder gatz myt ziel eñ lich
am toe hemel op genarē
is alsoe hier nae v̄claert sal
werdē ¶ Toe wetē is dattet
graf van maria int vur
seide dal van iosaphat noch
vertoent wort dat wilcke
in groter reuerentiē gehal
dē wort iae oic vādē sara
synē Eñ al is dyt dal van
seer diepe nochtan placht
voel dieper toe syn eert ge
uult wart Want dat graf
der moder gatz dat wilck
doen was bauen op ter eer
dē dat is nv diepe onder
der eerde Eñ dat vur sey
de dal is bauē al effen oft
slecht Nyet toe mȳ soe is
daer bauē een capelleken
getōmert Eñ als mē daer
mē daer in is soe daelt mē
vystich trappē neder om
toe comē in die kerck vā
dē graue onser sueter vrou
wen Eñ is eȳ schoen ronde
kercke in die wilcke men
siet dat v̄screuē graf daer
maria in rustē al ydel syn
de Eñ om toe v̄uolgende
die materie van oere he
meluaert soe quam die

suete hē Jhūs weder tot syne
apostelē optē derdē dach seg
gende Vrede sy myt v Eñ
die apostelē antwoerdē seg
gende Glorie soe sy dy got
die groete wonderlicke dyn
gen doende byste Eñ daer
soe heeft die heilige engel scē
Michael die ziel van der ge
bn̄dider moder maria we
der in dat reyn vat oer lich
ams gestelt eñ is myt ziele
eñ licham alsoe op genarē
tott hemel v̄selscapt myttē
chozen der engelē In dyt
boecxkē daer voren af ge
seit is eñ int welc dat auer
lydē eñ die opuaert vā mā
gescreuē is syn voel dyngē
bescreuē Die vremde in den
v̄stande der geleerder syn
Eñ daer om soe en ist vand
heiliger kerckē in al nyet
ontfangē mer wort gelesē
vur sulck alst is Niet toe mȳ
scē Jhrlm in syn epistel tot
paula eñ Eustochiū seit in
dyt selue boecxkē syn ix pun
tē van deser materiē die toe
gelatē syn vanden vaderē
Toe wetē dat die gebn̄dide
moder van dē engel alle
troist gegeuē eñ gedaen
is gewest toe wetē in baet
scoppē van oerē sterf dach
Dat die apostelē op den
dach by oer v̄gadert sȳ ge
weest Dat sy sonder wee

oft vroechyeit vꝰschyendē ist
Dat oer ghraf mt dat vā
dal van iosaphat bereit
is ghewest Dat oer wtuaert
myt ghroter eerē eñ deuo
tien ghedaen is ghewest Dat
xpūs die hē myt synē he
melschen scharē syn ghbñ
dige moder toe ghemoetē is
ghecomē Dat die ioden om
oer heylige lichaem toe laste
rē vꝰuolcht ghedaen hebꝫ Dat
op der tyt ghroete myracke
le ghschiedē Dat die ghbñ
dige moder myt ziele eñ
lichaem in dē hemel ontfā
ghē is Dyt selue bewist sē
Augustinꝰ segghendē aldus
Maria die wort wtghena
mē van sōmyghe ghemenen
dynghē die wlck alsoe ghroete
priuilegie van weerdicheī
den vꝰhesstet Ist dat die here
ghewilt heuet syn moder ghe
heel bewarē by schamelhei
dē der mechdelichcit waer
om en solde hy sy dan myet
willē bewarē ongecorrump
peert van dē stanck deꝫ vꝰ
rottens Eñ hoer tet myet tot
ter ghuedertierenheit deꝫ
herē he toe bewarē die eere
synre moder die myet tom
mē en waꝫ om die wet toe
ont ner om die toe vꝰuulē
Want hy die in synē leuē
syn moder ghert heeft myll
ghratiē der outfangemisse
die heeft sy mder dat ghert
alsoe ghuedertierlick toe ghe
gheloeuē is by sonderlyngē
groete ghratie Want dat
vleysche Jhū is dat vleysche
der heylyger maget maria
dat wlcke hy banē die he
melē op ghenoert heeft eerē
de alle myschelucker natuer
eñ voel meer die nature
synre moder Het is wer
dyger dat dē hemel alsoe
duerbaerē scat bewarē
dan die eerde Noch seit
die selue leeraer Daer ō
soe duet xpūs mariā oer
vꝰblydē m ziel eñ m lichaem.
Eñ geen ellende der corrup
tiē oer volghen der wlck
ghoen corruptiē der mesch
delucker ghheelheit ghenol
ghet en is m oerē soen Jhū
toe baren Op dat sy ongc
brackē sy die welcke soe gro
te ghratie bestort heeft dat
sy ghheelt leuende sy die
ghebaert heeft dat leuen
alder myschen Tot deser
ghlorioser maget maria
wtuaert screyft sē Jhero
nimꝰ dat die engelē ghedēt
stidy warē Eñ al dat hemel
sche hoff vꝰblydē hem Wāt
het is toe gheloeuē seit hy
dat dat ryddersceap der
hemelē myt synē scharen
toe ghemoetē is comē feeste
lick der moder ghatz Ende

heeft sy myt groetē lichte ō
schenē eñ geleit myt laue
eñ geestelickē gesange tot
tē thronē der gloriē oer be
reit synde vur dat begyne
der werlt Niemant en is
twifel van al dat hemelsche
ihrlm hem doen verhuedē
toe hebben myt onsprecke
licker blytscop Eñ v̄blyt toe
syn myt onschattelicker
mynē ꝛc Hier af sprect oic
scē Hernaert aldus Myt
woe groter eerē eñ blyt
scopē meynstu O mynsche
dat maria huydē vā Jhu
oerē soen ontfangē is ge
west in gaende die hemel
sche stat In die werlt en is
geen waerdiger stede dan
den tempel des mechdelic
kē licham: noch in dē hemel
geyn werdiger stede Dā
den coninclickē stoel in dē
wilckē dat huedē Jhūs
die salige maria syn mod
v̄hauē heeft Want alsoe
voel graciē als sy in der
eerdē meer v̄cregē heeft
Dan ander mȳschē alsoe
voele sonderlynger glori
en heeft sy toe meer in dē
hemel ¶ Die feest deser hei
liger opuaert van maria
die is gefigureert gewest
wyllē eer in die moder vā
dē cōinck Salomō die wilc
ke in den cōinckliken

throne sadt Eñ hy dede dē
throne synre moder toe
synre rechter syden settē
in den wilckē hy daer syt
tē Eñ soe wat sy eyschte
dat en weygerdē hi oer
nyet Alsoe heeft xpus sȳ
gebn̄dide moder oic ge
setē in synre rechter sydē
Eñ al dat sy wilt dat sal
sy van hem v̄crygen Dair
om synget van ~~eñ tot~~ oer
die heilige kercke O maria
hoert ons want dȳ soen
dy eert eñ nyet en wey
gert Die mȳsche ¶ En
was daer op desen dach
eñ tot deser wtuaert nye
mant vandē anderē disci
pulē xp̄i waerē alleȳ die
apostelē ~~xp̄i~~ daer geroepē
oft gebracht Scriptura
¶ Ick wilt di seggē Sich dio
nysius die grote meester
van Athenē die nae der
hant van scē pauwel be
keert eñ syn discipul ge
wordē is die wilcke by
parys martelaer gestor
nē eñ gecroent is gewest
Die heeft een boick ge
maet van dē gotlickēn
namē daer in dat hy
seit Dyt int aū lydē eñ
sterue vander gebn̄di
der maget eñ moder
alle die alle apostelē ver
gadert warē Eñ dat hy

op der tyt selu̅ in ꝑsoenē
daer mede by eñ aen was
als sy afliuich wort ge
lick dyt in materie van
deser hoechtyt breeder
v̄claert is Aldus soe ist
wael toe merckē dat op
der tyt eȳ groete v̄gad̄
inge der heiliger vrynde
gatz ten v̄scheydē vand̄
gebūdider moder eñ ma
get gewest syn Want
sy nae die passie van oer
en lieuē soen toe v̄laet eñ
troesterse was van allen
kersten mȳschē eñ vryndē
xp̄i die wylcke oerē toe ~~ga~~
ganck tot oer haddē Der
myt werdicheidē visiterē
de wt alle lande want sy
myt alre hertē begeerdē
toe sien die moder oers
herē eñ behalders vā alre
alder werlt eñ cōnick
der glorien

Moralizatie eñ Medi̅

O mȳsche aen merct nu
in dese gebūdide moder
eñ maget Maria dat geȳ
dat Jheronimꝰ van oer
tuyget aldus seggende
Ist dattu maria neerstelic
aensietste soe en is geen
dochde noch schoenheit
Noch glorie die wilcke
in oer nyet en blyucket
Eñ daer om ist dat alsulc
ke maget dy behaget soe
behage di dan dat werck
oere dochdē Wes leuen
is alre mynschē disci~~pulē~~
plyne Wes zeden syn die
in settinge van allē kerc
ken die wilcke maria
alle ander toe bauē gaet
Daer ō soe wat maget
van oerē loen begeert
eñ hulpe aen roepet die
sal nae volgen oer ex
empel Daer om seit vā
oer Ancelmꝰ aldus Seker
lick nyet en is oerbaer
lick naest got Dan die
gedynckenisse der mod̄
gatz: nyet en is saliger
dan dacht der got dien
stiger mynē Daer by
dat sy vuyrrich was ī
die gedynckenisse eñ cō
templeringe oers soens
Niet en is genochlicker
dan die smack oere
vroudē Daer by dat sy
mēnichuoldichlic genoet
wort in eñ doer den sel
uē oerē soen Jhm̄ duc wile
hebben wy gesien eñ geh
hort Dat voel mȳschē in oerē
perikelē gedacht hebben
des nams der seluer sali
ger maget Maria Eñ dat
sy ter stont ontgaen syn
dat quaet alles perikels
Eñ daer om v̄weckende

die selue leeraer Anselmus
allē mȳschē toe oerē laue
seit aldus Wat lauē oft
wat dankbaerheit is deser
alre heilichster maget schul
dich nyet alleen die mȳsche
Mer oic alle creaturen
Want die alre puerste
heilicheit eñ alre heilichste
puerheit oere alre got
dyenstiger hertē toe ba
uē gaende alle puerheit
oft heilicheit van allen
creatuē myt ongelicker
hoecheit die heeft dat ver
dient dat sy worde solde
alre weerdichlicst een re
parerersse der v̄larender
werlt Uten welckē nye
mants herte onder dat
sterflick vleische leuēde geȳ
syns geschattē en kan Wat
laue dat oer myt rechte
vur soe onspreckelick guet
schuldich is die werlt die
by oer gerepareert is Eñ
aen roepēde Augustinus
Dese suete maget maria
seit aldus tot oer
O heilige maria comt
toe ~~den~~ hulpē dē ellendigē
hulpt die cleȳmoedigē voedt
dat droeuige oft weenen
de bidt vur dāt volck vur
die clergie Bidt vur den
choere der monickē oft ge
oerdendē Bidt vur dat
deuoete geslechte der vrou
Wen

Dyn hulpe moetē alle mȳ
schē geuoelē die dyn he
melsche opuaert deuoet
lickē vieren Voert seit h
onder desen O alre liefste
broders: soe laet ons myt
alre begertē des hertē be
uelē Den gebedē deser al
re salichster maget laet
ons alle myt neersticheit
oer hulpe aen roepē Op
dat sy ons myt gestadiger
bedē gewerdige toe helpē
indē hemel Als wi myt ne
stigē dienste oer frequēter
inder eerden Gebet
Got geuer der blytscop
outheffer des weneens
Eñ v̄driuer der droefheit
die myt voelre hande blyt
scopē in der eerdē Jnd indē
hemel v̄blyt hebbes Die sali
ge maget maria dȳ moder
die spiegel is der maiesteit
solaes der engelē beelde dȳ
re guetheit oerspronck om
salicheit Verleent my dynē
ȳnigē knecht dat ic die v̄
my v̄metē dorre bettouw
lickē toe gaen tot oer Als
totter fonteynē der bliscop
in mynē droefheidē geuoe
lē mach myt oerē v̄dientē
eñ gebede dat werck der
tegenwoerdiger eñ ewiger
vroudē Eñ tot der ōwtspre
kelicker vroudē salichlicke
toe comē daer sy opgeuarē

Nae dat wtterste
oerdeel soe vol
get die pyne d'
hellē En die glo
rie des ewigē leuēs jnd
van d' helscher pynē is toe
wetē Dat want inder v'
doemden v'scheyden heit d'
sundē is: soe sal oic syn ver
scheyden heit der pynen
En die sal naeder verryse
semsse eñ nae dat oerdeel
voel meerder syn dan so
nu ~~alleē gepynicht~~ is Want
die v'doemde sullē dan die
helsche pyne lydē in ziel
eñ in licham Daer sy nu
alleÿ gepÿnicht werden
in der zielē En oic soe sal
die helle dan geslaetē ende
toe gesegelt syn eñ soe voel
toe heiter ~~beter~~ bernē ge
lick eenē gloyendē auēt
gestopt synde heiter is
dan apen synde Daer sal
syn die hette des vuyrs
wtnemende: calde: roeck
duyster insse inwendigē
tranē eñ suchtē dat aen
schouwē der vyāden e
wich roepē Derpentē eñ
drackē dorheit des dors
tē stanck den worm d'
conscientiē den helschē
Den helschē kercker eñ
die bande die helsche nau
heit ofte in geheit vreese
droefheit En schemte d'
sundē die hem allē apēbaer
syn sullē Haet nydicheit
deruīge der haepē vā sa
licheit jnd oic dat wesen
dat alle creaturē begerē
sal hem pynlic wesen ~~dat
alle creaturē begerē sal
hem pyn~~ eñ deruige des
gotlickē ansichts Want
sy sullē die natuerlicken
doit begeerē eñ den niet
vyndē Want sy tegē got
gesundiget hebbē Die dat
ewige eñ ouerste guet is
is En want oerē wille geÿ
eynde van sundigē gehaet
en heeft Daer om sullen sy
rechtuerdelickē in eewichei
den gepinicht werde Dair
af seit Gregoriꝰ aldus It
behoert totter sentencien
des strenge rechters dat
sy nūmemeer eñ sullē der
uē die pynē wilcke herte
in dyt leuē nūmermeer
en heuet willē deruē die
sunde Van deser ewicht
der helscher pynē is we
tē dat oft moegelicken
weer Dat eynē moellē
steen warē alsoe groet
dat hy alle om den he
mel genactē En dat eÿ
cleyn vogelkē comende
nae hondert dusent ia
rē van desē moelē steÿ
myt synē becke name

alsoe voel alß dat tiende deel vñ
eynre rorenkē terwē eñ dñ
weder nae hondert ny
iarē noch alsoe voel soe
dat x ny iarē myet meer
daer af en name dñ die
groithent van eenē terwē
torē waert nochtans soe
dat ten eende alß al desē
steen aldus vñ desē voghel
kē gebrakē waere Die
vñdoemde vloist mochten
werdē dy soldē myttē ge
troist eñ haep hebbē ayer
Elacs desen troist ß den
ellendigē gheven ghert vñ
der gothicker rechtūdicht
Eñ banē alle dese pyne
der hellē soe ß die pyne
van toe dernē dat aen
sichtß ghatz die alre swaer
ste Dat tuyghet sē Johan
nes chrisostom⁹ aldus Doel my
schē vreesē alleȳ die helle
ic segghe nochtans dat dat
vliedt der ghlorie voel bitter
ß pyne ß dan der hellen
pyne Een eyselick dynck
ß die pyne der hellē Noch
tans al ist dat yemant ny
hellē vort stellet soe en cā
hy alsulck dynck myet ge
seggē alst ß vñrenē toe
werdē vander eerē der
hemelscher ghlorie Eñ ghehat
oft toe weder sien toe syn
syn vñ xp̄o eñ van hē toe
hoerē dat waert Ick en
kēne v nyet Eñ dat dat aen
sicht volsachtmoedicheit eñ
guedertierenheit eñ satigē
oghen ons ghensmb en solde
myllē aensien ayer Deem
ghe soen ghatz eñ lact ons
dyt ghen smb lyden noch be
vyndē die onbidelicke eñ v
veerlike pyne Eñ dyt selue
tuyghet oec sē Augustyn⁹ segh
ghen Dan dē rijcke ghatz ge
hānē toe werdē vander
stat ghatz vñreemt toe wer
dē Dandē leuē toe ontual
len dat ß soe swaer pyne
dat ghey torrmentē die wy
ghedynckē conē daer by ge
lackē en moeghē Voert
meer alß van der ghlorien
des ewighē leuens Doe ß
toe wetē dat soe voel ende
soe groete blytscopē mt
dat ewighē syn dat alle die
myschē der werlt die myet
en soldē kōnē wtghespzet
ken Want alsoe sē Paul⁹
sent myc oghe en sach noch
myc oore en hoerden ende
nye en quam m des myn
schē hertē Dat ghot bereit
heeft den ghoen die hē my
nē Die heilighē daer synde
die vñblydē hem banē van
den aenschyn ghatz onder
oft benedē hem vander ſ
schoenheit des hemels Eñ
van mider lichmelicken

creaturē van bynē v̄bly
de sy hem vander ghoet
ternicte des lichams ēn d̄
ziele ſnd om tryut hem v̄
blyden sy hem vander ge
sellicheit der engelē ēn d̄
mȳſchē Ihū een ygelic sal
hem daer v̄blydē van eȳs
anders ghuede ēn vroude
ghelic van syns selues ghue
de Hier af spzect Hernar
dus aldus v̄erblyt daer
om O ziel ēn v̄hoegde dy
ēn aēmercke den groete
loen dyns arbeits die war
achtichlick alsoe grote is
dat hy nyet en mach v̄
dē gemeten alsoe tostelick
dat hy nyet en mach wer
dē gheschat alsoe dat hy nyet
en mach worden gheeyndt
Ihū nae dat sēē Anguſtyn⁹
sent soe is die schoenheit ēn
vzolicheit der hemelscher
ghoziē alsoe grote dat sy
v̄wynt alle suetichcit ēn
alle begheerte Daer sent
hy soe sullē wy sien ende
myniē Want ghot is dat
eynde ons begherte die
sonder eynde sal wer dē
ghesien sonder v̄driet sal
wer dē gemynt sonder v̄
moetheit in ewicheit sal
werden gheloeft Ihū ō ons
herte toe deser ghoziē toe
stuerē soe v̄weet ons sēē
Bonauētura segghende
aldus O myn ziele du sol
des dat leuē omhelsen Daer
eyn leuē is sonder doot sonde
sonder altheit blytschap sond̄
broeshcit Vzede sonder twe
dracht icheit wille sonder ō
recht Ichte sonder duysterh
Daer sal syn alle dattu salt
ste wille Jnd daer en sal nyet
syn dattu nyet en salste wil
len Tott wilcker ghoziē ons
ghracie wil gheuē toe tonē
die suete here Ihūs doer die
v̄dientē syns heilighē leuēs
ēn bitter doot Amē

Here Ihū xpe Gebet
vleent my armē broeschen
myſchē dat ic onder alre hā
den suetichedē des leuens m
den lichaam leuende mytter
ghedachtē dale mder hellen
Ihū merckende Jnd aūdyncke
de die pyne der sunderē be
reyt sorchuoldichlicker my
wachten moet vā sunden
Op dat ic sternē myet bedwō
ghē en werde daer neder toe
dalē Ihū die selue pyne toe
bevyndē Geeft my ot here
onder voel bitter heidē des le
uens aen toe hangen der ghot
licker suetichcit ēn begherlick
toe suchtē totter ewigher salich
ēn al daer my herte toe hal
den Ihū doet dat ic dy altyt
aenhangē myet sonder di en
myne myet en suecke noch oc
en begheer toe en begere toe
dyncke ēn dat ic ten eynde tot
dy come myn ghot ēn here Ah

Eñ gemeen gebet op alle Ihs
leuen dat wylck mē oic seg
gen mach op elick artikel
van synen heiligē werckē
Ihū xp̄e des ¶ sonder
leuendē gatz sone wy ge
uē v danckbaerheidē al ist
onwerdichlic vur dyt ende
al dat goene dat wy van
dy guederlickē gelouen
Eñ schuldich syn toe gelonē
ind daer doer soe bydden
wy dy ñnichlickē Dattu
dy seluē offers gade dē vad
van alder goenre wegē
die syn in dē hemel inder
eerdē Eñ benedē in pynē
tot eynē werdigē laue vā
al dat goene in wilcke du
die heilige drieuoldicheit
loffelicke bekēnes Eñ tot
volcomēd danckbaerheit
die vur elicke wael daet
schuldich syn nit bysond
alle creaturē eñ tot war
achtiger beternissē alder
quadē gedaen Van be
gyne der werlt ind toe
volre betaelynge alder
yt achter gelatē eñ tot v
uollynge der v̄dientē ald
gesalicheidē eñ beternige
alre sundiger mȳschē Eñ
v̄coelingē alre zielē die toe
purgerē syn ind tot ōthef
fyngē alre behoeflicheit
des lichams eñ der zielen
van allē mȳschē Amē

¶ Die conclusie eñ slot des
boecks Dat Cen lxxv

Nv heb Scriptu
dy O mynsche ey
boeck in halden
de dat leuē werckē eñ woe
de xp̄i Ihū in een salicht
dynre zielē wilckē du be
kenē moeges al dattu ha
pen gelonē mynē eñ beger
en salste alles guets een
persect exemel allēs quaets
Eñ seker remedie eñ mede
cyn alre trybulatiē een se
ker troist eñ v̄lichtinge
nyet en moegestu gedync
kē dat guet is: ten is in dat
leuē Ihū beslaetē Hier he
dy oic dat saedt der geeste
licker meditatiē oft aen
dacht eñ leeringe wtten
wilckē die vruchtē der gē
licker mȳnē aūuloedelic
sprutende eñ wassende
is op dat die aen dachte
v̄wecke die begerte Eñ
die begeerte wt drucke
die ~~begeerte~~ tranē by
dage eñ by nacht tot dat
tu comst tottē rechten
smake eñ suetē om hel
sen dyns herē Ihū Daer
af seit Ancelmus ald tot
Ihm Guede Ihū woe sue
te bistu nit hert des goenē
die dy gedynckt eñ di mȳ
net O mȳsche hier in be
comer dan dȳ hert dyn
sȳne Ihūs sy dyn leuē dȳ
genochte dȳ vroude dyn

myt dy vblydet mdē hemel
¶ Dan dat leeste ame
oerdeel woe en m wat ma
nierē dattet geschien sal Fñ
van dē vegenuer en wat ve
genuer is Dat C en lerm en

Also hier
vorē m dyt boeck
geset is eerster
toe coemst ons heuē hēr Jhū
tot deser werlt m symre my
schelicker natuerē snd van
synē heilgē leuē predicatiē
en myrakelē passiē vryse
msse en opnaert toe hemel
dat wilcke al vuer ledē Also
dat om toe eyndē en toe slm
tē Dyt boeck soe en ist nyet
onbequaem wat toe segge
van toe comēdē dynge Die
noch vbeidt en vwacht toe
werdē toe wetē van die
tweede toe comst xpi Jhū Als
hy comē sal Nyet m eynē
stact der ontmoedicheit en
vwerpenheit als hy eerstē
gedaen heeft mer m den
stact symre maiesteit en glo
riē die wilcke hy eerlick en
stertkelick aen synē vader
vwerpenheit heeft strydende en
vechtende tegenb dē duuel
en tegen dē doot en tegen
die helle Fñ om de is haester
gewordē hauē alle engelē
glorioser hauē alle creatu
rē Dan sal hy comē myt sy
engē cracht m dē dages des
oerdeels om toe oer
delē mer myschē en engelē
Fñ om dese materie toe bidt
toe vstaen en toe vnolgē soe
ist toe wetē Dalter drie dynge
syn merckelickē vur gaende
dat oerdel als eyn berepdy
ge daer toe toe wetē dat ve
genuer die suffragiē en ge
beden der heilger kercken
Die toe coemst en persecutie
van antixpi It syn sommyge
dynge die myttē dage des oer
deels comē sullē als die vbar
mge der werlt en die gemeē
opūrisynge der dodē Dōmy
ge dynge sullē nauolgē den
ioncstē dach nūmermer v
wandelynge nemende toe
wetē die ewige pyne der
vdoemder en die ewige glo
rie der salger Dan soe en
sal geyn oerdel meer comē
noch geyn purgatorie ost re
mge elick m dē stact daer
hy daer dan in is Daer sal
hy dan m blyuē It sy guet
ost quaet Die myschē

¶ Voat is dyt vegenuer ende
waer ist en wat sal it hier
af marckē gelouē Script

¶ Int eerste soe sal it dy dyt
bedudē snd vort die ander
dynge die it geroert hebbe
oetchck en sledtelickē nae
dat gemeeste gelouē der

heiliger kerckē soe dattu lich
telickē dat sulste moegē be
kenē In die gebreckelicheit
ons leuens aūtredē wy duc
ke die rechte ordinācie der
mynē eñ der gerechticheit
meer oft mȳ lief hebbēde
doende oft laetende Dan
die gebaedē gatz die wet
eñ die oūste die mē schuldich
is gehoersam toe syn eys
schen oft beuelē Wilcke aū
tredynge des geens dat mē
latē sal eñ v̄sumenisse des
goens dat mē doen sal sonder
sunde Eñ sonder v̄cranckin
ge der mynē gatz nyet ge
scheyn en mach Mer die sū
de is twederley seer v̄schey
dē vā groetheit seer onge
lick van namē die een is
doitlick Jnd die ander dage
lix Die eyn scheyt dē myn
schē heel van got dē heren
Die ander beulect die ziele
nochtans die nyet afschey
dende van got in wylcker
sundē ist dat eyn mȳsche
sterft nyet v̄larē en blyuet
Gelick in dē anderē Meer
sonder reyningē des vuirs
en mach mē nyet in gaen
in dat ewige leuē Dyt is dat
vuyr dat mē heit dat vege
muyr in wilckē dat tyt is
eñ stonde van v̄lossinge Eñ
die daer in syn die syn in die
gracie gatz Jnd in haepe
vā v̄lossinge: nochtans in
gelickē pȳnē myt die goenē
die in der hellē syn Want
sy ontberē dat aenschyn
gatz toe beschouwē sy wer
dē oic gepynt myt geuoe
lickē pynē hette colde eñ an
der pynē die soe groet syn
Dat geyn pyne deser wlt
daer by toe gelickē en is
Dat gemeȳ geuoelē d̄ leer
arē is dat een gemeen stede
gedeputeert is eñ geschiet
daer die zielē gereynicht
werdē Woe wael dat oic
ander stedē beuondē werdē
daer die zielē gepynchet
werdē Alsoe dat schieut by
voel heiliger mȳschē reuela
cien en apenbaringe Gre
gorius bewyst in dyalogio
Woe dat somyge zielē wā
delen op deser eerdē Ende
mēnich op kerck hauē Jnd
in huysē daer sy gewont
hebbē Eñ op stedē daer sy
gecōuerseert eñ v̄keert
hebbē: daer sy wat guets
oft wat quaetz gedaen heb
bē Die sōmyge ō pyne dair
toe ontfangē Die sōmyge
wt die v̄henkenisse gatz ō
hulpe eñ troist daer toe v̄
crigē Nochtans en sal nye
mant lichtelickē geloenen
alsulcke visionē van geestē
Alle ist dat sy wonderlicke
dyngē seggē Want It sȳ ge
meenlic alle boesē ~~geeste~~
geestē cōmēde in gueden

schyne op dat sy mit eynde
bedriegē mogen eñ bespottē
Eñ gemeenlic comē alsulckē
quadē geestē tot mÿschē die
nyet sterck en syn in gelo
ue eñ die zielē die in pynē
des vegeuirs syn sy en sÿ
soe nyet afgesceydē van
die gemeenscop der heilig
kerckē hem en mach noch
hulpe eñ troist vandē leuē
de geschien sonderlynge
vierderley ¶ Ten eersten
myt gebet ¶ Ten anderen
myt aelmyssen toe geuē
¶ Ten derdē myt vastē eñ
ander quellinge den lichā
aen toe doē vur die doedē
¶ Ten vierdē myt offerhan
de des altaers als mē myt
voel exempelē wt die scriftē
der heiliger doctoren vindē
eñ bewisen mach dat toe
lanck waer hier al toe v̄
tellē Eñ ond̄ dese vierder
ley hulpe eñ suffragie der
doedē soe wordē begrepen
eñ v̄staen alle manieren
van guede werckē Daer
mede dat mē dē zielē toe
hulpē coemt in dē vegeuir
oer pynē v̄mÿderende eñ
cortende Mer dē goenen
die inder hellē syn daer
en is geyn hulpe noch troist
aen Dese suffragie d̄ heili
ger kerckē hulpē eñ gesciē
vur den dage des oerdels

daer nae en is ge[illegible]
reÿnige mer alleÿ [illegible]
staet toe weten die ewige
v̄doemenisse der v̄worpend̄
Eñ voel wonderlicke teike
nē eñ tribulatiē sullē vur
gaende syn dat vurgaende
oerdeel als die persecutie
van antekerst eñ ander tei
kenē eñ die Jhūs gebn̄dyt
vur seyde synē discipulen
Eñ die v̄rysenisse vā allen
mÿschē in zielē eñ lichamē
eñ dat v̄barne alder werlt
ꝛc vā wylckē dyngē vur ge
seit is mit Cxxx capittel eñ
mit Cxxxj capittel Als dan
die v̄risenisse geschieden sal
mit dal van iosaphat liggē
de tusschē ihrlm eñ dē berch
vā Oliutē soe sal dat groit
oerdel gatz sÿ dat wilcke
v̄ueerlic syn sal van allen
sydē Want bauē sal sÿ die
taeringe rychter Onder sal
syn die apen helle: bÿnē sal
syn die knagende cōscien
tie: butē sal syn die werlt
bernēde ter rechter syden
die sundē wroegende Ter
luchter sydē die duuelē ver
uarende Daer sullē oic syn
alle heiligē die die sententie
des oūstē rychters appro
berē sullē Eñ vā hem allē
soe sullē die sundē vandē
v̄doemdē bekent werdē Nae
desen dage sullē hemel ende

stillē staen geen
en sullē wassē noch
groeyen Want al dat om
des mynschē willē geschiet
is die dan nyet meer behoe
nē noch gebruckē en sal
dese aertsche dynge

Moralizatie eñ Meditatie

Op dyt toe comende
oerdeel toe dynckē Omyn
sche dat is seer guet eñ oer
baerlick op dat die aen
dacht van alsulcker ban
gicheit dy vreese makē Eñ
op dat die in geslagē vree
se die sundē van di v̄drinē
ten exemel van scē Ihero
nymus seggende aldus
Weer ic ete of dryncke
oft dat ic yt anders doe
Altyt soe dunckt my in
mynē oerē luyde die ver
ueerlicke stymme Staet op
gy op die doedē eñ comt
ten oerdel Hier af sprect
oic scē Gregorius Ist dat e
nige blyscap des tyts is
die is alsoe toe makē dat
die bitterheit des toe comē
de oerdels nūmermer en
valle wtter memoriē Dyt
dan auerdenckende soe
laet ons myt allē onsē cra
crachtē ontsprynge Eñ dē
wille gatz onder danich sy
de soe laet ons remedie soe
ken Eñ die waeldadē gatz
in ons aūdynckende soe
laet ons neerstich syn die
sunde toe vlien op dat wy
vur dat v̄ueerlic oerdeel
sekerlick staen mogē Tot
tē wylcke ons wael v̄weckt
scē Augustyn seggende It
is beter hier eyn cleyn bit
terheit toe lydē Eñ naemal
totter ewiger suettich toe
comē Dan hier toe hebbē
valsche blytscop eñ nae
maels toe ontfangē pyne
sonder eynde

Gebet

Alre guedertierēste hē
Ihū die by ongemetend
lydsaemheit dynre gotheit
my v̄beydes tot beternisse
Geuet my ellendige mysch
dat ic in tegenwaerdigē
tydē my selue mach onder
sueckē eñ oerdelē Eñ oic
toe schouwē al dat dy mys
haget en bequame werde
Op dat ic in dē toe comen
den ordel myt dynē wtū
carē tot dyn rechter sydē
gestelt dy vyndende gena
dich eñ v̄soent v̄crygen
moit Dat bereyde ricke
ewilick gebruckende dy
begeerlicke tegenwaerdic
heit Daer ic nae suchte
O guedertierē Ihū myn
begerte loen eñ leuē Amē

Van der helscher pynē
ende vander eewiger
gloriē

Dat honcert
eñ lxxiiij capittel

rycheit gesontl
sy dyn ewige bl[illegible]
myſche ¶ Ick da[illegible]k v se
O scriptura eñ en can v
nyet toe vollē danckē ald
gueder leerē die ic van
v ontfangē hebbe beter
synde bauē golt eñ silū
Eñ oic alle schat deser
werlt Jhm sal ic bidden
dat hy in my hert wōne
my behuede my beware
my spyse eñ sadige myt
die gedachtē syns leuens
passie eñ doits Eñ my
nae dyt ellendige leuen
tot hem treck doer syn
onspreckelick guetheit
eñ myldicheit in die vrou
de eñ blytscop syns rycx
Dyt aldus dynckende
eñ begerende soe comt
my meer eñ meer vur
die suetticheit Des gebñ
didē naems Jhū vā wilc
ke name nyemant ge
noch spreckē ōmer nyet
gedynckē en can Daer
om ~~wil~~ myt iubilatie
myns soe will ic spreckē
eñ syngē die waerde die
die honichuloiende doc
toer scē Bernaert ge
sprackē heeft myt eynre
sueter iubilatiē myt be
geertē syns hertē hem
geoffert heuet

[illegible] dyc boick is
anō dm̄ dusent byf[illegible] en lxiij
des dynxdachs toe vastel auet
Eñ geeynt anō lxiiij des mā
nē dachs in dē pynxt heiligen
dagē Bydt ~~dat~~ doch om gatz
vur die arme scryuers Anna
schagen om gatz wyl

433.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

